BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU
SIBIU 7 05 02 02 16
Nanfoan
Str. A. Sever 27
Sibiu

Fondator:
Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA
1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 150
SIBIU
1 şi 15 ianuarie
Nr. 1—4
2002

2002 - SUB SEMNUL BINECUVÂNTĂRII CEREŞTI

Botezul Domnului*

Iubiţi credincioşi,

Iată ne-a ajutat Dumnezeu să ajungem până astăzi, zi în care Mântuitorul s-a botezat în Iordan de la Ioan. După ce a petrecut până la vârsta maturităţii, împreună cu familia Sa şi cu ceilalţi din jur, într-o zi s-a hotărât să pună început misiunii Sale pe pământ. Astfel, pe când Ioan Botezătorul boteza în Iordan, pe toţi cei care veneau, s-a dus şi El la botez. De ce? Oare de ce s-a dus Mântuitorul la botez? Avea El nevoie de aceasta? La drept vorbind nu avea nevoie. Doar dat fiind că venise cu o misiune pe pământ, trebuia s-o facă şi pe aceasta.

Şi s-a dus la Ioan. Ioan L-a recunoscut. A refuzat la început să-L boteze dar, Iisus i-a spus fă aşa că aşa se cuvine şi, în timp ce-L boteza deasupra Lui s-a auzit o voce. Era vocea Tatălui: „Acesta este Fiul meu cel iubit întru care bine am voit". Şi Duhul Sfânt era prezent în aşa fel încât toată Treimea a fost de faţă la acest botez al Mântuitorului. Duhul Sfânt în chip de porumbel, aşa ne spune Scriptura. În felul acesta Mântuitorul ne-a dat tuturor un exemplu, un exemplu de cum trebuie să facem noi, cum trebuie să fim noi, cum trebuie să intrăm în creştinism. Şi de atunci a rămas taina botezului ca taină de intrare în creştinism. Cine nu e botezat, nu e creştin.

(Continuare în pag. a 2-a)

† **ANTONIE**
Mitropolitul Ardealului

* Predică rostită de Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Dr. Antonie în Catedrala mitropolitană din Sibiu. Sărbătoarea Bobotezei. Anul Domnului 2002.

Testamentul - danie a lui Mihai Viteazul

Doar moartea survenită neaşteptat l-a făcut pe Mihai Viteazul să nu se revanşeze pentru credincioşia românilor din Şchei, care i-au făcut fastuoasele primiri, însoţindu-l în Ardeal sau în tabăra de la Prejmer. În acest context apreciem gestul urmaşilor săi, Nicolae Pătraşcu (fiul), al Doamnei Stanca şi al fiicei Florica, care la 28 septembrie 1602 dăruiesc bisericii din Şchei moşia Micşuneşti din Ţinutul Ilfovului. Pentru cunoaştere şi importanţa lui deosebită îl redăm integral prin transcriere din chirilică:

„Adecă noi Ion Nicolae Pătraşcu Voevod ce-am fost Domn în toată Ţara Românească, feciorul răposatului Mihail Voevod şi eu Doamna Stanca a răposatului Mihail Voevod şi Doamna Florica, fata răposatului lu Mihai Voievod, scris-am această carte a noastră ca să aibă ştire toţi Domnii, care va dărui Dumnezeu cu domnia moşiei noastre Ţărei Rumâneşti şi toţi boiarii Ţărei şi mari şi mici şi toţi părinţii vlădici şi egumenii şi preuţii şi toţi creştinii, că de mult a avut osârdie şi văeştanie (n.n. dorinţă) părintele nostru, răposatul Mihai Voevod, împreună cu noi către sfânta besearecа deîn Şcheai, de lângă cetatea Braşovului, ce iaste hramul Uspenii Precestei vţe (n.n. Adormirii Maicii Domnului) şi a lui Sveti (Sfântului) Nicolae ca să întărim şi să miluim acest sfânt hram pentru sufletele noastre şi ale părinţilor noştri, cum au întărit şi au miluit şi alţi Domni creştini, ce au fost înainte de noi şi ca să fim şi noi ctitori la această sfântă besearecă, cum au fost şi alţi Domni şi ctitori. Direptu aceia, cu faţa luminată şi cu inimă curată, cu tot sufletul şi cu toată vrerea noastră, noi am miluit şi am dăruit Preacistii viţe şi lui Sveti Nicolae satul anume Micşeneştii deîn judeţul Ilhovului, de lângă Gherghiţa, să fie al sfintei besearece, ce este hramul Precestei şi a lui Sveti Nicolae din Schiai, lângă cetatea Braşovului, cu tot hotarul şi cu toată ocina şi deîn câmpu şi deîn pădure şi de apa şi cu morile cu toate şi cu tot venitul, c-au fost sat al nostru Mihail şi păntru sufletele părinţilor noştri şi păntru sufletele noastre şi să fim şi noi ctitori la acest sfântu hram ca şi alţi Domni şi ctitori bătrâni ce-au fost ca să avem rugă şi pomeană până în vecie şi până ne va ţinea Dumnezeu viţa şi pre noi şi fiecine de ruda noastră să avem a grîji şi pururea a întări şi a milui această sfântă besearecă, ca să se poată ţinea preuţii şi diaconii şi ţărcovnicii să slujească întru sfânta besearecă, ziua şi noaptea şi să roage Dumnezeu dreptu (păntru) sufletele noastre şi păntru toată creştinătatea. Dereptu aceia, ne rugăm cu faţa la pământ cu hramele sfintei troiţe, cu ruga Preacistei şi a lui Sveti Nicolae către Domnia Voastră domni creştini, carii va alege Domnul Dumnezeu în Ţara Românească, au de ruda noastră, au de altă rudă, să vă înveaţe Dumnezeu şi prea curata maică şi Sveti Nicolae să întăriţi pomeana noastră şi cu puteare ce v-au dăruit Dumnezeu şi cu cărţi de ocină ca să întărească Dumnezeu pre domnia voastră întru domnie, domnia voastră în ceastă viaţă cu pace şi cu multă tărie şi sănătate, iar în cela veac cu împărăţia ceriului şi pre domnia voastră şi pre toţi

(Continuare în pag. a 2-a)

Prof. dr. VASILE OLTEAN

LA MULŢI ANI 2002!

Am intrat iarăşi într-un An Nou!

Cu sufletul cuprins de credinţă şi de nădejde ne în[tă]m către Dumnezeu, în mâna căruia este *„suflarea şi [viaţ]a noastră"*, întru care *„trăim, viem şi ne mişcăm"* (I[nt] 17, 28) şi cerem ca Noul An în care am intrat să fi[e] an cu binecuvântare, cu pace şi cu mântuire, să fie *„[anul] cel plăcut Domnului"* (Luca 4, 19).

Am intrat iarăşi într-un An Nou!

Şi cu siguranţă ne gândim cu nostalgie la clipele fi[ri]moase şi binecuvântate pe care le-am petrecut în anul c[are] a trecut. Cu nostalgie şi cu părere de rău pentru că din caierul vieţii noastre s-a mai depănat un an.

Cu speranţă şi cu dorire de mai bine pentru anul [nou] tocmai a sosit din veşnicie şi a bătut la poa[rta] noastre.

Anul ce a trecut s-a retras deja în colbul v[re]venit istorie. O istorie pe cât de zbuciumată, [atât] nesigură şi de încordată. Chiar sângeroasă pe[ste] părţi ale globului unde violenţa şi ura s-au manifes[tat] sălbăticie îngrozind întreaga lume.

Pe cât depărtarea omului de Dumnezeu şi de valorile moralei creştine devine mai accentuată, pe atât necazul, suferinţa şi încercarea se înmulţesc în lume, făcând-o să pară, contrar destinaţiei ei iniţiale, o *„vale a plângerii"*.

Anul ce vine aduce cu el noi speranţe de pace lăuntrică şi de bună înţelegere între oameni şi popoare. Aduce cu el noi nădejdi de progres spiritual dar şi material şi noi căutări întru dobândirea vieţii celei noi la care suntem chemaţi cu toţii.

Hristos Domnul cel care este *„Calea, Adevărul şi Viaţa"* (Ioan 14, 6), trebuie să ne fie tuturor farul călăuzitor şi în acest an, întru câştigarea mântuirii şi întru *„înnoirea vieţii"*. El care este *„Uşa"* (Ioan 10, 9) ne poate trece şi pe noi prin poarta Noului An spre dobândirea desăvârşirii. Căci pentru noi, turma Lui cea aleasă, El s-a întrupat, a pătimit şi a înviat şi ne hrăneşte pe fiecare din *„verdeaţa dumnezeieştilor Lui taine"* ieri, azi şi în veci.

Am intrat iarăşi într-un An Nou!

Şi din prima zi a lui, Biserica ne pune în faţa ochilor noştri icoana smereniei şi icoana sfinţeniei. Icoana smereniei prin praznicul Tăierii Împrejur a Domnului care nu s-a ruşinat să se supună prescripţiilor Vechii Legi pentru a ne da pildă de umilinţă spre mântuire.

Icoana sfinţeniei prin amintirea tot în această zi a Sf. Vasile cel Mare, ierarh şi păstor al Bisericii lui Hristos rămas peste veacuri ca turn de apărare al credinţei şi dreptar de sfinţenie şi de viaţă morală.

În toate bisericile ortodoxe răsună în zi de An Nou imnul de preamărire a lui Dumnezeu prin slujba de Te-Deum în care cerem de la El *„iertarea păcatelor, începutul şi petrecerea cu spor a anului, domolirea vrăjmaşilor, vremuri rodnice, pace, dragoste tare şi nefăţarnică"*.

Am intrat în Noul An 2002!

(Continuare în pag. a 4-a)

† **VISARION RĂŞINĂREANU**
Episcop-vicar
SIBIU

Pregătirea omenirii pentru venirea lui Mesia în lume

Cât timp protopărinţii noştri au avut parte de binele oferit de Dumnezeu în Eden, ei n-au ştiut să-l aprecieze la adevărata lui valoare. Când însă nu l-au mai posedat, în stare de adâncă decădere, cu regrete şi-au dat seama de mărimea şi splendoarea paradisului pierdut. Odată cu izgonirea din rai şi cu blestemul asupra şarpelui, a făgăduit Dumnezeu că din sămânţa femeii se va naşte un mântuitor, care va zdrobi capul şarpelui (Fac. 3, 15). Adam şi Eva au crezut că prin primul lor fiu, Cain (= dobândă), se va ridica osânda căzută asupra lor. O, dar deşartă iluzie, căci acesta avea să fie ucigaş de frate. Descoperirea făcută de Dumnezeu protopărinţilor a fost păstrată prin generaţiile care au urmat. Patriarhii Avraam, Isaac şi Iacob au cultivat credinţa într-un singur Dumnezeu şi nădejdea, că întru seminţia lor se vor binecuvânta toate popoarele pământului (Fac. 22, 18).

La bătrâneţele sale, Iacov şi-a chemat fiii, să-l asculte pe Israil, părintele lor. Iată profeţia prin care l-a binecuvântat pe fiul său

(Continuare în pag. a 4-a)

Prof. PETRU DUMITREASĂ

„Nu există pace fără dreptate şi nu există dreptate fără iertare"*

În dimineaţa zilei de 1 ianuarie 2002, Papa Ioan Paul al II-lea a prezidat o celebrare euharistică în bazilica Sf. Petru de la Roma, cu ocazia celei de a XXXV-a Zile Mondiale a Păcii.

Întâistătătorul Bisericii Romane a adresat, în acest context, un mesaj, din care reproducem unele părţi.

Astfel, suveranul pontif a arătat că „În anul acesta, de Ziua Mondială a Păcii noi reflectăm asupra Păcii într-un climat de preocupare alarmantă, ca o consecinţă a recentelor evenimente dramatice care au zguduit lumea. Dar, chiar dacă se pare omeneşte dificil de a mai gândi la viitor cu optimism, nu trebuie să cedăm totuşi tentaţiei descurajării. Trebuie, din contră, să lucrăm pentru pace cu curaj, convinşi că răul nu va prevala.

Lumina şi speranţa pentru acest angajament vin de la Hristos. Pruncul născut la Betleem este Cuvântul veşnic al Tatălui, Care s-a întrupat pentru mântuirea noastră. El este „Emanuel", care se tâlcuieşte „Dumnezeu este cu noi". El aduce cu Sine secretul Păcii adevărate. El este Prinţul Păcii".

Papa Ioan Paul al II-lea a explicat apoi că tema pe care a ales-o pentru mesajul pontifical de Ziua Mondială a Păcii, din acest an, este formulată în titlul redat mai sus.

Referindu-se la această temă, suveranul pontif a ţinut să sublinieze că „Dreptatea şi iertarea sunt doi piloni ai păcii". Între dreptate şi iertare nu există opoziţie, ci din contră o complementaritate, deoarece amândouă sunt esenţiale pentru promovarea păcii. Singură iertarea poate stinge setea de răzbunare şi să deschidă inima pentru o reconciliere adevărată şi durabilă între popoare.

Sanctitatea Sa a continuat apoi spunând: „Ne îndreptăm astăzi privirile spre Prun-

(Continuare în pag. a 4-a)

Pr. prof. DUMITRU ABRUDAN

* Aspecte din mesajul Papei Ioan Paul al II-lea transmis cu ocazia Zilei Internaţionale a Păcii (1 ianuarie 2002), preluate din „L'Osservatore Romano", nr. 2/8 ianuarie 2002, p. 2.

Metanie

Doamne, fă din suferinţă
pod de aur, pod înalt.
Fă din lacrimă credinţă
ca-ntr-un pat adânc şi cald.

Din lovirile nedrepte
faguri facă-se şi vin.
Din înfrângeri, scări şi trepte,
din căderi, urcuş alpin.

Din veninul pus în cană
fă miresme ce nu pier.
Fă din fiecare rană
o cădelniţă spre cer.

Şi din fiece dezastru
şi crepuscul stins la piept
Doamne, fă lăstun albastru
şi fă zâmbet înţelept.

RADU GYR

(Din volumul: Antologie de Poezie creştină, de Anatol Ghermanschi şi Anton Nicolae, Editura „Orator" — Braşov).

62474

255 de ani de la naştere

Johan Heinrich Pestalozzi (1746–1827) – o viaţă dăruită fericirii oamenilor

„De unde vine convingerea credinţei în Dumnezeu? Ea nu vine de la raţiune, ci dintr-o pornire neînţeleasă care-l împinge (pe om) să laude, să eternizeze fiinţa lui în Fiinţa superioară şi nepieritoare a universului... Inima singură cunoaşte pe Dumnezeu. Această inimă curată creează sufletul comuniunii universale a spiritelor".

Pestalozzi, *„Cum îşi învaţă Gertruda copiii"*

Omagiem personalitatea strălucitului pedagog elveţian J.H. Pestalozzi, pentru valoarea operelor teoretice, pentru modelul de şcoală pe care l-a creat, pentru actele sale de filantropie culturală. Ideile lui s-au răspândit în diferitele ţări ale lumii. În ţara noastră, Pestalozzi a fost cunoscut, în special, prin intermediul pastorului, istoricului şi revoluţionarului Ştefan Ludwig Roth, colaboratorul lui Pestalozzi la Yverdon, consacrat la moarte pentru apărarea drepturilor românilor şi ale minorităţilor. Pedagogia lui Pestalozzi a fost popularizată prin publicaţiile Asociaţiunii ASTRA (Transilvania, Foaia poporului, Organul pedagogic, Amicul şcoalei), prin publicaţiile cu caracter social-cultural din Transilvania (Telegraful român, ...) şi din celelalte reviste ale vremii. George Barţiu, Ioan Raţiu Roman, Ioan Slavici, Vasile Grigore Ştefanelli, Petre Pipoş ş.a. au contribuit, prin publicaţiile lor, la răspândirea învăţăturii pestalozziene. Regulamentele şcolare elaborate în anii 1832—1835 din Ţările Române recomandă *metoda lui Pestalozzi*. Au tradus şi au interpretat opera pedagogului elveţian reprezentanţi de seamă ai pedagogiei româneşti: I. P. Eliade, I. Rădulescu-Pogoneanu, I. Nisipeanu, Vr. Tăbăcaru, I.C. Petrescu, G.G. Antonescu, Stanciu Stoian, Iosif Antohi ş.a.

Prezentăm succint principalele secvenţe din viaţa şi opera ilustrului pedagog elveţian.

J.H. Pestalozzi s-a născut la 12 ianuarie 1746, în Zürich, într-o familie cu străvechi origini italiene. La numai şase ani a rămas orfan de tată, fiind crescut, ca şi cei doi fraţi, într-un mediu duios şi tandru creat de mama sa, un model educaţional multiplicat în întreaga sa operă teoretică, şi de devotata lor menajeră. Acest mediu îi marchează dominantele personalităţii: înţelepciunea, bunătatea, generozitatea, compasiunea, spiritul de sacrificiu. A urmat şcoala elementară germană, şcoala medie latină, cursuri de limbi clasice la Collegium Humanitatis, cursuri de filologie şi filosofie la Collegium Carolinum. Audierea cursurilor susţinute de vestitul istoric Johann Jakob Bodmer, întemeietor al Societăţii Helvetice, şi dezbaterile centrate pe ideile iluminiştilor: Diderot, d'Alembert, Montesquieu, Voltaire, J.J. Rousseau i-au cucerit mintea şi sufletul şi i-au motivat aderarea la programul Societăţii de militare pentru unificarea Elveţiei şi pentru libertatea de expresie.

Renunţând la studiile teologice şi juridice, tânărul Pestalozzi a cumpărat, cu bani împrumutaţi, o proprietate la Birr, şi-a construit o locuinţă — Neuhof (Curtea Nouă), s-a căsătorit cu Anna Schulthess şi s-a implicat în cultivarea pământului şi în prelucrarea bumbacului. Sensibilizat de starea celor nevoiaşi, a organizat un *institut pentru copii săraci*. Ferma lui a devenit şcoală cu terenuri şi ateliere de tors şi ţesut pentru 50 de copii. Cu răbdare şi dragoste aceştia erau găzduiţi, erau iniţiaţi în ştiinţa de carte, în munca câmpului, în grădinărit, tors şi ţesut. Generosul educator al celor năpăstuiţi îşi va aminti: „Ani de zile am trăit in mijlocul a 50 de copii cerşetori, împărtăşit-am cu ei, în sărăcie, pâinea, trăit-am eu însumi ca un cerşetor ca să învăţ pe cerşetori să trăiască ca oameni".

După ce şi-a epuizat resursele, dezamăgit că filantropii vremii nu l-au ajutat, a fost nevoit să închidă institutul. Timp de 18 ani (1780—1798), pedagogul elveţian s-a dedicat scrierii principalelor opere: „Ora de seară a unui sihastru", „Leonard şi Gertruda", „Christof şi Elsa", „Despre legislaţie şi pruncucidere", „Figuri pentru abecedarul meu" ş.a. Pentru scurt timp a condus *orfelinatul pentru copiii răsculaţilor* contra regimului ce ulterior s-a transformat în spital. La Burgdorf (1799—1804) a deschis o şcoală şi un seminar pentru pregătirea educatorilor. În aceeaşi perioadă Pestalozzi a scris: „Cum îşi învaţă Gertruda copiii", „Cartea mamelor", „Abecedarul intuiţiei" ş.a.

Devenit incomod pentru ideile sale democrate, persecutat, Pestalozzi a fost nevoit să se mute la Yverdon unde, timp de 20 de ani, a desfăşurat cea mai prolifică activitate pedagogică. Institutul înfiinţat aici a devenit un adevărat centru pedagogic european şi cuprindea: şcoală elementară, medie, şcoală pentru fete, seminar pentru pregătirea educatorilor. Copii şi tineri din diferite ţări europene au profitat de un mediu educaţional de excepţie. Au vizitat şi au lucrat în Institutul de la Yverdon: Fr. Herbart, Fr. Froebel, Robert Owen, transilvăneanul Ştefan Ludwig Roth ş.a. Au fost entuziasmaţi de activitatea institutului filosoful german J.G. Fichte, publicistul francez Marc Antoine Jullien de Paris, întemeietorul pedagogiei comparate.

Pedagogul elveţian a trăit cu convingerea că omul devine om numai prin educaţie. De aceea, în activitatea desfăşurată la Neuhof, Stanz, Burgdorf, Yverdon, Clindy, Birr, s-a străduit şi a reuşit, cu preţul unor sacrificii mari, să creeze un mediu favorabil dezvoltării, la copii şi tineri, a forţelor fizice, mentale şi spirituale, să le ofere reperele unei vieţi economice prospere prin practicarea meseriilor, să le formeze convingerea că munca, iubirea şi credinţa sunt temeiuri ale dobândirii înţelepciunii, ale trăirii vieţii în demnitate.

În concepţia lui Pestalozzi, educaţia are ca scop dezvoltarea armonioasă a facultăţilor individului într-o atmosferă de iubire şi credinţă. Efectele ei benefice se răsfrâng asupra individului şi asupra omenirii prin îmbunătăţirea condiţiei umane. Ridicarea din starea de natură la cea socială a oamenilor este posibilă prin cultură, prin dezvoltarea forţelor fizice, intelectuale, morale, spirituale-religioase. Munca stăruitoare prestată prin profesiuni agricole şi industriale, în special, este izvorul bunăstării şi fericirii, mobilul înţelepciunii vieţii de acceptare a propriei condiţii. Opera teoretică şi cea de practician a eminentului pedagog oferă modele de instruire şi educaţie în familie şi în şcoală.

Temelia formării personalităţii copilului şi tânărului se construieşte în familie, în atmosfera creată de părinţi, de mamă în special. Mama îi dezvăluie copilului lumea creată de Dumnezeu: „Îl învaţă la sânul ei să gângurească numele lui Dumnezeu, îi arată dragostea universală în soarele ce răsare, în râuleţul ce murmură, în firele arborilor, în frumuseţea florilor, în picăturile de rouă. Ea îi arată atotputernicia lui Dumnezeu în el însuşi, în razele ochilor lui, în mlădierea articulaţiilor lui, în sunetele glasului lui. Ea îi arată pretutindenea pe Dumnezeu şi, oriunde el vede pe Dumnezeu în lume, el iubeşte lumea". Educaţia din familie este continuată şi desăvârşită în şcoală. Aceasta are menirea să dezvolte forţele fizice, intelectuale, morale, spirituale-religioase ale copilului şi ale tânărului prin disciplinele de învăţământ: aritmetică, geometrie, desen, scris, lucru manual, limbă maternă, geografie, istorie, ştiinţele naturii, gimnastică, religie, filosofie.

În plină glorie fiind, Pestalozzi a primit diploma de doctor la Breslau şi „Ordinul Vladimir" din partea ţarului Rusiei, Alexandru. A fost ales preşedinte al Societăţii Helvetice. Ultimii ani i-au fost profund marcaţi de moartea devotatei sale soţii şi de greutăţile materiale ce l-au determinat să închidă institutul de la Yverdon. Dezamăgit, bătrân şi bolnav, din nou ruinat, ilustrul pedagog s-a retras la Neuhof împreună cu nepotul său. În singurătate şi-a scris ultimile lucrări: „Destinele vieţii mele" şi „Cântecul lebedei".

La 17 februarie 1827, marele pedagog, educatorul celor mulţi, s-a stins din viaţă. A fost înhumat în curtea şcolii din Birr, după dorinţa sa. Epitaful de pe mormânt rezumă viaţa dăruită cu sacrificiu educaţiei semenilor: „J.H. Pestalozzi. Părintele săracilor la Neuhof, predicatorul poporului în „Leonard şi Gertruda", tatăl orfanilor la Stanz, întemeietorul şcolii populare noi la Burgdorf, educatorul omenirii la Yverdon. Om, creştin, cetăţean. Totul pentru alţii, nimic pentru sine".

Prof. univ. dr.
ELENA MACAVEI

Testamentul

(Urmare din pag. 1)

boierii Ţărei, carii se vor nevoi a întări această pomană a noastră, iar carii se vor ispiti a surpa şi a strica mila sveti (n.n. sfintei) besearece şi pomeana aceasta a noastră, ce-am faptu noi de buna voia noastră, au va fi Domn, au vlădică, au boiari, au megiaşi, au om săraci, pre acela să-l strice şi să-l surpe Dumnezeu şi să-l desrădăcinească de pre pământ şi pre el şi pre feciorii lui şi pre toată ruda lui şi să-i stea părăşi înaintea lui Dumnezeu Preacista şi Sveati Nicolae şi rugăciunea acestii sfinte biserici şi în acest viac şi în cela ce va să fie şi să fiu prăclet şi afurisit întâiu de sfânta troiţă şi de cinstita crucea lui H.S. şi de sfinţii bezplătnici (n.n. fără plată) şi de sfinţii proroci şi de sfinţii apostoli şi mucenici stătelni (finţiţi) şi prădbnici (preacuvişi) şi de toţi prăveadnicii (dreptăţii) şi de noi păcătoşii şi să-i fie partea ca a lui Daftan şi Aviron şi a feciorilor lui Korei şi întru-(un) loc cu Iuda şi cu Ariia, cu Ana şi cu Caiafa. Că noi am dăruit cu toată voia noastră acest sat ce mai sus am scris pre nume Micşeneşti Preacestii şi lui Sveti Nicolae să fie al ceştii sfântă besearecă de ocină şi de moşie neluat şi neschimbat în vecie.

Şi l-am dat de înaintea sfintei besearecі cand au fost tot poporul adunaţi şi toţi preuţii şi slujitorii besearecii şi cându vom avea prilej, noi săntem datori să dăm cărţile ce săntu scrise de ocină ale cestui sat de moşie şi încă şi cu alte cărţi să mai întărim. Şi păntru mai mare credinţă noi am pus mărturie: jupânul Balint Hrăjil sudţu (n.n. judele) Brasevscomgrad (n.n. oraşului Braşov germ.) cu tot cinstitul svatul cetăţei Braşovului, mărturie protopopa Mihaiu şi popa Ilie iconomul diîn Cerven vodă şi popa Mănăilă diîn Zărneşti şi Stan Borcioiul şi Barbul Gram şi Fraţia şi Dumitrachi vist (iernic) şi Mihaiu cămăraş şi duhovnicu Themoteiu şi jupânul Antonie Gram şi dascalul Sava şi dascalul Vasilie. După aceştia mulţi Şchiai, mai mult de o sută de bărbaţi şi muieri, mărturisim şi noi mai vârtos cu sufletele noastre şi cu peceţile noastre de credinţă.

Şi s-au scris această carte în cetatea Braşovului. Valeat ot săzdanie miru (n.n. naşterea lumii) 7110, a oî rojdestva Hsva (n.n. de la naşterea lui Hs.) 1602 mesiţa (n.n. luna) Septemvrie 28 dnii (n.n. ziua). Pis az (n.n. am scris eu) popo Neagoslav ot varo (n.n. din oraş) ot (n.n. din) Floci

Ion Nicola Voevoda

(I. Lupaş, „Documente istorice transilvane", vol. I, Cluj, Tipografia „Cartea Românească", 1940, p. 73—77).

Moşia cu morile, cu satul şi cu toate ale ei, care făceau parte din zestrea Domniţei Florica a fost luată mai târziu de Şerban Cantacuzino (1674—1688) şi dăruită mânăstirii Căldăruşani.

(va urma)

Botezul Domnului

(Urmare din pag. 1)

Aceasta e una din faptele Mântuitorului. E unul din gesturile Sale sfinte, prin care ne-a arătat cum să devenim creştini. Ce înseamnă să devenim creştini?

Mare eveniment s-a întâmplat astăzi. Este această intrare a noastră a tuturor în lumea lui Dumnezeu. Şi botezul a fost intrarea noastră în creştinism. Şi a fost ieşirea noastră din lumea iudaică şi păşirea într-o altă realitate, care era aceea a existenţei lui Dumnezeu, Cel unul în Treime în care intram noi, ca să ne asigurăm Împărăţia Cerurilor.

Sigur că Dumnezeu era în Treime dinainte, de la începutul începuturilor, de când va fi fost acest început. Ne aducem aminte că adeseori în Scriptură, Mântuitorul era pomenit, Sf. Treime era descoperită oamenilor, era arătată, dar atunci la Botezul Domnului, Treimea s-a arătat ca atare lumii. Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh. Să ne amintim deci, de această zi sfântă pe care Mântuitorul a rânduit-o ca să ne arate nouă cum trebuie să fim, ce trebuie să facem, ca să intrăm în Împărăţia lui Dumnezeu.

Botezul este cel dintâi pas al lui Dumnezeu către noi. Căci nu aveam cum să ştim, dacă nu ne descoperea Iisus Hristos, cum suntem, cine suntem, şi cine este deasupra noastră, Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt.

Să ne amintim deci de acest lucru, de acest moment din viaţa Mântuitorului şi să dăm slavă lui Dumnezeu, că ne-a descoperit şi nouă acest adevăr şi anume acela că lumea toată e condusă de Sf. Treime, Dumnezeu-Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh. Fără de acesta nu putem fi creştini. Tocmai de aceea Mântuitorul a încercat să ne descopere această realitate, această existenţă întreită a lui Dumnezeu, Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh. Iată noi stăm acum vii încă, în faţa lui Dumnezeu. Dar ne vom duce toţi şi ne vom duce dând socoteală de felul cum l-am înţeles pe Dumnezeu, pentru că Dumnezeu tot neînţeles rămâne, dar dincolo de neînţelesul Lui, iată am căpătat această ştire despre Dumnezeu întreit. Este un om în trei feţe. Acest lucru nu era uşor de cunoscut, până nu ni l-a descoperit Dumnezeu. Ne-a arătat că Dumnezeu este Tatăl, Tatăl nostru al tuturor, că Dumnezeu este Fiul, aşa cum suntem noi fii ai lui Dumnezeu, şi fii ai unor părinţi pământeşti, şi Dumnezeu este Duh în acelaşi timp.

Să ne închinăm dar, astăzi, Duhului Sfânt, Tatălui şi Fiului şi să dăm slavă lui Dumnezeu că am ajuns într-o zi ca aceasta, când putem să-L recunoaştem. Să-i dăm slavă pentru că şi pe noi ne-a învrednicit să fim oameni vrednici de Sfânta Treime. Durăm puţin noi, ni se pare poate că durăm mult, dar când eşti, ajungi deja la o vârstă înaintată, îţi dai seama cât de scurtă a fost viaţa, şi atunci mai ales te gândeşti la întâlnirea cu Dumnezeu, că şi Dumnezeu ne-a ales pe noi, ne-a trimis în lume. Dar, nu ne-a trimis în lume să fim de capul nostru, dar să fim în acelaşi timp liberi. Putea să ne trimită Dumnezeu şi altfel? Probabil putea. La Dumnezeu totul este cu putinţă dar atunci care ar fi fost rostul nostru în lume, dacă am fi venit aici lămuriţi cumva de un Dumnezeu, cum să fim şi ce să facem? Dar Dumnezeu ne-a voit liberi şi ne-a trimis în lume ca prin libertatea noastră să ne hotărâm destinul şi să-l merităm. Cum ni-l facem aşa-l vom avea.

Iată, iubiţi credincioşi, într-o zi ca aceasta Mântuitorul s-a botezat şi ne-a dat şi nouă exemplu botezul. E mare această zi. E cheia destinului nostru pământesc. Într-o zi ca aceasta am aflat cine este Dumnezeu, cum este Dumnezeu şi cum ne vom întâlni noi cu El.

Fie ca Domnul să ne dea tuturor înţelepciune, care nu e prea mare lucru, ţineţi cont de aceasta. Viaţa noastră e aşa de scurtă încât a ne crede noi stăpâni pe viaţa noastră ar fi o mare înşelăciune. Dumnezeu ne-a dat-o ca să-L ştim, să-L recunoaştem, să I ne închinăm. De aceea ziua aceasta este mare în istoria creştinismului. Este mare pentru că a venit însuşi Fiul lui Dumnezeu, să ni se descopere, să descopere pe Sfânta Treime, să ne descopere cine suntem noi, de ce suntem şi cum suntem.

Fie ca această zi să ne lumineze. Fie ca Dumnezeu să ne dea înţelepciunea cea de pe urmă, care ne trebuie tuturor ca să-L recunoaştem, să I ne închinăm, şi să-L lăudăm pentru toate câte ne-a dat nouă. Fie ca Dumnezeu să fie cu fiecare din noi, într-o zi ca aceasta şi să ne dea nouă ştiinţa cea mai mare, aceea care-l laudă pe El şi-L binecuvântează pentru destinul nostru veşnic.

Deci nu avem destin pământesc veşnic. Acesta trece, cel mult la 100 de ani, dar ceea ce rămâne este sufletul nostru care va trăi în veci, în veşnicia lui Dumnezeu care să ne fie nouă punct de sprijin, lămurire şi viaţă veşnică.

Dumnezeu să vă binecuvânteze pe toţi acum şi pururea şi în vecii vecilor. AMIN.

PROFILURI SPIRITUALE

Mihai Eminescu (I)

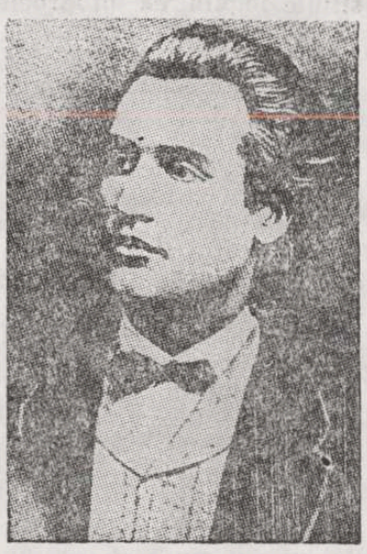

Cum este şi firesc, Eminescu a fost şi este cunoscut mai ales în latura sa poetică. Mai puţin sau foarte rezumativ în sfera ştiinţelor sociale, politice, gazetăreşti. Deşi, în lume, sau la noi acasă s-au scris tomuri de analize, de exegeze, de teze de doctorat, de lucrări şi monografii etc., contribuţia sa în abordarea problematicii dedicate vieţii sociale, politice a fost mai firav prezentată.

Or, aşa cum ne încredinţează el: „Cine va urmări bine firul istoriei va observa că toate reformele şi revoluţiile politice au o origine socială, că războaiele au cauze economice, că naşterea sau stingerea religiunilor chiar stă în legătură cu motive economice". Prin urmare, o privire multidisciplinară, una dialectică, una de decelare a factorilor determinatorii în curgerea istorică. El nu confundă planurile. Dimpotrivă, le relevă complementaritatea. El delimitează parametrii de determinare şi cei de influenţare. De aici actualitatea, prospeţimea şi legitimitatea celor spuse.

Nu, Eminescu nu a fost un sceptic de serviciu, un defetist. El gândea că: „Tot ce a fost şi ce-o să fie, în prezent le avem pe toate". Şi ţinea să adauge că: „A fi contemporan cu anii care-i trăieşti", e o cerinţă firească a evoluţiei umane.

În Scrieri politice, analistul prob preciza cu temei că: „Legile unui popor, drepturile sale, nu purced decât din el însuşi". Nu o spunea el pentru prima dată. O spuseseră reprezentanţi ai multor generaţii precedente. Iluminiştii francezi cu precădere. Dar gânditorul român „aclimatizează" teza în cauză la istoria şi specificul poporului nostru.

Este cert că ilustrul observator activ al dinamicii româneşti acordă o importanţă de prim ordin legilor, legislaţiei în cadrul societăţii. În Articole de politică românească, citim negru pe alb: „Legislaţiunea trebuie să fie aplicarea celei mai înalte idei de drept pusă în raport cu trebuinţele poporului, — astfel însă încât explicarea ori aplicarea drepturilor prin lege să nu contrazică spiritul acelora". Se presupune de aici că el constatase că, în timpurile sale se aducea un afront şi spiritului şi literei în planul legii. Dureros este faptul că acea stare de fapt s-a dovedit rezistentă.

Toate acestea i se păreau justiţiarului Eminescu anacronice şi nedrepte întrucât zicea el: „E pentru noi incontestabil că un popor care sute de ani n-a avut nevoie de drept scris, deşi au avut epoce de bogăţie şi de glorie, au fost un popor tânăr, sănătos, bine întemeiat". Spiritul său protestatar faţă de astfel de stări de lucruri s-a regăsit atât în multe din poeziile şi poemele sale, cât mai ales în necruţătoarea sa activitate publicistică. De aici animozităţile şi duşmăniile create de el „clasei superpuse", cum îi plăcea lui să spună, ca un bun sociolog recunoscut de mulţi dintre contemporanii şi urmaşii săi.

Era convins rigurosul observator Eminescu că: „Dacă privim regularitatea fenomenelor lumii siderale şi o comparăm cu nestatornicia sorţii omeneşti, am putea crede că altceva se petrece în ceruri, altceva pe pământ. Cu toate acestea precum o lege eternă mişcă universul deasupra capetelor noastre, precum e puterea gravităţii care le face pe toate să plutească cu repejune în chaos, tot astfel alte legi, mai greu de cunoscut, dar supuse aceleiaşi necesităţi, de la care nu este nici abatere, nici excepţie, guvernează oamenii şi societăţile". Că aşa se întâmpla atunci este un fapt indezirabil. Că ce s-a întâmplat şi după el l-a confirmat întrutotul e la fel de adevărat. În acest spirit concluzia sa că „Societatea e câmpul schimbărilor veşnice, al luptelor pentru existenţă şi supremaţie", este una legitimă, corectă şi dureroasă.

Ca un riguros, conştiincios şi competent slujbaş al învăţământului, în calitatea sa de inspector şcolar, Eminescu s-a izbit de multe greutăţi, de multe hibe şi nedreptăţi legate de educaţie, de instruire, de proasta condiţie a şcolii. Era convins că: „Nu în cultura excesivă a minţii consistă misiunea şcoalelor — excepţie făcând cele înalte — ci în creşterea caracterului". „A discuta cu ignoranţă şi cu reaua-credinţă e o foarte spinoasă misiune". Şi, în fine, că: „Rolul muncii intelectuale e foarte mare în ordinea economică".

Într-o scrisoare către Dumitru Brătianu, Eminescu observă cu îndreptăţire că „Dacă o generaţiune poate avea un merit, e acela de a fi un credincios agent al istoriei, de a purta sarcinile impuse cu necesitate de locul pe care îl ocupă în lănţuirea timpului". Mă întreb câţi dintre cei chemaţi a îndrepta acele nedreptăţi ar fi fost conştienţi de aceste dureroase stări de lucruri şi ar fi contribuit la îndreptarea lor? Şi ne mai întrebăm câţi vor fi reflectat atent la cugetarea eminesciană potrivit căreia: „E o axiomă a istoriei că tot ce e bine e un rezultat al cugetării generale".

Convins că: „... niciodată o vorbă nu poate înlocui o realitate", că: „viaţa, cum scrie el în Mortua est, este o boltă de vise rebele", Eminescu observa ca orice distins moralist şi fin observator sociologic „Lipsa de cultură adevărată e egală cu lipsa de moralitate". Şi, în acelaşi spirit, el adaugă: „... niciodată fraza culturii nu e echivalentă cu libertatea adevărată care e facultatea de a dispune de sine însăşi prin muncă". Recitind astfel de sinteze critice rămânem cu un nedisimulat simţ de tristeţe şi de regret că vocea sa critică nu a avut totdeauna rezonanţa cuvenită.

Din Scrieri politice aflăm că: „E lesne a înfrumuseţa lucrurile, dar ceea ce se schimbă prin teorii şi tirade e realitatea". Şi tot de acolo, reţinem încheierea că: „... adevăratul progres nu se poate greva decât conservând pe de o parte, adăugând pe de alta; o vie legătură între prezent şi viitor, nu însă o serie de sărituri fără orânduială". La multă vreme după rostirea acestor auguste reflecţii ne întrebăm dacă şi câte reveniri mente au intervenit de atunci. Constatarea este mai mult tristă, iar răspunsul este în bună parte descurajator. Şi iar revenim la gândurile eminesciene care ne avertizează că mintea omenească veritabilă stă în raport direct cu capacitatea de pricepere în mod dezinteresat a unui adevăr, acela potrivit căruia: „Cuvintele nu sunt decât o unealtă pentru a exprima o gândire, un signal pe care îl dă unul pentru a trezi în capul celuilalt identic aceeaşi idee".

Ca un neîntrecut înţelept, ca un veritabil filosof, virtute mai puţin

(Continuare în pag. a 4-a)

Prof. univ. dr.
MARIN VOICULESCU

Casa Memorială – Părintele Dometie

— IN MEMORIAM —

Apariţia acestor rânduri, în lumina învăţăturii Sf. Apostol Pavel: „Aduceţi-vă aminte de mai marii voştri, care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu, priviţi cu luare aminte cum şi-au încheiat viaţa şi urmaţi-le credinţa" (Evrei, XIII, 7), constituie o rememorare asupra vieţii şi activităţii unui mare duhovnic născut pe plaiuri muntene, dar care şi-a desfăşurat activitatea, în cea mai mare parte, în Transilvania, părintele Dometie de la Râmeţi. Înalt Prea Sfinţitul Părinte Antonie, Mitropolitul Ardealului, într-o scurtă prezentare a „Patericului Mânăstirii Ciolanu", între altele afirma: „... ne pare bine că-l pomeneşte aici şi pe părintele Dometie Manolache, care mi-a fost coleg şi cu care am şi intrat în monahism îndată după licenţă, la Mânăstirea Prislop în anul 1949. A fost un mare om şi e păcat că l-a luat Dumnezeu atât de devreme" (Telegraful Român nr. 17—20/2001).

Un eveniment cultural semnificativ, care a avut loc în 30 octombrie 2001 în localitatea Târlele-Filiului din judeţul Brăila, ne readuce aminte de părintele Dometie, pe care Părintele Stăniloae îl numea: „Un erou al credinţei".

O succintă schiţă biografică a Părintelui Dometie, socotim că este necesară. Era în 13 octombrie 1924, ajunul Cuvioasei Parascheva, când a văzut lumina zilei în Mărculeştiul Buzăului pruncul Stelian din părinţi ţărani, muncitori de pământ, Ioan şi Filofteia. Cele 6 clase primare le-a făcut în comuna Târlele-Filiului, judeţul Brăila. A urmat cursurile secundare, la Seminarul „Chesarie Episcopul" din Buzău între anii 1937—1944, ani grei şi plini de necazuri. După absolvirea Seminarului, cu calificativul maxim, s-a înscris în acelaşi an 1944, la Facultatea de Teologie din Bucureşti. În anii de studenţie, leagă prietenii cu numeroşi studenţi, printre care, cel mai apropiat fiind studentul Leonida Plămădeală, pe care avea să-i lege elanul tineresc, spre atingerea celor mai pure năzuinţe de mântuire şi sporire a roadelor duhovniceşti. Se leagă între ei un fel de frăţie de cruce, în cea mai bună accepţie a cuvântului, frăţie ce va lumina de-a lungul anilor, şi după terminarea Institutului Teologic. Într-o seară frumoasă de primăvară, aflaţi singuri în sala de studiu, pe când ceilalţi erau plecaţi în oraş, după aprinse discuţii în care frumuseţea sufletului se oglindea în formularea idealului de viaţă, cei doi au jurat ca nimic să nu-i abată de la slujirea până la jertfă a lui Dumnezeu şi a Bisericii Sale Sacerdotale. Acest legământ tainic şi înflăcărat a fost respectat de ambii studenţi ce vor îmbrăca haina monahală, devenind păstori de suflete. La mânăstirea Prislop, în 14 septembrie 1949, tânărul Stelică se tunde în monahism, deodată cu colegul său de studenţie, Leonida Plămădeală, primind numele de Dometie şi respectiv Antonie.

În definirea acestei perioade de timp, este important a aminti cuvintele I.P.S. Dr. Antonie Plămădeală, care face o sinteză cuprinzătoare: „Biografia Părintelui Dometie, în imaginea mea, se reduce la câteva elemente şi anume la acelea în care am fost în imediata lui apropiere, în adolescenţă şi în primii ani ai maturităţii. Aşa cum se întâmplă firesc şi cum ziceau latinii, pares cum paribus facillime congregator (cei asemenea se adună uşor cu cei asemenea), ne-am împrietenit uşor şi tainic. Asemenea am descoperit în el o anumită curăţenie sufletească, fără vicleşug, frizând adesea naivitatea, în sensul cel bun al cuvântului, o capacitate rară de dăruire imediată nevoilor celor dimprejurul lui şi ceea ce era remarcabil, o disponibilitate de început de era creştină pentru misiune, pentru jertfă... Părintele Dometie a mai rămas la Prislop până când mânăstirea s-a transformat în mânăstire de maici. Apoi a plecat şi cu zel misionar şi-a alcătuit propria lui obşte de maici, ajungând cu ele la Mânăstirea Răţeşti din Eparhia Buzăului" (Lumina Lină 1993, pag. 7). În legătură cu vasta sa activitate, tot I.P.S. Dr. Antonie, spune: „A fost un om de acţiune, dar în acelaşi timp, un om de rugăciune, un filocalic." S-a format la umbra filocaliei, care tocmai se tipărea, în 1946, şi era un tainic al rugăciunii isihaste pe care o preda maicilor şi laicilor... Ducea o viaţă aspră, se purta cu simplitate şi nu păstra niciodată mai multe rânduri de haine. Dacă întâlnea oameni necăjiţi, le dădea cojocul din spinare, ciorapii şi chiar încălţările. În amintirea celor care l-au cunoscut şi a celor care l-au avut ca duhovnic, părintele Dometie pleacă prea devreme, n-a murit, ci continuă să ne fie prieten şi duhovnic" (ibidem, pag. 14).

În rândul celor care l-au cunoscut, apreciat şi iubit, pe părintele Dometie, se numără şi P.S.S. Dr. Casian Crăciun, Episcopul Dunării de Jos. Acest lucru îl atestă o hotărâre a Prea Sfinţiei Sale, care i-a mişcat până la lacrimi pe consătenii Părintelui Dometie.

Iată despre ce este vorba:

În data de 10 octombrie 1999, cu prilejul sfinţirii unui monument ridicat în cinstirea eroilor din localitatea Târlele-Filiului, în finalul unei prea frumoase şi solemne cuvântări, Prea Sfinţia Sa a spus: „Propun ca de azi înainte, localitatea Târlele-Filiului, să poarte numele „Părintele Dometie", fiu al acestui sat, care într-un zel patriotic şi misionar deosebit, este o punte de legătură cu Ţara Românească şi Transilvania..., locuitori ai acestui sat, fiţi mândri că din mijlocul vostru, s-a ridicat un asemenea om".

Ulterior, în urma mai multor discuţii, Prea Sfinţia Sa Episcopul Casian propune familiei Părintelui Dometie să mediteze asupra oportunităţii amenajării şi deschiderii unei Case Memoriale pe vatra părintească. Această propunere, familia şi-a însuşit-o şi în urma unor eforturi deosebite, timp de doi ani de zile, s-a consolidat şi amenajat casa amintită. Părintele Mihai împreună cu doamna preoteasă Valentina şi Monahia Eudoxia, ajutaţi de familia Iconaru Tudor şi Gina — fii ai satului — s-au ocupat de toate cele necesare, de strângerea materialului muzeistic, precum şi de formalităţile legale. Între obiectele expuse în Casa Memorială amintim: — un rând de veşminte preoţeşti ce a aparţinut părintelui Dometie, corespondenţă originală, fotografii, documente şi multe obiecte din Ardeal, ce amintesc de perioada de timp în care părintele şi-a desfăşurat activitatea în acele locuri.

În data de 30 octombrie 2001, a avut loc binecuvântarea Casei Memoriale. A fost o serbare de suflet şi de simţire românească rar întâlnită prin părţile acelea. În dangăt de clopot, cu inimi pline de bucurie, este primit cu pâine şi sare în faţa Sfintei Biserici, P.S. Episcop Casian. Copiii satului, în frumoase costume naţionale, organizaţi de domnul director Corneanul Nicolae şi d-na învăţătoare Vasile Georgeta, îi oferă Prea Sfinţiei Sale, frumoase buchete de flori, flori ale recunoştinţei şi dragostei pentru păstorul iubit. În Sfânta Biserică se oficiază Sfânta Liturghie, apoi slujba Parastasului pentru părintele Dometie, de către Prea Sfinţia Sa Părintele Casian, înconjurat de un numeros sobor de preoţi, veniţi din localităţile învecinate, în frunte cu părintele Protopop Enache Viorel de Făurei şi alţi preoţi din Ardeal.

Prezent la această Sfântă Slujbă precum şi la binecuvântarea Casei Memoriale, este şi domnul primar al comunei Ianca, Cismaru Traian. Prea Sfinţitul Părinte Casian ţine un frumos cuvânt de învăţătură referitor la viaţa veşnică, cu o privire specială şi detaliată asupra vieţii şi activităţii părintelui Dometie. A luat cuvântul, apoi, preotul Pucheanu Nicolae din Râşnov-Braşov, care într-o frumoasă poezie a redat momente importante din activitatea părintelui Dometie, amintind credincioşilor că şi P.S.P. Episcop Casian, a desfăşurat o frumoasă activitate pe plaiuri transilvane. Părintele paroh Taflan Laurenţiu a amintit în cuvântarea sa, între altele, de dragostea ce i-o poartă părintelui Dometie şi în prezent, locuitorii satului. Tuturor, în numele familiei, un cuvânt de caldă mulţumire le aduce părintele Mihai din Braşov. În mod cu totul deosebit mulţumeşte P.S.P. Episcop Dr. Casian, căruia i-a aparţinut ideea înfiinţării Casei Memoriale, şi care prin participare şi prin tot ceea ce a făcut, a dat un nimb deosebit acestei frumoase sărbători. De asemenea, mulţumeşte domnului primar, pentru participare, precum şi familiei Iconaru Tudor şi Gina şi tuturor locuitorilor satului şi celor prezenţi.

De la biserică P.S.P. Episcop Casian cu întreg soborul de preoţi şi cu un impresionant număr de credincioşi, având în frunte elevii de la şcoală, într-un

(Continuare în pag. a 8-a)

Preot MIHAI MANOLACHE

Sfânta Mănăstire Turnu – veche sihăstrie monahală

Aşezată pe defileul Oltului, lângă Muntele Cozia, în preajma căilor rutiere ce leagă oraşele Sibiu şi Râmnicu Vâlcea, Mânăstirea Turnu continuă o veche sihăstrie monahală apărută prin secolul al XIV-lea, anterioară ctitoriei lui Mircea cel Bătrân de la Cozia. Denumirea ei vine de la un fost turn masiv, construit în secolul al II-lea de legiunile romane din Castrul „Arutela" pe stânca numită „Piscul lui Teofil".

Documentar, sihăstria apare la începutul secolului al XVII-lea în două acte redactate la ctitoria lui Mircea de „Gavriil Lotreanu de la Schit". După tradiţie, atunci s-au retras de la Cozia şase călugări iubitori de viaţă pustnicească, stabilindu-se în peşterile din împrejurimi. Odată cu sporirea numărului lor, şi-au construit o bisericuţă din lemn, unde oficiau Sfânta Liturghie şi se împărtăşeau cu Sfintele Taine, după rânduiala monahală.

Ajungând mitropolit al Ţării Româneşti fostul egumen cozian Varlaam, construieşte aici o bisericuţă din piatră şi cărămidă, cu hramul *Intrarea în Biserică a Maicii Domnului*, întemeind „Schitul de după turn", în anul 1676, luând fiinţă o aşezare monahală statornică, sub oblăduirea Mânăstirii Cozia.

Nu se cunosc multe date istorice referitoare la începuturile acestui Schit. Chiar documentele privind pe ierom. Macarie — primul egumen — au dispărut. Se ştie că, în timpul războiului ruso-turc (1716—1718), armata imperială invadează Schitul, provocându-i mari daune. Intrând Oltenia sub administraţia austriacă, Turnul devine independent de Cozia, întrucât se afla în altă „ţară"; singurul avantaj a fost construirea şoselei „Via Carolina", între Boiţa şi Călimăneşti, uşurându-i astfel legătura cu exteriorul.

După pacea de la Belgrad (1739), Schitul Turnu intră din nou sub jurisdicţia Coziei, iar monahii îşi refac aşezământul. În anul 1774 existau deja „chilioare împrejur din lemn, făcute de călugăraşi". Însă, din cauza altui război între ruşi, austrieci şi turci (1788—1793), ele sunt mistuite de flăcări, ca multe mânăstiri din Oltenia.

După înfiinţarea Episcopiei Argeşului, în anul 1793, Schitul Turnu devine dependent de ea, având la începutul secolului al XIX-lea o frumoasă obşte formată din 13 călugări, în frunte cu egumenul Ştefan.

Sub conducerea ierom. Dionisie (1828—1854), venit de la Mânăstirea Curtea de Argeş, Turnu cunoaşte o transformare radicală; foarte bun gospodar, ridică noi clădiri şi sporeşte averea Schitului.

În timpul egumenului Macarie Cozianul (1854—1866), s-a produs secularizarea averilor mânăstireşti; astfel, Turnu, ca toate aşezămintele monahale, cunoaşte o perioadă de regres. Însă, spre deosebire de schiturile Scăueni, Păuşa şi Dăngeşti, care au fost transformate în biserici parohiale, primeşte — datorită izolării sale — dreptul de a-şi continua viaţa călugărească.

Totuşi, egumenul Agafton (1866—1874) s-a aflat în pericolul de a i se desfiinţa Schitul; numai intervenţia energică a monahilor l-a salvat. Deşi Ministerul Cultelor renunţă la idee, îi asigură numai o alocaţie bugetară de 1 070 lei, echivalentă unei parohii cu trei angajaţi.

După o scurtă perioadă (1874—1882), când Turnu a fost condus de ierom. Sava Popescu, „un chip ales de cuviosie şi blândeţe",

(Continuare în pag. a 7-a)

Arhim. VENIAMIN MICLE

62474

Mihai Eminescu

(Urmare din pag. a 3-a)

relevată de unii exegeţi ai săi, Eminescu rezumă competent: „Toată istoria unui popor — în orice privire — e înmagazinată în prezentul lui şi toate calităţile şi defectele lui sunt dezvoltări ale unui şi aceluiaşi germene fundamental, ale unui şi aceluiaşi sâmbure. Mutând cireşul sub zonele cele mai deosebite, el se va modifica, însă tot cireş o să rămână şi numai altoi înoculaţi în trunchiul lui vor da alte frunze, alte roade". Ce am putea pune azi sub semnul dubiului? Şi, mai ales, cu ce folos?

În legătură cu sentimentul naţional la acest Shakespeare al culturii româneşti, cum îl numesc unii eminescologi astăzi, se cuvine ca totdeauna să revenim şi, cu spiritul critic, obiectiv să estimăm valoroasa contribuţie eminesciană. Să luăm aminte că: „Nu devine cineva scriitor naţional prin aceea că repetă cuvintele patrie, libertate, glorie, naţie în fiece şir al scrierilor sale, precum pe de altă parte, poate cineva să nu pomenească deloc vorbele de mai sus şi să fie cu toate acestea un scriitor naţional". Şi, totodată, se cuvine să constatăm intrinseca legătură dintre educaţia naţională şi şcoală pe care o legitimează clarvăzătorul Eminescu scriind: „...Şcoala n-ar trebui să fie o magie de cunoştinţe străine ci o gimnastică a întregii individualităţi a omului; elevul — nu un hamal care-şi încarcă memoria cu saci de coji ale unor idei străine, sub care geme, ci un om care-şi exercită toate puterile proprii ale inteligenţei, întărindu-şi aportul intelectual, precum un gimnast îşi împuterniceşte pân-în gradul cel mai mare aportul fizic, fie-n vigoare, fie-n îndemânare". Pe cât de clar, pe atât de adevărat, de îndreptăţit.

O interesantă viziune a avut-o Eminescu despre şcoală, despre didactica învăţării, despre proporţia: memorie-judecare, despre conjugatul efort al acestora în procesul de învăţare. După convingerea sa: „... şcoala va fi rea dacă va apela numai la memorie, bună dacă va apela la pricepere şi judecată", abstracţie făcând de materia predată". Şi, în aceeaşi ordine de idei: „Învăţătura consistă în mulţimea celor ştiinţe, cultura în multilateralitatea cunoştinţelor, creşterea nu consistă nici într-una, nici într-alta. Ea consistă în influienţa continuă pe care o au lucrările învăţate asupra caracterului şi în disciplinarea inteligenţei". Judecând mai bine aceste convingeri ai impresia că ele au fost spuse în zilele noastre. Timpul a sporit justeţea şi oportunitatea acestora.

Ca mai toate geniile, Eminescu a fost o fire profund ironică. Ironic este şi în legătură cu demagogii. Căci consemnează el cu năduf: „Unde domneşte demagogia orice carne cu ochi poate deveni om mare, pentru că nu se cere nimic de la el". Şi raţionamentul lui continuă necruţător, precizând: „... oricât s-ar duşmăni nulităţile şi cumularzii între sine, în contra unui pericol sunt totdeauna uniţi, în contra învingerii meritului". De adăugat ar fi că numitele categorii supravieţuiesc.

Pe cât de zdruncinat fiziceşte încă din anii tinereţii, pe atât de puternic şi echilibrat spiritual se dovedeşte Eminescu în tot ce scrie fundamental. Echilibrat şi exact se dovedeşte el şi în ce priveşte specificul contribuţiei cu care vine fiecare popor la zestrea omenirii: „Toate popoarele de pe lume au câte ceva sfânt şi neatingibil. La unu e legea, la altul conştiinţa naţională, la al treilea alte bunuri morale, şi în acest reziduu ultim al caracterului său stăpânirea politică a unei naţii cată să-şi aibă marginea". Se îmbină aici armonios pregătirea sa filosofică, sociologică, antropologică, spiritul său obiectiv şi, nu în ultimă instanţă, vizionar.

Experienţa valoroasă acumulată în viaţa-i scurtă, dar prodigioasă i-a permis gânditorului Ipoteştilor să conchidă cu limpezime: „... calităţile omului ajung la suprafaţă după cum le favorizează vremea. Dacă vremea e cu răsuflarea scurtă vor ajunge deasupra oameni cu răsuflarea scurtă". Avea dreptate atunci, are şi azi. Fiindcă numita categorie nu s-a restrâns. Dimpotrivă.

Intervenind critic şi intransigent în jocul micimilor umane Eminescu a ajuns la neclintita sa aserţiune: „Invidia, nestatornicia, clevetirea, duşmănirea ascunsă, linguşirea, distiunea sofisticată, toate acestea se găsesc în oamenii care n-au un tot fundamental hotărât, cari nu sunt întregi sufleteşte şi poate nici fizic". Să convenim: şirul acestora s-a lungit îngrijorător.

Şi mai categoric, mai argumentat şi prin urmare mai convingător ne avertizează el: „Toată moralitatea omului singular, refereacă-se ea la raporturi individuale sau publice, îşi are întemeierea în natură şi chemarea sa ca om, aşadar în lucrul cel mai general, în omenire — în umanitate. Astfel şi cultura e înainte de toate individuală, însă totalitatea indivizilor şi prin urmare şi fiecare la locul său are de-a exprima şi a pune-n viaţă înălţimea şi stadiul spiritului naţional; acesta-i scopul cel comun tuturor". Nimic de represat, de rectificat, de încriminat.

Una din cele mai sincere şi cuprinzătoare mărturisiri pe care le-au întâlnit vreodată în literatura lumii este cea care îi aparţine unicului Mihai Eminescu. Ea sună astfel: „Dumnezeul geniului m-a sorbit din popor cum soarbe soarele un nour din marea de amar". Un astfel de soare îi caută numai pe cei prescrişi atinşi de talent şi geniu. Fiul Ipoteştilor le întrunea osmotic pe amândouă.

La mulţi ani 2002!

(Urmare din pag. 1)

Să ne bucurăm de acest dar pe care ni l-a făcut tuturor Dumnezeu, Stăpânul Universului şi al timpului. Să căutăm să umplem cu spor bogat pentru sufletul nostru cele 365 de zile ale lui. Să le umplem cu munca braţelor şi a minţii întru câştigarea *„pâinii celei de toate zilele"*.

Să le umplem cu rugăciune sporită, cu fapte bune, cu citiri din Sfintele Scripturi, cu participarea noastră regulată la sfintele slujbe întru câştigarea *„pâinii vieţii"* (Ioan 6, 35).

Să ne rugăm aşadar ca Anul Nou în care am intrat să fie un an cu pace, cu binecuvântate împliniri şi cu roade duhovniceşti pentru noi şi pentru întreaga lume.

Am intrat în Noul An 2002!

Să ne bucurăm, să ne rugăm şi să muncim în el mai mult decât în cei care au trecut.

Aşa să facem şi bine ne va fi.

La mulţi ani!

„Nu există pace fără dreptate..."

(Urmare din pag. 1)

cul, pe care Maria îl strânge în braţele sale. În El noi recunoaştem pe acela în care mila şi adevărul se întâlnesc şi în care dreptatea şi pacea se îmbrăţişează (Ps. 84, 11). În El noi Îl adorăm pe Mesia cel adevărat, în care Dumnezeu a împreunat, pentru mântuirea noastră, adevărul şi milostivirea, dreptatea şi iertarea".

În numele lui Dumnezeu, papa a reînnoit apelul său stăruitor către toţi, credincioşi şi necredincioşi, pentru ca binomul *„dreptate şi iertare"* să caracterizeze întotdeauna relaţiile între persoane, între grupuri sociale şi între popoare.

Acest apel l-a îndreptat mai întâi către cei care cred în Dumnezeu, şi în mod special către cele trei religii avramitice: Iudaismul, Creştinismul şi Islamismul, chemate să-şi exprime refuzul lor la violenţă într-o manieră fermă şi decisă. „Nimeni, pentru nici o raţiune, nu poate ucide în numele Dumnezeului unic şi atotmilostiv — a accentuat vorbitorul. Dumnezeu este Viaţă şi izvor al Vieţii. A crede în El înseamnă a mărturisi îndurarea Sa şi iertarea Sa, refuzând să fie folosit numele Său cel sfânt ca un instrument pentru violenţă".

Papa a arătat apoi că: „Din multe părţi ale lumii se ridică o profundă invocare a păcii; această invocare se face auzită mai ales din acea ţară pe care Dumnezeu a binecuvântat-o cu darul unui Legământ pe care l-a încheiat cu lumea (Legământul cu Avraam — n.n.) şi cu evenimentul unic al Întrupării Fiului Său, motive pentru care noi numim acea ţară drept „sfântă". Din nefericire, „glasul sângelui" strigă către Dumnezeu tocmai din această ţară (cf. Fac. 4, 10); este sângele fraţilor vărsat de către fraţii lor, care se raportează la acelaşi Patriarh Avraam; fii, ca toţi oamenii, ai Aceluiaşi Tată ceresc".

Papa Ioan Paul al II-lea a încheiat prin a adresa o fierbinte rugăciune către Sfânta Maică a lui Dumnezeu pentru ca să mijlocească pe lângă Fiul ei să trimită ca dar lumii pacea Sa cea dreaptă şi să facă să dispară ura, violenţa şi moartea.

De altfel, întreaga lume creştină a Răsăritului şi Apusului s-a rugat lui Dumnezeu, la Sărbătoarea Crăciunului şi la Anul Nou, pentru pacea lumii, pentru salvarea vieţii şi a creaţiei, pentru dreptate şi toleranţă între oameni şi popoare.

(Urmare din pag. 1)

Iuda: „Nu va lipsi domn din Iuda, nici povăţuitor din coapsele lui, până va veni Împăciuitorul, de care vor asculta toate popoarele" (Fac. 49, 40) şi iarăşi: „O stea va răsări din Iacob..." (Num. 24, 17). Mielul pascal, mâncat de israeliţi în robia egipteană, a preînchipuit pe Hristos, care s-a răstignit pentru noi fără a i se fi zdrobit os dintr-însul.

La vârsta de 120 de ani, Moise şi-a îmbărbătat poporul cu cuvintele: „Prooroc ca mine va ridica Domnul din mijlocul fraţilor noştri, pe acela să-l ascultaţi" (Deut. 18, 15). Reiese deci că Mesia va fi profet.

Psalmii cuprind proorocii, care exprimă suferinţele şi dumnezeirea lui Mesia, care avea să se nască din neamul lui David (89, 4—5).

De o evidentă claritate sunt proorociile lui Isaia, evanghelistul V.T., despre naşterea lui Mesia dintr-o fecioară (Isaia 7, 14), despre patimile lui Mesia (Isaia 53, 7 şi urm.). Tot Isaia (40, 3) a prezis, că Mesia va avea un înainte-mergător: „Glasul celui ce strigă în pustie, gătiţi calea Domnului, drepte faceţi cărările

Pregătirea omenirii

lui". Despre acesta, proorocul Maleahi (3, 1) a grăit cu cuvintele: „Iată, eu voi trimite pe îngerul meu şi va găti calea înaintea feţei mele". Proorocul Isaia (60, 6) a prezis şi despre închinarea magilor: „caravane de cămile încărcate de aur şi tămâie vor sosi, vestind cu bucurie faptele cele de slavă ale Domnului".

Proorocul Ieremia (31, 15) a prezis uciderea pruncilor de către Irod: „Glas în Rama s-a auzit, plângere, tânguire şi ţipăt mult; Rahila plângea pe fiii săi şi nu putea să se mângâie, că nu mai sunt!" Profetul Ozea (11, 1) a prezis întoarcerea din Egipt: „Din Egipt am chemat pe Fiul meu". Cu exactitate a prezis proorocul Daniil (9, 25—27) anul venirii lui Mesia, iar Miheia (5, 1) a prezis naşterea în Bethleem. Proorocul Zaharia (9, 9) a prezis intrarea triumfală în Ierusalim, vinderea pe 30 de arginţi (11, 12) şi patimile lui Mesia (12, 10 şi 13, 7).

În sec. al V-lea î.H., s-a încheiat şirul profeţiilor despre Mesia (profeţiile mesianice). Subjugaţi fiind apoi de popoarele străine, israeliţii au fost încurajaţi în mod eronat, de către rabinii lor, că va veni Mesia, ca un rege naţional, conducător de oşti, care va scutura jugul impus asupra poporului.

Proorociile mesianice, prin însemnătatea lor, constituie partea centrală a V.T. Ele s-au îndeplinit „ad litteram". Timp de 1500 de ani a ridicat Dumnezeu pe profeţi în mijlocul poporului israilit. Profeţiile în genere şi mai cu osebire cele mesianice au fost ocrotite şi păstrate cu purtare de grijă.

În timpul ultimelor patru veacuri ale lumii vechi, i-a împrăştiat Dumnezeu pe Iudei în toată lumea cunoscută pe atunci. Iudeii au dus cu ei tot tezaurul învăţăturii de credinţă cu proorociile şi astfel toate neamurile au avut ocazia să le cunoască şi să se pregătească pentru venirea lui Mesia.

Exprimate de-a lungul veacurilor, printr-un întreg şir de aleşi ai lui Dumnezeu, proorociile mesianice sunt în deplină concordanţă şi prevestesc aceeaşi venire a lui Mesia. Timp de 4000 de ani, poporul ales a aşteptat venirea lui Mesia, de la care nu l-a putut abate nici un fel de suferinţe, ameninţări, prigoniri sau asupriri. Desigur, surprinde faptul că chiar iudeii care au profeţiile mesianice, cu a lor evidenţă, nu au crezut în Mesia-Hristos.[1] Pentru respingerea lui Mesia, Fiul lui Dumnezeu, proorocii Ieremia (cap. 6) şi Iezechil (cap. 8 şi 24), precum şi Hristos, au prezis distrugerea Ierusalimului. Privitor la sfântul locaş, s-au împlinit cele spuse de Iisus, că „nu va rămânea nici piatră peste piatră, care să nu se risipească" (Matei 24, 2).[2]

Este de mirare deplina concordanţă dintre cele conţinute în profeţii şi respectiv cele expuse în Evanghelii. Exemplu concret sunt prezicerile din psalmii 21 şi 68 şi respectiv imaginile suferinţelor pe cruce şi a morţii lui Iisus, expuse în cele patru Evanghelii. Acestea constituie dovezi de netăgăduit, că Mesia-Hristos a fost trimis de Dumnezeu în lume.[3]

În faţa minunii ce o constituie împlinirea proorociilor, necredinţa — prin adepţii săi — a căutat să slăbească puterea de argumentare a credinţei; a recurs la negarea autenticităţii cărţilor V.T. care conţin proorociile mesianice. Orice bănuială de acest gen însă s-a dovedit a fi neîntemeiată. Este de ştiut, că în sec. al V-lea, î.H., Ezdra, ca un al doilea Moise, a adunat cărţile sfinte mai vechi şi le-a rânduit în canon, făcând totodată prima redacţiune a Bibliei V.T. Cărţile sfinte au fost păstrate nealterate, în întregimea lor şi prin ele proorociile. Rabinii au numărat conţinutul Bibliei, până şi cuvintele şi chiar literele cărţilor. Pe bună dreptate, Pascal, una dintre cele mai alese minţi ale omenirii, în ale sale Cugetări, a spus despre Biblie, că este „cartea cea mai veche şi cea mai autentică din lume". Iată deci considerente întemeiate, pentru care necredinţa nu poate să discrediteze cărţile ce conţin proorociile mesianice.[4]

Profeţii au lărgit sfera naţională a monoteismului iudaic, spre a-l răspândi şi la celelalte neamuri, pregătindu-le şi pe ele să aştepte venirea pe pământ a lui Mesia. „Tot pământul va fi plin de cunoştinţa lui Dumnezeu, precum apele acoperă fundul mării. Mlădiţa din rădăcina lui Iesei va fi ca un steag pentru popoare, pe care vor căuta-o neamurile" (Isaia 11, 10). „Către tine se vor îndrepta popoarele de la marginile pământului şi vor zice: Părinţii noştri au moştenit înşelăciune, idoli fără de folos! Aceştia nu sunt dumnezei!" (Ieremia 16, 19—20). Neamurile păgâne au ajuns la cunoaşterea adevăratului Dumnezeu şi la cultul cu prinoase curate. „De la răsăritul soarelui şi până la apusul lui, mare este numele meu printre neamurile păgâne..." (Maleahi 1, 11). Şi iarăşi: „Nu avem oare toţi un singur părinte? Nu ne-a făcut pe noi un singur Dumnezeu?" — zice acelaşi profet Maleahi (2, 10).[5]

Pentru Iudei, legea veche a fost „un pedagog spre Hristos" (Gal. 3, 24), pentru că ţinând treaz simţământul vinovăţiei pentru săvârşirea păcatului, a provocat dorinţa după mântuire, care avea să vină prin Mesia-Hristos. Proorocii au descoperit misterul mântuirii şi au nutrit continuu aşteptarea venirii lui Mesia, pentru împăcarea omului cu Dumnezeu.[6]

La neamurile păgâne, pregătirea spre Hristos s-a făcut în chip natural întru cât legea morală reflectată în conştiinţă, a promovat înclinaţia spre adevăr, spre Dumnezeu. „Păgânii, cei ce nu au lege, din fire fac ale legii, aşa că lipsiţi fiind de lege, ei îşi sunt singuri lege..." (Rom. 2, 14—15). Starea de depresiune morală progresând, a deşteptat sentimentul neputinţei omeneşti, exprimată prin sentinţa: „Văd cele mai bune şi le aprob, totuşi le urmez pe cele mai rele" (Video meliora proboque, tamen deteriora sequor.), (Seneca, filozof stoic, 4 î.H. — 65 d.H.). În această privinţă, ap. Pavel arată lupta ce se duce în cele din lăuntrul omului, între trup şi suflet: „Nu fac binele pe care îl voiesc, ci răul pe care nu-l voiesc, pe acela îl săvârşesc" (Rom. 7, 19).

Pregătirea pozitivă a păgânilor spre Hristos s-a făcut — pe de o parte — prin reminiscenţele din revelaţiunea primordială şi — pe de alta — prin cultivarea acestor reminiscenţe, de pronia divină, pregătindu-l astfel pe om, ca să fie receptiv spre Mesia-Hristos. Pe de altă parte, contactul neamurilor păgâne cu Iudeii n-a rămas fără consecinţe. Activitatea pregătitoare a profeţilor, pentru aşteptarea venirii lui Mesia s-a întins şi la neamurile păgâne, dar într-o măsură mai restrânsă.[7] Prin răspândirea de idei religios-morale şi în lumea păgână, s-a ajuns la pregătirea universală a venirii lui Mesia.[8]

În scrierile lor, părinţii Bisericii arată, că Logos-ul, Cuvântul lui Dumnezeu, a trăit în lume şi până la întruparea sa „la plinirea vremii" (Gal. 4, 4). Prin întrupare, Dumnezeu-Cuvântul s-a arătat lumii în plinătatea sa, dar până la întrupare a trăit parţial în lume, răspândind lumina sa fiinţelor raţionale. În păgânism — într-o oarecare măsură — a grăit Dumnezeu prin filozofi, ca: Socrate, Platon, Heraclit şi unii filozofi stoici, care au putut să vadă adevărul, însă întunecat.[9] Ultimii menţionaţi, prin Seneca, au ajuns la conceptul de divinitate, a cărei existenţă este dincolo de lucruri, inaccesibilă fiind minţii umane. Din punct de vedere etic, acelaşi gânditor a arătat, că ţelul suprem poate fi atins, prin sudoarea frunţii, învingând obstacole foarte mari: „per aspera ad astra".

În vremea colindelor, poporul nostru se pregăteşte în modul cel mai adecvat, spre a retrăi venirea şi întuparea lui Mesia, pentru izbăvirea din osânda păcatului strămoşesc. Colindele, cu tradiţia, care este viaţă, oglindesc sufletul poporului român, unul şi nedivizat de confesionalism sau de modernism de import, neo-protestant. Prin specificul lor, colindele tradiţionale sunt destinate pentru zile, ceasuri şi momente îndătinate. Ocazional, în capitală şi într-un mare oraş de peste munţi, am simţit repulsia în popor, pentru neîncadrarea colindelor, potrivit îngrădirilor calendaristice şi orare.

În anii zbuciumaţi ai istoriei, colindele au avut un rol important pentru păstrarea credinţei şi a fiinţei noastre ca neam creştinesc şi românesc. Opresorii noştri de veacuri, de pe aceste meleaguri, şi-au dat seama de puternica înrâurire pe care colindele au exercitat-o asupra sufletului poporului nostru. Nu e cazul să dau aici expresia cu care au calificat ei colindele noastre de Crăciun. Împreună cu poetul însă aceasta o ştiu, că: „Noi prin vremi, ce ne-ncercară, altă armă n-am avut, / numai dragostea de ţară / şi pe sfântul Domn de scut".

---

1. Svetlov P., Învăţătura creştină în expunere apologetică, vol. I, trad. de Bejan S. şi Tomescu C., Chişinău, 1935, p. 116.
2. Ibidem, p. 126.
3. şi 4. Ibidem, p. 117 şi 118.
5. Savin, I. G., Apologetica, Bucureşti, 1929, p. 94—95.
6. Andrutsos H., Dogmatica, trad. de D. Stăniloae, Sibiu, 1930, p. 181.
7. Ibidem, p. 180.
8. Savin, I.G., op. cit., p. 94.
9. Svetlov P., op. cit., p. 38.

Cărturari sibieni de altădată:

Răşinăreanul Eugen Brote — economist, agronom, ziarist şi om politic

De regulă, când vorbim ori auzim de Răşinari, ne gândim la mausoleul lui Andrei Şaguna, la familia Barcienilor, la Octavian Goga şi la Emil Cioran. Dar frumoasa comună românească de la poalele Munţilor Cindrel a dat ţării mulţi alţi cărturari de certă valoare, care sunt azi mai puţin cunoscuţi sau chiar uitaţi. Unul dintre aceştia a fost Eugen Brote, agronom, economist, ziarist şi militant pentru drepturile românilor din Transilvania. Personalitatea sa a fost pusă în lumină într-o excelentă teză de doctorat, din 1972, a lui Lucian Boia, azi profesor la Facultatea de Istorie a Universităţii din Bucureşti (publicată în 1974, 211 p.).

Eugen Brote s-a născut în Răşinari, la 29 noiembrie / 11 decembrie 1850, în familia lui Ioan Brote (1819-1871), fiu de preot proprietar de pământ şi case, comerciant de lână şi vite, un timp chiar învăţător şi director la şcoala din Răşinari; mama sa, Ana (1824—1892), era soră cu învăţatul preot Sava Popovici Barcianu (1814-1879). Au avut 14 copii. În mai 1848, Ioan Brote a fost inclus în delegaţia aleasă la Blaj - condusă de Şaguna -, care urma să prezinte Curţii imperiale doleanţele românilor; câteva luni mai târziu a avut un rol important în oastea ţărănească condusă de Avram Iancu. Fratele mai mare al lui Eugen, Aurel Brote (1842-1897), a făcut studii juridice, devenind avocat, apoi mult timp director al Băncii „Transilvania" din Sibiu. Dintre ceilalţi copii ai lui Ioan şi Ana Brote, câţiva au murit de mici, alţii în tinereţe (ca Emil, medic la Viena, sau Constanţia, soţia profesorului Dimitrie Comşa, la 23 de ani).

Eugen a dobândit primele cunoştinţe de carte la şcoala din Răşinari (probabil între 1856-1860), continuând la Gimnaziul evanghelic - luteran (4 clase) şi la Gimnaziul de stat din Sibiu, pe atunci cu limba de predare germană (actualul Colegiu „Gheorghe Lazăr"), la care şi-a susţinut examenul de „maturitate" în 1868. Între anii 1868-1870 a urmat cursurile Academiei de Agricultură din Magyaróvár, un orăşel din vestul Ungariei, la graniţa cu Austria; a făcut apoi o călătorie „de studii" în Austria şi Germania.

La scurt timp după ce s-a întors acasă, îi moare tatăl (26 ianuarie st. V. 1871), încât tânărul agronom se consacră muncii pe terenul agricol pe care-l moştenise, lângă Sibiu, practicând o agricultură raţională, cu noi unelte şi maşini. În acelaşi timp, ia în arendă şi alte terenuri agricole, dar se ocupă mai mult de creşterea vitelor. Este preocupat, încă din această perioadă a vieţii, şi de soarta ţăranilor români din Transilvania. Începe să colaboreze la ziarul „Economul" de la Blaj (condus de Ştefan Pop); primele articole - prin care urmărea popularizarea cunoştinţelor agricole mai „moderne" pentru acel timp - au apărut sub titlul *Epistole către ţăranii agricultori*. După câţiva ani începe să colaboreze şi la „Telegraful Român", - redactat pe atunci de Nicolae Cristea - îndeosebi la „Foişoara" sa, care a apărut în anii 1876-1877 (alături de Ilarion Puşcariu, Dimitrie Comşa şi vărul său Daniil Popovici - Barcianu).

Curând se implică şi în mişcarea culturală a românilor transilvăneni. De pildă, între anii 1883-1888 a fost casier al „Astrei" la Sibiu. În 1880 a fost ales membru supleant al Comitetului central al Astrei.

Între anii 1879-1888 a fost ales „asesor" în senatul epitropesc (consilier economic, în accepţiunea de azi) al Arhiepiscopiei Sibiului, în timp ce păstorea mitropolitul Miron Romanul. Eugen Brote a avut o contribuţie importantă la creşterea fondurilor Arhiepiscopiei.

În vederea propăşirii economico-agricole a ţăranilor români din Transilvania, la 16/28 februarie 1888 se constituie, sub conducerea sa, „Reuniunea română de agricultură comitatul (judeţul - n.n.) Sibiu", prima de acest fel în Transilvania; o va conduce până în anul 1893. În aceeaşi perioadă a publicat şi două broşuri pentru ţărani, într-o colecţie („bibliotecă") a Reuniunii: *Ţinerea vitelor* (Sibiu, 1888, 22 p.; ed. II, 1891 şi ed. III, 1901). Organizează o serie de adunări ale Reuniunii, cu conferinţe, în diferite sate ale judeţului.

Mult mai importantă este, însă, implicarea sa în lupta naţional-politică a românilor transilvăneni, din păcate, cu o serie de greşeli, cum vom relata în continuare. Încă din anul 1884 devine un membru marcant al grupării „tribuniste" şi colaborator al ziarului „Tribuna" de la Sibiu, redactată iniţial de Ioan Slavici. După ce Slavici a plecat la Bucureşti - 19 februarie/3 martie 1890 -, Eugen Brote preia conducerea ziarului „Tribuna", pe care-l va redacta până în 1893. În 1887, când s-a întrunit cea de a treia Conferinţă naţională a Partidului Naţional Român din Transilvania, a fost ales casier. La Conferinţa extraordinară a Partidului din 8/20 ianuarie 1892, Eugen Brote a fost ales al doilea vicepreşedinte (preşedinte Ioan Raţiu, prim-vicepreşedinte George Pop de Băseşti, iar secretar general preotul Vasile Lucaciu). Tot atunci s-a hotărât şi redactarea *Memorandumului* românilor transilvăneni, care să fie înmânat împăratului Francisc Iosif I.

Textul Memorandumului a fost definitivat în şedinţa Comitetului de conducere al Partidului Naţional Român, la Sibiu, în zilele de 25-26 martie 1892, sub conducerea lui George Pop de Băseşti. Eugen Brote n-a participat la acea şedinţă, deoarece tocmai atunci îi murise soţia, Ana (Agnes) Trandafil, cu care se căsătorise din 21 septembrie 1880, la biserica „Lucaci" din Bucureşti. Cu toate acestea, lui Brote i s-a încredinţat traducerea Memorandumului în limbile germană şi maghiară, precum şi cu editarea lui (în tipografia sibiană condusă de el însuşi). Tot el a fost încredinţat şi cu organizarea acţiunilor care vizau plecarea unei delegaţii impunătoare de români care să înmâneze Memorandumul împăratului Francisc Iosif (a sosit la Viena la 10/22 mai 1892). După cum se ştie, împăratul n-a primit delegaţia conducătorilor Partidului Naţional Român, însoţiţi de 300 alţi reprezentanţi ai românilor, aleşi din toate clasele sociale, ci plicul cu Memorandumul a fost trimis Guvernului din Budapesta, iar de acolo pe adresa preşedintelui Partidului, Ioan Raţiu, la Turda.

În pofida acestui eşec, Eugen Brote a continuat lupta, alături de ceilalţi conducători ai Partidului. În septembrie 1892 a stabilit contacte cu reprezentanţii slovacilor (în localitatea Turcianski Svati Martin), ai croaţilor (la Zagreb) şi ai sârbilor (la Novi Sad), în vederea continuării luptei acestor popoare asuprite din Imperiul austro-ungar. În octombrie 1892 a sosit în Bucureşti, unde a luat legătura cu o serie de oameni politici şi cu conducătorii Ligii culturale. În zilele de 9-10 ianuarie 1893 a avut loc, la Viena, o primă conferinţă a reprezentanţilor naţionalităţilor oprimate din Austro-Ungaria; din partea românilor au participat Ioan Raţiu, Eugen Brote şi bănăţeanul Aurel C. Popovici (la 10/22 august 1895 va avea loc, la Budapesta, Congresul reprezentanţilor naţiunilor oprimate: români, sârbi şi slovaci).

Dar tot acum autorităţile maghiare din Transilvania încep cercetări şi anchete împotriva semnatarilor Memorandumului, care se vor termina prin cunoscutul proces de la Cluj, din mai 1894, când 14 membri ai Comitetului Central (între care Ioan Raţiu, Gheorghe Pop de Băseşti, Vasile Lucaciu, sibienii Dimitrie Comşa, Daniil Popovici-Barcianu şi Nicolae Cristea) au fost condamnaţi la închisoare. Eugen Brote era conştient că, în calitatea sa de vicepreşedinte al Partidului Naţional Român şi semnatar al Memorandumului, va fi condamnat la închisoare. În această situaţie, se decide să părăsească Ardealul. Prin Austria şi Italia (la Milano, unde l-a întâlnit pe Ioan Bianu şi la Veneţia, de unde propunea să emigreze în România întregul Comitet naţional al Partidului) şi Elveţia (la Zürich), a plecat, împreună cu Aurel C. Popovici, la Bucureşti, unde au ajuns la 6/18 octombrie 1893. Această atitudine a lui Eugen Brote, tocmai în momentele cele mai dramatice pentru conducătorii Partidului Naţional Român, au dus la o serie de disensiuni, între ei, care s-au adâncit mereu, fiind etichetat ca „trădător" al cauzei naţionale.

Cu toate acuzaţiile, Eugen Brote n-a încetat lupta, ci a militat, e adevărat, sub alte forme, pentru drepturile românilor transilvăneni. Astfel, pentru ca opinia publică europeană să cunoască situaţia acestora, în 1895 a publicat la Bucureşti lucrarea *Un memoriu politic. Cestiunea română în Transilvania şi Ungaria* (XVI+445 p.). În acelaşi an a apărut la Berlin versiunea germană: *Die rumänische Frage in Siebenbürgen* (XII + 432 p. + h), iar în anul următor versiunea italiană, la Torino: *La questione rumena in Transilvania ed Ungheria. Memoria politica* (XVI + 331 p.). Cartea a fost considerată ca un important eveniment editorial şi politic pentru românii transilvăneni. În prima parte (180 pagini), făcea o expunere a situaţiei istorice şi naţional-politice a românilor transilvăneni, iar partea a doua era o culegere de documente privitoare la români. Cartea a fost premiată de Academia Română. Deşi departe, a avut un rol important în apariţia ziarului „Tribuna Poporului" de la Arad (de la 1/13 ianuarie 1897).

Fiind încă în Bucureşti, a publicat - în 1897 -, lucrarea în două volume *Treizeci de ani de domnie ai regelui Carol I. 1866-1896*. Vol. I. 1866-1880, LII + 600 p. şi vol. II. 1881-1896, 3f.+XVI+515 p.+2f. Editura Academiei Române, Tipografia Carol Göbl.

În această perioadă a vieţii lui - la 7 noiembrie 1896 -, s-a căsătorit a doua oară, cu Adela de Heldenberg (n. 1869), cu care va avea patru copii. La rugămintea lui Dimitrie A. Sturdza (1833-1914), cunoscut om politic liberal, prim-ministru, mult timp secretar general, apoi preşedinte al Academiei Române, în aprilie 1898 a acceptat să preia - pentru 10 ani - conducerea moşiei acestuia de la Găiceana (azi jud. Bacău), cu o suprafaţă de 6 000 de hectare. S-a mutat acolo cu întreaga familie. Deşi a găsit moşia într-o stare deplorabilă, în decurs de câţiva ani a reuşit să o refacă, să ridice un conac nou şi clădirile anexe oricărei ferme, să o doteze cu utilaj agricol modern, încât veniturile moşiei au crescut în mod simţitor.

În acelaşi timp, mâhnit de starea deplorabilă în care se găseau ţăranii moldoveni (cu mult sub nivelul celor din Transilvania), a iniţiat o serie de acţiuni pentru remedierea situaţiei lor. De pildă, înfiinţează, chiar în Găiceana, o „Bancă populară" şi „Banca federală „Concordia"; în 1909 va publica la Arad lucrarea *Organizaţiunea creditului prin băncile româneşti* (105 p.).

N-a abandonat nici lupta naţional-politică dusă de fraţii săi rămaşi în Transilvania înrobită. Între altele, a colaborat şi acum la „Tribuna" şi „Tribuna poporului" de la Arad. În august 1907, a fost vizitat de Ioan Slavici, Vasile Mangra, pe atunci arhimandrit-vicar la Oradea şi Roman Ciorogariu, pe atunci directorul Institutului teologic-pedagogic de la Arad. Cei patru au stabilit acum un adevărat „program" de acţiune politică (pe care Ciorogariu l-a numit „pactul de la Găiceana"), în nouă puncte. Ei se angajau să sprijine pe deputaţii români din Parlamentul din Budapesta, „cât timp aceştia vor susţine programul naţional", să colaboreze cu croaţii în probleme de ordin naţional, să nu intre în conflict cu nici unul din partidele din România de atunci, să ţină la curent pe regele Carol I, pe D.A. Sturdza şi pe fraţii Brătianu despre toate acţiunile lor. Era interesant şi punctul 4: „Ne vom feri de orişice conflict cu fraţii greco-catolici şi vom dezaproba, cu toată hotărârea, orişice încercare de a produce ori de a accentua conflicte confesionale".

Din nefericire, în curând ajunge la neînţelegeri cu proprietarul D. A. Sturdza, mai târziu chiar la procese, fiind silit, în 1908, să părăsească pentru totdeauna moşia Găiceana, în care a pus atâta suflet pentru ca să o facă rentabilă. S-a mutat provizoriu la Bucureşti, iar în 1911 s-a stabilit la Braşov. Ajuns într-o situaţie financiară critică, a intrat în legătură cu profesorul Arsenie Vlaicu din Braşov, proprietarul ziarului „Deşteptarea" (fondat în 1905), care a adoptat o direcţie politică mai moderată, acceptând unele concesii în faţa Guvernului din Budapesta.

În ultimii ani de viaţă se orientează greşit, sub raport politic, ca şi Ioan Slavici şi Vasile Mangra, încercând să obţină pe alte căi, drepturi naţionale-politice pentru români. A mers chiar la Budapesta, pentru a stabili contacte cu anumiţi oameni politici şi cu reprezentanţi ai presei oficiale.

A murit subit la 5/18 decembrie 1912. Din Braşov trupul neînsufleţit i-a fost dus în Răşinariul natal, fiind îngropat în cimitirul de aici, două zile mai târziu.

Rezultă că Eugen Brote a fost un spirit practic, un bun organizator, militant sincer pentru drepturile poporului său, dar şi un idealist, recurgând de multe ori la soluţii politice greşite. La moartea sa, Nicolae Iorga îi făcea această lapidară caracterizare: „Om foarte cult, cu un însemnat talent la scris, minte capabilă de a stoarce faptelor concluzii noi, Brote şi-a omorât rostul politic trecând în România, după o condamnare pe care era dator s-o ispăşească". Desigur, cea mai bună caracterizare nu i-o putea face decât cel ce i-a cercetat viaţa şi activitatea, profesorul Lucian Boia: „S-a dovedit o fire contradictorie, greu de descifrat, animat de bune intenţii, dar şi de regretabile rătăciri. A fost, fără nici o îndoială, un om inteligent, cu minte limpede, având o cultură solidă şi darul de a-şi expune ideile în mod clar, pe înţelesul oricui. A fost un bun propagandist al cauzei naţionale, un şef care ştia să atragă, să mobilizeze, să organizeze ... Greşelile lui pot fi, credem, măcar parţial răscumpărate de o deplină onestitate. A fost un om care a crezut în idei - bune sau rele - şi nu a încercat nimic altceva, toată viaţa, decât realizarea acestora, în nici un caz strictul avantaj material. Eşecurile lui financiare, moartea în sărăcie, sunt o dovadă clară".

Oricum, meritele sale în istoria românilor transilvăneni sunt incontestabile: ziarist de talent la „Telegraful Român", apoi la „Tribuna", pe care a şi condus-o un timp, conducător al mişcării „tribuniste", cu un rol efectiv în mişcarea memorandistă, gestionar corect al fondurilor Astrei, sprijinitor entuziast al ţăranilor, din sânul cărora provenea, mai ales prin „Reuniunea de agricultură" din Sibiu, pe care a întemeiat-o, fiu devotat al Bisericii, pe care a slujit-o în calitate de „asesor" la Arhiepiscopia Sibiului. Acesta a fost Eugen Brote din Răşinari, care nu trebuie uitat.

Pr. Prof. Dr. MIRCEA PĂCURARIU

Postul bucuriei

Postul este expresia liturgică şi simbolică a caracterului pregătitor al Bisericii (Al. Schmeman). Este „expresie liturgică" pentru că aminteşte creştinului legătura sa cu Dumnezeu şi nevoia lui de a deveni „trup liturgic" încărcat de bogăţia Duhului Sfânt. Şi este „expresie simbolică" pentru că adânceşte în conştiinţa creştinului starea de asceză atât de necesară îndumnezeirii.

Aproape toate credinţele lumii acordă un loc aparte postului deşi îl practică din diferite motive şi sub diferite forme. Chiar multe dintre aşa-zisele „formaţiuni creştine" de azi găsesc în post o multitudine de sensuri; alţii, cum ar fi budiştii sau brahmanii, şi-au făcut din el chiar o regulă de viaţă.

În Vechiul Testament, postul practicat de evrei era prescris prin poruncile pozitive socotite ca date de Dumnezeu prin Moise şi profeţi, fiind reglementate prin dispoziţii precise din Lege, privitoare mai ales la timpurile de post. Cel particular îl întâlnim la multe persoane vechitestamentare: Moise, Daniel, regele David, proorocul Ilie sau proorociţa Ana, de unde putem deduce că era o practică des întâlnită la evrei.

Prin venirea în lume, „la plinirea vremii", a Fiului lui Dumnezeu, postul primeşte o dimensiune nouă sau mai bine zis i se descoperă adevărata dimensiune spirituală. Mântuitorul însuşi a practicat postul la începutul activităţii Sale publice şi i-a învăţat pe ucenicii săi, prin cuvânt şi faptă că nu poate fi separat postul de rugăciune. Şi Sfinţii Părinţi îi acordau o atenţie deosebită practicându-l după pilda vie a Mântuitorului şi a Apostolilor Săi. În Predica de pe Munte, atunci când Mântuitorul i-a învăţat pe apostoli cum să se roage, printre alte rânduieli pe care le-a stabilit atunci au fost şi cele privitoare la post: „Când *postiţi, nu fiţi trişti ca făţarnicii; că ei îşi smolesc feţele, ca să arate oamenilor că postesc. Adevărat grăiesc vouă, şi-au luat plata lor. Tu însă, când posteşti, unge capul tău şi faţa ta o spală, ca să nu te arăţi oamenlior că posteşti, ci Tatălui tău care este în ascuns, şi Tatăl tău, care vede în ascuns, îţi va răsplăti ţie*" (Matei 6, 16—18). Putem observa că sfatul Mântuitorului se opreşte la lucruri aparent exterioare ceea ce denotă că postul era cunoscut şi practicat până atunci. Proorocul Isaia, la capitolul 58, vorbeşte evreilor de postul cel adevărat: *„Nu ştiţi voi postul care Îmi place? — zice Domnul. Rupeţi lanţurile nedreptăţii, dezlegaţi legăturile jugului, daţi drumul celor asupriţi şi sfărâmaţi jugul lor. Împarte pâinea ta cu cel flămând, adăposteşte în casă pe cel sărman, pe cel gol îmbracă-l şi nu te ascunde de cel de un neam cu tine. Atunci lumina ta va răsări ca zorile şi tămăduirea ta se va grăbi. Dreptatea ta va merge înaintea ta, iar în urma ta slava lui Dumnezeu (...). Dacă dai pâinea ta celui flămând şi tu saturi sufletul amărât, lumina ta va răsări în întuneric şi bezna ta va fi ca miezul zilei."* Iată, încă din Vechiul Testament sensul larg şi adânc pe care trebuie să-l împlinească postul. Abstinenţa de la mâncărurile pe care le numim „de dulce" nu este decât primul pas al ascezei către contemplarea Dumnezeului-treimic din Sfânta Împărtăşanie. De fapt, postul este un exerciţiu spre virtute căci nu putem considera că simpla abţinere de la mâncare şi băutură poate avea valoare religioasă de post, dacă nu e însoţită şi de celelalte forme care întregesc dimensiunea lăuntrică a credinciosului: smerenie, rugăciune, milostenie şi mărturisirea păcatelor.

(Continuare în pag. a 6-a)

Pr. drd.
CRISTIAN MUNTEAN

Rădăşeni, satul aflat între „livezi nesfârşite", o vatră de ortodoxie şi istorie

Aproape de târgul Fălticenilor, la doar câţiva kilometri, se află unul dintre satele binecuvântate de Dumnezeu, cu oameni harnici şi evlavioşi care, prin specificul lor, sunt singulari sau aproape singulari în ţara Sucevei.

Aşezat într-o mare depresiune, numită Groapa Rădăşenilor, satul „se-ntinde ca o uriaşă grădină între dealuri râpoase, înalte, drepte ca nişte cetăţui, ca nişte morminte din trecut". Vechimea acestei aşezări se pierde departe, în istorie.

Recente săpături arheologice făcute pe dealul „Cetăţuia", care domină satul, au scos la iveală vase de lut cu toarte, vase colorate în alb, brun şi cărămiziu, topoare de silex, pumnale de os — materiale caracteristice perioadei neolitice, acestea toate dovedind continuitatea poporului român în aceste locuri. În vechile documente este menţionat pentru întâia oară la 16 februarie 1424 (deci în urmă cu 577 de ani) în actul de danie al lui Alexandru cel Bun, redactat la Suceava în favoarea „popii Iuga": *„Din mila lui Dumnezeu, noi, Alexandru Voievod, domn al ţării Moldovei, facem cunoscut cu această carte a noastră celor ce o vor vedea sau o vor auzi citindu-se că acest adevărat popa Iuga ne-a slujit nouă credincios. De aceea noi văzând dreapta şi credincioasa lui slujbă către noi, l-am miluit cu deosebita noastră milă şi i-am dat în ţara noastră un sat lângă Baia, anume Buciumeni... iar hotarul acestui sat începând... până la pîrâul ce merge la Rădăşeni..."*. Zece ani mai târziu, Ştefan, fiul lui Alexandru (cel îngropat la M-tirea Neamţ) întăreşte această danie, reamintind numele satului.

În anul 1467, în păduricea din vatra satului s-au adăpostit o parte din arcaşii lui Ştefan cel Mare pentru a bara o eventuală invazie a duşmanului de la Baia la Suceava. Domnitorul Alexandru Lăpuşneanu face satul danie ctitoriei sale de la Slatina, probabil în anul 1558.

Satul Rădăşeni îşi leagă o parte din istoria sa de domnitorul Ştefan Tomşa, care l-a declarat „sat domnesc", adunându-şi de aici darabanii din slujba sa. Se mai zice că în acest sat domnitorul ar fi învăţat carte. Ca foşti darabani domneşti, rădăşenenii se socoteau oameni liberi şi nu-şi îndeplineau obligaţiile impuse ţăranilor aserviţi, ceea ce a dus la înrăutăţirea raporturilor cu Mânăstirea Slatina. Au existat chiar şi reclamaţii şi judecări la Divanul domnesc în sec. XVII, XVIII şi XIX. O veche tradiţie aminteşte că Ştefan Tomşa este ctitorul vechii biserici a satului, construită în timpul primei domnii (1611—1615).

Un domn ambiţios ca Ştefan Tomşa nu putea face în satul lui preferat doar o biserică de lemn. Cred că el putea realiza un locaş mai măreţ. În orice caz, biserica având hramul Sfinţii Mercurie şi Ecaterina datează de la începutul secolului XVII, a fost ridicată pe temelie de piatră de meşteri anonimi şi păstrează până astăzi lucruri vechi, printre care şi o linguriţă de aur cu următoarea inscripţie în slavonă: „şi am dăruit-o pre ea spre a se ruga pentru noi în biserica din Rădăşani, unde este hramul marelui mucenic Mercurie. Io Ştefan Vv. Tomişevici (Tomşa) 1621—1623".

În forma sa originală, biserica se compunea din altar, naos şi pronaos încadrându-se în tipul navă, fără turlă, încheiată fiind la est şi vest cu abside poligonale. Ulterior, sfântul locaş a suferit unele prefaceri care i-au modificat aspectul iniţial, mai ales adăugarea pe latura de sud a pronausului a unui pridvor închis în 1909.

Vreme de trei sute de ani această biserică a fost singura din sat. La începutul secolului XX, gospodarii satului au înălţat prin jertfa şi osârdia lor o altă biserică, măreaţă, cu trei turnuri, din piatră — de fapt o adevărată catedrală. În anii din urmă, această biserică cu hramul Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel s-a aflat în ample lucrări de restaurare şi înnoire. Tot aici se află o sfântă icoană a Maicii Domnului adusă de la Sfântul Munte Athos de către Arhimandritul Veniamin Piticaru, care a dorit să fie îngropat alături de Sfântul locaş.

Privit vara de pe deal, satul Rădăşeni pare o „grădină a Raiului". Casele abia se văd dintre copaci şi o pace tainică domneşte peste întreaga aşezare. La începutul secolului nostru, Nicolae Iorga, după ce a vizitat Rădăşeniul, scria: „Gospodării foarte întinse, cu case solide şi înalte, cu câte trei odăi, cu ferești ce se deschid uneori, cu frumoase cerdace de lemn. Lemnul clădit şi lucrat se vede pretutindeni, în acest prag al pădurii nesfârşite".

Satul a fost vizitat de mai multe ori de Arhimandritul Cleopa Ilie de la Mânăstirea Sihăstria, care a slujit şi a predicat în acest loc. Rădăşenenii sunt ctitorii Paraclisului Sfinţii Ioachim şi Ana de la Mânăstirea Sihăstria, ridicat după incendiul din 1941 care a mistuit vechiul paraclis, în vremea stăreţiei Arhimandritului Cleopa Ilie. În acelaşi timp, locuitorii Rădăşenilor au contribuit din agoniseala lor la lucrările ce se fac în aproape toate mânăstirile din ţinuturile Neamţului şi Sucevei dar mai ales la Sihăstria, Icoana Nouă, Icoana Veche, Agapia Veche şi Pocrov.

Mihail Sadoveanu a văzut de mai multe ori satul şi s-a întâlnit cu locuitorii săi cărora le asculta păsurile şi bucuriile. Era prezent şi la hramul bisericii Sfinţilor Mercurie şi Ecaterina, socotindu-l un hram îmbelşugat aşa cum evocă Profira Sadoveanu în lucrarea sa „Planeta părăsită".

Fiii rădăşenenilor au plecat mai ales în ultimii ani departe de casele copilăriei lor. Păstrează însă acolo unde sunt ei încărcătura amintirilor, satul cu frumuseţile lui eterne, biserica unde au fost botezaţi, preotul care le dădea lumina Învierii în noaptea de Paşti, învăţătorii lor care i-au iniţiat în tainele cărţilor, jertfa părinţilor, dragostea bunicilor şi bunăvoinţa celor din preajmă.

Aşa parcă înţelegem mai bine cuvintele lui Vasile Alecsandri: „Poţi să cutreieri lumea toată şi să te minunezi de rezultatele civilizaţiei, dar nimic nu-i mai fermecător decât colţul de pământ pe care te-ai născut".

Protos. TIMOTEI AIOANEI

Un nou doctor în Teologie la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu

Luni, 26 noiembrie 2001, la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" a Universităţii Lucian Blaga din Sibiu a avut loc susţinerea tezei de doctorat a D-lui Constantin Preda cu titlul *Credinţa şi viaţa Bisericii primare. O analiză a Faptelor Apostolilor*, redactată sub îndrumarea Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc. Din comisia de examinare au făcut parte Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan, preşedinte, Pr. Prof. Dr. Ilie Moldovan şi Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, de la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, Pr. Conf. Dr. Constantin Coman, de la Facultatea de Teologie din Bucureşti, şi Pr. Conf. Dr. Stelian Tofană, de la Facultatea de Teologie din Cluj.

Lucrarea D-lui Constantin Preda este încununarea unor studii teologice excepţionale. Autorul a avut şansa de a studia la două dintre cele mai renumite instituţii de cercetare biblică: *Institutul Biblic Pontifical* din Roma şi *École Biblique et Archéologique Française* din Ierusalim. Astfel el nu numai că a beneficiat de îndrumarea unor mari savanţi biblişti, ci şi a avut acces la tot ceea ce oferă ca bibliografie două dintre cele mai bune biblioteci biblice din lume. Desigur, a avut nevoie de discernământ pentru a utiliza cu folos oceanul de studii biblice ce i se ofereau.

Prezentarea lucrării şi răspunsurile date la întrebările membrilor comisiei au fost dovada vie a faptului că autorul a dat dovadă în tratarea subiectului, atât de complex al tezei sale, de o maturitate teologică apreciabilă. El a ştiut să-şi ordoneze materialul într-un mod cât se poate de judicios. Conformându-se cerinţei impuse de titlu, autorul a tratat separat, în primele două părţi ale lucrării, despre *credinţa* şi despre *viaţa* Bisericii primare aşa cum sunt reflectate de Faptele Apostolilor. La acestea a adăugat o a treia parte intitulată *Misiunea şi mărturia Bisericii primare*. Lucrarea se încheie cu un capitol de *concluzii generale*. Scopul său a fost acela de a descoperi cu acurateţe ce a fost cu adevărat Biserica de la început, care au fost coordonatele de bază ale credinţei, ale vieţii şi ale misiunii ei.

În *Partea I*, autorul se ocupă de evenimentul Învierii în tradiţia kerygmatică şi cultică a Bisericii primare şi de primele expresii ale credinţei creştine; de credinţa şi kerygma comunităţii pascale; de datele credinţei ei — credinţa care vine din ascultare şi primirea Cuvântului; credinţa personală şi existenţială; credinţa curăţitoare. Toate temele sunt susţinute de o analiză atentă şi laborioasă mai ales a aşa-zişelor formule kerygmatice sau formule de credinţă şi a „cuvântărilor" din cap. 1—15 ale operei lucanice.

În *Partea a II-a* este tratat evenimentul Cincizecimii şi cele patru fundamente ale vieţii comunitare menţionate în Fapte 2, 42: *învăţătura Apostolilor, comuniunea, frângerea pâinii* şi *rugăciunea*. O atenţie deosebită a acordat autorul comuniunii frăţeşti a primilor creştini, o comuniune care, după Faptele Apostolilor, nu a fost numai spirituală, ci şi materială. Într-un excurs intitulat „«Comunismul» în sumariile din Faptele Apostolilor" autorul prezintă câteva interpretări reprezentative a ceea ce a putut însemna comunitarismul Bisericii-mame din Ierusalim.

În *Partea a III-a* lucrarea tratează despre mandatul misionar încredinţat de Domnul Cel înviat *martorilor* Săi şi despre lucrarea acestora de propovăduire, prin povăţuirea Duhului Sfânt, la iudei şi la neamuri, despre întâlnirea dintre Evanghelie şi cultura epocii. Un ultim capitol tratează raporturile Bisericii cu societatea şi cu puterea politică.

Spaţiul este prea limitat pentru a reliefa aşa cum trebuie bogăţia şi complexitatea lucrării. Însă chiar şi această succintă prezentare poate oferi cititorului o idee a ceea ce reprezintă acest studiu şi a importanţei lui în evoluţia studiilor biblice în ţara noastră.

Cert este că toţi cei care au participat la examenul D-lui Constantin Preda — profesori, studenţi şi prieteni deopotrivă — au apreciat examinarea de înaltă ţinută ştiinţifică şi pregătirea candidatului. De aceea, la capătul unui examen de mai bine de trei ore, membrii comisiei au decis acordarea titlului de Doctor în Teologie D-lui Constantin Preda, cu calificativul *Magna cum laudae*. Decernarea titlului a avut loc în Capela Facultăţii de Teologie, unde, îndată după aceea, proaspătul Doctor în Teologie a depus jurământul de credinţă faţă de Biserica în care s-a format şi care este una şi aceeaşi cu cea pe care a descoperit-o în Faptele Apostolilor.

Asist. DANIEL MIHOC

*

(Urmare din pag. a 5-a)

Postul bucuriei

Postul Crăciunului este un post al bucuriei, al speranţei, el stă în constelaţia „Bunei vestiri" pe care o face îngerul păstorilor ce-şi păzeau turmele: *„Nu vă temeţi. Că, iată vă binevestesc vouă bucurie mare care va fi pentru tot poporul!"* (Lc. 2, 10). În fiecare an participăm la bucuria Întrupării prin această perioadă pregătitoare. Se cuvine ca orice gazdă să-şi aştepte Oaspetele cu ce are mai bun, mai curat şi mai sfânt în el. Bucuria minunatei Naşteri ne dă prilejul împărtăşirii cu Hristos şi prin Hristos având drept arvună faptele noastre „cele bune şi de folos sufletelor şi trupurilor noastre".

Primele menţiuni despre practicarea postului Crăciunului le avem din secolele IV—V (Fer. Augustin şi Leon cel Mare al Romei). La început, creştinii nu posteau toţi în acelaşi fel, unii posteau numai şapte zile, alţii şase săptămâni, unii ţineau un post mai aspru, alţii unul mai uşor. Putem spune că şi astăzi întâlnim aceeaşi stare de fapt; deosebirea este doar că începând din anul 1166 Sinodul local din Constantinopol a uniformizat durata postului Naşterii Domnului în Biserica Ortodoxă, hotărând ca toţi credincioşii să postească timp de 40 de zile, începând cu 15 noiembrie şi până în seara zilei de 24 decembrie inclusiv. Ultima zi a postului Naşterii (24 decembrie), numită Ajunul Crăciunului, a rămas în tradiţia bisericească ca o zi de post mai aspru decât celelalte zile; se ajunează până la ceasul IX (ora 18), după care se obişnuieşte să se mănânce, în unele părţi, grâu fiert, amestecat cu fructe şi miere, în amintirea postului lui Daniel şi al celor trei tineri din Babilon. În unele părţi se ajunează în această zi până la răsăritul luceafărului de seară, care ne aduce aminte de steaua care a vestit magilor Naşterea Domnului.

În teologia răsăriteană se amintesc foarte mult perioadele rânduite de Biserică spre postire, punându-se un accent deosebit pe *roadele postului* ce aduc sfinţirea şi mântuirea credinciosului. Sfinţii Părinţi l-au definit prin cuvinte cât se poate de vii încercând să ne facă să înţelegem că dimensiunea lăuntrică a omului este chemată la această exersare a virtuţii prin care putem să ne integrăm real chemării hristice. Sfântul Ambrozie al Mediolanului concentrează în puţine cuvinte această dimensiune: *„Ce este de fapt postul, dacă nu substanţa şi imaginea cerului? Postul este întărirea sufletului, hrana duhului, postul e viaţa îngerilor, postul este moartea păcatelor, nimicirea greşelilor, leacul mântuirii, rădăcina harului, fundamentul curăţiei. Cu această scară se ajunge mai curând în apropierea lui Dumnezeu"*. Dar pentru a ajunge la această apropiere şi la această înţelegere spirituală a postului avem nevoie de mai multă limpezire a minţii, aplecată în zilele noastre mai mult spre materialitate. Sfântul Ioan Gură de Aur ne ajută să înţelegem cuvintele Sfântului Ambrozie dintr-un unghi mai concret al vieţii: *„Postiţi? Arătaţi-mi-o prin faptel Vedeţi un neputincios, aveţi milă de el; un duşman, împăcaţi-vă; un prieten bun, păstraţi-l; un nume bun, nu-l invidiaţi. Nu numai gura sau stomacul să se abţină; ci şi ochiul, urechile, picioarele şi mâinile... Nu mâncaţi carne? atunci de ce inima se zbate în patimi; nu beţi vin?, dar gura e plină de vorbe urâte şi limba se spurcă... ce folos că n-ai mâncat carne dar ai batjocorit cinstea şi ţi-ai înfipt dinţii în avutul altuia, ai sorbit din cinstea semenului în loc de vin sau ai consumat prin intrigi şi mânie viaţa aproapelui..."* Astfel, putem înţelege că postul mâncării este o primă treaptă dintr-o scară aidoma celei a Sfântului Ioan Scărarul pe care poţi urca pe fiecare în parte sau poţi fi pe toate deopotrivă dacă înţelegi că acest urcuş înseamnă asumarea jertfei lui Hristos de pe Cruce pe care El şi-a împropriat-o de la Întrupare.

În fiecare an Hristos se naşte pentru noi, „creşte şi se întăreşte cu duhul" în speranţa creşterii şi întăririi noastre. Îl aşteptăm în fiecare an la poarta sufletului nostru cu inima deschisă de frumuseţea colindelor noastre strămoşeşti ce dau sufletului creştinului „bucurie mare". El a venit să dea sens vieţii noastre şi să ne arate *„calea"* care ne duce către Împărăţie. Se cuvine, deci, să-L întâmpinăm cu toată cinstea în cămările curate ale sufletelor noastre, pe acest Oaspete scump şi drag cântând şi noi înconjuraţi de mii de îngeri: *„Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace şi între oameni bunăvoire"*.

Rugăciune

(în loc de tăcere)

Schimbă-ne, Doamne, întunecarea din suflete în Lumină!
Scutură-ne cuiele din rana gândurilor
şi din ea nu fiere să ţâşnească, ci —
vie, curată — Speranţa.
Smulge-ne, Doamne, din
ghearele încleştate ale Înfrângerii
pe care o hrănim cu clipele noastre crude,
docili, disperaţi,
în timp ce ea — pasăre de pradă —
ne poartă, hămesită,
spre cuibu-i din ascuţişul Durerii ce sfâşâie Cerul.
Rătăcitori, azvârliţi în pustiul inimii noastre,
condu-ne la izvorul Duhului
şi iartă-ne vrerea de Multe
în ceaţa căreia pierdem Totul.
Aşteaptă-ne puţin, Doamne,
cu sfânta Ta Veşnicie
întinsă
cu Pâinea, cu Vinul,
până mai colindăm — netrebnici, neîmpliniţi —
prin cămările Lumii,
prin tainiţele Morţii.
Întoarce-ne, Doamne, de pe marginile asfinţirii
la zorile străduinţei Tale de a ni Te apropia.

LIANA IVAN-GHILIA

Simpozion internaţional dedicat Sf. Nicodim Aghioritul

(Herakleion, Creta, 8—10 noiembrie 2001)

Sub patronajul Î.P.S. Timoteos, Arhiepiscopul Cretei şi la iniţiativa Pr. Prof. Dr. George Marnellos, directorul Şcolii Superioare Bisericeşti din Creta, au avut loc la sediul acelei şcoli lucrările Simpozionului internaţional dedicat Sfântului Nicodim Aghioritul (1749—1809). La lucrări au participat ierarhi, teologi, filologi şi alţi cărturari din Grecia, Franţa, Elveţia, Rusia şi România. Între aceştia amintim pe Î.P.S. Mitropolit Andreas Nanakis (Facultatea de Teologie din Tesalonic), Î.P.S. Arhiepiscop Evghenie de Vereisk, rectorul Academiei Teologice de la Moscova, Dl. Vasile Stavridis, profesor emerit al Academiei Teologice de la Halki (Constantinopol), Pr. Prof. George Metallinos (Atena), Christou Krikonis (Tesalonic), Dl. Joost van Rossum, profesor la Institutul Teologic „St. Serge" din Paris, Pr. Prof. Aurel Jivi (Sibiu).

Simpozionul a fost inaugurat printr-o prezentare generală făcută de Pr. Prof. George Marnellos care a înfăţişat multitudinea preocupărilor şi profunzimea realizărilor Sfântului Nicodim, a cărui contribuţie la renaşterea spiritualităţii ortodoxe în secolele XVIII—XIX a fost remarcabilă.

În cuprinsul diferitelor comunicări au fost evidenţiate contextul epocii în care a trăit sfântul, contribuţia sa remarcabilă în domeniul vieţii duhovniceşti, al liturgicii precum şi valoarea literară a operei acestuia.

Pr. Prof. Aurel Jivi de la Facultatea de Teologie din Sibiu a prezentat în cadrul Simpozionului comunicarea „Sf. Nicodim Aghioritul şi românii". A fost mai întâi evidenţiată legătura Aghioritului cu Sf. Paisie Velicikovski, un alt mare părinte duhovnicesc al epocii. Deşi contemporani cei doi nu s-au întâlnit niciodată. Atunci când a auzit de renumele călugărului trăitor în Moldova, Sf. Nicodim a pornit spre ţinuturile româneşti dar o furtună l-a întors din drum. Se pare că el a fost atras să vină la noi şi de existenţa la Iaşi a unei tipografii greceşti care ar fi putut imprima unele din lucrările sale.

Mult mai substanţială a fost legătura Sf. Nicodim cu Veniamin Costachi, mitropolitul Moldovei (1803—1842), „luminătorul Moldovei" care a fost şi iubitor, traducător şi editor de carte grecească, slavonă şi rusească. Sf. Nicodim i-a scris mitropolitului rugându-l să-l ajute pe un călugăr atonit de la Simonos Petras care urma să călătorească prin Ţările Române după ajutoare.

Între cunoştinţele româneşti ale Sfântului Nicodim s-a numărat şi un fost călugăr unit din Transilvania doritor să se alăture Bisericii Ortodoxe. Pentru a mijloci acest lucru, Sf. Nicodim s-a adresat patriarhului ecumenic Grigorie al V-lea, rugându-l să aprobe botezarea transilvăneanului de către un monah român de la Pantocrator, care se numea şi el tot Grigorie.

Un capitol aparte l-au constituit traducerile în limba română din opera Sf. Nicodim Aghioritul. Cea dintâi dintre acestea a fost *Everghetinos*, tălmăcită în 1794, încă din timpul vieţii sfântului. Nu este surprinzător faptul că rolul principal în această direcţie l-a avut Mânăstirea Neamţ. Dintre operele traduse în limba română mai amintim *Războiul nevăzut*, *Apanthisma*, *Carte foarte folositoare de suflet*, *Pidalionul* şi *Filocalia*.

În ultima zi a Simpozionului a avut loc şi ceremonia acordării diplomelor absolvenţilor din acest an ai Şcolii Superioare Bisericeşti a Cretei.

Duminică, 11 noiembrie, ziua de pomenire a Sfântului Mina, sfântul protector al oraşului Herakleion, la Catedrala Arhiepiscopală de acolo a fost săvârşită Liturghia arhierească de către un sobor de şapte ierarhi în frunte cu Î.P.S. Arhiepiscop Timoteos al Cretei, asistaţi de peste douăzeci de preoţi. La aceasta au fost de faţă şi reprezentanţi ai guvernului de la Atena şi ai autorităţilor locale. După terminarea Sf. Liturghii a urmat o procesiune cu icoana Sf. Mina pe străzile oraşului Herakleion.

Pr. Prof. AUREL JIVI

O sărbătoare de suflet la Biserica Sf. Nicolae din Şcheii Braşovului

— osemintele ctitorilor au fost aşezate cu cinste într-un mausoleu —

Joi, 13 decembrie 2001, în prezenţa unui sobor de preoţi în frunte cu protopopul Zenovie Moşoiu, pr. Mihai Manolache, pr. Ioan Butufei, pr. Ciobanu şi parohii locali, pr. Vasile Prodea şi pr. Ioan Herda, precum şi din partea Ministerului Culturii şi Cultelor, prof. Doru Munteanu şi a unui mare număr de enoriaşi, a avut loc ceremonialul de înhumare a osemintelor ctitorilor şi binefăcătorilor bisericii Sf. Nicolae, ceremonial care a început printr-un Te Deum, o slujbă de pomenire şi alocuţiuni. Se repara astfel un nefericit act profanator, căci în împrejurări nefericite, în condiţiile în care Direcţia Monumentelor Istorice restaura biserica între anii 1978—1988, inexplicabil au deshumat osemintele ctitorilor şi binefăcătorilor aflate sub pavimentul bisericii şi le-au depozitat în trei lăzi, mai întâi într-o pivniţă a Muzeului Judeţean, pentru ca apoi, la insistenţa parohului de atunci pr. Iuliu Işa, să fie depozitate în pivniţa Casei Barac (care adăpostea arhiva şi biblioteca istorică a bisericii) de unde, cu câţiva ani în urmă au fost aduse de preotul Vasile Prodea în cripta de la Casa Rece a bisericii, unde s-au păstrat până în momentul de faţă.

Printr-o acţiune reparatorie, parohul de azi al bisericii, preot Vasile Prodea a apreciat responsabilitatea faţă de aceste valori morale şi a obţinut aprobările fireşti pentu realizarea acestui mausoleu, pentru depunerea spre veşnică amintire a ctitorilor şi binefăcătorilor bisericii voievodale din Şchei. Conceput din marmură neagră, protejat de un soclu, precum şi de inscripţionări cu numele celor mai importante personalităţi înhumate, mausoleul completează fericit ansamblul arhitectonic al bisericii.

Descoperindu-se recent un Protocol-pomelnic de la 1665, copiat de dascălul şcolii Barbu Hoban, putem cunoaşte astăzi cu certitudine numele ctitorilor bisericii, precum şi a celor înmormântaţi în biserică de-a lungul existenţei sfântului lăcaş. Date fiind importanţa şi ineditul acestui protocol (scris pe pergament, în limbă slavă), vom căuta prilejul de a-l publica integral, fiind cea mai concludentă dovadă a importanţei pe care Biserica Sf. Nicolae a avut-o în context local şi naţional, bucurându-se de prestigiul unei catedrale de suflet pentru românii ortodocşi din Ţara Bârsei.

Trecătorul, care-şi găseşte drum prin curtea bisericii, poate afla astfel numele celor care şi-au aşezat destinul odihnei trupeşti la temelia acestei biserici. În lista impresionantă a acestora, date fiind circumstanţele de spaţiu, menţionăm doar pe diaconul tipograf Coresi, prin teascul căruia a fost posibilă biruinţa scrisului în limbă română; protopopii Mihai, Iane, Oprea, Toma, colaboratorii diaconului Coresi; protopopul Vasile cronicarul, autorul primei cronici cu subiect românesc din Transilvania; dascălul Costea, celebrul traducător al cărţilor populare în limbă română; familiile de cărturari Tempea, Duma, Grid, Corbea, care s-au remarcat prin numeroase lucrări teologice, istorice, lingvistice şi literare; Dimitrie Eustatievici Braşoveanul, director al şcolilor naţionale neunite din Transilvania şi a primei gramatici româneşti; Ion Barac, poetul iluminist al Ardealului — ca să amintim doar câţiva dintre cei care şi-au înscris numele în cartea valorilor naţionale.

În contextul acestui moment înălţător s-a născut ideea realizării şi a unui lapidarium, alăturat mausoleului, care să expună pietrele funerare istorice (încă păstrate) ale voievozilor şi marilor personalităţi din Moldova, Muntenia şi Transilvania, care şi-au aflat sfârşitul pe aceste meleaguri şi au găsit gropniţă în această sfântă biserică.

Prof. dr. VASILE OLTEAN

Dan Râpă-Buicliu, BIBLIOGRAFIA ROMÂNEASCĂ VECHE. ADDITAMENTA I (1536—1830), GALAŢI, 2000, 494 p.

Cartea românească veche merită să fie pusă în valoare ori de câte ori este cu putinţă pentru că, dacă istoria este „întâiul poem al unei naţii" — potrivit filosofului din Lancrăm, Lucian Blaga —, cultura îl constituie, fără îndoială, pe al doilea, ambele fiind echivalente ca valoare. Cărţile româneşti din vechime reprezintă actele de identitate ale poporului român, ale cărturarilor noştri, înaintea lumii întregi. Ele au fost lumina minţii, hrană sufletească, deschidere spre universalitate.

Dan Râpă-Buicliu, un explorator pasionat al lumii cărţilor, voce autorizată în domeniu, reuşeşte, prin volumul al cărui titlu l-am enunţat, să aducă o contribuţie substanţială la cunoaşterea temeinică a bibliografiei româneşti vechi. Nu este o muncă la îndemâna oricui să alcătuiască o *Addenda* şi *Corrigenda* la o lucrare monumentală, cum este *Bibliografia românească veche*, în patru volume, operă a unor cărturari de prestigiu: Ioan Bianu, Nerva Hodoş, Dan Simonescu. Cercetătorul a parcurs un vast material bibliografic şi documentar, elaborând „un veritabil studiu bibliologic", răspunzând „unor cerinţe moderne de investigare bibliografică şi bibliologică".

Cele două secţiuni ale volumului dovedesc erudiţia autorului, evidenţiind rigurozitate ştiinţifică în abordarea fiecărei tipărituri. *Addenda* constituie o adiţionare din opera imprimată a unor cărturari şi scriitori români şi străini, asimilaţi spaţiului cultural-istoric românesc, precum: monahul Filotei, mitropolitul Petru Movilă, principele poet Petru Cercel, profesorul Gabriel Ivul, monahul franciscan Ioan Căian-Valachus, polihistorul Ieremia Cacavelas, principele Nicolae Mavrocordat, dar şi o inventariere a lucrărilor lui Dimitrie şi Antioh Cantemir, precum şi ale lui Alexandru Scarlat Sturdza, strălucit exponent al culturii româneşti din diaspora în secolul al XIX-lea. La acestea se adaugă o serie de imprimate, reprezentative pentru epoca supusă examinării.

Corrigenda, rectificând şi înregistrând „tabloul descriptiv" propriu-zis, integrează „noi şi semnificative elemente".

Dan Râpă-Buicliu a adunat în jurul fiecărei tipărituri tot ceea ce s-a scris şi interpretat: paginaţie, cuprins, izvoare, paternitate de autori, traducători şi tipografi, datarea, localizarea imprimării, ornamentica, ediţiile, efectul pe care l-au produs de la apariţie până azi.

Cartea este instrument de lucru indispensabil pentru specialiştii în diverse domenii, reper important pentru bibliofili, acestora autorul adresându-le un „îndemn de principialitate": „Fii obiectiv, apreciază şi critică, corijează şi adaugă!" Pentru a urma acest îndemn este necesar să parcurgem cu atenţie şi interes volumul prezentat.

Drd. CLAUDIA DUMITRIU

Sf. Mănăstire Turnu

(Urmare din pag. a 3-a)

fost ucenic al Sfântului Calinic — atunci episcop al Râmnicului — urmează arhim Grigorie Dumitrescu (1883—1909), fiind primul egumen originar din Transilvania. Călugărit la Stănişoara, unde activează ca econom, devine egumen la Turnu. Mare gospodar, supraveghează construirea reşedinţei de vară a episcopului Gherasim Timuş (1893—1911), zidind în acelaşi timp arhondaricul şi clopotniţa. La 28 octombrie 1901, cu ocazia sfinţirii noilor edificii, Schitul Turnu devine mânăstire canonică.

Flagelul primului război mondial (1914—1918) s-a abătut şi asupra Mânăstirii Turnu, fiind jefuită de toate bunurile sale, iar stareţii s-au succedat la intervale scurte, încât n-au reuşit să o readucă la starea sa anterioară.

La 15 iulie 1926, episcopul Nichita Duma (1923—1936) numeşte stareţ pe ierom. Calist Barbu (1926—1939), fost monah la Mânăstirea Frăsinei şi ucenic al episcopului Gherasim Safirin — retras acolo — de la care învăţase multă teologie şi limba franceză. Gospodar neîntrecut, începe refacerea Mânăstirii, zidind unele case peste râu. Însă o catastrofă de neînchipuit pune capăt acestui avânt nemaiîntâlnit: un incendiu produs în noaptea de 6—7 februarie 1932 distruge, într-o singură oră, cinci corpuri de case cu 26 camere, trapeza veche, clopotniţa, turla bisericii mici, tîmpla cu toate icoanele şi candele, degradând şi pictura interioară; luase foc şi casa nouă, dar printr-un efort deosebit este localizat şi stins.

Îndată după incendiu, neobositul stareţ Calist începe munca de reconstrucţie. Prima clădire este Casa de peste pârâu, cu pivniţă şi demisol, iar deasupra trapeza, bucătăria şi şapte chilii pentru monahi; urmează lucrările la clopotniţă şi arhondaric, edificate pe vechile temelii; apoi biserica mică, beneficiind de o restaurare solidă, aşa cum arată în prezent. Pictorul Belizarie a curăţat pictura, iar sculptorul C. Babic din Bucureşti realizează tâmpla, după modelul celei a bisericii „Sfântul Nicolae" din Scheii Braşovului, precum şi toate stranele.

În anul 1938 s-a pus piatra de temelie a chiliilor din partea nordică a incintei, având interioarele prevăzute cu săli pentru cursuri misionare, ateliere şi o sală de şedinţe, însă la 1 iulie 1939, Calist — cel mai mare stareţ de aici — este înlocuit, fiind numit cântăreţ la Schitul Trivale-Piteşti; el lasă o obşte bine-închegată, formată din 28 de persoane, iar Mânăstirea refăcută temeinic şi cu mult gust, aşa cum arată şi astăzi în cea mai mare parte.

Când Grigorie Leu a fost transferat la Huşi, în 1940, episcopul locotenent Dionisie Erhan s-a gândit să transforme Mânăstirea în chinovie de călugăriţe, însă planul n-a fost aprobat nici de Mitropolitul Nifon al Olteniei, nici de Sfântul Sinod. Urgiile războiului (1940—1944) s-au abătut şi peste obştea de la Turnu; mulţi călugări au fost mobilizaţi, iar ieromonahii trimişi misionari în Transnistria. În 1943 se stabileşte la şcoala de cântăreţi de la Curtea de Argeş; după ocuparea teritoriilor de peste Prut de armata sovietică, Mânăstirea devine adăpostul celor mai valoroase bunuri ale Mitropoliei Basarabiei, precum şi ale moaştelor Sfântului Ioan cel Nou de la Suceava.

Condusă în continuare de stareţi vrednici, ca arhim. Grigorie Uriţescu (1943—1944) şi ierom. Diaconu Gherasim (1955—1975), Mânăstirea Turnu a prosperat atât duhovniceşte cât şi administrativ până la decretul 410/1959, când a fost desfiinţată, fiind transformată în Casă de odihnă pentru personalul Episcopiei Râmnicului şi Argeşului.

Această situaţie anticanonică a durat până în anul 1975 la numirea ca superior a ierom. Teoctist Dobrin (1975—1990); atunci Casa de odihnă a fost evacuată, iar Turnu devine schit în subordinea Coziei. Noul egumen reuşeşte să formeze obşte şi să oficieze sfintele slujbe după rânduiala monahală, afirmându-se ca personalitate duhovnicească şi gospodărească, merite pentru care a fost distins cu rangul de protosinghel.

După retragerea stareţului Teoctist, a fost numit ierom. Ioanichie Trifa, originar din judeţul Alba. Devotat vieţii monahale şi bun gospodar, s-a impus printr-o serie de realizări ce sporesc mereu.

La Mânăstirea Turnu, orice vizitator are ocazia să admire numeroase monumente vechi şi noi; cel mai valoros dintre ele este biserica mică. Urmează reşedinţa de vară a episcopului Gherasim Timuş, realizată după planurile arhitectului Anton Gr. Lapinski; avariată în cutremurele din 1977 şi 1986, a urmat restaurarea care a apropiat-o de arhitectura românească.

O atracţie deosebită pentru vizitatori o constituie *Chiliile săpate în piatră*, datând din secolul al XIX-lea, apoi *Cimitirul*, unde pe lângă numeroşi călugări, se află mormintele unor ierarhi care au avut strânse legături cu Mânăstirea, cum sunt Gherasim Timuş, Nichita Duma şi arhiereul Evghenie Humulescu.

În prezent, la Mânăstirea Turnu trăiesc peste 25 de monahi, în muncă şi rugăciune, reuşind să ridice prestigiul sfântului locaş la nivelul celor mai renumite din ţară.

ANUNŢ

În urma hotărârii Consiliului Arhiepiscopesc al Arhiepiscopiei Sibiului, preţul unui abonament anual la „Telegraful Român", pe anul 2002 este de 85 000 lei, iar al „Revistei Teologice" de 100 000 lei. Banii se vor vira obligatoriu în contul nr. 2511.1-61.1/ROL B.C.R. Sibiu.

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

● **Luni, 3 DECEMBRIE** — A primit pe preoţii Manolache Mihai senior, Manolache Mihai junior din Braşov, pe Pr. Manolache Ioan din Râşnov şi pe Pr. Albu Alin de la Parohia Braşov-Spital.

Cu această ocazie au înmânat **Înalt Prea Sfinţitului Mitropolit** un volum omagial în memoria Arhim. Dometie Manolache, duhovnic şi vieţuitor al Mânăstirii Râmeţ, jud. Alba.

● **Marţi, 4 DECEMBRIE** — L-a primit pe pr. Romulus Bar de la Parohia Portland din S.U.A.

— A primit pe Pr. Ioan Covaci de la Parohia Turnişor I Sibiu.

— A primit pe dl. Popa Liviu din Sibiu.

— A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilier administrativ bisericesc al Arhiepiscopiei.

● **Miercuri, 5 DECEMBRIE** — A primit pe dl. economist Nicolae Lazăr din Sibiu.

— A primit pe P.C. Pr. prof. dr. Dumitru Abrudan, Decanul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu.

— A primit pe P.C. Arhid. Ezechil Oancea, Consilierul economic al Arhiepiscopiei.

● **Joi, 6 DECEMBRIE** — A primit pe P.C. Pr. Dumitru Munthiu, eclesiarhul Catedralei mitropolitane.

● **Vineri, 7 DECEMBRIE** — A primit pe P.C. Arhid. Prof. dr. Constantin Voicu, Decanul Facultăţii de Teologie din Oradea.

● **Marţi, 11 DECEMBRIE** — A primit pe Prof. univ. dr. Corneliu Bucur, Rectorul Universităţii Româno-Germane, fost senator, Director general al Muzeului Civilizaţiei Populare ASTRA Sibiu.

— A primit pe Pr. Prof. drd. Victor Neamţu, Directorul Seminarului Teologic Liceal din Braşov.

— A primit pe P.C. Pr. Ioan Chidu cu soţia, de la Parohia Avrig-III, prot. Avrig.

— A primit pe Dl. Adrian Moldovan din Braşov.

● **Sâmbătă, 15 DECEMBRIE** — A primit pe P.C. Pr. Lector Constantin Onu de la Facultatea de Teologie din Piteşti şi un grup coral alcătuit din studenţi de la Secţia surdo-muţi a Facultăţii.

— A primit pe P.C. Pr. Nicolae Laţchescu, preot responsabil cu Asistenţa Socială şi Misionară.

— A primit pe P.C. Arhid. Consilier economic Oancea Ezechil.

● **Marţi, 18 DECEMBRIE** — A prezidat lucrările Permanenţei Consiliului Eparhial.

● **Joi, 20 DECEMBRIE** — A primit la colindat „Corala" Parohiei Sălişte, condusă de P.C. Pr. Ciocan Ioan.

— A primit corul „HARMONIA" a studenţilor teologi de la Facultatea de Teologie din Sibiu.

— A primit un grup coral, alcătuit din studenţi teologi de la Facultatea de Teologie din Sibiu şi Seminarul Teologic Liceal din Făgăraş.

● **Luni, 24 DECEMBRIE — Ajunul Crăciunului** — A primit la Reşedinţa mitropolitană numeroasele Grupuri de colindători.

● **Marţi, 25 DECEMBRIE — „Sărbătoarea Naşterii Domnului"** — A asistat în Catedrala mitropolitană la Sfânta şi dumnezeiasca Liturghie, săvârşită de P.S. Visarion Răşinăreanu, Episcop-Vicar, înconjurat de un numeros sobor de preoţi în frunte cu P.C. Prof. dr. Dumitru Abrudan, Decanul Facultăţii de Teologie.

La sfârşitul Sf. Liturghii a oferit o recepţie la reşedinţa mitropolitană din Sibiu.

● **Miercuri, 26 DECEMBRIE** — Deplasare la Mânăstirea Sâmbăta în vederea prăznuirii Sărbătorii „Sf. Ştefan".

— Seara, după obiceiul tradiţional a primit obştea Mânăstirii „Brâncoveanu" de la Sâmbăta de Sus cu colinda.

● **Joi, 27 DECEMBRIE** — **Sf. Ştefan** — Participă la Sf. Liturghie în noua biserică a Mânăstirii — instalează ca stareţ pe Arhim. Ilarion Urs.

— Cu această ocazie înmânează şi bastonul de conducător al obştii monahale.

— Primeşte pe Pr. Georg Sporschill de la Viena, împreună cu 3 colaboratori.

— Primeşte cu colinda pe monahia Eliseea Papacioc, stareţa mânăstirii Cârţişoara, împreună cu câteva vieţuitoare.

— Primeşte cu colinda pe stareţa mânăstirii Făget-Boholţ, împreună cu câteva vieţuitoare.

Pr. VALENTIN SICOE
— Secretar eparhial —

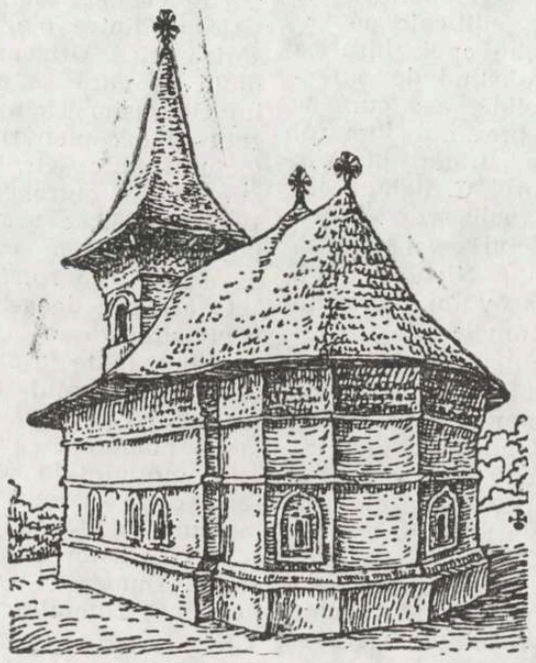

Casa memorială

(Urmare din pag. a 3-a)

alai sărbătoresc, au mers la Casa Memorială a părintelui Dometie, unde are loc binecuvântarea şi dezvelirea plăcii memoriale, precum şi vizitarea exponatelor. Prea Sf. Episcop Casian recomandă preoţilor prezenţi şi prin ei tuturor din Eparhie, să scoată la iveală, acolo unde este cazul, personalităţile locale care prin viaţa şi activitatea lor au devenit modele vrednice de urmat.

Ziua de 30 octombrie s-a înscris ca o filă de istorie de primă mărime pentru locuitorii satului amintit şi nu numai.

Prea Sf. Episcop Casian a încheiat această solemnitate cu cuvintele: „E vorba aici de Pronia Lui Dumnezeu".

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea şi cu binecuvântarea I.P.S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, P.S. Episcop-vicar VISARION RAŞINĂREANU a săvârşit următoarele:

● **14 DECEMBRIE 2001 — Prea Sfinţia Sa** a participat la vernisarea unei expoziţii de Crăciun la Muzeul Astra din Sibiu, rostind cuvânt de învăţătură.

● **15 DECEMBRIE 2001 — Prea Sfinţia Sa** a vizitat canonic schitul Păltiniş.

— Seara oficiază Vecernia în biserica din Valea Aurie şi participă la concertul de colinde al persoanelor cu deficienţă de auz rostind cuvânt de învăţătură.

● **16 DECEMBRIE 2001 — Prea Sfinţia Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica Sf. Arhangheli (Trei Stejari) din Sibiu, rostind cuvânt de învăţătură.

— Seara slujeşte Vecernia în Catedrală.

● **17 DECEMBRIE 2001 — Prea Sfinţia Sa** a participat la lansarea unui nou număr al revistei ecumenice studenţeşti: „Corpus Christi", rostind o alocuţiune.

— A primit un grup de colindători din parohia Bratei, jud. Sibiu.

● **20 DECEMBRIE 2001 — Prea Sfinţia Sa** a participat la Concertul de colinde al studenţilor teologi în Catedrală, iar apoi la Cercul Militar la „Oratoriul Bizantin" de Paul Constantinescu.

● **23 DECEMBRIE 2001 — Prea Sfinţia Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica Sf. Împăraţi din Sibiu, rostind cuvânt de învăţătură.

— Seara participă la Concertul Coralei mitropolitane în Catedrală.

● **25 DECEMBRIE 2001 — Crăciunul — Prea Sfinţia Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în catedrală, prezentând credincioşilor pastorala I.P.S. Mitropolit Antonie.

— Seara slujeşte Vecernia în Catedrală.

● **26 DECEMBRIE 2001 — Prea Sfinţia Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica Sf. Arhangheli din Tilişca şi rosteşte cuvânt de învăţătură.

— Seara slujeşte şi predică în biserica mare din Sălişte şi ia parte la Concertul de colinde al Reuniunii Române de Cântări din Sălişte.

● **27 DECEMBRIE 2001 — Prea Sfinţia Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească la Mânăstirea Sâmbăta de Sus, jud. Braşov şi hirotiseşte întru stareţ pe P.C. Arhim. Ilarion Urs.

— Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Sf. Ştefan în Catedrală.

● **28—29—31 DECEMBRIE 2001 — Prea Sfinţia Sa** slujeşte Sf Liturghie în Capela mitropolitană.

● **30 DECEMBRIE 2001 — Prea Sfinţia Sa** slujeşte Sf. Liturghie arhierească în biserica Sf. Nicolae din Tălmaciu, rostind cuvânt de învăţătură.

— Teologul Avram Ioan a fost hirotonit întru diacon.

● **31 DECEMBRIE 2001** — La miezul nopţii **Prea Sfinţia Sa** săvârşeşte în Catedrală, Acatistul Mântuitorului şi Molitfele Sf. Vasile cel Mare.

● **1 IANUARIE 2002 — Prea Sfinţia Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala mitropolitană din Sibiu, iar seara slujeşte Vecernia tot acolo.

— În cadrul Sf. Liturghii P.C. diacon Avram Ioan a fost hirotonit întru preot pe seama parohiei Presaca, prot. Sibiu.

— Seara slujeşte Vecernia în Catedrală.

● **2 IANUARIE 2002 — Prea Sfinţia Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Capela Spitalului de Neuropsihiatrie din Sibiu, cu prilejul hramului (Sf. Vasile cel Mare şi Sf. Serafim de Sarov), rostind cuvânt de învăţătură.

— Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Sf. Vasile în Catedrală.

● **5 IANUARIE 2002 — Prea Sfinţia Sa** a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.

— Seara slujeşte Pavecerniţa Mare în catedrală.

● **6 IANUARIE 2002 — Prea Sfinţia Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Catedrală, hirotonind întru diacon pe teologul Alexandru Vasile.

— Slujeşte la sfinţirea cea mare a apei.

— Seara săvârşeşte Vecernia în Catedrală.

● **7 IANUARIE 2002 — Prea Sfinţia Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Cuv. Paraschiva" din Tălmăcel, prot. Avrig, rostind cuvânt de învăţătură.

— Diaconul Alexandru Vasile a fost hirotonit întru preot pe seama parohiei Viscri, prot. Rupea, iar teologul Robu Ionuţ Ciprian întru diacon.

● **8 IANUARIE 2002** — Prea Sfinţia Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană, hirotonind întru preot pe diaconul Robu Ionuţ Ciprian, pe seama Capelei Seminarului Teologic din Braşov.

● **11 IANUARIE 2002 — Prea Sfinţia Sa** a săvârşit Vecernia şi Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.

● **12 IANUARIE 2002 — Prea Sfinţia Sa** a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană din Sibiu iar seara Vecernia în Catedrală.

● **13 IANUARIE 2002 — Prea Sfinţia Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica nouă cu hramul „Sf. Ioan Botezătorul" din Sibiu (str. Siretului) rostind cuvânt de învăţătură. P.C. pr. paroh Ioan Popa a fost hirotesit întru sachelar.

Arhid. VASILE AVRAM

PROGRAMARE DE CONCURS

În condiţiile obişnuite de concurs publicăm spre ocupare următoarele parohii vacante:

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN RUPEA

— Parohia ort. rom. CUCIULATA — la numiri

— Parohia CRIŢ — la numiri

Termen de concurs: 15 decembrie 2001 — 15 ianuarie 2002.

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN SIBIU

— Parohia Ortodoxă Română SIBIU-Ştrand

Concurs - examen — Parohie de oraş

Termen de concurs: 1 februarie — 1 martie 2002.

Cei care doresc să ocupe aceste posturi îşi vor înainta cererea în termen legal la Oficiile Protopopeşti, anexând adeverinţe cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs Oficiile Protopopeşti ne vor înainta de urgenţă dosarele cu cererile candidaţilor.

P.C. Protopopi sunt îndrumaţi să verifice cererile candidaţilor, în care se vor menţiona, vechimea în funcţia anterioară, examene absolvite, situaţia socială (domiciliu, copii, părinţi, locul de muncă al soţiei, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare, nu vor fi luate în considerare la desfăşurarea concursului.

Vechimea în preoţie trebuie să fie de minim 5 (cinci) ani la transferări.

Nu se primesc dosare din alte Eparhii.

Termen de contestaţie: 15 zile de la data numirii.

† **ANTONIE**
Arhiepiscop şi Mitropolit

Pr. SIMION SĂSĂUJAN
Consilier ad-tiv bisericesc

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● În editura „Paralela 45", a apărut cartea: *Sensuri fundamentale*, de Ovidiu Moceanu, 200 p.

Cartea are un Cuvânt înainte de P.S. Episcop-vicar Visarion Răşinăreanu, din care citâm: „Socotesc că nici nu se putea găsi un titlu mai potrivit şi mai inspirat acestei cărţi, ce vrea să fie un mic tratat de teologie mistică şi fundamentală, dar, în acelaşi timp, şi un volum de eseuri literare, filozofice şi etice, toate axate pe ideea fundamentală a vieţii în Hristos.

Cuprinsul, pe cât de bogat, pe atât de variat, al lucrării, ne descoperă valenţe noi ale existenţei tainice şi fericite în lumina Evangheliei lui Hristos, căi şi modele pentru a ajunge la dobândirea nepătimirii şi a isihiei în viaţa de zi cu zi, şi la întruchiparea în existenţa umană a chipului şi asemănării cu Creatorul suprem, cu Dumnezeu".

O recomandăm spre ● lectură susţinută.

★

● Traian Popescu publică cartea: *Catrenele învierii*. Exerciţii de memorie şi de supravieţuire din temniţa Aiudului. Editura Carter, 96 p.

Iată ce scrie Pan Izverna: „Catrenele din această carte de o amară sinceritate dar şi de o suavă, nobilă înălţare a fiinţei proscrise care nu vrea să moară în partea cea mai pură a spiritului plăsmuitor de forme artistice, ca şi cele cinci poeme, elaborate în reflexive elanuri, nu sunt numai tentative lirice de supravieţuire, ci voinţa unui suflet greu de învins, care se manifestă poetic printr-o mişcare a simţirii, de natură să zădărnicească uitarea şi să impună tutelar puterea salvatoare a MEMORIEI. O victorie a spiritului asupra macerării lente a sufletului şi trupului, o izbândă asupra morţii".

Iată una din poeziile lui dedicată Arhim. Ioan Iovan: „Dar nu tulburaţi majestatea tăcerii / Monahii se roagă scăldaţi în lumină / Cascadele vremii în plete anină / Fuioare de raze din Cerul Puterii".

E o carte impresionantă.

★

● O carte despre *„Nichita Stănescu — poet al Logosului şi al Divinităţii"*, de prof. C.Z. Buştiuc, Editura Metafora, Constanţa, 2001, 118 p.

„Pentru a înţelege *poezia* şi cu deosebire poezia lui Nichita Stănescu, e necesar să zăbovim mai întâi asupra conceptului de *poezie* care a evoluat de-a lungul timpului suferind mutaţii conceptuale fundamentale.

Poezia — termen de origine grecească („poesis" — creaţie), intrat în limba română prin filieră franceză („poésie"), la început a inclus în sfera sa orice creaţie, specializându-se până la urmă pentru produsele lirice ca expresie directă a sufletului omenesc".

E un poet mare. Iată ce scrie despre dânsul autorul: „Nichita Stănescu este *Poetul* dăltuit cu majuscule în marmura VEŞNICIEI, poetul care a trăit şi a murit pentru poezie".

E o carte mică despre un om mare.

★

● Paul Sterian: *Cântarea treptelor*, Editura Elion, 95 p.

Iată ce scrie despre poet D. Murăraş, în Istoria literaturii române: „Un poet adânc mistic este şi Paul Sterian. În Acatistul Sfintei Cuvioase Paraschiva (1932), icosurile şi condacele în versuri răsună de frumuseţea pajiştilor şi apelor noastre. În Pregătiri pentru călătoria din urmă (1932) se folosesc şi izvoare folclorice bine contopite într-o inspiraţie modernă şi totuşi creştină".

Era un bun prieten al părintelui Daniil-Sandu Tudor. Scrie printre altele şi un Acatist al Sfintei Cuvioasei Paraschiva cea Nouă. E o poezie asupra căreia trebuie să meditâm, căci era un mare poet.

★

● *Demonologia — premisă a mântuirii*, de Costică Z. Buştiuc, Editura Metafora, Constanţa, 1999, 85 p.

Autorul e licenţiat în Teologie, Drept şi Filologie — secţia Limba şi literatura română. Păstrează o frumoasă amintire a Seminarului din Galaţi.

„Lucrarea aceasta, iniţial teza mea de licenţă trecută la Facultatea din Bucureşti în iulie 1946, cu menţiunea „magna cum laudae", care, reelaborată, vede lumina tiparului cu voia lui Dumnezeu abia acum — este în sinea sa o călăuză a bunului creştin în *războiul nevăzut*, pe care-l ducem oră de oră, clipă de clipă, cu forţele infernale ale răului din *drama salvării noastre, sub semnul Crucii lui Hristos*".

★

● Vasile Rusu a publicat cartea intitulată: *„Poetul suferinţei"*, Sibiu, 2001, 141 p.

Este o carte a lui Vasile Rusu, care selectează cu multă dibăcie din bibliografia eminesciană. Iată ce spune autorul despre cartea sa: „Cartea de faţă este o incursiune în biografia lui Eminescu, orientată în direcţia relevării acelor aspecte din scurta experienţă pământeană a creatorului Luceafărului, care îl arată *„poetul suferinţei"*. Sunt evocate, din această perspectivă, mediul familial şi copilăria la Ipoteşti, anii şcolarităţii la Cernăuţi, cu Aron Pumnul, părintele său sufletesc; mic slujbaş la Botoşani, peregrin cu trupele teatrale prin ţară, student la Viena şi Berlin, ziarist la Iaşi şi Bucureşti.

Lucrarea se înscrie în bibliografia eminesciană, ca o contribuţie originală prin informaţia bogată, desfăşurarea alertă a discursului critic, limbajul colorat şi polemic".

O recomandăm cu căldură.

ANTONIE P.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

COMITETUL DE REDACŢIE: **Dr. Antonie Plămădeală**, Mitropolitul Ardealului — preşedinte; **P.S. Visarion Răşinăreanu** - episcop-vicar, — vicepreşedinte; **Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan** — redactor responsabil; **Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.**

Abonamentul pe un an: 85 000 lei. Cont nr. 2511.1-61.1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2.11.1.-61.15 U.S.D.) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A., Sucursala Sibiu.

Fondator:

Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA

1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATA DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 150
SIBIU
1 şi 15 februarie
Nr. 5—8
2002

Ioan
Str. A. Sever 27
Sibiu

Mesajul duhovnicesc al sărbătorii Întâmpinării Domnului

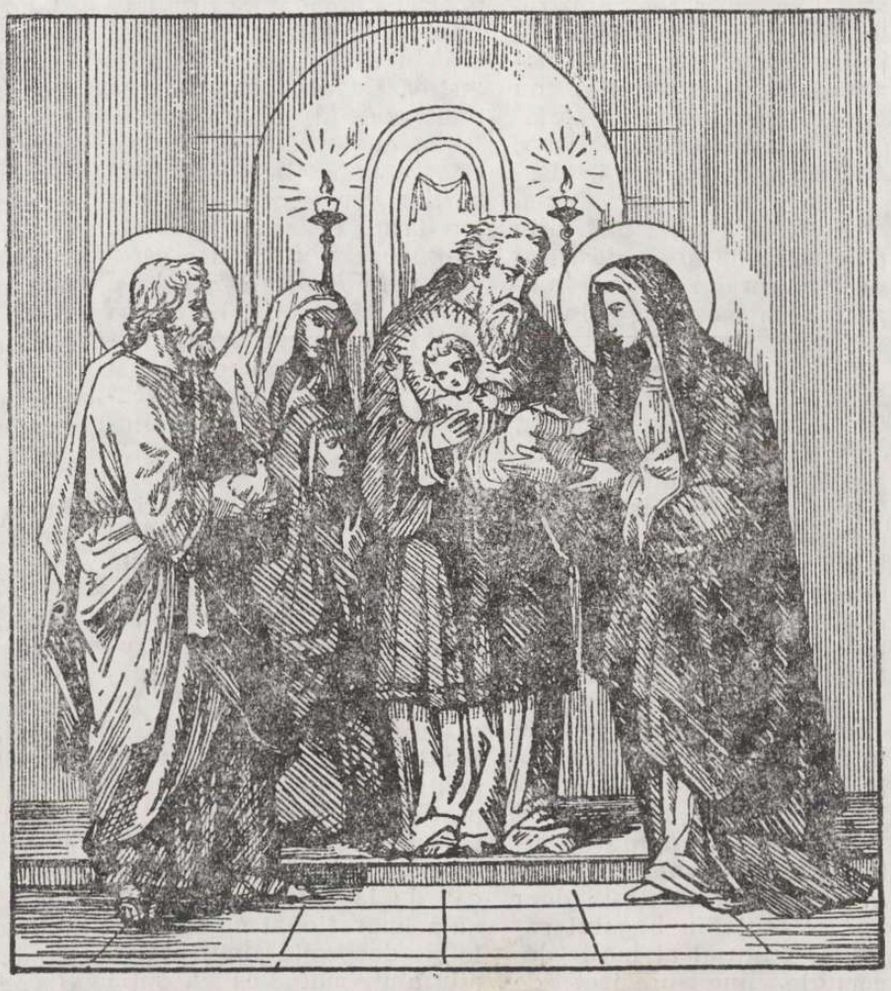

La 40 de zile de la Naşterea Mântuitorului nostru Iisus Hristos din Fecioara Maria prăznuim ziua ducerii Pruncului dumnezeiesc la templul din Ierusalim, de către Prea Sfânta lui Maică şi de către dreptul Iosif, ascultând de o poruncă a Legii vechi. La templu, cu această împrejurare, este întâmpinat de bătrânul Simeon, bărbat iluminat şi instruit de Sfântul Duh, care îl primeşte în braţele sale, rostind plin de recunoştinţă minunata lui cântare de preamărire: *„Acum slobozeşte pe robul tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace, că ochii mei văzură mântuirea Ta, pe care ai gătit-o înaintea feţei tuturor popoarelor, lumină spre descoperirea neamurilor şi slavă poporului Tău Israel“* (Luca 29—32). Aceste cuvinte arată că marea aşteptare a dreptului Simeon s-a împlinit şi că poate muri în pace, precum i s-a făgăduit. Iar în pruncul cel adus la templu el a văzut, cu ochi proorocesc, noua putere de mântuire, pe care o aşteaptă omenirea de la începuturile veacurilor, pe care Dumnezeu o dăruieşte acum: putere de izbăvire fără margini, lumina tuturor popoarelor, în măsură să le facă pe toate libere şi să le învăluie în strălucirea ei cerească. Iată vestea cea bună, care nu este alta decât darul cel mai de preţ al întâmpinării Domnului, dar prin care se deschid iarăşi, tuturor credincioşilor, uşile Raiului, cele de mult închise, prin neascultarea strămoşului Adam. De asemenea, e darul care va strica blestemul, pe care l-a dobândit strămoaşa noastră Eva. Se înţelege, darul acesta este al Întrupării Mântuitorului.

Cuvintele dreptului Simeon, însă, nu se opresc aici, căci adresându-se *„către Maria, mama Lui (a Domnului)*, a zis: *„Iată Acesta este pus spre căderea şi spre ridicarea multora din Israel şi ca un semn de tăgadă... ca să se dea pe faţă gândurile multor inimi“* (Luca 2, 34). E o măreaţă şi înfricoşătoare profeţie, care rămâne deapururi, însoţind nimbul de lumină al icoanei întâmpinării Domnului, pentru toate veacurile şi pentru toate generaţiile. De fapt, este icoana dumnezeiescului Prunc, care invită pe credincioşi să-l îmbrăţişeze şi să-I sărute chipul, asemenea dreptului Simeon. Reacţia însă a celor chemaţi la divina îmbrăţişare se soldează cu împărţirea în două tabere categoric opuse, nu în sensul că i-ar diviza dragostea Pruncului, atât de bun şi de

(Continuare în pag. a 4-a)

Pr. prof. ILIE MOLDOVAN

AXIOS!

— 20 de ani de la instalarea Î.P.S. Mitropolit Antonie la Sibiu —

Se împlinesc în acest an, mai precis la 7 februarie, 20 de ani de când în prezenţa membrilor Sf. Sinod, în frunte cu vrednicul de pomenire patriarhul Justin Moisescu, a avut loc, în măreaţa Catedrală a Mitropoliei Ardealului din Sibiu festivitatea instalării Î.P.S. Antonie Plămădeală ca Arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului.

Au trecut 20 de ani de la acea duminică geroasă de februarie care prin încărcătura ei istorică şi emoţională a făcut ca Sibiul să devină pentru o zi Sionul Ortodoxiei româneşti.

Au trecut 20 de ani de la acea memorabilă zi, adevărată piatră de hotar în Istoria Bisericii Transilvănene de la Şaguna încoace, zi în care întreaga suflare ortodoxă românească din Ardeal se bucura de doritul *„mire“* al Bisericii care era instalat în scaunul istoric de la Sibiu, scaun ilustrat de atâtea nume mari de ierarhi, ei înşişi deveniţi istorie. Se împlinea atunci visul marelui mitropolit restaurator şi ctitor de trainic aşezământ bisericesc în Ardeal, Andrei Şaguna, *„cel începător întru toate“* aici la Sibiu, de a avea un urmaş demn, la înălţimea chemării arhiereşti.

Se împlinea atunci dorul mitropolitului Nicolae Bălan de a vedea pe scaunul de la Sibiu un cărturar şi un ctitor renumit aşa cum fusese de fapt şi el.

A fost mâna Providenţei divine alegerea la 10 ianuarie 1982, a episcopului de Buzău Antonie Plămădeală ca mitropolit al Ardealului. Numele său era cunoscut deja la Sibiu încă de când era vicar patriarhal prin erudiţia, diplomaţia şi talentul organizatoric de care da dovadă. Era cunoscut prin cărţile deja publicate, prin zecile de vizite făcute în străinătate ca mesager al Bisericii Ortodoxe Române şi nu în ultimul rând prin capacitatea sa intelectuală deosebită.

Venea la Sibiu, episcopul Antonie, cu o experienţă bogată dobândită la Bucureşti ca şi colaborator apropiat al patriarhului Justinian Marina, şi mai apoi cu o vocaţie de ctitor pe care o pusese în practică vreme de doi ani ca episcop al Buzăului unde a reuşit în această scurtă vreme să facă adevărate minuni. Venea la Sibiu episcopul Antonie hirotonit la Bucureşti cu *„mirul credinţei în neam“*, cum atât de frumos spunea Iorga, pentru a se dărui fraţilor români din Transilvania, pentru a crea noi punţi de legătură între cultele religioase de aici cu bogata-i experienţă de ecumenist recunoscută până dincolo de fruntariile ţării.

A venit la Sibiu ca mitropolit hotărât să păşească cu smerenie, dar şi cu elan şi cu tot curajul şi cu toată dăruirea pe urmele

(Continuare în pag. a 2-a)

† VISARION RĂŞINĂREANU
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Sibiului

Împlinire şi speranţă*

— Prea Sfinţia Voastră,
— Prea Cucernici Părinţi,
— Domnilor deputaţi,

Mă bucur că încheiem astăzi un an de activitate bisericească.

Mă bucură şi faptul că voi împlini 20 de ani de slujire la Sibiu. Sentimentul pe care-l încerc este că au trecut prea repede. În aceşti 20 de ani am făcut aici nişte lucruri care vor dura. Nu ştiu câţi mai ştiţi acum că această sală nu exista, nici sala de sus, nici cea de jos. Mă întreb cum se făceau Adunările, cum se dădeau mesele. Se proceda probabil cum era obiceiul la Eparhii: se apela la Facultate. Am socotit că această prelungire a clădirii nu e un moft ci, dimpotrivă, că este ceva foarte necesar şi iată că se dovedeşte a fi fost aşa.

Vor fi şi dintre aceia care vor zice că nu s-a făcut nimic; cuvinte se spun, unele degeaba, altele mai cu temei dar noi ştim că sunt cuvinte care se spun şi degeaba. Eu cred că, în ceea ce mă priveşte, vor rămâne după mine câteva lucruri care au fost esenţiale pentru Eparhie. Notează părintele rector ceva aici, cum că mai există un lucru care s-ar putea uita. Facultatea de Teologie, de aici, din Sibiu nu dădea doctorate până am venit eu; nu ştiu dacă mai ştiţi acum. Era drept ca după atâţia ani Facultatea din Sibiu să-şi fi reintrat în adevăratele sale misiuni, dacă se poate spune aşa.

La noi, s-a vorbit multă vreme despre anumite „îndatoriri“ politice ale episcopilor şi ale celorlalţi. Eu ţin să vă spun că nu am ţinut seama de aceste „îndatoriri“, orice s-ar zice. Nu trebuie să ne mai ascundem, nu e cazul. Au fost făcute presiuni şi asupra mea după ce stătusem deja în mediul laic. Cred că mai ştiţi încă unii că zece ani am lucrat într-o fabrică din Bucureşti, pornind de la treapta cea mai de jos a muncitorului, fără maşină, a muncitorului care era la dispoziţia atelierului. Căram saci cu materie primă la fiecare maşină. A durat acest lucru aproape zece ani, până când Patriarhul de frumoasă amintire Justinian a profitat de un moment prielnic şi m-a chemat înapoi. M-a trimis în Anglia şi după aceea am venit înapoi, vicar patriarhal. Eu trebuie s-o recunosc, puternic, cu vârf şi îndesat că fără patriarhul Justinian n-aş fi ajuns în ierarhie, în ierarhia superioară a Bisericii. El m-a chemat după aproape 10 ani de fabrică, în care însă eu am fost permanent alături de el. Săptămâna eram la fabrică, duminica eram la Patriarhie.

Când am plecat din Bucureşti, după 10 ani ca episcop-vicar, am putut să fac lucruri pe care le-am crezut eu demne de poziţia mea şi de răspunderea mea. M-am dus episcop la Buzău, într-un palat dărâmat, nu ştiu dacă ştiţi ce înseamnă un palat dărâmat: era ţinut din toate părţile de lemne şi am reuşit totuşi să-l refac. Ba mai mult, am descoperit că a fost la început un palat brâncovenesc, am găsit o inscripţie în peretele de la nord, o inscripţie veche de pe timpul lui Brâncoveanu, o inscripţie căreia nimeni nu-i dădea importanţă pentru că era pe jumătate ştearsă. Am găsit apoi, reparând clădirea, pusă printre pietrele care ridicau clădirea, inscripţia originală a lui Constantin Brâncoveanu: *„Eu Constantin voevod“*. Se găseşte la

(Continuare în pag. a 2-a)

† ANTONIE
Mitropolitul Ardealului

* Cuvântare rostită la şedinţa Adunării Eparhiale din data de 20 ianuarie 2002.

Întâlnirea de rugăciune pentru Pace a marilor religii ale lumii

Assisi, 24 ianuarie 2002

Întâlnirea de rugăciune pentru Pace, a marilor religii ale lumii. a avut loc, în acest an, la data de 24 ianuarie, în piaţa Sf. Francisc din Assisi, continuându-se astfel o tradiţie inaugurată în 1986.

Evenimentele dramatice din 11 septembrie 2001, de la New York şi Washington, au atras luarea aminte asupra responsabilităţii generale pentru pacea lumii.

Aşa se explică numărul mare de participanţi din toate religiile şi din toate părţile globului.

Au fost prezenţi: Papa Ioan Paul al II-lea, Patriarhul ecumenic Bartolomeu I al Constantinopolului, Patriarhul Ignatie al IV-lea al Antiohiei şi Întregului Orient, Catolicosul Mar Dhinka al IV-lea al Bisericii asiriene din Orient, Arhiepiscopul Anastasios al Tiranei şi întregii Albanii, reprezentanţi ai Patriarhiilor Alexandriei, Ierusalimului, Moscovei, Serbiei, României (a participat P.S. Ioan al Harghitei şi Covasnei), Bulgariei, ai Bisericilor ortodoxe autocefale din Cipru şi Polonia, ai Bisericilor vechiorientale: Patriarhul siro-ortodox din Antiohia, Biserica Apostolică din Armenia, Catolicosatul armean din Cilicia, Biserica Ortodoxă din Etiopia, Biserica ortodoxă siriană

(Continuare în pag. a 4-a)

Pr. prof. D. ABRUDAN

Liturghia, marea iubire

— Amintiri de la Vorona —

— P.F. Patriarh Teoctist,
la a 87-a aniversare —

Cine nu socoate astfel Liturghia? Doar cei care nu-i ştiu valoarea şi care uită că în Liturghie se spală păcatele tuturor celor pomeniţi: *„Spală Doamne păcatele celor ce s-au pomenit aici cu cinstit Sângele Tău, pentru rugăciunile Sfinţilor Tăi...“*. Aşa spune preotul, duminică de duminică, sau liturghie după liturghie, punând în Sf. Potir părticelele scoase pentru atâţia şi atâţia credincioşi.

Mă gândeam la aceste lucruri în ziua aniversării a 87 de ani a Prea Fericitului Patriarh Teoctist.

Ca arhidiacon, cu ceva ani în urmă, am slujit adeseori în soboare prezidate de Prea Fericirea Sa. Slujire cu frică de Dumnezeu, cu răbdare, cu toată inima. Simţi aceasta şi-ţi dai seama că cel care oficiază este un ierarh liturg, care iubeşte Liturghia. Multe din amintirile mele s-ar putea aşeza în pagină. Am să mă opresc însă doar la una dintre ele. În toamna anului 1991, pe înseratul zilei de 12 octombrie, poposeam în Liniştea Mânăstirii Vorona. A doua zi, era o sărbătoare mare în ţinutul acela. Mânăstirea înnoită şi primitoare era gazdă a multor ierarhi şi clerici care-l însoţeau pe Prea Fericitul Patriarh Teoctist, fiu deopo-

(Continuare în pag. a 6-a)

Protos. TIMOTEI AIOANEI

Testament

Copilul meu, păzeşte tot
Ce-i omenesc ascuns în tine,
Porniri telurice, divine,
Al veşniciilor chivot...

Nu te lăsa furat de fiorii
Amăgitoarelor clipite,
Ghirlande negre înflorite
La gratiile închisorii.

De «azi» legat nu te lăsa
Şi nici înlănţuit de «ieri»...
Alungă-n lături bezna grea,
Şi-n tot plinirea ta să ceri...

Găseşte în adâncul tău
Bobul acela de lumină,
Ce smulge aurul din tină,
Desghioacă sufletul din rău...

Şi-apoi ca la-nceput lovit
De dorul după necuprins,
Porneşte-te în zbor nestins
Spre-azurul visului oprit...

Atena, 28. 01. 1998

ILIE FRĂCEA

Tradiţii de iarnă victoriene şi ortodoxe în oraşe americane din Pennsylvania*

Atunci când păşeşti pentru prima dată pe pământ american venind de pe un alt continent, curiozitatea de a înţelege în profunzime ceea ce îi este specific acestuia în variate domenii ale existenţei îţi poate fi răsplătită printr-un copleşitor aflux de informaţii, care ţi se oferă în momente diverse, de la vizitele profesionale şi emisiunile radiofonice sau TV până la contactele cotidiene cu oamenii locului. Niciodată nu am simţit mai presant ca în zilele acestea de iarnă, petrecute în spaţiul cultural al Pennsylvaniei, că diferitele provincii ale Americii au o altă dimensiune a valorilor tradiţiei laice nu numai faţă de China cea multimilenară, ci, ca să luăm un exemplu apropiat nouă, chiar în comparaţie cu satele româneşti ale diferitelor provincii naţionale, de la Maramureş, Banat şi până în Bucovina şi Dobrogea, cu acele cutume legate între altele de sărbătorile Crăciunului, având rădăcini străvechi, coborâte până în viaţa dacilor şi a romanilor din antichitate. Ceea ce se păstrează, în schimb, cu străşnicie la românii din statele americane este credinţa religioasă pe care bisericile o susţin cu o temeinicie pe care nu o regăseşti totdeauna în comunităţile conaţionalilor noştri din Europa occidentală.

Însuşi numele statului Pennsylvania, rimând în litera scrisă cu cel al Transilvaniei noastre datorită pădurilor bogate pe care le are, nu trece în istorie mai jos de secolul al XVII-lea, când trăise Penn Sir William (1621—1670), de la care derivă respectivul toponimic. Nu este deloc întâmplător faptul că Penn a fost un adevărat prieten al indienilor ce populau pe atunci regiunea, care le păstrează vie amintirea încrustată nu numai în denumiri geografice, ci şi prin piesele artizanale ce te îmbie în vitrinele unor magazine.

Aici, în „lumea nouă", orăşelul Coudersport ne întâmpina îmbrăcat festiv. Parada locuitorilor vestimentaţi în stil victorian, ca eveniment pregătit cu fervoare, trebuia să reînvie în conştiinţele tuturor participanţilor un mod de viaţă ridicat de întreaga lume anglo-americană la rang de model, iar, după cum mărturisea ziarista Shirlee Leere, o bună cunoscătoare a vieţii urbei, niciodată localnicii nu au dat dovadă de o asemenea ingeniozitate în decorarea carelor alegorice şi în alegerea vestimentaţiei ca în acest an. Noutatea care a stârnit cea mai mare animozitate era faptul că imediat după reuniunile actanţilor manifestării cunoscute ca *Festivalul „Crăciun în stil victorian"* întruniţi la biserică şi la anumite restaurante ale oraşului au fost puse la dispoziţia vizitatorilor trei case decorate într-o asemenea manieră, pe care aveam s-o redescopăr în stilizările arhitecturale ale clădirilor Universităţii din Mansfield ori în ale celei intitulate St. Bonaventure din statul New York. Aşadar, în a doua zi a festivalului, fie pe stradă sau în cafenele, puteai zâmbi prietenește unor doamne care purtau cu mândrie pălării bogat înflorate şi mantouri catifelate, întovărăşite de domni în fracuri şi care te salutau ceremonios, îndrumându-te spre casele victoriene, marcate la intrare prin panouri verzi cu inscripţia *Victorian Cristhmas Festival.*

Deschise tuturor, aidoma palatelor veneţiene în zilele celebrelor carnavaluri italiene, aceste case prilejuiau gazdelor şansa de a face cunoscute concetăţenilor întâmplări din vremuri trecute, având ca protagonişti pe părinţii, moşii şi chiar pe strămoşii lor, care au trăit în epoca înfloritoare a glorioasei regine Victoria. Una dintre gazde, o octogenară cu o ţinută dreaptă, degajând distincţie, ne-a vorbit despre părinţii ei care poposiseră ca diplomaţi la Viena, la Praga, iar, după cum îşi aminteşte acum cu plăcere, pe când ea era de 9 ani făcuse o călătorie pe Dunăre până la Constanţa. Bucuria comunicării ce apropie între ele diferite generaţii, ieşirea din inerţia cotidianului, rafinarea gustului în decorări ale interioarelor sunt doar alte câteva ţinte atinse de iniţiatorii festivalului, care făcând din toţi cetăţenii urbei actori şi spectatori ai manifestării, datorită succesului prezent, promite ca în anii viitori să ia dimensiuni mai ample. Am constatat că în asemenea case la loc de cinste erau ţinute nu numai piesele de mobilier, vesela, porţelanurile specifice stilului, ci chiar şi cărţile poştale de la începutul secolului al XX-lea, care acum decorau în mod ingenios „a l'epoque" bradul de Crăciun, pregătit, de altfel, încă de la sfârşitul lunii noiembrie să întâmpine sărbătoarea religioasă cea mai respectată în viaţa tradiţională a americanilor. N-am putut să nu împărtăşim mândria prietenei noastre Olga Snyder, de origine ucraineană, plasticiană care, vânzându-şi creaţiile sale artizanale prin galeria ei de artă deschisă în urmă cu doi ani, a descoperit deja piese ale sale în vitrinele ornamentale ale caselor victoriene, pe care împreună cu noi le vizita. Era şi acesta un semn al dorinţei de primenire artistică a americanului şi un test al bunului gust estetic, ce iese uneori victorios în lupta cu kisch-ul, atât de frecvent afişat pretutindeni. Am aflat că fiecare localitate îşi organizează tradiţionala manifestare, cu totul străină nouă, românilor din ţară, într-un fel specific în funcţie de numărul şi de ingeniozitatea locuitorilor ei.

În Coudersport, pe de altă parte, *Festivalul Crăciun în stil victorian* este doar un moment din bogatul calendar cultural al lunii decembrie. Bine precizat de tradiţie, programul a început cu concursul iniţiat de primăria oraşului pentru şcolarii, care au primit chiar şi premii după ce au împodobit cât mai inedit brăduţii din parcul central al urbei. O emulaţie sentimentală a produs-o, ca de obicei, sărbătoarea *Crăciunul copiilor,* concertul coral-instrumental susţinut de elevii şcolii generale ca şi cele două concerte simfonice sponsorizate de compania ADELPHIA, care cu cei aproape 18 000 angajaţi ai săi este considerată în S.U.A. drept a cincea ca putere în domeniul computerelor. În mod cert, iniţiativa oficială se conjugă firesc la Coudersport cu cea privată. Încă de la finele lunii noiembrie aproape fără excepţie, atât arborii străzilor, grădinile invadate de scene religioase alegorice cât şi casele ridicate în inconfundabilul stil arhitectural american, ce asigură acestei micuţe localităţi unitate şi pitoresc, se îmbracă în salbe de luminiţe. Astfel, odată cu lăsarea serii oraşul oferă privelişte cu totul feerică nu doar a unui bulevard sau cartier anume, cum se putea iarna aceasta constata la Bucureşti şi în alte câteva oraşe din România, ci a urbei în întregul ei. Aşa se întâmplă oriunde locul iniţiativei guvernamentale îl ia dorinţa legitimă a fiecărui cetăţean de a da strălucire spaţiului în care trăieşte.

Desigur că în America momentul de maximă trăire sufletească al iernii este sărbătoarea sfântă a Crăciunului, pe care am petrecut-o într-o familie de români ortodocşi, unde ritualul bradului colindat cu însufleţire de toţi musafirii era împlinit firesc, având pentru noi, cei sosiţi de departe, o încărcătură emoţională deosebită. Biserica română ortodoxă „Sfânta Cruce" de la Newcastle PA, ne-a impresionat cu vitraliile şi decoraţia îngrijită a altarului, mai ales că soţia preotului Moldovan, care a ridicat-o, era prezentă la slujba religioasă, gata să ne mărturisească nostalgic adevărul că până a fost în viaţă părintele, aici serviciul divin se făcea numai în limba română. Din păcate, nici enoriaşii, români aflaţi la a treia generaţie în America, nici tânărul preot ortodox nu mai vorbesc limba noastră. Chiar dacă slujba s-a oficiat în limba cunoscută de toţi americanii locului, colindele erau cântate româneşte, dovedind respectul pentru tradiţia naţională a ortodocşilor noştri trăitori pe meleaguri străine. Un sentiment cu totul particular, chiar unic în felul său ne-a produs popasul la Orthodox Monastery of Transfiguration, o mânăstire a românilor, unde este atât de cinstită amintirea Maicii Alexandra, care un an înainte de trecerea în eternitate a vizitat în 1990 România. Se ştie că înainte de călugărirea sa în America, principesa Ileana, născută la Bucureşti în 1908, a dus viaţa firească a vlăstarelor regale ale familiei Hohenzolern, cu două căsătorii, din prima rezultând 6 copii. Aportul ei la organizarea primului ordin de călugăriţe ortodoxe române în S.U.A. am înţeles că fusese esenţial. Ne-am propus să citim cartea ei autobiografică *Trăiesc din nou,* dar chiar mai degrabă dorim să trimitem din România, acum la reîntoarcere, nişte ţesături şi obiecte artizanale româneşti de care mânăstirea are nevoie.

Această pliere a istoriei culturale pe cutumele tradiţiei şi pe cele ale actualităţii, devine la fel de neaşteptată pentru un european descins prima dată în „lumea nouă" ca şi mândria oricărui elev american de a cânta la început de cursuri imnul naţional ţinând mâna la inimă. Aceeaşi este şi fala cotidiană a americanului ce-şi arborează steagul naţional în toate zilele anului atât în faţa casei cât şi pe autoturism, sub forma de chipiu ori însignă. Ar fi chiar şi aceasta o necesară luare aminte pentru noi, românii din ţară, care încă nu am izbutit să dăm celei mai mari sărbători creştine a naşterii Domnului strălucirea ambientală pe care o merită şi nici zilei naţionale din 1 Decembrie, respectul cuvenit.

Conf. univ.
ANCA SÂRGHIE
Facultatea de Litere, Istorie şi Jurnalistică, Sibiu

* Explicaţia apariţiei tardive a acestor consemnări se datorează reîntoarcerii recente a autoarei din călătoria în America.

Împlinire şi speranţă

(Urmare din pag. 1)

Buzău. Şi aşa, am reuşit în 2 ani să refac palatul brâncovenesc de acolo. Am refăcut partea din faţă care nu era, i-am refăcut bolţile de la pivniţă care erau stricate. Din 8, mai rămăseseră vreo 4. Am reuşit în sfârşit să redau frumuseţea palatului aşa cum era ea pe timpul lui Brâncoveanu. Munca de la Buzău a fost o muncă susţinută, a fost o muncă grea, aş spune, pentru că acolo era de reparat totul. Palatul era gata să cadă, biserica era crăpată, cu multe răni de pe urma cutremurului. Am schimbat totul la biserică: acoperişul, zidurile exterioare, interior am pardosit din nou biserica. Aşa am descoperit şi numele episcopului de pe vremea lui Brâncoveanu, care era îngropat în biserică. După 2 ani de stat la Buzău am fost ales Mitropolit al Transilvaniei. Trebuie să vă spun că şi acesta a fost un episod important din viaţa mea. Eu vă spun drept că n-am făcut nimic dar aşa a fost să fie. Trebuie să vă spun încă un lucru care e evident de altfel, că îndată ce am părăsit Bucureştiul am avut absolut toată independenţa. Nu vreau să zic că am lucrat prea pe faţă. De pildă clădirea aceasta cu două etaje şi parterul am făcut-o fără nici o aprobare, cu porţile închise şi s-a lucrat destul de repede la ea şi totuşi eu cred că putem spune că a fost o clădire repede terminată. De îndată ce am pus temelia am lucrat la ea cu toată grija, am avut şi un arhitect bun şi apoi nici nu mai ştiu câte intervenţii am făcut pe ici pe colo ca să refac instituţiile fundamentale ale Eparhiei. Sigur, cel mai mare gând al meu a fost Sâmbăta, din care nu mai rămăsese decât biserica, şi, în jurul bisericii au apărut toate clădirile, cu cei mai mulţi bani de la Eparhie, fără sprijinul Statului, nici un leu, tot ce s-a dat acolo s-a dat după 1990. Şi de fapt nu s-a dat, eu am fost şi am strâns banii de la diferiţi donatori din Grecia şi din România, însă toţi aceşti bani care au fost daţi la Sâmbăta au fost întrebuinţaţi la clădirea nouă de alături de mânăstire, cea care e gata acum. Pentru că eu am vrut să dăruiesc mânăstirii şi un sens mai profund, de aceea am creat această clădire de alături şi când stau să mă gândesc la sumele care ar fi trebuit să le cheltuiesc astăzi pentru ea, cred că n-aş mai fi avut curajul să mă apuc.

Dacă acum, când clădirea e gata, acoperită deja, ca mâine sunt gata, eu mai am nevoie de 3 miliarde de lei, acuma la sfârşit când am de terminat doar sala de conferinţe şi alte câteva lucruri, vă imaginaţi ce-ar fi însemnat să construiesc acum clădirea. Totuşi, o vom termina, în mai, iunie sper să fie gata.

Înainte de venirea mea, în Eparhie nu era decât o singură mânăstire, Sâmbăta, care consta într-o bisericuţă şi atât, restul erau nişte clădiri mai departe, la 1 km, care alcătuiau Mânăstirea Sâmbăta. Acum, e aşa de mare, e aşa de frumoasă încât aproape că s-a uitat cine a făcut-o.

Au trecut aproape 20 de ani. Vă imaginaţi că lumea mai uită, nu-i vine să creadă că s-a putut face o mânăstire ca aceasta în vremurile acelea, dar vă spun că eu, parcă am lucrat cu ochii închişi. Nu ştiu cum am avut curaj. Totuşi Sâmbăta a devenit ceea ce e astăzi, aşa încât eu voi muri liniştit că am făcut această mânăstire, că am făcut palatul de aici şi la biserică am adus multe contribuţii. Apoi au apărut, după Revoluţie, încă aproape 19 mânăstiri şi schituri care nu erau înainte. Şi acestea sunt opera Revoluţiei.

Eu mă rog lui Dumnezeu ca să dea putere şi forţă şi mai departe Eparhiei.

Nu trebuie însă să uităm un lucru, şi anume că în tot acest timp eu m-am bucurat de colaborarea protopopilor, că nu e aşa uşor să te bucuri de colaborarea cuiva, pentru că în măsura în care lucrai tu, lucrau şi ei dar şi răspunderea se împărţea şi-atunci protopopii mei şi-au luat răspunderea faptelor mele.

Dau acum slavă lui Dumnezeu pentru toate. Îmi pare rău că nu pot să vă spun mai mult pentru că aş fi vrut să vă spun şi alte lucruri. Puterea mea mă opreşte fiindcă 20 de ani aici au trecut totuşi greu, eu am fost tot timpul prins în lucrări, fie de interior aici, fie în exterior.

Dumnezeu însă m-a ajutat să le fac toate câte le-am putut face şi eu dau slavă lui Dumnezeu de toate.

Să fiţi sănătoşi toţi.

Vă mulţumesc pentru participare la lucrări şi rog pe Dumnezeu să vă dea la toţi forţa, puterea să conlucraţi în continuare pentru binele Eparhiei.

AXIOS!

(Urmare din pag. 1)

marilor înaintaşi de aici: Nicolae Bălan, Nicolae Colan şi Nicolae Mladin pe care atât de frumos i-a elogiat în cuvântul rostit îndată după alegere.

A venit la Sibiu ca mitropolit, ca un dar al Basarabiei, cum îi place să spună I.P.S. Sale, ca o recompensă a Transilvaniei care l-a dăruit Basarabiei pe Mitropolitul Gavriil Bănulescu-Bodoni.

Şi, astfel, în măreaţa zi de 7 februarie a anului de graţie 1982 în Catedrala Sf. Treimi din inima Ardealului, a fost instalat după toată rânduiala bisericească ca arhiepiscop şi mitropolit de către fericitul întru pomenire patriarh Justin Moisescu împreună cu aproape toţi membrii Sf. Sinod.

„Vin aici să slujesc, să lucrăm şi să ne rugăm împreună să ne ajute Dumnezeu să fim o Biserică slujitoare. Să ştim toţi că însemnăm ceva din viaţă şi că ne împlinim viaţa, numai întrucât facem ceva pentru alţii. Aşa ne vrea Dumnezeu şi tot aceasta aşteaptă de la noi şi oamenii" — au fost cuvintele testament rostite de mitropolitul Antonie cu prilejul instalării sale. Cuvinte care l-au marcat pe parcursul celor 20 de ani de arhipăstorire la Sibiu, cuvinte simbol pe care a căutat să le şi îndeplinească. Şi a reuşit. Pe deplin. A slujit la Sibiu în aceşti ani, cu timp şi fără timp Biserica şi poporul dreptcredincios.

A slujit cultura bisericească şi naţională ca nimeni altul.

A lucrat, a rezidit, a ctitorit în cei 20 de ani de arhierie la Sibiu zeci de biserici, schituri şi mânăstiri în fruntea cărora se află ctitoria de suflet a I.P.S. Sale: Mânăstirea Sâmbăta de Sus pe care a rectitorit-o din temelii şi pe care a avut fericirea s-o vadă sfinţită de către patriarhul ecumenic Bartolomeu I în anul 1993.

S-a rugat mult în cei 20 de ani de păstorire, prin sutele de Sf. Liturghii arhiereşti şi sfinţiri de biserici săvârşite pe tot cuprinsul Eparhiei.

A fost omul providenţial pentru Ardeal în acele vremuri de încercare pentru Biserică pe care a ştiut să o apere şi să o conducă spre limanul cel bun al mântuirii, ca şi după evenimentele din 1989 care şi ele au fost destul de tulburi.

Cele spuse până acum se constituie într-un prinos de recunoştinţă faţă de I.P.S. Mitropolit Antonie cel care şi astăzi cu dragoste, cu blândeţe şi cu înţelepciune conduce destinele Bisericii Ortodoxe Române din Ardeal, Crişana şi Maramureş. Ar trebui scrise poate tomuri întregi în care să fie concentrate toată viaţa şi activitatea de până acum a I.P.S. Sale, aceea de ierarh luminat şi patriot, de cărturar versat şi de ecumenist de marcă.

Acum la împlinirea celor 20 de ani de la instalarea I.P.S. Sale în istoricul scaun de arhiepiscop al Sibiului şi mitropolit al Ardealului, rugăm pe marele Arhiereu Iisus Hristos să-i hărăzească sănătate, zile liniştite, pace şi binecuvântare iar noi rostim aşa cum facem la fiecare Sf. şi dumnezeiască Liturghie: *„Întâi pomeneşte, Doamne, pe I.P.S. Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru Antonie pe care-l dăruieşte sfintelor Tale Biserici în pace, întreg, cinstit, sănătos, îndelungat în zile, drept învăţând cuvântul adevărului Tău".*

Întru mulţi şi fericiţi ani, I.P.S. Mitropolit Antonie!

Profiluri spirituale

Mihai Eminescu (II)

● Într-un studiu-eseu, intitulat Mihai Eminescu — „Expresia integrală a sufletului românesc" — inserat în revista Academica, iulie, 2000, Tudor Ghinea scria că: „Poetul nostru național și-a clădit opera pe unitatea dintre două postulate. Existența ființei identificată cu Veșnicia (Dumnezeu), prin care vroia să ajungă la descoperirea eternității, a infinitului, a îngerului și a fecioarei din mitologia românească: Ființa reală definită ca vremelnicie, care să pună în evidență frumusețea lumii, farmecul și adevărata vrajă, a vieții pe Pământ — Esența Dăinuirii este iubirea... Acestei exigențe îi este subordonată întreaga sa Lume Lirică, la acea viziune se îndrumă toate compunerile lui, chiar și acelea care pot să pară numai un tablou idilic sau o pură efuziune muzicală". Găsesc că această caracterizare este una dintre cele mai închegate și exacte din câte s-au emanat până în prezent de către reputați eminescologi. Ea prinde și intenționalitatea de geniu și finețea filosofică probate atât de convingător de autorul Doinei.

● Lirica eminesciană a constituit și constituie un pisc de neatins de alte condee, fie ele și geniale. Este suficient, cred, să citez doar câteva versuri-perlă ale sale: „Fiind băiet, păduri cutreieram / Și mă culcam ades lângă izvor, / Iar brațul drept sub cap eu mi-l puneam, / S-aud cum apa sună-ncetișor, / Un freamăt lin trecea din ram în ram / Și un miros venea adormitor / Astfel ades eu nopți întregi am mas / Blând îngânat de-al valurilor glas". Ideea valsează aici pe muzică divină aducându-mi aminte printr-un ceau de Sara pe deal sau De treci codrii de aramă... cu o glăsuire a pădurii de argint.

● Talentul lui Eminescu, inspirația și genialitatea sa vin dintr-o pregătire temeinică, enciclopedică sesizabile la el încă din anii tinereții. Este pilduitoare în acest sens informația pe care ne-o dă Aron Pumnul: „Citește și învață temeinic „Lepturariu românesc". Obține informații despre întregul scris românesc de la Coresi, Varlaam, Dosoftei, Grigore Ureche, Miron și Nicolae Costin, Ion Neculce, Dimitrie Cantemir la scriitorii contemporani". Această sete de informare, de cunoaștere enciclopedică l-a urcat pe poetul-nepereche pe un piedestal care i-a permis lui o viziune peste timpuri, peste vremuri și l-a înscris între esențele tari ale culturii, literaturii și filosofiei românești și nu numai.

● La Eminescu, patria, glia, poporul nu erau cuvinte juxtapuse, ele formau un liant venerat și divinizat. Căci el și nu altul, a scris fără rezerve la vremea sa cu privire la țară. „Noi o iubim așa cum este, cum a făcut-o Dumnezeu, cum a ajuns prin suferințele seculare până în zilele noastre. O iubim sans phases (...); dar o iubim fără a-i cere în schimb, nici chiar încrederea ei... nici chiar iubire, înnădită azi la lucruri străine și la oameni străini. Și chiar dacă amintirea noastră ar pieri în umbra veacurilor și s-ar șterge din memoria tuturor, tot pe aceeași cale a conservării naționalității și țării vom stărui fără a face în această supremă privire nici o concesie primejdioasă ideilor veacului". Cu mintea și experiența dobândite de atunci, observăm cu satisfacție că diagnosticul și anticiparea omului de geniu nici nu s-au pierdut în umbra veacurilor, nici nu s-au dovedit întru nimic primejdioase. Dimpotrivă previziunile sale vin, parcă, din Biblia înțelepciunii pe care suntem obligați și noi cei de azi să o receptăm cu veneratie.

● În memoria generațiilor contemporane poetului și a celor imediat următoare stăruie insistent ararea poetului deplin al culturii românești: „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie, / Tânără mireasă, mamă cu amor, / Fiii tăi trăiască numai în frăție, / Ca a nopții stele, ca a zilei zori, / Viața în vecie, glorii, bucurie / Arme cu tărie, suflet românesc, / Vis de vitejie, fală și mândrie, / Dulce Românie, asta ți-o doresc". E aici nu numai o dorință, o sacră urare, ci un gând imnic, un vis al fiului către maica iubită. Este un ideal prefigurat neamului său de care este inamorat.

● Același scrupulos Tudor Ghinea se confiază: „Prin creația sa, poetul nostru național, Mihai Eminescu a devenit un „astru" ce formează o „galaxie întreagă" de simțire omenească. Fiecare dintre noi, din generație în generație, purtăm în sine „ceva" din scânteia de geniu a spiritului eminescian". Și aceasta se explică prin faptul că scânteile de geniu conțin un „cristal" care nu cedează nici timpurilor, nici epigonilor grăbiți a-l împinge în uitare cu nonșalanța suficienților, a urechiștilor amorezați de propria lor efemeritate.

Pentru specialiști, pentru eminescologi, pentru omul de bun simț nu va fi niciodată inutil a reflecta la previziunea marelui critic și proteguitor al genialului poet — Titu Maiorescu: „Literatura poetică românească va începe secolul al XX-lea sub auspiciile geniului lui și forma limbii naționale, care și-a găsit în poetul Eminescu cea mai frumoasă înfăptuire până astăzi, va fi punctul de plecare pentru toată dezvoltarea viitoare a veșmântului cugetării românești". Azi, am putea împinge expresia până astăzi și la cotele viitorului. Fiindcă ideile fecunde sunt ca vinurile vechi: capătă virtuți noi pe măsura scurgerii timpului. Eminescu este un izvor care, prin curgere se limpezește, se înviorează, devine tot mai tumultuos.

Una dintre cunoscătoarele riguroase ale operei nemuritorului nostru poet național — Rosa Del Conte se exprima nu numai exact dar și de o manieră poetică de invidiat: „Eminescu nu e o floare rară, desfăcută aproape prin miracol dintr-o sămânță adusă din întâmplare pe solul Daciei de suflarea vânturilor apusene; este un astru țâșnit din adâncurile cerurilor din Răsărit, ca mărturie despre o civilizație tânără și nouă, dar înrădăcinată într-un trecut de veche cultură și de severă tradiție. Ca și a Luceafărului său, și lumina lui a străbătut, înainte să ajungă până la noi o cale lungă". Calea aceasta lungă parcursă de dârzul poet, gânditor, savant nu a fost deloc una netedă, fără povârnișuri, fără nebănuite piedici. Dar cutezantul le-a dovedit pe toate, le-a umilit prin dârzenie, talent și perspicacitate. Tocmai de aceea, cărturarul Ion Rotaru se simte motivat să afirme despre Eminescu: „se cere citit cu bucurie proaspătă de fiecare dată, la orice dată."

Relevând multipla personalitate a poetului ipotestean, marele nostru savant, decan al mai multor culturi și religii universale, Mircea Eliade nota în cunoștință de cauză: „Generații întregi și-au călit ideologia după articolele politice ale lui Eminescu. Mii de oameni au făptuit după îndemnurile, viziunea și logica lui Eminescu". Mă întreb: câți dintre urmașii „Dumnezeului Poeziei românești", cum mi-am per-

(Continuare în pag. a 6-a)

Prof. univ. dr. MARIN VOICULESCU

Caragiale și legăturile sale cu ardelenii: pagini de corespondență

Cele mai multe scrisori au un caracter intim. Orice privire asupra operei epistolare, chiar în cazul unui scriitor, poartă în sine un germene de indiscreție. Aceasta pentru că universul interior al omului se descoperă mai lesne în comunicări scrise adresate celor apropiați, decât în cazul creațiilor destinate publicării.

Caragiale a dorit să rămână mereu în umbra operei sale. În corespondență, note critice, articole și cronici, el a făcut elogiul talentului și al „stilului potrivit", înainte de a lăuda autorul. Într-o scrisoare către profesorul Mihail Dragomirescu din iulie 1907, Caragiale se întreabă cu umor: „Ce are a face, în artă, autorul, când e vorba de operă? Ca în fața flăcăilor, la horă: ce are a face tata cu fata? Tata a făcut-o — alții să o joace." (Ion Luca Caragiale. Scrisori și acte, 1963, p. 48)". În același fel i se adresează și lui Horia Petra-Petrescu atunci când acesta îi solicită câteva amănunte pentru teza de doctorat la care lucra, având ca temă tocmai viața și activitatea literară a lui Caragiale.

Cu toate acestea, opera epistolară a lui Caragiale a căzut victimă invenției lui Gutenberg, fiind inclusă în volumul al șaptelea din seria Opere (completat ulterior prin culegerea Ion Luca Caragiale. Scrisori și acte, sub îngrijirea lui Șerban Cioculescu). Valoarea documentară a corespondenței lui Caragiale nu poate fi pusă sub semnul întrebării, ilustrând și clarificând legăturile scriitorului cu lumea politică și literară a vremii. Printre personalitățile cu care Caragiale a corespondat îi putem aminti pe Barbu Ștefănescu Delavrancea, Alexandru Vlahuță, Paul Zarifopol, Mihail Dragomirescu, Octavian Goga, Const. I. Nottara, Spiru Haret, Vasile Goldiș și mulți alții.

Voi stărui aici doar asupra scrisorilor pe care Caragiale le-a trimis, înainte și după plecarea la Berlin, prietenilor săi transilvăneni. Aceștia fac parte dintre intelectualii de frunte ai Ardealului, aflați la acele momente în lupta de desăvârșire a unității naționale a românilor.

Este cunoscut faptul că marele scriitor avea legături directe cu Ardealul prin rudele sale pe linie maternă: atât bunicul mamei sale, cât și tatăl acesteia, Luca Kiriak Karaboa, făceau parte din tagma negustorilor ardeleni. Începând cu anul 1892, Caragiale și-a exprimat în numeroase rânduri intenția de a se stabili în Transilvania, simțind nevoia unei evadări din balcanica și pestrița „lume, lume a țărilor românești unde „de-atâta vreme puternicii deosebiți ce s-au perindat la putere vor sistematic, sub fel de fel de cuvinte, să mă țină într-o poziție umilitoare și inferioară" (Ion Luca Caragiale. Scrisori și acte, 1963, p. 7). Într-o scrisoare către I. Panțu, profesor la Școala Comercială Română din Brașov, se interesează de posibilitatea de a preda acolo lecții de română și franceză, pentru a putea duce astfel la desăvârșire o lucrare pentru care adunase suficient material (nu se menționează despre ce lucrare este vorba). Cererea lui Caragiale a rămas fără rezolvare, așa cum eșuase și o încercare similară la Sibiu.

Aceeași asociere a Ardealului cu locul în care și-ar putea găsi liniștea răzbate și din schimbul de scrisori cu protopopul unit Ilie Dăianu (devenit parlamentar după alipirea Transilvaniei la România). De această dată tristețea și nostalgia sunt sentimentele dominante: „Ce vă pot spune acuma e că aș intra în mijlocul dumneavoastră cu sufletul plin de prietenie recunoscătoare: acolo m-aș afla în sfârșit ajuns la liman ocrotitor; acolo m-aș putea vindeca în liniște de atâtea și-atâtea ofense, mâhniri și amărăciuni, acolo, cu spiritul senin, aș putea urma nedesăvârșita mea carieră literară, atât de des întreruptă de adâncă descurajare." (Ion Luca Caragiale. Scrisori și acte, 1963, p. 101—102).

Ilie Dăianu și patrioții clujeni grupați în jurul periodicului de orientare poporanistă Răvașul erau în favoarea sosirii lui Caragiale în Transilvania, cu ajutorul căruia sperau în schimbul unui „modest honorar", să înființeze o tipografie românească și o revistă politico-literară. Prin urmare, scriitorul era privit ca o personalitate ce ar putea însufleți lupta românilor ardeleni.

Deși în 1905 Caragiale a ales să se stabilească la Berlin, legătura cu Ardealul nu este întreruptă. În timpul călătoriilor sale spre țară se oprea adesea la Budapesta sau în orașele din Transilvania. Prin intermediul ziarelor și a corespondenței, scriitorul era mereu la curent cu activitatea politică a ardelenilor. Mai mult decât atât a acceptat colaborarea la ziarul Românul din Arad, al cărui director era Vasile Goldiș. Acesta din urmă îl ruga pe marele scriitor: „Să ne ajuți cu puterea de leu a d-tale la biruință. Să ne scrii. Fie articole de fond, fie vreo schiță literară, fie, în fine, orice, numai să fie ieșit din sufletul lui Caragiale și să fie iscălit numele Caragiale" (vezi nota lui Șerban Cioculescu în Ion Luca Caragiale. Scrisori și acte, 1963, p. 106). Vasile Goldiș, prin glasul căruia s-a proclamat la Alba Iulia unirea tuturor românilor și a teritoriilor locuite de aceștia cu România, își exprimă încrederea în geniul artistic, patriotismul, dar și forța lui Caragiale de a insufla încredere unui popor ce vreme îndelungată fusese atât de greu încercat.

Caragiale, a cărui profesiune de credință a fost întotdeauna adevărul, nu putea să treacă cu vederea disensiunile existente între românii din Transilvania. De aceea, în articolele sale apărute în revista condusă de Goldiș insistă mai mult asupra relațiilor dintre românii înșiși și mai puțin asupra relațiilor acestora cu autoritățile habsburgice.

Un prieten apropiat al lui Caragiale a fost Octavian Goga, fruntașul dizidenților de la Tribuna. Deși Caragiale, prudent, a optat pentru colaborarea cu aripa partidului național din jurul ziarului Românul, relațiile cu poetul ardelean au fost menținute, cei doi întâlnindu-se atât la Berlin, cât și la Budapesta. Prin intermediul lui Goga, Caragiale a cunoscut probabil și alte personalități ale Ardealului. Nu trebuie să uităm că prima soție a poetului a fost Cristensia, fiica lui Partenie Cosma, figură marcantă a vieții publice din Transilvania, susținător, alături de soția sa a idealurilor românilor ardeleni. În scrisoarea din 14 septembrie 1911 către Goga, Caragiale nu uita să trimită familiei Cosma alese salutări.

Deși a fost mereu cu gândul alături de ardelenii aflați în pragul unor importante transformări istorice, Caragiale nu a trăit îndeajuns pentru a vedea împlinită unirea acestora cu România. Dar putem fi siguri că le-ar fi împărtășit bucuria la fel de adânc precum a reacționat în fața evenimentelor de la 1907. Frământarea și emoția provocate de răscoalele din 1907 sunt ilustrate într-o scrisoare adresată lui Petre Missir.

Din ultimul an al vieții lui Caragiale datează și o scrisoare adresată viitorului episcop Roman R. Ciorogariu, prin care, după ce îi mulțumește acestuia pentru o publicație trimisă, își exprimă dorința ca „stările" din Transilvania să intre pe un făgaș mai bun: „Ciudată lume, ce-i drept! Dumnezeu să o facă normală, așa ca stările regionale să se potrivească legilor universale de dreptate și omenie, măcar la suprafață dacă nu în fond — lucru de dorit pentru orice neam de oameni" (Ion Luca Caragiale. Scrisori și acte, 1963, p. 177).

Voi încheia cu acest fragment de scrisoare pentru că aici e cuprinsă, în câteva rânduri, dorința care l-a însoțit pe Caragiale de-a lungul întregii sale existențe: speranța într-o îndreptare a lucrurilor în țara pe care, deși a părăsit-o către sfârșitul vieții, a purtat-o mereu în suflet.

SIMONA VERONICA ABRUDAN

120 ani - Premierea primei operete românești „Crai nou" - Ciprian Porumbescu

La 28 februarie 1882, cu 120 ani în urmă, în sala festivă a Școlilor Centrale Române din Brașov (azi colegiul Andrei Șaguna), a avut loc spectacolul de premiere a primei operete românești, cea mai mare realizare a lui Ciprian Porumbescu.

Venise de la Viena, unde fusese coleg cu marele compozitor Johan Strauss și cu brașoveanul Andrei Bârseanu, dar și cu concetățenii săi bucovineni: Lazăr Nastasi și Gheorghe Chelariu (stabiliți apoi la Brașov). Depunea Eforiei Școlare brașovene un atestat de studii emis în anul 1877 prin care dovedea că a absolvit clasa a IV-a în cadrul seminarului mitropolitan din Cernăuți, o „dovadă de progres și iveală", având din cântări după melodia greacă, din cântarea corală și despre melodia slavă" toate aprecierile cu „foarte bine"[1]. Depunerea acestui act s-a făcut cu siguranță după ce David Almășanu, cunoscutul profesor de la gimnaziu, în calitate de președinte al comitetului parohial al bisericii Sf. Nicolae din Șchei semnează în Telegraful Român din 10/22 octombrie 1881 anunțul de angajare a unui dirijor coral la biserica din Șchei, cor părăsit cu câțiva ani în urmă de compozitorul Gheorghe Dima. Singura solicitare era a lui Ciprian Porumbescu, deja angajat la Școlile centrale (profesor de cântări la gimnaziu, la școala comercială și reală, precum și la clasele a IV-a și a V-a de fete), motivând între altele că „atestatele și documentele mele se află în prezent la preaonorabila Eforie a școalelor mai sus menționate", dovedind că „pe deplin cunosc bazul general și că am funcționat ca dirigent, precum se vede aceasta din atestatul domnului profesor și organist al curții imperiale, Krenn..."[2]. Deja în 27 decembrie 1881 Ciprian Porumbescu semnează contractul cu reprezentanța bisericii din Șchei, semnând actul ca „absolvent de teologie și filozofie și conservatoriu; profesor de muzică la școlile centrale din Brașov", obligându-se să reorganizeze corul, care să cânte, atât la cele 24 de sărbători creștine de peste an, cât și la „inaugurarea și finea anului școlastic, la festivitățile extraordinare; la înmormântările persoanelor distinse și bine meritate pentru biserică, școală și națiune". Pe lângă aceste angajări Ciprian activează în cadrul „Reuniunii române de gimnastică și cântări" ca dirijor secund și-și găsea timp și de meditații, cu toate că starea sănătății sale se înrăutățea zilnic. Constatăm din documente că reușise să realizeze mai multe formații corale, folosindu-se și de elevii gimnaziști, dar și „junii și bărbații din popor, precum și soțiile respectiv fetele lor..."[3]. Pregătirea pentru lansarea primei operete românești o inițiază încă de la venirea în Brașov. Îndelungile discuții cu prietenul său de la „Reuniunea de cântări", Friedrich Bohme confirmă acest lucru. Lipsit de degete, acesta cânta la orgă și pian la Biserica Neagră și din prietenie pentru Ciprian îi copiază toată partitura operetei „Crai Nou" pentru orchestră, exemplarul unic în țară aflându-se expus în Muzeul bis. Sf. Nicolae din Șchei. Răsfoind filele „Gazetei de Transilvania", aflăm pentru numerele din 23 februarie / 7 martie 1882 și 28 februarie / 9 martie 1882 știrea lansării operetei în termeni destul de evazivi: „Teatrul român în Brașov. O societate de diletanți va prezenta în 27 și 28 februarie, în sala cea mare a gimnaziului român de aici, opereta Crai nou de V. Alecsandri, muzica de C. Porumbescu". În schimb aprecierile ulterioare se întrec în apelative. „Opera a avut un succes extraordinar de mare — aprecia un martor ocular. Totul a mers de minune. Toți erau așa de entuziasmați, încât se zăpăciseră: băteau din picioare, strigau, aplaudau... Toți în costume naționale, care străluceau și scânteiau de te orbea..."[4]. Cuvintele sorei adresate printr-o scrisoare după spectacolul de a doua zi erau în aceeași manieră: „Aplauzele erau colosale, publicul în culmea entuziasmului... Ciprian de mult n'sa un asemenea succes încă de pe când era copilandru...". Între „diletanții" la care făcea referință publicația brașoveană figurau: Carolina Lengher (soția cunoscutului jurist și profesor de la gimnaziu, Ion Lengher) în rolul Dochiței; Cornelia Roman în rolul Ancăi; Gheorghe Strâmbu în rolul lui Leonaș, iar cel mai potrivit rol l-a avut Zaharia Butnaru în rolul lui Moș Corbu, căruia îi rămâsese această poreclă toată viața.

Tot atât de neașteptată este aprecierea de după spectacol din „Gazeta de Transilvania", evazivă ca și anunțul inițial: „Muzica ce a compus-o pentru Crai nou, e vie, foarte plăcută și ne dovedește că a studiat cu multă diligență operele compozitorilor moderni: Ofenbach, Genee, Strauss, Lecocq ș.a."[5]. Pe bună dreptate aprecierea atrage după sine replica tăioasă și plină de indignare a marelui compozitor în nr. 31 din 14/26 martie 1882: „... Spre rectificarea aserțiunii acesteia — sublinia Ciprian Porumbescu —, îmi permit a declara la locul acesta, că eu din toată literatura muzicii moderne, chiar componiștii aceștia îi cunosc mai puțin și nici când nu i-am făcut ca obiect de studiu... și dacă este vorba de vreun componist, care l-am studiat și-l studiez și acum cu multă diligență, atunci îmi permit a spune că componistul acesta e însuși poporul nostru român, care stă peste Offenbach, Genee, Suppe etc...".

Datorită prestigiului de care s-a bucurat spectacolul, în 14/26 martie 1882, Ciprian oferă al treilea și ultimul spectacol brașovean, intercalând între actul prim și cel secund și „Hora Brașovului", compoziție care se păstrează azi în vitrina din muzeul bisericii Sf. Nicolae, dedicată marelui compozitor.

Ca o arcadă în timp, în aceeași arhivă documentară din Șchei Brașovului[6], se păstrează documentele inedite ale festivalului dedicat lui Ciprian Porumbescu cu prilejul aniversării a 50 de ani de la spectacolul primei operete românești, începând cu 30 martie 1932. Inițiatorul acestei acțiuni a fost tot un compozitor, ale cărui aripi creatoare s-au întrerupt la numai 32 de ani, fiindu-i sortit să conducă destinele corului bisericii din Șchei și să moară ca și înaintașul său de aceeași boală. Este vorba de preot, prof. Ioan Brânzea (1905—1937), absolvent al Institutului Teologic din Sibiu și profesor la Liceul Andrei Șaguna, secretar general al Reuniunii de muzică Gh. Dima din Brașov. La festivalul dedicat semicentenarului operetei lui Ciprian Porumbescu s-a bucurat de concursul cunoscuților soliști bucureșteni Victoria Costescu Duca de la Opera Română (în rolul Anicăi) și Vasile Rabega de la aceeași Operă (în rolul lui Leonaș), iar în rolul Dochiței o aflăm pe Iuliana Bogdan, fiica cunoscutului cărturar Ion Bogdan. I. Brânzea reunește pentru acest spectacol corul bisericii Sf. Nicolae cu cel al Conservatorului „Astra" aflat sub bagheta lui Constantin Bobescu. Psaltul bisericii Sf. Nicolae Mircea Brenciu joacă rolul Ispravnicului, iar Bujor Mâzgăreanu pe cel al cimpoierului Moș Corbu. În spectacol este introdusă Hora Brașovului de Ciprian Porumbescu, urmată de cuvântarea preotului dirijor Ioan Brânzea. După spectacol același Ioan Brânzea realizează și o micro-monografie dedicată lui Ciprian Porumbescu. Ziarele timpului au recepționat cu recunoștință acest festival. Același preot profesor Ioan Brânzea, cu puțin timp înainte de a muri, are cinstea de a participa din partea Astrei Brașov la dezvelirea bustului compozitorului Ciprian Porumbescu ridicat la Stupca.

Astăzi, la 120 ani de la primul spectacol al primei operete, considerăm aceste rânduri un pios omagiu adus celor care ne-au luminat cărările simțirii pe drumul încărcat de florile frumosului.

Prof. dr. VASILE OLTEAN

1. Vasile Oltean, Acte, documente și scrisori din Șcheii Brașovului", Editura Minerva, București, 1981, p. 401.
2. Idem, p. 402.
3. Paul Leu, „Ciprian Porumbescu — Monografie", Muzeul Suceava, 1972, p. 118.
4. Idem, p. 122.
5. Gazeta Transilvaniei, nr. 27 din 5/17 martie 1882, p. 1.
6. Fondul Ioan Brânzea, nr. 78.
7. Ioan Brânzea, „Intru pomenirea lui C. G. Porumbescu — cu prilejul împlinirii a 50 de ani de la moartea sa", Brașov, Tip. Unirea, 1933.

Filosoful religios Vladimir Soloviov

În istoria filosofiei creștine, Vladimir Soloviov ocupa locul cel mai de frunte, fiind considerat cel mai important filosof creștin al secolului nouăsprezece. Activitatea sa, deși s-a desfășurat în cea de a doua jumătate a secolului trecut, totuși aceasta a fost receptată destul de timpuriu și în țara noastră.

Unul dintre teologii de prestigiu ai Bisericii noastre Ortodoxe care s-a aplecat asupra operei acestui important filosof religios este renumitul teolog sibian, pr. prof. dr. Nicolae Terchilă de la fosta Academie Teologică din Sibiu, actuala Facultate de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna". Astfel, într-o lucrare din anul 1936, pr. prof. dr. Nic. Terchilă analizează principalele idei de filosofie religioasă ale filosofului Vladimir Soloviov, analiza sa oprindu-se doar asupra a trei teme ale filosofiei acestuia și anume: metafizica, mistica și apocalipsa lui Soloviov.

Într-o scurtă introducere, pr. prof. Terchilă ne oferă câteva date bio-bibliografice referitoare la personalitatea filosofului Soloviov. Astfel, aflăm că acesta s-a născut în anul 1853 la Moscova, tatăl său fiind renumitul istoric Sergiu Soloviov iar mama sa, o femeie foarte spirituală", era descendentă din familia ilustrului filosof Skovoroda.

Soloviov și-a însușit o dublă pregătire: una științifică și alta umanistă, înscriindu-se mai întâi la facultatea de științe naturale iar după doi ani, trecând la cea de istorie-filologie. De asemenea, a participat cu sârguință și la cursurile Academiei teologice moscovite.

După o perioadă de doi ani petrecută în străinătate, în care a adâncit problemele filosofiei indiene, gnostice și medievale, revine în Rusia unde primește o catedră la universitatea din Sankt-Petersburg și unde se împrietenește cu cei doi titani ai literaturii universale: Dostoievski și Tolstoi.

(Continuare în pag. a 7-a)

Pr. VIRGIL MANASE

Întîlnirea de rugăciune*

(Urmare din pag. 1)

din Malankar, ai Bisericii Anglicane din Marea Britanie, ai altor Biserici, Comunităţi eclesiale, Federaţii şi Alianţe creştine din Occident, secretarul general al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, Rev. dr. Konrad Raiser, reprezentanţi ai Iudaismului mondial, ai Islamului din Albania, Arabia Saudită, Bosnia, Bulgaria, Egipt, Ierusalim, Iordania, Iran, Irak, Liban, Libya, Maroc, Senegal, Statele Unite ale Americii, Sudan, Turcia, reprezentanţi ai Budismului din Taiwan şi Marea Britanie, ai Hinduismului din India, ai religiilor tradiţionale africane din Ghana şi Benin, ai religiilor din Japonia, ai Confucianismului, Zoroastrismului şi Jainismului, ai altor religii şi mişcări religioase din toată lumea.

Se cuvine menţionată şi prezenţa preşedintelui Consiliului italian Silvio Berlusconi, a ministrului pentru Infrastructuri şi Transporturi, ca şi a unor importante forţe ale Poliţiei italiene.

Papa Ioan Paul al II-lea le-a adresat celor prezenţi un cuvânt de salut şi L-a rugat pe Dumnezeu să asculte cererile şi suspinul pentru pace al oamenilor, revărsând asupra lumii noastre, atât de învrăjbite, darurile milostivirii Sale.

A luat cuvântul, apoi, cardinalul Nguyen Van Thuan, preşedinte al Consiliului Pontifical „Dreptate şi Pace", care a sintetizat scopul întrunirii de la Assisi în aceşti termeni: „Suntem reuniţi aici ca răspuns la o invitaţie a Sanctităţii Sale Papa Ioan Paul al II-lea, pentru a mărturisi în faţa tuturor oamenilor, bărbaţi şi femei, de bună voinţă, într-un angajament comun şi în rugăciune proprie fiecărei confesiuni religioase, voinţa noastră de a depăşi opoziţiile între popoare, în favoarea unei autentice promovări a păcii. În spiritul primei întruniri de la Assisi, am primit invitaţia de a proclama în faţa lumii că religia nu trebuie să devină niciodată pretext de conflicte, de ură şi violenţe, aşa cum cunoaşte din nou epoca noastră. În acest moment istoric, umanitatea are nevoie de a vedea gesturi de pace şi de a asculta cuvinte de speranţă".

În continuare, reprezentanţii religiilor prezenţi la Assisi au rostit, în propria lor limbă, declaraţii favorabile păcii, condamnând violenţa şi războiul, care afectează viaţa a milioane şi milioane de oameni.

Primul care a luat cuvântul a fost Sanctitatea Sa *Bartolomeu I*, Patriarhul ecumenic al Constantinopolului, care a accentuat prioritatea nevoii de pace între Dumnezeu şi oameni, ca un preludiu al păcii între oameni. „Pentru a ajunge la pace în lume, a spus patriarhul ecumenic, trebuie să existe întâi pacea cu Dumnezeu. De aici se va ajunge la pacea cu noi înşine şi între noi. Cuvântul lui Hristos adresat cetăţii Ierusalimului: „O, dacă ai fi cunoscut şi tu, în ziua aceasta, cele ce sunt spre pacea ta!" (Lc. 19, 42), se adresează în mod egal astăzi lumii întregi. Avem datoria, cu totul aparte, astăzi, după exterminarea atâtor victime şi teribilele holocauste, de a stabili înainte de orice bazele spirituale, dar în mod egal şi economice şi de alt gen, ale păcii în lume. Şi aceste baze sunt dreptatea, respectul caracterului sacru al persoanei umane a aproapelui, şi a libertăţii şi demnităţii sale, reconcilierea, dispoziţia binevoitoare şi altruistă faţă de om, şi în general faţă de viaţa virtuoasă după Dumnezeu, care presupune în mod egal dreptatea, participarea echitabilă a tuturor la bunurile pământului, ale ştiinţei şi ale tehnologiei. Pentru ca să nu se mai repete, pentru generaţiile noastre şi la scară mondială, distrugerea, prevăzută de către Hristos şi realizată atunci cu un singur oraş (Ierusalimul, care a fost distrus în anul 70 d.Hr. n.n.), trebuie să ne căim şi să ne reîntoarcem la Dumnezeu, să cunoaştem şi să împlinim voia Sa cea sfântă. Atunci Dumnezeu, care nu este un Dumnezeu al războiului nici al bătăliei, ci un Dumnezeu al păcii, va asculta rugăciunile noastre şi ne va da, nouă şi lumii deopotrivă pace pe pământ. În schimb, dacă vom persista în pasiunile noastre păcătoase şi rauvoitoare şi în aspiraţiile noastre personale avide, interesate şi individualiste, bubuiturile războiului se vor face tot mai puternice şi nenorocirea va lovi pământul şi umanitatea. Fie ca Domnul păcii să ne dea pacea Sa, Amin".

A urmat la cuvânt episcopul anglican *Richard Garrard*, care a transmis mesajul primatului Bisericii Angliei, Arhiepiscopul de Canterbury, George Carey. Reţinem din acest mesaj sublinierea cum că: „În decursul ultimelor luni, noi am constatat încă odată în plus cât de mult avem nevoie unii de alţii. Am cunoscut violenţa, războiul şi ura, şi am văzut că erorile unei generaţii pot să se repete la copii şi la nepoţi. Avem nevoie ca harul lui Dumnezeu să coboare peste noi cu o generozitate mai mult decât umană şi să ne ferească pe noi ca şi pe aproapele nostru de catastrofele trecutului. Nu este voba de o cale rapidă, dar nici indecisă. Acolo unde persoanele au învăţat să fie ostile şi răuvoitoare, va fi nevoie de mai multă străduinţă pentru a edifica prietenia şi încrederea.

Iisus Hristos, stăpânul care i-a inspirat pe toţi creştinii, ne învaţă că fericiţi sunt cei întristaţi, că aceia vor fi mângâiaţi. El ne-a zis, de asemenea că fericiţi sunt cei milostivi, că aceia se vor milui, şi că fericiţi sunt făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema. Trebuie să stăruim în nădejde şi să nu ne lăsăm stăpâniţi de disperare.

Comunităţile religioase precum şi noi, conducătorii lor trebuie să ne angajăm la o sarcină foarte delicată şi dificilă. În pofida imperfecţiunilor noastre, noi suntem martorii bunătăţii lui Dumnezeu. Să ne străduim să rostim cuvintele adevărului, dragostei şi iertării, rămânând în mod ferm înrădăcinaţi în ceea ce este bine. Recunoaştem că tradiţiile noastre pot să fie pricini ale unor deviaţii care să împartă persoanele, în loc să le unească. Suntem definiţi uneori în funcţie de ce ne desparte, mai mult decât în funcţie de ce ne uneşte. Recunoaştem că suntem rău înţeleşi unii de către alţii, şi că suntem răniţi unii de către alţii. Pentru aceasta trebuie să edificăm pacea pe nevoia de a primi şi a oferi iertarea.

De asemenea, preocupările noastre trebuie să fie în acelaşi timp practice şi nu numai de rugăciune şi profetice. Nu putem proclama libertatea prizonierilor fără a-i elibera pe cei săraci de o datorie opriman tă. Dacă dorim să trăim în armonie cu vecinii noştri, aceasta înseamnă că trebuie să dăm de mâncare celor cărora le este foame şi să-i îngrijim pe cei bolnavi. Dacă ne socotim membri ai unei singure familii umane, trebuie să împărţim cu multe persoane, care trăiesc în sărăcie, bunurile pe care numai unii dintre noi le posedă. Lucrul acesta trebuie să-l facem de o manieră care să fie onorabilă pentru toţi; care să respecte demnitatea tuturor şi care să ne permită tuturor de a participa la viaţa economică şi politică a lumii".

Înregistrăm aici şi un fragment din intervenţia reprezentantului Federaţiei luterane mondiale, *Dr. Jshmael Noko*. Vorbitorul a arătat că: „O mare responsabilitate apasă în prezent asupra oamenilor politici din lume, ca şi asupra comunităţilor religioase, asupra instituţiilor financiare, a comunităţilor ştiinţifiice şi educative, asupra instituţiilor şi birourilor de informaţie, şi asupra lumii spectacolului. Lumea nu mai poate fi pur şi simplu un stadion al competiţiei feroce, ci trebuie să fie un loc al căutării unui viitor comun al umanităţii".

Şi reprezentantul Alianţei mondiale a Bisericilor reformate *Dr. Setri Nyomi*, a dat expresie aceloraşi convingeri cum că diferenţele de orice fel (etnice, confesionale, politice, etc.) nu trebuie să ducă la confruntări, ci la dorinţa şi hotărârea de întâlnire şi dialog, la acţiuni care să împiedice orice forţă destructivă".

Din partea Budismului a luat cuvântul *Geshe Tashi Tsering*, care, reproducând un text din scrierile sacre ale acestei religii, a accentuat nevoia de a fi alături unii de alţii, de a ne sprijini în încercările şi suferinţele noastre, a fi sensibili la cei oropsiţi şi loviţi de soartă sau copleşiţi de mizeriile lumii.

A impresionat deopotrivă şi intervenţia *reprezentantului Religiei tradiţionale africane*, care a spus că: „pacea în lume depinde de pacea între oameni. Responsabilitatea omului în lume influenţează nu numai asupra societăţii ci şi asupra Creaţiei întregi. Când nu există pace între oameni, nu există nici între restul Creaţiei şi om. Anotimpurile sunt perturbate şi pământul nu produce seminţe spre hrana oamenilor. Dar când oamenii lucrează în pace într-o naţiune, pământul acelei naţiuni devine generos şi turmele se înmulţesc pentru mai marea îndestulare a oamenilor. Aceasta e o lege a naturii care vine de la Creator şi care a legat destinul Creaţiei de responsabilitatea omului. Iată pentru ce este bine a invita în fiecare an oamenii de a-şi schimba inima, renunţând la ură, la violenţă, la nedreptate. Responsabilii religiilor nu trebuie să uite sau să neglijeze această practică. Trebuie reparat răul care a fost cauzat creaţiei prin iresponsabilitatea umană şi de a cere iertare spiritelor tutelare ale regiunilor care au fost afectate prin violenţa şi răul comis de către om... Purificarea naturii este de o importanţă capitală pentru a asigura pacea între oameni şi restul Creaţiei".

Pe aceeaşi linie cu antevorbitorii, reprezentantul Religiei tradiţionale africane a mai adăugat: „Noi, responsabilii religioşi trebuie să insistăm în ţările noastre pentru respectul altor naţiuni şi pentru solidaritatea între popoare... Această solidaritate trebuie să conducă la un partaj mai echitabil al resurselor planetei. Ţările dezvoltate trebuie să susţină ţările mai puţin avansate în efortul lor pentru dezvoltare. Comerţul internaţional nu trebuie să favorizeze numai pe cei care posedă o economie puternică ci să respecte efortul real de muncă şi de producţie al fiecărui popor. Secolul XXI în care am intrat trebuie să devină un secol de construire a unei lumi mai drepte şi mai fraternale".

Reprezentantul hinduismului, *Didi Talwalkar*, a arătat că: „Religia, dacă este corect înţeleasă, constituie o forţă motrice care poate restaura armonia între lumea internă şi lumea externă. Cu toate că religiile vreau să fie, şi aceasta se şi aşteaptă de la ele, o forţă unificatoare, istoria continuă să prezinte cazuri în care anumite persoane, proclamându-se salvatoare ale religiei au plasat-o tocmai pe aceasta în serviciul puterii şi forţelor destructive. Am văzut că orientarea religioasă a persoanelor poate să fie adeseori coruptă. Adevăratul mesaj al religiei nu poate să fie fanatismul".

Reprezentantul Islamului, venit din Egipt, a adus argumente din Coran, din care rezultă unitatea de fiinţă a tuturor oamenilor. El a subliniat astfel că: „Dumnezeu i-a creat pe toţi oamenii dintr-un singur tată şi dintr-o singură mamă". Pentru acest fapt El îi şi îndeamnă să trăiască şi în relaţii de frăţietate, bună înţelegere şi pietate şi nicidecum în ofensă şi agresiune.

Vorbind în numele Iudaismului, *rabinul Israel Singer* a adoptat o atitudine critică la adresa religiilor care, în opinia sa, au lansat mai mult teorii despre pace, dar în fapt au favorizat şi chiar provocat războaie. El a spus între altele: „Istoria ne-a arătat că, în timp ce şefii religioşi au vorbit mereu despre pace, şi predicatorii au pronunţat nenumărate omilii asupra faptului că pacea este scopul ultim al religiilor, în realitate, în practică, religiile au atâţat mii de războaie oribile şi sângeroase. Numeroase războaie desfăşurate în Europa şi în Asia între principalele religii, luptele purtate pe tot parcursul istoriei între diferitele secte ale aceleaşi religii sunt bine cunoscute de către toţi studenţii în istorie şi în religie. Astăzi încă, oamenii continuă să se bată în Irlanda de Nord, în Caşmir şi Pakistan şi să se ucidă în Orientul Mijlociu".

În ciuda faptului că, pe tot parcursul trecutului tragic şi însângerat al poporului evreu, acest neam s-a văzut mereu în situaţia de a se apăra şi de a lupta contra duşmanilor, totuşi, „lupta militară nu a fost inima iudaismului", a subliniat vorbitorul. „Biblia iudaică (Vechiul Testament n.n.), Tradiţia, Talmudul, Midraşii şi scrierile rabinice în unanimitate subliniază importanţa păcii, fie când e vorba de relaţiile dintre noi înşine, fie când îi avem în vedere pe vecini. Noi, evreii, suntem angajaţi într-o ideologie, o religie şi o filozofie centrate asupra conceptelor de pace, de bunătate şi fraternitate, comune de altfel tuturor religiilor lumii şi în special creştinismului, care a adoptat şi adaptat numeroase idei iudaice. Scripturile noastre iudaice, ca şi Noul Testament creştin, învaţă să nu nutrim nici o ură contra celor care ne-au lovit şi să căutăm totdeauna calea înţelegerii şi a iubirii frăţeşti. Chiar şi „atunci" când suntem trimişi să facem război contra duşmanilor, Dumnezeu ne porunceşte să le oferim întâi oportunitatea de a alege pacea şi numai atunci când propunerea de pace a fost respinsă, ni se permite să utilizăm armele contra acelora. Între altele, profeţii au plasat în mod repetat înaintea ochilor noştri o viziune a sfârşitului zilelor, când săbiile vor fi transformate în seceri şi toate neamurile vor trăi în pace".

Două reprezentante feminine ale Bisericii catolice: *Chiara Lubich* şi *Andrea Ricardi* au subliniat în cuvântul lor contribuţia propriei Biserici în favoarea păcii. Cea de a doua vorbitoare a arătat că rugăciunile pentru pace înălţate începând cu 1986 la Assisi nu au fost în zadar. Între consecinţele acestor rugăciuni pot fi enumerate evenimente pre um înlăturarea comunismului în Europa de Est, reconcilierile în America Centrală şi America de Sud, în Asia. „Eu am văzut de aproape, a precizat vorbitoarea, reîntoarcerea dreptăţii în Africa de Sud şi a păcii în Mozambic. Noi energii de iubire şi împăcare pregătesc pacea".

În ciuda conflictelor existente, Biserica nu disperă, nici nu se resemnează... Artizanii păcii vor fi numiţi fii ai lui Dumnezeu, iar cei blânzi vor moşteni pământul.

Din mesajul Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist reţinem ideea că religiile trebuie să arate, în această perioadă de tulburări şi preocupări mondiale, cum înţeleg să participe, potrivit modalităţii lor specifice, la apărarea Creaţiei şi a demnităţii omului, pe care i-a conferit-o Dumnezeu.

Papa Ioan Paul al II-lea a încheiat ziua de rugăciune pentru pace, de la Assisi, prin cuvintele: „Niciodată să nu mai fie război! Niciodată să nu mai fie terorism! În numele lui Dumnezeu fiecare religie să aducă pe pământ dreptatea şi pacea, iertarea şi viaţa, şi mai presus de toate — iubirea!".

* Informaţiile au fost preluate din „L'Osservatore Romano", nr. 6 din 5 februarie 2002.

Mesajul duhovnicesc

(Urmare din pag. 1)

curat, ci „nevinovăţia" şi frumuseţea Lui îi face pe unii să-I reziste şi să-L tăgăduiască. *„Va fi un semn de tăgadă"*. Istoria lumii de la Naşterea Domnului încoace se descoperă astfel, drept un comentar la cuvintele dreptului Simeon, iar în raport cu acestea nu poate fi luată decât una din cele două atitudini: pro sau contra.

„Îmbrăţişarea Domnului" este mai mult decât cuprinderea Pruncului dumnezeiesc în mâini, este primirea trupului Său în adâncul fiinţei noastre prin Împărtăşire. Când dreptul Simeon îi spune Preacuratei: *„Prin sufletul tău va trece sabie"* (Luca 2, 35), face o profeţie care priveşte acest Trup care va fi însângerat şi împuns cu suliţa chiar în ochii Maicii îndurerate, dar din El vor ţâşni izvoarele mântuitoare cele ale „Sângelui şi ale Apei" (cf. Ioan 19, 34). Or, acesta este Trupul pe care Hristos Însuşi ni-l dă să-l păstrăm şi să-l mâncăm. Astfel, este uşor de a înţelege mesajul duhovnicesc al sărbătorii de astăzi: „Hristos se descopere de pe acum a fi pâinea vieţii. Cel care mănâncă această Pâine nu poate să moară. Veniţi la El şi săturaţi-vă căci El este Pâinea vieţii. Veniţi la El şi beţi, că El este izvorul. Veniţi la El şi fiţi luminaţi, că El este lumina. Veniţi la El şi fiţi liberi că acolo unde este Duhul Domnului, este libertatea!".

Marea clarificare, războiul nestins pentru sau împotriva lui Hristos urmează pe parcursul întregii istorii, în conştiinţe şi în neamuri. Pentru numele lui Hristos sau împotriva numelui Lui *„se vor da pe faţă gândurile multor inimi"*. De la Hristos încoace toate neamurile, unul după altul, dintr-un veac în altul, trebuie să plătească o dajdie supremă — totdeauna variată — cauzei şi tainei lui Hristos. În vremea noastră, icoana întâmpinării Domnului ţine partea copilului nenăscut asupra căruia se năpustesc cu vrăjmăşie propriii lui părinţi. Prin suprimarea vieţii unei persoane, pruncuciderea este o crimă. Este o faptă abominabilă, care din punct de vedere religios-moral, adică din perspectiva sărbătorii Întâmpinării Domnului, întrucât „dă pe faţă gândurile multor inimi", ceea ce înseamnă chiar gândurile părinţilor, este un păcat împotriva Sfântului Duh. Acest păcat — deicid — îl priveşte direct pe Hristos, al cărui chip dumnezeiesc — icoană adevărată — se află în fiecare om. Astfel, prin pruncucidere se distruge o fiinţă în care Dumnezeu şi-a imprimat chipul Său. (Fiul fiind chipul Tatălui). Oare nu este cazul ca chiar azi să ne întrebăm: câţi copii sunt omorâţi de părinţii lor în vremea noastră? Ravagiile pe care le face avortul chirurgical sunt bine cunoscute, mai puţin însă cele pe care le face „pilula", săgeata morţii albastre, cea care în folosirea ei este aproape totdeauna contragestivă, iar nu în mod simplu contraceptivă. Şi când te gândeşti că poate milioane de femei din întreaga lume contemporană, sunt dependente de pilulă! Nu putem fi decât dezolaţi de falimentul moral al zilelor noastre.

Se încheie odată cu Întâmpinarea Domnului sfintele sărbători de iarnă. Fi-vom în măsură să rămânem în categoria credincioşilor care se bucură de lumina care a strălucit profetic în ochii dreptului Simion? Ce-a voit să zică Domnul atunci când ne-a poruncit: *„Căutaţi mai întâi Împărăţia cerurilor şi toate celelalte se vor adăuga vouă"?*. A voit să zică: Daţi-Mi Mie, în întregime, sufletele noastre, şi vă voi face să trăiţi într-un miracol permanent! Cu alte cuvinte, o aluzie la apropierea noastră de Trupul şi Sângele Domnului — miracolul euharistic.

Lucian Bologa (1901–1957)

„Omul este seria actelor sale“
G.W.F. Hegel

Plecând de la premisa că „omul este seria actelor sale“, după exprimarea genialului filosof german G.W.F. Hegel, prezentăm principalele secvențe din viața și creația unuia dintre descendenții de frunte ai familiei Bologa.

Lucian Bologa s-a născut în comuna Marpod, județul Sibiu, la 2 decembrie 1901, în familia preotului Florian Bologa și a Mariei, născută Costea, având ca ascendenți de seamă pe *Iacob Bologa*, unul dintre secretarii Adunării de la Blaj din 1848, consilier aulic, fondator și președinte al ASTREI și *August Trebonius Laurian*, luptător în revoluția de la 1848, filolog, istoric și publicist, profesor și decan al Facultății de Litere din București și, un timp, președinte al Academiei Române.

A fost al patrulea din cei nouă copii ai preotului-învățător Florian Bologa. A urmat primele două clase primare în Marpod și următoarele două la Sibiu. La Liceul maghiar din Sibiu a urmat clasele gimnaziale. În mod excepțional, după șase clase de liceu, a fost primit la Seminarul teologic-pedagogic Andreian din Sibiu cu condiția de a-și completa studiile liceale. În anul 1921, și-a susținut, la Liceul „Gheorghe Lazăr“ din Sibiu, examenul de maturitate. În același an a absolvit Seminarul teologic-pedagogic și a primit atestatul de preot cu nota maximă.

În perioada 1922-1926, Lucian Bologa a urmat cursurile Facultății de Litere și Filosofie din Cluj, având privilegiul să audieze reprezentanți de seamă ai lumii academice: Florian Ștefănescu Goangă, Vladimir Ghidionescu, Virgil Bărbat, Onisifor Ghibu, Nicolae Mărgineanu ș.a. În anul 1926 a obținut licența în specialitatea pedagogie-psihologie-sociologie cu calificativul „cum laude“.

După absolvirea facultății, a fost încadrat ca preparator și apoi ca asistent al profesorului Florian Ștefănescu Goangă la Institutul de Psihologie Experimentală, Comparată și Aplicată al Universității din Cluj. În ambianța elevată a Universității clujene, tânărul asistent a desfășurat o susținută activitate didactică și de cercetare obiectivată în publicarea, în anul 1929, a lucrării *„Psihologia configurației“*, în colaborare cu Liviu Rusu, Nicolae Mărgineanu, Al. Roșca, Dumitru Todoran. Lucrarea sintetizează opinii de autoritate științifică cu privire la orientarea psihologică gestaltistă, reprezentată de Max Wertheimer, Kurt Koffka, Wolfgang Koehler, prin comparație și în contrast cu asociaționismul clasic.

Pe baza unei documentări teoretice ample și a investigării riguroase, cu o metodologie complexă, instrumentul de bază fiind chestionarul, tânărul asistent a elaborat și a susținut, în anul 1930, *teza de doctorat* intitulată *„Contribuții la studiul structurii și evoluției vieții religioase individuale pe bază de cercetări statistice“*. Revizuită și extinsă, teza a fost publicată, în același an, sub titlul *Psihologia vieții religioase*.

Pe un fundament teoretic multi- și interdisciplinar, susținut de o bibliografie bogată și recentă, tânărul universitar a realizat un amplu și articulat studiu, cu instrumente de investigare și măsurare validate, cu privire la modurile de trăire religioasă. Studiul a fost realizat pe un eșantion de 205 subiecți, cu o metodologie riguroasă constituită din: chestionar, observație, analiză comparativă, analiză statistică, reprezentare grafică. Problemele urmărite au fost: factorii vieții religioase, evoluția ontogenetică a trăirilor religioase, transformările ei (zguduiri, îndoieli, mustrări), motivația trăirilor. Lucrarea a fost și a rămas de referință, o valoare certă a literaturii de specialitate, la interferența psihologiei cu teologia, momentul de vârf al creației științifice a psihologului și pedagogului sibian.

Timp de șapte ani (1924-1931), tânărul asistent Lucian Bologa a participat la mișcarea extensiunii universitare, susținând conferințe alături de profesorii și colegii săi. Pe considerente familiale, cariera universitară a tânărului Lucian Bologa se încheie și, din anul 1931, s-a stabilit la Sibiu unde va funcționa ca profesor și apoi ca director la școala normală de băieți „Andrei Șaguna“ (azi Liceul „Carol I“). Aici va preda lecții de psihologie și pedagogie și se va ocupa temeinic de organizarea practicii pedagogice a normaliștilor la Școala de aplicație din incinta Școlii normale. Dăruit vieții școlare, s-a ocupat de toate problemele ei: conducerea bibliotecii, îndrumarea cooperativei elevilor (se distribuiau rechizite, cărți și alimente), editarea revistei „Gândul nostru“. În același timp, în mod constant, a colaborat cu Laboratorul de orientare profesională al Universității din Cluj ce se afla în refugiu la Sibiu.

Consecvent interesului său de cercetare, profesorul Lucian Bologa a publicat *„Lectura tineretului“*, în anul 1933, o altă lucrare de pionierat în literatura noastră de specialitate. Pe un eșantion de 2935 de subiecți, s-a efectuat un studiu psihosociologic de investigare a preferințelor pentru lectură ale elevilor la diferite vârste. Chestionarul folosit a fost un model de instrument de investigare, dovadă că a fost reprodus în lucrarea pedagogului muscelean I.C. Petrescu - „Metode pentru studiul individualității“. Cercetarea întreprinsă pentru identificarea și interpretarea interesului pentru lectură al elevilor a avut ca finalitate pragmatică îndrumarea lecturii elevilor, organizarea și înzestrarea bibliotecilor. Se implica astfel în politica culturală a ASTREI de emancipare a românilor prin lectura cărților și revistelor.

Formația științifică și culturală a profesorului Lucian Bologa capătă noi orientări prin accesul la cursurile Universității din Jena, Germania, centru pedagogic cu faimă europeană, grație unei burse primite în anul 1938-1939. Lucrarea „O școală primară liberă și generală“ a profesorului său de la Universitatea din Jena, Peter Petersen, a tradus-o, a comentat-o și a publicat-o în anul 1940.

Cu aceeași pasiune de cercetător, cu adânc respect, fină analiză și talent evocator-literar, Lucian Bologa a eleborat și a publicat două monografii. Prima este dedicată lui Petru Șpan - *„Pedagogul Dr. Petru Șpan“*, 1938, o evocare sentimentală și în același timp bine documentată a fostului absolvent al Institutului teologic-pedagogic Andreian din Sibiu, fost profesor al prestigiosului institut și al Școlii civile superioare de fete din Sibiu, autor al unor interesante lucrări de pedagogie, editorul revistelor: „Foaia pedagogică“, „Pedagogia nouă“, „Vatra școlară“, autorul a numeroase articole publicate în presa timpului.

A doua monografie a fost dedicată pedagogului german Georg Kerschensteiner, personalitate marcantă a timpului, autorul teoriilor „educația cetățenească“ și „școala muncii“, autorul unor practici reformatoare de organizare a școlii germane. Aceasta a avut ca titlu: *„Georg Kerschensteiner și actualitatea ideilor sale pedagogice“* și a fost publicată în anul 1941.

În anul 1943, profesorul Lucian Bologa, fidel metodelor chestionarului și anchetei, a publicat lucrarea *„Elevul conducător“*, un minuțios și pretențios studiu psihosociologic al grupului și al liderului, un alt domeniu de vârf al cercetării științifice din Europa și din America, de mare interes fiind și astăzi. Cu fin simț de analiză psihologică sunt conturate tipurile de elevi conducători și tipurile de grupuri conduse. Concluzia studiului este că școala trebuie să fie formatoare de elite conducătoare, că trebuie să se exerseze calitățile intelectuale, morale, de voință și caracter ale liderilor.

Profesorul și cercetătorul Lucian Bologa a avut o bogată și diversă *activitate publicistică* reflectată în publicarea a peste 90 de studii și articole, peste 100 de recenzii în: Revista Teologică, Revista de Psihologie, Revista de Filosofie, Revista de Sociologie, Transilvania, Luceafărul, Sibiul Literar, Școala și Viața ș.a. A condus editarea revistei școlii normale „Gândul nostru“ în perioada 1940-1943 și a susținut numeroase conferințe.

În același timp, profesorul și cercetătorul Lucian Bologa s-a implicat în viața cetății cu aceeași seriozitate și răspundere, îndeplinind funcții diferite: membru în Comitetul Asociației Profesorilor Secundari din Sibiu, membru în Comitetul Societății de Psihiatrie din Sibiu, vicepreședinte al Societății de Psihologie Medicală din Sibiu, membru activ al ASTREI, membru în Consiliul de Studii și Îndrumare Pedagogică a Învățământului Primar și Normal al Ministerului Culturii Naționale, cenzor al Băncii profesorilor, membru în Comisia administrativă a Librăriei și Tipografiei Arhidiecezane din Sibiu, secretar general eparhial al Frăției Ortodoxe Române, consilier onorific în Secția culturală a Arhiepiscopiei Ortodoxe Române din Sibiu.

După 1948, schimbările de regim și în domeniul învățământului au adus profesorului Lucian Bologa, fiu de preot, el însuși cu formație teologică, cu studii în Germania etichetată ca „fascistă“, persecuții. Cu tot stresul generat de persecuții, profesorul de pedagogie, logică și limba română la fosta Școală de aplicație (azi, Școala nr. 15), Lucian Bologa și-a continuat activitatea de cercetare științifică, a elaborat și a publicat patru studii în Revista de pedagogie, a colaborat la realizarea monografiei *„Jan Amos Comenius“* și a unui capitol cu tema *„Dezvoltarea învățământului din Transilvania și din Banat“*, în manualul *Istoria pedagogiei*, ambele au apărut postum, în anul 1958. După o luptă epuizantă cu greutățile vieții, după împlinirea vocației de dascăl și de cercetător, Lucian Bologa a trecut în lumea veșnică, la 22 august 1957.

Psihologia românească și-a consolidat, prin Lucian Bologa, spiritul experimentalist prin metodologia investigării, rigoarea măsurării și reprezentării grafice, finețea analizei faptelor, concluziile pertinente, aplicațiilè pragmatice dar și prin eleganța exprimării și a detașării de banalitate.

Ca profesor s-a remarcat prin spirit practic, exigență, disciplină, seriozitate, dreptate, spirit de răspundere pentru modelarea personalității elevilor și studenților. Ca om al cetății, cu funcții administrative și onorifice pe care le-a îndeplinit cu conștiinciozitate în instituțiile bisericești, în societățile culturale și obștești, Lucian Bologa s-a dovedit a fi un colaborator responsabil și de nădejde.

Având în vedere că „omul este seria actelor sale“, după cum l-a definit în termeni axiologici Hegel, considerăm că prezentarea succintă a momentelor din viața și opera psihologului și pedagogului Lucian Bologa este suficient de convingătoare pentru autoritățile administrative și culturale ale Sibiului pentru a susține ca o stradă și o școală să poarte numele celui ce cu prestigiul său de dascăl și om de știință, cu calitatea sa de om a onorat urbea în care a trăit.

Prof. univ. Dr. ELENA MACAVEI

Mihai Viteazul și Muntele Baiul

Împrejurări fericite fac să se găsească cu câteva decenii în urmă mai multe documente emise de voievozii și marii boieri munteni privind muntele Baiul din zona Predealului, munte aparținând secole de-a rândul bisericii Sf. Nicolae din Râșnov (pe atunci filie a bisericii Sf. Nicolae din Scheii Brașovului). Dania acestui munte este făcută de părinții cunoscuților boieri munteni Toma Postelnicul și Banul Udriște. La 5 februarie 1598 înainte de a face primul popas brașovean, Mihai Viteazul, în calitatea sa de „Domn a toată Țara Ardealului“ emite hrisov de danie pentru locuitorii din Râșnov „ca să stăpânească acest munte cum l-au stăpânit și mai nainte vreme“, pentru că „l-au cumpărat acel munte de la Udriște Banul și de la Toma Postelnicul“, subliniind adevărul că „am văzut însumi Domnia Mea și cartea lor, cum au vândut acești boieri mai sus ziși acest munte Baiul orașului Domniei Mele, Râșnovenilor, ca să-l aibe ei de moșie“.

Pentru ineditul său, redăm integral documentul, tradus din limbă slavă de protopopul șcheian din veacul al XVIII-lea, Dimitrie Duma:

„Io Mihai Voevod, cu mila lui Dumnezeu, Domn a toată Țara Ardealului, dat-am domnia mea această poruncă a Domniei Mele acestui oraș, anume Râșnovul, ca să fie volnici cu această carte a Domniii Mele, ca să stăpânească un munte, ce se chiamă Baiul, cum l-au stăpânit mainainte vreme, pentru că așa au spus înaintea Domnii Mele cum că au cumpărat cest munte de la jupan Udriște Banul și de la jupan Toma Postelnicul și am văzut însumi Domnia Mea și cartea lor cum au vândut acești boieri mai sus ziși acest munte Baiul orașului Domniei Mele Râșnovenilor ca să și aibie de moșie. Pentru aceasta am dat și Domnia mea ca să stăpânească muntele Baiul precum l-au cumpărat și nimini să nu îndrăznească a bănui preste această carte a Domniei Mele, ori boieri, oricare ar fi în partea locului, adecă a muntelui acestuia. Să fie apărat de oricare ar fi, într-un chip să nu fie după zisa Domniei Mele și însuși am zis Domnia mea și ei să stăpânească acest munte, ei și copiii lor și voi Țânțărenilor (n.n. locuitori din Dumbrăvița, fostă Țânțar) să vă feriți de acest munte și de acum să știți că mare supărare veți avea, să nu veniți la acea stână, care iaste în muntele Baiul, ci să aibă treabi acești oameni car'i mai sus am zis, anume răjnovenii cu aceaste stâne din Valea cerbului, iar acel om ce s-ar sui la acel loc, acela să fie proclet. Asceasta să știți și într-alt chip să nu fie, după porunca Domniei Mele. Pis în fev. 5 die 7106 (1598), Brașov...“.

Documentul original (în limba slavonă) și numeroase copii de epocă, autentificate și traduse de oameni autoritari ai timpului se găsesc alături de documentul original al voievodului, făcând obiectul volumului de documente apărut de curând sub semnătura lui Horia Salcă (deținătorul lor) și a mea.

Mihai Viteazul emitea acest hrisov, după ce, personal banul Udriște scria județului brașovean Țerviș (același Greising Kirilius, care avea să-l întâmpine pe Mihai Viteazul în tabăra de la Prejmer în 20 octombrie 1599, pe atunci fonog) în problema muntelui, iar jupanul Toma din Brașov fusese trimis personal de același jude la banul Udriște pentru a se jelui asupra nerecunoașterii de către celor ce foloseau ilegal muntele (în special locuitorii din Țânțari — Dumbrăvița). Totodată, vel-logofătul Iorga scrie județului Pană al Râșnovului asigurându-l de buna relație de negoț pe care o va proteja spre Țara Românească. Zeci de hrisoave și documente ulterioare sunt emise de alți voievozi și boieri din Muntenia invocând hrisovul lui Mihai Viteazul, care prin gestul său de a întări dreptul Râșnovenilor asupra muntelui din Muntenia, găsea încă o punte pentru unirea Ținuturilor românești sub genericul cuvintelor sale: „Asta-i pohta ce-am pohtit!“.

Mai multe amănunte, în cartea ce a apărut recent, semnată de Horia Salcă și Vasile Oltean, în editura „Transilvania Expres“, Brașov, 1999 sub titlul „Muntele Baiul în documente și scrisori inedite — documente de la Mihai Viteazul încoace“.

(VA URMA)

V.O.

Activitatea „Asociației Pro-Vita Sibiu“ în cursul anului 2001

Cu ajutorul Bunului Dumnezeu, cu binecuvântarea și sprijinul Înalt Prea Sfințitului Mitropolit și prin eforturile membrilor săi, Asociația noastră a întreprins în anul încheiat următoarele acțiuni mai notabile:

1. Împreună cu Sectorul de Asistență Socială al Arhiepiscopiei, a organizat o întâlnire cu preoții-parohi din orașul Sibiu, la 22 februarie 2001, în vederea constituirii în orașul nostru a unei permanențe „provita“, adică a unui centru de consultație, deservit de câte un preot, prin rotație, două ore pe săptămână, timp în care acesta să stea la dispoziția celor care ar dori să-l consulte prin telefon sau direct asupra unor probleme privind nașterea de prunci sau pruncuciderea. Alături de Pr. prof. Ilie Moldovan, pr. lect. Aurel Pavel și pr. Consilier Simion Săsăujan, din partea organizatorilor, au răspuns invitației Prea Cucernicii Părinți Teodor Burcuș, Nicolae Buta, Ioan Drăgoi, Cătălin Dumitrean, Nicolae Laschescu, Dumitru Luca, Mihai Petian, Mihai Sămărghițan, Gheorghe Streza și Gheorghe Șebu. Cu toate că dezbaterea a fost folositoare, ea n-a adus rezultatul dorit, urmând ca inițiativa să fie reluată cu altă ocazie.

2. A întreprins o anchetă privind activitățile care, sub denumiri ca „educație pentru sănătate“, „campanie pentru sănătatea reproducerii“, „educație pentru viața de familie“, promovează sistematic în învățământul de stat și în societate o educație sexuală fără temeiuri creștine, contraceptivă și avortivă. Pe baza acestei anchete, la 25 martie 2001, cu ocazia Bunei-Vestiri, a trimis o scrisoare-apel către directorii tuturor unităților de învățământ preuniversitar din județul Sibiu, atrăgând atenția asupra atentatului împotriva moralei creștine pe care îl lansează aceste activități, precum și asupra responsabilității care le revine pentru oprirea oricăror forme de educație necreștină. Scrisoarea a fost însoțită de câte o dischetă magnetică cuprinzând materiale informative relevante. Totodată, un exemplar al scrisorii a fost trimis și profesorilor de religie din școlile respective.

3. Plecând de la aceeași anchetă, a întocmit și adresat, la 14 mai 2001, un memoriu însoțit de dosar probatoriu și propuneri concrete, tuturor episcopilor titulari ai eparhiilor din țară ai Bisericii noastre. Același memoriu a fost trimis separat și Sfântului Sinod la 29 iunie 2001, sub titlul „Problema apărării vieții. Unele considerente privind situația actuală și propuneri în atenția Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române“.

4. Ca în fiecare an, cu ocazia Zilei Internaționale a Copilului, a organizat la 1 iunie 2001, „marșul vieții“, prin centrul orașului și a transmis un „Apel de conștiință adresat forurilor de conducere ale municipiului și județului Sibiu (Primărie, Consiliu Județean, Prefectură, Inspectoratul Școlar Județean, Inspectoratul Județean de Sănătate Publică), privind dreptul la viață al copilului nenăscut și încălcarea acestui drept în țara noastră“. Au luat parte în jur de 100 de persoane, membri ai asociației, studenți și elevi.

5. Cu aprobarea I.P.S. Părinte Mitropolit Dr. Antonie Plămădeală și cu subvenții Arhiepiscopiei Sibiului s-a tipărit broșura „Zestrea nefastă a omenirii la început de mileniu“ (extras din Îndrumătorul Pastoral 2001, autor pr. prof. Ilie Moldovan), ca material informativ și de propagandă „pentru-viață“.

6. Alături de multe alte materiale informative privind situația la zi a problemelor privind apărarea vieții copiilor nenăscuți și atitudinea Sfintei Tradiții a Bisericii Ortodoxe, broșura amintită a fost inclusă într-un dosar oferit de Asociație preoților care au urmat la începutul lunii iulie cursurile de vară la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna“. Mulțumim pe această cale Prea Cucernicilor Părinți care au ținut să ofere în schimb un sprijin material pentru acțiunile noastre.

7. Ca întotdeauna, centrul de greutate al activității Asociației s-a aflat și anul acesta în organizarea „Universității de vară Episcop-martir Nicolae Popovici“, de data aceasta pe tema „De la educație la eroism și de la eroism la educație (problematica educației vieții intime a adolescentului, elev de liceu)“. Ea s-a desfășurat în patru etape, în perioada iulie-septembrie 2001, la mânăstirea Jacul Român (jud. Mureș) și în localitățile Poiana Sărată (jud. Bacău), Buzău și mânăstirea Bisoca, Întorsura Buzăului (jud. Covasna). Au conferențiat în cadrul Universității, alături de pr. prof. Ilie Moldovan, protos. Antim David (stareț al mânăstirii Jacul Român), prof. univ. dr. Ironim Șuteu, prof. univ. dr. Ioan Simionescu, prof. Ioan Lazăr, prof. Miron Scorobete (Cluj), pr. lect. dr. Vasile Grăjdian, pr. lect. dr. Aurel Pavel (Sibiu), conf. univ. dr. Ovidiu Moceanu, asist. univ. Veronica Stavilă (Brașov), pr. dr. Mihai Milea (Buzău), prof. Ioan Lăcătuș (Sf. Gheorghe), prof. Elena Mihu (Tg. Mureș). Au luat parte cadre didactice din învățământul pre-universitar din București și județele Baia Mare, Bacău, Brașov, Buzău, Cluj, Covasna, Dolj și Mureș. La aceste întâlniri a fost lansată și discutată cartea „Adolescența, preludiu la poemul iubirii curate“ Ed. Arhidiecezana, Cluj-Napoca 2001, autor pr. prof. Ilie Moldovan.

8. Pentru a mulțumi lui Dumnezeu pentru îndreptarea pașilor Asociației spre propovăduirea Evangheliei dreptății și purtarea de grijă față de membrii ei, cu ocazia prăznuirii Soborului Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil, a avut loc un pelerinaj la Sf. Mânăstire Jacul Român (Mureș). Un alt pelerinaj, de data aceasta pentru cauza națională, a avut loc pe 30 noiembrie — 1 decembrie, sărbătoarea Sf. Andrei — Apostolul Românilor și Ziua Națională, în orașele Sf. Gheorghe și Miercurea-Ciuc. A participat un grup de 30 de elevi din Buzău, condus de pr. dr. Mihai Milea. Anul activității Asociației s-a încheiat cu slujba Acatistului de pocăință pentru păcatele împotriva vieții, săvârșită la vecernie, în seara zilei de 27 decembrie 2001, la biserica „Schimbarea la Față“ din cartierul sibian Mihai Viteazul, la invitația Prea Cucernicului Părinte paroh Achim Băcilă.

Adresăm cu această ocazie întreaga noastră recunoștință tuturor celor ce ne-au sprijinit și s-au implicat în buna desfășurare a programelor Asociației Pro-Vita și îl rugăm pe Dumnezeu să le răsplătească cu tot binele Său cel ceresc.

În numele asociației, SEBASTIAN MOLDOVAN

Dezvoltarea parteneriatului dintre Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu şi Institutul „Foi et Engagement" din Angers (Franţa)

În anul 2000 a fost semnat la Sibiu un parteneriat între Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" a Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu şi Institutul „Foi et Engagement" din Angers (Franţa), acesta din urmă aflându-se sub patronajul Organizaţiei „Fondacio — Creştinii pentru lume" şi desfăşurându-şi activitatea în cadrul Universităţii Catolice de Vest din Angers (în parteneriat cu Facultatea de Teologie Catolică a acestei Universităţi). Parteneriatul a fost o urmare firească a faptului că deja, de câţiva ani, o serie de studenţi sibieni beneficiaseră de burse pentru studii post-universitare la Institutul „Foi et Engagement", specializându-se în elaborarea şi conducerea de proiecte din domeniul asistenţei sociale.

În anul 2001, Pr. Conf. Univ. Dr. Vasile Grăjdian şi Pr. Asist. Univ. Drd. Constantin Necula de la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu au vizitat Institutul „Foi et Engagement" din Angers, purtând discuţii cu conducerea Institutului privind viitorul relaţiilor reciproce.

Anul acesta, în perioada 4 februarie — 11 martie 2002, s-au desfăşurat o serie de acţiuni comune ale Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu şi ale Institutului „Foi et Engagement" din Angers, în vederea extinderii colaborării dintre cele două instituţii de învăţământ superior, în cadrul parteneriatului iniţiat în urmă cu doi ani. Astfel, marţi, 5 februarie şi miercuri, 6 februarie 2002, Decanul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Abrudan, a susţinut două conferinţe la Universitatea Catolică de Vest din Angers. Abordând teme de un deosebit interes, atât prima conferinţă, cu titlul „O lectură ortodoxă a Bibliei" şi adresată studenţilor Facultăţii de Teologie Catolică din Angers, cât şi cea de a doua, „Preocupări ecumenice în Biserica Ortodoxă Română", adresată unui public mai larg (şi de aceea desfăşurată în Aula Magna a Universităţii Catolice din Angers), s-au bucurat de o largă participare a publicului francez — expunerile fiind urmate de un dialog viu, ca urmare a numeroaselor întrebări adresate din partea auditoriului, pe marginea subiectelor tratate. În aceeaşi perioadă Pr. Conf. Univ. Dr. Vasile Grăjdian a prezentat un curs cu tema „Ortodoxia văzută din interior", pentru studenţii Institutului „Foi et Engagement".

Prezenţa la Angers a reprezentanţilor Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu a prilejuit şi o serie de întâlniri cu Dl. Louis-Michel Renier, Decanul Facultăţii de Teologie Catolică din Angers, ca şi cu o parte dintre membrii corpului profesoral, cu Dl. Francois Prouteau, Directorul Institutului „Foi et Engagement" şi cu alţi responsabili francezi.

În zilele următoare s-au purtat discuţii fructuoase la sediul din Versailles al Organizaţiei „Fondacio — Creştinii pentru Lume", cu Dl. Patrick Francois, responsabil pentru tineret, şi cu Părintele Christian Forster, Secretarul naţional al Comisiei episcopale pentru unitatea creştinilor, a Bisericii Catolice din Franţa. Un moment important l-a constituit primirea delegaţiei ortodoxe române de către Excelenţa Sa Dl. Aumonier, Episcopul catolic de Versailles, care are în grijă activitatea Organizaţiei „Fondacio — Creştinii pentru Lume" şi a Institutului „Foi et Engagement".

Ca răspuns la vizita în Franţa, între 6—11 martie 2002 a vizitat Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu o delegaţie franceză, formată din Dl. Gerard Testard, Preşedintele Organizaţiei „Fondacio — Creştinii pentru Lume", Dl. Patrick Francois, responsabil pentru tineret al Organizaţiei şi Dl. Francois Prouteau, Directorul Institutului „Foi et Engagement" din Angers. În zilele petrecute la Sibiu, oaspeţii francezi au avut întâlniri şi discuţii cu Prea Sfinţitul Ep. Vicar VISARION Bălţat, cu Decanul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" şi cu membri ai corpului profesoral, vizitând Capela, Biblioteca şi Muzeul Facultăţii sibiene de Teologie.

Joi, 7 martie şi vineri, 8 martie 2002, Dl. Francois Prouteau, Directorul Institutului „Foi et Engagement" din Angers, a prezentat pentru studenţii Facultăţii de Teologie din Sibiu două conferinţe având ca subiect „Antropologia şi pedagogia vocaţiei" (Anthropologie et pedagogie de la vocation), care au fost urmate de răspunsuri la întrebările studenţilor şi de o dezbatere la care au participat şi ceilalţi membri ai delegaţiei franceze, Dl. Gerard Testard şi Dl. Patrick Francois.

Discuţiile purtate la Sibiu au conturat câteva dintre direcţiile de dezvoltare în continuare a colaborării, între acestea numărându se continuarea schimbului de profesori şi studenţi, demararea unui proiect de asistenţă socială vizând integrarea socială a orfanilor — cu sprijinul Arhiepiscopiei Sibiului şi a unor sponsori străini şi cu implicarea organizatorică a „Asociaţiei Ortodoxe pentru o Lume Nouă" din Sibiu — şi iniţierea, cu finanţare europeană, a unui modul opţional pentru studenţii sibieni, de formare a responsabililor de proiecte pentru domeniul asistenţei sociale.

Interesul suscitat de evenimentele acestor ultime săptămâni lasă loc speranţei pentru o evoluţie ascendentă a parteneriatului dintre Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" a Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu şi Institutul „Foi et Engagement" din Angers, spre folosul tuturor celor implicaţi.

Pr. VASILE GRĂJDIAN

Mărturii despre sodalii sibieni

Cele două expoziţii de produse meşteşugăreşti din 1892[1] şi 1902, de la Sibiu, în pofida preîndecătorilor social-economice şi politice, au demonstrat, în mod deosebit, competivitatea acestor produse, voinţa, spiritul de sacrificiu şi entuziasmul cu care au răspuns meseriaşii şi ţăranii români din această zonă la chemarea „reuniunii sibiene" de a realiza asemenea manifestaţii economice, de importanţă naţională.

Meseriaşii români din Sibiu şi împrejurimi au dovedit cu acest prilej, că erau în progres economic evident iar munca în meseria aleasă „era o necesitate pentru existenţa lor, dar şi o datorie morală — blaue Montag —"[2], prin care îşi probau dorinţa de prosperitate a reuniunii lor, în faţa celorlalte asociaţii meşteşugăreşti etnice tradiţionale din localitate.

La sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul celui care a urmat[3], rolul meşteşugarilor, europeni în viaţa economică, devine secundar, după secole de evoluţie ascendentă în cadrul comunităţilor locale şi urbane medievale şi precapitaliste, odată cu expansiunea pe pieţele capitaliste a produselor industriei mari, engleze, franceze şi germane, mai numeroase şi diversificate, cu calităţi tehnice superioare şi mult mai ieftine. Concurenţa în cadrul pieţelor de desfacere capitaliste, devine în această perioadă, între produsele industriale şi cele meşteşugăreşti extrem de dură şi fără speranţe pentru multe categorii de meşteşugari.

Practica meşteşugărească care a evoluat timp de secole, de la confecţionarea produselor, începând de la unelte rudimentare la cele perfecţionate, cu inventivitatea ei, trebuie considerată o preistorie de apariţie a industriei mari.

Deşi reuniunile de meseriaşi români din Transilvania, au apărut şi s-au dezvoltat în aceste condiţii economice, sociale şi politice, la sfârşit de veac, ele au reuşit să formeze, sub aripa protectoare a Bisericii ortodoxe din Transilvania, un număr important de meşteşugari români în 23 de meserii care au satisfăcut, în parte, necesităţile de emancipare social-economică şi politică a societăţii româneşti din Transilvania.

b) Şedinţele literare

Conform hotărârii adoptate de comitetul reuniunii, la 10 martie 1898 s-a stabilit convocarea lunară „într-o zi de joi", a unei şedinţe literare. Scopul urmărit prin inaugurarea acestor şedinţe literare este arătat la 24 martie 1898 de Victor Tordăşanu. „Judecând după starea în care se află părinţii meseriaşilor noştri, în cea mai mare parte oameni muncitori de prin comune; judecând mai departe după pregătirea şcolară a băieţilor noştri ce intră la meserii şi mai presus judecând după soarta ce au ca învăţăcei şi în mare parte ca calfe, reuniunea noastră este chemată de a suplini tot ce n-au putut face părinţii meseriaşilor noştri şi tot ce nu a putut face şcoala. Să recunoaştem că nu este nici o ruşine, a recunoaşte, că numai puţini din membrii reuniunii noastre sunt din părinţi cu slujbe şi mai puţin din părinţi cu avere."[4]

În cadrul acestor şedinţe literare membrii reuniunii se îndeletniceau cu lecturi din literatura naţională şi din lucrări tehnice. Dacă la prima şedinţă literară au participat abia 10 meseriaşi, ulterior sălile de „convenire" au devenit neîncăpătoare, pentru cei peste 300 de auditori, care manifestau un deosebit interes pentru cultura românească.[5] Când răsfoieşti documentele „Reuniunii sodalilor" îţi dai seama cât de revelator este faptul, că în cadrul acestor şedinţe literare s-a vorbit, s-a declamat din opera poetului Mihai Eminescu. Poezia acestuia a fost prezentată într-un adevărat ciclu, unde odată cu sentimentele de mândrie naţională şi dragoste faţă de limba noastră, se exprimau vibrant aspiraţiile de unitate culturală şi naţională.

Poeziile lui Octavian Goga şi George Coşbuc au însufleţit şi menţinut trează conştiinţa naţională, au cizelat vorba sodalilor şi au cultivat tot timpul dragostea de limbă şi neam. Ecoul acestor şedinţe literare a rămas viu în conştiinţa sodalilor care le-au frecventat.

Dacă citesc în ziare despre şedinţele literare de la Sibiu, mărturiseşte sodalul Teodor Cristea din Topliţa „îmi vine parcă în momentul acela să plec acolo, să declamez şi eu ceva sau să cetesc vreun rând".[6]

În acest climat de intensă viaţă culturală s-au evocat fragmente din opera lui Ion Creangă şi Alexandru Vlahuţă, s-a descris activitatea literară desfăşurată de Iosif Vulcan. Efectul acestor seri de literatură românească asupra tinerilor sodali poate fi demonstrat prin mărturiile documentare existente. În unul din aceste documente se arată că tânărul sodal Vasile Lucaciu, originar din părţile Dejului, când a sosit la Sibiu abia putea să pronunţe câteva cuvinte în limba română. După trei luni de frecventare a şedinţelor literare el a debutat în rândul declamatorilor cu o lungă poezie populară, intitulată „Blăstăm de mamă", pe care a prezentat-o într-o curată limbă românească.

Problemele profesionale legate de specificul fiecărei meserii au fost de asemenea dezbătute în cadrul şedinţelor literare prin cursuri speciale de iniţiere sau prin scurte prelegeri cu conţinut tehnic, predate de maiştri cu o bogată experienţă profesională.

Din totalul celor 171 şedinţe literare, care s-au desfăşurat până la 1920, mai mult de jumătate au fost consacrate prelegerilor cu caracter tehnic şi profesional.

Impresia despre activitatea sodalilor în cadrul acestor şedinţe literare este consemnată în documente. „E un adevărat deliciu sufletesc să asculţi partaţiunile membrilor reuniunii. Înainte cu jumătate de oră, dalta, ciocanul şi acul erau purtate în sudoarea feţii lor de acei membri, care setoşi de progres şi luminare, îi vezi acum declamând cu simţ, citind cu pricepere, cântând cu căldură".[7]

În acest mod, prin conţinutul lor instructiv — educativ, şedinţele literare au adus o contribuţie de seamă la consolidarea sentimentelor de solidaritate profesională şi naţională ale meseriaşilor români.

Prof. MIRCEA STOIA

1. Siebenbürgisch Deutsches Tageblatt, nr. 5718/1892 şi Telegraful Român, nr. 96, 98, 99/1892.
2. Idem, nr. 101/1892.
3. Reinhold Reith, Lexikon des alten Handwerks, Vom Spätmittelalter bis ins 20. Jahhunlert, München, 1990, s. 5—15, 314—317.
4. Ibidem, dosar 1, doc. nr. 147/1898.
5. Traian Chirilă, op. cit. p. 197.
6. Arhivele Statului, ibidem, dosar 1, doc. 226/1900.
7. Arhivele Statului, ibidem, dosar 2, doc. 6/1901.

Liturghia, marea iubire

(Urmare din pag. 1)

trivă al acelei chinovii ca şi al pământului botoşănean.

Înainte de a se retrage pentru odihnă, Prea Fericirea Sa a avut grijă să întocmească un pomelnic cu rudeniile sale după duh şi după trup, pomelnic care a doua zi, la sfinţirea bisericii din Victoria, aproape de mormintele părinţilor Prea Fericirii Sale, a fost aşezat în piciorul Sf. Mese pentru a fi pomeniţi mereu, ori de câte ori se va săvârşi acolo Dumnezeiasca Liturghie.

În toţi aceşti ani, am păstrat acest pomelnic cu valoare de document. Îl transcriu acum, aşa după cum a fost dictat de Prea Fericitul Patriarh Teoctist în acea seară de octombrie 1991:

Dumitru şi Marghioala (părinţii P.F. Sale), Mareta şi Ioan, Nicolae şi Victoria, Casandra şi Grigore, Gheorghe şi Filofteia, Ileana şi Ilie, Floarea, Maria, Ioan şi Pachiţa, Vasile şi Maria, Hareta şi Gheorghe, Gheorghe şi Gheorghe, Patriarhul Justinian, Mitropolitul Firmilian, Episcopul Chesarie, Arhiereul Ilarion, Arhiereul Valerie Botoşăneanul, Arhimandritul Partenie, Arhimandritul Galaction, Protos. Ghedeon, Protos. Pangratie, Protoiereul Mihai.

Cu tot neamul lor cel adormit.

Pe lângă părinţii şi rudele apropiate, Prea Fericirea Sa a trecut câţiva ierarhi şi clerici care i-au fost aproape, l-au preţuit şi ajutat.

Patriarhul Justinian l-a hirotonit arhiereu împreună cu Mitropolitul Firmilian Marin (bunul şi înţeleptul Mitropolit al Olteniei despre care s-au scris cuvinte atât de frumoase şi care este adeseori pomenit de monahii şi clericii care l-au cunoscut) şi cu episcopul Chesarie (fost profesor şi director al Seminarului Cernican, ierarh cu viaţă sfântă).

Arhiereul Valerie Botoşăneanul, legat de Mânăstirea Neamţ, neîntrecut slujitor şi misionar, ctitor al Lavrei, a fost o vreme vicar al Arhiepiscopiei Iaşilor.

Arhimandritul Partenie (Buşcu), fost exarh al Arhiepiscopiei Iaşilor, locţiitor de stareţ la Neamţ (†4 ianuarie 1973), l-a ajutat pe Prea Fericitul Patriarh în vremea studiilor. Aflându-se în pelerinaj la Sihăstria, în 1992 sau 1993, în cimitirul mânăstirii, Prea Fericirea Sa a oficiat un Trisaghion la mormântul binefăcătorului său (Partenie Buşcu) ca şi la mormântul părintelui ieros himonah Paisie Olaru, vestitul duhovnic şi îndrumător al veacului XX.

Arhimandritul Galaction, de la Bistriţa, a fost un monah cunoscut de la jumătatea veacului XX. Era originar din părţile Dorohoiului şi venea uneori la Mânăstirea Neamţ, unde îl avea prieten pe Arhimandritul Teofil Boghean, mare econom al Lavrei, neîntrecut gospodar.

Protosinghelul Ghedeon Varenciuc († 1945), egumenul de la Sihăstria Voronei, era un mare rugător şi îndrumător duhovnicesc. Printre ucenicii săi s-a numărat şi P.F. Patriarh Teoctist care l-a evocat adeseori spunând printre altele că „rugăciunea lui Iisus era nelipsită de pe buzele părintelui Ghedeon". În atmosfera filocalică de la Vorona, cu mari părinţi duhovniceşti, mulţi rămaşi anonimi, a ucenicit novicele Todirică de la Tocileni, înainte de a pleca spre Lavra de la Neamţ.

Protosinghelul Pangratie Drăguţu († 24 dec. 1987), a fost un cunoscut duhovnic al Mânăstirii Vorona, împreună cu ieromonahul Mina.

În vremea cât a păstorit la Iaşi, P.F. Patriarh Teoctist a restaurat în întregime mânăstirea Vorona. Bisericile au fost pictate şi reparate în exterior, s-au construit două mari case monahale etc. Mari ierarhi în frunte cu Patriarhul ecumenic şi cu alţi patriarhi, delegaţii de peste hotare ai altor Biserici creştine au poposit în această mânăstire, ctitorie a celui de-al cincilea patriarh al României.

Într-una din vizitele sale, Prea Fericitul Teoctist mărturisea: „N-aş fi putut face nimic la Vorona dacă nu m-ar fi ajutat maica stareţă Teofana şi părinţii Pangratie şi Mina".

Frumos exemplu mi-a oferit atunci, la Vorona, Prea Fericirea Sa.

Preocupat de pomenirea la Liturghie a celor pe care i-a iubit, Prea Fericirea Sa a făcut cel mai important lucru pentru ei. I-a încredinţat lui Dumnezeu, rugându-l, cu arhierească smerenie să le fie milostiv şi să-i aşeze unde luminează lumina feţei Sale.

La Liturghia din 13 octombrie 1991, într-o zi frumoasă de toamnă, s-a săvârşit sfinţirea de la Victoria. În cuvântul rostit atunci, Prea Fericirea Sa spunea: „astăzi este cea mai frumoasă zi din viaţa mea — mi-a ajutat Dumnezeu să sfinţesc această biserică din locul meu de naştere, aproape de mormintele părinţilor mei".

Şi-a făcut datoria, pomenindu-i pe cei care şi-au pus pecetea asupra Prea Fericirii Sale, din fragedă copilărie, până în jilţul arhieresc.

Pentru cei care înţeleg valoarea acestui act, trebuie să adaug doar că el trebuie urmat.

Am scris aceste aduceri aminte cu încredinţarea că Liturghia şi pomenirea celor dragi trebuie să fie marea noastră iubire.

Mihai Eminescu (II)

(Urmare din pag. a 3-a)

mis a-l numi pe Eminescu în **Obsesia gândului** (Editura Eficient, Bucureşti, 2000), l-au pătruns atât de exact, atât de complet, recunoscându-i sfera de influenţă, dincolo de poezia sa, de competenţa sa literară, filosofică, în atâtea domenii complementare precum: **gândirea politică, filosofia socială, doctrina morală, geztăria?** Şi, să aibă vreo cât de mică vină poetul nostru naţional că nu toţi au izbutit a o face. Iată un de neocolit subiect de meditaţie pentru toţi aceia care, fie că nu pot, fie că nu vor, rămân în marginea înţelegerii faţă de acest Everest al spiritualităţii române?

Putem noi astăzi, serioşi rămânând, să nu dăm crezare rigurosului şi cărturarului Titu Maiorescu atunci când scrie cu vârf şi apăsat: „Ce a fost şi ce a devenit Eminescu, este rezultatul geniului său înnăscut care era prea puternic în a sa proprie fiinţă, încât să-l fi abătut vre-un contact cu lumea de la drumul său firesc"? Cred că nu.

Cum, de asemenea, cred că nu avem a ne îndoi de nemuritoarele raţionamente argheziene în ce-l priveşte pe întâiul nostru nemuritor poet. Afirmând că fiind foarte român, Eminescu e universal, maestrul cuvintelor potrivite releva dificultăţile traducerii fidele a lui Eminescu în alte limbi. Şi aceasta, în opinia sa: „Dacă se poate traduce o proză, o povestire, un roman, unde literatura se mărgineşte aproape fizic la tablouri, la personaje şi la conture, dominată de mişcarea şi succesiunea cinematică, poezia nu poate fi tălmăcită, ea poate fi numai apropiată. Poezia aparţine limbii mai mult decât proza, sufletului secret al limbii: jocul de irizări din interiorul ei face vocabulele neputincioase. Eminescu nu poate fi tradus nici în româneşte. Nimic nu poate fi respins din gândul arghezian. Fiindcă e rupt din adevăr.

Eminescologul D. Murăraşu notează argumentat: „Limba poeziilor lui Eminescu este acum o sinteză a limbii noastre până în 1866, iar amestecul de cuvinte populare, arhaisme, neologisme, provincialisme cu fonetică moldovenească ori cu intonaţie transilvană, ne reţine atenţia — Eminescu este cel dintâi poet al nostru care, cunoscând toate provinciile româneşti, încă de la vârsta de 20 de ani, a realizat o alianţă de graiuri, şi că, spirit, în această privinţă, este un discipol al Daciei literare. Şi în ce priveşte temele, este un fel al lui de a-şi arăta căldura familiară pentru oamenii mari ai neamului, gingăşia în exprimarea dragostei pentru pământul natal, avântul în critica din „Junii corupţi". Da. Limba lui Eminescu este ea însăşi o capodoperă care îl impune în conştiinţa românilor. După mai bine de un secol de la blasfemiile care i s-au adus în epocă pentru aşazisa violentare nepermisă a ei, pentru „forţarea" ei prin formule ambiţioase, transgresând normele şi legile ei, constatăm cu admiraţie novările superioare şi trainice pe care i le-a adus clarvăzătorul şi sensibilul Eminescu. El şi-a apropiat ca nimeni altul limba şi limba şi l-a apropiat pe poet. Şi din acest punct de vedere Eminescu rămâne unic.

Dintre teoreticienii şi oamenii de litere din generaţiile mai noi care s-au apropiat cu metodă, fidelitate şi simţire de opera eminesciană un loc important îl ocupă de zeci de ani profesorul, istoricul literar şi distinsul critic Eugen Simion. După el „Orice lectură nouă din Eminescu, scrie el într-o conferinţă ţinută recent în Aula Academiei şi publicată în Academica din ianuarie, 2000, ne pune în faţa aceleiaşi dileme: ce ne place din Eminescu, ce primeşte, azi, sensibilitatea noastră postmodernă din acest mare liric apărut într-o epocă în care romantismul european abia se încheiase şi simbolismul îşi anunţase deja prin Baudelaire primele acorduri? Este o întrebare luminătoare, deschizătoare de noi piste de interpretare, de evaluare a dimensiunilor gândirii îndrăzneţe şi novatoare a deschizătorului de drumuri noi — Mihai Eminescu. Fiindcă, încă o dată profesorul Eugen Simion are dreptate când sintetizează: „Un Eminescu nebănuit, cu o imaginaţie colosală şi un limbaj sensibil concretizat iese din aceste poeme ample demonstrative, imperfecte".

Profesorul Eugen Simion ajunge la imbatabila concluzie că: „După Arghezi, Blaga, Barbu, critica literară a început să-l citească altfel pe Eminescu şi, căutând un Eminescu nou, a descoperit pe poetul postumelor, spiritul bolnav de incompletitudine (boală tipic romantică), autorul marilor proiecte sociogonice şi metafizice". De ce altă apreciere s-ar putea bucura un înaintemergător, ce alte adjective s-ar mai putea adăuga?

Tocmai de aceea nu s-ar fi închipuit, la sfârşitul acestor pertinente reflecţii, o judecată de valoare mai îndreptăţită decât aceea pe care şi-o permite Eugen Simion: „Poezia românească a primit, într-un chip sau altul, de la Eminescu, chiar şi atunci când s-a îndepărtat de el (cazul simbolismului, cazul Blaga, cazul — mai complex — al inclasabilului Arghezi), Eminescu a devenit un model şi, cu timpul, un mit al spiritualităţii noastre".

TREI VOLUME OMAGIALE — PRINOS DE CINSTIRE ADUS UNOR VREDNICI IERARHI

Persoanele și faptele aparțin istoriei și de aceea ele trebuie cunoscute. Trei aniversări au prilejuit apariția acestor volume închinate unor păstori de suflete, reprezentanți ai spiritualității ortodoxe din Moldova, Transilvania și Maramureș, personalități ale teologiei românești. Este vorba de tomurile: *Priveghind și lucrând pentru mântuire*, editat cu ocazia aniversării a zece ani de arhipăstorire a Î.P.S. Daniel, mitropolitul Moldovei și Bucovinei, 1 iulie 1990 — 1 iulie 2000 (Ed. Trinitas, Iași, 2000), de *Logos*, dedicat Î.P.S. arhiepiscop Bartolomeu al Clujului, la împlinirea vârstei de 80 de ani (Cluj Napoca, 2001), respectiv de *Grai maramureșean și mărturie ortodoxă*, închinat P.S. episcop Justinian Chira al Maramureșului și Sătmarului, la împlinirea vârstei de 80 de ani (Baia Mare, 2001). Primul și ultimul cuprind patru părți, al doilea cuprinde șase părți.

Fiecare volum conține în paginile de început frânturi de gând și urări adresate ierarhilor de distinse fețe bisericești din țară și de peste hotare, dar și de personalități din viața politică, edili etc., căci Biserica a conlucrat în tot acest timp cu reprezentanții Statului. În continuare, este prezentată activitatea pe multiple planuri a celor trei ierarhi: spiritual, pastoral, educațional, administrativ, social și nu în ultimul rând, ecumenic.

Un spațiu considerabil îl ocupă, în fiecare volum, studiile semnate de cunoscuți profesori de teologie, de oameni de cultură proveniți din mediul laic. Teologia — „știința bucuriei și a vieții veșnice", e prezentă cu toate ramurile ei: istorică, biblică, sistematică și practică. Acest vast perimetru conferă volumelor caracterul unor veritabile tezaure de cultură teologică.

Firește, nu putea fi absent profilul bio-bibliografic al ierarhilor amintiți, care și-au pus energiile în slujba Bisericii Ortodoxe și a neamului românesc, dar au promovat și deschiderea spre dialogul cu alte confesiuni, integrând naționalul în universal, acționând pentru deplina unitate în diversitate.

Apariția în spațiul publicistic a celor trei volume, — în condiții grafice deosebite —, poate fi considerată, în fiecare caz în parte, un eveniment editorial de excepție, dar și o întărire a convingerii că: „În ziua de azi Biserica Ortodoxă are nevoie de asemenea ierarhi care să-i tămăduiască cu jertfelnicie multele ei răni sufletești", transformând pământul românesc și sufletele noastre în „prisăci ale Duhului Sfânt".

Drd. CLAUDIA DUMITRIU

A apărut cu câtva timp în urmă la Editura Universității din București o carte de mare valoare a preotului profesor Ion Ionescu.

Autorul ne-a fost profesor mai mulți ani și i-am urmărit cu admirație activitatea pastorală și științifică de-a lungul a peste treizeci de ani. Întotdeauna ne-a uimit capacitatea dumnealui de a scotoci bibliotecile și arhivele, de a face multe cercetări pe teren, de a se documenta până la epuizarea subiectului și abia după aceea de a trece la sintetizarea datelor culese. Părintele Ionescu a avut un adevărat cult față de cuvântul scris și tipărit și niciodată nu l-a lăsat să iasă de sub pana sa la întâmplare. A avut curajul de-a lungul vremii să infirme tezele unor istorici sau lingviști consacrați și să aducă în discuție ori să impună ipoteze documentate, care au contribuit la cunoașterea adevărului. Într-o vreme în care preotului i se dădea prea puțină importanță în lumea științifică, părintele Ionescu urca la tribuna Academiei, a congreselor din țară și străinătate, publica în reviste și volume de înaltă ținută științifică rezultatele cercetărilor sale. Prin studiile și articolele Sfinției-Sale, prin cărțile date la lumină, ori prin cele ce-și așteaptă rândul la tipar, părintele Ion Ionescu se impune în peisajul cultural românesc ca o personalitate de prestigiu, ca un cercetător de elită, ca un preot cărturar.

Cartea în discuție vine să confirme cele de mai sus.

Ion Ionescu, Începuturile creștinismului românesc daco-roman, București, Editura Universității, 1998

Ea reunește opt studii publicate parțial sau în întregime în diferite publicații, dar revăzute și adăugate cu rezultatele cercetărilor ulterioare în domeniu. Capitolele se completează reciproc, dând o imagine unitară asupra problemei abordate. O temă atât de controversată, atât de frământată de istorici, lingviști, arheologi, etnografi și folcloriști, încât se credea că nimic nou nu poate să ne mai ofere cineva. Și iată că părintele Ionescu analizează cu competență și discernământ, pe baza unei bibliografii impresionante, rezultatele cercetărilor de până acum și face un pas mai departe întru slujirea adevărului. Din analiza critică a ipotezelor și tezelor precedente, autorul realizează în cartea sa o sinteză a problemei, de care fără îndoială că se va ține seamă în viitor de către orice istoric și lingvist.

Părintele Ionescu ne convinge că creștinismul a fost dintotdeauna un factor incontestabil de cultură și civilizație în istoria românilor în special și a celorlalte popoare în general. El și-a adus contribuția la realizarea etnogenezei noastre în spațiul carpato-danubiano-pontic, impunându-se totodată ca un liant major al maselor și ca un element de bază al identității noastre românești. Creștinismul s-a suprapus religiei dacice cu succes începând din vremea Sfinților Apostoli și a fost receptat de către populația locală ca element civilizator. Părintele Ionescu întreabă sânurile pământului, sipetul de aur al graiului românesc, atestările cronicarilor antici și zdrobește fără milă teoria potrivit căreia noi ne-am creștinat abia prin veacul III—IV, sau chiar în vremea țaratului slavo-bulgar. Cartea părintelui Ion Ionescu este o replică usturătoare dată tuturor celor care au văzut în creștinism un element minor și nesemnificativ al culturii românești, mai degrabă o componentă folclorică a culturii populare. Autorul argumentează, de asemenea, că studierea religiei în învățământul preuniversitar este o necesitate logică în procesul de cristalizare a conștiinței patriotice a elevilor, a cunoașterii marilor valori autentice din istoria națională.

Perioada de formare a poporului român coincide cu cea de creștinare. Altfel spus, românii s-au născut creștini. Tot în această perioadă asistăm și la formarea limbii române. Ea a înregistrat două etape. Prima se întinde în secolele II—III, când creștinismul s-a predicat în limba greacă trecută prin filiera latină. A doua fază se întinde în sec. IV—VI, când administrația romană se retrăsese, când în nordul Dunării se predică într-o latină populară, accesibilă maselor. Mai ales în această fază creștinismul și-a adus din plin contribuția la formarea lexicului de bază al limbii române și la unitatea lui. Părintele Ionescu analizează în acest sens o puzderie de termeni, dovedind că limbajul liturgic este o adevărată comoară a dovedirii vechimii, unității și continuității românești. Ceea ce ni se pare foarte interesant, este faptul că părintele Ionescu analizează poate pentru prima dată Sfânta Liturghie ca document al vechimii și romanității noastre. Un aspect foarte interesant ce rezultă din lucrare este accentul ce se pune pe dovedirea existenței în nordul Dunării a unei vieți eclesiale organizate cu un personal sacerdotal calificat, cu biserici și mânăstiri. Însemnările epigrafice de pe monumentele funerare îl ajută pe autor să scoată în evidență nu numai originile noastre, ci și concepția despre lume și viață a neamului românesc. La această concepție au contribuit din plin Evanghelia și Liturghia, lucrarea știută sau neștiută a mii de slujitori ai sfintelor altare. Ca unul care vine din interiorul Bisericii, familiarizat cu terminologia religioasă, cu rânduiala liturgică, într-un cuvânt cu viața creștină în esența ei, Părintele Ionescu aduce dovezi mai puțin accesibile cercetătorilor laici privind vechimea creștinismului la români. Întru slujirea tezelor sale aduce o bogată terminologie religioasă; Sfânta Liturghie nu mai este de sorginte bizantino-slavă, așa cum se susținea, ci de origine antiohiană primită încă dintru început; episcopatul, prezbiteratul și clerul monahal au existat aici dintru începuturi și au avut o continuitate neîntreruptă; mulțimea martirilor dovedește puterea vieții religioase la strămoși. Numeroasele ilustrații, care vin să susțină afirmațiile autorului completează în mod fericit lucrarea.

Părintele Ion Ionescu ne convinge încă o dată, cu argumente noi și incontestabile, că, alături de familie, Biserica a fost singura instituție românească cu existență bimilenară neîntreruptă, care și-a adus din plin contribuția la formarea poporului și limbii române, la unitatea, identitatea și educația sa.

Pr. Al. STĂNCIULESCU-BÂRDA

Filosoful religios Vladimir Soloviov

(Urmare din pag. a 3-a)

Dar cariera sa universitară va fi de scurtă durată căci în urma unui discurs antițarist și-a pierdut catedra universitară dar și-a continuat activitatea ca publicist, scriind de-a lungul întregii vieți treisprezece volume de filosofie.

Vladimir Soloviov a fost un gânditor original, reușind să-și cristalizeze o concepție filosofică proprie prin realizarea unei sinteze a marilor gânditori clasici, Platon, Plotin și Origen dar asimilând și pe misticii apuseni, în special pe Iacob Böeme și Meister Eckart.[2] Această concepție filosofică, el și-a expus-o în cele mai importante opere ale sale care sunt următoarele:

1. Douăsprezece prelegeri despre teantropie (Zwölf Vorlesungen über das Gottenenschentum), apărute între anii 1877—1881;

2. Bazele spirituale ale vieții (Die geistingen Grundlangen des Lebens), lucrare ce conține ideile sale mistice;

3. Istoria și viitorul teocrației;

4. Rusia și Biserica Universală, studiu publicat în limba franceză;

5. Îndreptățirea binelui (Die Rechtfertigung des Guten);

6. Meditații naționale și politice (Nationale und politische Betrachtungen);

7. Trei dialoguri, lucrare scrisă spre sfârșitul vieții.[3]

Primul capitol al lucrării pr. prof. Terchilă se ocupă de concepția metafizică a lui Vladimir Soloviov iar aceasta este originală, fiindcă este constituită din simbioza dintre metafizica creștinismului tradiționalist, care are la bază principiul pur divin și metafizica umanismului care pune la bază pe om în locul lui Dumnezeu. Ideea centrală a metafizicii lui Soloviov este aceea a „teantroposului", adică ideea lui Dumnezeu-Om pe care o dezvoltă în cele „Douăsprezece prelegeri despre teantropie".[4]

Filosofia religioasă a lui Vladimir Soloviov are un scop bine definit, așa cum va remarca păr. prof. Nicolae Terchilă: „Scopul suprem al acestei filosofii religioase a lui Soloviov este acela de a arăta că religia cea mai înaltă este aceea a Dumnezeu-Omului, în care se realizează cu desăvârșire principiul divin, care există din veci și este atotcuprinzător. De aici se explică caracterul universalist al acestei religii, care are să mântuiască toată suflarea și toată făptura, al cărui spirit îmbrățișează și pătrunde macro- și microcosmosul deopotrivă".[5]

Iar despre istoria religiilor, Soloviov are o concepție în concordanță cu cea a Bisericii Ortodoxe: „Soloviov ca și Hegel și Schelling, consideră istoria religiilor drept istoria neîntreruptei revelații divine, care este totodată și istoria evoluției conștiinței religioase. Istoria primește un înțeles tocmai prin revelația adevărului divin, care este Logosul".[6]

Despre Sfânta Treime, filosoful Soloviov are din nou o concepție originală, după cum va observa în continuare păr. prof. Terchilă: „Învățătura despre Sfânta Treime este și după părerea lui Soloviov o revelație divină și o învățătură a Bisericii infailibile; cu toate acestea este convins că această învățătură poate fi expusă și documentată și pe cale rațională".[7]

Privitor la relația dintre Dumnezeu și om, Soloviov o vede ca o „împreunare" a sufletului omului cu Logosul divin: „Așadar, Dumnezeu — după părerea lui Soloviov — iubește mai presus de toate pe om, care este al doilea Absolut. În om devine sufletul cosmic conștient și capabil de a se împreuna cu Dumnezeu, prin care primește toată făptura un rost. Și scopul suprem al omului este împreunarea cerului cu pământul, împreunarea divinului cu terestrul".[8]

Spre sfârșitul vieții lui Soloviov, se observă o schimbare a conceptelor filosofiei religioase a acestuia, comparabilă cu celebrele „Retractiones" ale Fericitului Augustin, iar această schimbare se observă în lucrarea „Trei dialoguri" (1899—1900). Pe scurt, Vladimir Soloviov își modifică concepția filosofică asupra a trei teme fundamentale ale filosofiei sale și anume:

a) mesianismul poporului rus, în care nu mai vede un popor ales;

b) catolicismul, despre care nu mai are o părere favorabilă, inclusiv despre papalitate;

c) optimismul său se transformă într-un pesimism cuvârșitor în privința concepției sale despre rațiune și despre existența răului.

Lucrarea pr. prof. dr. Nicolae Terchilă se încheie cu un capitol intitulat „Apocalipsa lui Soloviov" în care filosoful își dezvoltă propria concepție despre Antihrist și în care vede „înțelepciunea omenească ce vrea să fie singura izbăvitoare a omului, ducându-l însă spre pieirea inevitabilă".[9]

Filosoful Vladimir Soloviov poate fi considerat un filosof profund religios, datorită faptului că el nu cercetează fenomenul religios doar la suprafață cu ajutorul rațiunii, ci el îl și experimentează, încercând să-l explice cu mijloacele care-i stau la îndemână. De aceea, Vladimir Soloviov va continua să rămână un filosof religios original, reprezentativ pentru întreaga generație de filosofi contemporani și a cărui operă așteaptă o mai bună punere în valoare.

NOTE BIBLIOGRAFICE

1. Pr. dr. Nicolae Terchilă — „Idei de Filosofie Religioasă la Vladimir Soloviov", Sibiu, 1936, p. 5.
2. Ibidem, p. 6.
3. Ibidem, p. 7.
4. Ibidem, p. 9.
5. Ibidem, p. 20.
6. Ibidem, p. 21.
7. Ibidem, p. 22.
8. Ibidem, p. 31.
9. Ibidem, p. 87.

† Părintele protopop Alexandru Comșa

În ziua de 7 decembrie 2001 bunul părinte protopop Alexandru Comșa a fost chemat de la slujirea sa din Biserica Luptătoare — de pe pământ — spre a fi împreună slujitor cu sfinții și cu îngerii în Biserica Triumfătoare — cea din cer. Vestea plecării sale dintre ai săi — la numai 51 ani — după o lungă și grea suferință, a îndoliat sufletele tuturor celor ce l-au cunoscut.

S-a născut în 19.IX. 1950, în comuna Cuciulata, jud. Brașov, dintr-o familie de buni creștini. După ce termină școala generală din comuna natală, urmează cursurile Seminarului Teologic din Cluj-Napoca. După examenul de diplomă se căsătorește cu consăteana sa, domnișoara Marioara Fuiorea și e hirotonit ca preot pentru parohia Părău, protopopiatul Făgăraș. Se înscrie la Institutul Teologic din Sibiu — cursuri fără frecvență pe care îl termină în anul 1974, când trece și examenul de licență. După 7 ani de pastorație, cu frumoase roade, în parohia Părău, făcându-se vacantă parohia din satul natal vine în Cuciulata în anul 1977, unde depune o activitate pastorală cu multă dragoste și dăruire. Din anul 1994 e ales protopop al protopopiatului Rupea.

Familia i-a fost dăruită cu trei fii: Ionuț, profesor de religie în Târgu Mureș, soția lui la fel profesoară de religie în același oraș; Mircea, licențiat în Teologie, căsătorit cu o studentă la Teologie, și Marioara, cadru medical la Brașov.

A fost înzestrat părintele Alexandru cu o fire calmă, liniștită, cu suflet blând și bun. S-a identificat întru totul cu viața credincioșilor săi, cărora le era nu numai păstor sufletesc, dar care se implica în toate problemele de interes obștesc ale comunității. I-a plăcut mult folclorul și tradițiile parohiei sale, pentru menținerea cărora a depus o frumoasă activitate cu tineretul. A arătat cuvenită grijă celor două biserici parohiale, reparându-le și întregind pictura uneia dintre ele. A organizat un muzeu comunal ce poartă numele lui Aron Pumnul, fiu al satului Cuciulata.

Ca protopop și-a împlinit obligațiile administrative și de îndrumător al cucernicilor preoți cu conștiinciozitate și mult interes. Cu blândețe și înțelepciune a știut să rezolve toate problemele ce s-au ivit în parohiile din protopopiat. Pentru toate acestea a fost apreciat de Centrul Arhiepiscopesc, iubit de cucernicii preoți și regretat de toți credincioșii ce l-au cunoscut.

Sâmbătă, 8 decembrie P.S. episcop-vicar Visarion Rășinăreanu însoțit de un sobor de preoți a prohodit sufletul adormitului în Domnul, conducându-i trupul neînsuflețit de la casa parohială la biserica unde a fost slujitor la Sf. altar.

Duminică după săvârșirea Sf. Liturghii, în prezența unei mari mulțimi de credincioși a avut loc slujba înmormântării oficiată de către un numeros sobor de preoți. Despre vrednicia celui adormit au vorbit: P.C. pr. consilier ad-tiv Simion Săsăujan, care a dat citire și cuvântului de apreciere și de mângâiere a familiei îndoliate din partea înalt Prea Sfințitului Mitropolit Antonie; P.C. prof. V. Neamțu de la Brașov și C. pr. Gh. Opriș de la Rupea.

În sunetul duios al clopotelor, trupul neînsuflețit a fost purtat de frații întru preoție și depus în mormântul săpat în apropierea bisericii.

Cu sfinții odihnește, Hristoase, sufletul robului Tău pr. prot. Alexandru, unde nu este durere, nici întristare nici suspin, ci viață fără de sfârșit.

PARTICIPANT

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

● **Marţi, 1 IANUARIE — „Sf. Vasile"** — I.P.S. Mitropolit Antonie participă la Sf. Liturghie, înconjurat de un numeros sobor de preoţi şi diaconi, în Catedrala mitropolitană.

Rosteşte un cuvânt de învăţătură şi adresează urări credincioşilor cu ocazia intrării în Noul An.

Oferă o recepţie cu ocazia Noului An în sala festivă.

● **Duminică, 6 IANUARIE — „Boboteaza"** — participă la Sf. Liturghie în Catedrala mitropolitană.

Rosteşte un bogat cuvânt de învăţătură.

● **Joi, 17 IANUARIE** — „Sf. Antonie cel Mare" — cu ocazia zilei onomastice, P.S. Visarion Răşinăreanu, episcop-vicar şi I.P.S. Arhiepiscop Andrei al Alba Iuliei, săvârşesc un Te-Deum în Catedrala mitropolitană în cinstea I.P.S. Mitropolit Dr. Antonie.

I.P.S. Mitropolit Antonie oferă cu această ocazie o recepţie, printre participanţi numărându-se subprefectul Sibiului, Dr. Cornel Langa, Prof. Univ. dr. Ilie Crăciun, Decanul Facultăţii de Medicină Sibiu şi membru al Adunării Eparhiale Sibiu, Profesori ai Facultăţii de Teologie Sibiu, Permanenţa Consiliului Eparhial, angajaţi ai Centrului Eparhial, credincioşi.

● **Sâmbătă, 19 IANUARIE** — prezidează lucrările Consiliului Eparhial Sibiu.

● **Duminică, 20 IANUARIE** — participă la lucrările Adunării Eparhiale Sibiu.

● **Miercuri, 23 IANUARIE** — primeşte la Mânăstirea „Constantin Brâncoveanu" de la Sâmbăta de Sus, ctitorie de suflet a I.P.S. Sale, pe ierarhii Bisericilor Ortodoxe din Ardeal care participă la lucrările Sinodului mitropolitan.

— Primeşte pe monahia Eliseea Papacioc, stareţa Mânăstirii Cârţişoara.

— Primeşte pe monahia Vasilica Motica, stareţa Mânăstirii Predeal.

● **Joi, 24 IANUARIE** — prezidează lucrările Sinodului mitropolitan, întrunit la Mânăstirea Sâmbăta.

● **Joi, 31 IANUARIE** — acordă rangul de stavroforă maicii Heruvima Petraşcu de la Reşedinţa Eparhială cu ocazia împlinirii vârstei de 70 de ani şi a 50 de ani de monahism, în prezenţa P.S. Visarion Răşinăreanu, episcop-vicar şi a Permanenţei Consiliului Eparhial.

— A primit pe Pr. Şerban Dorin de la Penitenciarul Codlea, jud. Braşov.

Pr. VALENTIN SICOE
— Secretar eparhial —

Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului

Potrivit rânduielilor statutare bisericeşti, I.P.S. Mitropolit Dr. Antonie Plămădeală, în calitate de Preşedinte, a convocat Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului în sesiunea anuală de lucru în ziua de 20 ianuarie 2002.

Ea a fost precedată de o şedinţă a Consiliului Eparhial. Şedinţa a avut loc la Reşedinţa Mitropolitană din Sibiu, sâmbătă, 19 ianuarie 2002.

Consiliului i-au fost prezentate Rapoartele de activitate pe anul 2001 şi anume:

Raportul Sectorului administrativ-bisericesc, întocmit şi susţinut de **P.C. pr. consilier Simion Săsăujan;** Raportul sectorului economic, întocmit şi susţinut de **P.C. arhid. consilier Ezechil Oancea;** Raportul sectorului cultural, întocmit şi susţinut de **P.S. Visarion Răşinăreanu,** Raportul sectorului juridic, întocmit şi susţinut de **arhid. prof. dr. Ioan N. Floca.** După prezentarea lor şi în urma discuţiilor purtate, rapoartele au fost promovate la cele 4 Comisii ale Adunării Eparhiale pentru a fi prezentate în plenul acesteia a doua zi. Consiliul Eparhial a rezolvat totodată şi alte probleme, cu caracter administrativ, bisericesc şi misionar.

A doua zi, duminică, 20 ianuarie a.c., împreună cu un sobor de preoţi şi diaconi, P.S. Visarion Răşinăreanu a oficiat Sf. Liturghie arhierească în Capela Mitropolitană din Sibiu.

A fost săvârşită apoi slujba de Te-Deum cu invocarea Sf. Duh.

În sala de şedinţă din noua Reşedinţă s-au desfăşurat apoi lucrările Adunării Eparhiale.

După rostirea rugăciunii „Împărate ceresc", se face apelul nominal al membrilor Adunării Eparhiale după care se trece la alegerea Secretariatului. Din încredinţarea I.P.S. Mitropolit Antonie, P.S. Episcop-Vicar Visarion Răşinăreanu a deschis lucrările printr-o cuvântare în care, după ce a mulţumit lui Dumnezeu pentru tot ajutorul dat în viaţa şi activitatea Centrului nostru eparhial, a punctat cele mai importante aspecte ale vieţii bisericeşti din ţara noastră şi din Arhiepiscopia Sibiului în anul 2001.

Prea Sfinţia Sa a subliniat faptul că şi în decursul anului trecut, Centrul Eparhial şi întreaga preoţime din Arhiepiscopie au fost la înălţimea chemării lor şi şi-au adus un aport deosebit la buna desfăşurare a activităţii pastorale şi filantropice a Arhiepiscopiei Sibiului.

În continuare s-a trecut la prezentarea rapoartelor întocmite de către cele patru comisii menţionate mai sus şi anume:

Raportul sectorului economic, prezentat de dl. dr. Nicolae Suciu, care după ce a supus aprobării contul de execuţie bugetară pe anul 2001 precum şi bugetul veniturilor şi cheltuielilor pe anul 2002 a evidenţiat sursele de venituri, subvenţii de la stat, contribuţii benevole, etc., oprindu-se apoi asupra activităţii atelierului de lumânări, a librăriei eparhiale, a tipografiei diecezane, a caselor de odihnă ale Centrului, cât şi asupra altor activităţi cu caracter economic, etc.

Raportul sectorului canonico-juridic, raportor dl. avocat Ioan Morariu, care a scos în evidenţă activitatea desfăşurată pe plan juridic şi concretizată în diverse procese susţinute în anul 2001 pe planul redobândirii unor bunuri aparţinând Bisericii noastre, pe planul consultărilor juridice, precum şi pe planul cercetării şi soluţionării unor reclamaţii şi sesizări;

Raportul sectorului ad-tiv-bisericesc, raportor P.C. prot. Grigorie Cernea care a subliniat activitatea pastoral-misionară a I.P.S. Mitropolit Antonie şi a P.S. Visarion Răşinăreanu, lucrarea caritativ-socială şi filantropică în spitale, azile, penitenciare, orfelinate, precum şi în armată, colecta anuală a F.C.M. şi a Fondului Filantropic Eparhial, viaţa bisericească şi misionară din Arhiepiscopie.

Raportul sectorului cultural, raportor dl. dr. Vasile Iacob, din care reţinem aspecte legate de învăţământul teologic, unde s-a insistat asupra activităţii Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu şi a celor două Seminarii Teologice Liceale din Braşov şi Făgăraş, a activităţii corpului profesoral şi a studenţilor teologi, apoi la predarea religiei în şcoli şi licee, a activităţii editoriale a Centrului Eparhial, a conferinţelor preoţeşti, precum şi asupra altor activităţi cu caracter cultural-bisericesc.

P.C. Arhim. Ilarion Urs, stareţul Mânăstirii Brâncoveanu, a prezentat un scurt raport asupra vieţii monahale din cuprinsul Arhiepiscopiei Sibiului.

Pe marginea rapoartelor au luat cuvântul P.C. protopop onorar Luca Dănilă, P.C. arhid. prof. dr. Constantin Voicu, dl. dr. Suciu Nicolae, P.C. pr. prof. dr. Ilie Moldovan, P.C. pr. Codrea Corneliu, prof. dr. Ilie Crăciun, P.C. pr. Mircea Creţu, P.C. prot. Ioan Găban.

Cuvântul de încheiere a fost rostit de către P.S. Visarion Răşinăreanu, care a mulţumit tuturor ostenitorilor Centrului Eparhial şi de la Centrele protopopeşti pentru munca depusă în anul 2001, tuturor cucernicilor preoţi care şi-au înţeles chemarea, deputaţilor eparhiali pentru participarea la lucrări, făcând tuturor cele mai bune urări.

P.S. Sa a supus la vot cele patru referate, care au fost aprobate în unanimitate.

La agapa oficială de la Reşedinţa Mitropolitană a fost prezent I.P.S. Mitropolit Antonie, care a rostit un cuvânt adresat tuturor celor prezenţi, luând astfel sfârşit lucrările Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Sibiului pe anul 2002.

PARTICIPANT

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea şi cu binecuvântarea I.P.S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALA, P.S. Episcop-vicar VISARION RĂŞINĂREANU a săvârşit următoarele:

● **15 IANUARIE 2002** — P.S. Sa a luat parte la ceremonia acordării titlului de dr. h. c. prof. Hartmut Raffler, vicepreşedinte al Companiei Siemens, ceremonie ce a avut loc în Aula Universităţii din Sibiu.

— Seara participă la programul lirico-artistic „La Steaua", închinat zilei de naştere a poetului Mihai Eminescu, desfăşurat la sediul Consiliului Judeţean Sibiu.

● **17 IANUARIE 2002** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească la biserica Sf. Antonie din Sibiu, rostind cuvânt de învăţătură. P.C. pr. paroh Ioan Sârbu a fost hirotesit întru iconom.

— Slujeşte împreună cu I.P.S. Andrei, arhiepiscopul Alba-Iuliei în Catedrală un Te-Deum cu prilejul zilei numelui I.P.S. Mitropolit Antonie.

— Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Sf. Antonie în Catedrală.

● **19 IANUARIE 2002** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană din Sibiu.

— Participă la lucrările Consiliului Eparhial Sibiu.

● **20 IANUARIE 2002** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană şi slujba de Te-Deum cu prilejul începerii lucrărilor Adunării Eparhiale.

— Prezidează lucrările Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Sibiului.

— Seara slujeşte Vecernia în Catedrală.

● **24 IANUARIE 2002** — P.S. Sa a participat la lucrările Sinodului mitropolitan desfăşurate la Mânăstirea Sâmbăta.

● **25 IANUARIE 2002** — P.S. Sa a săvârşit Vecernia şi Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.

● **26 IANUARIE 2002** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.

● **27 IANUARIE 2002** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica parohială din Bungard, prot. Sibiu (pr. paroh Mihai Iosu), rostind cuvânt de învăţătură.

— Seara slujeşte Vecernia în Catedrală.

● **28 IANUARIE 2002** — P.S. Sa a vizitat canonic Mânăstirea Sf. Treime din Orlat şi săvârşeşte acolo Vecernia.

● **29 IANUARIE 2002** — P.S. Sa a primit pe dl. Constantin Moraru preşedintele Consiliului Judeţean Sibiu.

● **30 IANUARIE 2002** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala mitropolitană din Sibiu cu prilejul hramului Facultăţii de Teologie (Sf. Trei Ierarhi).

— Slujeşte şi predică la înmormântarea credincioasei Ana Popa din Tălmaciu.

— Seara săvârşeşte Vecernia în Catedrală.

● **31 IANUARIE 2002** — P.S. Sa a săvârşit slujba de binecuvântare a statuii savantului Herman Oberth, ridicată în oraş de municipalitatea sibiană.

● **1 FEBRUARIE 2002** — P.S. Sa a participat la inaugurarea unei expoziţii de icoane pe sticlă şi artizanat la Complexul Naţional Muzeal Astra, rostind o alocuţiune.

— Seara slujeşte Vecernia şi Litia în Catedrală.

● **2 FEBRUARIE 2002** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Nicolae" din Mândra, prot. Sibiu, rostind cuvânt de învăţătură. P.C. pr. paroh Ioan Munteanu a fost hirotesit întru sachelar.

● **3 FEBRUARIE 2002** — P.S. Sa a săvârşit dumnezeiasca Liturghie în biserica mare din Orlat cu hramul Sf. Muc. Gheorghe, rostind un bogat cuvânt de învăţătură (pr. parohi Bot Radu şi Bogăţan Gheorghe).

— Seara slujeşte Vecernia în Catedrală.

● **5 FEBRUARIE 2002** — P.S. Sa a vizitat canonic Schitul Păltiniş precum şi biserica mare din Răşinari.

● **6 FEBRUARIE 2002** — P.S. Sa a vizitat canonic Mânăstirea Brâncoveanu, iar seara oficiază Vecernia şi Acatistul Mântuitorului în Catedrală.

● **7 FEBRUARIE 2002** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.

— A oficiat slujba de Te-Deum în Catedrală cu prilejul împlinirii a 20 de ani de la întronizarea I.P.S. Mitropolit Antonie.

● **9 FEBRUARIE 2002** — P.S. Sa a săvârşit, cu binecuvântarea I.P.S. Andrei al Alba Iuliei, Sf. Liturghie arhierească la Mânăstirea Râmeţ, jud. Alba.

— Seara participă la slujba Vecerniei în Catedrala din Sibiu şi rosteşte cuvânt de salut pentru membrii Oastei Domnului prezenţi la slujbă.

● **11 FEBRUARIE 2002** — P.S. Sa a prezidat examenul de capacitate pentru candidaţii din Arhiepiscopia Sibiului.

● **13 FEBRUARIE 2002** — P.S. Sa a participat la o seară culturală Caragiale organizată la Universitatea Lucian Blaga din Sibiu de Inspectoratul de Cultură Sibiu.

Arhidiacon VASILE AVRAM

PROGRAMARE DE CONCURS

În condiţiile obişnuite de concurs publicăm spre ocupare următoarele parohii vacante:

PROTOPOPIATUL ROMÂN FĂGĂRAŞ

— Seliştead — numiri
— Rotbav — numiri

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN MEDIAŞ

— Alma Vii — numiri
— Prod — numiri

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN AGNITA

— Apoş — numiri
— Şomartin — numiri
— Şulcău — numiri
— Răvăşel — numiri
— Zlagna — numiri
— Ţeline — numiri

PROTOPOPIATUL RUPEA

— Post preot Spital Rupea (examen concurs)
— Ticuşul Vechi — numiri

Candidaţii vor prezenta actul prin care dovedesc promovarea examenului de capacitate preoţească.

Nu se primesc cereri din alte Eparhii.

Termen de contestaţie 15 zile de la data numirii.

TERMEN DE CONCURS: 1 martie — 1 aprilie 2002.

† ANTONIE
Arhiepiscop şi Mitropolit

Pr. SIMION SĂSĂUJAN
Consilier ad-tiv bisericesc

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● O carte despre *„Schimonahia Macaria, ajutătoarea celor în suferinţă"*, de Ghenadie Durasov, Editura Bunavestire, Bacău, 2001. Traducere din limba engleză de prof. Paul Bălan. Această lucrare apare cu binecuvântarea P.S. Galaction, Episcopul Alexandriei şi Teleormanului.

„Povestea unei sfinte pătimitoare, dintr-o ţară ce pătimeşte, vine ca o adiere înmiresmată şi înviorătoare. Paralizată de la vârsta de trei ani şi cu totul neajutorată în ultimii săi ani, schimonahia Macaria a fost unealta tămăduirii prin puterea lui Hristos pentru mii de suflete bolnave şi chinuite. Deşi slabă trupeşte, era plină de putere duhovnicească, născută din smerenie şi jertfire de sine, şi a purtat cu răbdare şi dragoste necazurile tuturor celor ce au venit să-i ceară ajutorul. Nevăzută şi neînsemnată pentru lume, ea este mare în Împărăţia Cerurilor, preaiubită pătimitoare a Maicii Domnului şi împreună-vorbitoare cu cei aflaţi în lăcaşurile cereşti!

Biografia de faţă, scrisă de un apropiat şi credincios martor ocular al nevoinţelor ei, zugrăveşte vedeniile sfintei femei asupra Raiului şi iadului, slava şi suferinţa ei, oferindu-ne o străvedere a veacului viitor."

A fost o pătimitoare încă din fragedă copilărie, dar având darul lui Dumnezeu a biruit totul. Merită să fie citită cartea aceasta plină de miracolele unei sfinte femei dăruită cu harul lui Hristos.

★

● Tot la Editura Bunavestire, a apărut şi cartea *Sfântul Grigorie Palama Aghioritul*, de Hierotheos Mitropolit de Nafpaktos, traducerea aparţine profesorului Paul Bălan, Bacău, 2000, 415 p.

Această carte ne vorbeşte despre viaţa Sfântului Grigorie Palama din Sfântul Munte Athos. Vorbeşte despre post, priveghere şi rugăciune, apoi despre esenţa monahismului ortodox. Pentru dânsul Maica Domnului era apărătoarea Muntelui Athos. Scrie apoi despre „Tomul Aghioritic", despre unirea omului cu Dumnezeu, despre îndumnezeirea trupului şi despre sfinţii plini de experienţă duhovnicească. Mai scrie apoi despre contemplarea lui Dumnezeu pe Munte, şi despre calea spre îndumnezeire.

E o carte de mare creaţie, datorită unui ierarh ortodox. Teologia mistică nu se poate concepe fără Sfântul Grigorie Palama Aghioritul.

★

● Semnalăm revista Facultăţii de Teologie Ortodoxă Arad *„Teologia"*, Editura Universităţii „Aurel Vlaicu" Arad, Anul IV, Nr. 3—4, 2001, 228 p.

Este revista Facultăţii de Teologie, care are drept preşedinte pe P.S. Timotei, Episcopul Aradului, iar redactor responsabil pe P.C. pr. conf. univ. dr. Ioan Tulcan, decanul Facultăţii de Teologie şi secretar de redacţie pe Diac. lect. univ. dr. Mihai Săsăujan.

Are printre altele un studiu al Ierom. lect. drd. Agapie Corbu despre Inspiraţia biblică în scrierile Sfântului Grigorie de Nyssa. Eugen Glüch scrie despre: Frământări legate de scaunul episcopal al Aradului în anii 1838—1853. Găsim şi alte multe studii teologice importante. Mai notăm spre exemplu articolul d-lui asist. dr. Marius Telea: Spiritualitatea creştină în lumina tratatului „Despre viaţa lui Moise sau despre desăvârşirea cea după virtute" al Sfântului Grigorie de Nyssa.

Are la sfârşit mai multe ştiri din lumea creştină. O recomandăm spre citire şi meditaţie.

★

● *Părintele duhovnicesc şi gnoza creştină după avva Evagrie Ponticul*, de Ieromonah Gabriel Bunge, traducere de P.C. diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 2000, 271 p.

Această carte tratează în adâncime despre gnoza creştină.

„Plecând de la personalitatea duhovnicească şi scrierile avvei Evagrie Ponticul, precum şi de la spiritualitatea monahismului egiptean din secolul IV, părintele Gabriel Bunge abordează în cartea de faţă, una din temele cele mai delicate şi profunde ale vieţii creştine în general care cunoaşte o arzătoare actualitate. Într-un moment în care sensul autentic al paternităţii este contestat violent sau paşnic de revolta nihilistă a veacului sau e denaturat de abuzuri şi imitaţii perverse în figurile suspecte a tot felul de guru şi pseudo-lideri spirituali, cartea părintelui Gabriel ne oferă în oglinda patristică portretul adevăratului părinte duhovnicesc: om al rugăciunii şi blândeţii, acesta e cunoscătorul şi transmiţătorul unei experienţe personale a misterului Revelaţiei creştine pe temeiul sigur al dogmelor şi vieţii Bisericii. Înfiat şi născut din Dumnezeu prin Duhul Sfânt, credinciosul povăţuit de un părinte duhovnicesc experimentat e călăuzit spre adevărata gnoză creştină, care nu este decât cunoaşterea experimentală în rugăciune a Tainei Sfintei Treimi. Dincolo de orice ezoterism şi elitism, dincolo de orgoliul şi arbitrarul exaltat al gnosticismelor, gnoza creştină autentică e o pedagogie mistagogică indispensabilă. Nedespărţită de blândeţe şi smerenie, ea culminează în comuniunea interpersonală mistică a credinciosului înfiat cu Paternitatea divină supremă".

Cartea se citeşte cu folos şi poate fi utilă creştinilor de rând, interesaţi să descifreze tainele care ne înconjoară.

ANTONIE P.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu

COMITETUL DE REDACŢIE: **Dr. Antonie Plămădeală,** Mitropolitul Ardealului — preşedinte; **P.S. Visarion Răşinăreanu** - episcop-vicar, — vicepreşedinte; **Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan** — redactor responsabil; **Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.**

I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe un an: 85 000 lei. Cont nr. 2511.1-61.1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2.11.1.-61.15 U.S.D.) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A., Sucursala Sibiu.

Fondator:

Mitropolitul ANDREI ȘAGUNA

1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 150
SIBIU
1 și 15 martie
Nr. 9—12
2002

Nanioan
Str. A. Sever 27
Sibiu

SENSURILE CHEMĂRILOR DIVINE DIN ZIUA BUNEI-VESTIRI

Măreția sărbătorii pe care o prăznuim se arată ca aurora unei splendide dimineți de primăvară, strălucind din frumusețea troparului Bunei-Vestiri: *„Astăzi este începătura mântuirii noastre și arătarea tainei celei din veac. Fiul lui Dumnezeu, Fiu Fecioarei se va face și Gavriil darul bine-l vestește. Pentru aceasta și noi împreună cu dânsul Născătoarei de Dumnezeu să-i strigăm: „Bucură-te cea plină de daruri, Domnul este cu tine!“*. Ce vor să ne spună cuvintele acestui luminos tropar și care este mesajul Bunei-Vestiri pe care el ni-l transmite, pentru tineri și vârstnici, pentru bărbați și femei, pentru noi, creștinii ortodocși de astăzi de pe pământul strămoșesc, ca și pentru cei care vor veni după noi? Nu este altul decât mesajul suprem al întrupării Mântuitorului în sânul unei fecioare curate, mesaj, ce este adus Mariei de către Arhanghelul Gavriil, într-un braț de crini și printr-o adâncă închinare de aripi albe.

Din această preacurată fecioară, din Maria, se zămislește Mântuitorul lumii, Dumnezeu adevărat și Om adevărat. Din chiar clipa vestirii Arhanghelului, acest act creator ne descoperă săvârșirea unei minuni care este mai presus de oricare altă minune din cer și de pe pământ. Miraculoasa și preacurata zămislire pe care o sărbătorim, pe lângă faptul că este „singurul lucru nou sub soare“, este pentru noi oamenii un nou început, este o nouă zidire a lumii, care depășește în mod infinit prima creație. Cât de buni, cât de curați și cât de sfinți trebuie să fim ca să putem cuprinde, în inimile noastre, această înfricoșată taină. Așa cum ne pregătim pentru primirea Sfintei Împărtășanii se cuvine să ne pregătim și pentru primirea mesajului pe care ni-l împărtășește Buna-Vestire. Căci de fapt a crede, a primi și a preamări minunea acestei vești bune, cu scopul de a ne încălzi inimile și de a ne limpezi mințile, înseamnă a ne apropia cu vrednicie de miracolul euharistic, taina Sfântului Altar. Într-adevăr, numai cei ce cunosc taina prefacerii pâinii în preacuratul Trup al lui Hristos cunosc și taina Mariei, după cum și chemarea nedespărțită de o judecată a Bunei-Vestiri.

În foișorul din Nazaret, Arhanghelul Gavriil se adresează unei neprihănite fecioare, căreia îi încredințează vestea că este aleasa Cerului. Același înger al Domnului se adresează tânărului de astăzi, fecior și fecioară, îndemnându-l să rămână cu ochii ațintiți spre icoana Preacuratei și îmboldindu-l să vadă în castitate darul suprem al tinereții de care are parte. Să recunoască un plan al lui Dumnezeu în care l-a introdus Providența și căruia să i se consacre ca celui mai înalt ideal, închinându-și viața întreagă pentru realizarea lui. „Tinere, calcă în picioare tabăra nesăbuită a frivolității contemporane, învinge ispitele și supune jugului plăcut al lui Hristos comoara cea mai de preț a neamului tău: sângele harismatic și sufletul întraripat de

(Continuare în pag. a 6-a)

Pr. prof. ILIE MOLDOVAN

„Sătul de zile“, pr. prof. dr. Nicolae Neaga s-a adăugat la neamul său

În data de 9 martie 2002, s-a mutat la Domnul, la venerabila vârstă de 100 de ani, pr. prof. dr. Nicolae Neaga, cel care a onorat catedra de Studiul Vechiului Testament și Limba ebraică, de la Academia Teologică și mai apoi de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, timp de 45 de ani (1928—1973). S-a încheiat astfel șirul unor iluștri dascăli, din generația mitropolitului Nicolae Bălan, care au dat strălucire numelui acestei venerabile instituții de învățământ teologic.

În septembrie trecut, a plecat în veșnicie un alt dascăl al facultății, profesorul de Drept canonic, dr. Iorgu Ivan, care a depășit și el cu un an vârsta centenară. Dumnezeu a rânduit așa ca cei doi să rămână mai mult printre noi, pentru a veghea la trecerea spre noua generație de profesori, pe care ei înșiși, împreună cu ceilalți colegi, au pregătit-o și au selecționat-o, în spiritul exigenței statornicite în cei 216 ani de existență a școlii șaguniene.

Adormitul în Domnul s-a născut în 26 iulie 1902, la Răhău, jud. Alba. Între 1914—1918 a fost elev la Gimnaziul german din Sebeș-Alba, iar între 1918—1922 la liceele „Andrei Șaguna“ din Brașov și „Avram Iancu“ din Orăștie. Studiile teologice universitare le-a frecventat la Facultatea de Teologie din Cernăuți (1922—1926), unde și-a luat licența, iar mai apoi doctoratul (1933), după ce, între timp, a beneficiat de o bursă de specializare la Facultatea de Teologie din Atena (1926—1927) și la Facultatea de Teologie catolică și protestantă din Strasbourg (1927—1928).

Pregătirea temeinică i-a facilitat șansa de a intra în învățământul teologic universitar, devenind așa cum am menționat, profesor de Vechiul Testament la Academia „Andreiană“ din Sibiu. Disciplinele pe care le-a predat (Arheologia biblică, Introducerea în cărțile Vechiului Testament, Exegeza biblică și Limba ebraică), acoperă nu numai un foarte vast domeniu al Teologiei dar prezintă și un grad de dificultate mai ridicat. Prin tactul său pedagogic și prin frumusețea și căldura expunerii, părintele profesor N. Neaga le-a făcut atractive și accesibile generațiilor de studenți. Ceea ce l-a caracterizat a fost totala devoțiune pentru munca la catedră, astfel încât profesiunea a devenit modul firesc al existenței sale de fiecare zi. O flacără vie, ce nu s-a stins niciodată din sufletul său, l-a stimulat continuu și l-a ajutat să se mențină în verticalitatea misiunii de dascăl, până la o vârstă înaintată.

Dăruit cu o vocație asemănătoare cu cea a profeților, părintele profesor dr. Nicolae Neaga nu a transmis doar cunoștințe teoretice studenților, ci a contribuit, în chip pilduitor, și la modelarea caracterului lor, insuflându-le dragostea și dorul după valorile trainice ale credinței și moralității.

În persoana celui mutat de la noi s-au împletit armonios misiunea de dascăl cu cea de cercetător în domeniul Teologiei biblice vechitestamentare. Așa se face că lista sa bibliografică subsumează peste zece

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. prof.
DUMITRU ABRUDAN

„Hristos nu refuză pe nimeni“

A trecut de curând la cele veșnice Părintele NICOLAE NEAGA. L-am cunoscut în anul 1948. Era Rectorul Institutului Teologic din Sibiu. L-am întâlnit în calitatea aceasta de rector și îl țin minte de atunci.

Din 1948, de la prima noastră întâlnire, îmi răsună mereu în urechi și port în minte cuvintele spuse de Părintele NICOLAE NEAGA cu acel prilej, adresate mie: „Eu mă bucur, eu mă bucur! HRISTOS NU REFUZĂ PE NIMENI“.

De câte ori mi-am amintit de Părintele NICOLAE NEAGA, de câte ori l-am întâlnit, de câte ori am vorbit cu cineva despre dânsul, am simțit trebuința de a spune cuvintele lui: „Eu mă bucur, eu mă bucur! HRISTOS NU REFUZĂ PE NIMENI“. S-a bucurat de prezența mea la Școala Teologică. S-a bucurat și și-a exprimat bucuria: eu mă bucur, eu mă bucur! Și-a exprimat bucuria unită cu conștiința că „HRISTOS NU REFUZĂ PE NIMENI“.

HRISTOS NE ESTE FAVORABIL.
HRISTOS NE IUBEȘTE.
HRISTOS NE CHEAMĂ.
HRISTOS NE MÂNTUIEȘTE.
HRISTOS ESTE CU NOI.

El este Emanuel, iar Emanuel, după cum ne spune Sfântul evanghelist Matei, înseamnă: Dumnezeu este cu noi. Ce minunat! Să te poți gândi la un om, care s-a bucurat de tine, care și-a exprimat bucuria și care nu s-a bucurat numai atunci, ci și după aceea, după prima întâlnire. Este minunat să te poți gândi la un om care a zis: „Eu mă bucur, eu mă bucur!“

Este minunat să-ți aduci aminte de un om care, într-un fel te-a mângâiat spunându-ți „Hristos nu refuză pe nimeni“. El nu m-a refuzat nici pe mine. M-a primit Domnul Hristos; m-a primit pentru că el nu refuză pe nimeni. M-a primit și m-a binecuvântat și sunt sigur că sunt sub binecuvântarea lui Dumnezeu, sub binecuvântarea Mântuitorului cea de la Înălțarea la cer. Am încredințarea că HRISTOS NU REFUZĂ PE NIMENI.

A trecut Părintele NICOLAE NEAGA la cele veșnice și nu-i mai auzim cuvântul decât în conștiința noastră. A scris mult. Din scrierile lui ne vorbește și după ce nu mai este cu noi ci ÎN NOI. Dar pentru mine, Părintele NICOLAE NEAGA, cel trecut la cele veșnice, vorbește și acum, după o jumătate de secol de când ne-am cunoscut și-mi spune și acum, așa cum mi-a spus la prima noastră întâlnire: Eu mă bucur, eu mă bucur. HRISTOS NU REFUZĂ PE NIMENI.

În gândurile mele obișnuite, în simțirile mele de toată vremea, Părintele NICOLAE NEAGA este prezent cu cuvintele de neuitat de mine. Îl aud și acum spunându-mi: Eu mă bucur, eu mă bucur, HRISTOS NU REFUZĂ PE NIMENI.

Dumnezeu să-l odihnească cu drepții și să-i facă parte de Împărăția cerurilor, pe care și-a pregătit-o prin viața pe care a trăit-o. Am încredințarea, că și în lumea de dincolo va spune, de data aceasta nu numai pentru mine ci și pentru cei care îl vor auzi spunând, în fața drepților și a îngerilor: „Mă bucur, mă bucur“, că am ajuns în Împărăția cea cerească și am încredințarea că „HRISTOS NU REFUZĂ PE NIMENI“.

Arhimandrit TEOFIL PĂRĂIAN

PASTORALA

Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române

CĂTRE CLERUL ȘI DREPTCREDINCIOȘII CREȘTINI DIN PATRIARHIA ROMÂNĂ

LA DUMINICA ORTODOXIEI

DIN ANUL DOMNULUI 2002

Dreptmăritori creștini,

S-a stabilit încă din secolul al IX-lea (11 martie 843) ca prima duminică a Postului Mare, al Paștilor, să fie închinată Sfintei noastre Ortodoxii, în semn de biruință definitivă a Bisericii asupra iconoclasmului și asupra tuturor învățăturilor greșite apărute de-a lungul istoriei creștinismului.

Aceasta înseamnă că Biserica Ortodoxă, în care și prin care, noi descoperim și trăim viața noastră în Dumnezeu, ne arată calea cea dreaptă și sigură care duce la mântuire și la asemănarea cu Dumnezeu, la vederea Lui *«față către față»* în Împărăția cerurilor.

De aceea, a vorbi despre Ortodoxie în această zi dedicată ei, înseamnă a slăvi pe Dumnezeu Cel în Treime lăudat și a mărturisi taina Bisericii ca *«stâlp și temelie a adevărului»* (I Timotei 3, 15). Prin urmare, a fi ortodox înseamnă a fi altoit pe *«Viță»* cea adevărată — *«Hristos»* — restabilind, prin El, relația de iubire și comuniune cu semenii: *«Rămâneți în Mine și Eu în voi. Precum mlădița nu poate să aducă roadă de la sine dacă nu rămâne în viță, tot așa și voi dacă nu rămâneți în Mine. Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele. Cel ce rămâne în Mine și Eu în el, acesta aduce roadă multă, căci fără Mine nu puteți face nimic»* (Ioan 15, 4-5).

A fi ortodox înseamnă, așadar, a rămâne pururea în iubirea lui Hristos (cf. Ioan 15, 21), participând cu multă dăruire și evlavie la toată viața și misiunea Bisericii Sale în lume. Hristos fiind capul Bisericii, iar Biserica Trupul Său

(Continuare în pag. a 3-a)

† TEOCTIST
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE
și MEMBRII SFÂNTULUI SINOD

Sfântul și Marele Post — primăvara duhovnicească

Am intrat iarăși în Sfântul și Marele Post al Paștilor, timp nimerit pentru plugăria duhovnicească și pentru săvârșirea faptelor celor bune.

Iarăși Biserica ne cheamă să ne îmbrăcăm cu *„armele luminii“*, pentru a ne lupta în chip duhovnicesc cu păcatul și pentru a ieși biruitori asupra lui și asupra tuturor lucrurilor întunericului.

Biserica ne dă acum prilejul minunat de a ne pregăti sufletește și trupește prin spor de rugăciune, post, înfrânare și fapte bune, prin mărturisire și prin unirea cu Hristos în taina Sf. Împărtășanii, pentru mărețul praznic al Învierii Domnului sau Sf. Paști.

„Iată vreme potrivită, iată vremea mântuirii!“, exclamăm și noi cu apostolul conștienți de faptul că perioada aceasta de 40 de zile ce ne stă înainte este o perioadă sfântă ce ne cheamă pe toți la sfințenie și la înduhovnicire prin împlinirea poruncilor, prin dragoste frățească, prin milostenie și prin înfrânare.

Slujbele din cuprinsul acestei perioade a anului liturgic sunt de o profundă și tainică evlavie, îndemnându-ne la smerita cugetare, la recunoașterea stării noastre păcătoase și la implorarea milei dumnezeiești.

Rugăciunea smerită ca cea a vameșului, lacrimile de umilință ca ale femeii celei păcătoase și dorința de îndreptare ca cea a fiului risipitor sunt aripile care ne înalță în această perioadă spre cele înalte.

Înfrânarea de la bucate dar și de la plăcerile vieții cotidiene, citirea Sf. Scripturi și a cărților de învățătură creștinească, participarea sporită la sfintele slujbe ale Bisericii, trăirea cu intensitate a adevărurilor de credință sunt tot atâtea trepte în urcușul nostru duhovnicesc spre desăvârșire. Dintotdeauna Postul Mare a fost observat cu sfințenie de către creștini, dovadă în acest sens stând mențiunile antichității creștine.

Marii părinți ai Bisericii s-au întrecut întru a lăuda așa cum se cade această perioadă a Sf. Post ca și în a arăta lămurit binefacerile lui pentru viața creștină.

Îndemnurile lor la a respecta Postul și de a ne bu-

(Continuare în pag. a 2-a)

† VISARION RĂȘINĂREANU
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Sibiului

Să se fi inventat mama artificială?

Primăvara anului 1997 marca — în Italia şi întreaga Europă de Vest — o săptămână dedicată copilului nenăscut. Ziarele susţineau şi ele întreaga acţiune, titrând pe prima pagină: „Embrionul, unul dintre noi" (L'Espresso, 5/1997), „Împreună pentru drepturile copilului nenăscut" (Messagero, februarie 1997), „Pentru copiii nenăscuţi! E vremea pentru susţinerea lor" (La Croix, februarie 1997). Marşuri de susţinere, în care au fost integrate nu numai asociaţii creştine, implicate în militantismul activ în această direcţie, ci şi oameni implicaţi chiar în cercetarea genetică, conferinţe, o campanie de televiziune excelent susţinută şi multe alte acţiuni, păreau să pună la punct o întreagă strategie duhovnicească de rezistenţă în favoarea drepturilor copilului nenăscut, marcată de concluzia pozitivă că, într-adevăr, se poate face ceva pentru ca embrionul uman să nu mai fie situat în afara drepturilor umane.

Primăvara anului 2002. O campanie de presă — începută în S.U.A. prin 5—6 februarie — continua, în 11 februarie, în mass-media occidentală. O nouă provocare „made in USA", făcută după toate regulile unei provocări. La patru ani după ce „experimentul Dolly" arăta, sferei emancipate a Vestului, că se poate realiza clonarea (ca principiu şi, mai ales, ca realizare tehnică), după ce s-a trecut din sfera animală în cea umană (la Massachusetts Institute), după ce în planul geneticii animale apăruse şi, de acum renumita dinastie a clonării: Elsie, viţelul neozeelandez; Noel, Star şi Angel, trei purceluşi scoţieni precum Dolly, precum şi prima pisică CC (Carbon Copy) americancă din Texas (ieşită urmare a unei încercări de clonare a unei... căţeluşe!), etape care au depăşit demult simpla sferă a disputelor medicale, un anunţ şoc — după cum titra „Leggo" în numărul din 11 februarie 2002 —venea să arunce iarăşi în aer liniştea prefabricată a falşilor moralişti, apărătorii clonării şi-ai creşterii bugetelor pentru cercetare în acest domeniu.

În laboratoarele Centrului de Medicina Reproducţiei Umane de la Cornell University s-a creat şi utilizat primul prototip al unui uter uman artificial. O imitaţie a uterului uman, o structură din ţesuturi de colagen — biodegradabil — copiind, pe cât posibil tehnicii umane, uterul uman natural, transformă astfel taina naşterii într-o chestiune de tehnică şi design (cel puţin după schemele propuse şi publicate).

Cercetătoarea, o taiwaneză, Hung-Ching Liu şi-a prezentat deja datele experimentului său înaintea participanţilor unui seminar cu nume amintind de filmografia SF de prost gust: „Sfârşitul maternităţii naturale?". Recunoaşte că nu poate prezenta decât primii paşi ai cercetării şi, că va trebui de-acum să lucreze la următorul pas, dezvoltarea embrionului peste limita de 14 zile (limita admisă până acum cercetării pe embrion uman), continuarea cercetării pe modele animale aflate la dispoziţia Centrului Medical amintit, pentru a vedea dacă gestaţia (dacă tot vorbim de animale!) îşi urmează etapele normale — cu apariţia placentei şi primele diferenţieri de organe ş.a.

Desigur, pentru gânditorii liberali, se iscă întrebarea: „Ce e grav în toate acestea?". Grav este că uterul acesta artificial se dezvoltă, tehnic vorbind, în afara mamei. Ca un frigider pus la colţul camerei care, în loc să păstreze produsele alimentare, păstrează fetusul uman şi, mai mult, ţi-l aduce viu după ce ceasul, probabil fixat pe uşi, avertizează că au trecut 9 luni. Cu toată „literatura", care prezintă ca o etapă intermediară realizarea unui „pachet" de uz extern: mamă-făt, doar până la o vreme.

Carlo Flamingni, unul dintre părinţii procreaţiei asistate, într-un interviu acordat lui Michelle Smargassi (La Republica) adresa, din Bologna, un apel „liniştitor" cu atât mai mult cu cât în el neamul omenesc pare redus la o simplă materie de negoţ între „inteligenţii" lumii. Întrebat dacă lui, ca membru al Comisiei Naţionale (Italiene) de Bioetică, „nu-i face frică ideea" unei maternităţi fără mamă umană, C.F. răspunde: „Despre ce stăm să vorbim? Şi dacă într-o zi uterul artificial va fi utilizat cu adevărat, ce-i? Va fi un lux pentru proştii ultrabogaţi! Stupizi sunt destui, dar foarte, foarte bogaţi extrem de puţini... Nu, cred în continuare că în sine va învinge „dormitorul". Că avem de-a face cu o nebunie, încercare din urmă utilă doar pentru elemente patologice particulare..." (La Republica, 12 februarie, pagina de actualitate).

(Continuare în pag. a 6-a)

Pr. CONSTANTIN NECULA

Cum l-a cunoscut Ion L. Caragiale pe Mihai Eminescu?

În anul 2002, la împlinirea unui secol şi jumătate de la naşterea lui I.L. Caragiale, s-a instituit anul de omagiere a lui, pentru valoroasa sa operă, de scriitor clasic român, dramaturg, prozator şi publicist. Criticul literar G. Ibrăileanu afirmă despre I.L. Caragiale că în opera sa a zugrăvit aspectul tragic al introducerii la noi a civilizaţiei, care a făcut ca odată cu dispariţia clasei boierilor de neam, să se ridice o nouă clasă şi anume clasa burgheziei moderne (Istoria Filozofiei române, vol. II, Edit. Academiei Române, Bucureşti, 1980, p. 81). Ca unul dintre cei mai de seamă creatori de tipuri din literatura română, prin personajele create, Caragiale satirizează cu o mare forţă tendinţele şi moravurile societăţii din vremea sa (Dicţionar enciclopedic român, vol. I, Editura Academiei Române, Bucureşti, 1962, p. 513).

Pe baza articolelor „În Nirvana" şi „Ironie", ale lui Caragiale şi nu numai, voi stărui asupra modului în care acest eminent prozator l-a cunoscut, l-a apreciat şi l-a caracterizat pe genialul poet Mihai Eminescu.

În amintirile sale, I. L. Caragiale relatează despre şederea sa în Bucureşti, într-o casă în care locuia în gazdă un actor, Pascali, care era director de teatru în provincie. Văzându-l pe Caragiale că citea într-una, actorul — cu un fel de mândrie — l-a întrebat dacă-i place literatura. În continuare, i-a mai spus: „Am şi eu un băiat în trupă care citeşte mult; este foarte învăţat, ştie nemţeşte şi are mare talent. Face poezii; ne-a făcut câteva cuplete minunate. Eu cred că ţi-ar face plăcere să-l cunoşti". Actorul îl cunoscuse în Giurgiu. „Băiatul era foarte blând, de treabă, nu avea niciun viţiu. Era străin, de departe — spunea el — dar nu voia să spună de unde. Se vedea bine a fi copil de oameni, ajuns aci prin cine ştie ce împrejurări". Seara trebuia să vină la directorul lui. Astfel, tânărul sosi şi Caragiale a putut să-l vadă.

„Era o frumuseţe — zise Caragiale — o figură clasică, încadrată în nişte plete mari negre, o frunte înaltă şi senină, nişte ochi mari; la aceste ferestre ale sufletului se vedea că cineva era înăuntru — un zâmbet blând şi adânc melancolic. Avea aerul unui sfânt tânăr, coborât dintr-o icoană, un copil predestinat durerii, pe chipul căruia se vedea scrisul unor chinuri viitoare".

„Mă recomand Mihai Eminescu... Aşa l-am cunoscut eu" — a spus Caragiale — fără a menţiona anul în care l-a cunoscut. După data articolului din „În Nirvana", în care a apărut, rezultă că era la finele anului 1868, când marele prozator, Caragiale, ne-a lăsat acest faimos portret romantic al lui M. Eminescu (M. Eminescu, Poezii, ediţie îngrijită de Al. Colorian, cu biografie şi introducere, ed. a III-a, Bucureşti, 1945, p. 19).

Munteanul I.L. Caragiale şi moldoveanul M. Eminescu s-au regăsit la Junimea, astfel ca prin aportul lor la C.L., să contribuie eficient la epoca de aur a clasicilor din literatura română. După cum scria T. Maiorescu în 1890 — la Junimea din Iaşi s-au întâlnit iubitori sinceri ai literaturii, dar s-au întâlnit şi spirite disparate care s-au însufleţit în acest contact, între alţii şi înaltul visător Eminescu, cu nemilosul observator Caragiale (Notiţe preliminare, la Poezii de M. Eminescu, p. 118).

Din octombrie sau cel mai târziu din noiembrie 1877, şi-a început M. Eminescu activitatea de redactor la ziarul Timpul, iar din decembrie 1880 era în calitatea de redactor-şef al ziarului. Dintru început, Caragiale a fost adus la „Timpul" de către Eminescu. Ideile programatice ale ziarului erau cele ale direcţiei junimiste (Viaţa lui Eminescu, în volumul de Poezii, p. 32). Nefiind boieri sau moşieri, n-au avut de apărat privilegii de clasă, prin conservatorism. În scrisul gazetăresc — după cum le spunea Eminescu lui Caragiale şi lui Slavici — noi nu scriem nici pentru Bucureşti, nici pentru Munteni sau Moldoveni ci pentru toţi Românii şi nu pentru cei de azi, ci pentru cei viitori. Credinţa nu le-a fost înşelată, nici munca zadarnică.

Confraţii lui din presă, Caragiale şi Slavici, l-au văzut pe Eminescu lucrând mereu, cu voie bună, înflăcărându-se pentru câte o idee, pasionându-se în lupta condeiului. Eminescu era un bine cunoscut polemist energic, cu forme proprii ale cugetării. Tot ce scria el, izvora din convingere; nimic nu era fals, nimic nu era formă goală sau ipocrizie la acest devotat mânuitor al condeiului. Pentru nimic în lume, nu s-ar fi prefăcut Eminescu. Era sincer în ură, ca şi în iubire. Era modest, retras de lume, mult-umindu-se cu puţin. Traiul lui şi munca sa i-au slăbit puterea de rezistenţă faţă de neajunsurile pe care le dispreţuia. Într-o zi însă a căzut biruit (Viaţa lui Eminescu, în volumul de Poezii, p. 38—39).

Prieteni prea mulţi Eminescu n-a avut. Dacă I. Slavici era un om posac, I.L. Caragiale, coleg de redacţie, îi devenise de nesuferit lui Eminescu, prin spiritul său de zeflemea şi prin şiretenia cu care îl provoca la discuţie, astfel ca — în continuare — să se bucure de înflăcărarea sa (G. Călinescu, Viaţa lui Mihai Eminescu, Editura pentru literatură, Bucureşti, 1966, p. 273).

După spusele lui Caragiale, la „Timpul", Eminescu a lucrat gazeta mai mult singur, de la prima coloană, până la informaţii şi traduceri de telegrame străine. Eminescu desfăşura muncă de zi la redacţie, muncă de noapte acasă, tot pentru gazetă. Ca urmare, zicea Caragiale, că la „Timpul", Eminescu era tare şi mare. Ca la orice gazetă politică, conflictele de demnitate şi convingeri, nu puteau lipsi, ajungându-se până la demisie, care de fapt n-a fost primită (Viaţa lui Eminescu, în volumul de Poezii, p. 36).

După cum reiese din artîcolul „În Nirvana", la grozava ştire despre boala lui Eminescu, I.L. Caragiale a plâns, gândind la truda vieţii lui, pentru câte a suferit de la împrejurări, de la oameni şi de la natura sa proprie (Anexe, la Poezii de Eminescu, p. 322). Dacă unii oameni, chiar şi de seamă,

(Continuare în pag. a 4-a)

Prof. PETRU DUMITREASĂ

„Sătul de zile"

(Urmare din pag. 1)

volume, sute de studii şi alte sute de diverse materiale precum monografii, recenzii şi cronici.

În atenţia sa specială s-au aflat profeţii, cu mesajul şi descoperirile lor referitoare la evenimentul mesianic. Practic, toate textele profetice au fost selecţionate şi comentate de părintele prof. Nicolae Neaga. Sunt sugestive, în această privinţă, titluri de cărţi precum: „Profeţii mesianice în Vechiul Testament" (Sibiu, 1929), „Contribuţii la lămurirea textelor mesianice din Cartea Facerii" (Sibiu, 1930), „Hristos în Vechiul Testament. Însemnări pe marginea textelor mesianice" (Sibiu, 1944), „Profetul Daniel despre Hristos" (Sibiu, 1933), „Cartea profetului Obadia" (Sibiu, 1948), etc.

Pe lângă profeţi, încă şi alte mari personalităţi ale Bibliei precum Avraam, Moise, David şi Solomon s-au bucurat de interesul părintelui prof. N. Neaga, care le-a dedicat studii şi articole.

La fel s-a preocupat de explicarea şi punerea în valoare a cărţilor didacticopoetice, a cărţilor necanonice şi a celor apocrife.

Înzestrat cu temeinice cunoştinţe a limbilor clasice, părintele profesor Nicolae Neaga s-a remarcat şi ca traducător din scrierile Sfinţilor Părinţi. Împreună cu un alt erudit dascăl care a fost pr. prof. dr. Teodor Bodogae şi cu monahia Teodosia (Zorica) Laţcu, a tradus din vasta operă a lui Origen (Scrieri alese, partea I, Bucureşti 1981, 472 p. şi partea a II-a, Bucureşti, 1982, 523 p.). A alcătuit apoi studii, bazate pe textul original, referitoare la activitatea exegetică a Sfinţilor Părinţi.

A fost coautor (împreună cu pr. prof. dr. Vladimir Prelipceanu şi pr. prof. Gheorghe Barna) la manualul de *Studiul Vechiului Testament* pentru Institutele Teologice, Bucureşti 1955, iar ca rector a editat *Anuarele* Academiei Teologice Andreiene pentru anii 1946-1949.

Alături de alţi colegi de generaţie, Părintele profesor Nicolae Neaga a dat strălucire şi activităţii predicatoriale de la Catedrala mitropolitană din Sibiu. A fost un preot evlavios şi un cumpănit soţ şi tată de familie.

Nu exagerăm cu nimic afirmând că numele părintelui profesor Nicolae Neaga se înscrie în rândul marilor teologi ai Bisericii noastre, la înălţimea cărora s-a ridicat printr-o stăruitoare şi plină de dăruire osteneală, care s-a întâmplat să fie şi a unei vieţi binecuvântate cu ani mulţi, cu luciditate şi cu sănătate.

Ultimii ani ai vieţii i-a petrecut la Timişoara, alături de fiica şi familia acesteia. Deşi vârsta înaintată i-ar fi permis să se bucure de mai multă odihnă, totuşi râvna, ce l-a însufleţit întotdeauna, l-a antrenat în activitatea didactică oferindu-şi colaborarea la organizarea şi susţinerea activităţii didactice a catedrei de Teologie din cadrul Facultăţii de Litere, Istorie şi Filosofie a Universităţii de Vest, din Timişoara.

Aici, la Timişoara, şi-a încheiat, cu seninătate, zilele vremelniciei. A fost înmormântat în ziua de 11 martie, într-o criptă aflată sub altarul noii *„biserici a Martirilor"*, unde păstoreşte un zelos ucenic al său, părintele I. Brânzei. Slujba prohodirii a fost oficiată de P.S. Lucian Lugojanul, episcop vicar al Arhiepiscopiei Timişoarei, înconjurat de un sobor de 37 de preoţi, în majoritate foşti studenţi. De la Sibiu, au participat cinci profesori, care au fost şi purtătorii unui mesaj de omagiere a personalităţii celui adormit în Domnul şi de condoleanţe pentru membrii familiei, din partea Î.P.S. mitropolit Antonie al Transilvaniei.

Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu,, are cu această primăvară, aici, pe pământ, mai puţin cu un proteguitor, dar a câştigat în cer un mijlocitor şi rugător la tronul ceresc pentru continuarea existenţei în slujba Bisericii şi a binecredinciosului nostru popor.

Întru fericita adormire, veşnică odihnă dă, Doamne, sufletului adormitului robului Tău, pr. prof. dr. Nicolae Neaga şi-i fă lui veşnică pomenire!

Sfântul şi Marele Post

(Urmare din pag. 1)

cura de roadele lui, au însufleţit de-a lungul vremii pe creştini, i-au fortificat şi i-au întraripat şi acelaşi lucru ni-l pricinuieşte şi nouă celor de azi. Nouă cărora poate de multe ori, ni se pare greu să postim aşa cum se cuvine, pilda Mântuitorului Hristos, a Sf. Apostoli şi a nevoitorilor trebuie să ne dea curaj şi îndrăzneală căci numai prin post şi rugăciune putem surmonta încercările acestei vieţi şi ne putem arăta biruitori asupra păcatului şi a diavolului. (Marcu 9, 29).

Prin post, Moise proorocul s-a învrednicit să primească pe muntele Sinai *„tablele cele cu dumnezeieşti slove"*, iar faţa lui strălucea ca soarele.

Prin post cei trei tineri şi-au păstrat curate trupurile lor şi au biruit puterea cuptorului aprins din Babilon.

Prin post Mântuitorul nostru a biruit uneltirile satanei şi s-a pregătit pentru începutul activităţii sale mesianice.

Prin post şi rugăciune Sf. Apostoli au biruit încercările pornite împotriva tinerei comunităţi creştine şi au rânduit apoi preoţi şi episcopi spre păstorirea turmei celei cuvântătoare.

Prin post şi rugăciune Biserica lui Hristos a străbătut veacurile şi a biruit porţile iadului şi tot prin aceste mijloace sfinte şi noi vom ieşi biruitori asupra patimilor. Să ne străduim fiecare dintre noi să pornim la acest drum al Postului Mare având pe Hristos şi pe sfinţi alături de noi. Să ne străduim să postim postul cel adevărat şi cel bineplăcut lui Dumnezeu cum ne învaţă Isaia proorocul în cap. 58 al cărţii sale. Postul nostru trupesc să fie dublat de cel sufletesc, postul să nu fie numai al pântecelui ci şi al buzelor, al ochilor, al mâinilor, al întregului trup, pentru ca într-adevăr el să poată rodi însutit şi înmiit în viaţa noastră. Pildă avem în acest chip pe Mântuitorul Hristos care ne-a învăţat să postim cum se cuvine, nu de ochii lumii ci tainic pentru a putea primi răsplată de la Tatăl nostru cel din ceruri.

Am intrat iarăşi în Sfântul şi Marele Post al Paştilor!

Primăvara duhovnicească ne-a sosit şi în acest an binecuvântat şi din roadele ei suntem chemaţi să ne înfruptăm cu toţii, fie tineri, fie bătrâni, fiecare după putinţa noastră.

Să împletim postul cu rugăciunea, şi cu toată fapta cea bună în aşa fel încât să putem străbate ca pelerini această cale a sfinţeniei pentru a ne putea bucura de roadele ei, pentru a ne putea închina cu vrednicie înfricoşătoarelor Patimi ale lui Hristos şi apoi Sfintei Sale Învieri.

Să ne bucurăm întru Domnul şi să pornim cu sârg la călătoria şi strădania ce ne stă de astăzi înainte întru *„înnoirea vieţii"* şi dobândirea mântuirii. AMIN.

Îndrumătorul Bisericesc de la Sibiu la 150 de ani de apariţie neîntreruptă

Ctitorie de suflet a mitropolitului *Andrei Şaguna* la fel ca şi „Telegraful Român" — realizare de excepţie pe plan cultural a marelui ierarh transilvănean, *Îndrumătorul Bisericesc* de la Sibiu împlineşte în acest an 150 de ani de apariţie neîntreruptă, fiind în acelaşi timp cel mai vechi almanah bisericesc din sud-estul Europei ce apare fără întrerupere.

Este un prilej de aleasă bucurie pentru Biserica Ortodoxă Română în general şi pentru Biserica Transilvană în special căci prin menirea sa *Îndrumătorul* de la Sibiu a făcut o operă de adevărat apostolat în rândurile clerului şi a credincioşilor de pe tot cuprinsul spaţiului transilvan şi nu numai.

În ceea ce priveşte istoricul lui putem afirma că primele calendare bisericeşti au apărut din iniţiativa episcoplui unit Samuil Vulcan, care au circulat mult în Transilvania şi care au avut un rol deosebit la vremea lor pentru Biserica din Transilvania.

Primul Calendar editat de Episcopia (din 1865 Arhiepiscopia) Ortodoxă a Sibiului, a apărut în teascurile tipografiei înfiinţate tot de mitropolitul Andrei Şaguna, în anul 1852 şi avea ca titlu: *„Calendariu pe anul de la Hristos 1852, carele este bisect de 366 de zile, întocmit pe gradurile şi clima ţării Ungureşti a Ardealului, Bănatului precum şi a Ţării Româneşti şi a Moldovei"*, *„Anul întâiu, Sibiu în tipografia diecesană"*.

În decursul celor 150 de ani, Calendarul (ori Îndrumătorul) a purtat diferite nume: astfel între 1923—1950 se intitula *„Calendarul bunului creştin"*, între 1950—1952: *„Almanahul creştin Ortodox"*, iar din 1953 până astăzi *„Îndrumătorul Bisericesc"*.

De la editarea sa până în 1878 inclusiv — Calendarul era tipărit cu litere chilirice şi abia din 1879 s-a revenit la literele străbune. Iată ce se scria atunci în articolul de fond intitulat *„Scrierea cu litere": „Cugetăm a fi venit timpul ca şi Calendarul nostru să se dezbrace de veşmântul slavonesc şi să se îmbrace în cel latinesc şi românesc. Peste douăzeci de ani au trecut până acum de când cărturarii noştri mai dinadins scriu cu litere părăsind slovele din ce în ce mai mult"*.

În legătură cu redactorii Calendarului se ştiu foarte puţine lucruri, dar după conţinutul articolelor presupunem că redactorii „Telegrafului Român" se ocupau şi de redactarea „Calendarului".

Se pare că primul redactor al Calendarului ar fi fost Pavel Vasici, urmat apoi de Zaharia Boiu, apoi de preotul Nicolae Cristea, memorandistul de mai târziu. A urmat apoi consilierul Nicolae Ivan, viitorul episcop al Clujului, protosinghelul Miron Cristea — viitorul patriarh al României Reîntregite şi apoi Matei Voileanu. După 1907, redactarea *Calendarului* este încredinţată profesorilor de la Institutul Teologic-Pedagogic din Sibiu: Ioan Lupaş şi Onisifor Ghibu, apoi Enea Hodoş (1915—1939), preoţilor Nicolae Vonica (1940—1945), Gheorghe Secaş (1944—1945), Dumitru Călugăr (1946—1967), consilierului cultural de vrednică pomenire Gheorghe Papuc (1968—1992), vicarului administrativ Aurel Răduleţ (1993—1996) şi arhid. Visarion Bălţat din 1996 până azi (din 1997 episcop-vicar al Arhiepiscopiei

(Continuare în pag. a 4-a)

† **VISARION RĂŞINĂREANU**
Episcop-vicar

200 de ani de la naşterea unui clarvăzător: Emanuil Gojdu (1802—1870)

În anul 2002, la 9 februarie, se împlinesc 200 de ani de la naşterea marelui mecena Emanuil Gojdu, fapt pentru care Fundaţia din Sibiu care-i poartă numele, în semn de preţuire pentru organizaţiile reprezentative ale etnicilor români din Ungaria organizează în acest an un ciclu de manifestări dedicate omagierii bicentenarului naşterii marelui patriot român.

Manifestările au debutat cu Simpozionul internaţional ce a avut loc în zilele de 9—10 februarie 2002 la Centrul Cultural al Românilor din Budapesta. Simpozionul a reunit pe lângă reprezentanţii Ambasadei Române din Budapesta, ai Ministerului Afacerilor Externe, ai Ministerului Culturii şi Cultelor, ai Academiei Române, mulţi cercetători, istorici, filologi, preoţi şi oameni de cultură din România, Ungaria şi Iugoslavia.

Lucrările Simpozionului au început sâmbătă, 9 februarie a.c. la ora 10,00 cu cuvântul de deschidere rostit de doamna Gabriela Matei, directoarea Centrului Cultural Român, urmat apoi de mesajul de salut al Preşedintelui Fundaţiei Godju, pr. lect. dr. Aurel Pavel, care a şi condus lucrările primei părţi a Simpozionului. Au urmat mesajele Doamnei Maria Berenyi, din partea comunităţii româneşti din Budapesta, a Excelenţei Sale domnul Petru Cordoş, ambasadorul României la Budapesta, a domnului Teodor Baconsky, exambasador şi director în M.A.E., a domnului Carol König de la Ministerul Culturii şi Cultelor, a domnului Aurel Ardelean, rectorul universităţii „Vasile Goldiş" din Arad, a Prea Sfinţitului Sofronie Drincec, episcopul Gyulei, a Prea Sfinţitului Daniil Stoenescu al Vârşeţului şi a părintelui profesor Vasile Leb de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

După o scurtă pauză, cercetătorii în domeniu au evocat opera şi personalitatea mecenatului Emanuil Gojdu.

În prima parte a sesiunii au conferenţiat: dr. Stelian Mândruţ (Membri ai Academiei Române, foşti bursieri ai Fundaţiei Gojdu, 1884—1908), prof. univ. dr. Radu Păiuşan (Emanuil Gojdu şi Banatul), dr. Maria Berenyi (Emanuil Gojdu şi colonia de macedo-români din Budapesta), prof. univ. dr. Ioan Aurel Pop (Sliviu Dragomir-bursier Gojdu), lect. univ. dr. Pavel Cherescu (Emanuil Gojdu — om politic), prof. dr. Gheorghe Petruşan de la Universitatea „Juhasz Gyula" din Szeget (Personalitatea marelui mecena, Emanuil Gojdu) şi lector drd. Stelian Boia (Stipendişti ai Fundaţiei Gojdu în perioada interbelică).

După recepţia oferită la Ambasada României lucrările au continuat cu prezentarea filmului „Mecenaţii", o cronică a coloniei macedo-române din Budapesta cu referiri la omul şi Fundaţia Gojdu, realizat de Studioul de Televiziune din Seghedin, secţia română.

Partea a II-a a Simpozionului a continuat cu comunicările susţinute de prof. univ. dr. Nicolae Edroiu (Reformă, Biserică şi Învăţământ în Transilvania secolului al XVIII-lea), prof. univ. dr. Alexandru Roz (Emanuil Gojdu — un mecena al culturii române), preot prot. Marius Maghiar (Fundaţia Gojdu şi Parohia Ortodoxă Română din Budapesta), prof. univ. dr. Mihai Drecin (Victor Jinga despre Emanuil Gojdu — personalitate „controversată" a naţiunii române) şi lect. univ. dr. Cornel Sigmirean (Fundaţia Gojdu între anii 1918—1952).

Lucrările Simpozionului s-au încheiat prin lansarea celor două cărţi despre cel aniversat, şi anume: „Fundaţia Gojdu (1802—1870)", Ed. Universităţii „Petru Maior" din Târgu Mureş, 2002, 212 p., scrisă de domnul Cornel Sigmirean, vice-preşedintele şi domnul Aurel Pavel, preşedintele Fundaţiei şi „Un umanist român. Marele mecenat Emanuil Gojdu (1802—1870)", Ed. Impact, Bucureşti, 2002, 234 p., a domnului Pavel Cherescu, secretarul Fundaţiei.

A doua zi, duminică, 10 februarie 2002, participanţii au luat parte la Sfânta Liturghie, săvârşită în Capela Comunităţii românilor din Budapesta, de P.S. Sa Timotei Seviciu al Aradului, Ienopolei şi Hălmagiului, P.S. Sa Sofronie Drincec al Gyulei şi P.S. Sa Daniil Stoenescu al Vârşeţului, înconjuraţi de un sobor de preoţi şi diaconi, răspunsurile au

(Continuare în pag. a 6-a)

Pr. AUREL PAVEL

Pastorală la Duminica Ortodoxiei

(Urmare din pag. 1)

tainic, noi nu putem înţelege pe Hristos fără Biserică şi nici Biserica fără Hristos.

Iată de ce Sfinţii ne îndeamnă să păstrăm cu sfinţenie, ca un tezaur sfânt, credinţa Bisericii Ortodoxe, să o apărăm în faţa rătăcirilor şi să o transmitem din neam în neam. Păzind predaniile Sfinţilor Părinţi, vom rămâne neclintiţi în credinţa cea adevărată (cf. II Tesaloniceni 2, 15) şi în comuniunea cu strămoşii, părinţii, patriarhii, proorocii, apostolii, propovăduitorii, evangheliştii, mucenicii, mărturisitorii, pustnicii şi cu toţi cei ce s-au săvârşit în dreapta credinţă, încercând să le urmăm viaţa şi faptele, ei *«fiind prietenii lui Dumnezeu»* (Ps. 138, 17; Ioan 15, 14).

Ştim din Faptele Apostolilor că în Antiohia, cei ce aderau la învăţătura lui Hristos s-au numit pentru prima dată *«creştini»* (cf. Fapte 14, 26). Începând cu primele veacuri ale creştinismului cuvântul *«creştin»* a însemnat *«a fi pecetluit de Hristos prin ungere sfântă»*. Sfântul Chiril al Ierusalimului în una din Catehezele sale zice: *«Noi suntem unşi în Duhul Sfânt, devenind hristoşi»*, adică oameni care poartă numele lui Hristos, trăiesc în iubirea Lui şi o mărturisesc prin cuvinte şi fapte. Fiecare creştin are, aşadar, de la Botez posibilitatea să devină *«fiu al lui Dumnezeu»* (Ioan 1, 12), după har. Vedem din aceasta netărmurita dragoste a lui Dumnezeu pentru om, dragoste care s-a vărsat din belşug în inimile noastre prin Duhul Sfânt (cf. Romani 5, 5).

Iubiţi fii şi fiice duhovniceşti,

Scopul venirii lui Hristos în lume a fost ridicarea omului căzut, adică *«restaurarea chipului»* întunecat prin căderea în păcat. A restaura acest *«chip»* sau *«icoană»* a lui Dumnezeu în om, înseamnă a-l vindeca, a-l înnoi, a-l sfinţi şi a-l înălţa până la asemănarea lui Dumnezeu.

Aşa cum iconograful, pentru a restaura imaginea iniţială a unei icoane, acoperită de praful şi negura vremii, se apleacă cu grijă şi răbdare, tot aşa şi Hristos doreşte să reînnoiască în om frumuseţea *«icoanei Sale»*, să o reaşeze în cele mai dinlăuntru ale noastre, în inimă, încât omul să devină templul Duhului Sfânt, aşa cum spune Sfântul Apostol Pavel în epistola către Corinteni: *«Trupul vostru este templu al Duhului Sfânt care este în voi, pe care-L aveţi de la Dumnezeu şi că voi nu sunteţi ai voştri! Căci aţi fost răscumpăraţi cu preţ! Slăviţi, aşadar, pe Dumnezeu în trupul vostru şi-n duhul vostru, care sunt de la Dumnezeu»* (I Corinteni 6, 19-20).

Cu astfel de cuvinte pline de viaţă şi dătătoare de nădejde, noi ortodocşii ne hrănim şi ne adăpăm sufletele noastre de lumină şi viaţă în Hristos. Făcând aşa, Ortodoxia, pe care o sărbătorim astăzi, va deveni plenitudinea vieţii dumnezeieşti în noi, iar sămânţa cuvântului lui Hristos va prinde rădăcini în inima noastră şi va creşte, udată fiind de *«apa vieţii»* (Ioan 4, 10), adică de harul primit la Botez. Taina Botezului, în care se mărturiseşte dreapta credinţă, ne arată că viaţa creştină trebuie să fie o înnoire permanentă şi o transformare continuă a omului vechi în cel nou, modelat de Duhul Sfânt după chipul lui Hristos. Iată de ce Ortodoxia este mai înainte de toate comuniune a Sfinţilor în iubirea Sfintei Treimi.

Fraţi şi surori în Domnul,

Întrucât duminica Ortodoxiei aminteşte şi de restaurarea legitimă a cultului icoanelor, trebuie să ne gândim, mai ales, la legătura care există între icoanele pe care le vedem şi le venerăm în bisericile noastre sau în casele noastre, şi la icoana lui Hristos din inima aproapelui nostru, care are nevoie de respectul şi ajutorul nostru. Cele două icoane, am putea spune că sunt complementare şi au aceeaşi misiune, ambele ne îndeamnă spre Hristos, *«icoana sau chipul lui Dumnezeu cel nevăzut»* (Coloseni 1, 15). Hristos prin Duhul Sfânt a gravat în inima noastră *«icoana hristică»*, adică chipul Lui Însuşi. În măsura în care ne străduim să ţinem permanent icoana Lui din inima noastră în lumina harului divin, pentru a nu fi întunecată de păcate şi rătăciri, în aceeaşi măsură trebuie să ne îngrijim şi de chipul sau icoana lui Hristos din fiinţa aproapelui nostru. Nimeni nu se poate mântui fără iubire, ci numai în comuniune cu Dumnezeu şi cu semenii, lucrând faptele cele bune ale credinţei şi ale vieţuirii în Hristos, aşa cum ne îndeamnă neîncetat Sfânta Biserică.

Prin urmare, deodată cu păstrarea şi mărturisirea dreptei credinţe şi cinstirea Sfintelor Icoane, creştinii ortodocşi trebuie să cinstească şi *«icoana hristică»* din aproapele, să-l ajute şi să se roage pentru mântuirea lui. La acestea ne îndeamnă Sfântul Ioan Gură de Aur zicând: *«Doriţi să puneţi în cinste trupul lui Hristos? Nu vă scârbiţi dacă-L vedeţi plin de zdrenţe . . . Cel care a spus „acesta este trupul Meu" tot El a zis: „Flămând am fost şi Mi-aţi dat să mănânc; însetat am fost şi Mi-aţi dat să beau; străin am fost şi M-aţi îmbrăcat; bolnav am fost şi M-aţi cercetat, în temniţă am fost şi aţi venit la Mine"»* (Matei 25, 35-36). Aşadar, Hristos este tainic prezent în oamenii care au nevoie de ajutorul nostru. Când mâinile noastre ajută astfel de oameni ele devin, tainic, mâinile iubirii lui Hristos pentru semenii noştri.

Iubiţi credincioşi,

Adevărul privind universalitatea chipului lui Dumnezeu în om ne cheamă să ne gândim şi la cei ce sunt lipsiţi în jurul nostru. Societatea postmodernă din mileniul al treilea în care trăim a generat, din păcate, şi multă suferinţă, indiferenţă, boli incurabile, violenţă, deznădejde etc. Astfel, pentru a rezolva cel puţin o parte din multiplele probleme ale semenilor noştri, Biserica noastră a hotărât ca în această duminică închinată Sfintei Ortodoxii, în toate parohiile, mânăstirile, bisericile catedrale, şi în orice unitate de cult ortodox, să se organizeze colecta pentru FONDUL CENTRAL MISIONAR. Acest fond va fi folosit, în exclusivitate, pentru ajutorarea parohiilor misionare, pentru repararea, construirea şi împodobirea noilor lăcaşuri de cult din regiunile defavorizate, pentru ajutorarea comunităţilor ortodoxe româneşti din străinătate şi pentru susţinerea programului filantropic al Bisericii noastre.

Avem încredinţarea că veţi fi sensibilizaţi de apelul nostru şi veţi răspunde cu dragoste şi generozitate la această acţiune a Bisericii. *«Fiecare să dea cum socoteşte cu inima sa, nu cu părere de rău, sau cu silă, căci Dumnezeu iubeşte pe cel care dă cu voie bună"* (II Corinteni 9, 7).

Ofranda sau obolul frăţiilor voastre, pentru lucrarea misionară a Bisericii, devine izvor de recunoştinţă şi mulţumire adusă lui Dumnezeu de către cei ce se bucură de acest ajutor. De asemenea, milostenia pe care o arătaţi altora, devine, alături de post şi rugăciune, pregătire pentru Sfintele Paşti, pentru bucuria Învierii, cu speranţa că Hristos Domnul va răsplăti cu darurile iubirii Sale de oameni toată dărnicia şi jertfelnicia celor milostivi.

Harul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu-Tatăl şi împărtăşirea Sfântului Duh, să fie cu voi cu toţi. Amin.

Comunicat de presă

În zilele de 12—13 martie 2002, la Reşedinţa patriarhală, sub preşedinţia Prea Fericitului Părinte Patriarh TEOCTIST, s-au desfăşurat lucrările Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Dintre problemele abordate şi hotărârile Sfântului Sinod menţionăm:

— la propunerea Prea Fericitului Părinte Patriarh TEOCTIST, Sfântul Sinod a evaluat lucrarea pastoral-misionară a clerului Bisericii Ortodoxe Române, cu scopul intensificării acesteia. Apreciind activitatea pastorală şi social-caritativă desfăşurată de majoritatea slujitorilor Sfintelor Altare, Sfântul Sinod a discutat şi aprobat totodată şi un set de măsuri concrete care vizează pe cei care manifestă superficialitate în împlinirea misiunii preoţeşti;

— Sfântul Sinod a adresat o scrisoare pastorală către clerul şi credincioşii ortodocşi în legătură cu colecta organizată în toate bisericile şi mânăstirile în Duminica Ortodoxiei 2002 (24 martie) pentru Fondul Central Misionar destinat lucrării misionare, sociale şi caritative a Bisericii Ortodoxe Române;

— Sfântul Sinod a aprobat propunerea Arhiepiscopiei Iaşilor privind înscrierea în calendarul Bisericii Ortodoxe Române (la 22 decembrie) a Sfântului Ierarh de origine română Petru Movilă, Mitropolitul Kievului, canonizat de Biserica Ortodoxă Ucraineană în anul 1996;

— Sfântul Sinod se pronunţă ferm împotriva iniţiativei legislative privind legalizarea prostituţiei; în acest sens, a fost adresată Parlamentului României o scrisoare deschisă;

— au fost analizate câteva măsuri privind intensificarea lucrării caritative a Bisericii Ortodoxe Române în societate;

— au fost aprobate mai multe propuneri referitoare la îmbunătăţirea calităţii învăţământului teologic şi predării religiei în şcolile publice;

— Sfântul Sinod a validat alegerea de către Congresul electoral al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române din America şi Canada a Părintelui Arhimandrit Dr. Nicolae Condrea în scaunul vacant de arhiepiscop al eparhiei mai sus menţionate;

Au mai fost discutate probleme legate de comunităţile ortodoxe româneşti din jurul graniţelor ţării şi diaspora, participări ale unor membri ai Sfântului Sinod şi alţi ortodocşi români la întâlniri internaţionale panortodoxe, ecumenice şi interreligioase, alte probleme curente ale vieţii bisericeşti interne şi externe.

BIROUL DE PRESĂ ŞI COMUNICAŢII
AL PATRIARHIEI ROMÂNE

Un periplu cultural prin Orientul Mijlociu

Cu ajutorul lui Dumnezeu am efectuat în lunile de vară o călătorie de cinci săptămâni în Persia antică, azi Republica Islamică Iran. A fost un lung periplu cultural la izvoarele unor vechi civilizaţii, uitate în mare parte de lumea occidentală de astăzi. Scopul iniţial al acestui periplu a fost vizitarea vechilor vestigii din timpul regilor Persiei Darius şi Xerxes, precum şi urmărirea unei părţi a drumului străbătut în urmă cu 2300 de ani de marele Alexandru Macedon.

Cu această ocazie, am fost foarte surprins să văd cât de bine sunt întreţinute vestigiile antice, dar şi să constat cât de lacunare şi deformate de prejudecăţi sunt ştirile pe care le deţinem noi cu privire la această parte de lume. România este o ţară europeană, moştenitoarea unei civilizaţii mediteraneene (romană şi apoi bizantină). Raportat la acest spaţiu cultural mediteranean, Persia antică a fost în întreaga sa istorie o civilizaţie străină, reprezentând pentru Occident un amestec fascinant de exotism, strălucire monarhică, bogăţie culturală şi frumuseţe, toate sintetizate în poveştile celor O mie şi una de nopţi. Dar ştirile concrete cu privire la istoria Persiei sunt deosebit de puţine. Toţi am auzit de Darius care, în anul 514 î.Hr., a trecut Dunărea, pe teritoriu getic, în urmărirea sciţilor de la nordul Mării Negre. Toţi am auzit apoi de măreaţa epopee a lui Alexandru cel Mare, iar unii iubitori ai istoriei au cunoştinţe despre luptele dintre bizantini şi persani, lupte care au secătuit puterea celor două imperii înainte de ofensiva arabă şi islamică.

După apariţia califatului arab, Bizanţul a reuşit să-şi salveze centrul etnic, bizantino-grecesc din Asia Mică. Persia, în schimb, a fost cucerită în întregime de beduinii arabi. Acest fapt este văzut în cărţile europene ca un sfârşit al istoriei Persiei, aceasta fiind integrată de acum în spaţiul civilizaţiei arabe. Această viziune este însă falsă. În mod greşit se pune semnul de egalitate între civilizaţia islamică şi cea arabă. Într-un mod cu totul eronat, aproape toate ţările musulmane sunt considerate „ţări arabe", deşi arabii reprezintă mai puţin de jumătate din populaţia islamică a lumii. Pentru mulţi, şi Iranul este considerat o ţară arabă, ba chiar, după revoluţia islamică din 1979 (care a dus la răsturnarea regimului şahului Pahlavi), drept o ţară arabă fundamentalistă, trecută de Congresul Statelor Unite pe lista statelor protectoare a terorismului internaţional.

În cursul periplului meu prin Orientul Mijlociu am văzut cât sunt de greşite aceste păreri preconcepute. Am întâlnit o lume fascinantă, în care tradiţia islamică se împleteşte cu modernismul: Am vizitat vestigii istorice, moschei, bazare, întâlnind acea lume pestriţă orientală pe care mi-o închipuiam citind nemuritoarele O mie şi una de nopţi. Am văzut însă şi centre urbane moderne, curate, cu oameni îmbrăcaţi mai elegant şi mai modern decât în unele părţi ale Europei (chiar a celei occidentale). De exemplu, nu am întâlnit aproape deloc îmbrăcămintea tradiţională pe care o vedem în zilele acestea la TV în documentarele despre Afghanistan şi Pakistan (puţinele excepţii erau formate într-adevăr de refugiaţii afghani; fiindu-mi confirmat acest lucru de prietenii iranieni). De asemenea, nu am întâlnit în Iran acel fundamentalism islamic atât de vestit în Europa, ci am văzut un islam echilibrat, astfel că nu puţinele comunităţi creştine se bucură în Republica Islamică Iran de mult mai multă libertate chiar decât în Turcia condusă de regimul laic apreciat de Occident. Chiar şi celalţi turişti din vestul Europei, pe care i-am întâlnit în Persia, au fost nevoiţi să recunoască faptul că în spaţiul european nu există nici cea mai vagă idee cu privire la realităţile iraniene şi ale Orientului Mijlociu.

Popoarele şi ţările iraniene în trecut şi astăzi

Cea dintâi greşeală în această privinţă este, aşa cum am arătat la început, includerea Iranului în rândul ţărilor arabe. Şi aceasta deşi, după 1935, ţara a adoptat numele Iran. Sigur, se poate face confuzia cu Iraqul. Motivul pentru care regimul de la Teheran a schimbat denumirea ţării a fost tocmai evidenţierea deosebirii rasiale între populaţia din Imperiul Persan şi cea din restul lumii arabe (sau semitice). Termenul Iran provine de la arya. În acest fel s-au numit în antichitate triburile indo-europene care au colonizat Orientul Mijlociu şi India, termenul însemnând de fapt stăpân şi nobil. Prin urmare, numele Iran înseamnă „Ţara arienilor" sau „Ţara nobililor". Iranul, aşadar, este singura ţară care a păstrat vechiul nume al ramurii estice a indo-europenilor. Popoarele indo-europene sunt împărţite, în funcţie de modul în care numesc numărul 100, în două ramuri diferite: ramura apuseană, numită şi centum (celţii ,germanicii, latinii, grecii, illirii) şi ramura răsăriteană, numită satem (indienii, iranienii, armenii, slavii, tracii, balticii).

Patria originară a indo-europenilor nu a putut fi stabilită exact nici până astăzi, deşi pare să se adopte tot mai mult teza că aceasta s-ar fi aflat în stepa de la nord de Marea Neagră şi de Munţii Caucaz, unde s-a dezvoltat, în mileniile IV—III î.Hr., aşa-numita „cultură a tumulilor sau a kurganelor". Din această patrie originară, indo-europenii s-au răspândit în toată Europa, pătrunzând apoi în Anatolia, în timp ce indo-iranienii (arienii) s-au deplasat, în mileniul II î.Hr., pe două căi diferite, în podişul iranian şi în nordul Indiei. Mezii şi perşii au trecut Caucazul, stabilindu-se în Munţii Zagros (vestul Iranului de azi). Celelalte popoare ariene au migrat de-a lungul fluviilor Oxos (azi Amudarya) şi Iaxartes (azi Syrdarya), pătrunzând pe teritoriile fostelor republici sovietice din Asia Centrală (azi Turkmenistan, Uzbekistan, Tadjikistan, Kazahstan, apoi în Iranul estic, în Afghanistan. Apoi au trecut Munţii Hindukush în Pakistan şi India. Ulterior, după anul 1000 î.Hr., a avut loc procesul de separare a limbilor indice şi iraniene (azi linia de demarcaţie aproximativă o constituie fluviul Indus).

Proto-iranienii ocupau un spaţiu mult mai întins decât urmaşii lor din ziua de astăzi. Întregul teritoriu al Iranului de azi, apoi cel al statelor central-asiatice din fosta URSS, al Afghanistanului şi a unei mari părţi din Pakistan era locuit de triburi iraniene sedentare. Mai la nord, în întinsa stepă euroasiatică (din estul României până în Turkestanul chinezesc de astăzi), locuiau alte popoare iraniene migratoare, cele mai cunoscute fiind cimmerienii (totuşi, anumiţi istorici îi consideră a fi de origine tracă sau protoceltică), sciţii, apoi sarmaţii. Sciţii, originari din Munţii Altai, au migrat spre vest, au înlăturat, după secolul VIII î.Hr., stăpânirea cimmeriană asupra stepei occidentale, alcătuind cel dintâi imperiu tipic de stepă (întins pe o suprafaţă imensă, de la nord de lacul Aral până în Ucraina de azi), constituind un pericol real pentru Imperiul persan. Imperiul de stepă al sciţilor a fost, de fapt, o confederaţie de triburi, cu centrul pe valea Niprului. După secolul III î.Hr., sciţii au fost asimilaţi de sarmaţi.

Sciţii şi sarmaţii au pătruns şi pe teritoriul României de azi. Vasile Pârvan a stabilit o invazie în patru valuri a Europei centrale şi de sud-est de către sciţi (după anul 700 î.Hr.), toate trecând pe teritoriul românesc de azi. Tribul scit al agatârşilor s-a stabilit în Transilvania, pe valea Mureşului şi a Târnavelor, unde a fost mai pe urmă dacizat, (iar când masa populaţiei scite de la nord de Marea Neagră le-a cerut ajutorul împotriva lui Darius, în 514 î.Hr., agatârşii au refuzat). Sciţii au exercitat o dominaţie politică asupra teritoriilor nord-dunărene, fiind răspândiţi pe întregul teritoriu al ţării. Un număr de râuri din ţara noastră sunt de origine scitică (Olt, Argeş, Siret, Prut). Sacidava de lângă Apulum a fost la început un oraş scit (perşii îi numeau pe sciţi **Saka**). Coiful de aur, aflat la Muzeul de Istorie al României (cântăreşte 775 grame de aur de 20 karate) a aparţinut unui rege scit care domina valea Prahovei. Cea mai numeroasă populaţie scitică s-a aşezat însă în Dobrogea, aceasta fiind numită de geografii antici **Scythia Minor**.

Sarmaţii au fost vecinii de la răsărit ai sciţilor, dar după secolul IV î.Hr., i-au dislocat şi asimilat pe aceştia. Numirile râurilor Nistru şi Nipru sunt de origine sarmată. Mai importante sunt trei triburi de sarmaţi, şi anume roxolanii, iazygii şi alanii. Iazygii au traversat spaţiul Daciei, stabilindu-se în secolul I d.Hr., pe teritoriul dintre Tisa şi Dunăre (din Ungaria de azi), în timp ce roxolanii au pătruns, după 117, în Moldova şi în Câmpia Munteană. Ambele triburi au atacat în numeroase rânduri te-

(Continuare în pag. a 5-a)

PAUL BRUSANOWSKI

Nicolae Titulescu (15 martie 1882—17 martie 1941) 120 ani de la naştere

„Aparţin Bisericii Ortodoxe Române"
Nicolae Titulescu

Din acest considerent declarat public, Nicolae Titulescu şi-a legat existenţa morală de Biserica Sf. Nicolae în preajma căreia îşi odihneşte adormirea spre veşnică amintire.

„În ce mă priveşte — scria Titulescu în testamentul emis la St. Moritz în Elveţia la 5 ianuarie 1940 — *cum m-am considerat totdeauna ca un soldat al teritoriilor alipite României între 1919 şi 1920, doresc să fiu îngropat la Braşov, într-un loc ceva mai la o parte. Prietenii mei din Ardeal vor şti să găsească un loc potrivit dorinţei mele, Take Ionescu, la Sinaia şi eu, la picioarele lui, jos la Braşov... şi doresc ca locuitorii Braşovului să accepte rugămintea mea".*

Legat sufleteşte de oraşul pe care îl vedea capitala ţării, Titulescu este legat şi trupeşte de mai bine de 10 ani, prin reînhumarea sa în Şcheii Braşovului „mai la o parte", lângă biserica voievodală din Şcheii Braşovului, gropniţă a numeroase trupuri voievodale şi a numeroaselor personalităţi.

Născut în casa avocatului Ion Titulescu, urmaşul moşnenilor din Bărbăteşti (Olt) şi a Mariei (nepoata marelui pictor Theodor Aman), Nicolae Titulescu îşi petrece copilăria fericit la moşia tatălui său din actuala comună Tuţuleşti, unde tatăl, nu numai ca gospodar, dar şi avocat al sătenilor se bucura de bun renume, ajungând să fie numit şi prefect de Dolj şi preşedinte al Curţii de Apel din Craiova, ba mai mult şi deputat în Parlament sub guvernul lui Ion Brătianu. Cu siguranţă, impulsionat de autoritatea morală a tatălui său, Nicolai Titulescu urmează cursurile primare şi liceale la Craiova, pe care le absolvă cu cea mai mare distincţie şcolară. Au urmat apoi cei cinci ani de cursuri universitare de drept la Paris, obţinând în anul 1903 premiul Ernst Beaumont, fiind, de altfel, şi laureatul facultăţii. La numai 22 de ani devine profesor suplinitor la Universitatea din Iaşi, susţinând catedra de drept civil, pentru ca din 1909 să deţină catedra de drept la Universitatea din Bucureşti.

În arena politică debutează ca ministru de finanţe (1917—1921) şi în această calitate participă la Conferinţa de Pace de la Paris (1920) fiind între semnatarii care au consfinţit Marea noastră Unire, urmând a deţine portofoliu de ministru plenipotenţiar la Londra (1922—1927) şi Ministru de externe al României (1927—1928; 1932—1936), în acelaşi timp fiind delegat permanent al României la Liga Naţiunilor (actualul O.N.U.), al cărei preşedinte a fost ales, atât în anul 1930, cât şi în anul 1931, în condiţiile celor mai mari frământări politice internaţionale, bucurându-se de un impresionant prestigiu. Din 1936 pleacă în Elveţia, apoi la Cannes, în Franţa, unde este înmormântat, deşi prin testamentul său, semnat cu un an înainte de moarte în Elveţia, solicita să fie înmormântat la Braşov. A fost nevoie să treacă o jumătate de veac, până când dorinţa sa să fie îndeplinită prin sentinţa din 7 martie 1992 a Tribunalului din Aixen Provence din Franţa, care acceptă executarea testamentului şi înhumarea lui la Braşov. O altă faptă reparatorie s-a făcut prin aducerea de curând a osemintelor soţiei sale Ecaterina Titulescu din Spania şi depunerea lor în acelaşi mausoleu de lângă Biserica Sf. Nicolae din Şchei. Gestul braşoveanului Nicolae Ion de a oferi subvenţii financiare prin care s-a realizat actualul mausoleu, înseamnă fericit faptele antecedente. Sperăm să aflăm cât de curând în lumina tiparului primele volume din cele 16 promise, pentru ca personalitatea marelui diplomat să fie cunoscută şi să rămână zestre morală celor de azi. Salutăm cu bucurie gestul unui liceu braşovean, care nu numai că-i poartă numele ca zestre, dar anual (ca şi în anul acesta) a organizat simpozioane şi pelerinaje la mormântul şi statuia marelui diplomat de la Braşov.

Prof. dr. VASILE OLTEAN

Îndrumătorul Bisericesc de la Sibiu

(Urmare din pag. a 3-a)

Sibiului cu titlul de Răşinăreanu).

La cei 150 de ani de apariţie neîntreruptă *Calendarul* lui Şaguna se constituie în primul rând ca un preţios izvor de informare pentru reconstituirea istorică a unor fapte şi oameni din trecutul Transilvaniei şi a Bisericii noastre strămoşeşti.

În general prima parte a Calendarului cuprindea date importante din istoria Ţărilor Române sau din istoria universală, urmată fiind de partea calendaristică şi apoi cu date despre organizarea Bisericii Ortodoxe Române din Transilvania.

A doua parte zisă *„literară"* cuprindea articole cu caracter literar, pedagogic, istoric etc.

Ultima parte era constituită din consemnarea târgurilor din Transilvania, Ungaria şi Banat şi din judeţele limitrofe din România (nordul Olteniei şi Munteniei).

Între 1852—1948, Calendarul publica aşanumitul *„Şematism"* al Bisericii Ortodoxe Române din Transilvania, în acest *Şematism* erau consemnaţi ierarhul eparhiei, consilierii eparhiali, membrii Sinodului eparhial şi ai Congresului Naţional-bisericesc, protopopii eparhiei, profesorii Institutului Teologic, iar în 1881 în *Şematism* a fost inclus şi tabelul tuturor parohiilor din Arhiepiscopia Sibiului pe protopopiate cu indicarea numelui preotului paroh, a învăţătorilor confesionali precum şi numărul credincioşilor.

În decursul vremii în paginile *Calendarului* sibian au fost publicate din operele marilor noştri clasici, fie proză, fie poezie. Amintim în acest sens nume ca: Vasile Alecsandri, George Coşbuc, St. O. Iosif, Dimitrie Bolintineanu, Al. Vlahuţă, Ilarie Chendi, N. Gane, Al. Brătescu-Voineşti şi alţii.

Prin publicarea lor în paginile *Calendarului* se urmărea faptul ca cititorii români din Transilvania să cunoască marile creaţii literare ale scriitorilor români, cu alte cuvinte deci, li se făcea educaţie patriotică, românească, şi în acelaşi timp ele au contribuit la cultivarea limbii literare româneşti în Transilvania.

Nu lipseau bineînţeles articolele pe teme religioase şi bisericeşti, îndrumările tipiconale ş.a.

După 1948, tematica *Îndrumătorului* cu toate obstrucţiile regimului totalitar a continuat să fie la înălţimea cerinţelor Bisericii şi a credincioşilor, şi şi-a diversificat mult temele abordate.

De atunci aproape în fiecare an apare un ciclu de articole închinat învăţăturii de credinţă a Bisericii noastre: tâlcuirea evangheliilor din duminici şi sărbători, expunerea pe scurt a învăţăturii Bisericii Ortodoxe, vieţilor sfinţilor, Sfânta Liturghie, Sfinţii români, Biserica - locaş de închinare, Învăţături dogmatice şi morale etc.

Îndrumătorul bisericesc s-a bucurat şi de contribuţia unor ierarhi ardeleni sau bănăţeni care au semnat articole în paginile lui de-a lungul vremii. Amintim aici pe mitropolitul Nicolae Bălan, Nicolae Colan şi mitropolitul Nicolae Mladin, arhiepiscopul Teofil al Clujului, mitropolitul Nicolae Corneanu al Banatului, pe episcopii de Arad, Teoctist Arăpaşu (azi patriarhul României), Visarion Aştileanu şi Timotei Seviciu, pe episcopul Vasile Coman al Oradiei, pe episcopii vicari - Lucian Făgărăşanul, Emilian Răşinăreanu şi Iustinian Maramureşanu.

În paginile lui au fost oglindite toate marile evenimente din viaţa Bisericii noastre, iar numeroase articole se ocupau de monumentele noastre istorice şi cu restaurarea lor.

În ultimii 20 de ani, de când la cârma Mitropoliei Ardealului se află Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit ANTONIE, el însuşi un cărturar versat, cuprinsul *Îndrumătorului bisericesc* este cu mult diversificat şi îmbogăţit faţă de trecut, articolele şi materialele cuprinse în paginile lui constituind o aleasă şi instructivă lectură pentru toţi cititorii lui, făcându-l să fie aşteptat an de an cu nerăbdare.

A fost reintrodus Vechiul Şematism, care cuprinde pe lângă tabelele parohiilor din Arhiepiscopie şi tabelul profesorilor Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, data Sf. Paşti interconfesional etc.

Prin articolele publicate în *Îndrumător*, în toţi aceşti ani, şi mai cu seamă înainte de 1989, el şi-a adus o contribuţie de seamă la întărirea vieţii religios-morale a credincioşilor şi la buna formare a lor duhovnicească, lucru pe care continuă să-l facă din plin şi astăzi.

La acest ceas aniversar, când se împlinesc 150 de ani de la apariţia sa, rugăm pe Dumnezeu, să reverse peste ostenitorii şi ctitorii lui toate darurile Sale cereşti, iar *Îndrumătorului bisericesc* de la Sibiu, vechiul *Calendar* al lui Şaguna, să-i hărăzească încă mulţi ani de apariţie spre slujba Bisericii strămoşeşti şi a neamului.

Cum l-a cunoscut?

(Urmare din pag. a 2-a)

au crezut că nenorocirea lui Eminescu ar fi fost cauzată de viciu, Caragiale spune despre Eminescu că într-adevăr era un om dezordonat în traiul său zilnic, dar nicidecum vicios. La vremea sănătăţii sale, patima băuturii n-a avut-o, dar ca un adevărat moldovean ce era, nu fugea de prilejul în care putea să bea un pahar de vin bun (G. Călinescu, op. cit., p. 272). Pentru justeţea celor afirmate despre genialul M. Eminescu, I.L. Caragiale spune textual: „doar n-a trăit omul acesta acum câteva veacuri... a trăit până mai ieri, aci cu noi, cu mine, zi de zi, ani întregi...".

Copil al unei rase nobile şi bătrâne, în Eminescu se ducea lupta între flacăra celei mai înalte vieţi şi germenul distrugerii finale (I.L. Caragiale, în Anexe la Poezii de M. Eminescu, p. 322).

Eminescu era un om de o superioară înzestrare intelectuală cum rareori a încăput într-un cap atâta putere de gândire. Era un mare poet, cu o nobilă şi înaltă fantezie, sprijinită de un rafinat instinct artistic. Sentenţios afirma Caragiale despre Eminescu, că a turnat într-o lapidară formă nouă „limba veche şi-nţeleaptă" (Scrisoarea a II-a). Aceasta a fost veacuri de-a rândul limba bisericii, care prin textele ei a circulat pe tot pământul românesc, cu permanentă tendinţă de a fi înlăturate cuvintele provinciale (Introducere la Poezii de Eminescu, p. 75).

Eminescu era mândru de felul lui. În această privinţă mărturie este următorul fapt. D-na Mite Kremnitz, foarte simţitoare faţă de soarta lui Eminescu (profesorul ei de Limba română), spre a-i veni în ajutor, i-a oferit 200 lei, drept onorariu. Ca urmare, Eminescu i-a răspuns: „Nu mi-aş fi închipuit că o doamnă atât de inteligentă ca d-ta nu e în stare să-şi dea seama că mă jigneşte..." (G. Călinescu, op. cit., p. 275). În schimb, Eminescu fugea de onoruri. Melancolic şi pasionat, ura din convingere convenienţa şi poleiala lumii. Mai adesea era mâhnit şi mai rar era vesel. Sărăcia lui n-a fost o legendă, ci o nenorocită realitate. Caragiale spune că l-a văzut adesea scrâşnind din cauza lipsurilor. Cu măiastră fineţe poetică a prezentat el plutirea lunii „pe mişcătoarea mărilor singurătate" (Scrisoarea I-a), precum şi pofte arzătoare pentru alţii, dar de neîmplinit pentru el însuşi.

După prima criză, din 1883, Eminescu şi-a revenit, fiind liniştit, cuminte, dar trist şi ruşinos, cu conştiinţa deplină pentru tot ce i se întâmplase (I.L. Caragiale, Ironie, în Anexe la Poezii de Eminescu, p. 322—323). După destulă vreme de mizerie, a venit şi recidiva, când viaţa de răspundere morală a poetului încetase. I.L. Caragiale a făcut parte din consiliul, care a decis instituirea unei curatele, spre a se putea primi prin tutor pensiunea de la stat (G. Călinescu, op. cit., p. 311).

Caracterizarea oferită de I.L. Caragiale vine să se alăture aprecierii, că Eminescu n-a fost poet doar al unei epoci, ci crainicul viitorimii, veşnicul crainic al unei vremi noi (Al. Colorian, op. cit., p. 145), care a şi arătat drumul către ea.

Mărturii despre sodalii sibieni

MANIFESTĂRI CULTURALE ȘI ARTISTICE INTERNE ȘI PUBLICE

Dacă în primul deceniu de activitate a sodalilor români, manifestările culturale desfășurate în localitate, au avut un caracter mai restrâns din lipsă de resurse financiare și de sedii închiriate,[1] necorespunzătoare pentru ședințele lunare literare și profesionale, ulterior în ultimele două decenii ale secolului al XIX-lea, aceste reprezentații culturale au devenit mai numeroase cu sprijinul dezinteresat al „Reuniunii românești de muzică". Cu acest prilej menționăm că toate întrunirile și programele formației corale ale „Reuniunii sodalilor" au fost realizate, pe baza partiturilor muzicale donate de această societate de cântece și concerte tradiționale și clasice. La toate petrecerile culturale publice, de cântări, declamații de poezii, jocuri naționale și la reprezentațiile teatrale, „comitetul reuniunii" a cuprins permanent în repertoriul corului meșteșugarilor, marșul „Deșteaptă-te Române" compus de A. Mureșianu, îndrăgit și cunoscut de către toți românii din toate provinciile românești, „Uite mamă" de G. Dima, „Marșul cântăreților" de C. Porumbescu, „Dumnezeul nostru" de D. Cunțan, „Hora Griviței" de K. Frühling, „Cântecul gintei latine" de E. Caudella, „Coroana Moldovei" de C. Humpel, „Hora Sinaia" de C. Ventura, „Hora lucrătorilor" și alte uverturi de A. Flechtenmacher, „Așa mi-e scris" de I. Paschill, „Muzicanții din Praga" de Th. Krause și alte numeroase compoziții din repertoriul clasic și național românesc[2]; Selectate cu grijă, din acest repertoriu divers și bogat, reprezentațiile muzicale și artistice ale diletanților amatori din reuniune, au provocat adeseori, admirație și au stârnit, de cele mai multe ori „aplauze frenetice" în rândul spectatorilor prezenți, români, sași sau maghiari.

Spre sfârșitul secolului, după 1897, sub îndrumarea noului președinte, V. Tordoșianu, asemenea manifestări culturale și artistice, au devenit tot mai frecvente pe scenele sălilor de spectacole de la Sibiu. Tot în această perioadă, de culme a reprezentațiilor cultural-artistice publice, odată cu angajarea unui dirijor permanent, C. Popa, formația corală bărbătească, a fost completată cu 40 de soliste din despărțământul feminin al reuniunii, iar repertoriul a fost permanent îmbogățit cu noi compoziții românești și clasice.

Iată cum este evocat scopul acestor manifestări culturale și artistice de către comitetul reuniunii sodalilor. „Producțiunile noastre publice, împreunate totdeauna de câștig material, au la activul lor incalculabile câștiguri morale. Ele întrunesc la un loc pe inteligent, pe țăran și pe meseriaș. Prin ele ne năzuim a procura publicului și cu deosebire țăranului și meseriașului nostru momente de recreațiune și de înălțare sufletească în această viață destul de zbuciumată".[3]

Din repertoriul de teatru interpretat de sodalii actori enumerăm piesele „Iorgu de la Sadagura", „Arvinte și Pepelea" de V. Alecsandri, „Vlăduțiul mamei" de I. Lupeanu, „Nu te juca cu dracu" de I. Negruzzi, „Idil la țeară" de Juin și Flers. Actorii diletanți „s-au achitat în mod vrednic" de rolurile lor în aceste comedii.[4] Aprecierile contemporane despre aceste reprezentații teatrale ale reuniunii, au consemnat valoarea și rolul educativ al pieselor interpretate de diletanții sodali, care în rolurile jucate n-au fost mai prejos decât actorii din clasa cultă.

Ședințele literare și profesionale au avut scopul „de a suplini aceea ce lipsește unui însemnat număr dintre membrii Reuniunii noastre din creșterea familiară și din cea școlară, în consecință cu scop de a nivela moravurile, apoi de-a contribui la dezvoltarea culturii minții și a inimii și la încrederea în puterile intelectuale a fiecăruia și mai presus de toate, cu scop de-a lucra la perfecționarea elementului, mai tânăr în ale meseriei".[5]

În fond scopul real, nemărturisit, de teama justificată, opresiunea constantă a autorităților dualiste austro-ungare,[6] era cel de solidaritate, de conștiință și identitate națională. Sodalii sibieni și conducătorii lor erau conștienți că trebuie să-și apere, prin toate mijloacele, atât religioase, social-economice și culturale, uneori și politice, existența lor națională.

Considerăm că din aceste momente simbolice, de culme și de efervescență culturală și artistice meșteșugărești, se cuvine să reținem un episod caracteristic acestei epoci, de cumpănă dintre secole. Acum, în pofida existenței unor prejudecăți sociale, inerente stadiului diferit de dezvoltare economică, se poate constata o intensificare a conlucrării interetnice între toți meseriașii sibieni. Ei se manifestau, în deplină armonie, la toate reprezentațiile profesionale și culturale comune și au dovedit că au același interes de emancipare, prin cultură. Momentele de colaborare, de acest gen, au provocat, adeseori, aceeași stare sufletească, de respect reciproc și de apropiere între meșteșugarii sibieni.

De pildă, reprezentațiile comune cu formațiile corale săsești au adus în sălile de concerte, nesfârșite aplauze în rândul spectatorilor sași și români, care au strigat alături în cor, „hoch" și „Trăiască". Același entuziasm frenetic a fost constatat la sfârșitul spectacolelor, printre spectatorii de etnii distincte și la tradiționalele jocuri populare.

O altă mărturie concludentă confirmă participarea reciprocă la concertele, spectacolele și prelegerile profesionale organizate de „reuniunile surori" „Tipographia", „Etraracht", „Jugendbund", „Arbeiter-Bildungs-Verein" și „Magyar iparos ifjusagi önkpző egylet".[7]

La asemenea reuniuni profesionale și culturale, specifice „clasei de mijloc", generatoare de avânt economic și de burghezie, se puteau reține, autentice imagini cotidiene din viața meseriașilor din burgul sibian.

(Continuare în pag. a 6-a)

Prof. MIRCEA STOIA

1 Seminarul Teologic „Andreian" Ortodox, din Fleischergasse, apoi în Poschengasse (Unterstadt), Elisabethgasse (Unterstadt) și Reispergasse (Oberstadt), ultimul sediu închiriat, probabil prin intermediul lui Panteleon Lucuța.

2 Anuarul I al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu, 1867-1899, ed. Tipographia societate pe acțiuni, 1900, p. 85—94.

3 Anuarul I al Reuniunii sodalilor, citat, p. 87.

4 Idem p. 88.

5 Idem, p. 89.

6 Legea naționalităților din 1868, cele din 1879, 1883, 1891, 1893 și 1899 cu privire la politica de maghiarizare a „minorităților" din statul ungar unitar.

7 Anuarul I, Op. Cit., p. 103.

(Urmare din pag. a 4-a)

Un periplu cultural

ritoriile romane, atât înainte de cucerirea Daciei de către Traian (este vestita campanie la nord de Dunăre din 62 d.Hr. împotriva iazygilor), cât și după înființarea provinciei romane Dacia. În 117 a avut loc atacul concertat al roxolanilor și iazygilor în Dacia romană. După 166 iazygii s-au alăturat triburilor germanice în ofensiva împotriva Imperiului Roman. Începând cu Marc Aureliu, numeroși împărați romani au adoptat numele triumfal de Sarmaticus Maximus (Teodosie I a fost ultimul). La începutul secolului IV, iazygii au trecut Dunărea, stabilindu-se în Moesia.

La sfârșitul epocii antice și în Evul Mediu timpuriu sunt menționați anții și alanii. Cei dintâi alcătuiau un conglomerat din mai multe popoare (alani, kutriguri, mai târziu slavi), din secolele VI-VII d.Hr. Fiind aliați ai Imperiului bizantin, anții au fost învinși și nimiciți de avari.

Mai multe date deținem despre alani, prezenți la nord și nord-vest de Marea Neagră până în secolul al XIV-lea. La mijlocul secolului al IV-lea, înainte de invazia hunilor, alanii iranieni locuiau la est de râul Don. Hunii i-au supus (o parte s-au refugiat totuși în Spania, apoi au întemeiat împreună cu vandalii, Regatul vandalilor și alanilor din Africa de nord; amintirea lor s-a păstrat în numele provinciei Catalania). După destrămarea imperiului hunic, alanii rămași în spațiul nord-pontic au ajuns principala forță în regiune, stăpânirea lor întinzându-se și pe teritoriul moldovean. Ulterior, au fost supuși de avari, khazari și tătari, trăind în regiunea dintre Don și Caucaz. Aici i-au întâlnit mongolii în invazia lor din 1221—1223 și 1236. După această invazie, o parte a populației alane s-a alăturat armatelor mongole, stabilindu-se mai multe decenii la nord de Delta Dunării și de-a lungul văii Prutului, astfel că acest râu era numit, într-o hartă genoveză din 1320, Alanus fluvius, Alania fiind localizată în portunlanul lui Giovanni da Carignano la nordul gurilor Dunării. Cronicile arabe și persane pomenesc pentru anul Hegire 700 (1301—1302), la vest și nord-vest de Marea Neagră țara vlahilor și rușilor (Moldova), Vlahia (Imperiul vlaho-bulgar; este interesant faptul că în cronicile arabe, acest imperiu mai era socotit românesc chiar după stingerea dinastiei asăneștilor în 1280, când la conducere au urmat două dinastii cumane) și țara asilor (sau a alanilor, situată la nord de gurile Dunării, până spre Nistru sau Bug). În anul 1302, un grup numeros de alani au cerut împăratului bizantin, prin intermediul episcopului de Vicina, să treacă Dunărea, pentru a intra în serviciul Imperiului. Potrivit mai multor cercetători, chiar numele capitalei Moldovei provine de la acest popor care își spunea As, fiind numit de slavi iasu, iar de români ias (iar pluralul ieși). Urmașii acestor alani sau assi sunt ossetinii din ziua de azi.

Acest spațiu întins locuit de popoarele iraniene a fost restrâns în secolul al XI-lea, când în teritoriile central-asiatice au migrat populații turcice (turcmeni, kazahi, cumani, mai apoi uzbeci). Spațiul locuit de iranieni în ziua de astăzi este, în afară de Iran, Afghanistanul, Pakistanul (teritorii întinse din acest stat, dar cu densitate mică), Tadjikistanul (singura rămășiță a vechilor teritorii central-asiatice iraniene), părți din Anatolia de est (zona kurdă din Turcia și Iraq) și din Caucaz (ossetinii deja pomeniți). În prezent există șase limbi iraniene: farsi (persana), pshto (numită și afghană), tadjika, beluciana, oseta și kurda. Limba persană este vorbită în Iran, precum și în mare parte din Afghanistan (unde este limbă oficială, purtând însă denumirea dari). Limba pashto este vorbită în sud-estul Afghanistanului (unde, din 1930, este cea de a doua limbă oficială) și nord-vestul Pakistanului (în Provincia frontierei de nord-vest). Tadjika este vorbită în Tadjikistan, o parte din Uzbekistan și în nord-estul Afghanistanului. Poporul baluchi locuiește un teritoriu aflat azi în provinciile Sistan va Baluchistan din Iran, Baluchistan din Pakistanul de vest, precum și în mai multe regiuni din sud-vestul Afghanistanului. Nici kurzii, la fel ca și baluchi, nu au parte de un teritoriu statal propriu, populând părți din Turcia, Iraq și Iran (doar în Iran au o provincie numită Kurdistan, fiind, în schimb, persecutați și deznaționalizați atât în Iraq, cât și în Turcia). Osetinii populează două republici autonome din Caucaz, una în Georgia, cea de a doua în Federația Rusă.

Faptul că aproape fiecare populație iraniană se află pe teritoriul mai multor state (mai ales în cazul Afghanistanului, Pakistanului și Tadjikistanului) se datorează gradului în care, în cea de a doua jumătate a secolului al XIX-lea, Anglia și Rusia au reușit să-și extindă expansiunea în Asia Centrală. Până în secolele XVIII—XIX, statele afate azi la est de Iran, dar și la nord (pe țărmurile estice și vestice ale Mării Caspice), se găseau sub controlul nominal al șahilor persani; stăpânirea aceasta întinzându-se în teritorii din Caucaz, Afghanistan (Herat, Qandahar, nu însă și Kabul, aflat sub dominația Maghulilor) și Pakistan, în timp ce în Asia Centrală hanatele turcmene și uzbece din Khiva și Bukhara se aflau sub controlul persan. În acest întins imperiu locuiau, la începutul secolului al XVIII-lea, pe lângă populația sedentară persană și azeră, și o seamă de triburi de diferite origini etnice, răspândite pe întregul teritoriu al statului: iraniene (afghanii, kurzii, lurii, bakhtiarii), turcice (turcomanii din Asia Centrală, dar și qashqaii din regiunea Fars, qaragozlienii din regiunea Hamidan) și caucaziene (gruzini, abhazi, ceceni, daghini din Daghestan ș.a.). Numeroase triburi se aflau, practic, sub o stăpânire nominală a șahilor, nu de puține ori atacând satele și orașele din împrejurimi.

În anul 1704, triburile afghane din regiunile Qandahar și Herat s-au răsculat, reușind în 1722 chiar să cucerească orașul Esfahan, capitala Persiei. Situația a fost restabilită de un general de origine turcmenă, Nadir Khan Shah (1736—1747). Acesta a reușit să extindă stăpânirea persană până în estul Afghanistanului, cucerind chiar și Delhi, capitala Imperiului Mogulilor (de unde a luat ca pradă vestitul diamant Koh-i-Noor). Însă după moartea acestuia, în anul 1747, pe teritoriul Imperiului persan s-au format mai multe state rivale, teritoriile din vest (deci actualul Iran), fiind unificate abia în 1797 (de către dinastia qajară: 1797—1925). Pe teritoriile din est, conducătorul afghan Ahmad Khan (până atunci general în armata lui Nadir Shah) a pus bazele statului afghan (așa numitul Imperiul Durrani). Cel dintâi șah afghan a reușit să se extindă și pe teritoriul Pakistanului de azi, inclusiv în Kashmir, multe din teritoriile acestea fiind pierdute după moartea sa în 1773.

Bineînțeles că unul din principalii dușmani ai noului stat afghan a fost tocmai dinastia qajară de la Teheran. Aceasta a fost împiedicată de britanici să recupereze teritoriile pierdute în est, Imperiul britanic erijându-se în apărător al independenței Afghanistanului, armate engleze invadând sudul Persiei în două rânduri, obligând astfel armatele șahului să se retragă din Afghanistan (1835—37 și 1856). În aceste condiții, în 1857, Imperiul persan a renunțat la pretențiile teritoriale din Afghanistan.

Însă interesul britanic pentru apărarea independenței Afghanistanului nu era lipsită de o motivație. În anul 1803, împăratul moghul din India a fost nevoit să accepte statutul de protectorat al Imperiului britanic. Acesta a reușit să ocupe până la mijlocul secolului al XIX-lea aproape întreaga Indie, apropiindu-se, după cucerirea provinciilor Sind și Punjab (1843, respectiv 1849; ambele azi în estul Pakistanului, dar locuite de populații indice), de Afghanistan și Persia.

În același timp avea loc, dinspre nord, expansiunea rusească. În urma a două războaie purtate cu rușii, persanii au fost nevoiți, în 1813 și 1826, să cedeze Imperiului țarist Georgia, Darband, Azerbaidjanul de nord, Armenia, Nakhchevan (adică teritoriile de azi ale republicilor caucaziene foste sovietice). După înfrângerea suferită în cursul războiului Crimeei (1853—1856), Rusia și-a îndreptat politica expansionistă spre Asia Centrală. În 1863 a cucerit stepa kirghiză, iar în următorii ani Tashkent, Khojand și Bukhara (azi în Uzbekistan).

În aceste situații, britanicii erau interesați cel puțin de menținerea Persiei și Afghanistanului ca state aliate. Dacă în 1837 britanicii le-au cerut insistent persanilor să părăsească localitatea Herat, pe care aceștia o ocupaseră după un lung asediu, după doi ani au pornit ei înșiși la ocuparea Afghanistanului, pentru a instala pe tron un pretendent filobritanic. Englezii au reușit să ocupe mai multe orașe din Afghanistan, ba chiar să-l și întroneze pe favoritul lor, Shah Shoja. Afghanii însă au opus rezistență atât trupelor engleze cât și noului șah. Armata britanică a fost nevoită să se retragă din Afghanistan (dar în drumul de întoarcere a fost prinsă în munți și măcelărită), iar șahul întronat de englezi a fost ucis. Astfel s-a încheiat primul război anglo-afghan.

În același timp, britanicii au încurajat micul emirat Kalat (locuit de baluci) să obțină independența față de afghani. Emirului Nasir Khan II i-a fost recunoscută autoritatea de către regimul colonial britanic, în 1841. În anul 1879, britanicii au alcătuit o nouă provincie, Baluchistan, aflată sub directa lor administrație, chiar la sud de granița cu Afghanistanul (emiratul de Kalat continua însă să existe sub protectorat britanic).

Aceste anexări trebuie înțelese în contextul celui de-al doilea război anglo-afghan (1878—1880), izbucnit doar datorită faptului că la Kabul s-a refuzat primirea unei delegații britanice (în timp ce delegația rusească a fost bine primită). Și acest război a fost pierdut, britanicii fiind nevoiți să părăsească Afghanistanul. Interesant este însă faptul că de data aceasta britanicii au căutat alianți persani, oferindu-i șahului teritoriile Herat și Sistan din estul Afghanistanului. Șahul a refuzat însă.

În ultimele două decenii ale secolului al XIX-lea a avut loc stabilirea granițelor externe ale Afghanistanului. În anul 1881, rușii au reușit integrarea sudului Turkmeniei de azi în Imperiul țarist, tot atunci fixându-se granița cu Imperiul Persan (azi e granița dintre Iran și Turkmenia). Pentru a se asigura de oprirea expansiunii rusești în Asia Centrală, britanicii au semnat în anii 1884—1885 și 1895 acorduri cu Imperiul țarist, prin care era stabilită și granița dintre Rusia și Afghanistan. În acest fel, o serie de triburi turcice (turcmeni și uzbeci), dar și tadjice au rămas pe teritoriul statului afghan.

Pe de altă parte, în anul 1893 a fost trimis la Kabul un delegat englez, Durand, cu scopul de a se asigura că regimul de la Kabul va menține ordinea în sudul Afghanistanului, oprind incursiunile triburilor pashtun pe teritoriul britanic. O parte din triburile pashtun au ajuns sub ocupație britanică, atunci când Punjabul a fost cucerit în 1849. Numeroși pashtuni au rămas însă pe teritoriu afghan încât noua frontieră dintre India britanică și statul afghan traversa teritoriul etnic al pashtunilor. Tocmai de aceea, britanicii au menținut cu mare greutate această linie de demarcație. Ca urmare a discuțiilor din 1893 de la Kabul, dintre delegația engleză și guvernul afghan, s-a fixat o nouă linie de demarcație, dar care continua să rupă triburile pashtun în două. Regimul de la Kabul urma să mențină ordinea la nord de această linie, care însă nu era considerată de britanici drept frontieră (în speranța unei expansiuni teritoriale viitoare). Totuși, această linie a devenit granță internațională, fiind în prezent granița de nord-est dintre Afghanistan și Pakistan. Dar nici în aceste condiții britanicii nu au putut să-și impună autoritatea asupra triburilor de pashtuni de la sud de linia Durand. De aceea au creat în anul 1901 o provincie specială, North-West Frontier Province, pusă sub autoritate militară. Limitele acestei provincii au fost respectate și după crearea statului Pakistan (care a avut același succes cu privire la menținerea autorității statale în rândul triburilor). Principalul oraș al acestei provincii este Peshawar.

În acest fel, prin acordurile rusobritanice, a fost recunoscută existența unui stat neutru care să limiteze tendințele expansioniste ale Imperiului țarist. Dar englezii considerau în continuare Afghanistanul ca un teritoriu situat în sfera lor de influență, fiind obligat la recunoașterea independenței afghanilor doar în urma celui de-al treilea război anglo-afghan, din 1919.

Nici Iranul nu a fost scutit de aceste tendințe expansioniste ale Rusiei și Angliei, dar modul în care a știut acest stat să se apere, va fi prezentat în numerele viitoare.

Calinic Botoșăneanul, **Meditații filocalice**, Iași, 2001.

Cunoscut deja ca un ierarh înzestrat cu harisma cuvântului scris și mai ales rostit, harismă concretizată în alte câteva lucrări publicate în anii trecuți, P.S. Calinic Botoșăneanul de la Iași ne oferă acum o nouă carte de spiritualitate și trăire ortodoxă.

Intitulată sugestiv *„Meditații filocalice"*, lucrarea este o adevărată carte de învățătură, cuprinzând meditații la duminicile de pe parcursul anului liturgic. De fapt aceste predici — în sensul autentic al cuvântului — sunt impregnate cu ziceri ale părinților filocalici și ele vin să întregească conținutul pericopelor evanghelice respective în duhul sfintelor nevoințe ale viețuitorilor în pustie din epoca de aur a creștinismului.

Filocalia, ca iubire de frumos, *„Frumosul"* prin excelență fiind însuși Dumnezeu, este folosită din plin de către autor, care caută pe de o parte să concentreze cuvintele de har și de adevăr ale marilor asceți și teologi, aducându-le ca niște note explicitare ale adevărurilor evanghelice, iar pe de altă parte caută să ne facă pe noi cei de azi să pătrundem mai adânc în intimitatea și puritatea gândirii lor și să ne familiarizăm cu soluțiile la marile probleme pe care le-au dat ei, probleme pe deplin actuale și în zilele noastre.

Este meritul major al autorului care a reușit să sistematizeze tematic învățăturile sublime ale sfinților cuprinși în cele 12 volume ale Filocaliei, volume pe care le avem traduse în românește prin strădania părintelui Dumitru Stăniloae, și să le grefeze pe marginea pericopelor evanghelice ale duminicilor de peste an.

Meditațiile filocalice ale acestui volum împărțite după cele trei perioade liturgice ale anului bisericesc: cea a Penticostarului, a Octoihului și cea a Triodului, aduc un surplus de claritate, de obiectivitate și de conștientizare a textelor Sf. Evangheliii, căci ele sunt tâlcuite, înțelese și redate în toată splendoarea lor pentru că sunt cufundate în baia de lumină și de har a gândurilor, cuvintelor și faptelor purtătorilor de Duhul Sfânt, părinți ai veacurilor antichității creștine.

Lucrarea se constituie cu adevărat într-un instrument de lucru pentru fiecare preot care are datoria sacră de a propovădui cuvântul adevărului *„cu timp și fără timp"*, de aceea considerăm că ea ar trebui să fie la îndemâna tuturor slujitorilor sfântului altar.

Menționăm și faptul că la sfârșit ea cuprinde și o *„Călăuză filocalică"* tematică, de folos fiecărui iubitor de sfințenie și de desăvârșire în duhul sfinților părinți.

Concluzionând putem spune că lucrarea P.S. Calinic Botoșăneanul este un îndreptar pentru fiecare creștin, fie cleric fie mirean, întru dobândirea vieții celei noi, a nepătimirii și a unirii depline cu Hristos Domnul.

E o carte ce se citește cu plăcere și care rodește adânc în sufletul fiecăruia, e o carte ce aduce bucurie. O carte ce merită să fie lecturată și trăită, o carte ce face cinste autorului ei.

† **VISARION RĂȘINĂREANU**
Episcop-Vicar
S.BIU

Arhiereul dr. Ilarion Puşcariu

În 1922 trecea la cele veşnice unul din vrednicii fii duhovniceşti ai marelui mitropolit Andrei Şaguna: arhiereul-vicar Ilarion Puşcariu. Astăzi numele lui este pomenit destul de rar, deşi venerabilul ierarh a fost, la vremea sa, nu numai un distins slujitor al Bisericii, ci şi un apreciat istoric, editor de documente şi autor de manuale didactice.

Făcea parte din străvechea familie preoţească Puşcariu din Sohodolul Branului, care a dat neamului mai mulţi cărturari şi luptători pentru drepturile românilor transilvăneni. Unul dintre fraţii săi, Ioan cavaler de Puşcariu, distins jurist şi colaborator apropiat al lui Şaguna, fusese ales membru titular al Academiei Române pentru cercetările sale istorice. Născut la 5 septembrie 1842, şi-a început învăţătura la şcoala confesională din sat, apoi la şcoala „normală" românească din Braşov, continuând la noul gimnaziu din Braşov (1855—1859), întemeiat prin străduaniile protopopului Ioan Popasu — viitorul episcop de Caransebeş — şi ale lui Andrei Şaguna. Terminând acolo patru clase, a funcţionat un an ca învăţător în satul natal, apoi s-a înscris la Gimnaziul de stat din Sibiu, urmând clasa a V-a „la zi", iar clasele VI—VIII ca „elev particular" („fără frecvenţă"). Paralel a urmat şi „cursul clerical" de trei ani de la Sibiu (1861—1864), terminând ambele şcoli în 1864. În toamna aceluiaşi an, a obţinut o bursă pentru studii la Universitatea din Viena. A făcut acolo studii de filosofie încununate cu titlul de „doctor", obţinut în mai 1869 (două semestre a făcut şi studii juridice).

Reîntors la ai săi, în toamna anului 1869 a fost numit secretar al Consistoriului din Sibiu, iar mitropolitul Andrei l-a hirotonit diacon necăsătorit. La 1 septembrie 1870 a fost trecut într-un post de profesor la Institutul teologic-pedagogic şi hirotonit preot. În cei opt ani de activitate la catedră, a predat Istoria bisericească (1870—1878), Introducerea (Isagogia) şi Exegeza biblică (1870—1878), Introducerea în teologie şi Morala (numai în 1877/78), iar în „secţiunea pedagogică": Ştiinţele naturale (a pus şi bazele unei colecţii) şi Limba română. În mai mulţi ani şcolari a fost preşedintele de onoare al Societăţii de lectură a teologilor, îndrumându-i spre o cât mai bună cunoaştere a limbii şi literaturii române. A fost un profesor apreciat, lucru ce reiese şi din aceea că în 1881 a fost invitat să ocupe catedra de Dogmatică şi Morală de la Facultatea de Teologie a Universităţii din Cernăuţi. A rămas însă şi pe mai departe între ai săi, la Sibiu.

În 1874 a fost tuns în monahism la mânăstirea Hodoş-Bodrog din eparhia Aradului, sub numele Ilarion, în locul celui primit la botez, Bucur, iar mitropolitul Procopie Ivaşcovici (1873—1874), primul urmaş al lui Şaguna, l-a hirotesit protosinghel. Sub noul mitropolit Miron Romanul (1874—1898) a fost ales „asesor consistorial" (consilier) onorific, iar în anul 1878 „asesor referent" al secţiei bisericeşti. La 23 august / 4 septembrie 1886 era hirotesit arhimandrit. În această situaţie, în 1878, a părăsit Institutul. Anul 1889 marchează o nouă etapă în viaţa sa, căci după alegerea vicarului Nicolae Popea ca episcop al Caransebeşului, i-a urmat în slujba de mare răspundere de vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, pe care a deţinut-o până la moarte.

Chiar din primii ani de activitate, ca profesor, şi până la moarte, a fost ales, fără întrerupere, deputat în Sinodul Arhiepiscopiei Sibiului (Adunarea eparhială) şi în Congresul Naţional Bisericesc. A slujit cu devotament sub şase mitropoliţi. În 1898, în 1916 şi apoi în 1918—1920, în timpul sedisvacanţelor, a condus cu demnitate treburile Arhiepiscopiei Sibiului, în calitatea sa de vicar.

Deşi Sinodul arhidiecezan întrunit la 21 aprilie 1890 a hotărât în unanimitate să fie ridicat la vrednicia de arhiereu-vicar, propunere reînnoită şi în anii următori, totuşi mitropolitul Ioan Meţianu (1899—1916) n-a respectat această dorinţă unanimă a reprezentanţilor clerului şi credincioşilor din Arhiepiscopie, aşa cum făcuse şi cu alte hotărâri. Abia la 3/16 octombrie 1921, la propunerea tânărului mitropolit Nicolae Bălan (1920—1955) a fost hirotonit arhiereu-vicar în catedrala mitropolitană din Sibiu. Au slujit şi episcopii Ioan Papp de la Arad, Iosif Bădescu de la Caransebeş şi Roman Ciorogariu de la Oradea; peste două zile a fost hirotonit ca arhiereu, tot în catedrala din Sibiu, bătrânul vicar de la Caransebeş Filaret Musta. Era o ultimă şi binemeritată recunoaştere a meritelor lor întru slujirea Bisericii şi a neamului.

Ilarion Puşcariu a fost mereu prezent şi în viaţa culturală a Transilvaniei de altă dată. De pildă, se număra printre membrii marcanţi ai „Asociaţiei transilvane pentru cultura şi literatura poporului român" (Astra). Adunarea generală a Astrei, întrunită la Făgăraş în 1889 l-a ales vicepreşedinte (preşedinte fiind George Bariţiu, iar din 1894 canonicul Ioan Micu Moldovan de la Blaj). A îndeplinit această misiune deosebit de cinstitoare până în 1901 (în 1893, după moartea lui Bariţiu, a condus Adunarea generală de la Năsăud). A slujit Astra şi în anii următori, mai ales ca preşedinte al „despărţământului" Sibiu. Între altele, merită să fie reţinut faptul că a dăruit Bibliotecii Astra din Sibiu o serie de tipărituri vechi româneşti, precum şi întreagă colecţia ziarului „Telegraful Român".

(Continuare în pag. a 7-a)

Pr. prof.
MIRCEA PĂCURARIU

Sensurile chemărilor divine

(Urmare din pag. 1)

elanul iubirii curate! Pentru prosperitatea sufletească şi trupească, pentru viitorul de aur al neamului tău, pentru o nouă generaţie care să împodobească pământul părinţilor tăi, pentru preamărirea lui Dumnezeu şi propăşirea întru Împărăţia vieţii veşnice, ridică sus, tot mai sus, flamura nevinovăţiei până în slava cerului şi descoperă tuturor darurile cu care te-a înzestrat Atotţiitorul!"

Acelaşi înger al praznicului Bunei-Vestiri îndeamnă şi pe cei mai în vârstă să priveasă la icoana Preacuratei. Căci imaginea Fecioarei-Mame este pentru toţi pururea luminoasă şi dătătoare de viaţă. Dar mai ales se adresează mamei. Precum aleasa Cerului, liberă de orice păcat personal, pronunţă, la vestea Arhanghelului care îi anunţă întruparea Fiului lui Dumnezeu în sânul ei, cuvântul „Fie!", tot aşa şi mama răspunde unei chemări divine cu acelaşi cuvânt „fie!". „Din această clipă, Doamne, nu mai trăiesc doar pentru mine, ci trăiesc întru totul pentru realizarea dumnezeiescului Tău plan! Doamne, facă-se voia Ta, în toate mişcările vieţii mele!" Îngerul Domnului confirmă pe orice mamă. El face să răzbată până la urechile inimii mamei, în această stare binecuvântată a purtării unei sarcini, cuvintele copilului din sânul ei: „Mamă! Niciodată nu eşti mai aproape de propria-ţi fiinţă, cu un rost suprem şi sfânt în lume, ca acum. Niciodată sensul vieţii tale nu apare mai limpede şi mai deplin decât acum când mă porţi în pântece şi te asemeni cu Maica Domnului. Niciodată făptura ta nu este încărcată de o mai aleasă măreţie decât acum, când mă aflu şi eu în ea. Eşti sfântă prin prezenţa mea, eşti sfântă prin jertfa pe care o faci pentru existenţa mea şi pentru devotamentul pe care îl arăţi fiind însărcinată cu mine. Nu renunţa la numele sfânt de mamă, care face ca sufletul tău să fie un rug de iubire, precum Maica Preacurată s-a făcut pe sine tron al slavei lui Dumnezeu!"

Rămâne însă întrebarea, nu răsună oare în pustiu chemarea Bunei-Vestiri din zilele noastre, într-o lume în care femeile-soţii îşi astupă urechile la glasul Arhanghelului Gavriil? Nu sunt practicile sterilităţii voluntare de astăzi, de la pilulă şi până la avort, arme ale pruncuciderii, ruina tuturor tradiţiilor sfinte care au făcut să prospere neamul nostru, ocrotindu-l prin toate catastrofele istoriei de care a avut parte? E adevărat că într-o societate în care mii şi mii de căsătorii asigură prin fraudă sterilitatea legăturii lor e greu să vorbeşti tinerilor despre idealurile iubirii curate, celor ce se pregătesc pentru Taina Nunţii despre datoria lor strictă de castitate şi curăţie, iar soţiilor despre menţinerea principiului fidelităţii conjugale şi a căsătoriei indisolubile. Cu toate acestea, ne-a mai rămas o speranţă: în România despre care s-a spus că este o „grădină a Maicii Domnului", îngerii Bunei-Vestiri nu au părăsit-o cu totul.

Se va fi inventat mama artificială?

(Urmare din pag. a 2-a)

Liniştitoare spusă? Să vedem. În comentariul său specific, Nicolae Constantin Munteanu [într-o revistă aflată la îndemâna oricui, Formula AS, nr. 506 (10) martie 2002, p. 2] pune „sub lupă" capul pisicuţei pe care am amintit-o deja: CC. „Invers ca în poveştile cu câinele şi pisica, CC datorează totul unei căţeluşe mult iubite de stăpânul ei, John Sperling, un excentric iubitor de animale şi miliardar american. Acesta a pus la bătaie circa patru milioane de dolari pentru realizarea unei tehnologii capabile s-o cloneze pe Missy, o corcitură de Husky la care ţinuse foarte mult. Încercarea a eşuat, deoarece cătelele nu ovulează cu regularitate, iar ovulele nu se dezvoltă normal în condiţii de laborator. Tehnologia pusă la punct pe spinarea câinilor a dat rezultate în capul pisicilor. Nu fără probleme (...). John Sperling iubitorul de câini care s-a trezit cu clona unei pisici în braţe, îşi freacă mâinile cu gândul la afacerile viitoare. El deţine ansamblul licenţelor universităţii texane. Iar prin intermediul unei firme proprii, excentricul milionar are de gând să pună la punct o nouă industrie! Ca să vedeţi cum de pricep americanii să scoată dolari din orice! Chiar şi din pisici!" Şi noi ştim ce mult iubesc americanii animalele!

Sigur, articolul nostru nu se vrea un atac la adresa culturii americane. În fond este de remarcat ceea ce Ştefan Nicolae, în cronica la cartea Gretei Tarlet „Europa naţiunilor. Europa raţiunilor" (Ed. Cartea Românească, 2002) zicea: „Ceea ce lipseşte proiectului european (...) este lipsa unui „suflet". Vaticanul, dar şi Bisericile ortodoxe au identificat acest suflet în creştinism. Or exprimarea unei dimensiuni ideale, metafizice a identităţii europene, lipseşte din *Carta drepturilor fundamentale* recent adoptată" („România liberă", nr. 10/2002, 13—19 martie 2002, p. 3).

În primă fază (remarca „The Observer" din 9 februarie preluat deja în 11 februarie în „La Croix") s-a văzut, în această rezolvare tehnică, o posibilitate ca femeile cu probleme în ceea ce priveşte naşterea să aibă un sprijin prin această găselniţă. Sau cele care au în calcul avortul, pot păstra la „frigiderul-uter" copilul pe care altfel l-ar arunca. Sigur că în celofanul sclipitor al bunelor intenţii putem să ascundem, oricând, această amăgeală nenorocită. Dar ceea ce rămâne până la urmă este această piatră la noul turn Babel în care, încercând să-L atingă — pentru detronare — pe Dumnezeu, făuritorii noii babilonii riscă nu doar să-şi amestece limbile, ci să dărâme — a câta oară? — relaţia cu Creatorul lumii.

11 septembrie 2001 — 11 februarie 2002. Cinci luni de când în World Trade Center tineri şi vârstnici, femei însărcinate şi oameni bolnavi cădeau jertfă unor nebuni denumiţi, rapid şi corect, teroriştii. Cine va purta însă în grijă terorismul genetic prin care rasa umană este din ce în ce mai aproape de degenerare?

Mărturii despre sodalii sibieni

(Urmare din pag. a 5-a)

Climatul de bună convieţuire interetnică a fost permanent întreţinut prin „arta industrială", de prelucrare a produselor executate şi prin temeinica lor pregătire intelectuală.

Apare edificatoare, în acest sens, o interesantă mărturie statistică cu privire la sodalii care au învăţat şi cunoşteau, în contextul acestui mediu multinaţional, diferite limbi străine. Dacă analizăm atent raportul „reuniunii româneşti" din anii 1897—1899 şi protocolul fundamental din aceeaşi perioadă cu rubricile sale documentare, constatăm că din cei 217 membri ordinari, mai mult de jumătate dintre ei, cunoşteau şi vorbeau permanent, limba germană, maghiară şi unii din ei, chiar mai multe limbi europene. Deşi trăiau în comunităţi etnice distincte şi aparţineau de confesiuni religioase diferite, ei aveau zilnic posibilitatea să întreţină convorbiri profesionale, să citească cărţi de specialitate sau de cultură, iar uneori, când aveau bani şi timp, plecau la documentare în străinătate. Demn de remarcat este faptul că aceşti sodali, prin cunoştinţele lor profesionale şi intelectuale, au reuşit să contribuie la creşterea prestigiului reuniunii lor şi la „bunul renume" al populaţiei româneşti din Transilvania şi Banat.

Prestigiul Reuniunii sodalilor i-a determinat, pe 38 de concetăţeni aparţinând altor naţionalităţi, saşi, unguri şi austrieci să se înscrie ca membri ajutători şi să contribuie periodic cu donaţii băneşti.

Conducătorii „Reuniunii sodalilor", preşedintele onorific, N. Cristea şi V. Tordoşianu, au luat iniţiativa participării, din motive de recunoştinţă faţă de „binefăcătorii neamului nostru" la parastasul şi aniversarea a 25 de ani de la decesul „marelui arhiereu Andreiu, baron de Şaguna, fost primul patron al Reuniunii noastre". Cu acest prilej „în semn de pietate" a depus pe mormântul Înaltului Prelat al Bisericii Ortodoxe „o cunună cu inscripţia Patronului ei, prototipul muncii neobosite".

De asemenea la „festivităţile de primire şi instalare a I.P.S. Sale Domnului Ioan Meţianu, arhiepiscop şi mitropolit, comitetul a luat de cu vreme măsurile de lipsă, ca Reuniunea să participe în mod demn la acele festivităţi".

În acest moment festiv din 1898, preşedintele V. Tordoşianu, a „implorat binecuvântarea arhierească asupra lucrărilor Reuniunii" în viitorul activităţii sale.

Cuvintele mitropolitului I. Meţianu, rostite în acest moment istoric pentru Biserica Ortodoxă, au o semnificaţie de concluzie la cumpăna dintre secole pentru rodnica ei activitate socială şi culturală. „Am urmărit cu viu interes lucrările harnicei dumneavoastre Reuniuni, şi m-am bucurat de prestaţiunile ei. Continuaţi a lucra şi pe viitor cu aceeaşi râvnă şi ostenelile d-voastre pentru crearea clasei de mijloc, care am putea zice până acum ne lipseşte, vor fi încoronate de rezultatele dorite. Între Reuniunile de acest fel se numără, încât ştiu şi cea a meseriaşilor din Braşov, care împreună cu a d-voastră, chemare au să lucreze şi lucrează cu mult zel. Constat cu deplină mulţumire, că Reuniunea îşi face datorinţa. Dumnezeu să vă stea într-ajutor şi fiţi binecuvântaţi".[8]

Binecuvântarea şi donaţiile băneşti oferite sodalilor din localitate, de către Înaltul Prelat Ortodox, au stimulat iniţiativa conducerii „Reuniunii", de-a solicita două împrumuturi ipotecare de la Mitropolie, în valoare de 34.400 coroane, la care s-a adăugat suma de 4 450 coroane provenite de la sute şi mii de donatori români, cei mai mulţi nemenţionaţi în scriptele fondului de 20 bani, pentru cumpărarea unei proprietăţi imobiliare din strada Bruckenthal nr. 17, astfel o veche doleanţă a meseriaşilor a devenit o „realitate publică".[9]

În acest imobil impozant, încăpător cu o suprafaţă de 398 m.p., case şi curte, renovat ulterior în 1905, „Reuniunea" va conserva tot patrimoniul ei public, documentar-cultural, valoroasa sa bibliotecă, biliardul, pianul etc. şi în această „casă proprie", se va desfăşura, lună de lună, an de an, programele profesionale şi cultural-artistice.

8 Anuarul I, op. cit., p. 94—95.
9 Mitropolia Ortodoxă Sibiu, Fd. Arhiepiscopal, fundaţia D. Andronic, doc. nr. V-1153/1900 şi doc. nr. 2969, 3618/1901.

Emanuil Gojdu

(Urmare din pag. a 3-a)

fost date de la strană de un grup de studenţi de la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, conduşi de pr. Eclesiarh Dumitru Munthiu.

După Sf. Liturghie şi parastasul săvârşit în memoria Marelui Gojdu şi a familiei sale, participanţii s-au deplasat, pentru depunerea de coroane, la cimitirul Kerepeşi, unde repauzează marele filantrop român aşteptând învierea morţilor ca unul care a servit cauza românească şi ortodoxă cum nu s-a putut mai mult.

Manifestarea de la Budapesta care s-a bucurat de un mare succes şi a avut răsunet atât în mass-media ungară cât şi în cea română, este pe de parte, răsplata şi recunoştinţa pe care i-o datorăm. De aceea, Reprezentanţa Fundaţiei a considerat, lansarea unei *emisiuni filatelice* cu sprijinul Poştei Române şi a Federaţiei Filatelice Române, precum şi a unei medalii jubiliare „Emanuil Gojdu", cu ajutorul Monetăriei Statului, ca o datorie morală pentru elogierea şi readucerea în conştiinţa românilor a ilustrului nostru înaintaş.

Ohola şi Oholiba

Fiul omului; au fost odată două femei, fiicele unei mame. Numele lor erau: al celei mai mari Ohola şi al surorii ei Oholiba. Ohola era Samaria şi Oholiba este Ierusalimul (Iezechiel 23, 2-4).

Este cunoscut faptul că în timpul domniilor regilor David şi Solomon statul Israel a atins culmea puterii sale. În schimb, în timpul lui Roboam *(poporul s-a răspândit* — în ebraică)[1], fiul şi succesorul lui Solomon, începe decăderea. Zece seminţii din nord ies de sub tutela monarhului legitim, se constituie într-un regat separat şi aleg rege pe Ieroboam *(poporul să sporească* — în ebr.)[2], general al lui Solomon, reîntors din Egipt, unde se refugiase din cauza persecuţiilor aceluia[3]. Astfel, pe harta politică a lumii vechi apar două regate, cu interrelaţii încordate, fapt ce a permis amestecul străinilor, care au adus cu ei obiceiurile, zeităţile şi normele lor morale. Zadarnice au fost mustrările profeţilor care îndemnau pe regi, preoţi şi popor să se întoarcă la Dumnezeu.

Regatul de nord, cunoscut ca Israel sau Efraim, având capitala la Samaria — regat cu numele său simbolic Ohola *(cort, colibă, cortul ei propriu, cortul lor* — în ebr.)[4] — a cunoscut o istorie agitată. Dintre numeroşii regi care s-au succedat — şi dintre care mai mult de jumătate au murit asasinaţi — doar unul sau doi au avut o oarecare însemnătate. Decadenţa economică, religios-morală şi politică, concretizată prin amestecul străin, asirian, i-a grăbit sfârşitul. *Oho'a a început să-mi fie necredincioasă şi s-a aprins după amanţii ei, după Asirieni, vecinii săi* (Iez. 23, 5). În 712 î.Hr., regele asirian Sargon al II-lea (Şaru-kin, *regele [este] legitim* — în asiriană)[5] distruge complet Samaria, transformă regatul în provincie asiriană şi duce în captivitate poporul, pe care îl împrăştie pe întinsul imperiului său, de unde nu se va mai întoarce niciodată. *Mâncare focului vei fi, ... şi nici nu se va mai pomeni de tine, că Eu, Domnul, am spus aceasta* (Iez. 21, 32). Exilul a privit şi elitele politice ale timpului, fapt reflectat în textul sacru astfel: *Şi ţie, căpetenie nelegiuită şi rea a lui Israel, căreia ţi-a venit ziua acum, când nelegiuirea ta a ajuns la culme. Aşa zice Domnul Dumnezeu: Diadema se va scoate, cununa va fi ridicată* (Iez. 21, 25—26).

Începutul istoriei asirienilor este legat de oraşul-stat Assur, al cărui nume îl vor purta. Tot atunci, regii Babilonului vor avea pretenţii hegemonice asupra Asiriei, care va rămâne mult timp sub influenţă akkadiană. Din secolul al XIV-lea î.Hr., Asiria tinde să devină o mare putere, supunând întreaga Mesopotamie. Profitând de starea de decădere a Egiptului — situaţie care le-a adus liniştea pe flancul sudic —, asirienii cuceresc Armenia, Asia Mică precum şi litoralul estic al Mediteranei. Mai târziu, după cum am arătat, Sargon al II-lea cucereşte Israelul, iar fiul şi succesorul său la tron, Sanherib — care a distrus Babilonul — a fondat noua capitală, Ninive[6]. Desigur, numele acestui oraş are profunde conotaţii negative în viziune vetero-testamentară. În schimb, pentru asirieni era un nume sacru, căci cuvântul asirian Ninua (Ninuwa în babiloniana veche) era o transliterare a sumerianului Nina, unul din numeroasele apelative ale zeiţei Ştar. Or, triada zeilor mesopotamieni — a celor importanţi, firească — era compusă din Sin (zeul lunii), Şamaş (zeul soarelui) şi Ştar (zeiţa războiului/numai/la asirieni)[7].

Dincolo de faptul că roata, o invenţie de-a dreptul revoluţionară, a apărut în Mesopotamia, trebuie precizat faptul că primele drumuri din lume, pietruite, ale căror urme se văd şi azi, au apărut în Asiria. Erau drumuri bine întreţinute şi controlate, cu indicatoare, cu consolidări în zonele de deşert, cu poduri de piatră şi, din loc în loc, cu fântâni pentru călători[8].

În sud, regatul Iuda sau al Iudeei, având Ierusalimul drept capitală — regat cu numele simbolic Oholiba *(cortul/sanctuarul meu este în ea, locuinţa mea este a ta* — în ebr.)[9], sora cea mică —, era de cinci ori mai mic, sub raportul suprafeţei şi, cu jumătatea sa de milion de locuitori, de trei ori mai redus ca populaţie, în raport cu regatul de nord[10]. În urma unor puternice disensiuni interne, Iudeea cere — şi primeşte, la sfârşitul secolului al VIII-lea î.Hr., ajutorul asirienilor, în schimbul unui tribut. *Sora ei Oholiba ... a fost şi mai stricată. Ea s-a aprins după fiii lui Asur* [asirieni — n.n. C. I]. Urmează însă un secol de politică antiasiriană, şi probabiloniană, politică şi consecinţe pe care profetul Iezechiel le înfăţişează în felul următor: *Dar aceasta a mers şi mai departe cu desfrânarea şi văzând zugrăvite pe pereţi, chipuri de bărbaţi, chipuri de caldei, Încinşi... după felul Babilonienilor, a căror patrie este ţara caldeilor ... a trimis soli la ei, în Caldeea. Şi au venit fiii Babilonu'ui la aceasta, în palatul ei de desfrânare, şi au pângărit-o ... Oholiba, aşa zice Domnul Dumnezeu. Voi aduce pe fiii Babilonului şi pe toţi Caldeii şi vor veni împotriva ta cu arme, cu cai şi cu căruţe ... Căci ele s-au desfrânat cu idolii lor ... veţi purta greutatea păcatelor voastre de închinare la idoli, şi veţi şti că Eu sunt Domnul Dumnezeu* (Iez. 23, 11—17, 22—24, 37, 49). Într-adevăr, Iudeea (Oholiba) este invadată şi pustiită — în 597 î.Hr. — iar regele şi câteva mii de nobili, preoţi şi negustori bogaţi sunt duşi în captivitate în Babilon, împreună cu tezaurul Templului şi cel al palatului regal. Peste câţiva ani, în 586, Iudeea (Iuda) se aliază cu Egiptul contra babilonienilor — *dar ea n-a încetat a se desfrâna şi cu Egiptenii* (Iez. 23, 8) —, dar Nabucodonosor invadează micul regat, distruge Ierusalimul, incendiază Templul, demolează fortificaţiile. Alianţa celor două state, soarta regatului Iuda şi distrugerea capitalei sale sunt astfel redate: *Tu, fiul omului, închipuieşte-ţi două drumuri pe care trebuie să treacă sabia regelui Babilonului; ... închipuieşte-ţi drumul ... împotriva lui Iuda, împotriva Ierusalimului celui întărit* (Iez. 21, 19-20). Nu numai că duce în captivitate o mare parte din populaţie, ci, mai mult, *regele Babilonului* va masacra familia regală[11]: *Şi căpetenia... voi întinde mreaja Mea în calea lui şi-l voi prinde în laţul Meu, şi-l voi duce în Babilon, în ţara Caldeilor, dar el nu o va mai vedea şi va muri acolo* (Iez. 12, 12-13).

Imperiul babilonian era o monarhie absolută, puternic centralizată, administraţia statului fiind sub controlul unui „prim-ministru". Aparatul funcţionăresc era clar ierarhizat şi eficient, iar scribii-funcţionari erau gratificaţi cu proprietăţi agricole variind, după rang, de la 6 la 69 ha. Capitala, Babilonul, avea un număr impresionant — pentru acea perioadă — de temple, iar fiecare templu îşi avea preoţii săi, organizaţi pe categorii şi funcţii, într-o ierarhie ce cuprindea peste 40 de grade sacerdotale, inclusiv categoria preoteselor care practicau prostituţia sacră şi care se puteau căsători dar nu puteau avea copii[12]. Şi numele Babilonului avea pentru locuitorii săi o semnificaţie simbolică sacră, aşa cum am văzut că a fost în cazul Ninivei. Babilon este o redare a cuvântului babilonian bâb-illi (pl. Bâb-ilani), care este o traducere a sumerianului Kadingir-ra şi care înseamnă „Poarta zeului"[13].

Şi astfel, am răsfoit câteva file de istorie „biblică şi cuneiformă" — dacă ne putem exprima aşa — istorie apusă dar nestinsă graţie textelor sacre.

Dr. CONSTANTIN ITTU

1. M. Bocian şi alţii, **Dicţionar enciclopedic de personaje biblice**, Bucureşti, 1996, p. 364.
2. **Ibidem**, p. 144.
3. Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan, Diac. Prof. Dr. Emilian Cornilescu, **Arheologie biblică**, Bucureşti, 1994, pp. 108-9.
4. N. Moldoveanu, **Dicţionar biblic de nume proprii şi cuvinte rare**, Bucureşti, p. 271.
5. N. Djuvara, **Istorie şi psihanaliză**, în „Arhiva Genealogică", 1-2, 1994, pp. 139-41, la p. 139.
6. O. Drîmba, **Istoria culturii şi civilizaţiei**, vol. 1, Bucureşti, 1985, p. 67.
7. **Dicţionar Biblic**, Oradea 1995, pp. 909-10.
8. Drâmba, **op. cit.**, p. 80.
9. Moldoveanu, **op. cit.**, p. 271.
10. Drâmba, **op. cit.**, p. 177.
11. **Ibidem**, p. 173.
12. **Ibidem**, p. 70.
13. **Dicţionar Biblic**, p. 120.

O pildă de slujire

Arhimandritul Partenie Apetrei

Mânăstirea Neamţ a avut în trecut şi mai are încă monahi cu felurite daruri. Unii mari rugători, iubitori ai pravilei şi ai slujbelor bisericeşti care măsoară timpul *„în boabe de metanii"*. Alţii au darul scrisului, au şters colbul de pe cronicile şi manuscrisele vechi şi au lăsast la rândul lor pagini noi de cronică sau cuvinte de învăţătură. Alţii au darul cântării şi al slujirii, bine ştiindu-se că la Neamţ există cea mai vestită tradiţie a slujbelor, cu soboare care numărau uneori 20 de diaconi. Alţii, neîntrecuţi gospodari, au muncit mult pentru renovarea şi înfrumuseţarea acestei chinovii.

Între fiii cei mai preţuiţi ai Lavrei se numără şi P.C. Arhim. Partenie Apetrei în viaţa căruia s-au împlinit 75 de ani. Trebuie să mărturisesc că scriu cu emoţie aceste rânduri pentru că, Prea Cuviosia Sa n-ar fi de acord să se scrie ceva despre slujirea lui. Este însă o ocazie şi o datorie să cinstim şi în acest fel pe Arhim. Partenie la un popas important din viaţa Sa.

Pe când avea numai 14 ani, Nicolae Apetrei de la Giurgenii Romanului a venit la Mânăstirea Neamţ. Avusese o copilărie grea, mama sa Elisabeta a murit când el avea numai câţiva anişori. Au fost copii mulţi şi vremurile au fost grele. Tânărul de 14 ani a renunţat la bucuriile vârstei şi s-a învăţat cu ascultarea, cu rugăciunea şi cu studiul. Cu răbdare şi smerenie a trecut prin toate ascultările mânăstireşti. În vremea unor stareţi ca Galaction Cordun, Victorin Ursache, Haralambie Vasilache sau Melchisedec Dimitriu, novicele de atunci s-a remarcat mai ales prin darul cântării. Într-o vreme când Lavra avea numeroşi psalţi, tânărul Nicolae Apetrei era apreciat de ierarhi ori monahi ca şi de Sadoveanu care asista uneori la Sfânta Liturghie. În timpul Seminarului monahal pe care l-a urmat la Neamţ, părintele Partenie a fost dirijor de cor şi elev strălucit. Mânăs-

(Continuare în pag. a 8-a)

Arhim. TIMOTEI AIOANEI

Arhiereul dr. Ilarion Puşcariu

(Urmare din pag. a 6-a)

A fost un colaborator permanent al ziarului „Telegraful Român". În anii 1876—1877, împreună cu profesorii Daniil Popovici Barcianu şi Dimitrie Comşa — viitorii memorandişti, — cu Eugen Brote şi Ioan Bechnitz, a redactat „Foişoara" Telegrafului Român", cu scopul de a pleda pentru generalizarea ortografiei româneşti fonetice. A colaborat cu multe articole la *Enciclopedia română* în trei volume, editată la Sibiu sub conducerea lui Corneliu Diaconovici (1898—1904), precum şi la o serie de reviste şi ziare româneşti din Transilvania.

Ca pofesor la Institutul teologic-pedagogic, a tipărit câteva manuale pentru elevii săi: *Limba maternă (română) în institutele pedagogice şi clasele poporale române* (Sibiu, 1875, VII + 178 p.); ulterior a apărut sub titlul: *Limba română, curs metodic pentru Institutele pedagogice şi şcoalele poporale române* (ed. IV, Sibiu, 1908, 155 p.); *Isagogia adică introducerea în cunoştinţa cărţilor Sfintei Scripturi* (Sibiu, 1878, ed. II, 1904, 238 p. + 4 foi), *Principii de pedagogie generală* (Sibiu, 1880, XVI+ 144; are şi capitole de psihologie); *Manual de istorie bisericească* (ed. I, 1893, VI+132+115 p., ed. II 1901, 130 p., ed. III 1907, 247 p., ed. IV, 1919, ed. V 1920); partea a doua cuprindea istoria Bisericii româneşti. Cel din urmă era un manual deosebit de apreciat în acel timp, folosit şi în Institutele teologice din Arad şi Caransebeş, în şcolile medii româneşti din Transilvania, precum şi în Seminariile teologice din Iaşi şi Râmnicu Vâlcea. A tipărit, de asemenea, o *Istorie biblică, manual de religie pentru şcolile medii*, cu ilustraţii (ed. I, 1893, 126 p.; ed. II, 1901, XII+ 184 p.; ed. III, 1907, 196 p.).

Dar Ilarion Puşcariu a fost un cercetător neobosit al trecutului Bisericii Ortodoxe din Ardeal. Se impun atenţiei cele două volume de *Documente pentru limbă şi istorie* (vol. I, Sibiu, 1889, XVI + 399 p. + 3 fasc.; vol. II, Sibiu, 1897, VI + 384). Interesează îndeosebi volumul I, cu documente deosebite de la episcopii Ghedeon Nichitici şi Gherasim Adamovici, din timpul sedisvacanţei din anii 1796—1810, de la Vasile Moga şi Andrei Şaguna. În volumul II sunt publicate documente din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, o serie de titluri de cărţi şi manuscrise vechi.

O altă lucrare de seamă a lui Ilarion Puşcariu a fost *Mitropolia românilor ortodocşi din Ungaria şi Transilvania. Studiu istoric despre reînfiinţarea Mitropoliei, dimpreună cu o colecţie de acte* (Sibiu, 1900, VII + 178 + 434 p.), scrisă încă din 1895, cu prilejul împlinirii a 30 de ani de la restaurarea Mitropoliei. Partea întâi cuprindea un studiu asupra acestei probleme, iar a doua era o valoroasă colecţie de aproximativ 200 de acte şi documente (unele numai în limba originală, altele traduse), relative la reînfiinţarea Mitropoliei. În întreaga lucrare străbate ca un fir roşu lupta lui Andrei Şaguna pentru realizarea acestei mari opere a vieţii sale.

Nu pot fi trecute cu vederea câteva contribuţii asupra vieţii şi activităţii mitropolitului Andrei Şaguna: *Din anii ultimi ai vieţii mitropolitului Andrei Şaguna. Despre boala şi moartea lui; Spicuiri şi fragmente din corespondenţa lui Şaguna*, cu aproximativ 100 de pagini, ambele în volumul comemorativ închinat mitropolitului Andrei în 1909; *Chestiunea instalării lui Andrei Şaguna în scaunul mitropolitan*, în „Revista Teologică", 1908, ş.a. Împreună cu ieromonahul Miron Cristea (viitorul patriarh) şi consilierul Matei Voileanu, a publicat lucrarea *Biserica catedrală de la Mitropolia ortodoxă română din Sibiu. Istoricul zidirii, 1857—1906* (Sibiu, 1908, III + 193 p.).

În sfârşit, menţionăm şi lucrarea *Contribuţii istorice privitoare la trecutul românilor de pe pământul crăiesc* (Sibiu, 1913, CIV + 350 p.), scrisă în colaborare cu tinerii jurişti şi istorici Ioan Preda, Lucian Borcia, Ioan Lupaş, Silviu Dragomir şi Ioan Matei — ca răspuns la o lucrare a cercetătorului G. Müller, care nega drepturile românilor de pe fostul „pământ regesc" (fundus regius). A publicat şi lucrarea fratelui său Ioan, *Notiţe despre întâmplările contemporane* (Sibiu, 1913, 220 p.), un izvor preţios de informaţii pentru istoria politică şi bisericească a Transilvaniei în a doua jumătate a veacului al XIX-lea.

Pentru toată activitatea sa didactică şi mai ales cea ştiinţifică, Academia Română, cel mai înalt for cultural al ţării, a ales pe venerabilul arhimandrit Ilarion Puşcariu printre membrii săi onorari, la 24 mai 1916. Nu este lipsit de importanţă să arătăm că numele său figurează în *Enciclopedia istoriografiei româneşti* (Bucureşti, 1978, p. 276), cu indicarea tuturor lucrărilor sale. De asemenea figurează într-un *Dicţionar de lingvişti şi filologi români* (Bucureşti, 1978), în care se precizează că „lucrările sale cu caracter filologic sau istoric reprezintă adevărate pledoarii pentru susţinerea drepturilor politice, sociale şi economice ale românilor din Transilvania" (p. 211).

S-a stins din viaţă în Sibiu, la 26 august / 8 septembrie 1922, când împlinise patriarhala vârstă de 80 de ani. Prin testament rânduise ca din banii săi să se dea câte 5 000 de lei bisericilor din Sohodol, Predeal şi Bran — Poartă, „iar din ce va mai prisosi, să se facă o fundaţiune care să poarte numele meu şi din veniturile căreia să se ajutoreze săracii şi cei loviţi de soartă". Biblioteca o lăsa şcolii teologice sibiene; şi azi cărţile sale — mai ales cele cu caracter istoric — stau la dispoziţia cercetătorilor. A fost îngropat în cavoul familiei, din Bran — centru, potrivit ultimei sale dorinţe, ca dovadă de nezdruncinat a legăturii cu locurile natale, în care se odihneau atâţia din vrednicii săi înaintaşi.

Trecerea sa la cele veşnice a fost consemnată nu numai de periodicele bisericeşti din Mitropolia Ardealului, ci şi de cele laice. La slujba care i s-a făcut în catedrala din Sibiu, mitropolitul de atunci al Ardealului, Nicolae Bălan, spunea: „Arhiereul Ilarion Puşcariu a fost un suflet armonic şi echilibrat, un adevărat om de caracter. Toată viaţa a fost condus de un ideal: binele Bisericii şi ridicarea neamului... Cu el dispare o venerabilă figură de preot, cu el se duce un om din generaţia lui Şaguna. Viaţa lui e strâns legată de soarta Bisericii. Un capitol din viaţa noastră bisericească se încheie cu dispariţia acestui arhiereu". Iar tânărul profesor de teologie Nicolae Colan, viitorul mitropolit, scria în „Revista Teologică": „Drept moştenire scumpă ne lasă cartea vieţii unui om care în lumea aceasta n-a cunoscut ce este odihna, când a fost vorba de slujirea lui Dumnezeu şi de luminarea neamului". Istoricul Dimitrie Onciul a scris câteva rânduri de pomenire în revista „Transilvania" (nr. 10, 1922, p. 636—638), iar Nicolae Iorga i-a evocat figura în foaia sa „Neamul românesc" (şi în vol. *Oameni care au fost*, III, Bucureşti, 1936, p. 116-117).

A plecat din lumea aceasta ultimul din colaboratorii lui Şaguna şi „un credincios purtător al tradiţiilor create de geniul părintelui său ocrotitor" (Nicolae Bălan).

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

● **Sâmbătă, 2 FEBRUARIE 2002, — Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit ANTONIE** a primit pe Dl. Senator Aron Belaşcu, de la Partidul România Mare.

● **Luni, 4 FEBRUARIE 2002,** — A primit pe P.C. Consilier Economic, Arhid. Ezechil Oancea.

● **Marţi, 5 FEBRUARIE 2002,** — A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei.
— A primit pe P.C. Pr. Dumitru Munthiu, eclesiarhul Catedralei.
— A primit pe P.C. Pr. lector Aurel Pavel împreună cu D-nii reporteri ai Televiziunii Române Oana Hangan şi Cristian Glodeală cărora le-a acordat un interviu pentru comemorarea marelui magnat Emanuil Gojdu.

● **Miercuri, 6 FEBRUARIE 2002,** — A primit pe P.C. Consilier economic, Arhid. Ezechil Oancea.
— A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilier bisericesc.

● **Joi, 7 FEBRUARIE 2002** — Cu ocazia împlinirii a 20 de ani de arhierie la Sibiu, a **Înalt Prea Sfinţitului ANTONIE**, **Prea Sfinţitul VISARION**, înconjurat de un impresionant sobor de preoţi şi diaconi au oficiat un **Te-Deum** întru cinstirea **I.P.S. Sale.**
— A primit la Reşedinţa mitropolitană pe toţi preoţii slujitori, alţi invitaţi, angajaţi ai Arhiepiscopiei şi a oferit cu acest prilej o recepţie.
A rostit un cuvânt de învăţătură dar şi de mulţumire.

● **Miercuri, 13 FEBRUARIE 2002,** — A primit pe P.C. Consilier economic, Ezechil Oancea.
— A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei şi pe Arhim. Ilarion Urs, starețul Mânăstirii „Brâncoveanu", Sâmbăta de Sus.

● **Joi, 14 FEBRUARIE 2002,** — A primit pe Dl. George Mănăilă Gridănuşu din Braşov.
— A primit pe Pr. Nicolae Coman din Braşov.
— A primit pe Dl. prof. Dr. Vasile Oltean, Directorul Muzeului „Sf. Nicolae" Şchei-Braşov.
— A primit pe P.C. Pr. Drd. Christian Munteanu din Braşov.

● **Vineri, 15 FEBRUARIE 2002,** — A primit pe P.C. Consilier economic, Arhid. Ezechil Oancea.
— A acordat un interviu pentru ziarul „RONDUL".

● **Sâmbătă, 16 FEBRUARIE 2002** — A primit pe Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan, Decanul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu.
— A primit pe P.C. Pr. Conf. Dr. Vasile Grăjdian de la aceeaşi Facultate.

● **Marţi, 19 FEBRUARIE 2002,** — A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan Consilierul administrativ-bisericesc al Arhiepiscopiei.
— A primit pe P.C. Pr. Bogdan Iosif din Braşov - Dârste.
— A primit pe P.C. Pr. Vasile Bogdan din Braşov - Spitale.

● **Miercuri, 20 FEBRUARIE 2002,** — A primit pe P.C. Pr. prof. drd. Victor Neamţu, Directorul Seminarului Teologic din Braşov.
— A prezidat lucrările Permanenţei Consiliului Eparhial Sibiu.

● **Vineri, 22 FEBRUARIE 2002**, — A primit la Reşedinţa mitropolitană pe Dl. Avocat Dorin Suciu, Decanul Baroului de avocaţi.

● **Sâmbătă, 23 FEBRUARIE 2002,** — A primit pe P.C. Pr. Silviu Pufulete parohul Comunităţii Româneşti de la Londra.

● **Marţi, 26 FEBRUARIE 2002**, — A primit pe P.C. Pr. Dumitru Comşa de la Parohia Ghimbav, prot. Braşov.
— A primit pe P.C. Pr. Gheorghe Streza de la Parohia Şercaia, prot. Braşov.
— A primit pe Dl. Dorin Zamfir licenţiat al Facultăţii de Teologie şi al Facultăţii de Jurnalistică Sibiu, în legătură cu alcătuirea tezei de licenţă.
— A primit pe P.C. Pr. Sămărtean Virgil de la Parohia Şoroştin, prot. Mediaş.
— A primit pe P.C. Prof. Arhid. Dr. Constantin Voicu, Decanul Facultăţii de Teologie de la Oradea.

● **Miercuri, 27 FEBRUARIE 2002** — A primit pe P.C. Pr. Lucian Vitan de la Parohia Predeal, Prot. Braşov.

● **Joi, 28 FEBRUARIE 2002,** — A primit pe P.C. Pr. Vasile Bârsan din Făgăraş.
— A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, Consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Sibiului.

Pr. VALENTIN SICOE
— Secretar eparhial —

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea şi cu binecuvântarea Înalt Prea Sfinţitului Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, Prea Sfinţitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, VISARION RĂŞINĂREANU **a săvârşit următoarele:**

● **15 FEBRUARIE 2002, — P. S. Sa** a săvârşit Vecernia şi Acatistul Maicii Domnului în Catedrala mitropolitană.

● **16 FEBRUARIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie în Capela Mitropolitană. Seara a slujit Vecernia în Catedrală.

● **17 FEBRUARIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit Sfânta Liturghie arhierească la Mânăstirea Orlat, prot. Sălişte, rostind cuvânt de învăţătură creştinească.
— A săvârşit slujba parastasului întru pomenirea arhim. Sofronie Achim, fost slujitor al mânăstirii.
— Seara a slujit la Vecernie în Catedrala mitropolitană.

● **20 FEBRUARIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit în Catedrală împreună cu **P.S. Ioan** al Oradiei slujba înmormântării Pr. Ioan Langa fost angajat al Centrului eparhial, rostind cuvânt de învăţătură.
— Seara a slujit Vecernia şi Acatistul Mântuitorului în Catedrală.

● **22 FEBRUARIE 2002, — P.S. Sa** a primit pe membrii Comitetului de redacţie al revistei ecumenice „Corpus Cristi" ce apare la Sibiu.

● **24 FEBRUARIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Ioan Botezătorul" din Poplaca, prot. Sibiu, rostind cuvânt de învăţătură. P.C. pr. paroh Tănase Tăvală a fost hirotesit întru sachelar.
— Seara a slujit şi predicat la Vecernie în Catedrală, inaugurând Săptămâna de rugăciune pentru unitatea creştină.
— A primit pe Excelenţa Sa Christoph Klein, episcop al Bisericii Evanghelice C.A. din România.

● **25 FEBRUARIE 2002 — P.S. Sa** a participat la serviciul divin ecumenic în biserica parohială romano-catolică din Sibiu rostind cuvânt de salut.

● **28 FEBRUARIE 2002, — P.S. Sa** a participat la festivitatea acordării titlului de Dr. honoris causa Excelenţei Sale d-lui Chen Delai, ambasadorul R.P. Chineze la Bucureşti.
— Seara a participat la serviciul divin ecumenic din Catedrala Evanghelică din Sibiu.

● **2 MARTIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană hirotonind întru diacon pe teologul Mircea Comşa.
— A slujit în biserica mare din Răşinari parastasul la împlinirea unui an de la trecerea la cele veşnice a Pr. Crăciun Poplăceanu (Jina) rostind cuvânt de învăţătură.
— Seara a oficiat Vecernia în Catedrală.

● **3 MARTIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Buna Vestire" din Cristian I (pr. paroh Ioan Avram) rostind cuvânt de învăţătură. C. diacon Mircea Comşa a fost hirotonit întru preot pe seama parohiei Cuciulata, prot. Rupea.
— Seara a slujit şi predicat la Vecernie şi la taina Sf. Maslu de obşte în biserica „Sf. Nicolae" din Tălmaciu prot. Avrig.

● **4 MARTIE 2002, — P.S. Sa** a participat la festivităţile organizate de Episcopia Râmnicului cu prilejul zilei onomastice a **P. S. Episcop Gherasim,** transmiţând un mesaj din partea **I. P. S. Mitropolit ANTONIE.**

● **7 MARTIE 2002, — P S. Sa** a primit pe dl. Gerard Testard împreună cu o delegaţie din partea Organizaţiei „Fondation pour un monde nouveau" din Paris.
— A participat la vernisajul unei expoziţii internaţionale de artă fotografică dedicată „Zilei femeii", la Cercul militar din Sibiu.

● **8 MARTIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit slujba Vecerniei şi a Litiei în Catedrală.
— A primit la biroul episcopal angajatele Centrului Eparhial cărora le-a înmânat câte un dar simbolic de Ziua Femeii.

● **9 MARTIE 2001, — P S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească la Mânăstirea „Sf. 40 de mucenici", de la Berivoi prot. Făgăraş cu prilejul zilei hramului, rostind cuvânt de învăţătură.
Teologul Mihai Liţoiu a fost hirotonit întru diacon.
În aceeaşi zi a cercetat canonic biserica „Sf. Paraschiva" din Hurez, aflată în şantier de pictură şi biserica parohială din Săsciori prot. Făgăraş.
— Seara a slujit Vecernia în Catedrală.

Arhid. VASILE AVRAM

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● *Administraţie bisericească parohială şi legislaţie,* de Arhid. Prof. Dr. Ioan N. Floca şi Prof. Dr. Sorin Joantă, lucrare apărută cu binecuvântarea *Î. P. S. Sale Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului,* la Editura Arhiepiscopiei Ortodoxe Române, Sibiu, 2001, 207 p.

Lucrarea *„Administraţie bisericească parohială şi legislaţie"* are menirea să devină un ghid practic în administrarea unităţilor bisericeşti, în special a parohiilor.

Autorii ne prezintă conţinutul legilor şi aplicarea acestora corectă. În special insistă asupra bunelor raporturi între preotul paroh şi organele alese şi cele superioare.

E o carte foarte bună atât pentru studenţii teologi cât şi pentru preoţi. Autorii fac un real serviciu Bisericii noastre ortodoxe.

★

● Editura „Cantes" publică cartea: *Meditaţii Filocalice,* de Calinic Botoşăneanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Iaşilor, Iaşi, 2001, 404 p.

Această lucrare tratează despre toate temele filocalice, bineînţeles inspirându-se din temele volumelor de Filocalie tipărite de Părintele Prof. Dumitru Stăniloae. Notăm la întâmplare o seamă de titluri: Despre diavol, Despre gânduri, Despre cunoaştere şi necunoaştere, Despre chemarea numelui lui Iisus, Despre trup şi suflet, etc.

Tratează toate aceste teme pe baza izvoarelor din Filocalie, înscriindu-le în duminicile de peste an. Astfel, sunt cele de meditaţie la duminicile Penticostarului, la duminicile Octoihului şi la duminicile Triodului, având meditaţii, de pildă, despre frica de Dumnezeu, despre post, despre credinţă, despre linişte, despre nepătimire, despre Sfânta Împărtăşanie, încheindu-se cu o predică despre săptămâna Patimilor Domnului nostru Iisus Hristos. La sfârşit are o Călăuză filocalică foarte interesantă. La pag. 387, are o Postfaţă în care scrie: *„Mântuitorul, după Învierea Sa din morţi, până la Înălţare, a recapitulat Apostolilor, cu intenţii testamentare, întreaga Sa învăţătură şi le-a fixat îndatoririle ce le reveneau acestora, spunându-le:* «Mergând, învăţaţi toate neamurile (. . .)» (Mt. 28, 19-20)."

★

● Semnalăm o lucrare în limba franceză: *Le régime de la synodalité selon la législation canonique conciliaire, oecuménique, du I-er Millénaire,* de Rev. Prof. Dr. Nicolae Dură, Université de Bucarest, Faculté de Theologie, Editura Ametist, 1023 p.

Părintele Prof. Dr. Nicolae Dură a publicat această carte la Bucureşti în urma a aproape 12 ani de studii în Franţa şi în alte părţi. A căpătat pentru ea, acordată de Franţa, *„Legiunea de Onoare"*, iar Academia Română i-a acordat Premiul *„A. D. Xenopol"*.

În Statele Unite ale Americii a fost desemnat ca *„Omul Anului"*. În plus Patriarhia Bulgară i-a dat o *Gramată* a Patriarhiei Bulgare. E o carte mare privind *Dreptul Bisericesc* din primul mileniu.

Partea întâia se ocupă de *„Regimul sinodalităţii"*. Partea a doua se ocupă de: *„Legislaţia canonică conciliară, ecumenică"*. Partea a treia se ocupă de *„Conciliile, după legislaţia canonică conciliară, ecumenică, din primul mileniu"*. De asemenea se ocupă de *„Concilii ca expresii ale tradiţiei"*. Partea a patra se ocupă de *„colegialitate şi sinodalitate după legislaţia canonică conciliară, ecumenică a primului mileniu"*. Mai departe tratează despre „forme ale manifestării colegialităţii episcopale-sinodale". Partea a cincea se ocupă de *„Sinodalitate"* şi *„Primat"* după legislaţia canonică conciliară, ecumenică a primului mileniu.

E o carte mare, cuprinzând totul despre temele anunţate. Desigur, numai o lectură a cărţii poate să ne spună totul. În orice caz e o lucrare bine-venită pentru studiul Dreptului Canonic, şi sperăm să ne aducă foloase.

★

● *Darul sacru al vieţii* de Pr. Prof. Dr. John Breck, traducere şi cuvânt înainte de Prea Sfinţitul Dr. Irineu Pop Bistriţeanul, episcop-vicar, Editura Patmos, 358 p.

Este o carte plină de adevăruri duhovniceşti. Autorul le prezintă în lumina valorilor şi principiilor morale ale Ortodoxiei. Vorbind despre avort îl prezintă ca pe o crimă în orice stadiu al sarcinii, în acord desăvârşit, în acord cu Biserica Ortodoxă. Se condamnă categoric eutanasia. În timp ce pornografia este condamnată de asemenea ca o iconografie demonică.

Autorul este profesor de Bioetică şi a ţinut mai multe conferinţe la Cluj, Sibiu, Alba Iulia şi Timişoara. Îi recomandăm cartea cu căldură.

„Părintele John Breck s-a născut într-o familie protestantă din Statele Unite. A păşit pentru prima dată într-o biserică ortodoxă la Institutul Saint-Serge din Paris, după 1965, când a venit cu familia în Europa pentru a-şi termina studiile la Heidelberg. Fără să înţeleagă un cuvânt, căci se oficia în slavonă, a avut impresia că a ajuns acasă, după cum însuşi mărturiseşte, deşi pelerinajul abia începea. Treptat, paralel cu doctoratul făcut la Heidelberg în domeniul riguros al exegezei, a studiat şi învăţătura Bisericii Ortodoxe. Când şi-a terminat doctoratul, s-a stabilit cu familia în Franţa cu scopul de a intra în Biserica Ortodoxă, ceea ce s-a şi întâmplat la sfârşitul anului 1973. În 1977 a fost hirotonit preot.

După trei ani pe care i-a petrecut ca profesor la un seminar teologic din Alaska, a predat vreme de 12 ani la prestigiosul Institut Sfântul Vladimir din New York. În prezent este profesor de Bioetică şi Hermeneutică patristică la Institutul Teologic Ortodox Saint - Serge din Paris".

ANTONIE P.

(Urmare din pag. a 7-a)

Arhimandritul Partenie Apetrei

tirea avea o obşte numeroasă. Erau unii dinaintea decretului. În sobor erau monahi care mai târziu au ajuns ierarhi sau slujitori de frunte ai Bisericii.

După mulţi ani de ascultare, Starețul Melchisedec i-a spus fratelui Nicolae: *„diseară, la Utrenie, te facem călugăr. Îl aşteptăm şi pe Î.P.S. Sebastian. Pregăteşte-te".*

Blajinul ierarh a venit şi a săvârşit rânduiala. Fratele Nicolae a devenit monahul Partenie. Sfătos şi bun cum era, vlădica l-a întrebat: *„No, ai să poţi tu purta sarcinile estea, că-s grele tare . . .?".* Starețul Melchisedec a spus: *„Înalt Prea Sfinţite s-o strădui şi el, şi când n-o mai putea, le-a lăsa deoparte, să se hodinească şi apoi le-a lua înapoi în spate".*

A doua zi la Liturghie Mitropolitul l-a hirotonit diacon. Îi datorăm aşadar Mitropolitului, de pioasă amintire, Sebastian Rusan faptul că a dăruit Bisericii Moldovei un strălucit slujitor, care vreme de aproape 30 de ani, ca ierodiacon şi apoi ca Arhidiacon, a slujit ca nimeni altul în toată Eparhia, însoţind mulţi arhierei la slujbe de sfinţiri, hramuri şi alte evenimente bisericeşti.

După terminarea Institutului Teologic din Bucureşti, ierodiaconul Partenie Apetrei a devenit slujitor al Catedralei Mitropolitane din Iaşi, începând cu anul 1959. Pentru vrednicia lui, pentru multele daruri Mitropolitul Justin Moisescu i-a pus Crucea de arhidiacon pe grumaz şi l-a numit Eclesiarh al Catedralei. Când a venit ca Mitropolit la Iaşi, actualul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Părinte Teoctist, l-a hirotonit ieromonah şi apoi l-a cinstit cu rangurile de Protosinghel şi Arhimandrit.

42 de ani de slujire la Catedrala Mitropolitană. În tot acest răstimp, părintele Partenie a pus mult suflet în ceea ce a făcut. În viaţa sa, în cântare şi-n lucrare, într-un program care se repeta aproape identic în ziua următoare, Arhimandritul Partenie a îngemănat pilduitor seriozitatea cu umorul fin, asprimea superiorului cu bunătatea şi milostenia, rugăciunea şi programul liturgic cu un ceas de linişte, de lectură şi de plimbare pe aleea de la fântână. Arhim. Partenie este în stare să-ţi povestească ore în şir despre Patriarhii Nicodim, Justin şi Teoctist, despre mitropoliţii Sebastian, Firmilian şi Nestor, despre toţi profesorii, starețiii şi împreună nevoitorii cu el din Lavră sau de la Seminar: Partenie Ciopron, Atanasie Dincă, Pavel Şarpe, Emilian Antal, Victorin Ursache, Adrian Hriţcu, Pimen Zainea, Lucian Florea, Epifanie Norocel, Gherasim Cucoşel-Putneanu, Mitrofan Băltuţă, Longhin Popa, Chesarie Georgescu, Firmilian Olaru şi atâţia alţii.

În ceasurile de răgaz, părintele Partenie a scris despre marii psalţi de altădată ai Mitropoliei, despre starețul Neonil de la Neamţ şi a adunat într-un buchet cele mai frumoase cântări psaltice care aşteaptă lumina tiparului. De aceea, este înscris într-un dicţionar al cântăreţilor bisericeşti, apărut recent, semnat de Gh. Ionescu.

După mulţi ani de slujire la Catedrala Mitropolitană din Iaşi, *„maica bisericilor din Moldova"*, cum o numea ctitorul ei, Arhim. Partenie Apetrei a revenit la Mânăstirea Neamţ, locul unde şi-a început viaţa călugărească.

Aproape de pârâul Mahernița, într-una din casele mânăstireşti l-am reîntâlnit printre icoane, cărţi şi multe amintiri pe venerabilul părinte care în stilul său inconfundabil ne-a învăţat cu multă înţelepciune şi a dăruit fiecăruia dintre noi, ucenicii săi, pilda unei slujiri demne în Biserica Mântuitorului Hristos. Şi acum la cei 75 de ani, Arhim. Partenie găseşte alinare în cântare şi-n rugăciune. Zilnic, însoţit de baston, îşi îndreaptă paşii spre biserică. Dintre marii cântăreţi şi slujitori de frunte ai Moldovei, alături de Arhid. Prof. Ioan Ivan, P. Cuv. Părinte Partenie străjuieşte la bunul mers al psalmodiei şi al slujbelor din bătrâna mânăstire a Moldovei.

Şi când slujbele ajung la apolis se întoarce la chilie. Acolo, ocrotit de icoana Sfintei Parascheva pe care i-a dăruit-o Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Daniel, prea cuvioşia sa lucrează *„sub aripa îngerului"*.

La 75 de ani, privind în urmă, P. Cuv. Arhim. Partenie are mulţumirea lucrului împlinit.

Ne adăugăm celor ce-i doresc încă ani mulţi de viaţă, întru slujire sfântă, cu sănătate şi bucurie.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu

COMITETUL DE REDACŢIE: **Dr. Antonie Plămădeală,** Mitropolitul Ardealului — preşedinte; **P.S. Visarion Răşinăreanu** - episcop-vicar, — vicepreşedinte; **Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan** — redactor responsabil; **Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.**

I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe un an: 85 000 lei. Cont nr. 2511.1-61.1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2.11.1.-61.15 U.S.D.) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A. Sucursala Sibiu.

Fondator:

Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA

1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA O[illegible]OMÂ[illegible]IULUI

Anul 150

SIBIU

1 şi 15 aprilie

Nr. 13—16

2002

Nanfoan
Str. A. Sever 27
Sibiu

SIBIU 7
30 04 02 16
OF. SB C

Sfântul Mare Mucenic Gheorghe — coordonate ale vieţii, pătimirii şi peregrinării moaştelor sale*

În calendarul sfinţeniei creştine, numele Sfântului mare mucenic Gheorghe străluceşte cu mare putere. El s-a născut la sfârşitul sec. III, în părţile Armeniei, tatăl său, grec din Capadocia (Asia Mică), se afla acolo în misiune ca general în armata lui Diocleţian. Mama sa era originară din Lidda Palestinei (aproape de Iope sau Iafa - vezi, F. Ap. 9, 32-43). Ambii părinţi erau creştini.

Rămânând orfan de tată, pruncul şi mama sa au plecat la Lidda, de unde, atunci când a devenit major, a fost încorporat în armata romană. Datorită vredniciei şi fermităţii caracterului său, a fost numit tribun iar mai apoi comandant în garda imperială. Prin credinţa sa puternică i-a atras pe mulţi soldaţi să îmbrăţişeze creştinismul. A câştigat-o pentru Hristos chiar pe împărăteasa Alexandra, soţia lui Diocleţian. Timpurile nu erau însă favorabile creştinilor. Tocmai atunci, persecuţia romană împotriva lor a cunoscut forme dintre cele mai severe. Descoperit că e creştin şi mai ales că i-a atras şi pe alţii la noua credinţă, a fost executat prin

(Continuare în pag. a 3-a)

Pr. prof. DUMITRU ABRUDAN

* Sintetizarea datelor s-a făcut după broşura: **Sfântul Mare Mucenic Gheorghe şi Istoricul sfintelor sale moaşte**, Editura Trinitas, Iaşi, 2000.

Popas duhovnicesc în săptămâna a V-a a Sf. Post

„Denia Acatistului Maicii Domnului"

Una dintre cele mai frumoase, mai înălţătoare şi mai profunde slujbe din perioada Sfântului şi Marelui Post este fără îndoială *Denia Acatistului Bunei-Vestiri* a Maicii Domnului.

În toate bisericile ortodoxe din lume, această slujbă se săvârşeşte întotdeauna în săptămâna a V-a a Postului, de regulă vineri seara, iar la unele mânăstiri noaptea târziu spre dimineaţă. De fapt în această săptămână a Sf. Post se săvârşeşte miercurea seara şi o altă slujbă de o profunzime aparte şi anume Denia Canonului celui Mare, care-l are drept autor pe Sf. Andrei, episcopul Cretei.

Biserica a rânduit cele două momente de înălţare sufletească acum la jumătatea Postului Mare tocmai pentru ca sufletele însetate de Dumnezeu să-şi reîmprospăteze puterile în drumul anevoios al Postului şi al înfrânării spre Patimile cele sfinte şi înfricoşătoare ale Domnului şi spre slava Sfintei Învieri. Denia Acatistului Maicii Domnului se constituie într-un moment înălţător de evlavie creştină către Împărăteasa Cerurilor, cea care de-a lungul zbuciumatei sale istorii a ocrotit cu sfintele ei rugăciuni Imperiul Sf. Constantin cel Mare şi care şi astăzi ocroteşte, apără şi păzeşte neamul nostru cel creştinesc.

Denia Acatistului se constituie de fapt într-o slujbă specială a utreniei care are ca piesă centrală imnul Acatist compus în anul 620 de către patriarhul Serghie al Constantinopolului. L-a compus în amintirea victoriei repurtate de către cetăţenii Constantinopolului conduşi de către patriarh, — împăratul Heraclius era în expediţie contra perşilor, — asupra năvălitorilor avaro-slavi care au încercuit sfânta cetate.

Prin ajutorul nemijlocit al Maicii Domnului, atacul a fost respins de către locuitori, în mare parte femei, bătrâni şi copii, iar marea înspumată de furtună a înghiţit sutele de corăbii care înconjuraseră cetatea, liberând-o astfel încă o dată din mâna celor necredincioşi.

În amintirea acestui eveniment, patriarhul Serghie a compus Imnul Acatist închinat Maicii Domnului şi pe care l-a cântat împreună cu toată populaţia capitalei în marea biserică a Sfintei Înţelepciuni (Sf. Sofia) din Constantinopol.

Deoarece slujba a fost cântată de către cler şi credincioşi stând în picioare, acest imn a luat numele de imnul Acatist *(akatistos* — în lb. greacă însemnând *„neşezător")*. De atunci şi până astăzi slujba Acatistului, închinat fie Mântuitorului, fie Maicii Domnului sau Sfinţilor se ascultă stând în picioare sau în genunchi.

De timpuriu Acatistul Maicii Domnului, al Bunei-Vestiri a intrat în cultul Bisericii, fie public, fie particular, şi este săvârşit în biserici, mai ales la oraşe în fiecare vineri din săptămână, iar la mânăstiri, zilnic.

El este cuprins în majoritatea cărţilor de rugăciuni, aşa încât el este la îndemâna tuturor credincioşilor care-l citesc zilnic cu evlavie şi încredere în Maica Domnului, alături de Cinstitele ei Paraclise.

La Sf. Munte Athos, în toate mânăstirile, schiturile şi chiliile, Acatistul Bunei-Vestiri se citeşte zilnic în fiecare seară în pronaosul bisericii, în faţa icoanei Maicii Domnului.

(Continuare în pag. a 2-a)

† **VISARION RĂŞINĂREANU**
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului

Crucii Tale ne închinăm, Hristoase!

Prin analogie cu crucea pe care a fost răstignit Domnul Iisus, noi confecţionăm şi purtăm la locurile cele mai de cinste, pe biserici, în casele noastre, pe piept, etc., crucea, fără să o cinstim însă în ea însăşi, sau doar ca pe un idol, aşa cum greşit, şi mai ales rău-intenţionat interpretează cei care s-au rupt de la sânul Bisericii. Faptul că ne însemnăm sau ne închinăm înaintea sfintei cruci, nu înseamnă că săvârşim un act idolatru, prin care am impieta în vreun fel anume asupra adorării pe care I-o datorăm în exclusivitate lui Dumnezeu ci, dimpotrivă, însemnându-ne cu semnul sfintei cruci, în fapt Îl adorăm şi ne închinăm Celui Ce S-a răstignit de bună voie pe ea pentru mântuirea lumii.

Asupra acestor lucruri au stăruit toţi Sf. Părinţi ai Bisericii, înlăturând orice eventuală confuzie pe care am fi dispuşi să o facem între cinstirea sfintei cruci, ca obiect cultic, şi adorarea care o datorăm în exclusivitate lui Dumnezeu. Însemnându-ne cu semnul sfintei cruci sau închinându-ne înaintea ei, nu cinstim materia din care este ea confecţionată, ci o considerăm doar ca pe o mărturie care ne vorbeşte despre Hristos Cel răstignit pe ea, iar în acest fel, prin actul nostru, îi aducem cinstire lui Dumnezeu.

Sf. Ioan Damaschin, în opera sa *Dogmatica,* evidenţia necesitatea firii omeneşti, datorită structurii sale duale, suflet sălăşluit în trup, de a se folosi permanent de cele materiale, pentru ca prin intermediul lor să poată urca spre cele spirituale, spre divinitate. Sensul adevărat al crucii, şi al cinstirii ei, este acela ca, prin intermediul ei, să urci cu sufletul şi cu mintea la Cel Care s-a răstignit pe ea: „nu ador materia, ci pe Creatorul materiei, Care a devenit materie de dragul meu, Care a voit să locuiască în materie şi Care, prin cele materiale mi-a adus mântuirea".

Crucea este, în ultimă instanţă, pentru noi creştinii *un mijloc* prin care putem accede cu sufletul şi cu mintea spre Dumnezeu, „icoana şi crucea nu reprezintă dumnezeirea, ele indică doar participarea omului la viaţa divină" (L. Uspenski, Teologia icoanei, p. 115).

Aşa după cum icoana a devenit posibilă, şi îşi justifică existenţa prin Întruparea Fiului lui Dumnezeu, Care s-a făcut „icoana Dumnezeului celui viu" (Col. 1, 15), tot astfel crucea a devenit posibilă şi demnă de cinstirea noastră, prin faptul că însuşi Mântuitorul Hristos a făcut-o — prin jertfa Sa pe ea —, demnă de cinstirea noastră, ea devenind un „memorial al Răstignirii", având menirea să ne aducă aminte, mereu şi mereu, de Cel ce S-a răstignit de bunăvoie pe ea pentru mântuirea noastră.

A refuza cinstirea crucii, nu înseamnă în fond altceva decât a refuza însuşi actul suprem al răstignirii, şi odată cu aceasta, respingerea esenţei creştinismului. Este de neconceput un creştinism fără cruce, iar a refuza crucea înseamnă să transformi creştinismul într-o teorie abstractă şi lipsită de viaţă. Forţa creştinismului izvoreşte tocmai din cruce, care atâta timp cât va sta înfiptă în inima sa, îi va conferi credibilitate şi trăinicie. Fără cruce, creştinismul nu mai este nimic, sau aproape nimic.

A te închina, în smerenie şi cu credincioşie, cu semnul sfintei cruci, nu este altceva decât a-ţi aduce aminte de jertfa sfântă prin care ai fost izbăvit din păcat şi din moarte. Acolo unde se mai găseşte încă o sfântă cruce, acolo este prezent, în chip tainic, Dumnezeu însuşi, ea îndemnând la rugăciune şi reculegere: „aceasta să fie ca uitându-vă la ea, să vă aduceţi aminte de toate poruncile Domnului şi să le împliniţi, şi ca să nu umblaţi după inima voastră care vă îndeamnă la desfrânare" (Num. 15, 39).

Pr. N. STOIA

Înnoiri în diaspora românească

Una din misiunile de bază ale Bisericii Ortodoxe Române după anul 1989 este preocuparea deosebită pentru buna organizare şi funcţionare a diasporei ortodoxe româneşti.

Prin diaspora românească se caută păstrarea unităţii spirituale şi naţionale a tuturor românilor ortodocşi de pretutindeni care, potrivit canonului 34 apostolic, ţin de jurisdicţia Bisericii-mame, adică de Patriarhia Română. Între înnoirile petrecute în diaspora românească după 1989 se numără înfiinţarea Mitropoliei Ortodoxe Române pentru Germania şi Europa Centrală şi de Nord, a Mitropoliei Ortodoxe Române pentru Europa Occidentală şi Meridională, precum şi reînfiinţarea Mitropoliei Basarabiei. Alături de acestea se adaugă şi evenimente relativ recente precum hirotonirea P.S. Episcop-vicar Siluan (Şpan) Marsilianul pentru Mitropolia Europei Occidentale şi Meridionale şi alegerea Arhimandritului Dr. Nicolae Condrea ca Arhiepiscop al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române pentru America şi Canada, pe care le consemnăm în cele ce urmează.

P.S. Episcop-vicar Siluan (Şpan) Marsilianul

Potrivit autonomiei locale, Consiliul eparhial al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române pentru Europa Occidentală şi Meridională a ales în postul de episcop vicar pe părintele Siluan Şpan. În cursul şedinţei de lucru din 4—5 iulie 2001, Sfântul Sinod al B.O.R. a recunoscut această alegere şi, totodată, a ridicat Arhiepiscopia de Paris la rangul de Mitropolie.

Ieromonahul Siluan (Ciprian) Şpan s-a născut în data de 5 martie 1970 la Gura Râului, aproape de Sibiu. Tatăl său, preot de parohie, împreună cu soţia sa Emilia, au transmis familiei lor credinţa creştinească.

Noul episcop şi-a început studiile la Liceul de Matematică-Fizică „Gheorghe Lazăr" din Sibiu, între anii 1984—1988. A obţinut licenţa în teologie a Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu în anul 1993. A urmat apoi cursurile de doctorat la Institutul Saint Serge din Paris, între anii 1994—1998.

În 21 ianuarie 1994 părintele Siluan a fost hirotonit diacon celib pentru a sluji în capela Facultăţii de Teologie din Sibiu. În data de 6 martie a fost hirotonit preot pentru aceeaşi capelă. Venit în Franţa pentru a-şi continua studiile la Paris, a fost preot slujitor al Mânăstirii „Acoperământul Maicii Domnului" de la Bussy en Othe (Yonne), sub jurisdicţia canonică a arhiepiscopului Serghie (Patriarhia de Constantinopol). În 1999 a fost transferat din Mitropolia Sibiului şi încadrat în Arhiepiscopia Română pentru Europa Centrală şi Meridională pentru a sluji ca preot paroh în parohia „Sfânta Paraschiva şi Sfânta Genoveva" din Paris. În martie 2001 a fost numit consilier al Arhiepiscopiei pentru problemele liturgice şi misionare. Din 1994 el a avut o intensă activitate misionară în special în comunităţile din Paris, Poitiers, Bordeaux, Aix-en Provence, Dublin, etc. Din luna iunie 2000, părintele Siluan a fost la Mânăstirea Lăzeşti, în Arhiepiscopia Alba Iuliei, cu binecuvânta-

(Continuare în pag. a 5-a)

Pr. Lect. Dr. IRIMIE MARGA

„Dă Dumnezeu alte daruri"

Trecerea la cele veşnice a Părintelui Nicolae Neaga, Dumnezeu să-l odihnească, mi-a adus în minte cuvintele cu care m-a întâmpinat când mi-am început şcoala teologică pe care o conducea în anul 1948, când am intrat eu la teologie. Mi-am adus aminte că Părintele Nicolae Neaga a spus: „Eu mă bucur. Eu mă bucur. Hristos nu refuză pe nimeni". Aceste cuvinte mi-au dat bucurie şi mi-au dat nădejde. Nu le-am uitat de-a lungul celor cincizeci şi mai bine de ani, care au trecut de atunci. Iar acum mi-au venit în câmpul conştiinţei cu toată puterea lor de odinioară. Cu acest prilej m-am gândit cu aceeaşi bucurie la cuvintele pe care mi le-a spus tot în acea împrejurare Arhiereul Vicar Teodor Scorobeţ căruia i-am fost prezentat de Profesorul Nicolae Mladin. Ne-am întâlnit cu Prea Sfinţitul Teodor în curtea şcolii teologice din Sibiu, eu fiind împreună cu Părintele Mladin. Părintele Mladin m-a prezentat Arhiereului Vicar Teodor şi a spus că sunt un candidat la teologie, dar că sunt fără vedere. Prea Sfinţitul Teodor a întâmpinat această informaţie cu cuvintele: „Dă Dumnezeu alte daruri". M-am bucurat de această întâmpinare; am fixat-o pentru cealaltă vreme a vieţii mele

(Continuare în pag. a 3-a)

Arhim. TEOFIL PĂRĂIAN

Plânsul de — bucurie — făcător

Duminica a IV-a din Postul Mare este închinată sfântului Ioan Scărarul, egumen foarte venerabil al muntelui Sinai. De obârşie din Palestina, sf. Ioan a trăit cam între anii 579—649. Născut dintr-o familie înstărită, el a dobândit o educaţie solidă, în ştiinţele timpului, până la vârsta de 16 ani, când a intrat în mânăstirea din Muntele Sinai, închinată sf. Ecaterina, mânăstire care s-a bucurat de o aleasă consideraţie. Ioan a fost numit Scărarul, din calitatea de autor al scrierii „Scara" (Klimax, Scala), carte ascetică, foarte citită, numită şi „Scara paradisului" (Scala paradisi). Această carte a scris-o sf. Ioan în timp ce era egumen al Mânăstirii Sinai, la solicitarea Avei Ioan, egumenul mânăstirii Raith. Scrierea aceasta cuprinde 30 de exerciţii ascetice, ca trepte ale scării.[1] Ea a fost concepută ca îndrumător pentru monahi, după care vieţuind, să se învrednicească de urcarea la cer, pe o scară asemănătoare celei pe care patriarhul Iacob a văzut-o în vis, în drumul său spre Mesopotamia, la locul numit ulterior Betel (locaşul lui Dumnezeu). Culcat cu capul pe o piatră, pusă drept căpătâi, Iacob a visat o scară proptită pe pământ, iar cu vârful ei atingând cerul. Îngerii Domnului se suiau şi se coborau pe scară (Facere 28, 12)[2].

Treptata sporire duhovnicească, recomandată prin trecerea succesivă prin cele 30 de trepte ale „Scării", reliefează diferitele virtuţi, cuprinse potenţial în sufletul care se mişcă spre Dumnezeu. Lăsând în urmă trecutul, principala grijă fiind pocăinţa pentru păcatele săvârşite şi ferirea de păcate viitoare, se pune astfel temelia necesară, pe care să se clădească creşterea duhovnicească a omului. Se ajunge astfel la curăţia sufletească şi trupească fără de care omul nu ar fi capabil de legătură cu Dumnezeu.[3] Treptata lepădare de patimi, urmată de cultivarea virtuţilor, îl conduce pe om pe trepte de linişte a sufletului, în rugăciune curată şi de legătură cu Dumnezeu, prin credinţă, nădejde şi dragoste. Urcuşul pe scara virtuţilor se cere a fi o acţiune continuă, fără contenire. „Scara" îi oferă credinciosului sfaturi precise, în orânduire sistematică. Totodată acordă înţelegere neputinţei omeneşti şi ţine seama de marea varietate a gradelor de posibilităţi, de care dispun fiinţele omeneşti. Ca un fin cunoscător al diferitelor stări sufleteşti la care ajung oamenii cu diferitele lor firi, a îmbinat — în această carte — asprimea sfaturilor pentru cei tari şi înaintaţi duhovniceşte, cu blândeţea manifestată faţă de cei mai puţin tari şi faţă de începători.[4]

Cu mulţimea de noime şi de teme ale sale — spune mitropolitul Veniamin Costache al Moldovei — „Scara" poate să îndrepte pe omul cel dinăuntru şi pe cel din afară, care se va servi de ea cu sârguinţă şi cu luare-aminte. Scrisă pentru monahi, „Scara" este îndreptariu prea bun şi pentru mireni şi canon cu deamănuntul care povăţuieşte pe toţi spre cele cuviincioase. Pe această scară, sufletele celor ce se mântuiesc urcă până în înaltul cerului şi sunt primite şi sălăşluite în împărăţia lui Dumnezeu. Dată fiind valoroasa ei însemnătate pentru viaţa creştinilor de obşte, „Scara" a ajuns a fi folosită de Biserică, în Triod, la slujbele divine din Postul Mare[5]. Cu importanţa ei, „Scara" a intrat şi în casele clericilor şi într-ale credincioşilor de rând.

Ava Ioan, egumenul Mânăstirii Raith, l-a considerat pe sf. Ioan Scărarul ca pe părintele de obşte al tuturor şi ca pe învăţătorul cel mai bun, care în scrierea sa le-a oferit cele ce le-a privit, asemenea lui Moise cel de odinioară, care a văzut pe Dumnezeu în acel munte. „Cinstita ta scriere — zice acest egumen — se cuvine să o punem ca pe nişte table scrise de Dumnezeu, înaintea noului Israel... Dacă Iacob, păstor de oi fiind, a avut o astfel de vedere în chip de scară, cu cât mai mult întâi-stătătorul oilor cuvântătoare, nu numai într-o vedere, ci şi în adevăr, a arătat un urcuş nerătăcitor spre Dumnezeu".[6]

Pentru curăţirea trupului de răni, omul are nevoie de un foarte iscusit doftor. La rândul său, pentru ca sufletul să ajungă de la năravul iubitor de plăceri, la uşurarea de sarcina apăsătoare a păcatelor şi la iubirea de Dumnezeu, este necesară curăţirea prin „plânsul de-bucurie-făcător" şi acceptarea ca focul nematerial, al iubirii de Dumnezeu, să locuiască într-însul.[7].

Cum este plânsul lângă morminte al celor apropiaţi, pentru cei aflaţi într-însele, aşa se cere a fi plânsul pentru sufletul mort şi îngropat sub lespedea grea şi nepăsătoare a păcatelor. Prin lacrimi fierbinţi poate fi chemat Iisus ca la un alt Lazăr, să rostogolească deplin piatra sub care stă îngropat sufletul. Această piatră poate fi inima noastră împietrită, prin păcatele condensate în patimi, ca într-un ciment.

Plânsul după Dumnezeu este starea de tristeţe a sufletului care-l caută cu stăruinţă pe cel după care însetează, dar neajungându-l, cu durere se tânguieşte. Plânsul pricinuieşte durerea inimii şi o face simţitoare, spre a-şi desface cutele cu păcatele, faţă de conştiinţă, care cercetând, sufere pentru păcatele descoperite. Plânsul este un dialog nevăzut şi îndurerat în care sufletul îşi recunoaşte păcatele şi-i solicită lui Dumnezeu iertare pentru ele. Într-o astfel de mărturisire îndurerată, sufletul este aşa de concentrat, încât omul îşi uită de trebuinţele firii; îşi uită că ar trebui să mănânce şi nu-şi află liniştea necesară, premergătoare odihnei prin somn. Cel ce a păcătuit nu se poate elibera de păcat, decât prin pocăinţă, pe măsura păcatului săvârşit. Nu-i este de folos omului compătimirea care îl absolvă de sarcinile pocăinţei pentru păcatele săvârşite.

Prin botez, omul se curăţeşte de păcatele de mai înainte, iar izvorul lacrimilor ce se lucrează prin noi este bun, pentru că ne şi curăţeşte, dar ne şi fereşte de săvârşirea păcatelor de mai înainte. Nimeni nu s-ar putea mântui fără de botez, iar fără lacrimile pocăinţei, rari ar fi cei ce s-ar mântui.[8]

Chemând pe Dumnezeu în ajutor, omul nu se lasă cu aroganţă în puterea şi înţelepciunea sa proprie, spre a se înălţa pe sine faţă de alţii. Asemeni văduvei din Evanghelie (Luca 18, 3), sufletul care se pocăieşte îi solicită iertare Dreptului Judecător. Celui ce-şi plânge păcatele i se cere să-şi adune mintea, nedorind a fi văzut. „Dracii se tem de adunarea minţii — zice sf. Ioan Scărarul — după cum se tem hoţii de câini". Mintea (în greceşte nus), poate fi tată de lacrimi, căci ea oferă posibilitatea cunoaşterii relaţiei noastre cu Dumnezeu, de la care prin iubire, ne vine tot binele. Plânsul curat este un dar al lui Dumnezeu, pentru întâlnirea cu iubirea lui.[9]

Plânsul celui ce plânge când voieşte, pentru că a fost ponegrit sau a fost păgubit şi nu se poate apăra, nu este plâns duhovnicesc. Este plâns duhovnicesc plânsul ce ţine de suflet, plâns pentru păcatele săvârşite sau la pomenirea morţii, care venind, ne-ar găsi nepregătiţi spre a deveni moşteni ai împărăţiei cerurilor.

După cum apa răcoritoare, intrând în pământ, le favorizează plantelor reliefarea calităţii lor specifice, tot aşa lacrimile plânsului duhovnicesc pentru păcate, îi aduce mângâiere celui ce plânge.[10]

Vrednic de laudă este cel ce schimbă lacrimile izvorâte din porniri firesti, în lacrimi duhovniceşti. Convorbirea continuă a omului cu Dumnezeu este sărbătoare, slujire neodihnită, care îi produce bucurie, asemeni bucuriei la care sunt părtaşi îngerii. Sărbătoarea însoţită de plâns, de dor adânc, nu este sărbătoare deplină, asemeni celei din ceruri, când Dumnezeu va şterge orice lacrimă de la ochii celor iubiţi ai săi (Apoc. 21, 4).

O, dar Dumnezeu nu are nevoie şi nici nu voieşte ca omul să plângă din durerea inimii, ci mai degrabă să se veselească din iubirea faţă de El, în bucuria sufletului. Omoară păcatul şi va fi de prisos lacrima îndurerată a ochilor sensibili. Nu este nevoie de bisturiu, unde nu este rană. Înainte de călcarea poruncii, în Adam nu era lacrima, după cum nu va fi nici după înviere, când va înceta păcatul; acolo nu va fi nici durere, nici întristare, nici suspin (Apoc. 21, 4). „Am văzut la unii plâns — zice sf. Ioan Scărarul — şi am văzut la alţii plâns din neputinţa plânsului. Aceştia deşi îl au, se simt ca şi cum nu l-ar avea şi prin neştiinţa lor cea bună, rămân nejefuiţi de el".[11]

Plânsul pentru păcate este un înainte-mergător al nepătimirii. Adâncul plânsului mângâiere a văzut, iar curăţia inimii a primit luminarea. „Fericiţi cei ce plâng — a grăit Iisus în Predica sa de pe Munte — că aceia se vor mângâia" (Matei 5, 4). Mângâierea astfel dobândită, aduce răcorirea sufletului îndurerat, care în acelaşi timp plânge şi surâde în sine, asemeni pruncului. În chip minunat, lacrima dureroasă se preface în lacrimă fără durere.

O, prieteni, — zice sf. Ioan Scărarul — la ieşirea sufletului, nu vom fi învinuiţi că n-am săvârşit minuni, că n-am teologhisit, că n-am fost văzători (profeţi), dar — negreşit — vom da socoteală lui Dumnezeu, că n-am plâns.[12]

Ioan Scărarul a potrivit ca treapta plânsului să fie în ordine a şaptea, corespunzând veacului acestuia trecător, care în mod simbolic are şapte zile, înaintea veşniciei, care va fi a opta. În acest veac păcătuim, şi — ca urmare — se cade să şi plângem, să ne plângem păcatele, spre a putea dobândi mângâiere şi bucurie de la Dreptul Judecător, Dumnezeu.

Prof. PETRU DUMITREASĂ

1. Popovici E., Istoria bisericească universală, trad. de A. Mironescu, vol. II, ed. a II-a, Mânăstirea Cernica, 1926, p. 386 şi 309.
2. Sf. Ioan Scărarul, Scara, trad., introducere şi note de D. Stăniloae, Bucureşti, 1992, p. 42.
3. Ibidem, p. 7.
4. Ibidem, p. 11—12.
5. Ibidem, p. 13—14.
6. Ibidem, p. 39.
7. Ibidem, p. 50—51 şi 164.
8. Ibidem, p. 166.
9. Ibidem, p. 169—170.
10. Ibidem, p. 173.
11. Ibidem, p. 176—177.
12. Ibidem, p. 185.

New Age, un fenomen global

În pragul noului mileniu, curiozităţile societăţii secularizate se succed una după cealaltă, completând un cadru greu de prevăzut al mentalităţii New Age, care devine tot mai mult un fenomen global. Ştiinţa şi tehnica, pe de o parte, fac adevărate „miracole", cum se exprimă adesea mass-media; pe de altă parte, se resimte tot mai presant nevoia de „supranatural", poate ca alternativă la fricile pe care ştiinţa şi tehnica le infuzează în sufletul omului de azi. Pe de o parte, numărul celor ce frecventează regulat bisericile tradiţionale e tot mai mic, în Occident; pe de alta, creşte simţitor numărul celor care-şi construiesc singuri un dumnezeu pe măsură, prin intermediul unui nou tip de ecletism, inventând noi „forme de spiritualitate". E un dumnezeu-la-comandă, un dumnezeu „descentralizat", cum se exprima New York Times Magazine.

„Ideea forte este aceea că, pentru a avea o credinţă, nu e nevoie să îmbrăţişezi total o singură religie, căci toate au elemente de adevăr universal", explica Jon Block, sociolog la Kent State University din Ohio, autor al mai multor eseuri despre „new spirituality". „Prin urmare, poţi lua câte ceva din fiecare religie şi să-ţi formezi un panteon de principii, pe care să-ţi construieşti propria religie personală. Mai mult: o dată fuzionate, aceste elemente vor deveni valori cotidiene ale individului". Afirmaţii ca acestea relevă măsura unui gnosticism cum omenirea n-a mai cunoscut până acum.

Se poate sublinia un alt paradox. În acest neo-misticism, eu-l devine autoritatea maximă, fie în ce priveşte practica credinţei, fie în ce priveşte crezul. Cu toate acestea, fiecare se simte ca aparţinând unei „comunităţi". De aici, şi una din caracteristicile importante ale acestui neo-misticism, cum explica Gerald Celente, director la Trends Research Institute: „Toţi au un scop divin în viaţă şi nu sunt un accident de parcurs într-un univers indiferent. Iată de ce e nevoie nu doar să te perfecţionezi pe tine însuţi, ci să şi ajuţi societatea".

Pentru alţi cercetători, New Age e o nouă revoluţie, în comparaţie cu aceea consumată în Occident în anii '68. „Atunci, revoluţia a fost atât sexuală, cât şi spirituală", zice canadianca Sylvia Fraser, autoare a cărţii The Book of Strange, în care descrie experienţele ei „metafizice". „Aceea spirituală s-a legat de droguri şi a sucombat. Acum, după trei decenii, tinerii, în faţa incertitudinilor lumii şi a fricii de moarte, duc la capăt revoluţia spirituală, cu mijloace diverse".

Sondaje de opinie, făcute în America, atestă că 96% din populaţie crede în Dumnezeu sau într-un „spirit universal". Cei mai mulţi dintre ei cred în existenţa îngerilor. Alţii sunt convinşi că Dumnezeu le vorbeşte direct. La fel de mulţi cred în puterile taumaturgice ale rugăciunii, indiferent de dumnezeul căruia ele sunt adresate. Vezi adesea persoane care nu merg la biserică, dar citesc cărţi cu subiecte religioase şi îi auzi declarând: „N-aş şti să spun dacă mă simt creştin, sau catolic, sau altceva. Când te simţi slăbit, spiritualitatea te ajută şi te inspiră". Asupra confuziei unor astfel de afirmaţii nici nu ne oprim. Ştim că rugăciunea ajută, e necesară precum aerul, dar numai atunci când e adresată Dumnezeului celui viu. Altfel, devine o simplă autosugestie, când nu explorează de-a dreptul abisurile demonice ale închinării la idoli.

Sectele new-age-iste, chiar declarându-se creştine (deşi cu creştinismul nu au nimic în comun), reuşesc să racoleze mii de adepţi. Aşa este aşa-numita „Promise Keepers", ai cărei adepţi sunt numai bărbaţi. Sau aşa-zisele „adunări oceanice" conduse de Caroline Myss, autoare

(Continuare în pag. a 8-a)

Arhim. IUVENALIE IONAŞCU

Popas duhovnicesc

(Continuare din pag. 1)

În Grecia, în perioada Sf. Post al Paştilor, Acatistul Maicii Domnului se citeşte împărţit în patru stări, în primele patru săptămâni, vineri seara, fiecare stare purtând numele de *„heretismoi"* de la cuvântul *„haire"*, care înseamnă *„bucură-te"*, şi la care participă o mulţime mare de credincioşi. La multe biserici din Atena această slujbă se săvârşeşte în aceeaşi seară de două ori pentru a putea participa cât mai mulţi credincioşi. Şi la noi, la români, Acatistul Maicii Domnului se bucură de o cinste deosebită. Cele mai vechi tipărituri bisericeşti cuprindeau textul lui, la fel toate cărţile de rugăciuni, astfel încât el este citit cu evlavie de către mulţi credincioşi, unii îl ştiu chiar pe dinafară.

Imnul Acatist cu cele 24 de condace şi icoase ale sale a fost şi tema preferată a pictorilor bisericeşti. În Moldova vestitele mânăstiri au zugrăvite pe pereţii lor scene ale Imnului Acatist care impresionează până azi prin profunzimea şi mesajul lor duhovnicesc. Şi în bisericile din Mărginimea Sibiului se găsesc zugrăvite aceste scene care denotă credinţa şi evlavia deosebită a românilor ortodocşi transilvăneni faţă de Maica Domnului.

În cuprinsul său, Acatistul Maicii Domnului face o trecere în revistă a principalelor evenimente din viaţa Sfintei Fecioare Maria şi implicit din istoria mântuirii neamului omenesc: Buna-Vestire, Vizita Sf. Fecioare la Elisabeta, Naşterea Domnului, Închinarea Magilor, Fuga în Egipt, Prezentarea Domnului la Templu şi Încununarea Sf. Fecioare. Prin expresivitatea lui, Imnul Acatist se adresează deopotrivă inimii şi minţii, lucrând prin harul Sf. Duh la înduhovnicirea şi îmbunătăţirea noastră.

Cu Acatistul Maicii Domnului pe buze strămoşii noştri au înfruntat veacurile şi au surmontat toate încercările vieţii.

Cu Acatistul Maicii Domnului în mână monahii şi monahiile alături de vrednicii clerici şi mireni au implorat harul, pacea şi binecuvântarea lui Dumnezeu.

Cu Acatistul Maicii Domnului în suflet şi noi cei de astăzi putem să ne luptăm împotriva tuturor încercărilor şi ispitelor, împotriva tuturor greutăţilor ce ne vin de la trup, de la lume şi de la diavol.

Într-un manuscris vechi descoperit la Mânăstirea Iviru în Muntele Athos se găsesc încrestate aceste cuvinte ale Maicii Domnului, spuse în vedenie unui călugăr, în legătură cu Imnul Acatist: *„pentru ce-mi plac peste măsură frumoasele imne ale celor 24 de icoase, voi iubi, voi apăra, voi acoperi şi voi păzi de tot răul, pe tot creştinul care mă va lăuda o dată în zi cu aceste cântări şi va trăi după legea lui Dumnezeu. În ziua cea din urmă a vieţii lui îl voi apăra şi înaintea Fiului meu"*.

De asemenea, la sfârşitul textului Acatistului Maicii Domnului tipărit în Cartea de rugăciuni apărută la Sibiu în anul 1892 se află următorul catren:

„Acest Acatist cine îl va
ceti cu duhul său smerit.
Îi va face sufletul său
bine umilit.
Citiţi-l dar cu bună
înţelegere
Ca să aflaţi în ceruri
lesne mergere
Că are cuvinte pline de
umilinţă
Numai de-l veţi citi cu
bună credinţă
La calea pocăinţei pe toţi
povăţuieşte
Care cu înţelegere
negrăbindu-se îl citeşte".

Să ne cufundăm cât mai des în sfântă rugăciune către Maica Domnului şi .să rostim zilnic acest Acatist al ei pentru a fi cu adevărat şi noi fii ai Maicii Preacurate şi pentru a o avea pe ea ajutătoare caldă şi aici pe pământ dar şi în ceruri şi să o fericim de-a pururi cu cuvintele Acatistului: *„Bucură-te Mireasă pururea fecioară"*. AMIN.

200 de ani de la naşterea lui Emanuil Gojdu
Evaluarea istorică a Fundaţiei

Fundaţia *GOJDU*, cea mai mare fundaţie de stipendii din istoria românilor şi una din cele mai mari fundaţii de acest gen din Europa Centrală şi de Sud-Est, a avut un rol imens în întreg procesul de renaştere naţională a românilor din Banat, Transilvania şi Ungaria. Ea a fost creată de avocatul Emanuil Gojdu în urma *Actului Testamentar* semnat la 4 noiembrie 1869, la Pesta, în prezenţa martorilor Ioan Alduleanu, Ioan Puşcariu, Florian Varga şi Atanasie Cimponeriu şi înregistrat la Judecătoria regească a cetăţii Pesta sub nr. 5814/1869, şi care prevedea: „întreagă averea mea, care va rămâne după solvirea datoriilor mele... o las în întregul ei acelei părţi a naţiunei române din Ungaria şi Transilvania, care se ţine de legea răsăriteană ortodoxă. Din lăsământul acesta voiesc să se constituie o fundaţiune permanentă, care va purta numele „Fundaţiunea Gozsdu". (cf. Testamentului, punctul 7).

Emanuil Gojdu s-a născut la 9 februarie 1802 în Oradea, dintr-o familie de origine macedoromână, originară din Moscopole, care s-a stabilit în fostul Imperiu habsburgic în secolul al XVIII-lea. Tatăl său era negustorul Atanasiu Popovici Gojdu din Oradea, iar mama sa Ana, se trăgea din familia românească Poynár, din părţile Bihorului.

Emanuil, fire vioaie şi duioasă, face cursurile primare la şcoala ortodoxă românească din Oradea, apoi Liceul catolic din Oradea, după care, în 1820—1821 urmează cursurile Academiei din Oradea, studiind Dreptul. După studii la Pojon (azi Bratislava) şi Pesta şi obţinerea în 1824 a diplomei de avocat, intră ca stagiar în biroul avocatului Vitkovics, care era şi scriitor. În această perioadă a intrat în cercurile intelectuale maghiare şi macedoromâne.

După terminarea stagiului avocaţial, Emanuil Gojdu şi-a deschis un birou de avocat şi notar cambial în Pesta. În scurt timp se numără printre cei mai căutaţi avocaţi din capitala Ungariei, în urma câtorva „succese răsunătoare", mai ales în procese penale. Rechizitoriile, ca şi pledoariile sale ca avocat erau predate studenţilor în drept de la Universităţile din Pesta şi Bratislava. A fost primul avocat din Pesta care a introdus limba maghiară în Jurisprudenţa din Ungaria.

A reuşit să acumuleze o frumoasă avere. Astfel, la 12 iulie 1832 a cumpărat cu 30 000 florini, valută vieneză, casa lui Wilhelm Sebastian din Pesta, aşezată pe strada Király, apoi două mori, fiind şi preşedintele proprietarilor de mori din Pesta, şi câteva livezi. În 1854 a cumpărat terenul intravilan unde astăzi se află „Pasajul Gojdu".

Cu evenimentele din 1848, Gojdu a debutat şi în politică. La 21 mai 1848 a redactat două acte de o importanţă deosebită:

1. înştiinţare către Românii de legea răsăriteană neunită;
2. Petiţia neamului românesc din Ungaria şi Banat.

În 1861, Gojdu a fost numit comite suprem, adică prefect de Caraş, dobândind şi calitatea de membru în Casa Magnaţilor, forul legiuitor al Parlamentului ungar. În 1865 devine deputat de Tinca-Bihor, iar în 1869, consilier la Curtea de Casaţie a Ungariei.

În toată această perioadă „lui Gojdu i-au zăcut în inimă fericirea şi prosperitatea naţiunii, a religiei sale şi a nutrit dorinţa de a realiza aceste simţăminte în faptă — dovadă eclatantă este testamentul nobil", încât prinosul de jertfă pe altarul celor două fiice divine: al naţiunii române şi al Bisericii Ortodoxe din Transilvania, Ungaria şi Banat" s-a concretizat prin *Testamentul* său semnat la 4 noiembrie 1869, la Pesta.

Actul testamentar prevedea că averea sa, care va fi folosită pentru susţinerea tinerilor ortodocşi la studii prin burse şi stipendii, va fi administrată de o Reprezentanţă, pusă sub oblăduirea Bisericii Ortodoxe, din care să facă parte: mitropolitul sau arhiepiscopul oriental ortodox român, toţi episcopii ortodocşi români din Ungaria şi Transilvania şi trei bărbaţi „laici autoritativi, cunoscuţi pentru onorabilitatea lor şi pentru trezvia lor împreunată cu sentimente de devotaţi români orientali ortodocşi", executorii testamentului cât vor trăi şi un membru din familia Poynár.

La 3 februarie 1870 a intervenit decesul lui Gojdu.

La 23 aprilie 1870 s-a întrunit prima Reprezentanţă.

În 1874 Reprezentanţa a întocmit Statutul Fundaţiei pe banii căreia se acordau burse pentru studii cuprinse între 100 şi 500 de pengö. În 1879, Congresul naţional al Bisericii românilor ortodocşi din Ungaria şi Transilvania a votat noul statut, numit *Literele funcţionale*. Acest statut a fost revizuit în 1882, din care un exemplar s-a trimis Ministrului Cultelor, aprobat sub nr. 45731/25 noiembrie 1885.

Din anul 1870 şi până în preajma celui de-al doilea război mondial, Fundaţia a acordat un număr de 5384 de burse şi ajutoare financiare pentru elevi, studenţi şi doctoranzi. Peste 1200 de intelectuali români au studiat cu burse „Gojdu" la universităţile şi academiile din Cluj, Budapesta, Viena, Graz, Schhemnitz, Berlin, Zürich, Karlsruhe, Jena etc. Printre bursieri s-au numărat remarcabile personalităţi ale vieţii culturale şi politice româneşti: Octavian Goga, Victor Babeş, Ioan Lupaş, Petru Groza, Traian Vuia, Silviu Dragomir, Aurel Vlad, Aron Cotruş, Constantin Daicoviciu ş.a.

Fundaţia „Gojdu" şi-a suspendat activitatea, atât în Ungaria, cât şi în România în anul 1952, datorită faptului că la recomandarea Uniunii Sovietice, „statele frăţeşti", respectiv România şi Ungaria, au renunţat reciproc la orice pretenţii de despăgubiri.

Pr. AUREL PAVEL

Pagini patristice

Sfântul Grigorie de Nyssa despre originea răului[1]

Despre om, această fiinţă cugetătoare şi dăruită cu putere de judecată, se spune că avea de la început sădit în fire nestricăciunea şi icoana nemuririi, întrucât la acest lucru se va fi gândit Scriptura atunci când afirma în legătură cu facerea omului că „după chipul lui Dumnezeu a făcut pe om". (Fac. 1, 27). Prin aceste cuvinte va trebui deci să înţelegem că atunci când a venit mai întâi pe lume, omul n-avea sădite în el nici un fel de patimi şi de pofte rele şi, desigur, nu fusese sortit nici morţii. Căci dacă ar fi avut în fiinţa sa astfel de însuşiri, desigur că omul n-ar mai fi fost în stare să reflecte sau să reoglindească în el frumuseţea chipului dumnezeiesc. În schimb, nu după multă vreme şi-au făcut intrarea în el patimile şi slăbiciunile. Şi iată cum s-a întâmplat acest lucru.

După cum s-a spus, omul purta în el „chipul" şi „asemănarea" cu Dumnezeu, ceea ce însemnează că încă de la început se putea conduce singur, cum dorea, întrucât voinţa şi lucrarea lui ascultau de ceea ce-i spunea cugetul, întrucât avea în el sădită puterea de a alege ce dorea, fără să fi întâmpinat vreo silă sau vreo piedică dinafară. De aceea şi răul care a pus stăpânire pe el i-a venit de acolo că el însuşi s-a lăsat înşelat de bună voie, făcându-se astfel făptaş al întregii sale nenorociri, Dumnezeu neavând aici nici un fel de amestec. Căci nu Dumnezeu e Cel care a adus pe lume moartea, ci în felul lui, omul este autorul şi pricinuitorul răului. Căci după cum lumina soarelui e menită să fie de folos tuturor celor cărora li s-a dat puterea de a vedea, în schimb, oricine dacă ar vrea să-şi închidă ochii, poate şi să nu se împărtăşească de lumină nu pentru că razele soarelui s-ar îndrepta în altă direcţie şi că din această pricină l-ar năpădi pe om întunericul, ci pentru că atunci când vrea să-şi astupe pleoapele, omul însuşi se fereşte de binefacerea razelor, deoarece prin astuparea ochilor puterea de a vedea e împiedicată să-şi facă datoria, de unde reiese neapărat că, dacă omul nu vrea să vadă, atunci se poate întâmpla ca şi lucrarea vederii să devină o lucrare a întunericului. Şi tot astfel după cum cineva zidindu-şi casă nu lasă pentru cei dinlăuntru nici o deschizătură pe unde să le vină lumina, iar întrucât el se împotriveşte făţiş oricărui acces al luminii, desigur că un astfel de om va trăi în întuneric, — tot aşa şi cel dintâi pământean, mai bine spus cel care a zămislit pentru prima dată răul în trupul omenesc, avusese puterea de a fi legat cu totul de bine şi de frumos, însă cu toate acestea s-a clătinat de bună voia sa, săvârşind fapte cu totul străine de firea sa atunci când a făcut cunoştinţă cu răul şi când în chip liber s-a înstrăinat de bine.

Aşadar răul e străin de primele idealuri ale omului şi dacă-l privim în fiinţa lui, el n-avea nici o legătură cu firea omenească. Pentru că toate cele pe care le crease Dumnezeu erau bune şi nici una din ele nu erau vrednice de osândă, căci, după cum spune Scriptura, „toate câte a făcut Dumnezeu erau bune foarte" (Fac. 1, 31). Dar întrucât, potrivit celor spuse, din pricina înrăutăţirii vieţii omeneşti, omul a căzut sub obişnuinţa păcatului şi astfel pe urma unei împrejurări atât de mărunte s-au revărsat peste el un noian întreg de răutăţi, iar acea frumuseţe dumnezeiască a sufletului, care fusese întipărită în om după chipul Ziditorului său, s-a întunecat aşa cum şi rugina răutăţii e în stare să mănânce până şi fierul. De aici urmează că, deoarece omul nu şi-a mai păstrat farmecul propriu al chipului său, în locul lui a apărut ruşinea păcatului. Drept aceea, această mare şi cinstită fiinţă, cum numeşte Scriptura pe om, după ce a căzut din vrednicia ei păţeşte ca cei care, alunecând şi căzând în noroi, li se astupă cu totul trăsăturile feţii încât nu-i mai recunosc nici măcar rudeniile; tot aşa şi omul, odată căzut în mocirla păcatului şi-a pierdut chipul cel nestricăcios al lui Dumnezeu, iar în locul aceluia a apărut chipul stricăcios şi pământiu al păcatului, pe care până şi mintea omului de toate zilele cere să-l speli cu apă şi să-i redai înfăţişarea curată de altădată în aşa fel încât, lepădând cu totul haina pământească, să apară din nou frumuseţea primordială a sufletului. Lepădarea de aceea ce-ţi este străin înseamnează în fond tocmai reîntoarcerea la ceea ce-ţi este propriu şi firesc, iar ca să ajungi acolo nu se poate decât dacă revii din nou la ceea ce firea ţi-a rânduit de la început...

Or dacă aceasta e singura cale pe care se poate regăsi ceea ce căutăm, adică restaurarea în forma veche a chipului celui dumnezeiesc din om şi care e acoperit acum de necurăţia trupului, va trebui să ne schimbăm şi noi în ceea ce era omul la început, atunci când l-a creat Dumnezeu. Şi cum era atunci? Era gol şi străin cu totul de vreun înveliş de piei moarte, ci

(Continuare în pag. a 4-a)

Traducere de T.B.

1. Acest frate mai tânăr al Sfântului Vasile cel Mare a fost unul din părinţii cei mai adânc cugetători ai Bisericii creştine. La sinodul II ecumenic din anul 381 era socotit printre cei mai temeinici „stâlpi" ai creştinătăţii. O mostră despre acest adevăr este şi fragmentul pe care-l prezentăm aici.

„Dă Dumnezeu alte daruri"

(Urmare din pag. 1)

şi chiar pentru veşnicie. „Dă Dumnezeu alte daruri".

Îmi lipseşte ceva, ceva important. Îmi lipseşte un simţ raţional, îmi lipseşte capacitatea de a vedea, dar nu-mi lipseşte bucuria de ceea ce oferă Dumnezeu şi celor lipsiţi de vedere. „Dă Dumnezeu alte daruri". Îmi răsună în urechi, îmi stăruie în minte Arhiereul Vicar Teodor care în mod spontan, fără vreo pregătire, fără să urmărească ceva anume a întâmpinat prezentarea ce i-a fost făcută de Mitropolitul Nicolae Mladin spunând: „Dă Dumnezeu alte daruri". Şi a avut dreptate. Mi-a dat Dumnezeu daruri la care singur nu m-am putut gândi. N-aş putea zice că am pus la îndoială sau am avut vreo ezitare în faţa acestor cuvinte spuse de un om în vârstă, de un om cu experienţă: „Dă Dumnezeu alte daruri". Mi-a dat Dumnezeu daruri din belşug pentru care nu voi putea niciodată să mulţumesc deplin. Mulţumesc după putere, aşa cum mulţumesc şi de bucuria pe care mi-a făcut-o Prea Sfinţitul Teodor când a zis: „Dă Dumnezeu alte daruri". Aşa este.

Dumnezeu este Tatăl nostru.

Dumnezeu ne iubeşte.

Dumnezeu ne ocroteşte.

Dumnezeu ne poartă de grijă.

Dumnezeu ne este favorabil. „Dă daruri". Pentru că îi este propriu luminii să lumineze. Îi este propriu iubirii să ofere.

Iubirea oferă.

Iubirea îndestulează.

Iubirea îmbelşugată aduce belşug. Belşug de daruri. Dumnezeu dă daruri. Mi-a dat şi mie. Mi-a dat, cum spunea Prea Sfinţitul Teodor: „Alte daruri".

„Dă Dumnezeu alte daruri". Aşa a gândit cel care a spus aceste cuvinte, aşa am gândit şi gândesc eu însumi. Dumnezeu dă daruri. Dumnezeu oferă. Dumnezeu dă dar peste dar.

„Dă Dumnezeu alte daruri". Se potrivesc cuvintele acestea cu ceea ce a urmat. Chiar şi numai luate de sine, cuvintele acestea sunt încurajatoare şi l-au pus în atenţia mea pe cel ce le-a spus anume pentru mine.

Pentru mine cuvintele acestea ale Prea Sfinţitului Teodor au rămas ca mărturie despre personalitatea lui religios morală. Nu-i cunosc figura fizică, pentru că sunt fără vedere. Îi cunosc însă profilul moral al celui ce a zis în mod spontan, revărsându-se însuşi în propriile sale cuvinte când a afirmat: „Dă Dumnezeu alte daruri".

A plecat dintre noi părintele cu inimă bună, omul odihnitor care a fost Arhiereul Vicar Teodor Scorobeţ. A plecat, dar a şi rămas. A rămas în cuvintele lui mângâietoare, în cuvintele lui încurajatoare. A rămas în conştiinţa mea. A rămas în respectul pe care îl am faţă de el şi acum şi pururea. N-a plecat de tot, i-au rămas cuvintele care mie îmi sunt mângâietoare, încurajatoare, chiar şi acum după o jumătate de secol. Şi acum îl aud spunând: „Dă dumnezeu alte daruri". Mulţumesc lui Dumnezeu că mi-a dat alte daruri. Mulţumesc lui Dumnezeu pentru bucuria pe care o am la gândul că Părintele Teodor a zis ca un părinte, anume pentru mine: „Dă Dumnezeu alte daruri". Fie numele Domnului binecuvântat de acum şi până în veac pentru darurile pe care mi le-a dat.

Sf. Mare Mucenic Gheorghe

(Urmare din pag. 1)

tăierea capului. Martirajul său s-a petrecut în data de 23 aprilie 303, fiind atunci o zi de vineri, din săptămâna luminată. În aceeaşi zi a fost martirizată şi mama sa. Moaştele lor au fost aduse în secret la Lidda.

Când Sfânta Elena, mama lui Constantin cel Mare, a vizitat ţara sfântă, a făcut un popas şi la Lidda, unde, ca şi la Ierusalim şi la Betleem, a zidit o sfântă biserică. O altă biserică, în memoria Sfântului Gheorghe a fost zidită la Constantinopol, tot în timpul lui Constantin cel Mare.

Cultul Sfântului Mucenic Gheorghe s-a generalizat în tot Orientul, construindu-se peste tot biserici, care au fost puse sub patronajul numelui său.

Din profundă evlavie faţă de sfânt şi din dorinţa de a da strălucire noii capitale imperiale, bizantinii au strămutat o parte din moaştele binemirositoare ale Sfântului Gheorghe la Constantinopol.

În timpul iconoclasmului, nişte călugări greci au dus capul sfântului la Roma. De atunci se păstrează acolo, într-o biserică cu hramul Sfântul Gheorghe. De aici pe la 1600, o parte din capul sfântului a fost dusă şi aşezată în catedrala din Ferrara.

Când, la 1204, cruciaţii au cucerit Constantinopolul, sfintele moaşte, care se mai găseau acolo au fost transportate în cetatea Livadia, de lângă Theba, unde au rămas până în 1393. De aici, au fost mutate în insula Egina, la o mânăstire din Paleahora. Când veneţienii au ajuns stăpâni peste Egina, au luat sfintele moaşte şi le-au dus în Veneţia, depunându-le în biserica San Georgio Magiore din oraşul lagunelor. Aici s-au odihnit până în 1999, când Biserica Greciei a înaintat la Vatican o cerere pentru restituirea moaştelor Sfântului Gheorghe. Răspunsul a fost favorabil şi moaştele s-au întors în Livadia - Grecia.

România a primit binecuvântarea marelui mucenic Gheorghe în octombrie 2000, când sfintele sale moaşte au fost aduse din Livadia, la Iaşi, unde mulţime mare de credincioşi au venit spre închinare.

Dincolo de toate aceste date cronologice, se află persoana plină de frumuseţe duhovnicească a Sfântului Mare Mucenic Gheorghe, care a îmbărbătat pe mulţi în credinţa lor. Sfântul Gheorghe este şi patronul oştirii române, icoana sa constituind model de tărie în credinţa faţă de Dumnezeu şi dragoste de neam, ţară şi Biserică.

Caracterul ascetic integral al Postului Mare

Sfântul şi Marele Post al Paştilor este perceput de către fiecare dintre noi ca o perioadă de pregătire duhovnicească mai intensă. Conţinutul poemelor din această perioadă cuprinse în cartea Triodului ne arată foarte clar că postul nu este doar o rânduială formală ce se rezumă doar la abţinerea de la anumite produse alimentare de origine animală.

Asceza constituie alături de post o viaţă integră care se desfăşoară în dragoste de semeni şi întrajutorare sau milostenie, „o viaţă care se hrăneşte cu adevărurile Evangheliei şi cu rugăciunea liturgică". De fapt Mântuitorul ne spune că „nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu" (Matei 4, 4), ceea ce înseamnă că a trăi „numai cu pâine" înseamnă a muri, iar omul a ajuns să constate că viaţa adevărată nu există decât în Dumnezeu. El însuşi a socotit că nu este suficient să flămânzească ci s-a hotărât să ducă nevoinţa până la jertfa supremă, Dumnezeu Însuşi moare pentru ca omul să învie, iar a trăi în Dumnezeu înseamnă foame după Dumnezeu, dorinţă după Dumnezeu, lepădare de ceea ce este lumesc şi de patimi. Cântările Triodului ne anunţă în tot acest timp că trebuie să ne pregătim cum se cuvine pentru întâmpinarea zilei Învierii: „Vremea Postului să o începem cu bucurie, supunându-ne pe noi nevoinţelor celor duhovniceşti. Să ne lămurim sufletul şi să ne curăţim trupul. Să postim precum de bucate aşa şi de toată patima, desfătându-ne de virtuţile Duhului. Întru care petrecând cu dragoste să ne învrednicim toţi a vedea preacinstită patima lui Hristos Dumnezeu şi Sfintele Paşti duhovniceşte bucurându-ne". (Luni, în prima săptămână a Postului, stihira a treia de la Vecernie). Din acest text rezultă şi faptul că rostul ascezei este în primul rând acela de a-l elibera pe om din tirania diavolului, care prinde putere atunci când duhul cedează în faţa patimilor şi a poftelor. Trebuie însă să ştim că această luptă angajează întreaga noastră persoană cu trup şi suflet. Sfântul Simeon Noul Teolog vede scopul parţial al luptei în împreuna-lucrare a celor trei puteri ale sufletului, astfel că „partea raţională deosebeşte şi desparte răul de bine şi arată părţii poftitoare de ce trebuie să se alipească în mod afectuos şi cele pe care trebuie să le iubească şi cele la care trebuie să se întoarcă şi să le urască, iar partea irascibilă e prezentă în mijlocul acestora ca un slujitor biruitor". Asceza apare deci ca o luptă împotriva tuturor formelor morţii cu care noi ne-am obişnuit din cauza păcatului care s-a amestecat cu existenţa noastră. Este o luptă împotriva morţii din noi pentru a permite soarelui Învierii să răsară, să cicatrizeze, să vindece.

Această asceză se erijează în primul rând împotriva fariseismului care-l însoţeşte pe om: „Din smerenie văzând cinste făcătoare de înălţare, şi din înălţare, cădere rea, râvneşte la virtuţile vameşului şi urăşte răutatea fariseului" (Duminica Vameşului şi a Fariseului, Cântarea 1, stihira 2). Omul care adoptă astfel de atitudini făţarnice, face loc altor patimi care înrădăcinează şi mai mult în om povara păcatului. Sfântul Nichita Stithatul numeşte pe un astfel de om ca pe unul care „... cade din credinţa în Dumnezeu pentru că primeşte slavă de la oameni după cuvântul Scripturii; se abate de la neprihănire şi curăţie pentru a-şi aprinde lăcomia pântecelui, cele de sub pântece şi se supune pornirilor dobitoceşti". Acest mod de manifestare este rezultatul ignoranţei şi al îndoielii care la rândul lor reprezintă produsul amăgirii celui rău pe de o parte, iar pe de altă parte datorită lenei influenţată de trândăvia trupului.

De aceea necesitatea ascezei favorizează întâlnirea personală cu Hristos, participarea omului la „viaţa în Hristos". Prin asceză se înfruntă idolii şi patimile care blochează impulsul vieţii. Asceza rezistă la elanul naturii denaturate, căutând să facă din toată imensitatea vieţii conţinutul comuniunii. Asceza adevărată este divino-umană pentru că Dumnezeu este cel care comunică omului propria Sa forţă. Ea în mod aproape necesar are un caracter vital pentru că fără de ea corpul ar rămâne înstrăinat de viaţa divină. Asceza reprezintă opusul fariseismului, adică realizarea smereniei.

Cântările Triodului insistă în mod special pe post, însă dându-i acestuia un termen mai general. Exemplele cele mai elocvente care ne apar ca nişte imagini sunt Adam şi Eva care au primit în rai porunca de a posti. Pentru că nu şi-au putut stăpâni poftele au renunţat la plinirea relaţiei lor cu Creatorul, iar în loc de a vedea lumea ca pe o Euharistie, o vor vedea ca pe o victimă. Olivier Clément vorbeşte foarte frumos despre acest aspect, atunci când zice: „Ce înseamnă de fapt că omul mănâncă fructul? Înseamnă că omul consumă lumea în loc de a o transfigura".

Hristos, „al doilea Adam", posteşte patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi în pustiul Quarantaniei. Umanul din Hristos trăia atunci cu „tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu", lumea din jurul Lui devine cuvânt, iar pământul şi lumea îngerilor comunică. După Olivier Clément, pentru Iisus Hristos postul a semnificat victoria asupra patimilor majore: cea a aducerii dorinţei omului de la ataşamentul său faţă de materie (schimbarea pietrelor în pâini); acel miracol care fascinează (prin cererea de a se arunca de la înălţimea Templului); acela de a face să reuşească prin atotputernicia istoriei şi umanităţii retranşate de mister (acceptând pactul cu satan distribuitorul tuturor patimilor colective) şi-ar fi dorit ca totul să se stransforme într-o acţiune magică care i-ar fi asigurat victoria. De aceea fiecare dintre noi trebuie să ne străduim să accedem pe scara care ne înalţă spre cer. Urcând treaptă cu treaptă ajungem să ne desprindem de oceanul răului şi să păşim pe uscatul binelui, bucurându-ne de tot ceea ce ne poate oferi el. Dumnezeu nu are nevoie de asceza noastră aşa cum suntem tentaţi să credem. Dumnezeu doar ne recomandă să practicăm asceza, dându-se exemplu pe Sine Însuşi. Dumnezeu nici măcar nu ni-l impune. Am putea chiar să observăm că autorii care au scris imnele Triodului, arată asceza ca pe un act de eliberare din propriul nostru egoism, adăpat de poftele materiale şi spirituale. Postul şi asceza reprezintă un fel de medicament împotriva unei extensiuni patologice a poftelor şi patimilor, devenind un stâlp de susţinere şi de întărire a voinţei noastre în lupta de stăpânire a furtunilor care încearcă să inunde sufletele credincioşilor. Părintele Dumitru Stăniloae spune că „omul care posteşte face posibilă restabilirea justei sale relaţii cu Dumnezeu în care se pune pe sine însuşi".

Nici un alt eveniment istoric cu excepţia celui al morţii Fiului lui Dumnezeu, nu ne face să cutezăm mai mult spre întâlnirea cu Dumnezeu. Postul de orice fel este şi va rămâne un mijloc prin care intrăm în acest eveniment. În acest fel postul ne apare drept mijlocul prin care viaţa noastră se transformă, deoarece el e un act ce tinde mereu dincolo de ceea ce este palpabil, este ceea ce ne conduce de la pregătire la împlinire. Iată ca exemplu doar un text din săptămâna a doua a Postului Mare; „Să începem acum a doua săptămână a Postului cu faţa luminată, săvârşindu-l din zi în zi fraţilor, făcându-ne căruţă de foc ca şi Ilie Tesviteanul, să înălţăm gândul cu nepătimirea, să întrarmăm trupul nostru cu curăţia gonind pe vrăjmaşul".

Fără acestea toate, viaţa şi existenţa noastră ar fi zadarnice, iar drumul nostru prin lume ar fi o simplă banalitate.

Drd. EMIL R. MOCIOIU

Sfântul Mare Mucenic Gheorghe — o necesară pildă pentru vremurile noastre

Prăznuirea Sfântului Mucenic Gheorghe trebuie să constituie pentru noi un fericit prilej de-a pune anumite întrebări. Şi anume, care sunt modelele existenţiale ce ne călăuzesc viaţa, mintea şi faptele, ştiut fiind faptul că fie pe scara virtuţilor, fie în noroiul patimilor, omul se foloseşte de modele.

Prăznuirea acestui mucenic este prăznuirea unuia dintre acei stâlpi solizi ai Bisericii lui Hristos, prin rugăciunile căruia Dumnezeu ţine lumea, a unui mucenic ce a pătimit îndumnezeirea, a unei pilde grăitoare pentru toate generaţiile de creştini.

Născut în vestita cetate a Capadociei în a doua jumătate a secolului al treilea, rămas de mic orfan de tată, pleacă în ţinutul natal al mamei sale, în Palestina, mediu ce va constitui pentru el imboldul unei credinţe puternice.

Împăratul Diocleţian, nepersecutându-i de la începutul domniei sale pe creştini, aceştia au putut să ocupe tot felul de dregătorii în sistemul administrativ şi militar al Imperiului Roman de atunci. Aşa s-a întâmplat şi cu Sfântul Gheorghe, care a ajuns să fie general în armata împăratului.

Izvoarele care ne descriu vieţuirea sa dau mărturie despre faptul că mulţi dintre cei care îl înconjurau se mirau cum poate fi un demnitar dintr-o armată păgână atât de sincer, curat la suflet şi binevoitor faţă de cei asupriţi.

Secretul comportamentului său avea să se cunoască începând cu anul 303, când Diocleţian porneşte persecuţia împotriva creştinilor, în care avea să fie tăiat şi capul viteazului său comandant, fapt petrecut la 23 aprilie 304 la Roma.

Sfântul Gheorghe a rămas în conştiinţa creştinilor ca model al demnitarului incorupt, a demnitarului cu o moralitate impecabilă, a omului care a ştiut să-şi jertfească existenţa pământească pentru valorile morale ale Evangheliei lui Hristos.

Poate că ar trebui să ne întrebăm, cum putem împlini noi astăzi dimensiunea

(Continuare în pag. a 6-a)

Drd. ŞTEFAN TOMA

Sf. Grigorie de Nyssa

(Urmare din pag. a 3-a)

căuta doar cu încredere spre faţa lui Dumnezeu, cunoscând binele încă înainte de a-l gusta ori de a-l privi cu ochii, ci mulţumindu-se doar să se ştie sub privirea lui Dumnezeu şi bucurându-se doar de ajutorul ce i se îmbia, după cum ne arată Sfânta Scriptură. Căci înainte de a fi alungat din rai, el nu cunoscuse pe Eva, cu care va şi păcătui, lăsându-se înşelat de ea, pentru care ea va fi şi osândită să nască în dureri. Aşadar e limpede că noi am fost alungaţi din rai din pricina păcatului protopărinţilor noştri. De aceea numai pe un drum invers ne vom putea întoarce la fericirea de demult. Şi care anume este acea cale? Plăcerea de atunci pe care am cunoscut-o prin înşelăciune a devenit începutul căderii. Mai târziu, din patima acestei plăceri au izvorât ruşinea şi frica, încât omul n-a mai îndrăznit nici măcar să privească spre Cel ce l-a zidit, ci căuta să se ascundă printre tufe şi pe la umbră, cosându-şi în acest sens un acoperământ de piei moarte şi pieritoare. Şi aşa au ajuns să fie trimişi amândoi fără adăpost să locuiască în acest tărâm nenorocit şi plin de suferinţi, în care în faţa morţii doar căsătoria a mai ajuns să fie socotită drept mângâiere.

Drept aceea, dacă şi aşa va trebui să plecăm cândva de pe pământ şi să rămânem numai cu Hristos, va trebui să începem iarăşi să ne rupem de acest tărâm întocmai aşa cum se întâmplă cu cei care au trăit despărţiţi departe de ai lor, care se întorc din nou în locul din care au plecat şi care părăsesc acum mai întâi locul în care au sosit mai la urmă. Întrucât, dar, legăturile cu femeia au fost cele din urmă, lucru care ne-a făcut să simţim mai greu despărţirea de viaţa trăită în rai, urmează că tocmai pe ele trebuie să le şi părăsim mai întâi, ele fiind cea din urmă piedică. Iată dar ce sfat se dă celor care vreau să se reîntoarcă la Hristos. În al doilea rând să ne eliberăm de chinul scormonirii pământului, pe care a fost osândit să-l lucreze omul ca urmare a păcatului lui. În sfârşit să ne scăpăm odată şi de acest înveliş al trupului, hainele noastre de piele, adică să ne dezbrăcăm de cugetul trupesc şi să ocolim ascunzişurile ruşinii, să nu ne mai scundem după măslinul amar al acestei vieţi, ci, fugind de stricăcioasele învelişuri ale frunzişurilor, să ne învăţăm să petrecem iarăşi sub privirea Celui care ne-a dat viaţa, ferindu-ne de ispita gustării şi a privirii şi nelăsându-ne sfătuiţi de nici o privire otrăvitoare, urmând numai porunca lui Dumnezeu. Păzirea ei constă tocmai în săvârşirea binelui, pe câtă vreme gustarea din paharul răutăţilor însemnează călcarea poruncilor. Asta e ca şi cum în lucrurile rele începutul binelui ar consta tocmai în a nu vrea să cunoşti ce-i răul.

Acesta a fost motivul pentru care s-a şi poruncit protopărinţilor să nu caute ca deodată cu cunoaşterea binelui s-ajungă şi la cunoaşterea lucrurilor contrarii, adică a răului, ci să se ferească de cunoaşterea şi a binelui şi a răului, căci adevăratul bine este tocmai cel care n-are nici un amestec şi nici o părtăşie cu răul. După părerea mea, binele nu-i nimic altceva decât petrecerea cu Dumnezeu şi de El să te laşi atras în chip neîntrerupt şi statornic şi într-o astfel de desfătare să nu te laşi nicicum atras spre plăceri de altă natură. Iar dacă trebuie să spunem un lucru şi mai cutezător, poate că numai în felul acesta a putut fi răpit cineva din lumea aceasta, care e plină numai de răutăţi, aşa cum i s-a întâmplat lui Pavel, care a auzit cuvinte nespuse şi a văzut lucruri nevăzute, pe care nu se cuvine omului să le grăiască (II Cor. 12, 4).

Crucea lui Iancu a ajuns în Muzeul Blajului

Până în toamna trecută, pe un deal deasupra Blajului străjuia o cruce din piatră, ridicată de nişte credincioşi, cu două secole în urmă.

Ea a fost martoră la multe evenimente de seamă din viaţa poporului nostru. La 1848, în apropierea crucii, Avram Iancu a aşezat un grup de moţi, pentru siguranţa Marii Adunări Naţionale de pe Câmpia Libertăţii. De atunci poartă numele de „Crucea lui Iancu". Mai târziu, când vremurile s-au liniştit, aici era locul de întâlnire a tineretului din Blaj, mai ales că privelişte e foarte frumoasă. Se văd Munţii Făgăraşului, Munţii Apuseni, Blajul şi o mare parte din Podişul Târnavelor. Dar în 1908, autorităţile imperiale, au dinamitat şi crucea şi monumentul din piatră de pe Câmpul Libertăţii. Însă blăjenii le-au refăcut la loc. Apoi în timpul celui de al doilea război mondial, lângă cruce era un post de artilerie antiaeriană.

Istoria acestei cruci face parte din istoria noastră şi e bine să ne aplecăm puţin în faţa ei. Ilustrul profesor Ştefan Manciulea, în lucrarea sa „Istoria Blajului", spune că pe timpul episcopului Ioan Bob a fost un an cu recolte slabe, iar sătenii din Sâncel şi satele din jur au fost nevoiţi să împrumute cereale de la Episcopia greco-catolică. În anul următor recolta a fost bună şi sătenii au venit să restituie cerealele împrumutate. Dar admirabilul episcop i-a iertat pe datornici, a rupt contractele de împrumut în faţa lor şi i-a trimis cu cerealele acasă. Aici istoricul tace şi-i lasă pe bătrânii Blajului să ne spună cu glas de legendă că, acei credincioşi au strigat, aproape într-un glas, că ei trebuie să mulţumească lui Dumnezeu că le-a dat recoltă bună şi le-a dat şi un episcop bun. Astfel că, după datina creştinească la români, pe cheltuiala lor au ridicat acea cruce, spre veşnică aducere-aminte.

Anii au trecut şi dacă a fost martoră la evenimentele pe care le-am amintit mai sus, ea a cunoscut şi o perioadă de relativă bunăstare. Prin anii '60 ai secolului trecut, mulţime de turişti asaltau împrejurimile, iar pe cruce s-au zgâriat multe semnături, ba nişte copii răi s-au suit pe ea şi i-au rupt un braţ. Aşa a stat cu braţul rupt vreo douăzeci de ani, spre ruşinea noastră.

Prin anii '90, locul a fost înfrumuseţat de o statuie a lui Avram Iancu, pe un soclu astfel dimensionat, încât de la distanţă statuia cu soclul ei par a fi o imensă cruce. Acum locul îşi merită numele de „Crucea lui Iancu".

În aceste condiţii vechea cruce, mai mică şi cu un braţ rupt, dădea naştere unui peisaj trist. Se părea că ne spune că nepăsarea noastră a durut-o mai rău decât răutatea celor ce au dinamitat-o.

Dar peisajul trist inspirat de bătrâna cruce, l-a risipit tânăra profesoară Simona Frâncu, directoarea Muzeului de Istorie din Blaj. Ea a transportat crucea la muzeu, bine înţeles cu aprobarea şi sprijinul primăriei.

Tânăra profesoară spune că bunătatea şi dreptatea episcopului Bob, împreună cu tăria credincioşilor săi, sunt o lecţie de istorie, pe care această cruce o face veşnic vie şi de actualitate.

Onoratul cititor o să-i dea dreptate doamnei profesoare, mai ales că singur îşi poate aminti de episcopul catolic Gheorghe Lepeş, care prin lăcomia lui a provocat răscoala de la Bobâlna. Episcopul, după ce amânase doi ani plata zeciuielii, în primăvara anului 1437 a pretins ca ţăranii să i-o plătească în monedă nouă, o monedă rară şi mult mai scumpă ca cea veche. Ţăranii n-au putut plăti şi au urmat răscoale sângeroase cu grave urmări.

IOAN BIZĂU

Mărturii despre sodalii sibieni — preocupări profesionale şi politice

La sfârşitul secolului al XIX-lea şi în primele decenii ale secolului următor, s-a constatat că clasa meseriaşilor se afla în stadiul consolidării şi progresului continuu...", deşi „mişcarea pentru formarea unei puternice clase de industriaşi (meseriaşi - n.n.) datează la noi românii abia de vreo trei decenii".[1]

Atunci când politica administraţiei maghiare de la Budapesta încerca prin măsuri legislative să dezbine şi să învrăjbească „naţionalităţile conlocuitoare" din monarhia dualistă austro-ungară, spiritul lor de solidaritate profesională şi culturală le uneşte, generând în sudul Transilvaniei, un climat social şi religios, de colaborare şi toleranţă reciprocă.[2]

Deşi, comitetul reuniunii sodalilor sibieni şi-a propus un program ambiţios, până la 1918, de fortificare a „clasei de mijloc" româneşti, el n-a reuşit decât parţial, să atingă acest scop nobil, datorită unor factori istorici, sociali-economici şi politici nefavorabili şi neprevăzuţi, din această perioadă zbuciumată, declanşată de izbucnirea primului război mondial.

Un alt episod din activitatea sodalilor sibieni oglindeşte atitudinea lor naţională, faţă de evenimentele politice din anul 1918. În toamna acestui an, odată cu terminarea primului război mondial, sub presiunea militară a „ANTANTEI" şi în urma declanşării revoluţiei burghezo-democratice a naţionalităţilor din statul dualist, destrămarea monarhiei austro-ungare a devenit un eveniment istoric definitiv. În noile împrejurări istorice, când evenimentele politice se derulau vertiginos în Europa, a izbucnit revoluţia naţională, burghezo-democratică a populaţiei româneşti din Transilvania, care a avut o cale proprie de derulare, determinată de aspiraţiile de eliberare naţională şi de unire cu Regatul Român de peste Carpaţi. În cursul acestor zile istorice favorabile, pe baza principiilor cuprinse în „Declaraţia de autodeterminare a popoarelor" s-au constituit din 18 octombrie 1918, în toată Transilvania, consilii şi gărzi naţionale, devenite atunci primele autorităţi politice şi militare româneşti, subordonate Consiliului Naţional Românesc Central de la *Arad*, cu scopul declarat de-a înlătura nedreptăţile trecutului istoric din fosta monarhie austro-ungară, prin preluarea efectivă a puterii politice şi administrative, de către naţiunea majoritară românească din Transilvania. În noile condiţii istorice, sociale şi politice, când „naţiunea română era conştientă de drepturile şi datoriile sale", s-a format la 30 octombrie 1918, în zilele premergătoare mişcării revoluţionare, Consiliul Naţional Român din Sibiu, care a luat măsuri de organizare politică şi militară a locuitorilor români din 86 de comune sibiene.

La adunarea de constituire a Consiliului Naţional, care s-a ţinut în clădirea „Astrei" din Sibiu, unde au participat numai fruntaşii inteligenţei locale, s-a ales un comitet de conducere format din 10 membri, condus de Andrei Bîrseanu, preşedintele „Asociaţiunii".

Trebuie să subliniem că, din primele zile ale activităţii sale, acest Consiliu Naţional a invitat, într-o perioadă de tulburări sociale şi incidente sângeroase, de la Sibiu şi Sebeş şi din comunele Veştem, Miercurea, Dobârca, Armeni, etc. să participe la unele din şedinţele sale pe tipograful George Poponea, unul din membrii marcanţi ai „Reuniunii sodalilor" din Sibiu.

Menţinerea lui G. Poponea în Consiliu numai în calitate de colaborator în cadrul Consiliului Naţional a nemulţumit pe fruntaşii sodalilor sibieni. Pentru a obţine în cadrul Consiliului Naţional o reprezentare corespunzătoare cu ponderea lor social-economică, sodalii, sprijiniţi de ţărani, adresează preşedintelui Andrei Bârseanu un protest, în care arată că „o lume întreagă trebuie să ştie că în ultimele decenii clasa meseriaşilor români s-a întregit, a prosperat... şi pe această bază ei pornesc de la deviza că dacă fiecare naţiune are dreptul liberei dispuneri de sine, deviză care a răsturnat sisteme învechite făurind o lume nouă „şi noi putem să" credem că fiecărui individ, membru al oricărei clase din sânul unei naţiuni îi revine acest indispensabil drept" de a pretinde completarea pe baze democratice a Consiliului Naţional din Sibiu, deoarece la constituirea acestui Consiliu nu s-a convocat o adunare mai mare, la care să participe meseriaşii şi ţăranii.

Din acest memoriu semnat de 84 meseriaşi şi ţărani se desprind clar revendicările lor politice. În contextul mişcării revoluţionare din 1918, nu trebuie să ne surprindă această poziţie de clasă a unei pături care, prin compoziţia membrilor ei, erau parte integrantă a clasei de mijloc".

În baza dreptului lor de a dispune singuri de propria lor reprezentare, meseriaşii sibieni, ţinând seama de precipitarea evenimentelor politice, care nu permiteau atunci convocarea unei adunări reprezentative pentru alegerea unui nou Consiliu Naţional, apelează la judecata imparţială a preşedintelui Andrei Bîrseanu, pentru a admite întregirea Consiliului Naţional, cu 6 reprezentanţi ai meseriaşilor şi 4 ai ţăranilor.

Cu acordul Consiliului Naţional, unde revendicările au fost expuse de George Poponea, meseriaşii au dat, la 14 noiembrie 1918, mandat de reprezentare lui George Poponea, Ilie Ştefleа, Iosif Marcu, Victor Tordăşianu, Nicolae Bratu şi Ilie Stanciu, subliniind că „în aceste momente fiecare român de bine trebuie să se ridice peste micile patimi, să uite trecutul istoric cu toate durerile lui şi dând mâna cu toţii, fără deosebire de clasă, neclintiţi, să stăruie la înfăptuirea idealului nostru naţional".[3]

Conştienţi de importanţa acestui moment istoric, reprezentanţii meseriaşilor români, s-au încadrat în spiritul acestui ideal naţional, angajându-se să acorde un ajutor eficient la tipărirea şi difuzarea miilor de manifeste şi declaraţii emise de Consiliul Naţional din Sibiu.

Ţinem să semnalăm, între aceste tipărituri în primul rând declaraţia *„Hotărârea noastră"* care s-a difuzat în 1 000 de exemplare la Marea Adunare Naţională de la Alba Iulia de către delegaţii sibieni, între care semnalăm prezenţa lui George Poponea, Ilie Stanciu, Ştefan Duca şi Nicolae Bratu.

Tot în acest context de sprijinire a acţiunilor politice ale Consiliului Naţional, se cuvine să amintim donaţia de 50 000 coale hârtie de ziar pe care a făcut-o tipograful Nicolae Bratu. Tot acest tipograf s-a declarat de acord să sprijine acţiunea de editare a unui cotidian politic românesc la Sibiu.

Şi după Marea Adunare de la Alba Iulia, sodalii sibieni au luat parte la toate evenimentele locale, remarcându-se prezenţa lor la festivităţile organizate, pentru primirea generalilor Traian Moşoiu şi Henri Berthlot.

La încheierea acestui capitol putem afirma, fără a greşi, că atunci, pentru toate clasele sociale ale poporului român, indiferent de interesele specifice de moment, problema fundamentală la ordinea zilei a fost încheierea procesului de reîntregire a unităţii naţionale (Basarabia, Bucovina şi Transilvania).

Prof. MIRCEA STOIA

1 Traian Chirilă, Reuniunea culturală naţională a meseriaşilor români din Sibiu, la 80 de ani, tipărită de Tipografia Arhidiecezană Sibiu, 1946, p. 186; Revista economică... Sibiu, anul XV, 1913, nr. 2, p. 11.

2 Anuarul I al Reuniunii sodalilor români din Sibiu, 1900, p. 125—130, unde sunt publicaţi următorii membri ajutători străini, conaţionali ai etniilor: săsească, maghiară şi de alte naţionalităţi din urbea sibiană.

Anii menţionaţi 1897-1899: **Saşi**, Auerlich Wilhelm, fotograf, Binder Friderich, comerciant, Binder Ludovic, factor de tipografie, Bonfert Ioan, ospătar, Dressnandt Victor, compactor, Fischer Carol, maistru pantofar, Frentz Berthold, cofetar, Fronius Ludovic, restaurator, Fürst Wilhelm, comerciant, Gross Adolf, agent, Hager Mihail, restaurator, Katzler Antoniu, frizer, Kemler Ioan, ospătar, Kirscher Emil, cârnăţar, Luxenberg Jean, locotenent de jandarmi în rezervă, Marschall Iosif, factor de tipografie, Mätz Gustav, arhitect, Meltzer Heinrich, restaurator, Müller Iosif, orologer, Neuzil Francisc, compactor, Schneider Iosif, maistru croitor, Wagner Francisc, comerciant, Weinrich Adolf, farmacist; **Unguri:** Barabás Bedö, maistru cismar, Enters Carol, restaurator, Gyönös Iulius, culegător tipograf, Krasowsky Rezsö, comerciant, Nadasdy S. Nicolae, comerciant, Némethi Mihail, frizer, Paly Antoniu, maistru măsar, Paly Coloman, maistru măsar, Török Lajos, sodal pantofar, Török Vilmos, fabricant, Uvegeş Valeriu, funcţionar de bancă; **Alte naţionalităţi:** Pankiewitz Iuliu, restaurator, Quandt Victor, restaurator, Zacharides Iosif, compactor.

Dintr-un raport al adunării generale al UNIVERSITĂŢII SĂSEŞTI, redăm numărul învăţăceilor (ucenici - n.n.), după naţionalităţi care au frecventat şcolile profesionale de meserii din oraşe şi comune mari, cu populaţie mixtă, românească, săsească şi maghiară.

În anul şcolar 1910—1911, la Sibiu erau înscrişi la aceste şcoli: **Români**, 198 de ucenici, **Saşi**, 425 ucenici. **Maghiari**, 39 ucenici. În anul şcolar 1911—1912, **Români**, 214 ucenici, **Saşi**, 415 ucenici, **Maghiari**, 44 ucenici.

Concluziile din această statistică contemporană sunt concludente în privinţa procesului de geneză a „clasei de mijloc" româneşti. Vezi Revista economică, Sibiu, anul XV, 1913, nr. 2, p. 11.

3 Arhivele Statului, Sibiu, fond „Astra", dosar 616/1918.

Înnoiri în diaspora românească

(Urmare din pag. 1)

rea Mitropolitului Iosif. În 15 iulie 2000 a fost tuns rasofor, cu numele de Codrat. În data de 21 iunie 2001 a fost tuns în monahism, cu binecuvântarea Mitropolitului Iosif, primind numele de Siluan.

Hirotonia părintelui Siluan a avut loc duminică, 21 octombrie 2001 la biserica parohiei „Sf. Iosif" din Bordeaux. La hirotonie au participat Mitropolitul Iosif al Parisului, Mitropolitul Teofan al Olteniei ca delegat al Patriarhiei Române, Mitropolitul Serafim al Germaniei, Episcopul-vicar patriarhal Ambrozie, Arhiereul Ioachim Vasluianul şi Arhiereul Petroniu Sălăjanul alături de 15 preoţi şi 6 diaconi.

Sfânta Liturhgie a fost un moment de profundă înălţare duhovnicească. La sfârşitul ei, Mitropolitul Iosif i-a înmânat mantia episcopală şi cârja rostind cuvintele:

„Îţi urez să rămâi cel ce eşti: cel care arde pentru Hristos, cel ce are cuvânt puternic, cel ce ştie să se roage Domnului... A fi episcop este o cruce. Ca preoţi, noi suntem cei ce trebuie să spele picioarele credincioşilor, ca episcopi trebuie să ne coborâm şi mai mult în smerenie... Vei avea de asemenea în grijă preoţii care vor veni pentru a-şi afla pacea lângă episcopul lor... Credincioşii vor veni spre tine pentru a primi cuvânt tare, care să-i ajute să învieze. Şi trebuie ca noi, episcopii, să devenim transparenţi harului lui Dumnezeu, Cuvântului lui Dumnezeu. În această lume în care sunt atât de multe boli, Hristos a venit pentru cei păcătoşi, pentru cei al căror suflet este bolnav... Trebuie să primim harul lui Dumnezeu, să ne reînnoim permanent în har, noi, episcopii, pentru a putea face loc acestui Har care pretutindenea este, şi pentru ca nu cumva să ne închidem lui... Vor fi de asemenea multe ispite... Vei voi să fii drept, nu uita însă să fii milostiv, mila Domnului, dragostea lui Hristos este cel mai greu de pus în practică... Există o putere în Biserică, putere dată de Dumnezeu şi de popor, dar ea nu trebuie să se manifeste niciodată altfel decât prin milostivire. Milostivire şi dragoste, în acestea constă adevărata putere. Să fim drepţi, dar imediat după aceea să fim milostivi, încercând — chiar dacă este dificil — să vedem în ceilalţi ceea ce am trăit noi înşine la rândul nostru. Milostivirea este medicamentul care ne vindecă şi ne reînvie pe toţi deopotrivă, după cum o arată şi Evanghelia de astăzi: învierea fiului văduvei din Nain. Suntem cu toţii chemaţi să trăim în har: dacă el este prezent, chiar dacă te mânii, pacea se întoarce; chiar dacă eşti ispitit, pacea revine; chiar dacă greşeşti, există întotdeaunea harul Învierii".

La aceste cuvinte, Episcopul Siluan a răspuns:

„Am încredere în harul lui Dumnezeu, cel care în atotputernicia sa poate să îşi asume riscul de a hirotoni pe cineva ca mine... Rugaţi-vă Domnului ca să hrănească şi să facă să crească sămânţa pe care a semănat-o în mine. Îi mulţumesc Înalt Prea Sfinţitului Iosif, mitropolitul meu, pe care îndrăznesc să îl numesc frate şi părinte deopotrivă, tuturor episcopilor aici prezenţi, precum şi comunităţii monastice de la Bussy-en-Othe, casa mea timp de şapte ani... Mă gândesc de asemeni la mama mea, la tatăl meu, preot de patruzeci şi doi de ani...

Mă bizui pe harul lui Dumnezeu... Ştiu că trebuie să urmăm lui Hristos în Getsimani şi pe Golgota. Să nu ne fie frică de această chemare continuă spre Cruce: Crucea a venit să aducă bucurie lumii întregi, iar apostolul Pavel spune că ea este puterea lui Dumnezeu...".

La Sfânta Liturghie au mai participat reprezentanţi ai celorlalte Biserici Ortodoxe surori, ai Bisericii Romano-Catolice din Franţa, ai Bisericilor Protestante şi Reformate, Ambasadorul României în Franţa, Dl. Oliviu Gherman, Secretarul de Stat pentru Culte, Dl. L. Tănase, precum şi alte oficialităţi locale ale oraşului Bordeaux.

P.S. Episcop Siluan va reşedea la mânăstirea Malvialle pe care a şi fondat-o, dar şi la Limours, lângă Paris, reşedinţa Mitropoliei pentru Europa Occidentală şi Meridională.

Arhim. Dr. Nicolae Condrea, nou ales în postul de Arhiepiscop pentru America şi Canada

În iulie 2001 Arhiepiscopia Ortodoxă Română pentru America şi Canada îşi pierdea păstorul prin trecerea la cele veşnice a Arhiepiscopului Victorin Ursache. În postul rămas vacant a fost numit „locum terens" Mitropolitul Iosif al Parisului. Sub înaltul patronaj al acestuia, Congresul Special Electoral al Arhiepiscopiei pentru America şi Canada, în sesiunea din 9 martie 2002 ţinută în biserica „Sf. Treime" din Troy, Michigan, la care au participat peste 100 de delegaţi ai parohiilor şi mânăstirilor din Arhiepiscopie, l-au ales în postul de Arhiepiscop pe părintele arhimandrit Nicolae Condrea.

În concordanţă cu Decretul de autonomie acordat Arhiepiscopiei de către Sf. Sinod al BOR din 1973, Arhiepiscopul este ales de delegaţii prezenţi la Congresul convocat special în acest scop. Alegerea Congresului trebuie să fie confirmată, din punct de vedere canonic, de Sf. Sinod al BOR. Drept urmare, imediat după Congres, Mitropolitul Iosif, noul ales şi o delegaţie a preoţilor din Arhiepiscopie s-au deplasat la Bucureşti, pentru a participa la lucrările Sf. Sinod din 12—13 martie 2002. Prin temeiul 1270/2002, Sf. Sinod al BOR a confirmat alegerea părintelui Arhim. Nicolae Condrea în postul de Arhiepiscop al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române pentru America şi Canada.

Părintele Arhimandrit Nicolae Condrea s-a născut la 15 aprilie 1967 în Constanţa, cu numele de botez Corin. Părinţii Nicolae şi Maria au trecut de timpuriu la cele veşnice.

Şcoala şi-a urmat-o la Constanţa şi apoi la Bucureşti, unde a dobândit bacalaureatul în 1985. În 1988 a fost declarat admis la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Andrei Şaguna" din Sibiu. În anul 1992 devine licenţiat al acestei facultăţi de tradiţie cu o teză despre ecclesiologia mitropolitului Ioan Zizioulas.

În 1993 este declarat admis la cursurile de doctorat ale aceleiaşi facultăţi în specialitatea Teologie Morală.

Începând cu octombrie 1994 îşi continuă studiile teologice la Facultatea de Teologie Catolică a Universităţii „Marc Bloch" din Strasbourg (Franţa), unde obţine diplomă de Studii Aprofundate în 1995 şi titlul de „doctor în Teologie" în 2001, pe baza tezei de doctorat intitulată „Probleme de psihologie la Evagrie Ponticul".

În noiembrie 1996, cu înalta binecuvântare a Mitropolitului Serafim al Germaniei, a fondat parohia „Naşterea Domnului" din Stuttgardt (Germania), pe seama căreia a fost hirotonit preot celib. Au urmat ani de misiune printre românii din diasporă şi, astfel, studiului a adăugat slujirea preoţească, cu convingerea că slujind oamenilor, slujeşti lui Dumnezeu.

La 18 decembrie 2001 a depus voturile monahale la mânăstirea Radu-Vodă din Bucureşti, iar din decembrie 2001 a fost numit secretar patriarhal, până la alegerea sa ca arhipăstor al românilor din „Lumea nouă".

Hirotonia şi instalarea noului Arhiepiscop va avea loc în cursul lunii iulie la Montreal cu prilejul întrunirii ordinare a Congresului Arhiepiscopiei Ortodoxe Române pentru America şi Canada.

*

Ambilor noi păstori în ogorul diasporei ortodoxe româneşti le spunem „Întru mulţi ani!"

Ei sunt o mare bucurie pentru Biserica noastră, pentru comunităţile româneşti departe de ţară, dar şi o mândrie pentru Facultatea de Teologie Ortodoxă „Andrei Şaguna" din Sibiu, pe care cei doi aleşi păstori au absolvit-o.

Le dorim să aibă parte de roade duhovniceşti alese în greaua, dar nobila misiune care îi aşteaptă, odată cu dobândirea propriei mântuiri.

„Întrucât aţi făcut unuia dintre aceşti foarte mici fraţi ai Mei, Mie mi-aţi făcut" (Mt. 25, 40)

Întâlnirea Grupului Internaţional de Lucru (Global Working Group) URM (Urban Rural Mission) Jacarei, Brazilia, 1—9 martie 2002

URM a fost parte integrantă a Consiliului Ecumenic al Bisericilor (CEB) începând din anul 1961. În acea perioadă, industrializarea şi urbanizarea solicitau răspunsuri noi din partea Bisericilor. La nivelul CEB această responsabilitate a revenit nou-înfiinţatei Division of World Mission and Evangelism prin programul UIM (Urban Industrial Mission), precursorul URM.

De atunci URM s-a dezvoltat, devenind **mişcarea** celor dedicaţi unei viziuni specifice asupra misiunii Bisericii, care accentuează căutarea unei comunităţi alternative bazate pe dreptate şi inclusivism. URM reprezintă reacţia **profetică** a trupului ecclesial faţă de starea lumii.

Programul URM se desfăşoară astăzi în şase regiuni: Africa, America Latină, America de Nord, Asia, Europa şi Orientul Mijlociu.

Condiţiile sunt diferite de la o regiune la alta şi de la o ţară la alta, dar peste tot se constată fragmentarea societăţii, individualismul exacerbat ce duce la negarea vieţii celorlalţi. Procesul globalizării continuă, având ca rezultat marginalizarea unor întregi comunităţi în toată lumea. Însăşi condiţia umană ajunge să însemne pentru foarte mulţi: excludere, opresiune, nedreptate instituţionalizată şi dezumanizare accentuată.

În acest context căutarea unei societăţi umane reconciliate, întemeiată pe dreptate şi lipsă de discriminare, se constituie ca o rezistenţă la realităţile care neagă viaţa şi la forţele care le promovează. Câteodată este şi o luptă împotriva neînţelegerii, apatiei şi indiferenţei, sau şi mai grav, împotriva ostilităţii şi respingerii chiar şi de către cei a căror vocaţie mărturisită este aceea de a fi de partea celor săraci, marginalizaţi, opresaţi şi trataţi nedrept. Prin activitatea sa specifică, aceea de a organiza comunităţi, URM se află în centrul acestei lupte care comportă inevitabil tot felul de pericole: ameninţarea cu represiunea, hărţuirea, închisoarea şi chiar moartea. În plus, realităţile vieţii contemporane — cum ar fi fluiditatea şi instabilitatea economiei şi a sistemelor financiare — au adesea ca rezultat schimbarea situaţiei economice, care influenţează negativ cadrul în care se desfăşoară activitatea URM.

URM a avut de-a lungul anilor un impact pozitiv asupra modului în care Bisericile înţeleg să facă misiune. Totuşi, trebuie spus că persistă falsa dihotomie între o „Evanghelie socială", adresată problemelor sociale şi „evanghelizarea" ca predică, fapt ce a dus la păstrarea sau întoarcerea la o viziune reducţionistă asupra vocaţiei misionare şi evanghelizatoare a Bisericii, manifestate în multe comunităţi creştine. CEB prin URM continuă să promoveze o perspectivă holistică asupra vocaţiei misionare a Bisericii, accentuând solidaritatea cu cei săraci şi marginalizaţi, aşa încât aceştia să simtă că sunt parte integrantă a Bisericii, **„Trupul lui Hristos"** prin care se reconciliază oamenii şi întreaga creaţie.

Trebuie subliniat că obiectivul principal URM nu este acela de a fi „vocea celor fără voce", ci de a-i ajuta pe cei fără voce să ajungă să posede propria lor voce. Nu este vorba doar de caritate, ci de redobândirea demnităţii umane, de accesul celor defavorizaţi la educaţie şi muncă.

Recenta întâlnire a GWG URM a avut loc în localitatea Jacarei în apropiere de Sao Paulo, cu participarea a 30 de reprezentanţi ai celor 6 regiuni. Brazilia este o ţară foarte mare, deosebit de frumoasă, cu o populaţie de peste 180 milioane locuitori (Sao Paulo are 19 milioane). În primele două zile s-au vizitat câteva obiective de interes pentru URM din zonă. Cea mai impresionantă a fost vizitarea unei aşezări din apropierea localităţii Jacarei unde trăiesc în adăposturi improvizate peste 200 de familii rămase fără locuinţe şi surse de venit. Ocupaseră un teren aparţinând statului, începuseră să lucreze pământul şi să crească animale pentru a supravieţui, şi aşteptau ajutor pentru a intra cumva în legalitate. Ca şi în alte zone ale lumii şi în Brazilia există proprietăţi imense, adesea obţinute pe căi necinstite, chiar prin falsificarea unor acte doveditoare, în timp ce alţii trăiesc sub pragul oricărei sărăcii imaginabile, nu pentru că nu ar vrea să muncească, ci pentru că sistemul nu le permite.

Memorabile au fost şi întâlnirea grupului cu primarul localităţii şi cu parlamentul local, cu atât mai mult cu cât coordonatorul URM/America Latină, Henrique Jr. Pereira are şi o funcţie de consilier pentru programele sociale, reuşind astfel să impună concepte specifice URM.

Lucrările au continuat în zilele următoare cu prezentarea detaliată a rapoartelor pe regiuni, din care prezentăm sintetic, cu titlu informativ, următoarele:

AFRICA — aici contextul socio-economic şi politic se caracterizează prin excludere cauzată de globalizare. Africa este, pe de o parte, încă profund marcată de colonialism şi de postcolonialism, iar pe de alta de lipsa de viziune şi de responsabilitate a multora dintre liderii ei. Educaţia este, de asemenea, profund afectată, 41% din populaţia în vârstă de peste 15 ani (778,5 milioane) este analfabetă.

URM / Africa se concentrează pe mobilizarea şi organizarea segmentelor celor mai vulnerabile ale societăţii, împotriva sărăciei şi excluderii, prin educaţie, economie comună şi promovarea eticii comunitare, solidarităţii şi dreptăţii, spre transformarea socială. URM / Africa îşi propune ca prin programe speciale să ajute la: înţelegerea contextului mondial actual şi de perspectivă, pentru ca populaţia să poată răspunde la provocările lui; organizarea unei economii alternative bazate pe solidaritate şi dreptate; dezvoltarea unei etici comunitare, bazate pe transparenţă, toleranţă şi coeziune. Un loc important îl ocupă reflecţia teologică şi editarea magazinului **"The Train of URM"**, care reflectă realităţile din sub-regiuni.

AMERICA LATINĂ — există contraste izbitoare între nivelele de trai ale minorităţii foarte bogate şi majorităţii sub pragul sărăciei. Continentul are foarte multe resurse, dar acest fapt nu se reflectă în viaţa majorităţii. URM / America Latină a sprijinit şi sprijină procesul democratizării, mulţi dintre membrii săi suferind detenţie şi tortură. Unul dintre obiectivele principale este rezistenţa împotriva globalizării, un model în acest sens fiind situaţia din Porto Alegre. S-a reuşit crearea unei pagini de web **home page** (www.mur.com.br) care facilitează cunoaşterea şi sprijinirea reciprocă.

AMERICA DE NORD — în Statele Unite ale Americii, contextul naţional a fost marcat de evenimentele din 11 septembrie 2001. Guvernul a preluat total controlul asupra populaţiei, iar în numele securităţii naţionale îşi consolidează hegemonia mondială, orice atitudine anti-americană fiind catalogată drept terorism.

Obiectivele URM / SUA sunt şi în prezent: rasismul, care pare a fi parte integrantă a societăţii americane, drepturile omului, situaţia imigranţilor, condiţia grupurilor indigene, ecologia, calitatea hranei. Accentul este pus pe organizarea transformaţională — **transformational organizing**, având ca bază reflecţia teologică şi spiritualitatea.

Canada a ales să urmeze SUA în relaţiile internaţionale şi în ceea ce priveşte politica imigrării. Agenda socială este dominată de deteriorarea serviciilor sociale, intenţia de a privatiza sistemul de sănătate, care a fost cel mai puternic şi mai efectiv serviciu social din Canada, restricţionarea fondurilor destinate celor defavorizaţi.

URM / Canada sprijină pe cei marginalizaţi în lupta pentru dreptate şi auto-determinare împotriva sărăciei, rasismului şi exploatării. Acest fapt presupune legături cu populaţia indigenă, grupuri rurale, săracii din mediul urban, minorităţile şi comunităţile de imigranţi. A fi alături de aceste categorii, distincte din punct de vedere lingvistic, cultural, al credinţei şi tradiţiilor, implică respect, acceptare şi sensibilitate.

În consecinţă obiectivele URM/Canada ar fi: a aduce împreună organizatorii de comunităţi aparţinând diverselor grupuri culturale pentru a-şi împărtăşi experienţele şi a se putea face o analiză a problemelor de justiţie socială; dezvoltarea unor strategii pentru a lucra în parteneriat cu acele comunităţi care luptă în condiţiile date şi a le facilita legături regionale şi internaţionale;

ASIA — contextul este afectat de războiul din Afganistan şi consecinţele lui, tensiunile dintre India şi Pakistan, şi de conflictul israeliano-palestinian. Majoritatea populaţiei trăieşte în sărăcie, iar globalizarea, criza economică, datoriile externe şi violenţa de sorginte etnică şi religioasă agravează şi mai mult situaţia.

Obiectivele URM / Asia includ: sprijinirea victimelor globalizării prin organizarea de comunităţi şi conştientizarea situaţiei; promovarea dreptăţii şi păcii în situaţiile de conflict etnic şi religios; folosirea noilor mijloace de comunicare şi mass mediei pentru întărirea solidarităţii dintre grupurile URM; organizarea unor forum-uri populare la nivel naţional şi regional; îmbunătăţirea sistemului de planificare, monitorizare şi evaluare a activităţilor; având în vedere nedreptatea structurală, reflecţia teologică şi spiritualitatea vor fi în continuare factori determinanţi în iniţierea şi îndeplinirea programelor.

EUROPA — trei ar fi factorii care contribuie la marginalizarea şi exploatarea multor oameni: **globalizarea,** forţele puternice numite „globalizarea pieţelor" încalcă grav drepturile comunităţilor, de fapt companiile trans-naţionale fac statele tot mai slabe, piaţa configurează politica naţională, socială şi economică, toate aspectele vieţii, relaţiile umane şi valorile comune tind să fie transformate în articole de larg consum, în marfă („commodification"); *fragmentarea comunităţilor,* cei marginalizaţi devin şi mai divizaţi şi excluşi, de aceea se observă unele tendinţe ca aceştia să-şi afirme identitatea etnică, religioasă sau culturală, tendinţe uşor de manipulat de elemente fundamentaliste, rasiste sau fasciste; *ermetizarea graniţelor,* Europa este percepută ca o fortăreaţă care protejează pe cei privilegiaţi, dar cei peste 25 de milioane de imigranţi cu sau fără statut legal, riscă să fie marginalizaţi şi exploataţi, iar rasismul poate face victime, în special după 11 septembrie.

În acest context URM/Europa îşi propune: să contribuie la construirea în toată Europa a unor comunităţi inclusive, bazate pe dreptate; să încurajeze bisericile să-şi arate solidaritatea cu victimele globalizării şi să dezvolte o practică misionară holistică; să creeze spaţii pentru a se împărtăşi experienţe şi cunoştinţe; să ajute pe cei marginalizaţi să devină subiecte ale propriei lor istorii, vieţi şi misiuni; să dezvolte programe speciale pentru Europa Centrală şi de Est, pornindu-se de la priorităţile identificate în timpul întâlnirilor din Olanda (februarie 2001) şi Germania (august 2001).

Situaţia religioasă, economică, politică şi socială din România a fost prezentată plenului de semnatarul acestor rânduri, care a participat în calitate de delegat din partea Comisiei de Misiune şi Evanghelizare a CEB, al cărei membru ales este. S-a evidenţiat efortul făcut de Biserica Ortodoxă Română de a fi alături de cei mai defavorizaţi, care sunt parte integrantă a Bisericii, de iniţiativele, foarte multe la nivel parohial, datele fiind puse la dispoziţie cu generozitate de Biroul de Asistenţă Socială al Patriarhiei Române, cu binecuvântarea Prea Sfinţitului Episcop vicar Ambrozie Sinaitul. A fost evidenţiat şi faptul că în România, după 1989, s-a construit, sau sunt în stadiu de finalizare peste 1000 de lăcaşuri de cult ortodoxe, fondurile provenind, cu foarte puţine şi mici excepţii, exclusiv din România. Este un semn foarte încurajator, care demonstrează faptul că românii doresc ca în continuare Dumnezeu şi lăcaşul de cult să fie centrul vieţii lor, nu băncile şi banii. Este şi acesta un mod de a rezista globalizării.

ORIENTUL MIJLOCIU — în contextul violenţei, conflictului, sărăciei, marginalizării şi dezumanizării, programul URM din Orientul Mijlociu este continuat. Acum este mai mare nevoie de spiritul de credinţă, speranţă şi iubire caracteristic pentru URM.

Obiectivele URM / Orientul Mijlociu includ: reflecţia teologică şi spiritualitatea; organizarea de comunităţi şi formarea liderilor, şi a celor capabili să instruiască lideri; implementarea programelor la nivel comunitar cu sprijinul Bisericilor şi comunităţilor eclesiale; programul URM să răspundă în continuare la situaţiile de criză, şi să sprijine acţiunile societăţii civile; vizite intra şi inter-regionale pentru întărirea solidarităţii şi responsabilităţii.

Priorităţile URM la nivel mondial pentru perioada 2002-2004:

Restituire, Pocăinţă, Iertare sunt teme care aprofundate ar permite comunităţilor să accepte moştenirea ultimelor 5 secole de istorie. La întâlnire GWG URM din Dakar, Senegal (martie 2001) s-a vorbit despre o adevărată „cultură a restituţiei", ţările care au profitat din plin de pe urma colonialismului, ar trebui să se simtă datoare faţă de populaţia din fostele colonii. Din păcate la Conferinţa mondială împotriva tuturor formelor de rasism, desfăşurată în localitatea Durban din Africa de Sud (septembrie 2001), sclavia nu a fost recunoscută aşa cum se ceruse drept „crimă împotriva umanităţii", fapt ce ar fi însemnat despăgubiri materiale şi morale deosebit de însemnate, probabil imposibil de onorat, iar după ce sionismul a fost asimilat rasismului, şi delegaţia Israel-ului s-a retras de la lucrările Conferinţei, delegaţia SUA a procedat la fel şi, ca o coincidenţă, au avut loc evenimentele din 11 septembrie de la New York şi Washington; crearea de reţele **(networks)** de împărtăşirea experienţei; influenţarea practicii şi gândirii misionare a Bisericilor, precum şi a activităţilor şi priorităţilor CEB din perspectiva maselor; „Pământ, apă, hrană" (justiţie economică); evidenţierea, dezvoltarea şi împărtăşirea resurselor umane şi materiale URM: modele de educaţie, module şi metode; concentrarea CEB asupra Africii; organizarea de comunităţi şi mişcări populare în vederea schimbării; femeile şi tinerii ca subiecte ale schimbării; relaţiile dintre creştini şi musulmani; crearea de comunităţi inclusive; îmbunătăţirea comunicării; strategii de rezistenţă împotriva globalizării; vizite reciproce intra- şi inter-regionale.

În concluzie trebuie să ne reamintim că Mântuitorul Se identifică cu cei mai defavorizaţi, că a asumat natura umană şi S-a solidarizat cu omul, trăind în cele mai precare condiţii încă de la naşterea Sa în această lume. El nu are locuinţă **„Fiul Omului nu are unde să-Şi plece capul"** (Mt. 8, 20) şi nici venit. Cine? **„Domnul cerului şi al pământului"** (F. Ap. 17, 24), Cel prin Care toate s-au creat, văzute şi nevăzute. Dacă, cei defavorizaţi nu-Şi găsesc locul în Biserică, dacă şi Bisericile îi marginalizează, Hristos nu-Şi mai găseşte locul acolo, El este Cel alungat, şi ca o consecinţă foarte gravă, creştinismul îşi poate pierde relevanţa pentru lumea de azi, deoarece numai **„prin aceasta vor cunoaşte că sunteţi ucenicii Mei, dacă veţi avea dragoste unii faţă de alţii"** (In 13, 35).

Pr. NICOLAE MOŞOIU
Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu

Preot Iconom Stavrofor Gheorghe Strejac

A plecat dintre noi, chemat de Domnul, „patriarhul Codlei", cum îi spuneam noi preoţii slujitori, vrednicului preot iconom-stavrofor Gheorghe Strejac.

A văzut lumina zilei la 24 septembrie 1913 în localitatea Roşa, suburbia oraşului Cernăuţi din Bucovina, în familia lui Ioan şi Domnica Strejac, fiind primul născut între cei cinci băieţi cu care Bunul Dumnezeu a binecuvântat această familie. Şcoala primară a făcut-o în localitatea natală, apoi liceul Aron Pumnul din Cernăuţi pe care l-a absolvit în anul 1932, după care s-a înscris la Facultatea de Teologie din acelaşi oraş pe care a absolvit-o în anul 1936, când şi-a luat diploma de licenţă.

În acelaşi an s-a căsătorit cu Domnica Saftencu din Roşa şi pe data de 16 noiembrie a fost hirotonit preot în oraşul Roman pe seama parohiei Voloca, unde a slujit până în anul 1939, când a fost transferat la parohia Roşa-Stânca de lângă Cernăuţi. În 1940 îl aflăm ca preot la parohia Moşniţa-Veche — Timişoara unde a plecat din pricina ocupaţiei ruseşti a Bucovinei de Nord în 1940. Puţin a funcţionat aici, căci armata română cu cea germană a recucerit Bucovina de Nord şi părintele Gheorghe a primit ordin să se prezinte la parohia părăsită. Dar pentru că la Roşa-Stânca totul era pustiu a fost transferat la parohia Rohazna, lângă oraşul Sadagura, unde a slujit ca preot paroh până în anul 1944, 22 martie când a fost silit de armata germană, care a intrat în curtea parohială, să părăsească locul. Cu strictul necesar în câteva geamantane, cu soţia alături şi fiica Felicia în braţe, căci doi copii — Silvia şi Nicuşor — care i se născuse mai înainte i-au decedat, părintele Gheorghe a plecat în al doilea refugiu. Pe data de 25 martie 1944, a ajuns în localitatea Vlădeni, satul marelui teolog — părintele Dumitru Stăniloae. Aici a slujit până în anul 1946, când a fost transferat la parohia Codlea II, judeţul Braşov.

Alături de Felicia, i s-au născut în aceste două parohii încă trei fete: Lucia, Monica şi Geta.

Între anii 1948—1949 a fost trimis preot misionar în judeţul Mureş şi pentru activitatea deosebită pe care a desfăşurat-o, mitropolitul Nicolae Bălan l-a distins cu rangul de iconom.

A făcut misiune de asemeni în parohiile protopopiatului Braşov: Holbav, Vulcan, Vlădeni şi Stupini.

În anul 1972 a preluat conducerea oficiului parohial Codlea I—II şi împreună cu părintele Aurel Marian au săvârşit lucrări deosebite pe plan pastoral-misionar, administrativ-gospodăresc şi învăţătoresc, fiind un model de slujire pentru preoţii din jur şi pentru credincioşi. Pentru activitatea sa bogată, Î.P.S. Dr. Antonie, Mitropolitul Ardealului, l-a distins cu rangul de iconom-stavrofor, cu dreptul de a purta cruce, o cruce pe care a purtat-o toată viaţa cu demnitate slujind cu „timp şi fără timp" Domnului şi omului.

În anul 1983 s-a pensionat, deşi se afla în plină putere fizică şi intelectuală. Înţelept şi smerit şi-a prelungit viaţa în liniştea pensiei, alături de soţia sa Domnica, încă 19 ani, slujind necontenit la cele două biserici din oraş, ajutându-i pe preoţi şi pe credincioşi cu rugăciunile sale, cu poveţele sale, făcându-se până în ultima clipă a vieţii lui pildă cu cuvântul şi cu fapta, clipă care a coincis cu data de 23 februarie 2002.

L-a chemat Bunul Dumnezeu la începutul perioadei Triodului, când intrăm în perioada pregătitoare pentru Sfântul şi Marele Post al Sfintelor Paşti, când Mântuitorul nostru Iisus Hristos, prin pilda „Vameşului şi a Fariseului" ne învaţă ce înseamnă mândria şi ce înseamnă smerenia. L-a chemat să ni-l arate exemplu de smerenie, căci pentru noi, preoţii şi credincioşii din Codlea, părintele Gheorghe Strejac a fost un exemplu de smerenie, de bunătate, de înţelepciune şi de slujire. A fost un trăitor deosebit al vieţii în Hristos şi pentru Hristos, credincios, evlavios, luminat şi zelos, devotat Bisericii neamului şi slujirii preoţeşti.

Slujba înmormântării a avut loc luni, 25 februarie 2002 în Biserica „Înălţarea Domnului" din Codlea, unde părintele a slujit 37 de ani, arhiplină de credincioşi, veniţi să-şi ia ultimul rămas bun de la bunul lor părinte sufletesc, slujbă săvârşită de un sobor de 11 preoţi.

Prin cuvintele lor P.P.C.C. preoţi Alexandru Enache, Adrian Munteanu, Ioan Stăniloiu şi Cioacă Ion, cărora li s-au alăturat D-l primar Dragu Bucur şi D-l curator evanghelic Aescht Arnold, au prezentat activitatea deosebită a adormitului, precum şi regretul tuturor credincioşilor pentru despărţirea de „patriarhul Codlei".

Bunul Dumnezeu să-l odihnească cu cei drepţi.

Preot Paroh ION CIOACĂ
Parohia Codlea I

Sf. Gheorghe — o necesară pildă

(Urmare din pag. a 4-a)

muceniciei creştine din primele veacuri. Şi răspunsul îl putem afla tot din pilda vieţuirii Sfântului Gheorghe. Să nu facem compromisuri cu vocaţia creştină şi cu valorile morale ale Evangheliei. Acestea constituie date ontologice, în afara cărora ne situăm în „mâna stăpânitorului veacului acestuia".

Poate că Sfântul Gheorghe a arătat o dată pentru totdeauna că bunăstarea şi onorurile lumii acesteia nu au nici o valoare în faţa chemării de-a împlini voia lui Hristos. De aceea este pilduitoare şi prăznuirea sa în această perioadă liturgică, el trebuind să constituie o pildă a noncompromisului cu păcatul şi cu gândul pătimaş. Din bărbăţia curajului său mucenicesc, trebuie să luăm şi noi bărbăţie şi curaj în războiul nevăzut.

Biserica liturghiseşte cinstindu-şi sfinţii şi fiecare participare liturgică este o experienţă cu Hristos prin pilda sfântului cinstit în ziua respectivă.

Prăznuirea Sfântului Gheorghe este un prilej de-a ne întreba în ce fel vieţuirea sa ne-a călăuzit de la ultima sa prăznuire până acum, oare rezistăm mai mult tentaţiilor având-u-l pe Sfântul Gheorghe ca povăţuitor, sau suntem la fel de insensibili la orice chemare a Bisericii...

Sunt gânduri şi doriri sfinte ale Bisericii, care ne vrea însumaţi în duhul liturgic al ei, bine ştiind că omul care nu-şi trage seva din virtute este asemeni aceluia ce şi-a clădit casa pe nisip, după cuvântul Evangheliei.

De aceea, suntem chemaţi să ne făgăduim în taină, fiecare în parte, că această prăznuire a Mucenicului Gheorghe va fi mult mai grăitoare în viaţa şi faptele noastre decât cele de până acum şi aceasta datorită imperativului vremurilor în care trăim.

Bucură-te înger întrupat, care covârşeşti pe cei muritori!

Mitropolit EMILIANOS TIMIADIS, **PREOT, PAROHIE, ÎNNOIRE. Noţiuni şi orientări pentru teologia şi practica pastorală.** Traducere de Paul Brusanowski; Editura Sophia, Bucureşti, 2001, 283 pag.

Preotul este sufletul sau inima care dă viaţă unei comunităţi creştine. El este un vas ales de Dumnezeu şi pus în cele către Dumnezeu, pentru a reprezenta în faţa Lui pe oameni şi pe El înaintea oamenilor. Preotul este aşezat de Dumnezeu la cumpăna dintre cele două lumi şi atât Dumnezeu cât şi oamenii aşteaptă ca el să fie „lumina lumii" şi „sarea pământului". Preotul trebuie să fie un om al Duhului, care să poarte în sine pe Duhul Sfânt şi să lupte împotriva duhurilor răutăţii pentru mântuirea fiilor săi sufleteşti. Aşa cum pe scara valorilor spirituale, sfinţenia se află pe treapta cea mai înaltă, în ordinea slujirii omeneşti, preoţia stă la locul cel mai înalt, vrednicie spre care privesc şi îngerii. Sfântul Ioan Gură de Aur spune că preoţia se săvârşeşte pe pământ, dar are rânduiala cetelor cereşti, de aceea preotul trebuie să fie atât de curat, ca şi cum ar sta în cer, printre puterile cele îngereşti. Având în vedere aceste lucruri Sfântul Ioan Gură de Aur va exclama: „Cunosc măreţia slujirii preoţeşti! Ştiu cât e de greu să fii preot". Această sublimitate şi măreţie a slujirii preoţeşti atrage după sine responsabilitatea ei fără pereche între slujirile omeneşti.

Despre slujirea şi misiunea preoţească în vremea noastră ne vorbeşte Mitropolitul Emilianos Timiadis în lucrarea de faţă. Scrisă într-un limbaj accesibil şi pragmatic în acelaşi timp, cartea descrie în mod exemplar tumultul lumii secularizate din zilele noastre în care Biserica îşi desfăşoară activitatea, reuşind să analizeze foarte bine contextul în care preoţimea de azi trebuie să-şi asume responsabilitatea slujirii şi misiunii preoţeşti. Autorul consideră că în lumea contemporană preotul trebuie să propovăduiască constant, să înveţe, să reacţioneze, să intervină, să-i viziteze pe cei ce s-au înstrăinat de viaţa bisericească. Mitropolitul Emilianos consideră că misiunea preotului nu trebuie să se concentreze doar în cadrul comunităţii bisericeşti, ci şi în exterior încercând să trezească acele conştiinţe care sunt adormite. Păstorul trebuie mai întâi *să fie* şi mai apoi *să facă;* mai întâi trebuie să-şi zidească propria sa viaţă duhovnicească, ca mai apoi să înceapă să se ocupe de problemele pe care le presupune slujirea sa (probleme pastorale, catehetice, sociale, etc.). Experienţa personală a preotului, exemplul şi credinţa sa vie sunt garanţiile cele mai elocvente şi mai convingătoare ale unei activităţi pastorale roditoare.

Autorul consideră că epoca seculară în care trăim cere de la Biserică un cler cu o credinţă puternică şi bine fundamentată şi cu o spiritualitate adâncă. Se atrage atenţia asupra faptului că există pericolul ca preotul preocupându-se prea mult de turmă să-şi neglijeze propria sa viaţă duhovnicească. Mitropolitul Emilianos consideră că uitarea de propria noastră creştere duhovnicească, constituie un pericol care se va manifesta vizibil într-o atitudine inconsistentă. De asemenea se atrage atenţia asupra delicatei probleme a limbajului religios şi a temelor tratate care adesea au devenit prea familiare şi produc plictiseală în rândul credincioşilor. Problematica abordării pastoraţiei în lumea de azi autorul o cuprinde în trei părţi în volumul de faţă, părţi care la rândul lor sunt formate din mai multe capitole.

Prima parte, intitulată „Păstorul şi Parohia", face referiri cu privire la păstor în Vechiul şi Noul Testament, cu privire la candidatul la preoţie şi la profilul preotului, la calitatea lui de „părinte", etc. Un capitol aparte al acestei părţi se ocupă de slujirea preoţească în viziunea Sfântului Ioan Gură de Aur, după care autorul are în vedere oficiul liturgic şi pastoral al preotului. Un capitol important al acestei părţi este şi cel consacrat Fundamentului Euharistic al Bisericii, având în vedere Euharistia ca centru al vieţii parohiale. Prima parte se încheie cu prezentarea relaţiei dintre ecleziologie şi soteriologie.

Partea a doua a lucrării abordează problematica cea mai arzătoare pentru vremurile noastre, anume, „Biserica faţă în faţă cu societatea contemporană". Această parte se deschide cu o temă foarte sensibilă a lumii de azi: absenţa de la Liturghia de Duminică. Autorul îl lasă pe credinciosul contemporan să înţeleagă că oricâte motive şi justificări ar avea pentru absenţa de la Sfânta Liturghie în zilele de Duminică, rămâne fără obiect pentru omul cu credinţă care Îl recunoaşte pe Dumnezeu ca Stăpân al vieţii sale. Un capitol remarcabil al acestei părţi este cel consacrat parohiei urbane. Autorul sesizează faptul că urbanizarea joacă un rol important în lumea de azi, ea deţinând un rol revoluţionar pentru sănătatea duhovnicească şi religioasă a comunităţilor creştine. Schimbările sociale şi transformările rapide ale atitudinii şi comportamentului social al oamenilor din ziua de azi, se datorează procesului urbanizării. Urbanizarea are urmări psihologice, religioase şi morale pentru familie, locul de muncă, economie, şcoală, etc. E un loc fertil pentru apariţia secularismului, marile oraşe devenind locuri ale condiţiilor sociale demoralizatoare şi ale mizeriei umane. Este un loc al forţelor economice impersonale şi al materialismului discriminatoriu, un loc în care oamenii sunt atraşi în schimbări rapide, trebuind să poarte o adevărată bătălie pentru a putea face distincţia dintre bine şi rău. Într-un asemenea loc Biserica trebuie atât să interpreteze înţelesul unei asemenea schimbări, cât şi să definească un nou tip de organizare a vieţii comunitare din parohie. Autorul consideră că unul dintre multiplele roluri ale Bisericii este şi acela de a-l aduce pe om din nou la originile sale. Parohia urbană trebuie să adopte noi strategii pentru a-i cuprinde ecleziologic şi pe cei din afara ei, ca şi pe cei ce s-au mutat recent în limitele ei geografice, integrându-i în comunitate. Autorul atrage atenţia asupra faptului că avem adesea tendinţa de a vorbi în mod negativ cu privire la oraş încât nevoile oamenilor din această comunitate urbană sunt în mare măsură ignorate şi că teologia noastră nu se adresează adecvat lumii urbane. Mitropolitul Emilianos arată că teologia tradiţională cât şi abordarea pastorală, în special în procesul evanghelizării, nu se concentrează foarte mult asupra mediului urban. El consideră că teologia pastorală s-a oprit undeva pe cale, întrucât nu a cercetat atent problema urbanizării, problema oraşului mare, unde avem de a face cu un nou tip de persoană, cu un nou tip de caracter uman, profund caracterizat şi influenţat de mediul înconjurător. Autorul atrage de asemenea atenţia asupra faptului că valorile de zi cu zi ale lumii urbane nu pot fi ignorate fiindcă îl afectează adânc pe omul modern în ce priveşte sufletul lui. Mitropolitul Emilianos consideră că nu putem aborda chestiunea misiunii în mediul urban cu o teologie care nu a acordat cuvenita atenţie acestor valori. Dacă Biserica trebuie să acţioneze în mediul urban, atunci trebuie să cunoască oraşul şi locuitorii lui. Teologia — consideră Mitropolitul Emilianos — trebuie să înveţe să discute cu celelalte ştiinţe, în caz contrar misiunea noastră în oraşe nu va avea succes. Simpla propovăduire a Evangheliei în sensul tradiţional al cuvântului nu mai este suficientă pentru locuitorii urbani. Slujirea pastorală la oraş pretinde cunoştinţe teologice şi cunoştinţe despre realităţile urbane. Preotul e nevoit să ştie unde merge, să cunoască lumea în care este trimis. Autorul atrage atenţia asupra faptului că nu trebuie să uităm că în viitor câmpul de misiune al Bisericii va fi constituit cu precădere din mediul urban. Oraşul devine pe zi ce trece un câmp de misiune al Bisericii şi prin urmare trebuie să descoperim moduri noi de abordare ale pastoraţiei prin care să asigurăm o slujire adevărată credincioşilor pentru care am fost chemaţi. Trebuie să fim conştienţi că misiunea nu este a noastră, ci a lui Dumnezeu, noi suntem doar instrumentele lui. Tot în această parte a lucrării remarcăm aprecierile Mitropolitului Emilianos cu privire la importanţa teologiei pastorale în învăţământul teologic, care a fost minimalizată şi marginalizată nejustificat de anumiţi teologi în ultimele decenii. Autorul consideră că devalorizarea teologiei pastorale în multe facultăţi de teologie are urmări dezastruoase atât pentru abordarea slujirii preoţeşti, cât şi pentru ţelul principal al teologiei.

Partea a treia, intitulată „Slujire parohială şi înnoire", ne arată printre altele cât de anevoioasă şi dificilă e arta salvării sufletelor, despre relaţia dintre doctrina şi viaţa creştină conform învăţăturilor Sfinţilor Părinţi, despre scopul principal al studiului teologiei, despre pregătirea teologică, despre prăpastia dintre teologi şi laici, ş.a.m.d. Un capitol aparte este cel consacrat vizitelor pastorale ca parte necesară a pastoraţiei. Autorul pleacă de la realitatea faptului că doar o parte a credincioşilor trec regulat pragul uşilor bisericii, singura alternativă la îndemâna preotului rămânând vizitarea credincioşilor. Preotul trebuie ca prin vizitele pastorale pe care le face să construiască punţi, să realizeze o relaţie, să stabilească prietenii, etc.. Mitropolitul Emilianos accentuează faptul că vizitele sunt o parte necesară a strategiei pastorale. De asemenea evidenţiază faptul că unele dintre cele mai sensibile şi delicate probleme le ridică vizitele făcute bolnavilor, care necesită o precauţie şi o atenţie deosebită. Sunt corsacrate apoi pagini substanţiale şi mijloacelor de refacere a persoanei prin Sfintele Taine: botez, mirungere, spovedanie, refacere ce culminează cu însuşirea Jertfei Euharistice în cadrul Sfintei Liturghii.

Prin cele prezentate sumar în rândurile de faţă nu am făcut altceva decât să prezentăm complexitatea misiunii preoţeşti în contextul contemporan în viziunea Mitropolitului Emilianos Timiadis. Am încercat să semnalăm apariţia acestei lucrări şi în limba română, cu speranţa că preoţimea noastră va găsi în aceasta, răspunsuri, cel puţin la unele probleme cu care se confruntă comunităţile Bisericii noastre în vremurile tulburi ale acestui început de veac şi de mileniu. Se cuvine să amintim faptul că această lucrare a văzut lumina tiparului prin purtarea de grijă a Prea Sfinţitului Părinte Episcop Galaction, Episcopul Alexandriei şi Teleormanului şi a Domnului asistent universitar Paul Brusanowski de la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, care a realizat traducerea lucrării în limba română. Conchidem cu precizarea că această carte se cuvine să-şi găsească locul pe masa de lucru a fiecărui preot conştient de importanţa misiunii sale. E o carte care îl va ajuta pe preotul contemporan să-şi orienteze acţiunile în câmpul parohiei la cerinţele veacului pe care îl trăim.

Pr. lect. drd. ION ALEXANDRU MIZGAN

Părintele Protopop Stavrofor Ioan Langa a trecut la Domnul

La vârsta de 94 de ani, după o slujire a Bisericii noastre, s-a mutat la cele veşnice Părintele Protopop IOAN LANGA, om plin de modestie şi punctualitate, casierul Mitropoliei noastre din Sibiu peste 30 de ani, slujind în această funcţie trei mari mitropoliţi ai Ardealului: Nicolae Bălan, Justin Moisescu şi Nicolae Colan.

L-am cunoscut din vremea studenţiei pe dânsul şi pe vrednica sa preoteasă, Aurora Langa, consăteană cu familia noastră, născută Rusan, nepoata Mitropolitului Sebastian Rusan al Moldovei. Dumnezeu l-a învrednicit de o sănătate robustă până la adânci bătrâneţi. Atâta timp cât l-au ajutat puterile a fost nelipsit de la Sfintele Liturghii în Catedrala noastră mitropolitană.

L-am cercetat deseori în decursul vieţii, folosindu-mă de experienţele sale pastorale, de bunătatea şi de înţelepciunea sa. Şi-a dus într-o bună parte a vieţii o văduvie cinstită, înconjurat de dragostea fiicei sale, profesoara Doina Pralea, a soţului ei, precum şi de fiul său, subprefectul Ioan Langa şi soţia sa. Prin trecerea sa la cele veşnice, am simţit un gol sufletesc pentru că niciodată n-am trecut prin Sibiu, din studenţie până în vremile noastre, fără să îl cercetez la locuinţa sa din str. Regina Maria, actuala stradă Nicolae Bălcescu.

Va rămâne pentru mine un model de preot de omenie şi cred că pentru familia sa, un tată bun şi îngăduitor.

Dumnezeu să-l învrednicească de odihna cea veşnică, iar pe cei rămaşi să-i întărească şi să-i mângâie.

Veşnică să-i fie pomenirea.

† IOAN
EPISCOPUL ORADIEI, BIHORULUI ŞI SĂLAJULUI

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea şi cu binecuvântarea Înalt Prea Sfinţitului Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, Prea Sfinţitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, VISARION RĂŞINĂREANU **a săvârşit următoarele:**

- **10 MARTIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Arhangheli" din Sibiu (Ştrand), hirotonind întru preot pe diaconul Mihai Liţoiu pe seama parohiei Criţ, prot. Rupea şi a rostit cuvânt de învăţătură.
- **12—13 MARTIE 2002, — P.S. Sa** a luat parte la şedinţa Sf. Sinod al B.O.R.
- **16 MARTIE 2002, — P. S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană, hirotonind întru diacon pe teologul Mădălin-Constantin Sandu.
- **17 MARTIE 2002, — P. S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica Sf. Nicolae din Turnişor, Sibiu (pr. paroh Ioan Covaci), rostind cuvânt de învăţătură. Diaconul Mădălin-Constantin Sandu a fost hirotonit întru preot pe seama parohiei Toarcla, prot. Făgăraş.
  - — A cercetat şi biserica „Sf. Ilie" din Turnişor II aflată în şantier de construcţie (pr. paroh Nicolae Comănici), vorbind credincioşilor prezenţi la slujba Utreniei.
  - — Seara a oficiat slujba de binecuvântare a noii biserici de lemn din incinta Spitalului municipal din Sibiu (pr. paroh Ioan Drăgoi), rostind bogat cuvânt de învăţătură.
- **20 MARTIE 2002, — P. S. Sa** a participat la Sf. Liturghie a Sf. Grigorie Dialogul, în Catedrală.
  - — S-a întâlnit la Sediul Episcopiei Evanghelice C.A. din Sibiu cu Ex. Sa Iohannes Rau, preşedintele Germaniei, adresându-i un cuvânt de salut din partea cultelor religioase din Sibiu.
- **21 MARTIE 2002, — P. S. Sa** a oficiat slujba înmormântării epitropului Dumitru Rusu, în biserica din Tălmaciu, rostind cuvânt de învăţătură.
- **23 MARTIE 2002, — P. S. Sa** a săvârşit în Catedrală slujba parastasului pentru ctitorii şi binefăcătorii Mitropoliei Ardealului.
- **24 MARTIE 2002, — P. S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala mitropolitană cu prilejul Duminicii Ortodoxiei.
  - — Seara a slujit Vecernia şi Litia în Catedrală.
- **25 MARTIE 2002, — P. S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Buna-Vestire" din parohia Şura Mare, prot. Sibiu (pr. paroh Ioan Marga), rostind cuvânt de învăţătură.
- **27 MARTIE 2002, — P. S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie înainte sfinţită în Catedrala mitropolitană.
  - — A cercetat canonic bisericile parohiale din Şoarş, Bărcut, Seliştat, Felmer, prot. Făgăraş şi Mânăstirea de maici de la Boholţ.
- **31 MARTIE 2002, — P. S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Apostoli" din Alţâna, prot. Agnita (pr. paroh Nicolae Neagu), rostind cuvânt de învăţătură.
  - — A cercetat Mânăstirea de maici de la Nocrich.
  - — Seara a slujit Vecernia în Catedrală.
- **1 APRILIE 2002, — P. S. Sa** a avut o întâlnire cu protopopii şi contabilii din eparhie în legătură cu problema salarizării clerului.
  - — A cercetat şantierele noilor biserici aflate în construcţie în Cisnădioara, Sadu şi Tălmaciu II, prot. Sibiu.

Arhid. VASILE AVRAM

Martin Bottesch, **Landlerii transilvăneni,** Forumul Democrat al Germanilor din România, Mediaş, Central, 2001, 44 p. **(Convergenţe transilvane vol. 10).**

Autorul — landler din Apoldul de Sus, de felul lui, *apolzan,* cum îşi zice el însuşi (p. 23, n. 33), directorul Centrului pentru Formarea Continuă în Limba Germană (CFCLG) din Mediaş — vine, prin intermediul cărţii sale, în întâmpinarea cititorului român cu informaţii despre landleri, populaţie despre care s-a vorbit mai puţin în Transilvania, fiind deseori confundată cu cea săsească. În primele capitole este prezentată istoria landlerilor, protestanţi austrieci deportaţi în Transilvania între 1734 şi 1776, de către catolicii împăraţi Carol al VI-lea von Habsburg şi Maria Theresia von Habsburg-Lorena. Urmaşii acelor austrieci stabiliţi cu forţa în Transilvania sunt cunoscuţi sub numele generic de *landleri,* nume care derivă din *Landl* („ţărişoară"), ţinut din Austria Superioară, cu toate că numai o parte dintre deportaţi venea de aici, restul fiind aduşi din Salzkammergut (ţinut tot din Austria Superioară), din Carintia şi Stiria. Următoarele capitole tratează aspecte privind aşezarea şi integrarea noii populaţii în comunităţile săseşti din Apoldul de Sus, Cristian şi Turnişor, integrare care nu a fost întotdeauna nici lină, nici uşoară. Apoldul de Sus a fost cel mai „paşnic", căci de la mijlocul secolului al XIX-lea încoace n-au mai avut loc conflicte majore. Turnişorul s-a aflat într-o poziţie intermediară, unde ultima dispută serioasă s-a purtat între 1911 şi 1920, extrema „beligerantă" fiind ocupată de Cristian, cu vehemente conflicte şi după al doilea război mondial. În capitolul intitulat *Despre graiurile landlerilor,* autorul subliniază faptul că, la început, deportaţii austrieci nu au înţeles dialectul săsesc, aşa cum nici saşii nu-l înţelegeau pe cel austriac. Landlerii transilvăneni vorbesc diferit în cele trei sate, cu precizarea că graiurile din Turnişor şi Cristian se aseamănă, întrucât *transmigranţii* proveneau, în mare, din Salzkammergut, în vreme ce graiul din Apoldul de Sus are caracteristici dialectale din Carintia. Cele trei graiuri formează dialectul *landlerisch,* iar landlerii din localităţile menţionate se pot înţelege între ei, deosebirile nefiind foarte mari. Din ultimul capitol — *Despre portul landlerilor* — cititorul află că acesta este diferit de cel al saşilor, primii având-u-l mai sobru şi mai puţin colorat, cu accent pe dualitatea alb-negru, predominanţa acestor culori fiind rodul unei evoluţii transilvane, nu al moştenirii austriece.

C.I.

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

- **Sâmbătă, 2 MARTIE 2002, — Î.P.S. Sa** a primit pe Dl. Senator Aron Belaşcu din partea Partidului România Mare.
- **Duminică, 3 MARTIE 2002, — Î.P.S. Sa** a vizitat Sfânta Mânăstire „Constantin Brâncoveanu" de la Sâmbăta de Sus unde s-a întâlnit cu P.C. Arhim. Ilarion Urs, Stareţul Mânăstirii şi cu P.C. Arhim. Teofil Părăian, duhovnicul Mânăstirii pe care i-a felicitat cu ocazia zilei de naştere. Au fost de faţă P.C. Arhim. Stareţ Onorar Veniamin Tohăneanu şi P.C. Pr. Valentin Sicoe, Secretar eparhial.
- **Miercuri, 6 MARTIE 2002, —** A primit pe P.C. Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Sibiu.
- **Vineri, 8 MARTIE 2002, —** S-a întâlnit la Reşedinţa mitropolitană din Sibiu cu Toma Istrati, veteran de război şi membru al Uniunii scriitorilor din Republica Moldova.
- **Luni, 11 MARTIE 2002, — Î.P.S. Sa** s-a deplasat la Bucureşti în vederea participării la lucrările Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.
  - — S-a întâlnit cu P.F. Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.
  - — S-a întâlnit cu Î.P.S. Teofan, Mitropolitul Olteniei.
  - — A primit pe P.S. Epifanie Norocel, Episcopul Buzăului.
- **Marţi, 12 MARTIE 2002, —** A participat la lucrările Şedinţei Sf. Sinod al B.O.R.
  - — A primit pe P.C. Arhim. Grigorie Băbuş, Directorul Bibliotecii Patriarhale de la Mânăstirea Antim.
  - — A primit pe Monahia Benedicta Chirobocea, Stareţa Mânăstirii „CHRISTIANA" din Bucureşti.
- **Miercuri, 13 MARTIE 2002, —** A participat la lucrările Şedinţei Sf. Sinod al B.O.R.
  - — A primit pe Dl. Ec. Gheorghe Bistriceanu, cu familia, din Bucureşti.
- **Joi, 14 MARTIE 2002, —** A participat la lucrările Şedinţei Adunării Naţionale Bisericeşti.
  - — În după-masa aceleiaşi zile s-a întors la Sibiu.
- **Joi, 21 MARTIE 2002, —** A primit la Reşedinţa mitropolitană pe: Pr. Bogdan Iosif din Braşov; Pr. Bogdan Vasile, Spitale Braşov; Pr. lector Dr. Pavel Aurel cu ocazia înmânării Medaliei Comemorative „Emanuil Gojdu"; Pr. Simion Săsăujan, consilierul ad-tiv-bisericesc al Arhiepiscopiei; Monahia Varvara Eftimia; P.C. Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.
- **Marţi, 26 MARTIE 2002, —** A primit la Reşedinţa mitropolitană pe monahia Eliseea Papacioc, stareţa Mânăstirii Cârţişoara.
  - — A primit pe Dl. Cojan Constantin, din Sibiu, vicepreşedinte al Asociaţiei „PRO BASARABIA şi BUCOVINA".
  - — A primit pe dl. Romulus Jugastru din Sibiu.
- **Joi, 28 MARTIE 2002, —** A primit pe Dl. prof. universitar Dr. Mircea Tomuş de la Universitatea „Lucian Blaga" din Sibiu.
  - — A primit pe Monahia Veronica Matrica, Stareţa Mânăstirii Predeal şi pe sora Maria Şandor.
  - — A primit pe Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.

Pr. VALENTIN SICOE
— Secretar eparhial —

New Age, un fenomen global

(Urmare din pag. a 2-a)

a unui best-seller, „Anatomy of the Spirit".

Şi turismul resimte aceste efecte. Milioane de persoane merg în pelerinaj la Sedona, în Arizona, centrul New Age-ului, pentru a explora faimoşii munţi roşii, dar mai ales pentru a regăsi liniştea psihică cu ajutorul sferelor de cristal şi cu speranţa de a întâlni un înger...

Aceleaşi pelerinaje se fac şi la mânăstirile budhiste, răspândite peste tot în Occident şi în America, mai ales după publicitatea făcută de Dalai Lama spiritualităţii tibetane.

Într-un astfel de univers, nu lipsesc, desigur, şarlatanii. „Credulilor nu le trebuie mult să facă pasul de la contemplaţie la narcisism — zice Celente. Iată de ce, multe astfel de mişcări cad uşor pradă în mâinile şarlatanilor, care găsesc mereu răspunsul potrivit şi imediat pentru orice problemă".

Se pare că, în faţa acestui fenomen, e prea puţin de făcut. Mulţi medici contribuie la răspândirea acestei mentalităţi, susţinând că rugăciunea şi meditaţia „pot ajuta în timpul bolii sau accelerează vindecarea". „Trei sferturi dintre medici — afirmă rezultatele unei cercetări făcute la Boston — consideră că spiritualitatea poate reduce costurile sistemului sanitar".

Avem aşadar de-a face cu o mişcare globală, poate cea mai interesantă şi mai amplă dintre mişcările sociale contemporane. „Unele din aceste religii sunt destinate să schimbe societatea", presupune profesorul Jon Block. Desigur, bisericile tradiţionale se confruntă cu această mentalitate şi probabil au de plătit un preţ destul de mare. O bună informare a propriilor credincioşi despre riscurile ce le comportă apropierea de aceste secte, ca şi o corectă pastoraţie şi o catehează serioasă sunt armele cele mai bune pentru a răspunde nevoilor omului contemporan, care astfel îşi va cunoaşte mai bine propria credinţă, o va trăi autentic şi se va lăsa tot mai puţin influenţat de tendinţe centrifuge care tocmai linişte nu i-ar putea aduce. „O mai mare responsabilizare, pentru a face să funcţioneze viaţa de comunitate", recomandă Randall Balmer, profesor de religie la Columbia University.

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● În primul număr din revista TRANSILVANIA (serie nouă) 2002, din Sibiu, profesorul Mircea Tomuş publică, la pag. 19, materialul intitulat: *Mitropolitul ANTONIE,* apoi ziaristul Ion Onuc Nemeş continuă: *Interviu cu Mitropolitul ANTONIE,* şi Dl. Ioan Mariş, directorul Bibliotecii *Astra* din Sibiu, scrie despre: *Trei ceasuri în iad — alegorie şi parabolă a totalitarismului.* Mai notăm în acelaşi număr un interesant material al Părintelui Prof. univ. Dr. Dumitru Abrudan — decan al Facultăţii de Teologie din Sibiu: *Întâi pomeneşte, Doamne!* (pag. 28).

Revista Transilvania cuprinde mult mai multe materiale interesante printre care voi aminti doar câteva: *„Caietele privitorului tăcut"*, pag. 54, de Ion M. Tomuş, *„Confruntarea civilizaţiilor* (1)", pag. 70, de Dumitru Ciocoi-Pop, rectorul Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu, *„Autonomie şi regionalism în Sibiul medieval"*, pag. 81, de Dragoş Dragoman, *„Morfosintaxa limbii române contemporane"*, pag. 111, de Ioan Mariş, Pamfil Matei. Iar despre Anul Caragiale scrie Mircea Tomuş: *„Caragiale — Dincolo de mimesis"*, iar Ion Dur scrie şi el: *„Caragiale — Gazetăria ca „moft" al „momentului"*.

A fost o lansare extraordinară în care profesorul Mircea Tomuş a acordat o foarte mare însemnătate celor cinci articole despre *Mitropolitul Antonie.*

Îi mulţumesc din toată inima şi îl asigur de toată dragostea.

★

● Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, tipăreşte cartea: *Împărtăşirea Sfântului Duh,* de Pr. Prof. Boris Bobrinskoy, traducere de Măriuca şi Adrian Alexandrescu, 1999, 520 p. Cartea apare cu binecuvântarea *Prea Fericitului Părinte TEOCTIST,* Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

Iată ce spune despre autor Olivier Clément: „Gândirea părintelui Boris Bobrinskoy este profund eclezială. Aşa cum Duhul *„odihneşte"* în Fiul din veci, aşa cum plineşte ungerea mesianică a lui Iisus, tot aşa nu încetează să odihnească în adâncurile de taină ale Bisericii, odihnă dinamică, repet, *„a harului peste har"* care binecuvintează fiecare existenţă şi *„îndreptează"* către Împărăţie. În Duhul Sfânt, Hristos, *„omul durerilor"* cel preaslăvit, se revelează a fi existenţă comunitară ce asumă întreaga umanitate şi transfigurează în chip tainic, sacramental, universul" (pag. 8).

„În epicleză, Duhul Sfânt este chemat atât peste adunare, cât şi peste Daruri; peste adunare ca jertfă, dar şi peste jertfa adunării, ceea ce-l face pe Părintele Boris să sublinieze legătura organică dintre sfinţire şi împărtăşire, a căror sinteză este singura în stare să permită o teologie justă a prezenţei reale" (pag. 10).

„Părintele Boris Bobrinskoy aduce astfel o viziune *„inclusivă"* (cuvântul îi vine adesea sub condei) a Ortodoxiei. Aşa cum spuneam, el vine să ofere o soluţie conciliantă polemicii în jurul lui Filioque, deplasând problema infailibilităţii de pe plan juridic, întotdeauna reductor, spune el, pe planul împărtăşirii în Duhul Sfânt a poporului eclezial adunat în jurul ierarhiei sale. Cum ar putea, oare, Duhul, Duhul dragostei şi al unităţii, să devină obiect de discordie, se întreabă el aşa cum se întreba şi Sfântul Vasile, deplângând *„noaptea tristă şi întunecată ce se întinde peste Biserici"?*

Este o carte care se merită citită de către tinerii teologi şi de către toţi preoţii în general.

★

● Semnalăm două titluri interesante: *„Patericul Atonit"* şi *„Patericul Lavrei Peşterilor de la Kiev"*, apărute la Editura „Bunavestire" din Bacău, în 2000.

Voi prezenta mai întâi aspecte din *Patericul Atonit,* apărut cu binecuvântarea *P.S. Justinian* al Maramureşului, traducere de Anca Dobrin şi Maria Ciobanu. Autorul este de origine greacă, arhim. Ioannikios Kotsonis.

„Prin punerea în practică a virtuţilor Evangheliei, ale postului, trezviei şi rugăciunii, Sfinţii noştri Părinţi au fost dăruiţi cu daruri duhovniceşti din Rai. Observând exemplele vieţii lor, noi suntem chemaţi să urmăm credinţa lor. Toate nevoinţele Sfinţilor sunt rezultatele credinţei şi încrederii lor în Dumnezeu. Până la un punct, nevoinţele lor duhovniceşti sunt, de asemenea, actele credinţei lor.

Cu lepădare de sine şi nădejde, ei şi-au dăruit vieţile lui Hristos; nu au avut dorinţe proprii, nici drepturi, ci au îmbrăţişat mereu voia lui Dumnezeu şi judecata Lui. Ei au trudit şi au vărsat lacrimi şi sudoare, au îndurat ispite şi ponegriri, au murit pentru lume şi au renăscut în Dumnezeu. Au fost înzestraţi cu daruri dumnezeieşti şi astfel li s-a dat viaţă veşnică prin harul lui Dumnezeu".

Cartea cuprinde foarte multe teme extrem de folositoare, pentru toţi cititorii. A apărut în 2000, Bacău, 527 p.

Cea de a doua carte este *Patericul Lavrei Peşterilor de la Kiev,* Istorisiri despre viaţa şi izbânzile duhovniceşti ale cuvioşilor părinţi de la Lavra Peşterilor din Kiev. Traducere din limba greacă de Diac. Drd. Nicuşor Morlova, tipărită cu binecuvântarea *P.S. Galaction al Alexandriei,* Bacău, 2000, 350 pg.

„În Patericul Lavrei Peşterilor de la Kiev, cititorul nu va întâlni înţelepciunea lumii acesteia. Va întâlni însă prezenţa Sfântului Duh, prisosul harului, a înţelepciunii şi al puterii lui Dumnezeu dăruite din plin cuvioşilor şi smeriţilor părinţi ai peşterilor, acestor minunaţi întemeietori ai monahismului rus. Viaţa şi exemplul lor au dovedit încă o dată că Dumnezeu Şi-a ales pe cele nebune ale lumii, ca să ruşineze pe cei înţelepţi; Şi-a ales pe cele slabe ale lumii, ca să le ruşineze pe cele tari; Şi-a ales pe cele de neam jos ale lumii, pe cele nebăgate în seamă, pe cele ce nu sunt, ca să nimicească pe cele ce sunt".

Le recomandăm spre lectură tuturor cititorilor şi mai cu seamă cinului monahal.

★

● A apărut o casetă intitulată: *„Braţele părinteşti"*, cu cântece bisericeşti, interpretate de P.C. arhim. Grigorie Băbuş.

Părintele Băbuş e născut la 3 iunie 1915, probabil unul din cei mai vârstnici părinţi ai Catedralei Patriarhale din Bucureşti. Foarte bună idee este aceasta: să ne lase cântări bisericeşti cântate de Prea Cuvioşia Sa. Mai lucrează încă la Biblioteca Sfintei Patriarhii de la Mânăstirea Antim, fiind de fapt ctitorul acestei biblioteci.

Îi dorim sănătate şi lungime de zile binecuvântate de Dumnezeu.

ANTONIE P.

Vasile Oltean, **Moartea lui Mihai Viteazu la Torda",** Braşov, 2001.

Comemorarea celor 400 ani de la moartea marelui Voievod Mihai Viteazul este un prilej şi pentru noi pentru a scoate de sub colbul necunoaşterii mărturiile privitoare la acest moment istoric. Faptul că generaţia paşoptistă a găsit în tematica preocupărilor creatoare subiecte care includeau personalitatea marelui voievod nu poate decât să ne bucure. Este regretabil însă faptul că aceste preocupări rămân puţin mediatizate. Una din lucrările care pun în lumină personalitatea voievodului Mihai şi a suportat această vitregie a ignorării, este „Moartea lui Mihai Viteazu la Torda", realizată de Constantin Halepliu, dat şi el uitării. Aflând-o în cadrul complexului muzeal din Şcheii Braşovului (fondul de „Carte veche" sub nr. inventar 366), considerăm că e mai mult decât o datorie de onoare a pune în circulaţie această piesă prin transcrierea ei din grafie chirilică şi editarea ei. Meritul autorului este cu atât mai mare cu cât, la data la care îşi compunea piesa, adică la anul 1854, datele despre personalitatea lui Mihai Viteazul erau mai mult decât sumare. Abia la 1878 se publica monumentala monografie a lui Nicolae Bălcescu, „Românii supt Mihai Voievod Viteazul" şi mai trece mult timp până Mihail Sadoveanu rescrie o monografie de pe poziţiile scriitorului la 1934, iar după un an Nicolae Iorga dă la lumină valoroasa sa contribuţie dedicată lui Mihai Viteazul.

Surprind informaţiile docte ale autorului, care reuşeşte să realizeze cu autenticitate cu atâta lux de mănunte faptele petrecute doar într-un singur an, 1601, anul morţii marelui voievod. Fără a avea certitudinea, considerăm că majoritatea informaţiilor provin chiar din manuscrisele lui Nicolae Bălcescu, pe care C. Halepliu le putea procura, el însuşi fiind unul dintre revoluţionarii care au luptat la 1848, fiind arestat şi el ca şi Bălcescu.

Exemplarul aflat în Şchei cuprinde 72 pagini, având între 15 şi 33 rânduri pe pagină, format 18×12 cm. Întrucât alături de ştampila de inventariere a Bisericii Sf. Nicolae din Şchei se găseşte şi ştampila „Societăţii pentru Fond de Teatru Român", presupunem că exemplarul descoperit provine din cadrul bibliotecii acestui fond, al cărui membru fondator şi preşedinte a fost cunoscutul cărturar braşovean Aurel Pavel Bănuţ. O parafă grefată pe ultima filă de forzaţ a cărţii consemnează: „H. Zeidner V. Haydecker Buchbindwerei, Kronstadt, Purzeng 22" confirmă prezenţa acestei cărţi în cadrul anticariatului braşovean la începutul secolului nostru, când pe strada Purzengang (azi Hirscher) funcţiona acest anticariat.

Jucată prima dată la Bucureşti în 1854, apoi dată uitării, „Moartea lui Mihai Viteazu la Torda", este una dintre cele 16 piese istorice din perioada anilor 1850—1860. Concepută în trei acte (Cap. I. Infamia-Virtutea în exil; Cap. II. Patriotizmul — Triumful-Eroizmul şi Cap. III. Trădarea — Mârşăvia — Moartea prin trădare), piesa prezintă întâmplări din ultimul an al vieţii lui Mihai Viteazul, insistând atât asupra personajului, dar şi asupra a ceea ce se întâmplă cu familia voievodului, aflată la Făgăraş, unde Mihai o lăsase zălog al înţelegerii sale cu generalul Basta. Tematic şi scenic piesa se încadrează în categoria celor realizate după o jumătate de secol de Barbu Ştefănescu Delavancea.

Fără a avea valoarea scenică şi verbală a capodoperelor semnate ulterior de Alecsandri („Despot Vodă" — 1879) sau Delavrancea („Apus de soare" — 191,1), considerăm contribuţia lui C. Halepliu semnificativă pentru începuturile teatrului românesc şi mai ales pentru mesajul patriotic al piesei.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român. Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu

COMITETUL DE REDACŢIE: **Dr. Antonie Plămădeală,** Mitropolitul Ardealului — preşedinte; **P.S. Visarion Răşinăreanu** - episcop-vicar, — vicepreşedinte; **Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan** — redactor responsabil; **Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.**
I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe un an: 85 000 lei. Cont nr. 2511.1-61.1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2.11.1.-61.15 U.S.D.) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A., Sucursala Sibiu.

Fondator:
Mitropolitul
ANDREI
ȘAGUNA
1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 150
SIBIU
1 mai
Nr. 17—18
2002

ZIUA ÎNVIERII - SĂ NE LUMINĂM CU PRĂZNUIREA EI

Icosul Învierii

Pe Soarele
cel mai înainte
de soare, Care
a apus oarecând
în mormânt,
mers-au
mai înainte,
de către ziuă,
căutându-L
ca pe o zi,
Mironosițele
fecioare, și una
către alta striga:
o prietenilor,
veniți să ungem
cu miresme trupul
cel de viață
purtător
și îngropat,
trupul care
a înviat pe Adam
cel căzut, și care
zace în mormânt.
Să mergem,
să ne sârguim
ca și magii
și să ne închinăm,
și să aducem
miruri în loc
de daruri, Celuia
ce nu în scutece,
ci în giulgiu
este înfășurat,
și să plângem,
și să strigăm:
o Stăpâne,
scoală-te,
Cela ce dai
celor căzuți
sculare.

PAȘTILE: BUCURIE ȘI SPERANȚĂ

Ne-a ajutat Dumnezeu și în acest an să ajungem cu sănătate și cu pace *Ziua Învierii*. Înainte de orice, să mulțumim cu recunoștință pentru toate câte ne-a dat nouă Domnul și să ne bucurăm și să ne veselim în ziua aceasta. Încă o dată Biserica ne cheamă să ne aducem aminte de cele petrecute odinioară în Ierusalim și să ne reînnoim credința în Învierea Domnului nostru Iisus Hristos.

Evenimentul Învierii Domnului s-a petrecut în timpul domniei la Roma a lui Tiberiu, guvernator al Palestinei — unde s-a născut și a propovăduit Iisus — fiind Pilat din Pont. Evenimentul acesta a fost atât de neașteptat, atât de copleșitor încât, așa cum a fost atunci, așa a rămas până azi și așa va rămâne până la marginea de care, cândva, timpul se va opri și lumea se va sfârși. Pentru creștini a fost cel mai mare eveniment al tuturor timpurilor.

Știm cu toții, de aceea, că vorbind despre Înviere, și sărbătorind Învierea, nu vorbim despre ceva obișnuit și nu sărbătorim o sărbătoare omenească, ci una dumnezeiască, un eveniment mai presus de fire, care nu s-ar fi putut produce fără intervenția directă a lui Dumnezeu.

Vorbind și sărbătorind Învierea, noi suntem conștienți și de faptul că vorbim de ceva prea serios, pentru a ne îngădui să vorbim cu ușurință, sau pentru a încerca să acreditäm o credință nesusținută de argumente temeinice și solide, care să se impună ca atare minții și simțirii noastre. Să ne întrebăm drept aceea, pe ce ne întemeiem noi creștinii credința în *înviere?* În această zi noi ne salutăm cu mărturisirea că: *„Hristos a Înviat!"* Și răspundem cu mărturisirea categorică, personală, responsabilă, că: *„Adevărat a înviat"*.

Învierea Domnului ne încredințează că nu este zadarnică și absurdă credința aceasta, și că obiceiurile noastre sunt îndreptățite și sfinte, și trebuie să le păstrăm și să le împlinim cu sfințenie și, într-o zi ca aceasta, mai mult ca oricând, acum, când ne amintim de Învierea Domnului, să ne amintim și de toți cei plecați de la noi, prefăcând durerea despărțirii în bucurie și speranță.

De ce e importantă pentru noi Învierea Domnului? E importantă pentru că, dacă Hristos a înviat, și noi vom învia. Dacă Hristos a înviat, moartea nu mai este moarte, adică nu este dispariție definitivă, ci e doar o trecere din viața aceasta în altă viață, cu durată eternă.

Învierea Domnului aduce omenirii, doritoare dintotdeauna de a cunoaște rostul vieții și taina morții, dezlegarea care le luminează pe amândouă.

Învierea Domnului ne arată că suntem nemuritori, că viața de aici are rostul de a fi trăită frumos, în iubire și înțelegere, deoarece toți suntem fiii lui Dumnezeu și frați între noi. Suntem creația Sa cea mai iubită, pentru că totul, cerul și stelele, și pământul cu toate frumusețile și darurile lor, pentru om au fost create *„spre desfătarea noastră"*, cum spun textele bisericești.

Învierea Domnului e marea noastră mângâiere: ne vom întâlni, ne vom vedea cu cei dragi ai noștri de care ne despărțim aici prin moarte. Dacă Hristos a înviat, spune Sf.

(Continuare în pag. a 2-a)

† **ANTONIE**
Arhiepiscop al Sibiului
și
Mitropolitul Ardealului

Învierea lui Hristos văzând...

Ne-am învrednicit și în acest an, cu pace, cu binecuvântate și noi împliniri dobândite în timpul Sfântului și Marelui Post să ajungem iarăși în Ziua cea Mare, cea sfântă și cea slăvită a Sfintelor Paști.

După o călătorie de șapte săptămâni pe drumul postului, al înfrânării, al rugăciunii și al curăției, după ce am poposit în Săptămâna cea Mare la umbra Crucii Domnului de pe Golgota și după ce am plâns cu sfintele femei și cu ucenicii la mormântul Mântuitorului, am ajuns iarăși la limanul cel lin și binecuvântat al Sfintei Învieri.

Îngerii împreună cu oamenii se bucură astăzi de minunea Învierii petrecute acum aproape 2000 de ani în Cetatea lui David, cerul și pământul tresaltă în cântare de biruință și de bucurie slăvindu-L pe Acela care a înviat din morți și toate le-a umplut de lumină și de bucurie.

„Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând și celor din morminte, viață dăruindu-le", este imnul bucuriei ce se află pe buzele tuturor creștinilor în aceste sfinte zile, și prin care este mărturisit evenimentul Învierii și caracterul său ontologic și eshatologic, acela de restaurare și de rezidire a tuturor lucrurilor, fie în cer, fie pe pământ (Col. 1, 16).

Învierea Domnului se constituie în temelia întregii învățături creștine. Fără înviere lucrarea Mântuitorului Hristos ar fi rămas doar o simplă învățătură morală neîmplinită în scopul ei suprem, iar figura lui Iisus ar fi rămas doar ca o amintire a unui învățător care însă n-a putut să-și dovedească temeinicia învățăturii Sale fără jertfa de Sine și fără minunea Învierii.

Lucrul acesta l-a exprimat pe deplin Sf. Ap. Pavel care le scrie corintenilor: *„Dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este propovăduirea noastră, zadarnică și credința voastră"* (I Cor. 15, 14).

Învierea Domnului este dovada elocventă a dumnezeirii Mântuitorului, este dezlegarea misterului morții și triumful vieții, cum spune Sf. Ioan Gură de Aur: *„nimeni să nu se mai teamă de moarte, căci ne-a slobozit din ea moartea Mântuitorului"*.

Învierea Domnului, ca fapt autentic, a fost cea care i-a însuflețit pe apostolii și ucenicii Domnului și care i-a înflăcărat și i-a făcut cutezători în a vesti tuturor *„până la marginile pământului"* (Fapte 1, 8) învățătura și credința în Hristos cel răstignit și înviat.

De fapt Mântuitorul li s-a arătat pe Sine viu *„prin multe semne doveditoare"* (Fapte 1, 3) și i-a încredințat de realitatea Învierii Sale și în același timp îi însărcinează cu misiunea de a vesti lucrul acesta la toate nea-

(Continuare în pag. a 2-a)

† **VISARION RĂȘINĂREANU**
Episcop-vicar
al
Arhiepiscopiei Sibiului

Sanhedrinul sau Marele Sinedriu (originea şi istoria sa)

Acest nume, de origine aramaică, l-a purtat un organism de judecată iudaic, despre care se face amintire mai ales în Noul Testament. Este vorba de acel tribunal care L-a judecat pe Mântuitorul și L-a condamnat la moarte prin răstignire.

O bună parte dintre învățații evrei susțin că sanhedrinul ar fi luat ființă încă în epoca lui Moise, care a instituit, la porunca Domnului, un sfat sau un consiliu alcătuit din 70 de bărbați, spre a sta în ajutor la conducerea treburilor publice. O informație despre acest corp consultativ ne parvine din Numeri 11, 16—17, unde citim: „Atunci Domnul a zis către Moise: adună-Mi 70 de bărbați, dintre bătrânii lui Israel, pe care-i știi tu că sunt căpetenii poporului și supraveghetorii lui, și du-i la cortul adunării, ca să stea cu tine acolo. Căci Mă voi pogorî și voi vorbi cu tine și voi lua din duhul, care este în tine și voi pune peste ei, ca să ducă ei cu tine sarcina poporului și să nu o duci numai tu singur".

Cei mai mulți cercetători biblici găsesc însă exagerată pretenția cum că sanhedrinul ar data chiar din acele îndepărtate timpuri. Se crede mai degrabă, și aceasta pornind de la mărturii pe care ni le transmit Sf. Scriptură și unii autori profani, că sinedriul a luat ființă abia spre sfârșitul perioadei biblice, mai precis, atunci când Iudeea își va redobândi independența, în urma răscoalei Macabeilor (sec. II î.d.Hr.). Se avansează chiar o dată când acesta a luat ființă, și anume, cam prin anul 110 î.d.Hr., în vremea lui Ioan Hircan I, arhiereu și principe Macabeu între 135—104 î.d.Hr. Pe toată perioada în care la

(Continuare în pag. a 3-a)

Pr. prof.
DUMITRU ABRUDAN

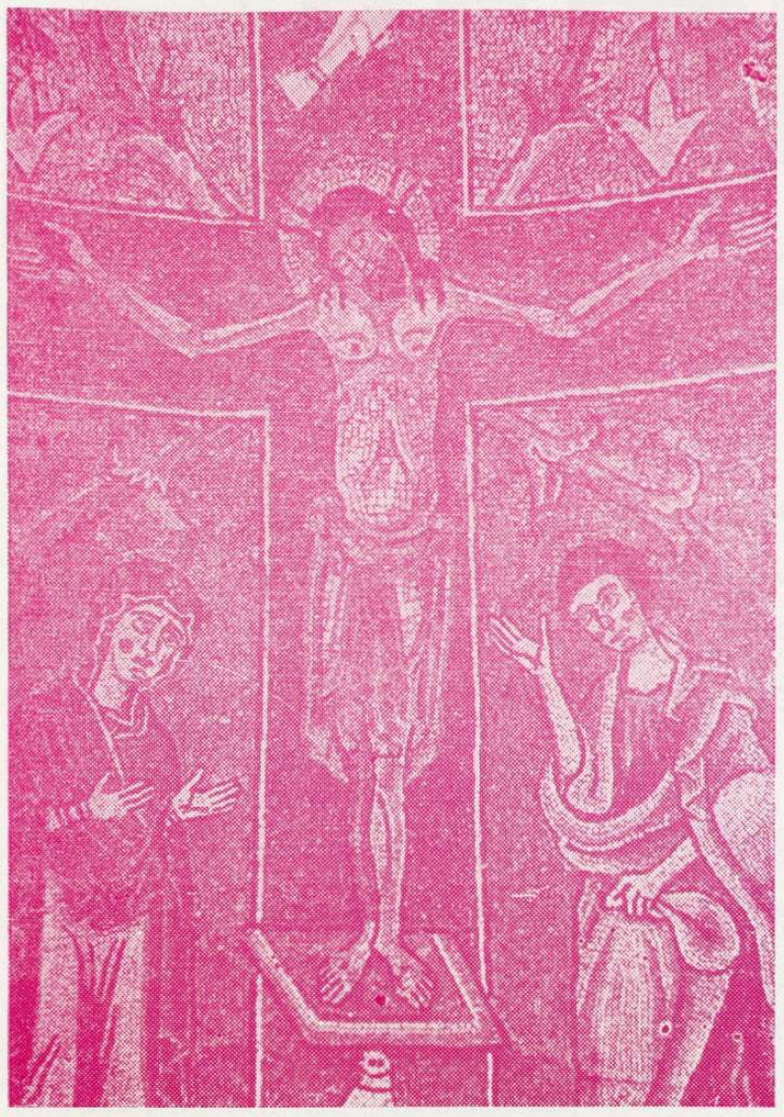

Astăzi pe mânz de asin, intră în Ierusalim Hristos Domnul

După datină, Sfânta Fecioară Maria, împreună cu dreptul Iosif, l-au dus pe Iisus, în vârstă de 12 ani, la Ierusalim, la sărbătoarea Paştilor. Şi în anii de propovăduire a Evangheliei sale, a mers Iisus cu apostolii săi, ca pelerini, la Ierusalim, cu ocazia zilelor de sărbătoare. După învierea lui Lazăr, cel mort de patru zile, s-a dus Iisus la Ierusalim, dar nu ca un pelerin neştiut, ci întovărăşit de admiratori, de femei evlavioase, de apostolii săi, nu numai datorită minunii săvârşite în Betania, dar şi spre a-i asculta învăţătura şi eventual spre a asista la o altă răsunătoare minune.

Plecând din Betania, doi dintre ucenicii săi au fost trimişi în sătucul Betfaghe, de la poalele Muntelui Măslinilor, să aducă de acolo o asină, împreună cu mânzul ei, pe care aveau să-i găsească legaţi. Cu certitudine stăpânul acestor animale era un bun cunoscut şi prieten al lui Iisus. Domnul Hristos ţinea să parcurgă distanţa până la Ierusalim, de aprox. 2,5 km, călare pe mânzul asinei, „pe care nimeni dintre oameni n-a şezut vreodată“ (Luca 19, 30), spre a se împlini ceea ce s-a spus prin profetul Zaharia (9, 9): „Spuneţi fiicei Sionului: iată împăratul tău vine la tine blând şi călare pe asină şi pe mânz, fiul celei de sub jug“ (Matei 21, 5) şi cf. Isaia 62, 11.

Făcând aceasta, ucenicii şi-au pus veşmintele pe mânzul asinei şi Iisus a şezut pe ele. Văzându-l pe Domnul călare, mulţimea s-a însufleţit şi şi-a aşternut hainele în calea lui, pe bolovănişul drumului, presărând flori pe drum, ca să fie cât mai solemnă intrarea în Ierusalim. Localnicii, cu ramuri de finic în mâini, l-au întâmpinat pe Iisus cu bucurie, dovedindu-şi devotamentul şi dragostea lor faţă de Alesul Părintelui ceresc. Toată mulţimea l-a aclamat cu însufleţire, prin cuvinte ale psalmistului (118, 26) care a întrevăzut cu ochii sufletului său, cele ce aveau să se întâmple: „Osana Fiului lui David; bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului! Osana întru cei de sus!“ (Matei 21, 9). În marele entuziasm, convoiul se îndrepta spre templul din Ierusalim. Numai fariseii făceau opinie separată, protestând pentru cuvintele prin care era omagiat Iisus, cerându-i să-şi certe ucenicii. „De vor tăcea aceştia — le-a zis Iisus — pietrele vor striga“, (Luca 19, 40). Fariseilor, care se socoteau — în mod formal — că sunt fii ai lui Avraam, le-a zis Iisus: „Dumnezeu poate şi din pietrele acestea să ridice fii lui Avraam“ (Matei 3, 9). Diavolului, care ispitindu-l pe Iisus, i-a cerut ca din pietre să facă pâini, i s-a răspuns: „Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul ce iese din gura lui Dumnezeu“ (Matei 4, 3—4).

S-a întristat atunci Iisus pentru trista soartă, ce avea să vină asupra Ierusalimului. Auzind ierusalimitenii, că Iisus este profetul din Nazaret, s-au temut, la gândul, că ar putea ajunge în conflict cu stăpânirea romană.

Iisus a ajuns la templul din Ierusalim, cu cele mai adânci simţăminte de smerenie şi de devotament faţă de Părintele său ceresc, spre a se arăta ca adevăratul miel pascal, care ridică păcatul lumii. Spre marea surprindere, în curtea exterioară a templului era mulţime de negustori care ofereau publicului spre vânzare tot felul de animale. Erau acolo zarafii — schimbători de bani — care, în serviciul lor, exploatau lumea în cel mai nemilos şi neomenos mod. Îşi ofereau serviciile în mod gălăgios, fără sfială şi fără frică de Dumnezeu. Iisus a fost indignat pentru toate cele văzute. A alungat el atunci din curtea templului pe toţi vânzătorii şi cumpărătorii, precum şi pe schimbătorii de bani, cu amărăciune zicând, după cum este scris (Isaia, 7): „Casa mea, casă de rugăciune se va chema, dar voi aţi făcut din ea peşteră de tâlhari“ (Luca 19, 46) şi cf. Ieremia 7, 11. La porunca lui Iisus, toţi cei ce au necinstit incinta templului au ieşit dintr-însa, fără să fi cutezat a se opune. Pe cei neputincioşi, pe orbi şi pe ologi, Iisus i-a tămăduit în mod miraculos. La cele întâmplate, copiii care erau de faţă, au răspuns aclamându-l pe Iisus cu cuvintele: „Osana Fiului lui David!“ (Matei 21, 15) ceea ce i-a supărat pe mai marii preoţilor şi pe cărturari, care i-au zis lui Iisus să-şi dea seama ce zic ei. La acestea, a adăugat Iisus: „Au niciodată n-aţi citit, că din gura copiilor şi a celor ce sug încă mi-vei laudă?“ (Matei 21, 16) şi cf. Psalm 8, 3), fapt pentru care Domnul s-a bucurat.

Curăţirea templului, istorisită de către evanghelişti sinoptici, a avut loc la finele activităţii mesianice a lui. Ea nu este aceeaşi cu cea relatată în Evanghelia de la Ioan, cap. 2, care a avut loc la începutul activităţii mesianice a lui Iisus. În prima curăţire, le-a reproşat celor din templu, că fac negustorie şi le-a zis Iisus sinedriştilor care-l ameninţau: distrugeţi acest templu şi în trei zile îl voi reface. Iisus făcea aluzie la moartea sa pe cruce şi la învierea sa de a treia zi. La ultima curăţire, le-a reproşat celor care au necinstit templul, că din casa lui Dumnezeu au făcut peşteră de tâlhari şi prin vindecarea în mod miraculos a orbilor şi ologilor le a arătat Iisus potrivnicilor săi, cine este El. Iată deci aspecte distincte ale celor două cazuri de curăţire a templului, pentru care ele nu pot fi identificate (Gheorghiu V., Sf. Evanghelie după Matei, cu comentar, vol. III Cernăuţi, 1933, p. 601). Despre Iisus, care le-a cerut apostolilor săi să fie înţelepţi ca şerpii şi blânzi ca porumbeii (Matei 10, 16), A. Huonder spune că i-ar fi tratat mai cu blândeţe pe negustorii de porumbei. Iisus, care şi-a făcut un bici din streanguri, le-a zis negustorilor de porumbei doar: „Luaţi acestea de aici“ (Ioan 2, 16). Despre prima încercare a Mântuitorului de curăţire a templului — spune Huonder — că n-a avut un rezultat durabil. Ca urmare, Mântuitorul s-a văzut silit să facă a doua curăţire a templului, curăţirea relatată de evangheliştii sinoptici (Huonder A., La picioarele Mântuitorului, vol. I, prelucrare de I. Moşoiu, Sibiu, 1927, pp. 14 şi 189—190).

În biserica noastră ortodoxă, în Sâmbăta lui Lazăr, din preziua Duminicii Floriilor, se face pomenirea morţilor, a bunilor şi străbunilor, a moşilor şi strămoşilor şi a altora din neamul propriu, trecuţi din această viaţă. Creştinii cucernici se îngrijesc, la această dată, de curăţirea şi orânduirea mormintelor înaintaşilor şi le înfrumuseţează cu stâlpări. În continuare, în Vinerea mare, aprind lumânări pe morminte, pentru ca înaintaşii, în mormânt cu Hristos, cel răstignit pe cruce, să şi învieze cu Hristos, cel ce a ieşit din mormânt, a treia zi. Acesta este timp adecvat, cu bogată semnificaţie religioasă, pentru pomenirea după cuviinţă a înaintaşilor.

Înainte cu opt decenii, în după masa Sâmbetei lui La-

(Continuare în pag. a 4 a)

Prof. PETRU DUMITREASĂ

Paştile: bucurie şi speranţă

(Urmare din pag. 1)

Apostol Pavel, ultimul vrăjmaş al omului a fost biruit, acest vrăjmaş fiind moartea (I Cor. XV, 26). Căci, cu adevărat cine nu socoteşte moartea ca pe cel mai mare vrăjmaş, pentru că ameninţă şi curmă pe cel mai mare dintre darurile dăruite omului, şi anume viaţa? Viaţa e cel mai mare dar, pentru că *numai* Dumnezeu îl poate da. De aceea nimeni nu doreşte să-l piardă. Şi iată că înviind Iisus, El ne arată că chiar dacă, aparent, la un moment dat ne pierdem viaţa, de fapt n-o pierdem. Ea continuă dincolo, acolo de unde Iisus s-a putut întoarce.

Învierea Domnului a schimbat radical concepţia despre lume şi viaţă a omenirii. Viaţa a căpătat sens înalt şi fiind veşnică, impune răspundere pentru felul cum e trăită pe pământ. Nu mai poţi trăi la întâmplare, când ştii că eşti nemuritor. Nimic nu-ţi mai este indiferent, când ştii că trăieşti sub ochiul lui Dumnezeu.

Învierea Domnului e temelia moralei, a faptei bune. Şi viaţa şi moartea au căpătat înţelesuri noi, pline de rosturi care, fără Învierea Domnului, ar fi rămas ascunse omenirii şi ar fi domnit ca şi până atunci, în lume, neştiinţa şi întunericul. Ar fi domnit filosofiile imaginate după mintea fiecăruia, religiile idolatre lipsite de sens, sau cele care erau nedesăvârşit descoperite, formaliste, învechite, lipsite de cea mai elementară legătură dintre viaţă şi moarte. Aceasta din urmă era privită ca o catastrofă inevitabilă şi absurdă, şi, din perspectiva ei, tot aşa de absurdă apărea în cele din urmă şi viaţa. Numai învierea Domnului a dat sens ultim şi definitiv, şi vieţii şi morţii, căci a convertit moartea în viaţă, a dat sens nonsensului, a dat înţeles neînţelesului.

Ziua Învierii e ziua bucuriei depline. Această bucurie o cântăm şi ne-o reamintim în toate cântările: *„Ziua Învierii, să ne bucurăm popoare!“* şi *„unul pe altul să ne îmbrăţişăm“*. Mântuitorul n-a grăit un alt cuvânt de adresare mironosiţelor, în dimineaţa Învierii, decât: *„Bucuraţi-vă!“* (Matei XXVIII, 9). Ce alt cuvânt mai frumos, mai expresiv şi mai adevărat decât acesta ar fi putut grăi? Iar apostolilor li s-a adresat prin alt cuvânt, la fel de frumos şi de adevărat: *„Pace vouă!“* (Luca XXIV, 36).

Sfânta noastră Biserică ne îndeamnă cu acest prilej ca, dacă au existat între noi unele neînţelegeri şi greşeli, să ne reconciliem unii cu alţii şi *„să iertăm toate pentru Înviere“*. Adevărul Învierii e atât de mare, atât de copleşitor, încât nimic nu poate fi mai important, decât faptul că Hristos a înviat. În lumina Învierii Lui să redevenim alţi oameni, să ne înnoim simţirile, să ne primenim gândirea, să uităm tot răul pe care ni l-au făcut alţii nouă, sau dacă noi am alunecat în astfel de fapte, să ne pară rău şi să restaurăm între noi iubirea. Căci a înviat Domnul iubirii, Acela care ne-a învăţat că din aceasta vor cunoaşte oamenii că suntem ucenicii Lui, de vom avea dragoste între noi (Ioan XIII, 35).

Trei sunt virtuţile cele mari care se cer fiecărui creştin: *„Credinţa, nădejdea şi dragostea, dar dintre ele dragostea este cea mai mare“* (I Cor. XIII, 4-7, 13).

Să iubim pe aproapele nostru ca pe noi înşine. Să dispară ura, răutatea, răul sub toate formele lui. Să ne readucem aminte că toţi suntem fraţi. Şi legea de aur a creştinismului, acea sinteză a învăţăturii Mântuitorului: *„Ce vrei să-ţi facă ţie oamenii, aceea fă-le şi tu lor“*, să fie legea vieţii noastre de toate zilele. Aşa va domni între noi *„pacea lui Hristos“*, libertatea, dreptatea, iertarea, răbdarea, iubirea şi buna înţelegere. Să ne ajute ca şi acum, în acest ceas al primăverii, să aruncăm sămânţa în pământ cu hărnicia pe care am învăţat-o de la strămoşi, şi să putem culege tot noi şi roadele, în sănătate şi pace, spre folosul nostru al tuturor şi spre slava lui Dumnezeu cel înviat.

Iubiţii mei, să petreceţi toţi sărbătorile în bucurie, căci iată Domnul e cu noi, Hristos a Înviat, dându-ne şi nouă nădejdea vieţii şi a învierii.

Bucuria Învierii şi pacea Domnului să fie pururea cu noi, AMIN.

Învierea lui Hristos văzând...

(Urmare din pag. 1)

murile dimpreună cu iertarea păcatelor (Ioan 20, 21) şi le făgăduieşte primirea Sf. Duh în ziua Cincizecimii (Luca 24, 49; Fapte 1, 8). Toma va primi confirmarea Învierii direct de la Mântuitorul Hristos şi va exclama plin de credinţă: *„Domnul meu şi Dumnezeul meu“* (Ioan 20, 28).

Învierea Domnului a întărit în credinţă, în nădejde şi în dragoste tânăra comunitate creştină din Ierusalim şi a făcut-o să poată rezista tuturor încercărilor venite din partea evreilor dar şi a neamurilor, a tuturor celor potrivnici realităţii Învierii. Credinţa în Înviere a făcut din Saul prigonitorul, un Pavel apostol al neamurilor. Un luptător energic împotriva celor care tăgăduiau Învierea lui Hristos şi un propovăduitor al acesteia. De fapt Sf. Pavel s-a întâlnit cu Hristos cel viu şi Înviat pe drumul Damascului, când a avut loc celebra sa convertire şi apoi se face chezaş al realităţii Învierii lui Hristos. Lucrul acesta reiese pregnant din toate cuvântările şi scrierile sale. Numai în calitate de martor al Învierii Sf. Pavel putea să scrie corintenilor că: *„Hristos a murit pentru păcatele noastre după Scripturi; şi că a fost îngropat şi că a înviat a treia zi după Scripturi, şi că s-a arătat lui Chefa, apoi celor doisprezece . . . iar la urma tuturor, ca unui născut înainte de vreme, mi S-a arătat şi mie“* (I Cor. 15, 4-8).

Învierea lui Hristos ca fapt autentic a fost cea care a condus Biserica lui Hristos de-a lungul existenţei sale bimilenare pe acest pământ, cea care le-a insuflat curaj martirilor şi mărturisitorilor, cea care i-a încurajat pe ierarhii şi pe propovăduitorii credinţei în toate locurile şi în toate timpurile şi cea care i-a încununat pe nevoitori în calea desăvârşirii.

„Învierea lui Hristos văzând, să ne închinăm Sfântului, Domnului Iisus, Unuia Celui fără de păcat“, cântăm în aceste zile ca de altfel în fiecare duminică dimineaţa şi prin aceasta ne mărturisim pe de o parte credinţa noastră în Învierea cea de a treia zi a lui Hristos, iar pe de alta suntem chemaţi să propovăduim şi noi minunea cea mare tuturor celor de departe ca şi celor de aproape.

Învierea Domnului ne dă mângâiere şi tărie sufletească şi nouă atunci când suntem în necazuri şi încercări, sau atunci când ne despărţim trecător prin moarte de cei dragi ai noştri. Căci suntem pe deplin încredinţaţi că *„precum în Adam toţi mor, aşa şi în Hristos toţi vor învia“* (I Cor. 15, 22).

Să ne bucurăm aşadar, de ziua Învierii. Să ne îmbrăcăm în omul cel nou, să lepădăm *„toată grija cea lumească“* de la noi şi să avem ochii minţii şi ai sufletului nostru aţintiţi spre Începătorul desăvârşirii noastre, spre Hristos cel Înviat.

Să ne apropiem cu sufletele curate şi luminate prin baia celui de al doilea Botez, Spovedania şi prin Împărtăşanie de Hristos *„Cel ce a izvorât din mormânt“* ca un mire al Bisericii şi să primim în candela sufletelor noastre lumină din Lumina Lui, viaţă din Viaţa Lui pentru a deveni şi noi la rândul nostru hristofori şi fotofori.

Să rugăm pe Dumnezeu să ne binecuvinteze în aceste sfinte zile cu pace în suflete şi în lume, cu sănătate, cu spor duhovnicesc şi cu lumina cea binefăcătoare a Învierii.

Fie ca Domnul cel Înviat să ne treacă şi pe noi *„noul Israel“* din *„moarte la viaţă, şi de pe pământ la cer“* pentru a putea prăznui de-a pururi şi aici şi dincolo *„Paştile cele mântuitoare, Paştile Domnului, Paştile celei nouă şi sfinte“*. Amin.

Tuturor cititorilor străbunei foi şaguniene ca şi tuturor credincioşilor ortodocşi din Arhiepiscopia Sibiului urarea pascală:

HRISTOS

A

ÎNVIAT!

ADEVĂRAT

A

ÎNVIAT!

Duminica Floriilor la Răşinari

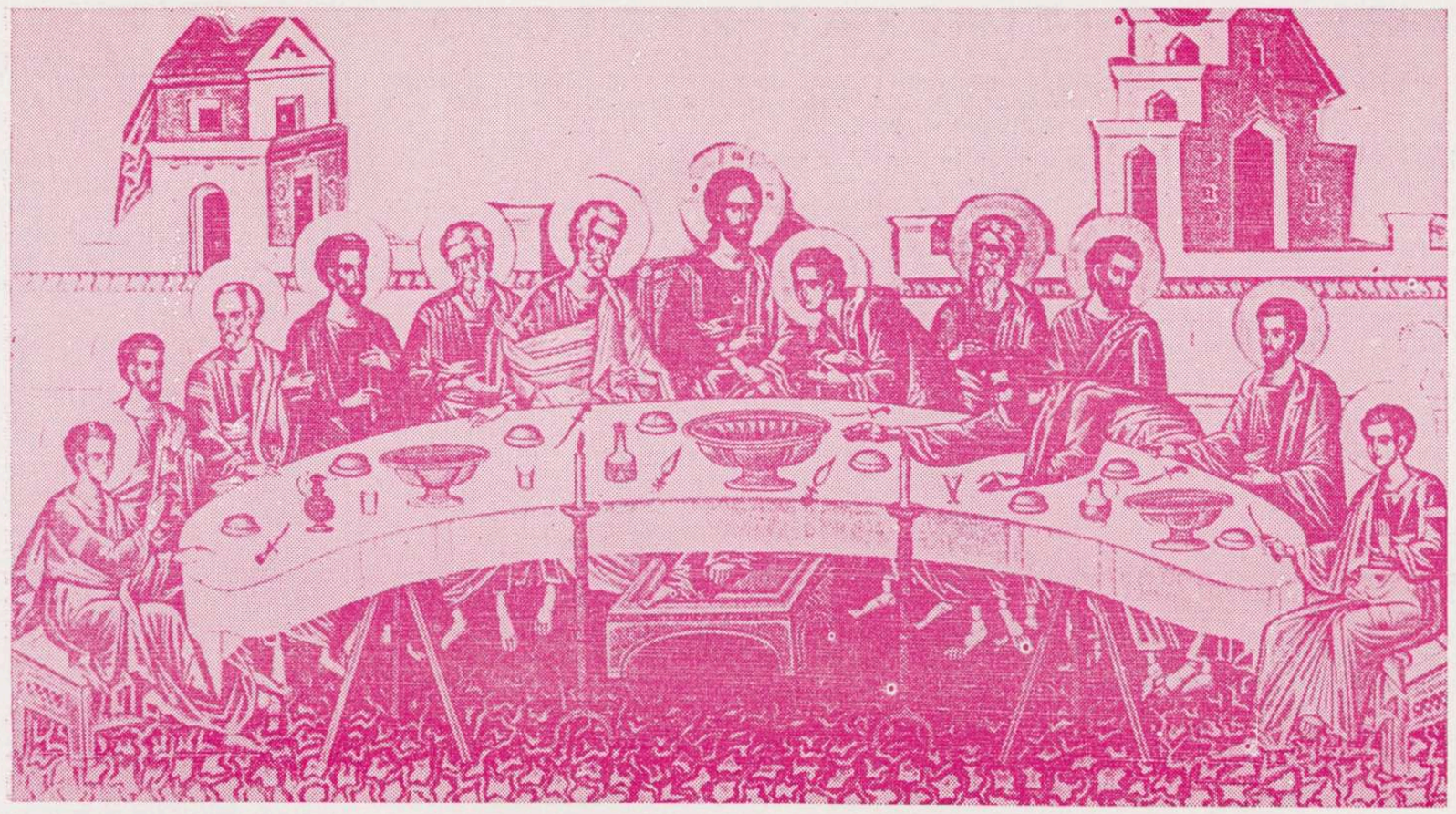

Poporul român — încă de la origini creştin — a ştiut să fie un păstrător fidel al obiceiurilor transmise din generaţie în generaţie. Vechile evenimente biblice, care amintesc de faptele Mântuitorului nostru Iisus Hristos petrecute pe acest pământ din timpul activităţii Sale mesianice, sunt făcute vii şi în acelaşi timp rememorate printr-o serie de tradiţii moştenite de la vrednicii noştri înaintaşi, care ni le-au lăsat ca pe un bun comun, dar, în acelaşi timp, însoţite şi de imperativul moral al respectării şi continuităţii lor. Ele nu fac altceva decât să actualizeze şi implicit să readucă din trecut actele mesianice ale mântuirii noastre, făcându-ne contemporani cu ele.

În viaţa fiecărui creştin adevărat, Postul Paştilor ar trebui să reprezinte o perioadă intensă de pregătire sufletească, culminând cu împărtăşirea cu Hristos euharistic în „Noaptea cea sfântă a Învierii". El este considerat ca un timp în care creştinul se apleacă mai mult asupra vieţii sale sufleteşti. Pe acest drum de urcuş duhovnicesc, Biserica nu-l lasă singur, ci dimpotrivă îi vine în ajutor atât prin slujbele ei, din care străbate sentimentul pocăinţei şi al milosteniei faţă de aproapele, cât şi prin actele liturgice, pline de sensuri şi semnificaţii profunde. Postul e presărat — ca de fapt toată perioada anului bisericesc — de evenimente legate de viaţa Mântuitorului, dar acum punctul central este marcat de patima Sa cea mântuitoare, care nu ne apare decât ca o pregătire a Învierii.

Săptămâna Patimilor — perioada de maximă trăire spirituală — e deschisă de Duminica Floriilor, precedată, la rândul ei, de Sâmbăta lui Lazăr (care rememorează minunea săvârşită de Mântuitorul asupra prietenului Său, Lazăr, pe care l-a înviat, mort fiind de trei zile). Aceste evenimente (al învierii lui Lazăr şi al Intrării Domnului în Ierusalim) se cinstesc, din vremuri de demult, în fiecare an, într-un mod deosebit la Răşinari.

Sărbătoarea începe odată cu ziua de Vineri când, după ce în bisericile noastre s-a oficiat slujba Vecerniei, are loc spovedirea copiilor din comună. Bisericile sunt umplute de către copii dornici de a-şi mărturisi păcatele în Taina Sfintei Spovedanii pentru a primi de la Hristos Domnul, iertarea şi dezlegarea de ele.

Această activitate este continuată a doua zi dimineaţa, când în biserici se oficiază Sfânta Liturghie, la care participă un număr impresionant de elevi. Punctul culminant este împărtăşirea lor cu Trupul şi Sângele Domnului „spre iertarea de păcate şi spre viaţa de veci". Copiii plini de darurile euharistice merg pe la casele lor în aşteptarea evenimentului ce va urma.

În jurul orei 14 elevii se prezintă la cele două şcoli din comună, unde sunt aşezaţi pe clase sub supravegherea atentă a cadrelor didactice. Se formează un alai deschis de către un tânăr îmbrăcat în costum naţional şi cu tricolorul pe piept. El duce în mâini Sfânta Cruce cu imaginea Intrării lui Hristos în Ierusalim călare pe asin. Imediat după el urmează patru tineri îmbrăcaţi în alb purtând patru prapori (simboluri ale vechilor steaguri creştine din primele secole).

La ora 14 pe trasul clopotelor acest alai de tineri — condus de preoţii comunei — se îndreaptă spre centrul satului, cântând „Versul lui Lazăr". Aici are loc întâlnirea şi fuziunea celor două grupuri. Sub privirile smerite ale credincioşilor, care stau pe marginea drumului dornici de a şi privi proprii copii sau nepoţi, dar în acelaşi timp amintindu şi faptul că şi ei, cu ani în urmă, făceau acelaşi lucru, şirul de tineri îşi continuă drumul pe Strada Principală a comunei din gurile lor auzindu-se „Viftania frumos nume".

Odată ajunşi în capătul satului, pe o pajişte din apropiere ei găsesc o mulţime de crenguţe de salcie, pregătite din timp de unii credincioşi. Ele sunt adunate de copii, fiecare ducând în braţe un mănunchi de crenguţe ce urmează a fi duse la cele trei biserici din comună şi sfinţite în cadrul Sfintei Liturghii a doua zi dimineaţa. La sfârşitul slujbei ele vor fi împărţite credincioşilor pentru sfinţirea lor, a familiilor şi a caselor lor.

Aici copiii vor primi din partea familiei organizatoare tradiţionalul pahar cu vin şi doi covrigi în amintirea celor dragi care au decedat. Acest gest apare atât ca unul de răsplată, cât şi ca un act de milostenie în cinstea înaintaşilor lor.

Alaiul urmează acelaşi drum la întoarcere numai că acum destinaţia este cele trei biserici ale comunei. „Mâţişorii aceştia sunt buni pentru a atinge copiii cu ei, aceştia crescând mari ca salcia, şi de aceea mai dau din ei şi la vite, ca şi ele să sporească, îi mai ţin şi de leac ori îi duc la morminte şi îi leagă împrejurul crucilor şi a stâlpilor, alţii îi păstrează pe după icoane, ca să îi aibă la îndemână când e vremea grea. Vara, când tună şi fulgeră, se aprinde lumânarea din Vinerea Paştilor şi se afumă cu ea mâţişorii, siguri fiind că în chipul acesta va fi scutită casa omului de întâmplare năpraznică. Cine vrea ca animalele să nu i strice holdele, cu mâţişori de aceştia, după ce ocoleşte de câteva

(Continuare în pag. a 4 a)

Pr. NICOLAE BROTE

Sanhedrinul sau Marele Sinedriu

(Urmare din pag. 1)

conducerea ţării s a aflat dinastia Macabeiană, sinedriul a avut cu adevărat rol decisiv în viaţa socială şi chiar politică a ţării. Era tribunalul prin excelenţă şi în acelaşi timp forul legislativ cel mai înalt.

Foarte curând însă existenţa sa va fi pusă serios în cumpănă. Aceasta s a întâmplat când Irod cel Mare a ajuns rege al evreilor, împotriva voinţei acestora. Simţind el o serioasă opoziţie mai ales din partea membrilor sinedriului, îi va ucide pe mai mult de o jumătatea dintre aceştia. Totuşi va permite ca instituţia în sine să dăinuiască dar a completat numărul ştirbit al membrilor săi cu oameni care au făgăduit să-i fie leali.

Sub Arhelau, puterea sinedriului a fost limitată la Iudeea şi Samaria, singurele provincii care se aflau sub jurisdicţia acestui tetrarh. În schimb, sub regimul procuratorilor romani, sinedriul şi-a lărgit sfera de acţiune şi şi a sporit puterile. Este frecvent menţionat ca fiind curtea de justiţie a naţiunii şi cea mai puternică autoritate a ţării (vezi Mt. 5, 22; 26, 59; Mc. 14, 55; 15. 1; Lc. 22, 66; In. 11, 47; F. Ap. 4, 15; 5, 21; 6, 12; 22, 30; 23, 1; 24, 20).

Sanhedrinul a exercitat în această perioadă o autoritate re unoscută nu numai asupra Iudeei ci şi asupra tuturor comunităţilor iudaice din lume. Astfel, preşedintele său putea să dispună într-o situaţie cum a fost aceea a arestării creştinilor din Damasc (F.Ap. 9, 2; 22. 5).

Cu toate acestea, competenţa sinedriului nu era chiar fără limite. El se putea pronunţa doar în privinţa problemelor de ordin religios. Mai în concret, intrau în sfera sa de atribuţii toate situaţiile speciale care interesau în mod special iudaismul, cum ar fi căderea în idolatrie a unei seminţii sau a unei cetăţi, apoi apariţia unor falşi profeţi, blasfemiatori şi călcători de lege. Tot astfel avea cădere să judece eventualele abateri morale sau de la credinţă ale marelui preot, ca şi alte grave păcate săvârşite în popor precum refuzul tăierii împrejur, necinstirea şabatului, profanarea sărbătorii Paştilor.

Sinedriul putea decide în toate cazurile, fără drept de apel, atunci când cel vinovat nu era pasibil de pedeapsa cu moartea (F.Ap. 4, 5—23; 21—40). Avea însă puterea limitată de către autoritatea romană când era vorba de pedeapsa capitală. Sinedriul putea să pronunţe o astfel de pedeapsă dar nu o putea executa decât numai după ce era confirmată de către procuratorul roman (vezi In. 18, 31). Procesul şi condamnarea Mântuitorului este o dovadă clară în această privinţă. Lapidarea Sf. Arhidiacon Ştefan a fost în schimb rezultatul unui abuz de jurisdicţie sau al manifestării populare necontrolate (F. Ap. 7, 58).

Procuratorul roman putea să ia decizie după bunul plac, în funcţie de prevederile dreptului roman sau ale dreptului iudaic. Condamnându-l pe Mântuitorul, Pilat a cedat în faţa dreptului iudaic, deoarece după dreptul roman Domnul nu avea nici o vină (vezi In. 19, 7).

În ce priveşte compoziţia sanhedrinului, trebuie să arătăm că în alcătuirea sa intrau reprezentanţii următoarelor trei categorii sociale: marii preoţi (arhiereii), cărturarii sau învăţătorii de lege şi bătrânii sau presbiterii (Mt. 27, 41; Mc. 11, 27; 14, 44; 15, 1).

Marii preoţi, denumiţi şi arhontes (F.Ap. 4, 5—8), deţineau obişnuit primul rang. Sub acest nume se înţelegeau atât arhiereii în funcţie cât şi cei pensionaţi sau înlăturaţi din funcţie, apoi rude ale acestora (fii, gineri, nepoţi), ca şi reprezentanţii principalelor familii preoţeşti. Toţi aceştia aparţineau partidei saducheiene.

Cărturarii sau învăţătorii de lege proveneau din rândul fariseilor şi exercitau o mare influenţă în sinedriu datorită înaltei lor pregătiri şi a abilităţii în interpretarea Legii.

A treia categorie a membrilor sinedriului o alcătuiau bătrânii, atât preoţi cât şi laici, care datorită situaţiei familiale sau sociale nu intrau într-una din cele două clase amintite anterior.

În total numărul membrilor sanhedrinului era de 71 de bărbaţi. În fruntea acestora se afla un preşedinte, care obişnuit era arhiereul în funcţie. Ştim de pildă că în vremea Mântuitorului, cel care prezida sinedriul a fost arhiereul Caiafa, iar în vremea Sf. Pavel, preşedinte a fost arhiereul Anania (Mt. 26, 3—57; F.Ap. 23, 2; 24, 1). Că întotdeauna marele arhiereu deţinea primul loc rezultă şi din alte texte biblice precum: F.Ap. 5, 17; 7, 10; 9, 1; 22, 5; 23, 2; 24, 1). Despre lucrul acesta ne încredinţează şi Iosif Flaviu.

Trei împrejurări menţionate în Lc. 3, 2, F. Ap. 46 şi In. 18, 13—24 par totuşi a contrazice această situaţie. În toate aceste trei texte, arhiereul Anna este menţionat pe primul loc şi este consultat înaintea lui Caiafa, ca şi cum el ar fi fost preşedintele sinedriului. Nu este însă greu să ne dăm seama că în cazurile date, întâietatea de care s-a bucurat Anna era doar onorifică în virtutea vârstei şi a autorităţii câştigate în vremea pontificatului său.

Sanhedrinul avea propria sa poliţie şi agenţii săi de execuţie (vezi Mt. 26, 47; Mc. 14, 43; Ap. 4, 30; 5, 17—18).

Nu se ştie dacă sanhedrinul avea reuniuni săptămânale regulate sau numai în funcţie de situaţiile care se iveau. Ceea ce se cunoaşte însă sigur este faptul că nu se puteau ţine judecăţi în zilele de sărbătoare sau în zi de şabat.

Întrucât o sentinţă capitală nu poate fi pronunţată decât la o zi după dezbateri, în general nu se angajau cauze de acest gen în ajunul şabatului sau a unei sărbători.

Când se adunau spre a judeca un caz, membrii sanhedrinului se aşezau în semicerc, astfel încât să se poată vedea unii pe alţii. Preşedintele ocupa locul din mijlocul arcului. Câte un grefier se afla amplasat la un capăt şi la altul al semicercului, pentru a nota tot ceea ce se spunea în favoarea sau contra acuzatului.

Acuzatul trebuie să compară într-o ţinută de umilinţă şi tristeţe, purtând haine de doliu. El stătea în picioare în faţa completului de judecată, cu capul plecat.

Se expuneau mai întâi acuzele aduse inculpatului, apoi se da cuvântul martorilor acuzării şi ai apărării. Acuzatul însuşi avea dreptul să se apere.

Achitarea se pronunţa în aceeaşi zi, pe când, aşa cum am spus, condamnarea la moarte se pronunţa numai după o zi, iar executarea ei numai după trei zile, dându-se astfel inculpatului posibilitatea să-şi dovedească nevinovăţia şi să se evite comiterea unei eventuale nedreptăţi ireparabile.

Sanhedrinul L-a urmărit, L-a judecat şi L-a condamnat la moarte pe Mântuitorul, acuzându-L că este blasfemiator (Mt. 26, 65; In. 19, 7). Mai târziu a acţionat şi împotriva Sfinţilor Petru şi Ioan, ca a unor falşi profeţi şi înşelători (F. Ap. 4, 2—21; 5, 17—18), apoi a Sf. Ştefan şi a Sf. Pavel ca încălcători de Lege (F.Ap. 6, 13; 23; 6). Ecoul faptelor care s-au derulat atunci nu s-a stins până în zilele noastre. În fiecare mare Joi, din săptămâna Patimilor, creştinii în reculegere profundă, devin martorii derulării procesului, aud întrebările ce s-au pus, răspunsurile ce s-au dat, depoziţiile martorilor, mincinoşi desigur, află sentinţele şi se simt copleşiţi de grozăvia execuţiei şi a morţii Celui condamnat şi a celor împreună cu El.

Mântuitorul n-a avut printre sinedrişti decât duşmani, care L-au suspicionat, L-au urmărit permanent şi până în final L-au condamnat la moarte.

O întrebare pe care trebuie să ne-o punem în finalul acestei expuneri este aceasta: ce s a întâmplat cu sanhedrinul după distrugerea Ierusalimului în anul 70 d.Hr. Răspunsul este că a împărtăşit soarta tuturor instituţiilor iudaice: a dispărut de pe scena istoriei.

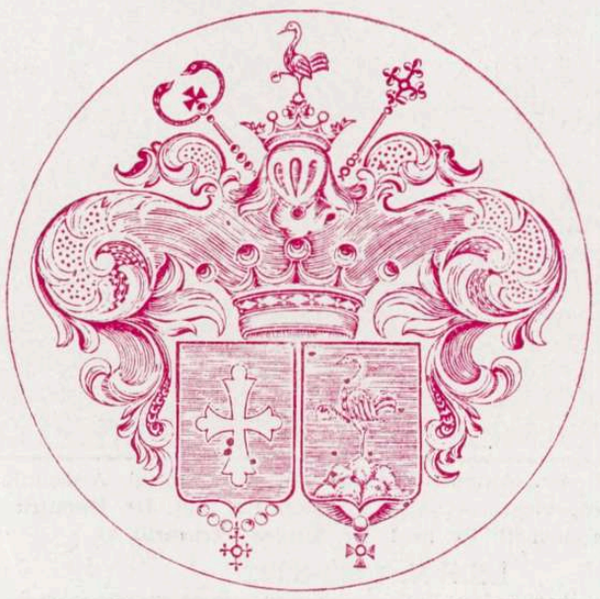

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

● **Miercuri, 3 APRILIE 2002,** — **Î. P. S. Sa** a primit pe P. C. Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan, Decanul Facultății de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu.
— A primit pe Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Sibiului.
— În după-masa aceleiași zile, la invitația D-lui Prof. Univ. Dr. Mircea Tomuș a participat la Cercul Militar din Sibiu la festivitatea apariției primului număr pe anul 2002 a Revistei de cultură „TRANSILVANIA", revistă în care a fost omagiat cu ocazia împlinirii a 75 de ani de viață.
La această festivitate a participat și **P. S. Visarion Rășinăreanu,** Episcop-vicar al Arhiepiscopiei, Permanența Eparhială, preoți profesori de teologie, alte persoane. Un cuvânt omagial a rostit Excelența Sa Dr. Christoph Klein, episcopul Episcopiei Evanghelice C. A. Sibiu.
● **Joi, 4 APRILIE 2002,** — A primit pe Dl. Gavrilă Dan, vicepreședinte ASCOR, Sibiu.
— A primit pe Pr. Radu Bot de la Parohia ort. rom. Orlat, Protopopiatul Săliște.
— A primit pe P.C. Pr. lector dr. Aurel Pavel de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu.
● **Sâmbătă, 6 APRILIE 2002,** — A primit pe P.C. Pr. prof. dr. Constantin Coman cu soția de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București.
● **Luni, 8 APRILIE 2002,** — A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Sibiu.
— A primit pe Dl. Acad. prof. dr. Alexandru Surdu, membru al Acad. Române.
— A primit pe Dl. prof. Univ. dr. Dumitru Acu, președintele ASTRA Sibiu.
— A primit pe P.C. Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu.
— A primit pe P. Cuv. Arhim. Ilarion Urs, Starețul Mânăstirii „Brâncoveanu" de la Sâmbăta de Sus.
● **Marți, 9 APRILIE 2002,** — A primit pe Dl. Flavius Dumitrean, primarul orașului Rupea, Jud. Brașov și pe Dl. învățător Ioan Borcoman.

Pr. VALENTIN SICOE
— Secretar eparhial —

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea Î.P.S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, P. S. Episcop-vicar VISARION RĂȘINĂREANU **a săvârșit următoarele:**

● **4 APRILIE 2002, — P. S. Sa** a prezidat colegiul electoral al preoților și cântăreților din prot. Rupea, în vederea desemnării candidaților pentru funcția de protopop.
— A cercetat canonic Mânăstirea Sf. Gheorghe de la Bunești.
● **5 APRILIE 2002, — P. S. Sa** a participat la întâlnirea dintre Ierarhii ortodocși și cei greco-catolici din Transilvania, care s-a ținut la Secretariatul de Stat pentru Culte din București.
● **7 APRILIE 2002, — P. S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească la Mânăstirea Bucium, prot. Făgăraș, rostind cuvânt de învățătură.
● **10 APRILIE 2002, — P. S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie a Sf. Grigorie Dialogul în Catedrală.
● **11 APRILIE 2002, — P. S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
— A primit un grup de profesori și de elevi de la Colegiul din Bayern - Germania.
— A prezidat examenul pentru ocuparea postului de preot la parohia Strand - Sibiu.
— A primit pe prof. Stelian Papadopoulos din Atena, împreună cu care a vizitat Mânăstirea Brâncoveanu.
● **12 APRILIE 2002, — P. S. Sa** a primit pe Dr. Gerhardt Maier, episcop evanghelic de Würtenberg, însoțit de o delegație de consilieri.
— A participat la ceremonia de acordare a titlului de cetățean de onoare d-lui Otto Silly, ministrul de interne al Germaniei.
— Seara a slujit Pavecerința Mică și Acatistul Maicii Domnului în Catedrala.
● **14 APRILIE 2002, — P. S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Buna-Vestire" din Mediaș (pr. paroh Doru Gâdea) rostind cuvânt de învățătură.
— A vizitat în aceeași zi bisericile parohiale din Târnăvioara și Mediaș-Cimitir unde a și predicat la Utrenie. Seara a slujit Vecernia în Catedrală.
● **15 APRILIE 2002, — P. S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie a Sf. Grigorie Dialogul în Capela Seminarului Teologic din Brașov, rostind cuvânt de învățătură.
— A participat la ședința Consiliului Profesoral de la Seminar.
● **17 și 19 APRILIE 2002, — P. S. Sa** a săvârșit în Catedrală Deniile din Săptămâna a V-a a Postului.
● **20 APRILIE 2002, — P. S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană, iar seara, Vecernia în Catedrală.
— La Mânăstirea Orlat a săvârșit tunderea în călugărie a monahiilor Dionisia și Alexandra din soborul mânăstirii.
● **21 APRILIE 2002, — P. S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească la Școala de Aplicație pentru Vânători de Munte din Predeal rostind cuvânt de învățătură. (pr. capelan Călin Sămărghițan).
— Seara a slujit și a predicat la taina Sf. Maslu de obște în biserica din Moeciu de Jos, prot. Brașov (pr. paroh Gheorghe Coltea).
— În aceeași zi, a vizitat și predicat în bisericile parohiale din Codlea, Predeal, Tohanu Nou și la Mânăstirea Predeal.
● **23 APRILIE 2002, — P. S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie a Sf. Grigorie Dialogul în biserica cu hramul „Sf. Muc. Gheorghe" de la Schitul Coltea, prot. Săliște, rostind cuvânt de învățătură.
— Seara a slujit Acatistul Sf. Gheorghe în Catedrală și apoi a participat la ceremonia militară organizată de Academia Trupelor de Uscat, în Piața Mare, prezentând mesajul P. F. TEOCTIST, patriarhul României.
● **24 APRILIE 2002, — P. S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie a Sf. Grigorie Dialogul în Catedrala mitropolitană cu prilejul Sf. ardeleni Iorest și Sava.
— Seara a slujit și a predicat la Taina Sf. Maslu de obște din parohia Blumăna-Brașov (pr. paroh Dr. Stelian Manolache).

Arhid. VASILE AVRAM

Fraznicul Sfintei Învieri ne oferă alesul prilej spre a ne îndrepta cu bucurie gândurile spre toți cititorii și colaboratorii „Telegrafului Român", rugând pe Dumnezeu să le hărăzească sănătate și mântuire, iar în locul vrajbei, al confruntărilor, suferinței și morții să reverse peste lume darurile împăcării, bunei voiri și dragostei atotbiruitoare.

HRISTOS A ÎNVIAT!

Redacția

Astăzi pe mânz de asin

(Urmare din pag. a 2-a)

zăr, înainte de intrarea în vacanța de Paști, elevii erau duși cu stâlpări, in corpore, la cimitirul bisericii sub supravegherea dascălilor, cântând „Versul Floriilor", pe armonizarea lui Timotei Popovici: „Veniți cu toți dimpreună/ Să-mpletim și noi cunună / De odrasle înflorite, / Și de stâlpări înverzite. / Pe Iisus să-ntâmpinăm / Și lui să ne închinăm. / Și ale noastre veșminte / Să le-așternem înainte. / Că azi pe mânz de asin / Intră în Ierusalim / Hristos Domnul cu blândețe, / Pe popor ca să-l învețe. / Azi pe Domnul să-l mărim / Și cu toți să preamărim / Duminica Florilor / Mult dorita tuturor / ..." Stâlpările duse au fost așezate pe mormintele eroilor patriei, pe care, sub supravegherea și îndrumarea dascălilor, tot elevii le-au curățit și aranjat.

Ceea ce au făcut cu cinste dascălii din trecut, educați în școală confesională, ortodoxă, este posibil de realizat și azi, prin cateheții școlilor noastre. În Duminica Floriilor, creștinii dreptcredincioși duc stâlpări la biserică și se asociază sufletește cu cei ce-l aclamă pe Iisus din ceruri, ca odinioară la intrarea solemnă în Ierusalim.

Dezicem uzanța de a neglija tradiția ortodoxă bogată în conținut, în schimb mergând în pas cu confesiunile apusene. Din spirit practic, acestea comemorează morții lor la 1 noiembrie, început de toamnă târzie, fără semnificație religioasă, ducând la morminte ultimele flori, ultimii trandafiri, până nu le-a căzut și ultima petală.

Văzându-te pe tine, Doamne Iisuse Hristoase, că intri în sfânta cetate, popoarele au purtat stâlpări, te-au lăudat pe tine, Stăpânul tuturor, ca și când ai fost pe Heruvimi. Să-i strigăm și noi, astăzi: Osana, celui dintru înălțime, bine ești cuvântat, cel ce ai venit și iarăși vii întru numele Domnului.

Duminica Floriilor

(Urmare din pag. a 3-a)

ori holda, îi implântă pe la cele patru colțuri ale acesteia." *(Victor Păcală, Monografia Comunei Rășinari, Sibiu, 1917, p. 192).*

Acest eveniment este o zi de bucurie pentru comuna noastră, un „ecumenism local" pentru că de față sunt reprezentanții Bisericii (preoți, consilieri), ai Primăriei (prin persoana domnului primar), ai școlii (cadrele didactice), cât și numeroși fii ai satului veniți și ei să participe alături de noi la aceste frumoase obiceiuri.

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● A apărut recent cartea „RUGUL APRINS" de *Acad. o. Dr. Antonie Plămădeală,* Sibiu, 2002, 224 p., în care e aproape toată viața Părintelui Ieroschimonah Daniil.

Cartea aceasta este, prin urmare, o mărturie de la un ucenic din vremea lui, care nu se vrea a fi mai mult decât atâta. Părintele Daniil a fost un *om greu,* un om care nu semăna deloc cu cei din vremea sa. A fost un om mare care și-a găsit împlinirea în viața monahală. Ceea ce scriu eu aici va fi doar o mărturie simplă despre un om mare. A trăit în vremuri grele. Am notat memoriul lui scris către autoritățile vremii aceleia. Desigur nu era un memoriu pe care l-ar fi scris în vremuri de libertate. Fiind însă singurul scris de el, l-am redat așa cum este. Am găsit apoi printre hârtiile rămase de la el și câteva conferințe scrise de el și de alți doi participanți la o întâlnire de la Cernăuți.

Era un poet cu simț deosebit, care pe lângă alte versuri ne-a lăsat și mai multe Acatiste. Am adăugat aici, *Acatistul la Rugul Aprins al Maicii Domnului,* care mi s-a părut a fi mai frumos și mai cuprinzător decât altele, deși toate sunt de aceeași valoare. Am reprodus apoi și câteva din fotografiile care mi-au rămas de la el.

Cartea aceasta ni se pare a fi o schiță fundamentală a operei sale. O recomandăm tuturor spre lectură.

*

● *Raiul Rugăciunii.* Cuvinte ale Părinților duhovnicești ai Filocaliei, despre cuvioasa lucrare a rugăciunii și un Florilegiu de texte filocalice despre lucrarea cea sfântă a rugăciunii, de Preot Ioan C. Teșu, Editura „Credința strămoșească", Iași, 308 p.

Această carte tratează despre rugăciunea creștină din toate punctele de vedere. Cel mai important punct este acela care se referă la rugăciunea lui Iisus. Îi acordă mare valoare. De altfel tratează despre rugăciunea lui Iisus de la pag. 77-97. Apoi mai tratează despre plânsul duhovnicesc cel de fericire făcător, apoi despre felul lacrimilor etc.

Cartea se încheie cu un florilegiu de texte filocalice despre lucrarea cea sfântă a rugăciunii. E o carte foarte interesantă care merită a fi studiată.

„Deci, fie că stai în picioare, fie că ședzi, fie că te întinzi pe pat, inima să vegheze spre a săvârși liturghia psalmilor tăi, plecându-te la rugăciune și căzând neîncetat înaintea Lui, fie noaptea, fie ziua. Și atunci se depărtează rușinați văjmașii care-ți războiesc sufletul". (Sfinții Varsanufie și Ioan, Scrisori duhovnicești, în Filocalia, vol. XI, p. 485-486).

*

● Sfântul Ioan Damaschin *„Dogmatica",* traducere din lb. greacă, introducere și note de Preotul profesor Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2001, 256 p.

Această carte vede lumina tiparului cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte TEOCTIST, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

Este o carte de Dogmatică și se deschide cu Viața și Opera Sfântului Ioan Damaschin, apoi: Cartea întâi cuprinde XIV capitole, de la pag. 15—50, Cartea a doua are XXX de capitole, de la pag. 51—112, Cartea a treia cuprinde XXIX capitole, de la pag. 113—177, și ultima carte, a patra, cuprinde XXVII capitole, de la pag. 178—251.

Este unul din tratatele de dogmatică cele mai vechi și mai cuprinzătoare. Ea merită nu numai citită, ci studiată în amănunt pentru că conține tot ce e mai important în Sfânta Scriptură.

*

● Semnalăm cartea *Evanghelie și Liturghie,* vol. II, a Părintelui Prof. Ion Buga, editată la Editura „Sf. Gheorghe-Vechi", București, 2002, 495 p.

Este un volum de predici, al doilea scris de părintele Ion Buga, și se deschide printr-o predică la pomenirea părintelui Stăniloae. E o carte bună care merită să fie citită și mai ales urmată în sfaturile sale. Îi urăm succes.

*

● *Iisus Hristos Mântuitorul în lumina Sfintelor Evangelii,* vol. I, de Natalia Manoilescu-Dinu, Editura Bizantină, București, 460 p.

Iată ce scrie părintele Conf. dr. C-tin Coman despre această carte: „Lucrarea Nataliei Manoilescu Dinu, intitulată *Iisus Hristos Mântuitorul* este un cuprinzător comentariu ortodox asupra Sfintelor Evanghelii, având drept obiectiv final o monografie hristologică bazată pe informațiile cuprinse în cele patru Evanghelii canonice. Este vorba de o premieră absolută în bibliografia teologică românească și poate chiar cea ortodoxă. Nu cunosc o lucrare asemănătoare în spațiul ortodox. Dacă ar fi să o asimilăm vreunui gen existent, cel mai apropiat ar fi cel al biografiei sau al vieții lui Iisus. Lucrarea încearcă să pătrundă tainele persoanei și lucrării dumnezeiești a Fiului lui Dumnezeu. Din acest punct de vedere, ea se înscrie, mai curând, în categoria monografiilor hristologice semnate de Părintele Dumitru Stăniloae.

Lucrarea se constituie într-o sinteză absolut originală. Prin prezentarea persoanei și lucrării Mântuitorului aceasta oferă o cuprinzătoare introducere în taina creștinismului, a creației creștine, întemeiată pe Sfintele Evanghelii și pe comentariu teologic al Bisericii.

Nu cred că îndrăznim prea mult spunând că de la lucrările monumentale ale Părintelui Dumitru Stăniloae teologia românească nu a mai dat o astfel de lucrare masivă, nu numai ca volum, ci mai ales ca informație și ca edificiu teologic original".

ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: **Dr. Antonie Plămădeală,** Mitropolitul Ardealului — președinte; **P.S. Visarion Rășinăreanu** - episcop-vicar, — vicepreședinte; **Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan** — redactor responsabil; **Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.**

I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe un an: 85 000 lei. Cont nr. 2511.1-61.1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2.111.-61.15 U.S.D.) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A. Sucursala Sibiu.

Fondator:
Mitropolitul
ANDREI
ŞAGUNA
1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 150
SIBIU
15 mai
şi
1 iunie
Nr. 19—22
2002

SFINŢIREA SFÂNTULUI ŞI MARELUI MIR

Un eveniment deosebit din viaţa Bisericii noastre a fost sfinţirea Sfântului şi marelui Mir, eveniment ce a avut loc în Joia Mare (2 mai) a.c.

Desfăşurat în cadrul Sf. Liturghii, săvârşite de către P.F. Părinte Patriarh Teoctist, întâistătătorul B.O.R., înconjurat de aproape toţi membrii Sf. Sinod, pe un podium special construit în faţa reşedinţei patriarhale, acest eveniment are conotaţii deosebite pentru viaţa bisericească a acestui nou început de mileniu.

Este pentru a nouăsprezecea oară când are loc sfinţirea Sf. şi marelui Mir, în Biserica Ortodoxă Română din anul 1885, anul în care şi-a dobândit autocefalia. În acelaşi timp este pentru a patra oară când se săvârşeşte în timpul arhipăstoririi P.F. Părinte Patriarh Teoctist al României şi pentru prima dată de la intrarea în mileniul trei al erei creştine.

Sfinţirea Mirului este un semn văzut al autocefaliei unei Biserici, acest lucru fiind rânduit şi statornicit de sfintele canoane.

La noi în ţară chiar înainte de anul dobândirii autocefaliei a mai avut loc sfinţirea Sf. Mir, oficiată de către patriarhi răsăriteni, bineînţeles cu participarea ierarhilor români. Acest lucru s-a întâmplat în anii 1513, 1642, 1670, 1707, 1882.

După tradiţia prescrisă, ingredientele şi cele necesare pentru pregătirea Sf. Mir au fost procurate din vreme din Grecia şi potrivit rânduielii liturgice în paraclisul Mânăstirii Antim din Bucureşti a avut loc fierberea şi pregătirea mirului. Vasele cu mir au fost aduse în seara zilei de miercuri. 1 mai a.c., din Săptămâna Mare, şi au fost puse în jurul Sf. Mese din Altarul Catedralei Patriarhale.

Înainte de începerea Sf. Liturghii a doua zi, în Joia Mare, vasele au fost aduse în procesiune de către arhierei din Catedrala Patriarhală pe podiumul amenajat în faţa reşedinţei patriarhale unde au fost puse împrejurul mesei altarului.

La orele 9,45 a început Sf. Liturghie arierească a Sf. Vasile cel Mare unită cu Vecernia. Au slujit membrii Sf. Sinod în frunte cu P.F. Patriarh Teoctist al României, profesori de teologie, arhimandriţi şi un sobor de diaconi. Au participat personalităţi ale vieţii politice şi culturale, clerici, monahi şi o mare mulţime de credincioşi.

Răspunsurile liturgice au fost date de către Corala Patriarhiei Române dirijată de P.C. pr. C. Drăguşin.

După vohodul mic, Prea Fericirea Sa a citit cele două rugăciuni rânduite de Arhieraticon pentru Sfinţirea Sfântului Mir, iar la vohodul mare Sf. Vase au fost purtate în procesiune în jurul Sf. mese.

La timpul cuvenit au fost rostite alte rugăciuni speciale prevăzute de tipic după care, cu formula îndătinată, P.F. Sa a încheiat rânduiala de sfinţire a Mirului:

„Sfinţească-se mirul acesta cu puterea, cu lucrarea şi cu pogorârea Sf. Duh în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sf. Duh, Amin" şi apoi

„Iată acest mir s-a făcut Mir Sfinţit în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sf. Duh Amin".

La priceasnă P.S. Vicenţiu Ploieşteanul, episcop-vicar patriarhal, a dat citire Actului Sinodal din Condica Sfântă a Patriarhiei cu prilejul sfinţirii Sfântului şi Marelui Mir, Act care a fost semnat de către toţi ierarhii slujitori.

(Continuare în pag. a 2-a)

† **VISARION RĂŞINĂREANU**
episcop-vicar

125 ani de la Independenţă — mărturii braşovene

Arhiva istorică a Bisericii Sf. Nicolae din Şcheii Braşovului adăposteşte din vremuri străvechi mărturii istorice care să confirme cu prisosinţă „legătura de unire" între românii de pretutindeni, legături care culminau în momentele istorice de cotitură. Războiul pentru Independenţă face parte din această biografie, care împletea visul de veacuri al tuturor românilor şi chiar dacă acesta consfinţea doar independenţa Principatelor Unite, Moldova şi Muntenia, aici în Ardeal evenimentul căpăta forme accentuate de trăire, cu atât mai mult cu cât biserica din Şcheii Braşovului însăşi se dovedea o ctitorie a voievozilor de peste munţi şi toată viaţa spirituală a Braşovului era un rezultat firesc al acestor legături. Cu siguranţă că formele de participare afectivă la evenimentele de peste munţi s-au confirmat prin participări clandestine la război, înrolări voluntare cunoscute mai ales din rândurile ofiţerilor, medicilor şi a intelectualilor, evident cu un coeficient de risc din partea autorităţilor politice din Transilvania, care nu puteau vedea cu ochi buni interesul românilor transilvăneni pentru evenimentele de peste munţi. Singura formă de manifestare „acceptată" era cea a organizării „Comitetelor filantropice", dar şi acestea, în baza aprobărilor oficioase. La Braşov se autorizase doar un singur Comitet filantropic, aflat sub preşedinţia şcheianului Diamandi Manole şi a cunoscutului editor şi librar N.T. Ciurcu, imediat după ce George Bariţiu în numărul din 7/19 mai 1877 al Gazetei Transilvaniei emite un manifest pentru populaţia românească din Ardeal prin care-i îndeamnă a veni în ajutorul soldaţilor şi răniţilor de război prin ofrande şi bani. Comitetul braşovean, cu sediul la Biserica sf. Nicolae din Şchei purta numele „Comitetul românilor din Braşov pentru ajutorarea soldaţilor români răniţi din România". Diamandi Manole era cunoscut braşovenilor prin multe alte acţiuni filantropice, între care şi acelea desfăşurate în cadrul „Fondului înveşmântării copiilor săraci", prin care se sprijineau financiar elevii liceului ortodox Andrei Şaguna, dar şi ca preşedinte al Camerei de Comerţ înfiinţată în 1850. Este remarcabil gestul fiului său Gheorghe Manole, absolvent al facultăţii de medicină din Viena, participant voluntar pe front, aducându-şi un cunoscut aport medical în campania asupra Plevnei. În arhiva istorică a Bisericii Sf. Nicolae am aflat o primă listă de 78 contribuabili semnată cu atâta promptitudine pentru 9 mai 1877, conţinând sume apreciabile între 2000 franci în aur şi 5 florini. Diamandi Manole oferă 1000 franci aur, iar între contribuabili amintim pe protopopii Bartolomeu Baiulescu, Ştefan Iosif, Ioan Petric, Iosif Barac (care nu-şi semna calitatea de protopop din motive binecunoscute), precum şi numeroşii profesori de la gimnaziul Şaguna şi mari cărturari (Aron Densuşianu, Vasile Glodariu-ctitorul primului liceu românesc în Bitolia — Bulgaria, Lazăr Nastasi, Ioan Popea, George Belissimus, Ioan Lapedatu, Ioan Tacit) şi mari negustori (Nicolae Orghidan, Constantin Popazu, Dimitrie Cioflec ş.a.).

Faptul că în nr. din 37—1877 al Gazetei se anunţă înfiinţarea unui comitet filantropic la 15—27 mai 1877 cu acelaşi scop şi sub aceeaşi preşedinţie cu cel din 10 mai, ne determină să emitem ipoteza existenţei mai multor comitete filantropice. Ipoteza noastră este confirmată de două surse inedite. Diamandi Manole şi I. Lapedat printr-o adresă din partea Comitetului semnată în 11 mai 1877 pentru protopopul Ioan Petric, îl însărcinează

(Continuare în pag. a 2-a)

Prof. dr. VASILE OLTEAN

Centenarul lui Nicolae Cristea

Ctitoririle unei complexe personalităţi bisericeşti transilvănene — Nicolae Cristea

Acum când se împlinesc 100 de ani de la trecerea în eternitate a unui vrednic slujitor al ortodoxiei române, publicist de prestigiu naţional şi memorandist cutezător şi nu mai puţin înţelept, cum a fost aproape uitatul Nicolae Cristea, avem convingerea că o simplă consemnare jurnalistică nu este suficientă pentru a-l scoate din conul de umbră în care el a fost lăsat. Cei ce se apropie de biografia lui Nicolae Cristea, unul dintre bărbaţii aleşi ai vieţii bisericeşti şi politice din Transilvania de la finele secolului al XIX-lea, ar putea să ajungă la concluzia, formulată prin parafrazarea unei cugetări celebre, că cetatea care nu are oameni înţelepţi ca acela „să şi-i cumpere". Pentru concitadinii noştri de azi, care nu cunosc fie şi numai primul volum, dintr-o exegeză mai amplă aflată în lucru, anume cartea: *File de memorialistică. Jurnal*, apărută la Editura şi Casa de presă „Tribuna" în 1998, cu cel mai cuprinzător text rămas de la Nicolae Cristea, ca mărturie a unei frământate epoci transilvănene, poate să pară surprinzătoare o asemenea afirmaţie deplin îndreptăţită, de altfel.

Format în spiritul dragostei de neam într-o familie de plugari români din Ocna Sibiului, unde se născuse în 1834 şi unde căpătase prima învăţătură, Cristea primise la Sibiu în anii studiilor urmate la liceul german, devenit Colegiul „Gh. Lazăr" al zilelor noastre, lecţia respectului faţă de valorile civilizaţiei şi culturii conaţionalilor şi convingerea că românii au de săvârşit în Transilvania o lucrare patriotică, pentru care se cerea putere de jertfire. Cunoaşterea temeinică a limbilor germană, maghiară, franceză şi, bineînţeles, latină avea să-i deschidă în vremea studenţiei în Teologie, Drept şi apoi la Leipzig, cu ajutorul mitropolitului Şaguna, în Filozofie şi Ştiinţe politice, calea spre o lectură bogată şi plină de învăţăminte. Prin ea îşi va fi descoperit, desigur, şi vocaţia de publicist.

Preotul-profesor de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Sibiu va fi numit în 1865 în funcţia de redactor-şef al «Telegrafului Român», publicaţia sibiană cu cea mai mare longevitate din întreaga presă naţională. Era o dovadă de încredere arătată de mitropolitul Şaguna, încredere deplin onorată de el. De-a lungul a 18 ani de vrednică şi devotată con-

(Continuare în pag. a 4-a)

Conf. univ. ANCA SÎRGHIE
Facultatea de Litere, Istorie şi Jurnalistică
Universitatea „Lucian Blaga" din Sibiu

PATRIARHIA ROMÂNĂ

ADMINISTRAŢIA PATRIARHALĂ ● CANCELARIA SFÂNTULUI SINOD

Data, 24 aprilie 2002

Decizia sinodală privind reactualizarea şi intensificarea activităţii pastoral-misionare

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în şedinţa sa de lucru din 12—13 martie 2002, a luat în examinare expunerea Noastră în legătură cu necesitatea reactualizării, reorientării şi intensificării activităţii pastoral-misionare redată în **Planul de măsuri şi metode practice pentru promovarea activităţii pastoral-misionare şi pentru păstrarea şi apărarea dreptei credinţe.**

Ţinând seama că Sfântul Sinod s-a preocupat continuu de promovarea activităţii misionar-pastorale la toate nivelurile (parohial, eparhial şi central), astfel că, după anul 1990 au fost luate numeroase hotărâri sinodale care au adus alte măsuri şi precizări în scopul intensificării activităţii pastoral-misionare sub aspect liturgic, omiletic-catehetic şi administrativ-economic, precum şi al implicării Bisericii în lucrarea de asistenţă religioasă, asistenţă social-caritativă, de predare a învăţământului religios în şcoală, de consolidare a învăţământului

(Continuare în pag. a 6-a)

ÎNALT PREA SFINŢIA VOASTRĂ,

Am aflat cu tristeţe de trecerea la cele veşnice, după o îndelungată şi grea suferinţă, a Excelenţei Sale Cardinal ALEXANDRU TODEA, conducătorul Bisericii Greco-Catolice din România.

Aducem, acum, omagiul nostru de compasiune şi exprimându-ne creştineşti condoleanţe, rugăm pe Milostivul Dumnezeu să aşeze sufletul Său în ceata aleşilor Lui.

Dumnezeu să-l odihnească!

† **Dr. ANTONIE**
Arhiepiscop şi Mitropolit

ÎNALT PREA SFINŢIEI SALE
ÎNALT PREA SFINŢITULUI
LUCIAN MUREŞAN
Mitropolia Română Unită cu Roma
Blaj

„Să ai lumină în suflet"

Mi-am mai adus aminte de ceva. Adusu-mi-am aminte că într-o zi de început de iulie, anul 1947, Mitropolitul Nicolae Bălan a spus pentru mine ca o urare şi ca o binecuvântare cuvintele: „Să ai lumină în suflet". Aceste cuvinte au fost rostite de Mitropolitul Nicolae Bălan, în împrejurarea în care m-am prezentat la el cu dorinţa exprimată de a fi preot. Mitropolitul mi-a spus clar şi apăsat: „Nu se poate". Mi-au mai spus şi alţii că nu se poate aşa încât nu mă puteam gândi la altceva în această împrejurare. Dar cuvintele: „Să ai lumină în suflet" mi s-au întipărit în adâncul fiinţei mele şi le-am purtat cu mine de-a lungul anilor ce au trecut. M-am gândit adeseori că Mitropolitul Nicolae Bălan a spus pentru mine: „Să ai lumină în suflet". Dacă nu am lumină fizică, cel puţin în suflet să am lumină. Să am lumina lui Hristos care luminează tuturor. Să am lumina pe care o dă Mântuitorul lumii. Să am lumină în suflet; aceasta era şi o dorinţă a mea. Dar de data aceasta dorinţa semăna cu urarea şi binecuvântarea mitropolitului de atunci, care îmi dorea să am lumină în suflet. De multe ori mi-am adus aminte de aceste cuvinte, le-am repetat în adâncul conştiinţei mele şi le-am spus când a venit vreo împrejurare pentru aceasta. Nu mă mai puteam gândi că voi ajunge vreodată preot, dar fiind fiu al Bisericii noastre pot să am lumină în suflet, că se poate realiza pentru mine dorirea de bine, formulată de Mitropolitul Nicolae - să am lumină în suflet. Era o dorire de bine, era o urare, era o binecuvântare care am conştiinţa că s-a împlinit. Dumnezeu care dă lumină celor din întuneric mi-a dat lumină duhovnicească. Să ne apropiem purtători de lumină de Hristos, cel ce a ieşit din mormânt ca un mire şi să prăznuim cu cetele cele iubitoare de praznice, Paştile lui Dumnezeu cele mântuitoare. Această lumină mi-a dorit-o Mitropolitul Nicolae Bălan când a zis: „Să ai lumină în suflet".

„Luminează-te, luminează-te noule Ierusalime, că mărirea Domnului peste tine a strălucit. Saltă acum şi te bucură Sioane, iar tu curată Născătoare de Dumnezeu, veseleşte-te întru învierea Celui născut al tău". „Acum toate de lumină s-au umplut şi cerul şi pământul şi cele de dedesubt. Deci să prăznuiască toată făptura învierea lui Hristos întru care

(Continuare în pag. a 4-a)

Arhim. TEOFIL PĂRĂIAN

Scrisoare deschisă a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, adresată Parlamentului României cu referire la pericolul legalizării prostituţiei

Domnilor Preşedinţi ai Senatului şi Camerei Deputaţilor;

Doamnelor şi Domnilor Senatori şi Deputaţi,

Sfântul Sinod, for reprezentativ pentru credinţa şi voinţa a milioane de credincioşi ai Bisericii Ortodoxe Române, este chemat să şi exercite în societatea românească, ai cărei membri sunt în majoritate credincioşi ortodocşi români, responsabilitatea de a apăra şi promova valorile morale şi spirituale ale poporului român.

Pe fondul tot mai evident al înscrierii unor cercuri influente din ţara noastră în aria unor concepţii fără legătură cu tradiţia creştină, cu moravurile poporului nostru şi cu demnitatea fiinţei umane, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române constată cu îngrijorare reluarea discuţiilor oficiale şi publice privind legalizarea prostituţiei.

Din perspectiva Bisericii lui Hristos, o asemenea măsură legislativă nu are doar un caracter anticreştin, ci şi unul antiuman prin transformarea unor persoane în obiecte de satisfacere a plăcerilor.

Prostituţia este o realitate cumplită, un flagel social moştenit de lumea modernă din cea mai neagră antichitate, din societatea întemeiată pe sclavie, pe dispreţul şi abuzul faţă de fiinţa umană.

Departe de a contribui la sănătatea populaţiei, legiferarea prostituţiei favorizează, într-o formă mai subtilă, dar nu mai puţin dăunătoare, proliferarea diferitelor boli, în special SIDA. Acolo unde prostituţia îmbracă haina respectabilă a legalităţii, infracţionalitatea creşte, prostituţia ilegală nu dispare, iar persoanelor, în special femei, prinse în drama bordelurilor, li se afectează iremediabil sănătatea sufletească şi fizică.

Mai presus de toate, ierarhii Sfântului Sinod manifestă îngrijorare faţă de pericolul legalizării prostituţiei, prin care se subminează unitatea şi demnitatea familiei, ca temei principal al societăţii.

Sfântul Sinod cheamă membrii Parlamentului României să nu uite că sunt exponenţii voinţei alegătorilor care, în marea lor majoritate, se declară împotriva legalizării prostituţiei.

Dezaprobând hotărât acest proiect legislativ ca fiind antiuman, Sfântul Sinod cheamă întreaga societate românească la apărarea demnităţii fiecărei fiinţe umane şi la salvarea tinerelor şi tinerilor care practică prostituţia. În acest sens, sunt necesare programe sociale adecvate, care pot fi susţinute şi de Biserică.

Preşedintele Sfântului Sinod
† TEOCTIST
Patriarhul
Bisericii Ortodoxe Române

Dezvelirea „Monumentului ostaşului român din toate timpurile"

„Un popor rămâne în eternitate prin cultul eroilor".

Nicolae Iorga

Vineri, 26 aprilie a.c., la Cercul Militar din Sibiu, printr-o excelentă colaborare între administraţia publică locală, comunitatea militară, Asociaţia Judeţeană a Veteranilor de Război — filiala „General Traian Moşoiu" şi organizaţiile neguvernamentale, s-a desfăşurat ceremonialul militar de dezvelire a „MONUMENTULUI OSTAŞULUI ROMÂN DIN TOATE TIMPURILE", creaţie artistică a talentatului sculptor sibian Adrian Popescu şi simpozionul cu tema: „Comunitatea internaţională şi conflictele mileniului III".

Această operă sculpturală a fost dăruită memoriei nemuririi întru slavă şi glorie eternă eroilor căzuţi în toate timpurile şi în toate locurile, în a căror jertfă ne găsim noi, astăzi, trăitori. Inspirat şi fericit a fost şi momentul dezvelirii statuii: între sărbătoarea Sfântului Mucenic Gheorghe, ocrotitorul şi patronul Trupelor Terestre, şi Sfânta Sărbătoare a Învierii Domnului, răstimp de purificare şi de înălţare a sufletelor noastre.

Statuia acoperită cu un imens Drapel Tricolor (roşu, galben şi albastru), prins peste fântâna arteziană din faţa Cercului Militar, a fost dezvelită cu toate onorurile militare ce se acordă celor mai solemne evenimente: prezentarea Onorului la Drapel, intonarea Imnului de Stat al României, „DEŞTEAPTĂ-TE, ROMÂNE"!, a Imnului Eroilor şi a Imnului Europei.

Un sobor de preoţi, în frunte cu P.S. Visarion Răşinăreanu, a săvârşit o sfântă rugăciune întru odihna sufletelor celor căzuţi pe câmpurile de onoare, cu nume şi fără de nume şi au binecuvântat şi stropit cu apă sfinţită opera întru dăinuire şi neuitare.

Apoi, au vorbit despre acest eveniment, generalul de brigadă dr. Nicolae Uscoi, comandantul Garnizoanei Militare Sibiu, generalul de brigadă (r.) Eugeniu Neamţiu, preşedintele Asociaţiei Judeţene a Veteranilor de Război, ing. Mircea Silvestru Lup, prefectul jud. Sibiu, ec. Iosif Moldovan, vicepreşedintele Consiliului Judeţean, prof. Klaus Johannis, primarul municipiului Sibiu, prof. univ. dr. Dumitru Ciocoi-Pop, rectorul univ. „Lucian Blaga", prof. univ. dr. Corneliu Bucur, rectorul univ. Româno-Germane, Carmen Pintilie, consilier în Ministerul Culturii, Cultelor şi Patrimoniului Naţional, Iuliana Drăguţoiu, în calitate de consilier municipal, în momentul iniţierii proiectului, Tatiana Brener, din partea firmei care a realizat transpunerea în bronz a lucrării şi autorul acestei minunate opere de artă, sculptorul Adrian Popescu.

În numele Asociaţiei Veteranilor de Război (filiala Sibiu), Drapelul monumentului a fost oferit Comandantului Garnizoanei Militare Sibiu, generalului de brigadă Nicolae Uscoi, care emoţionat de gest a spus: „Primesc acest drapel în numele celor ce vor sluji în viitor România".

A urmat ceremonialul de depunere a coroanelor de flori şi defilarea studenţilor Academiei Trupelor de Uscat, spre admiraţia şi în aplauzele mulţimii.

ST. MUNTEANU-Săcele,
Desp. Central ASTRA Sibiu

125 ani de la Independenţă

(Urmare din pag. 1)

pe acesta din urmă ca împreună cu I. Manole Burbea (un cunoscut negustor şcheian) să colecteze într-un suburbiu al Şcheiului sume de bani şi produse destinate „ajutorării soldaţilor răniţi din România". Pe de altă parte, cea de a patra listă de contribuabili, descoperită în arhiva citată, consemnează în ordine cronologică 32 de comitete, numele preşedintelui şi al membrilor ordinari, între care protopopul Ioan Petric era preşedintele comitetului 2, iar negustorul I. Manole Burbea al comitetului 30. Ceilalţi preşedinţi (pe care nu-i numim din circumstanţe de spaţiu) fac parte din rândul celor mai cunoscuţi cărturari şi negustori ai culturii din acea vreme, aflaţi şi în rândul contribuabililor de la primul comitet amintit.

Întrucât aceste comitete nu sunt consemnate în listele oficiale (probabil din precauţie), ci doar pe listele din arhiva bisericii voievodale din Şchei, considerăm că ele au funcţionat după 2 iunie, când primarul Braşovului Johan Gott interzice activitatea comitetelor filantropice. Cu siguranţă că au fost create în urma energicului protest semnat de cei consemnaţi pe listele publicate în nr. din 12 iunie al Gazetei... cu menţiunea expresă: „simţământul umanităţii, iubirea şi legătura de sânge nu se dizolvă decât odată cu viaţa. În numele acestor înalte şi sfinte sentimente, noi ca particulari venim a apela pentru ajutorarea fraţilor noştri răniţi în război, la toţi aceia în al căror piept bate o fierbinte inimă de român, la toţi aceia în al căror sân arde focul sacru al umanităţii... aceeaşi iubire ne impune a veni în ajutorul acelora, cari au căzut pentru gloria şi viitorul neamului românesc..." (text reprodus şi în „Transilvania" nr. 5—6/1941, p. 399).

O deosebită interpretare ridică însă antetul listelor descoperite: „cui trimite" şi „prin cine". Prima rubrică, în care erau trecuţi şi preşedinţii comitetelor şi membrii acestora, consemna desigur pe cei cărora (aflaţi în satele vecine) li se aduceau produse şi bani destinaţi a fi duşi mai departe pe front, iar rubrica a doua cu antetul „prin cine" consemnează curierii, în mare parte anonimi (din precauţie): „2 ţărănci", „1 ţărancă" „una femeie ungară" (sic!) „servitori" etc. şi prin acest anonimat putea depăşi rigorile autorităţilor. Dar între aceştia aflăm şi nume cunoscute: Ştefan Iosif (protopopul şi directorul gimnaziului), Belissimus (directorul şcolilor elementare), Constantin Popazu (preşedintele Eforiei Şcolare), George Ucenescu (autorul melodiei imnului „Deşteaptă-te Române, profesor la gimnaziu şi paltul bisericii din Şchei) ş.a. Nu este exclus ca aceste produse să fie expediate prin curieri de către comitetele filantropice direct pe front la Crucea Roşie din Bucureşti.

Aceste documente, încă acoperite de colbul istoriei păstrează totuşi lumina unei puternice trăiri pe arcada istorică a devenirii noastre şi merită să ne fie cunoscute.

Alături de aceste documente, în aceeaşi arhivă a Muzeului bisericii din Şchei se găseşte colecţia ziarului „Resboiul", apărut în 23 iulie 1877, în toiul evenimentelor sub redacţia scriitorului Grigore H. Grandea, în tipografia de la Bucureşti a braşoveanului Johanes Weiss, în care aflăm nu numai mărturiile foarte documentate de pe front şi ilustrate de Grigorescu sau Satmary, dar şi mărturii concrete despre Braşovul acelor timpuri. Aici putem citi despre evenimentele decorării ofiţerului braşovean Moise Grozea cu „Steaua României", după faptele eroice de la Plevna sau participarea lui Gheorghe Diamandi la război. Doar circumstanţele de spaţiu ne opresc a prezenta atmosfera braşoveană a timpului reflectată în coloanele acestui cotidian bucureştean.

Vizita prof. dr. Stylianos Papadopoulos la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu

În perioada 10—12 aprilie 2002 Facultatea de Teologie din Sibiu a fost gazda renumitului patrolog grec Prof. Dr. Stylianos Papadopoulos, de la Facultatea de Teologie din Atena. Domnul Profesor Papadopoulos este autorul a numeroase lucrări de referinţă pentru teologia ortodoxă contemporană. Enumerăm aici doar câteva dintre lucrările sale pentru a oferi o imagine a contribuţiei excepţionale la dezvoltarea studiilor teologice, în general, şi patristice, în special, atât în Grecia cât şi dincolo de hotarele ei, căci multe dintre cărţile Domniei Sale sunt publicate în traducere în alte ţări ortodoxe: **Traduceri greceşti ale lucrărilor tomiste — filotomişti şi antitomişti în Bizanţ. O contribuţie la istoria teologiei bizantine** (Atena, 1967); **Kalistos Anghelikoudis: „Împotriva lui Toma de Aquino" (Introducere, text şi comentariu)** (Atena, 1970); **Întâlnirea teologiei ortodoxe cu cea scolastică (în persoana lui Kalistos Anghelikoudis şi a lui Toma de Aquino)** (Atena, 1970); **Părinţii, creşterea Bisericii şi Sfântul Duh (Studiu patrologic)** (Atena, 1970); **Sf. Grigorie Teologul şi premisele pnevmatologiei lui** (Atena, trei ediţii: 1972, 1980; 1989); **Neomartirii şi naţiunea robită** (Atena, trei ediţii între 1974—1990); **Sf. Atanasie cel Mare şi Teologia Sinodului Ecumenic** (Atena, trei ediţii între 1995 şi 1998); **Patrologia** (vol. I: **Introducere, sec. II şi III,** Atena, trei ediţii: 1977, 1986, 1977; vol. II: **sec. III:** Atena, 1998); **Dialogul teologic dintre Biserica Ortodoxă şi Biserica Romano-Catolică** (Atena, 1981); **Teologia ortodoxă şi scolastică** (Atena, 1986); **Mari Părinţi ai Bisericii (Introduceri, texte şi comentarii) (Atena,** 1986); **Sf. Atanasie cel Mare, teologia şi viaţa** (Atena, 1986); **Teologie şi limbă** (Atena, 1997); **Constatarea şi proclamarea sfinţeniei sfinţilor** (Katerini, 1990); **Sf. Grigorie Teologul: importanţa vieţii şi a operei lui** (Atena, 1991); **Căsătoria şi fecioria după Sf. Ioan Gură de Aur** (Atena, 1998); **Sf. Ioan Hrisostom.** Vol. I: **Viaţa, activitatea şi scrierile;** vol. II: **Teologia** (Atena, 1999); Una din lucrările sale de excepţie — o monografie dedicată vieţii Sf. Grigorie de Nazianz — a apărut de curând şi în traducere românească la Editura Bizantină sub titlul **Vulturul rănit: Sf. Grigorie Teologul** (Bucureşti, 2002).

Deşi venise în ţara noastră invitat de Facultatea de Teologie din Cluj, Domnia Sa a ţinut foarte mult să mai viziteze Sibiul pentru a se întâlni cu profesorii şi studenţii Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" de care îl leagă un ataşament profund. Astfel, după mai multe întâlniri cu profesorii Facultăţii, joi, 11 aprilie 2002 Dl. Papadopoulos a ţinut o conferinţă de teologie patristică, abordând în special controversele legate de Persoana Mântuitorului şi formularea de către Părinţii Bisericii a dogmei hristologice. Expunerea savantă a captat atenţia ascultătorilor, profesori şi studenţi deopotrivă. Apoi Domnia Sa a răspuns cu competenţă la numeroase întrebări, apreciind seriozitatea şi interesul auditoriului. La încheierea conferinţei Profesorul Papadopoulos a oferit bibliotecii Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" cele două volume (însumând peste 1000 de pagini) ale lucrării sale fundamentale: **Patrologia.**

După încheierea conferinţei, însoţiţi de Părintele Prof. Dr. Dumitru Abrudan, Decanul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna", Dl. şi D-na Papadopoulos au fost primiţi de Înalt Prea Sfinţitul Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, şi de P.S. Episcop-vicar Visarion Răşinăreanu. În după-amiaza aceleiaşi zile, răspunzând invitaţiei Înalt Prea Sfinţitului Părinte Mitropolit, Dl. şi Doamna Papadopoulos, însoţiţi de Prea Sfinţitul Părinte Visarion Răşinăreanu, au vizitat Mânăstirea Sâmbăta.

Vizita la Sibiu le-a prilejuit soţilor Papadopoulos o nouă întâlnire cu istoria şi cultura oraşului. În ciuda timpului scurt, oaspeţii au putut vizita împrejurimile Sibiului şi câteva obiective culturale importante din oraş.

Vizita soţilor Papadopoulos s-a încheiat în după-amiaza zilei de 12 aprilie 2002. Pentru Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" ea a însemnat un pas înainte pe traiectoria unui parcurs ascendent de strângere a legăturilor cu teologia greacă şi de identificare şi apropiere a adevăratelor valori.

Asist. Drd. DANIEL MIHOC

Sfinţirea Sfântului şi Marelui Mir

(Urmare din pag. 1)

Apoi Sf. Vase cu Sf. Mir au fost aduse în Paraclisul Patriarhal. După otpustul Sf. Liturghii Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a rostit un bogat cuvânt de învăţătură în care, după ce a mulţumit lui Dumnezeu pentru această nouă împlinire a Bisericii noastre, a arătat pe larg învăţătura ortodoxă despre Sf. Mir şi însemnătatea lui în viaţa liturgică a Bisericii lui Hristos. P.F. Sa a mulţumit apoi Bisericii Greciei pentru ingredientele oferite ca şi tuturor celor care au luat parte la prepararea şi sfinţirea Sfântului şi Marelui Mir.

Sf. Mir se foloseşte la administrarea tainei Sf. Mir, îndată după botez noilor botezaţi, la sfinţirea bisericilor şi a sfintelor antimise. De asemenea cu Sf. Mir sunt unşi şi cei care vin la credinţa ortodoxă de la altă confesiune creştină al cărei botez este valid. În vechime domnii Ţărilor Române erau unşi cu Sf. Mir de către mitropolit aidoma împăraţilor bizantini.

Ziua de 2 mai a anului 2002 va rămâne înscrisă în istoria milenară a Bisericii noastre, ca o zi de bucurie duhovnicească, de comuniune şi părtăşie frăţească, de revărsare a harului sfinţitor al Sf. Duh peste Biserică în toată plinătatea Lui.

În Editura Centrului Mitropolitan Sibiu a apărut, recent, ÎNDRUMĂTORUL BISERICESC pe anul 2002.

El poate fi procurat sau comandat la Librăria Eparhială Sibiu (Str. Mitropoliei, nr. 35), la preţul de 50.000 lei/exemplar.

Izvorul Tămăduirii — praznic arvună şi icoană a Pogorârii Duhului Sfânt

Fixată calendaristic în Vinerea Săptămânii celei Luminate, prăznuirea aceasta a „Izvorului celui de viaţă primitor" poartă cu sine arvuna cea binecuvântată a deschiderii Bisericii către primirea şi desăvârşirea în Duhul Sfânt.

Două sunt rânduielile liturgice care premerg Izvorul Tămăduirii ca esenţă duhovnicească, atrăgându-ne atenţia că dacă Hristos a înviat suntem deja în aşteptarea Pogorârii Duhului Sfânt. Prima rânduială ţine de menţinerea uşilor Împărăteşti ale Altarului în poziţia „deschis" până la Înălţarea Domnului, gest liturgic reluat în fapt la fiecare slujire cu Arhiereu ca semn al prezenţei plenare a Duhului lui Dumnezeu. Semnificaţia aceasta, tensionare în aşteptare, se împlineşte cu fiecare Sfântă Liturghie care te poartă dinspre noaptea cea binecuvântată a Paştelui către „Ziua cea neînserată" a Împărăţiei, uşile Împărăteşti purtând astfel, transparent, pecetea eshatologicului, a aşteptării unei împliniri.

A doua rânduială, prefaţă a miezului de învăţătură pnevmatologică pe care ne-o oferă mai apoi Izvorul Tămăduirii, este citirea Evangheliei de la Ioan (XX, 19—25) în limbi străine, nu fără temei douăsprezece. Momentului acestuia din liturgicul Zilei Învierii i se potriveşte glasul slavei de la Stihoavna Vecerniei din ziua Cincizecimii: „Odinioară limbile au fost amestecate pentru îndrăzneala zidirii turnului; iar acum limbile au fost înţelepţite pentru slava cunoştinţei de Dumnezeu. Atunci a pedepsit Dumnezeu pe cei nelegiuiţi pentru greşeală, acum Hristos a luminat pe pescari cu Duhul. Atunci s-a lucrat felurimea limbilor; acum se reînnoieşte înţelegerea spre mântuirea sufletelor noastre". Se vădeşte astfel că „locul turnului celui pierzător pentru îngâmfarea zidirii sale" este luat de o nouă zidire a cărei refundamentare în Hristos începe din cele mai de jos ale pământului către transparenţa cupolei pnevmatice a Bisericii. Hristos Se vădeşte aşadar izvorul Bisericii în Duhul Sfânt după cum cea dintâi Stihiră a Vecerniei Izvorului ne-o spune: „Biruinţă purtând, Hristoase, asupra iadului, pe Cruce Te-ai suit, ca pe cei care şedeau în întunericul morţii să-i înviezi împreună cu Tine, Cel ce eşti între morţi liber. Cel ce izvorăşti viaţă din lumina Ta, Atotputernicule Mântuitorule, miluieşte-ne pe noi".

În sine sărbătoarea Izvorului Tămăduirii se vădeşte a avea o dublă direcţionare duhovnicească: Maica Domnului ca miez de Biserică şi Biserica, izvor al maternităţii în Duhul Sfânt. Că la bază, aşa cum ne arată sinaxarul praznicului, avem de-a face cu „prăznuirea sfinţirii bisericii Preasfintei noastre stăpâne şi Maicii lui Dumnezeu, a Izvorului celui de Viaţă purtător", nu putem să ne îndoim. Remarcăm doar că târnosirea bisericii ce are întru sine izvorul la care se fac o mulţime de minuni mai presus de fire (şi ele prăznuite în această sărbătoare...) poartă cu sine icoana Duhului celui Sfânt care „locuieşte întru binecuvântata târnoseală" şi care face — precum din biserica aceasta — din lumea întreagă Catedrală a noii izvorâri înspre lume a darurilor lui Dumnezeu, aceea pe care „izvorul Duhului venind la cei de pe pământ, împărţit în chip minunat în râuri purtătoare de foc, a rourat pe Apostoli luminându-i..." (Sedealna a II-a a Utreniei Cincizecimii).

De altfel textul liturgic care „ţine" Vecernia Izvorului Tămăduirii conchide ca-ntr-o diagramare duhovnicească lucrarea Duhului Sfânt care va umple — cu Cincizecimea mai pregnant — lumea cea nouă, restaurată în Hristos: „Să trâmbiţăm prin cântări, o iubitorilor de praznic, să săltăm şi să dănţuim, bucurându-ne de apele cele ce de-a pururea ţâşnesc din izvorul cel de viaţă purtător. Stăpânitorii şi cârmuitorii să se adune şi să împrăştie din belşug darul izvorului; că pe stăpânitori i-a mântuit şi pe cei ce zăceau în pat prin atingere i-a ridicat. Păstorii şi credincioşii, laolaltă adunându-ne, să sorbim apa cea mântuitoare din norul cel aducător de ploaie: cei bolnavi, tămăduirea; cei din primejdii, întărirea; cei însetaţi, adăparea; cei orbi, vederea; cei surzi, bună auzire; cei ce rău pătimesc, vindecarea; cei în primejdii de moarte, izbăvirea. Toţi, lăudând pe ceea ce pretutindeni izvorăşte credincioşilor ape de mântuire, aşa să-i strigăm: ceea ce reverşi ape pururea vii din izvor, curată Fecioară, nu înceta a te ruga totdeauna pentru robii tăi" (Slava Vecerniei Izvorului Tămăduirii). Doar faptul că rânduiala Izvorului este cuprinsă în Săptămâna Luminată face ca sărbătorii să nu-i coincidă paremiile cu cele ale Cincizecimii (Numeri XI. 16—17 şi 24—29; Ioil II. 23—32, III. 1—5 şi Iezechiel XXXVI, 24—28), toate aceste texte veterotestamentare mărturisind despre lucrarea Duhului Sfânt prin semne şi minuni legate de apă (ploaie, stropirea cu apă curată...), de

(Continuare în pag. a 4-a)

Pr. CONSTANTIN NECULA

Discuţiune despre întâietate între apostoli

Despre împărăţia cerurilor a grăit cu glas profetic Ioan Botezătorul, celor ce au venit la el în deşertul Iudeii. Cu îndemnul: „pocăiţi-vă, că s-a apropiat împărăţia cerurilor" (Matei 4, 17) şi-a început Iisus activitatea sa mesianică pe pământ.

După schimbarea Sa la faţă, mergând la Capernaum, i-a întrebat Iisus pe ucenicii săi, despre ce au vorbit între ei pe cale. Ei însă nu i-au răspuns, căci „se priciseră unul cu altul" (adică se certară) care dintre ei este mai mare în împărăţia cerurilor (Marcu 9, 34). Această împărăţie o socoteau a fi asemeni împărăţiilor de pe pământ, ei fiind obsedaţi de gândul de a-şi asigura din timp un loc cât mai de frunte, la scaune cât mai înalte.

La rândul lor, ucenicii l-au întrebat pe Iisus: „Cine este mai mare în împărăţia cerurilor?" A luat atunci Iisus un copil pe care l-a aşezat în mijlocul lor şi apoi luându-l în braţe, le-a grăit: „De nu vă veţi întoarce ca să fiţi ca pruncii, nu veţi intra în împărăţia cerurilor" (Matei 18, 1—3). Simion Metafrastul, scriitor bisericesc din sec. al X-lea, spune că acest copil a fost Ignatie, care ulterior a devenit discipol al apostolului Ioan. Ajuns apoi episcop al Antiohiei, pentru credinţa sa, în anul 107 a fost martirizat. Biserica îl sărbătoreşte în fiecare an, în ziua de 20 decembrie, ca sf. Ignatie Teoforul, cu înţelesul de a fi fost purtat în braţe de Iisus, Fiul lui Dumnezeu.

Apostolii Iacob şi Ioan, fiii lui Zevedei, prezenţi împreună cu Simon-Petru în grupul de trei la învierea fiicei lui Iair şi la schimbarea la faţă a lui Iisus, cu gândul la locuri de frunte în împărăţia cerurilor, n-au îndrăznit să-i ceară direct lui Iisus, astfel de favoruri. I-au cerut însă mamei lor, ca ea să mijlocească astfel de cerere către Iisus. Salomi, mama fiilor lui Zevedei, femeie evlavioasă, demnă de toată consideraţiunea, prin cererea ei — de fapt — viza mai puţin înălţarea fiilor săi, dar mai cu osebire, dorea să le asigure legătura lor pe vecie cu Mesia — Hristos, căruia şi ea i-a închinat întreaga sa viaţă. Venind la Iisus, împreună cu cei doi fii ai săi, i s-a închinat şi i-a cerut ca unul dintre fii să stea de-a dreapta, iar celălalt de-a stânga Sa, întru împărăţia Sa. Întorcându-se spre Iacob şi Ioan, le-a zis Iisus: „Nu ştiţi ce cereţi! Puteţi oare să beţi paharul pe care-l voi bea Eu şi să vă botezaţi cu botezul cu care Eu mă botez?" Prin acestea, Iisus înţelegea paharul patimilor şi botezul sângelui Său pe cruce. La acestea, cei doi apostoli au dat răspuns afirmativ, acceptat de Iisus, care ştia ce aveau să pătimească amândoi. Pentru credinţa în Hristos, Iacob avea să fie ucis cu sabia de către Irod Agripa, iar Ioan — în îndelungimea sa de zile — avea să sufere chinuri, fiind închis şi bătut cu nuiele (Fapte 12, 1—2 şi 5, 40). În a sa scriere polemică, De praescriptione haereticorum, Tertulian (160—222), mare scriitor bisericesc, spune că ap. Ioan a fost aruncat într-un vas cu ulei fierbinte (Gheorghiu, Sf. Evanghelie după Matei, vol. III, Cernăuţi, 1933, p. 587). Mai apoi a fost exilat în ostrovul Patmos, părtaş fiind la suferinţe şi la răbdare care sunt pentru cuvântul lui Dumnezeu şi mărturia lui Iisus (Apoc. 1, 9).

Cu toate acestea, le-a zis Iisus: „a şedea de-a dreapta şi de-a stânga mea, nu este al meu să dau, ci se va da acelora cărora s-a pregătit de către Tatăl meu" (Matei 20, 23). Auzind acestea, ceilalţi apostoli s-au supărat pe Iacob şi Ioan, că au cugetat în sinea lor să ajungă a fi mai mari peste colegii lor de apostolie. Spre a le spulbera aceste gânduri sinistre şi spre a-i linişti, Iisus le-a arătat că în împărăţia Sa lucrurile nu se vor desfăşura ca în împărăţiile acestei lumi. Domnii pământului îi stăpânesc pe supuşii lor cu putere; au asupra lor chiar şi dreptul de viaţă şi de moarte (jus de tergo vitaque). Între voi nu va fi aşa: „care între voi va vrea să fie întâiul să fie sluga voastră, după cum şi Fiul omului n-a venit ca să fie servit, ci ca să servească şi să-şi dea sufletul său preţ de răscumpărare pentru mulţi" (Matei 22, 27—28). Lămurirea dată de Iisus — în parte — fiilor lui Zevedei, precum şi tuturor apostolilor, se bucură de claritate şi este suficientă.

Cu toate că la Cina cea de taină, apostolului Ioan i s-a îngăduit să-şi plece capul pe pieptul Mântuitorului (Ioan 21, 20) şi iarăşi numai apostolii: Petru, Iacob şi Ioan au fost luaţi cu sine de Iisus în Ghetsimani, nici în ultimele clipe dinaintea patimilor, Iisus n-a oferit locuri de întâietate în împărăţia sa. În Evanghelia de la Luca, se arată că după ce apostolii s-au întrebat unul cu altul asupra celui ce-l va vinde pe Iisus, „s-a iscat între ei o pricire: cine dintre ei se pare că e mai mare?" Iisus i-a lămurit prin cuvinte asemănătoare celor de la Matei 20, 25. „Eu în mijlocul vostru sunt ca unul care slujeşte. Voi sunteţi acei care aţi stăruit cu mine în ispitele mele şi Eu vă dau vouă la mână împărăţia, precum mi-a dat-o mie Tatăl meu, ca să mâncaţi şi să beţi la masa mea, întru împărăţia mea şi să şedeţi în jeţuri, judecând cele douăsprezece seminţii ale lui Israil (Luca 22, 27—30). Iată deci atitudinea Mântuitorului faţă de toţi apostolii, fără prerogative privind pe unul sau altul, dar toţi cu aceleaşi drepturi, în deplină egalitate, în împărăţia cerurilor.

După mărturisirea de credinţă, făcută de ap. Petru în numele tuturor apostolilor, li s-a părut unora că numai lui i-ar fi dat Iisus puterea şi unele drepturi, exprimate prin cuvintele: „Orice vei lega pe pământ, va fi legat şi în ceruri şi orice vei dezlega pe pământ, va fi dezlegat şi în ceruri" (Matei 16, 19). Puţin după aceea, Iisus a dat tuturor celor doisprezece apostoli, aceeaşi putere atribuită prin cuvintele de la Matei 18, 18.

Ieşind de la Cina cea de taină, cu toţii au cântat laude şi s-au dus la Muntele Măslinilor. Adresându-se apostolilor, Iisus le-a zis: „În noaptea aceasta, toţi vă veţi sminti întru mine..." Luând cuvântul, ap. Petru a zis: „Dacă toţi se vor sminti întru tine, eu niciodată nu mă voi sminti. Adevăr grăiesc ţie — i-a răspuns Iisus — că în noaptea aceasta, mai nainte de cântatul cocoşului, de trei ori te vei lepăda de mine" (Matei 26, 30—34).

În consecinţă, i-a mai adăugat Iisus lui Petru: „... Simone, iată Satana v-a cerut pe voi, să vă cearnă ca pe grâu. Eu m-am rugat pentru tine, ca să nu scadă credinţa ta. Şi tu, oarecând, întorcându-te, întăreşte pe fraţii tăi" (Luca 22, 31—32). Nu este aci vorba de vreo supremaţie a apostolului Petru asupra celorlalţi apostoli. În contrast cu cele afirmate şi făgăduite de apostolul Petru, el era cel mai vizat a fi ajutat, spre a nu cădea în ispită. În concordanţă cu spiritul de umanitate şi de dragoste faţă de aproapele, era legiuit să i se pretindă apostolului Petru să nu se gândească doar la sine, ci şi la confraţii săi de apostolie, tentaţi a cădea în aceeaşi ispită. Iată de ce, nici acest context nu este în sprijinul pretinsului primat de jurisdicţie al apostolului Petru, pe care i l-ar fi atribuit Iisus.

După învierea Sa din morţi, arătându-se Iisus încă o dată ucenicilor la Marea Tiberiadei, între altele, i s-a adresat apostolului Petru cu întreita întrebare dacă îl iubeşte, spre a-l reintegra în slujba apostoliei, din care căzuse, prin întreită lepădare. A mărturisit atunci ap. Petru că îl iubeşte pe Iisus. Drept urmare, i-a răspuns Iisus: „Paşte mieluşeii mei, ... paşte oile mele!" (Ioan 21, 15—17). Şi aceasta a fost interpretată stângist şi tendenţios de către unii, ca o prerogativă atribuită numai apostolului Petru, căruia

(Continuare în pag. a 4-a)

prof. PETRU DUMITREASĂ

Situaţia actuală a Fundaţiei Gojdu

Evenimentele survenite în anii 1988 - 1989 în centru şi estul Europei au dus la modificări însemnate atât din punct de vedere geografic, cât şi social-politic. Căderea regimului comunist şi redobândirea libertăţii de expresie şi de mişcare au deschis porţile unei noi ere în istoria popoarelor din această parte a Europei. Idealurile „revoluţionare", militând pentru libertăţi sociale şi politice, pentru adevăratul progres material şi cultural, au constituit focarul principal în lupta pentru redeşteptarea conştiinţei apartenenţei noastre, ca popor şi naţiune, la un trecut glorios, datorită unei mâini de oameni „unşii Norocului, seniorii, oligarhia, împlatoşată cu toate drepturile", o seamă de români, „răsăriţi din pătura crâncenă oprimată" (Teodor Neş, *În memoria lui Emanuil Gojdu*, în „Legea Românească" nr. 3/1 febr. 1934, p. 17), care au făcut sforţări vrednice de lauda întregii suflări.

Astfel, ca omagiu şi recunoştinţă datorate marelui mecenat pentru neamul românesc şi din dorinţa respectării voinţei testamentare, după 1990, un grup de ierarhi, teologi, profesori universitari şi oameni de cultură au hotărât reluarea activităţii *Fundaţiei Gojdu*, punând-o sub înaltul patronaj al Mitropoliilor Ardealului şi Banatului aşa cum a fost dorinţa întemeietorului ei. În spiritul legilor româneşti din perioada respectivă, ideea s-a concretizat la 30 septembrie 1996, când s-a adoptat *Statutul de funcţionare al Fundaţiei Gojdu*, după cum reiese din *Actul de constituire*, autentificat sub nr. 1463 din 30 septembrie 1996.

În urma demersurilor făcute în continuare, Tribunalul Sibiu a dat Sentinţa civilă nr. 608/1996 în şedinţa publică din 9 octombrie 1996, Dosar nr. 3786 şi ca o recunoaştere a Hotărârii 1709/22 iulie 1924, când a fost oficializat de jure transferul Reprezentanţei Fundaţiei de la Budapesta la Sibiu, prin care *Fundaţia Gojdu*, a redobândit personalitatea juridică şi a fost înmatriculată în Registrul Comerţului sub nr. SC nr. 608 din 09.10.1996 şi în Registrul Direcţiei Generale a Finanţelor Publice şi a Controlului financiar de Stat a judeţului Sibiu sub nr. 732/13.11.1997. Din partea Ministerului Finanţelor, *Fundaţia Gojdu* a primit codul de înregistrare fiscală nr. 9935241.

Fundaţia este condusă de o Reprezentanţă alcătuită din Preşedinte, cinci vicepreşedinţi şi un secretar.

Din punct de vedere organizatoric, Reprezentanţa s-a întrunit semestrial sau ori de câte ori a fost nevoie. Adunarea generală a membrilor are loc anual.

Scopul Fundaţiei este identic cu cel din *Actul testamentar*, întocmit în 1869, de Gojdu care a stabilit ca întreaga avere să fie administrată în cadrul unei fundaţii, şi anume:

- Cultivarea şi răspândirea valorilor culturii române în teritoriile locuite de români şi în rândul naţiunilor alături de care conviеţuiesc în spaţiul central european;
- Încurajarea şi sprijinirea cercetărilor în domeniul istoriei, teologiei, dreptului, filologiei, filosofiei, psihologiei, pedagogiei, sociologiei şi etnografiei, care au ca obiectiv punerea în valoare a spiritualităţii poporului român, inclusiv prin organizarea de simpozioane, conferinţe şi mese rotunde cu caracter naţional şi internaţional;
- Acordarea de burse tinerilor români dornici să studieze în instituţiile străine.
- Editarea de carte românească în limba română şi în limbile naţionalităţilor din spaţiul central european, destinată bibliotecilor publice şi şcolare la care au acces etnicii români, precum şi instituţiilor de învăţământ din străinătate profilate pe cultura şi civilizaţia poporului român;

Începând cu această dată, Fundaţia îşi reia efectiv activitatea. Desigur, la început limitându-se doar la activităţi exclusiv culturale, prin participări ale membrilor ei la diferite simpozioane, sesiuni ştiinţifice sau lansări de carte, aceasta datorită lipsei de fonduri băneşti. Cu toate acestea Fundaţia a acordat subvenţii pentru tipărirea unor cărţi şi reviste; a acordat ajutoare financiare unor membri pentru a se deplasa la diferite biblioteci şi arhive pentru a le cerceta în vederea elaborării unor cărţi. De asemenea, anual Fundaţia a fost prezentă la Budapesta cu ocazia comemorării lui Emanuil Gojdu şi a altor manifestări organizate de Comunitatea românească din Ungaria.

Pentru continuarea activităţii, în spiritul lui Gojdu, Reprezentanţa Fundaţiei de la Sibiu a iniţiat demersurile necesare redobândirii bunurilor care i-au aparţinut, fie în România, fie în Ungaria. În acest sens s-au întocmit diverse memorii care au fost trimise Ministerului Afacerilor Externe, Secretariatului de Stat pentru Culte, precum şi altor in-

(Continuare în pag. a 4-a)

Pr. AUREL PAVEL

Ctitoririle unei complexe personalităţi bisericeşti transilvănene — Nicolae Cristea

(Urmare din pag. 1)

ducere, Cristea nu numai că rentabilizează economic ziarul, dar îi şi sporeşte prestigiul, astfel încât Mihai Eminescu avea să-l considere drept cea mai frumoasă publicaţie românească de peste Carpaţi. În 1883, atunci când printr-o decizie samavolnică de natură politică era destituit, chiar şi contrar voinţei testamentare a mitropolitului Şaguna, Cristea nu se îndepărtează de viaţa publicistică, ci dimpotrivă pregăteşte drum de ctitorire a ziarului „Tribuna", o altă armă de luptă pentru drepturile românilor. Corespondenţa dintre Cristea şi mai tânărul transilvănean Ioan Slavici, corespondenţă din care am publicat 4 epistole inedite în revista „Manuscriptum" nr. 4/1987, atestă adevărul că venirea autorului *Morii cu noroc* la Sibiu nu era defel străină de iniţiativele ziaristului sibian. Pe Slavici îl conştientiza publicistul Cristea, bun cunoscător al atmosferei locale şi al imperativelor politice ale vremii, de responsabilitatea patriotică ce-i va reveni în Transilvania atunci când afirma: „Omul cinstit, la noi în ţară, n-are mult să aleagă; trebuie să se jertfească". *Jurnalul* ultimilor 7 ani de viaţă ai memorandistului, îngrijit de noi într-o primă ediţie, dovedeşte că, deşi nu se poate stabili azi aportul lui concret la activitatea gazetei lui Slavici, Cristea a efectuat continuu un exerciţiu de veghere exigentă a tinerilor tribunişti. Relevantă devine ideea perpetuării în Transilvania a unei şcoli ziaristice româneşti, exercitată printr-o predare a ştafetei de la o generaţie la alta. Şi, Doamne Dumnezeule, ce aspre erau şi timpurile acelea! Şi cât de dramatică existenţa ziaristului român din Transilvania, unde redactorii români nu ieşeau bine dintr-o închisoare ca să intre într-o alta atunci când aveau cutezanţa de a-şi exprima liber ideile!

Un domeniu important sub raport social unde „şcoala" lui Cristea a rodit cu îmbelşugare a fost *Reuniunea sodalilor români*, pe care el a întemeiat-o în 1867 spre a forma o clasă de mijloc, purtătoare de progres economic, cea a meşteşugarilor. El a condus reuniunea ucenicilor meseriaşi timp de 30 de ani ca preşedinte. Iniţiativa sa a fost o sămânţă care a prins viaţă într-un pământ fertil, căci în toată Transilvania după modelul sibienilor se vor înfiinţa 19 reuniuni asemănătoare, începând cu cea de la Braşov, întemeiată de părintele Bartolomeu Baiulescu şi răspunzând unui imperativ social de ardentă importanţă. Şcolirea copiilor români, selectaţi din sate şi pregătiţi ca „sodali" pentru profesiile meşteşugăreşti ale oraşului, conform chemării lansate de mitropolitul reformator *„la meserii, turmă iubită, la meserii"*, nu cerea doar o energie enormă ci şi un aport material personal pe măsură. În tinerii aduşi de la sate omul acesta cumpătat a investit nu numai ce avea el mai bun ca energie, ca pricepere pedagogică şi ca vastă cultură ci şi zestrea soţiei, despre care se ştie că n-a acceptat cu înţelegere o asemenea generozitate, mai ales că Eleftera era ea însăşi mama a 5 copii.

Ca unul dintre cei mai bătrâni şi experimentaţi combatanţi cu condeiul în mână dintre memorandişti, un „Saint Just" al societăţii transilvănene cu o recunoscută verticalitate etică, Nicolae Cristea avea să dea o lecţie de curaj în timpul procesului de la Cluj, când i-a remontat moral pe camarazii lui într-un moment de tensionată derută. Corespondenţa lui cu familia în timpul celor 8 luni de detenţie la închisoarea din Vacz a fost publicată de noi în revista „Manuscriptum", nr. 1/1986. La Vacz el concepe un studiu-sinteză al gândirii sale politice, intitulat atât de modern astăzi *La ţintă*, dovedind că preţul omenesc al tăriei arătate celorlalţi era mare. Uneori copleşitor!

Asesorul consistorial, care slujise ortodoxia română sub pavăza mitropolitului Andrei Şaguna, a lui Miron Romanul şi a lui Ioan Meţianu, s-a implicat cu trup şi suflet în viaţa bisericească transilvăneană, păstrându-şi prestigiul moral dobândit cu multă osteneală şi neîntinat până la sfârşitul existenţei. Vestea că la 7 februarie (stil nou) 1902 Nicolae Cristea murea în Sibiu, adică în acelaşi oraş, unde se formase ca intelectual şi activase viaţa lui întreagă ca preot şi profesor, ca unul dintre primii bibliotecari ai „Astrei", ca publicist destoinic şi nu mai puţin ca neobosit om de acţiune socială şi politică, a fost comentat în paginile „Telegrafului Român" din 11 februarie 1902. Evenimentul funerar desfăşurat atunci în prezenţa a însuşi mitropolitului Ioan Meţianu a adunat un „imens număr de public de toate clasele şi naţionalităţile, de aici din loc şi din provincie". Erau prezenţi la ceremonia funerară profesori şi studenţi teologi, dar mai ales mulţi dintre meseriaşii de diferite naţionalităţi ai urbei. Cu toţii aduceau bătrânului memorandist un „semn de recunoştinţă". L-am mai înţelege noi astăzi pe „omul cu mâinile curate", cum era el renumit în vremea aceea, când slujind Biserica Ortodoxă română în preajma a trei mitropoliţi, în mod cert Cristea nu mai văzuse pe nici-un altul ridicându-se la înălţimea lui Andrei Şaguna, marele său călăuzitor spiritual?

În cursul secolului ce ne desparte de Cristea, om de iniţiative salutare şi dascăl cumpătat „în cele politice", cum avea să considere profesorul I. Beju, s-a depreciat oare acea recunoştinţă pe care contemporanii i-o arătau? Lecţia lui de harnică onestitate mai poate fi înţeleasă astăzi? Încercând să medităm asupra acestor neliniştitoare întrebări, am răspuns invitaţiei de a evoca personalitatea lui Nicolae Cristea în cadrul medalionului organizat cu dăruirea cunoscută a Dorinei Marian în 7 februarie 2002 la Biblioteca „Astra", filiala „Bâlea" din Sibiu şi la Liceul teoretic din Ocna Sibiului, unde a avut loc o reuniune comemorativă. Dacă un centenar înseamnă pentru urmaşi mai mult decât o privire întoarsă spre filele calendarului unde din când în când cifrele se rotunjesc, prilejul poate deveni util ca popas de meditaţie, de punere în cumpănă a trecutului cu prezentul şi, de ce nu, cu ceea ce aşteptăm de la viitor. Găsim a fi salutară iniţiativa părintelui paroh Popa Savu din Ocna Sibiului de a rezerva celui mai prestigios fiu al satului, care a fost Nicolae Cristea, un panou comemorativ în muzeul care tocmai acum se amenajează în localitate. Într-un fast an comemorativ ca acesta Biserica Ortodoxă la Sibiu găsi-va dreapta măsură a cinstirii uneia dintre cele mai devotate personalităţi ale sale?

Situaţia actuală a Fundaţiei Gojdu

(Urmare din pag. a 3-a)

stituţii guvernamentale. Deşi lucrurile s-au urnit destul de greu, aceste demersuri au avut ca efect constituirea, în anul 1998, a unui „Grup de iniţiativă" din care au făcut parte reprezentanţi ai diferitelor partide parlamentare şi instituţii guvernamentale, pentru ca astfel, să se continue eforturile asumate de Guvernul român, începând cu anul 1920 din încredinţarea Reprezentanţei Fundaţiei, de redobândire a averii Gojdu. Grupul de iniţiativă, care s-a întrunit de câteva ori, a făcut propuneri concrete pentru rezolvarea problemei, în cadrul Comisiei de Politică Externă a Senatului României.

Din memoriile adresate Guvernului ungar, prin intermediul M.A.E. din România reiese că: „punctul de vedere al M.A.E. al Republicii Ungare este acela că acordurile internaţionale în vigoare între cele două ţări nu asigură baza juridică pentru România de a pretinde bunurile din Ungaria ale fostei Fundaţii Gojdu". *(Cotidianul „Azi" din 2 mai 2000).*

Ungaria, potrivit unei emisiuni difuzată de BBC în 7 iunie 2001, adoptă următoarea poziţie:

- „Pretenţiile României privind averea Fundaţiei Gojdu nu au fost luate în considerare de Tratatul de pace încheiat la Paris în 1947;
- Problema a fost reglementată („probabil la presiunea Uniunii Sovietice", notează Gyula Keszthelyi - realizatorul emisiunii) în 1953, când ambele ţări au semnat („după caracterizarea unui diplomat ungar", subliniază acelaşi Gyula Keszthelyi) „un formular tipizat pentru lagărul socialist" renunţând la orice pretenţie de despăgubire.
- Modificarea actului încheiat în 1953 este posibilă numai cu acordul părţilor, lucru imposibil înainte de 1990, iar după schimbarea regimului nu a fost cerută de nimeni.
- Tratatul de bază semnat în 1996 de ambele ţări nu dă nici o indicaţie în privinţa averii Fundaţiei Gojdu ci doar menţionează că părţile apără şi păstrează monumentele şi locurile sfinte ale minorităţilor.
- Dacă partea română susţine că cererea sa este valabilă în pofida unor convenţii internaţionale valabile, trebuie să aibă în vedere că şi partea ungară îşi rezervă dreptul ca tot pe baza unor convenţii internaţionale să ceară restabilirea dreptului patrimonial asupra unor bunuri ce au fost în proprietatea unor persoane fizice şi juridice ungare.

Este uşor de înţeles poziţia Guvernului ungar faţă de averea Gojdu, ştiindu-se că, începând cu Tratatul de la Trianon, Guvernul ungar a tergiversat de fiecare dată rezolvarea, respectiv retrocedarea proprietăţii.

Cu toate acestea, Reprezentanţa de la Sibiu a făcut în vara anului 2001 alte demersuri către M.A.E. român. În urma celor două runde de discuţii cu reprezentanţii M.A.E. s-a reuşit, în cadrul dialogului bilateral cu Guvernul ungar repunerea pe masa tratativelor a problemei Gojdu.

„Reuşita" a fost făcută publică prin declaraţia ministrului român de externe, Mircea Geoană, de către cotidienele budapestane în ziua de 9 noiembrie 2001.

În toată această perioadă Autorităţile ungare au încercat prin diferite metode, să se comporte ca un adevărat proprietar al bunurilor Gojdu, încât „Magyar Hirlap" din Budapesta menţiona: „Consiliul unuia din sectoarele Budapestei va decide, în următoarele zile, soarta curţii Gojdu, ceea ce va permite semnarea contractului cu firma care va exploata complexul clădirilor situate în centrul oraşului. Curtea Gojdu va deveni centru comercial şi de agrement" *(Cotidianul „Azi" din 2 mai 2000).*

O primă încercare s-a „reuşit" prin înţelegerea de vânzare-cumpărare a proprietăţii Gojdu către o firmă cipriotă, în schimbul a 800 milioane forinţi şi cu obligaţia de a investi aproximativ 2,5 miliarde forinţi pentru amenajarea centrului cultural Covent Garden al Budapestei, deşi Oficiul Naţional de Ocrotire a Monumentelor Istorice din Ungaria a declarat curtea Gojdu „monument istoric ocrotit".

În paralel, Reprezentanţa Fundaţiei a „acţionat" şi pe cale juridică. Astfel, prin adresa nr. 132/8 decembrie 1999 (redactată în limbile română şi maghiară) se chema în judecată Primăria sectorului VII din Budapesta pentru:

1. Anularea licitaţiei întrepinsă de către Primărie, prin care proprietatea „Gojdu", respectiv imobilele situate în Budapesta, str. Kiraly nr. 13, str. Dob nr. 16 şi str. Holló nr. 8, au fost adjudecate de către Societatea Magyar Ingatlambefektetési R.T. şi

2. Desfiinţarea actelor administrative emise de autorităţile comuniste în anul 1952, privind naţionalizarea întregului patrimoniu aparţinând Fundaţiei Gojdu.

Judecătoria Capitalei analizează adresa Fundaţiei şi cere, prin adresa Nr. 20.490/25 ianuarie 2000, completarea dosarului. În acest sens, Reprezentanţa Fundaţiei a încheiat în 5 aprilie 2000 un *Contract de împuternicire* cu avocatul Dr. Szilágyi Ferenc, din Budapesta, prin care i se cerea „să procure de la oficiile de cadastru competente, de la Autoguvernarea românilor din sectorul VII al Budapestei şi de la toate autorităţile în care se reprezintă bunurile Fundaţiei Gojdu acele documente din care să rezulte actualul statut juridic al imobilelor respective" (cf. Actului alcătuit în limba română şi maghiară). Se are în vedere şi ideea colaborării cu o firmă de consultanţă juridică internaţională, precum şi apelarea la anumite organisme internaţionale.

Prin urmare, actualmente, „lupta" se desfăşoară pe două planuri: politic şi juridic. Însă, având în vedere contextul politic din ambele ţări şi totodată aspiraţiile fiecărei părţi de integrare în structurile comunitare şi euro-atlantice, Reprezentanţa Fundaţiei nu este pesimistă, ci acţionează, în continuare, cu mijloacele care deocamdată îi stau la dispoziţie.

Ţinând cont de persistenţa părţii ungare în a înclina spre o soluţie vădit ilegală din punct de vedere al dreptului internaţional şi de unele propuneri avansate de juriştii români în perioada interbelică apreciem că se impune analizarea, în prezent, cu toată atenţia şi tactul necesar, a problemei Gojdu.

Izvorul Tămăduirii

(Urmare din pag. a 3-a)

unde şi concluzia Sfinţilor Părinţi (Sf. Ioan Gură de Aur, De Baptesino, II. 6 sau Fulgenţiu de Ruspe, De Penitenza V. 8), preluată de reflecţia teologică modernă că în fapt Sfântul Botez — expresie fundamentală a prezenţei Duhului Sfânt în lume — se transformă pentru fiecare om botezat într-o Cincizecime personală.

Bivalenţa textuală a prăznuirii Izvorului Tămăduirii se realizează în jurul a doi termeni majori: Fecioara — Biserica, într-atât încât îţi pare că uneori ai de-a face cu un „joc de cuvinte" în care fiecare poate înlocui pe fiecare — ca termeni, conţinutul fiind acelaşi, vizând maternitatea în Duhul Sfânt a Bisericii aflate pe calea spre Cincizecime. Şi acesta este fondul sărbătorii Izvorului Tămăduirii. A pune dinaintea sinaxei liturgice izvorul tainic al Duhului în aşteptarea căruia, îndată după Înviere, şade Biserica.

Sfinţirea apei, îndată după Liturghie, precum şi stropirea locaşului şi a oamenilor iar, în unele locuri, chiar a caselor, poartă cu sine acelaşi mesaj de curăţire şi sfinţire a cosmosului locuit de oamenii care-şi află sursa reaşezării în bisericesc în astfel de acţiuni, atriţii şi contriţii ale lucrării liturgice în parohie. De aceea ea nu poate fi eludată ca şansă, o dată în plus, de misionarizare şi de reasumare de către paroh a funcţiei sale sfinţitoare dar şi de comunicare a adevărurilor de credinţă către credincioşi. Hram de mânăstire — tocmai pentru conţinutul acesta ecclesiologic şi pnevmatologic — „Izvorul Tămăduirii", oferă posibilitatea reaşezării parohiei în pelerinaj — cu toate valenţele teologice pe care acesta le poate propune.

Discuţiune despre întâietate

(Urmare din pag. 1)

i s-ar fi dat de către Iisus un primat de jurisdicţie.

Tradiţia Bisericii creştine ne arată că ap. Petru nici n-a exercitat şi nici nu şi-a atribuit un primat de jurisdicţie. Nici ceilalţi apostoli nu i-au recunoscut apostolului Petru un astfel de primat. Însuşi ap. Petru a spus, că faţă de ceilalţi păstori sau presbiteri ai turmei lui Dumnezeu este împreună păstor şi împreună presbiter (I. Petru 5, 1).

La rândul său, ap. Pavel, ultimul intrat în rândul apostolilor, a spus despre sine: „Eu socotesc că întru nimic n-am rămas mai prejos decât cei mai de frunte apostoli" (II. Cor. 11, 5). Mai mult decât aceasta, acelaşi apostol a spus: „Când Chefa (adică ap. Petru) a venit în Antiohia, pe faţă i-am stat împotrivă, căci era vrednic de înfruntare" (Galateni 2, 11).

În consecinţă, fără tăgadă afirmăm, că Hristos n-a atribuit prerogative nici unuia dintre apostoli, deci nici apostolului Petru nu i-a oferit primat de jurisdicţie. Ca urmare, nici unul dintre episcopi, urmaşi de drept ai apostolilor, nu-şi poate revendica primat de jurisdicţie în Biserica lui Hristos. În Biserica dreptmăritoare, stăpâneşte învăţătura că episcopilor, fără deosebire, li s-a dat acelaşi dar al Sfântului Duh, oferit de Mântuitorul, prin sfinţii apostoli, bisericeşte fiind egali între ei.

„Să ai lumină în suflet"

(Urmare din pag. 1)

s-a întărit". E aceeaşi lumină pe care mi-a dorit-o Mitropolitul Nicolae Bălan când a zis: „Să ai lumină în suflet".

„Să ne curăţim simţirile şi să vedem pe Hristos strălucind cu neapropiată lumina învierii şi bucuraţi-vă zicând luminat, să-L auzim cântându-I cântare de biruinţă". Şi în această alcătuire e vorba tot de lumină, tot de lumina pe care mi-a dorit-o Mitropolitul Nicolae Bălan când m-a binecuvântat.

Mulţumitor pentru această urare, dau slavă lui Dumnezeu de la care vine toată darea cea bună şi tot darul desăvârşit. Căci El este Părintele luminilor.

ADMITEREA 2002

Universitatea „Lucian Blaga" Sibiu

FACULTATEA DE TEOLOGIE „ANDREI ŞAGUNA"

Str. Mitropoliei 20, Sibiu, Cod 2400, România, Tel.: 004 (0)69 21 05 30; Tel/Fax: 004 (0)69 21 59 05

CALENDARUL ADMITERII

STUDII UNIVERSITARE
(CURSURI DE ZI, F.F.)

— **Înscrierea:** 8—13 iulie 2002; orele 8,30—14
— **Vizita medicală:** 22 iulie 2002, ora 8,00
— **Proba de concurs:** 23 iulie 2002, ora 9,00

STUDII POSTUNIVERSITARE

— **Înscrierea:** 8—13 iulie 2002; orele 8,30—14
— **Probe concurs:**
Luni, 22 iulie 2002 — proba I, ora 9,00
Marţi, 23 iulie 2002 — proba a II-a, ora 15,00

STUDII UNIVERSITARE PENTRU TOATE SECŢIILE:

Proba eliminatorie: vizita medicală
Media bacalaureat: 30%

1. Teologie Pastorală

Durata:
4 ani — zi
5 ani — F.F. — NUMAI pentru preoţi, călugări, candidaţi la a II-a facultate;
Locuri:
— zi: 50 fără taxă
— fără frecvenţă: 50 cu taxă
Probă scrisă: Dogmatică (70%)

2. Teologie Litere — Limba şi literatura română

Durata: 4 ani — zi
Locuri zi: 10 fără taxă; 20 cu taxă
Probă scrisă:
Dogmatică sau
Limba şi Literatura Română (70%)

3. Teologie Litere — Limbă şi literatură străină
(engleză, franceză, germană)

Durata: 4 ani — zi;
Locuri zi: 10 fără taxă; 20 cu taxă
Probă scrisă:
Dogmatică sau
Limba şi Literatura Străină (70%)

4. Teologie Asistenţă socială

Durata: 4 ani — zi
Locuri zi: 10 fără taxă; 20 cu taxă
Probă scrisă:
Dogmatică sau
Psihologie (70%)

5. Teologie Istorie

Durata: 4 ani — zi
Locuri zi: 10 fără taxă; 20 cu taxă
Probă scrisă:
Dogmatică sau
Istoria României (70%)

6. Teologie Conservarea operelor de artă

Durata: 4 ani — zi
Locuri: 10 fără taxă; 15 cu taxă
Probă scrisă:
Dogmatică sau
Istoria Artei Universale (70%)

STUDII POSTUNIVERSITARE

Ciclul de studii aprofundate

Condiţie de înscriere: media de licenţă minim 8,00
Condiţie pentru a fi declarat ADMIS: media minimă la concurs 8,50

Secţia biblică

Locuri zi: 5 fără taxă; 5 cu taxă
Discipline de concurs:
— Vechiul Testament
— Noul Testament

Secţia istorică

Locuri zi: 5 fără taxă; 5 cu taxă
Discipline de concurs: **două materii la alegere** din Istoria Bisericii Române; Istoria Bisericii Universale; Patrologie

Secţia sistematică

Locuri zi: 5 fără taxă; 5 cu taxă
Discipline de concurs: două materii la alegere din Dogmatică; Morală; Istoria Religiilor

Secţia practică

Locuri zi: 5 fără taxă; 5 cu taxă
Discipline de concurs: două materii la alegere din Catehetică-Omiletică; Teologie Liturgică, Drept canonic

ACTELE NECESARE LA ÎNSCRIERE

- Certificat de naştere (copie legalizată);
- Diplomă de bacalaureat (original);
- Certificat de botez (original);
- Recomandarea din partea preotului de parohie;
- Binecuvântarea ierarhului locului;
- Adeverinţă medicală;
- 4 fotografii tip B.I.;
- 10 coli format A4 şi un dosar plic;
- Diplomă sau adeverinţă de licenţă (copie legalizată) — pentru candidaţii la a II-a facultate;
- Foaie matricolă (copie legalizată) — pentru candidaţii la a II-a facultate;
- Diplomă sau adeverinţă de licenţă (copie legalizată) — pentru candidaţii la studii aprofundate.

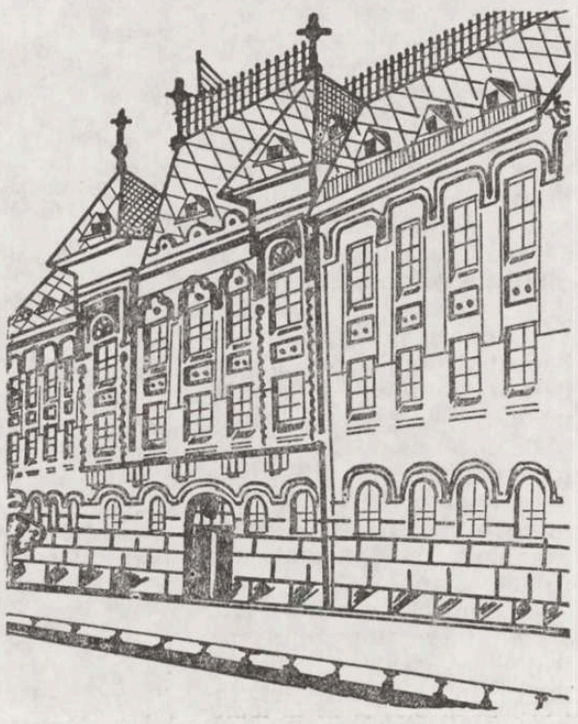

OFERTA EDUCAŢIONALĂ

- Posibilitatea dublei specializări profesionale;
- Participarea la modulul pedagogic conferă dreptul licenţiatului în Teologie, indiferent de secţie, să predea ore de Religie;
- Cercuri ştiinţifice studenţeşti şi alte activităţi cu profil teologic şi academic;
- Participări la sesiuni ştiinţifice şi simpozioane naţionale şi internaţionale;
- Acces la surse de documentare: biblioteca Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna", cu peste 150 000 de titluri, Biblioteca Universitară, INTERNET etc.;
- Laboratoare dotate cu PC pentru editare de text;
- Burse şi ajutoare sociale, în funcţie de rezultatele obţinute în sesiunile de examene;
- Burse de studii în străinătate, prin programele TEMPUS, SOCRATES etc.;
- Studii postuniversitare (Ciclul de studii aprofundate şi Doctorat) în Teologie;
- Condiţii de cazare în Căminul Facultăţii;
- Condiţii de servire a mesei la Cantina Facultăţii.

PROGRAMĂ DOGMATICĂ ORTODOXĂ

1. Revelaţia naturală şi supranaturală (Introducere; Revelaţia naturală; Revelaţia supranaturală);

2. Căile de transmitere a Revelaţiei supranaturale:
— Sfânta Scriptură (Introducere; Inspiraţia Sfintei Scrpturi; Lectura şi tâlcuirea Sfintei Scripturi);
— Sfânta Tradiţie (Introducere; Sfânta Scriptură şi Sfânta Tradiţie; Aspectul statornic şi dinamic al Tradiţiei; Monumente şi documente ale Sfintei Tradiţii);

3. Dogma Sfintei Treimi. Descoperirea Sfintei Treimi în Sfânta Scriptură;

4. Crearea lumii văzute (Introducere; Referatul biblic despre crearea lumii văzute). Crearea omului (Originea omului; Natura omului. Trup şi suflet; Omul ca protopărinte);

5. Persoana Mântuitorului în raport cu Sfânta Treime;

6. Întruparea Mântuitorului. Persoana dvino-umană a Mântuitorului;

7. Întreita slujire a Mântuitorului (Introducere; Chemarea profetică; Slujirea arhierească; Demnitatea împărătească);

8. Persoana şi lucrarea Duhului Sfânt;

9. Harul divin mântuitor. Însuşirile lui (Harul Divin; Necesitatea harului; Gratuitatea harului; Universalitatea harului);

10. Mântuirea subiectivă sau îndreptarea (Introducere; Etapele îndreptării; Condiţia însuşirii mântuirii subiective — credinţa şi faptele bune);

11. Cinstirea sfinţilor în Biserica Ortodoxă (Introducere; Cinstirea lui Dumnezeu; Cinstirea sfinţilor; Temeiurile cinstirii sfinţilor; Cinstirea sfintelor moaşte; Cinstirea sfintelor icoane; Cinstirea sfintei cruci; Preacinstirea Maicii Domnului; Pururea-fecioria Născătoarei de Dumnezeu);

12. Sfânta Biserică (Doctrina despre Sfânta Biserică; Întemeierea Bisericii; Membrii Bisericii: clerul şi credincioşii. Ierarhia bisericească);

13. Sfânta Taină a Botezului (Introducere; Materia; Formula; Săvârşitorul; Primitorii);

14. Sfânta Taină a Mirului (Introducere; Materia; Formula);

15. Sfânta Taină a Euharistiei (Introducere; Materia; Formula; Săvârşitorul; Primitorul; Efectele);

16. Sfânta Taină a Mărturisirii (Introducere; Instituire; Formulă; Efectele pocăinţei);

17. Sfânta Taină a Preoţiei (Introducere; Efectele; Instituirea; Săvârşitorul; Primitorul);

18. Sfânta Taină a Nunţii (Introducere; Efectele; Săvârşitorul; Primitorii; Formula);

19. Sfânta Taină a Maslului (Introducere; Materia; Săvârşitorii; Primitorii; Efectele);

20. Învăţătura creştină despre moarte. Judecata particulară. Starea sufletească după moarte (Introducere; Rai şi iad). A doua venire a Domnului Iisus Hristos (Semnele Parusiei; Învierea morţilor; Judecata obştească sau universală);

BIBLIOGRAFIE:

Pr. Prof. Dr. Isidor Todoran şi Arhid. Prof. Dr. Ioan Zăgrean, **Dogmatică ortodoxă. Manual pentru seminariile teologice,** Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1991 (sau ediţia a doua, Ed. Arhidiecezană, Cluj-Napoca, 1997).

NOTĂ: În vederea obţinerii unui rezultat cât mai bun la examenul de admitere, candidaţii sunt rugaţi să ia în considerare următoarele:

a) Subiectele de examen se formulează strict pe baza programei analitice prezentate;

b) Subiectele de examen pot să conţină un întreg capitol din programa analitică. De exemplu, subiectul **Căile de transmitere a Revelaţiei supranaturale: Sfânta Scriptură şi Sfânta Tradiţie** presupune tratarea **tuturor** subpunctelor indicate în programa analitică la capitolul respectiv. De asemenea, subiectele de examen pot să conţină doar o parte a unui capitol din programa analitică. De exemplu, subiectul **Sfânta Tradiţie (Introducere, Sfânta Scriptură şi Sfânta Tradiţie)** presupune tratarea numai a subpunctelor indicate în subiectul de examen.

c) Toate capitolele cuprinse în programa analitică, cu subpunctele lor, pot fi subiecte de examen, inclusiv cele care s-au dat în anii anteriori.

d) Baremurile de corectare se vor alcătui strict pe baza bibliografiei indicate şi vor corespunde întocmai formulării subiectelor de examene. Tratarea oricăror alte subiecte care nu intră în cerinţele subiectelor de examen nu se ia în considerare.

PROGRAMA PSIHOLOGIE

I. Introducere în problematica psihicului uman;

II. Obiectul Psihologiei.

PROCESELE PSIHICE SENZORIALE.

III. Senzaţiile: 1. Definirea şi caracterizarea generală a senzaţiilor; 2. Analizatorul — structură şi funcţii; 3. Principalele modalităţi senzoriale; 4. Legile generale ale sensibilităţii.

IV. Percepţia: 1. Percepţia ca proces şi ca imagine primară obiectuală; 2. Fazele procesului perceptiv; 3. Legile percepţiei; 4. Formele complexe ale percepţiei; 5. Observaţia şi spiritul de observaţie; 6. Iluziile perceptive.

V. Reprezentarea: 1. Reprezentarea ca proces şi imagine mintală secundară; 2. Calităţile reprezentărilor; 3. Clasificarea reprezentărilor; 4. Rolul reprezentărilor în activitatea mintală.

PROCESELE COGNITIVE SUPERIOARE.

VI. Gândirea: 1. Intelectul şi procesele cognitive superioare; 2. Gândirea ca proces psihic central; 3. Modalităţi de operare a gândirii; 4. Algoritmica şi euristica; 5. Noţiunile şi formarea lor; 6. Învăţarea cognitivă; 7. Înţelegerea; 8. Rezolvarea problemelor.

VII. Limbajul: 1. Comunicare şi cunoaştere; 2. Funcţiile limbajului; 3. Formele limbajului.

VIII. Memoria: 1. Definire şi caracterizare generală; 2. Procesele şi formele memoriei; 3. Factorii, legile şi optimizarea memoriei; 4. Diferenţele individuale şi calităţile memoriei; 5. Memorie şi uitare.

IX. Imaginaţia: 1. Caracterizarea procesului imaginativ; 2. Procedee ale imaginaţiei şi combinatorica imaginativă; 3. Formele imaginaţiei; 4. Imaginaţia ca proces predilect al creativităţii.

ACTIVITĂŢI ŞI PROCESE REGLATORII

X. Activitatea umană: 1. Noţiunea de activitate; 2. Elementele componente şi structura psihologică a activităţii; 3. Formele activităţii.

XI. Motivaţia: 1. Definirea şi funcţiile motivaţiei; 2. Modalităţi şi structuri ale motivaţiei; 3. Formele motivaţiei; 4. Motivaţie şi performanţă, optimism motivaţional.

XII. Afectivitatea: 1. Definirea şi specificul proceselor afective; 2. Proprietăţile proceselor afective; 3. Clasificarea trăirilor afective; 4. Declanşarea şi rolul proceselor afective.

XIII. Voinţa: 1. Voinţa ca modalitate superioară de autoreglaj verbal; 2. Structura şi fazele actelor voluntare; 3. Calităţile voinţei.

XIV. Deprinderile: 1. Locul şi rolul deprinderilor în structura activităţii; 2. Felurile deprinderilor; 3. Condiţiile elaborării deprinderilor; 4. Etapele formării deprinderilor şi curba exerciţiului; 5. Priceperi şi obişnuinţe; 6. Interacţiunea deprinderilor, transferul şi interferenţa;

XV. Atenţia: 1. Caracterizarea şi definirea atenţiei; 2. Formele atenţiei şi interacţiunea lor; 3. Însuşirile atenţiei şi educarea lor;

INTERACŢIUNEA PROCESELOR PSIHICE

XVI. Sistemul psihic uman şi conştiinţa.

SISTEMUL DE PERSONALITATE

XVII. Personalitatea: 1. Omul ca personalitate; 2. Personalitatea ca obiect de studiu psihologic; 3. Individ — persoană — personalitate.

XVIII. Temperamentele: 1. Latura dinamico-energetică a personalităţii; 2. Tipurile de activitate nervoasă superioară; 3. Particularităţi psihologice ale temperamentelor; 4. Locul temperamentului în sistemul de personalitate; 5. Portrete temperamentale.

XIX. Aptitudinile: 1. Latura instrumental-operaţională a personalităţii; 2. Dotaţie nativă şi construcţie sau modelare prilejuită de învăţare; 3. Clasificarea aptitudinilor; 4. Inteligenţa ca aptitudine generală.

XX. Caracterul: 1. Latura raţională-valorică a personalităţii; 2. Componentele de bază ale caracterului; 3. Sistemul de atitudini. Structuri caracteriale.

ELEMENTE DE PSIHOLOGIE SOCIALĂ

XXI. Relaţiile interpersonale: 1. Definirea şi caracterizarea; 2. Tipuri de relaţii interpersonale; 3. Locul şi rolul relaţiilor interpersonale în structura personalităţii.

XXII. Grupul şi psihologia de grup: 1. Noţiunea de grup; 2. Caracteristicile definitorii ale grupurilor mici; 3. Psihologia de grup: natură şi efecte; 4. Metode şi tehnici de cercetare ale grupurilor mici.

BIBLIOGRAFIE: Popescu-Neveanu P., Zlate M., Creţu T., **PSIHOLOGIE,** Manual pentru clasa a X-a, Şcoli normale şi licee, EDP, RA Bucureşti, 1995, 1996, 1997 şi 1998. Capitole scoase: Metodele Psihologiei, Bazele neurofiziologice ale psihicului uman, Elemente de neurofiziologie.

★

Programa pentru limba română şi limbi străine se găseşte la Facultatea de Litere, B-dul Victoriei nr. 5.

Un periplu cultural prin Orientul Mijlociu (II)

Orientul Apropiat, Iranul şi evreii până la cucerirea persană

Într-un nr. anterior din Telegraful Român am făcut o prezentare a popoarelor iraniene din antichitate şi până în zilele noastre. În acest număr îmi propun o privire asupra legăturilor dintre lumea ariană-iraniană şi cea semitică, şi în special poporul evreu. Când şi cu ce prilej este pomenit Iranul în Vechiul Testament? Există urme evreieşti în Iranul de azi?

Împărţirea popoarelor în cartea biblică a Genezei, cap. 10—11

Cea dintâi menţiune a popoarelor iraniene în Vechiul Testament se găseşte în cartea Facerii, capitolul 10, în care sunt enumeraţi urmaşii lui Noe. Conform referatului biblic, toate popoarele existente în antichitate, în lumea cunoscută atunci, au apărut după potop, născându-se din urmaşii lui Noe: Sem, Ham şi Iafet. Printre popoarele derivate din seminţia lui Sem referatul biblic amintea: Elam, Asur, Aram, Cainan: din cea a lui Ham Cuş (Nubia, în Sudanul de azi), Mitraim (egiptenii) şi Caanan (locuitorii d n Ţara Sfântă). Descendenţi din spiţa lui Iafet au fost, tot potrivit cărţii biblice a Genezei, Gomer (cimerienii), Aşchenaz (sciţii), Iavan (grecii), Madai (mezii iranieni), prin urmare popoare indo-europene.

Această împărţire a popoarelor reflectă imaginea pe care o aveau vechii evrei cu privire la lumea cunoscută, aceea a vechiului Orient şi a Africii de nord. Iar ea a fost preluată şi de ştiinţa lingvistică modernă, în care se vorbeşte de limbi semitice şi hamitice. Doar cea de-a treia denumire a fost părăsită, deoarece, după părerile unor cercetători, printre popoareie denumite în Biblie ca iafetice au fost incluse şi unele populaţii băştinaşe în Orientul Antic, dar de origine necunoscută (deci nici semitico-hamitice şi nici indo-europene), numite din această cauză popoare asianice (printre cele mai importante popoare asianice trebuie amintit cel sumerian). De altfel, precizăm faptul că împărţirea întâlnită în referatul biblic nu este lipsită de erori. Între popoarele semitice a fost inclus şi poporul asianic al elamiţilor, în timp ce alte populaţii, anume canaaniţii, au fost considerate hamitice, deşi ele au făcut parte din marea familie a popoarelor semitice, la fel ca şi evreii, descendenţi din Avraam, un urmaş al lui Cainan, fiul lui Sem.

Popoarele asianice şi semitice

La popoarele indo-europene şi în special la cele iraniene, m am referit într-un nr. trecut. După cum am arătat mai sus, acestea au fost integrate în rândul popoarelor iafetice. Totuşi, sub aceeaşi denumire alţi autori au identificat vechi popoare băştinaşe în Orientul Apropiat şi cel Mijlociu, ba chiar şi din Europa sudică. Aceste popoare băştinaşe au fost numite asianice. In mileniul al IV-lea î.Hr., ele locuiau întregul spaţiu amintit mai sus, restrângându-se după mileniul al III-lea î.Hr., datorită invaziei semiţilor şi indo-europenilor, în regiunea caucaziană, în Asia Mică şi nordul Mesopotamiei, precum şi în unele mici regiuni din Europa. Istoricul şi arheologul R. Ghirshman a distins trei grupe de astfel de popoare asianice-iafetice: 1. urarţii sau vanienii (vechii locuitori ai Armeniei), apoi kasiţii, elamiţii şi matannieni; 2. o serie de popoare din vestul Asiei Mici şi sudul Europei (lycienii, carienii, etruscii şi cretanii); 3. iberii şi bascii. „Toţi par a fi vorbit o limbă aglutinantă, ceea ce permite să se presupună că şi sumerienii aparţinuseră acestui bloc rasial, din care s-au detaşat într-o perioadă mai veche".[1] Rămăşiţe ale acestor popoare asianice sunt naţiunile vorbitoare a unor limbi caucaziene (de exemplu gruzinii), precum şi bascii din Spania de nord.

Evenimentele cele mai importante din mileniile III—II î.Hr., au fost, pe de o parte, suprapunerea triburilor semitice pe fondul asianic din Asia Anterioară, iar pe de altă parte, penetrarea unor triburi indo-europene în anumite regiuni ale acestei zone geografice. În acest fel a luat naştere cel dintâi imperiu indo-european din istoria umanităţii: peste populaţia asianică numită hatti s-au aşezat, la începutul celui le-al doilea mileniu precreştin, triburile indo-europene ale hittiţilor.

Dar mai importante pentru istoria regiunii au fost migraţiile populaţiilor semitice. Astăzi pacea mondială pare să fie ameninţată de conflictul dintre două popoare semitice, evreii şi arabii. De aceea se cuvine să ne îndreptăm atenţia asupra originii neamurilor semitice. Cei mai mulţi cercetători consideră că locul de origine a acestora este peninsula Arabiei, de unde s-au extins, în patru sau chiar cinci mari valuri, în întregul Orient Apropiat, Mijlociu, precum şi în Africa de nord. Cea dintâi migraţie s-a petrecut în jurul anului 3000 î.Hr., când triburi de akkadieni s-au aşezat în nordul Mesopotamiei. Dar în cea de-a doua jumătate a mileniului III î.Hr., la aceste triburi semite s-au adăugat noi triburi de semiţi, iar urmarea a fost decăderea vechiului Sumer şi constituirea, în jurul anului 2371 î.Hr., a Imperiului Akkadian (cel dintâi mare imperiu al Orientului Antic, care se întindea de la Marea Mediterană până la Golful Persic). Din convieţuirea akkadienilor semiţi cu sumerienii a luat naştere sinteza culturală sumero-akkadiană care a dus la revigorarea Sumerului (Regatul Neosumerian — 2130-2123 şi apoi dinastia III din Ur între 2123-2015).

Dar din jurul anului 2060 locuitorii sedentari ai Mesopotamiei au fost nevoiţi să facă faţă celui de-al treilea val semitic (care a durat timp de aproape trei secole). Năvălitorii au fost numiţi amoriţi (adică popoarele apusene sau popoarele Amurru) fiindcă veneau dinspre Apus.[2] De aici, o parte din triburile de amoriţi s-au infiltrat în Mesopotamia, dezmembrând unitatea acestui teritoriu (în pofida faptului s-au deznaţionalizat, adoptând limba akkadiană). În sudul şi centrul Mesopotamiei au apărut astfel mai multe dinastii amorite (Babilon, Isin, Larsam, Mari), iar în nordul Mesopotamiei Regatul Vechi Asirian. După câteva secole, Babilonul a restabilit unitatea regiunii, datorită geniului militar şi diplomatic al celui mai însemnat rege al său, anume Hammurabi (1792-1749), autorul primului cod de legi din istoria umanităţii. Însă în anul 1595 hitiţii au cucerit Babilonul. Locul acestuia ca mare putere în Mesopotamia a fost preluat de elamiţi (la care voi reveni mai târziu) şi apoi de populaţia de ţărani din Asiria. Locuind într-un teritoriu fără graniţe naturale, ameninţaţi tot mereu de invaziile triburilor din munţii iranieni şi anatolieni, asirienii au dezvoltat o politică expansionistă-imperialistă, căutând la început formarea şi asigurarea unor graniţe naturale, iar mai apoi împingerea acestora spre teritorii tot mai îndepărtate. Începutul epocii de maximă glorie a Imperiului asirian datează în secolul al IX-lea î.Hr. Pe la mijlocul acestui secol, în timpul domniei împăratului asirian Salmanassar III (859-824 î.Hr.) a avut loc cel dintâi contact al asirienilor cu evreii (în sud-vest) şi cu mezii şi perşii iranieni (în nord-est, respectiv sud-est).

Evreii erau tot semiţi şi făceau parte din marele grup al amoriţilor. Triburile răsăritene ale populaţiilor amurru au fost cunoscute mai târziu sub numele de canaaneni. Aceşti amoriţi apuseni au putut evita deznaţionalizarea timpurie, păstrându-şi limba şi obiceiurile până târziu în antichitate. De fapt, lingviştii au stabilit existenţa mai multor limbi amorite. Cea mai veche este cea ugaritică, vorbită în înfloritoarea cetate comercială Ugarit de pe coastele mediterane ale Siriei de nord. De asemenea, tot o limbă amoritică vorbeau şi locuitorii cetăţii Mari (de pe cursul mijlociu al Eufratului, azi în Siria de sud, nu departe de graniţa cu Iraqul), arheologii descoperind aici după anul 1933, 25 000 de tăbliţe cu inscripţii cuneiforme (din secolele XIX—XVIII).[3] Dar cele mai importante limbi amoritice au fost ebraica şi feniciana. Amoriţii au invadat teritoriul Ţării Sfinte după secolul al XIX-lea, printre cei sosiţi enumerându-se şi Avraam (călătorii familiei acestuia este descrisă în cartea biblică Facerea, în capitolele 11—12). O parte din amoriţii din Canaan au pătruns şi în Egipt, unde au fost numiţi hicşoşi (adică „prinţii ţărilor străine") şi unde au reuşit chiar să preia puterea, între anii 1674—1567, în timpul dinastiilor 15 şi 16. Dar după anul 1570, dominaţia hicşoşă a fost înlăturată. Populaţia amoritică din Egipt a fost adusă în stare de sclavie, faraonii egipteni reuşind apoi să ocupe întregul teritoriu al Ţării Sfinte, în care existau mai multe regate amoritice-canaaneene,[4] atestate pentru prima dată, sub numele de kinahu, în tăbliţele Curţii egiptene de la Tell el-Amarna, din timpul faraonului Amenofis IV-Akhenaton (1379-1362),[5] predecesorul vestitului faraon Tutankhamon (al cărui mormânt a fost descoperit în anul 1922).

Triburile amorite ale evreilor sau israeliţilor au părăsit Egiptul după sfârşitul secolului XIV, iar prima lor menţiune pe teritoriul Canaanului se află pe o stelă din jurul anului 1230.[6] Invazia popoarelor mării (printre care s-au enumerat şi filistenii, de la care provine numele Palestina) a dus la înlăturarea stăpânirii egiptene asupra Ţării Sfinte şi la slăbirea vechilor regate canaanite. Cele 12 triburi israelite au putut astfel să ocupe întreaga regiune interioară a Canaanului, în timp ce pe coastele libaneze au înflorit cetăţile feniciene. În acest chip, limbile ebraică şi feniciană au putut supravieţui timp de mai multe secole.

Însă la sfârşitul mileniului al II-lea î.Hr., a avut loc al patrulea val migrator semitic, anume al arameilor, care au invadat întreg spaţiul Orientului Apropiat şi al Mesopotamiei. La începutul primului mileniu creştin au pus bazele, la răsărit de Eufrat, a unor regate aramaice, precum Aram (cu capitala la Damasc), Ammon (cu capitala Rabbat-Ammon, azi Aman, capitala Iordaniei), Moab şi apoi Edom (la est şi sud-est de Marea Moartă).[7] Regatul Moab s-a aflat timp îndelungat sub stăpânirea Regatului de Nord (Israel), până când, după moartea lui Ahab (875-853, contemporan cu proorocul Ilie), a reuşit să obţină independenţa deplină (II Regi, 1, 1). În schimb, regatul Aram a constituit un continuu pericol pentru integritatea Israelului. Omri, tatăl lui Ahab, a fost nevoit să cedeze teritoriile din Transiordania.[8] În cele din urmă, atât Aram, cât şi Israel au trebuit ca să-şi soluţioneze disputele, pentru a putea face faţă expansiunii militare a Asiriei. Cea dintâi confruntare cu această mare putere a avut loc în anul 853 î.Hr., în cursul bătăliei de la Karkar, nemenţionată în Biblie. Marii armate a împăratului asirian Salmanassar III (859-824 î.Hr.) i s-au opus 12 regişori semiţi din Siria şi Palestina, printre aceştia numărându-se şi Ahab al Israelului şi Hadad-Eser din Damasc.[9] Salmanassar III a fost învins (deşi inscripţiile oficiale asiriene menţionează un mare masacru în rândul armatei duşmane). Totuşi, în anul 841, oraşul Damasc a fost cucerit pentru scurt timp, iar regele Iehu al Israelului a răscumpărat pacea prin plata unui tribut. Confruntările dintre Israel şi Aram au continuat. Regele din Damasc, Hasael (842-805 î.Hr.; a se vedea şi II Regi 8, 7 ş.u.), a asediat chiar capitala Israelului, oraşul Samaria. Câteva decenii mai târziu, regele Ieroboam al Israelului (784-744 î.Hr.) a condus o campanie militară până în vecinătatea capitalei statului vecin, Damasc.[10]

Dar aceste bătălii au slăbit puterea de rezistenţă a acestor state, iar situaţia lor s-a înrăutăţit mai mult prin urcarea pe tronul asirian a împăratului Tiglat-Pilaser, numit în Biblie şi Pul (744-727). Spre deosebire de înaintaşii săi, care se mulţumiseră cu acceptarea plăţii unui tribut de către regatele vasale, Tiglat-Pilaser a fost adeptul unei noi politici, anume de transformare a regatelor vasale în provincii asiriene. Mai multe state aramaice din Siria de nord, ba chiar şi regatul Aram din Damasc şi porţiuni din regatul Israel au cunoscut această soartă (II. Regi, 15, 29). Iar urmaşul său, Salmanassar V (726-722) a cucerit însăşi capitala Samaria, după doi ani de asediu.[11] Locuitorii noilor provincii au fost deportaţi în alte regiuni ale Imperiului asirian, ceea ce a favorizat crearea în Orientul Apropiat a unei populaţii cosmopolite care, pentru a se înţelege, a adoptat limba aramaică. Această limbă a devenit lingua franca în Orientul Mijlociu până la sosirea celui de-al patrulea mare val migrator semit, anume cel al arabilor de religie musulmană (în secolul al VII-lea d.Hr.).

Triburile de aramei au devenit majoritari în mai multe oraşe din Mesopotamia, cel mai important fiind Babilonul. Aici ei au întemeiat Regatul Noului Babilon, sub conducerea regelui Nabopalasar (626-605 î.Hr.) iar populaţia aramaică din Mesopotamia de sud a primit numele de chaldei. Pentru a se apăra de împăratul Asiriei, Nabopalasar s-a aliat cu regele mezilor, Ciaxare (625-585), iar noua alianţă medo-babiloniană a dus la distrugerea Asiriei, în anul 612 î.Hr.

Mezi, perşi şi elamiţi

Aşadar, Asiria a fost cucerită de alianţa dintre babilonienii aramaici şi mezii iranieni. Cea dintâi menţiune documentară a iranienilor datează din timpul domniei lui Salmanassar III. La zece ani după bătălia de la Karkar (deci în anul 843), împăratul asirian a pornit o expediţie spre Armenia. La sud şi răsărit de lacul Van a întâlnit ţara Parsua şi poporul Parsa. Este vorba de perşii aflaţi deja la sud de Munţii Caucaz, dar la nord de ţara mezilor, cu care se înrudeau foarte strâns şi care au fost pomeniţi prima dată în anul 835, ca locuind pe teritoriul actualei provincii iraniene Hamadan.[12]

Perşii nu au rămas mult timp în vecinătatea lacului Van. Au traversat ţinutul confraţilor lor mezi, deplasându-se spre sud. În acest fel au intrat în contact cu una din cele mai vechi civilizaţii din Orientul Mijlociu, rivală a vechiului Sumer, Akkad şi Babilon, anume cea

(Continuare în pag. a 7-a)

Drd. PAUL BRUSANOWSKI

Decizia sinodală

(Urmare din pag. 1)

teologic şi de pregătire a clerului.

Luând act, din itinerariile pastorale ale ierarhilor, din dările de seamă privind activitatea pastoral-misionară de teren desfăşurată în eparhii, precum şi din experienţa pastorală cu prilejul slujbelor religioase, a sfinţirilor de biserici, a întâlnirilor cu clerul în cadrul conferinţelor preoţeşti, al vizitelor pastorale, că marea majoritate a clerului îşi împlineşte cu conştiinciozitate şi zel pastoral întreita slujire preoţească sfinţitoare, învăţătorească şi administrativă;

Constatând, însă, că sunt şi clerici care încalcă disciplina preoţească, îndatoririle misiunii sacerdotale, programul liturgic, devenind exemple negative pentru ceilalţi preoţi şi influenţând în rău viaţa parohială şi considerând că este necesar ca în aceste cazuri autoritatea bisericească să ia măsurile cuvenite de îndreptare;

Având în vedere că expunerea Noastră, pe lângă aspectele îmbucurătoare ale lucrării pastoral-misionare a majorităţii clerului semnalează şi unele aspecte referitoare: la slujirea liturgică, catehizare şi activitatea predicatorială; la lucrarea misionar-pastorală şi de asistenţă social-filantropică; la pregătirea şi disciplina canonică şi financiară a clerului, redând şi o serie de **propuneri** cu privire la necesitatea reactualizării, reorientării şi intensificării activităţii pastoral-misionare la nivelul tuturor unităţilor bisericeşti;

Ca urmare a discuţiilor care au avut loc în plen, a propunerilor membrilor Sfântului Sinod şi ale Comisiei pentru doctrină, viaţă monahală şi misiune socială Sfântul Sinod a hotărât:

● **Aprobă următorul COD DE MĂSURI ŞI METODE pentru reactualizarea, reorientarea şi intensificarea activităţii pastoral-misionare a clerului cu privire la:**

1. SLUJIREA LITURGICĂ, PREDICĂ ŞI CATEHEZĂ:

— Centrele eparhiale vor lua măsuri pentru cunoaşterea şi identificarea preoţilor şi parohiilor care se fac vinovaţi de introducerea în cadrul slujbelor religioase şi a actelor de cult a unor inovaţii şi practici străine de duhul ortodox şi de abateri de la rânduielile tipiconale, în vederea remedierii acestora;

— Centrele eparhiale vor lua măsurile cuvenite şi vor reaminti preoţilor îndatorirea acestora de a săvârşi vecernia în ajunul duminicilor şi a sărbătorilor religioase, precum şi în duminici şi sărbători;

— Centrele eparhiale vor îndruma preoţii cu privire la îndatorirea de a pregăti şi rosti predicile duminicale şi din sărbători, la Sfintele Taine şi la alte slujbe ocazionale, manifestând interes pentru înlăturarea superficialităţii şi formalismului. În lipsa predicii, în cazuri cu totul excepţionale, se va citi Cazania sau Tâlcuirea Evangheliei;

— Centrele eparhiale vor lua măsuri severe împotriva preoţilor care nu fac catehizarea credincioşilor săptămânal, cel puţin la una din slujbele de seară, după acatist, după maslu sau vecernie, cu precădere în zilele de duminică;

— Centrele eparhiale vor lua măsuri pentru ca fiecare parohie să afişeze, pe zile şi ore, programul prezenţei personalului bisericesc, programul slujbelor religioase cu menţionarea: Temei predicii din duminici şi sărbători religioase; Temei catehezei săptămânale; Preotul propunător al predicii şi catehezei, în cazul în care sunt mai mulţi slujitori;

— Centrele eparhiale vor reînnoi şi reactiva dispoziţiile Sfântului Sinod cu privire la obligativitatea cântării în comun în cadrul Sfintei Liturghii şi a altor slujbe.

2. LUCRAREA MISIONAR-PASTORALĂ:

— Centrele eparhiale vor îndruma preoţii să acorde mare atenţie pastoraţiei individuale, pentru a putea cunoaşte: starea morală a credincioşilor, pericolele care ameninţă stabilitatea familiei: lipsurile materiale, violenţa în familie, familiile numeroase, cazurile de bătrâni singuri, bolnavi, problemele tineretului: drogurile, prostituţia, etc., în rândul cărora prozelitismul este cel mai activ;

— Centrele eparhiale vor îndatora preoţii să accentueze colaborarea cu asociaţiile religioase şi de tineret din parohie, care funcţionează cu binecuvântarea Bisericii;

— Centrele eparhiale vor îndatora preoţii ca, prin protoierii, să prezinte situaţia curentelor sectare din parohie şi a acţiunilor prozelitiste, în vederea luării măsurilor adecvate.

3. PREGĂTIREA ŞI DISCIPLINA CLERULUI, NAVETISM ŞI DISCIPLINA FINANCIARĂ:

— Centrele eparhiale vor obliga preoţii cu studii medii seminariale să-şi completeze pregătirea teologică în Facultăţile de Teologie, sub sancţiunea scăderii notei administrative în cazul lipsei de interes şi al rezultatelor slabe în procesul de instruire;

— Centrele eparhiale vor aplica măsurile statutare şi regulamentare preoţilor care absentează de la Conferinţele preoţeşti, Conferinţele administrative şi Cursurile de îndrumare pastoral-misionară.

— Centrele eparhiale vor lua măsurile cuvenite pentru preîntâmpinarea cazurilor de destrămare a familiilor preoţilor, potrivit Planului de măsuri misionare, şi vor aplica dispoziţiile canonice, statutare şi regulamentare în aceste cazuri;

— Centrele eparhiale vor sancţiona exemplar preocupările incompatibile cu misiunea preoţească şi atitudinile necorespunzătoare (taxe exagerate, magazine, firme, incompatibilităţi în ţinută, excesele şi lipsa unei vieţi cumpătate vis-à-vis de enoriaşi în contrast cu calitatea de preot, etc.);

— Centrele eparhiale vor lua măsuri severe împotriva preoţilor care nu locuiesc în parohii practicând navetismul şi a absenţelor nemotivate din parohie, prin reţinerea din salariu, corespunzător numărului de absenţe, impunând obligativitatea construirii de case parohiale;

— Centrele eparhiale vor lua măsuri împotriva preoţilor care încalcă disciplina financiară, a celor care nu activează rolul pangarului pentru consumul lumânărilor rituale procurate de la protoierii sau a colportajului produs de atelierele bisericeşti din cuprinsul Patriarhiei Române;

— Centrele eparhiale vor urmări, prin măsuri adecvate, aplicarea prevederilor statutare şi regulamentare bisericeşti potrivit cărora, cuantumul taxelor benevole de cult în favoarea parohiei vor fi stabilite de către Adunarea Parohială şi Consiliul Parohial;

— Centrele eparhiale vor reaminti preoţilor rolul epitropilor parohiali desemnaţi prin Consiliile Parohiale şi îndatorirea lor de a-şi îndeplini atribuţiile statutare şi regulamentare;

— Centrele eparhiale vor lua măsurile necesare şi vor îndatora preoţii ca, semestrial, să întocmească şi să prezinte organelor eparhiale de control (protopop, inspector) raport de evaluare (dare de seamă) asupra activităţii desfăşurată în perioada respectivă;

— Centrele eparhiale vor lua măsuri şi vor îndatora organele eparhiale statutare să întocmească Procese-Verbale de inspecţie în vederea notării administrative anuale a preoţilor şi diaconilor;

— Centrele eparhiale vor aplica cu fermitate prevederile statutare şi regulamentare bisericeşti privind aplicarea sancţiunilor în cazurile de neascultare şi nesupunere canonică faţă de autoritatea bisericească, precum şi faţă de celelalte abateri de la disciplina canonică, acestea urmând a fi aduse la cunoştinţă în conferinţele preoţeşti.

● **Prezentul cod va întregi şi explicita PLANUL DE MĂSURI ŞI METODE PRACTICE PENTRU PROMOVAREA ACTIVITĂŢII PASTORAL-MISIONARE ŞI PENTRU PĂSTRAREA ŞI APĂRAREA DREPTEI CREDINŢE, aprobat prin hotărârea Sfântului Sinod nr. 4334 luată în şedinţa din 5 iunie 1987.**

PREŞEDINTELE SFÂNTULUI SINOD
† TEOCTIST
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

SECRETARUL SFÂNTULUI SINOD
† VINCENŢIU PLOIEŞTEANUL
Episcop-vicar patriarhal

Strădanii încununate într-o nouă teză de doctorat la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" a Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu

Contribuţia pr. prof. dr. Liviu Stan la dezvoltarea Dreptului Bisericesc

La sfârşitul anului 2001, în data de 15 decembrie a avut loc la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" a Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu, susţinerea în şedinţă publică a tezei de doctorat a domnului Sorin Joantă, având ca subiect personalitatea şi opera ilustrului canonist român Pr. Prof. Dr. Liviu Stan. Lucrarea extinsă pe 270 pagini având ca îndrumător ştiinţific pe Arhid. Prof. Dr. Ioan I. Floca, a fost supusă analizei comisiei de doctorat alcătuită din distinşii profesori de teologie: Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Abrudan, preşedinte al comisiei, în calitate de decan al instituţiei organizatoare de doctorat, Arhid. Prof. Univ. Dr. Ioan Floca, de la Facultatea de Teologie din Sibiu, Pr. Prof. Univ. Dr. Nicolae Dură, de la Facultatea de Teologie din Bucureşti, Arhid. Prof. Univ. Dr. Constantin Voicu de la Facultatea de Teologie din Oradea şi Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Găină, de la Facultatea de Teologie din Craiova.

Trebuia ca cineva să întocmească o astfel de lucrare, pe cât de importantă, pe atât de evocatoare, având în vedere personalitatea marelui eclesiolog şi canonist care a fost şi rămâne Pr. Prof. Dr. Liviu Stan, mai ales că, la instituţia sibiană au mai fost evocate, în două teze de doctorat, chipurile şi operele altor doi mari teologi români: mitropolitul cărturar Nicolae Bălan şi Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae.

Proaspăta teză de doctorat este structurată în nouă capitole plus anexe, fiind bazată pe cercetări în bibliotecile şi arhivele Facultăţii de Teologie din Sibiu, Patriarhiei Române şi Facultăţii de Teologie din Bucureşti, precum şi multe alte acte personale inedite ale canonistului român.

După introducerea în care a arătat unele motivaţii pentru tratarea acestui subiect, domnul Sorin Joantă a prezentat în capitolul I, temeinic documentat şi judicios structurat, viaţa şi activitatea ilustrului dascăl de cuget şi simţire românească, evidenţiind pregătirea sa în ţară şi străinătate şi înaltele responsabilităţi care i-au fost încredinţate.

În capitolul al II-lea, candidatul la titlul de doctorat în teologie, l-a descris ca enciclopedist al dreptului, prezentându-i şi analizându-i lucrările care au contribuit la fundamentarea filozofică a dreptului bisericesc. Este de semnalat, în acest capitol, puterea de sinteză şi tehnica în analiză a tânărului teolog Sorin Joantă, care a pătruns cu adevărat ideile dezvoltate în lucrări, cum ar fi „Ontologia Juris", „Dreptul în gândirea românească" şi multe altele.

În capitolul al III-lea este arătat rolul membrilor Bisericii şi explică, potrivit viziunii profesorului Liviu Stan, rostul şi ponderea laicilor în organizarea şi conducerea Bisericii, drepturile şi îndatoririle acestora, consacrate în învăţătura de credinţă a Bisericii şi rânduielilor ei canonice, precum şi puterea lor deliberativă şi executivă exercitată în cele trei funcţiuni ale Bisericii: învăţătorească, sfinţitoare şi conducătoare - jurisdicţională, în raport cu puterea lor harică.

Urmează apoi, în capitolul al IV-lea, printr-o bună ilustrare, prezentarea şi analizarea contribuţiei marelui canonist la istoria dreptului nomocanonic românesc şi la stabilirea relaţiilor externe ale Bisericii. Sunt astfel lămurite ştiinţific, în viziunea profesorului Liviu Stan, noţiunile de Stat şi Biserică şi raporturile ce se stabilesc între ele, precum şi ce realităţi reflectă aceste noţiuni în conştiinţa omului. De remarcat spiritul analitic al scrierilor canonistului, dar şi reflecţiile candidatului asupra acestora cu adânci implicaţii asupra legiuirilor statornicite pentru Biserică de-a lungul timpului.

Urmărind îndeaproape capitolul al V-lea „Probleme canonice în raporturile interortodoxe", domnul Sorin Joantă a arătat că în această privinţă, dascălul Liviu Stan a adus o reală contribuţie la lămurirea unor neînţelegeri şi diferenţieri ce au apărut în timp, având ca temă patru mari probleme: autocefalia, autonomia, diaspora ortodoxă şi calendarul creştin, mai exact data sărbătoririi Învierii Domnului.

Studiile de specialitate ale canonistului român Liviu Stan, în ceea ce priveşte canonizarea sfinţilor sunt analizate apoi în cel de-al VI-lea capitol.

O mare parte din lucrare şi de asemenea din expunerea făcută de domnul Sorin Joantă, în faţa comisiei examinatoare şi celor prezenţi în sală, a fost acordată preocupărilor ecumenice pentru refacerea unităţii creştine. Nu au existat probleme şi chestiuni care au preocupat Biserica Ortodoxă Română, în care eclesiologul dr. Liviu Stan să nu fie angajat şi să nu-şi fi adus o remarcabilă contribuţie. Ideile din lucrările sale axate pe teme ecumeniste, angajante şi deschizătoare de dezbateri pentru refacerea unităţii Bisericii au fost înmănunchiate de candidat în capitolul al VII-lea.

Osteneala candidatului şi originalitatea tezei de doctorat constă şi în cercetarea, clasarea şi analiza amănunţită făcută asupra studiilor, articolelor, poziţiilor şi informărilor rămase în manuscris ale Pr. Prof. Dr. Liviu Stan.

Concluziile sunt la obiect, anexele abundă ca preţios document privind datele referitoare la viaţa, studiile şi însărcinările care i-au fost încredinţate ilustrului teolog român, iar bibliografia însumează, pe lângă alte titluri din literatura teologică şi juridică şi toate lucrările marelui canonist.

Pe tot parcursul susţinerii lucrării, domnul Sorin Joantă a dovedit spirit de răspundere şi angajare, putere de discernământ şi prezentare, valoroase aptitudini de cercetare, analiză şi sinteză. Toate acestea l-au descoperit, pe candidatul la titlul de doctor, ca distins teolog care a reuşit să scoată la iveală o valoroasă lucrare pe măsura subiectului încredinţat. Este meritul lui ca teolog în domeniul dreptului bisericesc, dar şi ca jurist prin pregătirea de specialitate, fapt pentru care lucrarea a fost foarte bine apreciată de comisia specialiştilor.

Rezultatul deliberărilor comisiei a fost unanim, concretizându-se în Capela Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, prin decernarea titlului ştiinţific de Doctor în Teologie şi depunerea jurământului de către proaspătul doctor în disciplina dreptului bisericesc.

Pr. Conf. Dr. DUMITRU GĂINĂ
Facultatea de Teologie - Craiova

Noua Stemă a Arhiepiscopiei Sibiului

PATRIARHIA ROMÂNĂ

ADMINISTRAŢIA PATRIARHALĂ ● CANCELARIA SF. SINOD

Nr 452 Data 18 martie 2002

ÎNALT PREA SFINŢIA VOASTRĂ,

Cu frăţească dragoste, Vă aducem la cunoştinţă că Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în şedinţa sa de lucru din 12—13 martie 2002, a luat în examinare adresa Arhiepiscopiei Sibiului nr. 115 din 18 ianuarie 2002, cu solicitarea Înalt Prea Sfinţiei Voastre de a se aproba proiectul de stemă a eparhiei în forma propusă.

Ţinând seama că urmare a hotărârii Sfântului Sinod nr. 2170/2001 din 4 iulie 2001, Arhiepiscopia Sibiului a înaintat la Cancelaria Sf. Sinod proiectul Stemei eparhiale, solicitând supunerea acestuia spre aprobare Sfântului Sinod în conformitate cu prevederile art. 198 din Statutul pentru organizarea şi funcţionarea Bisericii Ortodoxe Române;

Având în vedere că din documentaţia înaintată rezultă că proiectul stemei eparhiale înaintat spre aprobare cuprinde elemente caracteristice heraldicii bisericeşti în următoarea descriere:

- Medalionul rotund este bordat de margini duble, în centrul căruia se află un scut de aur, împodobit lateral şi jos cu motive florale roşii pe fundalul căruia se află Catedrala Mitropolitană din Sibiu;
- Scutul aşezat pe crucea şi cârja arhierească, încrucişate, străjuit de doi îngeri înveşmântaţi cu mantii albastre, cu aripi argintii;
- Cei doi îngeri înlănţuiesc Catedrala lateral cu un lanţ auriu, care se încheie în partea inferioară cu Crucea Mântuitorului Hristos, aşezată între motive florale argintii;
- Deasupra scutului se află monogramul lui Hristos, pe fond galben, timbrat mitra arhierească de culoare roşie.

Luând act că, odată cu aprobarea Stemei de către Sfântul Sinod, Arhiepiscopia Sibiului, prin organele eparhiale de resort, va trebui să pună de acord ştampilele eparhiei, ale sectoarelor administrative eparhiale, ale protopopiatelor, parohiilor şi mânăstirilor din cuprinsul ei cu elementele de conţinut şi dimensiune, stabilite prin hotărârea Sfântului Sinod nr. 2170/2001, respectiv:

- *La eparhii — de 4,00 cm (stema eparhiei aprobată de Sfântul Sinod în centru, bordată de titulatura statutară a eparhiei);*
- *La sectoarele administrative ale eparhiilor — 3,00 cm (stema eparhiei aprobată de Sfântul Sinod în centru, bordată de denumirea statutară a sectorului);*
- *La protopopiate — 3,00 cm (stema aprobată a eparhiei în centru, bordată cu denumirea protopopiatului, localitatea, judeţul de reşedinţă);*
- *La parohii şi mânăstiri — 3,00 cm (silueta bisericii parohiale sau icoana hramului în centru, bordate cu denumirea unităţii, localitatea şi judeţul de reşedinţă).*

Constatând că în forma prezentată stema întruneşte condiţiile pentru aprobare şi în temeiul prevederilor art. 198 din Statutul pentru organizarea şi funcţionarea Bisericii Ortodoxe Române,

La propunerea Comisiei canonică, juridică şi pentru disciplină, Sfântul Sinod a hotărât:

- *Aprobă proiectul stemei Arhiepiscopiei Sibiului în forma înaintată Sfântului Sinod.*
- *Îndatorează Arhiepiscopia Sibiului să pună de acord sigiliile eparhiei, sectoarelor administrative eparhiale, protopopiatelor, parohiilor şi mânăstirilor, cu elementele de conţinut şi dimensiune redate în hotărârea Sfântului Sinod nr. 2170/2001.*

Aducându-Vă la cunoştinţă această hotărâre a Sfântului Sinod Vă rugăm să luaţi măsurile necesare pentru aducerea la îndeplinire la nivelul tuturor unităţilor bisericeşti din cuprinsul eparhiei.

Cu frăţească întru Hristos îmbrăţişare

Preşedintele Sfântului Sinod

† TEOCTIST
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Secretarul Sfântului Sinod

† VINCENŢIU PLOIEŞTEANUL
Episcop-vicar Patriarhal

Un periplu cultural prin Orientul Mijlociu

(Urmare din pag. a 6-a)

a Elam-ului. Elamiţii, vorbitori ai unei limbi asianice, au locuit teritoriile de la sud-est de Sumer (deci din sud-vestul Iranului de azi, anume provinciile Ilam, Khuzistan şi Fars) încă din mileniul IV î.Hr. La începutul mileniului III î.Hr. au creat o scriere proprie, pe care au părăsit-o însă în jurul secolului XXIII î.Hr., când au adoptat şi simplificat scrierea cuneiformă sumeriană. Prime'e dinastii elamite datează din jurul anului 2600 (deci înainte de unificarea Mesopotamiei, prin crearea statului akkadian de către Sargon I), iar centrul statului elamit s-a aflat la Susa, în Khuzestanul actual, în timp ce al doilea oraş se afla la Anzan, nu departe de oraşul Shiraz în zilele noastre, la 50 km de viitorul Persepolis. Întreaga istorie a Elamului este strâns legată de cea a Sumerului, Akkadului, Babiloniei şi Asiriei, purtând cu acestea o luptă continuă de apărare sau expansiune. Unul dintre cei mai mari regi elamiţi, Untash-Napirisha sau Untash-Gal (1275-1240), a construit o nouă capitală la Dur-Untash (pe locul în care se află azi localitatea Chogha Zanbil, în provincia iraniană Khuzestan, la sud de oraşul actual Dezful şi nu departe de Susa antică), unde a ridicat un impresionant templu zikkurrat, înconjurat de alte temple şi clădiri administrative mai mici[13]. Acest zikkurrat a fost redescoperit întâmplător în anul 1935 şi este cel mai bine păstrat templu de acest fel din Orientul Mijlociu[14] (are o înălţime de 25 metri, păstrându-se trei din cele cinci trepte iniţiale, care aveau lungimea de 105,50 metri).[15].

Câteva decenii după Untash-Gal, un alt rege elamit, Shutruk-Nakhunte I (1190-1155), dintr-o altă dinastie, a cucerit în anul 1157 î.Hr. Babilonul. Cu această ocazie a adus la Susa numeroase opere de artă sumeriene, akkadiene şi babiloniene, pe care le-a expus în grădinile templelor din Susa (deschizând în acest fel cel dintâi muzeu din istoria umanităţii). Printre operele aduse s-a numărat stela care cuprindea Codul regelui babilonian Hammurabi (1792-1749), precum şi stela victoriei nepotului primului împărat akkadian Sargon I, Naram-Sin (2291-2254; primul suveran care s-a proclamat zeu încă din timpul vieţii). Ambele au fost redescoperite în anul 1901 de echipe de arheologi francezi, iar azi se află la muzeul Louvre din Paris.[16]

Dar după mai multe decenii, statul elamit a decăzut din importanţă, o nouă înflorire cunoscând abia în secolul al VII-lea î.Hr., când s-a văzut confruntat cu pericolul expansiunii asiriene. Tocmai de aceea, elamiţii le-au permis perşilor să se aşeze în părţile de răsărit (muntoase) ale Elamului. Dar după câteva decenii, perşii au rămas singurii locuitori ai ţării. Împăratul asirian Assurbanipal (669-616; fondatorul marii biblioteci din Ninive, descoperită în 1854) a pus capăt existenţei statului elamit, cucerind ţara în mai multe campanii şi devastând Susa în anul 639 (astfel că nu a mai rămas nici o urmă a acestui oraş din perioada elamită). Populaţia elamită a fost deportată, potrivit politicii de stat asiriene, tocmai în Samaria, pe teritoriul statului Israel cucerit în 722/721[17]. În acest fel, regiunea Anzan din provincia Fars a intrat în stăpânirea regelui persan Cirus I, din dinastia Ahemenizilor[18].

Marele colos asirian nu a dăinuit mai mult de 25 de ani după înfrângerea Elamului. După moartea lui Assurbanipal, a izbucnit un război civil între fiii acestuia. La aceasta s-a mai adăugat alianţa dintre regele caldeu Nabopalasar şi Ciaxare al Mediei, ceea ce a dus la distrugerea Asiriei. Ninive, capitala acesteia, a fost cucerită în anul 612 de armatele mezilor, iar împăratul asirian Sinşarişkun şi-a aflat moartea în palatul său cuprins de flăcări.[19] Ruinele acestui palat au fost redescoperite abia în epoca modernă, când arheologii au putut deveni martorii peste timp ai actelor de răzbunare ale armatelor medo-babiloniene. Înainte de a incendia palatul, soldaţii învingători nu au ocolit nici chiar chipurile suveranilor şi soldaţilor asirieni de pe basoreliefurile care împodobeau sălile de audienţă ale acestui palat. Aceste basoreliefuri se află azi în Muzeul Britanic din Londra, unde, pe lângă arta asiriană, pot fi văzute şi urmele lăncilor celor care au cucerit marele Imperiu asirian.

Teritoriul acestuia a fost împărţit între învingători. Babilonienii au anexat toată partea de câmpie (deci Mesopotamia propriu-zisă), în timp ce mezii au ocupat teritoriile muntoase (deci Asiria propriu-zisă, precum şi Anatolia răsăriteană şi provinciile aflate între culmile Munţilor Zagros). În acest fel, Regatul persan, ajuns în directa vecinătate a Imperiului med, a recunoscut suveranitatea regelui Ciaxare din Ecbatana (azi Hamadan, vestul Iranului).

După înfrângerea Asiriei, Ciaxare şi-a îndreptat politica expansionistă spre partea apuseană a Asiei Mici, unde se afla Regatul Lidiei, cu capitala la Sardes. Timp de cinci ani (590-585 î.Hr.), Ciaxare a dus un război pentru cucerirea acestui bogat regat. Însă o eclipsă de soare (care a avut loc la 28 mai 585, fiind prevăzută de Thales din Milet) a dus la semnarea păcii între cele două state, graniţa dintre ele fixându-se pe râul Halys (azi Kizil Irmak, din Turcia centrală).[20]

La semnarea păcii a contribuit şi regele babilonian Nabocodonosor II (605-562), cel care a cucerit Ierusalimul (597 şi 586) şi i-a dus pe iudei în robie. Cu siguranţă că Nabucodonosor era neliniştit de creşterea puterii Imperiului med. De aceea a ridicat mai multe fortăreţe în Mesopotamia de nord, şi tot de aceea a întărit zidurile oraşului Babilon. De asemenea, pentru a preîntâmpina un conflict armat cu puternicul vecin din nord şi răsărit, Nabucodonosor II s-a căsătorit cu Amytis, fiica noului împărat med, Astyage (584-550). Pentru a-i alina soţiei sale dorul de munţii Mediei, regele babilonian a construit celebrele grădini suspendate.[21] Săpăturile întreprinse de arheologii germani între anii 1899—1917 au scos la lumina zilei rămăşiţele acestor grădini, precum şi ale numeroaselor temple (cel mai important fiind vestitul zikkurrat sau templu al zeului Marduk), la construcţia cărora iudeii aflaţi în robie vor fi asudat şi jelit de dorul patriei. Grădinile suspendate au intrat în patrimoniul umanităţii, fiind considerate apoi una din cele şapte minuni ale lumii. Construite pe o colină înaltă de 15 m, aceste grădini erau practic suspendate pe patru terase, cea din urmă la o înălţime de 77 m. Prima terasă (un pătrat cu latura de 243 m) era susţinută de 625 stâlpi (fiecare stâlp avea baza unui pătrat cu latura de 7 m); cea de-a doua de 441 stâlpi, cea de-a treia de 289 şi ultima (cu latura de 123 m) de 169 stâlpi[2]. Impresionant era şi zikkurratul zeului Marduk. Baza lui măsura 190,5 metri şi era format din cinci trepte colosale care atingeau înălţimea de 70 metri, şi peste care era situat templul propriu-zis, de două etaje. Templul nu a fost terminat, fapt care a prilejuit apariţia legendei referitoare la turnul Babel.[23]

Babilonul se prezenta deci ca reşedinţa măreaţă a unui uriaş regat care se pregătea de lupta cu marele rival din munţii Zagros, împăratul med de la Ecbatana. Însă ceasul Mediei apusese, iar al Persiei răsărise...

BIBLIOGRAFIE

1. Conform Meliné Poladian Ghenea, Arta preistorică şi antică din regiunea caucaziană, Bucureşti, 1988, p. 285.
2. Horia C. Matei, O istorie a lumii antice, Bucureşti, 1984, p. 42.
3. Herders Grosser Bibel — Atlas (coord. Othmar Keel şi Max Büchler), ed. III; Freiburg i. Br., 1989, p. 34.
4. H.C. Matei, op. cit., p. 21 şi 25.
5. Constantin Daniel, Civilizaţia feniciană Bucureşti, 1979, p. 15.
6. Herders Grosser Bibel-Atlas, p. 51.
7. Herders Grosser Bibel-Atlas, p. 70—71.
8. Herders Grosser Bibel-Atlas, p. 104.
9. Jerusalemer Bibel-Lexikon (ed. Kurt Hennig), 1990, p. 756.
10. Herders Grosser Bibel-Atlas, p. 104-108.
11. Herders Grosser Bibel-Atlas, p. 114-115.
12. Wolfram von Soden, Der Nahe Osten im Altertum, în „Propyläen Weltgeschichte", vol. II, p. 83: Heidemarie Koch, Persepolis, Teheran, 2000, p. 7.
13. Horia C. Matei, O istorie a lumii antice, p. 58. A se vedea şi capitolul despre civilizaţia elamită din Constantin Daniel, Pe urmele vechilor civilizaţii, Bucureşti, 1987, p. 81—102.
14. The Penguin Dictionary of Archeology, ed. II, 1982, p. 273.
15. Burchard Brentjes, Civilizaţia veche a Iranului, Bucureşti, 1976, p. 47.
16. Mahmoud Rashad, Iran, Düsseldorf, 2000, p. 42.
17. Mahmoud Rashad, op. cit., p. 43; Jerusalemer Bibel-Lexikon, p. 200.
18. Franz Altheim, Das alte Iran, p. 146.
19. Wolfram von Soden, op. cit., p. 123-124.
20. Horia C. Matei, op. cit., p. 88 şi 96.
21. Brentjes, op. cit., p. 68; Wolfram von Soden, op. cit., p. 126.
22. Ovidiu Drîmba, Istoria culturii şi civilizaţiei. vol. I, Bucureşti, 1985, p. 91.
23. Wolfram von Soden, op. cit., p. 126.

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

● **Joi, 11 APRILIE 2002, — Î.P.S. Sa** a primit pe Dl. Dr. Emil Băcilă, Directorul Direcției Sanitare a Județului Sibiu.

— A primit pe Pr. prof. dr. Papadopoulos și soția de la Universitatea din Atena-Grecia.

— A primit pe P.C. Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan, Decanul Facultății de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu.

● **Sâmbătă, 13 APRILIE 2002**, — A efectuat o vizită de lucru la șantierul „Academiei Teologice" de la Mânăstirea „Brâncoveanu" de la Sâmbata de Sus, cu ocazia începerii lucrărilor de finisare și utilare a noii clădiri. S-a întâlnit cu Dl. arhitect Victor Modoran, dl. arhitect Ion Ioniță și dl. arhitect Alexe Plămădeală, coordonatorii proiectului mai sus menționat, cu care **Î. P. S. Mitropolit** a stabilit detaliile următoarelor etape ce se impun pentru terminarea construcției.

● **Marți, 16 APRILIE 2002, — Î.P.S. Sa** a primit pe maica Daniela Grigore, stareța mânăstirii Orlat.

— A primit pe P.C. pr. prof. dr. Vasile Mihoc, de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu.

● **Miercuri, 17 APRILIE 2002,** — A primit pe P.C. pr. prof. dr. Aurel Jivi, profesor la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu.

● **Joi, 18 APRILIE 2002,** — A prezidat lucrările ședinței Permanenței Consiliului Eparhial.

● **Vineri, 19 APRILIE 2002,** — A primit la Reședința Mitropolitană pe dl. ec. Gh. Bistriceanu, cu familia, din București.

— A primit vizita P.S. Damaschin al Sloboziei însoțit de: P.C. pr. prof. dr. Dumitru Abrudan, decanul Facultății de Teologie din Sibiu, P.C. pr. prof. Constantin Necula, decanul Facultății de Teologie din București, P.C. pr. prof. dr. Ioan Ică de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

● **Sâmbătă, 20 APRILIE 2002,** — A participat, la mânăstirea Orlat, la o slujbă de călugărire. Cu acest prilej a rostit un cuvânt de învățătură.

● **Joi, 25 APRILIE 2002,** — A primit pe P.C. preot Crețu Nicolae de la parohia Strand, Sibiu.

— A primit pe P.C. pr. Cristian Motora de la Parohia Peleș-Alba.

— A primit pe D-na Aurelia Buda din Câmpeni cu fiica Rodica din Italia.

● **Sâmbătă, 27 APRILIE 2002,** — A participat la slujba de călugărie de la mânăstirea Valea Hârtibaciului. La sfârșit **Î.P.S. Sa** a rostit un cuvânt de învățătură.

Pr. VALENTIN SICOE
— Secretar eparhial —

Ovidiu Moceanu, **SENSURI FUNDAMENTALE,** Ed. Paralela 45, 2001, 200 p.

Atunci când deschizi cartea lui Ovidiu Moceanu, spiritul îți este invadat de un amalgam de senzații: bucuria unei lecturi cursive, uimirea descoperirii unor profunzimi nebănuite ale gândirii teologice, mulțumirea de a fi pătruns în *sensurile fundamentale* ale lumii și vieții.

Din fiecare rând așternut pe hârtie răzbat cele două componente ale personalității autorului: omul de litere și teologul subtil, capabil să abordeze diverse teme de natură dogmatică, să exploreze misterul și adevăratele valențe ale vieții în și cu Hristos. Autorul se dovedește a fi un bun cunoscător al Sfintei Scripturi, majoritatea afirmațiilor având fundamentare biblică. Nu trebuie să îl uităm însă nici pe neobositul pelerin prin locurile noastre sfinte, care îl predispun la reflecție, la meditație.

Volumul este structurat pe patru capitole cuprinzând eseuri literare, filosofice, etice toate învesmântate în strălucirea gândirii teologice. Primul, intitulat **Literatură creștină,** ne introduce în lumea aparițiilor editoriale, a căror valoare rămâne indiscutabilă, din ultimii ani, dar care, așa cum constată autorul, nu au fost receptate de publicul larg cu suficient discernământ. Există poate, în firea umană, tendința de a trece pe lângă esențial, dedându-se risipei în detalii nesemnificative. Sunt însă cărți a căror apariție nu trebuie ignorată, comori de gând și de cuvânt, din care spiritul și mintea se pot desfăta în voie, îmbogățindu-se continuu. După lecturarea prezentării pe care Ovidiu Moceanu o face acestora, ai sentimentul că ești sărac spiritual, dacă ai trecut indiferent pe lângă ele.

Suntem introduși apoi, atât cât este cu putință minții noastre să înțeleagă, în *Taina lui Hristos,* care înseamnă totodată și taina morții și învierii fiecăruia dintre noi, însăși mântuirea noastră.

De pe culmi spirituale coborâm în *Babilonul* reîntrupat în lumea contemporană, care, purtată de marea învolburată a păcatelor, a urii, a vulgarității, a egoismului, devine incapabilă să pătrundă *sensurile fundamentale.* Salvarea vine însă tot de la acestea. Numai redescoperind credința, iertarea, echilibrul, bunul simț, vom reuși să îl descoperim pe Hristos în noi, lăsând darurile Duhului, aflate în stare latentă, să se manifeste plenar.

Pornim apoi, pentru a ne reculege, la peste 30 de lăcașuri sfinte, popasuri duhovnicești unde ne regăsim și, în rugăciune, ne simțim tot mai aproape de Sfințenie, de Lumină, de Adevăr.

Acest „eveniment" tipografic, plăsmuirea minții unui maestru al cuvântului, pe care a știut să îl revelеze, să îi reliefeze mulțimea de conotații, frumusețea intrinsecă, puterea de a descoperi Adevărul.

Cartea lui Ovidiu Moceanu, veritabilă „agapă" duhovnicească, ne facilitează accesul la adevăratele esențe și valori ale vieții, reamintindu-ni-le în același timp. Sunt sensuri fundamentale care se contopesc în Marele Sens, la cunoașterea căruia trebuie să ajungem cu toții, lăsându-ne pătrunși de El pentru totdeauna.

Drd. CLAUDIA DUMITRIU

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, Prea Sfințitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, VISARION RĂȘINĂREANU **a săvârșit următoarele:**

● **26 APRILIE 2002, — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie înainte sfințită în Catedrală.
— A participat la inaugurarea Expoziției: „Două milenii de creștinism" deschisă la Muzeul de Istorie din Sibiu.
— A oficiat slujba de binecuvântare a Monumentului ostașului român, ridicat în fața Cercului militar din Sibiu.
— A slujit Pavecernița și Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.

● **27 APRILIE 2002, — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească la Tălmaciu, și pomenirea morților.
— Seara a oficiat tunderea în monahism a maicilor Eufrasia și Melania de la Mânăstirea Valea Hârtibaciului.

● **28 APRILIE 2002, — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala mitropolitană din Sibiu, rostind cuvânt de învățătură cu prilejul Floriilor.
— A participat la Concertul pascal al Coralei mitropolitane din Sibiu.

● **29 APRILIE — 4 MAI 2002, — P.S. Sa** a oficiat toate serviciile divine din Săptămâna mare în Catedrala mitropolitană.

● **2 MAI 2002, — P.S. Sa** a participat la sfințirea Sf. și marelui mir în Catedrala Patriarhală din București.

● **5 MAI 2002, — Sf. PAȘTI — P.S. Sa** a oficiat slujba Învierii și Sf. Liturghie Arhierească în Catedrala mitropolitană.
— Seara, a săvârșit Vecernia (A doua Înviere), în Catedrală, în timpul căreia s-a citit Sf. Evanghelie în 9 limbi.

● **6 MAI 2002, — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala din Mediaș, rostind cuvânt de învățătură.
— Seara a slujit și predicat la Vecernie în biserica „Învierea Domnului" din Dumbrăveni (pr. paroh Ioan Vuță) și a sfințit și cele două clopote ale noii biserici.
— A vizitat șantierul bisericii noi din Axente Sever și biserica „Sf. Arhangheli" din Dumbrăveni.

● **7 MAI 2002, — P.S. Sa** a săvârșit slujba de resfințire a bisericii parohiale din Toarcla, prot. Făgăraș și Sf. Liturghie arhierească, rostind cuvânt de învățătură. P.C. pr. Virgil Vasu de la parohia Cincu a fost hirotesit întru iconom.
— Seara, a slujit și predicat la Vecernie, în biserica parohială din Cincșor, prot. Făgăraș (pr. paroh Gheorghe Moga).

● **10 MAI 2002, — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească la Mânăstirea Brâncoveanu, Sâmbăta de Sus cu prilejul hramului „Izvorul Tămăduirii".
— Seara a slujit la Vecernie în Catedrala mitropolitană.

● **12 MAI 2002, — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească la Mânăstirea Bunești, prot. Rupea, rostind cuvânt de învățătură.
— A vizitat parohiile Cuciulata și Fântâna din prot. Rupea.
— Seara a slujit și predicat la Vecernie în noua biserică „Sf. Treime" din Mediaș-Vitrometan (pr. paroh Vasile Joantă).

● **16 MAI 2002, — P.S. Sa** a prezidat lucrările colegiului electoral preoțesc și mirenesc din prot. Săliște, în vederea desemnării deputaților în Adunarea Eparhială.

● **18 MAI 2002, — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană, hirotonind întru diacon pe teologul Radu Părău.
— Seara a slujit Vecernia în Catedrală.

● **19 MAI 2002. — P.S. Sa** a săvârșit slujba de resfințire a bisericii „Buna Vestire" din Arpașu de Sus, prot. Avrig și Sf. Liturghie arhierească rostind cuvânt de învățătură. P.C. preot paroh Lucian Bunea a fost hirotesit întru iconom.
— P.C. diacon Radu Părău a fost hirotonit întru preot pe seama Parohiei Alma Vii, protopopiatul Mediaș.
— Seara a slujit și predicat la Vecernie în biserica parohială din Colun, prot. Avrig și a vizitat biserica „Botezul Domnului" din Săcădate, aflată în șantier de pictură.

● **21 MAI 2002, — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Împărați" de la Mânăstirea Boholț-Făgăraș, rostind cuvânt de învățătură.
— Seara a slujit Vecernia în Catedrală.

● **22 MAI 2002, — P.S. Sa** a primit un grup de consilieri municipali din orașul Landshut - Germania, aflați în vizită la Sibiu.
— Seara a fost primit la Iași de Î.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei.

● **23 MAI 2002, — P.S. Sa** a vizitat Catedrala mitropolitană din Iași, Centrul misionar Trinitas, Mânăstirile Agapia și Neamț și Schitul Durău.

● **24—25 MAI 2002, — P.S. Sa** a însoțit pe **P.F. Patriarh Teoctist** al României, aflat în vizită la Oradea.

● **26 MAI 2002, — P.S. Sa** a făcut parte din soborul slujitor care sub protia **P.F. Patriarh Teoctist** a săvârșit slujba de sfințire a Capelei Facultății de Teologie din Oradea și Sf. Liturghie arhierească.

● **29 MAI 2002, — P.S. Sa** a săvârșit în Catedrală Vecernia și Acatistul Învierii, după care a participat în Aula Facultății de Teologie din Sibiu la o seară de poezie religioasă.

● **30 MAI 2002, — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană cu prilejul absolvirii cursurilor studenților teologi, promoția 2002.
— **P.S. Sa** a prezidat în Aula Facultății de Teologie lucrările Conferinței preoțești la care au participat preoții din Jud. Sibiu.
— Seara, a slujit Vecernia și Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.

Arhidiacon VASILE AVRAM

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs publicăm spre ocupare următoarele parohii vacante:

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN AVRIG

1. **Parohia ortodoxă română SEBEȘUL DE JOS — transferări;**

PROTOPOPIATUL FĂGĂRAȘ

1. **Parohia ortodoxă română FĂGĂRAȘ III. Examen-concurs;**

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN MEDIAȘ

1. **Parohia ortodoxă română CHESLER - la numiri;**

Termen de concurs: 1 mai — 1 iunie 2002.

Cei care doresc să ocupe aceste posturi își vor înainta cererea în termen legal la Oficiile Protopopești, anexând adeverințe cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs Oficiile Protopopești ne vor înainta de urgență dosarele cu cererile candidaților.

P.C. Protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților, în care se vor menționa, vechimea în funcția anterioară, examene absolvite situația socială (domiciliu, copii, părinți, locul de muncă al soției, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare, nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Vechimea în preoție trebuie să fie de minim 5 (cinci) ani la transferări.

Nu se primesc dosare din alte Eparhii.

Termen de contestație: 15 zile de la data numirii.

† ANTONIE
Arhiepiscop și Mitropolit

Pr. SIMION SĂSĂUJAN
Consilier ad-tiv bisericesc

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● A apărut **Îndrumătorul Bisericesc pe 2002,** Anul 150, Sibiu, 229 p.

Îndrumătorul Bisericesc pe 2002 a împlinit anul acesta 150 de ani de la înființare. El a fost înființat de Mitropolitul de pioasă amintire Andrei Șaguna în 1852. Șaguna a fost un făclier, și a întemeiat tot ceea ce este bun în conștiința transilvană. A făcut o operă de apostolat și de pionierat în rândul românilor ortodocși din Transilvania.

Îndrumătorul se bucură de un cuvânt înainte al Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, care aduce laude acestui început bun în conștiința transilvăneană. Are și un cuvânt de salut din partea P.S. Justinian Chira al Maramureșului și Sătmarului. Cu acest prilej P.S. Visarion Rășinăreanu publică un articol închinat Î.P.Ș. Dr. Antonie, care a împlinit anul acesta 20 de ani de apostolat social la Sibiu.

Notăm printre alte articole, cel al pr. prof. dr. Ioan Ică: Importanța parohiei pentru misiune. Apoi părintele arhid. prof. dr. Constantin Voicu scrie: Hristos cu noi, pr. prof. dr. Mircea Păcurariu scrie despre: Un teolog sibian în diplomația românească: Dr. Ioan Broșu. Domnul prof. dr. Ioan Mariș scrie: Brâncuși și Blaga, Ion Onuc Nemeș scrie despre: Tălmăcel — satul de deasupra de poveste.

Mai notăm printre multe alte articole interesante, articolul părintelui prof. dr. Gh. Lițiu: Mitropolitul Vasile Mangra. Părintele Lițiu vine încă o dată să clarifice această problemă prin materialul acesta, a Mitropolitului Mangra.

Toate sunt interesante și merită să fie citite.

★

● Părintele Juvenalie Ionașcu publică cartea: **Experiența rugăciunii lui Iisus în spiritualitatea românească.** Editorul este Sorin Dumitrescu, Editura Anastasia, 2001, 288 p.

Iată ce spune autorul în Introducere: „Spiritualitatea românească este în mod profund și specific isihastă. Rugăciunea inimii și sistemul doctrinar aferent au marcat-o profund, generând energii creatoare de prototipuri culturale și duhovnicești în stare să afirme, prin originalitate, atât cultura, cât și spiritualitatea românească, o cultură și o spiritualitate deschise înnoirii și, în mod realist ancorate în mediul și contextul european. De exemplu, în comparație cu umanismul european, cultura română a elaborat un model umanist isihast, perfect adaptat civilizației isihaste a neamului său".

Este o carte bună și de mare folos cititorilor de toate vârstele.

★

● Părintele Arsenie scrie cartea **Acuzatul „ZEK — 18376".** Un sfânt în lagărele comuniste din Rusia, Editura Bunavestire, Bacău, 2001. Cartea este tradusă din lb. greacă de Monahul Pimen Vlad — Chilia Sf. Mc. Artemie — Sf. Munte Athos. Apare cu binecuvântarea P.S. Galaction al Alexandriei și Teleormanului.

Este vorba de un părinte născut la Moscova în anul 1894. Trăiește în pustiul de la Optina, în 1917—1919, iar în 1927 este arestat și exilat în nord. A fost arestat și exilat de mai multe ori, iar în 1939 este exilat în Siberia și după aceea în Urali. Dar în 1942, este trimis în Lagărul Special de Deținuți. Este eliberat în anul 1958. Trece la cele veșnice în 1975 și este îngropat creștinește la Rostov-Velichi.

Părintele Arsenie este un adevărat martir de a cărui viață e bine să ne interesăm.

★

● Semnalăm cu mare bucurie cartea profesorului Alexandru Mironescu: **Floarea de foc,** apărută în condiții grafice excepționale, sub îngrijirea lui Lis Karian, iar Cuvânt înainte de Mihai Șora. Această carte apare la Editura Elion, din București, 2001, 477 p.

Este o carte interesantă, ce cuprinde mai multe părți. Iată că găsim în prima parte vorbindu-se despre: **Rugul Aprins.** În partea a doua vorbește despre: **Înțelepciune,** iar în partea a treia despre: **Înviere.** Mai găsim: **Scrisoarea Părintelui Benedict Ghiuș** către Al. Mironescu.

Iată ce spune Mihai Șora despre autor și lucrarea sa: „Îmi amintesc ca prin vis cea dintâi vizită în casa profesorului Al. Mironescu și impresia de „taină" de care până în ziua de azi, continuă să fie învăluită această amintire. Fapt este că am intrat în casa profesorului Mironescu plin de sfială și deopotrivă, de curiozitate mefientă, căci aflasem că urma să-l întâlnim acolo și pe Sandu Tudor.

Grija pentru soarta comunității de care nu se putea dezice, a neamului ăstuia năpăstuit, îl îngrijora dispariția elitelor și viitorul tinerilor și încerca să configureze strategii de durată menite a reechilibra balanța, îngrijorător deplasată spre „pasiv". Ne-a lăsat totuși o operă care — sunt sigur — îl va menține viu și în conștiința celor care vor veni după noi".

Eu l-am cunoscut pe prof. Mironescu pe vremea când mergeam la Antim. Era un om integru și foarte sigur pe el.

Recomandăm cu căldură această carte, tuturor celor care doresc să afle cât mai mult despre temele amintite mai sus.

ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: **Dr. Antonie Plămădeală,** Mitropolitul Ardealului — președinte; **P.S. Visarion Rășinăreanu** - episcop-vicar, — vicepreședinte; **Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan** — redactor responsabil; **Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.**

I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe un an: 85 000 lei. Cont nr. 2511.1-61.1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2.11 1.-61.15 U.S.D.) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A. - Sucursala Sibiu.

Băncescu Lidia
Str. L. Rebreanu 14
Sibiu

Fondator:

Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA

1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 150
SIBIU
15 iunie şi 1 iulie
Nr. 23—26
2002

„TREIME SFÂNTĂ, MĂRIRE ŢIE"

Am prăznuit şi în acest an cu aleasă bucurie duhovnicească şi întăriţi cu putere de sus, praznicul cel luminos al Rusaliilor sau al Cincizecimii. Aidoma ucenicilor şi noi am aşteptat cu înfrigurare vreme de 10 zile de la Înălţarea la cer împlinirea sorocului făgăduinţei şi venirea Duhului Sfânt peste noi şi peste întreaga făptură luminată prin razele binefăcătoare ale Învierii.

La fel ca şi apostolii în ziua cea mare a praznicului am simţit şi noi, adunaţi fiind în Sionul cel duhovnicesc şi în jurul sfântului altar, dogoarea de foc a Sfântului Duh care a venit cu **„putere multă"** de sus şi ne-a îmbrăcat cu tărie şi lumină întru propovăduirea tainei Cincizecimii şi a desăvârşirii lucrării harului în lume.

Şi iată-ne astăzi, a doua zi după Rusalii, sărbătorind după cuviinţă praznicul Sf. Treimi. Al Treimii celei de o fiinţă şi nedespărţită. Al Treimii celei începătoare de viaţă şi hărăzitoare a darurilor. Al Tatălui Celui care a creat lumea din nimic şi Care purcede pe Duhul Sfânt şi naşte pe Fiul, al Fiului sau al Cuvântului, prin care toate au fost făcute fie în cer fie pe pământ şi prin care au fost răscumpărate toate şi al Sf. Duh, cel care sfinţeşte şi îndumnezeieşte întreaga făptură.

E de fapt o sărbătoare străveche ce derivă din însuşi praznicul Rusaliilor şi care se continuă apoi la nesfârşit într-o triadologică slavoslovie a lui Dumnezeu. Dintotdeauna creştinii au cinstit această zi a Sf. Treimi, dovadă fiind menţiunile antichităţii creştine ca şi numărul mare de biserici creştine care au ca patron ziua de astăzi.

Grecii o numesc **„ziua Sf. Duh"** (tou aghiou pnevmatos) şi o serbează cu mare fast, fiind declarată ca zi nelucrătoare, ca sărbătoare legală în fiecare an. Şi la români a doua zi de Rusalii — ziua Sf. Treimi — este prăznuită în chip deosebit, mai ales în Ardeal unde există nenumărate biserici închinate Sf. Treimi. Credinţa în Treime este o comoară scumpă a tezaurului Ortodoxiei. Toată evlavia ortodoxă se concentrează în preamărirea Sf. Treimi. Toată imnologia are caracter triadologic, adică de preaslăvire a Sf. Treimi. Toată viaţa liturgică ortodoxă gravitează în jurul acestei idei fundamentale: a existenţei unui Dumnezeu Unul în fiinţă şi întreit în Persoane. Biserica însăşi, după cuvântul lui Origen, este **„plină de Treime"**. Învăţătura despre Sf. Treime este întâlnită de la prima pagină a Sf. Scripturi care expune referatul Creaţiei şi până la ultima filă din Canonul Noului Testament, a cărţii Apocalipsei.

Cu credinţa în Treime creştinii tuturor veacurilor au străbătut drumul către Împărăţia mesianică şi tot cu credinţa în Treime martirii şi mărturisitorii şi-au pecetluit crezul vieţii lor.

Credinţa în Treime ne insuflă şi nouă celor de astăzi tărie, lumină şi putere pentru

(Continuare în pag. a 2-a)

† **VISARION RĂŞINĂREANU**
Episcop-Vicar

Nou început de drum*

Prea Cucernici Părinţi,
Domnilor deputaţi,

Mă bucur foarte mult că am putut fi şi astăzi împreună cu Dvs. la acest început de drum. Căci e fără îndoială un început de drum acum, chiar dacă cei mai mulţi dintre Dumneavoastră v-aţi menţinut postul, din vechiul mandat.

Pornim acum pe un drum nou având în faţă multe îndatoriri pe care le ştim, multe pe care nu le ştim, dar pe care suntem gata să le rezolvăm. E un lucru mare aceasta pentru că nu e uşor să ţii în frâu şi să conduci o Eparhie. Multe lucruri sunt cunoscute deja, multe sunt încă necunoscute dar noi suntem deschişi să le rezolvăm pe toate. E mare lucru acesta. Când stau şi mă gândesc că trecem pe al 21-lea an de când suntem împreună. E aproape o viaţă. I-am dus mai bine, mai rău în funcţie de vremuri, dar i-am dus. I-am dus chiar până la capăt.

Şi cât ne-o mai da Dumnezeu încă forţă să ducem mai departe sarcina spre binele Bisericii acesteia care a durat în ciuda tuturor ameninţărilor, în ciuda tuturor opreliştilor de tot felul. Ea a durat, în întregime. Nu mi-e ruşine să spun că a fost o luptă de mulţi neştiută, incredibilă aproape. A trebuit să-i facem faţă şi să ducem la bun sfârşit un început, pe care l-am dorit aici la Sibiu, în ciuda vremurilor. L-am dorit creator şi bun. Şi a fost chiar creator şi chiar bun după părerea mea. Dacă stau şi mă gândesc numai la această sală, toate camerele de aici s-au făcut cu îndrăzneală, cu hotărâre, cu porţile închise în ciuda tuturor opreliştilor care ne stăteau în cale. Nu-mi vine să cred acum mie, că s-au putut face toate acestea. Nu-mi vine să cred că am avut îndrăzneală să le fac, dat fiind vechiul regim cu care am luptat atâta vreme.

Am început azi un nou mandat al Adunării Eparhiale cu Dvs. Să dea Dumnezeu ca acesta să fie bun şi înfloritor. Să fie mai bun decât cele anterioare. Stau şi mă gândesc uneori cum am putut oare să facem aici, în acest fund de curte, iată, atâtea lucruri bune, fără de care nu ştim cum s-a putut trăi până acum.

Sala aceasta a mitropoliţilor e o sală a îndrăznelii pe care nici nu mă gândeam măcar că ar putea fi oprită din lucrare de cineva. Pentru că lucram ascunşi în mare grabă cu oameni care s-au dovedit a fi oameni cu adevărat. Nu ştiu nici acum de unde am avut această îndrăzneală. Cum de am putut face acest lucru. L-am făcut ca şi cum trebuia să-l fac. Să mă lupt cu cei care ne voiau răul şi să învingă până la urmă. Eu trebuie să amintesc aici cu recunoştinţă şi de cei care erau pe acea vreme colaboratorii mei şi care au lucrat cu tot devotamentul. Chiar dacă unii din ei erau obligaţi să dea socoteală de ceea ce fac aici. Am trecut toţi prin vremuri grele. Iată că ne-a ajutat Dumnezeu să şi

(Continuare în pag. a 2-a)

† **ANTONIE**
Mitropolitul Ardealului

* Cuvânt rostit la Adunarea Eparhială Sibiu — 15 iunie 2002.

Comunicat Declaraţie
a participanţilor la Conferinţa Internaţională „Bisericile şi Valorile Euro-Atlantice" — 3 iunie 2002

Toate Cultele recunoscute din România susţin fără echivoc integrarea euro-atlantică a României, într-un spaţiu al valorilor comune, al prosperităţii, securităţii şi păcii.

De asemenea, reprezentanţii Bisericilor, ai Asociaţiei **George C. Marshall**-România, ai altor instituţii şi organizaţii ale societăţii civile îşi exprimă solidaritatea cu instituţiile statului privind realizarea acestui important deziderat naţional, integrarea României în NATO.

Conferinţa a fost menită să arate că valorile fundamentale ale omului secolului XXI, sunt, la bază, aproape identice, în concordanţă cu principiile spirituale şi morale ale religiilor monoteiste, că indiferent de religia pe care o îmbrăţişăm, avem în inima noastră credinţa în Dumnezeul toleranţei, al cooperării, al dragostei faţă de om, al adevărului, al reconcilierii, al libertăţii şi păcii.

Participanţii la Conferinţă consideră că în Europa s-a deschis o perspectivă fără precedent pentru cetăţenii Statelor din spaţiul euro-atlantic — realizarea unei Comunităţi largi, libere şi unite sub valorile şi practicile democratice, culturale, spirituale şi securităţii comune.

S-a subliniat faptul că nu există moment în timp şi nici loc în lume în care să nu fi existat credinţa, că Europa de mâine, sub lumina religiei şi respectul identităţii popoarelor, cu darurile lor, trebuie să se bucure, unită în numele păcii şi al prosperităţii.

Din punct de vedere al Capelanilor militari şefi (ortodox, catolic, protestant, mozaic şi musulman) din Comandamentul European al S.U.A. şi N.A.T.O., al profesorilor de teologie şi cultură din Germania şi NATO, conferinţa reprezintă mesajul euro-atlantic al ţărilor, de apropiere, colaborare şi parteneriat cu toate Cultele şi societatea civilă din România.

(Continuare în pag. a 2-a)

BIROUL DE PRESĂ ŞI COMUNICAŢII AL PATRIARHIEI ROMÂNE

De ziua binecredinciosului voievod Ştefan cel Mare şi Sfânt

— 10 ani de la canonizare —

Grija deosebită acordată ctitoriei sale de la Putna

La intrarea Măriei Sale în moştenirea părintească din 12 aprilie 1457, în afară de dezastrele provocate de luptele pentru domnie, vreme de 25 ani, existau şi situaţii pozitive. Ca de pildă, fondul profund creştin ortodox al populaţiei dintre Carpaţi şi Nistru; din Pocuţia şi până la gurile Dunării, curent întreţinut de o vastă reţea de aşezăminte ecleziastice, constituite din bisericuţe de lemn, schituri, sihăstrii şi marile ctitorii domneşti.

Este regretabil că acest fond cultural-creştin nu a fost fructificat, pentru a demonstra continuitatea populaţiei autohtone româneşti pe aceste minunate plaiuri şi nici măcar citate de vreo sursă a epocii. Timp de 10 ani Măria Sa a pus rânduială în ţară, apoi s-a hotărât să-şi pună în aplicare, ceea ce conştiinţa sa religioasă îi sugera încă din copilărie, cu credinţă puternică în Dumnezeu înrădăcinată în fiinţa sa şi dragostea nepărmurită de glia străbună.

Încă de când Pronia Divină şi voinţa poporului l-a ales ca domn, pe Câmpia Direptăţii, a simţit afecţiunea băştinaşilor, ceea ce l-a determinat să se identifice cu vrerea şi aspiraţiile lor religioase şi patriotice, „cum vru Moldova, aşa vrusei şi eu".

Există mărturii privind legătura spirituală a Măriei Sale cu Sfântul Daniil Sihastru, care l-a îndrumat în evoluţia sa sufletească. La 15 octombrie 1451, după tragicul asasinat al tatălui său Bogdan al II-lea (1449—1451) la Reuseni, Tânărul Ştefan scăpat ca prin o minune, se prezintă la Putna, unde acest mare pustnic l-a îmbărbătat şi întărit sufleteşte, devenind astfel pe tot parcursul vieţii, „sfetnicul de taină şi părintele său duhovnicesc" (Dan Lucinescu).

Educaţia din familie, unde mama sa Doamna Oltea, ca o bună şi evlavioasă creştină, i-a sădit în suflet credinţa şi în sfinţi militari: Procopie, Gheorghe, Dimitrie şi Constantin cel Mare, îl făcu să nu treacă peste nici un eveniment din viaţa lui, fără a-l marca printr-o faptă creştinească la nivelul său.

Gândul cuceririi cetăţii Chilia, ctitoria bunicului său Alexandru cel Bun (1400—1432), nu-l părăsise o clipă, după acel atac nereuşit din 1462, soldat cu nemiloasa rană de la glezna piciorului stâng, care a constituit pentru el o profundă suferinţă sufletească, simţind nevoia de reculegere şi de linişte a zbuciumului prin care trecea.

Tradiţia spune că a venit din nou la Daniil Sihastru, când încă era la Putna, unde după o scurtă rugăciune în micul său paraclis din peşteră, îl încredinţă că va cuceri Chilia, cu condiţia păstrării credinţei strămoşeşti şi a înălţării unui locaş sfânt, pe locul unde se aflau. După cucerirea cetăţii Chilia din 25 ianuarie 1465, reîntors la Cetatea de Scaun din Suceava cu toată oastea sa, a dat dispoziţie Mitropolitului Teoctist I (1452—1477), să se facă

(Continuare în pag. a 4-a)

Ierodiacon
TEOFILACT CIOBĂCĂ

„Om fără lumină, dar luminat"

Această caracterizare: „Om fără lumină, dar luminat", mi-a făcut-o Mitropolitul Nicolae Colan în august, anul 1960. El a spus aceste cuvinte Părintelui Serafim Popescu şi Părintelui Ioan Dinu, care era pe atunci starețul Mânăstirii Brâncoveanu, din care fac parte.

„Om fără lumină, dar luminat". Este o caracterizare uimitor de frumoasă, care cred că spune mult mai mult despre mitropolitul care mi-a făcut-o, decât despre mine. Am fost martor uimirii mai multora dintre cei care au aflat de această caracterizare, de care s-au minunat. M-am minunat şi eu atunci şi de-a lungul anilor ce au trecut, de câte ori mi-am adus aminte că Mitropolitul Nicolae a spus despre mine: „E om fără lumină, dar luminat". Şi când a spus aceasta despre mine, eu cred că s-a potrivit şi se potriveşte mai mult despre el care a făcut-o. De obicei cel care face o caracterizare se implică el însuşi, se cuprinde pe sine în caracterizarea pe care o face. Nu ştiu în ce măsură e valabilă această caracterizare pentru mine, dar sunt sigur că îl prezintă pe mitropolitul care a făcut-o. Ea îl reprezintă şi îl prezintă pe Mitropolitul Nicolae Colan, de vreme ce a putut face o astfel de caracterizare, ca fiind un om vrednic de luat în seamă înaintea lui Dumnezeu şi înaintea oamenilor.

Mitropolitul Nicolae Bălan m-a hirotonit diacon şi cu acel prilej a spus că Dumnezeu se bucură de orice privitor şi a îndemnat pe credincioşi să roage pe Dumnezeu să scoată secerători la secerişul său. La mine s-a gândit ca la un plivitor de suflete şi ca la un secerător la secerişul lui Dumnezeu.

Fie numele Domnului binecuvântat şi pentru toate gândurile bune pe care le port în minte de la cel ce a spus despre mine că sunt om fără lumină, dar luminat.

Arhim. TEOFIL PĂRĂIAN

Geneza şi dezvoltarea „clasei de mijloc" a meseriaşilor români transilvăneni în perioada 1848—1918 (I)

Revoluţia de la 1848—1849 din Principatul Transilvaniei, desfăşurată în contextul mişcărilor revoluţionare burghezo-democratice europene, naţionaliste şi liberale, a reprezentat pentru poporul român din Imperiul Habsburgic, un eveniment istoric, de importanţă socială şi politică şi un prilej de afirmare pe plan european a drepturilor sale istorice legitime de-a avea o viaţă naţională proprie, de-sine-stătătoare.

Sub presiunea valului revoluţionar din anii 1848—1849 din Imperiul Habsburgic, Curtea imperială de la Viena, a fost constrânsă să adopte o nouă politică de modernizare social-economică, de dezvoltare industrială a clasei mijlocii şi de lichidare a iobăgiei medievale. Sistemul politic de guvernare conservatoare de la Viena, zguduit din temelie, în perioada revoluţiei, a devenit conştient că fără adoptarea unei politici reformatoare în favoarea burghe-

(Continuare în pag. a 3-a)

Prof. MIRCEA STOIA

Nou început de drum

(Urmare din pag. 1)

ieşim din ele. Ne-a ajutat Dumnezeu pentru că, cred eu, ne-a fi dat Dumnezeu poate şi un răspuns şi la credinţa noastră.

Am făcut aici ceea ce se vede. Nu ştiu dacă vă mai amintiţi, că sunt 20 de ani trecuţi deja, de ce era aici. Nu ştiu dacă mai seamănă ceva de acum cu ceea ce era atunci. Poate o parte din ziduri pe care le-am lăsat mărturie. Cum a fost posibil? La această întrebare nu pot să răspund concret. Eu am fost doar un instrument. Totul s-a făcut prin voia lui Dumnezeu. Stau şi mă gândesc acum şi la celelalte clădiri ale Arhiepiscopiei. Peste tot veţi vedea că sunt înnoiri. Înnoiri care au trecut în istoria faptelor. Dacă ne gândim cum erau lucrurile acum 20 de ani pare neverosimil. Ele s-au făcut. Dau slavă lui Dumnezeu pentru că s-au făcut. Mă gândesc acum la o altă lucrare din Eparhie şi anume la Mânăstirea Sâmbăta. Am rămas acum cu o casă alături de Mânăstirea Sâmbăta, — Arhondaricul —, o casă care are de gând să fie o nouă mărturie a vieţii bisericeşti şi iată că n-o putem termina acum pe ultimii metri. A face astăzi o mânăstire este ceva ce întrece orice gând omenesc. De aceasta eu cred că la Mânăstirea Sâmbăta a lucrat Dumnezeu, să o facem şi frumoasă şi mare. Cum am făcut-o? Cum ne-am strecurat prin vremuri, şi-mi vin în minte unele lucruri care ar speria acum pe cineva. Am început să facem acolo — în plan — o casă pentru patrimoniu, pentru care am luat aprobare de la Bucureşti. Apoi aici la Sibiu, împreună cu arhitectul am plănuit întreaga Mânăstire inclusiv Capela care era ceva de negândit la vremea aceea. Altarul era despărţit de Biserică de un perete pe care l-am demolat la Revoluţie. Şi aşa a apărut mânăstirea nouă, cu chilii împrejur, cu paraclis şi cu palatul brâncovenesc. Şi acolo a fost, ca şi aici o lucrare şi mai presus de om. Să dea Dumnezeu să o terminăm şi să-i găsim noi întrebuinţări, mă refer la Arhondaricul Mare, pentru care îmi mai trebuiesc acum câteva miliarde de lei. Au crescut preţurile foarte mult în ultimul timp. Apoi celelalte mânăstiri care nu au avut existenţă de loc, sau au existat în trecut, cu 200 de ani înainte, şi pe care luptele religioase din timpurile acelea le-au dărâmat, şi pe care acum le reconstruim.

Iată că acum a venit un timp ca ele să renască. Sunt foarte bucuros când mă gândesc la numărul mare de lucrări care s-au făcut cu toată împotrivirea unora. Eu vorbesc de lucrul acesta fiindcă simt nevoia să vorbesc. Dumneavoastră veţi trăi încă mult şi noi cei care am făcut cât am putut ne vom duce. Fie ca Dumnezeu să păzească Eparhia noastră şi mai ales pe preoţii şi pe credincioşii care o alcătuiesc. E mare lucru acesta. Noi toţi suntem nişte minuni care circulăm prin lume şi care vrem sau nu vrem ne vom stinge într-o zi. Aşa este. Abia atunci vom înţelege cu adevărat ce înseamnă să existăm, să faci ceva ce să rămână generaţiei viitoare.

Eu cred că noi cei de azi am făcut aproape tot ceea ce se cerea de la noi. Probabil se putea şi mai mult.

Fie ca Dumnezeu să-şi amintească de noi atunci când vom merge în Împărăţia Sa.

Simpozionul internaţional: „Bisericile şi Uniunea Europeană. Consecinţele juridice ale lărgirii UE pentru Biserici"

(Viena, 22—24 aprilie 2002)

Între 22—24 aprilie 2002, în mânăstirea cisterciană din Heiligenkreuz şi în sala de festivităţi a parohiei din Kleinmariazell de lângă Viena, a avut loc simpozionul ecumenic internaţional cu tema **„Bisericile şi Uniunea Europeană. Consecinţele juridice ale lărgirii UE pentru Biserici".** Simpozionul a fost organizat de Conferinţa Episcopilor Austrieci şi de Biserica Evanghelică AB şi HB din Austria, cu finanţare din partea Comisiei Europene, şi la el au participat 102 invitaţi din 12 ţări. Din partea Patriarhiei Române au participat, ca delegaţi oficiali, Pr. Dr. Nicolae Dura, parohul comunităţii ortodoxe române din Viena şi reprezentant al Bisericii Ortodoxe în Comisia Europeană, Pr. Prof. Dr. Alexandru I. Stan de la Facultatea de Teologie din Bucureşti şi Pr. Lect. Dr. Irimie Marga de la Facultatea de Teologie din Sibiu.

Simpozionul a fost structurat pe trei părţi, şi anume:

I. **„Deschiderea oficială"** la care au rostit cuvinte de salut superiorul mânăstirii-gazdă Mag. Gregor Henckel-Donnersmarck, episcopul Dr. Egon Kapellari ca preşedinte al Conferinţei Episcopilor Austrieci, Mag. Robert Kauer din partea Bisericii Evanghelice şi D-na Elisabeth Gehrer, Ministru al Învăţământului şi Cultelor din Austria. Toţi vorbitorii şi-au exprimat bucuria organizării acestui simpozion şi fiecare a accentuat ideea europenizării UE pentru că, în situaţia actuală, UE nu este europeană cu adevărat. S-a mai accentuat ideea de a da un suflet Europei sau de a redescoperi sufletul pe care Europa îl are. Alţi vorbitori au afirmat că nu UE dă suflet Europei, ci Bisericile, de aceea practic Europa nu are numai un suflet, ci mai multe. Fără a diminua rolul şi importanţa celor 12 milioane de musulmani, un milion de evrei şi alţi necreştini care trăiesc în Europa, totuşi nu trebuie uitat faptul că Europa prin definiţie este creştină.

În continuare s-a dezbătut tema **„Bisericile ca partener al UE? Tipuri de relaţii între Biserică şi stat în ţările membre şi cele candidate la UE".** Referatele au fost susţinute de Dr. Erhard Busek (Viena), Prof. Dr. Richard Potz (Viena) şi episcopul vicar Dr. Peter Erdö (Budapesta) şi au evidenţiat felurile relaţiilor care există ,între Biserică şi stat în ţările europene.

II. **„Cum gândeşte şi cum acţionează UE?** a fost cea de-a doua parte a simpozionului. S-au susţinut următoarele referate:

— **„De la uniunea montană, la UE de la Nisa sau de ce dreptul european devine tot mai important pentru juriştii Bisericilor"** (Prof. Dr. Rik Torfs, Leuven-Belgia);

— **„Principiile formale şi materiale ale dreptului european cu privire specială asupra Bisericilor"** (Prof. Dr. Gerhard Robbers, Trier-Germania);

— **„Bisericile în Europa. Ideal şi realitate cu exemplul activităţii birourilor reprezentanţelor bisericeşti în Bruxelles, precum şi ale prezidiilor pentru probleme religioase ale Comisiei Europene"** (Dr. Michael Weninger, episcopul vicar Emmanuel Adamakis, Dr. Felix Leinemann, Dr. Monika Lüke, Dr. Peter Pavlovic, Brüxelles).

Dintre moderatorii discuţiilor care au avut loc în urma referatelor a fost şi Pr. Dr. Nicolae Dura. Toate referatele au accentuat rolul Bisericilor în noua definire a Europei şi responsabilităţile pe care Bisericile le joacă în acest proces. Reprezentanţii Comisiei Europene prezenţi la acest simpozion au subliniat cele trei priorităţi ale UE care trebuie să fie **„mai democratică, mai transparentă, mai eficientă".** Episcopul vicar Emmanuel Adamakis, reprezentant al Patriarhiei de Constantinopol la Bruxelles, a accentuat rolul Ortodoxiei în Europa şi a combătut ideea stupidă că Europa „s-ar termina" unde începe Ortodoxia. Mitropolitul Michael Staikos al Vienei a considerat chiar o **jignire** faptul că muzeul Europei din Bruxelles începe cu epoca lui Carol cel Mare.

Prof. Robbers, vorbind despre raportul dintre Biserică şi stat, a amintit un lucru important de reţinut şi anume faptul că în Franţa toate bisericile construite înainte de anul 1905 sunt proprietatea statului francez, iar statul le pune la dispoziţia Bisericii Catolice.

III. **„Aşteptări bisericeşti şi realitate europeană. Efectele dreptului european asupra vieţii bisericeşti"** a fost cea de-a treia parte a simpozionului în care s-au susţinut următoarele referate:

— **„Charta drepturilor fundamentale ale U.E."** (Prof. Dr. Heinrich Neisser, Viena; Prof. Dr. Grigorios Larentzakis, Graz);

— **„Bisericile ca furnizoare de locuri de muncă — Provocări în legătură cu protecţia năzuinţelor, cu legea nediscriminării şi cu recunoaşterea pregătirii şcolare şi profesionale"** (Dr. Maciej Lis, Bratislava; Dr. Brigitte Schinkele, Viena);

— **„Angajament bisericesc în domeniul social şi instrucţional — Efecte posibile ale dreptului fundaţional asupra activităţilor în folosul comun"** (Dr. Angelika Koman, Bruxelles; Dr. Katharina Erdmenger, Berlin).

Partea aceasta ultimă a simpozionului a avut mai ales un caracter practic, referenţii evidenţiind rolul Bisericilor în activităţi sociale, şcolare sau fundaţionale.

Simpozionul s-a încheiat cu discuţii interesante în care s-a pledat pentru lărgirea UE şi creşterea rolului Bisericilor în luarea deciziilor europene. Cardinalul Christoph Schönborn a afirmat în acest sens că trebuie să-i facem pe cei 18 000 de funcţionari de la Consiliul Europei să gândească şi să acţioneze creştineşte.

Delegaţii Patriarhiei Române, participând la discuţii în plen şi în particular, au afirmat dorinţa credincioşilor BOR ca România să fie acceptată în structurile europene odată cu păstrarea identităţii ei spirituale şi naţionale. Românii, ca neam şi ca ortodocşi, fac parte istoric şi geografic din Europa şi de aceea este firească integrarea lor în structurile actuale ale acestui continent.

Pr. Lect. dr. IRIMIE MARGA

Comunicat Declaraţie

(Urmare din pag. 1)

Cuvântul Prea Fericitului Părinte **Teoctist,** Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, la deschiderea Conferinţei „Bisericile şi valorile euro-atlantice", Palatul Patriarhiei, Bucureşti, 3 iunie 2002.

Excelenţa Voastră, Domnule Preşedinte al României,
Excelenţa Voastră, Domnule Prim-Ministru al României,
Domnule Kennedy,
Înalt Prea Sfinţite Părinte Mitropolit şi Arhiepiscop Ioan Robu,
Înalt Prea Sfinţiţi şi Prea Sfinţiţi Părinţi,
Stimaţi reprezentanţi ai Asociaţiei George C. Marshall,
Onorată adunare,

În primul rând, ca slujitor al Bisericii Ortodoxe Române, sunt deosebit de bucuros să mulţumesc acestei asociaţii, care urmăreşte adunarea valorilor şi adâncirea lor, în problematica atât de largă a construirii noii Europe.

Nu este pentru prima dată când Biserica Ortodoxă Română iniţiază sau adăposteşte o asemenea reuniune, care întruchipează o sinteză a năzuinţelor noastre pentru mai binele Europei. Fiind vorba de prezenţa noastră, nu numai a Bisericii Ortodoxe Române, ci şi a celorlalte culte din România şi din afară, slujitori ai lui Dumnezeu şi ai Bisericilor noastre, ne bucurăm foarte mult că ne regăsim în mijlocul nostru de totdeauna. Atât Biserica, aşezământ divino-uman în lume, cât şi toate religiile, urmăresc înălţarea şi înnobilarea fiinţei umane.

Întrucât noi, Biserica Ortodoxă Română, împreună cu celelalte culte, ne-am şi exprimat de fapt această hotărâre şi am scris către Consiliul Europei ca România să fie admisă cât mai curând în structurile ei, ne bucurăm acum că avem prilejul să reînnoim aceste dorinţe ale noastre, nu numai pentru faptul că suntem slujitorii religiei, ai Bisericii, dar pentru faptul că întreaga omenire, fiecare naţiune, acum însetează după pace, după înţelegere, după unitate.

Religia întotdeauna a avut darul şi îndatorirea să adune oamenii, nu să-i dezbine. Biserica Ortodoxă îndeosebi e binecunoscut că şi-a dovedit această învăţătură în cei 2000 de ani de viaţă creştină şi de aceea, ca cea care a încercat şi a fundamentat învăţătura sa pe valoarea omului şi pe toate valorile care înnobilează fiinţa umană, cu atât mai mult în zilele noastre sprijină şi află în aceste preocupări un sens al prezenţei şi activităţii ei în lume.

Unul din marii părinţi ai Bisericii, Sfântul Maxim Mărturisitorul spunea că Dumnezeu a făcut lumea din lumină şi este interesant că în limba română aceste cuvinte, lumină şi lume, au aceeaşi rădăcină, adică suntem zidiţi, suntem călăuziţi şi suntem ziditori de lumină, noi, credincioşii şi slujitorii cultelor şi ai Bisericilor noastre. Asemenea mărturii încep să fie vizibile încă din Vechiul Testament şi în Noul Testament, de asemenea.

Exprim în numele Bisericii Ortodoxe Române şi în numele celorlalte culte din România bucuria noastră şi îi salutăm pe ceilalţi fraţi slujitori de diferite credinţe, capelani veniţi în ţara noastră, bucurându-ne în acelaşi timp că adunarea noastră se află aici, aproape de altarul şi de pridvorul bătrânei Catedrale voievodale a Patriarhiei Române.

De ac ea, îndrept un cuvânt smerit către bunul Dumnezeu, Care este valoarea supremă a noastră, a tuturor, izvor şi creator de valori, să ne ajute tuturor şi să fie voia lui Dumnezeu ca Europa de mâine, sub lumina religiei şi a credinţei, în respectul identităţii popoarelor, aşa cum le-a făcut Dumnezeu, cu darurile lor, să se bucure, unită în numele păcii şi în bunăstare.

Dumnezeu să binecuvânteze această adunare cu roade îmbelşugate pentru întreaga omenire şi în primul rând pentru Europa.

„Treime Sfântă, mărire Ţie"

(Urmare din pag. 1)

a surmonta toate încercările vieţii în drumul nostru către Patria cea de Sus, către Împărăţia Cerurilor.

Să păstrăm ca pe ochii din cap această sfântă şi luminată şi mântuitoare învăţătură despre Sf. Treime atât de scumpă Bisericii lui Hristos şi pentru care s-a vărsat de-a lungul vremurilor atâta sânge întru apărarea purităţii şi integrităţii ei. Şi azi, din păcate, sunt atâţia, unii chiar zişi creştini, care tăgăduiesc învăţătura cea sănătoasă cu privire la Sf. Treime.

Să cunoaştem mai bine această învăţătură de credinţă pentru a o putea apăra de rătăcirile celor neştiutori sau răuvoitori care ţintesc să ne clatine din credinţa moşilor şi strămoşilor noştri.

Să învăţăm şi noi dar şi pe alţii rugăciuni scurte închinate Sf. Treimi şi în special cele care le-am învăţat şi noi în pruncie de la mamele noastre: **„Prea Sfântă Treime miluieşte-ne pe noi...", Împărate Ceresc..., Nădejdea mea..., Mărire Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, ...** şi alte asemenea.

Să ne bucurăm într-o zi ca aceasta.

Să săltăm cu bucurie şi să rostim şi noi împreună cu imnograful creştin şi să zicem: **„Lumină este Tatăl, Lumină Cuvântul, Lumină şi Sfântul Duh, Cel ce s-a trimis apostolilor în limbi ca de foc şi printr-însul toată lumea se luminează a cinsti pe Prea Sfânta Treime",** căreia să-i fie slava, cinstea şi închinăciunea în toţi vecii vecilor. Amin.

Drumul lui Constantin Brâncuşi din ţară, la Paris

Da 21 februarie 2001, la împlinirea a 125 ani de la naşterea sculptorului Constantin Brâncuşi, s-a instituit anul omagierii lui, pentru valoroasa sa operă. C. Brâncuşi este cel mai de seamă nume de artist, pe care ţara noastră l-a dat culturii universale (V. G. Paleolog, Tinereţea lui Brâncuşi, Ed. tineretului, Bucureşti, 1967, p. 25). În înşiruirea de mari personalităţi ale neamului nostru, prezentată de Mihai Ralea, începând cu M. Eminescu şi încheind cu H. Condă, se află şi C. Brâncuşi. Ca unul care s-a ridicat din popor, C. Brâncuşi şi-a asimilat cultura străină, avându-şi creaţia sa proprie, cu care a contribuit la patrimoniul cultural al omenirii şi pentru care — pe drept cuvânt — poporul nostru se poate mândri (Istoria Filozofiei româneşti, vol. II, Ed. Academiei Române, Bucureşti, 1980, p. 465).

Din istoria vieţii lui C. Brâncuşi, am stăruit asupra visului său de a afla un „pălimar de suiş", excelsior (mai sus, tot mai sus). În consensul tuturor, Italia cu Florenţa ei, era considerată Mecca sculpturală. După absolvirea Şcolii de Arte Frumoase din Bucureşti, în anul de satisfacere a serviciului militar, în 1902, fiind la vârsta de 26 ani, în dorul său de ducă, s-a decis pentru a pleca spre Franţa, cu ocol prin München. Pentru el s-a ivit atunci ocazia favorabilă de a câştiga banii necesari spre a ajunge în termen la Paris, pentru a se înscrie în École des Beaux — Arts." Doctorii militari au decis bustificarea lui Carol Davila, în vederea comemorării lui, ca fiind fondatorul învăţământului medical modern din România. Bustificarea i-a fost încredinţată tânărului absolvent şi militar în termen, C. Brâncuşi. Arvunirea era destul de grasă: jumătate din preţul convenit, restul urmând a fi numărat la livrarea lucrării, care ar fi coincis cu data plecării lui Brâncuşi, spre Paris.

Brâncuşi a muncit cu râvnă pentru acest bust, spre a-l putea prezenta la data înainte-stabilită, în condiţii cât mai reuşite. La recepţia, cu exagerată migală, cupa răbdării s-a umplut treptat şi Brâncuşi a izbucnit năvalnic, nemaiputând suporta. Fără salut, a făcut stânga-mprejur şi a plecat. Fără sprijinul material necesar, Brâncuşi s-a văzut cu o straiţă petrecută peste grumaz, cu băţul în mână şi în opinci în drum lung, cu piciorul, spre Paris, zicându-şi: şi aşa, tot mă voi duce! (Paleolog, op. cit., p. 107).

Cu gândul la plata pentru bustul lui Gh. Chiţu, a plecat la Craiova, dar în zadar, căci bugetul prefecturii era secătuit. Între alţii, la Craiova a întâlnit-o şi pe proverbiala bătrână „Plângăreaţa", care — la plecare — i-a dat o toartă dintr-un cercel de aur şi un pachetel cu patru piepţi de gâscă afumaţi, făcuţi păstramă, din care — tăind felioare — s-a servit o bună bucată din drum. I-a spus apoi deslușit: „dumneata Costică, să nu semeni cu nimeni, să semeni doar cu Dumnezeu" (Paleolog, op. cit., p. 112). De acolo, s-a dus la Hobiţa, la buna sa mamă. Duioasă le-a fost întâlnirea şi cu amar rămasul bun, la despărţire. În continuare, s-a dus la: Tismana, spre a merge apoi de-a dreptul la punctul de frontieră de la Bahna, lângă Vârciorova. În drum, a poposit o noapte la un foc de târlă, sub zidurile ruinate ale mânăstirii Vodiţa.

La postul grăniceresc, Brâncuşi a prezentat paşaportul cu specificarea profesiunii de student, ţinta fiindu-i Franţa. El a intuit intenţiile de luare peste picior ale grănicerului vameş maghiar, răspunzându-i succint şi în consecinţă.

Până la Viena a pus trei săptămâni de mers susţinut. Cel mai greu i-a fost până la Budapesta, studenţia ajutându-l să învingă neajunsurile. În drumul său, pentru Viena a socotit un popas mai lung, în scop de învăţătură. Din puţinii bani pe care îi avusese, i-au mai rămas doar câteva coroane. A prăpădit trei perechi de opinci, dar nici una din cele două perechi de ghete, cu talpă dublă. În Viena, repede şi-a găsit de lucru. Duminicile şi una din două săptămâni — cu învoirea patronului — le-a folosit pentru colindarea şi cercetarea muzeelor, fapt apreciat de gazda sa. Viena era bogată în muzee. A lucrat la sculptura în lemn şi a mobilierului.

Primele săptămâni le-a dedicat antichităţilor de artă din Hof Muzeum, luând contact cu sculptura egipteană, despre care avea sumare cunoştinţe din manualele didactice. Colindând apoi prin Muzeul de Etnografie, a cercetat arta popoarelor din estul Europei. Acolo a dat şi de frumoase colecţii de artă populară românească.

Nu fără părere de rău s-a rupt apoi pentru a doua oară de Viena, spre a-şi lua drumul întins spre München, prin Tirol, pe o cale frumoasă şi pitorească, prin Salzburg, unde ştia de la profesorul său de Istorie, Tocilescu, că e îngropat Petre Şchiopul, fiul Chiajnei. Trecând de Gmunden, pe un colnic — spre marea lui mirare — a auzit o doină bătrânească gorjenească, cântată din fluier, de un cioban îmbrăcat nemţeşte. Brâncuşi şi-a scos apoi fluierașul său nedespărţit din chimirul de la brâu şi a cântat cu foc, spre mirarea ciobanului care i-a spus că e român, bănăţean, pe nume Brediceanu. Brâncuşi a asociat acest nume cu satul Brediceni, unde a făcut ultima clasă de şcoală primară (la 3 km de Hobiţa). Au împărţit merindea unul cu altul, după aceea Brâncuşi luându-şi drumul spre Salzburg. L-a impresionat plăcut omenia tirolezilor şi pioşenia celor din Salzburg faţă de memoria lui Mozart. A avut dorinţa fierbinte, ca şi la Viena, să asculte şi să înţeleagă frumuseţea muzicii culte (Paleolog, op. cit., p. 118).

La München, în acea „Atenă a Nordului", Brâncuşi a dat de o colonie destul de numeroasă de studenţi şi artişti plastici români. Numele lui Brâncuşi a răzbit până la ei şi la ivirea lui s-au bucurat, numărându-l printre ei. De altfel, vestea despre călătoria întreprinsă de Brâncuşi „într-o formă anormal sportivă — pe jos", până în Franţa, s-a răspândit atât în ţară, cât şi între conaţionalii din străinătate (Paleolog, op. cit., p. 108 şi 118).

Şi la München Brâncuşi şi-a împărţit timpul: o parte pentru lucrul pe şantier, iar alta destinată muzeelor, trăgând nădejde de învăţături noi. În Pinacotecă a păşit din sală în sală, întâi în şcoala germană, apoi în cele: flamandă, franceză, italiană. Trecând din Pinacoteca nouă în cea veche, a nimerit şi în gliptotecă. La asirieni şi la sobrii egipteni era cunoscută gliptica (arta gravării pietrelor preţioase sau semipreţioase, precum şi mulajele pentru monede şi medalii).

Ca urmare a celor văzute la Viena şi la München, Brâncuşi va rămâne timp de 20 de ani sub rezerva celor ce l-au emoţionat, regândind să unească lumina şi sculptura, lumina şi materia, în operele sale. De la opera sa sculpturală, Rugăciunea din 1907, Brâncuşi va avea curajul nu numai să o spună, dar şi să o facă.

Din München a plecat Brâncuşi spre Elveţia, nădăjduind să mai găsească de lucru. Optând pentru a străbate lacul Constanţa cu vaporaşul şi-a vândut pe franci puţini, ceasul dăruit de I. Zamfirescu, fostul său stăpân de băcănie, la terminarea Şcolii de meserii din Craiova. În aceste condiţii a ajuns el la Basel. În acest oraş din apropierea Franţei, angajarea la lucru n-a fost după cum era încredinţat de informatori. Cu bani suficienţi spre a trece frontiera franţuzească, a plecat din Basel. La punctul de trecere în Franţa, vrând să-şi desfacă desagii, spre a-şi arăta bănuţii, vameşul îi zise: „Allez, c'est bon!" (adică e în regulă) şi a păşit astfel pe pământul francez (Paleolog, op. cit., p. 124).

Era la sfârşit de vară şi mergând pe poteca ce se desfăşura în vecinătatea drumului, în apropiere de Lunéville, l-a prins o ploaie cu găleata şi rece, care l-a făcut leoarcă; Brâncuşi n-a găsit posibilitate de a se adăposti. După trei zile, Brâncuşi era dus cu targa, într-un spital al maicilor din Lunéville. După vorba acestora, Brâncuşi părea mai mult dus printre cei morţi, decât rămas între cei vii. După trei zile disperate, starea sănătăţii lui Brâncuşi începu să se însenineze. Timpul întremării, a încercat Brâncuşi a-l face de folos. Într-o bucată de lemn de soi, a sculptat el un răstignit, pe care văzându-l, maicile au rămas înmărmurite, dându-şi seama că Brâncuşi nu e un om fără căpătâi. Spre a putea merge cu trenul la Paris, i-a cerut telegrafic lui S. Titirez, ospătar la Paris, să-i trimită ceva bani, cu împrumut. Banii trimişi i-au fost numărați în monede de aur: una de 20, iar alte două de 10. La plecarea din spital, le-a lăsat maicilor un gălbior de zece, drept mulţumire pentru buna îngrijire şi pentru săraci. În schimb, el a primit o iconiţă sfinţită, să-l ferească de rele. După două zile, Brâncuşi cobora din tren, la Paris.

Prin sine însuşi porni Brâncuşi la împlinirea dezideratului său care era: École des Beaux Arts. Apariţia sa printre conaţionali la Şc. de Arte Frumoase din Paris a stârnit curiozitate, pentru năstrușnicia de a străbate atâta drum cu piciorul, pe jos.

Pentru admiterea în Şc. de Arte din Paris, Brâncuşi s-a decis să-i facă bustul re ponsabilului „G" (Gustave) al restaurantului Chartier din Paris, fără ca el să ştie. Acesta era o namilă poruncitoare şi cu care nu putea fi de glumit. Odată confecţionat, bustul depăşind cu ceva mărimea naturală a Girantului „G", în deplină taină, pus într-o cotigă (cărucior) pe două roţi, împinsă cu braţele, a fost dus spre a fi înfăţişat temutei comisii. Comisia a apreciat, că sculptorul a mers de-a dreptul la subiect, cu o mână sigură, nimic nefiind nepotrivit. Maeştrii judecători ai concursului au fost cuceriţi de deplinătatea realizării şi şi-au dat seama, că Brâncuşi nu era un începător, ci un virtuos al modelajului, de care va trebui să se ţină seama. Primirea lui la „Salonul de Selecţii" a fost cea dintâi consacrare, aceasta fiind un grad ierarhic, râvnit de artiştii care vânau diplome şi menţiuni de onoare (V.G. Paleolog, op. cit., p. 131). Mica lume românească era cucerită de mândria evenimentului, numele lui Brâncuşi fiind purtat din gură în gură. Un român neştiut şi neproptit a reuşit să se impună în faţa unui juriu de prestigiu, exigent şi temut.

Prof. PETRU DUMITREASĂ

Geneza şi dezvoltarea „clasei de mijloc"

(Urmare din pag. a 2-a)

ziei în plină ascensiune politică, de acordarea accesului ei în toate structurile statale ale administraţiei politice, şi în domeniile social-economice ale societăţii multinaţionale din cadrul imperiului, nu va supravieţui. Noua orientare politică vieneză procapitalistă a liberalizat cursul de dezvoltare a relaţiilor de producţie capitaliste, în funcţie de interesele sale politice şi în concordanţă cu principiile de liberă concurenţă, atât în industrie cât şi în comerţ.

Menţionăm că situaţia etno-geografică a Transilvaniei şi menţinerea aici şi după revoluţie a rămăşiţelor structurilor de organizare feudală, au constituit un dezavantaj considerabil în realizarea concordanţei relaţiilor de producţie cu caracterul forţelor de producţie, fapt care a constituit o frână evidentă în evoluţia ei capitalistă, în procesul de dezvoltare a industriei transilvănene. Menţinerea privilegiilor breslelor conservatoare feudale, de producţie meşteşugăreasc ale naţiunilor etnice politice, recunoscute încă din Evul Mediu, care au continuat să existe şi să deţină monopolul producerii şi vânzării produselor meşteşugăreşti transilvănene, a determinat un curs lent de dezvoltare a industriei capitaliste. Un alt factor politic şi economic care a fost o piedică pentru relaţiile capitaliste l-a constituit dualismul austro-ungar din 1867 şi uniunea vamală dintre aceste state, prin care se favoriza produsele austriece în procesul de concurenţă cu produsele transilvănene.

În acest cadru istoric, specific economiei capitaliste transilvănene defavorizată în dezvoltarea ei, este difuzată de Curtea imperială de la Viena, o „instrucţiune provizorie" în anul 1852, cu privire la vechile bresle, cu structură feudală exclusivistă aparţinând saşilor şi maghiarilor prin care „numărul închis" al vechilor firme privilegiate, de negustori şi de meseriaşi industriali s-au casat şi prin acest act oficial imperial s-a permis desfăşurarea, fără nici-o discriminare naţională, a unei activităţi economice capitaliste pentru toţi locuitorii Transilvaniei „câţi puteau proba că au învăţat cutare ram de industrie — mare sau mică — şi că-l pricep".[1]

Cel care a iniţiat prima acţiune concretă în privinţa îmbrăţişării meseriilor de către românii transilvăneni a fost Episcopul ortodox Andrei Şaguna de la Sibiu. Din dispoziţia sa a fost difuzată o circulară bisericească cu nr. 455/1855 adresată tuturor oficiilor protopopeşti şi preoţilor din Transilvania, prin care sunt îndemnaţi să comunice credincioşilor „în tot locul şi la toate prilejurile"[2], despre binecuvântatele foloase ce aduc meşteşugurile şi negustoria. În această circulară, de redeşteptare socială şi naţională, viitorul mitropolit îi sfătuieşte pe credincioşii săi să-şi trimită pe copiii lor la învăţarea meseriilor, care pot forma din aceste vlăstare tinere „oameni învăţaţi care să-ţi apere interesele, meşteşugari cari să-ţi înmulţească şi să susţină economia naţională"[3] românească, în stare să asigure viitorul lor, cât şi-a urmaşilor săi, ţărani şi meşteşugari.

Din această epocă, în deceniile următoare, când dezvoltarea economiei capitaliste a grăbit procesul de descompunere a breslelor conservatoare, s-au desfăşurat acţiuni sistematice de lămurire şi convingere în toate familiile ţărăneşti româneşti sărăcite şi cu mulţi copii, despre foloasele meşteşugurilor. Clarviziunea politică şi economică a înaltului prelat ortodox, Andrei Şaguna, a impulsionat pozitiv procesul de dezvoltare a meseriilor la romani şi-a stârnit un ecou favorabil în toate straturile sociale româneşti din Transilvania.

La sfârşitul anului 1859 s-a publicat la Viena o „Kaiserliches Patent"[4], referitoare la meserii, care fără a prevedea desfiinţarea breslelor anacronice, lichidate abia în 1872, ce constituiau o frână în calea dezvoltării economiei capitaliste, a reprezentat totuşi un pas înainte în evoluţia activităţii industriale. Prin această patentă imperială s-a legalizat şi practicarea meşteşugurilor în afara breslelor conservatoare, se acorda de asemenea dreptul de învăţare şi calificare prin contract cu meşterii de diferite profesiuni, de către orice locuitor, indiferent de etnie şi confesiune religioasă din care făcea parte, favorizând şi în acest domeniu de activitate industrială, geneza „clasei de mijloc" a meseriaşilor, implicit a dezvoltării burgheziei şi la românii transilvăneni, ce urma să fie o punte de legătură, între clasa majoritară agricolă şi clasa minoritară a inteligenţei.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, când se realizau progrese lente capitaliste, a existat o preocupare intensă a reprezentanţilor gândirii economice româneşti din Transilvania, dintre care remarcăm pe Gh. Bariţiu, N. Cristea, B. Baiulescu, P. Vasici, V. Roman, D. Comşa şi alţi mulţi intelectuali ai vremii, care prin scrierile lor cu caracter economic şi naţional, au relevat rolul progresist al dezvoltării industriale. Orientarea lor prioritară pentru practicarea meseriilor de către români transilvăneni, a fost determinată de lipsa resurselor financiare pentru investiţii în industria mare capitalistă. Singura cale de progrese economice, recunoscută de toţi intelectualii laici şi religioşi, era o platformă de industrie mică, prin intermediul căreia erau şanse să „procure — românii transilvăneni — mai iute avere".

Prin meşteşuguri — scria B. Baiulescu — „facem un serviciu însemnat, nu numai indivizilor respectivi, asigurând multor români, pâinea de toate zilele, dar ne creem şi-o burghezie, creem factori (social-economici şi politici — n.n.), cari să ne arate oraşe româneşti, creem o clasă mijlocie, creem sucursale comercianţilor români, creem puterea ţării"[5].

Acest protopop braşovean ne dezvăluie în studiul său vizionar că, conaţionalii săi săraci trebuia să fie încurajaţi să îmbrăţişeze meseriile.

În alt studiu interesant se precizează că poporul român din Transilvania „nu putea dispune după plac (după secole de opresiune feudală — n.n.) de puterile fizice şi materiale ale sale, nu-şi poate organiza trebile sale publice, aşa cum ar fi de lipsă pentru binele şi înaintarea sa proprie. Iar ce ţine de averea şi înavuţirea unui popor atârnătoriu de la voia altora, mărturisim că acolo unde membrul unei societăţi e împiedicat în grad mai mic sau mai mare în afacerile sale, unde el trebuie să se supună voiei necondiţionate a altuia, toţi paşii săi, e silit a-i regula după placul străinului ... nu poate fi vorba despre o industrie înfloritoare, prin urmare, nici despre înavuţirea membrilor şi-a corpului întreg."[6]

Concluziile social-economice şi politice, ce rezultă din această constatare contemporană, reflectă atât unele aspecte negative din realităţile vieţii publice ale românilor transilvăneni cât şi politica obstrucţionistă adoptată de autorităţile „COROANEI REGALE UNGARE". Aceasă stare, zilnică, de confruntare cu nedreptăţile impuse de administraţia străină, nu i-a demoralizat pe cărturarii noştri, religioşi şi laici, care reprezentau partea cea mai luminată a poporului român din Transilvania, să stăruie neobosit, prin faptele lor pentru realizarea „clasei de mijloc" meşteşugăreşti.

Bibliografie:

1. Gh. Bariţiu. Părţi alese din istoria Transilvaniei pe 200 de ani în urmă, vol. II, Sibiu, 1890, p. 632.

2. Traian Chirilă, Reuniunea culturală a meseriaşilor români din Sibiu la 80 de ani, Tipografia Arhidiecezană, Sibiu, 1946, p. 4.

3. Idem.

4. Eugenia Glodariu-Nicolaie Cordoş, Reuniunea sodalilor din Cluj, în Acta Mvsei Napocensis, vol. X, 1973, p. 389.

5. Bartolomeiu Baiulescu, Despre unele mijloace care ar putea ameliora starea materială a poporului român, Rev. Transilvania, nr. 20, 15 oct. 1875, p. 227, C. C. Muşlea, Protopopul Bartolomeiu Baiulescu, Braşov, 1938.

6. Cultivarea şi îmbunătăţirea stării poporului, apărut în publicaţia Concordia nr. 24 (88) din 25 martie / 6 aprilie 1862, p. 92.

120 de ani de la naşterea protopopului-martir Aurel Munteanu

În acest an la 2 mai s-au împlinit 120 de ani de la naşterea marelui patriot român, protopopul ortodox al Huedinului, Aurel Munteanu, născut în comuna Merghindeal, judeţul Sibiu.

Pentru a cinsti cum se cuvine această aniversare, preotul paroh din parohia ortodoxă română Merghindeal a luat iniţiativa de a se realiza o placă aniversară pentru a fi aşezată pe casa în care s-a născut acest martir al Bisericii noastre strămoşeşti.

După ce textul respectiv a primit în prealabil binecuvântarea Prea Sfinţitului Episcop-vicar, Visarion Răşinăreanu, placa aniversară a fost realizată şi aşezată pe casa mai sus menţionată.

Apoi la chemarea credincioşilor ortodocşi merghindeleni, părintele protopop Cernea Gregoriu a venit în biserica noastră cu prilejul marii sărbători a Bunei-Vestiri, care este şi hramul bisericii noastre şi după săvârşirea Sfintei Liturghii, urmată de Sfânta Taină a Maslului, a binecuvântat această placă aniversară, împreună cu părintele Godan Nicolae, de la parohia ortodoxă română Dealul-Frumos şi autorul acestor rânduri.

Protopopul Aurel Munteanu face parte dintre personalităţile parohiei ortodoxe române Merghindeal[1] dar şi a Bisericii noastre Ortodoxe în întregul ei, căci a fost unul dintre preoţii Săi de frunte.

Asupra personalităţii protopopului Aurel Munteanu s-au aplecat numeroşi oameni ai Bisericii, dar şi istorici laici care au descris cu lux de amănunte, pe baza documentelor istorice existente, împrejurările dramatice în care şi-a sfârşit viaţa acest mare patriot român, alături de cele ale altor ierarhi, preoţi sau simpli credincioşi ortodocşi din nord-vestul Transilvaniei, vremelnic ocupată.

Astfel, Înalt Prea Sfinţitul Arhiepiscop şi Mitropolit Dr. Antonie Plămădeală al Ardealului, aminteşte în două lucrări evenimentele dramatice din acea zi de 10 septembrie a anului 1940: „Dascăli de cuget şi simţire românească", Buc. 1981, pag. 481 şi „Biserica în mers", vol. 2, Sibiu, 1999, cap. „Golgota Bisericii Române", pag. 91.

De asemenea, Înalt Prea Sfinţitul Dr. Nicolae Corneanu, Mitropolitul Banatului se ocupă îndeaproape de personalitatea protopopului Aurel Munteanu în lucrarea: „Biserica Românească din nord-vestul ţării în timpul prigoanei hortyste", Editura Institutului Biblic şi de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, 1986, pag. 79—83. În cuprinsul acesteia, Înalt Prea Sfinţia Sa descrie pe larg împrejurările în care a avut loc martirajul protopopului Munteanu, alături de cel al gardianului Nicula Gheorghe care întâmplător trecea pe acolo şi care a vrut să vină în ajutorul victimei, dar din păcate a avut aceeaşi soartă ca şi cea a protopopului Munteanu.[2]

Dar personalitatea protopopului ortodox Aurel Munteanu nu putea lipsi nici din manualul de „Istoria Bisericii Ortodoxe Române", vol. 3, alcătuit de către Preot Prof. Dr. Mircea Păcurariu, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Andrei Şaguna" din Sibiu, care îl evocă în capitolul: „Biserica din Transilvania în tipul ocupaţiei hortyste", pag. 446, alături de Episcopul Nicolae Popovici de la Oradea, care a fost expulzat peste graniţă într-un vagon de marfă, şi de Episcopul Nicolae Colan al Clujului, singurul ierarh ortodox căruia i s-a îngăduit să rămână în scaunul său în timpul ocupaţiei hortyste a nord-vestului Ardealului"[3].

Ultima evocare a martirajului protopopului Aurel Munteanu a avut loc în urmă cu un an în „Telegraful Român" Nr. 1—4/2001, pag. 3, într-un articol semnat de către preot Eugen Goia, cu ocazia împlinirii a 60 de ani de la moartea sa. În cadrul acestuia, autorul mai sus menţionat, realizează un portret moral al vrednicului protopop Aurel Munteanu, scoţând în evidenţă momentele principale ale activităţii acestui protopop în ţinutul Huedinului şi încheind cu rememorarea împrejurărilor în care a avut loc sfârşitul acestui martir al Bisericii noastre.

Luând în considerare cele evocate până acum, aş putea spune că protopopul Aurel Munteanu este o personalitate a Bisericii şi a ţării noastre, în acelaşi timp căci le-a slujit cu devotament pe amândouă.

Figura protopopului-martir Aurel Munteanu va rămâne ca aceea a preotului exemplar care şi-a înţeles misiunea preoţească în sensul cel mai deplin al cuvântului, adică aceea de a sluji lui Dumnezeu şi oamenilor. Iar faptul că într-adevăr astfel şi-a înţeles misiunea sa, îl demonstrează însuşi sfârşitul vieţii sale căci putea desigur să se retragă în ţară sau la centrul eparhial de la Cluj-Napoca, cum de altfel a şi fost sfătuit, dar el a ales să rămână în mijlocul credincioşilor săi, chiar în acele vremuri de prigoană, fiind pregătit în orice moment pentru jertfa supremă.

Desigur pentru protopopul Aurel Munteanu s-ar putea face astăzi mult mai mult, căci personalitatea sa

(Continuare în pag. a 5-a)

Preot VIRGIL MANASE

De ziua binecredinciosului voievod Ştefan cel Mare şi Sfânt

(Urmare din pag. 1)

slujbe de mulţumire, pentru ajutorul dat de Dumnezeu.

La 4 noiembrie 1465, avea să treacă prin altă încercare, buna sa mamă trecu la cele veşnice şi fu înmormântată în incinta Mânăstirii Probota, metania sa, unde s-a călugărit, cu numele de Maria. Piatra funerară se poate vedea şi astăzi, cu inscripţia: „Mama Domnului Io Ştefan Voievod".

În primăvara anului următor, istoriografia spune: „Cum a ajuns primăvara în munţi şi s-au scurs puhoaiele, Ştefan Vodă a poruncit Vistiernicului Juga, să sloboadă cheltuielile pentru zidirea Mânăstirii Putna". La 10 iulie 1466, Marele Voievod era din nou în faţa peşterii cuviosului Daniil de la Putna, cu rugămintea de a-l îndruma, să găsea că locul potrivit pentru înălţarea Sfintei Mânăstiri. Venerabilul sihastru îl duse pe domnitor în acea seară cu cer senin până la confluenţa apelor Viţeul şi Putnişoara cu pârâul Putna, zonă măreaţă prin sălbăticia codrilor seculari şi din acest templu natural, întinzând mâna i-a indicat cu degetul arătător al mâinii drepte, nişte lumini ce se vedeau în noapte. Deocamdată, la început Ştefan Vodă nu văzu nimic. Apoi îi apărură patru puncte luminoase ca nişte lumânări. Una lumina pe Dealul Crucii în stânga lor, unde urma să se facă ceremonia tragerii cu arcul de domnitor, iar trei lumini licăreau în faţă, unde mai fusese o biserică din lemn, distrusă de vremi, despre care nu se ştia nimic. Degetul arătător al marelui cuvios şi isihast Daniil, a fost ferecat în argint şi pietre preţioase, de egumenul Voroneţului Ghedeon la 4 decembrie 1749 şi trimis la Mânăstirea Putna, unde se păstrează până în zilele noastre.

Cronicarul Ion Neculce, în „O samă de cuvinte" ne confirmă ritualul tragerii cu arcul de pe Dealul Crucii, unde voievodul a văzut o singură lumină. Săgeata dirijată de Pronia Divină s-a oprit într-un paltin, care creştea pe locul unde văzuse cele trei lumini. Aici s-a ridicat altarul. Însuşi Măria Sa a lovit cu ciocanul cea dintâi lespede şi aprinse cu mâna sa tradiţionala candelă din firida altarului, la ceremonia de sfinţire a pietrei fundamentale, în faţa sfinţiţilor slujitori ai sfântului altar şi a meşterilor. Arcul s-a păstrat în ctitoria Măriei Sale până în vremea lui Constantin Cantemir (1685—1693), când a fost furat de cazaci şi polonezi, cu ocazia unei campanii de jaf.

Cu bună dreptate, în credinţa poporului nostru se susţine că, întemeierea Mânăstirii Putna, i-a fost poruncită de îngeri, cu care Măria Sa stătea de vorbă, aşa cum stau oamenii buni de vorbă între ei. De altfel, un arhanghel putea fi văzut alături de el în toate bătăliile. „Dumnezeu era întotdeauna de partea lui, pentru că era om drept şi credincios nevoie mare". (Dr. Antonie Plămădeală, Episcopul Buzăului).

Imediat după sfinţirea locului de ridicare a sfântului locaş, meşterii, arhitecţii şi pictorii s-au grăbit să exprime în piatră şi culori, tot ce considerau ei mai frumos. Peste trei ani, Biserica arăta ca o bijuterie. Pictată în interior şi exterior, împodobită cu discuri smălţuite în diferite culori şi acoperită cu plumb. (Ion Neculce). La târnosirea ei din 3 septembrie 1470, în prezenţa Fericitului ei Ctitor şi a familiei sale, înaltul cler secondat de preoţii din zona de centru şi de nord a Moldovei, în număr de 64, au invocat harul sfinţitor al Prea Sfântului Duh asupra ctitoriei sale, de la care n-a lipsit nici marele schivnic şi lucrător isihast Daniil Sihastru, cel care i-a fost sfătuitor de conştiinţă, „de cele dinlăuntru şi cele din afară şi chiar de război", fiind înzestrat cu harul „înainte vederii".

Prezenţa sihastrului Daniil pe aceste locuri, se explică prin faptul că, codrii seculari din jur „foiau de puternici" şi că fără îndoială, era un puternic curent isihast în zonă, întreţinut de aceşti smeriţi monahi, retraşi din mânăstirile Bogdana din Rădăuţi, Volovăţ, Sfântul Laurenţiu din Laura şi alte aşezări monastice preexistente.

Grija deosebită pentru ctitoria de la Putna s-a concretizat prin înzestrarea ei cu bunuri materiale şi obiecte de cult, sate, branişte, munţi, care se întindeau până între Ceremuşul Negru şi Ceremuşul Alb, cu muntele Hostrova spre nord-vest şi în centrul ţării spre sud, precum şi cu imunităţi. Îi oferise privilegiul de a fi independentă, fără a atârna administrativ-economic, de alte centre eparhiale decât spiritual. O înconjură cu zid de incintă, turnuri de pază şi şanţuri de apărare, cu aspect cvasi-militar. Bisericii i-a dăruit cărţi de cult, odăjdii, epitafe, dvere, acopereminte, procoveţe, obiecte de cult din metale preţioase, executate în atelierele mânăstirilor moldave, cu material dat din vistieria ţării. De altfel, evlaviosul voievod nu a neglijat nici celelalte ctitorii ale sale, sau cele preexistente, dar n-a făcut uz de procedeele tradiţionale, ca cele folosite la zidirea necropolei sale.

De bună seamă, râvna aceasta izvora desigur din credinţa lui nezdruncinată în Dumnezeu, „căci nu avea credinţă mincinoasă şi înşelătoare, ci era un suflet cu adevărată iubire de cele sfinte şi drepte". (George Dinograncea). Aşadar, pe această credinţă vie şi lucrătoare, pe această relicvă sfântă, pe această stâlpare fragedă, pe acest sâmbure de candelă mistuitoare, deci pe degetul arătător şi rugător al sihastrului isihast Daniil, s-a înălţat această „Meckă" a românilor de pretutindeni, în care s-au promovat artele frumoase ajunse până la noi peste veacuri, o şcoală de muzică cu vestiţi protopsalţi, monahul Eustaţie şi Antonie, atelier de broderie cu fir de aur, argint şi mătase, spital, academie teologică slavă-greacă-română, care-şi închide porţile în 1783, sub stăpânirea vremelnică a Austriei, casă domnească cu anexele ei. Din băncile şcolii de la Putna, au ieşit caligrafi şi copişti renumiţi, clerici care au ilustrat caune chiriarhale, conducători de mânăstiri, dascăli de limbă şi cultură românească. Din câte au ajuns până la noi, este suficient să ne facem o idee, ce a fost, ce este şi ce duce în viitor această mânăstire, cu moştenirea ei şi mai cu seamă cu „prestigiul imens" al Fericitului ei Ctitor, ca „un pământ ce cântă în imagini", de neînlăturat de prefacerile şi transformările veacurilor curgătoare.

Cât a fost stăpân pe ţara sa, s-a străduit ca nici un alt conducător de ţară, în zeci de războaie având moartea în permanenţă în faţa ochilor, pentru a-i îmbărbăta pe oştenii săi. Puţini, foarte puţini sunt cei ce au avut acea putere de înfluenţare a supuşilor săi. Dar şi mai puţini sunt aceia care şi-au ales în viaţa lor drumul greu, anevoios, dar plin de glorie. Nopţi de iarnă nedormite, zile nenumărate petrecute în tabere ostăşeşti şi nu odată a fost nevoit să doarmă pe pământul ud sau pe zăpadă, având sub el doar o cergă ţărănească. Înfruntând ploile, furtunile cât şi viscolele iernilor lungi, din această parte de nord a ţării sale, plătind astfel scump dragostea sa nemărginită pentru Moldova. Ca orice creştin, s-a ostenit în post şi rugăciune, a participat la Sfintele Slujbe, la sfinţirea ctitoriilor sale, la pomenirea ostaşilor căzuţi în luptele pentru apărarea gliei străbune, în special la Războieni, unde a stat îngenunchiat tot timpul slujbei şi a lăcrimat ca tot omul, pentru elita oştirii zdrobită de urdia lui Mahomed al II-lea (1451—1481). Pe cât de înaltă demnitate a ocupat, pe atâta de multă smerenie a arătat. (Dan Lucinescu).

În fine, a venit şi vremea ca oricărui muritor, să se „Strămute la locaşurile veşnice". La acel început de iulie din vara anului 1504, cronicile spun că, nimeni, niciodată, nu a văzut şi nu a trăit o tristeţe atât de profundă, răspândită în toate colţurile ţării şi împărtăşită de toată suflarea Moldovei. De la vlădică până la cel mai smerit monah, de la înaltul dregător domnesc până la ţăranul din bordeiul de pe marginea pădurii, întreaga ţară îngenunchiase în plâns şi în rugăciune.

Convoiul se îndrepta de la Cetatea de Scaun din Suceava, spre Mânăstirea Putna, pe care o numise „mânăstirea noastră", în toate hrisoavele de danie, cu toţii mergeau încet, dorind parcă să-l aibă lângă ei, pe cel ce îi apărase o jumătate de veac cu sângele şi propria sa viaţă. Din cortegiu nu lipsea mitropolitul ţării Gheorghe Neamţeanul (1477—1508), cu clerul său, răspunsurile fiind date de corul putnean, condus de monahul Eustaţie românul, conducătorul şcolii muzicale de la Putna.

Credinţa sa, de care au trebuit să ţină seamă toţi istoricii şi scriitorii de mai târziu, au evocat-o în toată măreţia în operele literare, subliniindu-i alesele însuşiri morale şi din care se pot explica faptele sale vitejeşti, construcţiile civile şi religioase ce împânzesc toată Moldova, iar poporul de după moartea lui şi până astăzi îi zic: „sveti" (sfântul) Ştefan Vodă", dat fiind că: „nimenea din domni, nici mai înainte, nici după aceia l-au ajunsu" (Grigore Ureche). Superlativele de: cel Sfânt, cel Mare, cel Viteaz, cel Bun, eroul creştinătăţii, atletul lui Hristos, soarele, protectorul şi părintele Moldovei, apar la toţi autorii, căci era un suflet înfrăţit cu al mulţimilor neamului său, în care hotăra marile idei călăuzitoare, ce ne-a fost sprijin de-a lungul veacurilor: „moşie şi moştenire; dreptate şi drept" (Gh. Duzinchevici).

În cea mai lungă domnie ce a fost dată ţării lui, el a dominat scena istoriei române, prin aproape jumătate de secol, slăvit ca erou al neamului românesc şi al creştinătăţii, apreciază Dimitrie Onciul istoric. Octavian Goga îl aseamănă cu un arhanghel: „Acolo dormi tu arhanghel bătrân, / Tu, Ştefane, Sfânt Voievoade, / Ce-ai scris strălucirea neamului tău / Cu sânge duşman de noroade. / De sfânta ta dreaptă, de spada ta sfântă, / Spun toate poveştile slavei. / Să nu se-nfioare de num le tău / Nu-i frunză în codrii Moldovei!"/

Mânăstirea Putna îşi are astăzi forma şi aspectul, pe care i-o dau cele peste 5 secole scurse de la întemeierea ei. În ultimele două decenii ale secolului trecut, s-au efectuat ample lucrări de reparaţii şi reconstituire, printre care se află Casa Domnească arătând acum cu mare fidelitate, ca în perioada ştefaniană, respectându-se vechile planuri de construcţie; Iar din vara anului trecut, după multă şi intensă intervenţie la forurile competente, s-a obţinut aprobarea de a se picta biserica voievodală, până în prezent s-a pic at turla bisericii şi absida altarului. Lucrările continuă ca pentru marile serbări a 500 ani de la trecerea la cele veşnice a Fericitului ei Ctitor, să fie terminate, ca un dar adus Binecredinciosului Voievod Ştefan cel Mare şi Sfânt.

De 498 ani de când Stăpânul vieţii şi al zdrobirii morţii prin Învierea Sa, l-a chemat la sine şi în special de 10 ani, de când Biserica l-a canonizat, înscriindu-l oficial în ceata prietenilor săi, razele lui încălzesc şi vor încălzi neîncetat sentimentul de dragoste pentru glia străbună, de credinţă nestrămutată în Dumnezeu şi de demnitate a neamului din mijlocul căruia s-a ridicat, al ţării pentru independenţa şi prestigiul căreia s-a străduit, ca nimeni altul dintre voievozii ei, al Bisericii, căreia i-a fost fiu credincios şi sprijin de mare preţ.

În zilele noastre, ca de altfel întotdeauna şirurile de pelerini sunt neîntrerupte, din ţară şi de peste hotare, ca şi fraţii noştri români stabiliţi pe alte meleaguri, sau cei de dincolo de vremelnica sârmă ghimpată. Toţi caută să vadă, să audă cuvânt de folos, patriotic şi religios, să se atingă de mormânt, ca să-şi umple sufletul de acea putere care stăruie, „dincolo de ceea ce numesc oamenii moarte".

Sfintele slujbe de fiecare zi şi noapte n-au încetat niciodată de la târnosirea ei, iar candela pâlpâie fără încetare din 1504. Săptămânal, luni seara se oficiază Acatistul său de preotul slujitor de rând, la care se cântă refrenul după fiecare icos: „Bucură-te, Sfinte Ştefane, Binecredincios Voievod şi apărător al creştinătăţii!".

Deasupra mormântului din marmoră de Carrara, Fericitul şi pururea pomenitul ctitor cu nimb aureolat din tabloul votiv, îşi închină strădaniile sale de peste 47 ani, Maicii Domnului, în al cărei nume a pus sub protecţie sfântul locaş.

Florile înconjură mormântul înmiresmând văzduhul cu fumul de tămâie al cădelniţei sfinţiţilor slujitori.

Cinstirea înaintaşilor noştri este: „foarte bun şi cuvios lucru, un sfânt şi cucernic gând" (II Macabei, XII, 44 şi 46). Astfel ne facem datoria sfântă şi dreaptă, aducându-ne aminte de ei şi privind la viaţa lor, care au trăit-o mai mult pentru alţii decât pentru ei, să le urmăm credinţa şi faptele lor. (Evrei XIII, 7).

Mihai Eminescu şi Carmen Sylva, regina României

Niciodată epuizată definitiv, preocuparea de a semnala noi a pecte ale existenţei şi creaţiei unui scriitor se dovedeşte cu atât mai legitimă atunci când este vorba de un autor clasic, aşa cum pentru literatura română rămâne Mihai Eminescu. Chiar şi după anul 2000, atât de fast deschis exegezei eminesciene în spaţiile revistelor literare, iată că sunt posibile noi abordări, alte prisme de interpretare sau chiar precizări de ordin biografic.

De la G. Călinescu, primul istoric literar care în 1932 i-a consacrat scriitorului o monografie deveni.ă etalon pentru multe generaţii, şi până la G. Munteanu, autor al studiului **Hyperion 1. Viaţa lui Eminescu,** apărut în 1973 la Editura **Minerva,** biografii au făcut cu privire la relaţiile poetului cu monarhii României referiri vagi şi prudente, explicabile în deceniile socialismului românesc printr-un anume oportunism politic. Dacă ţinem cont că în ediţia Perpessicius consacrată operei genialului creator sunt reproduse in extenso traduceri în româneşte r alizate de M. Eminescu şi T. Maiorescu ale unor versuri scrise de Carmen Sylva şi că ele continuă să rămână nesemnalate în interpretarea istoricilor literari, un demers devine nu numai oportun, ci chiar imperios necesar, dacă el îndeplineşte condiţia obiectivităţii.

Apropierile între M. Eminescu şi Carmen Sylva în planul creaţiei, intermediate de Titu Maiorescu, după cum s-a precizat deja, cât şi cele din viaţa socială, neferite de o anumită anecdotică, nu trebuiesc nici minimalizate şi nici exagerate, ci aşezate în lumina adevărului. O variantă necercetată încă a poeziei **Criticilor mei,** aflată actualmente în Biblio.eca română din Freiburg şi probabil oferită de autor reginei României sau altui membru al familiei regale poate fi un cap de iceberg care, dacă nu răstoarnă, poate desigur nuanţa interpretarea de până acum, atât pe baza faptului în sine cât şi a datelor pe care textul propriuzis le deţine.

Se ştie, spre exemplu, că soţul lui Mite Kremnitz, în apropierea căreia poetul se aflase un timp, era medicul particular al regelui Carol I. Doctorul Wilhelm Kremnitz rămânea însă — după opinia lui G. Munteanu — în umbra soţiei sale cultivate şi inteligente, care s-a dovedit a fi „în fond o vanitoasă şi o amatoare de senzaţii tari". Ea însăşi ne încredinţează de acest adevăr atunci când cu referire la Mihai Eminescu, devenit vremelnic profesorul ei de română, afirmă voitiv: „Vream să fiu totul pentru el, el nimic pentru mine". Dăruit elevei sale de însuşi Eminescu, caietul roşu, format în 8' cu foi liniate discret şi prins în legătură de piele, părea a fi fost un cadou, ocazionat de aniversarea zilei de naştere a d-nei Mite Kremnitz din anul 1879. Semnificaţia gestului emană dintr-un imens orgoliu, manifest în afirmaţia conclusivă că „am chemat prin calda mea simpatie un suflet la o nouă creaţie". Episodul a fost comentat de O. Şchiau şi F. Şuteu. Notaţia de pe prima pagină a caietului roşu, „Eminescu şi alţi poeţi români", a provocat interpretări defavorabile femeii, care se dorea o colecţionară de manuscrise va'oroase. Cert e că în interiorul caietului se găsesc 4 copii caligrafice complete, scrise de Eminescu însuşi cu poeziile **Cu mâne zilele-ţi adaogi, Despărţire, Foaia veştedă** şi **Rugăciunea unui dac.** În plus, ultimele 4 strofe din **Atât de fragedă.** S-a stabilit astfel că **Atât de fragedă** nu i se dăruise Mitei în formă finită, cum ea încercase a lăsa de înţeles, ci într-o variantă de laborator.

Asemenea întâmplări, consemnate de istoria literară, adeveresc faptul că Eminescu oferea unele texte ale sale, chiar în forma nefinisată complet, unor persoane, care fie că l-au îndatorat moral pe sensibilul poet, fie că i-au creat acestuia o impre ie deosebită.

Apropierea lui Eminescu de familia regală a fost intermediată de Titu Maiorescu, care avusese iniţiativa de a citi la Palat una dintre **Scrisorile** poetului. Tot criticul fixase şi ora de audienţă, când putea fi împlinită dorinţa reginei de a-l cunoaşte pe poet. Anecdotica momentului care a urmat reţine şi concluzia întrevederii, consemnată fugitiv de George Călinescu în monografia sa, după cum prudent va fi comentată şi de George Munteanu: „există temeiuri să se creadă că Eminescu s-a purtat ca un suveran al poeziei faţă de suverană — poetă". Musafirul, venit — se pare — fără voia sa la Palat, tăcea ostentativ, punându-l pe T. Maiorescu în situaţia dificilă de a-i fi intermediar în dialogul cu regina Elisabeta, al cărei loc în ierarhia valorilor literare nu putea fi influenţat — cum în atâtea alte cazuri a dovedit-o istoria — de statutul ei monarhic din viaţa politică. Tăcerea poetului genial părea a fi o formă de ripostă la iniţiativa inoportună prin care criticul „îl prezentase în spectacol", după cum comenta mai apoi N. Petraşcu. Era vorba despre o mişcare de prim reflux, cum poate să fi fost cea produsă de o orgolioasă înfruntare a două suveranităţi, una a puterii politice şi alta a genialităţii creatoare. Dacă Eminescu pare să fi ţinut să le demarce cu mai multă sau mai puţină ostentaţie, Carmen Sylva credea posibilă o înmănunchere a lor. Nemulţumit de rodul iniţiativei sale, Maiorescu nici nu consemnează faptul respectiv în **Însemnări zilnice,** unde apar întâmplări mult mai puţin semnificative şi ca atare un asemenea eveniment nu era firesc să fie omis. La rândul ei pare să fi reacţionat şi regina. Încântată de versurile ciclului eminescian al **Scrisorilor** înainte de această primă vizită, a cărei încadrare în timp ar fi greu de stabilit cu exactitate, ea nu va mai fi cucerită şi de poemul **Luceafărul,** care i se citeşte apoi. Să fi fost reală obtuzitatea ei estetică sau astfel credea regina că merita disprețuit invitatul ei cel rebel?

Dincolo de o asemenea anecdotică, prea vag confirmată documentar, avem argumente care atestă indubitabil adevărul că Eminescu a întreţinut o corespondenţă cu regina-poetă. În vara anului 1876 el îi scria plin de afabilitate, socotind-o pe Carmen Sylva un spirit superior prin chiar cultura europeană căreia îi aparţinea. Raportate la canoanele protocolare şi la deschiderea proprie speciei memorialistice la care Eminescu apelase, mărturisirile încredinţate reginei de geniul neînţeles, cu descurajarea pe care societatea timpului i-o provoca, vor conduce spre o concluzie dezarmantă: „Ar exista deci numai două căi pentru a te confrunta cu Bizanţul: fie să lupţi cu aceleaşi arme necruţătoare, fie să renunţi în genere la luptă. Eu am ales această ultimă cale — nemaiavând nici o speranţă de a plăcea contemporanilor sau viitorului". Semnificaţiile unei a emenea file memorialistice, ignorate până acum, se dovedesc a fi multiple, constând în primul rând în minarea periodizării vieţii poet.lui în etapa optimistă, extinsă şi asupra anilor popasului său ieşean şi o alta pesimistă, ulterioară, periodizare susţinută de C. Dobrogeanu Gherea. Confesiunea ce atingea dimensiunea exis'enţială profundă a experienţei sale dovedeşte ineluctabil că între cei doi mânuitori de condei legătura temeinicită era una complexă, nerezumată doar la stricta colaborare literară. În mod cert, fiul căminarului Eminovici, şcolit între altele şi în capita'a Imperiului habsburgic, unde ierarhiile dinastice aveau o relevanţă legică, înţelegea impor.anţa şi stilul specific unei adresări către o regină. Încântat de atenţia Alteţei Sale faţă de creaţia sa, poetul ieşean face adevărate piruete de formulare protocolară într-o scrisoare de mulţumire în care se simte copleşit de personalitatea reginei. „Este însă cam lipsit de modestie din partea mea să vreau să trezesc la Înălţimea Voastră, persoană situată deasupra partidelor, un interes PRO sau CONTRA; s-a întâmplat însă fără nici o altă intenţie decât aceea de a da glas preţuirii ce-o datorez pentru aprecierile atât de binevoitoare de care se bucură **neînsemnatele mele scrieri** (s.n.) din partea Înălţimii Voastre. Nu merit această recunoaştere, totuşi lauda o primesc". Poetul va reacţiona mai categoric când află că ar putea primi medalia „BENE-MERENTI", de care se va bucura în schimb Al. Macedonski în 1881. Eminescu i-a prevenit pe iniţiatori de categoricul său refuz, cu o onestitate ce stă bine unui caracter integru şi care completează acel portret ideal cu care posteritaea n-a ezitat să-l înzes-

(Continuare în pag. a 7-a)

Conf. univ. dr.
ANCA SÂRGHIE

Şedinţa de constituire a noii Adunări Eparhiale a Arhiepiscopiei Sibiului

Potrivit prevederilor statutare şi hotărârii Sf. Sinod în luna iunie în toate eparhiile din cuprinsul Patriarhiei Române a avut loc constituirea noilor Adunări Eparhiale ce vor funcţiona în perioada 2002—2006.

Sâmbătă, 15 iunie a.c., a avut loc la Sibiu şedinţa de constituire a noii Adunări Eparhiale a Arhiepiscopiei Sibiului. Lucrările au început cu slujba de Te Deum săvârşită în Capela Mitropolitană de către un sobor de preoţi şi diaconi în frunte cu P.S. Visarion Răşinăreanu, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului şi cu invocarea Sf. Duh. După slujbă lucrările au continuat în Aula Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu şi au fost conduse de către Prea Sfinţia Sa Visarion Răşinăreanu.

În cuvântul de deschidere P.S. Sa a reliefat importanţa momentului pentru viaţa bisericească din Arhiepiscopia Sibiului şi a creionat principalele atribuţii ale Adunării Eparhiale. Totodată P.S. Sa a subliniat faptul că între membrii Adunării Eparhiale se regăsesc toate categoriile sociale: intelectuali de marcă, oameni de cultură, slujitori ai Bisericii şi ai Şcolii româneşti precum şi reprezentanţi ai Armatei. P.S. Sa a urat succes membrilor Adunării în noua misiune la care au fost chemaţi şi le-a transmis tuturor binecuvântarea părintească a Î.P.S. Mitropolit Antonie.

Şedinţa a continuat apoi potrivit rânduielilor statutare cu verificarea şi validarea mandatelor deputaţilor aleşi în cele 10 circumscripţii ale Eparhiei şi cu constituirea Adunării pe secţiunile prevăzute de Regulament.

Au fost aleşi apoi prin vot nominal delegaţii pentru Adunarea Naţională Bisericească şi membrii Consistoriului Eparhial. Noua Adunare Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului se prezintă astfel:

Preşedinte: **Î.P.S. Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, Mitropolitul Ardealului**

Circumscripţia electorală nr. 1
— Sibiu —

1. Pr. prof. dr. Ilie Moldovan
2. Avocat Ioan Morariu
3. G-ral Dr. Nicolae Gh. Uscoi

Circumscripţia electorală nr. 2
— Avrig —

1. Pr. Mircea Creţu
2. Prof. Univ. Dr. Ilie Crăciun
3. Dr. Vasile Iacob

Circumscripţia electorală nr. 3
— Mediaş —

1. Pr. Ioan Vladovici
2. Dr. Nicolae Suciu
3. Prof. Constantin Catrina

Circumscripţia electorală nr. 4
— Agnita —

1. Arhid. prof. dr. Constantin Voicu
2. Dr. Dumitru Nicoară
2. Vintilă Onuc Nemeş

Circumscripţia electorală nr. 5
— Făgăraş —

1. Pr. Ioan Dincă
2. Gheorghe Roşculeţ
3. Ing. Alexandru Boieriu

Circumscripţia electorală nr. 6
— Or. Victoria —

1. Pr. Cornel Codrea
2. Vasile Crăciun
3. Ing. Alexandru Lup

Circumscripţia electorală nr. 7
— Braşov —

1. Pr. Nicolae Florin Stroie
2. Prof. Univ. Dr. Ovidiu Moceanu
3. Dr. Mihai Niculescu

Circumscripţia electorală nr. 8
— Codlea —

1. Pr. Ioan Cioacă
2. Av. Ionel Maxim
3. Prof. Radu Fruntaş

Circumscripţia electorală nr. 9
— Rupea —

1. Pr. Ioan Munteanu
2. Silviu Lancea
3. Ioan Şerban

Circumscripţia electorală nr. 10
— Sălişte —

1. Pr. Ioan Ciocan
2. Jurist Dorin Suciu
3. Dumitru Banciu

Membri delegaţi în Adunarea Naţională Bisericească

Arhid. Prof. Dr. Ioan N. Floca — Sibiu
Av. Ioan Morariu — Sibiu
Dr. Nicolae Suciu — Mediaş

Consiliul Eparhial

Clerici:

Prof. Univ. Dr. Constantin Voicu — Sibiu
Pr. Ioan Cioacă — Braşov
Pr. Cornel Codrea — Făgăraş

Mireni:

G-ral Dr. Nicolae Gh. Uscoi — Sibiu
Prof. Univ. Dr. Ilie Crăciun — Sibiu
Prof. Univ. Dr. Ovidiu Moceanu — Braşov
Prof. Constantin Catrina — Sibiu
Dr. Nicolae Suciu — Mediaş
Av. Ioan Morariu — Sibiu

Consistoriul Eparhial

Preşedinte: Pr. Nicolae Coman — Braşov

Membri: Pr. Liviu Moisiu
Pr. Ioan Jurcă

Supleanţi: Pr. Cornel Erneanu — Mediaş
Pr. Ioan Ciungara — Făgăraş

Grefier: Pr. Eugen Buta — Sibiu

Apărători: Pr. Gheorghe Streza — Sibiu
Pr. Nicolae Creţu — Sibiu

În încheierea lucrărilor au luat cuvântul următorii deputaţi: dl. g-ral de brigadă Nicolae Uscoi, rectorul Academiei Trupelor de Uscat — Sibiu, P.C. Pr. Mircea Creţu — Tălmaciu, P.C. Pr. prof. dr. Ilie Moldovan, dl. Gheorghe Roşculeţ, deputat în Parlamentul României, dl. prof. univ. dr. Ilie Crăciun, decanul Facultăţii de Medicină din Sibiu, P.C. prot. Ioan Găban — Mediaş, dl. dr. Nicolae Suciu, dl. av. Ioan Morariu.

Toţi vorbitorii au evidenţiat rolul major al Bisericii noastre ortodoxe în viaţa societăţii româneşti şi imperativele vieţii religios-morale de azi la care se cere să fie prezentă şi implicată alături de alte instituţii ale statului şi Biserica strămoşească.

A urmat apoi în aripa nouă de la Reşedinţa mitropolitană o agapă frăţească la care a fost prezent şi Î.P.S. Mitropolit Antonie care s-a adresat cu un ziditor şi înălţător cuvânt participanţi'or.

Astfel s-a închi înca un moment de seamă în istoria seculară a Arhiepiscopiei Sibiului, moment de înălţare, de chemare şi de sfinte năzuinţe întru slujba Bisericii şi a neamului.

PARTICIPANT

Protopopul-martir Aurel Munteanu

(Urmare din pag. a 4-a)

nu este pusă nici astăzi complet în valoare şi în acest sens cred că ar fi necesară ridicarea unei statui a sa, urmată de organizarea unui simpozion care să dezbată toate aspectele activităţii deosebit de complexe, pe plan pastoral, misionar şi cultural a vrednicului de pomenire protopop Aurel Munteanu.

NOTE BIBLIOGRAFICE:

1. Cf. „Comuna Merg indeal", colecţia „Micromonografii locale", cap. „Personalităţi locale", p. 8.

2. Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Dr. Nicolae Co-neanu al Banatului ne dă în nota 16 a acestei lucrări lista celor care s-au ocupat de martirajul protopopului Aurel Munteanu în numeroa e lucrări sau articole ale unor ziare din j rul anului 1940 între care se găseşte şi „Telegraful Român": „Despre acest mucenic al neamului românesc s-au scris pagini emoţionante: Vasile Netea, Cartea refugiatului ardelean — Figuri ardelene, 1943, publicistul american Milton G. Lehrer, Ardealul pământ românesc (Problema Ardealului văzută de un american) 1944; D.E. Nicoară, Mucenicul Aurel, 1946, ziarul „Tribuna" din Braşov, nr. 725 din 12 septembrie 1943; ziarul „Tribuna Nouă" din Cluj, 15 martie 1946; „Telegraful Român" din 29 septembrie 1940, etc.

La această impresionantă listă aş adăuga şi „Telegraful Român", din 8 septembrie 1944, unde figura protopopului Munteanu este evocată din nou de către Nicodim Belea.

3. Pentru mai multe amănunte se poate consulta: Preot Prof. Dr. Mircea Păcurariu — „Istoria Bisericii Ortodoxe Române", vol. 3, Editura Institutului Biblic şi de Misiune a Bis. Ort. Rom. Buc., 1997.

Un periplu cultural prin Orientul Mijlociu (III)

„Eu sunt Cirus, întemeietorul Imperiului perşilor“

La 155 km nord-est de oraşul iranian Shiraz, capitala provinciei Fars, pe un platou aflat parcă la poalele cerului, căci este situat la 1900 m altitudine şi înconjurat de munţi nu prea înalţi, se află ruinele unui oraş antic, numit Pasargadae. La sud de aceste ruine se află un impresionant mausoleu, despre care se credea, în Evul Mediu, că adăposteşte mormântul mamei lui Solomon. Din acest motiv, şi azi numele mausoleului este **Masjed-e Madar-e Sulaiman** (moscheea mamei lui Solomon). Într-adevăr, mausoleul a slujit un timp ca moscheie.

Mausoleul a adăpostit într-adevăr un mormânt, dar nu pe cel al mamei vestitului rege din Vechiul Testament. În antichitate mormântul a avut o inscripţie, care l-a impresionat într-atât pe Alexandru Macedon, încât acesta a poruncit să i se alăture o a doua inscripţie, cu traducerea greacească a celei dintâi. Din păcate, ambele inscripţii au dispărut. Dar filosoful şi istoricul grec Plutarh (50—125 d.Hr.), a avut inspiraţia de a o include în lucrarea sa **Alexandros**, salvând-o pentru posteritate: **O, omule, oricine vei fi tu, ori de unde vei veni, ştiu că vei veni. Eu sunt Cirus, întemeietorul Imperiului perşilor. Nu mă invidia de aceea pentru acest puţin pământ care îmi acoperă trupul meu.**

Mausoleul este construit din piatră de calcar şi cuprinde o încăpere înălţată pe un soclu format din şase trepte. Atât mormântul propriu-zis, cât şi soclul au fiecare înălţimea de 5,50 m, deci întregul complex atinge 11 m înălţime.

Când Alexandru cel Mare a ajuns cu armatele sale la Pasargadae, mormântul fusese cu puţin timp înainte devastat. Cuceritorul a ordonat ca făptaşii să fie prinşi şi executaţi. Din scrierile istoricilor vechi ştim că trupul neînsufleţit şi îmbălsămat al lui Cirus se afla pe un pat de aur, iar lângă acesta era o masă, tot din aur, pe care erau aşezate daruri pentru jertfă.

Lucrările de construcţie a acestui mausoleu au fost începute de însuşi regele Cirus, care însă nu a reuşit să-l vadă gata încă în timpul vieţii sale. Abia fiul său, Kambyses II, a desăvârşit lucrările locaşului de veci a întemeietorului Imperiului persan[4].

Iar întemeierea a început chiar pe platoul înalt în care şi-a găsit odihna. Aici s-a dat, în anul 550 î.Hr., o bătălie între împăratul med Astyages şi regele persan Cirus II. Bătălia a fost câştigată de acesta din urmă. Amănunte cu privire la desfăşurarea luptei aflăm din analele de la Curtea regelui caldeu Nabonid (556—539 î.Hr.) care a aflat de la spionii săi că armata medă s-a revoltat, predându-şi împăratul în mâinile lui Cirus. În acest fel, acesta a realizat unificarea mezilor şi a perşilor. Imperiul a rămas acelaşi, doar că în fruntea lui se afla acum conducătorul poporului persan. Iar afacerile statului erau conduse tot de la Ecbatana, devenită noua reşedinţă a lui Cirus.

Urmaş al împăraţilor mezi, Cirus a continuat politica expansionistă a acestora. Primul obiectiv a fost vecinul din Anatolia apuseană, anume Regatul Lidian. Trei ani după ce a reuşit unificarea Iranului, Cirus a cucerit capitala lidiană Sardes. Au urmat apoi oraşele greceşti de pe coasta de vest a Asiei Mici. Contemporanii au rămas surprinşi de politica adoptată de cuceritor. Spre deosebire de regii asirieni şi babilonieni, care au umilit popoarele cucerite, deznaţionalizându-le prin deportări forţate, Cirus s-a remarcat prin toleranţă. Fiecare provincie cucerită şi-a păstrat autonomia, ceea ce a dus la consolidarea economică şi culturală a popoarelor învinse. Suveranii acestora, apoi aristocraţiile şi templele au continuat să deţină un important rol în conducerea ţărilor lor, devenite însă provincii sau satrapii persane.[5]

Acest fapt nu a fost remarcat doar de supuşii Imperiului persan, ci şi de popoarele care se aflau pe teritoriile Regatului Noului Babilon. Nabucodonosor II preluase sistemul administrativ al asirienilor, precum şi metodele acestora de guvernare, astfel că pentru multe popoare, robia asiriană a fost înlocuită de robia babiloniană. Chiar mai mult, deportările au continuat, exilul (în trei valuri: 597, 587 şi 582) clasei politice şi intelectuale a evreilor din Ierusalim şi Regatul Iuda fiind binecunoscut tuturor. Era deci firesc ca toate aceste popoare să privească spre Cirus ca spre un salvator, ca spre un mesia.

Cărţile profeţilor Iezechiel şi Daniel prezintă starea de spirit care domnea în sânul populaţiei evreieşti deportate. Deşi condiţia exilaţilor s-a îmbunătăţit treptat (în anul 561 fostul rege Ioiachin a fost chiar eliberat de către fiul lui Nabucodonosor, Avil-Marduc)[26], deşi iudaismul a dobândit în exilul babilonic acele instituţii care îi vor permite supravieţuirea până în zilele noastre (sinagoga, respectarea strictă a sabatului şi a postului)[27], totuşi distrugerea Babilonului, reîntoarcerea în patrie şi reconstruirea templului continuau să rămână ideile care îi însufleţeau. Iată, de exemplu, urările pe care i le făcea cetăţii Babilonului cel de-al doilea profet cu numele Isaia (numit şi Deutero-Isaia), redactorului capitolelor 40—66 din cartea Isaia: „Coboară-te şi şezi în ţărână, fecioară, fiica Babilonului, stai pe pământ fără tron, fiică a caldeilor, că nu te va mai numi nimeni pe tine gingaşă şi plăcută! Învârteşte la râşniţă şi macină făină, dă-ţi la o parte vălul tău, ridică-ţi veşmântul tău, rămâi cu picioarele goale şi treci râurile! Goliciunea ta să se descopere, să se vadă ruşinea ta (...). Stai tăcută şi la mai întuneric, fiică a caldeilor, nimeni nu te va mai numi pe tine stăpâna regatelor“ (Isaia 47, 1—5).

Însă evreii, deşi se infiltraseră până în cercurile înalte ale societăţii babiloniene, nu ar fi putut realiza acest deziderat, dacă acesta nu ar fi fost adoptat chiar de către persoanele cele mai influente din Babilon, anume preoţimea vechiului zeu al Babilonului, Marduk. În cinstea acestuia, Nabucodonosor II a început zidirea marelui templu-zikkurrat amintit în numărul trecut. Şi, deşi construcţiile nu erau terminate, totuşi mii de pelerini se îndreptau spre capitala Mesopotamiei, aducând cu ei numeroase ofrande. Ori, când împăratul Nabonid (556—539 î.Hr.), în dorinţa sa de a se emancipa de sub tutela marii preoţimi babiloniene, a oprit lucrările de construcţie a marelui templu (ridicând la rang oficial cultul lunar nord-sirian al zeului Sin, din oraşul Harran), şi mutându-şi, totodată, între anii 552—542, reşedinţa într-un oraş din Arabia, interesele cercurilor financiare din Babilon au fost grav afectate. Fiul şi reprezentantul lui Nabonid la Babilon, Belşarussur (Belşaţar sau Baltazar din Daniel 5), nu a putut împiedica declinul economic al oraşului. În aceste condiţii, preoţimea babiloniană a început tratative secrete cu Cirus, pentru detronarea lui Nabonid şi includerea Mesopotamiei în Imperiul persan[28].

În cartea profetului Daniel putem citi despre un ospăţ dat la palat de către Belşaţar, ocazie cu care o mână nevăzută ar fi scris pe perete cuvintele **Mene, mene, techel, ufarsin** pe care Daniel le-ar fi tradus regentului lui Nabonid în felul următor: **Dumnezeu a numărat zilele regatului tău şi i-a pus capăt. L-a cântărit în cântar şi l-a găsit uşor. A împărţit regatul tău şi l-a dat mezilor şi perşilor** (Dan. 5, 25—27). Cât de interesantă este istoria, când ne gândim că nu doar iudeii sperau să se împlinească aceste cuvinte, ci chiar şi majoritatea dregătorilor de la Curte. Cartea biblică a lui Daniel (5, 30) relatează că în noaptea următoare, Belşaţar a fost ucis în luptele pricinuite de invazia lui Darius Medul.

Realitatea istorică nu a fost însă întocmai cu cele relatate de Biblie, dar nici cu mult diferită. În anul 539 î.Hr. Cirus cel Mare şi-a trimis armata în Mesopotamia. Babilonul s-a predat, după ce mica oaste a lui Belşarussur a fost învinsă. În fruntea oştirii persane se afla un general cu numele Gubaru (identificat cu acel Darius Medul din Cartea profetului Daniel), devenit apoi conducător provizoriu al Mesopotamiei, până la sosirea lui Cirus în Babilon[29].

Cucerirea Mesopotamiei de către Cirus constituie sfârşitul independenţei acestei vechi zone de civilizaţie umană, care a ajuns astfel să fie strâns legată de spaţiul iranian. Desigur, influenţa pe care a avut-o asupra acestuia, mai ales din punct de vedere cultural, a fost deosebit de importantă. Primii trei Mari Regi ahemenizi au purtat şi titlul de regi ai **Sumerului şi Akkadului**, până când Xerxes a renunţat la această titulatură. Însă şi pe mai departe, până la cucerirea arabă, Mesopotamia a rămas parte integrantă din Imperiul persan. Mai apoi, în timpul califatului omeyyad, a avut statut de periferie, dar odată cu instaurarea califatului abbasid în anul 749, destinul Mesopotamiei a fost din nou legat de spaţiul iranian, devenind placa turnantă prin care Persia a influenţat profund Islamul creând ceea ce se numeşte de obicei civilizaţia arabă. Abia în secolul al XVII-lea, în urma ofensivei militare otomane, Mesopotamia a ieşit de sub influenţa lumii iraniene. Iar graniţa stabilită atunci între Imperiul Otoman şi cel Persan-Safavid a rămas, cu puţine modificări, în vigoare până azi, dar ca frontieră dintre Iran şi Iraq.

Intrarea lui Cirus în Babilon a fost triumfală. Într-o inscripţie, Cirus s-a declarat fiu al zeului Marduk, iar în alta, redactată de un preot al lui Marduk, se spune „Fără lupte şi bătălie el (Marduk) îl lasă pe Cirus să intre în oraşul său, Babilon. L-a salvat astfel de toate grozăviile. Pe Nabonid, regele ce nu se temea de el, l-a dat pe mâna lui Cirus. Camenii din Babilon, cu toţii, întregul Sumer şi Akkad, demnitarii şi guvernatorii, s-au plecat înaintea lui Cirus, i-au sărutat picioarele, s-au bucurat de regeasca lui domnie, le străluceau feţele de bucurie“. Bineînţeles că preoţimea lui Marduk a fost repusă în vechile drepturi politice şi economice. Şi aceasta cu atât mai mult cu cât însuşi Nabonid a fost cruţat, oferindu-i-se stăpânirea unui mic principat în răsăritul imperiului[30].

Deutero-Isaia a privit plin de bucurie evenimentele politice în curs de desfăşurare. Dacă preoţimea lui Marduk îl prezintă pe Cirus drept eliberator, profetul biblic îl numeşte mesia, uns al Domnului: „Aşa zice Domnul unsului Său Cirus, pe care îl ţine de mână lui cea dreaptă, ca să se doboare neamurile înaintea lui şi ca să dezlege cingătorile regilor, să deschidă porţile înaintea lui şi ca ele să nu mai fie închise: Eu voi merge înaintea ta şi drumurile cele muntoase le voi netezi, voi zdrobi porţile cele de aramă şi zăvoarele cele de fier le voi sfărâma. Şi îţi voi da ţie visterii ascunse, bogăţii îngropate în pământ, ca să ştii că Eu sunt Domnul Cel Care te-a chemat pe nume, Eu sunt Dumnezeul lui Israel. .»“ (Isaia 45, 1—3).

În următorul an după cucerirea Babilonului, Cirus a permis iudeilor să se întoarcă în Ţara Sfântă şi să reziderească templul. Decretul poate fi citit în Cartea I Ezdra: „În anul întâi al domniei lui Cirus, regele perşilor, ca să se împlinească cuvântul Domnului, cel grăit prin gura lui Ieremia, a deşteptat Domnul duhul lui Cirus, regele perşilor, şi acesta a poruncit să se facă ştiut în tot regatul său, prin grai şi prin scris, acestea: «Aşa grăieşte Cirus, regele perşilor: Toate regatele pământului mi le-a dat mie Domnul Dumnezeul cerului şi mi-a poruncit să fac locaş la Ierusalim în Iuda. Aşadar, aceia dintre voi, din tot poporul Lui, care voiesc — fie cu ei Dumnezeul lor — să se ducă la Ierusalim în Iuda şi să zidească templul Domnului Dumnezeului lui Israel, a Acelui Dumnezeu Care este în Ierusalim...»“ (I Ezdra, 1, 1—3).

Prin atitudinea sa faţă de lidieni, babilonieni şi iudei, Cirus a pus bazele politicii de toleranţă, care a caracterizat, cu doar puţine excepţii, întreaga perioadă ahemenidă. Prin înţelepciune, diplomaţie şi toleranţă, Cirus a reuşit să alăture într-un spaţiu politic şi economic unitar aproape toate vechile culturi ale Orientului antic asiatic. Desigur că următorul pas la care se va fi gândit va fi fost Egiptul, dar acest pas nu a putut fi înfăptuit, datorită morţii sale, petrecute în anul 530, în cursul luptelor cu tribul scit al massageţilor, de la graniţele de răsărit ale imperiului[31].

Abia fiul său, Kambyses II (530—522 î.Hr.), a dus la bun sfârşit planul lui Cirus. După victoria obţinută de acesta asupra faraonului Psametic III (526—525 î.Hr.) şi până în anul 404 î.Hr., Egiptul a făcut parte din Imperiul persan, împăraţii ahemenizi fiind consideraţi cea de a 27-a dinastie din istoria Văii Nilului. Planurile lui Kambyses au fost însă mult mai îndrăzneţe, el dorind cucerirea Nubiei şi a Libiei. Dar încercările sale s-au sortit cu un eşec, cu atât mai mult cu cât absenţa suveranului din centrul imperiului i-a permis unui uzurpator, pe nume Gaumata, să se ridice împotriva autorităţii centrale. Kambyses s-a sinucis, iar unul din generalii săi, Darius, a reuşit să restabilească ordinea şi unitatea imperiului, fixându-i cadrele organizatorice pe care le-a păstrat până la cucerirea lui Alexandru Macedon.

În urma campaniilor militare ale celor dintâi Ahemenizi, s-a putut realiza, pe un spaţiu geografic imens, o sinteză culturală fără precedent şi care a făcut posibilă apariţia ulterioară a civilizaţiei elenistice. Un prim exemplu al acestei sinteze este şi reşedinţa imperială de la Pasargadae, al cărei plan arhitectural prezintă importante elemente originare din Lidia, necunoscute până atunci în Iran. Delimitarea solului constituia aici o serioasă piedică tehnică, iar pentru înlăturarea acesteia au fost construite mai multe terase care au avut menirea de a face posibilă ridicarea celor două mari palate imperiale, precum şi a clădirilor anexe.[32] Primul palat, cel guvernamental, era înconjurat pe toate patru laturile de portice, iar în centrul său se afla sala de audienţe (numită **apadana**). Cel de-al doilea palat cuprindea locuinţele familiei imperiale. Iar în jurul acestor palate a fost amenajat un parc luxuriant (numit **paridaiza**), cu fântâni arteziene şi cascade atât de impresionante, încât, atunci când Alexandru cel Mare a cucerit Pasargadae, soldaţii greci şi macedonieni au preluat numele persan al grădinii, pentru a denumi raiul din viaţa de apoi (**parádeisos**), termen care s-a păstrat apoi în aproape toate limbile europene moderne.[33]

Intrarea în faimoasa grădină se făcea printr-o imensă poartă (26, 50 pe 22 m), pe ancadramentul căreia erau basoreliefuri prezentând genii.[34] Din păcate, azi au rămas doar foarte puţine ruine, anume câteva baze de coloane, podeaua unuia din palate, dar mai ales basorelieful cu reprezentarea unui geniu cu patru aripi, cu îmbrăcămintea unui demon asirian şi cu o coroană egipteană pe cap.

Administraţia imperiului: centrul şi provinciile. Economia

După moartea lui Kambyses, cuceritorul Egiptului, mezii au încercat să-şi recapete independenţa. Însă Darius I, un general persan, membru al dinastiei ahemenide, a înlăturat acest pericol. Încercările ulterioare ale sale de a cuceri alte regiuni nu s-au soldat cu succes. Cu toate acestea, Imperiul persan era cel mai întins stat cunoscut până atunci. Avea o suprafaţă de aproximativ 5 milioane km², întinzându-se de pe valea Indusului (estul Pakistanului de azi), Munţii Hindukuş (estul Afghanistanului de azi) şi Asia Centrală (Uzbekistan şi Turkmenistan) până în Caucaz, Balcani şi Egipt.

Acest teritoriu a fost împărţit în 20 provincii, numite satrapii, legate printr-o reţea ultramodernă de drumuri (cel mai renumit fiind calea regală de la Susa la Sardes). Sistemul poştal foarte eficient îi permitea regelui să afle foarte repede ultimile noutăţi.

Desigur că acest imperiu a fost un conglomerat de culturi, religii, naţiuni şi limbi. După cum am văzut, perşii s-au aflat mult timp sub influenţa culturii elamite. De aceea au preluat şi limba acesteia, astfel că sub Cirus şi Darius, elamita a fost limba cancelariei, nu doar la Susa, ci şi la Ecbatana. Dar încă de la începutul mileniului I î.Hr., Orientul Mijlociu cunoscuse o transformare lingvistică şi etnică, datorată invaziilor triburilor de aramei. Prin urmare, Imperiul Persan a doptat limba aramaică drept limbă oficială, la început împreună cu elamita, dar după 459 î.Hr. a rămas singura limbă oficială a imperiului. Iar alfabetul aramaic va fi doptat de zoroastrieni, pentru a nota Avesta (redactată în limba avestică, folosită de iranienii din răsărit). Limba persană veche (folosită de perşi şi mezi) se regăseşte doar în puţine inscripţii de pe basoreliefuri[35].

Caracteristică pentru politica administrativă a Ahemenizilor a fost toleranţa religioasă. Istoricul B. Brentjes consideră că Darius a pus bazele politicii rămasă valabilă până în secolul nostru în Orientul Mijlociu, de a considera fiecare comunitate religioasă o „naţiune“[36] (a se vedea sistemul **millet-ului** din Imperiul Otoman: dar şi azi în Republica Islamică Iran, fiecare confesiune religioasă are statut de „naţiune“ separată). Trebuie ţinut cont de faptul că la popoarele din Orient, justiţia, legea popoarelor erau părţi ale dreptului religios. În fruntea unor numeroase comunităţi se aflau preoţimea cultelor polisurilor respective. Noua stăpânire persană încerca să atragă această pătură conducătoare şi să o lege de imperiu[37].

Am văzut cum Cirus II cel Mare a intrat în **Babilon** în calitate de restaurator al cultului zeului Marduk. A purtat şi titlul de rege al Babilonului. Dar după răscoala babiloniană din 482 î.Hr., Xerxe I a modificat politica predecesorilor săi, organizând un măcel în Babilon, dărâmând templul şi interzicând cultul lui Marduk. A renunţat şi la titulatura de rege al Babilonului[38].

O situaţie deosebită a deţinut-o provincia Egipt. Aici, suveranii persani au purtat titlul de faraoni. În acest fel a existat în istoria Egiptului antic două dinastii persane (ambele ahemenide), anume între 525—404 şi 343—330 (dinastiile 27 şi 31). Totodată, în urma unei revolte din cel de-al doilea an al domniei lui Artaxerxe I (464—424), Egiptul şi-a dobândit independenţa pentru un deceniu (464—454)[9].

Stăpânirea persană asupra Egiptului i-a acordat acesteia cel dintâi cod juridic egiptean. În anul 503, Darius I a poruncit ca vechile legi egiptene, emise până la cucerirea persană, să fie codificate într-o colecţie juridică naţională egipteană. Acest codice a fost tradus şi în aramaică. Acest cod juridic egiptean a fost folosit multă vreme după răsturnarea stăpânirii persane, fiind atestat documentar chiar şi în anul 124 d.Hr.[40].

O situaţie cu totul excepţională a deţinut-o, în acest context, poporul evreu. Am văzut cum Cirus cel Mare, în anul care a urmat intrării sale în Babilon, le-a permis evreilor să se întoarcă în Iudeea şi să reconstruiască templul. În acest scop, le-a retrocedat şi vasele de cult pe care le răpise regele Nabucodonosor II, acordându-le şi alte ajutoare materiale (Ezdra, 1, 2—4: 6, 5).

Istoricii au remarcat formularea folosită de Cirus, anume „Domnul Dumnezeul cerului“, considerând că motivele care l-au determinat pe Cirus să le permită iudeilor întoarcerea va fi fost şi monoteismul mozaismului apropiat, într-o oarecare măsură, cu religia cerească, spirituală a iranienilor[41].

Din motive economice, cea mai mare parte a iudeilor au rămas în Babilon. Doar aproximativ 42 000 evrei au decis să părăsească exilul. Aceştia erau conduşi de Şeşbaţar, numit de Cirus „cârmuitor“ (I Ezdra, 5, 14), de fapt „pehah“, adică prefect sau guvernator al provinciei lui Iuda, aflată în satrapia Babilonului şi în regiunea Samaria[42]. Şeşbaţar a pus temelia templului (I Ezdra, 5, 16).

Dar lucrările au încetat. Motivele constau în sărăcia ţării. Pe de altă parte, în timpul exilului, alte triburi semitice se stabiliseră în Iudeea. Atât aceştia, dar mai ales organele administrative din Samaria au împiedicat desfăşurarea lucrărilor de zidire[43].

Abia după ce Darius a restabilit ordinea în imperiu, în 522, lucrările au putut fi reluate. Un nou grup de iudei, conduşi de Zorobabel şi de marele preot Iosua (I Ezdra, 2, 2)[44]. Aceştia au zidit jertfelnic şi au săvârşit sărbătoarea corturilor (I Ezdra, 3. 1—2). Sub îmboldul profeţilor Agheu (521) şi Zaharia (521—519), lucrările de construcţie s-au reluat. Dar satrapul Tatnai, al ţinuturilor de dincolo de fluviul Eufrat, văzând că lucrările erau finanţate şi de visteria regală, a cerut reconfirmarea ordinului de la regele Darius. Acesta a poruncit să se controleze dacă Cirus a dat într-adevăr edictul de restaurare a templului. În arhiva din Ecbatana s-a descoperit decretul respectiv, care a fost apoi reînnoit de către Darius (I Ezdra, 5—6). Acest al doilea templu a fost terminat în al şaselea an al domniei regelui Darius (I Ezdra, 6, 15), deci în anul 515.

Perioada de după zidirea templului nu este descrisă de Biblie. Dar descoperirile arheologice au putut umple aceste lacune. Curtea persană trimitea în continuare guvernatori de provincie, doar la început descendenţi ai liniei davidice. Aceştia strângeau birurile pentru visteria centrală, cât şi pentru nevoile obştii. Dările provocau populaţiei greutăţi deosebite[45]. Ierusalimul şi mica provincie din jur alcătuia o „comunitate cultică“, aflată sub conducerea templului, aşa cum erau numeroase alte provincii din imperiu. Însă supunerea ei faţă de regiunea Samariei dădea naştere unor probleme destul de dificile pentru populaţie şi conducerea poporului[46].

În timpul domniei lui Artaxerxe I (464—424), situaţia s-a îmbunătăţit. De la Curte au fost trimişi în Iudeea Ezdra şi Neemia, cu misiune religioasă, respectiv politică. Biblia pune ambele misiuni în timpul domniei lui Artaxerxe, nespecificând despre care din cei doi este vorba. Istoricii sunt unanimi în a data misiunea lui Neemia în anul 445 î.Hr. Dar datarea misiunii lui Ezdra întâmpină dificultăţi. Bibliciştii consideră că acest eveniment trebuie datat în anul al şaptelea al domniei lui Artaxerxe I (deci în 458 î.Hr.)[47], în timp ce majoritatea istoricilor consideră că Ezdra a sosit la Ierusalim în anul al şaptelea al domniei lui Artaxerxe II (deci în 398 î.Hr.)[48]. Cei care susţin sosirea lui Ezdra în anul 458, pun acest act în directă legătură cu răscoala egipteană izbucnită în anul 464. Potrivit Scripturii (I Ezdra, 7, 6—26), misiunea lui Ezdra, „scribul Legii Dumnezeului din ceruri“, i-a fost încredinţată de Artaxerxe care i-a spus: „tu eşti trimis de rege şi de cei şapte sfetnici ai lui, ca să cercetezi Iuda şi Ierusalimul după le-

(Continuare în pag. a 7-a)

Drd. PAUL BRUSANOWSKI

HRISTOS ÎN MOLDOVA. **Antologie de documente şi studii privind Mitropolia Moldovei, 1401—2001,** Trinitas, Iaşi, 2001, 431 p.

Anul acesta se împlinesc şase sute de ani de la recunoaşterea oficială a Mitropoliei Moldovei şi a ierarhului Iosif ca întâistătător al acesteia de către Patriarhia ecumenică. „Banchet al bucuriei inimii“, cartea în discuţie, — tipărită cu binecuvântarea Î.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei —, revelează rolul multiplu pe care Moldova l-a îndeplinit în istoria naţională şi universală, în cultura şi spiritualitatea română. Acesta derivă în mod direct dintr-o realitate: aceea a rămânerii Moldovei în Hristos şi a lui Hristos în Moldova, asemenea vieţii şi a mlădiţelor (Cf. In. 15, 5, 8).

Documentele, studiile şi articolele au fost adunate în acest volum aniversar de părintele Nicolae Dascălu, directorul Institutului Misionar Cultural Trinitas. Semnatarii lor sunt personalităţi ale culturii noastre: de la umanistul Dimitrie Cantemir, la poetul naţional Mihai Eminescu şi apoi la ierarhi cărturari, istorici de renume, iluştri profesori de teologie. Dacă pentru textele de sorginte îndepărtată în timp se oferă şi variantele originale în limbile greacă sau latină, studiile moderne au fiecare un rezumat în limba engleză, devenind accesibile unui segment mai larg de cititori. Apărut în condiţii grafice ireproşabile, volumul este divizat în două părţi: *Cuvinte peste timp* şi *Timp tâlcuit în cuvinte şi fapte*, adică în cuvintele lui Grigore Ţamblac, Varlaam, Dosoftei, Iacob Putneanul etc. şi faptele lui Ştefan cel Mare „unit peste veacuri cu cerul şi cu ţara sa“, ale altor domnitori şi mitropoliţi care, de-a lungul timpului, şi-au identificat destinul cu istoria pământului moldovenesc.

Un spaţiu important îl ocupă studiile referitoare la legăturile Moldovei cu lumea bizantină, argument în favoarea deschiderii spre universalitate a străvechiului pământ românesc şi a oamenilor lui. Arta moldovenească este şi ea prezentă în volum, monumentele istorice bisericeşti, nu puţine la număr, constituind tot atâtea mărturii ale unor timpuri glorioase, ale unor victorii sau jertfe, dovadă incontestabilă a aspiraţiei spre înalt, spre unirea cu divinitatea.

Este surprinsă în cuvinte sinteza creatoare existentă în Moldova, care a preluat influenţele externe, conferindu-le identitate românească, după o prealabilă contopire cu idei sau forme originale.

Trebuie să semnalăm că se profilează un volum viitor, complementar, care va întregi cuvintele cu imagini, sub formă de album.

Certă mărturie a faptului că Mitropolia Moldovei rămâne *mama neamului românesc*, aşa cum o considera Mihai Eminescu, cartea prezentată este şi un argument elocvent al omniprezenţei lui Hristos, al consecinţelor acestei realităţi, care se vădesc acolo unde sufletele sunt deschise întru întâmpinare, acolo unde faptele constituie o perpetuă chemare spre desăvârşirea spirituală. Ne exprimăm speranţa că lectura ei va lumina minţi şi va primeni suflete.

Drd. CLAUDIA DUMITRIU

„Credința nu este acceptare de idei, ci relație de viață cu Dumnezeul Cel Viu"!

Mitropolitul Dimitrie Vekiaris

Înalt Prea Sfințitul Dimitrie Vekiaris, Mitropolit de Goumenissa, Axioupoleos și Polikastro constituie una dintre figurile emblematice ale culturii teologice elene contemporane. Este autorul a 33 de cărți, dintre care cea intitulată „Viața în morminte" a ajuns la cea de a 22 ediție în spațiul elen, fiind de asemenea tradusă și în numeroase limbi de circulație europeană.

Este receptat în mod unanim ca unul dintre cei mai culți ierarhi ai ortodoxiei elene, fiind în același timp și omul unei asceze profunde, impresionând întotdeauna prin disponibilitatea cu care se angajează în ajutorarea celor din preajma sa.

Deși este cunoscut în aproape întreaga Europă, și nu numai, continuă să fie în spațiul teologiei românești o persoană necunoscută. Aria operelor ale cuprinde domeniul exegeticii, catheticii, dreptului canonic, al spiritualității în genere.

Mitropolitul Dimitrie Vekiaris este născut în anul 1948 în localitatea Loutrakio — Corint, este licențiat în teologie din 1972 la Atena, din anul 1984 a fost secretarul Arhiepiscopiei Atenei și egumen al Mânăstirii Petrakis din Atena. În anul 1989 este ales mitropolit de Larissa, iar din 1991 este mitropolit de Goumenissa.

Una dintre lucrările sale, intitulată „Identitatea noastră" tratează problema identității ethosului ortodox în contextul globalizării, mondializării și desacralizării societății contemporane.

Amintesc doar câteva coordonate ale ei: mărturisirea ortodoxiei în Uniunea Europeană, identitatea creștinului ortodox, Maica Domnului — Mijlocitoare între cele zidite și nezidite etc.

„Suntem creștini ortodocși. Dacă suntem întrebați ce înseamnă aceasta, ce vom răspunde? Ce este ortodoxia? Oare un sistem de învățătură religioasă? Oare o unitate de solemnități religioase? Oare totalul Bisericilor Ortodoxe locale, ca și mod de relație?

Trăim în interiorul Ortodoxiei și ne închinăm Dumnezeului Cel adevărat în mod ortodox. Și este adevărat că multe din cele pe care le trăim, nu putem să ni le explicăm. Însă, astfel mintea și gândirea noastră au prilejul de-a se îndeletnici cu această întrebare. Doar astfel există speranța de-a experia și menține calitatea creștinismului ortodox, ca și cea mai prețioasă identitate a noastră.

Sunt creștin ortodox? Ce înseamnă aceasta?

Creștin ortodox înseamnă că sunt botezat în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, și în acest mod sunt tainic și real parte a familiei lui Dumnezeu, a Bisericii.

Creștin ortodox înseamnă că am primit Sfânta Mirungere, adică darul Sfântului Duh, și cu toate că, ca și om sunt muritor, ca și om însă înzestrat de Duhul Sfânt, aștept și pregust veșnicia ca simțurile duhovnicești ale inimii curate și luminate.

Creștin ortodox înseamnă că participă în mod real la liturghia Euharistiei lui Dumnezeu, împărtășindumă cu Trupul și Sângele lui Hristos și în acest fel Hristos locuiește în chip tainic în mine, mă întărește în lupta vieții prezente și în dobândirea celei viitoare.

Creștin ortodox înseamnă că Dumnezeu Tatăl prin Hristos m-a răscumpărat, mă recunoaște drept moștenitor al Împărăției Sale.

Creștin ortodox înseamnă că am frați pe toți sfinții, apostolii, martirii, ierarhii, cuvioșii, drepții, adică toți câți au trăit viața în Hristos încă de pe pământ.

Creștin ortodox înseamnă că viața mea personală, ca aducere aminte, viața mea ca luptă, viitorul meu ca nădejde și țintă, toate acestea depind de Hristosul meu, de Hristosul Bisericii, de Domnul și Dumnezeu și Mântuitorul lumii.

Creștin ortodox înseamnă ceea ce a zis apostolul Pavel despre el însuși: viața mea este Hristos, de aceea, și să mor, voi avea câștig, de vreme ce voi merge mai aproape de Hristos. Însă și viața pe care o trăiesc este viață de credință, încredințată voinței Fiului lui Dumnezeu, care m-a iubit și s-a răstignit pentru mine. Adică, creștinul trăiește cu nădejdea veșniciei. Această nădejde nu îl face să fie retras de lume și plângăreț, ci îi dă impulsul de a se lupta pentru sfințenia vieții personale, familiale și sociale. Sfințenia înseamnă să primească cineva în mod simțit prezența lui Hristos în interiorul său. Și atunci, având această experiență și certitudine dă mărturie autentică despre Hristos în lume, prin felul zilnic al viețuirii sale, pentru a-L găsi și lumea pe Hristos în Biserică și prin Biserică".

„Este adevărat că în zilele noastre Biserica ni se prezintă în multe ipostaze, obosită și dezbinată. Este adevărat că Biserica noastră este defăimată din cauza exemplului negativ al unor clerici și laici. Mulți creștini se scandalizează. Cu grijă, exemplele negative își găsesc justificarea în

(Continuare în pag. a 8-a)

Drd. ȘTEFAN TOMA

Mihai Eminescu şl Carmen Sylva

(Urmare din pag. a 5-a)

treze. Orice abuz în sensul acesta are efect deformant. Călinescu prevenea cititorii de primejdia unor asemenea falsificări atunci când începea al doilea volum al exegezei sale consacrat în 1935 **Operei lui Eminescu** cu aprecierea: „Lipsit de prieteni în timpul vieții și batjocorit, Eminescu devine după moarte, printr-o exagerare de cult tot atât de jicnitoare, prototipul tuturor însușirilor și virtuților umane". Am spicuit doar câteva dintre datele de viață socială pe care istoricii literari le-au consemnat ori le-au neglijat până în prezent.

În mod inexplicabil și nedrept G. Munteanu trece peste traducerea de către Eminescu a unor poeme ample ale reginei. Am putea consemna exemplificator balada românească **VÂRFUL CU DOR,** ceea ce dovedește că refluxului inițial îi urmase și o mișcare de apropiere a poetului de creația reginei Elisabeta. Traducerea eminesciană s-a publicat concomitent cu originalul german, editarea fiind împlinită în 1878 la Tipografia Curții. Faptul că s-a executat și o versiune italiană a textului, după care s-au realizat în 1879 reprezentațiile teatrale de la București și Sibiu, unde spectacolul se va relua în 1895, dovedește că a existat inițiativa lansării unei asemenea creații ce împlinea eforturile literare ale poetei-regine. În presa timpului traducerea eminesciană a baladei a fost evaluată în termeni contradictorii. Avem în vedere că Fr. Damé în **Românul** din 27 ianuarie 1879 îl discredita pe Eminescu, iar mai târziu, în **Telegraful Român** de la Sibiu din 22 iunie / 4 iulie 1895 se considera că traducerea lui este „excelentă". Pe baza cercetării celor două versiuni păstrate ale traducerii, întrucât o a treia a fost pierdută în tipografie, Petre Creția conchidea că în 1876—1877 aflat la Iași, Eminescu lucra la această traducere încercând să atenueze „fadoarea originalului", drept care el „și-a interiorizat câteva părți din ea, transferându-le în lumea lui poetică și în limbajul ei specific." O asemenea ameliorare poetică nu slujea însă traducerii, care urma să fie folosită ca libret. De aceea, la sugestia posibilă a lui Titu Maiorescu, la București traducătorul a decis „să oblitereze câte ceva din contribuția sa și să se adecveze mai mult originalului". Partea cea mai valoroasă a traducerii, după opinia aceluiași cercetător, este finalul baladei, care „a fost nu numai obiectul unor căutări asidue, ci un punct de desprindere față de mediocrul original și de trecere către autonomia lirismului celui mai personal și mai pur."

Semnificativă pentru impasul în care poetul genial se va fi aflat ca traducător al unui text mediocru, această realizare nu este singura formă a susținerii inițiativelor reginei României în plan literar. Poezia **Märchenkönigin,** ca traducere eminesciană la **Crăiasa din povești** a figurat în antologia **Rumänische Dichtung** din 1881, semnată de Carmen Sylva și realizată cu supravegherea lui Mite Kremnitz. Textul reapare și în alte ediții ale antologiei, spre a fi apoi reprodusă atât în revista „Bukarester Salon" cât și în alte publicații. Semnificativ pentru relația de colaborare destul de extinsă în timp cu Carmen Sylva este faptul că pe aceeași pagină de manuscris unde în perioada ieșeană Eminescu notase cu cerneală violet o transcriere îngrijită a traducerii, foarte puțin deosebită de cea din antologie, apare începutul unei adrese „Măria Sa, Prea Înălțata Doamnă". Să nu denote asemenea cuvinte și altceva, mai profund, decât o formulare conformă etichetei impuse de canoanele stilului epistolar?

Fără vreun partizanat impus de vreo anume conjunctură, fie ea istorico-politică sau culturală, restabilirea datelor reale ale existenței lui Eminescu, proiectat astăzi pe fundalul unei contemporaneități ce nu i-a fost deloc indiferentă, asigură la început de nou ev al cercetării nu numai șansa unor nuanțări privind biografia geniului absolut al romantismului românesc, ci atestă mai ales o mutație necesară în mentalitatea celor ce vor continua exegeza eminesciană. Raporturile ziaristului Eminescu de la „Timpul" cu regele Carol I merită în egală măsură interesul nostru, constituind obiecul unei urmă oare intervenții. Reașezarea în lumina adevărului a unor aspecte biografice ale vieții scriitorilor noștri clasici, omise într-un anumit anotimp întunecat al contemporaneității noastre românești dintr-un oportunism politic, a devenit în anii din urmă o datorie firească a istoriei literare naționale.

Un periplu cultural

(Urmare din pag. a 6-a)

gea Dumnezeului tău". Cu alte cuvinte, potrivit cu politica oficială religioasă a Curții, Ezdra urma să revigoreze viața religioasă a poporului iudeu, aflat la granița cu Egiptul care se răsculase atât în 464, cât și în 404. În timpul sărbătorii Corturilor, iudeilor le-a fost citit Pentateuhul, după care întregul popor s-a pocăit (II Ezdra, 8—9). Cărțile I și II Ezdra prezintă pe larg activitatea lui Ezdra pentru restabilirea purității morale a poporului iudeu.

Misiunea lui Neemia a fost de natură politică, probabil tot în legătură cu situația de la granița Egiptului. Pe de o parte, Neemia a rezolvat adânci probleme sociale (inegalitatea dintre bogați și săraci — a emis în acest scop o scutire fiscală). Pe de altă parte a întărit granița puterea de rezistență de la frontieră, prin ridicarea zidurilor Ierusalimului. În acest scop ,provincia Iudeea a fost ruptă de regiunea Samaria. Desigur, regiunile vecine s-au opus ambelor măsuri, astfel că iudeii, cu o mână pe mistrie și cu cealaltă pe sabie, au reușit să ridice zidurile Ierusalimului.

Perioada stăpânirii persane asupra Iudeii este considerată de istorici drept o epocă de prosperitate. Iudeii stabiliți în Țara Sfântă au devenit apărători loiali ai granițelor imperiului. Pe de altă parte, cei rămași în Mesopotamia, dar și cei stabiliți în alte orașe ale imperiului (Ecbatana, Sardes etc.) s-au implicat în viața comunităților lor, mulți devenind slujbași ai Curții (precum scribul Ezdra sau paharnicul Neemia). După cum se va mai vedea, numărul evreilor din Babilon va crește după primul secol al erei creștine, astfel că școlile evreiești din Babilon vor rivaliza cu cele din Țara Sfântă.

Din perioada petrecută în Mesopotamia, datează numeroase instituții ale iudaismului de azi. De exemplu marea sărbătoare Purim, a cărei instituire este descrisă în Cartea Esterei. Estera, devenită regină a Persiei (soția lui Ahașveroș, probabil Xerxe) a împiedicat, împreună cu ruda ei Mordehai, planurile unui înalt satrap de a-i masacra pe toți iudeii din imperiu. Această întâmplare nu e atestată în nici o altă sursă din afara Bibliei. Se știe în schimb că regii persani nu aveau dreptul de a lua în căsătorie o femeie fără origine nobiliară. Pe de altă parte, se specifică în carte că Mordehai l-ar fi însoțit pe regele iudeu Ioiachin (597 î.Hr.) în exilul acestuia în Babilon, astfel că în al treilea an al domniei lui Xerxes ar fi trebuit să atingă vârsta de 114 ani. Din toate aceste motive, cartea a fost socotită multă vreme necanonică de către Biserică[9].

Totuși, azi se păstrează în Hamadan, oraș situat chiar deasupra vechii capitale Ecbatana, o clădire cu o cupolă mică, și care este cunoscută drept mormântul Esterei și a lui Mordehai. Clădirea datează însă din secolul XIII d.Hr. și cuprinde un mormânt vechi, care, cel mai probabil, aparține soției regelui sasanid Yazdgerd I (399—420), Șușandokht[50]. În încăperea învecinată se păstrează un vechi sul al Torei. Lângă mausoleu se află o moschee și un cimitir evreiesc.

Înainte de a trece mai departe, trebuie să atragem atenția asupra unui alt monument funerar în Iran, legat de Vechiul Testament. În satul Șuș, vechea Susă, se găsește, în apropierea unei grădini cu fântână arteziană, mormântul profetului Daniel. Este vorba de o clădire conică, construită însă abia în anul 1869, pe temelia unui mormânt mai vechi, vizitat în 1167 de călătorul Benjamin de Tudela.

Din cele prezentate mai sus, putem vedea marele grad de toleranță de care s-au bucurat națiunile și comunitățile religioase în Imperiul Persan. Ahemenizii au știut să îmbine necesitățile Curții cu cele ale popoarelor supuse, știu, mai degrabă, cu acelea ale conducătorilor acestor popoare. Darius a lăsat urmașilor săi un imperiu stabil tocmai pentru că interesele claselor conducătoare ale populațiilor componente se suprapuneau cu cele ale Curții. Autonomia acordată comunităților religioase nu trebuie să ne facă să credem că statul ahemenid s-a asemănat unei confederații laxe, asemenea imperiilor de stepă. Interesul Curții era, în primul rând, asigurarea veniturilor din impozite. Datoria principală a conducătorilor diferitelor națiuni era aceea de a strânge impozitele și de a livra suma cerută de Curte.

Și tocmai pentru a se asigura de strângerea acestor venituri, Darius a împletit în mod fericit autonomia națiunilor cu centralismul. Am amintit că întregul imperiu a fost împărțit în 20 de satrapii. Funcționarii regali din aceste provincii erau reprezentanții regelui, ținându-i pe conducătorii națiunilor sub observație. Dar ar fi fost neînțelept ca în fruntea unei satrapii să fie numit doar un singur funcționar. Acesta ar fi putut acumula prea multă putere, fiind posibilă o trădare a intereselor Curții. De aceea, Darius a numit trei funcționari în fiecare satrapie, care aveau datoria să se supravegheze reciproc, „să se țină în șah". Cel dintâi era chiar guvernatorul, care purta denumirea de satrap. Acesta stătea în funcție atât timp cât dorea regele. Era deținătorul autorității civile și judecătorești; de asemenea el încasa și dările. Cel de-al doilea funcționar era secretarul satrapului. Acesta avea în grijă cancelaria provinciei, dar era obligat totodată să trimită rapoarte regulate la Curte, pentru a prezenta activitatea satrapului. Cel de-al treilea funcționar era un general de armată, supraveghetorul recrutărilor, precum și al satrapului și al cancelarului. Toți trei funcționarii țineau legătura cu Marele Rege, prin intermediul unor curieri rapizi[51].

De asemenea, regele verifica activitatea și loialitatea funcționarilor, printr-un ingenios sistem de spionaj intern, cunoscut sub numele „ochii și urechile regelui". Agenții acestui serviciu de spionaj făceau vizite neanunțate în satrapii, odată pe an (uneori chiar mai des), având puteri depline, precum și o forță armată necesară pentru a-și pune în practică deciziile luate[52].

După moartea lui Xerxes, imperiul a intrat într-o stare de decădere. De fapt fenomenul a început odată cu oprirea campaniilor militare în afara granițelor sale. Xerxes s-a retras după înfrângerea de la Salamina în capitalele sale, în harem. A fost debutul unui lung șir de intrigi de Curte. Aceste intrigi au dus la asasinarea regelui Xerse I în 465, a lui Xerxe II (după doar 45 zile de domnie, în 424). Majoritatea regilor au ajuns pe tron prin intrigi de palat. Un exemplu notabil este Artaxerxe II care, după ce a acces la tron, i-a ucis pe posibilii rivali. Cu toate acestea, a fost otrăvit de medicul său, la ordinul unui eunuc pe nume Bagoas, majordomul Palatului. Acesta l-a instalat pe tron pe Arses (338—336), dar când și-a dat seama că acesta nu era dispus să fie doar o simplă unealtă, l-a ucis, numindu-l ca rege pe Darius III (336—330). Acesta era doar strănepot al regelui Artaxerxe II, dar singurul rămas din dinastia ahemenidă.

Nu este de mirare că în aceste condiții, provinciile au ieșit tot mai mult de sub influența Curții. Artaxerxe II a fost nevoit să țină piept unei revolte a satrapilor. A ieșit învingător din această încercare, dar nu a întreprins nimic pentru a-i pedepsi pe răsculați, permițându-le să se reîntoarcă în provincii. Dar această răscoală a fost doar un episod în lunga istorie a Ahemenizilor. Satrapii au știut să profite de decăderea morală a Curții, instituind proprii lor autorități în provincii, astfel că acolo ei dețineau un control mai sever decât regele în întregul său imperiu. Din această epocă datează conotația negativă care se dă termenului de satrap (considerat mare despot). Guvernatorii de provincii au devenit adevărați despoți, folosind însă numele Marelui Rege pentru a-și justifica fărădelegile.

În acest fel nu mai putea fi vorba de unitate a imperiului. A rezistat atât de mult, mai întâi datorită bazelor pe care i le-a pus Darius I, iar pe de altă parte, datorită faptului că nici o putere externă nu cuteza să-și măsoare forțele cu colosul asiatic. Când se va ivi cea dintâi ocazie, întreprinsă de Alexandru Macedon, imperiul se va prăbuși în doar câțiva ani.

NOTE BIBLIOGRAFICE

24. Mahmoud Rashad, **op. cit.,** p. 265.
25. Brentjes, **op. cit.,** p. 74.
26. Josy Eisenberg, **O istorie a evreilor,** București 1993, p. 43.
27. Hans Joachim Kraus, **Israel.** în „Propyläen Weltgeschichte", vol. II, p. 314—316.
28. Wolfram von Soden, **op. cit.,** p. 127—129.
29. **Jerusalemer Bibel-Lexikon,** p. 168—169.
30. Wolfram von Soden, **op. cit.,** p. 129.
31. Brentjes, **op. cit.,** p. 77—78.
32. Heidemarie Koch, **op. cit.,** p. 19.
33. F. Altheim, **Das alte Iran,** p. 159.
34. Mahmoud Rashad, **op. cit.,** p. 265—266; Brentjes, **op. cit.,** p. 73.
35. F. Altheim, **Das alte Iran,** p. 169—171.
36. Brentjes, **op. cit.,** p. 107—108.
37. F. Altheim, **Das alte Iran,** p. 172.
38. Brentjes, **op. cit.,** p. 115.
39. Horia C. Matei, **op. cit.,** p. 32—33.
40. F. Altheim, **Das alte Iran,** p. 171—172.
41. Josy Eisenberg, **op. cit.,** p. 46.
42. André Lemaire, **Istoria poporului evreu,** Timișoara, 1994, p. 100.
43. Hans Joachim Kraus, **op. cit.,** p. 320.
44. A. Lemaire, **op. cit.,** p. 100.
45. A. Lemaire, **op. cit.,** p. 101—102.
46. Hans Joachim Kraus, **op. cit.,** p. 320; Joseph Blenkinsopp, **A History of Prophecy in Israel.** Philadelphia, 1973, p. 229.
47. **Jerusalemer Bibel-Lexikon,** p. 226; Josy Eisenberg, **op. cit.,** p. 49.
48. **Herder Bibel-Atlas,** (ed. James B. Pritchard), ed. III. Freiburg i. Breisgau, 1989, p. 146—137; A. Lemaire, **op. cit.,** p. 105; Hans Joachim Kraus, **op. cit.,** p. 324—327.
49. **Jerusalemer Bibel-Lexikon,** p. 231—232.
50. Mahmoud Rashad, **op. cit.,** p. 187.
51. Louis Delaporte, **Das Persische Reich,** în „Die Völker des Antiken Orients", Freiburg im Breisgau, 1933, p. 299—390.
52. **Ibidem;** O. Drimba. **op. cit.,** p. 210.

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

● **Miercuri, 1 MAI 2002, — Î.P.S. Sa** s-a întâlnit la Reşedinţa mitropolitană cu Î.P.S. Bartolomeu Anania, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului şi Clujului.

● **Duminică, 5 MAI 2002, — Sărbătoarea Învierii Domnului** — A oferit o recepţie la Reşedinţa mitropolitană la care au participat: **P.S. Visarion Răşinăreanu,** Permanenţa Eparhială, Dl. General de Brigadă Nicolae Uscoi, Comandantul Academiei Trupelor de Uscat, Prof. Univ. Dr. Ilie Crăciun, Decanul Facultăţii de Medicină „Victor Papillian" din Sibiu, preoţi slujitori şi diaconi de la Catedrala mitropolitană din Sibiu şi din oraş, precum şi alte persoane.

— În după-masa aceleiaşi zile a primit pe dl. ec. Nicolae Lazăr din Sibiu.

— A primit pe Dl. Dr. Mihai Iftodi din Chişinău şi pe Dl. ec. Gheorghe Grădinaru, directorul Băncii Româneşti din Sibiu.

● **Luni, 6 MAI 2002, — A doua zi de Paşti** — a asistat la slujba Sf. Liturghii din Catedrala mitropolitană. La sfârşitul Sf. Liturghii a rostit un cuvânt de învăţătură tuturor celor prezenţi.

● **Joi, 9 MAI 2002,** — A vizitat şantierul de construcţii de la Mânăstirea Brâncoveanu, Sâmbăta de Sus.

● **Vineri, 10 MAI 2002** — Cu ocazia hramului Mânăstirii Brâncoveanu, „Izvorul Tămăduirii" a asistat la Sf. Liturghie săvârşită de **P.S. Visarion Răşinăreanu,** înconjurat de un impresionant sobor de preoţi şi diaconi la altarul din pădure.

— La sfârşitul Sf. Liturghii, **Î.P.S. Mitropolit** a rostit un cuvânt de învăţătură.

— S-a întâlnit cu dl. Senator Corneliu Vadim Tudor, cu Senatorul Ilie Ilaşcu care s-au aflat cu această ocazie la Mânăstire şi cu alţi senatori şi deputaţi de Făgăraş şi Braşov.

— A primit pe Ierom. Serafim Pătrunjel, vieţuitor al Mânăstirii Brâncoveanu, care s-a întors de la studii din Grecia.

● **Luni, 13 MAI 2002,** — A primit pe Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.

— A primit pe Ion Diviza din Stolniceni, Republica Moldova.

— A primit pe D-na Dr. Elena Roşca şi Vasile Maranetchi din Chişinău, Republica Moldova.

● **Marţi, 14 MAI 2002,** — A primit pe Pr. Palmeş Nicolae, noul protopop al Protopopiatului Rupea.

— A primit pe D-na Elisabeta Ţăranu din Sibiu.

— A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul administrativ-bisericesc al Arhiepiscopiei.

● **Joi, 16 MAI 2002,** — A primit pe P.C. Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan, Decanul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu.

— A primit pe P.C. Pr. Ilie Oprişiu de la Parohia Glâmboaca, prot. Avrig.

— A primit pe P.C. Pr. Prof. Dr. Vasile Grăjdian de la Facultatea de Teologie Sibiu.

— A primit pe P.C. Pr. Vasile Onciu de la Parohia Făgăraş-Combinat, prot. Făgăraş.

● **Miercuri, 22 MAI 2002,** — A primit pe Arhim. Ilarion Urs, Stareţul Mânăstirii „Constantin Brâncoveanu" de la Sâmbăta de Sus, împreună cu P.C. Arhim. Teofil Părăian şi Ieromonahul Serafim Pătrunjel de la aceeaşi Mânăstire.

● **Vineri, 24 MAI 2002,** — A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul ad-tiv-bisericesc al Arhiepiscopiei.

— A primit pe Dr. Vasili Hristov din Bucureşti.

● **Luni, 27 MAI 2002,** — A primit pe P.C. Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.

Pr. VALENTIN SICOE
— Secretar eparhial —

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea şi cu binecuvântarea Î.P.S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, P.S. Episcop-vicar VISARION RĂŞINĂREANU **a săvârşit urmatoarele:**

● **1 IUNIE 2002, — P. S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană.

● **2 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica parohială din Galeş, prot. Sălişte (pr. paroh Nicolae Moldovan), rostind bogat cuvânt de învăţătură.

În aceeaşi zi a cercetat şi biserica monumentală din Aciliu, prot. Sălişte.

● **6 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a prezidat lucrările Conferinţei preoţeşti din prot. Braşov.

— A cercetat biserica „Schimbarea la faţă" din Codlea, aflată în reconstrucţie şi Capela Spitalului orăşenesc din Codlea.

● **7 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a oficiat Vecernia şi Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.

● **8 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.

— La orele amiezii a oficiat slujba de sfinţire a Monumentului eroilor Revoluţiei din Sibiu, monument amplasat în faţa Casei de Cultură.

— Seara a oficiat Vecernia în Catedrală.

● **9 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica parohială din Hurezi, prot. Făgăraş (pr. paroh Sicoe Tudor), rostind cuvânt de învăţătură.

— A oficiat slujba de sfinţire a Monumentului eroilor satului Hurezi.

— În aceeaşi zi a cercetat bisericile parohiale din Ucea de Jos şi Olteţ, prot. Făgăraş.

— Seara a slujit Vecernia în Catedrală.

● **11 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a participat la Vernisajul Expoziţiei „Aspecte ale strategiei de cercetare, proiectare şi restaurare a patrimoniului cultural", rostind o alocuţiune.

● **13 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească la Mânăstirea Berivoi, jud. Braşov cu prilejul zilei hramului „Înălţarea Domnului", rostind un bogat cuvânt de învăţătură. P. Cuv. Ierom. Iosif Toma, stareţul mânăstirii a fost hirotesit întru „sincel".

— A cercetat biserica parohială din Recea, prot. Făgăraş, aflată în lucrări de restaurare.

— Seara a slujit Vecernia în Catedrală.

● **15 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit în Capela mitropolitană slujba de Te-Deum cu prilejul începerii lucrărilor Adunării Eparhiale.

— A prezidat lucrările acesteia în Aula Facultăţii de Teologie din Sibiu.

— A cercetat şantierul noii biserici din incinta Spitalului militar Sibiu.

— Seara a slujit Vecernia în Catedrală.

● **16 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica mare din Sălişte, jud. Sibiu rostind cuvânt de învăţătură.

— A participat la manifestările artistice „Lada de zestre", organizate de oficialităţile sibiene în Poiana Soarelui din Sălişte.

— A cercetat canonic Schitul de maici de la Foltea.

● **18 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană cu prilejul întâlnirii colegiale a promoţiei 1992.

● **19 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a participat la lucrările Adunării generale a Veteranilor de război din Jud. Sibiu, rostind un cuvânt de salut.

— Seara a slujit Vecernia şi Acatistul Mântuitorului în Catedrală.

● **21 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a primit pe P.C. Pr. Romulus Bleahu din S.U.A.

— A vizitat canonic Mânăstirea „Sf. Maria" din Turnu Roşu precum şi biserica monument istoric din aceeaşi localitate.

● **22 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.

— Seara a oficiat Vecernia şi două călugării la Mânăstirea Valea Hârtibaciului, rostind cuvânt de învăţătură.

● **23 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala mitropolitană din Sibiu cu prilejul **zilei Rusaliilor.**

— A oficiat Taina Sf. Maslu de obşte în biserica „Pogorârea Sf. Duh" din Sibiu (Valea Aurie) rostind cuvânt de învăţătură.

— Seara a slujit Vecernia cu plecarea genunchilor, în Catedrală.

● **24 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica schitului „Sf. Ioan Botezătorul" din Poiana Braşov rostind cuvânt de învăţătură.

— A cercetat biserica „Buna-Vestire" din Braşov vorbind credincioşilor prezenţi la slujba Utreniei.

— Seara a slujit şi a predicat la slujba Vecerniei la Mânăstirea Bucium, prot. Făgăraş.

● **25 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească la Schitul „Sf. Treime" din Sibiel, cu prilejul hramului, rostind cuvânt de învăţătură.

— A vizitat canonic Mânăstirea de maici de la Orlat.

Arhid. VASILE AVRAM

În Editura Centrului Mitropolitan Sibiu a apărut, recent, ÎNDRUMĂTORUL BISERICESC pe anul 2002.

El poate fi procurat sau comandat la Librăria Eparhială Sibiu (Str. Mitropoliei, nr. 35), la preţul de 50.000 lei/exemplar.

Semnalăm ● Semnalăm ●

● **Frumuseţea lumii văzute** de P.S. Calinic Argatu, Episcop al Argeşului şi Muscelului, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002, 170 p. Postfaţa acestei cărţi aparţine lui Cristian Bădiliţă. „... criticul, scriitorul Calinic Argatu scrie vioi, inteligent şi cu bun-gust. Lectura volumelor sale e realmente o bucurie...".

Autorul scrie despre Ion Pillat, despre George Călinescu, despre aforismele lui Iorga, despre Octav Onicescu. Apoi scrie, de asemenea, despre Patriarhul Iustin, despre Arhiepiscopul Antim, despre Paul Morand prin bisericile Bucureştiului, despre Horea Bernea şi despre Pace şi bucurie cu Brâncuşi. Iată atâtea teme care-l recomandă pe autor în persoana P.S. Calinic, ca un bun căutător în literatura universală. Îl recomandăm din inimă.

★

● Semnalăm cartea apărută la Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române cu titlul: **Cultul sfintelor icoane. Cele trei tratate contra iconoclaştilor,** de Sf. Ioan Damaschin, Bucureşti, 218 p.

Această lucrare apare cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Traducerea din lb. greacă, introducere şi note, aparţin părintelui prof. Dumitru Fecioru.

Avem în faţă o carte, care se ocupă de scrierile antiiconoclaste ale Sf. Ioan Damaschin. Cuprinde primul, al doilea şi al treilea tratat contra celor care atacă Sfintele Icoane. Este un tratat teologic de mare valoare ce a ieşit din mâna Sfântului Ioan Damaschin.

O recomandăm spre lectură tuturor celor interesaţi de problematica icoanelor în ortodoxie.

★

● Étienne Gilson publică cartea **„Tomismul. Introducere în filozofia Sfântului Toma D'Aquino".** Traducere din franceză de Adrian Niţă, iar din latină de Lucia Wald. Cartea apare la Editura Humanitas, Bucureşti, 2002, 562 p.

„Membru marcant al Academiei Franceze, profesor la Sorbona şi la Collège de France, dar şi în Statele Unite şi Canada, Étienne Gilson a devenit deja cunoscut cititorului român, prin eruditul său studiu Filozofia în Evul Mediu (Humanitas, 1995).

Cu Tomismul, lucrarea de referinţă în domeniu, autorul revine asupra unei teme care l-a însoţit de-a lungul întregii sale activităţi de cercetare. Fără să-şi piardă caracterul de introducere istorică, volumul luminează principalele articulaţii ale doctrinei lui Toma d'Aquino, insistând asupra elementelor de filozofie, strict raţională pe care le conţine, prin însăşi natura sa, teologia tomistă. Este o carte indispensabilă pentru toţi cei care vor să-şi însuşească gândirea atât de des invocată şi atât de puţin cunoscută a filozofiei care şi-a pus o amprentă inconfundabilă asupra catolicismului".

★

● **Ţara Făgăraşului. Istorie scurtă,** vol. I, coordonator: Gheorghe Roşculeţ, Editura „Negru Vodă", Făgăraş, 2002, 147 p.

E o carte importantă care scrie despre Civilizaţia dacilor din Ţara Făgăraşului, apoi despre Sistemul defensiv de graniţă din sudul Transilvaniei, despre Satul făgărăşan, apoi despre Orientări de valoare diferite.

Am ales la întâmplare dintre temele tratate în carte de mai mulţi autori printre care şi de Gh. Roşculeţ, lucrări de valoare asupra Ţării Făgăraşului. O recomandăm interesului cititorilor din această parte a ţării şi din celelalte părţi. E o lucrare din care ai ce reţine.

★

● **Homeopatie în versuri,** de Dr. Vasile Iacob. Apare la Casa de presă şi editură Tribuna, Sibiu, 2001, 156 p.

Iată ce spune autorul despre **Homeopatia în versuri:** „este prima lucrare de acest gen din ţara noastră. Ea este scrisă de un practician al acupuncturii — cu peste 20 de ani vechime — îndrăgostit de fascinanta ştiinţă homeopatică.

Cele peste 70 de poezii din acest volum abordează doar remediile cu care Hahnemann a fundamentat homeopatia — Polycrestele şi alte câteva din cele mai importante. Desigur, fiecare poezie nu va putea schiţa patogenezia vastă a remediului respectiv, reţinând unele din semnele sale mai caracteristice. Nu ne facem iluzia că Homeopatia se va putea învăţa numai din poezii, dar suntem convinşi că ele incită gustul pentru studiu făcând mai plăcut, mai apropiat textul încărcat din volúminoasele tratate, expunerea seacă din dicţionare, pomelnicul sufocant şi derutant din lexicoane — deseori dezarmante mai ales pentru cel ce dă pentru prima dată piept cu seducătoarea Semilia.

Unui astfel de novice — şi nu numai! — i-aş şopti:

„Vrei să înveţi homeopatie?
Citeşte şi poezie —
Îţi va fi mult mai uşor:
Lacrimi, visuri şi umor!"

Versul îndulceşte, încântă, deconectează, uşurează memorizarea. E ca un pahar cu apă rece servit călătorului trudit de drum şi istovit de arşiţă".

Iată că doctorul Iacob pe lângă înţelepciunea mânuirii acupuncturii, şi nu e puţin lucru să ştii exact punctele care trebuiesc tratate. Am avut şi eu parte de **acele** doctorului Iacob, care merită toată încrederea. Dar iată că prin această carte se dovedeşte şi un bun mânuitor al versurilor. Am citit cu mare atenţie versurile, şi sunt bune. Le recomand cu căldură.

ANTONIE P

(Urmare din pag. a 7-a)

Credinţa nu este acceptare de idei

a devia sau a fi indiferente. Să nu uităm că fenomenele nu exprimă întotdeauna adevărul. Şi mai mult decât atât, oare de la exemplul negativ al unor dascăli încetăm de a ne trimite copiii la şcoală? Oare de la comportamentul negativ al unor funcţionari publici, încetăm de a mai merge la cabinetele medicale? Oare greutăţile vieţii ne conduc la renunţarea de a mai trăi?

Astfel şi noi, aparţinând în mod conştient Bisericii Ortodoxe ne luptăm să ne schimbăm sinele şi să ne sfinţim. Sfinţii cărora ne închinăm cu cinste în sfintele icoane constituie cele mai opozante exemple de reacţie faţă de păcat şi nedreptate, împotriva diavolului şi a răutăţii lumii, fiind cei care răspândesc lumina lui Hristos prin intermediul vieţii şi a minunatei lor prezenţe. Numai cine citeşte Vieţile Sfinţilor şi încearcă să păşească pe urmele lor, va înţelege cum se transformă sinele interiorului nostru şi cum poate să se schimbe societatea în care trăim.

Chipul autentic al Ortodoxiei se vădeşte în strălucirea praznicelor noastre, în minunile sfinţilor, în dimensiunea internă a cultului dumnezeiesc, în sfinţenia celor ce se pocăiesc, în măreţia celor smeriţi, în jertfirea de sine al filantropilor necunoscuţi, în simplitatea celor fericiţi, în rugăciunea taumaturgică a iubitorilor de Dumnezeu, în supra sensibila comuniune de afecţiune cu Dumnezeul Cel Viu".

„Şi dacă spiritualitatea noastră individuală se deosebeşte de spiritualitatea Bisericii, atunci oare spiritualitatea noastră particulară — în loc să ne salveze, nu ne împovărează cu cea mai vătămătoare iluzie, aceea care transformă viaţa noastră în deşertăciune, eforturile în tragedie sisifică, visele în primejdie de moarte? De ce trăim? De ce murim? Cine suntem în cele din urmă noi, în această dispută neîntreruptă dintre viaţă şi moarte, existenţă şi degradare? Pentru a da răspuns la aceste veşnice întrebări existenţiale, trebuie să răspundem mai întâi la întrebarea fundamentală: care este relaţia noastră cu Dumnezeul Cel Adevărat?

Credinţa nu este acceptare de idei, ci relaţie de viaţă cu Dumnezeul Cel Viu. Şi moartea nu e nimicire, ci paşaport al vieţii către Dumnezeul Cel Viu. Aceasta ne-o spune ortodoxia. O spune în numele adevăratului Dumnezeu Treimic. A Aceluia Care a creat din nimic toate şi pe noi oamenii, a Aceluia Care şi-a unit viaţa Sa cu a noastră, pentru a ne mântui".

Aceste câteva fragmente se doresc a fi o scurtă introducere, pentru cititorii români în gândirea teologică a mitropolitului Dimitrios Vekiaris, atât de îndrăgit de fraţii ortodocşi greci.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu

COMITETUL DE REDACŢIE: **Dr. Antonie Plămădeală**, Mitropolitul Ardealului — preşedinte; **P.S. Visarion Răşinăreanu** - episcop-vicar, — vicepreşedinte; **Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan** — redactor responsabil; **Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.**
I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe un an: 85 000 lei. Cont nr. 2511.1-61.1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2.11.1.-61.15 U.S.D.) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A. Sucursala Sibiu.

Fondator:

Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA

1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 150
SIBIU
15 iulie şi 1 august
Nr. 27—30
2002

Băneeseu Lidia
Str. L. Rebreanu 14
Sibiu

Adeverirea de pe Tabor, că Iisus este Fiul lui Dumnezeu

Ajungând Iisus în părţile Chesariei lui Filip, i-a întrebat şi pe ucenicii săi: „voi cine îmi ziceţi că sunt? Luând cuvântul Simon Petru — în numele apostolilor — a zis: Tu eşti Hristosul, Fiul lui Dumnezeu celui viu" (Matei 16, 15—16). Îndată după aceasta, a avut loc prima vestire de către Iisus a patimilor sale. Fiul omului „trebuie să meargă la Ierusalim şi să pătimească multe lucruri ... şi să fie omorât, iar a treia zi să învieze" (Matei 16, 21). Aceste mărturisiri erau în dezacord cu aşteptarea Iudeilor, că Mesia venind se va situa în fruntea poporului ales, spre a-l duce din biruinţă în biruinţă şi spre a-i supune lui toate popoarele pământului. Ca să alunge îndoiala apostolilor şi să nu se piardă credinţa lor, la şase zile după aceasta, a luat Iisus cu sine pe trei dintre apostolii săi: pe Petru, pe Iacob şi pe Ioan şi s-a suit cu ei pe munte înalt, ca să se roage. Sf. Scriptură nu ne spune numele acestui munte; o veche tradiţie, consemnată de Origen, vestit părinte al Bisericii (185—255) însă, cf. Psalm 89, 13 „Taborul şi Hermonul întru numele tău se veselesc", ne spune că pe Muntele Taborului s-a suit Iisus, spre a se schimba la faţă. A luat cu sine numai trei apostoli, ca „din gura a doi sau trei martori să iasă adevărul" (Deut. 19, 15). Acolo sus, în singurătate, Iisus s-a rugat lui Dumnezeu Tatăl ca să le poată arăta acestor apostoli strălucirea sa dumnezeiască, spre a-i convinge, că El este adevăratul Mesia şi Fiu al lui Dumnezeu. Rugăciunea lui Iisus a fost ascultată, căci în timp ce se ruga, faţa lui a strălucit ca soarele, iar veşmintele lui s-au făcut albe, ca zăpada, în bătaia razelor solare. Strălucirea şi mărirea dumnezeiască, sălăşluită întru Iisus, a răzbit prin materia trupului şi prin hainele sale, vădindu-se în exterior (Gheorghiu V., Sf. Evanghelie după Matei, cu comentar, vol. III, Cernăuţi, 1933, p. 524). S-a anticipat astfel mărirea la care avea să ajungă întreaga fiinţă a lui Iisus, după învierea sa din morţi.

Pe neaşteptate şi-au făcut atunci apariţia doi bărbaţi: Moise şi Ilie, care vorbeau, cu Iisus, despre moartea lui în Ierusalim, pentru izbăvirea din păcat a neamului omenesc. Auzind ap. Petru convorbirea despre moartea ce avea să vină asupra lui Iisus şi uimit de admirabila priveliştе a căutat să reţină această stare sublimă. A propus să facă trei colibe: pentru Iisus, pentru Moise şi pentru Ilie. O, dar pe dată, un nor luminos i-a umbrit şi cei trei apostoli s-au înspăimântat, auzind cele grăite de însuşi Dumnezeu-Tatăl: „Acesta este Fiul meu cel iubit, întru care bine am voit; pe acesta să-l ascultaţi" (Matei 17, 5). La aceste cuvinte, apostolii au căzut cu feţele la pământ. Iisus venind la ei, i-a atins şi le-a zis: „Sculaţi-vă şi nu vă temeţi". Ridicându-se, ei l-au văzut pe Iisus singur, care le-a cerut să nu spună nimănui ce au văzut, până ce Fiul omului nu se va fi sculat din morţi (Matei 17, 7—9). Cei de faţă nu se mai puteau îndoi de faptul, că Iisus este Fiul lui Dumnezeu.

Apostolii Petru, Iacob şi Ioan s-au învrednicit a atinge culmea Taborului şi de a privi strălucirea măririi dumnezeieşti, luaţi fiind cu sine de Iisus. După cuvântul

(Continuare în pag. a 4-a)

Prof. PETRU DUMITREASĂ

Aniversări

Imnul „Deşteaptă-te Române" după 154 ani de la lansare

În ciuda unei bogate literaturi aplecate asupra acestui subiect deosebit de atrăgător, la această dată paternitatea imnului „Deşteaptă-te Române" rămâne încă o incertitudine. Ne simţim obligaţi ca în contextul evenimentelor din 29 iulie a.c., care promovează sărbătoarea naţională la Râmnicu-Vâlcea sub înaltul patronaj al Preşedinţiei, Guvernului şi al Academiei Române, să aducem din nou în lumină adevărul conferit de documentele autentice din Şcheii Braşovului privind paternitatea acestui imn. Recentele cărţi dedicate acestui subiect[1] şi numeroasele articole cu acest subiect din presa locală şi naţională se pare că n-au fost încă recepţionate.

Afirmaţiile noastre privind paternitatea braşoveană a versurilor şi melodiei se bazează pe propriile mărturisiri ale dascălului scheian George Ucenescu, lăsate în manuscrisul său de cântece păstrat la Academia Română[2], pe care le reproducem ca argument: **„Încă din anul 1844, subscrisul** (George Ucenescu) **aflându-mă învăţător şi cantor la Biserica Sfintei Treimi de pe Tocile, care este comuna Bolgarseghiului de sus, în Braşov (n.n. Şcheiului), poetul Andrei Mureşianu ca rudenie cu parohul Vonifatie Pitiş, venea vara des la grădinile parohului pentru aer şi pentru cereaşe. Sosind furiosul an 1848,** poetul căuta o melodie **după care să compue un sonet care să se cânte între amicii ce era să se adune în grădina parohului pentru petrecere de seară, cu cântări, cu mâncări şi băuturi, în onoarea ceraşelor. Am cântat multe cântece de probă, iar sosind la următorul cânt „Din sânul maicii mele" şi cântându-l, a rămas poetul pe lângă această melodie, obligându-mă ca pe Duminica viitoare să mă aflu şi eu împreună cu oaspeţii invitaţi la grădină ca să cânt după melodia aleasă** poezia ce o va compune până atunci. **În Duminica hotărâtă iată că vine poetul împreună cu 4 domni români (n.n. Nicolae Bălcescu, I.C. Brătianu, Magheru şi Cezar Bolliac) şi şezând cu toţii pe iarbă verde şi cu ceraşe înainte, îmi dete D. Andrei Mureşan poezia făcută „Deşteaptă-te Române", îi probăm puţine rânduri şi văzând în tot melosul că este o minune potrivit, l-am cântat cu vocea mea tânără şi puternică până la fine. Mai repetându-l odată, toţi domnii învăţând melodia din auz, cântau împreună, mulţumind şi urând multă viaţă şi sănătate marelui poet. Din ziua aceea cântecul „Deşteaptă-te Române" s-au făcut cel mai plăcut şi familiar, iar eu eram poftit în toate părţile ca să-l cânt şi să învăţ tinerimea a-l cânta mai bine şi regulat".**

Mărturisirea autorului certifică adevărul, care poate fi subliniat astfel: a) Versurile lui Andrei Mureşianu sunt scrise în acea efervescenţă revoluţionară a întâlnirii dintre revoluţionarii munteni şi moldoveni veniţi de la Blaj, de pe Câmpia Libertăţii, la Braşov; b) Pentru a se crea ambianţa întâlnirii, protopopul de atunci Vonifatie Pitiş solicită concursul poetului Andrei Mureşianu, înrudit cu el, precum şi al lui George Ucenescu, dascălul de cântări şi (pe atunci)

(Continuare în pag. a 2-a)

Prof. dr. VASILE OLTEAN

Evocare istorico-teologică a Sinodului de la Iaşi - 360 de ani

Contextul istoric face ca după căderea celui mai glorios Imperiu — cel al Bizanţului, să ia amploare expansiunea otomană ce ameninţa din ce în ce mai mult ţările europene. În ciuda acestui fapt unele teritorii care nu au fost sub ocupaţie otomană, cum ar fi Ţara Românească, Moldova, Rusia, Ucraina au devenit loc de refugiu al culturii şi spiritualităţii teologice răsăritene, un Bizanţ după Bizanţ. Privit în ansamblu secolul al XVII-lea reprezintă pentru viaţa bisericii, în special pentru cea din Moldova, o glorioasă pagină de istorie cu mari vlădici, cărturari şi luminători în cuvânt şi faptă, sub binecuvântate domnii, precum cea a domnitorului Vasile Lupu (1634—1653), domnie sub care biserica din Moldova cunoaşte cea mai înfloritoare şi strălucitoare perioadă pe care nu o mai cunoscuse decât sub domnia binecredinciosului voievod Ştefan cel Mare şi Sfânt.

Ca expresie a iubirii de carte, marii învăţaţi ai vremii au înfiinţat primele tipografii, mediu prielnic de dezvoltare a scrisului şi valorilor culturale, s-a dezvoltat arta prin ctitorii de biserici şi mânăstiri — Mânăstirea Trei Ierarhi din Iaşi, capodoperă europeană —, promovarea şcolii româneşti prin înfiinţarea de colegii — Colegiul celor 7 arte de la Mânăstirea Trei Ierarhi din Iaşi, după modelul celui de la Kiev, grija faţă de preoţimea vremii, mai ales în timpul marelui cărturar Mitropolit Varlaam, care şi-a ocrotit clerul prin drepturi şi scutiri, strânsele legături cu bisericile surori în special cele cu biserica de la Kiev prin personalitatea Mitropolitului Petru Movilă, promotor al culturii şi apologet a credinţei ortodoxe ameninţată de prozelitismul vremii. Dar cel mai important moment al spiritualităţii româneşti al secolului al XVII-lea rămân atât aducerea moaştelor Sfintei Cuvioase Parascheva de la Constantinopol la Iaşi, cât şi Sinodul de la Iaşi şi mărturisirea de credinţă.

Situaţia politică, socială, culturală şi religioasă din Ucraina îngreunată de expansiunea polonă de la jumătatea secolului al XVII-lea, prin promovarea propagandei catolice iezuite, cât şi ocupaţia otomană a Constantinopolului au făcut ca Mitropolitul Petru Movilă să hotărască desfăşurarea sinodului la Iaşi în Moldova, ţară ortodoxă şi ţara sa de origine. Ca evenimente pregătitoare marelui sinod ce avea să se desfăşoare la Iaşi, Patriarhul ecumenic Partenie I, care a şi binecuvântat ca sinodul să se ţină la Iaşi, trimiţându-şi delegaţi: pe Porfirie, fostul Mitropolit al Niceii şi pe Ierom Meletie Syrigos, dascăl şi predicator al patriarhiei, originar din Creta, fiind şi cel mai învăţat teolog grec al secolului XVII. Mitropolitul Petru Movilă trimite şi el delegaţi de la Kiev, pe Isaia Kozlovski, egumenul mânăstirii Sfântul Nicolae, rectorul colegiului movilean Iosif Gorbaţki şi Ignatie Starušici, predicator al catedralei Sfânta Sofia. Din Mitropolia Moldovei a participat însuşi Mitropolitul Varlaam, cu episcopii sufragani: Evloghie al Romanului, Anastasie al Rădăuţilor, Gheorghe al Huşilor şi Ieromonahul Sofronie Pociatki, egumenul mânăstirii Trei Ierarhi din Iaşi. Un aspect foarte important a fost participarea însuşi a domnitorului Vasile Lupu, imitând pe marii împăraţi de odinioară ai Bizanţului, care a deschis şi a prezidat lucrările sinodului. Întâlnirea celor trei mari ramuri ale ortodoxiei: greacă, slavă şi română este o premieră pentru istoria Bisericii universale.

Prin harul lui Dumnezeu, la 15 septembrie 1642, în trapeza Mânăstirii Trei Ierarhi din Iaşi s-au început lucrările celui mai important sinod al vremii şi care s-a încheiat după 43 de zile la data de 27 octombrie acelaşi an.

Prima dezbatere teologică pusă în discuţie la lucrările sinodului a fost combaterea şi anatemizarea celor 18 puncte ale Mărturisirii pusă sub numele lui Ciril Lucaris, căruia, pe vremea ostilităţilor confesionale dintre ambasadele catolică şi cea protestantă, prin abuz şi compromitere i s-a pus acuzaţia că este autorul mărturisirii cu cele 18 puncte calvine. Potrivit documentelor

(Continuare în pag. a 4-a)

Protos ANDREI IONIŢĂ,
Mânăstirea Neamţu

Început de drum în vremuri mari: cel de-al 71-lea Congres al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române în America şi Canada*

Între 12—14 Iulie a.c. a avut loc la Montreal, în Canada, la Biserica „Sf. Ioan Botezătorul", păstorită de P.C. Pr. George Chişcă, lucrările celui de-al 71-lea Congres al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române în America şi Canada, prezidat de Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, venit special în fruntea unei delegaţii de la Bucureşti, pentru a face hirotonia întru arhiereu şi instalarea noului Arhiepiscop al acestei eparhii, în persoana Î.P.S. Dr. Nicolae Condrea, ales în această funcţie la Congresul Electoral al Arhiepiscopiei în Martie a.c.

Din delegaţia condusă de P.F. Părinte Patriarh au făcut parte, pe lângă alţi reprezentanţi ai presei şi ai televiziunii, Î.P.S. Dr. Teofan Savu, Mitropolitul Olteniei, fost locum tenens de Arhiepiscop la Arhiepiscopia nordamericană, Î.P.S. Dr. Serafim Joantă, Mitropolitul Germaniei şi al Europei Centrale, Î.P.S. Dr. Iosif Pop, Mitropolit al Europei Occidentale şi Meridionale şi locţiitor de Arhiepiscop al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române în America şi Canada, P.S. Ioan Selejan, Episcop de Covasna şi Harghita, P.C. Pr. Prof. Dr. Aurel Jivi de la Facultatea de Teologie din Sibiu, P.C. Arhid. Prof. Mircea Oros, P.C. Arhid. Costin Spiridon, P.C. Diac. Zaharia Matei, P.C. Pr. Costică Stoica, Consilier Patriarhal, P.C. Pr. Mihai Ţiţa, Consilier Patriarhal, şi desigur, P.C. Pr. Arhimandrit Dr. Nicolae Condrea, noul titular al Arhiepiscopiei româno-americane.

Congresul a început Vineri la ora 9 AM cu slujba Utreniei şi a Sfintei Liturghii, urmată de Te Deum la care au participat preoţii Arhiepiscopiei cu delegaţii mireni şi mulţimea de credincioşi români din Montreal şi din alte locuri. La ora 1 PM, după masa de prânz luată în sala socială a Bisericii „Sf. Ioan Botezătorul", Consiliul Eparhial s-a întrunit pentru a trece în revistă pe de-o parte problemele ce urmau a fi supuse atenţiei sau aprobării Congresului, a doua zi, şi pe de altă parte pentru a finaliza organizarea lucrărilor acestui for. După masa de seară luată în sala Bisericii amintite a urmat Slujba Pavecerniţei urmată de o conferinţă pastorală cu Prea Fericirea Sa Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

Adresându-se liber unei numeroase audienţe venite special pentru acest eveniment, P.F. Sa, după un cuvânt de bun venit, a accentuat faptul că este pentru prima dată în istoria acestei Arhiepiscopii că arhipăstorul duhovnicesc al tuturor credincioşilor români de pretutindeni se află în asemenea împrejurări adresându-se lor.

Vorbind în general despre progresul nestăpânit al ştiinţei, tehnicii şi economiei moderne şi despre impactul negativ pe care acesta îl are asupra valorilor noastre tradiţionale care de 2000 de ani călăuzesc viaţa şi ocrotesc comorile sufletului neamului

(Continuare în pag. a 3-a)

THEODOR DAMIAN

* Extras din Revista „Lumină lină" a Institutului Român de Teologie Ortodoxă şi Spiritualitate, Capela Sf. Apostoli Petru şi Pavel nr. 3/ iulie-septembrie 2002. New-York.

În zori s-a stins o Candelă Basarabeană

Am aflat de curând de trecerea la cele veşnice a părintelui Vasile Ţepordei. S-a născut la 2 februarie 1908 în localitatea Crâmpeşti, jud. Cahul în sudul Basarabiei. Şi iată că după o frumoasă viaţă, dar şi foarte grea, căci avea anul acesta 94 de ani, a fost chemat la Domnul în zorii zilei de 16 mai 2002. După o grea suferinţă pe care a împărţit-o cu soţia sa Glicheria, care, după cum îmi scrie, la rându-i suferă de o boală, artroză şi este la o vârstă de 83 de ani. Dumnezeu să-i dea sănătate şi putere pentru restul vieţii şi pentru tot ce a făcut pentru părintele.

Părintele Ţepordei provine dintr-o familie de oameni studioşi şi cu frică de Dumnezeu. Tatăl citea printre altele: Cuvântul Moldovenesc, Albina, etc. A fost dat să înveţe la şcoală românească, având manuale româneşti. Mai apoi la Seminarul Teologic din Chişinău, între 1921—1929. A urmat şi Facultatea de Teologie din Chişinău, unde a avut printre alţi mari profesori pe Gala Galaction, arhim. Iuliu Scriban şi pe poetul Nichifor Crainic ş.a.

Mai târziu urmează Seminarul Pedagogic Universitar din Iaşi. Toate studiile lui au fost numai în limba română. A condus mai apoi publicaţii, în 1937 publicând o carte despre scriitorul Alexei Mateevici. A fost director la ziarul „Raza" pe care l-a trimis tuturor preoţilor şi cântăreţilor. Apoi a mai condus ziarul „Basarabia" şi altele, făcându-l un preot iubit şi stimat de toţi basarabenii.

Îmi aduc aminte că pe părintele Ţepordei l-a numit părintele Cunescu: „steagul Basarabiei româneşti".

A fost un preot mare, una din conştiinţele Basarabiei care a trăit până de curând în Bucureşti, unde după multe lupte, acum şi-a dat sfârşitul. Părintele Vasile a fost un preot mare pe care l-a dat Basarabia şi care în sfârşit se duce la Dumnezeu, pe care el l-a slujit cu toată inima şi cu bună conştiinţă. A slujit la biserica Mărcuţa alături de colegii săi, a fost prohodit în această biserică şi apoi înmormântat în cimitirul cu acelaşi nume.

Şi-a slujit mai cu seamă poporul. A fost poate ultimul mare preot al Basarabiei româneşti, despre care a scris şi a căutat mult să-i descopere toate valorile româneşti.

Se duce acum, după o grea suferinţă, slăbise mult în urma suferinţei dar, mai mult decât această suferinţă fizică era alta şi mai mare, aceea de a nu vedea — Unirea cu Ţara a Basarabiei. Moare cu această dorinţă neîndeplinită. Este lucrul pe care şi l-ar fi dorit din tot sufletul. Era visul vieţii sale. Poate că într-o zi va fi posibil. Dumnezeu ştie.

Fie ca amintirea lui să rămână mereu vie pentru Basarabia pe care a iubit-o mult şi care l-a iubit. De asemenea în amintirea noastră el va rămâne pentru veşnicie marele preot al Basarabiei.

Dumnezeu să-l odihnească cu drepţii, că a fost un preot bun pentru toţi.

Veşnica lui amintire.

11 iunie 2002 —
Sibiu

Dr. ANTONIE
MITROPOLITUL ARDEALULUI

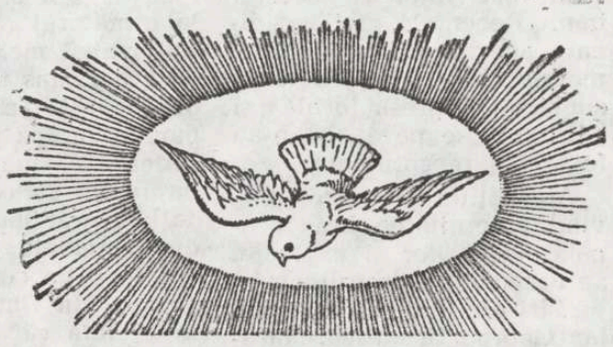

Imnul „Deşteaptă-te Române"

(Urmare din pag. 1)

psalt al Bisericii Sfânta Treime-Tocile; c) Mai întâi poetul Mureşianu a cunoscut melodia de la Ucenescu şi apoi şi-a formulat conţinutul poeziei: d) În Duminica următoare, când încă mai erau prezenţi revoluţionarii români, veniţi de la Blaj, s-au reîntâlnit şi cel care a adaptat versurile la melodia „Din sânul Maicii mele" (evident o pricească bisericească) a fost George Ucenescu şi tot el a răspândit-o „poftind în toate părţile" ca să-l cânte, ba mai mult, era poftit să înveţe tinerimea a-l cânta „bine şi regulat".

Ne este de neînţeles uşurinţa cu care s-a decretat de Guvern ziua de 29 iulie ca „Zi a Imnului Naţional Deşteaptă-te Române", folosindu-se exclusiv de „Raportul nr. 10 din 30 iulie 1848 al Comisarului extraordinar al Districtului Vâlcea, D. Zăgănescu", adresat „Ministerului trebilor din lăuntru al Ţării Româneşti". Recitim şi noi documentul şi redăm un fragment semnificativ: **„Era Joi, la 29 ale curgătoarei luni (n.n. iulie), adunându-ne cu toţi cetăţenii Râmnicului Vâlcei şi chorul bisericesc într-o câmpie înconjurată cu arbori ... s-au citit cele 21 puncturi din Constituţie, apoi suindu-ne pe o tribună am ţinut un discurs ... În acest pompos constituţiu, aflându-se şi d-lui Anton Pann, profesor de muzică, împreună cu câţiva cântăreţi de aceeaşi profesie, au alcătuit o muzică vocală cu nisce versuri prea frumoase, puse pe un ton naţional, plin de armonie şi triumfal...".**

Nimeni nu contestă că Anton Pann a cântat un cântec, ştiută fiind bogata sa colecţie de cântece, dar acesta nu era „Deşteaptă-te Române", aşa cum mărturiseşte şi ca martor ocular, preotul Vasile Constantinescu de la Biserica Negustorilor din Bucureşti. Poezia lui Mureşianu se publica la Braşov în „Foaia pentru minte, inimă şi literatură" abia în nr. 200 din 22 iunie 1848, fără textul muzical iar Ucenescu îşi mărturisea paternitatea imnului în însemnarea sa autobiografică, după anul 1850, pe vremea în care se afla în casa de la Bucureşti a lui Anton Pann şi cu greu ar putea crede cineva că ucenicul şi-ar putea ignora dascălul, pe care în toate însemnările sale îl aprecia deosebit.

Certitudinea noastră că imnul naţional s-a lansat la Braşov în urma colaborării dintre George Ucenescu şi Andrei Mureşianu nu poate fi ignorată în condiţiile în care există mărturia autobiografică a lui George Ucenescu şi multe alte mărturii pe care le-am prezentat în recenta carte dedicată imnului naţional[3].

Este adevărat că în frământata noastră istorie evenimentele mari şi-au găsit, la cotitură de drum, oameni care, sub impulsul trăirilor au generat valori spirituale menite să răspundă întru totul acelui imperativ. Poate şi prin faptul că ele îşi trag esenţa tematică din însăşi creaţia populară şi cea bisericească, se identifică mai mult cu evenimentele istorice care au traversat trecutul ţării noastre. Apropierea de dascălul bisericesc şi în general de glasurile psaltichiei este motivată şi de faptul că dascălii din biserică s-au dovedit nu numai buni cântăreţi, dar şi mai apropiaţi sufleteşte de cauza şi idealurile maselor. În condiţiile revoluţiei lui Tudor Vladimirescu a circulat „Mugur mugurel" după modelul fonic al glasului V bisericesc, iar mai târziu „Marşul lui Iancu", care foloseşte vechiul marş al lui Dragoş Vodă; „Saltă Române"; „Hora Ardealului" (compusă tot la Braşov); „Marşul românesc de la 1848", scris tot în psaltică ş.a. Poate că nici un eveniment istoric n-a născut mai multe asemenea creaţii ca revoluţia paşoptistă şi nu s-a manifestat cu atâta trăire pe întregul cuprins al ţării. La Braşov circula atât „Imnul Moldovenilor", cât şi un cântec al saşilor („Siebenburgenlied"), scris de Leopold Maximilian Molke, ba chiar şi o Marseileză franceză într-o variantă românească. Toate aceste creaţii nu au putut, însă, depăşi intensitatea cu care s-a compus „Deşteaptă-te Române", care (după aprecierea muzicologului Viorel Cosma) „a apărut atunci ca un strigăt de revoltă, ca o voce a latinităţii, ca un glas de independenţă, imn de reîntregire statală, odă eroică de izbândă seculară a poporului român".

Apreciem în mod deosebit adaptarea cântecului „Deşteaptă-te Române" ca imn naţional, dar nu putem accepta sărbătorirea lui nefiresc, pe baza unor mărturii inexacte. Să dăm Cezarului ce e al Cezarului!

NOTE BIBLIOGRAFICE:

1. Vasile Oltean „Imnul naţional Deşteaptă-te Române — scurt istoric", Editura Orientul latin, Braşov 1998; Vasile Oltean „Imnul naţional „Deşteaptă-te Române", Editura Phoenix, Braşov, 2001.

2. Biblioteca Academiei Române. Fond Manuscrise, ms. 3497, p. 189.

3. Ibidem.

Etica şi spiritualitatea profesiunii medicale*

MOTTO:

„Medicina este ştiinţă şi conştiinţă încălzite de iubire de oameni"

Prof. univ. dr. IULIU HAŢIEGANU

Medicina a fost şi rămâne o profesiune cu un grad ridicat de complexitate, de măreţie şi noblete.

În exercitarea profesiunii, medicului i se cer multiple calităţi morale şi profesionale, însuşiri care primesc sensul şi conţinutul apostolatului numai prin îmbrăcarea lor în haina şi lumina spiritualităţii.

Astfel, gestul medical devine un act de creaţie şi al Creaţiei, una din cele mai generoase şi responsabile activităţi ale omului, prin misiunea de a păstra viaţa, de a vindeca, ceea ce conferă profesiunii medicale un conţinut moral-spiritual aparte.

Medicul este singura fiinţă umană căruia i se încredinţează misiunea de redare şi conservare a vieţii omului, prin dreptul dar şi prin obligaţia de a trata şi a vindeca bolile.

În această misiune nobilă, dar şi dificilă, medicul are posibilitatea de a cunoaşte, prin calităţile sale de „duhovnic" al trupului şi sufletului, aspecte intime ale vieţii bolnavului, care-i încredinţează taine personale, profesionale, familiale.

Medicul reuşeşte să pătrundă în labirintul anatomo-fiziologic, psihologic, social şi spiritual al bolnavului — cea mai desăvârşită plămădire a CREATORULUI, după chipul şi asemănarea Sa, adevărată „capodoperă a creaţiei".

Cunoaşterea omului în întreaga sa complexitate, îl orientează şi-l determină pe medic să posede o viziune umanistă şi umanitară dublată de o puternică componentă spirituală, la un profil moral-spiritual caracterizat prin respect pentru viaţă, pentru fiinţa umană şi, prin smerenie, faţă de Creator.

În acest mod, etica profesiunii medicale a îmbogăţit în permanenţă etica societăţii şi, implicit, fondul de aur al moralei şi spiritualităţii.

Competenţa şi înţelepciunea medicului în exercitarea actului de vindecare sunt determinate de nivelul pregătirii sale profesionale şi moral-spirituale, precum şi de limitele subiective şi obiective ale cunoaşterii umane, la o anumită perioadă istorică. Medicul tratează, iar Dumnezeu este Cel ce garantează vindecarea. („Cel ce se foloseşte de medicină, trebuie să se folosească în numele lui Dumnezeu şi El îi va ajuta" — Sf. Varsanufie).[1]

Etica şi spiritualitatea profesiunii medicale nu sunt două componente separate, ci sunt într-o interacţiune şi intercondiţionare continuă, prima determină siguranţă, conţinut şi durabilitate, cea de-a doua generează verticalitate, sens şi lumină actului medical. De aici decurge dubla calitate a medicului: tămăduitor al trupului şi al sufletului.

Prin misiunea de alinare a suferinţei umane şi de păstrare a forţei de muncă, profesiunea medicală are şi o importantă misiune socială. Apărarea fiinţei umane implică respectul vieţii — principiu fundamental al eticii profesionale.

Profesiunea medicală are şi o componentă spirituală, medicul fiind înzestrat de Dumnezeu cu harul şi puterea de a trata suferinţele semenului bolnav. Astfel medicul devine un ucenic al Domnului Iisus Hristos, Cel care a dovedit că iubirea de oameni şi posibilităţile tămăduirii suferinţelor acestora sunt nelimitate. („Când trebuie să recurgi la medicină, să iei aminte să nu-i atribui ei exclusiv sănătatea şi boala". „Este lucru nesocotit să-şi pună cineva toată nădejdea de vindecare a lui numai în mâinile doctorilor, cum credem că fac unii dintre nefericiţii suferinzi, care nu se dau în lături să-i numească pe doctori chiar mântuitori" — Sf. Vasile cel Mare).

Respectul vieţii şi al persoanei umane în orice circumstanţă, iubirea aproapelui reprezintă cerinţa primordială a normelor de conduită morală şi spirituală a profesiunii medicale.

În cadrul profesiunii medicale, actul medical se referă la om, îl priveşte direct pe el, iar relaţia profesională este o relaţie interumană.

În actul medical sunt implicate atât capacitatea profesională cât şi toate resorturile morale şi spirituale ale medicului.

Actul medical are şi caracterul unei misiuni ştiinţifice deoarece are la bază cunoaşterea legilor şi a mecanismelor biologice, biofizice, biochimice şi genetice ale fiinţei umane. („Medicina este ştiinţă, tehnică şi artă în acelaşi timp" — Iuliu Haţieganu).

Pregătirea temeinică profesională, ştiinţifică şi practică a tămăduitorului, dublată de calităţi morale şi spirituale alese, dau actului medical caracterul unei profesiuni de suflet şi conştiinţă.

În efortul pentru învingerea bolii, medicul trebuie să dea dovadă de finete, tact, obiectivitate, toleranţă, indulgenţă, fermitate, bunătate, răbdare, omenie, dăruire de sine, pentru a-l face pe bolnav cooperant, în felul acesta profesiunea medicală devine sinonimă cu Arta. („Medicina este o ştiinţă cu un fundament etic solid, cum nu are nici o altă ştiinţă, clamând toate ştiinţele la marea zidire pentru binele omului. Acesta a ridicat-o la rangul celei mai puternice ştiinţe. Cu cât medicina devine mai ştiinţifică, cu atât trebuie să fie şi mai umană. Altcum pierde faţa sa neschimbată spre care privesc de la început oamenii suferinzi şi aşteaptă vindecarea" — Iuliu Haţieganu).

Profesiunea medicală presupune relaţii de o complexitate aparte în raportul medic-pacient. Pentru fiecare fiinţă umană aflată în suferinţă, medicul trebuie să-şi asume răspunderi bine individualizate, deoarece acestea afectează direct bunul cel mai de preţ — sănătatea, faţă de care tămăduitorul nu trebuie să rămână indiferent.

Indiferenţa şi dezinteresul sunt deficienţe foarte grave pentru profesiunea medicală, ce pot fi echivalente cu crima.

În exercitarea profesiunii medicale, contactul medicului cu semenul aflat în suferinţă se desfăşoară în împrejurări aparte, unice şi nerepetabile, ceea ce, pe cale de consecinţă, îl obligă la înfrânare faţă de ispita materială sau alte reacţii emoţionale.

Cerinţele necesare pentru exercitarea profesiunii medicale s-au constituit şi s-au cristalizat în conştiinţa profesională sub forma unor norme sau reguli de comportare, a căror respectare de către fiecare medic în parte s-au impus şi rămân obligatorii. Antichitatea ne-a oferit „Jurământul lui Hipocrate" care a devenit „codul profesiunii medicale", iar epoca contemporană, prin Albert Schweitzer, ne-a dăruit „codul respectului vieţii".

Prin sacrificiul propriei vieţi pentru fiinţa umană, neţinând cont de rasă, religie, zonă geografică, Albert Schweitzer a dovedit, prin tot ce a construit cu jertfă, evlavie şi veneraţie pentru viaţă, respectul vieţii, iar prin calitatea sa de medic şi teolog a demonstrat că doctorul trupului trebuie să înţeleagă şi sufletul şi, reciproc, doctorul sufletului trebuie să înţeleagă şi sensul biologic al individului.

Tehnicizarea activităţii medicale realizată în ultimele decenii nu reduce din valoarea normelor şi virtuţilor morale ale medicului. Dimpotrivă, pe măsura progresului ştiinţei medicale, se cere medicului mai multă responsabilitate şi să păstreze cu sfinţenie raporturi umane cu semenul aflat în suferinţă.

Dialogul medicului cu omul bolnav consfinţeşte specificul etic al actului medical şi el se realizează prin anamneză şi examen clinic, în procesul de elaborare a diagnosticului.

Ştiinţa şi arta dialogului se câştigă cu dificultate şi cu mult efort, cere experienţă, cunoaştere, mult tact, înţelepciune, medicului revenindu-i obligaţia de a crea o atmosferă de respect şi încredere reciprocă.

Examenul obiectiv se cere efectuat de medic atent, metodic, pe sisteme şi aparate, evaluând organismul în totalitatea sa.

Utilizarea investigaţiilor de laborator în elaborarea diagnosticului este utilă, dar sinteza rezultatelor o face medicul.

Investigaţiile paraclinice, ca de altfel şi cele de laborator, concomitent cu progresul ştiinţelor, au cunoscut o amploare şi un rafinament de neimaginat.

Cu toate acestea, stabilirea diagnosticului rămâne un act încărcat cu o mare responsabilitate, iar în arta diagnosticului este important să ştim în ce măsură şi când trebuie să folosim mijloacele de investigaţie cu mare risc pentru bolnav.

Dezvoltarea metodelor de investigaţie şi a mijloacelor terapeutice a dus la creşterea frecvenţei patologiei iatrogene, de aceea este necesar discernământ, talent, experienţă şi multă responsabilitate în utilizarea lor.

(Continuare în pag. a 5-a)

Prof. Univ. Dr. ILIE CRĂCIUN,
Facultatea de Medicină „Victor Papilian"
Sibiu
Universitatea „Lucian Blaga" Sibiu

* Conferinţă prezentată în faţa preoţilor de la a 87-a Serie a Cursurilor de Îndrumare Misionară şi Pastorală (iulie 2002).

Părintele Magistru Mircea Păcurariu la a 70-a aniversare

La 30 iulie 2002, Pr. Prof. Univ. Dr. Mircea Păcurariu, membru corespondent al Academiei Române, a împlinit venerabila vârstă de 70 de ani, dintre care 43 închinaţi învăţământului teologic românesc şi cercetării ştiinţifice în domeniul istoriei Bisericii poporului român. Cu acest prilej, în municipiul Cluj-Napoca a fost lansat un volum omagial, intitulat **Slujitor al Bisericii şi al neamului. Părintele Prof. Univ. Dr. Mircea Păcurariu, membru corespondent al Academiei Române, la împlinirea vârstei de 70 ani** (Ed. Renaşterea, Cluj-Napoca, 758 p.), cuprinzând 60 de studii de Istoria Bisericii şi a culturii româneşti (redactate de cercetători ştiinţifici şi cadre didactice de la mari universităţi româneşti şi străine, unii membri ai Academiei Române), precum şi 34 de evocări ale personalităţii şi operei celui sărbătorit (multe din ele fiind semnate de importanţi ierarhi ai Bisericii noastre). Volumul a fost editat de un comitet de iniţiativă şi de coordonare, condus de P.S. Episcop Calinic al Argeşului şi alcătuit din Pr. Prof. Univ. Dr. Alexandru Moraru, Pr. Vasile Raus şi Pr. Vasile Coţia, toţi trei din Cluj-Napoca.

Părintele Magistru Mircea Păcurariu a văzut lumina zilei în sânul unei vechi familii de preoţi de pe meleaguri hunedorene. Tatăl său, Ştefan Păcurariu, a îndeplinit timp de 37 de ani misiunea de preot paroh în comuna Ruşi, cu filia Strei, fiind a cincea generaţie de slujitori ai Bisericii. Magistrul nostru a urmat cursurile şcolii elementare din Orăştie (1939—1940) şi din Deva (1940—1943), apoi pe cele ale Liceului de băieţi (azi Colegiul „Decebal") din Deva (1943—1951), dovedind multă râvnă, fapt pentru care a terminat în fiecare an ca premiant.

Având înclinaţii spre domeniul umanist, în special spre studiul istoriei, s-a înscris în anul 1951 la Facultatea de Istorie din Cluj. Dar datorită „originii sale nesănătoase", a fost exmatriculat înainte de începutul anului II, în pofida rezultatelor deosebite la examene. În această situaţie, s-a îndreptat spre studiile teologice. În toamna aceluiaşi an s-a înscris la Institutul teologic cu grad universitar din Sibiu, pe care l-a absolvit în mod strălucit, cu teza de licenţă **Monografia Institutului Teologic Universitar din Sibiu (1811—1956).**

A urmat în continuare, între anii 1956—1959, Cursurile de magisteriu (doctorat) de la Institutul Teologic Universitar din Bucureşti. A fost o perioadă de acumulare, de aprofundare, de cercetare a rolului Bisericii Ortodoxe, a reprezentanţilor ei de seamă în istoria neamului nostru.

După ce, timp de o lună şi jumătate, a ocupat funcţia de bibliotecar la Eparhia Romanului, Iustin Moisescu, pe acea vreme mitropolit al Moldovei, l-a numit, la 15 octombrie 1959, profesor titular la Seminarul teologic de la mânăstirea Neamţ. După mai bine de doi ani, la recomandarea Consiliului profesoral de la Sibiu şi în pofida unor împotriviri din partea organelor politice, mitropolitul Nicolae Colan al Ardealului l-a promovat în postul de asistent universitar pentru Limbile greacă şi latină. A ocupat această funcţie timp de aproape un deceniu (1 decembrie 1961 — 1 octombrie 1970). În anul 1968 şi-a susţinut, în faţa unei prestigioase comisii, teza de doctorat, cu titlul **Legăturile Bisericii Ortodoxe din Transilvania cu Ţara Românească şi Moldova în secolele XVI—XVIII** (a fost de fapt cea dintâi decernare a unui titlu de Doctor în Teologie după încheierea celui de-al doilea război mondial).

În aprilie 1970 a fost hirotonit diacon, iar un an mai târziu a fost hirotonit întru preot. În acelaşi timp, în toamna anului 1970 a fost promovat conferenţiar universitar, iar un an mai târziu profesor universitar titular, la catedra de Istoria Bisericii Ortodoxe Române, funcţie în care activează până astăzi, însumând astfel 43 de ani de activitate didactică (dintre care 41 la Facultatea Teologică din Sibiu). Este un număr impresionant de ani de muncă şi de formare a atâtor generaţii de preoţi, fiind depăşit în istoria învăţământului teologic sibian doar de patru profesori înaintaşi: Ioan Hania (47 de ani de activitate), Dimitrie Cunţan (46), Nicolae Neaga (45) şi Grigorie Marcu (46). Activitatea sa didactică a fost încununată

(Continuare în pag. a 6-a)

PAUL BRUSANOWSKI

(Urmare din pag. 1)

românesc, despre o serie de importante întrebări care s-ar putea ridica pe această temă, Întâi Stătătorul Bisericii Ortodoxe Române a relevat importanţa zilei de Vineri în tradiţia neamului nostru, menţionând că şi dezlegarea poverii comuniste după 50 de ani de dictatură în România s-a făcut tot într-o zi de Vineri, după cum şi evenimentul acestui congres începe tot în zi de Vineri.

În acest context hirotonia şi instalarea Î.P.S. Arhiepiscop Nicolae trebuie privite ca înscriindu-se într-un plan al Providenţei Divine prin prisma căruia trebuie privit şi destinul istoric de peste 2000 de ani al neamului românesc. Aici P.F. Sa a evocat rolul fundamental al limbii române în menţinerea unităţii de neam şi în exprimarea specifică a credinţei în Dumnezeu.

După cum observa şi N. Iorga, această unitate etnică şi de limbă în istoria neamului nostru în contextul tuturor asupririlor străine venite asupra noastră este pur şi simplu o minune, şi această minune este prezentă şi în cadrul diasporei române care mai ales după 1989 a sporit aşa de mult şi s-a împrospătat, fenomen în care limba română continuă să joace un rol providenţial.

Revenind la situaţia locală a românilor acestei Arhiepiscopii, vorbitorul a nuanţat unele aspecte ale legăturii prin Biserică a românilor de aici cu cei de acasă.

Astăzi este momentul când pentru Arhiepiscopia noastră se încheie un ciclu de frământări şi dureri produse de îmbolnăvirea şi moartea Î.P.S. Arhiepiscop Victorin, când prin purtarea de grijă a Sf. Sinod al Bisericii mame un nou ciclu istoric începe, acesta fiind marcat de venirea la cârma Arhiepiscopiei a Î.P.S. Arhiepiscop Nicolae.

P.F. Sa a vorbit despre unitatea de credinţă dintre românii de acasă şi cei de aici, despre situaţia Bisericii din România, mai ales în ultimii zece ani, enumerând o serie de înfăptuiri remarcabile reprezentate de construcţia de numeroase noi biserici şi mânăstiri (în Ardeal de exemplu, prin grija ierarhilor şi credincioşilor, chiar în contextul sărăciei de care se vorbeşte, s-au construit aproape toate mânăstirile şi bisericile distruse cu tunul în sec. al XVIII-lea de stăpânirea austro-ungară, şi bineînţeles că multe alte noi).

Această reînnoire la acest nivel a feţei Bisericii noastre într-un timp aşa de scurt reprezintă ea însăşi o minune.

Audienţa a avut acum ocazia să afle şi amănunte interesante despre proiectul Catedralei Neamului ce se va zidi la Bucureşti, ca şi despre rolul patriarhilor precedenţi în istoria Bisericii noastre şi în special al Patriarhului Justinian Marina şi modul în care el a ajutat la păstrarea Bisericii în epoca dictaturii comuniste.

În acest context P.F. Sa a anunţat apariţia unei cărţi în România care publică o serie de dosare din arhivele fostei securităţi în care era vorba despre relaţia dintre Biserica Ortodoxă Română şi întâi stătătorii ei, Patriarhul Justinian atunci, şi statul comunist.

În aceşti ani în care Biserica şi slujitorii ei a fost atât de mult ponegrită şi blamată în mod necritic şi nefundamentat de mulţi care nu cunosc şi nu înţeleg adevărata situaţie a acesteia, de către mulţi care nu sunt credincioşi sau aparţin diferitelor grupări ostile Bisericii sau care au interese speciale de a diminua reputaţia acesteia, Biserica s-a apărat mai mult sau mai puţin.

Volumul apărut însă **(Biserica Ortodoxă Română sub regimul comunist,** vol. I, **1945—1958,** de Cristina Păiuşan şi Radu Ciuceanu, Institutul Naţional pentru Studiul Totalitarismului, Bucureşti, 2001, 368 pp.), prin natura informaţiilor pe care le pune în circulaţie reprezintă cea mai mare apărare ce se poate face Bisericii prin aceea că el publică documente despre felul cum securitatea şi partidul comunist vedeau Biserica, rapoarte speciale de urmărire a Patriarhului Justinian, a altor ierarhi şi preoţi, documnete în care Patriarhul Justinian, de exemplu, era numit şi considerat cel mai mare duşman al comunismului (vezi raportul lui Alex. Drăghici, ministru de interne în anii de tristă amintire).

Patriarhul Teoctist a făcut apoi interesante relatări despre echilibrul natural ce a caracterizat în istorie Biserica Ortodoxă Română, aşa cum se vede şi azi, ilustrând teza cu exemple ale relaţiilor ecumenice internaţionale (vizita Papei Ioan Paul al doilea în România şi vizita ce urmează P.F. Sa să o facă Papei în curând la Roma, la invitaţia acestuia, relaţiile cu bisericile protestante).

În general a fost reliefată grija şi râvna Sf. Sinod pentru Biserică, responsabilitatea tuturor, ierarhi, preoţi şi credincioşi pentru viitorul Bisericii în acest mileniu. La acest capitol patriarhul României a vorbit despre misiunea jertfelnică şi exemplară a P.S. Episcop Ioan al Covasnei şi Harghitei şi situaţia specială în care Biserica de acolo se află şi şi-a exprimat încredinţarea că şi noul Arhiepiscop Dr. Nicolae Condrea va da dovadă în păstorirea sa de aceeaşi râvnă jertfelnică în scopul menţinerii tuturor românilor de pe continentul american în unitate de limbă şi credinţă, de dragoste pentru neamul din

Început de drum

care se trag.

Cu multă generozitate P.F. Patriarh Teoctist a fost disponibil pentru întrebări din partea audienţei. Acestea au fost puse ad hoc şi au primit răspunsuri detaliate cu date exacte şi exemple semnificative. Iată două dintre ele: la întrebarea despre relaţiile dintre Biserica Română şi cea Rusă, în contextul litigiului legat de Mitropolia Basarabiei, Patriarhul României a răspuns că relaţiile dintre cele două Biserici trebuie să rămână oficial normale, că este important să se menţină dialogul. E adevărat, conflictul e încă în curs, situaţia e încă dramatică, dar Patriarhia română nu are de gând să cedeze Mitropolia Basarabiei din considerente obiective istorice, canonice, ţinând de drepturile omului, deşi dialogul trebuie totuşi menţinut.

O altă întrebare s-a referit la relaţiile dintre cele două episcopii româneşti din America şi Canada, respectiv la libertatea preoţilor şi credincioşilor de a aparţine uneia sau alteia.

P.F. Sa a accentuat faptul că Arhiepiscopia noastră este cea canonică, cea care a păstrat în anii grei ai dictaturii legătura cu Biserica mamă. În viitor cei ce nu sunt în staulul Bisericii mame vor decide ce vor să facă. E frumoasă unirea, dar depinde de ceea ce va dori să facă cealaltă episcopie românească. Totuşi, întrucât ea este recunoscută de Biserica Rusă, o recunoaştem şi noi, după cum vom şi lucra în vederea unităţii, întrucât aceasta e lucrul de care lumea de astăzi are nevoie.

A doua zi, Sâmbătă, au avut loc lucrările Congresului. După obişnuita rugăciune, Î.P.S. Mitropolit Iosif a rostit un cuvânt introductiv, s-au citit apoi mesaje trimise în numele Congresului la oficialităţi din America şi Canada, s-au citit procesele verbale de la congresele precedente.

În cadrul raportului său de activitate, Î.P.S. Mitropolit Iosif a accentuat bucuria ce caracterizează evenimentul la care tocmai participăm, apoi s-a referit la o serie de aspecte legate de viaţa spirituală a credincioşilor, cum ar fi euharistia ca centru al vieţii spirituale în parohie, angajarea tineretului la aceasta şi relaţia continuă a preotului cu cei botezaţi şi familiile lor, ataşarea de cele spirituale şi modul în care materialul ne poate priva de creşterea duhovnicească şi schimbarea lumii contemporane care trebuie să înceapă cu noi înşine; în final Î.P.S. Sa a salutat oaspeţii sosiţi la Congres.

În continuare P.C. Pr. Secretar Nicolae Apostola a prezentat raportul de activitate al Consiliului Eparhial în care a vorbit despre procesul electoral ce a dus la alegerea noului Arhiepiscop, despre personalitatea Î.P.S. Arhiepiscop Victorin plecat la Domnul, a amintit de o serie de probleme externe legate de relaţiile Arhiepiscopiei şi de viaţa parohială în general ca şi de noi parohii, misiuni şi mânăstiri pe cale de înfiinţare, a făcut referinţe la presa eparhială şi la finanţele diocezei, încheind cu anticiparea unor probleme de viitor şi cu mulţumirile generale de rigoare.

S-au citit apoi informaţii din rapoartele de activitate ale parohilor, după care, P.F. Sa Patriarhul Teoctist, sosind în sală, a vorbit despre nevoia de apărare a valorilor tradiţionale româneşti, despre păstrarea moştenirii de credinţă, spiritualitate şi cultură românească, despre rolul Congresului Arhiepiscopiei în păstrarea şi cultivarea identităţii noastre aici.

Reiterând că este pentru prima dată când Întâi Stătătorul Bisericii Ortodoxe Române se află în mijlocul Congresului Arhiepiscopiei noastre înconjurat de ierarhi şi credincioşi în condiţii ca acestea, P.F. Sa a evocat personalitatea celor patru înaintaşi ai săi, Patriarhii Miron, Nicodim, Justinian şi Justin. Stăruind în special asupra realizărilor esenţiale pentru Biserică şi neam ale Patriarhului Justinian, a oferit apoi detalii despre proiectul catedralei neamului (bucurii şi tristeţi) şi a elaborat asupra îndatoririlor noastre de credincioşi ortodocşi români aici în diasporă, accentuând importanţa laicilor şi rolul important al femeii în Biserică, în istorie şi în prezent. P.S. Sa şi-a încheiat cuvântul cu sfaturi şi urări pentru o rodnică slujire a fiecăruia în cadrul Bisericii româneşti.

În partea a doua a Congresului s-au prezentat şi discutat raporturile financiare, s-a propus şi aprobat prelungirea cu un an a mandatului prezentului Consiliu eparhial cu unele amendamente la nivelul reprezentării laice, după care Î.P.S. Mitropolit Iosif a dat sfaturi pentru o bună primire noului Arhiepiscop. În final Î.P.S. Arhiepiscop Nicolae şi-a exprimat dorinţa de fructuoasă colaborare de viitor şi a adus mulţumirile de rigoare Congresului, Î.P.S. Iosif şi tuturor celor ce l-au ajutat până în prezent.

Duminică, pe 14 Iulie a avut loc slujba Patriarhală de hirotonie şi intronizare a noului Arhiepiscop. După rânduiala Utreniei a început Sf. Liturghie, în mod festiv, prezidată de Patriarhul României, alături de un sobor impresionant de Arhierei (Î.P.S. Teofan, Mitropolitul Olteniei, Î.P.S. Serafim, Mitropolitul Germaniei şi al Europei Centrale, Î.P.S. Iosif, Mitropolitul Europei Occidentale şi Meridionale, Î.P.S. Sotirios, Mitropolitul Bisericii Ortodoxe Greceşti din Canada, Î.P.S. Teodosie, Mitropolitul O.C.A. (Biserica Ortodoxă Americană), Î.P.S. Nathaniel de la Arhiepiscopia Ortodoxă Română din America (O.C.A.), P.S. Ioan, Episcop al Covasnei şi Harghitei, P.S. Nicolae, Episcop grec de Detroit, P.S. Serafim, Episcop grec din Canada, de diaconi şi preoţi pentru care altarul Bisericii era departe de a fi încăpător, ca şi Biserica pentru credincioşi.

La momentul potrivit Î.P.S. Nicolae Condrea a fost hirotonit de P.F. Sa Teoctist, Patriarhul României, în treapta de arhiereu cu rangul de Arhiepiscop după care i s-au înmânat insemnele rangului în sunetul de intensă bucurie al cântării „vrednic este" intonată de întreaga Biserică.

Î.P.S. Mitropolit Teofan a citit în mod solemn gramata de intronizare a noului ierarh după care au urmat cuvântările P.F. Părinte Patriarh Teoctist alături de alţi invitaţi, între care Excelenţa Sa D-l Sorin Ducaru, Ambasadorul României în S.U.A., P.C. Consilier Patriarhal Mihai Ţiţa, P.C. Pr. Nicolae Apostola, Secretarul Arhiepiscopiei, ş.a.

În timpul mesei fiecare ierarh din cei prezenţi la chemarea şi prezentarea sa de către P.C. Pr. George Chişcă, parohul comunităţii „Sf. Ioan Botezătorul" din Montreal, gazda Congresului, a venit la podium şi a vorbit în cinstea Î.P.S. Arhiepiscop Dr. Nicolae Condrea.

★

Arhiepiscopia Ortodoxă Română în America şi Canada are acum un nou arhipăstor. O nouă epocă începe, noi drumuri se deschid. Să rânduiască Dumnezeu ca bucuria, pacea şi spiritul de frăţietate ce au dominat zilele acestui Congres să fie de bun augur şi să se prelungească în viaţa şi munca noului Arhiepiscop, a Eparhiei sale, a tuturor românilor de pe continentul american.

Personalităţi ale culturii şi spiritualităţii româneşti

Mircea Eliade

„Educaţia înseamnă a trata mărinimos
generaţiile care se înalţă"

Acum, la mai mulţi ani de la dispariţia sa, Eliade intimidează şi mai mult nu numai pe simpatizanţii lui în general, dar şi pe exegeţii lui. Intimidează fiindcă pe măsura „sondării" operei sale, acum când îi cunoaştem mai bine conturile, ne dăm seama de adevăratele sale dimensiuni, de originalitatea sa în filosofie, în istoria religiilor lumii, în arta scrisului şi nu în ultima instanţă gândirea aforistică.

Cel care gândea că: „Există o notă de eternitate în fiecare om", a probat-o exemplar în tot ce a lăsat în urma lui. Cum spuneam în cartea mea **Obsesia gândului** (Editura Eficient, Bucureşti, 2000): „El, savantul, scriitorul, care a trăit în prima parte a activităţii sale în România, apoi, până la sfârşitul vieţii, în America, dar care nu şi-a uitat nicicând ţara, limba şi cultura, cum spunea academicianul Şerban Cioculescu, ... a rămas acelaşi, deschis, firesc, cordial, fără fumurile gloriei care i-a încununat munca cu atâtea şi atâtea titluri onorifice..." Or, la el este clar: au avut ce încununa. Cred că prin suprafaţă, dar şi prin adâncime, Mircea Eliade a făcut pentru filosofia, istoria şi teoria religiilor, pentru cultură şi pentru proza sa ce a făcut cu precădere pentru istorie (a noastră şi a altora), pentru cultură, pentru poezie Nicolae Iorga.

Tot în Obsesia gândului, apreciez că: „În cei peste 50 de ani de creaţie, deşi numele şi renumele lui au făcut înconjurul lumii ştiinţifice, filosofice, literare şi a pus în umbră alte nume, şi ele mari, olimpianul Mircea Eliade a rămas un mare modest, iubitor de înţelepciune, dornic de cuprindere şi difuzare a cunoaşterii". Şi azi gândesc acelaşi lucru. Fiindcă măreţia-i creşte odată cu timpul. Bibliografia dedicată, în ţara noastră dar şi în afara graniţelor sale, este impresionantă. Zeci, sute de studii, monografii, lucrări, teze de doctorat pun nuanţat în valoare conţinutul operei sale, munca sârguincioasă şi originalitatea, talentul şi gândirea sa aforistică inconfundabile.

Cred şi acum, după mai mulţi ani ce spuneam negru pe alb în aceeaşi lucrare: „În cariera lui scriitoricească, de cercetător şi profesor universitar, Mircea Eliade a dus, alături de un Brâncuşi, de un Enescu, Emil Cioran, de Coandă, Eugen Ionescu, George Uscătescu, ori Paladi, de un Ştefan Lupaşcu sau Ştefan Baciu faima românilor în lume. A făcut-o cu mare convingere, cu mare dăruire, cu neostoită îmbărbătare". Şi de această dată, similitudinea preocupărilor sale şi gradul de originalitate ale filosofului şi cărturarului Eliade cu cele ale lui Iorga mi se par îndreptăţite.

Prin cele gândite şi demonstrate în întinsa şi reprezentativa sa operă, autorul celor 19 trandafiri a dat expresie a ceea ce eu aş numi a fi un adevărat crez al vieţii şi creaţiei sale: „A fi român — înseamnă a fi moştenitorul unei culturi situate între două lumi şi al acestei tensiuni Occident-Orient, care la noi e mai complexă ca la alte popoare din Balcani — căci suntem la marginea imperiilor moarte". Or, el a contribuit din plin la nemurirea a tot ce i s-a părut a fi valoare în aceste spaţii. A făcut-o conştient: „A fi român înseamnă — din punctul meu de vedere — a trăi şi a exprima, a valorifica în lume acest mod de existenţă. E o moştenire bogată pusă în valoare în literatură, în cultura savantă, dar şi în creaţia folclorică".

Mircea Eliade a avut un adevărat cult al cărţii. Cartea era pentru el un fericit prilej al regăsirii izvoarelor. O carte reprezintă o „covârşitoare importanţă, nu numai culturală, dar şi religioasă, şi spirituală". Iată o pledoarie pentru carte, pledoarie care la el nu reprezintă un simplu deziderat pios şi al cărui exemplu l-am dori cât mai contagios pentru toţi mânuitorii condeiului.

Osmoza — filosofie — literatură — este abordată, adeseori, de către unii eliadişti, mai în fugă, mai pasager. Or, gândesc eu, la el aceste două „muze" se completau organic, ele erau complementare prin însăşi filiaţiunea lor reciprocă. Aşa le şi interpreta prudentul Eliade. „Filosofia mea, scria el cu multe decenii în urmă, reprezintă omul treaz din mine, literatura reprezintă în plus universul meu imaginar, oniric, la fel de „real" şi el, pentru că de acolo vine atâta viaţă reală". Şi creaţiile sale filosofice şi cele literare stau mărturie în acest sens.

Din propria-i experienţă, el învăţase, pe pielea lui, cum ar spune Claude Bernard, că: „Literatura este o expresie **totală** a fiinţei umane, nu numai a conştientului, ci şi a inconştientului. Este limba în care visezi, îţi imaginezi, şi în care raţionezi. N-aş crede că aş putea să scriu literatură în altă limbă decât în limba română". În adevăr, citind şi recitind **La ţigănci, Maitrayi** şi oricare lucrare ieşită din pana sa, te convingi de acest adevăr. Şi, totodată, îţi dai seama că el nu s-a contrazis şi nu ne-a contrazis nici pe noi că s-a rostit literar numai în limba sa bucureşteană, mantulesceană.

Filosofia nu era concepută de savantul român numai ca ceva aparţinând sferelor pure, sau nu numai acestora. Nu, ea era înţeleasă ca fiind ceva ce mustreşte din viaţă, din tumultul realităţii complexe, contradictorie, mirifice. Filosofia la el pleca de la om şi se întorcea revigorată la el. Ea era înţeleasă ca: „O filosofie care pleacă de la om" şi care: „... înseamnă a ţine şi a da seama de toate dimensiunile în care se mişcă omul, fără a le amesteca, însă fără a le simplifica". Este aici, chiar dacă nu expresis-verbis mărturisită, o adevărată viziune dialectică, fără zorzoane şi fără trâmbiţe.

Este interesant de observat că, din unghiuri de vedere diferite, asupra personalităţii lui Mircea Eliade, surprinsă în diversele sale ipostaze: filosofice, literare, ştiinţifice, epistolare punctele de vedere exprimate sunt nu numai deosebite, dar şi contradictorii. De unde nu rezultă de fel că multe dintre ele nu sunt şi congruente, asemănătoare, complementare. Explicaţiile largului şi pestriţului spectru original se explică prin momentele diferite ale timpului în care ele sunt făcute, prin vârstele şi experienţele autorilor lor, prin profesiile lor şi, de ce nu, prin afecţiunile, sentimentele celor ce se apleacă asupra tezelor, concepţiilor şi concluziilor maestrului.

Astfel, Matei Călinescu aduce interesante reflecţii în legătură cu Mircea Eliade (vezi Revista 22, martie-aprilie 2001). Aşa, de pildă, el mărturiseşte: „În luna martie 1979, Mircea Eliade mi-a trimis dactilograma unui scurt roman fantastic, **Nouăsprezece trandafiri,** pe care abia îl terminase şi care urma să apară la începutul anului următor. Era curios să-mi afle părerea. Mult mai târziu, când am citit jurnalul din ultimii săi ani de viaţă, publicat postum, am descoperit următoarele două însemnări: „Corectez textul dactilografiat al micului roman **Nouăsprezece trandafiri.** L-am dedicat Ilenei şi lui Ioan Cuşa. Sunt sigur că vor înţelege de ce (5 martie 1979); şi, două zile după: „Trimis **Nouăsprezece trandafiri** lui Ierunca, Matei Călinescu, Edith Silbermann. De data aceasta aştept cu nerăbdare răspunsurile. Nu că mă îndoiesc de reuşita literară a romanului; dar mă întreb dacă mesajul atât de abil camuflat va fi înţeles" (7 martie 1979)". Reţin aici şi acum că în anii scrierii romanului **Nouăsprezece trandafiri,** Mircea Eliade, deşi intrase binişor în vârsta deplinei maturităţi şi consacrări, încă găsea firesc şi necesar să se confrunte cu alţii, cu alte condeie, cu alte viziuni. Îl interesau opiniile altora, simţul lor critic. Acest aspect se oferă ca un elocvent argument împotriva celor care îl acuză că, mai ales în literatură, în scris, autorul atâtor romane manifestă o anumită grabă, o neglijare a stilului şi chiar o subţirime în materie de proză.

Matei Călinescu, indubitabil socotit şi ieri şi azi un scriitor de top, un stilist confirmat, reaminteşte: „În martie al acelui an am citit romanul pe nerăsuflate şi, după câteva zile, i-am comunicat lui Eliade reacţia mea într-o scrisoare. Am avut după aceea o lungă convorbire telefonică. Nebănuind atunci că ar fi fost vorba de un text dublu codat, cu un mesaj „abil camuflat", evident că mi-a scăpat cu totul dimensiunea lui ascunsă. Eliade va fi fost dezamăgit (şi poate amuzat), dar nu mi-a spus nimic, oricum nu mi-a atras atenţia asupra semnelor şi indiciilor presărate în text pe care eu pur şi simplu nu le observasem". Cred că marile spirite reacţionează diferit în situaţii oarecum similare. Cu numai câteva luni înainte de moartea lui Constantin Noica, deplasându-mă împreună cu profesorul Alexandru Boboc la Sibiu, pentru anumite expuneri, am solicitat autorităţilor culturale de atunci o maşină să ne deplasăm la Păltiniş. Nu vorbisem în prealabil cu venerabilul filosof, fiindcă totul a fost pe fugă. Nu l-am găsit, el fiind plecat în străinătate, după cum mi s-a spus acolo. I-am lăsat o copie a capitolului pe care îl rezervasem într-o viitoare carte de profiluri filosofice, despre care, cu 3—4 luni înainte discutasem personal în Cişmigiu. După 3—4 săptămâni primesc un plic cu mulţumiri şi cu unele corecturi de dactilo pe text. Îmi spunea acolo că are 72 de ani şi mă lăsa nedumerit.

Despre romanul în cauză Matei Călinescu nu ezită să recunoască cu limpezime: „Fapt e că Nouăsprezece trandafiri m-a încântat la prima lectură. Datorită desigur şi unei dispoziţii subiective, am fost numaidecât atras de calitatea de basm alegoric a acestei povestiri. Sub suprafaţa ei „realistă" (destul de schematică şi de neconvingătoare de altfel), descopeream mituri păgâne greceşti şi iudeo-creştine care se oglindeau unele în celelalte şi simboluri care se împleteau într-o reverie pe mai multe teme: „căutarea tatălui", Orfeu şi Euridice, Crăciunul şi Naşterea lui Cristos, iar

(Continuare în pag. a 5-a)

Prof. univ. dr. MARIN VOICULESCU

Evocare istorico-teologică

(Urmare din pag. 1)

şi anume în scrisoarea sa către principele calvinist al Transilvaniei Gabriel Bethlen în 1629, ce urmărea calvinizarea forţată a populaţiei româneşti din Transilvania, Ciril Lucaris dezminte că mărturisirea a fost a sa.

Participanţii moldoveni, ucrainieni cât şi domnitorul Vasile Lupu nu au fost de acord cu condamnarea patriarhului Ciril Lucaris, afirmând că nu este opera lui. În final s-a hotărât scoaterea din culpă a patriarhului Ciril Lucaris.

O altă problemă teologică pusă în discuţie viza punctele controversate din mărturisirea lui Petru Movilă cum că ar exista un loc intermediar între rai şi iad, echivalentul purgatoriului susţinut de catolici. Participanţii la sinod au combătut starea intermediară dintre rai şi iad, hotărând, potrivit învăţăturii ortodoxe, că nu există purgatoriu. Cât priveşte momentul prefacerii darurilor, la Sfânta Euharistie, au hotărât că are loc în timpul rugăciunii de invocare a Duhului Sfânt, adică **epicleza euharistică.**

S-a reuşit o abordare teologică globală a Mărturisirii de credinţă, conţinând 161 de întrebări şi răspunsuri, împărţită în trei părţi: Despre credinţă, unde se explică Crezul, a doua parte: Despre nădejde, explicând rugăciunea Tatăl nostru, şi a treia parte: Despre Iubire, explicând Decalogul. În concluzie, Mărturisirea de credinţă a cărturarului Mitropolit Petru Movilă avea să aibă un ecou pozitiv pe plan panortodox, confirmat şi de cuvintele Patriarhului Partenie I, cu un an mai târziu, la un sinod ţinut la Constantinopol: **„rămâne şi hotărâm că prin votul unanim al sinodului tot creştinul ortodox, aflat în Biserica Apostolică de Răsărit, să o citească şi să nu o lepede".** În anul 1645, un sinod local de la Mitropolia din Kiev, apoi alt sinod al Patriarhiei din Moscova, (1649, respectiv 1696), prin afirmaţia Patriarhului Adrian, a recunoscut mărturisirea de credinţă ca fiind — **o carte inspirată de Dumnezeu.** — O apreciere deosebită, cu privire la mărturisirea de credinţă, a fost confirmată de sinodul Patriarhiei de Ierusalim din anii 1654 şi respectiv 1672. Şi creştinii sârbi, prin păstorul lor sufletesc, Patriarhul Gavrilo, au luat la cunoştinţă de cartea de mărturisire a credinţei adevărate.

De-a lungul timpului, în Ţările Române, ca expresie a păstrării credinţei ortodoxe în vremuri de mari tulburări confesionale, prin strădania marilor cărturari au apărut ediţii ale Mărturisirii de Credinţă, adevărate capodopere literare şi anume, prima ediţie în limba română a fost scrisă la Buzău în anul 1691, după care au urmat multe alte ediţii ale acestei lucrări teologice de mare referinţă, precum cele de la Patriarhia Română din 1952 şi la Iaşi în anii 1992, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, respectiv 2002, anul în care se împlinesc 360 de ani de la marele eveniment istoric.

Aş încheia această evocare istorico-teologică despre cel mai important eveniment din istoria secolului al XVII-lea, al Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei, cu frumoasele cuvinte ale Înalt Prea Sfinţitului Daniel, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei: **„De asemenea aniversarea ne cere să cunoaştem, să apărăm şi să transmitem credinţa ortodoxă cu mai multă râvnă şi dragoste de Hristos şi de Biserică, într-o vreme în care se înmulţesc sectele religioase agresive şi se relativizează valorile spirituale. Sinodul de la Iaşi din 1642 ne îndeamnă, acum după 360 de ani de la eveniment, să păstrăm unitatea de credinţă ortodoxă, să întărim frăţietatea între Bisericile ortodoxe surori şi să mărturisim credinţa noastră în duh de pace şi de apropiere între Biserici şi popoare".** (Citat din I.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, „Însemnătatea Sinodului şi Mărturisirii Ortodoxe de la Iaşi — 1642", „Calendarul Creştin Ortodox 2002". — Broşură.

Adeverirea de pe Tabor

(Urmare din pag. 1)

condacului Schimbării la faţă, „în munte te-ai schimbat la faţă, şi pe cât au cuprins învăţăceii tăi mărirea ta, Hristoase Dumnezeule, au văzut". Apostolii au ascultat cu fidelitate şi au sădit în sufletele lor mesajul dat de Dumnezeu-Tatăl, căci — după înălţarea lui Iisus la cer şi întăriţi prin puterea Sfântului Duh, cu râvnă şi neînfricaţi au propovăduit Evanghelia lui Hristos „în Ierusalim şi în toată Iudeia şi în Samaria şi până la marginea pământului" (Fapte 1, 8). Au săvârşit aceasta cu riscul suferinţelor mucenicesti şi chiar al morţii martirice. Iacob (numit cel Mare), a fost primul dintre apostoli care şi-a dat viaţa pentru Hristos. „Irod Agripa ... a ucis cu sabia pe Iacob, fratele lui Ioan" (Fapte 12, 1—2).

Cu referire la strălucirea slavei divine de pe Tabor, prin care s-a adeverit că Iisus este Fiul lui Dumnezeu, Evanghelia de la Ioan 1, 14 afirmă: „Cuvântul trup s-a făcut şi s-a sălăşluit între noi şi am văzut mărirea Lui, mărire ca a unuia născut din Tatăl, plin de dar şi de adevăr".

Ap. Petru, care a văzut cu ochii proprii schimbarea la faţă a lui Iisus pe Tabor şi a auzit cele grăite de Dumnezeu Tatăl, relatează evenimentele, după cum zice el: „nu luându-ne după basme meşteşugite, ci văzând mărirea Lui cu ochii noştri. El a primit de la Dumnezeu Tatăl cinste şi mărire, atunci când din înălţimea slavei un glas ca acesta a venit către el: Acesta este Fiul meu cel iubit, întru care bine am voit. Şi acest glas noi l-am auzit, pogorându-se din cer, pe când eram cu Domnul în muntele cel sfânt" (II Petru 1, 16—18).

Moise şi Ilie, întruchipări de lumină şi foc, au adus mărturie noii Lumini, lui Hristos, care a strălucit pe Tabor, schimbându-se la faţă. Prin Moise s-a dat Legea T.V. şi el a profeţit despre demnitatea de prooroc a lui Mesia (Deut. 18, 5). La Horeb, muntele Domnului, Moise a simţit apropierea prezenţei lui Dumnezeu. Acolo, din rugul ce ardea cu flacără, în desişul de mărăcini, dar nu se mistuia, i-a grăit Dumnezeu, zicându-i: „Descalţă-te de sandalele tale, fiindcă locul pe care stai tu în faţa mea este pământ sfânt". Moise şi-a ascuns atunci faţa sa, căci s-a temut să caute la Dumnezeu" (Ieşire 3, 1—6). Dumnezeu i-a mai zis lui Moise: „Eu sunt cel ce sunt" (Ieşire 3, 14). Dumnezeu este fiinţa absolută, adică fiinţa care nu depinde de nimic şi de nimenea; este fiinţa care există prin sine însuşi, care era şi care va fi pururea.

Celălalt martor de pe Tabor, Ilie, este reprezentantul prin excelenţă al profetismului T.V. Cf. Apoc. 11, 6, el a avut putere să închidă cerul, ca ploaia să nu plouă pe pământ, în zilele proorociei sale, „trei ani şi şase luni şi iarăşi s-a rugat şi cerul a dat ploaie şi pământul a odrăslit roada sa" (Iacob 5, 17—18). Retrăgându-se din calea celor ce voiau să-i ridice viaţa, Ilie a ajuns la acelaşi munte Horeb, unde s-a adăpostit într-o peşteră, postind 40 de zile şi 40 de nopţi. La chemarea îngerului, a ieşit în gura peşterii „şi iată Domnul trecea!" Neputând să-l privească pe Domnul, Ilie „şi-a acoperit faţa cu mantia sa" (I Regi 19, 11 şi 13). Profetul Ilie s-a învrednicit a nu vedea moartea, ridicându-se de pe pământ, în car de foc.

Spre a corespunde menirii de aici, de pe pământ, precum şi în viaţa ce va să vie, i se cere omului ca prin puterea raţiunii şi cu ajutorul Revelaţiei divine să sporească mereu în cunoştinţa lui Dumnezeu, cerând cu încredere, împreună cu troparul: „Schimbatu-te-ai la faţă în munte, Hristoase Dumnezeule, arătând învăţăceilor Tăi mărirea ta, pe cât li se putea. Străluceasca şi nouă păcătoşilor lumina Ta cea pururea fiitoare, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, dătătorule de lumină".

Biblia jubiliară a Sf. Sinod

Joi, 4 iulie a.c. la sfârșitul lucrărilor de constituire a Adunării Naționale Bisericești, a avut loc la Palatul Patriarhiei din București un moment de înălțare sufletească, concretizat în lansarea **Bibliei,** ediția jubiliară a Sf. Sinod.

La acest moment cu profunde conotații spirituale și culturale au luat parte membrii Sf. Sinod, membrii Adunării Naționale Bisericești, reprezentanți ai .Guvernului României, ai Parlamentului, ai Academiei Române, invitați, un numeros public.

P.F. Părinte Patriarh Teoctist, într-un sublim și elocvent cuvânt, a subliniat importanța acestui fapt pentru Biserica noastră dar și pentru cultura română.

P.S. Vincențiu Ploieșteanu, episcop vicar patriarhal, a reliefat munca asiduă a celui care a lucrat la diortosirea textului Sf. Scripturi vreme de 12 ani, și anume Î.P.S. Bartolomeu Anania, arhiepiscopul Clujului.

Au luat cuvântul apoi dl. Acad. Virgil Cândea și dl. Prof. univ. dr. Gheorghe Bârlea, filolog, care au scos în evidență monumentalitatea acestei opere de excepție pentru literatura sacră românească a ultimelor decenii.

Î.P.S. Arhiepiscop Bartolomeu al Clujului a prezentat apoi pe scurt istoria textului și a canonului biblic de-a lungul veacurilor ca și necesitatea ce a stat la baza redactării și diortosirii actualei ediții a Sf. Scripturi, ediție ce a primit girul Sf. Sinod în anul 2001.

De-a lungul vremii Biserica Ortodoxă Română a manifestat o grijă deosebită pentru împărtășirea credincioșilor din Cuvântul lui Dumnezeu cuprins în Sf. Scriptură conștientă de faptul că el, cuvântul scris și rostit este cu adevărat **„duh și viață"** (Ioan 6, 63).

Primele traduceri și tipărituri în limba română au fost părți ale Sf. Scripturi, culminând cu monumentala Biblie de la 1688 sau Biblia de la București.

În anul 1914 apare Biblia Sf. Sinod, numită așa pentru că traducătorii erau ierarhi, membri ai Sf. Sinod, urmată apoi de Biblia tradusă de preoții Vasile Radu și Gala Galaction, apărută în 1938. În anul 1944 a fost editată o nouă Biblie Sinodală, traducerea acesteia fiind făcută de către Nicodim Munteanu, ajuns patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

În perioada 1968—1988 Biblia a fost tipărită în mai multe ediții pe timpul patriarhilor Justinian Marina și Justin Moisescu și a actualului Patriarh Teoctist Arăpașu.

În urmă cu 12 ani, Î.P.S. Arhiepiscop Bartolomeu, la îndemnul regretaților teologi Dumitru Stăniloae și Dumitru Fecioru, a inițiat o nouă versiune, a Sf. Scripturi, în limba română, versiune revizuită după Septuaginta. Caracteristica principală a acestei noi versiuni este în primul rând diortosirea textului biblic în acord cu limba română contemporană, bineînțeles păstrând caracterul ei bisericesc, natural și arhaic.

De asemenea impresionează introducerile în cărțile sfinte ale Vechiului și Noului Testament, ca și notele subsidiare și comentariile explicative ale textelor sfinte, atât de benefice pentru cititorul de astăzi al Sfintei Scripturi.

La toate acestea se adaugă și o reușită Concordanță biblică, un apendice cuprinzând unități de măsură și monede menționate în Sf. Scriptură precum și o mapă cu hărțile Țării Sfinte și a lumii antice în epoca neotestamentară.

Așa cum mărturisea autorul, această versiune a Bibliei a fost întocmită prin metoda comparatistă: versiunea curentă fiind confruntată cu treisprezece versiuni reprezentative: românești și străine precum și cu texte originale.

Așa cum se prezintă această ediție jubiliară a Sf. Scripturi ea este cu adevărat o operă de monumentalitate ce va rămâne peste veacuri ca munca de o viață a unui ierarh teolog literat, poet și editor care și-a închinat viața lui întreagă lui Hristos și Bisericii Sale.

† **VISARION RĂȘINĂREANU**
episcop-vicar
SIBIU

Părintele Profesor Universitar Doctor Ion Bria a trecut la Domnul

Inima plină de dragoste și compasiune a Părintelui Profesor Bria a încetat să mai bată în dimineața zilei de 2 iulie a acestui an, după ce cu puțin timp înainte împlinise vârsta de 73 de ani, o vârstă simbolică. Părintele Pofesor a scris 32 de cărți, 18 colecții de cursuri și prelegeri universitare și peste 280 de studii și articole. Profesor la Seminarul Teologic din Buzău, apoi la Institutul Teologic din București, Părintele a fost implicat începând din 1973 în Mișcarea ecumenică, într-o vreme în care Consiliul Ecumenic al Bisericilor era singura „umbrelă" pentru Bisericile Ortodoxe aflate în țări cu regim totalitar. A știut să profite la maximum de poziția sa în cel mai important organism bisericesc internațional, pentru a face cunoscute în lume Ortodoxia și „sufletul românesc". Pleacă dintre noi teologul român care a publicat cele mai multe cărți și studii în străinătate, cel care a predat în cele mai cunoscute centre de învățământ și cercetare teologică din lume, cel care a participat la cele mai multe întruniri ecumenice internaționale.

Pentru unii dintre noi a fost prima moarte care ne-a afectat profund. Este prea mare contrastul între personalitatea sa puternică, omul plin de vitalitate, cel care avea atâtea proiecte de viitor, și trupul său inert dintr-un sicriu construit, pentru a putea fi transportat cu avionul, asemenea unei racle. Moartea este o „taină străină", poate fi absurdă, imposibil de conceput de cel lipsit dintr-odată de grijă și afecțiune părintească. Dar dacă privim moartea Părintelui Bria din perspectiva sa, dacă îl vedem desprinzându-se pentru un timp de trupul său, pentru a-l primi deplin transfigurat la obștească înviere, dacă îl vedem continuându-și slujirea preoțească, la care ținea enorm, și împărtășindu-se „mai cu adevărat", sau în „alt mod", cum îi plăcea să ne traducă această expresie liturgică, dacă îl vedem bucurându-se de întâlnirea cu cei dragi „mai înainte adormiți", dacă îl vedem rugându-se în preajma Tronului ceresc pentru familie, pentru nepoțelele gemene născute recent și care i-au adus atâta bucurie, totul se schimbă. Va fi prezent în continuare dar sub o altă formă, mult mai intens. Înmormântarea, oficiată la Mânăstirea Cernica, a fost un curs festiv, în care Părintele ne-a vorbit atât de mult prin tăcerea sa...

Au venit cu multă dragoste pentru a sluji: Înalt Prea Sfințitul Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, Înalt Prea Sfințitul Serafim, Mitropolitul românilor ortodocși din Europa centrală și de nord, Înalt Prea Sfințitul Andrei, Arhiepiscopul Alba-Iuliei și decan al Facultății de Teologie din Alba Iulia, Înalt Prea Sfințitul Nifon, Arhiepiscopul Târgoviștei, Prea Sfințitul Sebastian Ilfoveanul, Episcop vicar patriarhal, iar din partea Consiliului Ecumenic al Bisericilor, Prea Sfințitul Episcop Gennadios Limouris.

În predica rostită, Înalt Prea Sfințitul Părinte Daniel, ucenic apropiat al Părintelui Bria, a reliefat excelența personalității celui mai cunoscut teolog român în străinătate. Părintele a îmbinat ca nimeni altul statornicia dacilor cu deschiderea spre lume a romanilor. Acest mod de a fi al Părintelui Profesor Bria, sublinia Mitropolitul Moldovei, nu ar trebui, deci, să constituie o excepție în teologia românească de azi. Părintele Profesor a ținut mereu să prezinte simbioza: doctrină, spiritualitate, cult — lex credendi, lex orandi, lex agendi —, fiind cel care a pus în circulație conceptul „Liturghia după Liturghie", **și a numit mărturisirea creștină** martyria, **gândindu-se la cei ce sufereau pentru curajul mărturisirii, scriind ca nimeni altul despre misiologie din punct de vedere ortodox. Înalt Prea Sfințitul Serafim a vorbit din partea** diasporei **românești, care îl cunoscuse și apreciase în mod cu totul deosebit. Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Nifon a omagiat personalitatea Părintelui Bria, prezentând rolul important jucat în întrunirile ecumenice.**

Mesajul din partea Secretarului general al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, Konrad Raiser, a fost citit de Părintele Profesor Ioan Sauca, Directorul Institutului Ecumenic din Bossey. Au fost cuvinte pline de sensibilitate, exprimându-se gratitudinea pentru cei peste 25 de ani de muncă asiduă în slujba unității creștinilor. Mesa-

(Continuare în pag. a 8-a)

PARTICIPANT

Etica și spiritualitatea profesiunii medicale

(Urmare din pag. a 2-a)

Investigațiile moderne și de laborator nu pot exclude dialogul medicului cu bolnavul și nici examenul obiectiv, acestea din urmă având un rol și un loc incontestabil în elaborarea diagnosticului și, implicit, în conduita terapeutică.

Simbioza acestora în procesul de elaborare a diagnosticului, progresul științei, perfecționarea metodelor de investigație și conștiinciozitatea medicului, au condus la o scădere simțitoare a erorilor de diagnostic și de tratament.

În elaborarea diagnosticului și în conduita terapeutică, morala profesională medicală recomandă „să greșim cât mai puțin și să învățăm din greșeli".

În exercitarea profesiunii medicale, tămăduitorul, în afara misiunii nobile de a vindeca, are obligația păstrării cu sfințenie a secretului medical. Cu excepția datelor pe care le furnizează bolnavului, medicul nu trebuie să furnizeze nici unei alte persoane tainele acestuia, păstrându-le ca pe un secret al „spovedaniei".

O altă misiune morală și spirituală a medicului este să păstreze viața bolnavului, să nu accepte, sub nici o formă, eutanasia — moartea blândă. Viața a fost primită ca dar, prin urmare bolnavul nu are dreptul să-și suprime viața oricât de grea și de dureroasă ar fi suferința sa.

În același context se încadrează și suprimarea vieții prin avorturile provocate, pe care medicul nu are dreptul să le efectueze nici din punct de vedere moral și nici spiritual.

În cadrul exercitării profesiunii medicale, medicul nu trebuie să efectueze experimente pe ființa umană, decât în măsura în care acesta se bazează pe respectul ființei umane și se află în slujba **acesteia.**

Etica și spiritualitatea profesiunii medicale obligă medicul, înainte de toate, să nu vatăme — primum non nocere: el nu trebuie să adauge elemente de suferință, ci să îndepărteze simptomele bolii.

Pentru exercitarea în bune condițiuni a actului medical, medicul are obligația să-și formeze și să-și dezvolte continuu calitățile morale, profesionale, spirituale, fizice.

Păstrate cu sfințenie, temeiurile morale și spirituale ale profesiunii medicale dau noblețe profesiei, așa cum rezultă și din cuvintele lui Hipocrate: „Deși soarta medicului este de a fi mai mult criticat decât onorat, medicina rămâne totuși una din cele mai nobile și frumoase profesiuni".

Profesiunea medicală este o „profesiune de luptător", o „profesiune de efort", cea mai umană și cu o înaltă semnificație morală: lupta împotriva bolii și morții, lupta pentru sănătate și viață; o luptă care cere sacrificiu, curaj, datorie, onoare, disciplină, particularități ce conferă actului medical un caracter eroic.

Cuantificarea valorii actului medical sub raport moral și social a fost bine definită de Homer în Iliada: „Face cât oameni mai mulți un om care vindecă oameni", iar în China antică circula zicala: „Este mai valoros să salvezi o viață omenească decât să construiești o pagodă cu șapte etaje".

Actul medical săvârșit de medicul tămăduitor, luminat de Creator, îl conduce la vindecarea semenului aflat în suferință.

Dar vindecarea bolnavului trebuie înțeleasă ca un act de restaurare a ființei umane, prin vindecarea definitivă a trupului și a sufletului.

Doar astfel, actul medical însumează proprietăți divine și umane, în plus aceasta, profesia de medic, este, în egală măsură, etică și spirituală.

BIBLIOGRAFIE

1. D. Abrudan — **Anuarul Academic,** Ed. U.L.B. 2000/2001.
2. P. Chirilă — **Concepul de medicină creștină,** Ed. Cristiana, București 2001.
3. B. Duțescu — **Etica profesiunii medicale** — Ed. Didactică și Pedagogică, București 1980.
4. Fl. Georgescu — **Filozofie și Medicină** — Ed. Medicală, București 1978.
5. J. Cl. Larchet — **Teologia bolii** — Traducere Mihoc V., Ed. Oastea Domnului, Sibiu 1997.
6. Ilie Moldovan — **Adolescența — preludiu la poemul iubirii curate.** Ed. Renașterea, Cluj-Napoca 2001.
7. L. Vulcu, I. Crăciun, R. Elefterescu, L. Cocora, F. Ieszinchy — **Socioetică — manual pentru pregătirea asistenților cu diplomă universitară** — Ed. Bucura, 1997.
8. V.D. Zamfirescu — **Etică și etologie,** Ed. științifică și enciclopedică, București, 1982.

Mircea Eliade

(Urmare din pag. a 4-a)

pe un plan mai abstract dialectica dintre miracol și banalitatea cotidiană, jocurile amneziei și ale anamnezei în mijlocul „teroarei istoriei", libertatea și salvarea prin spectacol, prin reînscenare și imitație a arhetipurilor mitice. (Pentru Eliade, știam mai de mult, imitația nu devine posibilă decât prin imaginație; cele două cuvinte au, de altfel, o etimologie cu rădăcini comune)". Desigur, astfel de mărturii-document sunt datorate nu numai afectivității lui Eliade, dar, deopotrivă și sensibilității, afinității și priceperii inconfundabile a lui Matei Călinescu.

Autorul Crailor de curte veche, se explică, motivându-și judecățile prilejuite de acest roman eleadesc: „Poate că fără să-mi dau seama, Nouăsprezece trandafiri atinsese în mine o coardă nostalgic-imaginativă. Textul îmi apărea ca o invitație la o reverie în cheie quasi-gnostică despre România și exil. Întoarcerea „acasă", în țara pierdută, fiind imposibilă în realitate, ea devenea, dacă nu posibilă, cel puțin — dar acest puțin era extraordinar de prețios — imaginabilă; la limită, imaginabilă în însăși imposibilitatea ei, smulsă inimaginabilului, ceea ce-i dădea o putere de seducție specială". S-ar putea spune că, în anume privințe, **Nouăsprezece trandafiri** este o continuare, o postfață a celorlalte romane sensibile ale prozatorului-filosof. Romanul amintit este o sinteză a unor culturi interferente europeană, indiană, americană. Este, probabil, o chintesență de filosofii, culturi, psihologii nu numai închipuite, imaginate, dar și trăite de el în atâția ani.

Preoţimea braşoveană în anul 1940 încearcă să imortalizeze în frescă personalitatea marelui voievod Mihai Viteazul

În arhiva istorică din Şchei am identificat mai multe documente referitoare la o impresionantă acţiune a preoţimii braşovene privind realizarea unei săli comemorative Mihai Viteazul în cadrul Muzeului „Ţării Bârsei", la care, alături de braşoveni îşi aduce contribuţia marele istoric Nicolae Iorga. Dat fiind ineditul documentelor, vom prezenta şirul cronologic al evenimentelor.

În zilele de 28 şi 29 iunie 1936, la Braşov se desfăşoară „Congresul Ligii pentru Unitatea Culturală a tuturor Românilor" sub preşedinţia istoricului Nicolae Iorga, congres care era precedat de o manifestare privind: „Inaugurarea Muzeului Etnografic Regional în sala Sfatului" din Braşov (28 iunie, orele 10), urmat de cuvântările participanţilor în sala „Astra" (orele 11) şi masa comună la Cercul Militar (orele 13,30), serbări oferite de teatrul „Astra", coruri şi jocuri şcolare şi săteşti (după masa zilei de 28 iunie), pentru ca a doua zi să se facă o excursie în Secuime „cu trecerea prin satele româneşti maghiarizate. La Sfântu Gheorghe, în sala Teatrului Orăşenesc se desfăşoară, în cinstea acestui eveniment Festivalul Şcoalei de Misionare din Vălenii de Munte, urmat de spectacolul Trupei de Teatru a Ligii Culturale[1]. În aceste împrejurări, Nicolae Iorga a susţinut mai multe conferinţe, născându-se şi ideea realizării unei fresce, în cadrul muzeului abia înfiinţat, dedicată marelui voievod al Unirii, Mihai Viteazul.

Iniţiativa este luată de preoţimea braşoveană[2], care în 29 februarie 1940 se adresează „Excelenţei Sale, D-lui Gh. Alexianu, Rezident regal al Ţinutului Bucegi", cerându-i să accepte vicepreşedinţia unui comitet de acţiune, menţionând de la început că „în trecutul Ardealului preoţimea a înscris în istoria neamului pagini de rodnică activitate şi sacrificii", motiv pentru care, „astăzi — se scrie în continuare în document — preoţimea judeţului Braşov, întrunită în sala Sfatului din Braşov, se gândeşte să continuie faptele de înalt patriotism ale înaintaşilor şi Vă roagă Excelenţă, a primi vicepreşedenţia activă a unui comitet restrâns, care şi-a ales ca scop să dureze o frescă reprezentând pe Mihai Viteazul în sala „Mihai Viteazul" din Sfatul Municipiului Braşov. În izvoarele istorice ale Braşovului („Quellen zur Geschichte der Stadt Kronstadt", vol. V, pag. 378)[3], precum şi alte lucrări, acte şi documente din arhiva istorică a Braşovului şi ale Liceului Săsesc, se găsesc preţioase dovezi asupra intrării lui Mihai Viteazul în Ţara Bârsei, asupra cantonării armatei lui în suburbiile Braşovului şi a primirii lui în mod sărbătoresc în Sfatul orăşenesc, de către autorităţile săseşti braşovene, la începutul anului 1600.

Pentru a-i eterniza trecerea prin Ţara Bârsei — se spune în continuare în document — şi momentul primirii lui în Casa Sfatului din Braşov, dorim să începem o mişcare pentru strângerea fondurilor necesare de la populaţiunea română, cu cari să putem duce la îndeplinire lucrarea comemorativă: O frescă lucrată de un mare artist, demnă de amintirea Marelui Voevod, care reuşise să realizeze Unirea tuturor Românilor".

Aflăm în încheiere componenţa comitetului de acţiune: „din Excelenţa Sa Consilier regal N. Iorga, ca preşedinte activ, Excelenţa Voastră ca vicepreşedinte, P(rea) C(ucernicul preot) dr. Nicolae Stinghe, adm(inistrator) protopopesc, ort. rom., P.Cuc. Vasile Stoicanea, protopop-Zărneşti, Ilie Hociotă, protopop militar, Mihail Hodârnău, protopop greco-catolic — ca membrii şi preotul Dumitru Tohăneanu din Braşov, ca secretar şi casier."

Răspunsul Rezidentului Regal Gh. Alexiu este dat la 13 aprilie, printr-o adresă oficială adresată preotului protoereu N. Stinghe la Braşov, semnată de directorul Fl. Popescu Moşoan şi şeful secţiei M.A. Popescu, prin care îl invită să participe la consfătuirea ce va avea loc în acest scop la Rezidenţa regală în ziua de 17 aprilie 1940, orele 11[4].

Acceptarea de preşedinţie a lui Nicolae Iorga, la care face referinţă documentul de mai sus, o aflăm dintr-un alt document[5] emis de Comisiunea Monumentelor Istorice (str. General Berthelot, nr. 28, S.II), adresat tot preotului Nicolae Stinghe la Braşov prin care îi „face cunoscut că dl. profesor Iorga este de părere să se facă fresca de care vorbiţi în adresa Prea Cucerniciei Voastre[6], primeşte să facă parte din comitet, dar pentru a vă putea da sfatul cerut, este nevoie de cel puţin o schiţă a tuturor lucrărilor ce voiţi a executa.

Prevăzând dorinţa marelui istoric, dr. Nicolae Stinghe, administratorul protopopesc alcătuieşte un proiect, pe care îl trimite proiectul mai întâi spre avizare protopopului Vasile Stoicanea la Zărneşti prin adresa sa din 1 aprilie 1940 rugându-l „să binevoiţi a vă da avizul pentru completarea datelor istorice în legătură cu FRESCA pe care preoţimea Braşovului vrea să o dureze în sala Sfatului din Braşov", subliniind că „datele ne sunt necesare până la 10 aprilie a.c."[7]. Răspunsul dat de protopopul zărnăştean, în calitatea sa de membru al comitetului de acţiune este consemnat pe acelaşi document în următorii termeni: „Cum sunt de baştină din jud. Făgăraş, respectuos Vă rog (se adresează lui Nicolae Stinghe) ca datele istorice în legătură cu fresca proiectată să le compuneţi în legătură cu marele istoric dl. N. Iorga".

Ca urmare proiectul este alcătuit de Nicolae Stinghe şi prezentat marelui istoric Nicolae Iorga, care îşi permite doar două modificări nesemnificative. Pentru ineditul şi mai ales pentru viziunea unei asemenea lucrări nerealizate nici astăzi, oferim integral textul proiectului, în baza documentului original aflat în arhiva muzeului din Şchei[8]:

„MOTO: Când voi veni la Braşov să tresalt că-s Român!

F R E S C A

în sala „MIHAI VITEAZUL" din Sfatul Braşovului
Pictură în frescă[9] în peretele din fundul sălei:

Străjuit de doi comandanţi, Mihai Viteazul stă pe scaunul de onoare, pe care saşii au aşezat un antipendium, lucrat în fir de aur, luat de pe tetrapodul bisericii Sft. Nicolae din Şcheiu[10].

În dreapta: protopopul Mihai[11] şi conducătorii români din Ţara Bârsei, în costume de mare sărbătoare (identificarea acestor conducători).

În stânga: Magistratul sas şi conducătorii oraşului liber săsesc, în costume derigoare, primesc oficial şi supunere pe Mihai Viteazul, la 1600[12].

În fund: Asistenţa, femei şi bărbaţi, în costume naţionale din Şcheiu.

II

Sculptură pe peretele din dreapta sălei:
Andrei Mureşianu, vorbind mulţimei înveşmântate în costumele naţionale ale fiecărui ţinut românesc.
Garda lui Andrei Mureşianu este compusă din contemporanii săi:

INSCRIPŢIE

„Uniţi-vă în cuget, uniţi-vă'n simţiri"
Pictură în frescă[13] pe peretele din stânga sălei.
Cor de tineri şi tinere în costumele vechilor societăţi studenţeşti din Ardeal, Bucovina, Basarabia, Macedonia, Moldova, Muntenia, Viena etc.
Ciprian Porumbescu conduce corul
Andrei Mureşianu asistă, în extas!
Între corişti, luptătorii românilor din'ainte de război

Inscripţie

„Pe-al nostru steag e scris „U N I R E"

COMITET

Preşedinte: Domnul Profesor N. Iorga, Consilier Regal
Vicepreşedinte: Domnul Gh. Alexiu, Prezident Regal
Membrii: Protopii Braşovului şi cel al Buzaielor.

Iniţiatorii: „Aceiaş preoţi din trecut şi de astăzi" din municipiul şi Judeţul Braşovului.

Sfatul să fie evacuat de chiriaş şi birouri şi să devină Muzeul Ţării Bârsei şi adevărat „MONUMENT ISTORIC".

Pentru a preîntâmpina neajunsuri din partea autorităţilor se apelează şi la Serviciul Tehnic din cadrul Primăriei Braşov, solicitând un „REFERAT asupra stării clădirei Sfatului din Piaţa Libertăţii" (azi Piaţa Sfatului n.n.). Ca urmare se primeşte avizul favorabil, semnat la 14 aprilie 1940 de ing. şef al Serviciului Tehnic, Simţion, cu următoarele aprecieri:

„Întreaga zidărie este solidă şi în stare bună, în schimb lemnăria şarpantei acoperişului este foarte mâncată de cari şi afară de aceasta capetele coardelor sunt întrate în putrefacţie.

Tavanul de deasupra sălii de şedinţe (8×12 m) este încovoiat în aşa măsură că săgeata în mijlocul sălii este de 18 cm. Pentru consolidarea acestui tavan — acum 12 ani — s-a făcut o întăritură în pod, dar şi aceasta a cedat puţin.

În această situaţie, refacerea întregului acoperiş, dar mai cu seamă, a tavanului este imperios necesară.

Costul acestor lucrări — inclusiv refacerea învelitoarei — se urcă la 1 200 000 lei."

În ciuda acestor impresionante strădanii, frumoasa iniţiativă este curmată de cele două evenimente cutremurătoare: Dictatul de la Viena din august 1940 şi crima bestială asupra marelui istoric din noiembrie 1940.

Considerăm că la 1946, când Costin Petrescu restaura pictura interioară a bisericii Sf. Nicolae, iar în tinda bisericii realiza fresca intrării lui Mihai Viteazul în Cetatea Braşovului, s-a folosit de această tematică pusă la dispoziţie de dr. Nicolae Stinghe, încă preot la această biserică. De altfel, Nicolae Iorga încă din anul 1937 emitea o recomandare pentru pictoriţa Elena Popea pentru a restaura pictura bisericii, aşa cum dovedeşte o scrisoare inedită, păstrată în aceeaşi arhivă. Doar moartea pictoriţei, survenită în anul 1941 nu i-a permis protopopului braşovean Nicolae Stinghe să apeleze la serviciile acesteia.

Considerăm că la 400 de ani, după moartea marelui voievod, iniţiativa preoţimii braşovene ar putea să renască, în condiţiile în care, în Casa Sfatului (azi Muzeul Judeţean) se reorganizează tematic integral spaţiul expoziţional. Aceste documente pot fi mărturii şi modele.

Prof. dr. VASILE OLTEAN

1. Arhiva Muzeului bisericii „Sf. Nicolae", fond. „Nicolae Iorga", document inedit emis la 14 iunie 1936 de Liga pentru Unitatea Culturală a tuturor Românilor, „recunoscută persoană morală prin legea promulgată sub nr. 629 din 9 Februarie 1907 (Monitorul Oficial 261/22 Febr. 1907) şi înscrisă în Trib. Ilfov S.I.c.c. registrul persoanelor juridice sub nr. 219 din 27 Iunie 1925.

2. Documentul este semnat de cca. 50 de preoţi din Braşov şi împrejurimi, dintre care menţionăm: dr. Nicolae Stinghe, administrator protopopesc, protopop Vasile Stoicanea, protopopul Branului, dr. Ioan Puşcariu, din partea Oficiului parohial Apaţa, pr. Aurel Negrescu, parohul ort. din Întorsura Buzăului, pr. Petru Leuca, paroh Satulung, pr. Nicolae Frateş din Dobârlău, pr. Virgil Runceanu, Poiana Mărului, pr. Ioan Turcu din Ţânţari, pr. Gh. Oncioiu din Moeciu de Sus-Bran, pr. Nicolae Gogonea din Râşnov, pr. Ioan Modroi din Vama Buzăului, pr. Andrei Badiu din Măeruş, pr. Vasile Pană din Zărneşti, pr. Aurel Radu din Teliu, pr. Nistor Filip din Barcani, pr. Liviu Rusan din Sita Buzăului, pr. Ioan Stelea din Zizin, pr. Gheorghe Şesbu din Satulung, pr. Victor Botiman din Satu Nou, pr. Isaia Enescu din Şimon, pr. Elie Ioanoviciu din Feldioara, pr. căpitan Eugen V. Saftu, consesor al Garnizoanei Braşov, pr. Ioan Bărbat din Tărlungeni, pr. Nicolae Bârsan din Dârste, pr. Valeriu Voineag din Braşov, pr. Cornel Măeruşan din Crisbav, pr. Vasile Mereţ, Braşov-Cetate ş.a.

3. Colecţia de documente istorice ale Braşovului cunoaşte în anul acesta tipărindu-se al 9-lea volum, sub egida Arhivelor Statului din Braşov, primul datând din anul 1889.

4. Arhiva Muzeului cit., fond „Mihai Viteazul".

5. Idem., fond „Nicolae Iorga", emis la 9 aprilie 1940 sub semnătura secretar-director Victor Bratul.

6. Adresa nr. 295/1940, arhiva bisericii cit.

7. Arhiva muzeului, fond „Mihai Viteazul", doc. din 1 aprilie 1940 necatalogat.

8. Arhiva cit., fond „Mihai Viteazul", doc. necatalogat.

9. în original „Sculptură", înlocuit de N. Iorga, „Pictură în frescă".

10. Se ştie că Mihai Viteazul oferise cu prilejul primului popas braşovean (20 octombrie 1599) acest antipendium bisericii Sf. Nicolae, dispărut în condiţii necunoscute „Colectaneea", manuscris al cronicarului Julius Teutsch, aflat la Arhivele Statului, Braşov, p. 388).

11. Protopopul Mihai, colaborator al diaconului Coresi, unul din cei mai cunoscuţi colaboratori ai voievodului Mihai Viteazul, el fiind acela care l-a dus pe doctorul Braşovean la Târgovişte pentru a-l trata pe Mihai Viteazul, tot el îl întâmpină pe marele voievod în tabăra de la Prejmer şi îl însoţeşte în toate popasurile braşovene.

12. Este vorba de popasul al doilea al lui Mihai Viteazul, între 1—15 martie 1600, după victoria de la Şelimbăr, când convoacă în Casa Sfatului Dieta Transilvaniei.

13. Era scris iniţial „Sculptură", iar Nicolae Iorga corectează „Pictură în frescă".

Părintele Magistru Mircea Păcurariu

(Urmare din pag. a 3-a)

cu cei opt ani în care a îndeplinit funcţia de decan al Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din cadrul Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu (1992—2000).

Activitatea de dascăl a fost împletită cu o muncă de cercetare ştiinţifică de excepţie. Părintele Magistru Păcurariu este autorul a 19 lucrări în volum (alte trei lucrări se află în prezent sub tipar). În fruntea importanţei se află, desigur, monumentala sinteză privind **Istoria Bisericii Ortodoxe Române,** redactată în trei volume, însumând peste 1900 de pagini şi publicată în două ediţii (o a treia se află sub tipar la Iaşi). Este cea mai amplă sinteză de istorie bisericească românească, mult mai completă decât celelalte două sinteze apărute în secolul trecut (având ca autori pe Nicolae Iorga şi pe Părinţii Profesori G.I. Moisescu, Şt. Lupşa şi Alexandru Filipaşcu), luând în considerare ultimile rezultate ale cercetărilor de istorie politică, bisericească şi culturală. Ea a fost precedată de apariţia unei alte **Istorii a Bisericii Ortodoxe Române,** un manual pentru Seminariile Teologice, tipărit până azi în cinci ediţii (a şasea sub tipar) şi în curs de traducere în limba greacă. Un compendiu al monumentalei sinteze a fost tipărit la Chişinău (1993) şi tradus, cu unele completări, în limba germană (este singura lucrare pe această temă tipărită în spaţiul german).

O altă lucrare de sinteză a Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu priveşte istoricul Bisericii ardelene **(Istoria Bisericii româneşti din Transilvania, Banat, Crişana şi Maramureş până în 1918,** Cluj-Napoca, 1992). De asemenea, a publicat şi alte lucrări cu subiecte din istoria Bisericii ardelene: **Începuturile Mitropoliei Transilvaniei** (1980); **Politica Statului ungar faţă de Biserica românească din Transilvania în perioada dualismului, 1867—1918** (1986), lucrare documentată, tradusă în limbile engleză, franceză şi maghiară; **Istoria mânăstirii Prislop** (1986), prima monografie a acestui locaş monahal; **Două sute de ani de învăţământ teologic la Sibiu, 1786—1986** (1987); **Revoluţia românească din Transilvania şi Banat în anii 1848—1849. Contribuţia Bisericii** (1995); **Cărturari sibieni de altă dată** (lucrare însumând peste 700 de pagini, cuprinzând biografiile a 130 de oameni de cultură sibieni; ea se află sub tipar la Editura Dacia din Cluj-Napoca).

Alte lucrări în volum ale Părintelui Mircea Păcurariu sunt: **Basarabia. Aspecte din istoria Bisericii şi a neamului românesc** (1993); **Sfinţi daco-romani şi români** (în două ediţii, 1994 şi 2000). O carte de căpătâi pentru toţi cei doritori să cunoască istoria Bisericii noastre este **Dicţionarul Teologilor români** (1996, 501 p.), singura lucrare de acest gen din limba română (o nouă ediţie este sub tipar). Ea prezintă biobibliografiile a 720 de teologi. Iar o carte de suflet, reflectând experienţa pastorală a peste trei decenii, este **Predici la duminici şi sărbători, la praznicele împărăteşti şi ale Maicii Domnului, ale Sfinţilor şi la Sfinţi români; predici ocazionale şi la înmormântări** (2000, peste 600 pagini).

Pe lângă aceste lucrări, Părintele Magistru Mircea Păcurariu este şi autorul a peste 100 de studii de specialitate, tipărite în reviste şi lucrări româneşti din ţară şi străinătate, a peste 400 de articole şi a aproape 100 de recenzii. Întreaga activitate ştiinţifică a Magistrului nostru însumează peste 700 de titluri cu peste 13 000 de pagini tipărite.

Pentru remarcabila activitate bisericească, didactică şi culturală, Magistrul nostru a fost ales, la 24 octombrie 1997, membru corespondent al Academiei Române, fiind al 16-lea profesor al Şcolii teologice sibiene care s-a bucurat de această aleasă onoare. Totodată, a fost cinstit cu diferite distincţii bisericeşti şi laice: Iconom stavrofor (1976), „Crucea Patriarhală" (primită de la Patriarhul Iustin Moisescu, în 1979, şi de la Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist Arăpaşu, în 2001); ordinul „Steaua României" în gradul de ofiţer (distincţie oferită de fostul preşedinte al României, Emil Constantinescu); apoi peste zece medalii din partea Patriarhiei Române, a unor eparhii din ţară, a Patriarhiei Moscovei şi a Patriarhiei Bulgare.

Acum, la acest ceas aniversar, îi urăm **La Mulţi Ani!** cu pace, aşteptând şi alte realizări spre folosul Bisericii şi a teologiei româneşti.

Pr. Prof. Univ. Dr. Sorin Cosma, CATEHEZE, Editura Banatica, Caransebeş, 2001, vol. I—II, 973 p.

Apariţia lucrării **Cateheze** (Ed. Banatica, 2001) a **Pr. prof. univ. dr. Sorin Cosma** constituie un veritabil eveniment editorial pentru învăţământul nostru teologic. Conţinând 210 cateheze, distribuite echilibrat în două volume (însumând 973 de pagini), cartea reprezintă o nouă ediţie, revăzută şi mult îmbunătăţită a celei publicate la Arad în 1992, fiind rodul prodigioasei activităţi didactice pe care autorul a prestat-o timp de aproape patru decenii.

În principal, aşa cum mărturiseşte autorul, **„cartea îndeplineşte o funcţie didactică pentru cei ce se pregătesc să devină preoţi şi profesori de religie“,** fiind **„asemenea unui manual şcolar, un instrument de lucru în predarea religiei la clasele V—XII“.** Redactat sub formă de lecţii (fiecare catheză fiind o entitate distinctă), materialul acoperă un întins spectru tematic aferent scopului didactic propus, îndeosebi prin abordarea interdisciplinară în perimetrul teologic, autorul dovedind o amplă erudiţie — de la universul biblic, dogmatică, morală creştină, misterul liturgic şi istoria bisericească.

Observăm în concepţia generală a cărţii o judicioasă şi coerentă eşalonare structurală a conţinutului. În primul volum, materialul se grupează în jurul a două axe tematice importante. Cea dintâi şi cea mai bogată (aproape 300 de pagini) încorporează nu mai puţin de 68 de cateheze biblice aşezate sub semnul corespunzător al Vechiului şi, respectiv, al Noului Testament, parcurgerea lor oferind (cu detalieri şi nuanţări) o pertinentă introducere în conţinutul atât de bogat în evenimente, personaje şi semnificaţii al Sfintei Scripturi. Volumul întâi se încheie cu o succesiune de 40 de cateheze dogmatice — un capitol de o evidentă densitate tematică, fiecare diviziune, conţinutul fiecărei cateheze remarcându-se printr-o elevată tratare spirituală. În acest sens, o simplă enumerare de titluri devine relevantă: Revelaţia dumnezeiască, fiinţa şi atributele lui Dumnezeu, parusia sau a doua venire a Domnului, Sfintele Taine (Botezul, Euharistia, Maslul etc.), creştinismul şi celelalte religii, ş.a.

Al doilea volum este axat pe alte domenii tematice. Primul este cel aferent moralei creştine — segment ce se distinge atât prin bogăţia şi diversitatea aspectelor tematice, cât şi prin stilul captivant de aleasă sensibilitate şi mare forţă de persuasiune. O bună parte din volumul al II-lea (226 de pagini) este rezervată catehezelor de istorie bisericească, autorul tratând mai întâi aspecte semnificative din istoria Bisericii universale (de la întemeierea Bisericii creştine şi răspândirea creştinismului, la principalele momente şi evenimente ale organizării Bisericii creştine — incluzând Sinoadele Ecumenice, Schisma cea Mare din 1054, Reforma şi Contrareforma în Biserica de Apus, până la mişcarea ecumenică din epoca modernă.

Catehezele referitoare la istoria Bisericii Ortodoxe Române alcătuiesc o privire diacronică asupra organizării vieţii bisericeşti în principalele structuri teritoriale româneşti, selectându-se cu discernământ acele aspecte şi personalităţi ce au avut un rol determinant în devenirea noastră spirituală. În sfârşit, cartea se încheie cu capitolul destinat catehezelor liturgice, cu principalele repere introductive în actul liturgic, de cunoaştere a componentelor anului liturgic potrivit derulării sărbătorilor înscrise în calendarul ortodox.

Din sumara punctare de mai sus, rezultă că această bogată culegere de cateheze concepută de Pr. prof. dr. Sorin Cosma depăşeşte cadrul strict şcolăresc şi se extinde în aria de interes mai larg, oferind preoţilor parohi materialul adecvat la alcătuirea alocuţiilor catehetice, a predicilor exegetice, la cursurile misionare anuale (de definitivare şi promovare), la examenele de capacitate preoţească, la examenele de concurs pentru ocuparea unei parohii, dar mai ales la efectuarea catehizărilor sistematice **„atât de necesare în zilele noastre, când o generaţie de credincioşi necatehizaţi se confruntă cu tot felul de erezii şi secte, care de care mai nocive adevărului descoperit de Dumnezeu“** — cum se exprimă însuşi autorul. Ba mai mult, bogatul conţinut al acestei cărţi poate fi de folos **„asemenea unui catehism, credincioşilor adulţi, dornici să cunoască şi să mărturisească adevărul descoperit spre mântuire de Dumnezeu oamenilor“** — în aceeaşi recomandare a autorului.

Şi cu această lucrare, Pr. prof. dr. Sorin Cosma ne convinge de temeinica stăpânire a instrumentarului ştiinţific cu care operează sistematic, consecvent, susţinându-şi permanent expunerile tematice pe un bogat şi relevant material bibliografic, apelând la arhetipuri pentru explicarea originii, evoluţiei şi sferei semantice a noţiunilor şi categoriilor cu care operează (virtute, calendar, taină, patrie, cult, inimă, maslu etc.).

Şi de această dată sunt puse în valoare adecvat bogatele sale cunoştinţe extrateologice: lingvistice, istorice, filosofice, etnologice, psihologice, pedagogice etc. De notat, bunăoară, din punct de vedere didactic, atenţia cu care se stabilesc etapele, verigile lecţiei, potrivit specificului orei de religie, tematicii şi scopului didactic urmărit; exactitatea cu care se întocmeşte chestionarul spre a fi cât mai eficient în fixarea cunoştinţelor, capacitatea de sinteză în formularea ideilor, a concluziilor generalizatoare rezultate din tema tratată; varietatea modalităţilor didactice folosite în împlinirea scopului educativ prin lecţia de religie, apelându-se atât la resortul raţional, cât şi la cel afectiv, într-o îmbinare corespunzătoare. Prin întregul conţinut şi prin sugestiile ce le degajă, cartea se constituie ca o meritorie contribuţie la întocmirea unei judicioase programe şcolare pentru orele de religie, acum într-o etapă de febrile căutări.

Această lucrare (ce nu are egal în seria bibliografiei de specialitate) vine să configureze şi mai convingător portretul unui cercetător de elită, atât de puternic afirmat deja cu temeinice şi inedite contribuţii la studierea moralei creştine.

Prof. PETRU CĂLIN

Pr. prof. ILIE MOLDOVAN, **Adolescenţa-preludiu la poemul iubirii curate,** Editura Renaşterea — Cluj-Napoca, 2001.

A vorbi despre cartea părintelui prof. Ilie Moldovan în urma unei lecturi foarte proaspete este o misiune deloc uşoară pentru un pofesor. Am ezitat şi m-am apropiat cu sfială de cuvântul celui care se declara cu o sclipire în ochi „profesor de morală, dar nu moralist“. M-a încurajat şi prezenţa caldă a autorului, om al păcii, cu vorba bogată, dar liniştitoare, cu privire pătrunzătoare dovedind credinţă şi echilibru interior.

Cartea este adresată adolescenţilor, dar este o lecţie pentru orice vârstă.

Surprinde plăcut portretul adolescentului ideal căruia autorul i se adresează permanent:

„Totuşi, un astfel de adolescent există, iar prin el şi lângă el totul se îmbracă în sărbătoare şi se încarcă de har. Şi, fie că vorbeşte sau tace, fie că e treaz sau doarme, fie că e de faţă sau în altă parte, ne descoperă ce este el însuşi: unul şi acelaşi dar dumnezeiesc, una şi aceeaşi comoară de bucurie şi fericire. E un instrument, e o liră a vieţii curate, o harfă care vibrează în acord cu cele mai tainice adieri ale harului ce-l însoţesc. Iată de ce melodia ce tresaltă din el răspândeşte acea fascinaţie şi aduce cu sine acea încântare care preîntâmpină poemul iubirii în toată măreţia lui din viitorul apropiat. Dumnezeiesc şi omenesc, în acelaşi timp, acest imn al adolescenţei îl transfigurează pe purtătorul lui, fiind astfel şi în măsură să-I rezolve problemele vieţii sale intime. Atâta vreme cât se află pe această cale de aur, o mană cerească îi hrăneşte trupul, îi umple inima şi-i înflăcărează cugetul“.

Itinerar spiritual desfăşurat simbolic în Postul Mare, cartea vorbeşte despre credinţă, iubire şi eroism:

„Întreaga viaţă de asceză şi luptă, despre care în parte am amintit mai înainte, nu constă, în definitiv decât în păstrarea cu zel a harului curăţiei, din care odrăsleşte iubirea curată, în măsură să-I confere tânărului depăşirea de sine sau eroismul. Aşadar, eroismul are şi el o finalitate, care nu este alta decât iubirea, căreia îi consacrăm cea mai mare parte a cărţii de faţă“.

Într-o limbă clară, folosind adresarea directă, subtil şi permisiv, autorul îşi pune în evidenţă ideile:

Iubirea este darul lui Dumnezeu care îl deosebeşte pe om de animal, este fiorul divin diferit de sexualitatea animalică. Există argumente ştiinţifice care combat interpretarea simplistă a teoriei evoluţioniste:

„... documentele fosile afirmă cu totul altceva decât susţin teoriile evoluţioniste. Nu numai că nu există verigi intermediare între diversele specii de vietăţi, dar mai ales este izbitor faptul că mari grupuri de organisme vii au apărut brusc şi nu au suferit transformări apreciabile în cursul unor lungi perioade de timp. Cu alte cuvinte, paleobiologia, o ştiinţă de mare extindere în zilele noastre, atestă teza creaţionistă.

... Un cercetător din acest domeniu se exprima astfel: „Ceea ce dezvăluie fosilele ar putea fi comparabil cu ideea existenţei unui Creator“.

Viaţa nu a apărut la întâmplare, iar omul trebuie înţeles „ca o taină a zidirii lui Dumnezeu“. Modelul desăvârşit al omului, în concepţia autorului „nu se află în individ, cum se află în cei doi, în bărbat şi femeie“. Taina căsătoriei are la origine dorinţa de regăsire a unităţii de fiinţă:

„Având-şi izvorul în taina scoaterii femeii din coasta bărbatului ei, iubirea dintre cei doi soţi va însemna pentru totdeauna o regăsire de care să se bucure, deopotrivă, amândoi. Într-adevăr, în această lume, omul, insul, are nevoie de un soţ, care să fie pe măsura lui, şi prin care să se împlinească“.

Naşterea de prunci îl aproprie pe om de pragul creaţiei.

Printre suişuri şi coborâşuri, ispite şi capcane, itinerariul spiritual, început în Duminica întâia din Postul Mare, Duminica ortodoxiei, continuă îndemnându-i pe credincioşi să-şi urmeze drumul cu ochii aţintiţi spre vârf. Citatul biblic, bine ales, cade ca o sentinţă morală:

„Nimeni care va pune mâna pe plug şi se uită îndărăt nu este potrivit pentru Împărăţia lui Dumnezeu“.

Un posibil motto al acestui ghid moral apare la fiecare pagină: „Ai venit, tinere, la mine şi de data aceasta, eu îţi dezvălui adevăruri care nu se afişează nici pe pereţi, după cum nu se publică nici în ziare“.

Alteori cuvântul se naşte spontan, inspirat cu valoare de adevăr relevat: „A cunoaşte că totul în lume e însăşi lumea este darul iubirii supreme a lui Dumnezeu“.

Lectura continuă, sănătatea sufletului, apără sănătatea trupului. Sunt lansate avertismente asupra a tot ceea ce poate să vină rău prin lectură, presă, teatru, cinema şi televiziune. Când nu sunt bine alese toate acestea pot deveni surse ale pervertirii cugetului, tânărul ajungând să trăiască o viaţă străină, să se niveleze, să se depersonalizeze. Statisticile înfiorătoare au un singur remediu: viaţa trăită în curăţie sufletească, supusă influenţelor pozitive, sportul, excursia, gândirea şi rugăciunea, muzica.

Un sprijin moral este castitatea: **„Castitatea într-o nouă imagine descoperită în Joia Mare.**

Despre castitate, fiul meu, ţi-am vorbit de atâtea ori în itinerariul nostru, fiind de fapt chiar subiectul numărul unu al convorbirilor noastre. Niciodată, însă, până acum nu ţi-am spus despre ea tot ce se cuvine să ştii, şi anume că este o mare forţă spirituală, angajată ca atare în lupta pe viaţă şi pe moarte ce are loc în făptura ta“.

Rugăciunea, mărturisirea, postul, milostenia sunt alte trepte pe calea desăvârşirii.

Planul înalt, parcă îndepărtat şi greu accesibil este alternat în mod neaşteptat cu un altul apropiat, familiar care ia naştere din valorile aflate la îndemâna fiecăruia: iubirea de mamă, iubirea de ţară şi de valorile naţionale.

Mesajul de final este de o credinţă desăvârşită în puterea regeneratoare a tinereţii:

„Tinere, ai călcat pragul mileniului trei. E vremea care cu orgoliu îşi scrie pe frunte: Ştiinţă şi libertate!“, veac ce înaintează în istorie cu pretenţiile pe care le auzi la orele de educaţie sexuală: „trebuie să ştim totul!“. Ce anume? Lucruri care până la acest ceas al vremii era chiar ruşine de a fi spuse şi de a fi ascultate; dar de a mai fi şi săvârşite? Suntem un popor creştin de două mii de ani, dar asemenea vorbe nu s-au mai auzit în neamul nostru. Ele vor să prevestească dispariţia din istorie a acestui neam. Nu, de o mie de ori, nu! Tu eşti speranţa neamului nostru. Pentru tine am scris această carte. Despre tine pot spune: Tu eşti România! Prin tine se ridică în faţa ochilor noştri o generaţie nouă. Un tineret pe a cărui frunte străluceşte sfânta cruce ca semn al sănătăţii sufleteşti, înzestrat cu o privire în care scânteiază flacăra integrităţii morale“.

„Tinere, ascultă-mă, chiar dacă ai purta numai tu, cu statornicie, pe viaţă şi pe moarte, lupta de fiecare zi, vei învinge, vor veni mulţi din generaţia ta la calea cea bună, iar numărul lor va spori mereu“.

Ce-ar mai fi de spus?

Izvorâtă dintr-o bună cunoaştere a celor omeneşti, cartea este o treaptă a căutării de sine, a adolescenţei, vârsta cutremurată de marile întrebări existenţiale, iar autorul ei, părintele prof. Ilie Moldovan, se dovedeşte a fi unul dintre oamenii rari care veghează la mântuirea noastră, adesea împotriva propriei noastre voinţe. O carte pentru adolescenţi şi nu numai, un prilej de reflecţie, un loc al gândului bun, generat de unitate în jurul unei idei existenţiale: apropierea omului de Dumnezeu.

Prof. MATEI DANIELA-FLORINA

Bucurie duhovnicească la Sadu

Pentru credincioşii ortodocşi români ai fruntaşei comune Sadu din jud. Sibiu, ziua de duminică, 21 iulie a.c., a fost o zi de aleasă bucurie.

Bucuria a fost produsă de venirea în mijlocul lor a Prea Sfinţitului Visarion Răşinăreanu, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, pentru a săvârşi sfânta şi dumnezeiasca Liturghie în biserica veche cu hramul „Adormirea Maicii Domnului“, monument istoric, (sec. XVIII).

La orele dimineţii îmbrăcaţi în frumoasele costume populare credincioşii tineri şi vârstnici în frunte cu păstorul lor sufletesc Pr. Gheorghe Neagoe au ieşit întru întâmpinarea Prea Sfinţiei Sale.

După sosirea în faţa bisericii, Prea Sfinţia Sa a binecuvântat pe credincioşi, fiind primit cu Sf. Cruce şi cu Sf. Evanghelie şi cu un cuvânt de binevenit. Un grup de tineri fluieraşi au interpretat câteva bucăţi folclorice după care în procesiune s-a intrat în sfânta biserică.

După ritualul prescris al „luării vremii“ a început Sf. Liturghie arhierească slujită în sobor, răspunsurile liturgice fiind date cu însufleţire de întreaga obşte a credincioşilor.

La priceasnă Prea Sfinţia Sa a rostit un bogat cuvânt de învăţătură, tâlcuind pericopa evanghelică a duminicii a IV-a după Rusalii şi dând sfaturi duhovniceşti credincioşilor de aici.

Prea Sfinţia Sa a reliefat şi însemnătatea istorică a acestei localităţi care a dat în decursul vremii oameni de nădejde ai Bisericii şi ai culturii: episcopul Inochentie Micu, Samuil Micu, dr. Ioan Piuariu Molnar primul oftalmolog român, ca şi numeroşi preoţi slujitori ai sf. altar.

După otpustul Sf. Liturghii, P.C. pr. paroh Gheorghe Neagoe a fost hirotesit întru „sachelar“ cu dreptul de a purta brâu albastru fiind citită mai întâi Gramata mitropolitană emisă cu acest prilej de I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului.

În cuvântul de răspuns P.C. Sa a mulţumit lui Dumnezeu pentru această zi de înălţare sufletească, arătând că este prima Liturghie arhierească în această biserică după 34 de ani când mitropolitul de pioasă amintire Nicolae Mladin a poposit la Sadu. A mulţumit apoi I.P.S. Mitropolit Antonie, P.S. Episcop vicar Visarion Răşinăreanu, ca şi tuturor credincioşilor prezenţi.

De menţionat că în localitate se mai află încă o biserică de lemn sfinţită de P.S. Sa Visarion în anul 1999 şi o impunătoare biserică nouă în construcţie ce se zideşte prin străduinţa celuilalt paroh de aici P.C. Pr. Gheorghe Boorel.

A fost cu adevărat o zi de bucurie acea duminică de iulie la Sadu, o zi în care toţi ne-am împărtăşit din darurile revărsate asupra tuturor prin sfânta Liturghie arhierească săvârşită aici.

A fost o zi a comuniunii, a celor vii şi a celor adormiţi, în jurul aceluiaşi sfânt altar străbun, o zi dătătoare de nădejdi şi de bucurii pentru toţi cei care au luat parte din plin la măreţia ei.

PARTICIPANT

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

● **Luni, 1 IULIE 2002** — Pleacă spre Bucureşti pentru a participa la lucrările Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

● **Marţi, 2 IULIE 2002** — Participă la lucrările Sf. Sinod al B.O.R.
— După masă participă la lucrările Sinodului Permanent al B.O.R.
— Se întâlneşte cu P.C. arhim. Grigorie Băbuş, directorul Bibliotecii Patriarhale.
— Primeşte pe Prea Sfinţitul Epifanie Norocel, episcopul Buzăului.
— Primeşte pe Prea Sfinţitul Casian Crăciun, episcopul Dunării de Jos.

● **Miercuri, 3 IULIE 2002** — Participă la lucrările Adunării Naţionale Bisericeşti.

● **Joi, 4 IULIE 2002** — Participă la lansarea „Bibliei" tradusă şi comentată de I.P.S. Bartolomeu Anania, arhiepiscopul Vadului, Feleacului şi Clujului.
— Primeşte pe domnul Valer Dorneanu — preşedintele Camerei deputaţilor din Parlamentul României.
— Poposeşte la mânăstirea Predeal în drum spre Reşedinţa din Sibiu.

● **Vineri, 5 IULIE 2002** — Primeşte, la Reşedinţa de la mânăstirea Predeal, pe P.C. preot Vitan Lucian şi pe sora Şandor Maria.

● **Sâmbătă, 6 IULIE 2002** — Primeşte, la Reşedinţa mitropolitană din Sibiu, pe domnul Sasu Marcel din Chişinău.

● **Luni, 8 IULIE 2002** — Primeşte pe pr. Ciobanu Petre cu soţia, de la parohia Slatina, jud. Suceava.

● **Marţi, 9 IULIE 2002** — Primeşte în audienţă pe pr. Papară Zamfir de la Spitalul Militar din Sibiu.
— Primeşte pe pr. Necula Constantin, asistent la Facultatea de Teologie „A. Şaguna" din Sibiu.
— Primeşte pe P.C. arhid. Oancea Ezechil, consilierul economic al Arhiepiscopiei.

● **Miercuri, 10 IULIE 2002** — Vizitează mânăstirea „Constantin Brâncoveanu" de la Sâmbăta de Sus.
— Vizită la mânăstirea Cârţişoara, prot. Avrig.

● **Joi, 11 IULIE** — Primeşte pe P.C. arhid. Oancea Ezechil, consilierul economic al Arhiepiscopiei.

● **Vineri, 12 IULIE 2002** — Prezidează lucrările Permanenţei Consiliului Eparhial.

● **Luni, 15 IULIE 2002** — Primeşte pe Dl. Dr. Emil Băcilă, directorul Direcţiei Sanitare Sibiu.

● **Marţi, 16 iulie 2002** — Primeşte pe pr. dr. Nicolae Dura — parohul parohiei româneşti de la Viena (Austria).
— Primeşte pe d-l Boris Mihai din Cluj-Napoca.
— Primeşte pe d-l Valer Dorneanu, preşedintele Camerei Deputaţilor a României.

● **Miercuri, 17 IULIE 2002** — Primeşte pe d-na Veronica Pojagu din Sibiu.
— Primeşte pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei.

● **Joi, 18 IULIE 2002** — Primeşte pe d-l Dan Munteanu, din Braşov, preşedintele Direcţiei de Cultură, Patrimoniu şi Culte al jud. Braşov.
— Primeşte pe P.C. Pr. Consilier Simion Săsăujan.

● **Sâmbătă, 20 IULIE 2002** — Primeşte pe P.C. Pr. Silviu Negruţiu din Târgu Mureş.

● **Duminică, 21 IULIE 2002** — Participă la Sf. Liturghie în Capela Mitropolitană Sibiu.

● **Luni, 22 IULIE 2002** — Primeşte pe scriitorul Toma Istrati, din Bucureşti.

● **Marţi, 23 IULIE 2002** — Primeşte pe P.C. pr. prof. dr. Dumitru Abudan, decanul Facultăţii de Teologie „A. Şaguna" din Sibiu, însoţit de d-l prof. univ. dr. Ioan Stoicescu, prorectorul Universităţii „L. Blaga" din Sibiu".
— Primeşte pe d-l regizor Paul Orso din Bucureşti.
— Primeşte pe d-l Ioan Muţiu, din Sălişte.

● **Miercuri, 24 IULIE 2002** — Primeşte pe arhim. Ilarion Urs, stareţul mânăstirii „Constantin Brâneoveanu" de la Sâmbăta de Sus.
— Primeşte pe P.C. pr. Simion Săsăujan, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei.

● **Vineri, 26 IULIE 2002** — Primeşte pe P.C. pr. Dan Miron cu soţia, din Hamburg, Germania.

P.C. pr. VALENTIN SICOE
secretar eparhial

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea şi cu binecuvântarea I.P.S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, P.S. Episcop-vicar VISARION RĂŞINĂREANU a săvârşit următoarele:

● 28 IUNIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit slujba de Te-Deum la Şcoala de Transmisiuni din Sibiu cu prilejul împlinirii a 60 de ani de la înfiinţarea acesteia.
— A slujit Vecernia şi Litia în Catedrală.
— Seara a participat la Dineul oficial oferit în cinstea ataşaţilor militari străini din România aflaţi în vizită la Sibiu.

● 29 IUNIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească la Mânăstirea „Sf. Ap. Petru şi Pavel" din Cârţişoara, rostind cuvânt de învăţătură.

● 30 IUNIE a.c. — P. S. Sa a săvârşit slujba de sfinţire a noii biserici „Sf. Trei Ierarhi" din parohia Făgăraş-Combinat şi Sfânta Liturghie arhierească rostind cuvânt de învăţătură. Au fost acordate Acte de apreciere P.C. pr. paroh Vasile Onciu şi Consiliului Parohial.

● 2—4 IULIE a.c. — P.S. Sa a participat la lucrările Sf. Sinod al B.O.R.

● 6 IULIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
— A participat la Vernisajul Expoziţiei „Icoana din sufletul copilului", organizată de Patriarhia Română la Cercul Militar Sibiu rostind cuvânt de învăţătură şi înmânând diplome premianţilor.
— Seara slujeşte la Vecernie în Catedrală.

● 7 IULIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Înălţarea Domnului" din Braşov (pr. paroh Victor Neamţu) rostind cuvânt de învăţătură.
— Seara slujeşte şi predică la Slujba Vecerniei în biserica parohială din Dumbrăviţa, prot. Braşov (pr. paroh Ioan Câmpeanu).

● 9 IULIE a.c. — P.S. Sa a prezidat examenul de capacitate pentru teologii din Arhiepiscopia Sibiului.

● 10 IULIE a.c. — P.S. Sa a prezentat o prelegere cu tema „Importanţa parohiei pentru misiune", preoţilor cursanţi de la Facultatea de Teologie din Sibiu.

● 11 IULIE a.c. — P.S. Sa a prezidat examenul concurs pentru ocuparea parohiei Făgăraş II (Brâncoveanu).
— A săvârşit în Catedrală Vecernia şi Acatistul Mântuitorului.

● 13 IULIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.

● 14 IULIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Capela parohială din Mârşa, prot. Avrig (pr. paroh Ioan Filimonescu), rostind cuvânt de învăţătură.

● 15 IULIE a.c. — P.S. Sa a vizitat canonic Schitul Păltiniş din jud. Sibiu.

● 17 IULIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie în Capela Mitropolitană.
— Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.

● 20 IULIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sf. Ilie" din parohia Miercurea Sibiului prot. Sălişte (pr. paroh Ioan Brădilă), rostind cuvânt de învăţătură.
— Seara slujeşte şi predică la slujba Vecerniei în parohia Dobârca prot. Sălişte (pr. paroh Ioan Topârceanu).

● 21 IULIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Adormirea Maicii Domnului" din parohia Sadu, prot. Sibiu rostind cuvânt de învăţătură.
— P.C. pr. Gheorghe Neagoe a fost hirotesit întru sachelar.

● 22 IULIE a.c. — P.S. Sa a slujit în sobor înmormântarea Ierom. Lavrentie Şovre la mânăstirea Frăsinei, jud. Vâlcea.

● 26 IULIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
— A primit pe P.S. Irineu Slătineanu, arhiereu-vicar al Eparhiei Râmnicului.
— A participat la Vernisajul expoziţiei „Simon Bolivar — El Libertador", organizată la Sibiu de Ambasada Venezuelei.

● 27 IULIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit sfânta Liturghie arhierească la Schitul „Sf. Pantelimon" de la Colţul chiliilor — Zărneşti, jud. Braşov rostind cuvânt de învăţătură.
— Seara slujeşte şi predică la Vecernie în biserica „Sf. Împăraţi" din parohia Tohanul Vechi II (pr. paroh George Bota).

● 28 IULIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Arhangheli" din Păuca, prot. Sibiu, rostind cuvânt de învăţătură. P.C. pr. paroh Ilie Arseniu a fost hirotesit întru sachelar.
— În aceeaşi zi seara, slujeşte şi predică la taina Sf. Maslu de obşte în biserica parohială din Presaca, prot. Sibiu (pr. paroh Ioan Avram).

● 29 IULIE a.c. — P.S. Sa a primit pe Ex. Sa N'Kue, episcop romano-catolic din Benin (Africa).

● 30 IULIE a.c. — P.S. Sa a participat la aniversarea împlinirii a 70 de ani a P.C. pr. prof. acad. dr. Mircea Păcurariu, festivitate ce a avut loc la Cluj-Napoca, rostind cuvânt de felicitare.

● 4 AUGUST a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Treime" din Vale, prot. Sălişte (pr. paroh Ioan Munteanu) rostind cuvânt de învăţătură.
— A participat la festivitatea de premiere a participanţilor la Concursul Icoana din sufletul copilului, desfăşurată la Fântânele, jud. Sibiu.
— Seara slujeşte şi predică la taina Sf. Maslu de obşte la Tălmaciu.

● 5 AUGUST a.c. — P.S. Sa a săvârşit slujba de binecuvântare a noii biserici cu hramul „Sf. Ioan Iacob Romanul" de la Căminul de bătrâni din Sibiu (str. G. Coşbuc) şi Sf. Liturghie arhiereaseă rostind cuvânt de învăţătură. P.C. pr. paroh Cătălin Dumitrean a fost hirotesit întru sachelar.

● 6 AUGUST a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească la mânăstirea Bucium, prot. Făgăraş cu prilejul hramului, rostind cuvânt de învăţătură.
— A cercetat biserica din Şereăiţa, aflată în şantier de restaurare.
— Seara slujeşte Vecernia şi Paraclisul Maicii Domnului în Catedrală.

● 8 AUGUST a.c. — P.S. Sa a participat la festivitatea de primire a delegaţiilor participante la Festivalul internaţional de Folclor — Sibiu, rostind cuvânt de salut.
— A cercetat canonic bisericile parohiale din Beneşti şi Ighişul Vechi — prot. Agnita.

● 10 AUGUST a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie în Capela Mitropolitană.
— Seara oficiază tunderea în monahism a două vieţuitoare de la mânăstirea Orlat.

● 11 AUGUST a.c. — P.S. Sa a săvârşit slujba de punere a pietrei de temelie la biserica Sf. Arhangheli din cartierul braşovean Astra şi Sf. Liturghie arhierească rostind cuvânt de învăţătură, pr. parohi: Stelian Manolache şi Mihai Manolache.
— Seara slujeşte şi predică la taina Sf. Maslu de obşte în biserica din Holbav, prot. Braşov (pr. paroh Claudiu Nahoi).

● 14 AUGUST a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie în Capela Mitropolitană.
— Seara slujeşte Vecernia şi Prohodul Maicii Domnului în Catedrală.

● 15 AUGUST a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească la mânăstirea Sâmbăta de Sus.

● 16 AUGUST a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica Dintre Brazi cu prilejul zilei hramului (Sf. Martiri Brâncoveni), rostind cuvânt de învăţătură.
— Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Adormirii în Catedrală.

● 18 AUGUST a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Cuv. Paraschiva" din Gura Râului, prot. Sălişte cu prilejul aniversării a 800 de ani de atestare a bisericii, rostind cuvânt de învăţătură, (pr. paroh Petrică Mitrea).
— A participat la un Simpozion organizat de oficialităţile locale şi de parohie.
— A cercetat şi monumentala biserică Sf. Arhangheli din aceeaşi localitate (pr. paroh Ioan Peană).

Arhid. VASILE AVRAM

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● **Cazul Policarp Moruşca. O cronologie a faptelor** de Aurel Sasu. Cartea este publicată la Editura Limes, Cluj-Napoca, 2002, 244 p.

În această carte autorul se ocupă de Cronologia faptelor lui Policarp Moruşca. Pentru cei care nu au auzit de Policarp Moruşca sau mai bine zis de Episcopul Policarp Moruşca, ardelean de-al nostru, care a fost episcop în America. Născut în Cristeşti (Dealul Geoagiului), jud. Alba la 20 martie 1883, dintr-o familie binecuvântată de vrednici români, preotul Ioan şi preoteasa Ana. După studiile medii a urmat studiile teologice la Institutul Teologic „Andreian" din Sibiu, 1902—1905. Preoţia a primit-o în 2 iulie 1908. În 1925 la 28 octombrie a intrat în monahism la Sf. Mânăstire Hodoş — Bodrog, eparhia Aradului. Pe 21 noiembrie 1925, a fost ales stareţ al Mânăstirii, până în 1935, când a fost ales Episcop misionar pentru românii din America. În 1935 pe 4 iulie a avut loc înscăunarea la Detroit. A păstorit până în august 1939. În tot acest timp a condus bine viaţa românilor din America, dar în vremuri sub regimul comunist, venind în ţară a fost ţinut pe loc şi a plecat la Domnul înainte de a-şi mai revedea credincioşii din America.

A fost foarte bun prieten cu vrednicul de amintire I.P.S. Nicolae Bălan, Mitropolitul Ardealului, care l-a ajutat pe cât îi va fi fost posibil în acele timpuri. A fost iubit şi de alţi ierarhi şi oameni importanţi, care însă n-au putut avea trecere la regimul din acea vreme.

L-am cunoscut şi eu pe Prea Sfinţitul Policarp Moruşca, când a vizitat Mânăstirea Dragomirna.

Dumnezeu să-l odihnească şi să-i dea pace sufletului.

★

● Am primit zilele acestea cartea **„Mânca-v-ar Raiul"** în memoria Părintelui Cleopa, ediţia a III-a revăzută şi adăugită, Iaşi, 2002.

Desigur că mulţi dintre d-voastră l-aţi cunoscut pe părintele arhim. Ilie Cleopa, **om mare,** înnrednicindu-se de mari daruri de la Dumnezeu, încă din această lume, după lungi nevoinţe cu post şi cu dreaptă socoteală în rugăciune, fiind el însuşi sub ascultarea călugărească.

Iată ce scrie Î.P.S. Bartolomeu: „Părintele Cleopa are vocaţia marilor însingurări şi poate cu Sfinţia Sa se încheie multiseculara tradiţie a pustniciilor moldovene.

Poartă în spate ani buni de retragere duhovnicească şi cunoaşte pe viu ce înseamnă să trăieşti în peşteră, să te hrăneşti cu bureţi şi poame uscate, să te călăuzeşti iarna după urmele fiarelor şi să birui asprimea gerului cu dogoarea rugăciunii celei fără de oprire".

O recomandăm tuturor, indiferent că sunt tineri sau vârstnici. Pentru toţi timpul se câştigă citind-o.

★

● Editura Oastea Domnului publică cartea: **Lumină din lumină** de P.C. pr. Mihai Rusu, Sibiu, 2002, 253 p. Apare cu binecuvântarea Î.P.S. Sale dr. Antonie Plămădeală, mitropolitul Ardealului.

Este o carte de predici la duminici de peste an, care va fi fără îndoială o carte de căpătâi pentru preoţii noştri slujitori. Dorim să fie primită bine de fraţii preoţi şi să facă din ea un cuvânt preţios către credincioşi, în special, din eparhia noastră.

★

● **Viaţa în Hristos şi maladia secularizării** de P.C. pr. Ioan Bizău, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2002, 309 p.

Lucrarea aceasta se ocupă de secularism ca judecată şi apocalipsă. În aceste prime XV capitole se ocupă de acest secularism şi apoi încearcă o ieşire din el. Partea a doua se ocupă de toleranţa iluministă între utopie şi realitate. Se ocupă tot aici de specificul iluminismului transilvănean.

Această carte vine din experienţa unui preot, şi de aceea este o carte bună care se pune la îndemâna cititorilor.

★

● Editura Universităţii Transilvania publică cartea: **Literatura Română Veche,** de prof. Ovidiu Moceanu, Braşov, 2002, 206 p.

E o carte care se ocupă de bazele Literaturii române vechi, de influenţa bizantină, de rolul Bisericii în cultura şi literatura noastră veche din Evul Mediu. Şi apoi tot printre problemele generale se ocupă de continuitatea scrierilor pe pământul românesc. Fiind o carte de învăţământ universitar se ocupă, apoi de literatura religioasă slavonă, de Cronica lui Ştefan cel Mare, de Învăţăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie, apoi se ocupă de scrierile în limba română: de Scrisoarea lui Neacşu, Palia de la Orăştie, de scrierile lui Nicolaus Olahus şi apoi de începuturile literaturii artistice româneşti în secolele XVII—XVIII. Astfel se ocupă de literatura religioasă a lui Varlaam, Udrişte Năsturel, Simion Ştefan şi Dosoftei. Apoi se ocupă de Biblia de la Bucureşti şi Antim Ivireanu. Apoi de marii cronicari moldoveni: Grigore Ureche, Miron Costin şi Ion Neculce. Se ocupă apoi de cronicarii munteni: Letopiseţul Cantacuzinesc, Radu Hrizea Popescu şi Radu Greceanu. Se ocupă apoi de Anonimul Brâncovenesc, de stolnicul Constantin Cantacuzino şi de alţi cronicari: Nicolae Costin, Radu Tempea şi Nicolae Milescu Spătarul.

Acordă apoi un mare capitol lui Dimitrie Cantemir şi un altul cărţilor populare. Iată o carte care merită toată atenţia noastră, fiindcă e parte din istoria noastră cea de toate zilele.

ANTONIE P.

Pr. prof. univ. dr. Ion Bria

(Urmare din pag. a 5-a)

jul din partea Înalt Prea Sfinţitului Părinte Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Crişanei şi Maramureşului, cuprinzând cuvinte de apreciere şi recunoştinţă, a fost citit de P.C. Pr. Lect. Univ. Drd. Constantin Necula, care a rostit câteva cuvinte de mulţumire din partea Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, şi din partea Oastei Domnului. **Un mesaj de suflet a trimis şi Prea Sfinţitul Casian, Episcopul Dunării de Jos. Din partea Facultăţii de Teologie „Patriarhul Justinian" din Bucureşti a vorbit P.C. Părinte Decan Profesor Univ. Dr. Nicolae Necula, fost elev al Părintelui Bria la Buzău, şi apoi student la Bucureşti. A fost o evocare plină de emoţie a celui mai iubit profesor din timpul anilor de studii de la Buzău. Au mai fost prezenţi din partea corpului didactic al Facultăţii din Bucureşti: P.C. Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Popescu, P.C. Pr. Conf. Dr. Constantin Coman, P.C. Pr. Conf. Dr. Vasile Răducă, P.C. Pr. Conf. dr. Tache Stere. Din partea Facultăţii de Teologie din Alba-Iulia a slujit P.C. Arhimandrit Dr. Teofil Tia, care a avut ca referent principal la teza de doctorat pe Părintele Profesor Ion Bria. Au fost prezenţi şi alţi preoţi slujitori.**

Sicriul purtat pe braţe a fost aşezat în mormântul pregătit cu ani în urmă în proximitatea celui aparţinând Părintelui Stăniloae.

Părintele Stăniloae şi Părintele Bria sunt cei doi teologi care au schimbat radical metoda de a preda Teologia Dogmatică. Teologii tineri de astăzi sunt chemaţi să-i omagieze nu doar citându-i sporadic, ci meditând asupra vieţii lor şi citindu-le temeinic operele.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

COMITETUL DE REDACŢIE: **Dr. Antonie Plămădeală,** Mitropolitul Ardealului — preşedinte; **P.S. Visarion Răşinăreanu** - episcop-vicar, — vicepreşedinte; **Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan** — redactor responsabil; **Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.**
I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe un an: 85 000 lei. Cont nr. 2511.1-61.1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2.11.1.-61.15 U.S.D.) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A., Sucursala Sibiu.

Fondator:
Mitropolitul
ANDREI
ŞAGUNA
1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 150
SIBIU
15 august
şi
1 septembrie
Nr. 31—34
2002

Dănceşcu Lidia
Str. L. Rebreanu 14
Sibiu

O, MĂICUŢĂ SFÂNTĂ...

Luna august a fiecărui an este prin excelenţă luna Maicii Domnului.

Şi aceasta pentru că în această lună este prăznuită Adormirea ei, trecerea ei de la cele lumeşti la cele veşnice, de pe pământ la cer şi din moarte la viaţă.

În spiritualitatea ortodoxă luna august are o semnificaţie aparte. Este o lună închinată Maicii Domnului, o lună în care evlavia poporului către Maica Vieţii atinge cote impresionante.

Vreme de două săptămâni creştinii ortodocşi se nevoiesc în post, rugăciune şi înfrânare întru întâmpinarea praznicului Adormirii Maicii Domnului ca şi întru amintirea postului ţinut de însăşi Prea Curata înaintea morţii sale pământeşti.

Timp de două săptămâni, mai ales în Transilvania, în fiecare seară credincioşii se adună în sfintele biserici pentru a înălţa rugăciunea stăruitoare a Paraclisului Maicii Domnului către înălţimile cerului de unde Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu ocroteşte întreaga făptură.

În această perioadă deosebită a anului bisericesc, credincioşii de toate vârstele, caută să-şi curăţească sufletul prin taina Sf. Spovedanii şi să se unească pe deplin apoi cu Mirele Hristos în taina Sf. Împărtăşanii.

În ajunul praznicului Adormirii bisericile, mai ales cele mânăstireşti, sunt pline de credincioşi care participă la slujba Vecerniei şi a Prohodului Maicii Domnului, un imn de o frumuseţe cutremurătoare.

Cu lumânări şi flori în mână, ei înconjură împreună cu sfinţiţii slujitori epitaful cu icoana Adormirii cântând cele trei stări ale Prohodului ca şi în Vinerea cea Mare a Sf. Paşti.

După Prohod cu sufletele cernite dar cuprinse de o bucurie tainică, purtând Sf. Epitaf ocolesc biserica întru amintirea drumului făcut de ucenici până la locul unde a fost îngropată Maica Domnului.

Întreaga Ortodoxie în această noapte se află în rugăciune, în contemplaţie şi în duh de comuniune în jurul Celei ce a născut cu trup pe Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

„Apostolii de la margini", împreună cu poporul lui Dumnezeu preamăresc apoi în însăşi ziua praznicului Adormirea cea fără de moarte a Maicii Stăpânului, cea care, încheindu-şi viaţa pământească, se mută sufleteşte către viaţa cea de sus, lângă Fiul Său cel iubit.

Poate în nici o altă lună a anului, Maica Domnului nu este atât de mult prezentă în viaţa credincioşilor ortodocşi ca în luna august, dacă ţinem seama şi de Bisericile ortodoxe care n-au adoptat calendarul nou, în aşa fel încât întreaga lună august este afierosită Maicii Prea Curate.

Şi la noi, la români, evlavia către Maica Domnului cunoaşte valenţe deosebite. Pelerinaje impresionante se pun în mişcare de ziua Adormirii ei la marile centre monahale de la Nicula, Rohia, Izbuc, Sâmbăta de Sus, Râmeţ, Recea, Vladimireşti. Întreaga ţară freamătă de cântările duhovniceşti închinate **„Măicuţei sfinte"**, care cu sfintele ei rugăciuni ocroteşte şi neamul românesc.

Fie ca ziua Adormirii ei să ne fie un prilej de aleasă şi nespusă bucurie pentru toţi fiii ei în dorul nostru către desăvârşire.

Fie ca Maica Vieţii să ne hărăzească prin rugăciunile şi solirile ei la Fiul Său, pace, binecuvântare şi tot darul cel desăvârşit pentru noi **„fiii lacrimilor"** ei. AMIN

† **VISARION RĂŞINĂREANU**
episcop-vicar
SIBIU

11 septembrie — zi de pomenire şi de reculegere sufletească

Peste tot în lume se comemorează, într-o atmosferă politică de mare complexitate, împlinirea unui an de la comiterea atacurilor teroriste de la New York şi Washington. Imaginile de pe ecranele televizoarelor au umplut atunci sufletele a miliarde de oameni de oroare şi groază.

Din nefericire, momentul tragic din fatidica zi de 11 septembrie n-a fost o răbufnire singulară, ci, în lunile care au urmat, a fost succedat de o serie de alte atentate, înregistrându-se alte sute şi poate mii de victime nevinovate.

Puse la cale în deceniul decretat drept **deceniul pentru depăşirea violenţei,** toate acele acte greu de calificat se înfăţişează ca o sfidare şi o ameninţare la adresa păcii şi securităţii mondiale.

Este, desigur, de datoria noastră să înălţăm, la acest soroc, rugăciuni de pomenire pentru sufletele celor care au pierit în chip năpraznic şi să ne exprimăm compasiunea şi solidaritatea cu poporul american şi cu toţi cei care, în diverse alte părţi ale lumii, au fost încercaţi cumplit, dar avem şi obligaţia de a reflecta, cu mult discernământ, asupra implicaţiilor unor astfel de atrocităţi, pe care terorismul nu pregetă să le provoace.

Gândind la toate câte s-au întâmplat la acest început de secol XXI, ne vin inevitabil în minte cuvintele pe care le-am auzit repetate aproape ca un leit-motiv, în ultimele luni ale secolului XX, cum că noul secol va fi religios sau nu va fi deloc. Abia acum, când înregistrăm fenomene şi situaţii, care ne copleşesc prin grozăvia lor, ne simţim îmboldiţi să ne întrebăm dacă nu cumva previziunea exprimată în formularea atât de lapidară, la care ne-am referit, s-ar putea să se adeverească.

Ar fi, desigur, imprudent să ne grăbim a acuza că secolul în care am intrat ar fi antireligios sau mai păgân decât secolele anterioare şi ca atare o iminenţă a sfârşitului ar fi foarte posibilă. A proceda astfel ar însemna să plătim tribut teoriilor alarmiste de sorginte apocaliptică, şi ar fi în contrasens chiar cu cuvintele Mântuitorului care a avertizat că despre momentul sfârşitului nu ştie nimeni, nici îngerii şi nici chiar Fiul, ci numai Tatăl (Mt. 24, 36).

Totuşi, credem că ne este îngăduit să întreprindem o investigaţie a stării de fapt, adică a realităţilor prezentului şi să ne întrebăm dacă într-adevăr aceste realităţi sunt măcar în parte în acord cu acele principii care alcătuiesc fondul doctrinar şi codul moral comune tuturor religiilor. Fără pretenţia de a fi exhaustivi vom menţiona câteva dintre aceste principii. Ordinea ar putea fi aceasta: recunoaşterea existenţei şi suveranităţii Creatorului, respectarea şi ocrotirea integrităţii creaţiei, garantarea dreptului la o existenţă demnă pentru toţi oamenii, favorizarea prin toate mijloacele a sanselor păcii, dreptăţii şi libertăţii.

Din păcate, aşa cum ne este dat să constatăm că stau lucrurile, în proximitatea noastră dar şi la scară mai extinsă, n-am putea formula o apreciere întru totul pozitivă a stării de fapt în care se află lumea în ceasul de faţă. Se înregistrează frecvent manifestări şi situaţii condamnabile şi periculoase precum: ură, rasism, discriminare, xenofobie, abuz, sărăcie, boli, suferinţă, imoralitate, inechitate, violenţă, crimă, conflicte, poluare, minciună. În ansamblu, lumea trece printr-o perioadă de grea încercare şi zbucium.

Dacă am întreprinde o investigaţie şi pe planul mai aparte al realităţilor religioase, va trebui să avem curajul să recunoaştem

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. prof. D. ABRUDAN

Cuvânt la o Sărbătoare de suflet

Există în România localităţi al căror nume are o rezonanţă aparte în conştiinţa tuturor oamenilor. Evenimente importante care s-au petrecut acolo, şi unele personalităţi care îşi au obârşia sau şi-au legat destinul de aceste localităţi, le-au împrumutat faima şi le-au impus atenţiei generale.

O astfel de localitate este şi Răşinariul, străveche aşezare rurală românească, cu o personalitate distinctă şi cu o frumuseţe naturală deosebită.

Providenţa divină a rânduit ca la Răşinari să vadă lumina zilei doi dintre marii bărbaţi ai neamului: poetul pătimirii noastre — Octavian Goga şi filosoful şi eseistul de talie internaţională Emil Cioran. Înainte de ei au trăit şi au activat aici vrednicii preoţi din familia Barcianilor, între care se cuvine pomenit Sava Popovici Barcianu, paroh în această localitate, iar mai apoi asesor consistorial la Sibiu şi profesor la „Seminarul Andreian", autor de manuale şcolare şi dicţionare.

Cu siguranţă că doar localităţile Mircești, Humuleşti şi Ipoteşti din Moldova, apoi Hordoul şi Lancrămul din Transilvania, precum şi Hobiţa din Oltenia se mai bucură de o atât de binecunoscută notorietate precum Răşinariul.

Dat fiind acest statut de aşezare reprezentativă a Răşinariului, este firesc şi întru totul justificat faptul ca fiii săi, trăitori în binecuvântata sa vatră, sau plecaţi pe alte meleaguri, să se reîntâlnească, în primul rând, în cuget şi simţire, iar apoi la modul concret în biserica, în căminul, în şcoala şi în casele satului părinţilor lor. Este a doua întâlnire de acest gen şi nu putem avea decât cuvinte de laudă pentru cei care gestionează astăzi treburile publice ale satului că s-au gândit să lanseze chemarea de suflet de revenire acasă către toţi fiii risipiţi în cele patru zări.

Este de laudă acest lucru, cu atât mai mult cu cât, în vremuri zbuciumate cum sunt cele în care trăim, simţim cu toţii nevoia de a ne întâlni, de a ne ruga împreună şi de a ne stimula în săvârşirea a ceea ce este bine şi de folos.

Personal doresc să mulţumesc factorilor de drept, care mi-au adresat şi mie invitaţia de a fi părtaş la bucuria răşinărenilor.

În încercările şi suferinţa de care am parte, mă simt mângâiat şi întărit sufleteşte de o astfel de ocazie.

De altfel, cred că nici nu se putea să lipsească de la acest eveniment mitropolitul Transilvaniei, date fiind legăturile străvechi şi speciale ale centrului mitropolitan cu comunitatea parohială a Răşinariului.

În vremuri de restrişte pentru români, când s-a încercat ruperea de la credinţa strămoşească, aici la Răşinari şi-au găsit loc de sălăşluire, pentru că nu li s-a îngăduit la Sibiu, începând cu 1783, doi dintre ierarhii care i-au păstorit pe românii transilvăneni, rămaşi statornici în credinţa lor ortodoxă.

Tot la Răşinari şi-a găsit loc predilect şi mitropolitul Andrei Şaguna, care în lipsa unei biserici catedrale la Sibiu, a ales Răşinariul cu frumoasele lui biserici, spre a săvârşi însemnate acte bisericeşti în timpul arhipăstoririi sale. Astfel aici l-a hirotonit la 1865, ca episcop de Caransebeş, pe ucenicul său Ioan Popasu. Tot aici avea să se întâmple şi instalarea sa ca mitropolit al Transilvaniei, după ce, în urma unei lupte susţinute, a obţinut aprobarea Curţii din Viena pentru reînfiinţarea Mitropoliei.

Tot la Răşinari şi-a ales Şaguna locul de veşnică odihnă şi credem că nu întâmplător s-a decis să ia o astfel de hotărâre. Mai mult decât în oricare altă parte, aici la Răşinari a găsit Şaguna oameni apro-

(Continuare în pag. a 5-a)

† **ANTONIE**
Mitropolitul Transilvaniei

Scrierile şi cultura religioasă sub semnul ideii naţionale

Între domeniile în spaţiile cărora **Renaşterea** şi mai ales **Reforma** au promovat spiritul naţional se află şi **scrierile** şi **cultura religioasă.** Cu ele încep şi credinţa şi practica religioasă, cultică să capete sens etnic naţional. Adică, să fie promovate şi susţinute în limba comunităţii umane respective. Cu scopul, evident, de a fi înţelese şi puse în valoare de întreaga masă a etniei respective.

Renaşterea a apărut, a fost, este şi rămâne moment cultural-spiritual de referinţă a personalizării, prin individualizare, a culturilor europene. Este momentul când în ţările europene încep să se manifeste şi să se impună simţirea, cugetarea, starea de spirit prin limba naţională. În spaţiul cultural-ştiinţific de care l-a deschis şi susţinut. Omul a reuşit să sesizeze şi să înţeleagă clasificarea scopurilor sale: a) scopurile adecvate naturii omeneşti; b) scopurile consacrate activităţilor politice; c) scopurile dedicate activităţilor creştine. Toate fiind subordonate cunoaşterii de sine a omului. Şi înălţării sale până la **cunoaşterea** mediului, **stăpânirea** adevărului, **cultivarea** înălţării morale.

Faptul acesta nu s-a realizat fără tensiuni şi chiar întârzieri. Căci, limbile clasice de cult, ebraica, greaca, latina şi chiar slavona (impusă în răsăritul european) nu au cedat cu uşurinţă un asemenea privilegiu. În cele din urmă spiritul Renaşterii a triumfat şi în estul european. Inclusiv în spaţiul românesc. Unde cartea şi literatura mireană şi religioasă au devenit, cum spune Iorga, una dintre armele defensive prin care românii şi-au: a) **construit** şi **asigurat** independenţa; b) **înălţat** cultura şi **întreţinut** conştiinţa naţională; c) **cultivat** şi **susţinut** spiritul de creaţie. Asemenea scrieri şi cultură religioasă vin cu istoria. Istoria le-a cuprins, le-a dat viaţă, le-a trăit şi s-a împlinit şi prin ele. A făcut ca şi cu ajutorul lor, cum spune Iorga, „naţiunea însăşi cu puterile ei elementare (în sens de fundamentale — n. ns. M.M.) să fie în stare să reziste împotriva oricui". Fapt ce s-a împlinit după 1918.

(Continuare în pag. a 4-a)

Dr. MIRCEA MÂCIU

Crâmpeie de gând la mutarea în veşnicie a doi vrednici slujitori ai altarului

Pr. prof. dr. Ion Bria

Biserica Ortodoxă Română, învăţământul teologic universitar, Mişcarea ecumenică a pierdut, la început de iulie a.c., pe unul dintre vrednicii slujitori şi mari ai Bisericii noastre strămoşeşti şi ai catedrei universitare, în persoana P.C. Pr. Prof. univ. Dr. ION BRIA.

Numele adormitului întru Domnul va rămâne de-a pururi în sufletul ierarhilor, al preoţilor şi al studenţilor care l-au cunoscut şi l-au avut ca dascăl şi îndrumător, iar amintirea lui va dăinui veşnic în istoria învăţământului teologic românesc.

Teolog de excepţie, ecumenist prin vocaţie, părintele profesor Ion Bria, a imprimat un nou suflu teologiei dogmatice şi ecumenice româneşti, făcând-o cunoscută peste hotare ca un mesager al ei la numeroasele întâlniri internaţionale la care a participat.

Acum la ceasul despărţirii îi aducem un profund omagiu din partea noastră, ca bun prieten al Prea Cucerniciei Sale de peste 30 de ani. Ori de câte ori l-am vizitat la Geneva, poarta casei şi a inimii îmi era deschisă cu drag de Părintele Bria şi de soţia sa Kati. Exprimăm aceleaşi sentimente din partea profesorilor şi studenţilor Facultăţii de teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, al cărei profesor a fost, îndeplinind, precum se ştie, şi funcţia de profesor la Bucureşti şi de devotat funcţionar al Consiliului Ecumenic din Geneva şi director în Conferinţa Bisericilor Europene. Rugăm pe Dumnezeu să-i aşeze sufletul în ceata aleşilor săi, iar pe cei rămaşi să-i mângâie.

În veci pomenirea lui.

† Dr. ANTONIE
Mitropolitul Ardealului

() () ()
⊥ ⊥ ⊥

Ierom. Lavrentie Şovre

În iulie a.c. a trecut la cele veşnice, după o scurtă dar grea suferinţă, Prea Cuviosul Părinte Ierom. LAVRENTIE ŞOVRE, slujitor şi vieţuitor al Sfintei Mânăstiri Frăsinei, din Episcopia Râmnicului, jud. Vâlcea.

Numele Prea Cuviosului Părinte Lavrentie, adormit în Domnul va rămâne de-a pururi în inima noastră, în rugăciunile noastre ca şi ale credincioşilor cibieni, care l-au iubit ca pe un adevărat părinte duhovnicesc şi care s-au împărtăşit ani de-a rândul din cuvântul şi rugăciunea sa.

L-am cunoscut bine pe părintele Lavrentie, mi-a făcut câteva vizite în ultimii ani, şi-am putut să-mi dau seama după chipul său că era un slujitor vrednic, şi pot să afirm cu tărie, că a fost cu adevărat omul lui Dumnezeu. Era omul rugăciunii, al faptei jertfelnice şi al dăruirii spre binele semenilor.

A ajutat mult la construcţia unor locaşuri de închinăciune din municipiul Sibiu şi nu numai din Sibiu, şi din alte părţi ale Arhiepiscopiei noastre.

Îl rugăm pe Dumnezeu să-i aşeze sufletul său în ceata dreptţilor, iar pe cei care l-au cunoscut şi l-au iubit să-i întărească şi să-i mângâie.

Dumnezeu să-l ierte de va fi greşit cu ceva.

Veşnica lui pomenire.

† ANTONIE
Arhiepiscop şi Mitropolit

Un gând pios, în prag de toamnă, pentru Fericitul care a crezut că oamenii nu merită decât iubire

Mi-e greu să cred că au trecut mai mulţi ani de când, într-o toamnă târzie, a plecat pe drumul cel fără de întoarcere pentru muritori, acela ce se numeşte şi astăzi şi se va numi mereu în amintirile noastre Gheorghe Şoima. Mi-e greu să cred aceasta pentru că, mai ieri, parcă, îl vedeam în faţa unei cești cu ceai primindu-mă, aşa cum o făcea de mai multe zeci de ani, cu acelaşi uşor dar nedisimulat zâmbet timid, abia încropit pe colţul buzelor, dar întotdeauna acolo, prezent pe figura lui blajină şi care te făcea să înţelegi cât de mult se bucura pentru cel care îi trecea pragul. Bucuria aceasta lăuntrică pentru aproapele său, pentru omul de lângă el, venea de undeva din străfundul unei făpturi pentru care invidia, pizma, răutatea sau îngâmfarea erau schilodiri umane pe care le afla numai din cărţi sau din spusele altora. Pentru el lumea era bună, frumoasă şi dreaptă, iar oamenii meritau iubire pentru că iubire dădeau. Şi când mai zvârleau şi cu câte o piatră, acesta era semnul că trebuie să-ţi pregăteşti iute pâinea cu care să le răspunzi. Şi astfel, sufletul lui rămânea neîntinat şi neînvrăjbit, neatins de valurile tulburi prin care noi, toţi ceilalţi, înotam până-n gât. Şi viaţa, viaţa omului din carne şi din oase, nu i-a fost presărată doar cu petale de roze. Ba, dimpotrivă atât de deseori. Dar suferinţa era atunci doar a omului ce trăia printre oameni. Potrivniciile izbeau, atunci, în om dar acesta-şi ţinea sufletul sus, cu amândouă mâinile, ca acei ostaşi pe care-i vedem prin filme trecând un râu cu apa până la umeri, dar ţinând deasupra capului singura lor armă de apărare, să n-o ude apa cea mşsteră. De aici venea zâmbetul timid şi abia perceptibil, de aici venea lumina de pe faţa sa, de aici venea, la urma urmei, liniştea sa interioară pe care ţi-o transmitea atunci când te apropiai de el. Şi, iată, sunt şaptesprezece ani de când zâmbetul acesta a rămas doar în amintirea noastră. Numai că, vă asigur, oameni buni, că nu există carte, nu există poză, nu există statuie care să păstreze — cât pot ele păstra — altceva decât îngheţarea unei clipe. Memoria noastră afectivă, însă, păstrează şi căldura dinlăuntrul zâmbetului şi despre aceasta încerc eu, acum să vă vorbesc. Eu, care am rămas mai sărac de când, de la o vreme, de câte ori paşii mă preumblă prin Sibiu, mă trezesc luând-o, fără voia mea, spre str. Timotei Popovici, unde, la nr. 14 era şi casa mea, un pic. Aşa fac şi caii bătrâni, pe care nu trebuie să-i mai mâni ca să se întoarcă la iesle seara. O, de câte ori n-am venit în ăşti şaptesprezece ani până în faţa imensei porţi pe care întotdeauna am deschis-o cu greu şi n-am stat, o clipă, cu „nenea Chiţă" în suflet, aşteptând parcă să-l văd aievea...

L-am cunoscut în vara lui 1951, când întâmplarea ne-a adus pe amândoi în concediu, la Borsec. Atunci şi acolo şi de la el am în-

(Continuare în pag. a 3-a)

DUMITRU CAPOIANU

165 ani de la editarea primului periodic românesc în Transilvania — „Foaia Duminicii", Braşov, 1837

Începuturile presei braşovene n-au cunoscut încă investigaţii care să definitiveze cunoaşterea adevărului în totalitatea sa. Încă a rămas sub semnul întrebării aprecierea lui Nicolae Sulică, conform căreia în a doua jumătate a secolului al XVI-lea se tipărea la Braşov un calendar românesc, pe care saşii braşoveni îl făceau cadou la 1569 unui sol moldovean, evaluându-l la 6 denari[1]. Premergea astfel cu două secole fapta editorială a dascălului şcheian Petcu Şoanu, care la 1731 începea seria calendarelor româneşti.

O lăudabilă iniţiativă a avut-o la 1789 cunoscutul cărturar şcheian Dimitrie Eustatievici (autorul primei gramatici româneşti şi fiul protopopului Eustatie Grid din Şchei), care, în calitatea sa de director al şcolilor naţionale neunite din Transilvania (cu sediul la Sibiu) şi membru în „Societatea filosofească a neamului românesc din Marele Prinţipat al Ardealului", alături de Ioan Molnar, propune autorităţilor Transilvaniei şi Curţii din Viena, editarea unei publicaţii intitulate „Foaia românească pentru econom", obligându-se să traducă personal tot textul şi în limbă germană. Guvernatorul Transilvaniei G.H. Banfy, în răspunsul său afirmativ aprecia personalitatea lui Eustatievici ca „unul din cei mai rumâneşti bărbaţi, care şi-a dobândit merite mari pentru întemeierea şcolilor naţionaliceşti, alături de Şincai şi Adamovici", dar nu-i scuteşte de taxe, ceea ce i-a dezarmat pe iniţiatori şi cum la puţin timp Eustatievici se îmbolnăveşte şi moare, publicaţia a rămas la faza de proiect.

După un deceniu şi jumătate, la Buda, alt braşovean, Alexie Lazaru, epitrop al Bisericii Sf. Nicolae din Şchei, încearcă să editeze ziarul „Novele" şi în acest scop, în 1814 lansează mai întâi o „înştiinţare" pentru apariţia în toată săptămâna a două numere, dar şi această încercare se stinge[2].

Repetatele încercări ale românilor de a scoate o revistă apar şi în baza faptului să saşii şi ungurii aveau în circulaţie la Sibiu cele două reviste: „Siebenburghische Quartalschrift" şi respectiv „Az erkolascknek es a vilagi dolgok forgasanek kisded tukdire" (Mica oglindă despre desfăşurarea întâmplărilor lumii şi a moravurilor).

Din 1836 mai 24 la Braşov se editează „Siebenburger Wochenblatt" cu suplimentul său „Blatter fur Geist und Vaterlandskunde" cu concursul tipografului Johann Gott (1810—1888), care deţinea privilegiul editării condiţionat de o cenzurare prealabilă.

Ca urmare, la 1 decembrie 1836 fostul profesor al şcolii bisericii din Şchei, pe atunci translator magistratual, Ioan Barac şi negustorul şcheian Rudolf Orghidan, în calitatea sa de membru al Casinei Române, lansează o „arătare de subscriere", un fel de „înştiinţare", anunţând apariţia „jurnalului încuviinţat" după ce se apelase la concursul tipografului Ioan Gott pentru editare, întrucât deţinea privilegiul autorităţilor transilvănene privind dreptul de tipar şi editare. Intenţia redactorilor Ioan Barac, Rudolf Orghidan şi (la început) Dumitru Marin era mai mult decât nobilă: „lărgirea cunoştinţelor celor folositoare... ne vom strădui — declarau ei în Înştiinţare — a îndeletnici cu plăcere duhul cetitorilor noştri prin noveluri, romanţe, istorii şi scurte conţepturi din cărţile cele mai alese de la Lipsca, tipărite în limba nemţească, franţuzească, italienească, rusească şi englezească, în limba cea românească tălmăcit... Vom aduce — conchideau redactorii — stările împrejur prin nişte idei curat lucrate". Entuziasmul iniţiatorilor se dovedea de la început deosebit. „De la zi 1-a a anului curgător (1837 n.n.) — se adresa Rudolf Orghidan episcopului Vasile Moga în scrisoarea semnată la 8 martie 1837 — am întreprins planul de a da cititorilor din naţia mea lucrurile şi ştiinţele acelea prea mult folositoare... Eu din parte-mi — declara negustorul şcheian în încheiere — voi întrebuinţa toate mijloacele spre a mulţumi pe cititori, iar de altă parte am nădejde cum că toţi cei înţelepţi ştiu cât de greu este începutul şi noi românii în lucruri de acestea începători suntem". Entuziasmul redactorului se concretizează prin recepţia publicaţiei din partea a 800 abonaţi prenumeraţi pentru primul trimestru de apariţie a revistei „cu slobozenia celor mari". Cele 52 de numere, care însumau 420 pagini, apărute în anul 1837 între 2 ianuarie şi 25 decembrie, confirmă caracterul enciclopedic al revistei, care abordase articole istorice, geografice, teme biblice, sfaturi practice, curiozităţi enciclopedice etc. În ciuda eforturilor din partea redactorilor, deja în semestrul al doilea numărul abonaţilor scade neaşteptat la cifra de 150, iar spre sfârşitul anului să-şi înceteze apariţia (25 decembrie 1837). Cu puţin timp înainte, la 3 iulie 1837, George Bariţiu şi tipograful Ioan Gott lansează noua publicaţie „Foaie de săptămână", fără aportul lui Orghidan, care nemulţumit de pierderea capitalului investit (800 florini) s-a retras din competiţie. Prin titlu noua publicaţie traduce cotidianul german „Siebenburgen Wochenblatt", dar la 10 iulie 1838, tot aşteptând „slobozenia" se suspendă şi această publicaţie.

Aceste frământări de pionierat au constituit suportul moral pentru lansarea celei mai importante publicaţii braşovene, „Gazeta de Transilvania" cu suplimentul ei literar „Foaia pentru minte, inimă şi literatură", dar aceste încercări au fost mai mult decât benefice pentru începuturile presei în Transilvania. Calitatea de precursor al publicaţiilor româneşti din Ardeal, aceea de publicaţie experimentală a întregii ziaristici româneşti transilvănene, pe care a avut-o „Foaia Duminicii" este stabilită chiar de ctitorul ei, George Bariţiu, care în noua „înştiinţare" din 2 decembrie 1838, scria: „Anul se împlineşte de când se arată Foaia Duminicii în mijlocul publicului românesc cetitoriu. Ea a folosit cel puţin atâta că a slujit de mijloc prin care să se cunoa că mai deplin gustul şi trebuinţele români or... şi noi ne bucurăm din suflet... că românul încă poftește de aici înainte o hrană pentru inima şi mintea sa mai sătioasă". A dovedit-o prin „Gazeta de Transilvania.

Prof. dr. VASILE OLTEAN

NOTE BIBLIOGRAFICE:

1. Nicolae Sulică, **„Minunata cetate a Braşovului. Cărturari braşoveni ai secolului al XVI-lea ca cititori ai limbii noastre literare"**, Braşov, 1943, p. 21.

2. Nicolae Iorga, **„Istoria presei româneşti"**, Bucureşti, 1922, p. 33.

11 septembrie

(Urmare din pag. 1)

că şi aici sunt situaţii şi manifestări negative precum: extremism, intoleranţă, prozelitism şi violenţă. Ecumenismul, care a cunoscut o perioadă de mare amploare în ultimele patru decenii ale sec. XX, se află acum în stare de criză, iar dialogurile teologice interconfesionale stagnează şi ele.

Pe un astfel de fond, terorismul şi-a intensificat atacurile, cauzând serioase distrugeri şi răspândind suferinţă şi moarte.

Prin faptul că ţinta aleasă acum un an a fost cea mai mare putere a lumii, a dovedit încă o dată că toţi suntem vulnerabili şi că numai solidarizarea tuturor naţiunilor poate să ducă la biruirea acestui flagel. Din fericire, această solidarizare s-a şi conturat încă din primele clipe după dezastrul din 11 septembrie şi poporul nostru s-a alăturat şi el eforturilor generale de combatere şi stăvilire a acestei forţe destructive şi antiumane.

În lupta ce s-a declanşat, nu poate fi vorba însă numai de o angajare politică şi militară. Sprijinul trebuie să vină din toate direcţiile. Implicarea factorului religios se impune ca o necesitate, cu atât mai mult cu cât cei care plănuiesc şi execută atacurile teroriste împărtăşesc convingeri fundamentalist-extremiste.

În această perioadă dificilă, Bisericile, organismele şi instituţiile religioase, într-o reflecţie comună, trebuie să caute a discerne „semnele vremii" şi cu realism şi luciditate să depăşească disensiunile dintre ele şi să caute a sprijini, de pe poziţia lor specifică, eforturile pentru găsirea de soluţii, mai ales non-violente, la conflictele şi răbufnirile generate de sărăcie, neîncredere, lăcomie şi inotleranţă.

În cartea „Apocalipsei" se spune: „Cel ce are urechi de auzit să audă ceea ce zice Duhul Bisericilor" (cap. 2, 7). Vestirea Duhului către Biserici este ca în locul în care se află fiecare dintre ele să reprezinte un factor de coeziune, de împăcare şi de sprijinire a tuturor eforturilor spre mai bine. Totodată Duhul ne mai îndeamnă: „Staţi împotriva răului şi va fugi de la voi" (Iac. 4, 7). Din acest îndemn scripturistic rezultă cu claritate că răul poate şi trebuie să fie stăvilit, iar cei care îl provoacă, pot fi opriţi în aplicarea planurilor lor diabolice. Conştiente de valoarea lumii, pentru mântuirea căreia Dumnezeu L-a trimis să moară pe Unicul Său Fiu, Bisericile trebuie să se implice în toate acţiunile menite să transforme lumea astfel încât să devină un spaţiu de existenţă, ferită de pericole, pentru toţi oamenii.

În rugăciune stăruitoare să implorăm pronia divină ca pe cei buni, în bunătate să-i păzească, iar pe cei răi să-i îmblânzească şi cu bunătatea sa să-i întoarcă de la răutatea lor. Să nu pregetăm a cere necontenit ca Dumnezeu să-şi aducă aminte de poporul nostru şi de toată lumea, şi să reverse peste noi mila cea bogată şi să ne dăruiască adâncă şi statornică pace.

O sută de ani de la punerea pietrei fundamentale la Catedrala Mitropolitană din Sibiu

În data de 18 august 2002 se împlinesc 100 de ani de la punerea pietrei fundamentale la Catedrala Mitropolitană ortodoxă din Sibiu. Se înfăptuia astfel dorința marelui mitropolit ANDREI ȘAGUNA, încă de la începutul păstoririi sale ca episcop și apoi ca mitropolit, de a avea în Sibiu o biserică în care să se adune credincioșii și să se poată sluji, reînviindu-se astfel vechea mitropolie de Alba-Iulia. Este cunoscut faptul că după anul 1700 biserica ortodoxă din Transilvania și Banat a avut mult de suferit, dorindu-se lichidarea acesteia, desființându-se mitropolia de Alba-Iulia, credincioșii ortodocși în majoritate rămânând astfel fără o biserică episcopală. În lipsa unei astfel de biserici, mitropolitul Andrei Șaguna ajunge la înțelegere cu negustorii macedo-români pentru a putea sluji în mica biserică, cunoscută ca „**biserica grecească**" și care se afla pe locul pe care este astăzi catedrala.

Pentru obținerea aprobării de construire a catedralei mitropolitane, Andrei Șaguna merge la Viena, unde găsește înțelegere la împărat, care va și contribui cu 1000 de florini (galbeni), la fondurile necesare. Drumul nu a fost ușor, au existat multe greutăți, discuții lungi asupra locului pe care să se edifice catedrala, în strângerea fondurilor, fiind necesară o sumă foarte mare, astfel că numai după 40 de ani s-a putut trece la realizarea lucrării. În rândurile de față ne vom opri cu precădere asupra problemelor financiare. Toți mitropoliții care au urmat după Andrei Șaguna s-au străduit să strângă fondurile necesare, să găsească soluții, să atragă cât mai multe contribuții. La chemarea bisericii s-a realizat o largă adeziune, contribuții însemnate venind atât de la oamenii mai avuți, cât și de la numeroși credincioși, fiecare după posibilitățile pe care le aveau. O importantă contribuție în valoare de 60 000 coroane a venit din partea familiei Mocioni, adevărați mecenați care în decursul timpului au sprijinit atât biserica, cât și așezămintele culturale românești (Andrei Mocioni a făcut parte din membrii fondatori ai Astrei), Banca Albina a contribuit cu 10 000 coroane, alte bănci românești din Ardeal cu 16 000 cor., dintre care Casa de Păstrare din Sălișteu cu 1000 cor., preoții din eparhii cu 150 000 cor., învățătorii din puținul lor avut cu 16 600 cor., protopopiatele cu 425 000 cor., un număr de 9 asesori fiecare cu câte 1 000 cor., amintindu-i aici pe Partenie Cosma, Dr. Ilarion Pușcariu, Dr. Miron Cristea, Pantelimon Lucuța, etc. Au mai contribuit cu 1 000 cor. Liceul Comercial din Brașov, cu 800 cor. Gimnaziul ortodox din Brad, personalul tipografiei arhidiecezane, numeroși elevi, studenți, credincioși. Strângerea fondurilor a continuat și după punerea pietrei fundamentale, mitropolitul Ioan Mețianu contribuind cu 5 000 cor., cheltuielile totale pentru ridicarea catedralei cifrându-se în final la 1 000 000 cor.

O contribuție deosebit de importantă la edificarea catedralei a avut-o Partenie Cosma, directorul Băncii Albina, care în sesiunea sinodală din anul 1880 a făcut propunerea: „**să se studieze chestiunea edificării unei catedrale cu toate cele ce după ritul nostru ortodox aparțin ei, să se îngrijească după referințele locale de un teritoriu acomodat, să se procure un plan detaliat...**". După venirea ca mitropolit a lui Ioan Mețianu se intensifică acțiunile de realizare a catedralei și la 29 aprilie 1898, Consistoriul numește o comisie care să instituie un concurs pentru planurile de zidire și care a fost câștigat de proiectul „**Constantin și Elena Hagia Sofia**" al arhitectului Iosif Kommer din Budapesta și Virgil Nagy, profesor la Politehnica din Budapesta. Organizându-se o licitație pentru executarea lucrării, aceasta este câștigată de maeștrii Szalay și Eder, ca fiind cea mai avantajoasă, și care vor începe lucrările, după demolarea micii biserici și a altor clădiri care au fost achiziționate pe str. Măcelarilor (azi, str. Mitropoliei).

Conducător al lucrărilor a fost angajat inginerul orașului Sibiu, Iosif Schussnig, care a angajat executanții prin contract și a stabilit termenele de execuție.

Pentru punerea pietrei fundamentale a fost stabilită ziua de 18 august 1902, zi în care după oficierea Sf. Liturghii în biserica Sibiu-Iosefin, cei prezenți în frunte cu numeroși preoți și cântăreți, dirijați de Prof. Demetriu Cunțan și asistența mitropolitului Ioan Mețianu, s-au deplasat la locul pe care urma să se ridice catedrala.

După Sfințirea apei, mitropolitul Ioan Mețianu s-a adresat celor prezenți astfel:

„În numele Preasfintei Treimi, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, fiind arhiepiscop și mitropolit al Românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania, Înaltpreasfințitul Ioan Mețianu așezatu-s-a și sfinți u- -a prin smeritul subscris arhiepiscop și mitropolit, asistat de clerul superior și în prezența unui distins public mirean și a numerosului popor, piatra fundamentală de la biserica catedrală a arhidiecezei ortodoxe române din Transilvania cu hramul „Sfintei Treimi", ca pe această piatră numită și piatra din capul unghiului, cu care s-a asemănat Hristos prin proroci și evangheliști, să rămână în vecie zidit și neclintit locașul Măririi Domnului.

Fie ca prin ridicarea, terminarea și cuvenita înfrumusețare a bisericii acesteia, să

dăm posterității un monument etern al **tăriei ortodoxiei, al culturii și al trăiniciei poporului nostru român.**

Însemnatu-s-a acestea pe acest document spre veșnică amintire".

Sibiu în ziua de 5/18 August 1902

După cuvântare, actul comemorativ, scris pe pergament și cu numeroase iscălituri, a fost introdus în piatra fundamentală care s-a zidit în temelie, sub altar, cam sub tronul cel de sus. Când piatra a fost așezată la locul ei, mitropolitul Ioan Mețianu a lovit-o de trei ori, rostind următoarea maximă: „**întemeiezese aceasta întru mărirea marelui Dumnezeu și Mântuitorul nostru Isus Hristos**". Au urmat apoi alți membri ai clerului și asesori consistoriali, rostind fiecare câte o maximă potrivită.

Solemnitatea punerii pietrei fundamentale, eveniment de o deosebită însemnătate pentru credincioșii ortodocși din Sibiu și întreaga Transilvanie a fost pe larg evidențiat și comentat în presa românească a vremii. TRIBUNA lui Slavici, din data de 6/19 august 1902 scria: „**Sărbătoare îndoită este pentru neamul românesc ziua de astăzi. Modesta bisericuță care exprima în realități dureroase starea bisericii noastre a dispărut, pentru ca să facă loc clădirii Sionului românesc început de marele Șaguna și ajuns să fie i prăvit de actualul mitropolit**". Ziarul mai menționează: „**La ora 9 după liturghia de la biserica Iosefin publicul s-a îndreptat spre Str. Măcelarilor (azi Mitropoliei) și asistenței li se alătură mult public venit din România**".

Acum, la 100 de ani de la punerea pietrei fundamentale la măreața catedrală mitropolitană ortodoxă din Sibiu, se cuvine să aducem un prinos de recunoștință vrednicilor noștri înaintași care nu au dat înapoi în fața greutăților și care cu credință în Dumnezeu au reușit să lase moștenire, nouă celor de azi și celor care vor veni după noi o ctitorie demnă de atâtea alte ctitorii de pe întreg cuprinsul țării, care au rezistat vitregiilor și răutăților de tot felul.

NICOLAE DĂDÂRLAT
FORSEA GHEORGHE

Bibliografie: Istoricul zidirii catedralei 1857—1906 de Dr. Ilaron Pușcariu, Dr. Miron Cristea și Mateiu Voileanu. Telegraful Român.

Sfaturi privind practica rugăciunii inimii

I. **Trepte de împlinire practică.**

1. **Cantitativ,** ca timp, rugăciunea: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, mântuiește-mă pe mine păcătosul", se rostește 10—15 minute, o dată în 24 de ore. Sau de mai multe ori, de două, trei, patru ori pe zi. După cum ești de râvnitor.

2. **Calitativ,** se rostește cu evlavie și smerenie, cu căință, cunoscându-ți starea de păcătoșenie și cerând mila lui Dumnezeu, cu gândurile numai și numai la **cuvintele ce trebuie să le zici, cu înțelegere** și nu numai cu buzele.

3. **Intensiv,** se rostește din inimă, cu simțire afectivă, bătând la ușa inimii, deprinzând-o să colaboreze cu rațiunea și voința: „Doamne ia-mi inima de piatră și dă-mi inimă de carne". (Iezechiel 11, 19 u.p.).

4. **Cu sârguință,** cu voință tare și statornică a sufletului, încât prin întâlnirea rațiunii, afecțiunii și a voinței să se formeze triunghiul echilateral al acestor trei însușiri dumnezeiești în noi (rațiune, voință, sentiment).

5. **Poziția:** în genunchi și cu bustul pe verticală. Nu pe șezut, nici cu fața la pământ. Iar mâinile să fie adunate pe piept. În această stare, mișcarea încetează și facilitează concentrarea spre interior.

II. **Trepte de purificare.**

1. **Despătimirea** de vicii precum ură, vrajbă, violență, desfrâu, beție, vorbirea de rău, bârfă, invidie, dușmănie, zgârcenie, trândăvie, etc.

2. **Eliberarea** de imaginile păcatelor, pentru că în mintea noastră se păstrează amintirea păcatelor, iar în simțuri persistă dorințele păcătoase.

3. **Iluminarea.** Starea de iluminare este un stadiu în care harul lui Dumnezeu se face simțit cu putere și rămâne în noi, curățindu-ne de zgura păcatului, cum zice Sfântul Apostol Pavel: „Și Duhul vine în ajutorul slăbiciunii noastre, căci noi nu știm să ne rugăm cum trebuie și însuși Duhul se roagă pentru noi cu suspine negrăite". (Romani 8, 26). Astfel se relevează acea pace (isihie) în întreaga noastră ființă ca efect când Duhul lui Dumnezeu odihnește în noi.

III. **De semnalat, pe scurt.**

Exercițiul rugăciunii inimii trebuie să ne ajute, în timp, la o creștere duhovnicească cu efect de despătimire și iluminare. De asemenea, trebuie să ne favorizeze deprinderea de a necoborî cu mintea în inimă și atunci când ne rugăm citind și alte rugăciuni după carte, cum sunt: rugăciunile de dimineață, de seară, psalmii din Psaltire, acatiste, și mai ales când suntem la Sfânta Liturghie, și când trebuie să urmărim cu atenție derularea ei, cu mintea coborând în inimă. Astfel realizăm anume ce dorim: calitatea rugăciunii.

Iar în cursul zilei ori de câte ori ne aducem aminte, oriunde suntem: la muncă, la birou, pe cale, zicem rugăciunea: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, mântuiește-mă pe mine păcătosul".

Se mai pune problema ca fiecare credincios practicant al rugăciunii inimii să

(Continuare în pag. a 7-a)

Pr. MINA DOBZEU

*

Un gând pios, în prag de toamnă

(Urmare din pag. a 2-a)

vățat atâtea lucruri folositoare cugetului și simțirii și de atunci prietenia născută acolo a rămas trainică și peste ani și peste oameni. De atunci Sibiul a început a sălășlui în mine drept „nenea Ghiță". A venit vremea când mi-am luat și nevastă de prin părțile locului, dar Sibiul tot „nenea Ghiță" rămânea. La el am venit și astăzi și, iată, cred acum că el m-a trimis aici să vă iau puțin din ce nu vă poate da decât bunul Dumnezeu, puțin timp, spre a vă face părtași la această oprire în loc a vremii preț de o clipă. Dar ce e o clipă, pe lângă veșnicia de care el se bucură acum? Veșnicia pe care și-a câștgat-o încă din timpul exemplarei sale vieți care a început aici, la Sibiu, în 13 februarie 1911. Era cel mai mare dintre cei cinci copii ai familiei de oameni curați și muncitori din care se trăgea. După absolvirea Liceului „Gheorghe Lazăr" din urbea natală, se înscrie la Conservatorul de Muzică din București, urmând îndemnul profesorului său de muzică din liceu, Nicolae Oancea. Aici, beneficiază de învățătura celor mai buni profesori pe care-i avea țara la vremea aceea. În 1937 capătă postul de profesor suplinitor la Școala Normală „Andrei Șaguna". Urcă, una câte una și treptele clericale, fiind hirotonisit diacon în 1938 și apoi preot în 1939. Urmează numirea lui la catedra de muzică a Academiei Teologice din Sibiu, unde va rămâne timp de 35 de ani neîntrerupt. În 1950 devine membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, iar câțiva ani mai târziu înființează Cenaclul din Sibiu al acestei prestigioase instituții. În tot acest timp, dirijatul formațiilor corale rămâne activitatea sa permanentă și de suflet. Coruri ca acela al Academiei Teologice, al Catedralei Mitropolitane, al Reuniunii Muncitorilor Tipografi sau al Societății Muzicale „Gheorghe Dima", al Sindicatului din învățământ, toate din Sibiu, îl au pe rând sau simultan ca dirijor, la fel ca și formațiile din Sălișteu, Gura Râului, Poiana Sibiului, Nocrich sau Rășinari. Dar Gheorghe Șoima era compozitor, în primul rând, și pe acest tărâm scrie muzică aparținând unor genuri total diferite și, uneori, atât de îndepărtate unul de celălalt. Melodii simple pentru copii ca: „Jocul copiilor", „La Rășinari" sau „Micul ciobănaș" se alătură în modul cel mai firesc posibil cu muzica de cameră în care liedul urmează sau precede lucrări ca „Balada pentru corn și pian", muzica de scenă pentru piesele „Munții" sau „Ostaticul" și „Dulgherul și prea-frumoasa sa soție", toate montate la Teatrul de Stat, face casă bună cu munca lui cea mai dragă, poate, aceea de culegător și prelucrător al folclorului sibian. Ajunge să ne gândim numai la celebra sa „Jienească", atât de des și de bine cântată la începutul anilor '50 de către basul Mircea Bucin, personalitate remarcabilă a Operei Române și încă ar fi de ajuns spre a ilustra spiritul și litera cu care transpunea folclorul locurilor acestora în nepieritoare giuvaeruri intrate definitiv — și definitoriu — în averea genului muzical respectiv.

Rămâne însă neîndoios că muzica simfonică a fost preocuparea cea mai importantă și omniprezentă în creația lui Gheorghe Șoima. Spirit veșnic căutător și inventiv, el a reușit să-și modeleze pana după cerințele fiecărei lucrări pe care avea să o dea la iveală. Începând cu „Adagio molto espressivo", piesa sa de început, scrisă în 1938, în limbajul simfonic și sfârșind cu „Simfonia în mi bemol major — Alpii Transilvaniei", 1977, ultima dintre aceste lucrări, Gheorghe Șoima a dat la iveală peste 20 de opus-uri, suite, simfonii, poeme simfonice etc., detașându-se net dintre ele acelea pe care el le-a intitulat „Moment rapsodic" (1951), „Odă în memoria lui Gheorghe Lazăr" (1958), „Triptic sibian" (1962) sau uvertura „Alma Mater" (1967). Cu siguranță însă că simfonia „Alpii Transilvaniei" rămâne un cântec de lebădă al autorului. Acesta a fost cel care, pentru starea civilă a Primăriei era cetățeanul Gheorghe Șoima, însurat cu cea care a stat și a împărțit cu el și binele și necazul toată viața și care, tot pentru actele stării civile, se numea atunci Lucreția Gavra. Același birou de stare civilă ne mai informează și despre cele două fiice ale lor, Monica și Petronela, care trăiesc la Cluj.

Acesta a fost cel care, pentru clerul și biserica Sibiului era părintele Șoima, el a fost cel care, pentru studenții în teologie și dascălii lor era profesorul, părintele-profesor Gheorghe Șoima. Și tot el a fost cel care, pentru mine, măcar, dar și pentru cine știe câți alții a fost prietenul Ghiță. Omul cu același ușor, dar nedisimulat zâmbet timid, binevoitor mereu, abia încropit pe colțul buzelor, dar întotdeauna acolo, prezent pe figura lui blajină. Acela pentru care bucuria lăuntrică pentru aproapele său, pentru omul de lângă el, venea de undeva, din străfundul unei făpturi a lui Dumnezeu pentru care invidia, pizma, răutatea sau îngâmfarea erau schilodiri umane pe care le afla numai din cărți sau din spusele altora. Fericitul care a crezut cu obstinație și în ciuda tuturor asprimilor vieții și a asupririlor venite de la cameni că aceștia nu merită decât iubire și că lumea din care a plecat a fost bună, frumoasă și dreaptă!

Grijile vieţii

Îndemnurile privitoare la grijile vietii, desprinse de pe buzele Mântuitorului, înainte cu aproape două milenii, din Predica de pe Muntele fericirilor, sunt tot aşa de actuale şi pentru credincioşii timpului de faţă. Cu toate dificultăţile întâmpinate, în ţara noastră stăruie încrederea în Biserica strămoşească. Din sondajul de opinie recent r alizat, reiese, că în comparaţie cu alte instituţii ale Statului, încrederea faţă de Biserică se situează la loc de frunte.

„Nu vă îngrijiţi pentru viaţa voastră ce veţi mânca, nici pentru trupul vostru cu ce vă veţi îmbrăca; au nu este sufletul mai mult decât hrana, şi trupul mai mult decât îmbrăcămintea?" (Matei 6, 25). A grăit Iisus acestea, pornind mai ales de la cei ce exagerează grija pentru cele ce sunt ale trupului, neglijând îndatoririle faţă de suflet. Sufletul, scânteie de viaţă, sădită de Dumnezeu în om, este menit să dureze în veşnicie, depăşind cele trecătoare şi pieritoare ale pământului.

A creat Dumnezeu lumea din nimic, numai cu Cuvântul puterii sale. N-a lăsat-o apoi în neştire şi fără îngrijire, căci — după cuvântul psalmistului — de la sine s-ar fi întors în nefiinţă. „Lua-vei duhul lor şi în ţărâna lor se vor întoarce" (Psalm 104, 29). Dar din bunătatea sa l-a făcut Dumnezeu pe om care — drept recunoştinţă — îl preamăreşte pe Creatorul său şi se bucură de fericirea oferită lui de Părintele ceresc, Proniatorul, adică purtătorul de grijă al lumii. Mântuitorul a mărturisit despre activitatea providenţială a lui Dumnezeu, zicând: „Tatăl meu până acum lucrează; şi eu lucrez" (Ioan 5, 17). Dacă actul creaţiunii este începutul manifestării dragostei lui Dumnezeu — Tatăl faţă de lume, în mod evident, providenţa este continuarea ei (Svetlov P., Învăţătura creştină, în expunere apologetică, vol. I, trad. de S. Bejan şi C. Tomescu, Chişinău, 1935, p. 544—546). „Cum ar dăinui dacă n-ar fi fost chemat de Tine la fiinţă? Sau cum ar fi rămas ceva, dacă n-ai fi vrut Tu?" (Înţel. lui Solomon 11, 25).

Dumnezeu le păstrează pe toate, conlucrând cu puterile fizice şi spirituale, potrivit legilor care sunt în firea lucrurilor şi a creaturilor. Cât de pre om, fiinţă raţională, cu voinţă liberă, Dumnezeu nu-i face omului binele cu de-a sila. Voinţa omului nu este suspendată, dar este supravegheată, prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu (H. Andrutsos, Dogmatica, trad. de D. Stăniloae, Sibiu, 1930, p. 129—130).

Prin conlucrarea lui Dumnezeu, toate existenţele sunt conservate, dar fiinţele umane, spirituale, se bucură de cea mai deosebită atenţie din partea proniei divine. „Priviţi la păsările cerului, că nu samănă, nici nu seceră, nici nu adună în hambare şi Tatăl vostru cel ceresc le hrăneşte". Şi iarăşi: „Luaţi seama la crinii câmpului, cum cresc: nici nu se ostenesc, nici nu torc şi nici nu ţes şi totuşi vă spun vouă, că nici Solomon, în toată mărirea lui, nu s-a înveşmântat ca unul dintre ei" (Matei 6, 26—29).

A spus Iisus acestea mulţimii de pelerini care în amfiteatrul naturii îi sorbea sfaturile şi îndemnurile, uitând de osteneală, de foame şi de sete. A ţinut Mântuitorul să-i încunoştiinţeze, că îi iubeşte cu atât mai mult, cu cât este gata să-şi dea viaţa sa, pentru mântuirea lor. Le-a atras totodată atenţia, că ei sunt cu mult mai mult decât păsările cerului şi decât iarba câmpului, pe care astăzi Dumnezeu o îmbracă în mod strălucit, iar ca mâine se aruncă în cuptor (Matei 6, 30). Din îndemnul: „Nu duceţi grijă spunând: ce vom mânca, ori ce vom bea, ori cu ce ne vom îmbrăca? ... ştie doar Tatăl vostru cel ceresc că aveţi nevoie de ele" (Matei 6, 31—32), s-ar părea că omul ar fi în situaţia de a căpăta totul de-a gata, fără osteneală, fără muncă şi fără vreun merit. O, dar din parabola talanţilor reiese, că Dumnezeu a dat din darurile sale fiecăruia în măsura trebuinţei şi a capacităţii lui de muncă. Urmează ca fiecare, la timpul său, să dea socoteală de modul în care a întrebuinţat talanţii încredinţaţi. Ap. Pavel a dat îndemnul sentenţios: „Cine nu vrea să lucreze, acela nici să nu mănânce" (II Tes. 3, 10). Uzitat în mod abuziv ca dicton, în comunism, nu i s-a spus şi nici nu i s-a ştiut sursa de la care provine.

În ochii proniei divine are valoare fiecare fiinţă umană. Dar Dumnezeu se îngrijeşte de asemeni de toate fiinţele vii, fie ele oricât de mici şi aparent neînsemnate. „Au, nu se vând două vrăbii pe un ban? Şi nici una din ele nu va cădea pe pământ, fără ştirea Tatălui vostru ... voi sunteţi mai de preţ ca multe păsărele" — a zis Iisus (Matei 10, 29 şi 31).

Pentru antici, pământul însuşi şi multe de pe pământ constituiau ceva măreţ care meritau să intre în atenţia zeilor. Aristotel însă nu găsea nimic de pe pământ a fi vrednic de atenţia zeilor şi limita providenţa la cer. La rândul său, de la Cicero a rămas sentinţa: Zeii se îngrijesc de lucrurile mari, dar le neglijează pe cele mici (Magna dii curant, parva negligunt) (Svetlov. P., op. cit., p. 547—548).

Exagerata grijă pentru propria viaţă pământească este neîntemeiată, întrucât orice interes ar depune, omul nu poate să adauge la firul vieţii sale nici măcar un cot, căci ea este în mâna lui Dumnezeu care i-a dat-o. Cei vechi şi-au imaginat viaţa ca un fir de aţă, mai lung sau mai scurt, care se depăna zi de zi şi ceas de ceas, până la ruperea sa, care era sfârşitul vieţii respectivului om. Prin a sa putere nu i-a rămas omului latitudinea de a-i adăuga vieţii măcar un cot (lungime de cam 60 cm).

În mitologia greacă, Moira, personificare a destinului era o divinitate, în faţa căreia chiar şi Zeus trebuia să se plece. La Hesiod, autorul Teogoniei, care conţine clasificarea şi sistematizarea miturilor despre creaţia lumii şi generaţiile de zei, apar trei Moire şi anume: Clotho, care toarce firul vieţii muritorilor, Lachesis care îi determină lungimea şi Atropos care taie acest fir. La Romani, corespunzătoare pentru Moire erau Parcele (Dicţionar enciclopedic român, vol. III, Editura Academiei Române, Bucureşti, 1965, p. 397).

Instruindu-i pe apostolii

(Continuare în pag. a 8-a)

Prof. PETRU DUMITREASĂ

Scrierile şi cultura religioasă

(Urmare din pag. 1)

Suportul, temeiul scrierilor religioase l-a reprezentat, ca şi la cărţile poporane, elementul ţărănesc. El, ţăranul, continuă marele savant Iorga, a ştiut să păstreze şi să cultive, „în forme adânci, instinctive", încrederea „în forţele lui". Aceasta l-a determinat să aibă aceeaşi încredere în **cartea poporană;** ca şi în **cartea bisericească.** În viaţa religioasă, „nu numai la poporul nostru, dar şi la popoare de multă vreme deprinse cu cultura" se „caută în legea dumnezeiască şi explicaţii omeneşti, răspuns la toate întrebările vieţii".

O asemenea explicaţie vine cu Renaşterea, cu Reforma. Deşi la noi a pătruns mai târziu. Drumul trezirii spiritului propriu al conştiinţei naţionale, al unei vieţi religioase ortodoxe a reprezentat susţinerea şi înălţarea spiritului etnic.

În spaţiul cultural românesc **familia, şcoala, armata, biserica** au reprezentat, ca şi în alte spaţii culturale europene, din otdeauna stâlpii societăţii. Prin asemenea instituţii şi puteri a putut poporul nostru scoate din sfera tradiţiei sale etnice toate elementele progresului său sufletesc. Şi a supravieţuit vijeliei valurilor istoriei.

Marii domnitori români ca Mircea, Ştefan, Alexandru cel Bun, Vlad Ţepeş, Mihai Viteazul întruchipează **prototipul eroismului românesc** în lupta pentru **apărarea creştinătăţii.** Şi nu numai. Suflet din sufletul neamului, ei, împreună cu mitropoliţii, dascălii şi toţi marii boieri patrioţi au contribuit, în mod hotărâtor, la **păstrarea** intactă şi **înălţarea** cultural-istorică a unităţii etnice a tuturor românilor. A fost un timp, ne spune N. Cartojan, secolele XIII şi XIV, când „singurele instituţiuni de cărturărie erau mânăstirile". Înălţate de domnitori, cultivate şi susţinute de cronicari, călugări caligrafi şi miniaturişti şi alţi însufleţitori de neam şi vorbitori de limbă română. Ele, mânăstirile au susţinut prin slujitorii lor, sufletul românesc.

Între momentele principale ale dezvoltării culturii şi practicii religioase ortodoxe avem şi pe cele ale lui Matei Basarab, Vasile Lupu. În timpul acestora au început să fie puse bazele **introducerii limbii naţionale în Biserică.** Socotit-am, spune mitropolitul Teofil în prefaţa la lucrarea **Pravila cea mică,** pe care o traduce în limba română la 1640, că mai toate popoarele „au Carte pre limba lor; cu aceia cugetăm şi cu robul Domnului mieu Is. Hs. să scoţu această carte, anume Pravila, pre limba rumânească, sfinţiilor voastre, fraţi duhovnici rumâneşti, carii sânteţi păstrători cilor celor cuvântătoare a turmei lui Hs. Carea are întru sine multe fealiuri de vindecări sufletelor creştineşti, celoru ce sântu rănite cu păcate, însă mai vârtos şi celе la împărăţia ceriului".

În secolul al XVIII-lea, secolul luminilor, activităţile marii intelectualităţi româneşti se structurează pe patru direcţii fundamentale: a) **cercetarea istorică şi arheologică** a neamului; b) **cultivarea limbii** şi a **literaturii** române; c) **promovarea** şi **susţinerea ştiinţelor** şi **artelor frumoase;** d) **practicarea** şi **înălţarea ortodoxismului.** Acestea au reprezentat de fapt idei-forţă în întregul spaţiu românesc: Transilvania, Moldova, Ţara Românească.

În secolul al XIX-lea legăturile culturale şi spiritul-religios ale tuturor românilor s-au întărit. Şi ele au fost susţinute şi exprimate prin: a) **circulaţia** cărţilor româneşti mirene şi religioase pe ambele versante ale Carpaţilor; b) **burse** pentru studenţii din Transilvania; c) **susţinerea** de şcoli româneşti în limba maternă în această provincie istorică românească; d) **atribuirea** de înalte funcţii intelectualilor transilvăneni în Principatele Unite.

Prin învăţământ, ştiinţă, cultură, artă şi practici cultice-religioase s-a realizat o **strânsă** legătură spiritual-psihologică, o puternică colaborare şi o dorinţă fierbinte între toţi românii din **toate** provinciile istorice de a acţiona împreună pentru unitatea naţională şi înălţarea statală a neamului. Fapt ce a permis o adâncă cunoaştere reciprocă a sentimentelor si trăirilor lor, a mentalităţilor lor privind originea, limba, credinţa ortodoxă şi destinul lor istoric comun.

Literatura română, a spus-o şi Eliade Rădulescu, a spus-o şi Iorga, au spus-o mulţi alţi mari cărturari ai neamului, incluzând în ea — evident — şi **literatura religioasă,** a reprezentat un factor foarte important de unitate naţională. Cartea religioasă, subliniază Nicolae Iorga, de exemplu, **„vorbea de la început tuturor românilor în acelaşi grai"** (subl. aparţine marelui savant).

Cărţile bisericeşti poartă, ca şi cărţile mirene, tezaurul de înţelepciune a neamului. Câştigat în familie, în şcoală, în armată, prin biserică. Nu în ultimul rând prin experienţa de zi cu zi a masei cetăţenilor, prin munca cărora s-a înălţat şi se menţine societatea, naţiunea. Cum spune Iorga, la noi „s-a vrut de la început, prin caracterul luptelor pe care le-am purtat, o conştiinţă creştină, ortodoxă, atât de puternică, încât i-am consacrat toate silinţele noastre". Prin ea, continuă marele gânditor, „am mântuit tot viitorul nostru". Noi, românii, **am trăit** „într-o comunitate religioasă, care a avut drept consecinţă o comunitate culturală de cel puţin trei sute de ani". Din epoca lui Ştefan cel Mare până la începutul secolului al XVIII-lea. Şi „aceasta a produs în ceea ce priveşte sentimentul general de unitate românească, cel mai mare efect". Întruchipat într-o „concepţie de viaţă naţională, fatal unitară".

Scrierile ortodoxe apărute în limba română poartă cu ele sentimentul naţional, trăirile şi simţirile neamului. Au fost **concepute** şi crescute, aşa cum am văzut, în **spiritul** familiei, al şcolii, al armatei, al bisericii. Nu mai puţin în spiritul **credinţei** în părinţi şi strămoşi, al încrederii în forţa şi viitorul copiilor lor. Este scopul fundamental şi al scrierilor şi culturii religioase. Ele cultivă gândul şi graiul, sentimentul şi trăirea spiritului romanesc. Multe dintre scrierile religioase reprezentând **monumente** de limbă, cultură şi spiritualitate naţională. În care sunt cuprinse: a) **fapta populară, ţărănească** a întemeierii neamului nostru: b) **cumpătenia şi temeinicia** faptelor poporului român; c) **dimensiunile fundamentale** ale spiritului roman, creaţia moşilor şi strămoşilor; d) **unitatea** de neam şi de limbă a tuturor românilor. Vechimea ei este marcată de începutul secolului al XV-lea. Şi au fost puse deplin în valoare în secolul al XVIII-lea. Purtate în cărţi poporane, scripturi, liturghiere adresate **tuturor** românilor, din toate spaţiile acestora.

Cărţile religioase poartă cu ele legăturile de suflet ale întregului neam românesc. Şi întreţin legături foarte strânse între Ardeal şi Moldova, care cuprindea şi Basarabia şi Bucovina, între Ardeal şi Muntenia, şi Banatul, şi Crişana, şi Maramureşul. Pe vremurile vechi, spune Nicolae Iorga, „în materie de drept canonic aveam un fel de libertate naţională, foarte vastă". De la Tisa până la Nistru şi Ceremuş. Scrierile şi cultura religioasă au contribuit şi ele, în mare măsură, la cultivarea şi dezvoltarea: a) conştiinţei naţionale; b) a ideii că există un pământ românesc; c) a unei vieţi comune în toate ţările româneşti.

Literatura religioasă cuprinde, între valorile sale morale, şi eroismul luptei împotriva turcilor, pentru creştinătate. Ea oglindeşte **înţelepciunea** lui Ştefan, **vitejia** lui Mihai, **cumpătenia** răzeşilor, **dârzenia** boierilor. Valori morale care, cum spune P.P. Panaitescu, „formează un tot spiritual, călăuzit de sentimentul religios ortodox şi de ideea solidarităţii creştine ...". În fapt, întreaga perioadă a culturii patriarhale româneşti a fost glorioasă. Ea a fost, continuă acelaşi istoric, „legată în valori morale: solidaritate socială, avânt religios, spirit eroic". Chiar numele de român (românilor), subliniază Panaitescu, apare scris prima dată în Palia de la Orăştie (1582). Iar în veacul al XIX-lea, prin Şcoala Ardeleană s-a generalizat. Şi a devenit „un nume naţional". Cu „o arie generală, mult mai întinsă decât numele statului".

Limba poporului, ne spune în continuare P.P. Panaitescu, a pătruns târziu de tot în filosofie şi în ştiinţă, iar ca să intre în biserică a trebuit o revoluţie religioasă: Reforma". În Ţările Române: Muntenia, Moldova, Transilvania introducerea limbii române în Biserica Ortodoxă are loc, ne spune P.P. Panaitescu, „din a doua jumătate a veacului al XVII-lea". Fenomenul este marcat, prin prefaţa lui Dosoftei la **Liturghierul românesc,** tradus la 1679. „Se poate spune, conchide autorul sus-citat, că prefaţa aceasta a lui Dosoftei din 1679 este prefaţa introducerii limbii române în biserică, căci ea cuprinde dezlegarea pentru această reformă".

Mai prudent, Nicolae Cartojan notează că „nu se poate fixa precis data când s-a început a se scrie în limba naţională". Sigur este, „că şi înainte de 1521, s-a scris românește". Iar din a doua jumătate a secolului al XVI-lea, „scrisorile româneşti apar din toate ţinuturile: din Muntenia, din Moldova; chiar şi din Maramureş".

În timpul domniei lui Mihai Viteazul „limba română pătrunde şi în cancelariile domneşti". Cele dintâi licăriri ale literaturii în limba românească, spune Nicolae Cartojan, „se ivesc în ţinuturile muntoase ale Maramureşului, din care porniseră şi descălecătorii Moldovei". Iar în secolul al XVI-lea începe la Braşov „publicarea cărţilor de slujbă necesare bisericilor româneşti din Principate". Fapt ce a determinat ca în paralel cu dezvoltarea conştiinţei naţionale apare şi se dezvoltă şi conştiinţa religioasă ortodoxă. Ambele reprezentând suportul afirmării spirituale a neamului românesc. Şi ele îşi au izvorul în instinctul firesc al maselor, în dorinţa conducătorilor de înălţare politică şi religioasă a neamului lor.

Şi în spaţiile culturii religioase trei sunt ideile forţă **pe** şi **prin** care se înalţă spiritualitatea românească: a) **limba maternă;** b) **ideea naţională;** c) **credinţa** şi **practicarea** activităţilor şi practicilor cultice ortodoxe. D. Mazilu spune şi el în lucrarea **Contribuţii privitoare la istoria literaturii române** că în scrieri privind **Viaţa patriarhului Nifon** se înfăţişează, de fapt, domnia lui Neagoe Basarab şi Mihai Viteazul. Acesta din urmă întrupând nu numai nădejdile poporului său cât şi „ale întregii creştinătăţi" apăsată sub putere păgână. Mihai care şi-a jertfit viaţa, cum singur spune, ca „să capete un loc în creştinătate".

Cultura religioasă ortodoxă a fost susţinută şi dezvoltată şi prin scrierile şi activităţile lui Petru Movilă, concretizate în **„Mărturisirea de credinţă ortodoxă".** Marele sprijin pe care Petru Movilă „l a adus culturii româneşti a fost însă trimiterea de material tipografic şi de meşteri şi cărturari pentru înfiinţarea tiparniţei şi a Academiei teologice de la Iaşi".

Ideea publicării de carte bisericească pre limba română a fost susţinută de multe alte înalte spirite ale ortodoxismului. Ea este expresia „unei necesităţi adânc simţite a preoţilor". Dar şi a masei enoriaşilor care în marea lor majoritate vedeau în preot personalitaea „în sarcina căruia cădea şi o bună parte din jurisdicţiunea privitoare la dreptul civil".

Nume ca Meletie, Moxa sau Moxalie, Mitropoliţii Teofil, Ştefan, Varlaam, Simion Ştefan, Dosoftei şi Antim sau Daniil Andrian Panonianul ş.a., au reprezentat momente ale împlinirii culturii religioase ortodoxe în limba română. Care pentru a se răspândi în mase trebuia să devină poporană. Despre **locul** şi **rolul** activităţilor lor în susţinerea scrierilor şi culturii religioase, în ridicarea conştiinţei naţionale vom discuta într-un articol viitor.

60 de ani de la sfinţirea bisericii din Tălmaciu

S-au împlinit anul acesta la data de 15 august („Adormirea Maicii Domnului") 60 de ani de la sfinţirea Bisericii cu hramul „Sfântul Ierarh Nicolae" din Tălmaciu, de către marele Mitropolit dr. Nicolae Bălan, al Ardealului.

Bunul Dumnezeu ne-a învrednicit ca Duminică, 1 septembrie a.c., să avem în mijlocul nostru pe P.S. Visarion Răşinăreanu, Episcop -vicar al Sibiului care, împreună cu Prea Cucernicii Preoţi şi Diaconi, au săvârşit Sfânta Liturghie arhierească.

Sfânta Liturghie s-a săvârşit în amintirea celor 60 de ani de la sfinţirea acestei măreţe Biserici cât şi pentru pomenirea celor ce s-au străduit la zidirea ei. S-a săvârşit şi un parastas pentru ctitorii Bisericii, pentru slujitorii, cântăreţii, epitropii şi pentru toţi cei care au jertfit la înălţarea ei.

Găsesc că e bine să arătăm pe scurt câteva aspecte din trecutul localităţii Tălmaciu şi a bisericii de aici.

Izvoare din trecutul nostru susţin că vechiul sat cu aşezarea sa a fost pe terenul numit astăzi „Armeni" iar locuitorii erau armeni ce se ocupau cu negoţul de mărfuri şi vite între Transilvania şi Ţara Românească. Desele incursiuni ale popoarelor migratoare au distrus vechea aşezare a localităţii armenilor.

Pe locul unde este amplasată în prezent Cooperativa a existat o biserică cu hramul „Sfântul Ierarh Nicolae", lucru ce poate fi atestat cu documente. O nouă aşezare s-a întemeiat în secolele XII—XIII cu populaţie săsească prin colonizare purtând numele de Talmesch. Odată cu aceasta o parte din pământurile stăpânite de români au trecut în dominaţia populaţiei colonizatoare. Reforma agrară din anul 1921 de după Primul Război Mondial, a dat câştig de cauză românilor din Tălmcaiu, împărţindu-se locuri de curţi pe care s-au construit case. Tot atunci s-a atribuit teren pentru construirea unei biserici şi şcoli româneşti. După Primul Război Mondial, conform unor date, în localitatea Tălmaciu existau aprox. 40—50 familii de români, majoritatea aflându-se în serviciul saşilor. Odată cu dezvoltarea industrială a localităţii Tălmaciu, prin înfiinţarea a două întreprinderi importante — fabrica de aţă „Românofir" (1935), cu capital englez şi fabrica de ch -restea „O.F.A." populaţia românească a început să crească vizibil.

În anul 1937 cele aproape o mie de suflete ortodoxe au cerut Mitropolitului Nicolae Bălan să le dea preot stabil, să nu mai fie nevoiţi a se deplasa în duminici şi sărbători la biserica din Tălmăcel. O perioadă de timp serviciile divine, până la ridicarea bisericii, se oficiau într-o sală de clasă din clădirea şcolii din imediata vecinătate.

Cererea credincioşilor a fost satisfăcută, şi la data de 1 octombrie 1937 a fost numit în calitatea de preot tânărul şi inimosul preot Ioan Branea, fiu de învăţător din satul Boiţa. Cu elan tineresc preotul Branea Ioan a pornit la organizarea parohiei şi în primul rând la ridicarea locaşului de închinare. La data de 19 noiembrie 1937, părintele Branea scria pe filele mineielor donate de familia Grigore Trancu, Iaşi — care a făcut donaţii în cărţi şi odoare în valoare de 57 000 lei — **„Cu trudă şi osteneală am bătut la inima credincioşilor de aici şi aiurea şi am colectat 30 000 lei. La toţi am alergat şi toate le-am făcut având scut pe Tatăl Nostru cel Ceresc în care şi pe care l-am cerut cu încredere şi nădejde să-mi fie pururea ajutor întru strădania mea".**

Planul şi devizul pentru ridicarea primei biserici ortodoxe române din Tălmaciu a fost întocmit de arhitectul A. Cernea din Sibiu şi aprobat de Arhiepiscopia Sibiului cu numărul 5608/1938.

În anul 1938 cu contribuţia credincioşilor în muncă şi bani din Tălmaciu şi alte localităţi edificiul bisericii a fost ridicat până la acoperiş. În anii 1939 şi 1940, din cauza războiului şi a lipsei de fonduri, nu s-au putut continua lucrările pentru terminarea bisericii.

În anul 1941 cu ajutorul personal al preşedintelui societăţii „Românofir", domnul Alexandru Ştefănescu şi contribuţia credincioşilor edificiul bisericii a fost pus sub acoperiş.

În anul 1942 s-au executat lucrările de finisaj, s-au zugrăvit interiorul şi exteriorul bisericii, s-au confecţionat stranele şi iconostasul.

La 15 august 1942 la praznicul „Adormirii Maicii Domnului" biserica cu hramul „Sfântul Ierarh Nicolae" a fost sfinţită personal de Î.P.S. Nicolae Bălan, Mitropolit al Ardealului împreună cu un ales sobor de preoţi.

Biserica este construită în stil bizantin. Fundaţia bisericii este făcută din beton armat şi zidurile de cărămidă, acoperită cu tablă zincată tratată, interiorul zugrăvit cu modele.

Iconostasul a fost confecţionat din lemn de stejar având culoare naturală şi a fost sculptat de Rudolf Lorenz din Sibiu. Icoanele de pe iconostas sunt pictate în ulei pe placaj de tei de către vestitul pictor Gheorghe Belizarie din Piteşti. Chivotul bisericii este confecţionat din aluminiu, lucrare foarte frumos executată de către mecanicul Alexandru Szabo.

Părintele Branea a păstorit cu energie şi demnitate din anul 1937 până în 1951 văzându-şi visul împlinit: biserica ridicată şi sfinţită, mândrie pentru toţi credincioşii din Tălmaciu şi împrejurimi.

A urmat evlaviosul părinte Caisin Petru (1951—1964) care a acordat mare atenţie ridicării spirituale a credincioşilor. După ieşirea la pensie a preotului Caisin Petru a urmat ca slujitor la Sfântul Altar P.C. Protopop stavrofor Ioan Circov care a desfăşurat o îndelungată activitate în cadrul Mitropoliei Ardealului, revizor contabil şi diacon al Mitropolitului Bălan. În calitatea de diacon al Mitropolitului Bălan a luat parte la sfinţirea bisericii din Tălmaciu.

După păstorirea parohiei Tălmaciu de către cei trei distinşi preoţi amintiţi şi în urma concursului ce s-a ţinut la Arhiepiscopia Sibiu mi-a revenit cinstea şi în acelaşi timp şi datoria de-a prelua această parohie după 19 ani de pastoraţie în parohiile Grânari şi Dacia din judeţul Braşov. Începând cu data de 1 iunie 1969 şi până astăzi, 1 septembrie 2002, timp de 33 de ani am trăit clipe de bucurie duhovnicească şi clipe de trudă şi muncă pentru îmbunătăţirea treburilor duhovniceşti şi materiale din parohie:

1. Terminarea cardului de mozaic din faţa Bisericii şi a casei parohiale, lucrare începută de părintele Ioan Circov;

2. Montarea părţii metalice la gardul de mozaic;

3. Vopsirea acoperişului bisericii în mai multe rânduri;

4. Confecţionarea şi instalarea unui clopot de 700 kg.

După lucrări de pregătire în vederea picturii s-a stins o cantitate de 8 000 kg de var şi s-a adus o cantitate de 300 kg de câlţi de cânepă. După câştigarea licitaţiei de către domnul Căzilă Ioan, pictor din Sibiu, s-a început lucrarea de pictură în tehnica „Fresco" în anul 1980. În acelaşi an (1980) se aduce din muntele Conţu 12 mc de lemn de brad (bile-manele şi buştean — fostene) pentru confecţionarea schelei.

În anul 1982 se confecţionează şi se instalează un amvon de stejar sculptat de Ciortea Iosif din Si iu. Tot în 1982 se confecţionează şi se instalează un scaun arhieresc din lemn de stejar sculptat de sculptorul Dumitrescu Igor din Sibiu.

În 1984 se confecţionează şi se instalează două candelabre din sticlă colorată lucrate manual de domnul inginer Popescu din Bucureşti.

Ziua de Duminică, 25 mai 1985, va rămâne în istoria parohiei noastre ca zi de sărbătoare ea fiind marcată de ceremonia resfinţirii Bisericii după lucrările de pictură de către I.P. Sfinţitul Mitropolit Dr. Antonie Plămădeală.

Mulţumim cu această ocazie sărbătorească P.S. Episcop-Vicar Visarion Răşinăreanu pentru cinstea ce ne-a făcut-o de a fi împreună cu noi, de a fi oficiat Sfânta Liturghie şi cuvântul cald pornit din inimă pe care ni l-a adresat. Îl rugăm să transmită Î.P. Sfinţiei Sale Dr. Antonie Plămădeală — Mitropolit al Ardealului caldele noastre urări de sănătate şi bucurie.

Mulţumim prea cucernicilor fraţi preoţi împreună slujitori şi tuturor credincioşilor care au luat parte la această Sfântă Liturghie jubiliară, închinată împlinirii a 60 de ani de la Sfinţirea acestui Sion duhovnicesc al românilor tălmăceni.

Pr. MIRCEA CREŢU
Tălmaciu

Roadele tinereţii

În perioada 23—29 iulie 2002, cu binecuvântarea Î.P.S. Sale Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolit al Ardealului şi Arhiepiscop al Sibiului, cu largul sprijin al P.S. Sale Visarion Răşinăreanu, al Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu şi al Mânăstirii „Sf. Constantin Brâncoveanu — Sâmbăta de Sus", în organizarea Asociaţiei Ortodoxe pentru o Lume Nouă (afiliată la organizaţia internaţională FOUNDACIO) s-a desfăşurat tabăra ecumenică „TINEREŢE şi SPERANŢĂ" (ed. a VII-a).

Intrată de acum într-o tradiţie care a depăşit simplul proiect misionar dintru început, tabăra a reunit 63 de tineri ortodocşi, catolici şi protestanţi din mai toate regiunile României preocupaţi de redescoperirea sau — la cei mai mulţi — descoperirea fundamentelor spirituale ale vieţii în Hristos. Mozaicul de precupări — reliefat de faptul că tinerii erau studenţi în diferite domenii (economic, medicină, teologie, filologie, chimie, psihologie etc.), a constituit fondul de plecare în dezbateri aprinse pe teme teologice sau de viaţă pur şi simplu. Au ţinut să-i aibă invitaţi pe Mons. Pascal N'Koue (Benin, Africa), Cristian Tabără şi Radu Anton Roman (realizatori PRO TV), Prof. Univ. Dr. Crăciun Ilie, Decanul Facultăţii de Medicină „Victor Papilian" din Sibiu, Arhim. Teofil Părăianu (de la Mânăstirea Sâmbăta de Sus), Dl. Inocenţiu Cândea, preşedintele „Crucii Albastre din România" şi Dl. Klaus Johannis, primar al Sibiului. Pe tot parcursul taberei discuţiile, seminarizările temelor, programul de rugăciune au fost sprijinite de Pr. Conf. Dr. Grăjdian Vasile şi Pr. Lect. Drd. Constantin Necula, de la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna", colaboratori ai Asociaţiei Ortodoxe organizatoare.

Temele au vizat ecumenismul şi geografia spirituală a lumii moderne, etica socială, dimensiunea duhovnicească a comunicării interumane, fundamentele duhovniceşti ale vieţii religioase a tânărului creştin precum şi probleme legate de etica politică sau modul în care tinerii se pot implica în viaţa cetăţii prin acţiuni şi proiecte reale, concrete.

Pe toată perioada taberei au funcţionat ateliere de lucru, recreative şi sportive. Atelierele de ecumenism, de grafică şi sculptură, de comunicare şi lectură, de prevenţie a consumului de alcool şi drog au constituit, alături de participarea la Sfânta şi Dumnezeiasca Liturghie şi la programul liturgic al Mânăstirii Sâmbăta de Sus — gazdă extrem de ospitalieră — coloana vertebrală a unei tabere de excepţie.

Să remarcăm, în final, că tabăra face parte din „pachetul" de proiecte pe care Foundacio şi Facultatea de Teologie din Sibiu, având ca punct de intermediere Asociaţia Ortodoxă pentru o Lume Nouă, le desfăşoară în cadrul unui parteneriat rodnic, de mai bine de 10 ani.

Pr. C. NECULA

Examen de Doctorat

Examenul de susţinere a unei teze de doctorat reprezintă în sine un eveniment deosebit de important, atât în viaţa instituţiei de învăţământ unde are loc acesta, cât şi în cea a candidatului.

Un astfel de moment a avut loc pe data de 11 iunie 2002 la Facultatea de Teologie Ortodoxă **„Andrei Şaguna"** din Sibiu.

Arhid. Mircea Oros, directorul Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, a prezentat în faţa comisiei teza cu titlul: **„Valoarea şi semnificaţia teologică a imnelor liturgice din Triod".**

Comisia de examinare a fost formată din Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Abrudan, decanul Facultăţii de Teologie din Sibiu, în calitate de preşedinte, P.S. Prof. Univ. Dr. Liviu (Laurenţiu) Streza, în calitate de coordonator al tezei şi referent principal, Pr. Prof. Univ. Dr. Nicolae D. Necula, decanul Facultăţii de Teologie a Universităţii din Bucureşti, Pr. Prof. Univ. Dr. Sebastian Şebu, prodecanul Facultăţii de Teologie din Sibiu şi nu în ultimul rând Pr. Prof. Univ. Dr. Ioan Ică de la Facultatea de Teologie a Universităţii din Cluj.

Lucrarea prezentată de autor a reuşit să scoată în evidenţă strânsa legătură ce există între viaţa liturgică, doctrina Bisericii şi spiritualitatea ortodoxă, pe care au avut-o mereu în vedere autorii cărţilor de cult. Imnele liturgice ale Triodului reprezintă expresia doxologică a doctrinei şi spiritualităţii înseşi şi cuprind o întreagă teologie a pocăinţei şi învierii spirituale a credincioşilor în perioada Postului Mare, în drum spre Patima şi Învierea Domnului.

Comisia a apreciat faptul că lucrarea prezintă un mare interes pentru Teologia Liturgică şi nu numai, abordând o temă de deosebită actualitate, ce răspunde unei necesităţi de mult simţită în teologia românească, de a expune într-o lucrare cuprinzătoare importanţa şi semnificaţia teologică a imnelor liturgice ale Triodului, sub toate aspectele şi implicaţiile, liturgic-tipiconale şi ascetic-duhovniceşti.

Lucrarea a necesitat ample investigaţii într-o bogată literatură de specialitate, apărută în mai multe limbi, în ţară şi străinătate.

La sfârşitul susţinerii tezei de doctorat, în Capela Facultăţii de Teologie, într-un cadru solemn şi totodată deosebit de emoţionant, candidatul a mulţumit tuturor membrilor comisiei pentru sprijinul acordat în elaborarea lucrării, tuturor profesorilor Facultăţii care au contribuit la formarea sa duhovnicească şi intelectuală, a depus jurământul de credinţă şi fidelitate faţă de Biserică şi faţă de această şcoală teologică, fiind declarat, de către decanul Facultăţii, doctor în teologie.

PARTICIPANT

Cuvânt la o Sărbătoare de suflet

(Urmare din pag. 1)

piaţi sufletului său. Prin acest gest, Şaguna i-a transformat pe răşinăreni, până la învierea de obşte, în „străjeri ai sfântului său mormânt", cum afirmă autorul monografiei Răşinariului, pr. Victor Păcală.

Eu personal, după instalarea mea ca mitropolit al Transilvaniei, am întreprins prima mea vizită la Răşinari, plecându-mă în faţa mausoleului celui care a rectitorit mitropolia Transilvaniei, ca şi în faţa mormintelor părinţilor poetului Octavian Goga, a protopopului Emilian Cioran, a episcopului Vasile Stan şi a mitropolitului Nicolae Colan.

În toţi anii care au urmat, am poposit la Răşinari stimulat de aceleaşi sentimente de dragoste şi veneraţie.

Iată de ce doresc să mulţumesc celor care au

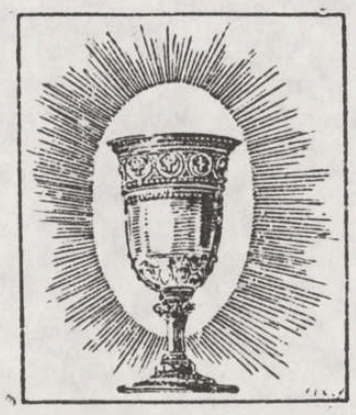

găsit cu cale să mă numere şi pe mine între cei care au fost învestiţi cu înaltul titlu de „cetăţean de onoare" al acestei aşezări de la poalele Cindrelului. Prin aceasta legătura mea de suflet cu Domniile voastre se întăreşte şi mai mult.

Să ne ajute bunul Dumnezeu să putem găsi mereu prilejuri de a fi aproape unii de alţii şi de a ne stimula în săvârşirea binelui, temeluirea dreptăţii şi afirmarea adevărului şi credinţei.

Harul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu-Tatăl şi împărtăşirea Sfântului Duh să fie cu noi, cu toţi.

Nicolae Iorga

„Ideile sănătoase sunt acele care pot zbura în lume"

Nicolae Iorga a fost, ca mai toţi savanţii noştri de frunte, nu numai o personalitate enciclopedică, prodigioasă, îndrăzneaţă, originală dar şi un geniu destul de controversat, duşmănit, hulit. Cauzele unor astfel de atitudini au fost multiple. Dintre ele nu lipseşte aceea numită de alţi învăţaţi prin trimiterea lor, Vulpea şi strugurii. Ei i se adaugă şi aceea că numai în pomul bogat se aruncă cu pietre.

O repede ochire asupra acestor aspecte o aruncă azi cu îndreptăţire compatrioţi şi urmaşi ai marelui istoric. Bunăoară, într-un studiu (vezi Opinia Naţională, 26 martie 2001), Academicianul prof. Ştefan Ştefănescu scrie: „Statul modern este un stat facilitar, cu pârghii puţine de acţiune şi fără amestec direct, din fericire, în viaţa şi activitatea oamenilor. E marea lecţie a democraţiei. Statele moderne nu mai sunt conduse cu muşchii fizici sau vocea de stentor a autorităţii, ci cu inteligenţă şi mesaje prin „nervii guvernării", cum îi numea Karl Deutsch".

Cunoscutul iorgolog Valeriu Râpeanu scrie într-o relatare apărută în Opinia Naţională (26 martie 2002), cu temeinice argumente: „Puţine personalităţi ale culturii şi vieţii publice româneşti aveau, la sfârşitul primului război mondial şi în anii când România Mare devenise o realitate, statura şi statutul lui N. Iorga. Puţine — în ciuda inimicităţilor pe care spiritul său sincer, franc le crease — se bucurau de creditul său moral şi intelectual". Da. Hotărât lucru, Iorga a fost un adevărat Mecena pentru poporul nostru. El a fost un nesecat izvor de lumină, înţelepciune şi cumpăt. Că a mai nedreptăţit pe unul sau pe altul este cu totul posibil. A făcut-o şi faţă de unii confraţi ai condeiului. Dar, totdeauna se cere să judecăm prin comparaţie, să observ ce a prevalat între bine şi mai puţin bine.

Concluzia criticului literar, universitarului V. Râpeanu este una apodictică: „În pofida ignorării sale din partea unora şi a atacurilor venite din partea altora, nu puţini istorici, desprinşi din orbita operei sale, N. Iorga a rămas un exponent al permanenţelor culturii universale, aşa cum s au constituit ele până la sfârşitul secolului al XIX-lea şi în zorii veacului XX". Timpul luminează din ce în ce mai mult partea lui valoroa ă prin care a făcut dâre adânci în istoria şi cultura noastră şi a lumii. Da. Fiindcă, se cere să precizăm mereu că autorul unei opere atât de valoroase şi atât de extinse nu poate fi numai al nostru.

Într-o interesantă carte intitulată Nicolae Iorga. O viaţă pentru neamul românesc (Editura Pro Historia, Bucureşti, 2001), scoasă la împlinirea a 130 de ani de la naşterea savantului, Petre Ţurlea scrie că pe Iorga: „... îl cunoaşte toată lumea românească şi mulţi ar putea spune că nu a fost prezentat aşa cum ar trebui un moment sau altul din viaţa savantului, că accentele n-au fost puse unde era cazul, că unele teze nu se susţin sau sunt amendabile etc. Este şi riscul genului propus: carte «de popularizare». Mai trebuie, oare, o carte de popularizare despre Iorga, cel cunoscut de tot românul? Răspunsul ese afirmativ. (...). «Popularizarea» tuturor marilor personalităţi româneşti, din toate domeniile, e te necesară. Popularizarea vieţii şi activităţii lui Nicolae Iorga în România începutului de secol XXI poate contribui la îndreptarea societăţii către adevăratele valori, poate contribui la refacerea respectului faţă de trecutul poporului român, la recunoaşterea locului şi rolului lui în lumea de ieri şi de azi". Autorul scrie despre anii de formare intelectuală, afirmarea în lumea ştiinţifică, participarea la viaţa politică înainte de primul război mondial, Universitatea Populară de la Vălenii de Munte, participarea la viaţa politică a României interbelice, apogeul vieţii ştiinţifice şi, bineînţeles, despre Iorga în calităţile sale de cititor de instituţii culturale şi de apărător al României Mari". Acest adevărat portret este pe cât de reuşit, pe atât de util mai ales pentru generaţiile prezente şi pentru cele viitoare care l-au cunoscut mai puţin şi poate nu-şi explică exact de unde vine această aură a creaţiei sale de peste mai mult de un secol.

S-a spus de mult că Nilul este un dar al Egiptului, parafrazând spus, aş putea spune şi eu că Nicolae Iorga este un dar al românilor.

Deşi, ca istoric, şi poate cel mai important pe care l-a dat acest neam, Iorga nu a neglijat nicicum trecutul, el a fost esenţialmente atras de vii or. Căci, pentru a nu fi nici un dubiu, el scria: „Mă ocup cu trecutul şi puţin cu prezentul şi mai ales cu viitorul". A făcut-o apăsat cu toate cele trei momente ale timpului. Ca puţini alţii, şi îi am aici în vedere pe un Xenopol, pe un Pârvan, Camil Mureşan, Răzvan Theodorescu, Dan Berindei, Nicolae Iorga poate fi socotit părtaş la o excelentă filosofie a istoriei în cadrul culturii române.

Încercând a-l înfăţişa în multiplele lui dimensiuni şi ipostaze pe savantul şi cărturarul Iorga, istoricul Horia Titus Vasiloni — considera într-un articol că: „În încercarea de a cunoaşte şi înţelege oameni deosebiţi, constatăm că şi luminile au umbre. Nicolae Iorga s-a impus ca istoric; valoarea i-a fost recunoscută şi apreciată de multe şi renumite instituţii naţionale şi internaţionale. Prestigiul savantului a influenţat activitatea omului politic. Obişnuit cu rigoarea ştiinţifică, s-a dovedit necruţător cu adversarii, cu opoziţia. Or, politica este şi arta compromisurilor, pentru ca, prin consens, să se ajungă la unirea tuturor forţelor naţiunii spre atingerea unui scop superior". Aş îndrăzni să observ aici o anume asemănare între „patria" lui Iorga şi cea a lui Goga. Amândoi au fost mari maeştri în stricta lor afirmare ştiinţifică unul în istorie, celălalt în poezie şi amândoi au fost cu mult mai mici în politică. Istoria politică şi culturală nu i-ar reţine pe nici unul în raftul de sus al politicii. Dar, şi unul şi altul au fost oameni, cu eul lor, cu virtuţile şi slăbiciunile lor. Mai curios este că nu toţi urmaşii lor au tras cuvenitele învăţăminte în ce-i priveşte.

Într-o apreciere mai largă, mai adâncă în semnificaţii de ordin psihologic, sociologic, antropologic, înscriindu-se, fie şi indirect, în atmosfera gândirii gustiene, Nicolae Iorga rezuma la vremea sa: „Erau două feluri de lume, deopotrivă de fixate, definite şi vrednice de simpatie. De o parte boierii, de altă parte mahalagii, aproape săteni, din casele cu cerdace şi streşini. Dar de vreo douăzeci de ani, cine n-a venit aici! Valul curge necontenit şi tulbure".

Cum, pe drept, Mihai Eminescu este numit poetul nostru naţional, Iorga poate fi numit istoricul nostru naţional. Opera savantului reprezintă o măsură a poporului român, precum piramidele egiptene inspiră o măsură pentru geniul egiptean. Să ne mai mirăm că Ion Petrovici spunea: „Opera imensă a Domniei sale este un latifundiu, care nu poate să fie explorat de o singură persoană, ci este nevoie de cooperarea mai multor specialişti". Sau că „puterea de muncă a d-lui N. Iorga atinge miracolul...?".

Dacă Mihail Sadoveanu poate fi apreciat ca o personalitate care în marea literatură s-a ridicat la cote familiare lui Iorga în istorie şi cultură şi a fost supranumit pe drept Ceahlăul literaturii române, marele istoric s-ar cuveni a fi asemuit coloanei Carpaţilor noştri. Istoricul de mare vocaţie, inimitabil orator şi ziarist, omul de largă cultură, a fost totodată adânc cugetător şi moralist. A fost, fără dubiu, omul nepereche în istoria şi cultura românească, unul din stâlpii de rezistenţă în istoria, cultura şi cugetarea lumii.

„Ca să-i poţi găsi pereche — gândeşte Ion Petrovici — parcă trebuie să ieşi din istorie şi să intri în mitologie". Puţine personalităţi din cultura românească au intimidat, au copleşit, dar au şi îmbărbătat ca pilda lui Nicolae Iorga. Brazda lui a acoperit sub ea, spre a-ncolţi din nou, un Mont Blanc de cunoştinţe, de idei, de inspiraţie.

Nu credem a fi greşit cu nimic G. Călinescu când ne asigură că Nicolae Iorga „Ţine piept ca specialist total unei sumedenii de specialişti unilaterali", nici atunci când, cu exigenţa-i recunoscută, găseşte că inimitabilul om de cultură este un geniu, „comparabil cu Voltaire prin personalitate", sau când îl consideră „un orator extraordinar, imposibil de transcris".

Revendicat de atâtea ramuri ale culturii, el este deopotrivă venerat de distinşi reprezentanţi ai variilor domenii. Prodigiosul istoric al filosofiei şi remarcabilul om de cultură Nicolae Bagdasar afirma că savantul român „a pregătit prin cultură unitatea politică a poporului român", că „incomparabilul Iorga (...) este o personalitate cu cea mai covârşitoare activitate pe care a produs-o poporul român". Sunt aprecieri, ele însele istorice, despre „astrul culturii noastre", despre activitatea demiurgică în istorie, cultură.

Parlamentar de marcă, memorialist de rară măiestrie şi sensibilitate, ziarist de un proverbial curaj şi multă perspicacitate, şi „unul dintre cei mai puternici oratori ai naţiei noastre",

(Continuare în pag. a 7-a)

Prof. univ. dr.
MARIN VOICULESCU

Contraziceri scripturistice?

Există în paginile Sf. Scripturi o serie întreagă de expresii, şi nu vom aminti decât pe câteva dintre cele mai cunoscute: „să se lepede de sine", „cine-şi va pierde sufletul, acela îl va mântui", „omorâţi mădularele voastre", pe care mulţi dintre cititorii neavizaţi ai Sf. Scripturi sau nefamiliarizaţi îndeajuns cu învăţătura creştină, le înţeleg în sensul lor strict literal, şi în consecinţă socotindu-le drept incompatibile cu realitatea vieţii de zi cu zi. Este şi cazul Evangheliei din ziua înălţării Sf. Cruci, unde ni se spune „Cel ce crede într-Însul să nu piară, ci să aibă viaţa veşnică" (Ioan 3, 15).

Există oare cu adevărat o contradicţie în exemplele enumerate mai sus, ca şi în multe altele, sau totul nu este decât o aparentă contrazicere? Cu cât aprofundezi mai mult învăţătura creştină, cu cât intri mai mult în paginile Sf. Scripturi, lucrurile se limpezesc, devenind tot mai clare şi mai transparente.

În fapt este vorba de pre o corectă înţelegere a mesajului scripturistic. Peste tot în paginile Sf. Scripturi unde se face referire la moarte, pieire, spulberare, ca o condiţie a dobândirii vieţii, este vorba de moartea păcatului, pentru a lăsa loc vieţii celei adevărate să triumfe („Socotiţi-vă că sunteţi morţi păcatului şi vii lui Dumnezeu" (Rom. 6, 11).

„Să nu piară" spune Cartea Sfântă, şi noi trebuie să înţ legem că este vorba de tot ceea ce este bun în firea umană, care aşteaptă cu nădejde să fie izbăvită „din robia stricăciunii" (Rom. 6, 11).

Omorârea răului şi salvarea în bine, acesta este mesajul autentic al cuvântului revelat şi condiţia vieţii normale a celui credincios, precum şi a comunităţii în care trăieşte şi se integrează.

Sfânta Evanghelie face referire la şarpele de aramă înălţat de Moise în pustie, ca simbol şi putere a binelui, în mijlocul poporului bântuit de şerpii otrăvitori, ca tot cel muşcat de ei să nu piară ci „să rămână în viaţă" (Num. 21, 9).

La fel s-a ridicat pe culmea Golgotei crucea cu Iisus Hristos, în mijlocul unei mulţimi asediate de şerpii veninoşi ai păcatelor, ca „tot cel ce crede în El. să nu piară, ci să aibă viaţa veşnică".

Este marea lecţie a Evangheliei: credinţa nestrămutată, izvorâtă din inima tuturor celor credincioşi, că păcatul, răul, pot fi depăşite şi înfrânte, privind şi primind cu credinţă în suflet darurile Crucii, pe care s-a înălţat Fiul lui Dumnezeu.

Pr. N. STOIA

Manuscrise româneşti de Matei al Mirelor în bibliotecile din Muntele Athos

Schimburile culturale dintre Principatele Române şi Muntele Athos au cunoscut de-a lungul veacurilor o mare dezvoltare, aşa cum demonstrează atât scrierile athonite păstrate în ţara noastră, cât şi cele româneşti depozitate prin bibliotecile mânăstirilor de acolo. Se ştie că, numeroşi monahi athoniţi comandau anumite manuscrise copiştilor români — monahi cu alese calităţi artistice în privinţa caligrafiei şi a miniaturisticii, iar monahii români procurau manuscrise pe care le aduceau cu ei, spre a fi traduse şi folosite în viaţa duhovnicească a mânăstirilor şi parohiilor.

Unul dintre iluştrii caligrafi şi miniaturişti, care şi-a desfăşurat o mare parte din activitatea sa în ţara noastră, este cunoscutul mitropolit Matei al Mirelor (1550—1624). Vasta sa operă de copist şi caligraf îl aşează alături de erudiţii săi contemporani, mitropolitul Anastasie Crimca al Moldovei (1608—1629) — creatorul unei adevărate şcoli în acest domeniu — şi mitropolitul Luca Ciprioţul al Ţării Româneşti (1602—1629).

Se ştie că, mitropolitul Matei al Mirelor s-a născut în jurul anului 1550, la Pogoniana Epirului. Călugărit din tinereţe, dobândeşte o vastă cultură teologică şi clasică la şcolile superioare din Constantinopol. În calitate de protosinghel al Patriarhiei Ecumenice, primeşte o serie de misiuni prin ţările ortodoxe din răsăritul Europei, unde învaţă ruseşte şi slavoneşte. Între anii 1595—1597 era la Moscova, purtând tratative cu ierarhii Bisericii pentru apărarea creştinilor ortodocşi din Ucraina şi Polonia, supuşi unui intens prozelitism din partea autorităţilor catolice.

După unirea de la Brest-Litovsk, din 20 octombrie 1596, când o parte din clerul ortodox aderă la uniaţie, protosinghelul Matei pleacă în Polonia, la Liov unde, ca în alte oraşe mari — Vilna şi Luţk — funcţionau cunoscutele organizaţii, numite „Frăţia", având scopul de a promova credinţa şi spiritualitatea ortodoxă. Aici, el desfăşoară o intensă activitate misionară şi culturală. Pe lângă numeroasele predici rostite, copiază, în mai multe exemplare, **Liturghierul** şi **Evanghelia**, pentru fraţii săi de credinţă ortodoxă.

Din Polonia, protosinghelul Matei trece în Moldova, stabilindu-se la Mânăstirea „Sfântul Sava" din Iaşi, unde stă puţin timp. Reîntors la Constantinopol, patriarhul îi acordă rangul de „arhimandrit", ca recunoştinţă pentru îndeplinirea misiunilor din ţările ortodoxe.

La începutul secolului al XVII-lea, prin anii 1602—1603, arhimandritul Matei vine în Ţara Românească. Primit cu multă căldură de voievodul Radu Şerban (1602—1611), este numit egumen la Mânăstirea Dealu de lângă Târgovişte. Aici, la 11 septembrie 1606, patriarhul ecumenic îl ridică la treapta onorifică de „Mitropolit al Mirelor", ca răsplată binemeritată pentru activitatea în slujba apărării Ortodoxiei.

Odată cu năvălirea în Ţara Românească a oştilor principelui tran ilvănean Gabriel Báthory, mitropolitul Matei al Mirelor părăseşte egumenia de la Dealu şi se retrage la Mânăstirea Bistriţa din Oltenia, fiind adăpostit de egumenul Teofil ieromonahul (1600—1618) în Peştera Sfântului Grigorie Decapolitul, unde se găseau numeroşi refugiaţi. Necazurile întâmpinate şi frica ce i-a cuprins de „înfăţişarea lui Báthory Gabor" sunt descrise cu multe amănunte în **Cronica** sa.

După alungarea invadatorilor din Ţara Românească, mitropolitul Matei s-a reîntors la egumenia Mânăstirii Dealu, iar ca recunoştinţă pentru salvarea miraculoasă de la Bistriţa, compune **Slujba Sfântului Grigorie Decapolitul.** Tot în acest domeniu, alcătuieşte **Slujba Sfintei Cuvioase Paraschiva, Slujba sfinţilor Nectarie şi Teofan,** ctitorii Mânăstirii Meteora din Tesalia (Grecia), **Slujba celor trei mari sfinţi ierarhi, teologi şi învăţători ai Bisericii** (Meletie Pigas al Alexandriei, Gavriil Severos al Filadelfiei şi Maxim Margunios al Kitilelor).

Ca teolog şi reprezentant de frunte al Ortodoxiei, Matei al Mirelor scrie tratatul **Despre cauza schismei latinilor, de la început, şi despre cele cinci deosebiri ale lor faţă de greci,** precum şi o **Epistolă împotriva azimei,** adresată patriarhului Chiril Lucaris.

Mitropolitul Matei al Mirelor ocupă însă un loc de seamă în istoria culturii româneşti, datorită activităţii sale de caligraf şi miniaturist, fiind recunoscut ca cel mai mare artist al epocii sale. Fără a menţiona numeroasele manuscrise, copiate şi împodobite când se afla în Polonia şi Ucraina, sau la Moscova, Iaşi şi Dealu, ne vom referi numai la cele păstrate în bibliotecile mânăstirilor din Muntele Athos.

Astfel, în Biblioteca Mânăstirii Dionisiu, cunoscută prin ajutoarele româneşti primite încă din timpul voievozilor Neagoe Basarab (1512—1521) şi Petru Rareş (1541—1546), se păstrează un **Miscelaneu liturgic,** în limba greacă. Scris de episcopul Luca al Buzăului, care îl semnează la 20 martie 1588, manuscrisul este continuat între anii 1595—1597 de Ierotei Koukouzelis; între anii 1597—1598 o bogată contribuţie la completarea lui aduce şi arhimandritul Matei.

Un **Liturghier arhieresc** se păstrează în Biblioteca Mânăstirii Stavronichita; el a fost caligrafiat şi împodobit în Ţara Românească, prin anii 1603—1609, de mitropolitul Matei al Mirelor, în timp ce ocupa funcţia de egumen al Mânăstirii Dealu.

Tot din perioada respectivă, însă datat, într-un autograf al autorului, la 4 mai 1609, se păstrează în Biblioteca Mânăstirii Dohiariu un **Liturghier;** copiat de Matei al Mirelor la Mânăstirea Dealu, manuscrisul este împodobit artistic, având frumoase vignete şi iniţiale ornate în aur şi culori.

(Continuare în pag. a 7-a)

Arhim. VENIAMIN MICLE

Prestigioasa Editură Trinitas de la Iaşi, arhicunoscută deja prin lucrările de excepţie din domeniul teologiei pe care le editează a scos recent de sub teascurile sale lucrarea **„Schitul Vovidenia"** — Altarul din Poiana Liniştii.

Apărută cu binecuvântarea Î.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei şi Bucovinei, lucrarea are ca autor pe arhimandritul Timotei Aioanei, slujitor al Catedralei mitropolitane din Iaşi, un bun condeier şi un rafinat teolog.

De fapt lucrarea se vrea să fie, aşa cum mărturiseşte autorul ei, un prinos de mulţumire şi de recunoştinţă ctitorilor şi vieţuitorilor acestui sfânt locaş, loc de rugăciune şi de meditaţie din preajma marei Lavre a Neamţului şi în acelaşi timp un îndemn pentru iubitorul de întâlnire cu cerul de a se adăpa de la izvorul sacru de sfinţenie al acestui altar din codrii Neamţului.

Arhim. Timotei Aioanei, SCHITUL VOVIDENIA, Ed. Trinitas, Iaşi, 2002.

Lucrarea începe cum era firesc cu pagini de istorie monahală privind începuturile monahismului în zona Neamţului şi a vieţii călugăreşti la Schitul Vovidenia. Schitul a fost ctitorit din temelie pe ruinele altei sihăstrii vechi de către episcopul Ioanichie al Romanului în secolul al XVIII-lea, pe moşia mânăstirii Neamţ. Numele de Vovidenia vine de la hramul principal al acestuia **„Intrarea în Biserică a Maicii Domnului" (Vovidenia** în limba slavonă). Schitul a fost restaurat apoi de către starețul Neonil, un cărturar de marcă, şi apoi de alţi binefăcători între care domnitori şi boieri.

Un capitol aparte din lucrare se ocupă cu egumenii Vovideniei începând de la Atanasie ieromonahul, ucenicul episcopului Ioanichie şi continuând lungul şir apoi până în zilele noastre. Printre egumenii de acolo s-a numărat şi ieromonahul Gherasim Cocoşel (actualul episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sucevei şi Rădăuţilor).

Sunt arătate realizările ultimilor ani când ansamblul monahal de aici a cunoscut o nouă restaurare sub păstorirea mitropoliţilor Teoctist (actualul patriarh) şi Daniel al Moldovei.

Sunt încrestate apoi cu largheţe numele ierarhilor, ale călugărilor şi ale oamenilor de cultură care au trecut pe la Vovidenia. Între aceştia sunt amintiţi Paisie Velicicovski, mitropolitul Veniamin Costache, arhiereul Narcis Creţulescu, episcopul Nicodim Munteanu (vicar patriarhal), mitropolitul Visarion Puiu a cărui casă se păstrează acolo până astăzi, episcopul Partenie Ciopron, Pavel Şerpe, Eugen Laiu, Emilian Antal şi Atanasie Dincă la care se adaugă şi alţi membri actuali ai Sf. Sinod.

Mihail Sadoveanu a petrecut 14 veri la Schitul Vovidenia, locuind în casa mitropolitului Visarion Puiu. Dintre scriitori sunt amintiţi: Ion Creangă, Gala Galaction, Tudor Vianu, George Călinescu, Nichita Stănescu, Demostene Botez, George Lesnea ş.a.

Câteva impresii despre Vovidenia ale celor care au trecut pe aici ca şi date despre starea actuală a Schitului, încheie lucrarea părintelui Timotei care se vrea să fie o invitaţie la bucurie sufletească, la drumeţie şi la comunicare cu valorile sacre ale spiritualităţii româneşti.

Două rezumate în franceză şi engleză ca şi un reuşit album iconografic dau un plus de valoare acestei lucrări.

De menţionat că ea apare acum în a doua ediţie completată şi adăugită şi sperăm că şi aceasta de acum se va bucura de aceeaşi bună primire şi receptivitate din partea cititorilor. Încheiem această scurtă prezentare cu o remarcă de suflet a Întâi Stătătorului Bisericii noastre P.F. Patriarh Teoctist care referindu-se la Schitul Vovidenia spunea: **„Rar mi-a fost dat să fiu atras mai stăruitor ca de imaginea cuprinsă de privire de la Schitul Vovidenia. Când verdele codrului este străluminat de razele soarelui această privelişte dobândeşte dimensiunea veşniciei, de o uimitoare profunzime şi apropiere, de o grăitoare intimitate, un spaţiu hărăzit întâlnirii omului cu Dumnezeu".**

Cartea părintelui arhimandrit Timotei este cu adevărat o chemare la slujire şi la comuniune harică la **„altarul din Poiana Liniştii".**

† VISARION RĂŞINĂREANU
episcop-vicar
SIBIU

Manuscrise româneşti

(Urmare din pag. a 6-a)

La Mânăstirea „Sfântul Pantelimon" sau Rusicon, se găseşte un **Liturghier arhieresc,** din 20 decembrie 1611; având textul în limba greacă, manuscrisul a fost copiat de Matei al Mirelor la Mânăstirea Dealu, şi este împodobit cu numeroase vigniete şi iniţiale artistice, ornate cu motive vegetale.

În Biblioteca Mânăstirii Iviron, se păstrează două exemplare din opera caligrafică a mitropolitului Matei; primul cuprinde un **Liturghier arhieresc,** datat la 7 martie 1621, fiind copiat la Mânăstirea Dealu. Manuscrisul are numeroase fronti picii, iniţiale şi vigniete ornate cu motive florale. Al doilea este un **Liturghier** în limba greacă, terminat la 17 martie 1624. Iniţial a fost donat de caligraf Mânăstirii athonite Pantocrator, apoi ajunge în Biblioteca de la Iviron. Lucrarea are bogate miniaturi, reprezentând numeroase portrete, frontispicii şi iniţiale ornate cu motive florale.

Mânăstirea Marea Lavră primeşte din partea mitropolitului Matei al Mirelor un frumos **Evanghеliar,** datat la 7 martie 1624; manuscrisul are text grecesc, fiind împodobit cu numeroase frontispicii şi iniţiale din motive vegetale şi zoomorfe.

Tot în Biblioteca de la Marea Lavră se păstrează un **Liturghier** din anul 1624; scris şi împodobit cu titluri şi iniţiale artistice de mitropolitul Matei, autorul îl donează Schitului athonit „Sfânta Ana", de unde ajunge la mânăstirea tutelară. Manuscrisul păstrează o valoroasă însemnare, privind moartea mitropolitului, aparţinând fratelui său, Isaris Anghelatos. Trecerea la cele veşnice a acestui vrednic arhiereu, cu viaţă îmbunătăţită, consacrat rugăciunii şi activităţii creatoare, are loc în anul 1624.

Manuscrisele păstrate de la mitropolitul Matei al Mirelor sunt de o rară frumuseţe artistică, policrome şi viu colorate, fiind răspândite prin toate marile centre de cultură şi spiritualitate din Orientul creştin.

Sfaturi privind practica rugăciunii

(Urmare din pag. a 3-a)

nu fie singur ci să aibă şi un duhovnic iscusit care cunoaşte şi el binefacerile acestei trăiri isihaste şi care să-l poată ajuta şi stimula.

Cât priveşte neliniştea pentru cele ce se întâmplă în timpul de acum trebuie să fim convinşi că mistica creştină merge în urcuş duhovnicesc cu Iisus Mântuitorul, în ciuda atâtor aberaţii ca: bioenergie, parap ihologie, paranormal, hipnotism, practici yoghine, muzică rock'n roll, satanism, mişcarea New Age, etc. La toate acestea le va veni pieirea dar n-au atins încă apogeul. A căzut antihristul când i s-a împlinit sorocul. Iar manifestarea satanică a New Age va cădea şi ea prin sabia Cuvântului lui Dumnezeu. Când? La vreme

Dacă întreabă cineva: „Rugăciunea inimii este pentru tot creştinul?" Răspunsul este, da. Da, pentru tot creştinul păcătos care strigă după Hristos: „Doamne, scapă-ne că pierim" (Matei 8, 25 u.p.) sau „Ai milă de mine, Iisuse" (Marcu 10, 48), ori „Mil ieşte-ne, Fiul lui David". Deci tot omul, din orice categorie socială, poate şi e de dorit să practice această rugăciune. Că unul realizează o tehnică de calitate mai bună decât altul prin insistenţă şi mai multă nevoinţă obţinând calitate în rugăciunea inimii şi o extinde în toate rugăciunile pe care le rosteşte, iar altul rămâne la o formă simplă, este adevărat.

Dar tot păcătosul are obligaţia şi dreptul să alerge după ajutor. Însă realizarea şi dobândirea harismei rugăciunii dintr-o treaptă în alta, aceea e te partea nevoitorilor şi a silitorilor, pe care îi ştie Dumnezeu şi-i dăruieşte după judecăţile Lui.

Iar tu oricine ai fi încă sileşte-te, osteneşte-te şi ai să vezi cum vine ajutorul ceresc, pentru că a silitorilor este Împărăţia lui Dumnezeu.

Nicolae Iorga

(Urmare din pag. a 6-a)

cum şi-l imaginează Ion Petrovici, Nicolae Iorga a fost — din nou tangenţa cu Eminescu nu credem a deranja — un Luceafăr al culturii române.

Alături şi în consens spiritual cu Xenopol şi Pârvan, Iorga a ridicat istoria şi cultura română în registrul valoric al istoriei şi culturii universale. Iată de ce, astru fiind, printre aştri rămâne.

Riguros şi poetic, notele operei sale sunt exprimate şi de Ion Roman în **Prefaţa la N. Iorga, Oamenii care au fost:** „Muntele operei lui, cu cristalele, prăpăstiile şi peşterile sale, stă în faţa noastră, luminat de un soare nou". Şi, după acelaşi autor: „Nicolae Iorga e un titan al culturii româneşti, care se înscrie în succesiunea glorioasă: Dimitrie Cantemir, Eliade Rădulescu, B.P. Hasdeu, pe care i-a continuat nu numai ca savant, ci şi ca prezenţă activă în viaţa politică".

Pentru profilul mai larg al savantului, al istoricului, al omului de cultură, al poetului şi al oratorului, aşa cum îl creionează iorgologii de azi, relevante ni se par şi aprecierile pe cât de inspirate, pe atât de adevărate ale profesoarei Zoe Dumitrescu-Buşulenga în **Cuvânt înainte** la Nicolae Iorga, **Privelişti din ţară:** „La Nicolae Iorga, pasiunea istorică arde, luminând cu vâlvătaia ei o întreagă operă de o prodigioasă întindere şi diversitate. Că vorbeşte despre literatură, de pre politică, despre relaţii internaţionale ori despre oameni pur şi simplu sau că relatează amintiri, cărturarul transformă totul în istorie". Concluzia domniei sale este categorică şi limpede: „Ca la cei mai mari istoriografi români, de la cronicari la Cantemir, la Bălcescu, la Hasdeu şi Odobescu, la Pârvan etc., şi la Iorga, scriitorul se simte cu putere în orice pagină". Dacă avem în vedere originalitatea gândului, dar şi a expresiei, poate scriitorul se simte în orice rând, în orice cuvânt; el le cioplește, le dăltuieşte, le cizelează şi le aşează la locul lor, nici mai la „umbră", nici mai la „soare".

Marele nostru Eminescu gândea că: „Munca unui om se poate plăti, caracterul, cultura lui, nici gând". Şi tot el conchidea: „Mulţi lucrează, dar puţini gândesc". Ambele cugetări-epitaf pot fi reţinute când analizăm efortul atât de fecund al istoricului naţional. Nu ştim cât i-a fost plătită munca sau dacă există vreo posibilitate de restituire pe măsură, dar caracterul şi cultura rămân cu adevărat inevaluabile. El este precum o fântână din care prin orice lucrare, în emnare, cugetare, apare câte un izvor tămăduitor, răcoritor.

Citind una din reflecţiile lui Mihai Eminescu, „Adeseori iau de la istorie, de la păzitorul ei cel posomorât al trecutului cheile lui de aur şi redeschid porţile inimii mele", ne întrebăm dacă acest îndemn nu l-a călăuzit şi pe Iorga, cel care a împins istoria spre gloria ce i se cuvine? Dacă Napoleon I avea dreptate zicând: „Oamenii de geniu sunt meteori destinaţi să ardă spre a-şi lumina secolul", putem spune că istoricul Nicolae Iorga şi-a luminat peste aşteptări secolul şi, prin opera-i nemuritoare, alte secole de-a rândul.

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea şi cu binecuvântarea Î.P.S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, P.S. Episcop-vicar VISARION RĂŞINĂREANU a săvârşit următoarele:

- **21 AUGUST a.c.** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
- **22 AUGUST a.c.** — P.S. Sa a vizitat parohiile Nocrich, Ghijasa de Jos, Ghijasa de Sus, Bârghiş şi Mânăstirea de maici de la Valea Hârtibaciului.
- **24 AUGUST a.c.** — P.S. Sa a oficiat slujba de sfinţire a unei troiţe în localitatea Răşinari, prot. Sibiu.
  — A participat la deschiderea festivităţilor „Fiii Satului" — Răşinari, 2002.
  — Seara slujeşte Vecernia în Catedrală.
- **25 AUGUST a.c.** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Treime" din Răşinari, rostind cuvânt de învăţătură.
- **26 AUGUST a.c.** — P.S. Sa a prezidat examenul-concurs pentru ocuparea parohiei Braşov-Tocile.
- **29 AUGUST a.c.** — P.S. Sa a slujit la invitaţia P.S. Gherasim al Râmnicului, Sf. Liturghie arhierească la Schitul Cornet, jud. Vâlcea, rostind cuvânt de învăţătură şi hirotonind un diacon.
  — Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Sf. Ioan Botezătorul în Catedrală.
- **1 SEPTEMBRIE a.c.** — P.S. Sa a săvârşit „Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Nicolae" din Tălmaciu, prot. Avrig, cu prilejul împlinirii a 60 de ani de la sfinţirea ei, rostind cuvânt de învăţătură.
  — În aceeaşi zi a cercetat şi biserica „Sf. Vasile "din Feltrinelli şi a participat la închiderea Târgului Olarilor în Sibiu.
- **3 SEPTEMBRIE a.c.** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană cu prilejul întâlnirii colegiale a promoţiei 1982 a Institutului Teologic Sibiu.
- **4 SEPTEMBRIE a.c.** — P.S. Sa a participat la ceremonia depunerii jurământului de către cadrele Poliţiei judeţene Sibiu.
  — A vizitat locul unde se va înălţa viitoarea mânăstire de la Răşinari.
- **7 SEPTEMBRIE a.c.** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
  — A vizitat Via mitropoliei de la Sărăcsău, jud. Alba.
  — Seara a slujit Vecernia la Catedrală.
- **8 SEPTEMBRIE a.c.** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească la Mânăstirea Valea Hârtibaciului, jud. Sibiu, cu prilejul hramului rostind cuvânt de învăţătură.
  — Seara slujeşte şi predică la Vecernie în Catedrală.
- **9 SEPTEMBRIE a.c.** — P.S. Sa a săvârşit în sobor la biserica din Orlat slujba înmormântării pr. Ioan Moga Poplăcean din Râu Sadului, prot. Sibiu, rostind cuvânt de învăţătură.
- **11 SEPTEMBRIE a.c.** — P.S. Sa a participat la lucrările Simpozionului „Tragedie şi Speranţă", organizat la Cercul Militar din Sibiu.
  — A oficiat o slujbă de pomenire a celor răpuşi la 11 septembrie 2001 în S.U.A.
  — Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Mântuitorului în Catedrală.
- **12 SEPTEMBRIE a.c.** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană hirotonind întru diacon pe teologul Urian Laurenţiu.
- **14 SEPTEMBRIE a.c.** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească la Mânăstirea Măgura-Jina, prot. Sălişte, rostind cuvânt de învăţătură.
- **15 SEPTEMBRIE a.c.** — P.S. Sa a săvârşit slujba de binecuvântare a bisericii „Sf. Treime" din Rupea I, şi Sf. Liturghie arhierească rostind cuvânt de învăţătură. C. diacon Laurenţiu Urian a fost hirotonit întru preot pe seama parohiei Părău, prot. Făgăraş.
  — P.C. pr. paroh Streulea Dorin a fost hirotesit întru iconom.
  — Seara slujeşte şi predică la Mânăstirea Sf. Gheorghe din Bunești prot. Rupea.
- **16 SEPTEMBRIE a.c.** — P.S. Sa a săvârşit slujba de Te-Deum cu prilejul începerii noului an de învăţământ la Colegiul „Andrei Şaguna" din Braşov şi la Seminarul Teologic Braşov, rostind cuvânt de învăţătură.
- **17—19 SEPTEMBRIE a.c.** — P.S. Sa a participat la lucrările Colocviului Ecumenic Internaţional „A fi episcop astăzi", desfăşurat la Centrul Cultural Pastoral de la Durău, jud. Neamţ.

Arhidiacon VASILE AVRAM

Marius Dan Drăgoi — **SPERMEZEU. Străvechi sat românesc de la poalele Ţibleşului**

Iniţial, lucrare de licenţă susţinută în anul 2000 la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universităţii „Babeş-Bolyai" din Cluj-Napoca, volumul drd. Marius Dan Drăgoi, intitulat **Spermezeu. Străvechi sat românesc de la poalele Ţibleşului. Monografie istorică** a devenit, în urma unei munci acerbe şi migăloase de cercetare arhivistică şi de documentare la faţa locului, un obiect ştiinţific absolut indispensabil şi definitoriu pentru cunoaşterea localităţii năsăudene Spermezeu, satul de baştină al autorului. Cartea a apărut în anul 2001, iniţiind seria de monografii a Editurii „Limes" din Cluj.

Impresionează, în cartea tânărului Marius Dan Drăgoi, nu doar elanul documentaristic, cu rezultate deloc neglijabile pe planul bogăţiei informative, ci mai cu seamă prezenţa elementelor de rigoare, echilibru şi claritate — certe calităţi ale unui stil cu adevărat ştiinţific. Aşa cum remarca editorul în postfaţa volumului, poetul Mircea Petean, îmbucurătoare este, alături de rigoarea ştiinţifică, insolita încărcătură poetică a textului lucrării tânărului teolog.

Structurată pe nouă capitole: **Condiţii naturale, floră şi faună; Vestigii arheologice; Repere istorice; Viaţa economică; Evoluţia demografică. Statistici economice şi edilitare; Biserica; Şcoala; Activitatea culturală; Datini şi obiceiuri** — monografia satului Spermezeu este aşadar o incursiune ştiinţifică dar şi o radiografie sufletească în ţinutul Bistriţa-Năsăud, având ca obiect de cercetare o localitate românească atestată documentar încă de la 1456.

Addenda şi anexele — peste 130 de pagini — aduc o solidă bază documentară acestei foarte serioase monografii parohiale, la care autorul a adăugat o listă a intelectualilor fii ai satului, una a instituţiilor, un indice al numelor de familie cu anul atestării lor documentare. Lucrul este în măsură să bucure pe oricine caută adevărul despre viaţa moşilor şi strămoşilor de pe acest pământ românesc. Cartea este un document ştiinţific scris într-un plăcut stil artistic ce denotă dragostea şi evlavia autorului faţă de părinţii şi de consătenii săi, cărora le este dedicată lucrarea şi ne îndreptăţeşte a vedea în Marius Dan Drăgoi, şeful de cabinet arhiepiscopal al Î.P.S. Bartolomeu al Clujului, un cercetător al istoriei locurilor şi Bisericii, cu mari perspective în viitor.

MIHAI POSADA

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

● **Joi, 1 AUGUST** — A primit pe P.C. Pr. Cătălin Dumitrean şi pe D-na Directoare de la Căminul de Bătrâni „George Coşbuc" din Sibiu, în vederea binecuvântării Capelei.
— A primit pe P.C. Pr. Dorin Şerban de la Penitenciarul Codlea, jud. Braşov.
— A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul administrativ-bisericesc al Arhiepiscopiei Sibiului.
— A primit pe Monahia Marina Matei, stareţa Mânăstirii „Naşterea Maicii Domnului" din loc. Nocrich, jud. Sibiu.
● **Sâmbătă, 10 AUGUST** — A participat la Sf. Mânăstire Orlat, Protopopiatul Săliste la slujba de călugărie a Maicilor Adriana şi Tomaida. La sfârşitul slujbei a rostit un cuvânt de învăţătură.
● **Marţi 13 AUGUST** — S-a întâlnit, la Mânăstirea „Constantin Brâncoveanu" Sâmbăta de Sus, cu arhitecţii Victor Modoran, Ionuţă Viorel şi Alexe Plămădeală, responsabili ai lucrării de la Academia Teologică.
— S-a întâlnit cu d-na arhitect Irina-Maria Arabagiu, director general la Ministerul Culturii şi Cultelor.
● **Miercuri, 14 AUGUST** — S-a întâlnit cu dl. Michael Einik, diplomat american şi soţia sa şi cu dl. Selby Michael, om de afaceri britanic împreună cu soţia (Beatrice).
— A primit pe Monahia Filofteia Potcoavă, stareţa Mânăstirii Bunesti, Protopopiatul Rupea.
● **Joi, 15 AUGUST** — „Adormirea Maicii Domnului" — a asistat la Sf Liturghie, de la hramul Mânăstirii „Constantin Brâncoveanu" de la Sâmbăta de Sus.
— La sfârşitul Sf. Liturghii a rostit un bogat cuvânt de învăţătură.
— S-a întâlnit cu Dl. senator Corneliu Vadim Tudor, preşedintele Partidului „România Mare".
— S-a întâlnit cu Domnul economist Ioan Cindrea, Ministru-Secretar de Stat la Ministerul Muncii şi Protecţiei Sociale, însoţit de Prefectul Sibiului Mircea Silvestru Lup şi subprefectul Sibiului Cornel Langa, precum şi deputaţii Gheorghe Suditu şi Mircea Bucur.
— S-a întâlnit cu dl. Otilian Neagoe, prefectul jud. Braşov.
— S-a întâlnit cu Preşedintele Radiodifuziunii Române, dl. Dragoş Şeuleanu şi D-na Carmen Dumitriu, consilier la Ministerul Industriei.
— S-a întâlnit cu P.C. preot Prodea Vasile din Braşov.
● **Luni, 19 AUGUST** — A prezidat lucrările Permanenţei Consiliului Eparhial la Reşedinţa mitropolitană din Sibiu.
— A primit pe P.C. Pr. Moşoiu Zenovie, Protopopul Braşovului şi pe P.C. Pr. Aurel Colceriu de la Parohia Tocile-Braşov.
● **Marţi, 20 AUGUST** — A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul administrativ-bisericesc al Arhiepiscopiei.
— A primit pe P.C. Pr. Gheorghe Şebu, protopopul Sibiului.
— A primit pe P.C. Pr. Nicolae Jianu din Răşinari şi pe Dl. primar Ioan Bâra tot din Răşinari.
— A primit pe D-na Ilinca Tomoroveanu, actriţă din Bucureşti.
— A primit pe P.C. Pr. Aurel Răduleţ de la Parohia Iosefin II — Sibiu.
— A primit pe Dl. Anghel Dorel din Sibiu.
● **Joi, 22 AUGUST** — A primit pe P.C. Pr. Ioan Găban, protopopul Mediaşului.
● **Vineri, 23 AUGUST** — A primit pe P.C. Pr. Nicolae Grosu şi pe dl. student teolog Alexandru Magola, ambii din Chişinău, Republica Moldova.
— A primit pe P.C. Pr. Gheorghe Covalciuc din Cernăuţi.
— A primit pe P.C. Pr. prof. dr. Dumitru Abrudan, decanul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu.
● **Duminică, 25 AUGUST** — Participă la Biserica Mare din Răşinari la Sf. Liturghie, cu ocazia „Zilelor Răşinarilor şi întrunirea fiilor satului". La sfârşitul Sf. Liturghii, I.P.S. Sale i se acordă titlul de cetăţean de onoare al comunei Răşinari.
— Cu această ocazie I.P.S. rosteşte un bogat cuvânt de învăţătură şi de mulţumire pentru titlul acordat.
● **Marţi, 27 AUGUST** — Primeşte pe P.C. Pr. Moşoiu Zenovie, protopopul Braşovului.
— Primeşte pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul administrativ-bisericesc al Arhiepiscopiei.
— Primeşte pe P.C. Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.

Pr. VALENTIN SICOE,
Secretar eparhial

PROGRAMARE DE CONCURS

În condiţiile obişnuite de concurs publicăm spre ocupare următoarele parohii vacante:

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN BRAŞOV

— Parohia ortodoxă română - Tohanul Nou — Concurs de numiri
— Post asistent social - Protopopiatul ortodox român Braşov Examen-concurs

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN AVRIG

— Post preot misionar

TERMEN DE CONCURS: **1 IX — 15 IX 2002.**

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN SIBIU

— Parohia ortodoxă română Râul Sadului - la numiri.

TERMEN DE CONCURS: **15 septembrie — 1 octombrie 2002.**

Vechimea în preoţie trebuie să fie de minimum 5 (cinci) ani la transferări.

Nu se primesc dosare din alte Eparhii.

Cei care doresc să ocupe aceste posturi îşi vor înainta cererea în termenul legal la Of. Protopopeşti anexând adeverinţe cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs Of. Protopopeşti ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaţilor.

P.C. protopopi sunt îndrumaţi să verifice cererile candidaţilor în care se vor menţiona: vechimea în funcţia anterioară, examene absolvite, situaţia socială (domiciliu, copii, părinţi, locul de muncă al soţiei, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au actele doveditoare ale acestor puncte nu vor fi luate în considerare la desfăşurarea concursului.

Termen de contestaţie: 15 zile de la data numirii.

† ANTONIE
Arhiepiscop şi Mitropolit

Consilier Ad-tiv Bisericesc
Pr. SIMION SĂSĂUJAN

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● Editura Mitropoliei Ardealului publică **Revista Teologică,** serie nouă, anul X (82), **nr. 1,** ianuarie—martie 2000, **nr. 2,** aprilie—iunie 2000, şi **nr. 3—4,** iulie—decembrie, 2000, număr închinat Prea Cucernicului Arhid. Prof. Univ. Dr. Constantin Voicu, fost rector al Institutului Teologic din Sibiu, apoi decan la Facultatea de Teologie din Alba Iulia şi acum decan al Facultăţii de Teologie din Oradea.

Părintele Voicu a pornit de jos, dar sârguinţa şi devotamentul său l-au făcut să străbată toate obstacolele vremii şi să ajungă un profesor bun iar apoi un slujitor devotat al Bisericii străbune. Se bucură din plin de binecuvântările vrednicului de pomenire mitropolitul Nicolae Bălan, de la care a învăţat bunătatea, dârzenia şi spiritul de sacrificiu. A fost un ucenic devotat al mitropolitului Bălan, de la care a primit şi hirotonia întru diacon.

Numărul 3—4 al Revistei Teologice din 2000 cuprinde articole închinate aniversării vârstei de 70 de ani a Prea Cucernicului Părinte Voicu, de la diferiţi părinţi profesori. Aş aminti doar unul: „Un permanent urcuş pe treptele slujirii", de P.C. Pr. Prof. univ. dr. Dumitru Abrudan, decan al Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu.

Acum, la acest popas aniversar, îi dorim şi noi Prea Cucerniciei sale multă sănătate şi încă pe atâtea împliniri în Teologie şi în viaţă.

★

Tot la Editura Mitropoliei Ardealului au apărut **nr. 1** şi **nr. 2** pe 2001 ale **Revistei Teologice** din Sibiu.

★

● Revista **„Orizonturi Teologice" (nr. 3,** oct.—dec. 2000 şi **nr. 1,** ian.—martie 2001), Oradea.

Este Revista Universităţii din Oradea — Facultatea de Teologie Ortodoxă. Din colectivul de redacţie fac parte: Prof. Univ. Dr. Dr. hc. Ing. Teodor Magiar, P.S. Prof. Univ. Dr. Ioan Mihălţan şi Arhid. Prof. Univ. Dr. Constantin Voicu.

Revista nr. 1 pe 2001, se bucură de numeroase articole, printre care aş aminti doar două: „Taina Sfântului Botez, în lumina harului, după Sfinţii părinţi", de P.C. arhid. prof. univ. dr. Constantin Voicu şi „Contribuţia pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae la doctrina energiilor divine necreate" de preot lector dr. Iosif Ferenţ.

Desigur că toate sunt interesante şi folositoare pentru toţi tinerii teologi.

★

● Am primit cu bucurie cartea: **Spre plinirea Evangheliei**. Dincolo de apărarea Ortodoxiei: exegeza şi transmiterea Tradiţiei, de P.C. Pr. Prof. Univ. Dr. Ion Bria. Cartea apare la Editura Renaşterea, Alba Iulia, 2002, 153 p.

Trebuie să vă spun că este ultima carte a părintelui profesor Ion Bria, care a fost şi va rămâne un mare teolog şi pe care moartea l-a găsit în plin proces de teologizare. Parcă ar fi ştiut că va fi ultima carte pe care o scrie.

S-a născut în comuna Telega-Prahova la 15 iunie 1929, într-o familie cu zece copii. După terminarea studiilor universitare, ajunge profesor la Seminarul din Buzău, (1957—1962), iar apoi profesor la Institutul Teologic din Bucureşti (1962—1973). În perioada 1973—1994 a îndeplinit numeroase funcţii în Biroul Consiliului Ecumenic din Geneva, păstrând însă cele mai bune legături cu Teologia din ţară. În ultimii ani a fost profesor la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu.

A fost un mare ecumenist, unul din teologii mari ai României şi iată că a venit să doarmă acum, după ce a slujit ca preot din 1972, Biserica Ortodoxă Română acolo unde a fost nevoie, a venit acum pentru veşnicie în Cimitirul Sf. Mânăstiri Cernica, lângă dascălul său şi al nostru, părintele profesor Dumitru Stăniloae.

Dumnezeu să-l odihnească cu dreptii săi.

★

● Semnalăm cu deosebită bucurie volumul omagial: **Slujitor al Bisericii şi al Neamului.** Părintele Prof. Univ. Dr. Mircea Păcurariu, membru corespondent al Academiei Române, la împlinirea vârstei de 70 de ani.

Acest volum este tipărit la Editura Renaşterea, Cluj-Napoca, cu binecuvântarea I.P.S. Bartolomeu, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului şi Clujului, 2002, 758 p.

Este un volum omagial, care apare în condiţii grafice excepţionale, în format mare (29/20 cm), cuprinzând numeroase articole, studii şi aprecieri. De menţionat faptul că aproape toţi membrii Sfântului Sinod scriu, în frunte cu întâi stătătorul, Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Iată ce scrie: „La miez de vară, în acest curgător an 2002, unul dintre slujitorii de frunte ai Bisericii noastre, P.C. Pr. Acad. Prof. Univ. Dr. Mircea Păcurariu, ne bucură sufletele cu aniversarea a şapte decenii de viaţă în sânul şi în slujba Ortodoxiei româneşti şi a atât de bogatului şi ziditorului său trecut bimilenar....

Apreciind, în chip deosebit, meritele lucrării neobosite şi larg cuprinzătoare ale atâtor ani de bogat-roditoare şi jertfelnice nevoinţe, îndreptăm către Bunul Dumnezeu caldă rugăciune de a-i hărăzi Prea Cucerniciei Sale sănătate deplină şi îndelungată putere de muncă, întru aceeaşi generoasă revărsare de spirit creator, spre lauda Bisericii lui Hristos de pe pământul românesc".

Personalitate a lumii istorice, Părintele Păcurariu s-a impus în toţi aceşti ani, printr-o muncă susţinută, de cercetător al trecutului bisericesc şi naţional.

A fost decan al Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, în perioada 1992—2000.

Îi dorim mult succes în viaţă şi rugăm pe Dumnezeu să-i binecuvinteze toată activitatea Prea Cucerniciei Sale.

★

● **Lumina cea adevărată.** Călătoria unui evanghelic spre Ortodoxie, de Michael Harper, traducere din lb. engleză de Elena Tâmpănariu, Teofania, 2002, Sibiu, 206 p.

Acest Michael Harper este primul conducător al noului vicariat ortodox antiohian din Marea Britanie. El este autorul mai multor cărţi între care: Equal and Different, Let My People Grow şi Walk in The Spirit.

În 1995 Michael Harper, un lider evanghelic şi soţia sa Jane au părăsit biserica Angliei pentru a intra în cea Ortodoxă.

Această carte cuprinde relatarea acestui pelerinaj al lor spre ortodoxie. Autorul descrie deziluzia crescândă pe care au trăit-o în anglicanism în timpul ultimelor două decenii, dar şi bucuria imensă pe care au experimentat-o când au fost primiţi în Biserica Ortodoxă. El explică ce au aflat în inima ei: istoria ei, marcată cu sângele martirilor, cultul şi muzica ei, teologia şi icoanele ortodoxe.

De asemenea, el răspunde la câteva întrebări pe care mulţi le-ar pune: de ce de pildă nu s-au îndreptat spre Biserica Catolică, cum au făcut mulţi alţi anglicani dezamăgiţi; ce transformări au suferit vederile lor evanghelice, şi harismatice, şi ce poate oferi Ortodoxia atâtor creştini care luptă pentru credinţa lor. E o carte care merită să fie citită.

★

● **Vulturul rănit. Viaţa Sfântului Grigorie Teologul,** de Stelianos Papadopoulos, traducere de P.C. pr. dr. Constantin Coman şi diacon Cornel Coman, Editura Bizantină, Bucureşti, 327 p.

Stelianos Papadopoulos este profesor la Facultatea de Teologie din Atena. Este un bun prieten al Bisericii noastre.

„Stelianos Papadopoulos este unul dintre cei mai mari patrologi ortodocşi în viaţă. Profesor de Teologie a Universităţii din Atena, acum pensionar, este autorul unui număr impresionant de lucrări teologice închinate unor mari Părinţi ai Bisericii. Între cele mai importante lucrări ale sale amintim: Patrologia în două volume, Sfântul Atanasie al Alexandriei despre Duhul Sfânt, Sfântul Grigorie Teologul şi premizele pnevmatologiei sale, Atanasie cel Mare şi teologia Sinodului Ecumenic, Viaţa Sf. Vasile cel Mare, Sf. Vasile cel Mare, Epistole şi alte texte, Sfântul Grigorie Teologul, Studii asupra vieţii şi operei". Acestea au fost numai câteva, ele sunt mult mai multe.

O recomandăm cu căldură.

ANTONIE P.

(Urmare din pag. a 4-a)

Grijile vieţii

săi spre a-i trimite într-o misiune de probă, prin oraşele şi satele Galileii, le-a arătat Iisus câtă grijă le poartă Dumnezeu, zicându-le: „Ai voştri şi toţi perii capului sunt număraţi" (Matei 10, 30). Deci nici un fir de păr nu le va cădea fără ştirea şi îngăduinţa lui Dumnezeu.

Iisus le-a arătat apostolilor săi, că le ştie modul în care li se va desfăşura viaţa. A ştiut despre Iacob şi Ioan, fiii lui Zevedei, că vor putea să bea paharul pe care El îl va bea şi vor putea să se boteze cu botezul cu care El se va boteza (Matei 20, 23). Sfânta Evanghelie de la Ioan 21, 21—23, relatează convorbirea apostolului Petru cu Iisus. Văzându-l ap. Petru pe ap. Ioan, l-a întrebat pe Iisus, ce va fi cu acest apostol, pe care îl iubea Iisus. Răspunsu-i-a, zicând: Dacă voiesc ca el (Ioan) să rămână, până în sfârşit, ce-ţi este ţie? Ca urmare, a ieşit vorba între apostoli, că Ioan nu va vedea moartea. Este aceasta mai mult decât o cunoaştere a viitorului apostolului Ioan, dar şi o purtare de grijă a Fiului lui Dumnezeu, ca ap. său iubit să poată răzbi prin grelele încercări, în îndelungimea sa de zile.

Învăţătura despre providenţa divină, expusă de Iisus în Predica sa de pe Munte, a avut în vedere starea de necredinţă şi de îndoială a păgânilor, rezultată din necunoştinţa despre Dumnezeu Tatăl. De aceea a grăit Iisus mulţimilor: „Nu duceţi grijă, spunând: „Ce vom mânca ori ce vom bea, ori cu ce ne vom înveşmânta? Că după toate acestea se străduiesc păgânii; ştie doar Tatăl vostru cel ceresc, că aveţi nevoie de ele" (Matei 6, 31—32). „Când vă rugaţi, nu spuneţi multe ca păgânii, că ei cred că în poliloghia lor vor fi ascultaţi. Deci nu vă asemănaţi lor, că ştie Tatăl vostru de ce aveţi trebuinţă mai înainte ca să cereţi voi de la El" (Matei 6, 7—8). Şi iarăşi: „El face să răsară soarele peste răi şi peste buni şi trimite ploaie peste drepţi şi peste nedrepţi" (Mt. 5, 45).

În ierarhizarea valorilor, a pus Iisus grija pentru suflet mai presus decât grijile pentru viaţa pământească. Pentru toţi cei ce cred în Iisus, Fiul lui Dumnezeu, a rămas îndemnul evanghelic: „Căutaţi mai întâi împărăţia şi dreptatea lui (Dumnezeu) şi acestea toate (cele necesare trupului) se vor adăuga vouă" (Matei 6, 33).

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu

COMITETUL DE REDACŢIE: **Dr. Antonie Plămădeală**, Mitropolitul Ardealului — preşedinte; **P.S. Visarion Răşinăreanu** - episcop-vicar, — vicepreşedinte; **Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan** — redactor responsabil; **Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.**

I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe un an: 85 000 lei. Cont nr. 2511.1-61.1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2.11.1.-61.15 U.S.D.) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A., Sucursala Sibiu.

Băncescu Lidia
Str. L. Rebreanu 14
Sibiu

Fondator:
Mitropolitul
ANDREI
ŞAGUNA
1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 150
SIBIU
15 septembrie
şi
1 octombrie
Nr. 35—38
2002

ÎNĂLŢAREA SFINTEI CRUCI

**„Crucii Tale ne închinăm, Hristoase,
şi Sfântă Învierea Ta o lăudăm şi o cinstim“**

Biserica creştină prăznuieşte în fiecare an la 14 septembrie Sfânta şi de viaţă făcătoarea Cruce. Înaintea ochilor se înalţă plină de dar şi de lumină această pavăză nesurpată şi acest sceptru dumnezeiesc. Crucea Domnului o sărutăm cu frică şi cu bucurie negrăită. Cu frică, din cauza păcatelor noastre, cu bucurie pentru mântuirea care ne-a venit printr-însa. Pe Cruce s-a săvârşit Cel ce, ascultând de porunca Tatălui, S-a deşertat de a Sa Dumnezeire şi a primit moartea, moartea pe Cruce. „Pe cruce s-a oficiat o slujbă şi o jertfă şi un act de reaşezare a omenirii în situaţia ei de necorupţie originară“. Crucea e stropită cu sfântul sânge al Mântuitorului. Este altar şi locul sacru al suferinţei Nevinovatului. O cântare bisericească spune: „Străluceşte, Cruce a Domnului, fulgerele luminate ale darului tău în inimile celor ce te cinstesc pe tine şi cu dragoste te primesc, ceea ce eşti de lume dorită. Căci prin tine mâhnirea lacrimilor s-a pierdut, din cursele morţii am scăpat şi la veselia cea nesfârşită ne-am mutat“.

Să tăgăduim, să uităm, să ne prefacem neştiutori?

Nicidecum!

A nu pomeni Crucea, a ne feri de amintirea celor petrecute pe Golgota, e acelaşi lucru cu a minimaliza, chiar anula opera lui Hristos. A considera crucea un obiect de tortură, sau chiar a-l batjocori, fie că se găseşte aşezată la răspântiile drumurilor, fie la căpătâiul celor adormiţi, este o blasfemie adusă lui Hristos. Lucru, din păcate, ce se întâmplă tot mai des în zilele noastre. Omul modern înlocuieşte valorile tradiţionale cu contrafacerile lor (non-valori), nu prin detronare, ci prin înlocuirea adevăratelor valori cu cele „moderne“. Efect şi practică ce se regăseşte şi în viaţa creştină.

A ne lepăda de Cruce înseamnă a nu înţelege misiunea pământească a lui Hristos, voinţa Sa de a se identifica condiţiei omului. Pe Cruce s-a unit Dumnezeirea şi Omenirea, prin coborârea lui Dumnezeu la noi şi prin îndumnezeirea făpturii.

Hristos, fratele, prietenul, dar şi Dumnezeul nostru şi-a aflat sfârşitul pe lemnul blestemat, sub privirile ironice şi batjocoritoare ale duşmanilor. Cu toate acestea Crucea nu este, pentru creştini, doar un mijloc de tortură şi omorâre a Fiului lui Dumnezeu. Ci dimpotrivă, „Crucea, geometric şi simbolic (dar şi istoric n.n.) vorbind, e semnul întretăierii celor două planuri, e unirea dintre spiritual şi material, e metafora dublei noastre naturi: duhovnicească şi pământească. Ea ne rezumă, ne recapitulează, ne reprezintă grafic şi cardinal, ne expune în dubla — paradoxala, perpen-

(Continuare în pag. a 6-a)

Pr. AUREL PAVEL

Îndemn şi cuvânt de binecuvântare

**Mesajul Prea Fericitului Părinte Patriarh TEOCTIST
cu prilejul începutului anului şcolar 2002—2003**

Începutul unui nou an şcolar ne prilejuieşte tuturor bucuria reluării şi continuării uneia dintre cele mai de seamă activităţi din viaţa noastră ce urmăreşte să realizeze luminarea minţii prin îmbogăţirea cunoştinţelor şi înălţarea spirituală printr-o aleasă viaţă duhovnicească.

Toate aceste alese daruri ni le dau, an de an, Şcoala şi Biserica printr-un lăudabil efort al celor ce au obligaţii, responsabilităţi şi atribuţii în acest domeniu.

La un asemenea moment ne îndreptăm gândul şi adresăm îndemn şi cuvânt de binecuvântare pentru toţi cei care de azi înainte pornesc sau reiau drumul de lumină al cărţii, culturii şi ştiinţei.

Elevilor le adresăm sfatul biblic: „luaţi învăţătura mai degrabă decât argintul şi ştiinţa mai mult decât aurul cel mai curat“ (Pilde 8, 10); părinţilor, care au în seamă grija de zi cu zi a copiilor, le reamintim şi de răspunderea spirituală de a-i învăţa „pe ei... şi a veghea la curăţia lor“ (Înţelepciunea lui Isus Sirah 7, 24—25); iar dascălilor le punem în faţă chipul potrivit pentru misiunea lor: „să fie treji, cinstiţi, întregi la minte, sănătoşi în credinţă, în dragoste, în răbdare“ (Tit 2, 2).

Urmând aceste precepte şi virtuţi vom înfăptui o lucrare bine plăcută lui Dumnezeu, în folosul semenilor şi al societăţii, ridicându-se astfel la înălţimea cerinţelor şi provocărilor veacului în care trăim.

Cu aceste sfaturi, îndemnuri şi dorinţe, rugăm pe Bunul Dumnezeu să binecuvinteze ostenelile tuturor celor implicaţi în actul de zidire intelectuală a omului, dăruindu-le sănătate şi putere de muncă în însuşirea şi răspândirea Cuvântului Adevărului.

† TEOCTIST
**Patriarhul Bisericii
Ortodoxe Române**

Un dar de suflet oferit românilor: Biblia. Ediţia jubiliară a Sfântului Sinod, diortosită, redactată şi adnotată de Înalt Prea Sfinţitul Bartolomeu Anania, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului şi Clujului

Biblia, ca document sau izvor al Revelaţiei dumnezeieşti, reprezintă un bun al Bisericii universale. Totuşi, atunci când a fost tradusă în limba vreunui neam creştin de pe pământ, ea a devenit o zestre proprie acelui neam.

Prin Pronie dumnezeiască şi noi românii am avut şansa de a fi moştenitori ai acestui nepreţuit tezaur, care este *Biblia*. Întâi ne-am bucurat doar de traduceri parţiale, a câte unei cărţi precum *Psaltirea*, iar mai apoi de integralitatea cuprinsului ei.

Anul 1688 a reprezentat, aşa cum inspirat s-a spus, momentul în care întreaga Sfântă Scriptură a fost „altoită în pom românesc“. Atunci ni s-a înlesnit şi nouă, românilor, posibilitatea de a ne adăpa din izvorul întreg şi nesecat al înţelepciunii dumnezeieşti.

Deşi vremurile n-au fost întotdeauna prielnice, Sfânta noastră Biserică s-a îngrijit ca şi în secolele care au urmat să pună la îndemâna fiilor ei duhovniceşti această *„Carte a cărţilor“*, redată într-o limbă mereu înnoită, dar şi cu păstrarea specificului ei bisericesc.

Cărturari vestiţi, ierarhi cu înaltă pregătire teologică, dascăli de teologie, scriitori şi poeţi şi-au legat numele de anevoioasa misiune de tălmăcitori ai cuvântului revelat şi inspirat al Scripturii. Cu pioşenie se cuvine a fi menţionate nume ca cel al mitropolitului Simion Ştefan, ale învăţaţilor boieri munteni - fraţii Şerban şi Radu Greceanu, al Episcopului Filotei al Buzăului, al mitropolitului Andrei Şaguna, al episcopului de Huşi şi mai apoi patriarh al României Nicodim Munteanu, al scriitorului Gala Galaction şi al profesorului Vasile Radu.

Ajungând în timpurile noastre, avem bucuria de a adăuga la acele nume de prestigiu şi pe cel al Înalt Prea Sfinţitului Bartolomeu Anania, care ne-a oferit ca dar de suflet *Biblia*, diortosită şi tâlcuită pe măsura staturii personalităţii sale de venerabil ierarh şi ilustru scriitor şi poet, şi pe care Sfântul Sinod a decretat-o drept ediţie jubiliară, dat fiind faptul că a fost pregătită şi tipărită cu prilejul împlinirii a două mii de ani de istorie creştină.

Lansarea oficială a acestei Biblii în şedinţa solemnă a Sfântului Sinod, din 2 iulie 2002, a reprezentat, am putea spune, odovania unei celebrări de mai bine de un deceniu. Din când în când, în acest răstimp, Înalt Prea Sfinţitul Bartolomeu ne-a prilejuit bucuria de a avea la îndemână şi părţi mai restrânse (câte o singură carte) sau mai extinse (Noul Testament) din ceea ce constituie acum întregul. Concret, în Editura Institutului Biblic şi în Editura „Anastasia“ au apărut, ca ediţii de probă, 54 dintre cărţile care alcătuiesc acum ediţia completă a Bibliei jubiliare. În plus, Înalt Prea Sfinţia Sa ne-a introdus chiar în ambianţa atelierului biblic, oferindu-ne prin mijlocirea foii „Renaşterea“, pagini din ceea ce credem că putem numi marea operă a pilduitoarei sale vieţi. Spunem operă nu în sensul în care atribuim Scriptura lui Dumnezeu şi autorilor umani, care au fost profeţii şi evangheliştii, ci în sensul preluării şi transmiterii spre noi a mesajului revelaţional într-o nouă şi foarte atrăgătoare formă: cea a unei ediţii de excepţie a Bibliei în limba română.

La un moment ca acesta putem spune că „bătrânul oştean, chemat sub drapel“, în urmă cu ani, cum însuşi s-a autocaracterizat, şi-a îndeplinit cu prisosinţă misiunea. A păstorit, şi continuă să o facă, cu înţelepciune şi fermitate cea mai de frunte urbe a Transilvaniei şi o eparhie care nu a fost scutită de probleme, dar a găsit şi timp şi resurse sufleteşti spre a se dedica şi unei sarcini atât de onorante dar şi de mare responsabilitate, cum este traducerea Bibliei.

Reflectând asupra a ceea ce înseamnă a te implica într-o asemenea lucrare, Înalt Prea Sfinţitul Bartolomeu însuşi aprecia că este chiar o cutezanţă să te încumeţi a reînnoi într-o formă cât mai accesibilă şi mai atractivă cuvântul lui Dumnezeu, hărăzit spre mântuire tuturor oamenilor.

Cu toate îndatoririle pastoral-misionare şi administrative, Î. P. S. Sa n-a lăsat să se stingă harul poetic, cu care a fost dăruit de sus şi ca atare a rezultat ceea ce vedem: o ediţie a Bibliei care se ridică la valoarea şi prestigiul ediţiilor celebre în lumea creştină.

(Continuare în pag a 2-a)

Pr. Prof. Dr. DUMITRU ABRUDAN

A VII-a întâlnire a Comisiei mixte de dialog ortodox—greco-catolic

Episcopia Ortodoxă Română Arad, 1 octombrie 2002

În ziua de 1 octombrie 2002, a continuat, la Episcopia Ortodoxă Română din Arad, dialogul dintre Biserica Ortodoxă Română şi Biserica Română — Unită cu Roma, Greco-Catolică.

Comisia Ortodoxă a fost compusă din:

1. Î.P.S. Bartolomeu — Arhiepiscop al Vadului, Feleacului şi Clujului
2. Î.P.S. Andrei — Arhiepiscop al Alba Iuliei
3. P.S. Timotei — Episcop al Aradului
4. P.S. Ioan — Episcop al Oradiei
5. P.S. Ioan — Episcop al Covasnei şi Harghitei
6. P.S. Visarion Răşinăreanu — Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului
7. P.S. Iustin Sigheteanul — Arhiereu Vicar al Episcopiei Maramureşului şi Sătmarului

Ca delegat al Prea Fericitului Părinte Patriarh a participat Prea Sfinţitul Episcop Vincenţiu Ploieşteanu, Episcop Vicar Patriarhal şi Secretar al Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

În calitate de invitaţi au luat parte la acest dialog Î.P.S. Nicolae — Mitropolitul Banatului şi P.S. Laurenţiu — Episcopul Caransebeşului.

Comisia Greco-Catolică a fost alcătuită din:

1. Î.P.S. Mitropolit Lucian — Arhiepiscop de Alba-Iulia şi Făgăraş
2. P.S. Florentin — Episcop de Cluj-Gherla
3. P.S. Ioan — Episcop de Maramureş
4. P.S. Alexandru — Episcop de Lugoj
5. P.S. Virgil — Episcop de Oradea

Din partea Vaticanului a asistat Excelenţa Sa Mons. Francesco Pio Tamburrino.

Această nouă întâlnire a Comisiei mixte de dialog s-a desfăşurat în acelaşi climat de deschidere şi frăţietate. În prima parte a discuţiilor Î.P.S. Bartolomeu, în calitate de preşedinte-delegat al părţii ortodoxe, invită ierarhii celor două Biserici la stabilirea unui mod de comunicare nu numai în interiorul dialogului oficial, ci şi pe plan local, deoarece acest lucru este benefic pentru ambele părţi.

Ierarhii ambelor biserici sunt de acord să facă eforturi pentru îmbunătăţirea climatului moral dintre ele, făcând apel la preoţi şi credincioşi de a se apropia prin soluţii practice şi acceptabile.

Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică rămâne fidelă recomandărilor documentelor magisteriului Bisericii Catolice şi consideră că este necesară continuarea dialogului cu Biserica Ortodoxă Română. Ar vrea însă, ca acest dialog să fie real, deschis, sincer şi bazat pe dorinţa sinceră de înţelegere reciprocă şi de rezolvare a problemelor interconfesionale. Ierarhii greco-catolici îşi rezervă însă dreptul de a face apel la

forurile legislative în situaţia în care se constată lipsa dorinţei de dialog.

Se solicită mai multă bunăvoinţă din partea părţii ortodoxe pentru o colaborare reală în găsirea unor soluţii acceptabile.

Partea greco-catolică cere restituirea catedralelor din Oradea şi Baia Mare, a bisericii Sfântul Vasile cel Mare din Bucureşti, precum şi a unor biserici protopopiale. De asemenea, se solicită restituirea bisericilor care nu sunt folosite sau sunt închise, iar în localităţile în care există o singură biserică, fostă greco-catolică, să se slujească alternativ.

Partea ortodoxă îşi menţine în continuare părerea de a fi respectată voinţa credincioşilor majoritari, când este vorba de cedarea bisericilor de orice categorie. Slujirea alternativă nu este o soluţie în rezolvarea amiabilă a conflictelor patrimoniale.

Din discuţie a reieşit că, de la ultima întâlnire, s-au rezolvat un număr de cazuri, dar este necesară o misiune pastorală mai insistentă pentru a crea condiţiile necesare soluţionării altor situaţii dificile.

Partea ortodoxă îşi exprimă dorinţa ca dialogul să nu se limiteze la o relaţie strict juridică, ci să se găsească mijloace pentru o împreună lucrare şi în celelalte domenii ale binelui obştesc, deoarece poporul aşteaptă mai mult de la noi toţi.

S-a hotărât ca următoarea întâlnire să aibă loc pe data de 23 septembrie 2003 la sediul Episcopiei Greco-Catolice din Baia Mare.

Îl rugăm pe Dumnezeu să ocrotească preoţii celor două Biserici şi să le dea putere să-i conducă pe credincioşi la mântuire.

**Comisia Ortodoxă Română
Comisia Greco-Catolică**

Interdisciplinaritate literatură-religie în învăţământul preprimar

MOTTO:

„Învăţăturile date cu forţa nu pot dăinui în suflete, pe când învăţăturile primite în suflet cu plăcere şi cu bucurie rămân de-a pururi" (Sf. Vasile cel Mare)

În planul de învăţământ elaborat prin Ordinul Ministrului nr. 4446 din 1998 la capitolul „Educaţie pentru societate", este introdusă şi educaţia religioasă. Vârsta preprimară este vârsta cu trăsăturile de voinţă şi caracter în formare având ca germen însăşi personalitatea umană. Acum copilul este mai receptiv la diversele influenţe ce se exercită asupra lui, formându-se în sufletul acestuia impresii, deprinderi de conduită şi sentimente cu ajutorul cărora să devină o persoană deschisă comuniunii cu semenii şi cu Dumnezeu.

Educaţia religioasă trebuie privită în strânsă legătură cu educaţia morală, acordându-i însă fundament divin, creştin. Consider că nu este important cât de des se fac, sau ce durată au aceste activităţi, ci importantă este intensitatea trăirilor afective simţite de copil şi modul lor de răsfrângere asupra comportamentului de zi cu zi.

„Credinţă fără fapte nu există", spune Sfântul Simeon Noul Teolog.

Am încercat să abordez interdisciplinar anumite aspecte ale educaţiei creştin-religioase pentru a putea pătrunde cât mai adânc şi cât mai puternic cuvintele celui ce a fost pedagog prin excelenţă, a celui ce ne-a predat materiile fundamentale ale şcolii vieţii: binele, frumosul, morala, credinţa şi iubirea.

Lecţiile de educare a limbajului prin bogăţia lor tematică, prin textele prezentate oferă copiilor exemple concrete de fapte, atitudini, evenimente, pe care analizându-le şi discutând despre ele, copiii îşi însuşesc o serie de convingeri morale.

Măiestria educatoarei constă în descoperirea şi valorificarea ocaziilor în care poate să intervină, în care poate să se aplece cu grijă, cu delicateţe şi răbdare pentru a deschide mintea şi sufletul copilului spre literatură şi credinţă. Copiii nu trebuie să devină nici fanatici din punct de vedere religios, dar nu trebuie nici îndepărtaţi de adevăratele valori spirituale şi morale, iar educaţia să fie făcută în aşa fel încât să nu fie o povară pentru copil.

Dacă o operă a reuşit să ne sensibilizeze, adică să ne producă o stare sufletească deosebită, care ne face să ne simţim altfel decât ne ştim în mod obişnuit şi trezeşte în noi dorinţa de a ne modela, ea şi-a atins menirea dată de condiţia artei şi implicit ne-a strecurat în minte, atitudine şi comportament, sensuri, învăţăminte, imperative umane şi nobile.

Literatura poate juca un rol deosebit în procesul educării copiilor în spiritul binelui, adevărului şi dreptăţii, în formarea unor atitudini pozitive cum ar fi cinstea, curajul, spiritul de sacrificiu, demnitatea, iubirea, prietenia, respectul, întrajutorarea, modestia, sinceritatea, hărnicia, generozitatea.

Că aceste valori sunt sociale, cel mai bine o demonstrează o specie bine determinată a literaturii şi anume **basmul,** specie asupra căreia aş dori să mă opresc în mod special. Copilul care ascultă un basm trăieşte cu intensitate nu numai momentele acţiunii ci şi sentimentele de care sunt animaţi eroii. Simpatia şi compasiunea pentru cei ce suferă, simpatia pentru personajele ce acţionează în numele binelui şi adevărului, dezaprobarea faptelor săvârşite de personajele negative, care stârnesc dezaprobarea colectivului, sunt câteva influenţe morale ce-şi lasă amprenta asupra personalităţii copilului.

Uneori cel ce povesteşte poate părăsi firul unei acţiuni principale, spre a face o incursiune într-un alt câmp, secundar. Această improvizaţie are faze cronologice, dar şi momente de suspensie, de includere a unor evenimente izolate ce capătă o raţiune în contextul general. În acest sens am găsit deosebit de important rolul educatoarei (sau a celui ce povesteşte) în a şti unde şi cum trebuie să introducă în suflet învăţăturile, pentru a rămâne de-a pururi acolo.

Prin basmul **„Fetiţa cu chibrituri"** de Hans Christian Andersen le putem vorbi copiilor despre **milostenie.** Fetiţa, în seara în care era ajunul Anului Nou, umbla din stradă în stradă cu capul gol şi desculţă, învineţită de frig şi flămândă, fără ca nimeni s-o fi miluit măcar cu un gologan. Toate ferestrele sclipeau de lumină, de la toate casele se răspândea un miros plăcut de gâscă friptă şi cozonac, iar nefericita copilă îmbia pe unul şi pe altul cu câte o cutie de chibrituri. Trăsurile treceau în goană pe lângă ea şi atunci s-a adăpostit la un colţ între două case unde dimineaţa a fost găsită înţepenită, îngheţată de frig cu câteva beţe de chibrituri în mână. La lumina unui băţ ea văzuse cum bunica ei (care era moartă), o ridică în braţe şi luându-şi zborul prin văzduh a înălţat-o sus, sus într-un loc unde nu era nici frig, nici foame, nici amărăciune, acolo unde era scaunul lui Dumnezeu. Dacă unul dintre bogaţii care au trecut pe lângă ea ar fi cumpărat cutiile cu chibrituri, fetiţa ar fi fost salvată, dar toţi au trecut nepăsători. Sfântul Ioan Gură de Aur spune: **„Cu un bănuţ dăruit poţi cumpăra cerul. Nu fiindcă cerul ar fi fost atât de ieftin, ci fiindcă Dumnezeu este atât de plin de iubire. Dacă n-ai nici acel bănuţ, atunci dă un pahar cu apă rece".** Această faptă va fi plăcută lui Dumnezeu şi te va răsplăti pentru ea, căci ceea ce are omul dumnezeiesc în el este putinţa de a face bine, iar cei bogaţi vor ajunge în cer când îi vor introduce acolo săracii.

Una dintre cele zece porunci este: **„Cinsteşte pe tatăl şi pe mama ta ca bine să-ţi fie şi ani mulţi să trăieşti pe pământ".**

Imaginea părinţilor în structura basmului are în primul rând un scop moralizator, fapt ce evidenţiază valoarea sa etică. Ei rămân pentru copii fiinţele de exemplară frumuseţe morală, ei au vegheat asupra lor şi le-au urmărit cu dragoste zborul spre înălţimile vieţii. De aceea, nici un sacrificiu nu va fi în măsură să răsplătească tot ceea ce au făcut părinţii pentru copii, pentru triumful vieţii şi al omului. Dragostea faţă de părinţi nu poate fi anihilată definitiv nici măcar atunci când eroul a fost transmutat într-o altă lume.

Basmul **„Tinereţe fără bătrâneţe şi viaţă fără de moarte"** evocă într-o manieră specifică şi particulară sentimentele care îi leagă pentru totdeauna pe copii de părinţi şi pe aceştia din urmă de propriile lor vlăstare, prin care li se prelungeşte prezenţa în lume. A renunţa la **„tinereţea fără bătrâneţe şi la viaţa fără de moarte"** din dragoste şi recunoştinţă faţă de părinţi este o dovadă a măreţiei şi unicităţii fiinţei umane, o expresie a fondului de omenie ce pulsează din sufletele acelora ce se simt copii faţă de proprii lor părinţi.

„Viaţa este muncă şi numai munca îi dă omului dreptul de a trăi. Apa curgătoare dă viaţă, cea stătătoare devine otrăvitoare" (Sfântul Ioan Gură de Aur).

Observând efectele binefăcătoare ale muncii în viaţa de toate zilele şi înţele-

(Continuare în pag. a 4-a)

Educatoare,
FELICIA ALIMAN
Grădiniţa nr. 1, Gherla

Cultură la parohii

Din fericire, tot mai numeroşi preoţi manifestă susţinute preocupări culturale, desfăşurate în sfera de activitate parohială, fapt ce contribuie la impunerea prestigiului personal, atât în faţa intelectualilor din localitate cât şi a credincioşilor pe care îi păstoresc, dovedind astfel nu numai misiunea de liturghisitori la Sfintele Altare, ci şi de slujitori ai culturii pe altarul istoriei Patriei. Printre aceştia se numără şi preotul Nicolae Moga din parohia Mălaia, Eparhia Râmnicului.

După obţinerea Licenţei în Teologie şi hirotonirea sa în preot, Părintele Moga a slujit în parohiile Bumbuieşti şi Voineasa din ţinutul Loviştei. Preot de vocaţie şi bun gospodar, desfăşoară o temeinică misiune, atât pastorală cât şi administrativă, remarcându-se prin restaurarea bisericilor şi îndrumarea duhovnicească a credincioşilor pe calea mântuirii, ceea ce constituie adevărata „carte de vizită" a oricărui slujitor al Sfintei Biserici.

Activitatea gospodărească şi pastorală a Părintelui Moga este încununată şi de una culturală, fiind profesor de religie, muzică şi limba latină la Şcoala Generală din Voineasa. De asemenea, s-a impus şi printr-o bogată activitate publicistică în diferite periodice, religioase şi laice, afirmându-se şi cu un recent volum de versuri, intitulat **Drumul Durerii,** apărut la Râmnicu Vâlcea, în anul 1997.

În ultimul an, Părintele Nicolae Moga oferă cititorilor alte două volume, cu caracter istoric, intitulate: **Biserica „Sfântul Ierarh Nicolae", Voineasa — Vâlcea,** şi **Mălaia — Repere monografice,** ultimul având coautor şi pe fiica sa, Maria-Magdalena Moga, studentă la Facultatea de Teologie; ambele lucrări sunt redactate pe bazele unei temeinice documentări bibliografice şi de arhivă.

Monografia Bisericii „Sf. Ierarh Nicolae" depăşeşte sfera unei simple istorii a sfântului locaş, întrucât autorul abordează întreaga tematică privind localitatea Voineasa, ca aşezare, climă, istorie şi atestare documentară a localităţii.

Referitor la originea şi vechimea bisericilor din Voineasa, întrucât ele au fost mai multe de-a lungul secolelor, datele istorice sunt destul de modeste; pe baza unei însemnări, prima ar data din anul 1734. Cea mai veche biserică din localitate, atestată documentar, este de la începutul secolului al XIX-lea, ctitorită de episcopul Iosif al Argeşului (1793—1820), iar cea nouă a fost construită la îndemnul episcopului Atanasie al Râmnicului, cu ocazia vizitei pastorale din 1903, când s-a adresat credincioşilor, îndemnându-i să clădească „o biserică mai potrivită timpului", fapt realizat în anul 1906. Deoarece, Valea Lotrului a fost în primul război mondial câmp de bătălie înverşunată între armata română şi trupele austro-ungare, biserica a suferit mari daune, fiind jefuită de cele mai preţioase obiecte cultice.

Părintele Moga prezintă şi preoţii slujitori de la Voineasa, atestaţi documentar în număr de 18; primul fiind menţionat la 12 ianuarie 1605, fapt ce presupune şi existenţa unei biserici, necesară oficierii cultului divin.

Referitor la **Mălaia — Repere monografice,** întrucât Părintele Nicolae Moga este „fiu al satului" îi consacră un studiu aprofundat şi bine documentat, multe toponime şi obiceiuri fiindu-i cunoscute din copilărie. Aşezată pe Valea Lotrului, localitatea se învecinează cu trei judeţe: Sibiu, Gorj şi Vâlcea, având căi de acces spre Sebeş, Petroşani, Novaci şi Valea Oltului. Întocmită după toate criteriile ştiinţifice ale unei monografii, lucrarea oferă date amănunţite privind cadrul natural, aşezare, relief, resurse minerale, climă, hidrografie, floră, faună, arhitectură, ocupaţia locuitorilor, toponimie şi un valoros glosar

(Continuare în pag. a 7-a)

Arhim. VENIAMIN MICLE

Un dar de suflet oferit românilor

(Urmare din pag. 1)

Prezentarea grafică este excepţională. Aşezarea în pagină este aerisită şi foarte judicios distribuită. Caracterul literelor folosite este de o mare diversitate, ceea ce facilitează lectura.

Editura Institutului Biblic a realizat cu adevărat o lucrare tipografică de înaltă ţinută, onorând în acest fel osteneala celui care în urmă cu câţiva ani a patronat această instituţie bisericească.

Se cuvine să avem însă în vedere şi fondul, adică să ne referim şi la valoarea lucrului în sine săvârşit de către Înalt Prea Sfinţitul Arhiepiscop Bartolomeu. În această privinţă este important de reţinut ceea ce Înalt Prea Sfinţitul însuşi afirmă despre versiunea Bibliei care îi aparţine, anume că ea reprezintă un *„text credincios* originalului şi potrivit cu vârsta de acum a limbii române". Originalul de care face pomenire Î. P. S. Sa este cel al Septuagintei, în ediţiile critice, a lui Alfred Rahlfs pentru Vechiul Testament şi a lui Kurt Aland pentru Noul Testament.

Nu a fost exclusă nici versiunea ebraică, accesibilă Î. P. S. Sale prin cele mai bune traduceri occidentale. În plus, diortositorul a făcut apel la încă treisprezece versiuni reprezentative, româneşti şi străine, dintre care amintim: Biblia de la Bucureşti (1688), Biblia de la Blaj (1795), Biblia lui Şaguna (1858), ediţia sinodală a Bibliei (1914), Biblia tradusă de Gala Galaction şi Vasile Radu (1936 şi 1938), Biblia patriarhului Nicodim (1944), apoi Vulgata în ediţia critică de la Stuttgart (1977), La Bible de Jerusalem, Paris (1973), Traduction Oecumenique de la Bible (T.O.B.), Paris 1978, The Holy Bible, versiunea King James, Oxford (1975).

Textul scripturistic propriu-zis, restaurat prin metoda comparatistă, este însoţit de comentariu, fundamentat pe surse patristice dar şi pe o pertinentă analiză filologic-literară.

Reţine atenţia şi o inspirată reformulare a titlurilor capitolelor, în sensul unei mai cuprinzătoare definiri a conţinutului lor. Din cartea Facerii, spre exemplu, au fost reformulate 35 de capitole din totalul de 50. Tot aşa, se cuvine menţionată şi o nouă orânduire a versetelor care sunt aşezate continuativ, evitându-se ciuntirea nefirească a frazelor.

Introducerile succinte, dar foarte bogate în conţinut şi tot atât de limpezi în formulare, care preced fiecare carte din Vechiul şi Noul Testament, constituie un alt element inedit al actualei ediţii jubiliare a Bibliei. Practic, dacă am separa aceste introduceri şi le-am orândui într-un volum aparte, am avea de-a face cu un veritabil manual de Isagogie biblică.

Instructiv şi temeinic documentat este şi „Cuvântul lămuritor asupra Sfintei Scripturi", ce premerge textului scripturistic propriu-zis, iar „Nota asupra ediţiei" de la sfârşit ne oferă o serie de informaţii pe care autorul traducerii a considerat că este oportun să le împărtăşească.

Concordanţa biblică selectivă ca şi lista unităţilor de măsură şi a monedelor menţionate în Biblie au acelaşi rost ca şi comentariul: să faciliteze cunoaşterea extensivă şi intensivă a cuprinsului Sfintei Scripturi.

Din punct de vedere literar-stilistic Biblia poartă amprenta talentului poetic al unui mare scriitor, cu care avem norocul să fim contemporani. Fiecare cuvânt este bine cântărit şi aşezat cu grijă la locul său, încât frazele şi paginile în ansamblu, se caracterizează prin claritate şi o mare frumuseţe artistică.

Lansarea noii ediţii a Bibliei a constituit, cu adevărat, un eveniment cultural-spiritual de nivel naţional, care a fost receptat de toată suflarea românească, întrucât Biblia este cartea dorită, căutată şi cercetată de tot natul. Nu este procurată pentru a fi în bibliotecă ci pentru a fi consultată ori de câte ori credinciosul caută alinare în mijlocul încercărilor şi zbuciumului vieţii.

În general, diortosirea sau revizuirea textului biblic şi nu mai puţin comentariul sau exegeza sunt lucrări şi osteneli la care participă mai mulţi specialişti avizaţi, care îşi împart responsabilităţile. Aşa a fost cazul celor 70 de bărbaţi, care în secolele III-IV î.d.Hr. au săvârşit prima lucrare de traducere a Bibliei ebraice în Lb. greacă şi probabil prima traducere a unei cărţi dintr-o limbă în alta. Au fost totuşi şi situaţii de excepţie când greaua sarcină de traducere a fost asumată de un singur traducător. Este cazul lui Origen, care în secolul al III-lea a revizuit textul Septuagintei, iar mai apoi a Fericitului Ieronim, care între 390-405 a tradus, la Betleem, textul Vulgatei. Cu aceşti doi mari bărbaţi ai creştinismului primar cutezăm a-l asemăna pe Înalt Prea Sfinţitul Bartolomeu Anania al Clujului. A împrumutat metoda de lucru a lui Origen, anume cea comparatistă şi s-a nevoit în rugăciune şi asiduă cercetare filologic-literară ca şi Ieronim spre a găsi termenii cei mai potriviţi care să facă accesibilă adâncimea uneori infinită a textului sacru.

Pentru multe generaţii de acum încolo, Biblia diortosită şi comentată de Înalt Prea Sfinţitul Bartolomeu va rămâne textul de referinţă şi o mărturie despre activitatea pastoral-misionară a Bisericii noastre la acest început de al treilea mileniu.

Se cuvine cred să reamintim încă un fapt care este vrednic de luat în considerare, anume că pentru a doua oară un ierarh al Clujului s-a dedicat unei atât de sfinte preocupări de îmbunătăţire a textului scripturistic. Primul a fost episcopul Nicolae Colan, ajuns mai apoi mitropolit al Ardealului, care a revizuit şi tipărit Noul Testament în 1943. Printr-o strădanie de o mai mare anvergură, extinsă la ambele Testamente îi urmează acum actualul întâistătător al aceleiaşi eparhii, Înalt Prea Sfinţitul Bartolomeu Anania.

Deşi o lucrare de o asemenea importanţă cum este traducerea Bibliei, este făcută spre slava lui Dumnezeu şi mântuirea oamenilor, credem totuşi că cel mai înalt for de cultură al ţării, care este Academia Română, va găsi modalitatea de a consemna şi pune în lumină importanţa acestui moment, când s-a înscris o pagină atât de luminoasă în viaţa noastră spirituală şi culturală.

Având bucuria de a-l avea în mijlocul nostru pe cel care, într-un răstimp de un deceniu şi în vremuri zbuciumate ca cele de acum, a avut tăria de a-şi valorifica talentul literar pentru un scop atât de înălţător şi atât de plăcut lui Dumnezeu şi folositor oamenilor, îl rugăm să binevoiască a primi expresia fieştii noastre recunoştinţe şi urarea de sănătate şi putere spre a sluji cu aceeaşi dăruire Biserica şi neamul, pe care le iubeşte deopotrivă.

Împlinire sfântă

P.C. Pr. prof. dr. Ioan I. Ică — septuagenar

Există în viața oamenilor momente de aducere-aminte, de înălțare sufletească și de bucurie sfântă prilejuită de împlinirea unui anumit număr de ani pe făgașul timpului.

Un astfel de moment este și cel de acum în care unul dintre venerabilii și distinșii dascăli ai teologiei românești **P.C. Pr. prof. dr. Ioan I. Ică** împlinește prin darul lui Dumnezeu frumoasa și aleasa vârstă de 70 de ani.

Prin darul lui Dumnezeu — zicem — pentru că însăși viața este un dar dat omului și fiecare an adăugat la măsura vârstei se constituie într-un venerabil dar ce se cere primit, înnobilat și fructificat după măsura chemării și a harului fiecăruia.

Este o vârstă frumoasă — 70 de ani —, o vârstă la care cei care ajung au un sentiment de mulțumire și de împlinire dar în acelaș timp și unul de dăruire în continuare în slujba lui Dumnezeu și a semenilor. Părintele profesor Ioan I. Ică se bucură desigur din plin de această vârstă pe care el a umplut-o zi de zi, an de an, și ceas de ceas cu studiul teologiei ortodoxe, cu rugăciunea și contemplația ca și cu cercetarea științelor profane.

Pornit de jos, printr-o muncă asiduă, P.C. Sa a reușit să surmonteze toate încercările vieții și să ajungă pe cea mai înaltă treaptă a slujirii catedrei teologice, aceea de profesor universitar și de decan al Facultății de Teologie din Cluj.

A fost o muncă dinamică și constructivă, o muncă ce a fost îmbinată armonios cu rugăciunea și cu slujirea la Sf. Altar ca și cu studiul Sfinților Părinți ai Bisericii, marii îndrumători de suflete și de conștiințe. L-am cunoscut pe părintele profesor Ioan I. Ică în anii studenției, când l-am avut dascăl la Catedra de Bizantinologie și apoi la cea de Teologie dogmatică și simbolică la Sibiu și când ne-a deschis tuturor gustul pentru studiul spiritualității bizantine, pentru istoria dogmelor ca și dragostea față de studiul limbilor clasice.

Cursurile sale erau cu adevărat pline de duhovnicie și de erudiție teologică, fiind la curent cu tot ce apărea în orice domeniu al teologiei și al culturii în acea vreme. Era un om al ordinii, al disciplinei, fructificând orice minut al orei de curs și dându-ne sfaturi pentru viața de slujire ca preoți și păstori de suflete.

Uneori exigent, dar drept, părintele profesor ascundea de fapt o inimă mare, în stare să facă orice sacrificiu pentru ajutorarea cuiva aflat în nevoie.

Era un teolog rafinat, un bun condeier, ani de-a rândul ocupându-se în calitate de redactor de revista „Mitropolia Ardealului" de la Sibiu căreia a reușit să-i imprime un stil aparte.

A fost și este încă un om cuprins de simțul responsabilității, al datoriei împlinite și mai presus de toate un om al smereniei. Niciodată nu l-am auzit lăudându-se cu fascinanta lui capacitate intelectuală, niciodată n-a căutat locul de frunte nici la facultate nici la altar ci totdeauna în smerenie și decență putea fi remarcat, motiv pentru care a fost și este foarte apreciat de cei care-l cunosc.

L-am întâlnit de atâtea ori prin Librăriile orașului, în căutare de noi apariții editoriale, prin bisericile din Sibiu sau din împrejurime unde într-un ungher, în tăcere participa la Sf. Liturghie atunci când nu slujea în sobor. De câteva ori, vizitându-l pe neanunțate, acasă, l-am găsit cufundat în rugăciune, cu Psaltirea deschisă, deprindere moștenită de la părinții săi din Ocna Sibiului, oameni deosebit de evlavioși.

Prin întreaga sa viață, prin contribuția adusă la dezvoltarea teologiei dogmatice românești, P.C. Sa rămâne ca un element de valoare al învățământului teologic contemporan dar și al ecumenismului pe care l-a slujit ani de zile în calitate de mesager al Bisericii Ortodoxe Române.

Acum la ceas aniversar îi aducem omagiul nostru și în calitate de ucenic, și rugăm pe Dumnezeu să-i hărăzească ani mulți cu pace, cu binecuvântare și cu nespuse bucurii duhovnicești în slujba Școlii Teologice românești, a Bisericii și a neamului.

Întru mulți și fericiți ani!

† **VISARION RĂȘINĂREANU**
Episcop-vicar
SIBIU

Traian Vuia — mare precursor în dezvoltarea aviației

Din timpuri străvechi, este cunoscută năzuința omului după sublimitate, înțelegând prin aceasta înălțimea morală sau intelectuală. Când Dionisie Tiranul, regele Siracuzei, a socotit că-l uimește pe Plato cu splendorile palatului său, acesta — cu convingere — i-a răspuns: „vidi pulchriora", adică am văzut altele mai frumoase, gândind la mărețele sale preocupări din lumea ideilor.

Aspirația de ridicare la înălțime fizică, mereu mai apreciabilă, îi determină pe alpiniști — chiar și cu riscuri mari — să se silească spre a atinde vârfurile munților celor mai înalți.

Pentru cucerirea înălțimilor spațiului aerian, după exemplul păsărilor, omul a căutat să iscodească mijloace de zbor și de menținere cât mai mult posibil, la înălțimile văzduhului. Celebră a rămas sentința morală a marelui filozof roman, Seneca (mort la anul 65 d.H.): „per aspera, ad astra", adică înfruntând nevoi, se ajunge la bolta înstelată. Mitologia ne spune despre Icar, fiul arhitectului grec, Dedal, că împreună cu tatăl său a scăpat din Labirint, cu ajutorul unor aripi confecționate din pene, lipite cu ceară. Apropiindu-se însă prea mult de soare, ceara s-a topit și Icar s-a prăbușit în marea care îi poartă numele, victimă a unor proiecte prea ambițioase și cutezătoare. Icar este și denumirea unei planete mici, care se apropie de soare, de două ori mai mult decât planeta Mercur.

Leonardo da Vinci (1452—1519), mare pictor, sculptor, arhitect, om de știință și gânditor italian, prin multilaterala sa personalitate, este considerat a fi o întruchipare a idealului renascentist al omului universal. Lui i se datoresc primele schițe de aparate pentru zburat, pe care le-a elaborat în jurul anului 1490.

Zborul cu aparate mai grele decât aerul, a fost precedat de cel cu aerostate. Primul avion care a decolat cu mijloace proprii de bord, la 18 martie 1906, a fost construit în Franța, de inventatorul român Traian Vuia. „Nu trebuie să uităm și nu este o exagerare, vorbind despre aviațiunea la noi — spune Aurel Vlaicu. Simt o mare mulțumire sufletească, aducându-mi aminte, că primul aviator care s-a ridicat cu propriile mijloace (de bord), de pe pământ, a fost un român: Traian Vuia" (Vuia Traian, Realizarea zborului mecanic — mărturii — ed. a II-a, București, 1955, p. 1).

La 17 august 2002, s-au împlinit 130 de ani de la nașterea lui Traian Vuia, fapt consemnat de forurile în drept, care au propus omagierea lui, pentru glorioasa sa creație, rod al geniului poporului român.

Traian Vuia a fost fiu de țăran sărac. A văzut lumina zilei la 17 august 1872, în cătunul Surducu Mic, aparținător de comuna Bujor, din Banat, de lângă Făget. A copilărit la țară, aproape de natură. A dovedit inteligență excepțională, înclinată spre observație și meditație, precum și îndemânare pentru lucrări mecanice — spune biograful său, Const. Nedelcu (Vuia T., op. cit., p. 15—16). În contemplațiile sale, se simțea atras spre observarea zborului păsărilor. A urmat cursurile școlii confesionale din Bujor și a intrat apoi în școala elementară din Făget, dovedind aptitudine și pasiune pentru învățătură. În continuare, a urmat cursurile liceului din Lugoj, unde l-a cunoscut pe Tiberiu Brediceanu, de care l-a legat o prietenie prelungită de-a lungul vieții.

După terminarea liceului, în 1892, s-a înscris la Politehnica din Budapesta. Date fiind exigențele, cu impunerea frecvenței regulate și în lipsa mijloacelor materiale, n-a putut să continue. A trecut la Facultatea de drept, cu frecvență mai puțin riguroasă, de unde se mai întorcea la Lugoj, spre a lucra în cancelaria avocațială a lui Coriolan Brediceanu, tatăl lui Tiberiu. Astfel își împrospăta mijloacele de existență.

Ca student la Budapesta, a participat la activitatea societății „Petru Maior" a studenților români, mai ales prin comunicări asupra problemei zborului cu aparate mai grele decât aerul. La observațiile din copilărie și la experiențele făcute în anii de liceu, li s-au alăturat studii susținute în bibliotecile din Budapesta, comparând vederile proprii cu părerile cercetătorilor contemporani.

Traian Vuia a trecut în mod strălucit examenul de doctorat în drept și a obținut diploma de avocat. În entuziasmul său tineresc, a simțit dorința de a milita pentru emanciparea poporului român. Pe de altă parte, se simțea atras spre tehnică, pentru problemele zborului. Aceste două chemări, opozante prin specificul lor, au condus la un adevărat conflict sufletesc. Alegerea i-a fost ușurată de prietenii săi, care au înțeles că experimentele și cercetările pentru cucerirea văzduhului nu pot fi continuate pe plan local, numai într-un centru cultural și tehnic-industrial, dispunând de biblioteci, laboratoare, ateliere. O astfel de opțiune i-a atras atenția spre Paris. Prietenii lui, bănățeni, au organizat colecte spre a strânge fondurile necesare călătoriei. N-au lipsit nici darurile oferite din Transilvania.

În vara anului 1902, la vârsta de 30 de ani, Traian Vuia a sosit la Paris. Acolo, în problema locomoțiunii aeriene, lumea era împărțită: unii urmăreau dezvoltarea zborului cu aparate mai ușoare decât aerul (cu balonul dirijabil), iar alții pentru zborul cu aparate mai grele decât aerul (cu avionul, numit pe atunci aeroplan). Tulburat de multele neajunsuri întâmpinate, Vuia nu și-a pierdut curajul. Credincios vederilor sale proprii, privitoare la posibilitatea și superioritatea zborului cu aparate mai grele decât aerul, Traian Vuia și-a zis, cu convingere: „Voi cerceta și-i voi convinge pe alții, că viitorul este al avionului" (Vuia T., op. cit., p. 19).

Pentru susținerea convingerilor sale, Traian Vuia a muncit cu căldură și pasiune. În iarna din 1902—1903, mașina lui Vuia era concepută în toate amănuntele sale, rod al intuițiilor precise, cu care venise la Paris, întemeindu-se pe calcule, argumentări și concepții proprii. Gândind la înfăptuirea avionului, Traian Vuia a elaborat un memoriu, intitulat „Aeroplane-Automobile", pe care în februarie 1903 l-a prezentat Academiei de Științe din Paris, care avea o secție pentru Aeronautică. El împărtășea astfel rezultatul cercetărilor sale, greutatea aparatului neconstituind un factor stingheritor în problema navigației aeriene; ea poate fi învinsă prin mijloace tehnice accesibile. Dacă memoriul — pur și simplu — a fost clasat „ad acta", el conferă totuși data certă a cercetărilor și demonstrațiilor aerotehnice ale lui Traian Vuia (Vuia T., op. cit., p. 21).

În ciuda greutăților materiale întâmpinate, în decembrie 1905, aeroplanul „Vuia I" era terminat și se aștepta primăvara, spre a-l scoate pe teren și a-l încerca. Încercarea avea să fie făcută la Montesson, lângă Paris, unde avionul era garat la un prieten fermier. Ziua de 18 martie 1906, pe câmpul de la Montesson, la 13 km de Versailles, marchează realizarea primului zbor, cu mijloace proprii de bord, ale unui aparat monoplan, în întregime conceput și construit de inventatorul român Traian Vuia. Pe roțile sale înzestrate cu cauciuc, monoplanul lui Vuia s-a înălțat de la sol, a plutit în echilibru perfect și a aterizat, la epuizarea energiei motorașului improvizat. Vuia era în culmea fericirii, iar scepticii aveau să amuțească.

(Continuare în pag. a 5-a)

Prof. PETRU DUMITREASĂ

Comunicat oficial

al Simpozionului Național „Sfântul Andrei — Apostolul Românilor" — ediția I, Sf. Mânăstire Brâncoveanu, 24—27 septembrie 2002 —

Participanții la prima ediție a Simpozionului Național **„Sfântul Andrei — Apostolul Românilor"**, organizat de Asociația Pentru Isihasm — Făgăraș și Sfânta Mânăstire Brâncoveanu, luând în considerare lucrările prezentate în cadrul celor două secțiuni (A. **Creștinismul în trecutul nostru istoric;** B. **Viitorul creștinismului în România),** propun următoarele soluții și direcții de acțiune necesare pentru însănătoșirea vieții morale și spirituale a societății românești contemporane:

Propovăduirea și viața creștină.

1. Catehizarea poporului prin broșuri (catehisme, explicarea Sf. Liturghii, a Rugăciunii lui Iisus etc.), trebuie extinsă în toate bisericile. Rugăciunea lui Iisus („Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul") este o rugăciune simplă, de pocăință, ce trebuie cunoscută și practicată de cât mai mulți credincioși, care uneori sunt atrași de practicile orientale. Propunerea aceasta poate constitui una din temele conferințelor preoțești.

2. Mirenii nu sunt întotdeauna prezenți în lucrarea pastorală a preoților, cum erau ucenicii următori și ascultători Învățătorului lor. Înțelepciunea preotului de parohie va ști să-i apropie pe aceștia de aria Bisericii, ca să-i aibă împreună-lucrători. În deceniile anterioare stăpânirii ateismului existau în Biserica noastră cercurile misionare. Este de dorit ca acestea să fie reînființate. De asemenea, asociația „Oastea Domnului" și alte asociații ortodoxe (ASCOR, Forum — Asociația pentru România de Mâine, Asociația Pentru Isihasm etc.), pot avea o activitate mai vie și un sprijin mai mare din partea conducerii Bisericii.

3. Unul din mijloacele de propovăduire creștină de astăzi îl constituie presa, radioul și televiziunea. Prin însăși misiunea lor sfințitoare, de catehizare, îndrumare duhovnicească și activitate socială, preoții ar trebui să se străduiască să devină colaboratori permanenți la rubricile acestor mijloace de informare.

4. O categorie aparte de credincioși o constituie intelectualii, care în majoritate se dovedesc și astăzi liber-cugetători. Biserica trebuie să propună acestora convertirea valorilor lor culturale în realități ale credinței în care au fost botezați.

5. A sosit timpul ca mediatizarea noilor martiri creștini din închisorile comuniste, să se facă într-un mod mai susținut, prin publicarea de cărți, prin filme, articole de presă etc.

6. Asistența socială pe care Biserica Ortodoxă o desfășoară se impune să fie mai legată de valorile tradiționale românești și de viața liturgică.

Învățământul religios

7. Obligativitatea (nu numai garantarea) învățământului religios în școli să fie stipulată în Constituția țării și să fie respectată în toate școlile de stat, fără să se pună alte discipline în locul orelor de religie (ar trebui ca inspectorul școlar local să verifice acest lucru).

8. Metodologia de admitere la școlile teologice se impune să fie concepută mai judicios. De multe ori candidații înzestrați intelectual trec înaintea celor cu predispoziții de evlavie. Practica arată că cele două categorii de înzestrări trebuie să fie împreună. Un candidat la preoție va fi preocupat de respectarea legii morale și de reale deprinderi virtuoase (să nu fie băutor, desfrânat, fumător, consumator de droguri etc.).

Revizuirea programei analitice a seminariilor impune ca anumite materii teologice să fie avansate anilor de facultate. Pe de altă parte, disciplinele de cultură generală să nu covârșească pe cele de formare religioasă.

9. Practica pedagogică desfășurată pentru pregătirea predării religiei în școli se impune să fie perfecționată în concordanță cu cerințele de astăzi ale învățământului.

Biserica în Stat

10. Biserica Ortodoxă Română trebuie să aibă, în Constituție, definită poziția ei în Stat, în raport cu ceea ce reprezintă aceasta prin numărul credincioșilor (Biserică majoritară), prin aportul pe care l-a adus în istoria noastră (Biserică Națională) și cu contribuția cu care ea întărește astăzi preocupările de restaurare morală a societății.

11. Legea Cultelor, care se află în stadiul de proiect, se dovedește foarte necesară vieții bisericești, deoarece conlucrarea celor două instituții (Statul și Biserica) trebuie să fie un parteneriat real, bazat pe principii clar formulate ale sferei specifice de activitate. Acest raport trebuie să fie stipulat neapărat și în Constituția țării.

12. Intrarea în noua ordine cultural-economică europeană să nu anihileze specificul credinței și al tradițiilor ortodoxe. Cerem să ni se respecte moștenirea spirituală a strămoșilor noștri. În acest sens este necesară o prezență ortodoxă românească mai intensă și mai organizată pe lângă forurile competente, în vederea realizării unui front comun creștin european împotriva relativizării valorilor religioase, morale și culturale proprii. Ne exprimăm îngrijorarea față de ignorarea dimensiunii creștine a societății românești, care s-a observat în câteva manifestări publice importante.

Comitetul de inițiativă:

Pr. Prof. Univ. Dr.
GHEORGHE I. DRĂGULIN
Universitatea Spiru Haret, București

Arhim. MINA DOBZEU
Sf. Mân. „Sf. Apostoli", Huși

Ing. IOAN CIȘMILEANU
Asociația Pentru Isihasm, Făgăraș

445 ani de la editarea la Braşov a primei cărţi coresiene: Micul Octoih (12 iulie 1556–14 ianuarie 1557)[1]

Prima tipăritură coresiană la Braşov este Micul Octoih, o carte de cântări pe opt glasuri (lb. gr. octo – opt; ihos – glas, eh), care în terminologie slavonă se mai numeşte şi Osmoglasnic (– opt glasuri), numit şi Glosariu, Paraclitichi (lb. gr.), fiind una din cele mai importante cărţi ale cultului ortodox. Cartea conţine cântările Învierii de la Vecernie, Utrenie şi Liturghie, pentru fiecare zi din săptămână, fiecărei săptămâni fiindu-i propriu un anumit glas. Parcurgerea celor opt glasuri, timp de opt săptămâni reprezintă un „stâlp", anul întreg fiind format din şase „stâlpi", care se succed neîntrerupt. Cartea este cunoscută începând cu veacul al VI-lea, redactată în limba greacă de Sever din Antiohia, al cărui conţinut s-a îmbogăţit în decursul vremii cu diferite cântări religioase (irmoase, canoane), căpătând în prima jumătate a secolului al IX-lea, după ce celebrul filozof creştin bizantin, sfântul Ioan Damaschin (+749), adaugă cântările duminicale, precum şi cântările sfântului Anatolie, fostul patriarh al Constantinopolului (+458), ale lui Cosma Melodul, episcop de Maiuma (sec. VIII), Teodor Studitul (+826), Iosif Studitul, arhiepiscopul Tesalonicului (+830), Teodor Graptul, arhiepiscopul Niceii (sec. IX), Mitrofan, episcopul Smirnei (sec. IX), împăraţii Leon Filozoful (+912) şi Constantin Profirogenetul (+959).

Cel mai vechi manuscris al Octoihului, aflat la noi, este de redacţie medio-bulgară şi aparţine secolului al XIII-lea, iar pentru veacurile următoare numărul acestora este impresionant, dovadă a folosirii lor în cadrul bisericii ortodoxe. Odată cu introducerea tiparului sârbesc, la Cetinie, în 1492 se tipăreşte această carte, având şi ea o mare circulaţie la noi şi ca urmare, în 1510, ieromonahul Macarie tipăreşte Octoihul în redacţie medio-bulgară. Text integral al cântărilor în limba română se realizează relativ târziu, în veacul al XVII-lea, prin Octoihul de la Iaşi, din 1683 datorat mitropolitului Dosoftei şi aceasta datorită caracterului său muzical conservator.

Spre deosebire de Octoihul Mare, cunoscut şi sub numele de Catavasier, Micul Octoih cuprinde doar irmoasele sau catavasiile praznicelor împărăteşti şi ale sărbătorilor din timpul anului, iar cântările din timpul zilelor obişnuite sunt cuprinse în „Irmologhion".

Micul Octoih braşovean, păstrat azi în trei exemplare (Biblioteca Academiei Române, Biblioteca de Stat Szechenyi din Ungaria şi Muzeul de istorie din Sofia), se tipăreşte la Braşov de către diaconul Coresi şi logofătul Oprea (unul dintre meşterii tipografi, care a activat şi în cadrul tipografiei lui Dimitrie Liubavici pentru tipărirea Apostolului din 1547).

Exemplarul bucureştean descoperit de Nerva Hodoş în biblioteca mitropolitană din Sibiu (provenit din Şchei[2]), prezentat şi în recenta monografie dedicată diaconului Coresi de Ion Gheţie şi Al. Mareş[3] conţine 155 file[4], format infolio (268×192 mm), folosind aceleaşi caractere întrebuinţate la Târgovişte de Macarie şi apoi de Dimitrie Liubavici, unde Coresi învăţase meşteşugul tiparului. Iniţialele mari şi o parte din cele mici sunt cu cerneală roşie, iar restul textului cu cerneală neagră, hârtia fiind exclusiv de provenienţă braşoveană (filigran, coroană şi rădăcină). Conţine patru frontispicii cu arabescuri, fiecare în parte surmonate cu cruce. Corpul de litere nr. III, după clasificarea făcută de F. Hervay, tip de litere folosit şi pentru tipărirea Cazaniei a II-a.

Aflăm din epilogul cărţii, scris în limbă slavonă, reprodus după modelul epilogului târgovişte an al lui Macarie din 1510: **„Fiindcă în Treime slăvitul Dumnezeu a binevoit să desăvârşească biserica sa prin felurite cărţi, prin lauda şi folosul celor ce le citesc, de aceea şi eu jupânul Haniş Begner, judeţul Braşovului am râvnit, cu ajutorul Sfântului Duh şi din dragoste pentru dumnezeieştile şi sfintele biserici şi am tipărit această carte de suflete mântuitoare, Octoih, spre împlinirea laudei Dumnezeirei slăvite în unitate, ca trei sori. Mă rog deci de tineri şi de bărbaţi (de cei crescuţi) şi de bătrâni, de cei ce vor ceti sau cânta sau vor copia pentru dragostea lui Hristos, să ne îndrepte pe noi, cari cu osârdie am îngrijit de acest lucru, şi să ne blagoslovească, ca amândoi slăvind pe Tatăl din care toate (s-au făcut), să căpătăm aici pace şi milostenie, iar acolo să strălucim, în lumina binefacerii. Amin. Şi era atunci, pe vremea aceea, în Ţara Ungurească (n.n. Ardeal) crăiasa Isabela, fiul ei Ianăş, craiul cel tânăr, fiul marelui Ianăş, craiul, şi în Ţara Românească era Pătraşco Voevod şi în Ţara Moldovei era Alexandru Voevod. Din porunca jupânului Haniş Begner, judeţul Braşovului, eu, robul lui Hristos, Oprea logofătul şi diaconul Coresi ne-am trudit cu aceasta şi am tipărit (am scris) aceste cărţi la anul 7065 (1557). S-au început aceste cărţi în luna lui iunie în 12 zile; s-au sfârşit în luna lui ianuarie 14 zile, în oraşul Braşov[5]"**. De aici reiese că s-a tipărit din porunca judelui braşovean Johanes Benkner (autoritatea publică a Braşovului, fără a cărui înlesnire nu se putea tipări local nici o carte), când în Ţara Ungurească (Transilvania) era crăiasă Isabela cu fiul său Ianăş craiul „cel tânăr", iar în Ţara Românească era Pătraşcu cel Bun şi în Moldova Alexandru Lăpuşneanu. Este evident adevărul că raza de interes pe care diaconul Coresi o destina Cărţii sale, cuprindea întregul spaţiu românesc, iar patronajul domnilor de peste munţi asupra tiparului coresian nu poate fi ignorat.

Izvorul după care diaconul Coresi putea tipări această carte l-am propus printr-un studiu publicat într-o revistă bisericească[6], fiind vorba de „Micul Octoih Braşovean" (M.O.B.), aflat în fondul de manuscrise al Bibliotecii judeţene, Braşov sub nr. înv. 2872, care iniţial fusese menţionat ca prezent în fondul de carte al Bisericii Sf. Nicolae din Şchei de către Nicolae Sulică, apoi fusese declarat pierdut de P.P. Panaitescu şi reintrodus în circulaţie de prof. Ion Roman[7]. Preluarea tezei lui Nicolae Sulică, conform căreia manuscrisul slavo-român M.O.B. a fost copiat şi tradus de diacul Oprea la 1570, invocându-se clişeele pe sticlă ale Epilogului aflate şi azi în arhiva din Şchei, a atras replica cercetătorului Al. Mareş, care consideră epilogul fals, contrafăcut de Nicolae Sulică, iar localizarea traducerii făcută la sfârşitul veacului al XVI-lea, undeva prin Banat[8]. Cert este că filigranul hârtiei este braşovean, iar elementele de limbă bănăţeană puteau aparţine şi unui copist bănăţean aflat la Braşov.

Prin compararea M.O.B.-ului cu Octoihul tipărit de Oprea logofătul şi diaconul Coresi la 1557, ne-a permis cu uşurinţă să constatăm identitatea textuală dintre ele. Întrucât textul slavo-român al M.O.B.-ului este ulterior perioadei de tipar coresian, nu-l putem considera pe acesta drept izvor, dar putem intui un izvor comun. Cercetând ms. 42 din arhiva istorică a Bisericii Sf. Nicolae din Şchei, ne-a surprins identitatea textuală.

Datat greşit pentru veacul al XVII-lea, manuscrisul confirmă filigranul hârtiei pentru veacul al XV-lea (foarfecă şi ancoră în cerc). Constând din 157 f., scrise pe hârtie foarte slabă şi uzată, îmbrăcat în lemn şi piele, în format 13×21 cm, în 21 de caiete a 8 f. (din primul şi ultimul caiet lipsesc 3 file), manuscrisul apare în cele mai vechi cataloage de inventariere a acestei arhive (III/8 catalog Lacea, 341 catalog Barac). Oferim în continuare câteva mostre ale identităţii dintre aceste texte.

Tipărind această carte pur ortodoxă, sub auspiciile morale ale celor consemnaţi în prefaţă, nu vedem cum s-ar putea accepta încă teza că venirea lui Coresi la Braşov trebuie pusă pe seama reformei sau a influenţei reformate. Înzestrarea bisericii ortodoxe cu o asemenea carte presupune cel puţin un sprijin acordat bisericii ortodoxe pentru a rezista în faţa presiunilor reformiste luterane sau calvine.

Pe de altă parte, anul 1556 confirmă un adevărat du-te-vino a solilor braşoveni spre Muntenia şi Moldova, care culminează cu sosirea la Braşov a slujitorului Ion al lui Pătraşcu cel Bun, apoi a episcopului Sava. În februarie pleacă în Muntenia o solie condusă de călăreţul Matias cu scrisori la Pătraşcu. Numai în luna aprilie sosesc la Braşov trei solii, iar preotul Dobre (tatăl protopopului Mihai-colaborator coresian), în acelaşi an face mai multe călătorii atât în Moldova, cât şi în Muntenia, pentru ca la 1 mai 1556, un preot de-al voievodului Pătraşcu să sosească la Braşov, unde este bine primit de autorităţile locale. Deosebit de semnificativă este vizita la Braşov făcută de Alexandru Lăpuşneanu şi Nicolae Pătraşcu în acelaşi an 1556 cu prilejul instalării în Transilvania a prinţesei Isabela de Zapolya şi minorul său fiu Ioan Sigismund. Evenimentele politice şi religioase sunt deosebit de frământate în condiţiile în care Dieta Transilvaniei desfiinţează episcopia catolică din Ardeal, secularizându-i astfel averile, prilej cu care se înfiinţează la Geoagiu o episcopie românească.

Prof. VASILE OLTEAN

NOTE BIBLIOGRAFICE

1. Din volumul **„Istoria tiparului braşovean"**, în curs de apariţie.
2. **„Bibliografia Românească ...", op. cit.**, IV, p. 3.
3. Ion Gheţie, Al. Mareş, **Diaconul Coresi ...**, op. cit., p. 141—152.
4. Bibliografia Română Veche (vol. IV, p. 3), menţionează 164 file.
5. I. Bianu, Nerva Hodoş, **Bibliografia Românească Veche"**, vol. IV, Bucureşti, 1944, p. 4—5.
6. Vasile Oltean, **„Izvoarele Octoihurilor coresiene din Şcheii Braşovului"**, în „Biserica Ortodoxă Română", XCVII (1979), nr. 3—4, martie-aprilie, p. 526—530.
7. I.I. Roman, **„Micul Octoih Braşovean"**, în „Studii de slavistică", nr. II, 1971, p. 101—106.
8. Al. Mareş, **„Un Octoih românesc din secolul al XVI-lea?"**, în „Limba română", XVIII, nr. 3/1969, p. 239—251.

De la Athos la Rădăşeni

Istoria minunată a unei icoane

În Sfânta cetate a Ierusalimului, la Sfântul Munte Athos sau în alte locuri încărcate de istorie creştină, icoane vestite împodobesc vechile bazilici sau marile catedrale, unele dintre ele fiind recunoscute ca **„făcătoare de minuni"**, grabnic ajutătoare nenumăraţilor pelerini care au îngenunchiat înaintea lor. Împăraţi bizantini şi împărătese, boieri şi domniţe, oameni cu dregătorii înalte ca şi oameni de rând împreună cu cete nesfârşite de arhierei, monahi, preoţi de enorie cu credincioşii lor, au bătut drumurile în trecut (cu toată greutatea lor) ca şi-n vremurile mai noi pentru a ajunge pe urmele Mântuitorului, ale Prea Curatei Sale Maici, ale Apostolilor sau ale Sfinţilor mai vechi sau mai noi. Au fost cazuri când împăraţii au renunţat la tron şi şi-au sfârşit viaţa în liniştea şi simplitatea unei mânăstiri atonite sau în alte chinovii din cuprinsul Răsăritului Ortodox, amintind măcar în treacăt că astfel de situaţii s-au petrecut şi în Biserica de Apus.

Icoana Maicii Domnului din biserica satului Rădăşeni, din ţinutul Fălticenilor, fără să aibă faima icoanelor şi locurilor celebre ale lumii, are totuşi o istorie minunată, plină de tâlc, care vorbeşte „iară şi iară" despre milostivirea fără margini a Maicii Domnului, izvorul atâtor minuni şi rugătoare fierbinte pentru toţi fiii Bisericii.

La Mânăstirea Râşca, către sfârşitul veacului al XIX-lea stăreţea ieroschimonahul Veniamin Piticariu, Arhimandrit şi Cavaler, originar din satul Mihăieşti, situat foarte aproape de Rădăşeni. Dorea să lase în urma sa o icoană pictată la Sfântul Munte. Din osteneala sa şi a obştii a pus deoparte galben cu galben, i-a aşezat într-un baston de bambus, gol pe dinăuntru, şi a plecat spre Sfântul Munte. Drumurile erau lungi, nesigure dar hoţii nu-şi închipuiau de comoara ascunsă într-un sărăcăcios baston. A luat corabia spre Constantinopol, dar furtuna era cât pe ce să-i înece. Abia au scăpat vii, dar bastonul s-a pierdut în mare. Trist şi sărac monahul s-a dus la Athos dar nu şi-a putut împlini dorinţa. La întoarcere, aşteptând corabia la Istambul, şi-a văzut bastonul într-un loc cu obiecte găsite (pescuite) în mare dar stăpânul dughenei i-a spus că-i prea greu, pentru că a stat prea mult în apă şi că nu-i este de nici un folos. Nu ştia taina bastonului, dar până la urmă i l-a dat. Veniamin Piticariu s-a întors la Athos şi a comandat icoana mult dorită la un pictor de la Schitul Lacu. Era anul 1891.

În lucrarea Arhiereului Narcis Creţulescu: **Istoria sfintei Mânăstiri Râşca,** tipărită la Fălticeni în 1901, citim: **„Icoana mare a Maicii Domnului făcătoare de minuni, zugrăvită la Sfântul Munte Athos, de un pictor renumit. Sfânta icoană e prea frumoasă, îmbrăcată peste tot cu argint bun şi aurită peste tot, la Liov în Galiţia, cu preţ de 1200 lei aur. Are juvele, stă sub geam de sticlă cu privaz aurit. Este proprietatea părintelui Ieroschimonahul Veniamin Piticariu, arhimandrit şi egumen al Sfintei Mânăstiri Râşca, cavaler.** Titlul sfintei icoane este: **Această Sfântă Icoană a Maicii Domnului se numeşte Portăriţa.** Jos, pe argint, scrie: **Această icoană s-a făcut şi s-a împodobit cu spesele mele: Veniamin Piticariu — 1892. Sfânta Icoană este o copie artistică de pe chipul Sfintei Icoane Portăriţa, de la Sfântul Munte Athos, de la Mânăstirea Iviru"** (pag. 131 şi 132).

Revenind în ţară, Arhimandritul Veniamin a dăruit icoana mânăstirii sale de metanie. În 1921, în timpul unei mari secete, icoana a fost adusă în procesiune de la Râşca până la

(Continuare în pag. a 6-a)

Arhim. TIMOTEI AIOANEI

Interdisciplinaritate

(Urmare din pag. a 2-a)

gând că aceasta este singura cale de înălţare pentru om, unii povestitori au introdus în mod conştient în basm elemente pilduitoare pentru a insufla ascultătorilor dorinţa de a se afirma în această ipostază. Pentru omul adevărat hărnicia este o trăsătură definitorie. Exemplele oferite de basm vin să sugereze ideea că valoarea individului este în raport direct cu calitatea muncii depuse. Fata moşneagului din basmul **„Fata babei şi fata moşneagului"** de I. Creangă, nu ezită să cureţe fântâna de noroi, pomii de omizi, să lipească cuptorul sau să cureţe şi să hrănească căţeluşa. Ea dă dovadă nu numai de hărnicie, ci şi de afecţiune autentică, situându-se prin faptele sale la adevăratele cote ale omeniei. Superioritatea morală a celor harnici şi cinstiţi capătă contur şi împlinire. Dumnezeu răsplăteşte hărnicia, cinstea, bunătatea şi modestia. Alegându-şi lada cea mai sărăcăcioasă, fata, odată ajunsă acasă constată că datorită muncii cinstite au devenit bogaţi. În antiteză va fi prezentată fata babei. Un alt exemplu foarte semnificativ este basmul **„Inima mamei"** de Al. Mitru.

O femeie văduvă trăia împreună cu cei doi copii ai ei în lipsuri şi sărăcie, dar o moştenire tot avea femeia şi anume faptul că ei erau cuminţi, ascultători şi îşi iubeau mult mama. Într-o zi a trecut pe uliţă o trăsură poleită toată cu aur, bătută cu diamante, trasă de 12 cai negri şi focoşi ca nişte zmei. Înăuntru stătea lăfăită pe perne o boieroaică. Ea se numea **Bogăţia.** Auzise de cei doi copii şi a venit să-i ia pentru a-i sluji. Mama simţi primejdia, îşi luă copiii în braţe şi răspunse:

— „Nu ţi-i dau! Bogăţia ta e strânsă din jaf, războaie şi necinste. Ea nu aduce fericire. Aduce numai lacrimi. Fericirea mea stă în muncă şi în cuminţenia copiilor mei".

Bogăţia fură totuşi copiii, după ce o adoarme pe mamă, dar aceasta când se trezeşte pleacă în căutarea copiilor ei. Spiritul de sacrificiu reiese din faptul că ea renunţă la părul ei galben ca spicul grâului, la dinţii ca mărgăritarele, la unghiile trandafirii şi în cele din urmă la inimă pentru a ajunge să-şi salveze copiii din ghearele **Bogăţiei.** Când îi găseşte ea le dă următorul sfat:

— „Dragii mei copii! Nu fiţi mâhniţi că nu aţi găsit apa vie! Apa vie este chiar în faptele voastre. Voi să munciţi cinstit şi să vă construiţi o cetate mândră şi puternică în care să trăiţi în pace şi dragoste de Dumnezeu".

„Suferiţi de pe urma unui om rău? Iertaţi-l ca să nu fie astfel doi oameni răi".

(Fericitul Augustin)

Basme precum **Albă ca Zăpada** şi **Cenuşăreasa** scot în evidenţă suferinţa pe care o îndură eroina principală din cauza răutăţii şi invidiei manifestată de mama vitregă sau surorile vitrege. Deşi se comportă urât cu ea, Cenuşăreasa slujeşte cu dragoste şi credinţă celor două surori, respectând îndemnul Cristic: **„când cineva aruncă cu pietre tu să arunci cu pâine"** sau **„dacă cineva îţi loveşte un obraz tu să-l întorci şi pe celălalt".**

Inspirate din folclor sau izvorâte din imaginaţie, basmele sunt străbătute de un puternic realism, contribuind astfel la dezvoltarea proceselor de cunoaştere, a proceselor afective, la dezvoltarea personalităţii copiilor în general.

Haina plină de mister, de vrajă şi de farmece a basmului îi face pe cei mici să-şi însuşească mai uşor noţiunea de bine şi de rău, trezesc în copii dorinţa de a fi asemănători cu cei buni care ajung fericiţi şi în acelaşi timp se naşte în sufletul lor teama de nenorocirile ce li s-ar putea întâmpla dacă i-ar urma pe cei răi. Morala ascunsă în haina basmului este primită cu plăcere. Copiii suferă alături de eroii povestirii şi se bucură atunci când aceste personaje sunt salvate.

Simpozion Ecumenic Internaţional la Durău

Sub egida Mitropoliei Moldovei si Bucovinei, în colaborare cu Secretariatul de Stat pentru Culte, Episcopia Romano-Catolică din Iaşi şi Dieceza Romano-Catolică de Padova (Italia) s-au desfăşurat la Durău între 17—19 septembrie a.c., lucrările Colocviului Ecumenic Internaţional cu tema: **„A fi episcop astăzi. Demnitatea şi dificultăţile unei misiuni".**

Găzduit de Centrul cultural-pastoral „Sf. Daniil Sihastrul — Durău", Colocviul s-a bucurat de o largă participare din cadrul Bisericilor Ortodoxă, Romano-Catolică şi Greco-Catolică.

Au fost prezenţi din partea ortodoxă: Î.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, Î.P.S. Andrei, episcopul Alba-Iuliei, P.P.S.S. lor Casian al Dunării de Jos, Ioachim al Huşilor, Laurenţiu al Caransebeşului, Timotei al Aradului, Ioan al Covasnei şi Harghitei, Visarion Răşinăreanu, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Daniil Partoşanul, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timişoarei, Ioachim Băcăuanul, arhiereu-vicar al Episcopiei Romanului şi Corneliu Bârlădeanu, arhiereu-vicar al Episcopiei Huşilor.

Din partea Bisericii Romano-Catolice şi Greco-Catolice au participat E.S. Antonio Matiazzo, arhiepiscop de Padova, E.S. Ablondi Alberto, expert în ecumenism Livorno — Italia, E.S. Lupinacci Ercole, episcop de Lungro — Italia, P.S. Petru Gherghel, episcop romano-catolic de Iaşi, P.S. Aurel Percă, episcop-auxiliar de Iaşi, P.S. Anton Coşa, episcop diecezan de Chişinău, P.S. Virgil Bercea, episcop greco-catolic de Oradea, P.S. Alexandru Mesian, episcop greco-catolic de Cluj-Gherla. Din partea Secretariatului de Stat pentru Culte a fost prezent dl. Ministru Secretar de Stat Laurenţiu Tănase. Au fost prezenţi la o parte a lucrărilor Simpozionului şi doi mitropoliţi din Grecia, Î.P.S. Pantelimon de Veria şi Î.P.S. Vasilios al Elassonei, aflaţi în vizită în România.

Deschiderea oficială a Colocviului a avut loc marţi, 17 septembrie a.c. printr-o alocuţiune a Î.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei şi Bucovinei care a arătat rostul şi importanţa acestei întâlniri pastorale pentru episcopii celor două Biserici.

Au fost prezentate de asemenea mesajele transmise cu acest prilej de către P.F. Teoctist, patriarhul României, Î.P.S. Lucian, Mitropolit greco-catolic de Blaj şi dl. acad. Răzvan Teodorescu, Ministrul Culturii şi Cultelor.

Acest preambul a fost urmat apoi de prezentarea celor două referate principale cu tema: **„Episcopul — păstor al Bisericii locale şi păstrător al credinţei universale. Tradiţie şi reînnoire a unei harisme fundamentale"**, referate prezentate de Î.P.S. Mitropolit Daniel şi P.S. Episcop-auxiliar de Iaşi Aurel Percă.

Expunerile au fost urmate apoi de discuţii în plen care au subliniat rolul şi importanţa episcopului ca păstor în Biserica locală şi misiunea sa de a păstra unitatea dogmatică, cultică şi canonică cu Biserica Universală.

În a doua zi a lucrărilor, după oficierea Sf. Liturghii în rit ortodox în biserica Schitului Durău şi în rit romano-catolic în Capela Centrului, au urmat alte două expuneri prezentate de E.S. Antonio, arhiepiscop de Padova şi P.S. Casian, episcopul Dunării de Jos şi care au avut ca temă: **„Episcopul — Învăţător al Evangheliei într-o lume pluralistă. Dificultăţi şi şanse pentru evanghelizare astăzi".**

Expunerile au reliefat rolul de învăţător şi de ucenic în acelaşi timp al episcopului şi au reiterat căi şi mijloace de propoveduire a Evangheliei astăzi într-o lume aflată într-o continuă schimbare.

După pauză au fost prezentate alte două referate de către P.S. Timotei al Aradului şi P.S. Virgil de la Oradea având ca subiect de expunere: **„Episcopul — părinte spiritual într-un context secularizant. Lupta pentru rugăciune şi viaţă sfântă".**

Au urmat apoi discuţii în plen la care au luat cuvântul cu scurte intervenţii toţi participanţii. Discuţiile au subliniat rolul deosebit al episcopului ca icoană a preoţiei lui Hristos în sânul comunităţii ecleziale şi autoritatea pe care o are acesta prin actul hirotoniei întru păstorirea turmei duhovniceşti lui încredinţată spre mântuire.

S-a subliniat faptul că Episcopul este Învăţător al Cuvântului lui Dumnezeu şi veghează la păstrarea dreptei credinţe. El este un împreună rugător pentru toţi oamenii şi părtaş la toate bucuriile şi încercările semenilor. El trebuie să fie un model de rugăciune, de bunătate, de dreptate şi de sfinţenie şi în acelaşi timp să tindă spre propria-i desăvârşire pentru a fi cu adevărat **„omul lui Dumnezeu"**. Toţi vorbitorii au scos în relief demnitatea şi responsabilitatea episcopului după scrierile Noului Testament şi ale Sf. Părinţi ca şi strădania episcopului de astăzi de a fi la înălţimea chemării sale — aceea de păstor, de învăţător şi de sfinţitor.

La sfârşitul Colocviului, joi, 19 septembrie a.c., a fost redactat un Comunicat comun (se publică în prezentul număr al Telegrafului Român).

Lucrările Colocviului s-au desfăşurat într-o atmosferă de înţelegere şi frăţietate şi au fost un mijloc propice pentru o mai bună cunoaştere dintre episcopii participanţi ca şi pentru descoperirea unor noi mijloace în lucrarea lor sacerdotală în mijlocul poporului lui Dumnezeu.

Colocviul de la Durău nu s-a dorit să fie unul teologic ci unul pastoral şi a reuşit acest lucru pe deplin, contribuind la apropierea dintre cele două Biserici: Ortodoxă şi Romano-Catolică în slujirea lui Dumnezeu şi a semenilor.

† **VISARION RĂŞINĂREANU**
episcop-vicar
Sibiu

COMUNICAT

privind Colocviul Ecumenic Internaţional „A fi episcop astăzi. Demnitatea şi dificultăţile unei misiuni",

Durău, 17—19 septembrie 2002

În zilele de 17—19 septembrie 2002 au avut loc, la Centrul cultural-pastoral „Sf. Daniil Sihastrul"-Durău (jud. Neamţ), lucrările Colocviului ecumenic internaţional **„A fi episcop astăzi. Demnitatea şi dificultăţile unei misiuni".**

Reflexia comună, desfăşurată într-o atmosferă de rugăciune şi frăţietate, ne-a ajutat să redescoperim tradiţia comună a celor două Biserici, Catolică şi Ortodoxă, şi valorile fundamentale ale credinţei noastre în Hristos. Colocviul s-a concentrat asupra a trei direcţii fundamentale ale demnităţii de episcop: **păstor al Bisericii locale şi păstrător al credinţei universale, părinte spiritual într-un context secularizant, învăţător al Evangheliei într-o lume pluralistă.**

La încheierea lucrărilor Colocviului s-au formulat următoarele concluzii:

1. Misiunea episcopală este un dar al lui Dumnezeu şi în acelaşi timp o mare responsabilitate asumată personal, comunitar şi solidar. Episcopul este icoana lui Hristos, Arhiereul cel veşnic, în comunitatea pe care o păstoreşte, este slujitor şi mărturisitor al prezenţei active a lui Hristos, prin Duhul Sfânt, în Biserica Sa.

2. În calitate de păstor spiritual şi urmaş al Sfinţilor Apostoli, episcopul conduce poporul credincios către mântuire nu în locul lui Hristos ci în comuniune cu Hristos, fiind prim învăţător al Evangheliei şi prim slujitor al Euharistiei, iar eparhia sa este epifania (manifestarea) Bisericii universale într-un loc determinat geografic.

3. Episcopul exercită slujirea sa de părinte şi păstor a Bisericii locale, împreună cu clerul şi cu toate unităţile şi instituţiile bisericeşti din eparhia sa: diferite consilii eparhiale pastorale, parohii, mânăstiri, comunităţi de viaţă consacrată, şcoli, centre culturale, instituţii caritative, organizaţii creştine laice etc. Astfel, el este simbolul unităţii şi cheamă la comuniune în iubirea lui Hristos pe cei de aproape şi pe cei de departe, revărsând lumina credinţei şi a iubirii divine în locurile unde este dezbinare, fragmentare, îndepărtare de Dumnezeu.

4. Episcopul este părinte spiritual în Biserică şi de aceea întreaga sa lucrare pastorală trebuie să facă din Biserica locală o familie spirituală care trăieşte din iubirea Preasfintei Treimi: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt. În faţa lui Hristos, Arhiereul cel veşnic, episcopul este responsabil de toţi cei încredinţaţi lui spre păstorire pe calea mântuirii şi desăvârşirii spirituale. De aceea, el trebuie să se roage necontenit pentru mântuirea tuturor. Pastoraţia are ca scop întărirea comuniunii eclesiale, promovarea mai intensă a reconcilierii şi a vieţii duhovniceşti, prin harismele şi darurile revărsate de Duhul Sfânt asupra membrilor Bisericii.

5. Episcopul este învăţător al Cuvântului lui Dumnezeu, el învaţă cu autoritate în numele lui Hristos şi veghează la păstrarea dreptei credinţe. Pentru a fi un bun învăţător al fiilor săi duhovniceşti, episcopul trebuie să trăiască necontenit ca discipol al lui Hristos, smerit şi milostiv. El ascultă Cuvântul lui Dumnezeu şi este atent la suferinţa lumii, ca să lucreze pentru realizarea comuniunii dintre oameni, prin împărtăşire cu Hristos euharistic şi întâlnire cu chipul lui Hristos din semenii noştri.

6. Azi, în contextul pluralismului cultural şi religios în care îşi desfăşoară activitatea, episcopul, prin toată slujirea sa, orientează lumea către Hristos cel răstignit şi înviat, Creatorul şi Mântuitorul lumii. Într-o lume marcată de secularizare şi individualism, slujirea episcopală mărturiseşte iubirea Sfintei Treimi, arătată şi împărtăşită de Hristos lumii, cheamă la reconciliere şi comuniune, la solidaritate şi cooperare.

7. În societatea ameninţată de uniformizare şi standardizare, prin episcopii ei, Biserica apără unicitatea şi demnitatea persoanelor umane, create după chipul lui Dumnezeu, şi propune o democraţie bazată nu numai pe reguli ci şi pe valori. Fiind sensibilă la suferinţele şi dificultăţile cu care se confruntă cei defavorizaţi, oameni sau popoare, Biserica gândeşte în mod universal şi solidar cu cei umiliţi din toată lumea.

8. Forţa creştinismului constă în sinteza dintre credinţă, cultură şi viaţă. De aceea episcopul urmează tradiţia Bisericii nedespărţite care a exprimat unicitatea mesajului mântuitor al Evangheliei, în culturi diferite, astfel încât să transmită diferitelor generaţii de oameni bucuria credinţei, a speranţei şi a vieţii în Hristos.

9. Întâlnirile şi consultările dintre episcopii diferitelor Biserici creează condiţiile promovării dialogului sincer şi căutării de soluţii adecvate la problemele cu care se confruntă toţi creştinii în societatea de azi.

10. Întrajutorarea şi schimburile de experienţă pastorală între Biserici contribuie la apropiere şi solidaritate creştină între diferite popoare ale lumii.

Dată fiind experienţa spirituală deosebit de bogată şi atmosfera frăţească a colocviului, participanţii au exprimat dorinţa de a organiza şi în viitor astfel de colocvii episcopale cu teme pastorale.

„Să stăm bine, să stăm cu frieă..."

Ascultarea şi ordinea în locaşul de cult

Pentru cei mai mulţi dintre noi locaşul de cult este un spaţiu în care are loc întâlnirea omului, în mod direct, cu Divinitatea. Desigur că o bună parte din credincioşii care participă la slujbele religioase desfăşurate într-un asemenea spaţiu sacru nu (mai) conştientizează că locul în care se află este unul sfânt, aici Cerul coborându-Se pe pământ.

Una dintre cele mai vechi lucrări ale Bisericii creştine, este vorba de „Constituţiile Apostolice" (sec. IV), vine să ne amintească despre însemnătatea lăcaşului de cult, despre evlavia, ascultarea, ordinea şi buna cuviinţă de care trebuie să dea dovadă creştinii când se află în el.

Ca lăcaş de cult, biserica este asemenea Împărăţiei lui Dumnezeu. Aici credincioşii se roagă: „Facă-se voia Ta, precum în cer aşa şi pe pământ" (Mat. 6, 10), comparându-se cu „cereştile, netrupeştile puteri care-L slăvesc pe Dumnezeu (cf. Ps. 102, 19—21) într-un glas", „lăudându-L în rânduială pe singurul şi adevăratul Dumnezeu" (cf. Constituţiile Apostolice II 56, 1).

O altă similitudine a bisericii este cea a corabiei. Episcopul este ca un cârmaci, poruncind ca fiecare să înfăptuiască ce-i al său cu toată priceperea şi comandând „diaconilor, care sunt ca nişte marinari, să ceară fraţilor să stea la locurile lor, precum călătorilor, cu mare grijă şi bună cuviinţă" (cf. C.A. 57, 2). Tot diaconii sunt cei care „poartă de grijă ca laicii să se aşeze într-o parte, în rânduială şi în linişte, femeile stând de o parte, de asemenea, în linişte". Dacă se descoperă cineva nefiind aşezat la locul lui, va fi certat de către diacon, care este comandant al provei şi condus spre locul care i se cuvine" (C.A. 57, 4. 11).

Dar biserica nu e comparată numai cu o corabie, ci şi cu un loc îngrădit unde păstorii fac ordine între oile turmei, grupându-le după felul, vârsta şi elementele lor asemănătoare (cf. C.A. II 57, 12). Astfel, „tinerii se aşează într-o parte, dacă este loc, dacă nu stau în picioare; cei în vârstă, după întâietate; copiii sunt luaţi de părinţi; tinerele, la rândul lor, într-o parte, dacă este loc; iar văduvele şi fe-

(Continuare în pag. a 8-a)

Drd. BOGDAN MARIAN

Traian Vuia

(Urmare din pag. a 3-a)

Repetarea încercărilor de zbor, executate în vara lui 1906, a sugerat perfecţionări de amănunt, obţinând succese tot mai evidente. Terenul de la Montesson oferind o singură direcţie contra vântului, experimentările au continuat la Issyles-Moulineaux, lângă Bois de Boulogne, în prezenţa unei asistenţe numeroase, între care erau şi pionieri ai aviaţiei, precum şi amatori, curioşi de noile experienţe.

În dezinteresarea sa, Vuia n-a păstrat un secret, privitor la invenţia sa. Străin de orice vanitate şi egoism, el era preocupat exclusiv de progres, de binele general al omenirii, conştient fiind de valoarea muncii colective.

După realizarea zborului mecanic, înfăptuirea motorului cu ardere internă pentru avion, a fost a doua creaţie de răsunet a geniului lui Vuia (Vuia T., op. cit., p. 25). Înfăptuirea acestor două importante contribuţii aduse pentru progresul tehnic, l-au ţinut pe Traian Vuia legat de Paris, unde avea ample posibilităţi de experimentare.

A plecat din ţară la Paris, pentru două luni, care — de fapt — au devenit 48 de ani (din 1902, până în 1950), cu scurte vizite în ţară, după 1918. Recunoscător faţă de Franţa, ţara sa de adopţie, Traian Vuia a rămas credincios poporului din care ieşise. În timpul conferinţei de pace de la Paris, din 1918—1920, Traian Vuia şi-a oferit serviciile sale, fiind la dispoziţia delegaţiei române şi pledând pentru recunoaşterea drepturilor poporului român. În timpul celui de al doilea război mondial, Traian Vuia a fost animatorul şi preşedintele Frontului naţional român din Franţa, al luptătorilor antifascişti.

De o constituţie fizică nu prea robustă, în 1946, Traian Vuia a căzut grav bolnav. În această stare, s-a bucurat de sprijinul şi ocrotirea unor români, stabiliţi la Paris, îngrijit fiind de aceştia ca şi un membru al familiei.

În 1950, cu ajutorul guvernului român, Traian Vuia s-a întors în ţară. Şi-a revăzut prietenii, cărora le-a dictat amintiri privitoare la realizările din cursul vieţii sale. S-a stins din viaţă la 2 septembrie 1950, înmormântat fiind la Bellu. Pe lespedea mormântului este gravată glorioasa dată a primului său zbor, cu avionul monoplan, inventat şi construit de dânsul, care — prin efortul său eroic — constituie darul incomparabil făcut de el omenirii.

Din presa vremii, am desprins, că la şapte ani de la trecerea sa din viaţă, în 1957, cu ocazia deschiderii în Capitală a expoziţiei „Traian Vuia", Academia Română a ţinut o şedinţă festivă, consacrată omagierii lui Traian Vuia, pentru glorioasa sa creaţie. Au fost de faţă prieteni şi colaboratori apropiaţi ai lui Vuia, precum şi oaspeţi sosiţi din Franţa. Pe temeiul documentelor, a fost reliefată creaţia şi contribuţia deosebită adusă de Vuia la realizarea zborului, care a însemnat un imens salt în progresul tehnic. S-au exprimat mulţumiri poporului francez, care prin reprezentanţii săi l-au ajutat pe Vuia, la timpul său şi au promovat cunoaşterea şi punerea în valoare a realizărilor lui. Traian Vuia a fost prezentat ca un mare precursor în dezvoltarea aviaţiei. Directorul Muzeului aerului din Paris, Charles Dollius, şi-a exprimat bucuria pentru reuşita reconstituirii primului aparat al lui Traian Vuia, marele pionier român al aviaţiei.

„Tăcerea" lui Dumnezeu şi Surzenia noastră

„Poate că tăcerea lui Dumnezeu e numai un aspect tragic al surzeniei noastre"

Există în Evanghelie un episod care ne pune în uimire. Este vorba de rugămintea stăruitoare a canaaneencei pentru vindecarea fiicei sale. Cu totul de neînţeles şi nemaiîntâlnit ne apare modul în care Hristos o tratează pe mult îndurerata mamă (Mt. 15, 21—28). La arzătoarea ei rugăciune, nu catadicseşte pentru-nceput să răspundă în nici un fel. Glasul ei plin de tristeţe se izbeşte de o tăcere greu de înţeles. Ba, mai apoi, după ce strigarea i se intensifică, este apostrofată cu cuvintele: „Nu se cuvine să iei pâinea fiilor şi s-o arunci câinilor".

Este unicul caz în tot Noul Testament în care Hristos procedează în acest fel. El, Cel care neîntârziat şi absolut necondiţionat se apleca asupra durerilor şi suferinţelor oamenilor, lesne-iertător al păcătoşilor, primitor generos şi ocrotitor al oropsiţilor, iată-L de data aceasta, înfăţişându-ni-Se într-o ipostază greu de explicat.

De bună seamă că toate acestea: tăcerea glacială, mai apoi cuvintele usturătoare îşi au un tâlc al lor, ele nefiind finalmente decât etapele unui sever examen căruia femeia i-a fost supusă de Hristos, examen pe care-l va trece într-un mod exemplar, câştigându-şi prin dârzenia caracterului şi neclintita credinţă, admiraţia Mântuitorului. „O, femeie, mare este credinţa ta!", îi va spune la sfârşit Hristos, învrednicind-o totodată şi de privilegiul, nimănui altcuiva acordat, **„fie ţie după cum voieşti!"**.

Există, dacă ne vom analiza cu atenţie, şi în viaţa noastră astfel de momente de cumpănă în care avem impresia că Dumnezeu S-a ascuns într-o desăvârşită tăcere, refuzând parcă să răspundă la rugăciunile noastre. Strigăm către El, dar răspunsul întârzie să vină, cuvintele izbindu-se parcă şi sfărâmându-se neputincioase din impactul cu un zid impenetrabil.

Tace însă oare cu adevărat Dumnezeu, întârzie El să ne răspundă, sau în cu totul altă parte trebuie căutată cauza acestei aparente tăceri divine? Nu este vorba cumva, mai degrabă de un sentiment care ne stăpâneşte, de o stare în care ne-am afundat şi pe care, dacă nu o vom putea depăşi, riscăm să nu putem auzi şi nici înţelege răspunsul lui Dumnezeu?

Suntem de obicei înclinaţi să punem totul în seama lui Dumnezeu, să ne despovărăm de orice răspundere, ba mergem până acolo încât îl acuzăm că atunci când avem mai mare nevoie de ajutorul Lui, atunci nu-L aflăm.

În orice caz, suntem dispuşi să recurgem la tot felul de subterfugii şi artificii în ceea ce ne priveşte pe noi înşine, fără să ne putem închipui măcar că adevărata cauză a acestei tăceri s-ar putea să se afle chiar în noi înşine.

Fără îndoială că una din cauzele care stau la baza acestei aparente tăceri, a dialogului care refuză să se înfiripe, a întâlnirii care nu se poate realiza, este faptul că în realitate noi nici nu dorim o relaţie reală şi permanentă cu Dumnezeu. Nu avem nevoie de Dumnezeu, avem nevoie doar de ceva de la El. Dorim să ne dăruiască acel ceva care ne interesează, dar nu dorim ca El să se amestece în viaţa noastră, nu-L dorim prezent, pentru că prezenţa Lui n-ar face decât să ne incomodeze şi să ne stingherească.

Există momente în viaţă în care ne rugăm cu toată căldura pentru ceva sau cineva, suntem cu toată fiinţa adunaţi în rugăciune, şi totuşi la sfârşit avem senzaţia clară a faptului că Dumnezeu tace, că refuză să ne dea un semn. Însă puterea şi căldura rugăciunii noastre provin din preocuparea exclusivă pentru acel ceva şi prea puţin din credinţa noastră în El. Nu Dumnezeu este ceea ce ne preocupă în realitate, ci ceea ce cerem de la El. Şi nu Dumnezeu era Cel în care eram adunaţi cu întreaga noastră fiinţă, ci eram absorbiţi de ceea ce doream de la El. Or, în astfel de situaţii, nu Dumnezeu, ci noi suntem cei absenţi, cei care tăcem, pentru că între El şi noi s-a interpus un lucru care ne împiedică să I ne adresăm într-un mod nemijlocit.

Apoi, nerăbdători şi mereu sub presiunea lui „acum", nu ne dăm răgazul să aşteptăm răspunsul lui Dumnezeu ci, din moment ce ni s-a refuzat ceea ce I-am cerut, considerăm că refuză să ne răspundă. Nu ne gândim însă că ordinea şi logica lucrurilor divine sunt cu totul altfel decât logica şi ordinea omenească, care sunt relative, iar din moment ce Dumnezeu refuză să se circumscrie acestora, conchidem că ne refuză, fără să ne putem imagina măcar că un lucru pe care noi îl considerăm bun, poate avea consecinţe imprevizibile asupra noastră, iar răspunsul lui Dumnezeu este de fapt tocmai acest aparent „refuz".

O altă cauză care ar putea explica „tăcerea" lui Dumnezeu este şi aceea că noi de obicei aşezăm între noi şi El anumite imagini sau încercăm să ne facem o **anumită impresie** despre El, cu alte cuvinte încercăm să-L conceptualizăm, or se ştie, conceptele creează de fapt false imagini despre Dumnezeu, îndepărtându-ne prin aceasta şi mai mult de El.

Este însă posibilă o relaţie nemijlocită cu Dumnezeu, şi dacă da, cum vom putea să ne debarasăm de aceşti „idoli" pentru a putea avea acces la El, cum vom putea comunica din moment ce Dumnezeu „rămâne ascuns chiar în propria-i revelaţie" (V. Lossky), iar „ceea ce căutăm transcende toată cunoaşterea şi se îndepărtează de noi în întunericul necunoaşterii" (idem).

Privind din perspectiva strictă a umanului, Dumnezeu rămâne pentru noi un mister, o negrăită taină, pentru că în acelaşi timp El este pretutindenea, fără să poată fi cuprins de nimic, fiind „tot ceea ce este şi nimic din ceea ce este"[2], umplând tot ceea ce gândim şi spunem, dar în acelaşi timp „începe să fie exact dincolo de ceea ce spunem noi"[3].

Sigur, Dumnezeu este în toate cele din preajma noastră, toate vorbind despre prezenţa Lui, toate purtându-I amprenta: „ridică piatra şi Mă vei descoperi, despică lemnul şi iată-Mă, acolo sunt!", spunea unul dintre Părinţi —, fără să fie cuprins însă de nimic, iar locul în care vom descoperi cel mai bine prezenţa lui Dumnezeu este **„înlăuntrul nostru"** (Lc. 17, 21).

„Găsiţi uşa inimii voastre şi atunci veţi descoperi că ea este uşa împărăţiei lui Dumnezeu", spunea Sf. Ioan Gură de Aur, arătând prin aceasta că trebuie să intrăm în noi înşine dacă vrem să-L descoperim cu adevărat pe Dumnezeu, însă nu oricum, pentru că nu este vorba doar despre o simplă descindere în adâncimea fiinţei noastre, aşa cum o concepe spre exemplu ştiinţa modernă. A-L descoperi pe Dumnezeu nu înseamnă să cobori pur şi simplu în propria-ţi realitate lăuntrică, ci să treci dincolo de tine, „să uiţi de tine dacă vrei să-ţi cunoşti sinele" (Stareţul Varsanufie), să ajungi, cu alte cuvinte, în acel loc al fiinţei tale unde întâlnirea este posibilă, acolo unde sălăşluieşte Dumnezeu, Cel ce

(Continuare în pag. a 7-a)

Preot NICOLAE STOIA

Înălţarea Sfintei Cruci

(Urmare din pag. 1)

diculara, fundamentala — noastră solemnă şi derizorie situaţie de făptură care deopotrivă ţine de lume şi de cer".

Crucea este cumpăna dreptăţii între Vechiul şi Noul Testament. Legea veche o socotea spânzurătoare, gen moarte blestemată, romanii, execuţie infamantă. Legea nouă o consideră „semnul izbăvirii noastre". Crucea în Vechiul Testament a fost preînchipuită, în Noul „este împlinită". Astăzi, în Biserica creştină se reînnoieşte într-un fel minunea de pe Sinai. Numai că în locul şarpelui de aramă vedem, prin cruce, pe Fiul lui Dumnezeu Cel ce ridică păcatele lumii. „Astăzi Crucea se înalţă şi lumea din moartea păcatului se izbăveşte. Astăzi pomul vieţii din sânurile pământului scoţându-se, învierea lui Hristos adevereşte. Astăzi privind la Mielul lui Dumnezeu cel răstignit pe lemn, iertare de păcate şi viaţă veşnică dobândim". Aceasta potrivit cuvintelor Mântuitorului: „După cum Moise a înălţat şarpele în pustie, aşa trebuie să se înalţe Fiul Omului, ca tot cel ce crede în El să nu moară ci să aibă viaţă veşnică" (Ioan 3, 14—15).

Într-un chip tainic, dar nu mai puţin adevărat, minunea se repetă sub ochii noştri. Locul vechiului Israel l-am luat noi creştinii. Locul şerpilor l-au luat muşcăturile cele înveninate ale diavolului: Biserica împlineşte slujba lui Moise, ridicând în mijlocul poporului Crucea lui Hristos. Tot omul care priveşte cu credinţă la acest semn minunat, primeşte dar nemărginit: „Ca să simţi şi să doreşti darurile Crucii trebuie să simţi şuierul diavolului; trebuie să simţi lumea aceasta ca pe o pustie plină de şerpii patimilor şi ispitelor; trebuie să simţi păcatul care te-a muşcat de moarte; trebuie să simţi fiorul morţii sufleteşti, să te cutremuri şi să strigi: Doamne, mântuieşte-mă că sunt pierdut" **(Urmarea lui Hristos).** Ca şi iudeii în pustia Edoului, noi suntem mereu muşcaţi de ispitele şi asupririle diavolului. Tocmai de aceea „Doamne, armă asupra diavolului, Crucea Ta ai dat nouă; că se îngrozeşte şi se cutremură nesuferind a căuta spre puterea ei; căci morţii i-ai sculat şi moartea ai surpat, pentru aceasta ne închinăm îngropării şi învierii Tale".

Cel dintâi om, Adam, a fost muşcat prin amăgire de „şarpele cel de demult, diavolul, şi în urma acestei muşcături toţi oamenii poartă urmările lui. Însă, cel ce crede în Iisus se curăţeşte şi se vindecă de rănile diavolului. Şi numai prin Cruce, El se mărturiseşte Fiu al lui Dumnezeu, Fiu al omului şi Izbăvitorul nostru. Fiindcă Dumnezeu a ales un lucru nebun şi slab din lume „ca să ruşineze cele înţelepte şi cele tari" (1 Corinteni 1, 27).

Aşadar, ce este crucea în cultul creştin?

1. Fireşte, mai întâi, este **lemnul acela preafericit,** unealta folosită de Dumnezeu spre a preface întruparea Divinităţii în acceptarea completă a condiţiei omeneşti. Acea comoară de mare preţ descoperită de mama împăratului Constantin cel Mare, Elena „cea fericită" şi aşezată la loc de cinste în anul 327 cu ajutorul patriarhului Macarie al Ierusalimului.

2. Crucea devine astfel un simbol, **un semn al biruinţei** celor ce cred în Hristos. Prin moartea pe cruce, instrumentul morţii s-a făcut „armă de biruinţă şi izvor de scăpare". Pe crucea Golgotei, ca pe un altar de jertfă, Mielul lui Dumnezeu s-a oferit pentru păcatele lumii. Moartea Lui nu a fost o înfrângere, ci o biruinţă. Sf. Apostol Pavel, care s-a suit cu duhul până la al treilea cer, scria că pentru cei ce sunt pe calea mântuirii „crucea este puterea lui Dumnezeu" (1 Corinteni 1, 18). Iar în altă parte „Mie nu-mi este a mă lăuda decât cu crucea Domnului Iisus Hristos" (Galateni 6, 14). „Căldura se măsoară cu termometrul, evlavia adevărată a creştinilor cu venerarea crucii". Iubitorii de Hristos, pentru a birui, se înseamnă cu chipul crucii, arătând prin aceasta dorinţa de a scăpa de puterea diavolului. Sfântul Ioan Gură de Aur preamăreşte semnul biruitor al creştinătăţii: „Crucea este pentru noi biruinţă contra demonilor, sabie împotriva păcatului, suliţa prin care Hristos a străpuns şarpele. Crucea este voinţa Tatălui, slava Fiului Unuia-născut, bucuria Duhului, podoaba îngerilor, zidul sfinţilor, lumina întregii lumi".

Crucea va fi şi semnul împărăţiei celei veşnice a lui Hristos, când „se va arăta pe cer semnul Fiului Omului" (Matei 24, 30), fiind în acelaşi timp şi semnul împăcării noastre definitive şi veşnice cu Hristos.

3. Crucea are însă şi sensul **„suferinţei care mântuieşte".** Prin cruce, înţelegând acea răstignire a poftelor pe care suntem îndatoraţi să o facem în fiecare zi, ca să ne eliberăm de amăgirile diavolului: „La aceasta aţi fost chemaţi, că şi Hristos a pătimit pentru voi, lăsându-vă o pildă, ca să păşiţi pe urmele Lui" (1 Petru 2, 21).

Prin crucea suferinţei primite cu suflet smerit, credinciosul îşi ispăşeşte păcatele şi se apropie de Dumnezeu.

De la patimile Domnului de pe Golgota împărăţia cerurilor nu poate fi dobândită decât cu **preţul crucii,** adică al renunţărilor, al smereniei, al răbdării. „Să ţinem minte şi să cugetăm că suntem chemaţi la cereasca şi împărăteasca Cină a Stăpânului. De vrem să ne îndulcim de ea să avem grijă a fi cumpătaţi la prânzul acestei vieţi".

De la Athos la Rădăşeni

(Urmare din pag. a 4-a)

Rădăşeni. La sfârşitul rugăciunilor pentru ploaie, icoana n-a putut fi dusă mai departe. Această tradiţie este confirmată de mulţi bătrâni din satul Rădăşeni, martori ai acestei minuni, ca şi de Arhimandritul Cleopa Ilie, vestitul misionar, legat sufleteşte de satul Rădăşeni încă din vremea stăreţiei sale la Sihăstria, liturghisitor în biserica Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel din Rădăşeni.

Arhimandritul Veniamin Piticariu a hotărât atunci să dăruiască Sfânta icoană bisericii Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel, cu dorinţa de a fi îngropat şi el alături de acest locaş, lucru ce s-a împlinit un an mai târziu, în 1922, când Dumnezeu l-a chemat întru Împărăţia Sa. Trupul său adus de la Mânăstirea Râşca a fost aşezat lângă biserică, aproape de preţiosul dar lăsat satului Rădăşeni.

Mai târziu, prin grija preotului şi a credincioşilor, la căpătâiul arhimandritului Veniamin Piticariu s-a aşezat un monument funerar din marmură neagră în semn de recunoştinţă pentru acest vestit stareţ al mânăstirii Râşca şi ctitor al bisericii celei noi din Rădăşeni.

Într-un mic medalion de argint aşezat la gâtul Maicii Domnului, se găsesc trei părticele din moaştele Sfântului Gheorghe, ale Sfântului Haralambie şi ale Sfântului Ioan cel Nou de la Suceava însoţite de o mică însemnare care aminteşte că donaţia a fost făcută de Arhiereul Narcis Creţulescu (mort la Mânăstirea Neamţ în martie 1913), prieten al Arhimandritului Veniamin Piticariu.

Aşa a rămas la Rădăşeni o icoană vestită a cărei istorie începută la Athos s-a continuat într-un sat cu oameni evlavioşi, întărind şi mai mult credinţa lor, îndemnându-i să rămână fideli dreptei învăţături şi s-o cinstească în chip deosebit pe Maica Luminii din icoana cea luminată.

Umbriţi de milostivirea Sa, rădăşenenii au devenit în ultimii zeci de ani ctitori ai multor mânăstiri şi biserici. Amintim aici de paraclisul Sf. Ioachim şi Ana de la Sihăstria, construit de ei în vremea stăreţiei Arhimandritului Cleopa Ilie, de ajutorul pe care l-au dat la Icoana, Pocrov, Agapia Veche, Vorona şi-n alte locuri.

Aşa se explică prezenţa în satul Rădăşeni a numeroşi ierarhi, clerici monahi şi de mir, pelerini cu toţii la icoana Maicii Domnului care priveşte spre noi cu nemărginită bunătate şi împlineşte cererile făcute către ea din adâncul inimii, cu smerenie şi cu frică de Dumnezeu.

Biserica în care se află primeşte mereu oameni apăsaţi de nevoi şi necazuri. În duminici şi sărbători, ca şi-n zile de rând, slujitori ai Bisericii, dar şi nenumăraţi credincioşi îngenunchiază înaintea acestei Sfinte Icoane, punându-şi nădejdile în mijlocirea Maicii Domnului. La resfinţirea bisericii Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel din 16 iulie 1995, trei arhierei, 40 de clerici şi aproximativ 30.000 de credincioşi au transformat târnosirea într-o sărbătoare a întregului ţinut.

Biserica din Rădăşeni păstrează între odoarele ei de preţ şi un epitaf pictat de vestitul iconar Irineu Protcenco de la Sihăstria, din vremea în care satul avea o strânsă legătură cu această mânăstire. Tot în aceeaşi perioadă, Arhimandritul Cleopa Ilie a slujit Sfânta Liturghie de mai multe ori în sat şi chiar rânduiala înmormântării sau parastasului pentru unii credincioşi râvnitori. Aşa a început să se ţese firul acestei istorii. În fiecare zi icoana adaugă alte şi alte minuni pe care oamenii credincioşi le ştiu şi le mărturisesc.

Un sensibil fiu al locurilor, scriitorul Grigore Ilisei care a trecut de sute de ori pe lângă această biserică în drumul spre casa mamei sale, a scris o frumoasă pagină, **„fermecat de povestea ei romanescă (de roman)".**

Cu multă bunăvoinţă a realizat şi un film despre icoană: **De la Athos la Rădăşeni,** prezentat de Televiziunea Română în ianuarie 2002.

În rânduiala de sfinţire a icoanelor Preasfintei Născătoare de Dumnezeu se spune: **„... Binecuvinteaz-o cu binecuvântarea Ta cea cerească şi-i dă ei puterea şi tăria facerii de minuni. Fă-o vindecătoare şi izvor de tămăduiri tuturor celor ce în dureri se vor pleca în faţa ei şi vor cere de la Tine ajutor prin Născătoarea de Dumnezeu ...".**

Este aşadar împlinirea acestei rugăciuni făcută cu atâta stăruinţă în cetatea cea neîngenunchiată a Ortodoxiei, la Sfântul Munte Athos, în 1891.

Scrisu-s-a de noi această sfântă istorie ...

INCHINARE

La altarul unei Biserici din lemn

Lemnule sfânt, lemnule sfânt —
Lăcaș de rugă și har, pe pământ —,
Tu semeni în cuget, în noi, în simțiri,
Sămânța nestinsă a marii **Iubiri**
De viață, de oameni, de **Duhul** cel **Sfânt,**
Atotpreaputernic în Cer, pe pământ . . .

Lemnule sfânt, lemnule sfânt!
În primele zile, fiind, pe pământ,
La tine venim,
Și nume primim,
Credință în **Domnul** cel Mare și **Sfânt,**
Atotpreaputernic în Cer, pe pământ . . .

Lemnule sfânt, lemnule sfânt!
Cu dragostea vieții în doi, pe pământ,
La tine venim
Să ne logodim
În numele **Tatălui** nostru cel **Sfânt,**
Atotpreaputernic în Cer, pe pământ . . .

Lemnule sfânt, lemnule sfânt
Când clopotul bate — un sfârșit pe pământ,
La tine venim,
Odihnă primim
În rai cu arhangheli
La Tatăl cel Sfânt.

Lemnule sfânt, lemnule sfânt
Lăcaș de rugă și har, pe pământ,
Prin tine trăiesc, la tine mă-nchin,
Și-ți dărui întreaga-mi ființă!
Amin.

Colonel (r) GHEORGHE PĂȘESCU,
Asociația „Cultul eroilor" — Brașov

Gherasim Cristea, episcopul Râmnicului — **VIAȚA SFÂNTULUI MARTIR CONSTANTIN-VODĂ BRÂNCOVEANU ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ PĂTIMITORI CU DÂNSUL**

O minunată lucrare de istorie a jertfei creștine românești este cartea Episcopului de Râmnic, tipărită în anul 2001, cu un cuvânt înainte de academician Virgil Cândea, îngrijitorul multor ediții din operele cronicarilor noștri.

Volumul a apărut la Editura Episcopiei Râmnicului, bogat ilustrat și în excelentă prezentare grafică, la înălțimea cerută de tema abordată: jertfelnicia Domnitorului ortodox creștin Constantin-Vodă Brâncoveanu și a celor împreună cu dânsul, care au ales să se jertfească dobândind cununa muceniciei, dar nu și-au lepădat credința. Aflăm cum au fost uciși cu moarte groaznică de către Gin Alipașa, „un tiran setos de sânge, dușman al creștinilor și doritor să robească Țările Române". Tatăl, voievodul Constantin Brâncoveanu, și-a privit fiii uciși pe rând de turcii păgâni, și-a îmbărbătat el însuși copiii pentru ca să nu se teamă și să își păstreze credința strămbună chiar cu prețul vieții lor, știind că altfel, turcii îi vor sili pe români să treacă la credința musulmană, așa cum au făcut în Bulgaria, Albania, Bosnia și Sêrbia. Astfel au pierit pentru dragostea lor de Neam și de Dumnezeu, Sfântul Mucenic Constantin-Voievod Brâncoveanu și cei împreună cu dânsul, adică Mucenicii Constantin, Ștefan, Radu și Matei, feciorii săi, și Ianache, sfetnicul său; cu toții fiind prăznuiți în Biserica Ortodoxă Română, de toți credincioșii ei, după cuviință, la 16 august.

Despre istoria Brâncovenilor, despre comorile brâncovenești și despre daniile făcute de voievodul Constantin Brâncoveanu către Muntele Sinai și Athos, despre bibliotecile lor și despre stilul arhitectonic unic, întemeiat de ctitorul Vodă-Constantin și recunoscut ca stil artistic în 1993 de UNESCO prin proclamarea ctitoriei voievodale de la Hurezi ca monument de valoare culturală mondială — despre acestea toate s-a scris mult. Ceea ce aduce nou cartea episcopului Gherasim este revelarea exemplului de adâncă sfințenie al unui domnitor român, și de negrăită jertfă pe care viața și martiriul Brâncovenilor îl însemnează în istoria creștină a neamului românilor. Este pusă în lumină și înțelepciunea domnitorului român care a preferat să plătească turcilor un tribut pentru păstrarea păcii și a vieții liniștite a locuitorilor de la Nord de Dunăre. De asemenea, autorul explică și îndeamnă la un mod religios de înțelegere a istoriei, cu meandrele sale, în care au fost prinși bunăoară Brâncovenii și Cantacuzinii, întrucât: „creștinii citesc și înțeleg istoria altfel decât cărturarii bizuiți doar pe judecata minții lor" și ei nu spun „neadevăruri care defaimă până la urmă însuși neamul românesc".

Stilul curgător și dulce al cărții Episcopului Gherasim al Râmnicului este acela al «cărților de cetire» pentru copiii de acum 70—80 de ani, cărticelele a căror lipsă din peisajul didactic o regretăm noi astăzi, când «alternativele» pedagogice ale manualelor de istorie predate în școli nu sunt de natură să ne bucure.

De astfel de cărți, bune pentru minte și pentru suflet, așa cum este **Viața Sfântului Martir Constantin -Vodă Brâncoveanu și a celor împreună pătimitori cu dânsul** avem mare nevoie, pentru a ne ajuta pruncii să se identifice și să se legitimeze ca neam, ca națiune să se regăsească și să poată purcede conștienți de sine spre viitorul care îi așteaptă.

MIHAI POSADA

Un mare diplomat român — Nicolae Titulescu (1882—1941)

În toate timpurile și mai ales în vremuri de cumpănă, poporului român i-a fost hărăzit să se bucure de minți strălucite care să-i lumineze calea. În literatură, în știință, în istorie și, iată, în diplomație, perioada interbelică a propulsat valori incontestabile. Printre personalitățile de seamă care au dat strălucire culturii noastre și nu numai, se numără Nicolae Titulescu.

Provenit dintr-o familie de intelectuali cu tradiții cărturărești, fiind fiu de avocat, nepot de protopop și strănepot al pictorului Theodor Aman, viitorul jurist, rămas orfan de tată la un an și jumătate, a demonstrat încă din adolescență calități intelectuale excepționale.

După absolvirea în mod strălucit a studiilor juridice la Paris, devine profesor suplinitor de drept civil, la Universitatea din Iași, la numai 22 de ani, iar în 1909 se transferă la aceeași catedră la București. În 1912 intră în viața politică ca deputat de Romanați, din partea Partidului Conservator-Democrat condus de Take Ionescu. Iată ce declara Take Ionescu despre Nicolae Titulescu: „Un mare, un extraordinar talent s-a ridicat la tribuna românească, și acest talent este al nostru. Nu numai că Titulescu a făcut ieri începutul cel mai strălucitor în istoria elocinței parlamentare a României, dar acest început l-a clasat deopotrivă gânditor și orator".

Ajuns ministru de externe în anul 1923 când pacea, acest deziderat suprem al luptei sale, era din nou amenințată, Titulescu i-a conferit întreaga-i activitate diplomatică. Odată cu intrarea României în război de partea Antantei, Nicolae Titulescu a sprijinit din toate puterile realizarea idealului național, în vederea realizării Unirii tuturor românilor într-un singur stat.

Jurist și orator de frunte, Nicolae Titulescu a fost ales membru al Academiei Române, apoi doctor honoris causa al Universităților din Atena și Bratislava și președinte al Academiei Diplomatice Internaționale. În 1920 a fost delegat al României la Conferința de Pace de la Paris, în 1922—1927 a fost ministru plenipotențiar al României la Londra și ministru de externe între anii 1927—1928 și 1932—1936.

În calitate de delegat permanent al României la Liga Națiunilor, a fost ales ca președinte al acestui for internațional, în două rânduri consecutiv, în anii 1930 și 1931, caz unic în analele internaționale ale vremii. În 1933, după instaurarea hitlerismului în Germania, Nicolae Titulescu și-a dat seama de pericolul nazist pentru România și pentru celelalte state europene, astfel că a luptat neîncetat pentru întărirea colaborării internaționale, pentru stăvilirea războiului. A semnat la Londra în 1933 în numele guvernului român Convenția de definire a agresorului și a adus o contribuție remarcabilă la crearea Micii Înțelegeri, iar în 1934 a Înțelegerii Balcanice.

Anul 1936 prevestea nori negri ce se ridicau asupra Europei. În urma presiunilor cercurilor fasciste din țară, Nicolae Titulescu a fost scos din fruntea ministerului de externe, din arena vieții politice internaționale, în acel ceas ce anunța întunecata dominație fascistă, cu tot cortegiul ei de consecințe funeste. A plecat în Elveția, Franța și Anglia unde a ținut numeroase conferințe, despre situația precară internațională și despre soarta Europei în pragul celui de al II-lea război mondial.

Nicolae Titulescu a dat dovadă de un cald patriotism. Prin profunzimea gândirii sale a adus înnoiri vieții culturale, economice și politice. A întregit știința dreptului românesc. Prin excepționalul său talent oratoric, s-a afirmat în politica internă și externă, apărând cu tact, dar și cu dârzenie interesele României. Gândirea sa politică este mereu actuală. Fostul prim-ministru al Franței Eduard Herriot l-a caracterizat în felul următor la timpul său: „Om uimitor, care nu a avut și nu va avea niciodată pereche . . . Ce om extraordinar! Acest ministru al unei țări mici face o politică mare! Acest român și mare diplomat care în timpul dintre cele două conflagrații mondiale, a fost considerat personalitatea centrală a vieții politice internaționale. Nicolae Titulescu n-a avut nici o clipă altă preocupare în toată laborioasa și variata lui activitate decât aceea a oricui mare și luminat patriot: binele țării lui." Spunea adeseori: „România nu poate fi mare în afară, decât în măsura în care e tare înăuntru".

Nicolae Titulescu este istorie. Nimeni dintre oratorii timpului său nu s-a ridicat până la rotunjimile de cugetare, la strălucirea, puterea de seducție și elocința lui Nicolae Titulescu. Umplea sala de ședințe și tribunele până la refuz, ca un spectacol de gală.

Nicolae Titulescu a fost și un creștin autentic. A crezut cu tărie în Dumnezeu. Om de cultură, diplomat care a reprezentat cu cinste interesele României la Geneva, la Paris avea în valiza lui diplomatică icoana Maicii Domnului învăluită în ștergar de borangic.

Grav bolnav se retrage pentru tratament în Elveția, iar după aceea se stabilește în Franța, asistând de acolo, neputincios, în 1940, la pierderile teritoriale ale țării, prăbușindu-se un ideal pentru care luptase cu devotament.

Zdrobit de durere se stinge în orășelul Cannes la 17 martie 1941, găsindu-și odihna și liniștea după propria-i dorință în pământul patriei la Brașov, dorință ce i-a fost îndeplinită ulterior.

Prin întreaga sa activitate Nicolae Titulescu se înscrie printre personalitățile de seamă ale culturii și diplomației românești, contribuind la propășirea națiunii, pe care a slujit-o cu devotament.

Pr. EUGEN GOIA

BIBLIOGRAFIE:

1. Pr. Mihai Sofronie. Nicolae Titulescu. Telegraful Român, martie 1991.
2. L. Kalustian. „Simple note". Peste Europa a pus stăpânire noaptea. Editura Eminescu, 1980.
3. Dicționar Enciclopedic Român. Editura politică. București, 1966, vol. IV.
4. L. Kalustian. Simple note. Testamentul lui Nicolae Titulescu. Editura Eminescu, 1980.
5. Dr. Traian Mârza. Nicolae Titulescu — 100 de ani de la nașterea sa. Îndrumătorul pastoral. Alba Iulia 1982.
6. Nicolae Titulescu. Discursuri. Editura științifică 1967.

„Tăcerea" lui Dumnezeu

(Urmare din pag. a 6-a)

este „miezul ființei noastre dar diferit de miez, interiorul miezului și în tot miezul și dincolo de miez, mai aproape de miez decât miezul"[4].

Modul cel mai adecvat prin care putem intra în relație cu Dumnezeu este fără îndoială rugăciunea, însă cei mai mulți dintre noi o confundă cu o simplă înșiruire de vorbe. Este acea stare în care din pricina vorbelor riști să ucizi rugăciunea: „nu spuneți multe ca păgânii cărora li se pare că prin multa lor vorbărie vor fi ascultați!" (Mt. 6, 8). Este pericolul care decurge tocmai din mulțimea vorbelor și care ne poate împiedica să auzim răspunsul lui Dumnezeu. Pentru că trebuie nu doar să știi cum să-I vorbești lui Dumnezeu, să găsești modul în care I te poți adresa, trebuie să știi la fel de bine și să-L asculți, altfel riști să cazi în capcana vorbăriei deșarte, care nu este altceva decât o altă formă de surzenie spirituală.

Vorbește-I lui Dumnezeu tăcând, așa am putea sintetiza acea minunată „Rugăciune a inimii" sau „Rugăciunea lui Iisus" stare în care, depășind cuvintele și noianul gândurilor, să-I vorbești lui Dumnezeu cu inima.

A ști să-I vorbești lui Dumnezeu înseamnă, în egală măsură, să știi să și taci. Să taci pentru a-I asculta șoapta. Pentru că lui Dumnezeu nu trebuie doar să-I cerem, trebuie să ne dăm răgazul să-I și auzim răspunsul, și să-l înțelegem. Astfel, copleșiți de vorbe, nu vom mai fi în stare să-L auzim. Pentru că mulțimea vorbelor, agitația și aglomerația din afară nu fac decât să ascundă uscăciunea lăuntrică, singurătatea și deruta existențială, cu un cuvânt, surzenia propriei noastre ființe, care este adevărata cauză care ne împiedică să-L auzim pe Dumnezeu.

1. A. de Chateaubriand, La Reponse du Seigneur, p. 170.
2. D. Areopagitul, în N. Crainic, Sfințenia, împlinirea umanului, p. 59.
3. Antonie, mitr. de Suroj, în volumul Ortodoxia sub presiunea istoriei, p. 69.
4. K. Ware, Ortodoxia, calea dreptei credințe, p. 48.

Cultură la parohii

(Urmare din pag. a 2-a)

local. Deosebit de interesante sunt obiceiurile religioase și tradițiile populare.

Așazare veche, unde urmele locuitorilor urcă până în perioada epocii mijlocii a pietrei, fiind descoperite adăposturi pentru „vânătorii tardenozieni", cum adevărește Părintele Gheorghe I. Petre de la Govora, reputatul arheolog. Descoperirile recente atestă aici o puternică așezare dacică, având temeinice legături cu dacii de peste munți, până în zona Sarmisegetusa. Chiar după cucerirea romană, viața dacilor n-a încetat. În anul 87 d.H., nu departe de Lotru, a fost înfrânt generalul Cornelius Fuscus, comandantul unor legiuni romane, Valea Lotrului păstrându-se un adevărat „bastion al dacilor liberi", unde s-a constituit ulterior „Țara Loviștei", renumită prin frumusețea și tradițiile ei milenare.

De remarcat că, în urma păcii de la București, din luna mai 1918, Mălaia a fost cedată Austro-Ungariei, situație menținută până la 1 decembrie, când are loc Marea Unire.

Cu privire la instituțiile localității, Părintele prezintă cele două biserici: prima, din lemn, este ctitoria episcopului Iosif al Argeșului, originar din localitate, datând de la 1807; biserica nouă, din cărămidă, începută în 1958 de preotul Nicolae Marinescu, și continuată de preotul Nicolae Niță, care e terminată în 1979. Întrucât parohia Mălaia are două filii, autorul prezintă și bisericile din Ciunget și Săliște.

Tratând despre Școala din Mălaia, Părintele Moga demonstrează cu documente că acolo au existat oameni știutori de carte, cu multe secole în urmă, datorită faptului că, la Sud, localitatea se învecinează cu Mânăstirea Bistrița, mare centru de copiere a manuscriselor, încă din secolul al XVI-lea, de unde iubitorii de cultură și le procurau. Oficial, prima școală a luat ființă în anul 1844, fiind ilustrată de numeroși dascăli eminenți.

Altă instituție fundamentală a unei comune este Primăria; cea din Mălaia, ca de altfel toate din Țară, a luat ființă în anul 1864. Lista celor 47 de primari se încheie cu numele actualului, Ion Moga, fratele preotului Nicolae Moga, care conduce cu destoinicie destinele comunei, din anul 2000.

Întocmirea unor asemenea monografii, pentru fiecare parohie din țară, de către cei încredințați să le păstorească, ar fi o lucrare de prestigiu, nu numai pentru autorii lor, ci și o contribuție inestimabilă adusă la cunoașterea în profunzime a trecutului istoric al Patriei și Bisericii noastre.

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

● **LUNI, 2 septembrie** — A primit pe P.C. Pr. Nicolae Bordaşiu cu soţia, slujitor la Biserica „Sf. Silvestru" — Bucureşti.

● **MARŢI, 3 septembrie** — A primit la Reşedinţa mitropolitană pe:
— Monahia Isidora de la M-rea „Dintr-un lemn", jud. Vâlcea.
— Preot pensionar Zosim Oancea din Sibiu.
— Dl. Teodor Plopeanu, primarul Mediaşului.
— P.S. Daniel Partoşanul, episcopul Vârşeţului, preot profesor dr. Damitru Abrudan, Decanul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, preot Ioan Ciocan, Parohia Sălişte — Sibiu şi pe Pr. prof. Petre Itineanţu de la Seminarul Teologic din Caransebeş cu ocazia întâlnirii promoţiei absolvenţilor Facultăţii de Teologie anul 1982.

● **MIERCURI, 4 septembrie** — A primit pe Pr. Silviu Negruţiu ca familia din Tg. Mureş.
— A primit pe pr. Gheorghe Covalciuc de la Cernăuţi.
— A primit pe pr. Reit Nicu Aurelian şi soţia Larisa din Braşov.

● **JOI, 5 septembrie** — A prezidat lucrările Permanenţei Consiliului Eparhial Sibiu.

● **VINERI, 6 septembrie** — A primit pe Arhid. Ezechil Oancea, consilierul eocnomic al Arhiepiscopiei.
— A primit pe d-ra ec. Sanda Cheneriş, contabil şef al Arhiepiscopiei.

● **LUNI, 9 septembrie** — A primit pe P.C. Pr. Ioan Găban, protopopul Mediaşului.
— A primit pe Pr. Sărăşan Achim din Mediaş.
— A primit pe Pr. Cărăbaş Dumitru din Mediaş.
— A primit pe Dl. Silvan Negruţiu din Tg. Mureş.

● **MARŢI, 10 septembrie** — A primit pe Pr. Prof. dr. Ioan N. Floca, consilierul juridic al Arhiepiscopiei, Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei şi P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul administrativ bisericesc al Arhiepiscopiei.

● **JOI, 12 septembrie** — A primit pe P.C. Pr. Moşoiu Zenovie cu soţia, Protopopul Braşovului.
— A primit pe Dl. teolog Cornel Sirjiţă din Braşov.

● **LUNI, 16 septembrie** — A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul ad-tiv bisericesc al Arhiepiscopiei.

● **MARŢI, 17 septembrie** — A primit pe Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.

● **MIERCURI, 18 septembrie** — A primit pe Dl. Prof. univ. dr. Ilie Crăciun, decan al Facultăţii de Medicină Sibiu, pe Dl. Prof. univ. dr. Deac, Prof. univ. dr. Ciuchendea şi Dl. dr. Emil Băcilă.

● **JOI, 19 septembrie** — A primit pe P.C. Protosing. Nichifor Stancu vieţuitor al Mânăstirii Neamţ, fost angajat al Centrului mitropolitan.

● **VINERI, 20 septembrie** — S-a întâlnit la Reşedinţa mitropolitană din Sibiu cu P.S. Epifanie Noroegel, Episcopul Buzăului.

● **SAMBATA, 21 septembrie** — A primit vizita fam. ing. dr. Dumitru Şoaită cu soţia dr. Maria şi fiica Claudia din Tg. Mureş.

● **MARŢI, 24 septembrie** — A efectuat o vizită la Schitul Păltiniş şi a discutat cu P.C. Ierom. Valeriu Luca — duhovnic la Schitul Păltiniş, fiind însoţit de Arhid. Ezechil Oancea, consilier şi P.C. Pr. Valentin Sicoe, secretar.

● **MIERCURI 25 septembrie** — A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei.

● **JOI, 26 septembrie** — A primit pe Monahia Dionisia Grigore, stareţa Mânăstirii Orlat, însoţită de Monahia Paisia Stegăroiu şi Tomaida Chirilă.
— A primit pe Prea Cuviosul Arhim. Ilarion Urs, stareţul Mânăstirii „Brâncoveanu" Sâmbăta de Sus, cu ocazia continuării lucrărilor de la mânăstire.

Pr. VALENTIN SICOE
Secretar eparhial

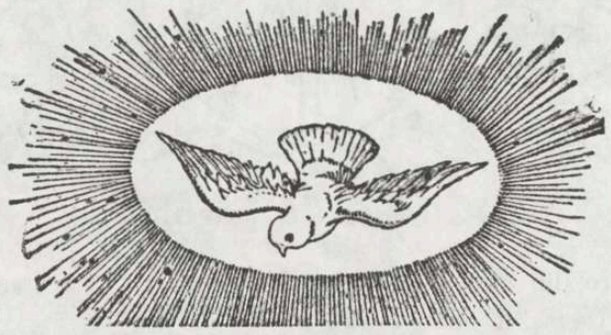

„Să stăm bine, să stăm cu frică . . ."

(Urmare din pag. a 5-a)

meile bătrâne stau în faţa tuturor. Diaconul poartă de grijă ca fiecare să-şi ocupe locul său, iar nu al altuia. El supraveghează poporul ca să nu murmure, să nu aţipească, să nu râdă sau să facă semn cu capul; căci în biserică trebuie să fie învăţare, sobrietate şi priveghere, având urechile şi inima spre Cuvântul Domnului". (C.A. II 57, 13).

„Însă dacă intră un sărac sau un om disprețuit sau un străin, bătrân sau tânăr, şi nu se găseşte loc, diaconul le va face loc acestora cu toată dragostea lui, nu din părtinire omenească, ci din plăcerea de a sluji lui Dumnezeu". (C.A. II 58, 6). Obţinerea locului se face prin „ridicarea celui tânăr în picioare, cu cuvântul, iar nu cu mânie, aşezându-l acolo pe noul venit; este normal să facă astfel cel care este iubitor de fraţi; dar dacă tânărul nu vrea, va fi silit să se ridice şi să stea în picioare în spatele tuturor, învăţând astfel şi ceilalţi să ofere locul lor celor mai cinstiţi". (C.A. II 58, 5).

Punctualitatea creştinilor la slujbele bisericeşti ar trebui să fie exemplară. E bine de ştiut faptul că „neamurile păgâne trezindu-se, aleargă în fiecare zi să slujească idolilor lor şi înainte de a face orice faptă sau acţiune mai întâi se roagă şi nu întârzie de la sărbătorile şi de la adunările lor festive, atât cei care locuiesc în apropiere cât şi cei de mai departe şi cu toţii se adună în teatrele lor care ţin ca locuri de adunare" (G.A. II 60. 2).

Aşadar, chiar dacă nu vedem cu ochii trupeşti această legătură între evlavie, ascultare şi ordine dintre ierarhie şi credincioşi, rânduiala nemaifiind făcută de diaconi, ci de bunul simţ al nostru, fiecare putem şi trebuie să înţelegem că numai unde este bună înţelegere acolo este şi sporire întru toate. Căci, într-adevăr „a fi creştin depinde de noi, iar a fi episcop sau altă persoană sfinţită nu este de la noi, ci de la Dumnezeu, care dă harismele Sale" (C.A. VIII 1, 21) pentru mântuirea oamenilor.

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea şi cu binecuvântarea I.P.S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, P.S. Episcop-vicar VISARION RĂŞINĂREANU a săvârşit următoarele:

● 20 SEPTEMBRIE a.c. — P.S. Sa a participat la vernisajul expoziţiei „Albrecht Dürer", organizată de Ambasada Germaniei la Sibiu.

● 21 SEPTEMBRIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană hirotonind întru diacon pe teologul Precup Ioan-Adrian.

● 22 SEPTEMBRIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit slujba de binecuvântare a bisericii parohiale din Viştea de Jos, prot. Făgăraş, recent restaurată şi Sf. Liturghie arhierească, rostind cuvânt de învăţătură şi hirotonind întru preot pe C. diacon Precup Ioan-Adrian, pentru nevoile Protopopiatului Făgăraş.
— P.C. pr. paroh Ioan Năftănăilă a fost hirotesit întru iconom.

● 24 SEPTEMBRIE a.c. — P.S. Sa a luat parte la lucrările Simpozionului „Sf. Andrei Apostolul Românilor", desfăşurat la Mânăstirea Brâncoveanu — Sâmbăta de Sus.
— A făcut o vizită la Seminarul Teologic din Făgăraş, unde s-a întâlnit cu profesorii şi elevii seminarului.

● 27 SEPTEMBRIE a.c. — P.S. Sa a slujit, la invitaţia P.S. Gherasim al Râmnicului, la Sf. Liturghie arhierească la Râmnicu-Vâlcea cu prilejul zilei Sf. Antim Ivireanu — patronul oraşului.
— Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.

● 29 SEPTEMBRIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit slujba de binecuvântare a bisericii parohiale „Sf. Nicolae" din Ormeniş, prot. Rupea şi Sf. Liturghie arhierească rostind cuvânt de învăţătură. P.C. pr. paroh Moise Antal a fost hirotesit întru sachelar.
— În aceeaşi zi a vizitat biserica veche şi cea nouă din Apaţa şi biserica „Sf. Nicolae" din Şchei, aflată în şantier de restaurare a picturii.

● 1 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a participat la Arad la cea de a şaptea întâlnire a Comisiei mixte de dialog dintre B.O.R. şi Biserica Greco-Catolică.

● 3 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a participat la recepţia oficială oferită de Consulatul German din Sibiu cu prilejul zilei reunificării Germaniei.
— S-a întâlnit cu I.P.S. Sa Iakubini Gyorgy, arhiepiscop romano-catolic de Alba Iulia şi cu Ex. Sa Christoph Klein, episcop luteran Sibiu.

● 4 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a participat la Simpozionul: „Uniunea Europeană în anul 2002. Realităţi şi perspective" în Aula Universităţii din Sibiu, rostind un cuvânt de salut.

● 5 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
— Seara slujeşte la Vecernie în Catedrala mitropolitană, împreună cu P.S. Siluan Marsilianul (Franţa).

● 6 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Nicolae" din Sibiu, str. Mihai Viteazu, rostind cuvânt de învăţătură (pr. paroh Achim Băcilă).
— Seara slujeşte Vecernia în Catedrală.

● 7 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a primit un grup de pelerini catolici şi protestanţi din Bavaria aflaţi în vizită la Sibiu.

● 8 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a făcut o vizită la Via Mitropoliei de la Sărăcsău, jud. Alba.
— A oficiat un trisaghion la mormântul marelui binefăcător al Mitropoliei dr. Ioan Mihu în cimitirul din Vinerea, jud. Alba, cu prilejul împlinirii a 75 de ani de la moartea sa.

● 9 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a participat la încheierea lucrărilor Simpozionului cu tema „Violenţa şi depăşirea ei", desfăşurat la Facultatea de Teologie din Sibiu rostind o alocuţiune.
— Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Mântuitorului în Catedrală.

● 10 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a participat la lucrările Simpozionului „130 de ani de la moartea lui Avram Iancu", organizat la Cercul militar din Sibiu, rostind un cuvânt adecvat.

● 11 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a luat parte la deschiderea oficială a Centrului de tratament ambulatoriu intensiv Phoenix din Sibiu.

● 12 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
— A oficiat o slujbă religioasă la Academia Trupelor de Uscat din Sibiu cu prilejul depunerii jurământului militar.
— Seara slujeşte şi predică la eununia tinerilor Iuliana şi Ioan Rusu în biserica din Tălmăcel.

● 13 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica parohială din Boiţa, prot. Avrig (pr. paroh Viorel Lăzăriciu), rostind cuvânt de învăţătură.
— Seara slujeşte şi predică la Vecernie în biserica „Cuv. Paraschiva" din Triaj (pr. paroh Vasile Ghişoiu).

● 14 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica cu hramul „Cuv. Paraschiva" din Braşov — Groaveri (pr. paroh Florin Gârlonţa), rostind cuvânt de învăţătură.
— În aceeaşi zi, seara, slujeşte şi predică la Vecernie în biserica „Cuv. Paraschiva", monument istoric, din Veneţia de Sus, prot. Făgăraş (pr. paroh Florin Lodroman).

● 15 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa s-a întâlnit cu preoţii şi cu profesorii de religie din oraşul Sibiu.

● 16 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a participat la lucrările Simpozionului ecumenic „Cooperarea între Biserică şi instituţiile statului în vederea soluţionării problemelor societăţii", desfăşurat la Consiliul Judeţean Sibiu.
— Seara participă la Concertul festiv al Ansamblului artistic al Armatei la Cercul militar Sibiu.

● 18 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Ev. Luca" din Sibiu (pr. paroh Theodor Burcuş), cu prilejul hramului, rostind cuvânt de învăţătură.
— Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.

Arhid. VASILE AVRAM

PROGRAMARE DE CONCURS

În condiţiile obişnuite de concurs publicăm spre ocupare următoarele parohii vacante:

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMAN BRAŞOV

— Parohia Ortodoxă Română Bran-Poartă — la numiri

Termen de concurs: 1.X.2002 — 15.X.2002.

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMAN RUPEA

— Parohia Ortodoxă Română Paloş — la numiri.

Termen de concurs: 7—21 octombrie 2002.

Cei care doresc să ocupe aceste posturi îşi vor înainta cererea în termen legal la Oficiile Protopopeşti, anexând adeverinţe cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs Oficiile Protopopeşti ne vor înainta de urgenţă dosarele cu cererile candidaţilor.

P.C. Protopopi sunt îndrumaţi să verifice cererile candidaţilor în care se vor menţiona: vechimea în funcţia anterioară, examene absolvite, situaţia socială (domiciliu, copii, părinţi, locul de muncă al soţiei, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare nu vor fi luate în considerare la desfăşurarea concursului.

Vechimea în preoţie trebuie să fie de minim 5 (cinci) ani la transferări.

Nu se primesc dosare din alte Eparhii.

Termen de contestaţie: 15 zile de la data numirii.

Dr. ANTONIE
Mitropolitul Tansilvaniei

Consilier ad-tiv bisericesc
Pr. SIMION SASAUJAN

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● Semnalăm cartea *„Religie şi ştiinţă"* de prof. C. Z. Buştiuc, ediţia a II-a adăugită. Lucrarea apare la Editura „Metafora", Constanţa 2002, 200 p.

„Ştiinţa clădeşte un subsol pe care-l aşază la temelia lumii experimentale, iar religia clădeşte un supraetaj pe care-l suprapune acestei lumi.

Realitatea ştiinţei propriu-zise o formează *fenomenele*, adică lumea concretă existentă în timp şi spaţiu, însă această lume presupune o lume *noumenală* în care se află esenţa fenomenelor, care transpare în fenomene, căci un fenomen fără un *noumen* este un nonsens, aşa cum ar fi umbra fără corpul care o proiectează. Această lume formează obiectul filosofiei şi al religiei".

Cartea aceasta e o lucrare de filosofie. Ea tratează teme ca: *Religie şi Ştiinţă*. Apoi despre *Crearea lumii*. Despre: *Crearea lumii în gândirea filosofică, Crearea lumii în gândirea creştină*. Găsim apoi următoarea temă: *Omul şi destinul său*. Şi mai amintim printre altele despre: *Addenda* care cuprinde unele studii despre Dumnezeu.

E o carte care merită să fie citită cu mare atenţie. Mulţumim autorului că ne-a trimis această carte în mai multe exemplare, pe care le-am distribuit părinţilor profesori de la Facultatea de Teologie.

Îi mulţumim pe această cale şi rugăm pe Dumnezeu să-i binecuvinteze ostenelile.

*

● Comorile Pustiei: *Sfântul Vasile cel Mare, Comentariu la Psalmi (Ps. 1, 7, 14, 28, 29)* I, traducere de Pr. Dr. Ol. N. Căciulă, ediţie îngrijită de D-na Monica Dumitrescu, colecţie coordonată de Radu Diac. Cartea apare cu binecuvântarea I.P.S. Nicolae, Mitropolitul Banatului, la Editura Anastasia, Bucureşti, 2002, 149 p.

„Cartea Psalmilor cuprinde în sine tot ceea ce este mai folositor în toate. Ea profetizează cele viitoare, face aluzii istorice, dă legi pentru viaţă, arată ce trebuie să facem şi, ca să spunem într-un singur cuvânt, este o adevărată comoară de învăţături bune, punând la îndemâna fiecăruia, după sârguinţa lui, tot ceea ce îi este de folos. Ea vindecă rănile cele vechi ale sufletului şi aduce cât se poate de grabnic însănătoşirea celui de curând rănit. Îngrijeşte de cel bolnav şi păstrează întreg pe cel sănătos. Ea face ca patimile, care de-a lungul vieţii omeneşti caută să se cuibărească în suflete, să fie îndepărtate şi la aceasta ajunge prin crearea îngrijită a unei stări sufleteşti pline de bucurie şi de plăcere, care face ca în suflete să ia fiinţă cugetele cele înţelepte".

O recomandăm din toată inima.

*

● La 14 septembrie 2002, a părăsit viaţa aceasta Părintele Arhimandrit Sofian Boghiu. A fost un mare duhovnic şi pictor bisericesc. S-a născut în Basarabia în 1912, având deci 90 de ani. A fost stareţul Sfintei Mânăstiri Antim din Bucureşti, şi a plecat la Domnul după o viaţă lungă.

Iată că astăzi de ziua „Sfintei Cruci" a fost chemat la Domnul, şi-a luat cruce şi ne aşteaptă dincolo, în aceeaşi atmosferă de blândeţe şi smerenie, de rugăciune pentru toţi fraţii şi surorile de aici şi din Basarabia. Pentru cei ce l-au iubit şi l-au preţuit este o mare pierdere, dar un foarte mare câştig pentru viaţa de dincolo, încuviinţaţi fiind că se roagă pentru noi toţi aşa cum ştim bine că se ruga încă din această viaţă. Dumnezeu să-l odihnească cu cei drepţi. Veşnica lui pomenire.

*

● Tot la Editura Anastasia a apărut cartea: *Sufletul după moarte*. Experienţele „post-mortem" contemporane, în lumina învăţăturii ortodoxe cu privire la viaţa de apoi, de Seraphim Rose. Traducere de Constantin Jinga.

Părintele Seraphim s-a născut în august 1943, în San Diego, California într-o familie de protestanţi. Urmează studii înalte pentru căutarea adevărului, în filosofia occidentală iar apoi prin studiul înţelepciunii Orientului, învăţând limba chineză, atât cea veche, cât şi cea modernă. Între timp se răzvrăteşte împotriva superficialităţii şi a materialismului ei şi se leapădă de religia protestantă în care fusese crescut. A fost primit în Biserica Ortodoxă, în februarie 1962. În 1977 a fost hirotonit preot. Pentru o perioadă a fost ucenicul unuia dintre cei mai sfinţi oameni ai secolului al XX-lea, Fericitul Arhiepiscop Ioan Maximovici.

Dar, iată că în ziua de 2 septembrie 1982 Părintele Seraphim pleacă la Domnul, pe care l-a iubit şi l-a slujit cu toată dăruirea sa în Biserica Ortodoxă Rusă.

„Scopul acestei cărţi este îndoit: în primul rând, îşi propune să dea o explicaţie, în termenii doctrinei creştin-ortodoxe, asupra vieţii de după moarte şi asupra experienţelor contemporane „post-mortem" care au generat un deosebit interes în anumite cercuri religioase şi ştiinţifice, iar în al doilea rând, îşi propune să ofere o prezentare a izvoarelor fundamentale şi a textelor care conţin învăţătura ortodoxă despre viaţa de apoi. Dacă învăţătura ortodoxă este atât de puţin înţeleasă astăzi, aceasta se datorează în foarte mare măsură faptului că respectivele texte au fost într-atât de neglijate încât au devenit chiar „demodate" în epoca noastră puternic influenţată de „iluminism"; ne-am străduit, aşadar, să oferim aceste texte sub o formă cât mai accesibilă şi inteligibilă cititorului lumii de azi".

E o carte valoroasă care merită a fi citită, Seraphim Rose fiind cunosut ca unul din oamenii cu trecere în faţa lui Dumnezeu.

ANTONIE P.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român. Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu

COMITETUL DE REDACŢIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — preşedinte; P.S. Visarion Răşinăreanu - episcop-vicar, — vicepreşedinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.

I.S.S.N. 1223-8302

Abonamentul pe un an: 85 000 lei. Cont nr. 2511.1-61. 1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2.11.1.-61.15 U.S.D.) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A., Sucursala Sibiu.

Fondator:

Mitropolitul
ANDREI
ŞAGUNA

1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 150
SIBIU
15 octombrie
şi
5 noiembrie
Nr. 39—42
2002

Dănceseu Lidia
Str. L. Rebreanu 14
Sibiu

Sf. Mare Mucenic Dimitrie, Izvorâtorul de mir

— 26 octombrie —

Între sfinţii militari, cinstiţi de Biserica Creştină, de o deosebită evlavie se bucură Sf. Dimitrie, prăznuit de întreaga creştinătate în fiecare an la 26 octombrie. Biserica i-a acordat titlul de *„megalomartys"*, adică de *„mare mucenic"* pentru străduinţa şi bărbăţia lui în mărturisirea până la sânge a lui Hristos şi a Evangheliei Sale,, precum şi aceia de *„myrovlitis"*, adică *„izvorâtorul de mir"* pentru faptul că atunci când i-au fost descoperite moaştele, din ele izvora mir de bună mireasmă, semn al sfinţeniei şi curăţiei sale.

Actele martirice ne istorisesc că Sf. Dimitrie sau Dumitru, cum este îndeobşte cunoscut în popor, a trăit în secolul IV al erei creştine fiind originar din Tesalonic şi fiind fiu al guvernatorului acestui oraş. Părinţii lui erau în taină creştini şi de mic copil i-au insuflat şi lui Dimitrie dragostea faţă de Hristos şi faţă de sfintele sale învăţături. După moartea părintelui său, tânărul Dimitrie trecut fiind prin înţelepciunea vremii, a fost ridicat la dregătoria de guvernator al Tesalonicului, funcţie pe care o deţinuse şi tatăl său.

A cârmuit pe supuşii săi cu blândeţe, cu înţelepciune şi cu dragoste, făcându-se iubit şi preţuit de către toţi. Crudul împărat Galeriu, cel care-i persecuta pe creştini întorcându-se biruitor dintr-o campanie de luptă din Răsărit, a poruncit ca în Tesalonic toţi locuitorii, în semn de mulţumire, să aducă jertfă zeilor oficiali ai Imperiului.

Mulţi creştini au refuzat acest lucru preferând mai degrabă temniţa şi chiar moartea. Între aceştia se numără şi Dimitrie guvernatorul care, refuzând să se supună poruncii împăratului, a fost aruncat în temniţă şi supus la multe cazne. În Tesalonic s-au organizat atunci lupte cu gladiatori, în circul oraşului, în onoarea împăratului Galeriu. Un tânăr cu numele Nestor a venit în temniţă la Sf. Dimitrie şi i-a cerut ajutor şi binecuvântare pentru a se lupta cu un om deosebit de mare şi de puternic, un uriaş am spune noi, cu numele de Lie, cel care omorâse mulţi creştini în lupta din arenele oraşului. Nestor s-a avântat în luptă şi chemând în ajutor pe Dumnezeul cel adevărat. l-a biruit, asemenea lui David pe Goliat, pe tiranul Lie.

La auzul acestei veşti, împăratul Galeriu s-a întristat şi a poruncit ca să fie ucis cel care l-a întărit cu rugăciunile sale pe Nestor şi anume Dimitrie. Soldaţii s-au dus noaptea în temniţă şi l-au aflat pe sfânt în rugăciune iar acesta, ridicându-şi mâna, a lăsat să fie străpuns cu o suliţă în coastă, la fel ca şi Stăpânul său, Mântuitorul Hristos, pe Crucea Golgotei. Aşa şi-a dat sfântul său suflet în mâinile Creatorului Sf. Mucenic Dimitrie, iar la scurt timp a primit cununa muceniciei şi tânărul Nestor după cuvântul sfântului.

Trupul sfântului Dimitrie a fost luat de creştini şi îngropat mai întâi la Tesalonic, apoi moaştele sale au fost duse la Sirmium, ca pe urmă să fie aduse din nou în măreaţa bazilică bizantină ce-i poartă numele din centrul Tesalonicului, unde se află şi astăzi. Cercetări mai noi au emis şi ideea că Sf. Dimitrie ar fi fost cleric, fiind hirotonit diacon al bisericii din Sirmium, azi Mitroviţa din Iugoslavia şi că ar fi fost martirizat pe vremea lui Diocleţian (284-305), iar moaştele sale ar fi fost aduse apoi la Tesalonic într-o zi de 26 octombrie.

Oricum, Sf. Mucenic Dimitrie rămâne în istoria Bisericii Creştine ca unul dintre marii apărători ai credinţei şi ca o icoană a vitejiei şi a biruinţei asupra păcatului şi asupra lumii păgâne.

El ocroteşte în chip nevăzut întreaga lume creştină din Răsărit şi din Apus care-l cinsteşte deopotrivă şi a rămas peste veacuri ca un ideal de întruchipat pentru fiecare creştin şi mai ales pentru oricare tânăr în drumul său spre desăvârşire.

Numele său este purtat cu dragoste de către creştini, icoana sa împodobeşte sfintele lăcaşuri de închinare, iar el a devenit în acelaşi timp şi patron al armatei române alături de Sf. Mucenic Gheorghe, purtătorul de biruinţă.

Numele de Dumitru provine din limba greacă de la cuvintele *gea*-pământ şi *mitir*-mamă, deci *„mamă a pământului"*, apelativ atribuit zeiţei belşugului - Demeter.

În popor, sărbătoarea este cunoscută şi sub numele de Sâmedru, de la cuvintele străvechi latine: *Sanctus Demetrius.*

Fie ca pomenirea lui de peste an să ne insufle şi nouă credinţă, nădejde şi dragoste precum şi voinţă de a lucra cu sârg la mântuirea şi la desăvârşirea noastră sufletească. AMIN.

† **VISARION RĂŞINĂREANU**
Episcop-vicar, Sibiu

PREA FERICITUL PĂRINTE PATRIARH TEOCTIST LA VATICAN

La invitaţia Sanctităţii Sale, Papa Ioan Paul al II-lea, o delegaţie a Bisericii Ortodoxe Române, condusă de Prea Fericitul Patriarh Teoctist, a efectuat o vizită la Vatican şi în Italia în perioada 7—14 octombrie 2002.

Programul vizitei a cuprins întrevederi între Sanctitatea Sa, Papa Ioan Paul al II-lea şi Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, care a asistat duminică, 13 octombrie a.c. la Liturghia pontificală din bazilica Sfântul Petru.

Programul a mai inclus întâlniri ale Patriarhului României şi delegaţiei însoţitoare cu membrii Consiliului Pontifical pentru promovarea Unităţii Creştinilor, participarea la un serviciu religios închinat mărturisitorilor cr dinţei din secolul al XX-lea, vizitarea unor centre universitare şi academice bisericeşti, a unor comunităţi şi aşezăminte sociale.

De asemenea, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist s-a întâlnit cu Excelenţa Sa Azeglio Ciampi, Preşedintele Republicii Italiene, cu premierul italian Silvio Berlusconi şi cu Eminenţa Sa, Cardinalul Dionigi Tettamanzi, Arhiepiscopul Milanului.

În timpul vizitei în Italia, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist s-a întâlnit cu preoţii şi credincioşii comunităţilor ortodoxe româneşti din Roma şi Milano. Cu acest prilej, Prea Fericirea Sa a sfinţit noua catapeteasmă a bisericii româneşti din Milano.

Patriarhia Română
Biroul de Presă şi
Comunicaţii

★ ★ ★

Declaraţia comună a Sanctităţii Sale Papa Ioan Paul al II-lea şi a Prea Fericirii Sale Patriarhul Teoctist

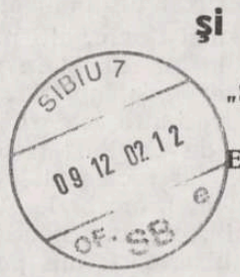

„Şi slava pe care Tu Mi-ai dat-o, Eu le-am dat-o lor, pentru ca ei să fie una, aşa cum una suntem Noi. Eu întru ei şi Tu întru Mine, pentru ca ei să fie desăvârşiţi întru una; şi să cunoască lumea că Tu M-ai trimis şi că i-ai iubit pe ei aşa cum M-ai iubit pe Mine."

(In 17, 22—23)

Cu bucuria profundă de a ne regăsi împreună în cetatea Romei, aproape de mormântul Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel, ne dăm sărutarea păcii, sub privirea Celui care veghează asupra Bisericii Sale şi care ne călăuzeşte paşii; şi medităm încă o dată la aceste cuvinte pe care Sfântul Evanghelist Ioan ni le-a transmis şi care constituie rugăciunea emoţionantă a lui Hristos, înaintea Patimilor Sale.

1. Această întâlnire a noastră este continuarea îmbrăţişării pe care noi am schimbat-o la Bucureşti, în luna mai 1999, în timp ce în inima noastră mai răsună încă apelul emoţionant: „Unitate, Unitate!", cu care o mare mulţime de credincioşi ne-au întâmpinat cu acea ocazie. Acest apel era ecoul rugăciunii Domnului nostru pentru ca „toţi să fie una" (In 17—21).

Întâlnirea de astăzi reînnoieşte angajamentul nostru de a ne ruga şi lucra pentru a ajunge la unitatea

(Continuare în pag. a 2-a)

Violenţa şi depăşirea ei

— simpozion interconfesional la Sibiu —

Între 7 şi 10 octombrie s-au desfăşurat la Sibiu lucrările sesiunii de studii pe tema: *„Violenţa şi depăşirea ei"*, organizate de Facultăţile de teologie ortodoxă şi evanghelică din Sibiu şi Facultatea de teologie din Berna. De peste şase ani de zile există un parteneriat între cele două facultăţi de teologie sibiene şi facultăţile de teologie din Berna (evanghelică şi vechi-catolică), parteneriat ce s-a concretizat prin schimbul de doctoranzi şi profesori pentru perioade scurte.

Grupul de studenţi şi profesori din Berna (Baumann, Dietrich, Lienemann, George) a sosit sâmbătă, 5 octombrie în Sibiu. După participarea la Sf. Liturghie în Catedrala mitropolitană a avut loc întâmpinarea oficială a oaspeţilor în sala profesorală a Facultăţii «Andrei Şaguna». La *Te-Deum*-ul oficiat în Capela Facultăţii de Teologie Ortodoxă, teologii evanghelici din Sibiu şi Berna s-au alăturat studenţilor teologi ortodocşi, cântând împreună: „Kyrie eleison" — Doamne miluieşte. Părintele prof. Dumitru Abrudan, decanul facultăţii, i-a invitat şi pe ceilalţi doi decani prezenţi, prof. Baumann şi prof. Klein, să stea laolaltă în timpul oficierii slujbei, ca semn al solidarităţii creştine şi al respectului sincer ce îi uneşte pe cei prezenţi. De altfel, în toate cele trei zile s-a început cu un serviciu divin (marţi la Institutul evanghelic, miercuri la Facultatea de Teologie Ortodoxă) nu doar de protocol, ci din convingerea că rugăciunea este punctul de plecare când vrem să abordăm problema violenţei.

Desfăşurarea sesiunii a avut loc pe patru secţii teologice: biblică, istorică, sistematică şi practică. După o primă întrunire în plen în aula Facultăţii «Andrei Şaguna», unde s-a convenit asupra programului orar al celor trei zile, a urmat prima zi de lucru în

(Continuare în pag. a 6-a)

Pr. Asist. CONSTANTIN OANCEA

*

Trecerea la cele veşnice a Pr. prof. dr. Aurel Jivi*

S-au împlinit şapte săptămâni de când Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" s-a aflat în reculegere şi rugăciune, implorând dimineaţa şi seara milostivirea cerească pentru ca să-i fie redat întreg şi sănătos cel despre care, din nefericire trebuie să spunem acum, că a fost preotul profesor dr. Aurel Jivi.

Într-adevăr, era în ziua de 14 septembrie, la sărbătoarea Înălţării Sf. Cruci, când iubitul nostru frate şi coleg şi-a luat şi el crucea unor grele suferinţe şi a purtat-o, având alături clipă de clipă pe preaiubitoarea lui soţie, până la data de 1 noiembrie, la ceasul vecerniei, când profesorii şi studenţii s-au adunat în paraclisul Facultăţii de Teologie, spre a oficia încă o dată Taina Sf. Maslu. Chiar înainte de binecuvântare, a sosit vestea că de fapt altă slujbă trebuie oficiată, şi anume cea a parastasului, pentru că părintele Aurel tocmai a fost dezlegat de suferinţele sale trupeşti şi s-a mutat la Domnul.

Am primit cu resemnare hotărârea cerească, înţelegând că dacă Domnul rănеşte, şi tămăduieşte şi dacă loveşte, El mângâie şi întăreşte (Deut. 32, 39; Iov 5, 18).

Se cuvine ca acum, când doar puţină vreme colegul şi părintele nostru duhovnicesc mai este trupeşte printre noi, să ne aducem aminte de tot ce a însemnat el pentru Biserica noastră, pentru Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, pentru învăţământul teologic, în general, din ţara noastră şi nu mai puţin pentru ceea ce numim îndeobşte **Mişcarea ecumenică** a timpului nostru.

Părintele profesor Aurel Jivi s-a născut la data de 2 august 1943 în localitatea Chişoda, jud. Timiş, din părinţii Aurel şi Alexandra. Tatăl său a decedat în urmă cu 8 ani, iar mama sa, aflată la venerabila vârstă de 79 de ani, stă aici, lângă sicriul său, veghindu-l aşa precum odinioară, i-a vegheat leagănul prunciei. O are desigur sprijinitoare şi mângâietoare pe Maica Domnului care şi ea a gustat bucuria naşterii dumnezeiescului ei Fiu, dar şi durerea răstignirii şi îngropării Lui, pentru ca apoi să se preaslăvească întru Învierea Lui.

Între 1958—1963, adormitul în Domnul a fost elev eminent al Seminarului Teologic din Caransebeş, şcoală care continua tradiţia spirituală şi moştenea zestrea materială a fostei Academii Teologice de acolo. A studiat apoi la Sibiu, între 1963—1967, având parte de o generaţie de dascăli, poate cea mai strălucită din istoria bicentenară a Facultăţii noastre de Teologie, generaţie ce s-a pregătit şi selectat prin purtarea de grijă a mitropolitului ctitor de destine umane Nicolae Bălan.

În pofida restricţionărilor şi îngrădirilor impuse de conducerea comunistă a ţării calitatea învăţământului teologic de la Sibiu şi nu numai a fost la cele mai înalte cote, datorită vocaţiei, pregătirii şi autorităţii morale a pleiadei de profesori la care ne-am referit.

Tânărului student Aurel Jivi, înzestrat de către Dumnezeu cu minte luminată, putere de înţelegere şi acumulare de cunoştinţe, i-a priit acel mediu şi a înregistrat şi în această etapă a pregătirii sale universitare rezultate de excepţie, ceea ce i-a deschis calea către următoarea etapă, a studiilor de doctorat. Şi la această formă de învăţă-

(Continuare în pag. 4)

Pr. prof. dr.
DUMITRU ABRUDAN

* Cuvânt rostit la prohodirea ce a avut loc în data de 4.XI. 2002, în Catedrala mitropolitană din Sibiu.

Cântăreţii din Ardeal

Consideraţii pe marginea unui proiect de cercetare

Pentru anul 2002, Ministerul Educaţiei şi Cercetării a aprobat un proiect de cercetare sistematică (culegere şi valorificare) a cântării bisericeşti de strană din Arhiepiscopia Sibiului, temă propusă de un colectiv al Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu. Începerea cercetării, prin înregistrarea deja a mai multor zeci de cântăreţi, a permis formularea unor prime observaţii, unele cu un caracter mai larg, având o oarecare valabilitate şi pentru cântarea bisericească în general.

Trebuie menţionat faptul că primii cântăreţi avuţi în vedere au fost cei mai în vârstă, la care, prin firea lucrurilor, aspectele cântării bisericeşti tradiţionale au fost mai bine păstrate.

Preocupările privind cântarea bisericească din Ardeal. Stil şi uniformizare

Pentru cei care, de-a lungul ultimului veac şi ceva, au fost interesaţi să cunoască mai în amănunt cântarea bisericească practicată în parohiile ardelene, două concluzii, cu caracter oarecum complementar, s-au impus foarte curând. Pe de o parte, a apărut evident faptul că această cântare este de **origine bizantină,** aşa cum o dovedeşte folosirea celor opt glasuri bisericeşti **(Octoihul)** şi o serie de formule melodice foarte asemănătoare cu cele ale cântării din regiunile unde cântarea psaltică s-a păstrat mai apropiată de cea grecească. Pe de altă parte, la fel de evident a fost şi **caracterul folcloric** foarte pronunţat, care-i dă acestei cântări un aspect şi o identitate inconfundabilă.

Mai ales acest din urmă aspect este cel care a suscitat întrebări şi a ridicat probleme muzical-bisericeşti — şi aceasta deoarece „folclorul" presupune de regulă **oralitate,** adică transmisie şi tratare orală, cu o inerentă bogăţie a varietăţii (a variantelor) şi în cazul cântării. Ori scopul urmărit de autoritatea bisericească a fost mai ales acela al **unităţii** în cult, şi în ceea ce priveşte cântarea bisericească. **Uniformizarea** cântării, cultivată în ultimul secol, părea să răspundă cel mai bine realizării acestei cerinţe, chiar dacă unitatea unui **stil** artistic adecvat folosirii în Biserică permite şi o oarecare diversitate a elementelor componente, care să împiedice producerea doar a unor exemplare „de serie (industrială)", perfect uniforme. Şi ne putem aminti nenumăratele şi atât de frumoasele icoane sau biserici în diferitele stiluri tradiţionale, care fără a fi „trase la indigo", nu sunt mai puţin „unitare", ca „stil bisericesc".

De asemenea, argumentelor vreunei pretinse păstrări neatinse a „purităţii originilor bizantine" ale cântării ortodoxe, care ar fi fost afectate de influenţele folclorice (din diferitele regiuni româneşti) li se poate uşor răspunde amintind îndelungatul proces de „românire" a cântării în Biserica Ortodoxă Română, în care şi îmbisericirea folclorului muzical poate constitui o parte importantă.

În cazul cântării bisericeşti ardeleneşti, tipărirea de către Dimitrie Cunţan(u), la Sibiu în anul 1890, a primei **culegeri** de „Cântări bisericeşti" din Ardeal lăsa să se înţeleagă existenţa unei circulaţii orale anterioară a cântărilor de-a lungul mai multor decenii. Şi termenul de **culegere** („colecţiune", cum o numeşte chiar autorul) aplicat cărţii lui D. Cunţan este foarte potrivit, deoarece, după cum mărturiseşte în **Prefaţă,** el nu a făcut decât să pună pe notaţie muzicală cântările aşa cum le-a cunoscut „după auz" de la înaintaşii săi şi de la diferiţi cântăreţi. Publicarea şi folosirea cărţii sale la Sibiu, unde D. Cunţan era profesor la Seminarul „Andreian" arhidiecezan (contribuind aşadar la formarea unor generaţii de preoţi ardeleni), i-au dat cu timpul acestei prime tipărituri un caracter normativ, adesea cântarea bisericească din Ardeal fiind asociată numelui lui Cunţan şi vorbindu-se la modul comun despre o „cântare cunţană" („cunţănească").

Urmaşii lui D. Cunţan la Sibiu, mergând chiar pe calea deschisă de acesta, de culegere a cântărilor aflate în circulaţie orală, au avut mai puţin succes atunci când au încercat să propună spre tipărire şi alte variante ale cântărilor bisericeşti din Ardeal, la acest insucces contribuind de astă dată „caracterul normativ" mai înainte amintit al cărţii lui Cunţan, caracter devenit chiar **restrictiv,** în măsura în care nu se mai permiteau oarecum „programatic" alte variante ale cântării. De aceea, ediţia a II-a a cărţii de **Cântări bisericeşti** a lui D. Cunţan, apărută la Sibiu în anul 1925, în îngrijirea pricepută a lui Timotei Popovici şi a colaboratorilor săi (Candid Popa şi Aurel Popovici), a fost rău primită tocmai datorită modificărilor pe care editorii au socotit de cuviinţă să le introducă, următoarele ediţii (a III-a, în 1933 şi a IV-a în 1944), revenind la textul muzical original, al primei ediţii, din 1890.

Totuşi, şi mai târziu, alţi profesori de muzică bisericească de la Sibiu au ridicat în mod repetat problema „celorlalte variante" existente. Pr. Prof. Gh. Şoima vorbea astfel despre „variante mai reuşite şi mai răspândite decât cele tipărite de Cunţan" (referitor la ediţia a doua, a lui T. Popovici). Iar încă mai înainte, în anul 1940, Petru Gherman, şi el profesor la Academia Teologică „Andreiană" din Sibiu, exprima necesitatea unui studiu aprofundat al cântării bisericeşti din parohii, cu o circulaţie adesea

(Continuare în pag. a 7-a)

Pr. VASILE GRĂJDIAN

„PAŞTE OILE MELE..."*

Aş dori să-mi exprim mai întâi bucuria pentru participarea la acest Colocviu ecumenic internaţional care are o temă atât de incitantă şi de actuală şi în acelaşi timp mulţumirea faţă de Î.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei pentru invitaţia făcută.

Tema Colocviului **„A fi episcop astăzi"** este pe deplin actuală pentru vremea noastră şi pentru noi episcopii, cei care am fost aleşi de Dumnezeu şi chemaţi cu **„o chemare sfântă"** de a păstori poporul lui Dumnezeu, de a-l hrăni cu Sf. Taine şi cu cuvântul Sf. Evangheliei şi de a-l aduce spre zările Împărăţiei Cerurilor.

Calitatea de episcop nu ne aparţine nouă ci ea este un dar al lui Dumnezeu care de altfel ne-a şi chemat la o astfel de înaltă slujire. La o slujire în **„duh şi în adevăr"** a turmei duhovniceşti încredinţată nouă spre păstorire. Episcopul este prin excelenţă **un păstor.**

„Paşte oile Mele" îi spune Mântuitorul Hristos lui Petru după slăvita Sa înviere din morţi.

Aceste cuvinte au pentru fiecare episcop o semnificaţie aparte. Aceea **de a păstori,** de **a conduce,** de **a îndruma** şi de **a hrăni.**

De altfel verbul **„a paşte"** provine din limba latină **„pasco,-ere"** şi însemnează la origine tocmai **„a da hrană".** Deci episcopul este chemat să hrănească cu **pâinea vieţii,** trupul tainic al Domnului care este Biserica.

Episcopatul este o **demnitate** pe care nimeni nu şi-o ia singur, după cuvântul Sf. Ap. Pavel, ci doar cel care este chemat de Dumnezeu la o astfel de înaltă şi măreaţă slujire. Episcopatul încumbă însă şi o **responsabilitate,** pentru fiecare suflet care este pus în legătură directă cu Hristos prin Biserică, respectiv prin lucrarea sfinţitoare a episcopului. Episcopatul are şi dificultăţi inerente unei astfel de slujiri pe care însă dumnezeiescul har **„cel ce pe cele neputincioase le vindecă şi pe cele cu lipsă le plineşte"** le face să pară mici şi neînsemnate în comparaţie cu bucuriile duhovniceşti pe care le oferă această lucrare.

Cunoaştem cu toţii şi s-a scos în evidenţă de către antevorbitori demnitatea episcopului în scrierile nou testamentare şi în lucrările sfinţilor părinţi. Aceeaşi demnitate şi responsabilitate la fel ca atunci o are episcopul şi astăzi într-o lume secularizată şi parcă îndepărtată de Dumnezeu. Astăzi episcopul se cuvine să fie întâi de toate un **model** pentru clerul şi credincioşii săi care-l privesc ca pe o ţintă şi un exemplu de întruchipat în viaţa de zi cu zi. El trebuie să fie apoi un om moral, integru, devotat chemării sale. Un **om al rugăciunii,** atât publice, prin slujbele pe care le oficiază în biserici sau cu diferite prilejuri, dar şi al celei private. Fiecare episcop are un mic paraclis sau capelă pentru nevoile sale sufleteşti unde-şi pleacă genunchii şi în care imploră harul şi binecuvântarea lui Dumnezeu asupra sa şi asupra păstoriţilor săi.

El, episcopul trebuie să fie un **om al jertfei** de sine pentru alţii, un om care să se mistuie pe sine în dragostea şi jertfelnicia pentru credincioşii săi. Să fie apoi un **om al slujirii** aproapelui, un **om al comuniunii** în dragoste şi frăţietate cu ceilalţi fraţi de alte credinţe. Şi în sfârşit episcopul trebuie să fie un **om al dreptăţii** când e vorba de apărarea credinţei şi a Bisericii. Vorba lui trebuie — după cuvântul apostolului — să fie: **„ce este da, da şi ce este nu, nu"** pentru a nu da loc ambiguităţii.

Sigur că în viaţa de episcop există şi multiple dificultăţi cu care fiecare episcop se confruntă vrând-nevrând într-o mai mică sau mai mare măsură.

Trăim într-o lume **secularizată** sau care tinde spre secularizare şi spre neglijarea valorilor spirituale. Secularizarea aduce la rândul ei **lipsa de încredere** în Biserică şi în slujitorii săi, deci implicit şi în episcopi. Să mai amintim apoi între dificultăţi **mişcările demografice** simţite din plin în marile centre urbane dar din păcate şi în mediul rural, **inculturalizarea** cu întreaga gamă de consecinţe ce decurg de aici, precum şi **sectele religioase** care caută să-i dezbine pe credincioşi întreolaltă şi să-i rupă de la sânul viguros al Bisericii. La toate acestea ca şi la multe altele care au fost enunţate aici, episcopul ca păstor de suflete trebuie să răspundă prin mijloacele sale specifice sau să găsească noi căi şi metode pentru a-şi împlini misiunea sa.

Eu vorbesc în calitate de episcop-vicar, deci a unui episcop care trebuie să lucreze întotdeauna sub directa îndrumare a episcopului eparhiot. Vicarul episcopal trebuie să acţioneze şi să lucreze în aşa fel ca tot ceea ce întreprinde el să fie făcut cu binecuvântarea episcopului eparhiot, sub ascultarea sa iar acţiunile sale să aibe ca scop **preamărirea lui Hristos** şi a Bisericii Sale şi nu meritele sale personale.

Socotesc că de un real folos sunt pentru noi episcopii vicari slujirile la parohii mai ales la cele din mediul rural unde oamenii aşteaptă cu nerăbdare prezenţa unui arhiereu pentru a le sluji şi a le vesti Cuvântul Evangheliei lui Hristos.

Predicarea Cuvântului trebuie făcută **„cu timp şi fără timp",** în toate împrejurările, în toate locurile, căutând prin aceasta zidirea sufletească a păstoriţilor. De un real folos ne sunt în activitatea noastră **vizitele pastorale** la parohii, şcoli şi alte aşezăminte sociale, **discuţiile libere** cu clericii şi cu credincioşii şi nu în ultimul rând **audienţele,** prin care intrăm în contact direct cu păstoriţii noştri, fie clerici, fie mireni, căutând să le satisfacem în limitele bunei cuviinţe doleanţele lor.

Socotesc că prin toate acestea fiecare dintre noi ca episcopi putem să ne îngrijim şi de mântuirea noastră sufletească şi de îndrumarea poporului lui Dumnezeu pe calea sfinţeniei, a dreptăţii şi a dragostei, lucrând şi noi cu spor la instaurarea Împărăţiei lui Dumnezeu pe acest pământ.

† **VISARION RĂŞINĂREANU**
episcop-vicar
SIBIU

* Cuvânt rostit la Colocviul ecumenic de la Durău în luna septembrie 2002.

(Urmare din pag. 1)

Declaraţia comună a Sanctităţii Sale Papa Ioan Paul al II-lea şi a Prea Fericirii Sale Patriarhul Teoctist

vizibilă deplină a tuturor ucenicilor lui Hristos. Scopul şi dorinţa noastră arzătoare o constituie comuniunea deplină care nu este absorbire, ci comuniune în adevăr şi în dragoste. Această cale este una ireversibilă, pentru care nu există alternativă: este calea Bisericii.

2. Marcate încă de trista perioadă istorică, în timpul căreia s-a negat Numele şi Stăpânirea Mântuitorului, comunităţile creştine din România întâmpină încă, în mod frecvent astăzi, dificultăţi în a depăşi efectele negative pe care acei ani le-au produs în relaţiile de frăţietate şi de împreunălucrare, precum şi redescoperirea comuniunii. Întâlnirea noastră trebuie să fie considerată ca un exemplu: fraţii trebuie să se regăsească pentru a se împăca, pentru a medita împreună, pentru a descoperi mijloacele prin care să ajungă la înţelegere, pentru a-şi expune şi explica argumentele unii altora. Îi îndemnăm, aşadar, pe cei care sunt chemaţi să trăiască alături pe acelaşi teritoriu românesc să găsească soluţii de dreptate şi caritate. Printr-un dialog sincer trebuie să se depăşească conflictele, neînţelegerile şi suspiciunile apărute în trecut, pentru ca, în această perioadă decisivă a istoriei lor, creştinii din România să poată fi mărturisitori ai păcii şi ai reconcilierii.

3. Relaţiile noastre trebuie să fie oglinda comuniunii adevărate şi profunde în Hristos, comuniune care, fără să fie deplină, există deja între noi. Recunoaştem, de fapt, cu bucurie că avem împreună tradiţia Bisericii nedespărţite centrată pe taina Euharistiei, de care dau mărturie Sfinţii pe care noi îi avem în comun în calendarele noastre. Pe de altă parte, numeroasele mărturii ale credinţei în vremurile de opresiune şi de persecuţie din secolul care s-a scurs, care au demonstrat fidelitatea lor pentru Hristos, sunt un germen de speranţă în dificultăţile actuale.

Pentru a încuraja căutarea deplinei comuniuni, chiar şi în divergenţele doctrinare care rămân încă, este necesar să găsim mijloace concrete, consultându-ne periodic, cu convingerea că nici o situaţie dificilă nu este menită să dureze în mod iremediabil şi că, datorită atitudinilor de deschidere către dialog şi a schimbului periodic de informaţii, pot fi găsite soluţii satisfăcătoare pentru aplanarea tensiunilor şi pentru a ajunge la o soluţie echitabilă în problemele concrete. Trebuie să consolidăm acest proces, pentru ca adevărul plenar al credinţei să devină un patrimoniu comun împărtăşit şi de unii şi de ceilalţi, capabili să creeze o convieţuire cu adevărat paşnică, înrădăcinată şi fondată pe dragoste.

Ştim bine cum să acţionăm pentru a stabili liniile care să ne conducă opera de evanghelizare, atât de necesară după perioada sumbră a ateismului de Stat Suntem de acord în a recunoaşte tradiţia religioasă şi culturală a fiecărui popor, precum şi libertatea religioasă.

Evanghelizarea nu poate fi bazată pe un spirit de competiţie, ci pe respect reciproc şi pe cooperare, recunoscând fiecăruia libertatea de a trăi după propriile convingeri, în conformitate cu propria apartenenţă religioasă.

4. În dezvoltarea relaţiilor noastre, începând cu Conferinţele Panortodoxe şi cu Conciliul II Vatican, am fost martorii unei promiţătoare apropieri între Răsărit şi Apus, bazată pe rugăciune, pe dialogul în dragoste şi în adevăr, apropiere atât de bogată în momente de profundă comuniune. De aceea, privim cu îngrijorare dificultăţile prin care trece, în perioada actuală, **Comisia Mixtă Internaţională pentru Dialogul Teologic între Biserica Catolică şi Biserica Ortodoxă** şi, cu ocazia întâlnirii noastre de acum, ne exprimăm dorinţa de a nu se neglija nici o iniţiativă pentru a reactiva dialogul teologic şi pentru a relansa activitatea Comisiei. Avem această datorie, pentru că dialogul teologic va face să devină mai puternică afirmarea voinţei noastre de a adânci comuniunea, în faţa situaţiei actuale de diviziune.

5. Biserica nu este o realitate închisă în ea însăşi: ea este trimisă în lume şi este deschisă către lume. Noile posibilităţi care se creează într-o Europă deja unită şi care îşi extinde graniţele pentru a îmbrăţişa popoarele şi culturile din partea centrală şi răsăriteană a continentului, constituie o provocare pe care creştinii din Răsărit şi din Apus trebuie să o întâmpine împreună. Cu cât vor fi mai uniţi în mărturisirea Unicului Dumnezeu, cu atât ei vor da expresie, consistenţă şi spaţiu sufletului creştin al Europei, sfinţeniei vieţii, demnităţii şi drepturilor fundamentale ale persoanei umane, dreptăţii şi solidarităţii, păcii, reconcilierii, valorilor familiei, apărării creaţiei. Europa întreagă are nevoie de bogăţia culturală creată de Creştinism.

Biserica Ortodoxă Română, centru de întâlnire şi de schimburi între tradiţiile bogate slave şi bizantine ale Răsăritului, şi Biserica Romei, care în componenta sa latină exprimă vocea occidentală a unicei Biserici a lui Hristos, trebuie să contribuie împreună la o misiune care caracterizează cel de-al treilea mileniu. După expresia tradiţională şi aşa de frumoasă, Bisericilor locale le place să se numească Biserici-surori. Deschiderea spre această dimensiune înseamnă a colabora pentru a reda Europei **etosul** său cel mai profund şi chipul său autentic uman.

Cu aceste perspective şi cu aceste intenţii, prin care dăm mărturie comună înaintea Domnului, Îl rugăm să ne facă vrednici de a lucra spre zidirea Trupului Său „până ce toţi vom ajunge la unitatea credinţei şi a cunoaşterii Fiului lui Dumnezeu, la starea de bărbat desăvârşit, la măsura vârstei plinătăţii lui Hristos" (Ef. 4, 13).

VATICAN,
12 octombrie 2002

Sfinţii Ierarhi Ilie Iorest şi Sava Brancovici

În veacul al XVII-lea, Biserica ortodoxă română din Ardeal a suferit mult din partea ungurilor calvini, prin superintendentul lor şi prin sinodul calvin, susţinuţi fiind de principii calvini care dominau în Transilvania. Prin propagandă intensă şi prin curse ispititoare, au căutat să-i atragă pe români la credinţa calvină. Istoricul Ioan Lupaş consemnează coincidenţe ale prigonirii calvine asupra ortodoxiei din Ardeal, cu iscarea de războaie civile sau ale altor neamuri, cu prădăciuni, încât principii calvini cu greu îşi puteau stăpâni domnia şi viaţa lor (Cronicari şi istorici români din Transilvania, vol. I, Craiova, 1941, p. 36-37). Aşa a fost în 1618, în zilele stăpânirii principelui Gavriil Bethlen şi în 1638, sub principele Gheorghe Rakoczi I.

În 1629, G. Bethlen a îndrăznit a-i cere lui Chiril Lucaris, patriarhul Constantinopolului, să-l sprijine spre a-i îndupleca pe români să adopte calvinismul. Iată răspunsul cuvenit ce i s-a dat: „Dacă aş sprijini o astfel de acţiune, aş săvârşi un păcat, pe care nu l-ar putea şterge toate chinurile pământului. Nu este iertat a jertfi credinţa; ... mântuirea sufletului este mai presus de tot binele lumesc".

Este meritul ierarhilor Bisericii ortodoxe române din Ardeal de a fi vegheat şi apărat păstoriţii, spre a nu se lăsa ademeniţi de propaganda străină. În continuare, voi arăta suferinţele suportate pentru credinţa străbună, în sec. al XVII-lea, de mitropoliţii Ilie Iorest şi Sava Brancovici.

Ilie Iorest s-a născut „în partea ţării ungureşti". Din copilărie a fost dat pentru învăţătură de carte în ţara Moldovei, la mânăstirea Putna. Acolo a ajuns a fi înaintat în treapta preoţiei. Murind ierarhul din Ardeal, cu ştirea şi învoirea principelui Gh. Rakoczi, românii au ales ca arhiereu pe Iorest. Acesta a fost apoi hirotonit de mitropolitul Teofil al Ungrovlahiei.

Chiar la instalare, în anul 1640, mitropolitul Ilie Iorest a primit ordine aspre de la principele Gh. Rakoczi, care era cuprins de zel, spre a-i atrage pe românii ortodocşi, la calvinism. Pentru ca preoţii ortodocşi să nu se vadă siliţi a se servi şi a învăţa în biserică după Catehismul calvinesc, în limba română, tipărit în anul 1640, Ilie Iorest - în 1642 - a sfârşit de tipărit Cazania ortodoxă de la 1581, lucrare începută de înaintaşul său, Ghenadie de la Brad.

(În 1644, mitropolitul Varlaam al Moldovei, delegat în Ţara Românească, la logofătul Udrişte Năsturel Herăscu, cumnatul domnitorului Matei Basarab, a găsit Catehismul calvinesc din 1640, pe care l-a socotit a fi „plin de otravă de moarte sufletească").

Pentru că a acţionat în opoziţie cu ordinele date de superintendentul Gh. Ciulai, mitropolitul Ilie Iorest a suferit mult. Pe bază de mărturii mincinoase, a fost acuzat de imoralitate, clevetit fiind la principe. Făcându-i-se mare nedreptate, în anul 1643 a fost scos din scaunul ierarhic. A fost bătut cu toiege şi pus în închisoare, împreună cu mulţime de preoţi ortodocşi. De fapt, vina lui a fost că şi-a apărat dreapta credinţă şi pe păstoriţi să nu alunece la calvinism. După nouă luni de suferinţă, mitropolitul Ilie Iorest era de neclintit din credinţa sa. În schimbul sumei de o mie de taleri, pe care s-a obligat a o plăti în vistieria statului, cu garanţia a 24 de chizeşi, principele Gh. Rakoczi l-a slobozit pe Ilie Iorest din temniţă. Neavând de unde să adune o astfel de sumă de bani, s-a întors în ţara Moldovei, la mânăstirea sa, la Putna.

Văzând „lipsa, prigonirea şi strâmtorarea lui", la 2 iunie 1645, din Suceava, mitropolitul Varlaam al Moldovei, împreună cu episcopii săi sufragani, i-au dat lui Ilie Iorest o recomandare către ţarul Mihail Feodorovici al Rusiei, spre a-i cere milostenie. Cu mărturii de bună purtare date de episcopi şi egumenii mânăstirilor din Moldova, cu paşaportul dat de domnitorul Vasile Lupu, purtând pecetea şi semnătura „Io Vasile Voievod", Ilie Iorest a plecat de îndată în Rusia (Dragomir S., Contribuţii privitoare la relaţiile Bisericii româneşti cu Rusia, în veacul al XVII-lea, Bucureşti 1912, p. 105-107). De la ţarul Rusiei a primit Ilie Iorest ajutor, spre a putea plăti suma de bani, cu care s-a îndatorat, la slobozirea din închisoare.

Pe aceeaşi linie se înscrie viaţa şi activitatea mitropolitului Sava Brancovici. Acesta s-a născut pe la anul 1620, în Ienopole (azi Inău), numele de botez fiindu-i Simion. A trăit în mediu de viaţă bisericească, rudeniile lui fiind păstori sufleteşti de seamă. Era nepotul mitropolitului Loghin Brancovici. În acele ţinuturi ale Aradului, viaţa era zilnic tulburată de „zăngănitul armelor", prin lupte între creştini şi turci (Meteş Şt., Istoria religioasă a românilor din Ardeal ..., vol. I, Arad, p. 209).

Tânărul Simion a călătorit mult în Ţara Românească şi s-a oprit în Vlaşca, la mânăstirea Comana, împreună cu fratele său Gheorghe, unde se retrăsese unchiul lor, mitropolitul Longhin. Între timp, la Ienopole, în epidemie de holeră, le-au căzut victime: tatăl lor, doi fraţi şi o soră. La rugămintea mamei sale, Simion s-a întors acasă, s-a căsătorit, a avut copii şi s-a preoţit, hirotonit fiind de unchiul său, la Târgovişte. Chiar în ziua şi ceasul hirotoniei, i-a murit soţia. În vreme de intensă propagandă calvină, Simion - ca preot şi apoi ca protopop la Ienopole - a fost păstor devotat al turmei sale duhovniceşti. Până la preoţie, Simion participase la ciocniri cu turcii. După ce s-a preoţit turcii au solicitat ca Simion să fie îndepărtat din Ienopole, pe motivul că „ziua e preot, iar noaptea duşman înarmat, stricător de pace" (Şt. Meteş, *op. cit.*, p. 211).

După moartea mitropolitului Simion Ştefan, în vara anului 1656, sinodul l-a ales pe Simion Brancovici ca mitropolit al Ardealului. În monahism, acesta şi-a luat numele de Sava şi a fost ridicat la treapta arhieriei la Târgovişte, prin împreună slujirea mitropolitului Ştefan al Ungrovlahiei şi a mitropolitului Longhin. Pentru întărirea frăţiei, mitropolitul Ştefan i-a dăruit lui Sava toiagul său arhieresc.

La Bălgrad, Sava a fost primit cu mare alai de către soldaţii principelui Gheorghe Rakoczi II, între ei fiind mulţi semeni de lege ortodoxă. Înşiraţi în două rânduri, pe marginea drumului, de la Mitropolie, până la podul de peste Mureş, împreună cu tagma preoţească, au întâmpinat pe noul mitropolit „după ritul obişnuit şi cu vrednică proslăvire" (Dragomir S., Fragmente din Cronica lui Gh. Brancovici, în Anuarul Inst. de Istorie Naţională, Cluj, vol. II, p. 52-70). La confirmarea în scaunul mitropolitan, principele Gh. Rakoczi nu i-a îngrădit activitatea lui Sava cu cele 15 condiţiuni grele, impuse predecesorului său, la 1643. Sub păstoria lui Sava Brancovici, vechea Mitropolie transilvană cuprindea întreg teritoriul locuit de români, între Carpaţi şi Tisa.

După trei ani de arhipăstorire, în 1659, a izbucnit un război crunt între Rakoczi şi turci. Rakoczi a fost înlocuit cu românul calvinizat Acaţiu Barcsai, iar Sava a fost înlăturat din scaunul mitropolitan, pe motiv că a ţinut cu Rakoczi. Turcii au prădat Bălgradul. A fost arsă mânăstirea şi biserica lui Mihai Viteazul. În 1661, a încetat domnia lui Barcsai şi Sava a fost repus în scaunul mitropolitan, confirmat fiind în 1662 de principele Mihail Apaffi. Sava nu tipăreşte nimic. După prădăciunile turceşti, nu mai are litere, dar nici casă de lucru sau de locuit, cetatea Bălgradului fiind pentru câtva timp cu totul ruinată (N. Iorga, Istoria Bisericii româneşti, ed. a II-a, vol. I, Bucureşti, 1929, p. 358).

La început, relaţiile lui Sava cu Apaffi au fost bune, dar în 1667 au început a se înrăutăţi. Cu toate acestea, Sava a reuşit să obţină de la Apaffi concesiunea de a merge în Rusia, pentru milostenie din partea ţarului, spre a reface aşezămintele ruinate. În Rusia a fost însoţit de fratele său, cronicarul Gh. Brancovici. Din cuvintele rostite de Sava la Moscova, a reieşit credinţa în unirea pravoslavnicilor pentru distrugerea turcilor păgâni. În ziua Sf. Apostoli Petru şi Pavel (1668), la Sfânta Liturghie, în catedrală, alături de patriarhii: Alexandriei, Antiohiei şi Moscovei, a slujit şi Sava, în prezenţa ţarului Alexie Mihailovici. „Celui ce privea - relatează Gh. Brancovici - i se părea că nu e om pământean, ci că, uitând lumea trecătoare, stă în faţa prea înaltului şi prea bunului Dumnezeu". Odată cu ajutorul aşteptat, Sava a primit permisiunea de a reveni în Rusia pentru milostenie, tot la şapte ani.

De abia întors acasă, asupra lui Sava s-a deslănţuit duşmănia feroce a lui Apaffi, care era omul turcilor, datorită multelor bănuieli deşteptate de călătoria în Rusia. A doua zi după întoarcere - la 29 februarie 1669 - i s-a impus lui Sava programul de păstorire calvinească, prin care a fost înjugat grumazul înaintaşilor săi (N. Iorga, *op. cit.*, p. 365). Prin legăturile sale personale, Sava era destul de tare, ca să nu urmeze poruncilor privind învăţătura calvinească. Firește însă, viaţa i-a fost tulburată din cauza neîndeplinirii lor. De mare folos i-a fost fratele său Gheorghe „prin talentul său şi legăturile importante pe care le avea. Sava a ştiut să zăbovească mult în aplicarea condiţiilor calvine care - de fapt - au rămas pe hârtie. S. Dragomir arată - pe bază de tradiţie - cum erau necăjiţi şi chinuiţi românii tari în credinţă, cum a fost şi cazul mitropolitului Sava.

Stând odată acesta la masa principelui, a fost rânduită o femeie de condiţie josnică să aducă un căţel bine înfăşurat să spună că e un copil muribund şi să-i ceară mitropolitului Sava să-l boteze. Simţind vicleşugul, vlădica s-a dus la femeie şi - dând la o parte scutecele - a văzut căţelul. S-a întors la masă şi tăie o felie din ridichea din care mâncase (căci era zi de vineri) şi o întinse căţelului. Mirosind, acesta n-a vrut să îmbuce. A luat apoi o bucăţică de carne, de pe tava din care s-au servit principele şi oamenii lui. Întinzând-o căţelului, acesta o înşfăcă de îndată. Dacă ar fi mâncat din bucatele din care mănânc eu, l-aş boteza - a zis mitropolitul Sava - socotind că ar vrea să fie de legea mea. Să-l boteze cei cu care împreună a mâncat, socotind că vrea să fie de legea lor. Ca urmare, din porunca principelui, mitropolitul Sava a fost bătut cu bastonul (Dragomir S., Românii din Ardeal şi unirea cu biserica Romei, Cluj, 1990, p. 7).

Pe baza punctelor, prin care au fost siluiţi mitropoliţii ortodocşi, superintendentul calvin, Mihail Tofeus s-a ridicat asupra mitropolitului Sava, cu putere armată cerută de la principe, spre a-şi îndeplini odiosul plan. L-a găsit pe bătrânul mitropolit zăcând în pat de boala podagrei. Fără milă, l-a luat din pat, l-a aşezat pe cal şi l-a dus la pretor, spre a-l închide, în temniţa din Vinţ şi apoi în cea din Iernut. Împreună cu mitropolitul Sava a fost închis şi fratele său Gheorghe. Au fost trimişi apoi oameni spre a le răpi celor doi întemniţaţi tot ce aveau pe la casele lor. Sava a fost scos din temniţă, în fiecare săptămână, în zi de târg, spre a fi bătut cu toiege, înaintea poporului.

Spre a scăpa de duşmani, fratele lui Sava a reuşit să se refugieze în Ţara Românească. La rugămintea acestuia, domnitorul Şerban Basarab a intervenit pentru eliberarea din închisoare a mitropolitului Sava Brancovici, care - din cauza chinurilor răbdate - a murit curând. Ierarhul Sava Brancovici a păstorit între anii 1656-1659 şi 1661-1680, cu tărie neînfricată apărându-şi credinţa străbună.

Mult au suferit Ierarhii Ilie Iorest şi Sava Brancovici din partea ungurilor calvini, pentru dreapta credinţă. Nu e de mirare că - potrivit Tradiţiei - în popor a ieşit expresia calificatoare: „rău ca un calvin".

Sfântul Sinod al Bisericii noastre dreptmăritoare i-a trecut pe Ilie Iorest şi Sava Brancovici, mitropoliţi ai Transilvaniei, în rândul sfinţilor şi serbează cinstită pomenirea lor în ziua de 24 aprilie a fiecărui an.

Prof. PETRU DUMITREASĂ

Emanuil Gojdu — punte de legătură între România şi Ungaria

„Văd poporul român şi poporul ungar ca pe doi fraţi gemeni, care, dată fiind istoria lor, sunt chemaţi să trăiască împreună şi să bea laptele aceleiaşi mame" (Fragment din discursul lui Gojdu din 1861).

Sub acest generic a avut loc la 30 octombrie 2002, în Aula Academiei Române din Bucureşti, sub înaltul patronaj al Ministerului Afacerilor Externe, al Academiei Române şi al Fundaţiei „Gojdu", simpozionul dedicat bicentenarului naşterii lui Emanuil Gojdu (1802-1870).

Marele mecena al neamului românesc s-a născut la Oradea, la 9 februarie 1802. După studii la Oradea, Bratislava şi Pesta, a obţinut licenţa în drept, fiind apoi cooptat în biroul avocatului sârb Viktovics, care era şi scriitor. Aici, Gojdu a făcut cunoştinţă cu intelectualitatea maghiară a timpului, care l-a îndemnat spre poezie. Aceşti scriitori erau animaţi de lozinca: „Pre limbă se conservă o naţiune". Gojdu frecventa totodată şi salonul literar al lui Atanasie Grabovsky, unde s-a întâlnit cu românii macedoneni stabiliţi la Budapesta, dar şi cu românii din Principate.

După terminarea stagiului avocaţional de trei ani, E. Gojdu şi-a deschis propriul său birou de avocat şi notar combial în Pesta. În scurt timp devine unul dintre cei mai căutaţi avocaţi din capitala Ungariei şi o autoritate juridică în întreaga ţară. Pledoariile şi rechizitoriile erau predate studenţilor în drept de la universităţile din Pesta şi Pojon. El a fost primul care a înlocuit limba latină cu cea maghiară în jurisprudenţă. Câştiga mereu procese penale, fapt ce i-a permis realizarea unei situaţii materiale foarte bune. În scurt timp a cumpărat un teren pe strada Kirali (unde se află acum ansamblul de clădiri cunoscut sub numele de „pasajul Gojdu" - Gozsdu-udvar), 36.015 stânjeni de livezi şi două mori. Chibzuit şi înţelept, cu spirit comercial, a făcut plasamente serioase, preponderent în imobile şi cu valori progresive.

În anul 1848 a fost semnatarul Programului politic fixat în adunarea ţinută la Pesta, prin care se cerea ca limba română să fie folosită neîngrădit în şcoli.

Afirmându-se şi în politică, Gojdu a fost şi comite suprem de Lugoj (calitate în care a alocat fondurile necesare înfiinţării primului liceu românesc din localitate), membru în Casa Magnaţilor (forul legislativ suprem al Ungariei) şi deputat de Tinca (Bihor), militând pentru drepturile românilor din Imperiul Habsburgic.

Prin *„Testamentul"* său, întocmit în anul 1869, a „lăsat întreaga sa avere naţiunii române de religie răsăriteană ortodoxă din Transilvania şi Ungaria. Din lăsământul acesta, voiesc să se constituie o fundaţiune permanentă, care va purta numele Fundaţiunea Gojdu ..." urmând ca aceasta să fie administrată de o Reprezentanţă, care să-şi desfăşoare activitatea pe lângă Mitropolia din Sibiu. Fondurile Fundaţiei au fost administrate cu multă chibzuinţă, încât au beneficiat de burse şi stipendii peste 4750 de tineri.

Acestui „român şi ortodox", i-a fost dedicat Simpozionul de omagiere de la Academie, prin participarea celor mai înalte instituţii ale vieţii politice, cultural-ştiinţifice şi bisericeşti.

După cuvântul de deschidere rostit de domnul Eugen Simion, preşedintele Academiei Române, Excelenţa Sa, domnul prim-ministru Adrian Năstase a spus: „Graţie personalităţii sale efervescente, deschise, cu mari aptitudini spre interculturalitate, el a reprezentat un catalizator al legăturilor culturale româno-ungare, un interlocutor apreciat şi ascultat în cercurile politice de la Budapesta, dar şi un exponent elocvent al idealurilor naţionale ale românilor... Fundaţia sa a căpătat permanent noi valenţe, fiind concepută de artizanul său, ca un organism flexibil şi adaptat schimbărilor istorice. A traversat primul război mondial în urma căruia s-a creat statul român unitar. Fundaţia a înlesnit în continuare legături solide între români, precum şi fortificarea şi diversificarea legăturilor dintre români şi unguri. Problemele cu care s-a confruntat au fost, însă, tot mai acute. Pentru a funcţiona la capacitatea sa reală, Fundaţia avea - şi are nevoie şi mai departe - de mijloacele materiale de susţinere aflate pe teritoriul Ungariei de care multă vreme nu a putut dispune ...

Gojdu a fost un vizionar. Proiecţiile sale merg chiar mult mai departe decât timpul prezent. O arată modul rarissim în minuţiozitatea lui şi în care şi-a reglementat cu maximă rigurozitate prevederile testamentare, care merg până în anul 2070, pornind de la acordarea de burse unui cerc mai restrâns de persoane (din mediul parohial), până la extinderea aproape universală a domeniilor de acordare a burselor. Ulterior anului 2070, voinţa testamentară a lui Gojdu rămâne neschimbată în ce priveşte destinatarii burselor şi modul de acordare a acestora. Să sperăm că, aşa cum şi-a dorit-o, Fundaţia sa să ne supravieţuiască tuturor şi să se dezvolte nelimitat, rivalizând cu tradiţionalele asociaţii corporative create în părţi mai liniştite ale Europei, care au deja existenţă seculară.

Totodată, exprimarea generoasă, care face din popoarele român şi ungar fiii care beau laptele aceleiaşi mame îl reflectă pe Gojdu - un vizionar curajos, poate excentric la momentul rostirii acestor cuvinte, când realităţile politice erau altele. În cheia zilelor noastre, imagistica lui Gojdu apare a fi surprinzător de actuală şi s-ar traduce fericit prin regăsirea celor două mari popoare vecine în marea familie europeană. Experienţa politică a lui Gojdu a ştiut să anticipeze corect, în secolul al XIX-lea, convergenţa destinelor viitoare ale României şi Ungariei, la începutul mileniului III.

Vremurile pe care le trăim confirmă astăzi, din fericire, intuiţia sa remarcabilă. Relaţia româno-ungară a cunoscut o relansare spectaculoasă din 1990 încoace, mai ales în ultimii ani, bazată solid pe încredere reciprocă şi sprijin reciproc pentru obiectivele lor europene şi euro-atlantice comune ...

Gojdu este, aş spune, o prezenţă atât de vie în memoria comună româno-ungară, încât nu mă îndoiesc că spiritul său de profundă interculturalitate va ajuta România şi Ungaria să identifice cât mai curând posibil, sperăm chiar în acest an, modalitatea ca Fundaţia Gojdu - prelungirea personalităţii sale în prezent - să-şi recupereze bunurile de care a fost lipsită atâta timp. Acesta ar fi un câştig pentru cooperarea româno-ungară, pentru comunitatea românească din Ungaria şi păstrarea identităţii culturale a membrilor acesteia, pentru multiculturalitate. Nu în ultimul rând, ar cinsti cum se cuvine memoria

(Continuare în pag. a 6-a)

Pr. Lect. Dr. AUREL PAVEL

Trecerea la cele veşnice a Pr. prof. dr. Aurel Jivi

(Urmare din pag. 1)

mânt locurile erau drastic limitate de stat, aşa încât, unul sau doi licenţiaţi de la Sibiu, întotdeauna cei mai buni, ajungeau să frecventeze cursurile de doctorat, organizate pe atunci doar de Institutul Teologic universitar din Bucureşti, unde iarăşi între profesori se numărau cele mai prestigioase nume ale Teologiei româneşti.

Întrucât s-a înscris la specializarea principală **Bizantinologie** şi secundară **Istoria bisericească universală** şi **Patrologie,** l-a avut cu îndrumător direct pe academicianul şi bizantinologul Alexandru Elian, apoi pe vestitul patrolog Ioan G. Coman şi pe eruditul profesor de Istoria bisericească universală, Ioan Rămureanu.

După absolvirea cursurilor de doctorat a beneficiat de o bursă de studii în America. Astfel, între 1970—1973 a urmat cursuri de specializare în **Istoria bisericească universală** la „Episcopal Theological School" din Cambridge — Massachusetts şi la „Mc Cormick Theological Seminary" din Chicago, **obţinând diploma de** „master în Teologie".

Punând cap la cap anii de studiu pe care i-a parcurs, în flux continuu, de când a început şcoala primară şi până la doctorat, inclusiv, obţinem cifra de 23 de ani. Titlul de doctor i-a fost conferit în 1982, în urma pregătirii şi susţinerii unei teze cu titlul „Ortodoxia în America", lucrare de referinţă, care aborda o problemă actuală şi azi.

Temeinica pregătire teologică acumulată i-a favorizat accesibilitatea în învăţământul teologic universitar. Începând cu 1 octombrie 1973 a fost numit în funcţia de asistent, la secţia istorică de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, cum se numea pe atunci Facultatea noastră, iar după şapte ani, adică în 1980 i se încredinţează suplinirea catedrei de **Istoria bisericească universală,** succedându-i pr. prof. Milan Şesan, care s-a pensionat. În 1983 va deveni titularul acestei catedre pe care o va onora în modul cel mai pilduitor, până la începutul acestui an universitar, când a survenit această neaşteptată suferinţă, ce i-a adus sfârşitul vieţuirii sale pământeşti.

Timp de 29 de ani părintele profesor Jivi şi-a adus contribuţia la formarea tot atâtor generaţii de viitori preoţi, profesori de religie şi lucrători în domeniul asistenţei sociale.

Având o pregătire teologică de excepţie şi o vocaţie reală pentru misiunea de dascăl, adormitul în Domnul şi-a înscris definitiv numele în rândul marilor personalităţi ale învăţământului teologic românesc.

Cursurile pe care le-a predat au fost întotdeauna la nivelul pe care îl impune rigoarea academică. Deşi foarte pretenţios în aprecierea însuşirii cunoştinţelor, studenţii l-au respectat şi l-au iubit sincer, datorită competenţei, imparţialităţii dar şi înţelepciunii şi dragostei sale pentru ei. Multor studenţi şi absolvenţi le a hărăzit şansa de a beneficia de burse de studii în străinătate şi în această privinţă cred că nici unul dintre noi n-a realizat mai mult pe acest plan decât iubitul nostru coleg.

Cât priveşte instituţia aflată sub patronajul mitropolitului Andrei Şaguna, părintele Aurel Jivi a trăit cu patos satisfacţia şi bucuria de a-i aparţine şi de a se fi putut adăuga la şirul îndelungat al atâtor vrednici înaintaşi. A căutat şi a reuşit să-i apere şi să-i sporească prestigiul neprecupeţind nici un efort în această direcţie.

Avându-l colaborator apropiat în aceşti ultimi doi ani, trebuie să mărturisesc faptul că, tot ceea ce s-a făcut bun în facultatea noastră i se datorează în mare parte lui. Nu şi-a restrâns preocupările doar la sfera responsabilităţilor ce le-a avut în calitate de şef de catedră ci s-a implicat în egală măsură şi în problemele administrative şi gospodăreşti, şi nu mai puţin în cele care vizează educaţia şi formarea duhovnicească a studenţilor.

Şi ca preot, părintele Aurel Jivi a avut o viaţă pilduitoare. Cât de greu ne vine să realizăm că astăzi iubitul nostru frate întru slujire la sfântul altar se află pentru ultima dată sub cupola acestei catedrale, unde prezenţa sa a fost remarcată continuu.

Statura impresionantă de dascăl a părintelui Aurel Jivi a fost dublată şi de aceea a unui ecumenist de renume. Indubitabil, numele său se înscrie, pe acest plan, alături de cele ale unor ierarhi, profesori şi teologi români activi în planul ecumenic precum: Iustin Moisescu, Nicolae Corneanu, Antonie Plămădeală, Dumitru Stăniloae, Milan Şesan, Ion Bria, Nifon Mihăiţă, Dumitru Popescu, Daniel Ciobotea, Viorel Ioniţă şi Ioan Sauca.

De mai mulţi ani este reprezentantul Bisericii noastre în dialogul Ortodoxiei ecumenice cu Alianţa Reformată Mondială.

Este membru în Comitetul central al Consiliului Ecumenic al Bisericilor şi a participat la toate Adunările generale ale acestui organism intercreştin, respectiv la Adunările de la Nairobi (1975), Vancouver (1983) şi Harare. A fost delegat şi la sesiunea unor comisii ale Programului pentru Educaţie teologică a Consiliului Ecumenic al Bisericilor (Geneva 1977, Berlin 1980, Toronto 1981).

A fost desemnat să participe şi la activităţile unui alt for mondial intercreştin, precum Conferinţa Bisericilor Europene. Astfel a luat parte la a VIII-a Adunare generală a acestei Conferinţe, care s-a ţinut la Chania, în Creta în 1979.

Şi-a adus o contribuţie importantă la desfăşurarea dialogului cu Biserica anglicană, fiind un prieten apropiat al episcopului Mervyn Stockwood, el însuşi prieten al Bisericii noastre.

Părintele Aurel Jivi a reactivat, în beneficiul Facultăţii noastre, legăturile mai vechi, de dinainte de cel de al doilea război mondial, cu colegiul din Mirfield, Universitatea din Bath — Anglia. Urmare acestui fapt a avut loc un schimb de studenţi între cele două instituţii universitare din Anglia şi România. Chiar şi în prezent acest schimb funcţionează.

Aceeaşi remarcabilă participare a avut şi în relaţiile Bisericii noastre cu Bisericile Episcopaliană şi Presbiteriană din America. A ţinut, spre exemplu, cursuri, în calitate de visiting profesor la Facultatea de Teologie din Pittsburgh.

Pe plan interortodox a participat la ultimele Congrese Mondiale ale Facultăţilor de Teologie ortodoxă care s-au ţinut la Atena, Boston şi Bucureşti.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist l-a cooptat în delegaţia care a fost prezentă în Canada, cu prilejul hirotonirii şi instalării, în vara ce a trecut, a noului arhiepiscop al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române din America şi Canada.

A susţinut referate şi a avut intervenţii în cadrul conferinţelor teologice interconfesionale din ţara noastră.

S-a implicat şi în alte activităţi la nivelul ecumenismului local.

Este membru în Comisia Naţională de Istorie bisericească comparată, parte integrantă a Asociaţiei Internaţionale de Istorie.

Cu adevărat remarcabilă este şi contribuţia profesorului Aurel Jivi în domeniul cercetării şi al scrisului. Amintim dintre studiile publicate câteva titluri precum: „Sf. Ioan Hrisostom, arhipăstor la Constantinopol" (M.B., nr. 4—6/1969, p. 226—235); „Literatura teologică bizantină în preocupările lui Nicolae Iorga" (B.O.R. nr. 11—12/1969, p. 1248—1256); „Biserica Ortodoxă din Cipru şi situaţia ei actuală" (S.T. nr. 1—2/1970, p. 118—128); „Patriarhia Ortodoxă Sârbă de la 1920 — până în prezent" (S.T. nr. 5—6/1970, p. 452—460); „Opere teologice bizantine editate în Ţările Române de către patriarhul Dositei al Ierusalimului" (S.T., nr. 3—4/1975, p. 219—225); „1600 de ani de la Sinodul al II-lea ecumenic" (S.T. nr. 7—10/1981, p. 606—613). Amintim şi ultimele două cărţi pe care le-a publicat: „Orthodox, Catholics and Protestants: „Studies in Romanian Ecclesiastical Relations", Cluj-Napoca, 1999, în Editura „University Press"; „Studii de Istorie Bisericească", Sibiu, 2001, Editura Universităţii „Lucian Blaga" Sibiu; TRADUCERI: Keith Hitchins, „Ortodoxie şi naţionalitate" (Andrei Şaguna şi românii din Transilvania, 1846—1873), Bucureşti, 1995 — Editura „Univers enciclopedic", Pr. prof. Alexandru Schmemann, Pentru viaţa lumii; Sacramentele şi Ortodoxia. Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 2002. COLABORARE la volumele: „Contribuţii transilvănene la Teologia Ortodoxă", Sibiu, 1988; „Credinţa ortodoxă şi viaţa creştină", Sibiu, 1992; „Persoană şi comuniune". Prinos de cinstire Pr. Prof. Acad. Dumitru Stăniloae, Sibiu, 1993, „Anuarul" Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna", pe anul univ. 2000/2001.

De mai mulţi ani, preotul profesor dr. Aurel Jivi este redactor şef al „Revistei Teologice", de la Sibiu.

A activat, în calitate de profesor asociat, în cadrul facultăţilor de Teologie din Oradea, Timişoara şi Caransebeş, predând Istoria bisericească universală, chiar de la înfiinţarea acestor facultăţi.

S-a numărat, apoi, între conducătorii de doctorat ai facultăţii noastre îndrumând mai mulţi tineri care şi-au încununat studiile cu înaltul titlu de doctor în Teologie.

Datorită prestigiului personalităţii sale, a fost solicitat şi de către unii tineri din străinătate, aparţinători ai altor confesiuni, cu care a organizat studii post universitare, la sediul Facultăţii noastre.

Trebuie să subliniem şi calitatea de soţ devotat şi fiu prea iubitor a părintelui Aurel Jivi.

Desigur că este greu, în astfel de momente, să poţi cuprinde toate aspectele vieţii şi activităţii unei personalităţi atât de complexe cum a fost cea a adormitului în Domnul, pr. prof. dr. Aurel Jivi.

Prin plecarea sa dintre noi, rămâne un gol pe care cu greu îl vom putea acoperi.

Ne impresionează profund durerea iubitei sale mame şi a mult devotatei sale soţii, dar ne copleşeşte şi propria noastră durere. Cum să ne obişnuim cu gândul că părintele profesor Aurel Jivi nu va mai fi de acum înainte printre noi? Vai nouă, de mult bine suntem văduviţi cu ziua de astăzi!

Suntem trişti şi pentru cumplita lui suferinţă.

Nu ne rămâne decât să ne plecăm cu resemnare frunţile în faţa atotputerniciei şi atotînţelepciunii dumnezeieşti.

Îi cerem iubitului nostru coleg, frate şi dascăl cuvenita iertare pentru tot ceea ce vom fi greşit faţă de el, după cum cerem, în numele lui, aceeaşi iertare de la toţi cei de faţă şi de mai departe pentru eventuale greşeli şi supărări pe care le va fi săvârşit faţă de ei.

Ne rugăm bunului Dumnezeu să-i dea dezlegare de tot ce a păcătuit în viaţă şi să-i facă parte de răsplata sa cea dreaptă şi de fericirea cerească.

Veşnica lui pomenire!

Slujba prohodului Pr. prof. dr. AUREL JIVI

Sicriul cu rămăşiţele pământeşti ale adormitului în Domnul, pr. prof. dr. Aurel Jivi, a fost depus în paraclisul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna", începând cu data de 1 noiembrie a.c., unde a fost adus de la Tg. Mureş. Studenţii şi studentele care l-au avut ca dascăl, s-au perindat, în reculegere, la căpătâiul său, citind fără întrerupere Psaltirea.

Zilnic, la ceasul vecerniei s-a oficiat slujbă de pomenire. Astfel, sâmbătă, 2 noiembrie a.c., slujba a fost oficiată de către P.S. Visarion, înconjurat de un sobor de preoţi profesori şi diaconi.

Duminică, 3 noiembrie, slujba s-a oficiat în prezenţa Înalt Prea Sfinţitului dr. Antonie Plămădeală şi a Excelenţei Sale dr. Christoph Klein, episcopul Bisericii Evanghelice C.A. din România. Ambii conducători de eparhii au rostit cuvântări de omagiere a adormitului în Domnul.

Prohodirea pr. prof. dr. Aurel Jivi a avut loc luni, 4. XI. 2002, în Catedrala mitropolitană, fiind săvârşită de către Înalt Prea Sfinţitul Arhiepiscop dr. Nifon Mihăiţă al Arhiepiscopiei Târgovişte, Prea Sfinţitul Episcop dr. Laurenţiu Streza al Caransebeşului şi Prea Sfinţitul Episcop-vicar Visarion Răşinăreanu al Arhiepiscopiei Sibiului, înconjuraţi de un număr impresionant de preoţi dintre profesorii facultăţii, reprezentanţi ai altor Facultăţi, foşti studenţi, colegi şi prieteni.

Răspunsurile au fost date de către corul studenţilor Facultăţii de Teologie.

S-au citit mesaje de condoleanţe din partea:

Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, a Înalt Prea Sfinţitului mitropolit Daniel, al Moldovei şi Sucevei, a Înalt Prea Sfinţitului mitropolit Antonie al Ardealului, a Înalt Prea Sfinţitului mitropolit Nicolae al Banatului, a Înalt Prea Sfinţitului Iosif, mitropolit al Mitropoliei ortodoxe române pentru Europa Occidentală şi Meridională, a Prea Sfinţitului Episcop Ioan al Oradiei, Bihorului şi Sălajului, a Prea Sfinţitului Irineu Duvlea, arhiereu vicar al Episcopiei Ortodoxe Române din America, a D-lui prof. dr. ing. Teodor Maghiar, Rectorul Universităţii din Oradea, a D-lui prof. dr. Iuhasz Tamas, rectorul Institutului Teologic Protestant din Cluj-Napoca, a P.C. arhid. prof. dr. Constantin Voicu, decanul Facultăţii de Teologie din Oradea, aflat în misiune în America (s-a asociat la mesajul transmis şi pr. lector dr. Mircea Ielciu, de la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna", care s-a aflat de asemenea în America), a P.C. pr. prof. dr. Nicolae Achimescu, decanul Facultăţii de Teologie „Dumitru Stăniloae", a Universităţii din Iaşi.

În numele Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" a vorbit pr. prof. dr. Dumitru Abrudan, decanul facultăţii, care a prezentat personalitatea adormitului în Domnul.

Au rostit apoi cuvântări: Înalt Prea Sfinţitul arhiepiscop dr. Nifon al Târgoviştei, Prea Sfinţitul Episcop dr. Laurenţiu al Caransebeşului, Dl. prof. dr. Dorin Stoicescu, prorector al Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu, Dl. prof. dr. Hans Klein, decanul Facultăţii de Teologie Evanghelică din Sibiu (care a fost însoţit la funeralii de Dl. prof. dr. Herman Pitters), pr. conf. dr. Ştefan Sandu, de la Facultatea de Teologie „Patriarhul Justinian" din Bucureşti, care a prezentat mesajul decanului Facultăţii, P.C. pr. prof. dr. Nicolae Necula şi a profesorilor acelei facultăţi (au fost prezente încă două cadre didactice de la Bucureşti: lector dr. Adrian Gabor şi pr. lector dr. Emanuil Băbuş), pr. prof. dr. Vasile Leb, decanul Facultăţii de Teologie a Universităţii „Babeş-Bolyai" din Cluj-Napoca, P.C. pr. asistent I. Covan, de la Facultatea de Teologie a Universităţii de Vest din Timişoara, P.C. diacon lector dr. Mihai Săsăujan, de la Facultatea de Teologie a Universităţii din Arad.

Dorim să menţionăm prezenţa la funeralii a reprezentanţilor Facultăţii de Teologie din Oradea, în persoana D-lui conf. dr. Liviu Borcea — prodecan, a P.C. pr. lector Emil Cioară, a P.C. pr. lector Viorel Popa, a P.C. pr. lector Călin Duşe, a P.C. pr. asist. Ioan Mizgan şi a P.C. pr. asist. Mihai Brie. Au fost prezenţi şi reprezentanţi ai Facultăţii de Teologie din Alba Iulia şi ai Facultăţii de Teologie din Baia Mare, în persoana P.C. pr. lector dr. Daniel Dani şi P.C. pr. lect. dr. Ştefan Ioan Cristian, ambii ucenici ai pr. prof. Aurel Jivi.

Înmormântarea a avut loc în cimitirul orăşenesc al Sibiului.

La cantina Facultăţii de Teologie a avut loc o agapă de pomenire.

Întru fericită adormire, veşnică odihnă dă Doamne sufletului adormitului Tău, preotul Aurel, fratele nostru şi-i fă lui veşnică pomenire!

Praznicul Sf. Paraschiva la Braşov

Pentru credincioşii ortodocşi din Parohia Braşov-Groaveri dar şi pentru alţi iubitori de sfinţenie ziua de 14 octombrie a acestui an a fost o zi de bucurie şi de înălţare sufletească. În această zi ei au prăznuit hramul bisericii parohiale care are ca patron pe Cuvioasa Paraschiva. Bucuria hramului a fost sporită prin venirea în mijlocul lor ca delegat al Î.P.S. Mitropolit Antonie, a P.S. Visarion Răşinăreanu, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului.

Biserica a cărei pictură a fost recent restaurată era împodobită cu flori şi arhiplină de credincioşi veniţi din Parohie sau din oraşul Braşov pentru a lua parte la sfânta slujbă. La orele 9,30 P.S. Sa a fost primit de către soborul de preoţi şi de diaconi cu Sf. Evanghelie şi Sf. Cruce, urându-i-se un bun venit din nou în mijlocul parohienilor.

După intrarea în sfântul locaş a urmat rânduiala prescrisă de tipic a „luării vremii" şi înveşmântarea după care a început slujba de binecuvântare a picturii restaurate.

După rugăciunile îndătinate şi stropirea cu apă sfinţită cu obişnuita formulă sacramentală P.S. Sa a reliefat în scurte cuvinte importanţa momentului.

A urmat apoi oficierea Sfintei Liturghii arhiereşti într-o atmosferă de reculegere şi pioşenie, răspunsurile liturgice fiind date de către un grup de elevi seminarişti şi de întreaga obşte a credincioşilor.

La priceasnă P.S. Sa a rostit un bogat şi înălţător cuvânt de învăţătură legat de viaţa Cuv. Paraschiva şi de mesajul acestei sărbători pentru credincioşii de astăzi. Au fost scoase în evidenţă virtuţile şi nevoinţele Cuvioasei ca şi datoria noastră, a celor de astăzi, de a lucra pentru mântuirea sufletească şi pentru dobândirea sfinţeniei.

Înainte de otpust P.S. a citit marea rugăciune arhierească de dezlegare după care P.C. Pr. paroh Florin Gârlonţa a rostit un cuvânt de mulţumire pentru prezenţa P.S. Sale şi a reliefat realizările pastorale şi administrative din parohie în ultima vreme.

După tradiţie s-a făcut apoi înconjurul Bisericii cu oprirele după rânduială şi s-a făcut o pomenire a ctitorilor acestei sfinte biserici începând cu prot. Bartolomeu Baiulescu, pr. Sterie Stinghie şi alţii.

Un popas de suflet s-a făcut apoi şi la mormântul lui Andrei Mureşanu, cel care a compus imnul „Deşteaptăte române", unde s-a oficiat un trisaghion în prezenţa elevilor de la Liceul ce-i poartă numele din Braşov.

O agapă frăţească care a reunit soborul slujitor şi invitaţii, agapă oferită de Consiliul Parohial, a încheiat această zi de praznic la Braşov şi în ciuda ploii care n-a contenit toată ziua, soarele bucuriei a strălucit în sufletul celor aproximativ 2000 de credincioşi prezenţi la sfânta slujbă de hram.

La întoarcerea spre Sibiu P.S. Sa s-a oprit în parohia Veneţia de Sus, jud. Braşov, unde în prezenţa unei mari mulţimi de credincioşi în frunte cu păstorul lor sufletesc P.C. Pr. Florin Lodroman a oficiat slujba Vecerniei, rostind şi aici un bogat cuvânt de învăţătură creştinească în biserica cu hramul „Cuv. Paraschiva" (1775), un veritabil monument istoric.

Astfel s-a încheiat ziua de pomenire a Cuv. Paraschiva în ţinutul Braşovului şi Făgăraşului şi cu siguranţă că aceste vizite ale ierarhului vor rămâne înscrise în sufletele credincioşilor care au participat la sfintele slujbe.

PARTICIPANT

Un teolog daco-roman la Marsilia: Sfântul Ioan Cassian

Paralel cu vizita Prea Fericitului Patriarh Teoctist la Roma, la invitaţia Sanctităţii Sale Papa Ioan Paul II, în prima jumătate a lunii octombrie a.c., o delegaţie a Bisericii romano-catolice, condusă de arhiepiscopul Bernard din Marsilia (Marseille), a făcut o vizită în România, la Bucureşti, Iaşi, mânăstirile Bistriţa şi Secu, apoi la Galaţi. Delegaţia catolică franceză aducea în ţara noastră moaştele dacoromanului Ioan Cassian, care se păstrează de peste un mileniu şi jumătate la Marsilia, pentru a fi venerate, pentru scurt timp, şi de credincioşii români, din ai căror strămoşi provenea şi el. La Iaşi, ele au ajuns înainte de 14 octombrie, praznicul Cuvioasei Paraschiva, care, de peste 360 de ani (din 1641) a devenit „ocrotitoarea Moldovei". Cu o zi înainte, deci duminică, 13 octombrie, în catedrala mitropolitană din Iaşi a avut loc „canonizarea", adică trecerea solemnă în rândul sfinţilor, a mitropolitului Petru Movilă al Kievului (1633—1646), fiul domnitorului moldovean Simion Movilă, care este cinstit de Biserica ucraineană încă din 1996. Tocmai atunci se împlineau şi 360 de ani de la Sinodul de la Iaşi (15 septembrie — 27 octombrie 1642), care a discutat şi aprobat Mărturisirea de credinţă a mitropolitului Petru Movilă, Sinod care a reunit — pentru prima oară în istorie — delegaţi ai celor trei mari ramuri ale Ortodoxiei: greacă (Patriarhia ecumenică), slavă (Mitropolia Kievului), şi latină (Mitropolia Moldovei). Ce fericită coincidenţă: un patriarh **latin** era prezent la Roma, iar la Iaşi se prăznuiau trei evenimente de mare importanţă, care pot fi considerate ca adevărate „momente istorice şi ecumenice", pentru întreaga lume creştină atât de divizată astăzi: cinstirea Cuvioasei Parascheva cea din Epivatul Traciei, a daco-romanului Ioan Cassian, ale cărui moaşte sunt azi la Marsilia şi ale românului Petru Movilă, mitropolitul slavilor ortodocşi de la Kiev.

În cele ce urmează, vom prezenta doar câteva aspecte din viaţa şi opera Sfântului Ioan Cassian, teolog de mare prestigiu al timpului său, care a slujit deopotrivă Biserica de Răsărit, din care provenea, dar şi pe cea de Apus, din moment ce a trăit un timp la Roma, apoi în sudul Galliei la Marsilia, unde şi-a sfârşit zilele.

După părerea învăţatului arheolog Vasile Pârvan (1882—1927), Ioan Cassian s-a născut în jurul anului 360, în „Vicus Cassianus" sau „Vicus Cassianorum" (azi satul Casian, comuna Târguşor, jud. Constanţa, pe valea râului Casimcea, numit o vreme Şeremet), pe atunci în provincia romană Scythia Minor, o veche aşezare daco-romană, dependentă pe atunci de cetatea Histria, aşezată pe ţărmul Mării Negre, pe lacul Sinoe, la nord de Tomis.

Biograful său, preotul Ghenadie din Marsilia, scria despre el că era „scit de neam", deci din provincia Scythia Minor, pe care o prezenta el însuşi drept „patria" sa. Originea sa daco-romană este recunoscută şi de toţi învăţaţii care i-au cercetat opera teologică în a doua jumătate a secolului XX: catolicii Henri Irenée Marrou (într-un studiu publicat în 1947, în care sublinia calitatea sa de „român"), profesorul Philip Rousseau de la Universitatea din Auckland din Noua Zeelandă, M. Olphe-Galliard, Jean Claude Guy, anglicanul Chadwick Owen (o lucrare tipărită la Cambridge în 1968), preotul profesor Ioan G. Coman de la Bucureşti, profesorul Nicolae Chiţescu tot de la Bucureşti, mitropolitul Nestor Vornicescu al Olteniei, scriitorul Mihail Diaconescu şi alţii. Se pare că făcea parte dintr-o familie înstărită, nobilă, deoarece a primit o educaţie aleasă, fie în familie, fie într-una din „cetăţile" de la Pontul Euxin (Marea Neagră), poate chiar la Tomis (Constanţa), metropola provinciei, lucru ce-l desprindem din faptul că opera scrisă îl arată ca un om învăţat, cunoscător al culturii greceşti şi latine. De tânăr a intrat într-o aşezare monahală din ţinutul natal, căci cercetările arheologice din a doua jumătate a secolului al XX-lea au dus la descoperirea mai multor aşezări de acest gen, una fiind chiar în hotarul satului Casian, unde azi se va zidi o nouă mânăstire.

În jurul anului 380, însoţit de o soră a sa — al cărei nume nu-l cunoaştem — şi de un prieten, cu câţiva ani mai în vârstă, Gherman (pe care mai târziu îl va numi el însuşi „sfânt"), a plecat într-o lungă călătorie în Orient, pentru a cunoaşte Locurile Sfinte în care a trăit Mântuitorul Iisus Hristos, dar mai cu seamă renumitele aşezări monahale din Ţara Sfântă şi din Egipt. Cei doi prieteni au stat într-o chilie — săpată în stâncă — lângă Bethleem, nu departe de locul în care S-a născut Mântuitorul, iar sora lui Ioan a intrat într-o mânăstire de maici de acolo, unde, probabil, a rămas până la sfârşitul vieţii. După aproximativ cinci ani, deci prin 385, cei doi prieteni au plecat în Egipt, în dorinţa de a cunoaşte marile comunităţi monahale de acolo, dar mai ales anumite personalităţi ale vieţii ascetice care trăiau în duhul marilor cuvioşi ai pustiurilor Egiptului, ca Pavel din Teba (Tebaida), Antonie cel Mare, Pahomie cel Mare şi alţii, de la care să primească învăţătură şi să le cunoască modul în care îşi duceau viaţa ascetică, în rugăciune neîntreruptă, post, muncă şi fapte ale dragostei faţă de aproapele. Acolo au avut „convorbiri duhovniceşti", pe care Cassian le va scrie, cu marii asceţi ai timpului lor („avva"): Piamun, Pinufie, Pafnutie, Avraam, Nesteros, Serenus, Ioan, Isaac, Serapion, Teona şi alţii. Au stat în pustiul „schetic", apoi la Panefisis, la Nitria şi în alte părţi, îndeosebi în zonele deltei Nilului. Se pare că după şapte ani s-au reîntors pentru scurt timp la Bethleem, pentru ca apoi să revină pentru mai mulţi ani în Egipt.

Anumite neînţelegeri şi disensiuni de ordin teologic care au apărut printre monahii egipteni i-au determinat pe cei doi prieteni, în jurul anului 400, să se îndrepte spre Constantinopol, capitala Imperiului Roman de Răsărit. Acolo păstorea atunci arhiepiscopul Ioan Gură de Aur (Hrisostom), cunoscutul Părinte al Bisericii creştine, renumit teolog şi predicator, prieten cu Teotim I, episcopul Tomisului. Sf. Ioan Cassian s-a bucurat de preţuirea marelui Părinte al Bisericii, care l-a hirotonit diacon, iar prietenul său Gherman a fost hirotonit preot. Mai târziu a scris rânduri emoţionante despre Sf. Ioan Gură de Aur, socotindu-se a fi „ucenicul şi opera" acestuia. Ioan Cassian a asistat neputincios la înlăturarea din scaun a Sf. Ioan Gură de Aur, în vara anului 404, în timpul domniei împăratului Teodosie al II-lea, datorată înainte de toate intrigilor soţiei acestuia, împărăteasa Eudoxia, înfierată mereu în predicile arhiepiscopului.

În urma acestei înlăturări abuzive din scaun şi a exilării Sfântului Ioan în Armenia, clerul şi credincioşii din Constantinopol au trimis o delegaţie la Roma, pentru a cere sprijinul papei Inocenţiu I (401—417). Din delegaţie făceau parte şi cei doi prieteni daco-romani, Ioan Cassian şi Gherman. Papa n-a putut face nimic, iar Sf. Ioan Hrisostom a murit în exil în anul 407. În schimb, papa l-a putut cunoaşte şi aprecia pe Ioan Cassian; se pare că acum a fost hirotonit preot. Acolo s-a împrietenit şi cu un tânăr monah, Leon, care va deveni mai târziu papa Leon, supranumit „cel Mare" (440—461). De acum înainte nu mai avem ştiri despre cuviosul Gherman; se pare că a murit la Roma.

Nu se cunosc împrejurările în care Ioan Cassian a părăsit Roma şi s-a îndreptat spre sudul Galliei romane de altădată, la Marsilia. Acolo a întemeiat două mânăstiri, una de călugări cu hramul Sfântul Victor, alta de călugăriţe; ambele se numără printre cele mai vechi aşezări monahale din Occident (în 1362 abatele mânăstirii Sf. Victor va fi ales papă, cu numele Urban V). Şi-a încheiat firul vieţii pământeşti la Marsilia, departe de pământul ţării sale natale, se pare în anul 435. Curând a fost cinstit ca sfânt, iniţial la Marsilia şi în sudul Galliei, la 23 iuliei. Apoi cultul său s-a extins şi în Biserica răsăriteană, fiind prăznuit, în anii bisecţi la 29 februarie, iar în anii nebisecţi slujba i se face în ziua precedentă, la 28 februarie.

Dar Sfântul Ioan Cassian n-a fost numai un bun cunoscător şi organizator al vieţii monahale, ci şi un remarcabil teolog, am putea spune unul din marii Părinţi ai Bisericii din secolele IV—V. Opera sa teologică este formată din trei lucrări. Prima se intitulează **De institutis coenobiorum et de octo principalium vitiorum remediis** (Despre aşezările mânăstireşti cu viaţă de obşte şi vindecarea celor opt păcate principale; de fapt sunt două cărţi distincte: prima cu patru cărţi (capitole), iar a doua cu 8 cărţi. Lucrarea a fost scrisă la rugămintea episcopului Castor din Apta Iulia, din sudul Galliei, care înfiinţase o mânăstire în dieceza sa. În partea primă — scrisă prin anii 417—418 — prezenta date generale referitoare la viaţa monahală din Răsărit: îmbrăcămintea monahului, rugăciunea şi psalmodierea la slujbe, precum şi formarea de ucenici (noviciatul). Partea a doua exprima cele opt păcate „capitale" şi anume: lăcomia, desfrânarea, iubirea de arginţi, mânia, tris-

(Continuare în pag. a 7-a)

Pr. Prof. Dr.
MIRCEA PĂCURARIU

Citiţi cartea „Mama"

A apărut de curând cartea cu titlul **Mama,** scrisă de Episcopul Ioan Suciu. Cartea este la a treia ediţie şi a fost editată acum de Episcopia Greco-Catolică din Cluj, în editura Viaţa Creştină. Prima dată, cartea **Mama** a fost tipărită în anul 1944. După aceea, la scurtă vreme, în anul 1946, a fost reeditată, dar de atunci au trecut aproape 60 de ani, până la ediţia a treia. Eu ştiu de această carte din anii studenţiei mele, adică de acum 50 de ani. Am citit-o şi recitit-o, mi-am făcut extrase şi am recomandat-o, de câte ori am avut ocazie şi am făcut aceasta cu toată căldura sufletului meu. De o vreme încoace, am stăruit pe lângă oameni competenţi, cu rugămintea ca, această carte minunată şi de suflet folositoare, să fie reeditată şi răspândită, să fie trimisă la propovăduire. În sfârşit s-a ajuns la aceasta de curând şi sper să fie spre binele multora.

Cartea **Mama** este o carte îndrumătoare, pentru oamenii cu o viaţă de familie, pentru cei ce se pregătesc de căsătorie, pentru soţii şi pentru soţi. Ea este răscolitoare de conştiinţe şi îndeamnă pe soţi şi pe cei ce se pregătesc să fie soţi. Îi îndeamnă să primească a fi: **„colaboratori ai lui Dumnezeu Creatorul, spre reuşita vieţii."** Cuprinsul acestei cărţi are rostul să atragă atenţia asupra rolului pe care îl au mamele, în primul rând, şi părinţii în general, pentru a aduce în lume „fii spre moştenirea neamului", spre lărgirea Bisericii şi spre întărirea societăţii omeneşti. Citită şi trăită cu seriozitatea cuvenită, cartea scrisă de Episcopul Ioan Suciu, lămureşte toate problemele vieţii de familie, cu îndatoririle soţilor şi ale părinţilor, dar şi cu păcatele ce pot surveni mai ales în privinţa împotrivirilor faţă de rosturile familiei. Din acest punct de vedere cartea **Mama** este îndestulătoare pentru orice mamă şi pentru orice tată, ca să ştie ce au de făcut şi ce trebuie să evite, iar aceasta la aşa măsură, încât nu mai este trebuinţă să mai citească şi alte cărţi de felul acesta.

Cititorul cu atenţie al cărţii cu titlul **Mama** găseşte în ea puncte de sprijin şi temeiuri pentru o viaţă de familie, aşa cum o vrea Dumnezeu şi pe care să o poată binecuvânta Dumnezeu. Prin ea el se îmbogăţeşte cu gânduri dătătoare de lumină, cu gânduri din înţelepciunea lui Dumnezeu, dată oamenilor, pe care Dumnezeu i-a ales să mărturisească adevărul, binele şi bucuria în şi prin viaţa de familie. De aceea zic: „Citiţi cartea **Mama**".

Şi acum, venind vremea să mărturisesc şi eu adevărul, pentru ceasul de acum şi pentru totdeauna, în legătură cu cartea la care ne este luare aminte, doresc să se ştie că, fiind preocupat de gândul de a pune în atenţie cartea Mama mi-a venit în minte gândul ca, dacă cineva ar găsi această carte şi ar citi-o, orientându-se numai după conţinutul ei, ar putea spune: „Gândurile din cartea aceasta sunt gândurile unui sfânt, căci numai sfinţii pot spune gânduri atât de mari, atât de adevărate şi atât de minunate".

Iar acum, după toate acestea, adaug şi ceva practic, ceva legat de cartea **Mama.** Un preot din Ocna Sibiului, părintele Miron Mihăilescu, — Dumnezeu să-l odihnească — mi-a spus cândva despre o situaţie care este bine să fie cunoscută de cât mai mulţi. Mi-a spus anume că, o femeie din Ocna Sibiului, care avea deja nouă copii şi îi venea al zecelea i-a spus soţului său să aducă ceva avortiv. Soţul însă, nu se ştie prin ce împrejurare, a ajuns la cartea **Mama** scrisă de Episcopul Ion Suciu, deci o carte susţinătoare a vieţii şi sarcinii. Femeia la început nemulţumită, a respins cartea, dar curioasă totuşi, a început să citească din ea şi să se uite la gravurile cu care e însoţit textul, ca în cele din urmă să se hotărască pentru menţinerea sarcinii, iar părintelui Miron i-a spus: **„Părinte, nu zece ci douăzeci de copii să am, şi pe toţi îi voi aduce pe lume".** Nu a avut douăzeci de copii căci nu i-a dat Dumnezeu douăzeci, dar câţi i-a dat pe toţi i-a adus pe lume. Fără îndoială că acea femeie ar spune şi ea acum, odată cu mine, ce-am spus adeseori: „Citiţi cartea **Mama**".

Da, „citiţi cartea **Mama**", orientaţi-vă după ea, puneţi-o în atenţia oamenilor, ca ea să-şi facă lucrarea pentru câţi mai mulţi iubitori de învăţătură şi de osteneală.

Aşadar, „citiţi cartea **Mama**", căci începutul de aici se porneşte. Întâi citim şi apoi împlinim. „Citiţi cartea **Mama,** de Episcopul Ioan Suciu, şi vedeţi folosul cuprins în gândurile sfinte şi sfinţitoare din cuprinsul ei.

Şi mai zic odată: „Citiţi cartea **Mama**"!

Arhim. TEOFIL PĂRĂIAN

Știința și credința în lumea de astăzi*

Știința nu este dușmanul credinței. N-a fost nici în trecut și nici nu va putea deveni așa ceva nici în viitor, cu toate că sunt unii care pretind că cea mai mare parte a oamenilor de știință sunt atei...

Părintele științei moderne — Galileo Galilei a fost catolic și a rămas astfel până la sfârșit. El a preferat să renunțe mai bine la extraordinarele sale descoperiri decât să fie respins de către propria sa Biserică. Acest om a observat fenomenele imanentului cu umilință, socotindu-le daruri ale unei Ființe superioare și nu în optica celui care afirmă că inteligența umană este singurul centru al oricărei cunoașteri...

Știința și-a găsit originea sa în sânul maternal al Bisericii lui Hristos. Ea nu s-a născut din haos și nici din anarhie. Trebuia să iubești natura pentru a considera pietrele ca obiecte demne de a fi studiate. Aroganța culturală a epocii lui Galilei disprețuia tot ceea ce nu era un produs pur al intelectului. Galilei, din contră, demonstra că singură umilința intelectuală i-a permis să citească și să descifreze această mare operă, care este creația... El spunea că Sfintele Scripturi sunt cuvântul lui Dumnezeu și că natura este opera Sa. Acestea nu pot să se contrazică niciodată și, într-adevăr, știința nu admite nici minciunile, nici violențele, nici rasismul sau aroganța, după cum nu le admite nici credința.

După Galilei, cele mai extraordinare descoperiri poartă nume ca cele ale lui Newton, Maxwel, Planck și Einstein... Dacă un edificiu nu poate exista fără fundații și stâlpi de susținere, atunci Galilei, Newton, Maxwel, Planck și Einstein sunt cei care au așezat fundațiile și stâlpii de susținere ai acestei extraordinare construcții a inteligengei umane, care este știința. Toți acești oameni de știință au fost însă niște credincioși.

Ce putem noi atunci să răspundem sloganului care afirmă că, știința este dușmanul credinței? Răspunsul este acesta: Știința și credința sunt daruri ale lui Dumnezeu... Ele nu se exclud.

Nu există, azi, printre toate descoperirile științei, nici o lege care să fie în contradicție cu valorile religiei sau cu unul dintre cei mai extraordinari stâlpi ai ei: credința.

Se pretinde că trăim într-o eră a științei. Dacă aceasta este adevărat, nimeni nu va îndrăzni să spună că știința și credința sunt în antiteză.

Astăzi, într-adevăr, știința este, în domeniul imanentului, sursa certitudinii celei mai sigure care poate să fie imaginată. Mesajul cultural pe care știința îl transmite omului așa-zis modern are o valoare extraordinară. În marea carte a naturii, nu s-a găsit niciodată nici măcar o virgulă care să nu fie la locul său. Universul care ne înconjoară și din care și noi facem parte, este condus prin legi universale, neschimbătoare în timp și în spațiu.

Aceste legi transmit un mesaj foarte clar: trebuie să vedem în ele semnul puterii extraordinare și al indulgenței Celui care ne-a creat pe noi oamenii și pe toate câte sunt în univers.

* Considerații extrase dintr-un articol publicat de profesorul Antonio Zichichi, președinte al Federației mondiale a Oamenilor de Știință și al Institutului Național Italian de Fizică nucleară, în „Bulletin europeên", nr. 628, septembrie 2002, p. 9—12.

Violența și depășirea ei

(Urmare din pag. 1)

grupe.

În toate cele patru secții discuțiile s-au purtat în jurul a patru forme de violență: violența individuală, în relație cu semenii; violența în societate; violența în relațiile dintre state sau popoare și în fine violența în relațiile dintre religii. Există în Sf. Scriptură, atât în Vechiul cât și în Noul Testament, texte ce vorbesc despre violență, ca fenomen ce ține de realitatea vieții umane, dar care poate și trebuie să fie depășit. Cain, care își ucide fratele, de o parte (Gen. 4, 1-16), iubirea de vrăjmași propovăduită de Hristos, de cealaltă parte (Mt. 5, 38-48). Măceluri reciproce în numele religiei (III Regi 18-19) mai întâi, apoi străinul care trece peste barierele religioase și etnice pentru a ajuta o victimă a violenței (samarineanul milostiv, Lc. 10, 25-37). Nu trebuie însă să se generalizeze ideea că violența este caracteristică omului Vechiului Testament, iar Noul Testament este cartea păcii.[1] Cele mai aspre critici ale nedreptății și violenței sociale le aflăm la profeții Vechiului Testament; Neemia, un aristocrat, renunță la privilegii în favoarea celor defavorizați tocmai pentru a-i determina pe ceilalți ca el să-i urmeze pilda (Neem. 5). Deuteronomul vine să reglementeze problema asupririi între frați, cu conștiința că nu este vorba de un fenomen local sau delimitat istoric: „Săraci vor fi mereu în țară; de aceea Eu îți poruncesc să îți deschizi mâna fratelui tău asuprit și sărac din țara ta" (Dt. 15, 11). Apoi cel mai violent act din istoria omenirii îl aflăm în Noul Testament: răstignirea lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, de către oameni.

Secția sistematică și-a propus să discute pe marginea acelorași patru feluri de violență menționate mai sus, așa cum apar astăzi în societate: violența în familie, violența față de străini, față de boschetari, dependenți de alcool sau droguri. Fundamentalismul religios și terorismul au constituit teme fierbinți în cadrul discuțiilor. O altă problemă actuală propusă spre discuție a fost legitimitatea folosirii forței militare internaționale în zone de conflict, a intervenției militare fundamentate pe dreptul internațional.

În cadrul secției istorice s-a dezbătut tema atitudinii Bisericii/Bisericilor față de problema serviciului militar și a războiului, iar secția practică și-a propus să reflecteze asupra modului în care pot fi eradicate rădăcinile violenței prin formare și educație religioasă.

În ultima zi fiecare dintre secții a prezentat în plen o evaluare a discuțiilor purtate. Participanții s-au bucurat de prezența în mijlocul lor a *P. S. Visarion Rășinăreanu*, care a transmis pe această cale binecuvântarea *I. P. S. Sale Dr. Antonie Plămădeală*. Au fost de asemenea prezenți profesori ai Universității «Lucian Blaga».

La formularea tezelor au lucrat împreună ortodocși și evanghelici, ceea ce a făcut ca ele să sune uneori diferit în română față de varianta în germană. Cu toate aceste diferențe, cuvintele cheie și ideile de fond au fost aceleași.

Când căutăm cauzele violenței trebuie să plecăm de la păcat - cauza primară, de la egoismul uman, atitudine posibilă ca urmare a libertății de voință a omului. Cauza secundară este reprezentată de situații contextuale interpretate necorespunzător, subiectiv, ca defavorizante (de pildă inegalitatea). Când vine din partea lui Dumnezeu, violența este un act de dreptate divină și nu poate fi pusă în discuție.[2] Violența ca act uman nu poate fi justificată și este de condamnat. Cum poate fi depășită violența? În primul rând prin urmarea impulsului venit de sus, de la Dumnezeu, apoi prin angajarea responsabilă a omului. Formulat mai ortodox, prin conlucrarea omului cu harul dumnezeiesc. Combaterea violenței presupune mai întâi o atitudine interioară spirituală. Prin „metanoia" (prefacerea interioară) se poate ajunge la iubirea de semeni. De la această prefacere interioară se poate trece apoi la cea exterioară, „prefacerea săbiilor în pluguri" (Is. 2, 4). Care ar fi rolul Bisericilor în combaterea violenței? Bisericile/membrii Bisericilor trebuie să se roage pentru pace și bună înțelegere, să le propovăduiască în cadrul liturgic și în afara lui (conferințe, seminarii, dialoguri). Bisericile pot lua o poziție oficială în situații de conflict sau chiar pot să le prevină. Nu trebuie uitată puterea exemplului, pilda vieții personale. La nivel ecumenic acesta înseamnă dialog între confesiuni și religii, acceptarea diferențelor dintre noi, respectarea celuilalt.

Desigur, discuțiile nu au avut un caracter academic fiindcă organizatorii nu au dorit ca ele să fie purtate într-un cerc restrâns de profesori și docenți, deși acest lucru ar fi fost posibil, dacă ne gândim la distinșii profesori de la facultățile din Berna și Sibiu care au participat la ele. De la bun început simpozionul a fost gândit ca o manifestare deschisă tinerilor și vârstnicilor, teologi și laici, creștini în primul rând. Creștini conștienți că au o responsabilitate în combaterea violenței din societatea actuală, că Dumnezeu îi cheamă și îi ajută să depășească violența prin înmulțirea dragostei Sale între oameni.

1 Ispita marcionitică (antisemitică, în sec. XX) a descotorosirii de Vechiul Testament a fost remarcabil combătută de părintele Nicolae Neaga, *„N-am venit să stric legea" — Considerații generale privitoare la însemnătatea Vechiului Testament*, Sibiu, 1940.

2 Cum e cazul în cartea Naum. Dumnezeu va interveni pentru salvarea poporului său, în prezent amenințat de asirieni. Prin intermediul babilonienilor trimiși de Dumnezeu, asirienii (cei care vor să nimicească poporul Domnului) vor fi ei înșiși nimiciți, spune profetul.

Arhim. Veniamin Micle — **Lumină pentru suflet** — Sfânta Mânăstire Bistrița, Eparhia Râmnicului, 2002, 360 p.

Autorul acestei cărți de predici ne-a fost profesor mulți ani și cu multă admirație i-am urmărit activitatea pastorală și științifică desfășurată pe o perioadă de peste treizeci de ani. Mereu ne-a impresionat capacitatea dânsului de a scotoci bibliotecile și arhivele, de a se documenta și după aceea trecea la sintetizarea materialului. Lucrul acesta l-a imprimat și foștilor elevi. Citindu-i cărțile și numeroasele articole, observăm, un cult pentru cuvântul scris și tipărit care n-a fost lăsat la întâmplare să iasă de sub pana sa.

Cartea în discuție confirmă cele afirmate mai sus. Conștient de înalta misiune încredințată, preotul își începe elaborarea predicii cu rugăciunea lui Moise; „Ca ploaia să curgă învățătura mea și graiurile mele să coboare ca roua... căci numele Domnului voi preaslăvi" (Deut. XXXII, 2—3). Pentru a transmite adevărul divin, împodobind azurul duminicii predica trece prin atmosfera Liturghiei înstelate de har și prin inelul de foc al Euharistiei. Rod al unei bogate și neobosite activități predicatoriale, fie în mânăstiri, catedrale sau biserici, cartea cuprinde un număr de 52 de predici, distribuite după specificul lor, în felul următor: Cuvântări bisericești, Învățături creștinești și Meditații duhovnicești. Duhul Sfânt a revărsat asupra părintelui arhimandrit o bogăție de haruri, căci predicile scrise în liniștea chiliei sunt un răspuns frământărilor oricărui credincios „pentru a-și realiza supremul scop: mântuirea sufletului".

Cartea este precedată de un „Cuvânt înainte" din partea autorului, care ne atrage atenția că „deși tratează diferite aspecte religioase și morale privind viața creștinului ea are un caracter unitar.

Prima parte cuprinde 17 cuvântări bisericești, rostite la diferite duminici și sărbători de peste an. Fiecare predică are un titlu, care reprezintă, de fapt, tema ei principală. Iată câteva exemple: Cuvântul Lui Dumnezeu (Duminica a XXI-a după Rusalii); Crucea în viața creștinului (La înălțarea Sfintei Cruci); Despre cinstirea Maicii Domnului (Predică la 15 august); Rolul omului în lumea văzută (Duminica a XIII-a după Rusalii) etc.

Părintele autor se adresează tuturor categoriilor de ascultători. Orice afirmație este bine susținută de argumente din Sfânta Scriptură, Sfânta Tradiție și din învățăturile Sfinților Părinți.

Partea a doua cuprinde 21 de învățături creștinești, dintre care amintim: Despre Sfânta Scriptură, citirea și interpretarea acesteia în concepția Sfântului Ioan Gură de Aur; Învățătura ortodoxă despre serbarea Duminicii; Cultul sau cinstirea sfinților în Biserica Ortodoxă; Sfântul Grigore Decapolitul în viața credincioșilor români; Mărturiile învierii etc.

Ceea ce ne-a atras atenția în această parte a cărții, este faptul că în cuvinte atrăgătoare și fără echivoc, sunt prezentate mai pe larg învățătura Bisericii cu privire la Sfânta Scriptură și Cultul Sfinților.

Cartea se încheie cu „Meditații Duhovnicești", în număr de 14, care în comparație cu celelalte părți sunt mai scurte. Cu mici excepții toate au apărut înainte de 1989. Pentru acel timp, într-una din meditațiile autorului, se spune: „Chiar într-o lume materialistă și atee, ca cea de astăzi, se mai produc minuni, vindecări miraculoase, acolo unde colaborează credința omului cu harul lui Dumnezeu" p. 328.

Nu putem trece cu vederea caracterul misionar al cărții. Îndemnuri pentru schimbarea stării de nepăsare, de necunoaștere a credinței, de trezire la o viață în Hristos, adresate cititorului.

Această carte, cea de-a 25-a, a părintelui arhimandrit este un important izvor de informare, documentare și inspirație pentru preoți în alcătuirea predicilor, pentru că altfel arată un adevăr dogmatic în fluorescența predicii decât într-un manual de teologie, fie cât de celebru. Este și un dar făcut de autor credincioșilor Bisericii noastre strămoșești.

Pr. NICOLAE MOGA

Emanuil Gojdu

(Urmare din pag. a 3-a)

lui Gojdu, respectându-i voința testamentară".

În același ton, optimist și de recunoștință față de cel omagiat, s-a exprimat în cuvântul său și Excelența Sa, domnul Mircea Geoană, ministrul Afacerilor Externe: „Cred că trebuie să admitem cu admirație că acest om, deși deplin ancorat în istoria timpului său, pe care popoarele de care se simțea legat - poporul român și poporul ungar - o percepeau câteodată ca pe un factor de separare, a construit imperceptibil o punte de legătură între România și Ungaria. A demonstrat prin viața sa că apartenența la unul dintre popoare nu semnifică nici pe departe o premisă pentru resentimente la adresa celuilalt, ci una pentru apropiere, înțelegere, toleranță și cooperare.

Relația româno-ungară are un simbol, cel mai bun dintre cele posibile - îndrăznesc să o spun - și acesta este Emanuil Gojdu. Nu întâmplător, personalitatea lui remarcabilă este pomenită în toate întâlnirile liderilor politici români și ungari, cu dorința reală de a-i cinsti memoria așa cum se cuvine și de a repara nedreptatea ce a pus stavilă generozității sale. Gojdu merită cinstire pentru contribuția sa deziteresată la dezvoltarea culturală a popoarelor român și ungar și pentru omagiul pe care, prin viața sa, și dincolo de moarte l-a adus cooperării româno-ungare și formării intelectualității românești.

Suntem datori, cred, să facem acest lucru, în primul rând pentru că este păcat ca toate eforturile lui Gojdu și ale Fundației, întemeiate conform voinței sale testamentare de a da o afecțiune filantropică unei averi considerabile, să fie date uitării, pentru că - să nu uităm acest lucru - personalități cu nume sonore ale culturii românești s-au format în țările Române și în străinătate, grație ajutorului financiar benevol al lui Gojdu.

În al doilea rând, suntem datori să facem acest lucru pentru că suntem moștenitorii unui trecut recent despre care, în statele din Europa Centrală și de Sud-Est, nu obișnuim să ne amintim cu plăcere. Trebuie să avem curajul și responsabilitatea de a recunoaște erorile și nedreptățile regimurilor comuniste și de a ne asuma remedierea greșelilor care s-au făcut, pentru a nu le perpetua".

În mesajul Înalt Prea Sfințitului, Dr. Antonie Plămădeală, președintele de onoare al Fundației, care din motive binecuvântate nu a putut participa, se preciza: „La această manifestare de suflet, participă și Biserica noastră străbună, care s-a împărtășit din plin, de-a lungul vremii, de binefacerile acestui mare fiu al ei, care va rămâne în conștiința tuturor ca un stâlp de nădejde al realizării marilor sale idealuri naționale și religioase".

Semnatarul acestor rânduri, în calitate de președinte executiv al Fundației, după ce a mulțumit celor prezenți pentru participare, a remarcat: „România, ca stat modern și european, a fost creația elitei culturale și politice creată pe parcursul secolelor al XVIII-lea și al XIX-lea în marile centre universitare ale Europei. Prin această elită, societatea românească s-a racordat la valorile Europei, s-a înscris în sistemul de vase comunicante al spațiului de cultură și civilizație al continentului. Or, la formarea acestei elite, Gojdu, prin fundația creată de el, a permis sutelor de tineri români din fostul Imperiu Austro-Ungar să studieze la universitățile din Europa Centrală și de Vest, aprox. 450 dintre ei încheindu-și studiile cu doctorate în diferite ramuri ale științei.

Ca oameni de cultură și știință, ca oameni politici, bursierii Gojdu au jucat un rol determinant în emanciparea culturală și națională a românilor transilvăneni, în afirmarea Bisericii noastre Ortodoxe, au paticipat la construcția statului unitar român, perfect integrabil constelației de state și democrații ale Europei secolului XX".

După vizitarea expoziției Gojdu, prezentată de domnul Constantin Mălinaș de la Biblioteca județeană din Oradea, a urmat sesiunea de comunicări științifice, prezentate de academicieni și profesori de seamă ai universităților noastre. Și anume: Acad. Dan Berindei, Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, Conf. Univ. Dr. Pavel Cherescu, Prof. Dr. Ioan Aurel Pop, Conf. Univ. Dr. Cornel Sigmirean, Prof. Dr. Nicolae Edroiu, Prof. Dr. Radu Păiușan, Prof. Dr. Mihai Drecin și Prof. Dr. Grigorie Ploieșteanu.

Manifestarea s-a încheiat cu bucuria că s-a adus în mintea și în sufletele celor prezenți o personalitate „nemuritoare" prin fapta sa, dar și cu regretul că visul lui Gojdu, cel care ar vrea „ca și după moarte să erumpă de sub gliile mormântului spre a fi pururea în sânul nației sale", este departe de a fi desăvârșit.

(Urmare din pag. a 5-a)

tețea, neliniștea, slava deșartă și mândria (trufia). Recomanda și „remediile" sau „leacurile" pentru „vindecarea" fiecăruia din aceste păcate.

A doua carte — și cea mai importantă — se intitula **Conlationes XXIV — Convorbiri sau Întreţineri cu Părinţii duhovniceşti,** în 24 de cărți, scrisă între anii 420—429 (în trei serii). Este vorba de convorbirile pe care Cuvioșii Părinți Casian și Gherman le-au avut cu acei sihaștri din Egipt, pe care i-am amintit, sub formă de întrebări și răspunsuri. În mediile monahale cartea se prezintă deci ca un „Pateric", în limbajul de azi ar putea fi numită „carte de interviuri". În dorința de a cunoaște anumite probleme teologice, dar mai ales pentru a cunoaște modul în care pot ajunge la desăvârșirea vieții lor spirituale, cei doi călugări daco-romani pun zeci de întrebări acelor asceți egipteni, ale căror răspunsuri sunt prezentate foarte detaliat. N-ar fi exclus ca, la redactarea lor, din smerenie, dar și pentru a omagia personalitatea prietenului său trecut la cele veșnice, Cassian pune în gura lui Gherman majoritatea întrebărilor; cu alte cuvinte, el conducea discuțiile, prezentându-se ca un adevărat „coautor", ca „dascăl", pe când el, Cassian, apare mai degrabă ca un „ucenic". În orice caz, analizând acele întrebări (dar și felul în care au fost redactate răspunsurile), rezultă că ambii daco-romani erau oameni de mare cultură, buni cunoscători ai Sfintei Scripturi și ai învățăturilor de credință creștină, dar și cunoscători ai filosofiei și fini psihologi. Amândoi erau interesați să cunoască părerile Părinților pustiei despre lupta cu păcatul prin post, rugăciune sau pe alte căi, ca și dorința lor de-a ajunge la desăvârșire, la o comuniune cu Dumnezeu.

Ultima lucrare, scrisă de Sf. Ioan Cassian — de data aceasta cu caracter polemic — se intitula **De incarnatione Domini contra Nestorium** în 7 cărți (Despre Întruparea Domnului, împotriva lui Nestorie, cunoscutul eretic condamnat la

Sf. Ioan Cassian

Sinodul III ecumenic de la Efes din anul 431). A fost redactată prin anii 429—430, la îndemnul prietenului său, diaconul Leon, viitorul papă. Prezenta mărturii din Sfânta Scriptură și din scrierile unor Sfinți Părinți (Ilarie din Pictavium, Ambrozie al Mediolanumului, Fer. Ieronim, Atanasie cel Mare, Grigorie de Nazianz) că Hristos-Dumnezeu S-a născut din Sfânta Fecioară Maria, care trebuie să fie socotită ca „Născătoare de Dumnezeu" sau „Maica Domnului". Era cel mai important tratat de hristologie scris până atunci.

Presupunem că anumite copii după cele trei lucrări ale Sfântului Ioan Cassian vor fi ajuns și la episcopii daco-romani de la Tomis care au păstorit atunci sau după moartea sa: Timotei (431), Ioan (c. 448), Alexandru (c.449—d.451), Teotim II (458), Paternus (î.518—d.520), Valentinian (î.549—d.553) și alții, ale căror nume nu le știm sau la alți teologi care au trăit în Scythia Minor după ei.

Opera Sfântului Ioan Cassian a cunoscut o largă circulație în tot Evul Mediu, atât în Apus, cât și în Răsărit, iar mari teologi au citat din ea în lucrările lor (patriarhul Fotie, Toma de Aquino și alții). A fost reeditată în mai multe rânduri în Apus. Citâm doar cunoscuta colecție „Sources chrétiennes" (de la Paris — vol. 42, 54, 64 și 109 în traducerea franceză a lui Dom Pichery, iar ultimul volum tradus de Jean-Claude Guy).

În Evul mediu românesc anumiți călugări din mânăstirile noastre i-au tradus părți din operă, mai ales din „Convorbiri", numindu-l „Cassian Râmleanul", adică de la Râm — Roma, deci „Romanul", difuzată fiind în mediile monahale. În secolul abia încheiat a fost tradusă parțial de Părintele Profesor Dumitru Stăniloae, în primul volum din **Filocalie** (Sibiu, 1947), parțial în revista „Mitropolia Olteniei" (1985—1986), și, în sfârșit, întreaga operă în colecția patristică „Părinți și scriitori bisericești", volumul 57, în traducerea profesorilor Vasile Cojocaru și David Popescu, cu un valoros studiu introductiv datorat profesorului Nicolae Chițescu (București, 1990, 908 pagini).

Deși a trăit departe de locurile natale, Sfântul Ioan Cassian („românul" cum l-a numit istoricul francez Henri Irenée Marrou) rămâne al nostru, al românilor, fiind născut și crescut în provincia „Scythia Minor" de altă dată. Dar prin bogata sa moștenire culturală și spirituală, el aparține întregii Biserici, cea „una" în primul mileniu creștin. El este modelul desăvârșit al teologului creștin care a știut să slujească cu aceeași dăruire întreaga creștinătate a timpului său: la „Pontul Euxin", în Țara Sfântă, în Egipt, la Roma și în Gallia, fiind cinstit până azi atât de Biserica Ortodoxă, cât și de „sora" ei, Biserica Romano-Catolică. Fie ca el să slujească drept pildă în lucrarea celor două mari Biserici, în năzuințele lor de refacere a unității tuturor creștinilor!

Pr. Al. Stănciulescu-Bârda, **Bibliografia Revistei „Biserica Ortodoxă Română" (1874—1994), Bârda,** Ed. „Cuget Românesc", 446 p.

Cu câtva timp în urmă prezentam vol. I din **Bibliografia** publicată de preotul Al. Stănciulescu-Bârda. Recent a apărut vol. II, care cuprinde capitole importante din evantaiul tematic abordat de revista în discuție. De altfel, întreaga iconomie a lucrării se bazează pe structura învățământului teologic superior: Secțiunea Biblică, Secțiunea Sistematică, Secțiunea Practică și Secțiunea Istorică. Dacă vol. I cuprindea primele trei secțiuni, cel de-al doilea cuprinde prima parte din Secțiunea Istorică. Aici se regăsesc peste 7000 de articole, studii, reportaje, recenzii etc. din domeniile **Istoriei Bisericii Universale, Ecumenismului, Bizantinologiei, Patrologiei** (Istoria Literaturii Creștine), **Istoriei Religiilor, Etnografiei și Folclorului.**

Timp de 120 de ani în revista „Biserica Ortodoxă Română" și-au dat întâlnire sute de autori, clerici și laici, care și-au adus contribuția la cunoașterea trecutului și prezentului uneia dintre cele mai vechi, răspândite și puternice religii: creștinismul. Lucrarea urmărește dezvoltarea istorică, timp de 2000 de ani, a creștinismului în general, alături de dezvoltarea în trecut și actualitate a bisericilor creștine din țări și zone diferite ale globului, pe confesiuni. Aici pot fi găsite aspecte privind istoria generală și provincială a creștinismului în diferite țări, documentele istorice relative la aceste aspecte, organizarea, starea economică, activitatea pastorală, misionară, culturală, presa, învățământul teologic, relații cu statul și relațiile interconfesionale, contextul social și relațiile externe ale fiecărui cult istoric. Se regăsesc aici numeroase culte neoprotestante, dar și mari religii, alături de religiile primitive, orientale, greco-romane, indiene, africane, malayeziene, mozaică, mahomedană, dar și geto-dacă. Istoria de un mileniu și jumătate a Imperiului Bizantin are un larg ecou în paginile lucrării. Numeroși Sfinți părinți ai Bisericii sunt prezentați în cartea citată împreună cu operele lor. Ultimul capitol este dedicat etnografiei și folclorului, unde pot fi găsite studii și recenzii de materiale apărute în țară și străinătate pe această temă.

Un indice de autori vine să completeze acest instrument de lucru pentru cercetători clerici și laici. Faptul că numeroase articole prezentate în carte se bucură și de un rezumat telegrafic, face ca interesul pentru volumul al doilea să fie la fel de mare ca pentru cel dintâi. Cartea este tipărită pe hârtie offset, tipar offset, cu copertă policromă.

Lucrarea preotului Al. Stănciulescu-Bârda este utilă, mai ales în acești ani când cercetarea istorică se bucură foarte rar de materiale bibliografice atât de necesare.

LECTOR

Cântăreţii din Ardeal

(Urmare din pag. a 2-a)

orală (referitor nu numai la cântarea bisericească din Ardeal), menționând inclusiv folosirea mijloacelor tehnice moderne: „Pentru o completă cunoaștere a muzicii bisericești existente în practica poporului nostru, este nevoie de a uza de toate mijloacele de investigație pentru aducerea ei la lumină, ca: fonograf, notație după auz de la cât mai mulți cântăreți de biserică și cuprinzând cât mai mult spațiu geografic. Neputând-o cunoaște complet — după cât s-a notat până acum — nu ne putem fixa cu temeiu asupra unui singur gen de cântare bisericească. **Trebuie să se pornească la lucru pentru dezgroparea muzicii bisericești pe cale folkloristică** [...] [deoarece] constitue un adevăr faptul că muzica populară este legată structural de cântarea bisericească."[1]

Interesului bisericesc pentru unitatea prin uniformizare (cu dezinteresul corespunzător pentru diversitatea stilistică în cântare) i s-au adăugat în a doua jumătate a secolului al XX-lea orientările atee ale statului comunist, care de asemenea nu încuraja decât conjunctural cercetările în domeniul bisericesc. Aceasta a făcut ca studiul **cântării bisericești de factură folclorică** să rămână într-o oarecare umbră, timp de mai multe decenii.

Actualmente, cercetarea sistematică în acest domeniu se impune cu o deosebită acuitate, deoarece schimbările ultimilor ani în sensul modernizării vieții rurale din toate punctele de vedere par să afecteze și existența tezaurului de oralitate al cântării de strană din Ardeal, ce constituie o valoare culturală indiscutabilă și o marcă de identitate spirituală a poporului român.

Condiția cântărețului bisericesc

Dincolo de „produsul artistic" propriu-zis constiuit de cântarea bisericească în sine și care se va păstra atât cât va fi cu putință prin arhivarea cu mijloacele tehnice, spre a constitui mărturie și model pentru urmași (scopul proiectului în curs, menționat la început), cercetarea cântării din parohiile Arhiepiscopiei Sibiului a condus și la o serie de observații colaterale, care vin să completeze imaginea unui domeniu de o surprinzătoare bogăție spirituală. Între acestea se numără și acele aspecte care circumscriu ceea ce am putea numi **condiția cântărețului bisericesc** — în descrierea căreia, din păcate, limbajul „științific" pre(ten)țios poate părea inadecvat, ba chiar ridicol.

Astfel, rămânerea în slujba comunității bisericești adesea până la adânci bătrânețe, așa cum este cazul a nenumărați cântăreți, este un lucru cu atât mai de mirare, cu cât interesul pentru diferiți „soliști", „muzici" sau „stiluri" a devenit cu totul perisabil în vremurile mai noi, atât de „mediatice". Să ne gândim câți artiști ar putea să mai trezească interesul vreunui public după două-trei apariții la rând? Cântăreții bisericești cântă însă duminică de duminică și sărbătoare de sărbătoare, uneori multe decenii la rând pentru aceeași comunitate bisericească. Fiind vorba aici despre ceva care depășește cu mult ambițiile artistice omenești, și anume despre descoperirea sacramentală a Dumnezeirii în Slujbele Bisericii, cântării și cântăreților care slujesc acestui scop este cu totul greșit să li se aplice măsurile vreunei muzici mai „lumești".

La fel este de mirare și „școlirea" bătrânilor cântăreți, îndelungată și începută din fragedă pruncie pe lângă altar și strană, pe lângă un alt bătrân și priceput cântăreț, căruia i se face pomenire întotdeauna cu adâncă venerație. Ucenicia aceasta, mai rareori completată sau atestată la școlile propriu-zise de cântare, este foarte departe de diplomele grăbite (grăbite uneori să acopere impostura, să gâdile orgoliile sau să deschidă un acces cât mai ușor la un cât „mai mult" și amăgitor câștig). Dar cu o așa temeinică „școală" a cântării, aceasta este departe de a fi „școlărească" (sau scolastică) și prezintă toate caracteristicile adevăratei arte și mai ales ale inspirației, recunoscute de comunitatea bisericească. Pentru că doar un autentic harismatic (în sensul propriu al celui înverșnicit cu un Dar al Harului Duhului Sfânt) poate „rezista", așa cum aminteam mai înainte, atâtea decenii într-un post atât de dificil, și uneori atât de vulnerabil (la criticile atâtor neaveniți), așa cum este postul cântărețului.

Darul cântărețului, care înseamnă mai mult decât o voce plăcută, uneori puternică, dar care atrage întotdeauna atenția celor ce-l ascultă, de regulă nu i-a adus acestuia prea mulți bani. După ce a ucenicit ani îndelungați pe lângă strană cu răsplata vreunei prescuri, „culmea reușitei" în „cariera de cântăreț" poate fi eventual încadrarea cu „cel mai mic salariu pe economie", cel de măturător-îngrijitor, atunci când și acesta nu este împărțit cu crâsnicul și eventual și cu clopotarul. Dar se poate și ca tot câștigul bănesc să fie doar vreun „venit" ocazionat de o slujbă sau alta, după împărțeala care urmează indicația de tipic „cum va vroi cel mai mare". Și atunci cântărețul trebuie să fie lemnar sau fierar, sau țăran pur și simplu — „muncitor agricol", cum se recomandă câte unul (cu grija în privire de a nu fi prea disprețuit de „domnul" de la oraș), sau „lucrător în zootehnie", adică văcar sau porcar... Oricum, cântărețul bisericesc este „măturător" sau „grăjdar" și în cântarea sa inspirată de duhurile cele îngerești (după spusele Sfinților Părinți), atunci când atingerea curăției cântării provoacă la curățirea necurăției din suflete...

Se vorbește uneori despre o „criză a cântării bisericești" și cei care vorbesc despre ea adesea cu fățarnică îngrijire au în vedere neputințele unor bătrâni cântăreți. Cum totdeauna fățărnicia înseamnă și orbire, este vorba în acest caz doar despre o pervertire prin obișnuirea cu lumeștile desfătări (sonore), care împiedică ochiul sufletului să mai vadă „lumina lină" a cerești Împărății. Este la fel cum pervertirea prin necurățiile tipărite pe hârtie groasă și velină ne ispitește să disprețuim o Scriptură Sfântă, dar pe hârtie ieftină — o altă întrupare a Cuvântului lui Dumnezeu, „care nu are unde să-și plece capul". De aceea, criza cântării este mai degrabă a celui „surd" cu sufletul și inima, „sensibil" doar la flașnetele și „pompa" veaculuI, dar care nu mai aude cântarea îngerească, ce este „în duh", dacă îngerii sunt „duhuri slujitoare": „noi care pe Heruvimi, **cu taină** închipuim și Făcătoarei de viață Treimi, întreit sfântă cântare aducem...".

Însă, smerită și uneori umilită, dar și ferită astfel de micimile stării lumești, cântarea bisericească a dăruit slujitorilor ei (și întregii comunități bisericești, când aceasta însoțește cântarea de răspuns la altar a cântărețului), în clipele de grație, de luminare a Harului dumnezeiesc, descoperiri pe măsura celor amintite de Sfântul Apostol Pavel despre „cele ce ochiul n-a văzut și urechea n-a auzit... pe acestea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El" (Is. 64, 3). Aceasta se oglindește întotdeauna și în uimirea plină de lumină din ochii soțiilor bătrânilor cântăreți, când aceștia, atât de bine cunoscuți după o viață petrecută împreună (cu atâtea bune și rele), încă luminează iar și iar prin cântare noutatea cea de nespus a veșniciei.

Neglijată și uitată de o lume tot mai tristă și mai săracă în „bogăția" întunericului său electric, cântarea bătrânilor crește asemenea nestematelor de inestimabil preț în adâncul cel prea luminos al Tainelor dumnezeiești.

1. Diacon Petru Gherman, **Muzica bisericească din Ardeal — generalități** (extras din vol. „Omagiu Înalt Prea Sfinției Sale Dr. Nicolae Bălan, Mitropolitul Ardealului, la douăzeci de ani de arhipăstorire"), Sibiu, 1940, p. 10.

† MĂCINICA BĂLȚAT

În seara zilei de 28 octombrie a.c. a trecut la Domnul, după o scurtă dar grea suferință, cea care a fost Măcinica Bălțat, mama P.S. Episcop-Vicar Visarion Răşinăreanu al Arhiepiscopiei Sibiului.

Născută la 9 martie 1933 în localitatea Tălmăcel din Mărginimea Sibiului într-o familie de țărani evlavioși, adormita întru Domnul s-a stabilit în Tălmaciu în anul 1958. Din tinerețe până la ieșirea la pensie în anul 1990 a lucrat la Fabrica de ață „Firul Roșu" din Tălmaciu. A fost o soție și mamă devotată care și-a crescut copiii în frica lui Dumnezeu și în dragoste față de muncă.

Slujba prohodirii a fost oficiată în biserica Sf. Nicolae din Tălmaciu de un sobor de 95 de preoți, având în frunte pe Î.P.S. Andrei, Arhiepiscopul Alba-Iuliei și pe P.S. Gherasim, Episcopul Râmnicului.

Au fost de față membrii familiei, P.S. Visarion Răşinăreanu, reprezentanți ai autorităților locale și o imensă mulțime de credincioși.

După otpustul slujbei de înmormântare s-a dat citire scrisorii de condoleanțe adresate familiei de către Î.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului, după care au rostit cuvântări: Î.P.S. Andrei al Alba-Iuliei, P.S. Gherasim al Râmnicului, P.C. pr. prof. dr. Dumitru Abrudan, decanul Facultății de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu, și P.C. Pr. paroh Mircea Crețu.

Răspunsurile funebrale au fost date de către un grup de studenți teologi.

După cuvântări trupul adormitei întru Domnul a fost așezat spre veșnică odihnă până la obștească înviere lângă biserica Sf. Nicolae în mormântul pregătit din vreme.

Veșnica ei pomenire!

PARTICIPANT

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

● **Joi, 3 OCTOMBRIE — Î. P. S. Sa** a primit pe P. S. Sa Siluan Marsilianul, episcop-vicar al Mitropoliei Ortodoxe Române cu sediul la Paris.
— A primit pe Pr. prof. dr. Dumitru Abrudan, decanul Facultății de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu.
— A primit pe Pr. conf. dr. Vasile Grăjdian, de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu.
— A primit pe d-na preoteasă Ana Moga de la Râul Sadului.
— A primit pe P.C. preot Ioan Comșulea, de la parohia Veneția de Jos, prot. Făgăraș.
— A participat în Paraclisul Mitropolitan la taina Sf. Maslu, oficiată de P.S. Siluan Marsilianul din Paris, împreună cu un sobor de preoți profesori.
● **Marți, 8 OCTOMBRIE — Î. P. S. Sa** s-a deplasat la București, la Patriarhia Română.
— A primit pe Ec. Gh. Bistriceanu, București.
● **Joi, 10 OCTOMBRIE — Î. P. S. Sa** a primit pe P. C. Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.
— A primit pe P. C. Arhim. Arsenie Papacioc, de la Mânăstirea Techirghiol.
— A primit pe monahia Eliseea Papacioc, stareța Mânăstirii Cârțișoara, prot. Avrig.
● **Luni, 14 OCTOMBRIE — Î. P. S. Sa** a primit pe Prof. Dr. Dumitru Abrudan, decanul Facultății de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu.
● **Marți, 15 OCTOMBRIE — Î. P. S. Sa** a primit o delegație de la Parohia Paloș, prot. Rupea, în frunte cu d-l primar. A fost de față Permanența Consiliului Eparhial.
— A primit pe d-na preoteasă Hândorean Paraschiva din Sibiu.
● **Joi, 17 OCTOMBRIE — Î. P. S. Sa** a prezidat la Ședința Mitropolitană din Sibiu lucrările Permanenței Consiliului Eparhial.
— A primit pe P. C. Pr. Nicolae Palmeș, protopopul de la Rupea.
— A primit pe P. C. Pr. Ioan Hândoreanu, de la parohia Poiana Sibiului III, prot. Sălișteа.
● **Vineri, 18 OCTOMBRIE — Î. P. S. Sa** a primit pe P. C. Arhim. Ilarion Urs, starețul Mânăstirii „Constantin Brâncoveanu" de la Sâmbăta de Sus.
— A primit pe monahia Spiridona Mihu, stareța Mânăstirii Predeal, împreună cu P. Cuv. Ierom. Teofil Șerban.
— A primit pe P. C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul ad-tiv al Arniepiscopiei.
— A primit pe Î.P.S. Sa dr. Iosif Pop, mitropolitul Europei de Vest și Arhiepiscop al Parisului.
● **Marți 22 OCTOMBRIE — Î. P. S. Sa** a primit pe P. C. preoți Prodea Vasile și Herda Nicolae de la Parohia „Sf. Nicolae" - Șchei, Brașov.
— A primit pe P. C. pr. Mihai Manolache din Brașov.
— A primit pe P. C. pr. Albu Alin de la parohia Spitale - Tractorul din Brașov cu ocazia sfințirii Sf. locas.
— A primit pe d-l Ciută Octavian din Or. Victoria.
— A prezidat lucrările Permanenței Consiliului Eparhial Sibiu.
● **Joi, 24 OCTOMBRIE — Î. P. S. Sa** a primit pe d-l Moraru Constantin, președintele Consiliului Județean Sibiu.
— A primit pe d-na preoteasă Răduleț Elena-Simona din Sibiu.
— A primit pe P.C. Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.
● **Vineri, 25 OCTOMBRIE — Î. P. S. Sa** a primit pe d-na Nina Negru din Chișinău.
— A primit pe P.C. pr. lector dr. Aurel Pavel de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu.
— A primit pe Diac. prof. dr. Pavel Cherescu de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Oradea și deputat în Parlamentul României.
● **Sâmbătă, 26 OCTOMBRIE — Î.P.S. Sa** a primit pe P.C. Arhid. prof. univ. dr. Constantin Voicu, decan al Facultății de Teologie din Oradea.
— A primit pe Dr. Liviu Telea și d-l Asist. dr. Marius Telea de la Facultatea de Teologie din Alba-Iulia.
● **Luni, 28 OCTOMBRIE** — A primit pe Dl. Dr. Emil Băcilă din Sibiu.
— A primit pe D-na Nina Negru din Chișinău.
— A primit pe P. C. Arhim. Ilarion Urs, starețul Sf. Mânăstiri Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus.
● **Miercuri, 30 OCTOMBRIE** — A primit pe P.C. pr. prof. univ. dr. Dumitru Abrudan, decanul Facultății de Teologie din Sibiu.
— A primit pe P. C. Arhid. Ezechil Oancea, consilier economic al Arhiepiscopiei Sibiului.

Pr. VALENTIN SICOE
— Secretar Eparhial —

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea Î.P.S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, P. S. Episcop-vicar VISARION RĂȘINĂREANU **a săvârșit următoarele:**

● **20 OCTOMBRIE 2002 — P.S. Sa** a săvârșit slujba de sfințire a bisericii „Sf. Nicolae" din Săvăstreni, prot. Făgăraș și Sf. Liturghie arhierească rostind cuvânt de învățătură. P. C. pr. paroh Ciprian Aranyoși a fost hirotesit întru sachelar.
● **21 OCTOMBRIE — P. S. Sa** a luat parte la Sf. Liturghie arhierească în Catedrala arhiepiscopală din Alba-Iulia cu prilejul zilei Sf. Mărturisitori ardeleni și a rostit cuvânt de învățătură.
— În aceeași zi a vizitat canonic mânăstirea „Sf. Treime" de la Orlat.
● **23 OCTOMBRIE — P. S. Sa** a participat la Simpozionul cu tema: **„Rolul Bisericii în desfășurarea acțiunilor militare ale artileriei române în cele două războaie mondiale"**, organizat la Cercul militar Sibiu.
● **24 OCTOMBRIE — P. S. Sa** a prezidat lucrările Conferinței preoțești din prot. Brașov.
— A vizitat mausoleul de la Bran al familiei Pușcariu și a oficiat un trisaghion la mormântul arhiereului Ilarion Pușcariu.
● **26 OCTOMBRIE — P. S. Sa** a slujit, la invitația **Î.P.S. Arhiepiscop Andrei** al Alba Iuliei, la slujba de sfințire a bisericii mânăstirii Dumbrava, jud. Alba și la Sf. Liturghie arhierească rostind cuvânt de învățătură.
● **27 OCTOMBRIE — P. S. Sa** a săvârșit slujba de binecuvântare a bisericii parohiale din Dârlos, prot. Mediaș și Sf. Liturghie arhierească rostind cuvânt de învățătură. P. C. pr. paroh Narița Damian a fost hirotesit întru sachelar.
— A cercetat biserica parohială din Hamba, prot. Sibiu, recent pictată.
— Seara a slujit Vecernia în Catedrală.
● **28—29 OCTOMBRIE — P. S. Sa** a prezidat lucrările conferințelor preoțești din Mediaș și Sălișteа.
● **1 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârșit o slujbă de pomenire a eroilor Revoluției din Sibiu la Monumentul închinat acestora din fața Casei de Cultură.
● **2 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană hirotonind întru diacon pe teologul Drăgușin Adrian.
● **3 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica parohială din Râu Sadului, prot. Sibiu, rostind cuvânt de învățătură. C. diacon Drăgușin Adrian a fost hirotonit întru preot pe seama aceleiași parohii, iar teologul Șirjiță Cornel a fost hirotonit întru diacon.
— Seara a slujit și a predicat la Taina Sf. Maslu de obște la parohia Tălmăcel, prot. Avrig.
● **4 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a participat la slujba înmormântării pr. prof. AUREL JIVI de la Facultatea de Teologie din Sibiu.
— A prezidat lucrările conferinței preoțești din prot. Agnita.
● **5 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană hirotonind întru preot pe C. diacon Cornel Șirjiță pe seama parohiei Paloș, prot. Rupea.
● **6—7 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a participat la întâlnirea de lucru de la Suceava care a dezbătut problema întocmirii unui martirologiu pentru Biserica din România.
● **8 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Arhangheli" din Sibiu - Strand (pr. paroh Nicolae Crețu), rostind cuvânt de învățătură și hirotonind întru diacon pe teologul Monea Ioan.
— Seara a slujit Vecernia și Acatistul Sf. Arhangheli în Catedrală.
● **9 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană din Sibiu hirotonind întru preot pe diaconul Monea Ioan pe seama parohiei Tohanu-Nou, prot. Brașov și pe teologul Arcaș Ioan întru diacon.
● **10 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Nașterea Domnului" din Sibiu (pr. paroh Ioan Coșa), rostind cuvânt de învățătură și hirotonind întru preot pe diaconul Ioan Arcaș pe seama parohiei Bran-Poartă, prot. Brașov.
● **11 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârșit slujba de sfințire a noii biserici cu hramul „Sf. Mucenic Mina" de la Spitalul Tractorul din Brașov și Sf. Liturghie arhierească rostind cuvânt de învățătură. P. C. pr. paroh Alin Albu a fost hirotesit întru iconom.
● **13 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica cu hramul „Sf. Ioan Gură de Aur" din Cristian, prot. Sibiu, cu prilejul hramului rostind cuvânt de învățătură.

Arhid. VASILE AVRAM

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● *„Izvoare liturgice și pastorale"*, carte scrisă de Prea Cuv. Arhim. Grigorie Băbuș, apărută la Editura Christiana, București, 2002. 173 p.

Cartea părintelui Băbuș apare cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, care îi face și un cuvânt de Binecuvântare, p. 5-6.

Este o carte plină de curate învățături creștine, care ne dezvăluie un scriitor teologic și ne face o bucurie.

Dumnezeu să-i dea multă sănătate să mai poată scrie asemenea cărți.

* * *

● Editura „Dacia", Cluj-Napoca, 2002, publică cartea: *Cărturari sibieni de altădată,* de P. C. Pr. univ. Dr. Mircea Păcurariu, 736 p.

Într-o carte voluminoasă părintele Păcurariu îi cuprinde pe toți cei care au contribuit la dezvoltarea Teologiei ortodoxe ardelene. Printre aceștia se numără episcopi și mitropoliți, ca și toți laicii care au contribuit la învățământul teologic ardelean. Astfel, ne vorbește de primii episcopi, Vasile Moga, Andrei Șaguna și până la Nicolae Mladin. M-am bucurat să-i găsesc aici spre exemplu, pe N. Balcă, E. Vasilescu și pâna la G. Marcu, I. Tudoran, I. Zăgrean, Sofron Vlad - rector, Gh. Șoima, care au dat strălucire învățământului teologic de la Sibiu. Toți au strălucit și au lăsat urme în învățământul teologic sibian. Desigur, eu am amintit la întâmplare aceste nume, ele sunt mult mai multe enumerate în această lucrare și toți ar trebui amintiți.

Părintele profesor Păcurariu face un lucru extraordinar atunci când îi notează pe toți și când ni-i oferă studiului și amintirii noastre.

Este o carte extraordinar de bună, căci amintindu-i pe toți parcă ne crește inima și am dori să le fim în continuare urmași vrednici. Dumnezeu să-i binecuvinteze osteneala Părintelui prof. Mircea Păcurariu.

* * *

● Editura Universității „Lucian Blaga" Sibiu a tipărit cartea: *Dubla natură a omului în lumina învățăturii Sfântului Grigorie Teologul,* de Asist. Univ. Dr. Marius Telea (2002, 267 p.).

Cartea este de valoare prin temele tratate cu mare seriozitate. În partea întâi putem vedea teme ca: „Dualismul persoanei Mântuitorului Hristos", „Concepția Sfântului Grigorie de Nazians"...; partea a doua vorbește despre: „Omul și creația văzută — elemente ale antropologiei gregoriene", „Sufletul uman — o emanație divină", „Trupul uman — legătura cu lumea materială", „Omul — ființă compusă", iar cea de a treia și ultima parte cuprinde: „Creația și dubla natură a omului din perspectivă trinitară", apoi „Dualitatea ființei din perspectivă soteriologică". Eu am pomenit câteva din fiecare parte. Ele sunt cu mult mai multe și foarte bine tratate.

Este o carte care a necesitat o muncă asiduă, pe care autorul în persoana tânărului Asist. univ. Dr. Marius Telea a dovedit-o din plin. Așteptăm și în viitor alte cărți tot pe atât de bune.

* * *

● Poetul Theodor Damian ne trimite un volum de versuri intitulat frumos: *Ispita rănii* (Editura Limes, Cluj-Napoca, 2001, 120 p.).

Iată ce spune Aurel Sasu: „Poezia lui Theodor Damian e pustia imaginară a trupului captiv nerodirii, păcatului și morții. Mesajul ei, izvorât din neputința lutului și din frigul peșterii, atinge pragul de lumină duhovnicească din bucuria (nebunia) propovăduirii apostolice. Capătul de drum al suspinului lăuntric și al dorului de taină este Cuvântul ca nădejde, din cele ce nu se văd, a făgăduinței".

Îi urăm lui Theodor Damian să-și înmulțească talantul care, evident, i s-a dat. Nu se dă oricui, dar cui i se dă, i se dă și o mare răspundere!

ANTONIE P.

Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna"

O nouă vizită partenerială de la Graz

Parteneriatul oficial încheiat între Facultatea de Teologie Romano-Catolică din Graz (Austria) și Facultatea de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna" din Sibiu a continuat anul acesta cu vizita unei delegații oficiale a facultății din Graz la Sibiu, care a avut loc între 24—30 octombrie 2002. Delegația austriacă s-a compus din prof. dr. Erich Renhart, responsabil al parteneriatul cu Sibiul, și prof. dr. Otto König, cu soțiile lor, împreună cu șapte studente și un student în Teologie. Pentru alcătuirea programului vizitei și buna desfășurare a lui s-au străduit Decanul facultății, pr. prof. dr. Dumitru Abrudan, arhid. conf. dr. Dorin Oancea, ca responsabil al parteneriatului cu Grazul, pr. lect. dr. Irimie Marga, care i-a însoțit pe oaspeți în deplasările lor, și din partea studenților Iosif Rădulescu, student în anul II la Teologie — Lb. germană.

Sosirea oaspeților austrieci a avut loc joi seara, 24 octombrie 2002. Vineri, după o rugăciune ecumenică în Capela facultății încheiată cu cuvântările de salut, a avut loc o discuție protocolară asupra parteneriatului și perspectivelor lui, discuție la care au participat oaspeții din Graz, profesori și studenți ai facultății sibiene. Toți cei de față și-au exprimat unanim dorința de a continua și intensifica legăturile ecumenice și colaborările științifice dintre facultățile noastre. Un exemplu este dat de prof. Erich Renhart care colaborează deja la masteratul internațional de la Sibiu, ca specialist în lb. siriacă și în istoria Bisericii siriene.

Programul a continuat cu vizitarea orașului Sibiu, iar seara a avut loc o întâlnire cu grupul ecumenic „Corpus Christi" din Sibiu.

Sâmbătă, sărbătoarea Sf. Dumitru, s-a participat la Sf. Liturghie în Catedrala Mitropolitană. După-masa s-a vizitat Muzeul Astra din Dumbrava Sibiului, iar seara au fost oaspeții Asociației Filantropice „Sf. Nicolae" din Valea Aurie și a pr. Simion Săsăujan, parohul acestei comunități.

În ziua următoare, duminică, vizita s-a continuat la Mânăstirea Râmeț care a lăsat o puternică impresie duhovnicească. Apoi s-a vizitat Sibielul cu centrul lui renumit de icoane pe sticlă. Luni a fost ziua dedicată cunoașterii culturii germane din Transilvania, de aceea s-a vizitat loc. Biertan, fostul sediu episcopal evanghelic, și apoi cetatea medievală inegalabilă a Sighișoarei. Ghid amabil a fost pastorul sas Johannes Halmen.

În ultima zi, marți, după participarea la Misa catolică, a avut loc un seminar ecumenic cu tema „Violența și depășirea ei", seminar la care s-au purtat discuții interesante privind Bisericile și răspunderile lor față de evoluția societății contemporane.

Ziua s-a încheiat cu o agapă frățească la care au participat toți cei implicați în acest parteneriat. Atmosfera a fost deosebit de caldă, cântecul, buna dispoziție au dus la depășirea granițelor de limbă, cultură, credință, care despart țările și Bisericile noastre. Pe fețele tuturor se putea citi bucuria întâlnirii care au făcut ca parteneriatul nostru să fie viabil și cu cele mai bune perspective.

Vizita delegației de la Graz s-a încheiat miercuri, la prima oră, când și-au luat rămas bun cei care, pentru câteva zile, au alcătuit o familie ecumenică. În felul acesta, parteneriatul dintre facultățile din Graz și Sibiu, bazat pe schimburi frățești de profesori, de studenți, prin informări și vizite reciproce, prin donații de cărți, continuă spre folosul tuturor. În anul următor, delegații facultății noastre vor fi oaspeții celor din Graz.

Pr. lect. IRIMIE MARGA

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs publicăm spre ocupare următoarea parohie vacantă:

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN MEDIAȘ

— Parohia ortodoxă română CHESLER — la numiri

Termen de concurs: 20 octombrie — 5 noiembrie 2002.

Cei care doresc să ocupe acest post își vor înainta cererea în termen legal la Oficiile Protopopești.

După expirarea termenului de concurs Oficiile Protopopești ne vor înainta de urgență dosarele cu cererile candidaților.

P.C. Protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa: examene absolvite, situația socială (domiciliu, copii, părinți, locul de muncă al soției, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Nu se primesc dosare din alte Eparhii.

Termen de contestație: 15 zile de la data numirii.

Dr. ANTONIE — Consilier ad-tiv bisericesc
Mitropolitul Tansilvaniei — Pr. SIMION SĂSĂUJAN

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: **Dr. Antonie Plămădeală**, Mitropolitul Ardealului — președinte; **P.S. Visarion Rășinăreanu** - episcop-vicar, — vicepreședinte; **Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan** — redactor responsabil; **Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.**

I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe un an: 85 000 lei. Cont nr. 2511.1-61. 1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2.11.1.-61.15 U.S.D.) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A., Sucursala Sibiu.

Fondator:

Mitropolitul
ANDREI
ŞAGUNA

1853

Băncescu Lidia
Str. L. Rebreanu 14
Sibiu

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 150
SIBIU
15 noiembrie
şi
1 decembrie
Nr. 43—46
2002

POŞTA ROMÂNĂ
Servicii financiare
mai uşor mai repede mai sigur
SIBIU 2001
2 0 12 02 1 2
SIBIU 7
2 0 12 02 1 2
OF. SB

„Fericiţi cei milostivi"

Am intrat cu ajutorul lui Dumnezeu în urmă cu trei săptămâni în sfântul Post al Naşterii Domnului sau al Crăciunului, perioadă de pregătire sufletească dar şi trupească întru întâmpinarea venirii în lume **„la plinirea vremii"** (Gal. 4, 4), a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Mesia cel din veac dorit.

Astăzi, prăznuim împreună cu întreaga Biserică Creştină pomenirea unuia dintre sfinţii cei mai iubiţi de poporul credincios, Sf. Nicolae, arhiepiscopul de la Mira Lichiei, făcătorul de minuni.

Icoana lui e la loc de cinste în orice biserică ortodoxă precum şi în casele credincioşilor care-i cinstesc cu evlavie chipul lui plin de bunătate.

Dragostea deosebită de care se bucură în rândul credincioşilor, începând de la copii şi până la cei vârstnici, Sf. Ierarh Nicolae, se explică prin faptul că virtuţile care au împodobit sufletul său: smerenia, blândeţea şi bunătatea, sunt pildă de urmat de către toţi cei care se nevoiesc pe drumul mântuirii şi al dobândirii vieţii veşnice. Sf. Ierarh Nicolae a rămas peste veacuri ca o pildă de credinţă, de dragoste şi de bunătate, mai ales pentru cei aflaţi în încercări, în suferinţe, în lipsuri şi în nevoi. Aşa cum îl arată troparul său, Sf. Nicolae a fost întâi de toate **„îndreptător credinţei şi chip blândeţelor"**, prin aceea că el n-a predicat numai cu cuvântul ci şi cu faptele lui. El a apărat dreapta credinţă prigonită de păgâni şi mai apoi de arieni luând parte activ la Sinodul I ecumenic de la Niceea din anul 325.

Sf. Nicolae a fost **„învăţător înfrânării arătat turmei sale"**, cunoscând în viaţă doar drumul smereniei, al înfrânării şi al dragostei şi dobândind astfel viaţa cea nouă în Hristos. Dar mai presus de toate Sf. Nicolae rămâne pentru întreaga creştinătate ierarhul cel milostiv. Milostenia l-a făcut vestit în toată lumea, el înţelegând **„adevărul lucrurilor"** pământeşti, că ele au o valoare numai în măsura în care le punem în slujba fraţilor noştri lipsiţi sau suferinzi.

El a sărăcit de bună voie şi prin sărăcie a câştigat cele bogate, împărţindu-şi întreaga avere pământească săracilor şi făcând milostenie toată viaţa.

De aceea a fost iubit de toţi ca un **„părinte al săracilor, apărătorul văduvelor, şi mângâietorul orfanilor"**, cum îl numeşte Acatistul său. Sf. Nicolae a înţeles adevărul că drumul cel mai scurt la rai este milostenia. Aşa a aflat el **„uşa raiului"** şi ne stă şi nouă în ajutor cu pilda şi cu rugăciunea ca să-l dobândim şi noi.

Vreme potrivită este mai ales acum în aceste zile ale Postului Crăciunului să arătăm iubirea noastă frăţească prin fapte bune şi prin milostenie, după cuvântul Sf. Grigorie de Nyssa făcând din inimile noastre: **„ogor bun, plăcut Domnului, păzit prin rugăciune, lucrat prin post şi semănat prin milostenie".**

Fapta cea bună este dovada şi măsura vieţii noastre creştine. Ce poate da oare mai multă pace şi mai multă bucurie inimilor noastre decât fapta cea bună, decât osteneala şi darul nostru în folosul semenilor? Mântuitorul Hristos ne cheamă la bucuria de a dărui, gustând şi bucurându-ne din mângâierea celor ce primesc darul nostru văzând **„rodul care prisoseşte în folosul tuturor"** (Filip. 4, 17). Aceasta este adevărata şi trainica bucurie, aceasta este ca o rugăciune de prea-

(Continuare în pag. a 2-a)

† ANTONIE
Arhiepiscop al Sibiului
şi
Mitropolit al Ardealului

Comunicat de presă

În zilele de 26—27 noiembrie 2002, la Reşedinţa patriarhală, sub preşedinţia Prea Fericitului Părinte Patriarh TEOCTIST, s-au desfăşurat lucrările Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Sfântul Sinod a hotărât începerea la nivelul fiecărei eparhii a unei lucrări de identificare a persoanelor care au suferit în temniţele comuniste mărturisind credinţa ortodoxă, în vederea elaborării unei cărţi a mărturisitorilor credinţei din secolul XX.

Urmare analizei rezultatelor celei de-a şaptea întâlniri a Comisiei Mixte de Dialog dintre Biserica Ortodoxă Română şi Biserica Catolică Orientală de Rit Bizantin (Greco-Catolică) de la Arad, din 1 octombrie a.c., Sfântul Sinod consideră că dialogul trebuie să cuprindă şi o conlucrare în opera socială a celor două Biserici.

Vizita delegaţiei Bisericii Ortodoxe Române conduse de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist la Vatican şi în Italia (7-14 octombrie 2002) a fost evaluată ca un eveniment istoric în contextul relaţiilor şi dialogului teologic între Biserica Ortodoxă Română şi Biserica Romano-Catolică.

Au mai fost discutate diferite aspecte privind lucrarea pastoral-misionară, învăţământul teologic superior şi predarea religiei în şcolile publice, asistenţa socială, comunităţile ortodoxe româneşti din jurul graniţelor ţării şi Diaspora, participări ale unor ierarhi şi profesori de teologie la întruniri internaţionale pan-ortodoxe şi ecumenice.

BIROUL DE PRESĂ ŞI COMUNICAŢII
AL PATRIARHIEI ROMÂNE

Intrarea în Biserică a Maicii Domnului

Fecioara Maria, după numele său „împărătească" prealăudată, a fost rodul multor rugăciuni fierbinţi pe care părinţii ei, Ioachim şi Ana, temători de Dumnezeu, le-au adresat Ziditorului a toate. Cu timp înainte, drept recunoştinţă, au promis, că mult doritul rod aşteptat la bătrâneţe, îl vor închina Domnului.

Ioachim şi Ana descindeau din neamul lui David şi vieţuiau în Nazaretul Galileii. Când Fecioara Maria a împlinit vârsta de trei ani, părinţii ei au dus-o la Ierusalim, spre a-şi împlini făgăduinţa, de a o închina Domnului. Ea era însoţită de fecioare, cu făclii aprinse, căci - potrivit Scripturii - „celor drepţi, Domnul le străluceşte ca lumina în întuneric" (Psalm 112, 4) şi „Tu, Doamne, binecuvântezi pe cel drept şi-l înconjuri cu bună plăcerea ta, cum l-ai înconjura cu o pavăză" (Psalm 5, 13).

Sosind la uşa templului, cu multă cucernicie şi cu credinţă, fericita Ana i s-a adresat preotului Zaharia, cerându-i să o primească pe această fiică nevinovată, roadă a pântecelui ei, pe care a dobândit-o prin rugăciuni, cu multă frângere de inimă, cu lacrimi amestecate. I-a cerut să o aşeze în casa Domnului, că Lui i-a făgăduit-o. Dumnezeu s-a milostivit şi faţă de ea ridicând de deasupra sa hula norodului.

Preotul Zaharia a ascultat cu toată atenţia cuvintele acestei mame şi a privit cu căldură asupra Preacuratei Fecioare, minunându-se şi cu mare bucurie a primit-o. Degrabă, preotul a deschis uşa templului, pentru ca Fecioara să intre, spre a locui într-însul.

Cu adevărat, David, cu înţelepciune a gândit, de asemeni şi Solomon, care a ridicat locaşul de închinare, învrednicindu-se a cunoaşte cu ochii gândului lor, sublima demnitate a Fecioriei. Adevărul celor proorocite s-a vădit acum şi - ca urmare - trebuie să se ridice umbra, căci „slava templului de pe urmă va fi mai mare decât a celui dintâi, că în locul acesta voi sălăşlui pacea - zice Domnul Savaot" (Agheu 2, 9). În templul al doilea a intrat Preacurata Fecioară spre a pregăti lăcaş lui Iisus Mântuitorul lumii.

Preacurata Fecioară Maria a intrat în Sfânta Sfintelor, căci ei i se cuvenea să audă tainele cele ascunse şi preaslăvite ce s-au grăit în cămările cereşti, că ea va naşte pe Ziditorul lumii. I s-a încuviinţat să intre, căci ea avea să devină mijlocitoarea mântuirii neamului omenesc, închinându-şi astfel întreaga viaţă lui Dumnezeu. În locul cel mai ales a intrat, căci ea a fost rânduită mai înainte de veci, spre a se hrăni cu hrană cerească, trimisă fiindu-i ei prin îngerul Domnului.

„Astăzi, în Biserica lui Dumnezeu, luminat Fecioara se arată şi pe Hristos tuturor mai nainte vesteşte" (troparul sărbătorii). „Astăzi, în Biserică se aduce Fecioara cea cu totul fără prihană, întru sălăşluirea Împăratului a toate, Dumnezeu. Astăzi, sfinţenia cea preacurată, ca o pruncă de trei

(Continuare în pag. a 2-a)

Prof. PETRU DUMITREASĂ

Un nou sfânt român: mitropolitul Petru Movilă al Kievului

În decembrie 1996 Biserica Ortodoxă Ucraineană a procedat la canonizarea Sfântului Ierarh Petru Movilă, mitropolitul Kievului, hotărând ca să fie cinstit în fiecare an la 22 decembrie, ziua trecerii sale la Domnul. Fiind român de neam, Sf. Sinod al Bisericii noastre a hotărât ca el să fie cinstit şi de credincioşii români. Dar „canonizarea" lui oficială la noi s-a făcut abia duminică, 13 octombrie 2002 la Iaşi, în ajunul praznicului Sfintei Parascheva, ocrotitoarea Moldovei. Se împlineau atunci 360 de ani de la „Sinodul de la Iaşi" din 1642, care a aprobat „Mărturisirea ortodoxă" a mitropolitului kievean. Şi tot atunci au fost aduse de la Marsilia la Iaşi, pentru cinstire, moaştele Sfântului Ioan Cassian daco-romanul, care a trăit mult timp şi a murit acolo, în fosta Massalia din sudul Galliei.

Pentru cititorii noştri încercăm să schiţăm viaţa şi mai ales faptele acestui strălucit ierarh de neam român, care a păstorit în străvechiul scaun mitropolitan de la Kiev. Petru Movilă făcea parte din cunoscuta familie de boieri Movilă (sau Moghilă), atestaţi documentar încă din timpul domniei lui Ştefan cel Mare. Tatăl său Simion va ajunge, după naşterea fiului său Petru, domn în Ţara Românească şi apoi în Moldova; mama sa se numea Marghita, călugărită spre bătrâneţe sub numele de Melania. Fratele mai mare al lui Simion era Ieremia Movilă, domn al Moldovei între anii 1595 şi 1606, iar un alt frate era Gheorghe Movilă, episcop de Rădăuţi (1577—1588), apoi mitropolit al Moldovei în trei rânduri (1588—1591, 1595 — mai 1600 şi septembrie 1600 — † ianuarie/februarie 1605). Toţi aceşti trei fraţi erau ctitorii monumentalei mânăstiri Sucevita, din nordul ţării, ultima împodobită cu picturi exterioare din Moldova.

Viitorul mitropolit s-a născut la Suceava, în anul

(Continuare în pag. a 6-a)

Pr. Prof. Dr.
MIRCEA PĂCURARIU

28 noiembrie 1918, Unirea Bucovinei cu Patria Mamă

La 28 noiembrie 1918 s-a întrunit la Cernăuţi Congresul General al Bucovinei, care a hotărât unirea acestei provincii cu România. Era al doilea act în făurirea statului naţional unitar, căci cu aproximativ opt luni înainte, Sfatul Ţării de la Chişinău vota unirea Basarabiei cu Ţara, iar la 1 Decembrie 1918, reprezentanţii poporului român din Ardeal desăvârşeau, prin Proclamaţia de la Alba Iulia, cele începute la Chişinău.

Dacă istoria Basarabiei şi a Transilvaniei este destul de bine cunoscută, nu acelaşi lucru se poate spune despre Bucovina. Care este istoria acestei provincii, cum s-a realizat unirea acesteia cu Patria Mamă şi care este situaţia ei în ziua de azi?

În cursul războiului ruso-austro-turc din anii 1768—1774, Imperiul habsburgic a cerut Porţii o fâşie din pământul Moldovei, pentru a deschide un drum între Galiţia (ocupată cu puţini ani înainte prin împărţirea Poloniei) şi Transilvania. Când s-a făcut însă delimitarea, Austria nu s-a mulţumit doar cu o fâşie îngustă de pământ, ci a cuprins în „cordonul" ei ţinutul Cernăuţiului şi o mare parte din ţinutul Sucevei, cu vechea cetate de scaun de la Suceava şi cu însuşi mormântul lui Ştefan cel Mare de la Putna.

În zadar au protestat boierii şi vlădici români, în zadar şi-a pierdut viaţa domnitorul Grigorie Ghica. Teritoriul, cu o suprafaţă de aproximativ 10 400 km², a fost în cele din urmă cedat Imperiului habsburgic. La început a stat sub administraţie militară, însă în anul 1786 a fost alipit la Galiţia. Abia în anul 1849, Eudoxiu Hurmuzachi a reuşit să înduplece autorităţile habsburgice să transforme provincia într-un ducat de sine stătător în cadrul Imperiului Austriac. Când a fost constituită monarhia austro-ungară, în anul 1867, Bucovina a rămas tot un ducat, una din cele 17 ţări din componenţa Austriei. Drept urmare, provincia şi-a păstrat autonomia, fiind administrată de un miniguvern local şi de o dietă (compusă din 31 de deputaţi, dintre care doar 12 aleşi de comunele rurale). Totodată, populaţia provinciei îşi trimitea proprii reprezentanţi în Parlamentul Imperial din Viena.

Una din principalele urmări ale stăpânirii austriece în Bucovina a fost transformarea acesteia într-o provincie multi-naţională. Dacă în anul 1775, românii constituiau 77,33% din populaţia regiunii, iar ucrainienii 22,67% (Mihai Iacobescu, **Din istoria Bucovinei,** Bucureşti, 1993, p. 156), la ultimul recensământ efectuat

(Continuare în pag. a 4-a)

PAUL BRUSANOWSKI

Regele Ferdinand şi proiectul catedralei „Biserica Mântuirii"*

Alături de alte înfăptuiri, în domeniul cultural-ştiinţific, Regele Ferdinand s-a gândit şi la clădirea unei catedrale impunătoare, în capitala României întregite. Dovadă scrisoarea, pe care la 10 Mai 1920 o adresase către preşedintele şi către membrii Sf. Sinod, spunând că se cuvine „slavă Atotputernicului Dumnezeu, care nu ne-a părăsit în necazuri, ci ne-a întărit inima şi gândul, ducându-ne la izbândă. Astăzi, mai mult ca oricând, suntem datori să-l preamărim cu cântarea: *Cu noi este Dumnezeu, înţelegeţi neamuri şi vă plecaţi, căci cu noi este Dumnezeu.* Această cântare însă trebuie să răsune în Biserica Mântuirii, pe care suntem datori să o ridicăm în capitala tuturor românilor, ca semn de mulţumită pentru ajutorul Celui Preaînalt şi ca simbol al unităţii sufleteşti a întregului neam şi spre veşnică pomenire celor răposaţi pentru înfăptuirea României întregite".

În răspunsul Sfântului Sinod la această scrisoare regală se dă expresiune dorinţei de a vedea Biserica Ortodoxă Română înălţându-se din nou spre gloria, pe care o atinsese în timpul domniei lui Constantin Brâncoveanu, când răspândea lumina credinţei şi a culturii, la multe neamuri din Răsărit şi invocându-se câteva cuvinte inspirate ale mitropolitului Antim Ivireanul, se face urarea „ca şi creştineasca însufleţire a Regelui Ferdinand să devină un râu cu curgerile de aur, — cum fusese dărnicia lui Constantin Brâncoveanu — pentru înălţarea sfintei noastre Biserici Ortodoxe Române, pentru consolidarea Patriei întregite, pentru slava lui Dumnezeu şi gloria nepieritoare a dreptcredinciosului nostru popor".

Biserica Mântuirii nu s-a putut atunci înălţa, dar rămâne ca o datorie imperioasă a conducătorilor de azi şi de mâine ai Patriei şi Bisericii noastre, să ducă la îndeplinire şi gândul acesta creştinesc al Regelui Ferdinand, care în nestinsa lui dragoste şi atenţiune n-a lăsat nici un domeniu al vieţii naţionale nefructificat cu îndemnurile şi iniţiativele sale regale.

De aceea, amintirea lui va fi păstrată de-a lungul veacurilor şi înconjurată cu sentimentele de gratitudine ale tuturor generaţiilor viitoare, ca aceea a unui bun Părinte al României întregite.

---

* Extras din broşura „Regele Fendinand" de I. Lupaş, Cluj, 1929, p. 27-28.

Martiri pentru Hristos

Cu binecuvântarea P.F. Părinte Patriarh Teoctist, sub oblăduirea Î.P.S. Pimen, Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților, s-a desfășurat la Suceava între 6—7 nov. a.c. întâlnirea de lucru cu tema „Întocmirea unui martirologiu al secolului XX pentru România".

Organizată de către Asociația St. Gerhards-Werk din Stuttgart și de Fondul de conciliere a Adunării episcopilor germani, întâlnirea de lucru a luat în discuție posibilitatea întocmirii unui Martirologiu creștin pentru România în care să fie incluse numele tuturor acelora care în secolul XX și-au dat viața pentru Hristos și pentru Evanghelia Sa.

La această întâlnire au participat reprezentanți ai Bisericilor istorice din România ca și oaspeți de peste hotare în frunte cu dr. Helmut Moll din Köln, prelat papal, și dl. Herman Schuster, președintele Asociației St. Gerhards.

Din partea Bisericii Ortodoxe Române au participat: Î.P.S. Serafim, mitropolitul Germaniei, Î.P.S. Pimen, arhiepiscopul Sucevei, P.S. Visarion Rășinăreanu, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului și P.S. Cornelie Bârlădeanu, arhiereu-vicar al Episcopiei Hușilor.

Din partea Bisericii Romano-Catolice a participat P.S. Petru Gherghel, episcop romano-catolic din Iași, iar din partea Bisericii Greco-Catolice, P.S. Alexandru Mesian de Lugoj și P.S. Virgil Bercea de Oradea. Biserica Evanghelică C.A. din România a fost reprezentată de prof. Hermann Pitters de la Institutul Teologic Protestant din Sibiu.

Au participat de asemenea preoți ortodocși și romano-catolici și un grup de laici.

În prima zi a lucrărilor, dr. Helmut Moll, autor al unui Martirologiu german al secolului XX, a prezentat două referate privitoare la criteriile pentru stabilirea martiriului și implicit lărgirea acestora pe baza condițiilor specifice secolului trecut.

În discuțiile care au urmat referatelor s-a subliniat faptul că în România secolului trecut au fost multe persoane aparținând Bisericilor istorice care au suferit martirajul pentru credința lor în Hristos. Este necesar ca numele acestora să fie incluse într-un martirologiu pentru a fi cunoscuți mai bine de către generația de astăzi și pentru a fi un îndemn pentru credincioși la păstrarea credinței în fața greutăților și a încercărilor.

A fost prezentat apoi pe larg modul cum s-a alcătuit martirologiul secolului XX pentru Germania și cum a fost primit el de către Biserică și de către credincioși. În cea de a doua zi a întâlnirii au fost prezentate alte două referate în legătură cu adunarea de informații și literatură de specialitate pentru întocmirea biogramelor, după care au avut din nou loc discuții la care au luat parte cei prezenți. S-a specificat faptul că Martirologiul va apare în limba română și va avea titlul următor: **„Martirii creștini ai României secolului XX"**, urmând ca fiecare Biserică să-și desemneze proporțional persoanele care se vor ocupa de elaborarea materialelor și culegerea de informații direct de la sursă în legătură cu persoanele în cauză. Așa cum s-a subliniat cei cuprinși în acest martirologiu nu sunt declarați — ipso facto — sfinți sau martiri, ci dintre ei în urma cercetărilor canonice se vor putea alege martiri care să fie și canonizați de Bisericile din România.

Întâlnirea s-a încheiat într-o atmosferă ecumenică de rugăciune printr-un pelerinaj simbolic la moaștele Sf. Ioan cel Nou de la Suceava, martir al credinței și ocrotitor al Țării de Sus a Moldovei.

Următoarea întâlnire a fost programată să aibe loc în luna martie 2003, la Mânăstirea Dragomirna. Prin realizarea acestui Martirologiu se va aduce un omagiu pios tuturor celor care în secolul trecut în România l-au mărturisit pe Hristos cu prețul vieții lor și care și-au pecetluit credința lor cu sângele vărsat aidoma martirilor din primele secole ale Bisericii Creștine.

† **VISARION RĂȘINĂREANU**
episcop-vicar
Sibiu

Seminarul „Rugăciunea ecumenică — realități și perspective"

(BUCUREȘTI, 28—29.11.2002)

În zilele de 28—29.11. 2002 a avut loc în București, la Centrul de conferințe AIDRom, seminarul intitulat: **„Rugăciunea ecumenică — realități și perspective"**, organizat de către Asociația Ecumenică a Bisericilor din România — AIDRom. Au participat delegați ai Patriarhiei Române, ai mitropoliilor din cuprinsul Bisericii Ortodoxe Române, ai Bisericii Romano-Catolice, ai Bisericilor Evanghelice, C.A. din Sibiu și Lutherană din Cluj, ai Bisericii Reformate, ai Bisericii Armene, ai Bisericii Române Unite cu Roma, ai Bisericii Anglicane și ai altor instituții precum și ai Societății Biblice Interconfesionale Române, Forum-ul Ecumenic al Femeilor Creștine din România și ai asociației organizatoare.

Pentru prima dată tema a fost elaborată dintr-o perspectivă teologică, istorică și canonică. Prezentările au fost făcute de către profesori de teologie și de către o parte dintre participanți. S-a reliefat rolul esențial al culturii în promovarea unui ecumenism autentic precum și înțelegerea și acceptarea Mântuitorului Iisus Hristos ca Logos — Creator și Mântuitor al lumii. Logosul ține creația în unitate și este elementul de legătură dintre lumea materială și cea spirituală, iar sensul unei rugăciuni este acela de a transfigura ontologic materia. Acest demers teologic este susținut mai degrabă de științele moderne, decât de teologie.

Deși potrivit izvoarelor canonice, ortodoxe și romano-catolice reliefate în prezentarea rugăciunii ecumenice din punct de vedere canonic rugăciunile în comun nu pot fi argumentate având implicații eclesiologico-canonice, rugăciunea pentru unitate rămâne totuși „mărturie a căutării reciproce, a dorinței de regăsire, fie ea și parțială". Obiectivul ei este de a mări pe Dumnezeu, prin Domnul, în Duhul Sfânt.

Din punct de vedere istoric, rugăciunea ecumenică a fost prezentă de la început în mișcarea ecumenică și mai ales în perioada ultimilor 10 ani, prin „Săptămâna pentru unitate creștină" (SRUC) și „Ziua mondială de rugăciune a femeilor" (ZMR). Aceste rugăciuni ecumenice sunt organizate anual de către Bisericile din România fiind adaptate la nivel local după materiale elaborate de către mișcarea ecumenică mondială. În ultimul deceniu s-a constatat o mai mare participare a comunităților la cele două rugăciuni ecumenice, mai ales în localități și zone multiconfesionale și multiculturale.

Rugăciunea constituie punctul central al identității creștine, creștinii descoperind în ea greșeala separării. De aceea, rugăciunea pentru unitate necesită o mai mare atenție și o planificare cu grijă, pe de o parte pentru a nu afecta elementele confesionale, iar pe de altă parte pentru a sluji vocației de unitate. Diviziunile nu pot fi rezolvate numai prin dialog teologic ci și prin rugăciune comună și slujire comună.

Rugăciunea pentru unitate constituie o premiză pentru pastorația familiilor mixte cărora le-a fost acordat un spațiu amplu în prezentările și discuțiile din timpul seminarului.

În urma discuțiilor de după prezentarea referatelor și a discuțiilor din atelierele de lucru s-au formulat următoarele recomandări:

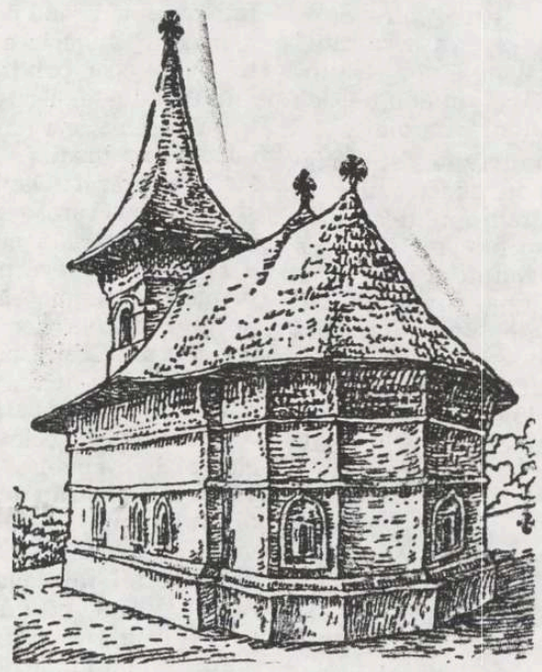

1. Rugăciunea ecumenică trebuie să devină, pe lângă aspectul liturgic, și un element de progres cultural și de depășire a unor obstacole culturale dintre comunități.

2. Spațiul de desfășurare a rugăciunilor pentru unitate nu trebuie restrâns numai la unele comunități bisericești ci extins în unități noi unde Biserica e prezentă (spitale, unități militare, închisori, instituții de învățământ).

3. Rugăciunea pentru unitatea creștinilor poate fi îmbogățită prin organizarea în centrele universitare a unor seminarii, mese rotunde, cu participarea unor teologi, sociologi, politologi, etc., care să aprofundeze tema rugăciunii anuale.

4. Se propune prospectarea unor mijloace de reflexie și implicarea în educația ecumenică drept bază pentru o rugăciune pentru unitate mai eficientă și prin organizațiile de tineret din Biserici.

5. Rugăciunile pentru unitatea creștinilor trebuie să ia și forma pragmatică a unor colecte cu scopuri social-diaconale în diferite comunități.

6. Rugăciunea de unitate să fie izvor de inspirație și pentru alte acțiuni ecumenice comune de-a lungul întregului an bisericesc, într-o formă vizibilă în Biserică și societate.

7. Pe baza materialelor editate de mișcarea ecumenică, la nivel comunitar, să fie redactate și alte propuneri de materiale liturgice adaptate la nivel local.

PARTICIPANT

„Fericiți cei milostivi"

(Urmare din pag. 1)

mărire și de laudă adusă lui Dumnezeu. Sf. Ev. Ioan, apostolul iubirii, ne îndeamnă și el zicând: **„fiii mei, să nu iubim cu vorba, numai din gură, ci și cu fapta și cu adevărul"** (I Ioan 3, 18).

În acest duh cugetând și lucrând ne îndreptăm și în acest an de ziua Sf. Ierarh Nicolae cu acest Apel de suflet către toți preoții și credincioșii din Arhiepiscopia Sibiului pentru a organiza, ca și în anii trecuți, colecta pentru Fondul Filantropic Eparhial pe anul 2003. Din fondul realizat în anul trecut s-au folosit sume importante pentru ajutorarea familiilor sărace, a bolnavilor, a caselor de copii, a azilelor de bătrâni, a elevilor și studenților săraci. Cu prilejul sărbătorilor de Paști și de Crăciun au fost acordate ajutoare financiare în valoare de peste 110 milioane lei. Îi îndemnăm pe slujitorii sfintelor altare și pe credincioșii noștri să contribuie ca și până acum cu darul lor, în această zi de pomenire a Sf. Nicolae, la constituirea acestui fond în așa fel încât Biserica prin dărnicia fiilor ei să-și desfășoare întreaga ei lucrare de slujire a lui Dumnezeu și a semenilor și de acoperire cu bună chibzuință a lipsurilor, acolo unde este nevoie, pentru ca după cuvântul Sf. Ap. Pavel: **„prisosința unora... să împlinească lipsa altora"** (II Cor. 8, 14). Nădăjduind că și în acest an, dărnicia tuturor va întâmpina îndatoririle ce ne stau în față, Vă mulțumim și în numele celor ce vor fi ajutați din obolul Dvs., și rugăm pe Dumnezeu să vă răsplătească jertfelnicia și să reverse asupra tuturor **„toată darea cea bună și tot darul cel desăvârșit"** (Iacob 1, 17).

Intrarea în Biserică a Maicii Domnului

(Urmare din pag. 1)

ani, se aduce în Sfânta Sfintelor" (la Hvalite). „Îngerii, văzând intrarea celei prea curate, s-au mirat, cum Fecioara a intrat în Sfânta Sfintelor. Cu adevărat, mai presus decât toți ești Fecioară curată; deci ca de un sicriu însuflețit al lui Dumnezeu, nicidecum să nu se atindă mâna necredincioșilor" (irmosul sărbătorii). „Stăpână, dumnezeiască mireasă, venit-ai în biserica Domnului, să te hrănești ca o sfințită în Sfânta Sfintelor. Atunci Gavriil trimis a fost la tine, la cea cu totul fără prihană, aducându-ți ție hrană. Toate cetele cerești s-au minunat, văzând pe Duhul Sfânt întru tine sălășluindu-se" (stihoavna).

Gânduri alese a exprimat preotul Zaharia și la adresa de Dumnezeu dăruiților Ioachim și Ana, care s-au învrednicit a fi părinții preasfintei prunci, care este „acoperământul goliciunii strămoșilor, oglinda proorocilor și izbăvirea lumii" (Antim Ivireanul, Didahii, București, 1983, p. 39-40).

Sf. Ap. Pavel arată despre cortul dintâi, al vechiului legământ, că este icoană pentru timpul lui de față. Despărțită de Sfânta, era Sfânta Sfintelor, unde era tămâietorul de aur și sicriul legii, în care era: năstrapa (cană) de aur cu mană, toiagul lui Aaron ce odrăslise și cele două table ale legii, date de Dumnezeu prin Moise, pe muntele Sinai. În Sfânta Sfintelor, intra numai arhiereul, o dată în an și nu fără sânge, pentru sine însuși și pentru păcatele poporului (Evrei 9, 1-9).

Arhiereul a așezat-o pe Preacurata Fecioară în Sfânta Sfintelor. Acolo a rămas ea timp de 12 ani, pentru ea desfășurându-se acest timp în curăție și sfințenie, prin rugăciune și post, lucrând și citind Scripturile. A ajuns să cunoască profețiile despre venirea pe pământ a lui Mesia, Fiul lui Dumnezeu.

Tradiția arată, că Fecioara Maria s-a îndeletnicit și cu lucruri de mână, pentru trebuințele templului, probabil sub îndrumarea femeilor care se închinaseră serviciului de la templu (Popovici E., Istoria bisericească universală, vol. I, trad. de A. Mironescu, ed. a II-a, București, 1925, p. 200-201).

În răstimpul de 12 ani, cât a viețuit Fecioara Maria în templu, părinții ei înaintați în vârstă fiind, chemați au fost de Dumnezeu la sine și astfel Preacurata Fecioară a rămas orfană. La vârsta ei de 15 ani, discutându-se asupra căsătoririi ei, a apărut protestul categoric al Fecioarei, care știa despre sine că este închinată lui Dumnezeu pentru întreaga viață. Recurgându-se la un procedeu adecvat, s-a ajuns a o logodi cu teslarul Iosif, din Nazaret. Iosif era mai în etate, drept și temător de Dumnezeu și era rudenie apropiată a Fecioarei Maria. I s-a oferit astfel Preacuratei Fecioare un ocrotitor care să o ajute. În fața oamenilor, Iosif era ca un logodnic, iar în fața Părintelui ceresc, ca un tată ocrotitor (Chira Iustinian, Viața Preasfintei Fecioare Maria, Cluj, 1948, p. 10).

Viețuirea Fecioarei Maria în curăție, în templu, timp de 12 ani, a fost o pregătire adecvată pentru curățirea de păcatul strămoșesc, prin pogorârea asupra ei a Duhului Sfânt și umbrirea puterii Celui Prea Înalt.

Potrivit Tradiției, pentru venerarea Prea Sfintei Fecioare Maria, s-a introdus și sărbătoarea Intrării în biserică a Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, care are loc în fiecare an, la 21 noiembrie. Multe locașuri de închinare din țara noastră au hramul Intrării în biserică a Maicii Domnului. Exemplu deosebit este biserica mânăstirii Snagov, al cărei prim ctitor a fost Mircea cel Bătrân, în sec. al XIV-lea. Alți ctitori ai acestei mânăstiri au fost Vlad Țepeș, în sec. al XV-lea și apoi evlaviosul domn Neagoe Basarab, care — între anii 1517-1521 — a zidit biserica, arhitectonic, în forma actuală, cu influențe athonite. La Snagov a funcționat tipografia înființată de Sf. Antim Ivireanul, mitropolitul Țării Românești, după ce mânăstirea a fost reparată de Sf. domn Constantin Brâncoveanu (Vlasie M., Drumuri spre mânăstiri, ed. a III-a, Bacău, 1997, p. 16).

În apropierea mânăstirii Neamț, de mare tradiție pentru Biserica noastră strămoșească, dar și pentru întreaga Ortodoxie, se află schitul Vovidenia, care, prin însăși denumirea sa ne spune, că are hramul Intrării în biserică a Maicii Domnului. (Vlasie M., op. cit., p. 76). Ovidenie, cu înțelesul de „intrarea" în biserică a Maicii Domnului (Șăineanu L., Dicționar universal al limbii române), provine de la slavonescul *vovidenia*, care este denumirea acestui schit.

O frumoasă icoană, provenind de la biserica de lemn din Văleni, lucrată de un meșter maramureșan, datând din anul 1779 și păstrată la Muzeul din Sighetu Marmației, înfățișează „Prezentarea la templu a Fecioarei Maria". În registrul de jos, sunt înfățișați părinții Fecioarei, cu fețele lor exprimând stare de liniște și mulțumire sufletească. În deschiderea ușii templului, este arhiereul care cu bunăvoință prinde mânuța Preacuratei Fecioare, spre a o conduce în sfântul locaș. În registrul de sus, Fecioara îl întâmpină pe arhanghelul Gavriil care pe norii cerului venind, îi aduce în potir hrană cerească (Porumb M., Icoane din Maramureș, Cluj-Napoca, 1975, p. 47 și planșa 50).

La praznicul Intrării în biserică a Născătoarei de Dumnezeu, credincioșii o laudă pe cea care luminat se arată și pe Hristos tuturor mai nainte îl vestește. Acesteia, cu mare glas i se adresează grăind: bucură-te plinirea rânduielii Zidi-torului.

Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavriil

„Mai marilor voievozi ai oştilor cereşti, rugămu-vă pe voi, noi nevrednicii, ca în rugăciunile voastre să ne acoperiţi pe noi . . .“.

(din Troparul sărbătorii)

Dumnezeu nu s-a mulţumit cu contemplarea Sa proprie, ci, prin mulţimea bunătăţii Sale, aduce de la neexistenţă la existenţă şi creează universul, atât pe cele nevăzute cât şi pe cele văzute şi pe om, ca acesta să primească şi să se împărtăşească de binefacerile Sale. Sf. Scriptură ne spune limpede: „La început, Dumnezeu a creat cerul şi pământul“ (Facere 1, 1), prin „cer“ înţelegându-se, desigur, lumea nevăzută, lumea îngerilor. Aşadar, Dumnezeu este creatorul şi făcătorul îngerilor. El i-a adus de la neexistenţă şi i-a zidit după propriul Lui chip, o natură necorporală, un fel de duh şi de foc imaterial. Despre aceste fiinţe spirituale ne vorbeşte Sf. Scriptură, începând de la îngerul din Facere, cel ce păzea uşa raiului, după alungarea primilor oameni de acolo, şi continuând cu anghelofaniile vechi şi noutestamentare, până la îngerii din Apocalipsă. Cu privire la momentul când a fost creată lumea spiritelor, Sfânta Scriptură ne spune doar atât: „Când s-au făcut stelele, lăudatu-M-au cu glas mare toţi îngerii Mei“ (Iov, 38, 7). Sf. Părinţi socotesc că îngerii au fost creaţi înainte de crearea lumii sensibile, mai presus de timp, dar nu coetern cu Dumnezeu.

Îngerii sunt fiinţe spirituale, veşnic mişcătoare, libere, slujesc lui Dumnezeu şi au primit în firea lor, nemurirea în har. Ca fiinţe raţionale şi libere, îngerii sunt schimbători în felul de a gândi şi de a voi, „căci tot ceea ce este creat este schimbător; numai ceea ce este necreat este neschimbător“ (Sf. Ioan Damaschin).

Îngerii nu sunt nemuritori prin fire, ci prin har. Ei sunt lumini spirituale secundare, care îşi iau luminarea din lumina primară. Au fost zidiţi prin Cuvânt şi au fost desăvârşiţi prin Duhul Sfânt, participând la luminare şi la har în măsura vredniciei şi rangului lor.

Îngerii sunt puternici şi gata spre a îndeplini voia lui Dumnezeu. Dacă ei s-au arătat în trupuri, aceasta este doar pentru a-i încredinţa pe oameni de existenţa lor, iar dacă Biserica îi înfăţişează sub chipul unor copii înaripaţi, este doar pentru a înfăţişa nevinovăţia lor.

Sf. Dionisie Areopagitul vorbeşte despre nouă cete cereşti, dar numărul exact numai Dumnezeu îl ştie. Proorocul Daniel, într-o vedenie, a zărit în jurul tronului ceresc „mii de mii de slujitori care stăteau înaintea lui“ (Daniel 7, 10). Mântuitorul, în timpul Patimilor Sale, a vorbit de „legiuni“ de îngeri (Matei 26, 53). Sfântul Ioan Gură de Aur vorbeşte de „popoare infinite de puteri netrupeşti, ale căror mii nu le poate număra nimeni“, iar Sf. Clement Alexandrinul crede că „îngerii sunt în număr infinit“. „Infinitatea nu înseamnă însă lipsa oricărei limite a numărului lor, ci neputinţa pentru oameni de a ajunge vreodată la capăt, în numărarea lor“ (Pr. Dumitru Stăniloae).

La început toţi îngerii au fost buni, strălucind de frumuseţe, înţelepciune şi alte daruri, dar unii, avându-l în frunte pe Lucifer, s-au ridicat împotriva lui Dumnezeu, îndepărtându-se de Dumnezeu, prin voinţa lor liberă. Sf. Ioan Damaschin ne spune: „Mulţimea nenumărată de îngeri aşezaţi sub el s-a dezlipit, i-au urmat lui şi au căzut împreună cu el. Aşadar cu toate că erau de aceeaşi natură cu îngerii, totuşi au devenit răi, înclinându-şi de bunăvoie voinţa lor de la bine spre rău“.

Demonii nu au stăpânire, nici putere asupra cuiva, decât numai dacă li se îngăduie de către Dumnezeu în scopul mântuirii, ca în cazul lui Iov, sau gadarenilor. Ei au fost pedepsiţi şi „stau înconjuraţi de întuneric, ferecaţi cu lanţuri şi păstraţi pentru judecată“ (2 Petru 2, 4).

Îngerii credincioşi au fost întăriţi în har şi văd pururea faţa Tatălui ceresc (Mt. 18, 10).

Misiunea lor este de a-i ajuta pe oameni, pe de o parte ca să înţeleagă realitatea eternă a lui Dumnezeu, pe de altă parte să contribuie la întărirea spirituală etică a omului. Spiritele netrupeşti ajută pe oameni să facă acest urcuş, atât pe plan de cunoaştere, cât şi de progres duhovnicesc. Sf. Grigorie Palama crede că „mulţimea multifelurită şi fără număr a îngerilor s-a dat pentru om“. Sau, în alt loc: „Înainte de noi şi pentru noi Dumnezeu a creat pe îngeri, pe care-i trimite să slujească acelora care au să moştenească mântuirea“.

Cazul niniviteanului Tobit, din Vechiul Testament, este foarte elocvent în acest sens. Asupra bătrânului Tobit s-a abătut o nenorocire îndoită: sărăcia şi pierderea vederii. Şi-a adus însă aminte că a împrumutat o sută de bani unei rudenii, care se afla acum departe de sine. S-a hotărât să-l trimită pe feciorul său în Madia, zicându-i: „Mergi şi caută-ţi un om care să meargă cu tine“. S-a dus fiul lui Tobit şi a găsit un tânăr care să-l însoţească. Acesta l-a sfătuit şi l-a apărat de primejdii, l-a ajutat să-şi afle o soţie, să-şi primească banii şi să se întoarcă acasă şi cu un leac care a redat lumina ochilor tatălui său.

Acest tânăr nu era altul decât trimisul lui Dumnezeu, arhanghelul Rafail: „s-a dus să caute un om şi a aflat pe Rafail care era înger“ (Tobit 5, 4).

Tot astfel şi oamenii primesc prin îngerul de la Botez un însoţitor, o călăuză îngerească în anevoioasa călătorie spre *„patria cerească“*. Îngerii îi protejează pe oameni în lupta lor pe calea mântuirii. Astfel aflăm că un înger l-a oprit pe Avraam să-şi jertfească fiul; doi îngeri l-au scăpat pe Lot de la pieire. Îngerul l-a încurajat pe proorocul Ilie când era prigonit de regele Ahab; i-a păzit pe cei trei tineri în cuptorul de foc; l-a descătuşat pe Petru din temniţă. Chiar şi în viaţa Mântuitorului au intervenit îngerii: în pustie, în grădina Ghetsimani, la învierea şi înălţarea Sa etc.

Arhanghelul Gavriil a vestit Fecioarei Maria întruparea Fiului lui Dumnezeu. Cete cereşti au cântat la Naşterea Domnului: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace, între oameni bunăvoire!“ (Luca 2, 14). Îngerul l-a povăţuit pe Iosif să plece în Egipt.

În ceruri, îngerii Îl iubesc pe Dumnezeu, Îl binecuvintează şi-L preamăresc cu laude nesfârşite. Proorocul Isaia ne mărturiseşte că „a văzut pe Domnul şezând pe un tron de domnie foarte înalt. Serafimii stăteau deasupra lui strigând şi grăind: Sfânt, sfânt, sfânt este Domnul Savaot, plin este cerul şi pământul de mărirea Lui“ (Isaia 6, 2). Iar Sf. Ioan a auzit glasul multor îngeri care ziceau: „Vrednic este mielul care a fost înjunghiat să primească puterea, bogăţia, înţelepciunea, tăria, cinstea, slava şi lauda“ (Apoc. 5, 12).

În afară de preamărire, îngerii împlinesc voia lui Dumnezeu „întru conducerea lumilor, a împărăţiilor, a popoarelor, a cetăţilor şi a oamenilor, fiind uneltele Providenţei celei atotcuprinzătoare“.

În Biserică se realizează nu numai o comuniune între membrii ei văzuţi, ci şi cu îngerii. Sf. Scriptură vorbeşte de o relaţie specială între înger şi persoana umană. Mulţimea de îngeri trebuie deci să corespundă mulţimii de oameni. Legătura ontologică între cei doi este în beneficiul omului, prin faptul că oferă celui din urmă un model spiritual, dar şi al îngerului, deoarece prin coborârea lui Dumnezeu la oameni, îngerul cunoaşte realitatea divină în forme noi. „Numai împreună, lumea simţibilă, având drept coroană omul, şi lumea inteligibilă a îngerilor sunt un receptacol deplin al relevării lui Dumnezeu şi al valorificării ei“.

Legătura ontologică dintre înger şi om se manifestă şi prin faptul că îngerii înalţă rugăciunile omului către Dumnezeu: „Apoi a venit un înger, care s-a oprit în faţa altarului ceresc cu o cădelniţă de aur. I s-a dat tămâie multă, ca s-o ducă împreună cu rugăciunile tuturor sfinţilor, pe altarul de aur care este înaintea scaunului de domnie“ (Apoc. 8, 3).

Mai mult, când va veni Fiul Omului pe norii cerului, „îngerii Săi vor aduna pe cei aleşi ai Lui din cele patru vânturi, de la o margine a cerurilor până la cealaltă margine a lor“ (Matei 24, 31). Îngerul păzitor „al vieţii noastre“ va fi, la judecată, avocatul nostru. El se va lupta cu ceata diavolilor, cu ceata păcatelor pe care le-am săvârşit şi va încerca să încline balanţa şi hotărârea lui Dumnezeu în favoarea noastră.

De aceea, obligaţia noastră este să-i cinstim pe sfinţii îngeri ca pe „casnicii lui Dumnezeu“, cei ce „stau înaintea slavei Celui Sfânt“, să-i ascultăm „să nu lovim de piatră piciorul nostru“ şi să ne străduim să fim vrednici de „vrednicia“ însoţitorului şi prietenului nostru, până vom ajunge la „ţara făgăduinţei“.

Pr. AUREL PAVEL

Biblie şi politică. Ţara Sfântă în secolul al XIX-lea

„Împărăţia Mea nu este din această lume“ (In 18, 36). Aceste cuvinte le rosteşte Mântuitorul în faţa lui Pilat. Şi Pilat e nedumerit, nu înţelege. Insistă să afle dacă cel din faţa lui e împărat. În final el rămâne neputincios în a realiza că Cel din faţa sa nu poate fi încadrat în categorii umane, politice. Idealul separării religiei de politică? — un deziderat de care realitatea s-a apropiat sau s-a depărtat mai mult sau mai puţin de-a lungul istoriei. Istoria confirmă în multe rânduri felul lui Pilat de a concepe realitatea. În ce măsură s-a făcut politică pe baza sau din cauza Bibliei? Influenţa Scripturii asupra civilizaţiei şi a culturii europene este incontestabilă şi cine nu o poate remarca şi astăzi e fie orb, fie ignorant. Un caz particular este şi interesul subit izbucnit pentru Palestina în sec. 19 în Europa, după ce el dispăruse odată cu apusul epocii cruciadelor. Deodată Ţara Sfântă, aflată sub stăpânire otomană, revine în centrul atenţiei europenilor. Una din cauzele fundamentale a fost declinul imperiului otoman, supus tot mai mult influenţei statelor europene din ce în ce mai puternice economic. Poate că şi romantismul, cu nostalgia lui pentru origini, a trezit interesul pentru locul de naştere al creştinismului.

Dar Biblia a jucat şi ea rolul ei. Mai precis preocupările criticii literare pe marginea Bibliei, apărute după iluminism. Pe baza unor observaţii de ordin filologic, Biblia este fragmentată, autoritatea afirmaţiilor sau realitatea evenimentelor biblice fiind puse sub semnul îndoielii. Critica raţionalistă a fost primită cu indignare de mulţi creştini. Ca reacţie la noile teorii, creştini de diferite confesiuni au pornit în Ţara Sfântă să caute mărturii extrabiblice ale adevărului istoric. Este de fapt momentul de naştere al arheologiei biblice moderne. În urma acestor preocupări s-a înfiinţat la Ierusalim „École biblique“. Scopul declarat al arheologiei biblice era unul apologetic: săpăturile trebuiau să demonstreze că „totuşi Biblia are dreptate!“.

Aceste preocupări istoricizante (de istoricizare a Bibliei) au produs însă schimbări şi în accepţiunea europeană despre poporul iudeu. De unde până în secolul 18, legătura dintre poporul iudeu şi Palestina era mai mult simbolică-religioasă, încastrată în paginile Bibliei, în Europa secolului 19 apare dimensiunea istorică a acestei legături: cu mulţi ani înainte de apariţia creştinismului, ţara biblică, Palestina, a fost locuită de evrei. Condiţiile unei emancipări a conştiinţei naţionale iudaice erau astfel date, punându-se totodată şi problema reîntoarcerii evreilor în Ţara Sfântă.

De la ideea reîntoarcerii evreilor în Ţara Sfântă la speranţa convertirii lor nu era decât un pas. Convertirea evreilor este pentru creştini un semn eshatologic, al vremurilor dinaintea sfârşitului lumii. Problematica a creat astfel o vie reacţie în cercurile hiliaste protestante. Concepţia hiliastă este cunoscută încă din primele trei secole creştine,

(Continuare în pag. a 5-a)

Pr. Asist. CONSTANTIN OANCEA

Sfântul Antonie de la Iezerul

— Zece ani de la canonizare —

Despre Sfântul Antonie de la Schitul Iezerul, acest „mare pustnic al secolului al XVIII-lea din munţii Vâlcea“, cum îl numea savantul Nicolae Iorga, s-a scris relativ puţin. Din nefericire, chiar şi în aceste scrieri, consacrate personalităţii sale, s-au strecurat câteva erori care modifică configuraţia personalităţii sale. Întrucât ele au apărut în cele mai prestigioase publicaţii bisericeşti şi chiar texte oficiale consacrate sfântului, am considerat potrivit ca, acum la împlinirea a zece ani de la canonizarea sa solemnă, să revenim asupra lor, pentru ca - în limita documentelor istorice - să aducem câteva precizări pentru a fi aşezat în adevărata sa lumină.

Astfel, în „Filocalia“, vol. 8, din anul 1979, citim: „În prima jumătate a secolului XVIII se nevoia într-o peşteră din apropierea de Schitul Iezerul (jud. Vâlcea), pustnicul Antonie, de origine din Teiuş (Transilvania). Când episcopul Ilarion al Râmnicului reface la 1714 Schitul Iezerul, primeşte mult ajutor de la schimonahul Antonie“ (p. 571-572).

În volumul intitulat „Sfinţi români şi apărători ai Legii strămoşeşti“, apărut în 1987, la capitolul *Cuviosul Antonie sihastrul de la Iezeru-Vâlcea,* citim că acest Cuvios „a văzut lumina vieţii într-unul din satele subcarpatice ale judeţului Vâlcea. Având din copilărie o viaţă aleasă şi multă evlavie pentru nevoinţă călugărească, mergea mereu să se închine pe la numeroasele mânăstiri şi schituri din partea locului, ca şi pe la chiliile sihaştrilor care îşi căutau liniştea în munţi. Apoi, urmând sfatul egumenului de la Schitul Iezeru-Vâlcea, a luat crucea lui Hristos, tunzându-se monah în acest Schit cu totul retras de lume“ (p. 496).

De asemenea, în *Sinaxarul* aprobat oficial, când a fost canonizat *Preacuviosul Părintele nostru Antonie, care s-a nevoit în Schitul Iezeru din ţinuturile Vâlcii (23 noiembrie),* şi publicat în „Vestitorul“ - Periodic al Patriarhiei Române, scrie că „înaintând cu vârsta, a ajuns preot, spre slava lui Dumnezeu şi bucuria duhovnicească a părinţilor săi . . . Dorind să sporească nevoinţele sale, cu binecuvântarea egumenului mânăstirii a mers la episcopul locului, Ilarion, să-i ceară binecuvântarea să plece la sfântul Munte Athos“ (Anul IV (1992), nr. 74, p. 3).

Pentru adevărata cunoaştere a vieţii Sfântului Antonie de la Iezerul, dispunem de două surse fundamentale: una este *Viaţa Cuviosului Antonie de la Iezerul,* scrisă de ieromonahul Nicolae, despre care se ştie că „a fost ucenic Sfinţiei Sale din vârsta copilăriei“; el a cunoscut întreaga sa viaţă, motiv pentru care a şi considerat ca o datorie de conştiinţă lăsarea ei în scris, atât monahilor iezereni, cât şi credincioşilor iubitori de progres duhovnicesc şi de mântuire a sufletului. A doua sursă o descoperim în valoroasele însemnări ale arhimandritului Chiriac Râmniceanu, strănepot, după mamă, al Cuviosului Antonie.

Ieromonahul Nicolae scrie *Viaţa Cuviosului Antonie* chiar în anul morţii sale, la anul 1720, fiind păstrată într-un manuscris din 1740, ce cuprinde *Pomelnicul Schitului Iezerul,* redactat de acelaşi Cuvios Nicolae, cu sprijinul jupanului Nica. Însă, datorită vicisitudinilor istoriei, prin care a trecut sfântul locaş, acest valoros document a dispărut. Meritul pentru descoperirea lui revine arhimandritului cronicar Chiriac Râmniceanu, un distins monah pregătit în şcoala Mânăstirii Bistriţa şi a Mitropoliei din Bucureşti, şi călugărit la Mânăstirea Cernica, sub numele de Chiril monahul, unde primeşte şi harul diaconiei, în timpul renumitului stareţ Gheorghe arhimandritul.

Personalitate de frunte a monahismului românesc, fiind inclus în „Filocalie“, cu textul isihat *Rânduiala cea bună a vieţii de sine* (vol. 8, p. 610-617), era un iubitor al rugăciunii şi a liniştei sufleteşti - aripile monahului care ridică spre înălţimile desăvârşirii sufleteşti. Înclinat spre viaţa isihastă, tânărul ierodiacon Chiril mărturiseşte, că: „Dorind de pustietate, şi auzind eu de sfântul Schit Iezerul, că este la adâncă pustie şi este făcut de un strămoş al nostru, spunându-mi tatăl meu“, s-a hotărât să se retragă acolo. De remarcat că, şi tatăl său era călugăr în obştea cernicană, având numele de Panteleimon monahul, care i-a relatat cele menţionate.

La Schitul Iezerul, ierodiaconul Chiril întâlneşte pe Cuviosul Ştefan, „un bătrân ieroschimonah şi duhovnic vechi“, trăind acolo de peste 50 de ani; el i-a istorisit multe fapte minunate despre Cuviosul Antonie, arătându-i şi gropniţa unde i se păstrează sfintele sale moaşte.

(Continuare în pag. a 7-a)

Arhim. VENIAMIN MICLE

Instrumentalizarea divinului prin instrumentalizarea fiinţei umane

Sfârşitul lunii octombrie aduce în prim-planul presei catolice franceze şi nu numai, un conflict reactualizat. Revista **„La Vie"** (nr. 2981, 17—23 oct. 2002, p. 52—53), precum şi cotidianul **„La Croix"** (din 24 oct. 2002, p. 21) şi, alături de ele, canalele de ştiri ale **TF1** şi **TV5,** anunţau pe piaţa de informaţie reactualizarea conflictului dintre Roma şi Universitatea din Louvain (Louvain — la — Neuve), Belgia. Şi aceasta pentru că — după spusa editorialistei Claire Legros, **„La Vie"** — pentru prima dată, cercetătorii şi teologii universităţii catolice din Louvain s-au pronunţat în favoarea cercetării pe embrionul uman, în vederea realizării unor terapii în maladii diverse, mai ales incurabile. De altfel, Louvainul, în ciuda interdicţiei pe care Roma a dat-o în 1987, a continuat să utilizeze tehnica fecundării în vitro, mai ales în clinica de ginecologie Sf. Luca sau a centrului de cercetare medicală de la Mont-Godinne, ambele cu statut universitar.

Profesorul Jacques Dounez — citat ca sursă atât de presa scrisă, cât şi de cea audio-vizuală, chipul lui ocupând zile bune primplanul unor emisiuni televizate — afirmă: „Eu sunt medic catolic, practicant, n-am efectuat niciodată nici un avort (este directorul cercetării ginecologice, n.n.), dar sunt gata, în sufletul meu şi în conştiinţa mea, să utilizez embrionul pentru dezvoltarea noilor tratamente contra maladiilor incurabile, plecând de la acordul prealabil al părinţilor." El este — alături de Marcel Crochet, rectorul Universităţii Catolice — unul dintre principalii artizani ai Documentului din 7 oct. 2002, ale cărui puncte forte (care au şi născut, de altfel, dezbaterea aprigă în sânul Bisericii Catolice) pot fi reduse la:

1. Acceptarea cercetării pe celule prevalate de la embrioni umani.

2. Producerea, **in vitro,** de embrioni umani asupra cărora să se execute cercetarea medicală.

„La Vie" consemnează că, în fond, Universitatea din Louvain — extrem de bine cotată, dispunând de un corp profesorul de excepţie, în care se înscrie şi Christian de Duve, laureat al Premiului Nobel (1974) tocmai pe cercetare în domeniul biologiei celulare — s-a aflat în opoziţie cu Roma, enunţând şi alte documente (dintre care unul, în 1995, generic pentru FIV — **Fecundation in Vitro),** având mereu o poziţie contrară Romei (Vaticanului, de fapt), uneori cu binecuvântarea Cardinalului Danneels, primatul Belgiei. O binecuvântare „discretă", desigur. De altfel, tot Louvainului îi aparţine ideea clonării terapeutice, adică a clonării/creării embrionilor prin transfer de celule, în vederea cercetării ştiinţifice. Ceea ce este interesant ţine de faptul că în toate aceste demersuri ştiinţifice — cf. **„La Croix",** articol semnat de Claire Lesegretain — există susţinerea unui comitet de etică medical-umană din care fac parte şi o serie de teologi ce ţin de Facultatea de Teologie Catolică din cadrul acestei Universităţi belgiene. Ei pun în practică spusa aceluiaşi cardinal, primat al Belgiei, care sublinia la un moment al structurării acestei linii etice, deloc în coincidenţă cu aceea a Romei: „Dacă suntem o universitate catolică, noi suntem, de asemenea, şi o universitate liberă şi independentă", mai ales, firește, în ceea ce priveşte linia oficială propusă de Roma.

Două puncte preced materialul documentului din 7 oct., şi poate că de acolo va continua dialogul. „Embrionul aparţine, chiar şi prin natura sa biologică, ordinii umane (deci, **nu divine,** n.n.). De aceea, el nu va putea fi socotit niciodată un simplu material biologic echivalent materialului animal de cercetare", de aici decurgând necesitatea exprimării unei linii coerente, în ceea ce priveşte limitele manipulării genetice, până la care poate fi utilizat materialul uman. Al doilea punct atrage atenţia asupra ideii că, spre deosebire de materialul animal, „niciodată embrionul uman nu poate face obiectul comercializării". O încercare de a **fătui** moral o acţiune totalmente imorală, antiumană?

Este şi părerea lui Patrick Verspieren (s.j., responsabil la Departamentul de Etică Medicală de la Centrul Sevres, Paris) care, răspunzând întrebărilor revistei **„La Vie"** (pe care am citat-o), afirmă: „Acest text mă surprinde şi-mi pare a fi foarte neavenit". Cum Biserica Catolică reafirmă, mereu, „demnitatea absolută a persoanelor şi respectul faţă de tot ce aparţine ordinii umane", teologul iezuit acuză Louvainul că nu ţine cont de aceasta, mai ales că tehnica în sine, propusă de belgieni, este în reală opoziţie cu hotărârea Conciliului II Vatican şi a altor documente ecclesiale. În fond, după utilizarea unei părţi, materialul uman propus cercetării se aruncă, putând fi vorba de o reală instrumentalizare a fiinţei umane. Opusă, cel puţin după părerea noastră, adevăratului proces pe care-l cere Dumnezeu de la o acţiune creştină autentică, adică îndumnezeirea umanului.

Patrick Vespieren conchide: „Este şocant că, pe de o parte, vorbim de respectul datorat embrionului uman, dar pe de alta — documentul din 7 oct. arată clar aceasta — afirmăm că utilizarea pentru cercetare este posibilă, plecând de la motivul că, în embrionul realizat **in vitro,** proiectul parental nu există. Aceasta arată că părinţii ar avea toată puterea asupra propriului lor produs embrionar. Cu alte cuvinte, demnitatea embrionului nu există decât dacă ea trece printr-un cuplu parental? Eu unul nu cred aceasta. Sunt, de asemenea, şocat citind că există, în prealabil, un comitet de etică, comitet care legitimizează această afacere. Lăsând la o parte ambiguitatea unui astfel de lucru, dacă este să vorbim totuşi de o etică, ea este făcută în numele cui?" Tot el este cel care-i acuză pe oamenii de ştiinţă că primesc a face cercetare pe embrion, el fiind singurul segment uman care nu se poate autoapăra.

Toate aceste lucruri par a fi desprinse dintr-un scenariu de film SF. Par a fi departe de noi, de posibilităţile noastre, atât medicale, cât şi financiare. Dar să avem grijă de mentalitatea care uşor se strecoară şi de modul în care TV-ul sau presa scrisă contactează memoria colectivă a românilor. Campanii de filmografie pro-homosexualitate sau pro-avort, documentare pro-magie sau pro-păgânism fac parte, s-o recunoaştem, din panoplia atacului antihristic al orei de acum. Să ne pregătim — şi spunând aceasta mă refer la lectura corectă a evenimentelor — să întâmpinăm provocările lumii. În alianţă cu cei din lume care, conştienţi de existenţa lui Dumnezeu, nu vor să-I stea împotrivă. Şi, mai mult, refuză joaca de-a Dumnezeu.

Pr. CONSTANTIN NECULA

Unirea Bucovinei cu Patria Mamă

(Urmare din pag. 1)

de autorităţile habsburgice în anul 1910, românii constituiau doar 34,24% din populaţie, în timp ce ucrainienii 38,22%, evreii 12%, germanii 9,15%, iar polonezii 4,5% **(Ibidem,** p. 181). Între 1775—1848, populaţia românească a crescut doar de patru ori, în timp ce cea ucraineană de 21 de ori. Iar fenomenul a continuat şi în deceniile următoare. Astfel, de exemplu, în anul 1857, în capitala provinciei, Cernăuţi, locuiau 7612 germani, 4800 români, 4678 evrei, 3500 ucrainieni şi 810 polonezi. În anul 1910, din cei 54 171 de locuitori ai acestui oraş, românii constituiau o mică minoritate (anume de 7624 de persoane; în acelaşi an, locuiau în Cernăuţi peste 17 000 de evrei şi peste 10 000 de ucrainieni).

Începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea, ucrainienii au cerut tot mai multe drepturi în Biserica românească din Bucovina, al cărei sediu a fost mutat în anul 1781 de la Rădăuţi la Cernăuţi (vechea episcopie a fost ridicată la rang de mitropolie în anul 1873). Ucrainienii doreau introducerea limbii ucrainiene în administraţia bisericească, precum şi numirea unor preoţi ruteni la conducerea eparhiei. Mitropolitul Silvestru Morariu Andrievici (1879—1895) s-a împotrivit acestor pretenţii, însă în timpul păstoririi urmaşului său, Arcadie Ciupercovici (1896—1902), au fost numiţi doi asesori consistoriali şi doi profesori ruteni la Facultatea de Teologie. La începutul secolului XX, ucrainienii cereau ca mitropolitul să fie rutean, iar pentru români să se înfiinţeze o episcopie sufragană, la Rădăuţi sau Suceava. În anul 1913 a fost numit, peste voinţa mitropolitului Vladimir Repta, un vicar ucrainean (Mircea Păcurariu, **Istoria Bisericii Ortodoxe Române,** ed. II, vol. II, Bucureşti, 1994, p,. 186—190).

Un an mai târziu a izbucnit primul război mondial, care a dus la destrămarea Imperiului Austro-Ungar. Mişcarea de eliberare naţională nu putea să-i lase indiferenţi pe patrioţii români din Bucovina. Membrii Clubului Parlamentar Român din Viena s-au constituit la 24 octombrie 1918 în Consiliul Naţional Român din Austria. Trei zile mai târziu a fost înfiinţată, sub preşedinţia lui Iancu Flondor, Adunarea Constituantă de la Cernăuţi, alcătuită din deputaţi români din Viena şi Cernăuţi, din primari români ai localităţilor bucovinene şi din alţi reprezentanţi ai intelectualităţii şi clerului român. Această Adunare a hotărât în aceeaşi zi unirea Bucovinei cu România.

Însă conjunctura internaţională crea probleme destul de mari punerii în practică a acestei decizii. Împotriva Rusiei sovietice, Puterile Centrale au sprijinit crearea unui stat ucrainian independent, iar printr-un tratat secret semnat între Austria şi Ucraina, Bucovina urma să intre în componenţa statului rutean. În aceste condiţii, era necesar ca fruntaşii mişcării naţionale române să dobândească sprijinul celorlalte naţionalităţi din Bucovina. Tocmai de aceea, a fost convocat Congresul General al Bucovinei, la care au fost invitaţi reprezentanţi ai tuturor etniilor din Bucovina. Acest Congres s-a întrunit la 23 noiembrie 1918, în Sala Sinodală a Palatului Mitropolitan din Cernăuţi, fiind format din 74 români, 13 ucrainieni, 7 germani şi 6 polonezi. Evreii au refuzat să trimită vreun delegat. Reprezentanţii populaţiilor germană şi poloneză au votat alături de membrii Consiliului Naţional Român unirea Bucovinei cu România. Împotrivirea reprezentanţilor ucrainieni nu a mai putut împiedica realipirea la Patria Mamă a acestei provincii ruptă samavolnic din Trupul Ţării, 144 de ani mai înainte.

Din nefericire, România Mare nu a dăinuit decât 22 de ani. La 23 august 1939, Germania nazistă şi URSS au semnat un tratat de alianţă, cu mai multe protocoale adiţionale secrete, care permiteau sovieticilor să anexeze Ţările Baltice, estul Poloniei şi Basarabia. Însă la 26 iunie 1940, URSS a cerut României nu doar cedarea Basarabiei, ci şi a Bucovinei de nord şi a ţinutului Herţa. Aceste provincii au fost predate fără luptă până la 2 iulie 1940. În timp ce o mare parte din Basarabia (aproximativ 30 000 km²) a devenit R.S.S. Moldovenească, Bucovina de nord, Basarabia de nord şi de sud au fost încorporate în R.S.S. Ucraineană. Prin tratatul semnat în anul 1997 între România şi Ucraina, cea dintâi a consfinţit ca aproximativ 18 000 km² din teritoriul României interbelice să rămână parte integrantă a statului ucrainean. În acest fel, o unire a nordului Bucovinei cu România nu se va mai putea înfăptui, rămânând însă teoretic posibilă doar o unire cu România a Republicii Moldova, desigur în cazul în care cetăţenii acestui stat independent vor dori aceasta. Dar, contextul internaţional va îngreuna şi mai mult reînfăptuirea unităţii naţionale, deoarece, prin intrarea României în alianţa militară nord-atlantică şi în Uniunea Europeană, Prutul va rămâne încă pentru mult timp o graniţă nu doar între state, ci şi între diferite blocuri militare. Cu siguranţă că politicienii noştri au pierdut la începutul anilor 90 şansa de care au ştiut profita înaintaşii de la 1918. Rămânem doar cu speranţa că, peste generaţii, când vom mai întâlni poate o asemenea şansă, conducătorii poporului român să fie mai puţin preocupaţi de propriile lor interese, şi să se dedice mai mult slujirii intereselor naţionale.

In memoriam: pr. prof. dr. AUREL JIVI

Seară de muzică şi poezie

Sfârşit de toamnă: căutare . . . regăsire . . . împlinire, întru neumbrita bucurie de a fi împreună în toamna nădejdii şi-a iubirii . . . iată înţelesul pe care noi, studenţii Faucultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" - Sibiu, am căutat să-l dăm serii de 11 noiembrie, seară de muzică şi poezie dedicată memoriei părintelui nostru drag, AUREL JIVI.

Pentru noi, vestea morţii a fost covârşitoare, mai cu seamă pentru studenţii din anii mai mari care am avut norocul să-l cunoaştem mai bine . . ., covârşitoare, deoarece în sufletele noastre, în fiecare seară, la vecernie, când ne rugam pentru însănătoşirea părintelui, mai pâlpâia flacăra nădejdii, poate chiar aveam siguranţa că părintele se va întoarce cât de curând printre noi. Dar . . . a fost să fie altfel . . . şi atunci ne-am spus că atâta timp cât vom păstra în sufletele noastre nădejdea Învierii, nimic nu poate fi spre moarte ci numai spre viaţă! Că, aşa cum spune şi poetul Lucian Blaga, Domnul e peste tot şi în toate:

„Printre lucruri când umblăm, pe-aproape sau departe,
cerul, singur cu tăria sa albastră,
ne urmează pretutindeni *în viaţă* şi *în moarte*"...

(„Vestea cea bună")

Cu aceste convingeri am organizat seara de muzică şi poezie, cu certitudinea că, pentru a spori în nădejdea Învierii, trebuie mai întâi să ne căutăm, căutându-ne să ne cunoaştem, să ne regăsim, să fim în comuniune, să sporim în ea. Drept pentru care, intenţia noastră a fost şi aceea de a le face colegilor din anul I, care se află la început de drum, o altfel de primire, de a le spune, într-un mod mai apropiat un „bun-venit".

Mesajul pe care am vrut să-l sădim în sufletele celor prezenţi a fost acesta: sfârşitul de toamnă nu trebuie să însemne tristeţe, însingurare, ci, dimpotrivă: bucurie, comuniune, nădejde. Noi, cei implicaţi în organizarea serii, am dorit să aducem lumină, lumina aşa cum se află ea în sufletele noastre, sub formă de muzică . . ., de poezie . . ., de rugăciune. Au fost audiate în acest sens, piese vocal-simfonice („Sfinte Dumnezeule" de Ioan Hrisan, o prelucrare după „Lacul Lebedelor" de P. I. Ceaikovschi), au fost interpretate cântece: „Lumină lină", „Emoţie de toamnă", „Învaţă de la toate", „Rugăciune", „De ce nu-mi vii" etc., au fost recitate poezii aparţinând poeţilor: Ioan Alexandru, Daniel Turcea, Alexandru Teodorescu, Zorica Laţcu, Nichita Stănescu, Tudor Arghezi, Traian Dorz, Cezar Baltag, Vasile Voiculescu, Mihai Eminescu, Alfred de Musset.

Tematica poeziilor recitate a fost în concordanţă cu muzica audiată iar mesajul lor a fost acela de a convinge şi de a ne convinge pe noi înşine încă o dată, că acolo unde există iubire, nu există moarte, că nu te poţi îndepărta de ceea ce-ai iubit, de cei pe care i-ai iubit, atâta timp cât iubeşti până la capăt.

Noi ştim că părintele AUREL JIVI a fost un exemplu de iubire, că a iubit frumosul şi adevărul, dar mai presus de toate a iubit oamenii, ne-a iubit pe noi!

O veşnică şi frumoasă amintire îi vom păstra în inimile noastre . . . şi sperăm că această seară să ne fi adus pe noi, cei prezenţi mai aproape cu un pas de el, mai aproape cu un pas de . . . *Lumină.* Sperăm că timpul scurs între muzică, poezie şi rugăciune ne va fi făcut să uităm pentru o clipă „răul lumii" şi că am plecat de la această seară, purtând în suflete certitudinea că în „*orice sfârşit* e şi *un început* / cum în sămânţă *murmurul florii.* Când vom pleca . . . va fi *toamnă* şi *linişte*" (Anghel Dumbrăveanu).

Mulţumiri aducem părintelui decan DUMITRU ABRUDAN, părintelui CONSTANTIN NECULA, d-lui prof. SEBASTIAN MOLDOVAN, d-şoarei IULIANA STREZA pentru cuvintele de suflet pe care ni le-au dat şi de asemenea pentru tot ajutorul acordat în vederea realizării acestei seri.

Mulţumiri speciale aducem soţiei părintelui AUREL JIVI, d-nei profesoare LILIANA JIVI pentru prezenţa ei în mijlocul nostru la această seară şi . . . cu gândul că-i vom face o mică bucurie, amintim mai jos versurile cele mai îndrăgite de Pr. AUREL, versuri ce ar fi trebuit să încheie această seară, dar pe care nimeni, ca un paradox, atunci nu şi le-a mai amintit! Aceste versuri sunt, cred, ultimele versuri rostite de Pr. AUREL, ca o profeţie, la o seară de poezie dedicată lui Eminescu:

„Atâta aur şi-atâtea flori
Şi-atâtea lucruri sfinte
Peste-ntunericul vieţii
Ai revărsat, PĂRINTE!"

Vii să ne facă Domnul, să simţim şi să credem că murim pentru a nu muri, murim pentru a ne naşte!

MIHAELA-CLAUDIA POP,
anul IV, Facultatea de Teologie

Centenar — Doi iluştri profesori de teologie

Pr. prof. dr. Dumitru Belu

Centenarul naşterii Pr. Dr. Dumitru Belu, unul dintre eminenţii profesori de Teologie care au ilustrat şcoala teologică sibiană, ne readuce în minte îndemnul Sf. Apostol Pavel: „Aduceţi-vă aminte de mai-marii voştri, cei ce v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; la a căror săvârşire luând seama, urmaţi-le credinţa" (Evr. 13, 7). Credem că vom împlini într-o oarecare măsură îndemnul paulin evocând evenimentele mai importante din viaţa şi din prodigioasa sa activitate.

A văzut lumina zilei la 21 noiembrie 1902 în localitatea Greceanca, jud. Buzău, într-o familie de agricultori cu sănătoase tradiţii creştine, cu un profund cult pentru familie şi pentru împlinirea îndatoririlor obşteşti. Părinţii săi, Ioan şi Stana, erau de condiţie modestă. Dar Dumnezeu i-a binecuvântat cu o altă bogăţie; le-a dăruit 11 copii, dintre care doi băieţi au trecut la cele veşnice încă din fragedă copilărie. Cei nouă rămaşi în viaţă s-au afirmat ca persoane onorabile, procurând deplină satisfacţie părinţilor.

Dumitru, al treilea născut, urmează clasele primare în localitatea natală, evidenţiindu-se ca un elev deosebit de conştiincios şi cu un ascuţit spirit de observaţie, ceea ce i-a atras aprecierea colegilor.

În dorinţa de a deveni preot, urmează cursurile Seminarului Teologic „Chesarie" din Buzău, pe care le-a absolvit în anul 1923. Şi la seminar s-a remarcat ca un elev deosebit de studios şi de docil în respectarea conduitei morale, fapt remarcat atât de profesori cât şi de colegi.

Diploma de seminar i-a dat dreptul să-şi continue studiile teologice în învăţământul superior, ceea ce şi face în toamna anului 1923, înscriindu-se la Facultatea de Teologie a Universităţii din Cernăuţi. Aici găseşte un larg câmp de studiu, căruia i se dedică tânărul Dumitru cu toate puterile sufleteşti. Aici mai are şi fericita ocazie de a lega prietenie, asemenea Sf. Trei Ierarhi din Atena, cu viitorii străluciţi teologi: Ştefan Lupşa — istoric de seamă al Bisericii noastre, şi Dumitru Stăniloae — cel mai de seamă dogmatist al Bisericii Ortodoxe.

Pe tânărul student teolog l-au atras toate disciplinele teologice, dar mai ales cele din secţia sistematică şi practică. Dovada o constituie faptul că titlul de licenţiat în Teologie l-a obţinut la catedra de Teologie Morală, cu lucrarea intitulată **Caracterul moral**, susţinută în 1927, cu calificativul „maxim".

Urmează apoi şi cursurile de doctorat în Teologie. După promovarea examenelor **riguroase**, la 14 noiembrie 1929 susţine teza de doctorat intitulată „Hristologia Părinţilor Apostolici", lucrare rămasă netipărită, cu excepţia unui singur capitol intitulat „Hristologia lui Ignatie Teoforul" apărut în Rev. Teol. din Sibiu nr. 6—7/1931.

În dorinţa de a se informa multilateral şi de a-şi lărgi orizontul cunoştinţelor, în paralel cu studiile teologice tânărul teolog a frecventat şi cursuri la Facultatea de Litere şi Filosofie, susţinând chiar şi unele examene la Etică, Pedagogie, Sociologie şi Estetică, pe care le-a promovat cu distincţie.

Înzestrat cu vocaţie pedagogică, dublată de o bogată zestre sufletească şi spirituală, conducerea bisericească l-a apreciat acordându-i funcţii administrative şi slujiri didactice. A fost profesor suplinitor la Seminarul monahal de la Neamţu, apoi la cel de la Cernica. Din 1936 a funcţionat ca profesor suplinitor la Academia Teologică din Oradea şi Timişoara până la 31 dec. 1947, unde a propus mai multe discipline Teologice.

După abolirea monarhiei şi proclamarea republicii (30 dec. 1947) a urmat şi reorganizarea învăţământului teologic. În locul Academiilor şi Facultăţilor de Teologie s-a permis înfiinţarea doar a două Institute Teologice de grad Universitar, în Bucureşti şi Sibiu. Foştii profesori de la academii şi facultăţi au cunoscut destine diferite (pensionări, încadrări la parohii sau în aparatul administrativ). Pr. prof. D. Belu a avut norocul să fie încadrat pe postul de conferenţiar de pe lângă Catedra de Catehetică şi Noţiuni de Pedagogie modernă, începând cu 1 sept. 1949, iar din 1952 va ocupa catedra de Omiletică, Catehetică şi Noţiuni de Pedagogie la Institutul Teologic Universitar din Sibiu. La 1 oct. 1968 se pensionează.

Ceea ce caracterizează personalitatea unui om sunt nu atât funcţiile ocupate şi distincţiile primite ci, mai ales, lăsământul spiritual consemnat în lucrările sale închinate împlinirii idealului urmărit: slujirea lui Dumnezeu şi a Bisericii. În acest sens, opera sa se compune din articole, studii, conferinţe, recenzii şi tratate etc., numărând peste 380 de titluri, şi avem în vedere numai pe cele publicate. Din păcate, tratatele de Pedagogie, Catehetică şi Omiletică n-au văzut lumina tiparului. O listă sumară cu lucrările elaborate şi publicate a fost prezentată chiar de autor sub titlul **Preocupări şi studii de pastorală, omiletică şi catehetică în „St. T".** nr. 5—6/1968, studiu prilejuit de aniversarea a 20 de ani de slujire ca patriarh a Patriarhului Justinian Marina.

Vom încerca, în continuare, să evidenţiem câteva din contribuţiile de seamă aduse de autor la aprofundarea studiului Omileticii. O primă remarcă ar putea fi aceea că această disciplină a fost mai apropiată sufletului său. De aceea, am putea afirma că strădania sa consecventă a fost să prezinte un răspuns cât mai convingător posibil la întrebarea: „A propovădui ce înţeles are?", răspuns apărut în revista M.A. nr. 3—4/1959. Acesta este firul călăuzitor urmat în elaborarea Cursului de Omiletică. Temele abordate privesc precizarea noţiunii de predică şi importanţa acesteia în procesul mântuirii credincioşilor; purtătorii adevăratei propovăduiri împuterniciţi prin chemare şi împuternicire harică, în urma pregătirii temeinice pentru această misiune; izvoarele propovăduirii creştine; cuvântările bisericeşti după formă şi conţinut; cuvântările panegirice, pregătirea şi susţinerea acestora. O atenţie specială a acordat predicii prin exemplul personal.

Unul dintre colegii săi de profesorat — Pr. prof. S. Vlad — l-a caracterizat succint în următoarele cuvinte: „Un profesor de Dogmatică bine orientat în specialitatea sa, dublat de un profesor de Morală cu studii temeinice, triplat de profesorul de Omiletică, Catehetică şi Pedagogie, larg orientat în toate domeniile". Iar un fost student al său, pr. prof. Dumitru Abrudan, are următoarele aprecieri: „Cel mai de seamă dar pe care îl avem de la el este cuvântul pe care l-a rostit de la amvon şi de la catedră... Cuvântul său s-a caracterizat prin tărie şi frumuseţe. A fost un cuvânt viu, lucrător, mobilizator la acţiune... El a scos, din vistieria sufletului şi a minţii sale, numai daruri de mare preţ... dar a şi trăit cu convingere şi zel deosebit marile comandamente ale credinţei creştine".

A fost chemat la Sine de Tatăl Ceresc în ziua de 5 sept. 1980, iar exemplul vieţii sale a rămas viu în memoria şi rugăciunile celor dragi şi a generaţiilor de studenţi şi preoţi care s-au învrednicit să-i audă cuvântul, oral şi scris, şi să-i urmeze pilda vieţii.

Pr. prof. S. ŞEBU

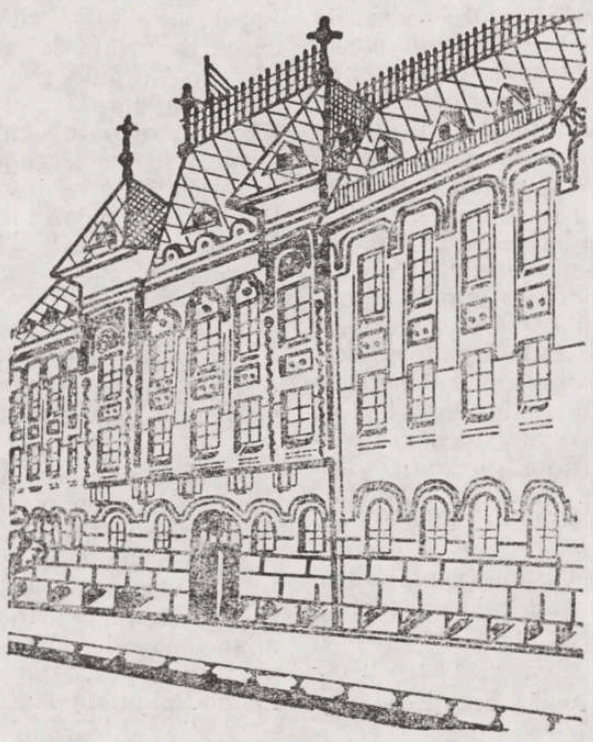

In memoriam: Pr. prof. dr. Ioan Gh. Coman

La 27 noiembrie 2002 se împlinesc 100 de ani de la naşterea celui care a fost preotul şi profesorul Ioan Gh. Coman, devotat slujitor al altarului şi ilustru slujitor al catedrei universitare, personalitate proeminentă a Teologiei noastre româneşti şi a culturii poporului nostru. A fost cel care, din tinereţe, a depus strădanii neobosite spre a valorifica darurile bogate cu care l-a înzestrat Dumnezeu.

A fost dascălul de teologie cu cea mai autentică vocaţie, vrednic de cea mai înaltă cinstire, care în îndelungata sa activitate a format, cu trudă şi dăruire de sine, generaţii după generaţii de slujitori ai altarelor şi profesori de teologie, printre care şi unele din cadrele didactice de la Facultatea de Teologie din Sibiu.

Profesorul Ioan Gh. Coman a personificat prototipul teologului — om de erudiţie şi de cultură, după modelul clasic patristic al lui Origen, al Sfinţilor Părinţi capadocieni: Vasile cel Mare, Grigorie de Nazianz şi Grigorie de Nyssa, al Sfântului Ioan Gură de Aur şi alţii ca ei, care au îmbinat teologia cu cultura şi filosofia vremii, în folosul propovăduirii Evangheliei spre mântuire şi au creat clasicismul teologic-creştin. Profesorul Ioan Gh. Coman şi-a însuşit şi reactualizat acest tezaur de cunoştinţe în teologia ortodoxă română. A fost un fel de Origen al Teologiei ortodoxe române cu rezultate din cele mai binecuvântate.

Viaţa şi strădaniile sale reprezintă un adevărat imn închinat preoţiei, teologiei şi culturii româneşti. Cu iscusinţă neîntrecută, cu hărnicie şi perseverenţă neîncetată, ilustrul profesor, a deşţelenit şi a făcut să rodească terenuri noi, în câmpul teologiei patristice, cu filoane de gândire şi de vieţuire creştină adâncite în începuturile fiinţării noastre ca Biserică şi popor pe plaiurile străbune dintre Dunăre şi Mare, de asemenea, pe toate întinderile pământului românesc. Demonstrarea ştiinţifică a vechimii creştinismului în Dacia, vechimea şi continuitatea poporului român pe vatra existenţei sale, i-au fost la inimă, dând la iveală studii de mare rezonanţă, în ţară şi peste hotare. Cunoscător neîntrecut al operelor Sfinţilor Părinţi, le-a cercetat cu răbdare şi migală şi le-a pus în legătură cu scrierile şi activitatea Sfinţilor Ierarhi Tomitani, cu „Părinţii sciţi" din Dobrogea şi cu mulţimea mărturiilor arheologice creştine, cu martirii din aceste părţi; aducând contribuţii originale la dezvoltarea istoriei scrisului şi teologiei ortodoxe, înfloritoare în ţinuturile locuite de strămoşii noştri daco-romani.

Părintele profesor Ioan Gh. Coman a fost şi un cunoscător profund al filosofiei clasice, a fost unul din statornicii cercetători care s-au îndreptat cu multă osârdie spre izvoarele curate ale Ortodoxiei, scoţând de aici mărgăritare de mare preţ pentru lucrarea misionară şi pastorală a preoţimii noastre. A împărtăşit cu dărnicie din aceste comori, prin cuvântările sale înaripate, rostite cu aceeaşi pasiune şi putere de convingere, atât în faţa altarului cât şi de la catedră, sau de la unele înalte tribune internaţionale. Aducând mereu în actualitate învăţăturile biblice şi patristice, prezentate de fiecare dată într-o impresionantă ţinută academică şi într-un impecabil veşmânt teologic, el s-a impus, în cele mai reprezentative foruri bisericeşti din ţară şi de peste hotare, ca un autentic doctrinar ortodox.

Ceea ce rămâne vrednic de admirat la acest mare dascăl al teologiei noastre româneşti este şi faptul că impresionanta sa ştiinţă teologică şi enciclopedică, pe care şi le-a dobândit cu trudă de-a lungul anilor ca pe o bogată şi nepieritoare zestre, au fost permanent dublate de marea statură a sufletului său şi a trăirii preoţiei.

Mărturie asupra activităţii preotului profesor Ioan Gh. Coman ne stă testamentul său întocmit la 30 ianuarie 1978 şi din care redăm câteva fragmente: „am ajuns şi am trecut la vârsta psalmistului, când omul simte că se apropie sfârşitul. Iar acest sfârşit impune unele recapitulări pentru mine însumi şi unele hotărâri. Fecior de ţărani din părţile Buzăului, n-am cunoscut alt secret în viaţă decât munca şi râvna pentru bine, frumos, adevăr, dreptate şi nădejdea schimbării lumii într-o vale a bucuriei, nu a lacrimilor. Momentan, aparenţele pledează pentru lacrimi, dar am convingerea că până la urmă binele va birui. Am fost mistuit toată viaţa de dorinţa de a cunoaşte şi de a mă lumina pe mine şi pe alţii prin ştiinţa care vine din raţiune şi din harul Duhului Sfânt. Am fost împătimit după frumuseţe şi armonie sub toate formele şi la toate nivelurile".

„Am fost profesor şi rector al Institutului teologic din Bucureşti unde am crescut inimi curate, devotate Bisericii şi Ţării şi am stimulat multe inteligenţe. Am avut acolo necazuri dar şi satisfacţii. Am lucrat în domeniul ecumenismului, dar mentalitatea oamenilor se schimbă greu. Ca preot, am avut bucuria de negrăit din partea sufletului curat al credincioşilor. Credincioşii ţin Biserica şi cu credinţa şi cu partea materială. Ca om de ştiinţă am realizat câteva lucruri în domeniul culturii greco-latine şi al patristicii, dar sunt încă departe de a-mi fi realizat planul propus la început. În afară de volumul „Patrimoniul spiritual geto-dacic şi patristic în spaţiul carpato-danubian, cu deosebire la Dunărea de jos", care va merge curând la tipar, mai am material pentru şase volume: unul în domeniul culturii greco-latine şi umaniste în general, intitulat: „Promethée chez Eschyle et Platon" şi cinci în domeniul teologiei patristice: 1. „Teodiceea Sfinţilor Părinţi"; 2. „Antropologie patristică"; 3. „Hristologie patristică"; 4. „Ecumenismul patristic şi actualitatea lui"; 5. „Sinteze de istorie şi critică literară patristică". Mi-a fost dragă ca ochii din cap cultura greacă, îndeosebi poezia, arta şi gândirea nemuritorului popor elen. Clasicismul greco-latin e un panteon al frumuseţii cum nu se găseşte în nici o cultură a lumii. Frumuseţe a raţiunii, a artei şi a vieţii. Sfinţii Părinţi sunt o liră a harului şi a lacrimilor după mântuire. Paginile lor mi-au creat o viziune nouă. Plec de aici ca să mă întâlnesc aevea cu înţelepţii clasici şi cu Sfinţii Părinţi. Slavă lui Dumnezeu pentru toate". Unele din lucrările amintite au văzut lumina tiparului, dar cu alte titluri. Opera sa tipărită totalizează peste 200 de titluri, peste 9 000 de pagini tipărite şi 2 000 de pagini dactilografiate, încă netipărite (Patrologia, vol. IV şi alte lucrări).

La împlinirea a 100 de ani de la naşterea profesorului Ioan Gh. Coman şi aproape 16 ani de la trecerea la cele veşnice (11 martie 1987), îi păstrăm cu recunoştinţă vie şi luminoasă amintirea personalităţii pregnante şi impunătoare.

Arhid. Prof. Dr. CONSTANTIN VOICU

Biblie şi politică

(Urmare din pag a 3-a)

ea afirmând pe baza unei interpretări literale (improprii de altfel genului apocaliptic) a textului din Apoc. 20, 1 ş.u., instaurarea unei împărăţii mesianice lumeşti de 1000 de ani după a doua venire a lui Hritsos şi până la sfârşitul lumii. Cu toate că la vremea apariţiei ea nu a reuşit să se impună în Biserica răsăriteană datorită interesului minor al părinţilor greci pentru politizare şi istoricizare în teologie, în Apus ideea nu a dispărut de fapt niciodată în gândirea laică. Chiar dacă Reforma şi Biserica Catolică s-au distanţat de h'liasm, el va cunoaşte o nouă înflorire în pietism, care va promova de aceea misiunea între iudei, cu scopul convertirii lor la creştinism. În 1817 Noul Testament este tradus în limba ebraică, iar ceva mai târziu apare o traducere integrală a Bibliei în iddiş. Ideea nu a aflat susţinere doar între credincioşii de rând, ci era susţinută chiar în cercuri aristocratice britanice şi prusace. Astfel se explică înfiinţarea unui episcopat anglo-prusac în Ierusalim în 1841, primul său episcop fiind de origine iudaică. Misiunea episcopatului protestant era să sprijine şi să încurajeze convertirea evreilor în aşteptarea împărăţiei milenare. Răspunsul catolic nu s-a lăsat aşteptat. Roma a reînfiinţat patriarhia catolică la Ierusalim, care încetase să mai funcţioneze după perioada cruciadelor. Grecii au reînfiinţat patriarhia ortodoxă. Pretextul războiului Crimeei a fost o ceartă confesională pentru locurile sfinte. După 1850 erau prezente diverse confesiuni la Ierusalim. Complexul Bisericii Sfântului Mormânt era împărţit în zone: etiopiană, armeană, ortodoxă greacă, coptică, latină (romano-catolică), germană, ortodoxă rusă, iacobită, musulmană. Doar capela Sf. Mormânt era zonă comună tuturor părţilor. Până în ziua de astăzi există o reprezentare multiconfesională pe locul Crucii şi Învierii Domnului.

Desigur, întregul proces istoric schiţat mai sus este foarte complex şi factorul politic a fost cel determinant. Dar schimbările pe care cercetarea Bibliei le-a produs în conştiinţa europeană cu privire la problema (politică) a Ţării Sfinte nu sunt de neglijat.

Misiunea Bisericii într-o societate pluralistă şi democratică

Sub această egidă s-a reunit în perioada 18—26 septembrie a.c. în Edemissen, lângă Hannover — Germania, cea de a IX-a ediţie a Dialogului teologic tânăr dintre Biserica Ortodoxă Română (BOR) şi Biserica Evanghelică din Germania (EKD). Realităţile cu care se confruntă societatea actuală, continuă să provoace inevitabil şi Biserica, iar aceasta este chemată mai mult ca oricând, ca printr-o dinamică exegeză şi transmitere a propriei moşteniri, să răspundă acestora; creştinii sunt chemaţi nu numai să păstreze ceea ce au primit, ci şi să asimileze în viaţa lor conţinutul şi să transmită şi altora experienţa lor potrivit cu anumitele particularităţi culturale, istorice, sociale etc. În acest sens, în mersul ei spre Împărăţie, Biserica este pe de o parte constrânsă de „credinţa ce s-a dat sfinţilor o dată pentru totdeauna" (Iuda 3), iar pe de altă parte, e dependentă de condiţiile şi exigenţele receptării acestui mesaj de experienţa umană a Eklesiei, iar aici provocările sunt mari, mari şi serioase, determinate de multe ori de presiunea extraordinară a istoriei de a atrage după sine şi Biserica, de a impune Bisericii ritmul său, propria vedere şi erminie a realităţii. Ne înscriem sau nu în acest ritm? Răspundem prin retragere sau prin ieşirea în întâmpinare? Unde găsim forţa de a răspunde? În orice caz este imperios necesară o bună radiografie a realităţii, precum şi o reconsiderare a problematicii misionare a Trupului lui Hristos, confruntat la acest început de mileniu cu situaţii fără precedent. Din astfel de considerente s-a ajuns la stabilirea unei astfel de tematici pentru zilele dialogului, urmând ca ea să fie dezbătută din toate perspectivele, ceea ce s-a şi întâmplat. Teme precum „Fundamentarea dogmatică a misiunii", „Misiunea ca inculturaţie a Evangheliei", „Misiunea în viaţa concretă a comunităţilor", „Noi proiecte teologico-misionare", „Misiune şi Ecumenism", „Principiul teritorial şi teama de prozelitism", au stârnit un deosebit interes pentru aprofundare, fundamentare şi discuţie, fapt oglindit şi în comunicatul final al întâlnirii care în prezent este în curs de definitivare.

S-au precizat, printre altele, că misiunea Bisericii nu poate să fie în nici un caz străină de structura dogmatică a acesteia. Sfânta Treime e baza şi izvorul principal al naturii misionare a Bisericii. Trimiterea de către Hristos a Apostolilor e înrădăcinată în faptul că Hristos Însuşi a fost trimis de Tatăl prin Duhul Sfânt (In. 20, 21—23). Doar pe baza unei veritabile teologii trinitare se poate înţelege misiunea Bisericii, care e întemeiată în cele din urmă pe misiunea lui Hristos. Această misiune se desfăşoară în diferite cadre şi pe anumiţi parametri, atât interni (fie în cadrul fiecărei Biserici, fie în cel circumscris Bisericii în ansamblu, cel al relaţiilor interconfesionale), cât şi externi (cei ai „ieşirii" Bisericii înaintea unei lumi care n-a auzit glasul Evangheliei, în aceeaşi dinamică a împlinirii chemării de propovăduire a Cuvântului până la marginile lumii). Toate aceste aspecte prezintă situaţii deosebite la care se cuvine a se lua aminte. În orice caz perspective pozitive există, atâta vreme cât gestionarea acestora e tratată cu toată responsabilitatea.

Între toate acestea, problema inculturaţiei Evangheliei s-a bucurat de o aprofundare deosebită în contextul vizitelor făcute în Hermannsburg la Seminarul Misionar de acolo şi în Braunschweig. În jurul unor oameni ca Herr Ehlhaus şi Klaus Burckhardt, cu semnificative experienţe în misiunile creştine din Africa, am putut învăţa — gândindu-ne la „autohtonizarea" Evangheliei — că, până când viaţa lui Hristos nu găseşte expresie în termenii culturali locali, evanghelizarea şi catehizarea, ca să nu mai vorbim de formarea propriului mod de teologhisire, nu pot să progreseze. Acestea dacă se vor autentice, trebuiesc să fie ele însele, să se mişte pe coordonate potrivite genului cultural propriu, să se recurgă (dar nu să se întoarcă) la valorile ancestrale ale acestor spaţii teocosmice — să găsească acolo deschideri şi potenţialităţi creştine. Misionarii trebuie în acest sens să cerceteze centrul de gravitaţie al tradiţiilor autohtone şi să grefeze acolo mesajul lui Hristos.

Desigur, multe se pot spune pe marginea celor discutate. Este o temă pe cât de actuală, pe atât de generoasă, însă doresc ca în această a doua parte a prezentării să mă opresc asupra modului organizatoric al întâlnirii. Pe parcursul celor nouă zile de lucru, programul, deşi intensiv, a fost totuşi variat şi prin aceasta interesant. Prelegerile susţinute şi discuţiile purtate au fost întregite, cum am şi anunţat deja, de numeroase deplasări, nu doar în Hermannsburg şi Braunschweig, ci şi în Hildesheim — oraş medieval şi vechi centru misionar, mânăstirea Loccum — în trecut a aparţinut ordinului cistercienilor, azi găzduieşte un Seminar de Pregătire a tinerilor pastori, Peine — centru de decanat, Celle — unde funcţionează un Colegiu comunitar organizator a numeroase proiecte privitoare la metodele de sprijinire a celorlalţi creştini, în vederea redescoperirii vieţii (ex. programul „Gottesdienst Leben"); însă punctul central al tuturor acestor întâlniri a fost deplasarea la Sediul central EKD din Hannover unde am luat cunoştinţă de alte asemănătoare proiecte şi am purtat discuţii deosebit de interesante cu Dl. Episcop Koppe, figură macantă a C.E.B., în special, şi a lumii ecumenice în general. Pe lângă acestea, în perimetrul comunităţii din Edemissen s-au organizat slujbe, programe recreative, toate sub atenta coordonare a D-lui pastor Detlef Lieman.

Tema „Misiunii . . ." a adunat pentru dezbateri, teologi din ambele Biserici, celor mai experimentaţi alăturându-li-se colegi noi, împreună stabilind planuri concrete pentru viitor. Este potrivit ca aceşti participanţi să fie amintiţi: din partea Bisericii Evanghelice — Johannes Toaspern, Detlef Lienau, Gunter Barth, Friederike Schonemann, Thorsten Maasen, Dionisie Arion; din partea Bisericii Ortodoxe — arhid. Mihai Săsăujan, pr. Daniel Benga, pr. Călin Dragoş, Alina Pă-

(Continuare în pag. a 8-a)

CRISTIAN ALMĂJANU

Un nou sfânt român

(Urmare din pag. 1)

1596 (dată contestată însă de unii istorici ucraineni). A mai avut câţiva fraţi şi surori; trei fraţi, Mihail, Gavriil şi Moise vor ajunge domnitori în Moldova şi Ţara Românească. După moartea lui Simion Movilă, mama împreună cu fiii şi fiicele ei au pribegit în Ţara Românească, apoi s-au stabilit definitiv în Polonia, unde aveau proprietăţi. Tânărul fiu de domn („voivodici"), Petru, şi-a început învăţătura în casa părintească, apoi a continuat în renumita „şcoală a Frăţiei ortodoxe" din Lvov, precum şi la „Academia Zamoska" (din Zamosĕ), întemeiată de hatmanul polonez Jan Zamoiski, în care a dobândit o frumoasă pregătire umanistă, cum se obişnuia în colegiile medievale. În acelaşi timp s-a pregătit şi sub raport militar, aşa cum se obişnuia în familiile nobile poloneze, luând parte şi la două lupte împotriva oştilor otomane, la Ţutora şi la Hotin. Curând şi-a cumpărat o moşie la Rubiejovka (unde a zidit şi o biserică), în apropiere de Kiev, renumitul centru cultural şi bisericesc al ucrainenilor ortodocşi, unde se afla şi renumita „Lavră a Peşterilor" (Pecerskaia Lavra), pe care o vizita adeseori, mai cu seamă la hramuri. Datorită firii sale meditative, dar şi sub înrâurirea unor călugări din Lavră, s-a călugărit acolo, probabil în anul 1625, păstrându-şi numele primit la botez. Deşi era destul de tânăr, în toamna anului 1627 a fost ales arhimandrit — egumen al mânăstirii Pecerska din Kiev, Trebuie să notăm că după anul 1569 teritorii întinse din Ucraina şi Bielorusia (Belarus) de azi, foste cnezate ucraino-ruse, au fost alipite la Polonia catolică. Datorită acestor anexări teritoriale, a început aici o intensă acţiune prozelitistă din partea unor călugări iezuiţi catolici pentru ca să-i forţeze pe credincioşii ortodocşi ucraineni şi belaruşi să adere la unirea cu Biserica Romei. Aşa se explică aşanumita „unire de la Brest" din anul 1596, când o parte din clerul şi credincioşii din Ucraina şi Belarus au aderat la unirea cu Roma, prin acceptarea celor patru puncte numite „florentine": primatul papal, filioque, purgatoriul şi azimele. În urma acestui act, unele eparhii ortodoxe au fost desfiinţate, altele au rămas fără ierarhi, multe din mânăstirile şi bisericile ortodoxe închise sau trecute în proprietatea noii Biserici unite cu Roma, anumiţi preoţi obligaţi să accepte unirea şi alte acte abuzive. Abia prin anii 1620—1621, patriarhul Teofan al Ierusalimului care a călătorit prin Ucraina şi Rusia, a hirotonit, în ascuns, şase episcopi ortodocşi şi un nou mitropolit pentru scaunul de la Kiev.

Într-o astfel de conjunctură, cu totul defavorabilă Ortodoxiei, şi-a desfăşurat activitatea tânărul egumen al Lavrei Pecerska din Kiev, care rămăsese în stăpânirea ortodocşilor. În decurs de cinci ani, a reuşit să restaureze mânăstirea, cu renumitele ei peşteri, a refăcut tipografia, în care a editat mai multe cărţi de slujbă şi de învăţătură. În anul 1631 a pus bazele unui Colegiu umanist, iniţial în Lavră, mutat apoi în mânăstirea Bratska din Kiev, din care se va dezvolta — la începutul secolului al XVIII-lea — renumita Academie duhovnicească (numită şi „Movileană"), din Kiev, cea mai veche instituţie de învăţământ superior la slavii ortodocşi, care a dăinuit până la revoluţia bolşevică din 1917.

În 1632, Petru Movilă având şi calitatea de membru în Dieta Poloniei (ca egumen la Pecerska), împreună cu alţi deputaţi ortodocşi, a sprijinit alegerea noului rege Vladislav IV (1632—1648). În felul acesta, noul rege s-a văzut nevoit să recunoască unele din vechile drepturi ale ortodocşilor din regatul polon: libertatea cultului, recunoaşterea Mitropoliei din Kiev cu patru episcopii sufragane, dreptul pentru ortodocşi de-a avea biserici şi mânăstiri, tipografii şi spitale, restituirea bisericilor luate în mod abuziv de uniţi şi altele.

În 1633 a început o nouă etapă în viaţa lui Petru Movilă, căci atunci a fost ales „arhiepiscop şi mitropolit al Kievului, Haliciului şi a toată Rusia" (=Rusia Mică, Ucraina), confirmat de regele Vladislav, recunoscut de patriarhul ecumenic Chiril Lukaris şi hirotonit arhiereu în catedrala „Adormirea Maicii Domnului" (Uspenia) din Lvov (numită şi „Volosskaia ţerkov", pentru că la zidirea ei au contribuit şi mulţi domni moldoveni, inclusiv cei din familia Movilă). În cei 13 ani de păstorire, a continuat refacerea unei biserici din cuprinsul eparhiei Kievului, a purtat o grijă statornică colegiului pe care-l înfiinţase la Kiev, precum şi altor şcoli din marile oraşe din Ucraina şi Belarus, a îndrumat preoţimea spre o mai bună lucrare misionară-pastorală. O grijă deosebită a manifestat faţă de tipografiile bisericeşti de la Kiev şi Lvov, în care a editat trei categorii de lucrări: cărţi de slujbă, cărţi de învăţătură sau de zidire sufletească pentru credincioşi şi cărţi polemice, îndreptate împotriva catolicilor. Din prima categorie citäm doar **cartea numită Evhologhion (sau Molitvelnic şi Trebnic)**, tipărită în Lavra Pecerska în 1646, cu peste 1500 de pagini şi cu 126 de slujbe. Din a doua categorie fac parte o serie de traduceri — în slavo-rusă — din Sfinţii Părinţi răsăriteni, în speţă din marii „Părinţi ai pustiei" şi Cazanii, iar dintre lucrările polemice notăm doar cartea intitulată **Lithos (Piatra)**, o adevărată apologie a Bisericii ortodoxe din Ucraina şi Belarus, cu respingerea acuzelor iezuite la adresa ei.

Cea mai importantă lucrare cu caracter dogmatic, moral şi liturgic a mitropolitului Petru Movilă este însă **Mărturisirea Ortodoxă** sau **Pravoslavnica Mărturisire.** Era un Catehism mai dezvoltat, sub forma a 261 de întrebări şi răspunsuri, în trei părţi: prima parte explica Simbolul de credinţă niceo-constantinopolitan (Crezul), partea a doua prezenta învăţătura ortodoxă despre nădejde, explicând rugăciunea Tatăl nostru şi fericirile, iar partea a treia expunea învăţătura despre dragostea faţă de Dumnezeu şi de oameni. Întreaga lucrare se întemeia pe învăţătura Sfintei Scripturi şi a Sfintei Tradiţii, folosind mereu lucrările unor mari Sfinţi Părinţi (Ciprian, Ioan Gură de Aur, Chiril al Ierusalimului, Ioan Damaschin şi alţii).

Lucrarea a fost pusă în discuţia unui Sinod local care a avut loc la Kiev, în septembrie 1640, dar participanţii n-au fost de acord cu două învăţături ale Mărturisirii, în care se putea sesiza uşor o influenţă catolică. Din aceste considerente, s-a decis să fie consultate şi alte Biserici ortodoxe, inclusiv Patriarhia ecumenică din Constantinopol, condusă pe atunci de Partenie I. Aşa s-a ajuns la ideea convocării unui Sinod la Iaşi, deci într-o ţară ortodoxă, unde domnea Vasile Lupu (1634—1653), cunoscut în întreaga lume ortodoxă ca un mare binefăcător al tuturor Bisericilor ortodoxe căzute sub dominaţie otomană. Sinodul s-a deschis la Iaşi, la 15 septembrie 1642, în trapeza mânăstirii Sfinţii Trei Ierarhi, ctitoria domnitorului, care a participat şi la şedinţa de deschidere, aşa cum participau şi împăraţii (basileii) bizantini la Sinoadele ecumenice. Atunci s-au întâlnit pentru prima oară în istorie reprezentanţii celor trei mari ramuri ale Ortodoxiei: **greacă,** prin cei doi trimişi ai patriarhului ecumenic: Porfirie, fost mitropolit al Niceii şi Meletie Syrigos (Sirigul), dascăl şi predicator al Patriarhiei, considerat cel mai învăţat teolog grec al secolului al XVII-lea; **slavă,** prin trei învăţaţi călugări-teologi kieveni, trimişi de mitropolitul Petru: Isiai Kozlovski, Iosif Gorbaţki şi Ignatie Starušici (probabil şi Sofronie Pociatki, tot un kievean, pe atunci rector al Colegiului înfiinţat în mânăstirea Sf. Trei Ierarhi) şi **latină** (română), reprezentată prin mitropolitul Varlaam al Moldovei şi episcopii lor sufragani de la Roman, Rădăuţi şi Huşi; probabil vor fi fost de faţă şi unii cărturari mireni (poate Grigore Ureche cronicarul sau vornicul Eustratie); a fost regretabil că n-a fost invitat nimeni din Ţara Românească.

Lucrările Sinodului au durat 43 de zile, deci până la 27 octombrie 1643. Anumite informaţii referitoare la modul în care s-au desfăşurat lucrările se găsesc în însemnările lui Meletie Sirigul, precum şi într-o scrisoare a medicului danez (după unii, olandez) Scocardi (Skovgaard), aflat la Curtea lui Vasile Vodă Lupu. Pe măsură ce erau discutate cele 261 de întrebări şi răspunsuri, Meletie Sirigul le traducea din limba latină în greaca vorbită atunci. În felul acesta, la încheierea lucrărilor, exista şi o versiune nouă, în greceşte. Discuţii mai aprinse s-au purtat în legătură cu cele două puncte asupra cărora n-au fost de acord nici participanţii de la Sinodul din Kiev. Acum, s-a stabilit adevărul de credinţă ortodox că nu există purgatoriu (cum susţinuse iniţial Petru Movilă) şi că prefacerea darurilor de pâine şi vin în Trupul şi Sângele Domnului la Liturghie are loc în momentul în care preotul rosteşte rugăciunea de chemare sau invocare a Duhului Sfânt (epicleza), la imnul liturgic „Pe Tine Te lăudăm".

În martie 1643, Mărturisirea a fost aprobată de Sinodul patriarhal din Constantinopol, apoi de patriarhii de Alexandria, Antiohia şi Ierusalim. În felul acesta, ea a devenit o Mărturisire de credinţă sau o carte de doctrină a întregii ortodoxii.

După părerea unor cercetători, versiunea latină ar fi fost publicată încă din anul 1643, la Amsterdam; versiunea greacă a apărut în mod sigur la Amsterdam, în 1667. Era prima carte scrisă de un român şi tipărită în Apusul Europei! De acum înainte, ea a apărut mereu fie în limba greacă (15 ediţii), fie în peste 20 de ediţii slavo-ruse, dar şi în alte limbi europene: olandeză, germană, maghiară, sârbă, bulgară etc. În româneşte a apărut pentru prima oară la Buzău, în 1691, în traducerea logofătului Radu Greceanu, continuând cu alte 20 de ediţii, până în zilele noastre. A fost întrebuinţată ca manual didactic în multe şcoli teologice ruseşti, româneşti şi din alte ţări ortodoxe, iar teologii de diferite confesiuni au scris studii asupra ei. Din aceste considerente, istoricul şi teologul rus Macarie Bulgakov, mitropolitul Moscovei (sec. XIX), l-a socotit pe Petru Movilă drept „părintele teologiei ortodoxe moderne".

Prin tot ce a lucrat la Kiev, a adus un aport preţios la renaşterea Ucrainei şi Bielorusiei, fiind considerat ca un adevărat precursor al ţarului Petru cel Mare în acţiunile sale de „occidentalizare" a Rusiei. Trebuie să mai notăm că el a fost un sprijin real şi pentru domnitorii români Matei Basarab şi Vasile Lupu, cărora le-a trimis mai multe instalaţii tipografice — inclusiv meşteri —, precum şi profesori pentru colegiul înfiinţat la Iaşi, în mânăstirea Sfinţii Trei Ierarhi.

Iată atâtea motive care au stat la baza hotărârilor luate de Biserica ucraineană în 1996, apoi a celei române, ca mitropolitul Petru Movilă să fie trecut în rândul sfinţilor, prăznuirea lui urmând să se facă în fiecare an în ziua trecerii sale la Domnul († 22 decembrie 1646). În felul acesta, luna decembrie devine luna cu cei mai mulţi sfinţi şi cuvioşi de neam moldovean din calendarul nostru ortodox (Sfântul Daniil Sihastrul în 18, iar în 31 ale lunii alţi nouă cuvioşi din mânăstirile moldovene. Pentru rugăciunile lor, Doamne ocroteşte pământul Moldovei de pe ambele maluri ale Prutului!

Un mare cărturar român: jinarul Naum Râmniceanul

Despre călugărul cronicar Naum Râmniceanul există foarte multe date și informații istorice, căci personalități importante ale culturii noastre s-au ocupat îndeaproape de activitatea excepțională a acestui călugăr cărturar[1].

El era originar din comuna Jina, județul Sibiu, localitate care face parte din cunoscuta regiune numită „Mărginimea Sibiului", ai cărei locuitori au ocupația principală de creștere a oilor. Locuitorii acestei comune încă din vechime erau oameni liberi, nesupuși servituțiilor feudale, așa cum era situația satelor de la șes. Astfel, Jina făcea parte dintre cele șapte cetăți regale care apărau partea de sud a Transilvaniei: „În regiunea Sibiului, între defileul Oltului și Valea Sebeșului au existat astfel de cetăți regale la Tălmaciu, Cisnădie, Cisnădioara (Măgura Mare), Rășinari (colina „Cetate"), Orlat (Dealul Uriașilor), Tilișca (Dealul Cetate), și Jina. Expresia „Terra septem castrum" întâlnită în cronica dominicanilor din Erfurt (1242), ca și în alte documente mai târzii, ar putea să corespundă cu pământul celor șapte cetăți din regiunea Sibiului, apărate de locuitorii români din comunitățile sătești existente în veacurile XII și XIII. Aceste comunități românești au constituit în bună parte, baza demografică a satelor din „Mărginimea Sibiului" care sunt pomenite mai târziu în documente (Sălișteș, Galeș, Vale, Tilișca, Sibiel, Fântânele (Cacova), Săcel, Orlat, Rășinari, Sadu, Jina, Poiana ș.a.), toate aflate pe domeniile cetăților de graniță de care am pomenit"[2].

Locuitorii satelor din Mărginimea Sibiului au fost cei care au menținut legătura cu românii din celelalte două principate românești, Țara Românească și Moldova, căci datorită transhumanței, ei treceau cu turmele lor de o parte și de alta a Carpaților: „Oierii mărgineni aveau cele mai întinse relații cu Țările române, fiind un element important de unitate sufletească între românii liberi și cei subjugați, ortodocși dârji, oameni cu bune și trainice câștiguri, erau totdeauna sprijinitori devotați ai Bisericii cu fapta și cu cuvântul. Cărțile sfinte, odoarele și odăjdiile bisericești nu lipseau din desagii acestor oieri când se întorceau acasă pentru a fi dăruite unei biserici lipsite. Mânăstirile din Țările române aveau mulți călugări dintre acești ardeleni din care s-au ridicat și vlădici cum vom arăta"[3].

Între acești călugări se afla și Naum Râmniceanul care împreună cu familia sa s-a refugiat în Țara Românească la Râmnicu-Vâlcea, datorită persecuțiilor la care erau supuși românii ortodocși din Transilvania pentru a trece la unirea cu Biserica Romei. La acestea s-a adăugat și distrugerea mânăstirilor ortodoxe din această provincie românească din ordinul generalului Bukov.

În acest mod se explică prezența masivă a călugărilor ardeleni în mânăstirile din Țara Românească și Moldova: „O parte din călugării transilvăneni luptători pentru Ortodoxie s-au așezat în mânăstirile din Țara Românească: Nicolae Pop-Nichifor, Nicodim, Sofronie de la Cioara etc. Apoi episcopii Pahomie al Romanului și Misail al Buzăului, mitropolitul Iacob Stamati, starețul Gheorghe de la Cernica și Căldărușani, arhiereul Ioanichie Stratonichios, arhimandritul Eustație de la Brătești — Pașcani, protosinghelul Naum Râmniceanu, maica Suzana Arșic, care a ctitorit mânăstirea ce-i poartă numele, ieromonahii Ioanichie de la Predeal, Teodosie de la Stânișoara, Visarion de la Cocoș și atâția alții erau originari din Transilvania.

În 1815 s-a ivit chiar o neînțelegere la Căldărușani, pricinuită de faptul că „ungurenii" adică transilvănenii dețineau toată ocârmuirea mânăstirii. La Neamț în prima jumătate a sec. al XIX-lea, călugării ungureni întreceau cu numărul pe moldoveni. În acest fel, mânăstirile noastre au avut un însemnat rol în întărirea conștiinței de unitate națională"[4].

Activitatea cărturărească a protosinghelului Naum Râmniceanul (1764—1838) a fost foarte bogată, dovadă fiind numeroasele manuscrise rămase de la el în limbile greacă și română. Lucrările sale erau teologice, istorice și literare, unele originale, altele traduse sau prelucrate. „Între ele amintim: un Poemotion în versuri grecești despre originea românilor, un Cromograf grecesc în proză despre evenimentele petrecute în Țara Românească între anii 1768—1810, Istoricul Zaverei în Valahia, în grecește și Adunarea hromologiei domnilor țării noastre, cu un lung cuvânt înainte, în care vorbește despre originea noastră română și despre continuitatea noastră în Dacia. A tradus în românește Istoria bisericească a lui Meletie al Atenei. A copiat de asemenea câteva manuscrise de lucrări teologice"[5]. La acestea se adaugă copierea unei Psaltichii sau meșteșugul cântărilor bisericești pe glasuri[6]. De aceea nu este de mirare că episcopul Filaret al Râmnicului l-a sprijinit pe protosinghelul Naum Râmniceanul, alături de alți călugări — cărturari cum au fost: Grigorie Râmniceanu, Chiriac Râmniceanu, Dionisie Eclesiarhul[7].

O ultimă informație despre călugărul — cărturar Naum Râmniceanul o avem din anul 1788, când se reîntoarce în Transilvania: „Către sfârșitul veacului al XVIII-lea activa în Transilvania cunoscutul Naum Râmniceanul, care se trăgea de altfel, prin părinții săi din Jina. Prin 1788 se refugiază de la Horezu la Sibiu, de unde pleacă la Hodoș — Bodrog și Lipova[8].

Astfel, protosinghelul Naum Râmniceanul rămâne unul dintre călugării — cărturari cei mai reprezentativi ai Bisericii noastre Ortodoxe din Transilvania, contribuind prin activitatea și opera sa la o mai bună cunoaștere a istoriei Bisericii și a țării noastre în același timp, fiind unul dintre numeroșii transilvăneni care a contribuit la menținerea unității spirituale dintre românii din cele trei provincii românești, despărțiți vremelnic de granițe impuse de stăpânitorii străini din vremuri de mult apuse.

Preot VIRGIL MANASE

Note bibliografice:

1. Între cei care s-au ocupat de călugărul ardelean Naum Râmniceanul se numără următorii: Constantin Erbiceanu, Cronicari greci care au scris despre români în epoca fanariotă. Text grecesc și traducere românească, București 1888, LXXX +361 p. (lucrările sale scrise în limba greacă cu traducere în românește); CONSTANTIN ERBICEANU, Viața și activitatea literară a protosinghelului Naum Râmniceanu, București, 1900, 97 p. (Acad. Rom. Discursuri de recepție, XXII). St. BEZDECHI, Protosinghelul Naum Râmniceanu despre originea neamului și a limbii noastre, în revista „Transilvania", an LXXIV nr. 3—4, Sibiu, 1943, p. 231—237; St. BEZDECHI, Cronica inedită de la Blaj a protosinghelului Naum Râmniceanu, partea I Text însoțit de un studiu introductiv, Cluj-Sibiu, 1944, 107 p.; G. CĂLINESCU, Naum Râmniceanu în „SCIL", 1966; p. 22—23; SEBASTIAN BARBU-BUCUR, Naum Râmniceanu, în „Studii de Muzicologie, vol. IX; București, 1973, p. 149—192; Cf. Preot Dr. MIRCEA PĂCURARIU, Istoria Bisericii Ortodoxe Române, vol. 2, București, 1981, p. 618.

2. AUREL DUMITRESCU — JIPPA și NICOLAE NISTOR — Sibiul și ținutul în lumina istoriei I, Editura Dacia, Cluj-Napoca 1976, p. 23.

3. ȘTEFAN METEȘ — Istoria Bisericii și a vieții religioase a românilor din Transilvania și Ungaria, vol. 1 (până la 1698), Sibiu, 1935, p. 343.

4. Preot. Prof. Dr. MIRCEA PĂCURARIU, op. cit., p. 568.

5. IDEM., op. cit., p. 612.

6. IDEM, op. cit., p. 636.

7. IDEM, op. cit., p. 435.

8. AUREL DUMITRESCU JIPPA și NICOLAE NISTOR, op. cit., p. 212.

(Urmare din pag. a 3-a)

Sf. Antonie de la Iezerul

Printre altele, ieroschimonahul Ștefan l-a informat pe tânărul ierodiacon că, „acel Cuvios are și Viața pe larg scrisă de ai săi ucenici". Atunci, spune cronicarul: „M-am îndemnat a cerceta de acea carte și, cu mare osteneală și cheltuială, am găsit ascuns acel Pomelnic, împreună cu Viața, iar de mulți ani prăpădit, asemenea și un Antimis al Peșterii, la un sat în Dobriceni, anume Sumalcu în Vâlcea".

Retras la Mânăstirea Tismana, ierodiaconul Chiril primește hirotonirea întru ieromonah și îmbracă schima mare, sub numele de Chiriac, apoi i se încredințează Schitul Cioclovina, îndeplinind funcția de egumen și duhovnic. Redactând, în anul 1812, o colecție de scrieri monahale, ieroschimonahul Chiriac include și *Viața Cuviosului Părintelui nostru Antonie Schimonahul,* arătând și motivul care l-a determinat să o transcrie, anume: „Cu cuviință am socotit, pentru folosul meu și al celor ce vor dori, a prescrie de aici înainte Viața acelui strămoș al meu, fiindcă altele pretutindenea se află, iar aceasta, nu. Și, fiind și mai de curând, poate va da râvnă celor ce doresc mântuire, cu toate că, acest cuvânt nu este întemeiat cu atâtea faceri de minuni ca ale sfinților celor mari. Dar, cu cât cuprinde în sine și câte am auzit și am văzut, destule sunt a da crezare de cuvios și rob al lui Dumnezeu".

Viața Sfântului Antonie de la Iezerul a cunoscut mai multe ediții; prima apare în anul 1890, aparținând profesorului Constantin Erbiceanu, care o tipărește după manuscrisul ieroschimonahului Chiriac; urmează apoi cele ale episcopilor râmniceni, Ghenadie Enăceanu, în 1892, și Atanasie Mironescu, în 1906; ultima ediție apare în 1962, a profesorului Aurelian Sacerdoțeanu, cu ocazia publicării studiului intitulat: *Pomelnicul Mânăstirii Iezerul.*

Din cuprinsul *Vieții,* redactată de ieromonahul Nicolae, rezultă limpede că, Antonie schimonahul era originar de la „Enica din Țara Grecească", adică din Ianina, iar nu „din Teiuș (Transilvania)", sau „dintr-unul din satele subcarpatice ale județului Vâlcea". Identificarea locului de naștere cu Teiușul transilvănean a fost posibilă, datorită faptului că, pictura bisericii Schitului este realizată de „smeritul între ieromonahi chir Nicolae sin Nicoli din Teiuș", ucenicul Cuviosului, însă aici este vorba de un cătun oltenesc aflat în raza comunei Bârlogu, iar cu privire la „unul din satele subcarpatice" nu există nici un temei justificativ.

Este adevărat că, însuși Chiriac Râmniceanu nu știa precis, dacă Antonie s-a născut în sudul Dunării, sau numai părinții săi. Însă, chiar dacă s-a născut în țara noastră, locul de naștere trebuie să fie Râmnicu Vâlcea, unde erau stabiliți mulți comercianți veniți din ținutul grecesc.

Deși autorul *Vieții* spune că Antonie era „de neam grec", el era un aromân, deci un valah din neamul nostru. Această afirmație se bazează pe rezultatul cercetărilor competente ale profesorului Anastase N. Hâciu care în valoroasa sa lucrare *Aromânii,* demonstrează că, aromânii, în relațiile comerciale cu țările străine, erau considerați greci, datorită faptului că aveau religia ortodoxă și vorbeau curent limba greacă, pe care o foloseau în școală și biserică. De asemenea, s-a constatat documentar că grecii n-au avansat cu comerțul mai sus de Tesalonic, oraș situat în nordul țării, iar aromânii s-au răspândit prin întregul Imperiu otoman și în țările vasale, ca Principatele Române, Transilvania, Ungaria, până în Egipt și Asia Mică; ei se bucurau de privilegii comerciale speciale, obținute de la sultanul Murad al II-lea (1421-1451), printr-o capitulațiune, confirmată și de sultanii ulteriori, datorită faptului că, în timpul unui război, i-au permis trecerea prin defileul Pindului.

În capitulațiunea sultanului, scrie că: „Vlahii (aromânii - n.n.) vor putea călători în toată libertatea, prin tot Imperiul, exercitând orice profesie li s-ar părea bună". Bucurându-se de această libertate, Antonie sau părinții săi vin în Țara Românească și se stabilesc la Râmnicu Vâlcea, unde exista o mare colonie de aromâni comercianți. Aici, tânărul Antonie se căsătorește, cum scrie arhimandritul Chiriac: „Acest Cuvios părinte Antonie, fiind căsătorit, a născut fecior pe popa Mihail, care și acela a fost căsătorit". Este adevărat că același arhimandrit scrie în altă parte că, „Antonie nu s-a căsătorit, ci mergând la Sfânta Episcopie a Râmnicului, unde tunzându-și perii capului, a intrat în cinul călugăresc". Prin aceasta, se înțelege că nu s-a recăsătorit, deși se crede că a rămas văduv la o vârstă tânără, întrucât are un singur moștenitor.

Antonie practică negustoria până la vârsta de 62 de ani, perioadă în care și-a îndeplinit și obligațiile paterne față de fiul său; numai după căsătoria și hirotonirea lui în preot, optează pentru viața monahală, așa cum prevăd canoanele bisericești. El nu intră în mânăstire la îndemnul „egumenului de la Iezerul", întrucât totul era ruinat acolo.

Împlinind trei ani de ascultare desăvârșită în mânăstire, Antonie primește voturile monahale, apoi sufletul său se învăpăiază de focul dragostei pentru Sfântul Munte, știind că este locul unde se practică nevoințe călugărești mai aspre; însă, episcopul Ilarion îl sfătuiește să rămână în țară, întrucât și aici sunt condiții corespunzătoare vieții pustnicești, uneori chiar superioare celor din Muntele Athos, și îi recomandă Schitul Iezerul.

Ascultător din fire, Cuviosul Antonie se îndreaptă spre Iezerul, unde găsește „mânăstioara de tot pustie, nelocuind măcar un călugăr sau alt om pământean", iar „biserica fiind surpată de tot". Ruinele Schitului nu-l descurajează, ci începe refacerea lui, dând întreaga agoniseală „ce a avut din prisoseala neguțătoriei". Când biserica și chiliile, precum și zidul împrejmuitor au fost terminate, episcopul „puind egumen și alți părinți locuitori de obște", viața monahală de la Iezerul intră din nou în făgașul vechilor rânduieli călugărești.

Potrivit biografilor săi, ieromonahul Nicolae și arhimandritul Chiriac, Cuviosul Antonie nu a fost hirotonit preot; ei totdeauna îl numesc „schimonah". De asemenea, în *Pomelnicul Schitului Iezerul* este trecut: „Antonie schimonahul", precum și în cel al strănepotului său. Dacă Sfântul Antonie era preot, în documente ar fi fost menționat „ieroschimonah", adică ieromonah schivnic.

Mare iubitor de liniște sufletească, și dorind singurătatea, „ca să poată lupta împotriva celui maestru", Cuviosul Antonie se retrage în pustie, unde găsește o peșteră, aproape de vârful muntelui. În urma rugăciunilor stăruitoare, Dumnezeu îi descoperă să-și facă biserică în stânca peșterii. Primind binecuvântarea episcopului, bătrânul monah se nevoiește cu dalta și ciocanul, trei ani de zile, până desăvârșește bisericuța și chilia.

La Peștera Iezerului, Cuviosul Antonie și-a rânduit viața pustnicească pe temeiul principiului monahal: „Roagă-te și muncește!". Ucenicul său relatează că, „niciodată fără de lucru nu ședea, ci au se ruga, au lucra în ogradă". El a defrișat mari suprafețe de pădure, unde plantează tot soiul de pomi fructiferi, rămași multă vreme ca mărturie vie a muncii sale stăruitoare.

Cuviosul Antonie este recunoscut ca practicant al unei asceze foarte severe, avea îmbrăcăminte simplă; mâncarea o servea la ora trei după amiază, dar numai pâine, și aceea „tocmită cu măsură", iar vin sau rachiu nu a gustat niciodată în pustie; purta brâu din verigi de fier împrejurul trupului, iar lacrimile din ochi erau nelipsite. Cu privire la înfățișarea și temperamentul său, ucenicul spune că, era „vesel la căutătură; fața obrazului frumoasă; puțintel cam iute din fire, dar degrab și lesne iertător".

Datorită nevoințelor sale, Cuviosul Antonie „multe iscușenii a avut de la diavolul, dar cu ajutorul lui Dumnezeu, rugându-se ziua și noaptea, pe toate le-a biruit. Astfel și-a petrecut viața, aproape trei decenii, iar când a trecut în veșnicie avea 92 de ani. Trupul Cuviosului a fost așezat în mormântul pe care el însuși l-a săpat lângă ușa Peșterii, de cei mai apropiați ucenici ai săi, ieromonahii Nicolae și Atanasie; apoi, de multe ori li s-a arătat în vis, „fiind în sfânta biserică, și având engolpion de aur la pieptul Sfinției Sale, și strălucind foarte cu raze".

Cuviosul Antonie a avut numeroși descendenți, cunoscuți până la a cincea generație; mulți dintre ei s-au consacrat slujirii lui Dumnezeu, ca preoți și călugări. Astfel, fiul său Mihail, preot la Catedrala episcopală din Râmnicu Vâlcea, rămas văduv, s-a călugărit, iar fiul său Ioța, ajunge preot, din urmașii căruia este cunoscut arhimandritul Nectarie Diadoh, egumen cozian (1822-1839); preotul Ghinea s-a călugărit la Mânăstirea Cozia sub numele de Ghedeon, devenit ulterior ieroschimonahul Grigorie. El a avut mai mulți copii; fiica cea mare este mama arhimandritului Chiriac, iar fiul său Radu era logofăt și cântăreț la Cozia, sub numele de Roman monahul. De asemenea, un nepot al său, Daniil, a slujit ca arhidiacon episcopului Galaction al Râmnicului.

Amintirile despre viața mai presus de fire și faptele minunate ale Cuviosului Antonie au fost păstrate în memoria credincioșilor. Convinși, prin puterea harului divin, că acest mare pustnic a fost o ființă aleasă și bineplăcută lui Dumnezeu, au început să-l venereze ca pe un sfânt, adresându-i rugăciuni. Aflând despre cultul pe care credincioșii îl aduceau Cuviosului, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât să-l înscrie în rândul sfinților, prin canonizare, fiind menționat în Calendarul bisericesc la 23 noiembrie, ziua adormirii sale în Domnul. Evenimentul s-a petrecut în anul 1992, iar de atunci, cinstirea sa a devenit comună tuturor creștinilor ortodocși din țara noastră.

Chipul Sfântului Antonie a fost zugrăvit în icoană și i s-a redactat Sinaxarul. Acum urmează să se întocmească slujbele specifice cultului divin bisericesc: Vecernia, Utrenia și Acatistul, pentru ca cinstirea lui să se facă după toată cuviința, ca a unui mare sfânt al neamului nostru românesc.

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

● **Duminică, 3 NOIEMBRIE 2002 — Î. P. S. Sa** a participat la slujba de priveghi a P.C. Pr. Prof. Univ. Dr. Aurel Jivi în Capela Facultății de Teologie. Alături de **Î.P.S. Mitropolit** a participat și **Dr. Christoph Klein,** episcopul Episcopiei Evanghelice C.A. Sibiu. **Î. P. S. Mitropolit** a rostit un cuvânt de mângâiere, întru pomenirea celui adormit.

● **Luni, 4 NOIEMBRIE** — A primit pe **Î.P.S. Nifon Mihăiță,** Arhiepiscop al Târgoviștei, **P.S. Laurențiu Streza,** Episcop al Caransebeșului și pe P.C. Pr. Prof. Dr. **Dumitru Abrudan,** Decanul Facultății de Teologie „Andrei Șaguna" Sibiu, cu prilejul înmormântării P. C. Pr. Prof. Dr. **Aurel Jivi.**

— A primit pe Arhim. Ilarion Urs, Starețul Mânăstirii „Brâncoveanu" de la Sâmbăta de Sus și exarh al Mânăstirilor.

● **Miercuri, 6 NOIEMBRIE** — A primit pe Pr. prof. Drd. **Victor Neamțu,** Directorul Seminarului Teologic Liceal din Brașov.

● **Joi, 7 NOIEMBRIE** — A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul ad-tiv bisericesc al Arhiepiscopiei.

— A primit pe P.C. Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.

● **Luni, 11 NOIEMBRIE** — A primit pe Dl. Constantin Moraru, Președintele Consiliului Județean Sibiu.

● **Marți, 12 NOIEMBRIE** — A primit pe Monahia Dionisia Grigore, stareța Mânăstirii Orlat, împreună cu Monahia Paisia Stegăroiu și Ierom. Sofian Portărelu de la aceeași Mânăstire.

— A primit pe d-na Liliana Coadă din Basarabia, licențiată a Facultății de teologie din Sibiu.

● **Miercuri, 13 NOIEMBRIE** — A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilier administrativ bisericesc al Arhiepiscopiei.

● **Joi, 14 NOIEMBRIE** — A primit pe P.C. Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.

— A primit pe Arhim. Ilarion Urs, starețul Mânăstirii „Brâncoveanu", Sâmbăta de Sus.

● **Vineri, 15 NOIEMBRIE** — A primit pe P.C. Pr. Ioan Herda de la Biserica „Sf. Nicolae" — Șchei-Brașov.

— A primit pe Stareța Mânăstirii Orlat, Monahia Dionisia Grigore și pe Monahia Paisia Stegăroiu.

— A acordat un interviu D-lui Laurențiu Parnică, redactor la Ziarul RONDUL, Sibiu.

● **Sâmbătă, 16 NOIEMBRIE** — A primit pe Ierom. Dimitrie Papacioc, duhovnicul Mânăstirii Cârțișoara, prot. Avrig.

— A primit pe D-na Mariana Mirea din Făgăraș.

● **Duminică, 17 NOIEMBRIE — Ziua de naștere a Înalt Prea Sfinției Sale.**

— A participat la Catedrala Mitropolitană la Sf. Liturghie săvârșită de **P. S. Visarion Rășinăreanu, episcop-vicar,** înconjurat de un numeros sobor de preoți și diaconi și apoi la Te-Deum-ul oficiat în cinstea **Î. P. S. Sale.** A rostit un cuvânt de învățătură.

— A acordat distincția „Cruce patriarhală" preoților: Constantin Mitea de la Biserica „Iosefin I" — Sibiu, Mihai Sămărghițan de la Biserica „Dintre Brazi" Sibiu, Gheorghe Streza de la Catedrala mitropolitană și Dumitru Adrian Munthiu, eclesiarhul Catedralei.

— După Sf. Liturghie în sala de protocol de la Reședința mitropolitană, Î. P. S. Sa a oferit, în cinstea celor care l-au felicitat, o agapă. Au participat: Președintele Consiliului Județean, Dl. Constantin Moraru, subprefectul Sibiului Dr. Cornel Langa, Prof. univ. dr. Ilie Crăciun, Decanul Facultății de Medicină din Sibiu, Arhid. Prof. univ. dr. Constantin Voicu, Decanul Facultății de Teologie Oradea, Dl. Ioan Cotârlea, Directorul Direcției Silvice Sibiu, Permanența Eparhială, preoți, profesori de teologie, corul catedralei, angajați, alți credincioși.

● **Marți, 19 NOIEMBRIE,** — A primit pe Prof. Dr. Vasile Oltean, Directorul Muzeului „Sf. Nicolae" Șchei-Brașov.

— A primit pe Dl. Prof. Ioan Onuc Nemeș, redactor la Ziarul „TRIBUNA", Sibiu.

— A primit pe Dl. Liviu Negru și soția Paula din Sibiu, care au înmânat Î. P. S. Mitropolit un album omagial foto cu ocazia zilei de naștere.

— A prezidat lucrările Permanenței Consiliului Eparhial Sibiu, rezolvând probleme administrativ-gospodărești.

— A primit pe Monahia Spiridona Mihu, stareța Mânăstirii Predeal, Jud. Brașov și pe sora Maria Șandor, viețuitoare la aceeași Mânăstire.

● **Miercuri, 20 NOIEMBRIE** — A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul administrativ bisericesc al Arhiepiscopiei.

— A primit pe D-ra ec. Sanda Cheneriș, contabil șef al Arhiepiscopiei Sibiului.

● **Joi, 21 NOIEMBRIE** — A primit pe P.C. Prof. dr. Dumitru Abrudan, Decanul Facultății de Teologie din Sibiu, însoțit de Pr. prof. dr. Vasile Chifor de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Iași.

— A primit pe P.C. Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.

● **Vineri, 22 NOIEMBRIE** — A primit pe Arhim. Ilarion Urs, starețul Mânăstirii „Brâncoveanu", Sâmbăta de Sus.

● **Luni, 25 NOIEMBRIE** — Pleacă la București pentru a participa la lucrările ședințelor Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

● **Marți, 26 NOIEMBRIE** — Participă la ședințele Sf. Sinod al B.O.R.

— S-a întâlnit cu: Î.P.S. Teofan Savu, Mitropolitul Craiovei.

— S-a întâlnit cu P.S. Casian Crăciun, episcopul Dunării de Jos.

— S-a întâlnit cu P.S. Epifanie Norocel, Episcopul Buzăului.

— A primit pe Dr. Dan Riga din București.

● **Miercuri, 27 NOIEMBRIE** — Participă la lucrările ședinței Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

— S-a întâlnit cu **Î.P.S. Andrei Andreicuț,** Arhiepiscop al Alba-Iuliei.

— A primit pe pictorul Cornel Lefter din București.

● **Joi, 28 NOIEMBRIE 2002,** — În drum spre Sibiu a vizitat Mânăstirea Predeal, unde s-a întâlnit cu obștea mânăstirii.

— A primit pe P.C. Pr. Lucian Vitan, Parohul Bisericii din Predeal, însoțit de un consilier și de primul epitrop.

Pr. VALENTIN SICOE
— Secretar eparhial —

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea Î.P.S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, P. S. Episcop-vicar VISARION RĂȘINĂREANU **a săvârșit următoarele:**

● **14 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârșit, la invitația P. S. Gherasim al Râmnicului, Sf. Liturghie arhierească în Catedrala episcopală din Râmnicu-Vâlcea rostind cuvânt de învățătură și hirotonind un ierodiacon.

— A participat la festivitățile prilejuite de aniversarea zilei de naștere a P. S. Gherasim, rostind un cuvânt adecvat.

● **15 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârșit la Brașov un parastas la troița eroilor brașoveni cu prilejul împlinirii a 15 ani de la revolta anticomunistă.

— A vizitat mânăstirea Bucium, prot. Făgăraș.

● **16 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.

— A participat la festivitatea depunerii jurământului militar la Școala de Aplicație și Vânători de Munte din Făgăraș, de către tinerii ostași între care și un pluton de preoți militari, rostind cuvânt de învățătură.

— Seara a slujit Vecernia în Catedrală.

● **17 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala mitropolitană din Sibiu hirotonind întru diacon pe teologul Mujat Liviu Anghel.

— A oficiat un Te-Deum cu prilejul zilei de naștere a **Î. P. S. Mitropolit ANTONIE,** rostind cuvânt de învățătură.

● **21 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Florile" din Avrig, Jud. Sibiu, rostind cuvânt de învățătură. Diaconul Mujat Liviu a fost hirotonit întru preot pentru trebuințele misionare ale prot. Avrig.

— A cercetat biserica „Cuv. Paraschiva" din Veștem vorbind credincioșilor prezenți la slujba Utreniei.

● **24 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica Schitului Păltiniș rostind cuvânt de învățătură. P. Cuv. Ierom. Valeriu Luca a fost hirotesit întru protosinghel.

— Seara a slujit Vecernia în Catedrală.

● **25 NOIEMBRIE — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie în Capelă.

● **26—27 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a participat la lucrările Sf. Sinod la București.

● **28 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a participat la manifestările omagiale prilejuite de împlinirea a 150 de ani de la moartea lui Nicolae Bălcescu, organizate la Cercul militar Sibiu.

— Seara a oficiat în Capela mitropolitană un parastas pentru făuritorii Unirii de la 1 Decembrie 1918.

● **30 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a oficiat Sf Liturghie arhierească în Capela „Sf. Andrei" de la Liceul „Carol I" din Sibiu, rostind cuvânt de învățătură.

— A oficiat Parastasul pentru mitropolitul Andrei Șaguna în Catedrală și apoi la Mausoleul de la Rășinari.

— A vizitat cele trei biserici parohiale din Rășinari și o expoziție de icoane pe sticlă a copiilor de acolo.

● **1 DECEMBRIE — P.S. Sa** a slujit, la invitația Î. P. S. ANDREI, Arhiepiscopul Alba-Iuliei, la Sf. Liturghie și la slujba de Te-Deum în Catedrala arhiepiscopală din Alba-Iulia.

— Seara a participat la Spectacolul Omagial închinat Zilei Naționale a României, organizat la Casa de Cultură a Sindicatelor din Sibiu.

● **2 DECEMBRIE — P. S. Sa** a prezidat la Centrul Eparhial o ședință cu preoții din orașul Sibiu.

— A participat la vernisajul unei expoziții fotografice organizată de Facultatea de Jurnalistică din Sibiu.

● **3 DECEMBRIE — P. S. Sa** a participat la Biblioteca ASTRA la lansarea monografiei: **„Muzeul Astra, istorie și destin 1905—2000"**, rostind o alocuțiune.

● **5 DECEMBRIE — P. S. Sa** a săvârșit slujba Vecerniei și a predicat în biserica „Sf. Ier. Nicolae" din Sibiu - Lazaret.

● **6 DECEMBRIE — P. S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Nicolae" din Șcheii Brașovului rostind cuvânt de învățătură.

Arhid. VASILE AVRAM

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs publicăm spre ocupare următoarele parohii vacante:

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN MEDIAȘ

— Parohia Blăjel — la transferări

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN AGNITA

— post preot misionar — concurs dosare

Termen de concurs: 3—18 decembrie 2002.

Cei care doresc să ocupe aceste posturi își vor înainta cererile în termen legal la Oficiile protopopești, anexând adeverințe cu certificatele de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs Oficiile protopopești ne vor înainta de urgență dosarele cu cererile candidaților.

P.C. Protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa:

— vechimea în funcția anterioară, examene absolvite, situația socială (domiciliu, copii, părinți, locul de muncă al soției, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare, nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Vechimea în preoție trebuie să fie de minim cinci ani, la transferări.

Nu se primesc dosare din alte Eparhii.

Termen de contestație: 15 zile de la data numirii.

† ANTONIE
Arhiepiscop și Mitropolit

Consilier Ad-tiv Bisericesc
Pr. SIMION SĂSĂUJAN

ANUNȚ

În urma hotărârii Consiliului Arhiepiscopesc al Arhiepiscopiei Sibiului, prețul unui abonament anual la „Telegraful Român", pe anul 2003 este de 100 000 lei, iar al „Revistei Teologice" de 125 000 lei. Banii se vor vira obligatoriu în contul nr. 2511.1-61.1/ROL B.C.R. Sibiu.

Misiunea Bisericii

(Urmare din pag. a 6-a)

tru, Laura Dobrescu, Cristian Almăjanu, Lucian Farcașiu, Aurora Gherasim, unii dintre aceștia cu atribuțiuni de translatori.

La încheiere considerăm că această ediție a Dialogului a contribuit nu doar la aprofundarea temei supusă discuțiilor, ci și la o abordare comună a acesteia, conștienți fiind că doar prin astfel de eforturi putem redescoperi lumii sensul profund și finalitatea Bisericii, acela de a asuma lumea și a transcede cu ea veacul spre lumina neînseratei Împărății.

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române tipărește, cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cartea sfântă: **Biblia** sau **Sfânta Scriptură,** ediție jubiliară a Sfântului Sinod.

Biblia a fost tradusă după cele mai multe modele franțuzești, după Septuagintă, de Înalt Prea Sfințitul Bartolomeu, arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului.

E o ediție bună care îmbogățește literatura română și îi dă Bibliei un nou mers pe drumul credinței și al faptei, îmbogățind tezaurul biblic românesc cu o nouă încercare, care-i face mare cinste ostenitorului.

La urmă are o foarte bună concordanță biblică, care poate fi foarte folositoare cititorilor și mai ales predicatorilor.

Această carte a cărților a fost prezentată recent și la Academia Română din București, bucurându-se de un mare succes.

★

● Casa de Presă și Editură „Tribuna" publică cartea: **Preotul Zosim Oancea și Muzeul de Icoane pe Sticlă,** Sibiu, 2002, 208 p.

Este vorba despre preotul stavrofor Zosim Oancea, îndrăgostit nu numai de misiunea lui preoțească propriu-zisă, ci și de frumos. A fost preot mulți ani la Biserica din Sibiel, frumos așezată într-o gură de munte, în Mărginimea Sibiului. Așa s-a trezit adunând arta iconarilor pe sticlă — specifică Transilvaniei — și i-a venit ideea alcătuirii unui muzeu. A strâns de peste tot ceea ce prisosea credincioșilor, și așa s-a născut „Colecția de icoane din Sibiel". Este în întregime opera sa.

Astăzi colecția se bucură de un local adecvat. Datorită faptului că soseau tot mai multe donații de icoane, s-a simțit nevoia de mai mult spațiu, și așa a răsărit clădirea actuală.

Părintele Zosim Oancea este legat prin dublu apostolat: al preoției și al artei, de Sibiel și de icoanele pe sticlă.

Eu mă bucur că părintele Zosim lasă în urma Cucerniciei Sale o astfel de lucrare. Și-a pus în ea tot ce avea mai bun, tot ce iubea mai mult, tot ce a dorit să lase urmașilor săi. Îl felicităm din toată inima și îi dorim încă mulți ani.

★

● Semnalăm o altă carte apărută la Editura Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R. din București, cu titlul: **Biblia în ilustrații,** texte scripturistice alese de P.C. Pr. Dr. Sabin Verzan, însoțite de reproduceri după fresce și icoane din sfintele noastre mânăstiri și biserici. Cartea a apărut în 2002, după trecerea la cele veșnice în 1997 a părintelui.

Este o **Biblie în ilustrații,** care se bucură de un Cuvânt înainte al Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, care spune printre altele: „Alcătuitorul acestei îngemănări de Cuvânt dumnezeiesc și imagine sfântă își demonstrase bogata pricepere în ceea ce privește arta creștină în România, tipărind pentru prima dată la noi o colecție de cinci volume, între anii 1979-1985, care cuprinde mărturii ale artei creștine de pe pământul țării noastre din sec. III—XVI. Biblia ilustrată este astfel o continuare a drumului deschis prin monumentala colecție: **„Arta creștină în România".** Părintele Verzan a pregătit materialul necesar încă din anii '80 ai secolului trecut, dar această operă de zidire sufletească și cultural-artistică, în același timp, nu a putut fi tipărită decât acum, la cinci ani de la trecerea sa la cele veșnice".

Este o Biblie cu ilustrații, care face mult înțeleasă Biblia noastră românească. Este foarte bună de povestit, la îndemâna copiilor și a tuturor celor care încearcă să o priceapă.

Părintele Verzan care a fost mulți ani în slujba Tipografiei Institutului Biblic din București, încă din vremea când eram eu Episcop-Vicar Patriarhal, având funcția de Consilier patriarhal și conducătorul Tipografiei. Am colaborat câțiva ani buni. A fost un vrednic conducător al Tipografiei, al cărților bisericești și s-a gândit să ne dea o ediție folositoare, pentru care copiii desigur îi vor fi veșnic recunoscători.

La urmă are o bibliografie și o scurtă biografie de diac. prof. dr. Ioan Caraza, secretar general al SBIR.

Dumnezeu să-l aibă în pace.

★

● **Tainele de inițiere creștină în Bisericile Răsăritene** de P.S. Dr. Laurențiu Streza, episcop al Caransebeșului. Cartea apare la Editura Trinitas, Iași, 2002, 189 p.

Prea Sfințitul Laurențiu, în cartea aceasta, tratează teme extrem de interesante. În partea întâi se ocupă de: **„Ritualul și doctrina tainelor de inițiere în literatura creștină veche (sec. I—XV)"** și tratează despre: **„Tainele de inițiere după Sfânta Scriptură. Tradiția apostolică".** În partea a doua se ocupă de: **„Slujba tainelor de inițiere în diferitele ritualuri Liturgice de azi".** În capitolul întâi se ocupă de **„Slujba baptismală și simbolismul ei în Biserica Ortodoxă",** iar în cel de al doilea capitol tratează despre: **„Tainele inițierii creștine în Bisericile Vechi-Orientale".**

Cartea are un Cuvânt înainte de Î.P.S. Daniel, mitrolitul Moldovei și Bucovinei, pag. 5—6.

Este o carte foarte bună care îi face mare cinste autorului.

ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: **Dr. Antonie Plămădeală,** Mitropolitul Ardealului — președinte; **P.S. Visarion Rășinăreanu** - episcop-vicar, — vicepreședinte; **Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan** — redactor responsabil; **Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.**

I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe un an: 85 000 lei. Cont nr. 2511.1-61.1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2.11.1.-61.15 U.S.D.) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A., Sucursala Sibiu.

Fondator:
Mitropolitul
ANDREI
ŞAGUNA
1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 150
SIBIU
15 decembrie
Nr. 47—48
2002

LĂUDAŢI ŞI CÂNTAŢI ŞI VĂ BUCURAŢI!

NAŞTEREA DOMNULUI — PRAZNICUL FAMILIEI

Bunul Dumnezeu ne-a învrednicit să ajungem încă o dată, cu pace şi cu sănătate, slăvitul praznic al Naşterii mai presus de gând şi de fire a Domnului nostru Iisus Hristos sau Crăciunul.

Am străbătut cu toţii cu aleasă bucurie duhovnicească Postul Crăciunului, post care închipuie perioada dinaintea venirii lui Hristos în lume, iar acum în această sfântă şi aleasă zi ne plecăm cu inimile înfiorate, pline de bucurie în faţa ieslei din Betleem: **„unde s-a născut Hristos, Mesia chip luminos“**, cum spun colindele noastre străbune.

Au trecut de atunci două mii de ani, dar icoana Naşterii Domnului e pururea vie, an de an, în sufletul şi în viaţa noastră, pentru că, Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat, e veşnic viu şi vine să se sălăşluiască în sufletele noastre pentru ca să ne umple de sfinţenia Lui, de curăţia Lui, să ne lumineze sufletul, să ne încălzească mintea şi inima întru lucrarea şi temeluirea vieţii celei noi.

Sărbătoarea Crăciunului e o chemare sfântă la puritate, la curăţie sufletească şi la înnoirea vieţii pentru a-L primi pe Hristos cel venit la noi **„plin de har şi de adevăr“** (Ioan 1, 14).

Iarăşi ne îmbrăcăm în haine alese de sărbătoare şi după ce ne-am **„curăţit simţirile“** prin taina sfintei spovedanii şi a sfintei împărtăşanii, mergem cu toţii la Casa Părintelui Ceresc ca să primim înăuntrul nostru pe Fiul lui Dumnezeu, Care vine la noi în chip de prunc ceresc nevinovat **„să se nască, şi să crească, să ne mântuiască“.**

Ne umplem iară de aleasă bucurie la fel ca şi păstorii Betleemului şi împreună cu ei ne înfiorăm la cuvintele îngerului care a grăit: **„iată, vă binevestesc vouă o bucurie mare, care va fi pentru tot poporul. Că vi s-a născut azi Mântuitor, Care este Hristos Domnul, în cetatea lui David“** (Luca 2, 10—11).

Ne sârguim şi noi ca şi magii de la Răsărituri să-i aducem darurile noastre duhovniceşti: credinţa în locul aurului, dragostea în locul smirnei şi nădejdea

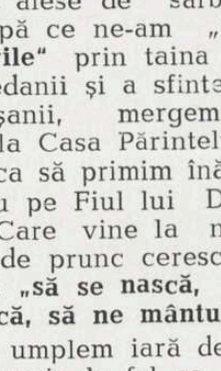

noastră în locul tămâiei şi să I ne închinăm dumnezeiescului prunc, Care a venit **„să slujească şi să-şi dea viaţa răscumpărare pentru mulţi“** (Marcu 10, 45).

Ne împreunăm glasurile cu ale îngerilor şi cântăm şi noi în noaptea sfântă imnul păcii **„Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace, între oameni bunăvoire“** (Luca 2, 14), imn care ne umple şi pe noi de pacea de sus care covârşeşte toată mintea, pace care e dorită şi azi de întreaga omenire.

Veniţi aşadar să ne bucurăm şi să cântăm Domnului, Care a binevoit să ne trimită în lume pe Fiul Său făcut **„om asemenea nouă, afară de păcat“** (Evrei 4, 15), pentru ca să ne mântuiască şi să ne readucă la starea la care am fost înainte de căderea protopărinţilor noştri.

Sărbătoarea Crăciunului este prin excelenţă sărbătoarea familiei creştine, sărbătoare de la care izvorăşte atâta binecuvântare, atâta lumină şi căldură pentru fiecare familie.

Ea reuneşte în jurul ieslei din Betleem pe toţi membrii ei care cugetă la minunea petrecută acum două mii de ani şi învaţă de la dumnezeiescul prunc Iisus, smerenia, bunătatea şi iubirea.

Sărbătoarea Crăciunului este cu osebire o sărbătoare a familiei şi pentru că este o sărbătoare în care s-a arătat iubirea lui Dumnezeu faţă de noi, cum ne învaţă şi Sf. Apostol şi Evanghelist Ioan: **„Întru aceasta s-a arătat iubirea lui Dumnezeu către noi, că pe Fiul Său cel Unul-Născut L-a trimis în lume, ca prin El viaţă să avem“** (I Ioan 4, 9).

Leagănul iubirii divine este familia, acest aşezământ rânduit şi binecuvântat de Dumnezeu ca iubirea dintre oameni să aibă un sălaş, ocrotit de harul dumnezeiesc şi să odrăslească viaţa şi **„încă din belşug“** (Ioan 10, 10).

Familia este temelia societăţii umane, iar familia creştină este temelia Bisericii cea întemeiată de Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Prin binecuvântarea de la Taina Sf. Căsătorii, harul lui Dumnezeu sfinţeşte iubirea şi unirea dintre cei doi soţi, făcându-i să se dăruiască unul altuia până la moarte întru dragoste şi să împlinească porunca biblică: **„Creşteţi şi vă înmulţiţi şi umpleţi pământul şi-l stăpâniţi“** (Facere 1, 28).

Dumnezeu a rânduit fa-

(Continuare în pag. a 2-a)

† ANTONIE
Mitropolitul Ardealului

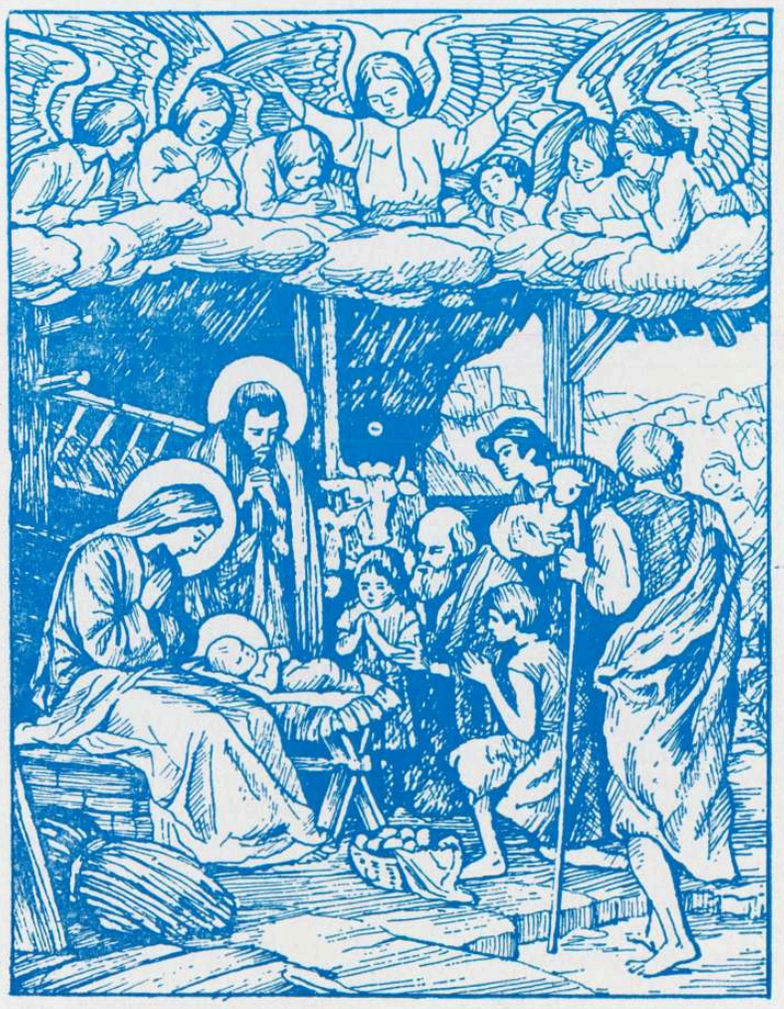

NOUĂ AZI NE-A RĂSĂRIT

Nouă azi ne-a răsărit, Domnul Iisus Hristos,
Mesia cel mult dorit, Domnul Iisus Hristos.

Din Fecioară s-a născut, Domnul Iisus Hristos,
Şi cu lapte s-a crescut, Domnul Iisus Hristos.

Şi cu scutec s-a 'nfăşat, Domnul Iisus Hristos,
Şi în braţe s-a purtat, Domnul Iisus Hristos.

Şi ca robul s-a robit, Domnul Iisus Hristos,
Şi pe noi ne-a mântuit, Domnul Iisus Hristos.

Casa Pâinii

Denumirea oraşului Betleem este alcătuită din două cuvinte ebraice: **Beit** — casă şi **Lehem** — pâine. Sunt încă multe alte construcţii ebraice similare. Spre exemplu, şcoală se spune „Beit Sefer“ — în traducere „Casa Cărţii“; tribunal se spune „Beit Din“ — în traducere, „Casa Judecăţii“; spital se spune: „Beit Holim“ — în traducere „Casa bolnavilor“; în sfârşit, cimitir se spune „Beit Olam“ — în traducere „Casa veşniciei“.

Nu întotdeauna Betleemul a purtat acest nume. În timpuri îndepărtate se numea Efrata (vezi Fac. 35, 16; 48, 7; Ps. 131, 6), nume ce s-a dat după unul dintre întemeietorii săi (vezi I Cronici 4, 4). Ambele denumiri sugerează fertilitatea, belşugul, rodnicia.

Ca aşezare geografică, Betleemul se află în sudul Ierusalimului, la o distanţă de aproximativ 7 km.

Ceea ce a conferit celebritate acestei străvechi aşezări umane a fost faptul că de aici era originar regele David şi mai ales că aici s-a născut Mântuitorul. Prevestirea acestui ultim eveniment, unic în istorie, a fost făcută cu opt secole înainte de împlinirea lui, de către profetul Mihea, care a spus: „Şi tu, Betleeme Efrata, deşi eşti mic între miile (de aşezări n.n.) ale lui Iuda, din tine va ieşi Stăpânitor peste Israel, iar obârşia lui este dintru început, din zilele veşniciei... El va paşte poporul prin puterea Domnului, întru slava numelui Dumnezeului Său şi va fi mare, până la marginile pământului. El Însuşi va fi pacea noastră“ (Mih. 5, 1—3).

La plinirea soroculuI, evangheliştii Matei (cap. 2, 1) şi Luca (cap. 2, 4) descriu cum s-a petrecut lucrul acesta, anume că Iosif şi cu Maria au călătorit din Nazaretul Galileii, în Betleemul Iudeei, spre a se supune poruncii Cezarului Augustus din Roma, ca toţi supuşii din imperiu să se înscrie la locul lor de baştină. Atât Iosif cât şi Maria erau din casa şi din neamul lui David şi de aceea au revenit acum pe plaiurile de obârşie. Tocmai atunci însă

(Continuare în pag. a 3-a)

Pr. prof. D. ABRUDAN

„Hristos se naşte, măriţi-L!“

Praznicul Crăciunului vine şi în acest an să ne readucă aminte de faptul întrupării Domnului petrecut acum două mii de ani în Betleemul Iudeii.

Atunci s-a petrecut cu adevărat cel mai măreţ lucru, şi anume, acela că Dumnezeu Cuvântul **„S-a arătat în trup“**, a luat fiinţă omenească şi s-a făcut om.

Naşterea lui Hristos, împlinită potrivit proorociilor din veac, este nu numai un fapt deosebit, cum îl consideră unii, ci este cel mai important din istoria omenirii, ba chiar, după cuvântul Sf. Ioan Gură de Aur, **„cel mai înfricoşător“.**

Dumnezeu Cuvântul primeşte trup asemenea nouă în afară de păcat, Cel veşnic se coboară în timp şi începe o nouă viaţă divino-umană pentru a-l putea astfel ridica pe om din starea de păcătoşenie şi de a-l readuce la starea paradisiacă.

În ieslea Betleemului se întâlneşte Cel necuprins cu umanitatea noastră limitată căreia îi descoperă nemăsurata Lui dragoste, deplina Lui smerenie şi desăvârşita Lui blândeţe.

Hristos vine la noi în chip de prunc nevinovat:

„mititel, înfăşeţel
în scutec de bumbăcel“

cum spune colindul, pentru a ne putea face părtaşi mântuirii aduse de El şi nu **„cu năluciri înfricoşându-ne pe noi“**, cum grăiesc cărţile de slujbă. În Hristos se împlinesc toate profeţiile Vechiului Testament în chip desăvârşit şi prin întrupare El devine **„Înger de mare sfat“** al Domnului şi îl arată oamenilor pe Tatăl.

Acest lucru este greu de înţeles pentru noi şi El devine **„taina cea din veac ascunsă“, „şi de îngeri neştiută“.**

Cel căruia îngerii nu pot să-i stea în preajmă de strălucirea dumnezeirii în chipul lui Iisus prunc uneşte pe Dumnezeu cu oamenii. Acest lucru îi umple şi pe îngeri de mirare, iar glasul lor vesteşte mereu până la marginile lumii minunea cea mai presus de fire, zicând: **„Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace, între oameni bunăvoire“** (Luca 2, 14).

Iubirea de oameni a lui Dumnezeu nu se arată atât în creaţia lumii şi a omului, cât în întruparea lui Hristos. Coborârea lui Dumnezeu la starea umilă de om este cel mai mare semn al dragostei Lui faţă de noi. Acest lucru l-a făcut pe Apostolul Pavel să exclame: **„O, adâncul bogăţiei şi al înţelepciunii şi al ştiinţei lui Dumnezeu. Cât sunt de necercetate judecăţile Lui şi cât de nepătrunse căile Lui“** (Romani, 11, 33).

Prin aceasta Apostolul neamurilor arăta măreţia tainei petrecute atunci, taină care se cere crezută şi astăzi cu inima prin credinţă. Ea, credinţa îl conduce pe om de la ieslea Betleemului până la poalele crucii la Golgota şi apoi, până în eshatonul cel veşnic al împărăţiei lui Dumnezeu.

Adevăratul creştin trăieşte zilnic taina Întrupării şi minunea Naşterii în inima sa, mai ales prin Sfânta Liturghie care le rememorează şi le reactualizează pentru fiecare credincios în parte în cadrul Sfintei Jertfe.

Creştinii trebuie să trăiască evenimentul Naşterii Domnului cu aceeaşi intensitate cu care au trăit-o păstorii şi magii şi să se străduiască să-L urmeze pe Acela Care s-a făcut om, pentru a ne descoperi nouă: **„Calea, Adevărul şi Viaţa“** (Ioan 14, 6).

Creştinii trăiesc în prezent ceea ce s-a petrecut atunci, în trecut, în aşa fel încât Crăciunul devine pentru fiecare un **„prezent veşnic“** accentuat prin acest cuvânt **„astăzi“:**

„Astăzi s-a născut
Hristos
Mesia chip luminos“...,
sau
„Astăzi s-a născut
Cel făr' de'nceput,
sau
„Fecioara, **astăzi,** pe Cel mai presus de fiinţă naşte“.

Să ne străduim aşadar să-L primim în inimile noastre pe dumnezeiescul Prunc Iisus şi să-i oferim sufletul nostru ca să-şi facă în el **„un staul de odihnă“.**

Să căutăm să fim împreună cu Hristos în aceste zile sfinte de praznic, împreună cu cei dragi ai noştri şi să cântăm şi noi cu strămoşii în cor **„colindul sfânt şi bun“.**

Să ne ferim de a prăznui un Crăciun fără de Hristos, un Crăciun redus doar la luminile multicolore, la cadourile şi la beteala argintie a bradului împodobit.

Să prăznuim nu cu **„aluatul cel vechi“** (Rom. 5, 8), ci cu conştiinţa înnoită de măreţia acestor zile sfinte şi vom avea câştig duhovnicesc şi în fiecare zi vom prăznui Întruparea Fiului lui Dumnezeu, Crăciunul cel veşnic.

† VISARION RĂŞINĂREANU
episcop-vicar
Sibiu

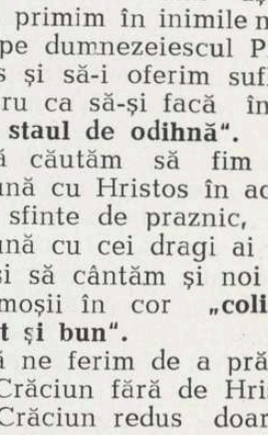

Naşterea Domnului — praznicul familiei

(Urmare din pag. 1)

milia de la început, ca să-i hărăzească omului un semen cu care să împărtăşească bucuriile şi necazurile vieţii, ca să-l apere de rele, de distrugere şi de moarte şi să-l facă părtaş în lucrarea de continuă creaţie a vieţii.

Praznicul Crăciunului ne descoperă pe deplin rostul şi chemarea familiei creştine şi care sunt datoriile membrilor acesteia.

Fecioara Maria, Maica Domnului a devenit modelul desăvârşit al mamei creştine. Ea, care s-a împărtăşit din bucuriile şi încercările Fiului său, este modelul desăvârşit al iubirii jertfelnice a pruncilor, de devotament şi dăruire pentru creşterea lor, pentru toate mamele creştine. Ea este nedespărţită de Fiul ei de la peştera Betleemului şi până la poalele Crucii de pe Golgota, întreţinând focul sfânt al dragostei de mamă faţă de fiul ei şi faţă de aşezământul sacru al familiei.

Acest simţământ al dragostei şi al jertfelniciei trebuie să caracterizeze şi astăzi familia creştină, pentru că, din păcate, la temelia acesteia lovesc dezlănţuite unele păcate grele cum ar fi infidelitatea, divorţul, abandonul copiilor, indiferenţa, care toate nu fac altceva decât să distrugă această celulă a societăţii, a Bisericii şi a neamului nostru.

Se cade ca toţi împreună să veghem şi să ne rugăm ca pacea şi binecuvântarea lui Dumnezeu să se reverse din belşug asupra familiilor noastre, ca dragostea, **„care niciodată nu cade“** (I Cor. 13, 8), să fie la temelia acesteia liant puternic împotriva tuturor încercărilor vieţii.

Familia sfântă ne oferă acum la praznicul Naşterii Domnului această icoană suavă a dragostei, a responsabilităţii şi a jertfelniciei.

La acest mare praznic al bucuriei şi al familiei, să ne închinăm Domnului Iisus Hristos cel născut în peştera din Betleem pentru ca să reverse în sufletele noastre darurile Sale cele bogate.

Să ne împărtăşim cu toţi din darurile Lui şi la rândul nostru să-i închinăm Lui toată viaţa noastră ca să facă din ea un altar de dăruire pentru binele semenilor noştri.

Să trăim în pace şi frăţietate cu toţi oamenii, să ne iubim unii pe alţii după cum El ne-a iubit pe noi.

Să lucrăm cu luare-aminte la mântuirea noastră, împlinind voia lui Dumnezeu care este statornicia în credinţa moşilor şi strămoşilor noştri, milostenia, dreptatea, iubirea şi pacea, aşa cum ne învaţă şi Sf. Ap. Pavel: **„Orice faceţi, cu cuvântul sau cu lucrul, toate să le faceţi în numele Domnului nostru Iisus Hristos şi prin El să mulţumiţi lui Dumnezeu şi Tatălui“** (Col. 3, 17).

Să ne bucurăm duhovniceşte în aceste zile de praznic dar să nu-i uităm nici pe cei aflaţi în suferinţe, în lipsuri, în spitale, azile şi închisori, şi să le facem şi lor un dar cât de mic pentru a simţi şi ei pe deplin bucuria Naşterii Domnului.

Să primim colindătorii în casele noastre şi să cântăm şi noi **„colindul sfânt şi bun“** împreună cu cei dragi ai noştri.

Să rămânem în credinţa Sfintei noastre Biserici şi să ne străduim să progresăm în viaţa duhovnicească împlinind poruncile şi având dragoste întreolaltă.

Cu aceste gânduri şi îndrumări părinteşti vă îmbrăţişez în dragostea mea şi rog pe Dumnezeu să vă ajute să petreceţi sfintele sărbători ale Naşterii Domnului, Anului Nou şi Bobotezei cu pace şi sănătate şi să le ajungeţi întru mulţi şi fericiţi ani.

Naşterea lui Hristos să ne fie de folos.

La mulţi ani!

„Întru oameni pace şi bunăvoire“

Este mai mult decât important pentru noi să cunoaştem forma originară a versetului biblic prin care ne este transmis salutul îngerilor la Naşterea Domnului: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace, **întru oameni** bunăvoire“ (Lc. 2, 14) şi insist în mod deosebit asupra expresiei „întru oameni“ şi nu între oameni, aşa cum o întâlnim în majoritatea ediţiilor contemporane ale Sf. Scripturi, căci aceasta ne va ajuta cu adevărat să înţelegem importanţa deosebită pe care o are, pentru noi şi pentru destinul nostru pământesc, acest eveniment major din istoria umanităţii. (Vezi în acest sens şi I.P.S. Antonie Plămădeală — Cuvinte la zile mari, p. 122 u).

Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu s-a întrupat ca să ne împace cu noi înşine, cu semenii şi cu Dumnezeu, să instaureze pacea pe pământ. „El este pacea noastră“ (Efes. 2, 14), spune Sf. Ap. Pavel, dar pentru a se înfăptui cu adevărat această stare atât de mult râvnită, trebuie ca mai întâi să fie fiecare dintre noi în pace cu sine însuşi. Nu poate fi pace între oameni, nu va fi niciodată, atâta timp cât nu va fi pace mai întâi întru oameni. Pacea din noi este condiţia primordială şi esenţială a păcii dintre noi, iar pacea din noi nu vine, şi nici nu poate veni din altă parte decât de la Dumnezeu. Pacea dintru noi precede şi determină pacea dintre noi.

Asupra celor de mai sus ne vom lămuri mult mai bine, cunoscând însuşi sensul originar al expresiei „întru“. Provenită din adverbul latin **intro,** care înseamnă înlăuntru, în limba noastră ea s-a îmbogăţit, căpătând şi sensul de **în spre,** subînţelegându-se o anumită tensiune, năzuinţă, dorire, tânjire care ţine de esenţa spiritului, de a fi în acelaşi timp în ceva (într-un orizont, într-un sistem) dar şi de a tinde spre acel lucru. Cu **întru,** ceva se confundă în altceva, intră în contact direct, ca în pipăit, creşte laolaltă cu el nemijlocit, concreşte şi, departe de a fi o simplă compunere, dă o contopire“ (cf. C. Noica — Sentimentul românesc al fiinţei, p. 169).

„Întru oameni pace“ este o expresie biblică care nu poate fi percepută şi înţeleasă în profunzimea ei decât în măsura în care este integrată şi privită din contextul mai amplu al învăţăturii creştine. Ea nu are însă, în nici un caz, sensul pe care încercau să i-l imprime filosofii stoici, anume acela de **apatheia** (lipsa emoţiilor, indiferenţa absolută), sau cel de **autarkeia** prin care filosoful antic grec Epicur încerca să acrediteze ideea că pacea sufletului omenesc vine din detaşare, autoizolare, autoprotejare împotriva fenomenelor vieţii, obligându-l pe individ să se închidă în propria-i carapace, el „netrebuind să devină în nici un fel dependent de altceva decât de el însuşi“ (D. Laertios-Vieţile şi doctrinele filosofilor), tăindu-i în acest fel orice contact cu Divinitatea.

O falsă prezentare a acestei stări o vom întâlni şi în teoriile multora dintre sociologii, economiştii sau politologii contemporani, care se căznesc să ne convingă că pacea lumii depinde în exclusivitate de condiţiile exterioare (bunăstare materială, civilizaţie, etc.), uitând însă un lucru simplu dar esenţial: pacea, în sensul ei cel mai intim, nu vine din exterior, nici nu poate fi impusă prin constrângere, ci ea porneşte din noi înspre afară.

Aici se relevă importanţa uriaşă a Creştinismului, care prin Întruparea Fiului lui Dumnezeu în istorie, a redat omului adevărata şi reala sa valoare: nu existăm prin noi înşine, nici nu suntem simple piese numai, într-un macro-sistem socio-economic, care ne sufocă şi tinde să ne anihileze, ci persoane înzestrate cu suflet, capabile de iubire şi comunicare, într-o perpetuă comuniune cu semenii şi cu Dumnezeu. Tocmai acest fapt vine să ni-l descopere Naşterea Domnului Iisus, anume că viaţa noastră are **un sens,** cum de altfel toate cele din preajma noastră au un sens şi o logică, nefiind nimic la voia întâmplării; un scop, iar scopul, ţelul tuturor acestora este Dumnezeu: „Pe toate le-a făcut Dumnezeu, fiecare cu ţelul său“ (Pild. Sol. 16, 4). „Întru oameni pace“ înseamnă din perspectiva creştină, ca noi, oamenii, să-L recunoaştem pe Dumnezeu ca stăpân şi creator al vieţii; să recunoaştem că nu suntem opera hazardului, că omul îl poartă în sinea lui pe Dumnezeu: „Nu ieşi afară, întoarce-te în tine, în omul interior se află adevărul, treci dincolo de tine“ (Fer. Augustin — Despre adevărata religie). să recunoaştem că împărăţia lui Dumnezeu este „înlăuntrul nostru“ (Lc. 17, 21), în lăuntrul, în sinea noastră despătimită şi curăţată, din care este alungată orice cută sau umbră de întinare, este „duhul drept şi smerit, inima înfrântă şi curată“ (Ps. 50, 11 şi 18).

Nu putem avea pace dacă nu suntem mai întâi în pace cu Dumnezeu, pe care trebuie să-L descoperim mereu printr-o necontenită autocontemplare, printr-o atentă şi severă scrutare a lăuntrului propriu: „A te ridica la Dumnezeu nu este altceva decât a intra în tine însuţi. Cine intră în sine şi se depăşeşte, acela cu adevărat se ridică la Dumnezeu“ (Albert cel Mare — Despre spirit şi suflet). Pacea cu Dumnezeu este acea „venire întru sine“ (Lc. 15, 17), din calea păcatului şi a morţii.

Noul Testament care mai este supranumit şi „Cartea păcii“, pentru că în paginile sale acest cuvânt apare de peste 80 de ori, evidenţiază un fapt deosebit pentru noi: pacea nu este decât în Dumnezeu iar omul nu poate ajunge la ea în afara lui Dumnezeu. Se vorbeşte, astfel, despre: „pacea lui Dumnezeu care covârşeşte toată mintea“ (Filip. 4, 7), dar nu în sensul că omul, cu puterea minţii sale limitate, nu o poate cuprinde, ci mai degrabă că pacea lui Dumnezeu întrece capacitatea fiinţei omeneşti de a o produce sau asigura prin sine însuşi. **Pacea i se dăruieşte omului, şi nicidecum creată de el.** „Pace vă las vouă, pacea Mea o dau vouă, nu precum vă dă lumea vă dau Eu“ (In. 14, 27). Am putea tălmăci acest verset astfel: prin Mine aveţi dezlegarea tuturor tainelor despre voi şi despre lume, ştiţi de unde veniţi, cum trebuie să trăiţi, ştiţi ai cui sunteţi. Eu sunt sensul şi scopul ultim al vieţii voastre.

Nu poţi fi împăcat cu Dumnezeu fără să fii împăcat cu tine însuţi, cu propria ta conştiinţă, căci ea este martorul cel nemitarnic care va da mărturie despre faptele şi gândurile tale cele mai tainice în faţa Dreptului Judecător. Unul dintre marii duhovnici ai Ortodoxiei româneşti contemporane, păr. Ilie Cleopa, fost stareţ al mânăstirii Sihăstria, tâlcuieşte

(Continuare în pag. a 4-a)

Pr. N. STOIA

„Biblia cu ilustraţii“

Anul 2002 a fost un an binecuvântat pentru Biserica Ortodoxă Română în privinţa editării Cărţii de căpătâi a religiei creştine, Sf. Scriptură.

După ce în luna iunie a acestui an a avut loc la Bucureşti lansarea oficială a Bibliei, ediţia jubiliară a Sf. Sinod, lucrare la care a ostenit peste un deceniu *Î. P. S. Sa Bartolomeu,* Arhiepiscop al Clujului, la sfârşitul lunii noiembrie a avut loc, tot la Bucureşti, un alt eveniment de excepţie şi anume apariţia *Bibliei cu ilustraţii,* editată de către Institutul Biblic şi de Misiune al Bisericii noastre.

Apărută în condiţii grafice excepţionale, lucrarea se constituie într-un eveniment nu numai din punct de vedere bisericesc-misionar cât şi din punct de vedere educativ-cultural. Şi aceasta întrucât prin imaginile sfinte Cuvântul lui Dumnezeu sporeşte intensitatea şi căldura credinţei şi lucrează afectiv şi efectiv în mintea şi inima cititorului.

Prin imagine credinciosul se apropie mai mult de Dumnezeu şi încearcă să perceapă mai bine adevărurile supranaturale descoperite nouă prin lucrarea Sf. Duh.

Iată de ce apariţia acum a acestei Biblii *„în culori“* este un eveniment de o importanţă deosebită atât pentru cultura bisericească dar şi pentru cea laică.

„Biblia cu ilustraţii“ reprezintă un gând mai vechi al Bisericii noastre care l-a şi concretizat întrucâtva, la început modest, prin apariţia unei astfel de Biblii în 1913, ediţia fiind îngrijită de către episcopul Huşilor *Nicodim Munteanu,* viitorul patriarh, reeditată apoi în mai multe ediţii la care s-au folosit imagini luate din *„Biblia cu imagini“,* tipărită la Leipzig în 1860, imagini aparţinând cunoscutului gravor Gustav Dorré.

Ediţia actuală a *„Bibliei cu ilustraţii“* foloseşte textul biblic consacrat deja, având şi peste 320 de reproduceri de icoane şi picturi murale ortodoxe care împodobesc textele sacre.

Cel care a ostenit ani în şir la apariţia ei este regretatul preot *Sabin Verzan,* doctor în teologie, fost consilier patriarhal şi conducător al Tipografiei Institutului Biblic. Încă din anii '80 părintele Verzan a pregătit întreg materialul dar condiţiile de atunci au împiedicat ducerea la bun sfârşit a acestei lucrări de anvergură.

Lucrarea se bucură de un *„Cuvânt înainte“* al P. F. Părinte patriarh TEOCTIST şi are o amplă introducere structurată în trei părţi mari în care se vorbeşte despre Sf. Scriptură în general, despre traducerile ei, despre cărţile Sf. Scripturi, despre Biblie şi pictura bisericească.

Urmează apoi textele selective din Vechiul şi Noul Testament cu imaginile respective ce dau o notă de originalitate şi de unicitate acestei lucrări. La sfârşit există o tabelă a ilustraţiilor cu proveniența lor şi bibliografia folosită. Lucrarea se încheie cu o scurtă prezentare a vieţii părintelui Verzan, trecut pe neaşteptate la Domnul la 30 mai 1997, la vârsta de 69 de ani.

E meritorie aşadar, această realizare de acum a Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii noastre, care, în colaborare cu Societatea Biblică Interconfesională din România (SBIR), a editat această operă de pionierat pentru România. De menţionat şi faptul că hârtia specială ca şi celelalte materiale necesare tipăririi acestei lucrări au fost asigurate de Societăţile Biblice Unite din Anglia, în spiritul legăturilor frăţeşti şi ecumenice cu Biserica noastră. Prin amploarea şi frumuseţea ei *„Biblia cu ilustraţii“* va rămâne înscrisă în rândul realizărilor mari ale Bisericii noastre la început de nou veac şi de nou mileniu întru propovăduirea Cuvântului lui Dumnezeu spre *„înnoirea vieţii“* (Romani, 6, 4).

† **VISARION RĂŞINĂREANU**
Episcop-vicar, Sibiu

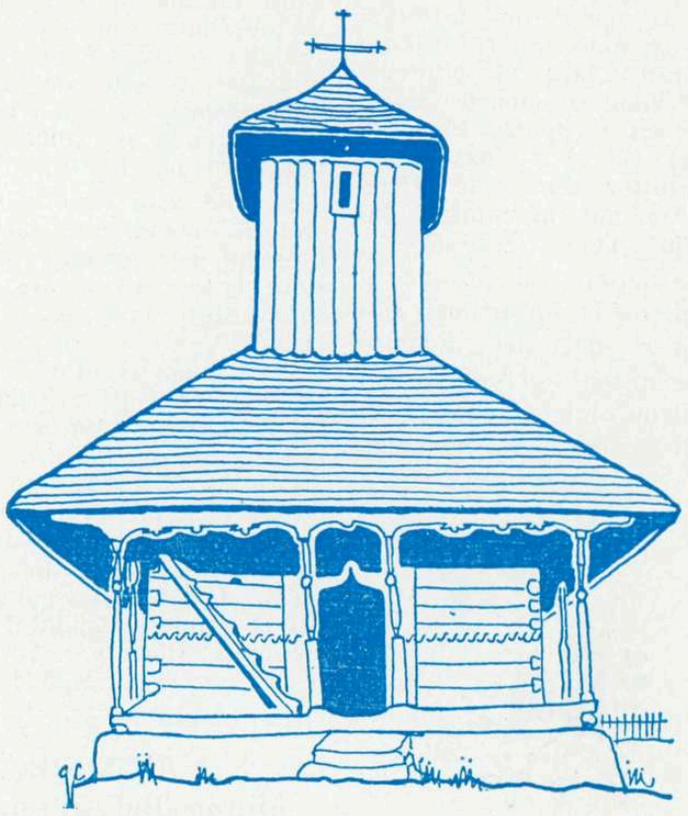

Steaua magilor

Faptele de seamă, din iconomia mântuirii neamului omenesc, au fost prezise, cu veacuri înainte, de către profeţi, „văzători" ai T.V. Evanghelia de la Matei, scrisă cu scopul de a le dovedi cititorilor, că Domnul Hristos este Mesia, conţine mai mult de 20 de referiri la locuri vechitestamentare, prin care se arată, că în persoana lui Iisus s-au împlinit profeţiile mesianice (V. Gheorghiu, Introducere în sf. cărţi ale T.N., Cernăuţi, 1929, p. 120—121).

Iisus s-a născut în peşteră, care era staul al vitelor, şi înfăşat fiind, el a fost culcat în iesle, „căci nu mai era loc pentru ei în casa de popas" (Luca 2, 7). Îngerul Domnului le-a adus vestea cea bună păstorilor, reprezentanţi ai păturii de jos, care îşi păşteau turmele lor pe dealurile din jurul Betleemului. Vestea cea bună a naşterii lui Iisus a fost adusă la cunoştinţa păturii de sus prin magii din îndepărtatul Orient. În ţara lor, magii erau înţelepţi călăuzitori ai regilor, mari preoţi şi astronomi, „ceteţi de stele" (Moş Crăciun, de O Goga). Şi printr-înşii a trăit parţial Logosul (Cuvântul), prin razele sale de lumină, dispersate în lume (P. Svetlov, Învăţătura creştină, în expunere apologetică, vol. I, trad. de S. Bejan şi C. Tomescu, Chişinău, 1935. p. 37). În ultimii 400 de ani î. de H., Evreii împrăştiaţi în toate părţile lumii, au dus cu ei şi Revelaţiunea T.V. care — parţial — a ajuns şi la cunoştinţa popoarelor păgâne. Aşa a ajuns vestea cea bună a naşterii lui Mesia, la cunoştinţa magilor, care au pus la contribuţie şi ştiinţa lor. Au ajuns astfel să-şi pună întrebarea: „Unde este împăratul Iudeilor, cel ce s-a născut? căci noi am văzut steaua lui la răsărit" (Matei 2, 2). Arătarea stelei a fost indiciu suficient pentru magi, că s-a născut regele mesianic, în ţara Iudeilor. Neîntârziat, magii, s-au pregătit şi au pornit la drum — probabil din Persia — spre Iudeia, deci spre apus, în sensul desfăşurării cursului stelei. Ierusalimul, capitala Iudeii, nu era greu de găsit. După plecarea din ţara lor, spre Ierusalim steaua nu i-a mai condus pe magi (Gheorghiu V., Sf. Evanghelie după Matei, cu comentar, vol. I, Cernăuţi, 1925, p. 128).

Alţi exegeţi însă — de acord cu colindul — susţin, că steaua i-ar fi călăuzit pe magi, în tot decursul drumului, până la Ierusalim:

„Magii cum zăriră / steaua şi porniră, / mergând după rază, / pe Hristos să-l vază. / ... / Şi-au mers după cum citim, / până la Ierusalim. / Şi le-a fost de-ontrebare, / de-o naştere, de-un crai mare. / La Irod, când au ajuns, / steaua lor li s-a ascuns". / La Irod, căpetenia Iudeilor, cu concursul arhiereilor şi al cărturarilor, magii au aflat că în Betleem avea să se nască Hristos. „Şi tu, Betleeme, mic eşti între neamurile lui Iuda, însă din tine vă ieşi stăpânitor peste Israil" (Miheia 5, 1). Aflând acestea, magii au plecat din Ierusalim „şi iată steaua pe care o văzuseră în răsărit, mergea înaintea lor" (Matei 2, 9), călăuzindu-i spre Betleem. Steaua se deplasa acum de la nord spre sud, deci nu în sensul obişnuit al stelelor ordinare, „până ce a venit şi a stat deasupra unde era pruncul". Astfel, pe Iisus „îndată-l aflară. / La dânsul intrară / şi se închinară, / cu daruri gătite, / lui Hristos menite", / aur, tămâie şi smirnă.

Această venire a magilor, care „de la stea s-au învăţat să se închine Soarelui dreptăţii" (troparul Naşterii Domnului), a fost prezisă de proorocul Isaia (60, 3 şi 6): „Popoarele umblă în lumina ta şi împăraţii în razele răsăritului tău" şi „Caravane de cămile vor sosi, încărcate cu aur şi tămâie, vestind cu bucurie faptele cele de slavă ale Domnului". Pentru magii astrologi, apariţia stelei mari şi strălucitoare, a fost prilej de deslușire, că prin regele mesianic, aşteptat de veacuri şi născut în mijlocul poporului iudeu, se vor binecuvânta toate neamurile pământului (Gheorghiu V., Sf. Evanghelie după Matei, cu comentar, p. 116).

Steaua magilor a fost şi în atenţia astronomilor, mai ales din sec. al XVII-lea, încoace. J. Kepler (1571—1630), astronom cu spirit inventiv şi ajutat de o imaginaţie vie, în opera sa „Harmonices mundi", a fost adânc pătruns în sufletul său de armonia cerească. Studiind corpurile cereşti, în opera sa arată, că în decembrie 1603, planetele Jupiter şi Saturn s-au apropiat, aparent, foarte mult una de alta. În vara următoare, lor li s-a adăugat şi planeta Marte. Din conjuncţiunea acestor trei planete (adică din întâlnirea lor aparentă pe aceeaşi linie dreaptă) ar putea fi dedusă steaua magilor. Kepler susţine, că în 1604, odată cu conjuncţiunea planetelor, de genul specificat, ar fi văzut şi o stea nouă, care nu făcea parte dintre stelele ordinare de pe cer. Această stea îşi desfăşura mişcarea ca o stea ordinară, pe o orbită mai apropiată de pământ, decât celelalte stele. După o astfel de stea extraordinară care se îndrepta spre apus, ar fi pornit magii în drumul lor spre Iudeia.

Unii învăţaţi au susţinut, că steaua magilor ar fi fost o stea ordinară, ca oricare stea de pe cer. Alţii au fost de părerea că steaua magilor ar fi fost o cometă, care s-ar fi văzut în anul 750 î. de H., în regiunile Betleemului. A. Stenzel, în a sa „Jesus Christus und sein Stern" (Iisus Hristos şi steaua sa), Hamburg, 1913, face referire la cometa Halley, observată de Kepler în 1607, identificată cu cea observată în 1682 de englezul Halley. Orbita acestei comete este elipsoidală şi ca urmare ea a reapărut periodic, observată fiind în 1910 şi apoi în anul 1936. La timpul său, Kepler a afirmat — în mod prea exagerat — că „tot atât de plin de comete ar fi cerul, ca şi oceanul de peşti". Din afara sistemului nostru planetar, provin comete cu orbită parabolică. Atrase de soare şi de planeta gigantică Jupiter, orbita lor se schimbă, în orbită elipsoidală, revenind astfel periodic în spaţiul nostru planetar.

Cercetările întreprinse au condus la constatarea, că steaua magilor n-a fost nici o stea ordinară şi nici o cometă, ci a fost o stea extraordinară, cu o apariţie minunată.

Steaua magilor n-a fost o stea ordinară, căci a apărut, desfăşurarea mişcării fiindu-i de la răsărit spre apus, şi a dispărut curând după aceea. La plecarea magilor de la Ierusalim spre Betleem, această stea a reapărut, dar pe o orbită de la nord spre sud. O stea ordinară nu-şi schimbă direcţia pe orbită şi nu-şi conteneşte mişcarea sa pe orbită, ca fapt vizibil cu ochii oamenilor.

Steaua magilor n-a fost nici o cometă. Este suficient să ştim, că o cometă chiar dacă avea prilej de schimbare lentă a direcţiei pe orbita parabolică sau elipsoidală, nu s-ar fi oprit brusc, deasupra locului unde era pruncul Iisus, ca fapt sesizabil, după cum relatează Scriptura (Matei 2, 9).

Rezultă deci că steaua magilor n-a fost nici stea ordinară şi nici cometă; ea a fost o stea extraordinară. Prin apariţia ei, magii s-au convins de naşterea regelui

(Continuare în pag. a 4-a)

Prof. PETRU DUMITREASĂ

Pe tărâmul colindelor

„... Şi va veni ceasul şi acum este, când..." ne vom muta pe plaiurile colindelor unde cu mic, cu mare, vom trăi marea bucurie a Revelaţiei. O dată şi încă o dată ne vedem în ipostaza de a fi martori sensibili şi credibili, ai iubirii lui Dumnezeu faţă de noi. **„... Atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său, Unul Născut, L-a dat..."** (Ioan 3, 16).

Suntem invitaţi să gustăm din rodul pe care dragostea divină îl pune pe masa noastră: materializarea împăcării dintre Dumnezeu şi oameni, pecetluită prin trimiterea Fiului Său la noi, pentru noi. **„Veniţi creştini solemna oră sună, când Dumnezeu coborî pe pământ, Pentru a-ndrepta greşeala cea străbună, Şi-a împăca pe al Său Tată Sfânt".**

Smulşi dintr-un cotidian obscur, tern şi deloc optimist suntem transpuşi pe un tărâm unde calea binelui apare ca o şansă pentru toţi cei ce vor să beneficieze de ea. **„Noaptea din lume zi se face îndată".** Adevărul şi frumosul sunt concretizate prin glas duios, înălţător: **„Raiul cel închis, azi iar s-a deschis... Şi strămoşii iară, prin Sfânta Fecioară iar s-au înnoit"** sau acuzator **(„Viflaime, Viflaime, cum de n-ai primit în tine..."; „Copilule cu ochi senini Tu iarăşi vii... în peştera cu paie reci...").** Concretul dă suport existenţei cu valenţe ce luminează, încălzesc, dau încredere, dau sens. **„Cerul şi pământul în cântări răsună"; „... E sărbătoare-n suflete şi-n casa ta acum, coboară-al păcii Domn Ceresc...".**

Scopul vieţii devine mai clar: **„Pe Fiul în al Său nume, Tatăl L-a trimis în lume, Să se nască şi să crească, să ne mântuiască",** iar mijloacele sunt filtrate şi ele prin sita pe care voia lui Dumnezeu ne-o pune la îndemână: **„... Toţi în genunchi aşteaptă mântuirea... Toţi azi în cor -nălţăm acum cântare..."**

Trecutul nu este fixat şi uitat pe un pergament cu iz de „a fost odată" ci este adus în prezent, adus la zi, trăit ca şi acum: **„Astăzi s-a născut Hristos...; Creştinilor noi astăzi un praznic mare avem..."**

Componenta socială se regăseşte şi ea. Dumnezeu nu foloseşte, în mod excesiv sau exclusiv, taina, misterul, pentru împlinirea voii Sale. Sunt oameni de diferite condiţii sociale, chiar şi mesageri ai cerului, cu statut de martori: **„Iară dinspre Răsărit, trei crai spre El au pornit"; „Ce-aţi văzut păstor? ... Am văzut pe Nou-Născutul, Prunc Iisus din cer venitul..."** dar şi **„... îngeri şi oameni cântă împreună".** Bucuria îi cuprinde aşadar pe toţi: **„Îngerii cântau, Păstorii fluierau, Magii se-nchinau, Toţi se bucurau".**

Astrele îşi aduc omagiul lor: **„...O stea mare s-a ivit colo sus la Răsărit...; Steaua sus răsare ca o taină mare...".** Firesc, pentru că **„în coliba păstorească..."** s-a născut **„Soarele dreptăţii".**

Necuvântătoarele sunt cuprinse şi ele în această atmosferă: **„Îi încălziră boii cu aburii suflând...".** iar stihiile se dovedesc neputincioase când Dumnezeu veghează: **„Vântul bate, nu-L răzbate, Neaua ninge, nu-L atinge".**

Colindele ne încântă, ne emoţionează, ne orientează pe tărâmul meditativ al rostului, al sensurilor. Aria de cuprindere este imensă. Cine nu se simte prins de mesajul lor? Cine nu se simte cuprins de căldura lor? Pe aripile gândurilor, cine nu se surprinde fredonând o colindă?

Nota de universalitate este evidentă. Că le spunem **carols** sau **chants de Noël,** ele transmit acelaşi mesaj, cheamă la aceeaşi participare, sunt susţinute de aceleaşi resorturi. Au fost şi au rămas mediile cele mai accesibile de învăţare a adevărurilor de credinţă fiind totodată şi „arhiva" unde s-au păstrat atâtea date ce ţin de istorie, de tradiţie. Să nu uităm, şcoala colindelor a fost cea care a dat şi încă dă substanţă, consistenţă dar şi constanţă, „instituţiei celor şapte ani de acasă".

Putem susţine ideea: colinda = soluţie a neajunsurilor, a temerilor generate de limitele umanului? Cu siguranţă. Aceste cântări ce dau o atât de nobilă identitate celor ce le promovează, ... „îl pun pe omul care nu ştie mare lucru despre el însuşi şi despre univers, în faţa unui miracol. În faţa unui miracol pe care oricând, de atunci de când s-a produs şi până acum, şi aşa va fi în vecii vecilor, omul îl va întâmpina cu mirare, dar îi va aduce întotdeauna linişte sufletului său chinuit. Miracolul e venirea lui Dumnezeu pe pământ. Un Dumnezeu care se întrupează, care ia chip de om şi vine între noi oamenii. Coboară cerul pe pământ! El ne învaţă astfel că şi noi suntem ceva mai mult. E ca şi cum ne-ar spune: Dacă până acum n-aţi ştiut, de acum încolo să ştiţi că sunteţi ceva mai mult decât vă credeţi. În voi este o scânteie de cer, o scânteie dumnezeiască. Sunteţi şi voi divino-umani, omeneşti şi dumnezeieşti, aşa cum Eu, Cel care M-am întrupat, am întrupat pe Dumnezeul cel de sus sub chip de om pământesc". (Î.P.S. Dr. Antonie Plămădeală, **Cuvinte la zile mari,** Sibiu, 1939, p. 110—111).

Iată cum acest anual „exerciţiu de admiraţie" patronat de universul colindelor este, trebuie să fie pentru noi, o reală binecuvântare din care înfruptându-ne cu responsabilitate, să exclamăm ca şi Sf. Ap. Petru la o altă minune a coborârii cerului pe pământ: „Doamne, bine este nouă să fim aici!" Era bucuria Schimbării. **„Care bucurie şi aici să fie, De la tinereţe pân-la bătrâneţe".**

Pr. Lect. MIHAI IOSU

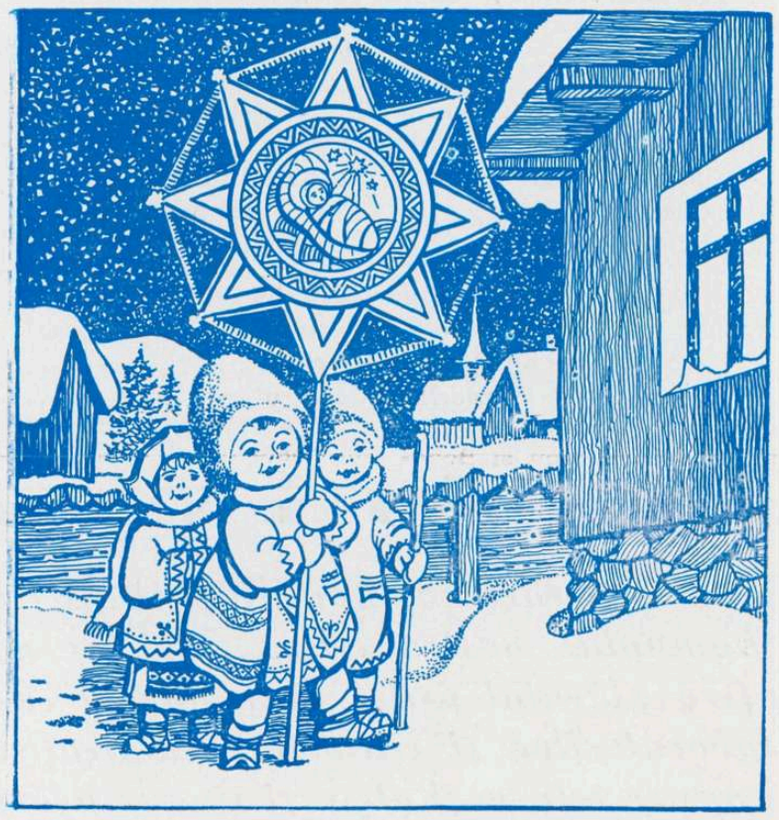

Un Cămin de Bătrâni al parohiei Blumăna II — Braşov

Parohia ortodoxă Blumăna II din Braşov cartierul Astra, pe lângă o biserică nouă construită după Decembrie '89 şi una importantă în anii 1978—81, biserica Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil, a construit în aceşti ani în exclusivitate cu posibilităţi proprii şi un „Cămin de Bătrâni" în curtea bisericii.

Construcţia este compusă din subsol, parter şi două etaje. Va adăposti circa 28 de persoane vârstnice în 14 garsoniere confortabile dotate fiecare cu grup sanitar modern şi hol. La parter este bucătăria, sala de mese, un salon, birou administrativ şi cabinet medical. Subsolul cuprinde centrala termică, pivniţa, magazie de alimente, spălătorie şi spaţiu de protecţie civilă. Căminul este dotat cu geamuri termopan.

Parohia va asigura îngrijire celor internaţi pe toată durata vieţii, iar la trecerea în lumea dreptilor, înmormântare în cimitirul parohial din apropierea bisericii. S-a rezervat în acesta un sector central de morminte şi se vor face după datină toate pomenirile.

Mulţumim lui Dumnezeu pentru tot ajutorul primit şi ne vom sili să-l dăm în folosinţă cât mai curând şi să fim în continuare în slujba credincioşilor noştri.

Prot. IOAN COMŞULEA

Casa Pâinii

(Urmare din pag. 1)

s-au împlinit zilele ca Sfânta Fecioară Maria să nască „şi a născut pe Fiul Său, Cel Unul Născut şi L-a înfăşat şi L-a culcat în ieslea (unui staul n.n.), de la marginea cetăţii, deoarece nu au mai găsit loc de găzduire în cetate" (Lc. 2, 7).

Pe locul unde s-a născut Mântuitorul, împăratul Constantin cel Mare al Bizanţului şi mama sa Elena au înălţat, în prima jumătate a sec. IV, o biserică. Această biserică a fost reconstruită în 530 de către împăratul Justinian. În exterior, biserica seamănă cu o fortăreaţă, iar în interior este vizibil planul bazilical, cu naosul împărţit longitudinal prin două rânduri de coloane. Pe pereţii laterali ai naosului se mai păstrează fragmente din mozaicul cu care au fost îmbrăcaţi toţi pereţii. Resturi de mozaic, din timpul lui Justinian se mai păstrează şi în pardoseala bisericii. Sub sfântul altar se află Grota Naşterii, amenajată ea însăşi ca un altar.

De două mii de ani, această biserică este locul spre care se îndreaptă mii şi mii de pelerini. Din nefericire, în ultimii ani pelerinajul la Betleem, de sărbătoarea Naşterii Domnului, s-a diminuat drastic, dacă nu cumva chiar a fost sistat, ca urmare a evenimentelor dramatice care se petrec acolo, datorită conflictului dintre evrei şi palestinieni.

Chiar dacă trupeşte nu putem călători la Betleem, să călătorim cu sufletul, să ne închinăm cu magii şi să cântăm cu îngerii prea frumoasa cântare: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace, întru oameni bunăvoire".

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea şi cu binecuvântarea I.P.S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, P.S. Episcop-vicar VISARION RĂŞINĂREANU a săvârşit următoarele:

- **7 DECEMBRIE 2002 — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Capela „Sf. Filofteia" din Sibiu cu prilejul zilei hramului rostind cuvânt de învăţătură.
  — Seara a slujit Vecernia în Catedrală.
- **8 DECEMBRIE — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Nicolae" din Tălmaciu, prot. Avrig, rostind cuvânt de învăţătură.
- **9 DECEMBRIE — P.S. Sa** a avut o întâlnire în Aula Facultăţii de Teologie, cu studenţii teologi aparţinători Arhiepiscopiei Sibiului.
  — Seara a participat la Palatul Evanghelic din Sibiu la lansarea cărţii **„Creştinismul în Sibiu"** rostind un cuvânt adecvat.
- **10 DECEMBRIE — P.S. Sa** a oficiat în Cimitirul Central din Sibiu, slujba parastasului celui care a fost Pr. prof. Aurel Jivi.
- **12 DECEMBRIE — P.S. Sa** a oficiat slujba de binecuvântare a Capelei Militare de la Institutul de Transmisiuni din Sibiu şi Sfânta Liturghie arhierească, rostind cuvânt de învăţătură.
  — Seara a participat în Aulă la Conferinţa Î.P.S. Arhiepiscop Bartolomeu.
- **14 DECEMBRIE — P.S. Sa** a săvârşit Sfânta Liturghie în Capela mitropolitană.
  — A primit un grup de colindători din Basarabia.
  — Seara a slujit Vecernia în Catedrală.
- **15 DECEMBRIE — P.S. Sa** a săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica Mânăstirii Predeal rostind cuvânt de învăţătură.
  — Seara a participat în biserica „Sf. Trei Ierarhi" din Făgăraş-Combinat la Concertul de colinde al Seminarului Teologic din Făgăraş rostind cuvânt de învăţătură.
  — A cercetat canonic şi biserica parohială din Şercaia, jud. Braşov.
- **17 DECEMBRIE — P.S. Sa** a primit un grup de colindători de la Şcoala Generală din Mârşa, jud. Sibiu.
  — A participat la Simpozionul închinat Naşterii Domnului, organizat la Cercul Militar, de către Academia Forţelor Terestre din Sibiu.

Arhid. VASILE AVRAM

„Întru oameni pace şi bunăvoire"

(Urmare din pag. a 2-a)

textul de la Mt. 5, 25 „Împacă-te cu pârâşul tău degrabă până ce eşti cu el pe cale", tocmai în acest sens de a fi împăcat cu propria-ţi conştiinţă, cât mai eşti încă pe calea vieţii acesteia de aici, ca nimic rău să nu poată mărturisi despre tine înaintea lui Dumnezeu (cf. ieromonah I. Bălan — Convorbiri duhovniceşti, p. 111), căci cel ce a ajuns să se împace cu sine, adică cu conştiinţa sa „acela a împăcat în sine cerul şi pământul" (Sf. Isaac Sirul).

Spre aceasta ne îndeamnă acest minunat şi dumnezeiesc praznic al Naşterii Domnului: să fie pace întru oameni, să fie oamenii împăcaţi cu ei înşişi şi cu Dumnezeu, să trăiască în pace cu semenii lor. Să căutăm totdeauna, mai presus de toate să fim „făcători de pace" (Mt. 5, 9) în toate faptele şi gândurile noastre; „să căutăm şi să urmăm pacea" (1 Pt. 3, 11), în textul original, verbul a urmări (în greacă diokein) are sensul de a căuta cu ardoare, cu înverşunare, aşa cum vânătorul îşi urmăreşte prada, căci cine caută pacea şi o plineşte, devine părtaş la lucrarea lui Dumnezeu.

Steaua magilor

(Urmare din pag. a 3-a)

mesianic în Iudeia. Condusă de mâna lui Dumnezeu cel atotputernic, steaua a dispărut temporal, spre a reapare, la momentul determinant, de schimbare a direcţiei de deplasare. Acestea vin să motiveze starea de fapt a magilor, că „văzând ei steaua, s-au bucurat cu bucurie mare foarte" (Matei 2, 10).

Steaua magilor nu se încadrează cerinţelor stringente după care stelele ordinare îşi desfăşoară mişcările lor pe orbite, nici specificului diferenţiat al cometelor. Ca urmare, steaua magilor nu este menţionată în tabelele astronomice respective.

În toată acţiunea întreprinsă de magi, ne uimeşte priceperea cu care au desprins ei mesajul oferit prin steaua extraordinară ce li s-a arătat la răsărit şi convingerea cu care au pornit din îndepărtata lor ţară, în misiunea ce şi-au asumat-o, spre a ajunge la regele mesianic, nou-născut. Pentru ei, această naştere a devenit o certitudine, la care au ţinut cu scumpătate, pentru care au jertfit valoroase bunuri materiale şi multă osteneală. Eforturile lor au fost încununate de succes, căci călăuziţi de stea, fără încercări inutile, au ajuns la locul unde s-a născut Mesia-Hristos. Ei, magii, sunt astfel premergătorii neamurilor care aveau să i se închine Fiului lui Dumnezeu, Lui care revarsă din plin binecuvântările Sale asupra tuturor neamurilor pământului.

Doamne, ale Tale cuvinte

(colindă din Ţara Moţilor)

Doamne, ale Tale cuvinte,
Care s-au scris mai 'nainte
S-au plinit precum şi scrie
Moise la cartea întâie.
O, minune!

De la răsărit răsare
O stea cu lumină mare,
Razele îşi răspândeşte,
Pe trei crai povăţuieşte.
O, minune!

Steaua magilor vesteşte,
Vifleemul îi primeşte,
Şi din proorocie rară
Pe Mesia Îl aflară.
O, minune!

Ca în fiecare an, Praznicul Naşterii Domnului nostru Iisus Hristos ne oferă plăcutul prilej de a adresa colaboratorilor şi cititorilor publicaţiei noastre cele mai alese şi sincere urări de sănătate, pace şi fericire!

La mulţi ani!

Redacţia

A N U N Ţ

În urma hotărârii Consiliului Arhiepiscopesc al Arhiepiscopiei Sibiului, preţul unui abonament anual la „Telegraful Român", pe anul 2003 este de 100 000 lei, iar al „Revistei Teologice" de 125 000 lei. Banii se vor vira obligatoriu în contul nr. 2511.1-61.1/ROL B.C.R. Sibiu.

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● Cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la naşterea Părintelui Prof. Dr. Spiridon Cândea, iată că apare cartea: **Studii şi articole de Pastorală Ortodoxă,** ediţie îngrijită de preoţii lectori Mihai Iosu şi Constantin Necula, lucrare apărută cu binecuvântarea Î.P.S. Antonie, mitropolitul Ardealului, la Editura Arhiepiscopiei Sibiului, 2002, 244 p.

Este o carte de „studii şi articole pastorale" apărute fie în Telegraful Român, fie în Rev. Mitropolia Ardealului, Rev. Mitropolia Olteniei şi în Rev. Mitropolia Banatului, toate fiind importante şi folositoare.

Părintele profesor Spiridon Cândea, care a fost şi va rămâne un mare teolog, un profesor renumit de Teologie Liturgică şi Pastorală, făcând cinste şi renume Academiei „Andreiene" şi Bisericii în general, merită acest pios omagiu de cinstire.

Iată ce spune părintele profesor Mircea Păcurariu în Cuvântul înainte: „Părintele Spiridon Cândea a fost în primul rând un „teolog pastoral", un renumit profesor de Teologie pastorală, poate cel mai strălucit din câţi i-a avut Biserica noastră. Teza de doctorat, susţinută la preotul prof. Petre Vintilescu, **Hristos şi mântuirea sufletească a orăşenilor** (Sibiu, 1939, 302 p.), sau cele apărute în aceeaşi perioadă, **Pastoraţia familiei** (1938, 46 p.), **Din activitatea pastorală a mitropolitului Nicolae Bălan** (1940), **Apostolatul laic** (1944, 146 p.), **Apostolatul tinereţii** (1947), sunt o mărturie în acest sens".

★

● Editura Universităţii din Oradea publică cartea **„Curs de Teologie Pastorală",** de pr. prof. univ. dr. Gheorghe Liţiu, Facultatea de Teologie Oradea, şi pr. lector univ. dr. Dorel Man, Facultatea de Teologie Cluj-Napoca.

„Cursul de faţă preia problemele abordate de specialiştii din domeniul Pastoralei din trecut şi de azi, iar prin bibliografia indicată se oferă studentului posibilitatea de a medita la noi proceduri pastorale, să analizeze posibilităţile de pastoraţie în varietatea problemelor parohiale de azi, a căror rezolvare depinde în primul rând de preoţi, de tactul lor pastoral şi de mărturisirea vieţuirii lor duhovniceşte în social".

Este o carte bună pentru toţi tinerii seminarişti şi studenţi teologi. O recomandăm călduros.

★

● Avem deosebita plăcere de a semnala cartea **Uşa interzisă** de Gabriel Liiceanu, Editura Humanitas, Bucureşti, 2002, 356 p.

E o carte de mărturisiri profunde, care deşi nu se înscrie în nici un gen literar e mai mult decât atât, o carte a omului profund care se examinează pe sine. E o carte a omului.

„Citind aceste pagini, mi-am dat deodată seama că am tăcut bine atâţia ani de zile. Neputinţa de a mă exprima m-a făcut desigur, nefericit, dar ceea ce până acum m-a împiedicat să vorbesc liber a fost tocmai **sentimentul conştient al insuficienţei personale.** Veninul strâns în mine nu atinsese concepţia necesară pentru a deveni leac. Eram pur şi simplu necopt. A trebuit să cunosc spaima cărnii şi lehamitea ultimă a sufletului, să mă desprind de oameni care plecând au luat părţi din mine, să-mi îngrop prieteni, să trăiesc o revoluţie şi să am şocul întâlnirii cu poporul meu, să mă destram, să mă detest, să mă înec în regrete şi remuşcări şi să mai vreau, totuşi, să mă adun din nou. Fără toate astea, orice pagină scrisă în nume propriu nu este decât o enormă pălăvrăgeală". (Gabriel Liiceanu).

Recomandăm cartea **Uşa interzisă** acelora care se află pe acelaşi drum, cu convingerea că îşi vor descoperi fiecare drumul său.

★

● **Păienjeniş** (roman istoric), şi **Sub teasc** (tot roman istoric), de Eugen Enea Caraghiaur. Aceste două cărţi apar la Editura Can-Rom Impex SRL, Bucureşti.

Prima carte Păienjeniş apare în 2001 iar cea de a doua în 2000.

„Autor al unui număr de 43 de titluri (poezie, eseu, economie politică, istorie, roman), apărute în Canada, Italia, România, Moldova, ultimul intitulându-se **Sub teasc** (2000), apărut la Bucureşti.

— Membru al Uniunii Scriitorilor din România şi Moldova.

Eugen Eni Khan Caraghiaur este al 44-lea şef al Casei Cumane din România — Panciu, descendent pe fir direct al Casei Cumane de Panciu.

A fost condamnat la moarte de N.K.V.D. şi de Tribunalul Militar din Timişoara (17 august 1948), pentru lupta antibolşevică şi pro-Basarabia...".

A deţinut multe funcţii şi a fost decorat cu numeroase medalii: Medalia de Aur Mihai Eminescu (1997), decernată la Chişinău de Liga Culturală pentru Unitatea românilor de pretutindeni şi de Uniunea Scriitorilor din Moldova. Aş mai aminti că a fost preşedinte-fondator al Bisericii Sf. Ioan Botezătorul din Montreal, pentru care a fost răsplătit cu Crucea Patriarhală a Bisericii Ortodoxe Române în 1976.

Îi dorim şi noi autorului în persoana D-lui Eugen Enea Caraghiaur, multă putere şi tot pe atât de multe zile cu sănătate alături de familie şi toţi cei dragi. Le recomandăm cu căldură pe cele două cărţi semnalate mai sus.

ANTONIE P.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu

COMITETUL DE REDACŢIE: **Dr. Antonie Plămădeală**, Mitropolitul Ardealului — preşedinte; **P.S. Visarion Raşinareanu** - episcop-vicar, — vicepreşedinte; **Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan** — redactor responsabil; **Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.**

I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe un an: 85 000 lei. Cont nr 2511.1-61.1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2.111.-61.15 U.S.D.) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A. Sucursala Sibiu.